

قصص الأنبياء

قصص الانبياء

«قصص الانبياء» ریغوزی دن بعض اورنارن اصلاح ایله قاضی و تفسیر
جلالین که مراجعت قیلوب بو تفسیر لرده اولماغان نزهة المجالس و دلائل
نبویه کتابینه تطبیق ایدلنی خصوصا هاروت و ماروت و داود علییه السلام
قصه سنی امعان نظر ایله ن تحقیق ماقول لغتندن اهل اسلام اولان قران
لغتی اوزهرینه ترجمه قیلندی.

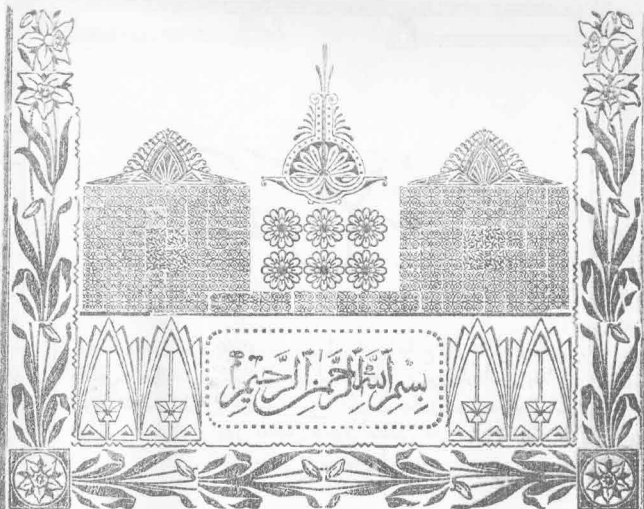
مترجمی : امام ملا صلاح ابن ملا شرف الدین «قا: اقلری»

ناشرلی : باداران کتوبخانا.

«مطبعة کبریة» قران.
۱۹۱۴

КАЗАНЬ,
Типографія Т. Д. «Бр. Карямовъ»
1914.

حسابسر ماقتاماق و ماقتالماق اول قادر الله تبارك و تعالی اوزه رینه بولغوچینرکه
 بزلرینی آدم ایدوب خلق قیلدی جن و دورت آیاقلی حیوان قیلامادی قوله تعالی «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا
 بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ» الآية یعنی الله تعالی نه یقور تحقیق بز حرمتلی قیلدیق
 آدم اوغلانلارینی دخیسه یوکلهدک بز آنلرنی صحراده ته وهر و آطلار اوزه رینه دخیسه
 دریاده یوکلهدک آنلرنی کیمه وقایق لر اوزه رینه وهم بزلرینی آدم یارانغاندن صولک ایر
 قیلدی خاتون قیلامادی قوله تعالی «وَلَلرَّجَالُ عَلَیْهِمْ دَرَجَةٌ» دخیسه بزلرینی توغری بولغه
 کوندردی یامان بولدن چغاردی قوله تعالی «أَنْ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
 السُّبُلَ» رحمتی ایلهن بز ضعیف قللرنی محمد صلی الله علیه وسلم گه امت قیلدی
 قوله تعالی «لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ» الآية وهم بز فقیر بندهلرنی محمد مصطفی
 صلی الله علیه وسلم گه امت قیلغاندن صولک باشقه امت لردن آرتق قیلدی قوله تعالی
 «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ» اوشبو کرامتلردن صولک بارچه جانلی مخلوقاتدن کورکام
 قیلدی قوله تعالی «وَصُورَكُمْ فَمَنْ صُورَكُمْ» الآية «وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أُولَى قَتَعَهُ الرَّبُّ

وَنَعْمَ الْمَوْلَىٰ» یعنی چه مع حبب الله تبارك و تعالیٰ که خالص بر لرنی باشه لاردن آرتق
 قیلدی بس نی خوش بزلرنی تربیه قیلغوجی خالقمز ونی خوش بزلرنیڭ خواجه مز صلوة
 و سلام اول کورکام یوزلی راست سوزلی بیغمیر صلی الله علیه و سلم که بولسون صفتی بودر که
 اول بیغمیر (صلی الله علیه و سلم) نڭ حق سبحانه و تعالیٰ نڭ فضلندن لعبرک دیوتا جانمش
 «لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْأَفْلَاكَ» دیوخیمیر لیش «سبحان اللّٰه الّٰذی اسرّی بعبده» معراج لیمش
 اول الله مطیع ذکر ی بلند امتینه شفاعتی «وَاللّٰهُ يَعصِيكَ مِنَ النَّاسِ» بتولی «فَانَّا لَعَلّٰی
 خُلِقَ عَظِيمٌ» قیافتلی «وَلَا تَهْشَىٰ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا» یورشلی «فَاذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي
 قَرِيبٌ» خطابلی «وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ» شلمتلی «وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ» هیتلی «فَكَانَ
 قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ» بلنلی «وَلَسَوْفَ يَعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ» شفاعتلی «التَّائِبُونَ
 الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ» امتلی «وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ» نیازلی «فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عِبْدِهِ
 مَا أَوْحَىٰ» سرلی «لَا أَحْصَىٰ نِعْمًا عَلَيْكَ» نیازلی «قَمِ اللَّيْلَ الْأَقِيلًا» امرلی «فَاقْتُلُوا الشُّرَكَيْنَ
 حَيْثُ وَجَدْتَهُمْ» جهادلی «لَا يَلَا فِ قَرِيْشٍ» یارده ملی «وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَؤُلَاءِ شَهِيدًا» شهادتلی
 «أَنْ يَبْعَثَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا» سعادتلی «وَاعْبُدْ رَبَّكَ» عبادتلی «شهر رمضان اللّٰه
 انزل فيه القرآن» علامتلی «اقتربت الساعة وانشأ بها الرجاء» اشارتلی «ان ارسلناك شاهدا
 ومبشرا» دهبه نچلی بیغمیر یارده مچی اصفیالار تلوغی محمد صلی الله علیه و سلم در.

نظم :

دین شریعت رایتنی عالی قیلغان مصطفی
 شرکت ظلمت طوبلارنی بیرگه چالغان مصطفی
 اول آنا برله آناسیدین کیچوب امت اوچون
 یالباروب حق دین شفاعت ساتوب آغان مصطفی
 قوم عارین کونه ره بوب کوککه چققان عیسی اول
 امتینه بولشوبان بیرده قالغان مصطفی
 اول قیامتده شفاعت کمرینی باغلانوب
 عاصی جانی امتنی اوتدین یولغان مصطفی
 بکرمی اوچیل دعوت ایتدی قومنی بالیادی
 عاصی امت یازقندن شمه تین صورغان مصطفی
 بمر لره معراج توفی بیت ایقده سه کلوب
 بر نمازنی اوته یورده بولنی امام مصطفی

منہر ایرکان مصطفیٰ فی ایلتوچی مین دیگوچی

سدرہ اوزرہ جبرائیل دن موگسز اولغان مصطفیٰ
 ثناوسلاملر پیغمبرمز محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم ننگ دورت بولداشی ابوبکر
 الصدیق و عمر الفاروق و عثمان بن عفان و علی ابن ابی طالب رضوان اللہ علیہم اجمعین
 اوزرہ رینہ و ہم آنا برطوغہ قرداشی حضرت حمزہ و حضرت عباس و امہاتنانو قرز و جات
 مطہراتی و آل النبی اوجماخ یکتلریننگ خواجہ لری حضرت حسن و حسین (رضی اللہ عنہم
 اجمعین) اوزرہ لرینہ بولسون «وَأَسْلَمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا» (امابعد) بو کتانبی توزگان گناہ
 صہاراسون گیزگان آرزقلى كوب یازقلى رباطاوغوز قریہ سیننگ قاضیسی برهان الدین
 اوغلی ناصر الدین حق سبحانہ آننگ عیبارنی اورتسون تورہ لرنگ تساجی عالہلرنی
 سو یگوچی پادشاہلر نسللی یکتلر خواجہ سی الوغ آتلی پالکذاتلی یخشی عبادنلی ماغول
 خلقی دن مسلمان دینلی آدمیلرنگ اشانچاسی مؤمنلر قوداندروچی الوغ ہمتلی دیگنگز
 عقللی بیگمز یعنی تورہ مز اسہی توقبوغا قوشاماتی ناصر الدین ثبته اللہ علی دین الاسلام.

بیت فی مدح ناصر الدین توقبوغا تورہ

علمی کامل ہم تواضع * سدر قتلور تون کوندوزن

کوکدین الوغراق ہمتی

حکمی عدل دینی اوزرہ * حکم ایدہر ایستہر رضا

قازغانچی عقبی ملکتی

اصلی ماغول ایرکان آننگ * تابدی ہدایت بولدی نقی

بولدی رسولنگ امتی

طاعت قیلور تونی کونی * ذکر ٹہیتور قرآن قارار

تسبیح ٹہیتور دہ خوشلانوب * انجو اوخشاش باشی آقار

قرآن او قوماق عادت، اعلا ایرور ہمتی

ہبتلری کوب یغلامق * سوزن سویلہر کورکلو آچق

ارتق شدر سیرتی

ربدین عطا بولوب آسا * برقی برمسی عقدا

کورکلو صفت صوری

اينگو قلىق برله يوروب * دوست شادلانور دشمان يغلار
 آرتق همه دين حرمتى
 كوندوز او قورتونله قوبار * طاعت قيلور كرر سوغا
 آرسلان اوخشاش هيبتى
 باش كچوك اوزى الوغ * ذاتى آرو بيك توقبوغا
 اول ناصرالدين كنىتى
 ايل آشاسون يوزياشاسون * بولسون مطيع مولى سينه
 موندن آرتق تابسون قربتى

تاريخ هجرتنىڭ سيكز يوز توغرىچى يىلىنىڭ بوقصه يازلىقى سببى اول ايردىكم بعضى دين قارداشلىرىم اوتتۇنيلر پيغمبرلر قىسمىنە غايت اخلاصىز بار پيغمبرلرنىڭ قىسمى كىتابى هر يىردە طابلسادە بعضى درست بعضى يالغىش بعضى آرتق بعضى كىم سىنىڭ صولوكىدىن چىققان قىلمىكلىدىن آققان وهم سىنىڭ عبارتنىڭ برلەن برگە پيغمبرلر قىسمى بولسە اوگرەنمەگە يارقلى بولور ايردى دىوبىس اوزمنى اول اشكە لايىق اول اشكە قىرتلى بولسەم اوزمنى خورلاب نىفسىنى اللەغە طابشروب اينى عزوجل دن توفىق تەلەب كىتاب باشلام . مقصود مۇنىڭ پيغمبرلر قىسمى ايردى لىكىن آدم عليه السلامدىن لك ياراتولغان مخلوقلار بار بولغانلىقى اوچون عالمنىڭ اولاندىن باشلام تاينىكە درد ايپەلر يىكلى بولسون دىوب «قصص ريغوزى» ات قويدىم واللە تبارك وتعالى نعمت بىرىمك وحرمت قىلماق
 وواجهسى در قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم «خبراً عن اللہ تعالیٰ کنت کزاً مخفیاً فاصیبت
 ان اعرف فخلقت الخلق» یعنی پیغمبرمى صلی اللہ علیہ وسلم اللہ تبارک وتعالیٰ دن خبر
 بىلوب ئەيتى اللہ تبارک وتعالیٰ ئەيتورکە «مىن ياشرن خزىنە ايردم سويدم مىن اوزمنى
 بلىرمكلكنى بس مخلوقلارنى ياراتدم مىنى بلوب مىندن فائزە آلسونلار دىب» القول
 فى خلق السموات يعنى بو توبەندە ئەيتلەچك سوزلر كوكلرنىڭ ياراتلۇوى بيانفە. خبردە
 كەش حق سبحانە وتعالیٰ جىمىع مخلوقاتدىن لك بر گوهر ياراتتى عظمتى و هيبتى برلەن
 اول گوهرگە قارادى گوهراروب صوبولدى اول صواوزە رىنە جىل ايسىردى صودن تولقنلاب
 كوكبىلە نوب پارچىقى شول باردن كوكنى ياراتتى كوكبىكندن كعبە اورنى قدر بىر
 ياراتتى بر روايتدە اللە تبارك وتعالیٰ گوهرگە هيبت برلەن قارادى گوهر ايكى گە بولدى
 بر كىسەگى صوبر كىسەگى او طبولدى صواوتقە آقىدى صواوتقە ايرشودن كوكبىلە نوب توتون
 چقى شول توتوندىن كوكنى ياراتتى كوكبىكندن كعبە اورنى قدر بىر ياراتتى موندىن
 صوك اوشبو كوك وبييرنى يىدى قات قىلدى قولە تعالیٰ «اولم ير اللّٰين كفروا ان السموات

وَالْأَرْضَ كَانْتَارَتَهَا فَتَقْتَنَاهُمَا ۗ یعنی: **تہیتور اللہ تبارک و تعالیٰ ایا بلہ سہمی انکار ایدوچی من لرحقیقتہ کولک و بیر توتاش ابردی بس یازدق بزبو ایکیلہ گوسنی قوله تعالیٰ «اللہُ اَلَّتٰی خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ» یعنی اللہ تبارک و تعالیٰ شوچلاین اللہ اول یاراتنی بییدی کولکرنی دخیدہ بیرلردن کولک اوخشاشلی یعنی بییدی بیرنی ودخی اللہ تبارک و تعالیٰ اوشبو کعبہ اورنی قدر بیرنی مشرقدن مغربکہ چہ توشہ دی یعنی جایسی قوله تعالیٰ «وَالْاَرْضَ فَرَشْنَاهَا» یعنی دخیدہ بیرنی توشہ دک بز مونگ صوکنده بیر قرار قیلما دی چایپالنسی بیرلرنی چایپالتماس اوچون طاولارنی یاراتنی باصتروق قیلدی ناینکہ بیرگہ قاداتق اوخشاشلی بولدی بیرلر قرار قیلدی قوله تعالیٰ «الْمَ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مَهَادًا وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا» یعنی **تہیتور اللہ تبارک و تعالیٰ ایا قیلما دقہی بز بیرلرنی بیشک اوخشاشلی تیبیرہنگوچی طاولارنی قاداتق اوخشاشلی ینہ اللہ تبارک و تعالیٰ بارچہ مخلوقلارنی آلتی کوندہ یاراتنی قوله تعالیٰ «وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ** یعنی تحقیق یاراتدق بز کولکرنی ہم بیرلرنی دخیدہ بو کولکر بلہن بیر آراسندہ بولغانلارنی آلتی کون اچندہ . خبردہ آنداغ کلورکم حق سبحانہ و تعالیٰ یکشنبہ کون کولکرنی یاراتنی دوشنبہ کون آی ہم بولنلارنی یاراتنی کولکر دہ یورتنی سہ شنبہ کون بارچہ جانلی مخلوقلارنی یاراتنی چہار شنبہ کون دریا و بالق لارنی یاراتنی دخیدہ آغاچلار و قورہلار و اولہ نلرنی یاراتنی پنج شنبہ کون اوجماخ نموغنی یاراتنی رحمت فرشته لرن ہم عذاب فرشته لرن یاراتنی جبعہ کون آدم علیہ السلامنی ہم مخلوقلارنک رزقلارنی یاراتوب اولہ شدی شنبہ کوننی ہیچ نرسہ یاراتما دی تہیمش لر حق سبحانہ و تعالیٰ بارچہ عالمنی یعنی بیر و کولک اوجماخ نموغنی کوز آچوب یومغاچہ یاراتورغہ قدرنی بار ایرکان نی اوچون آلتی کوندہ یاراتنی؟ جواب: بندہ لرینہ تعلیم اوچون یعنی **تہیتور اللہ تبارک و تعالیٰ مین قادر لغم برلہ عالمنی آلتی کوندہ خلق قیلیم ای بندہ لرم سز عاجز لگنیز ایلہ آشغوب اش قیلما کز صبرلنی بلہن اش قیلگنز نیتہ ککہ صبر خصوصندہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تہیتور «الْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالْتَّانِي مِنَ الرَّحْمَنِ» یعنی آشوقماق شیطاندن صبر قیلماق رحیم قیلغوچی اللہ تبارک و تعالیٰ دن .****

باب کولکرنک صفاتی

اؤل قات کولک یاشل زبردن در فرشته لری آدم صورتلی ایکنچی قات کوا انجودن در فرشته لری آط صورتلی اوچونچی قات کولک قزل باقوندن فرشته لری

بوری صورتلی دور تنچی قات کولک کهوشدن فرشته لری بورکت صورتلی بیسنچی قات کولک قزل آلتوندن فرشته لری حور قزازی صورتلی آلتنچی قات کولک صاری یا قوتدن فرشته لری ولدان یعنی ابر بالالار صورتلی بیسنچی قات کولک نوردن یارانندی فرشته لری آدم صورتلی در.

باب پیرلرنک صفتی

اؤل قات پیرنک اسمی رکھادر عقیم آنلی جیل اوستنده تورر بیتمش مک فرشته نوتوب تورور ایکنچی قات پیرنک آتی جلددر آنک اچنده تموغ چایانلری بار قویرقلاری سوگولار اوخشاشلی هر قاپوسینک قویروغی بیتمش بوون هر بوونده آلتی یوز نورلی آغو اگر اول آغولاردن برتورلوسن بودنیاغه ییبه رسه لر بارچه جانلی مخلوقلار اوله ابردی اوچنچی قات پیرنک آتی عرقدر آنک اچنده تموغ جلانلاری بار قاف طاوی اوخشاشلی الوغ هر جلاننک نشلری خرما آغاچی اوخشاشلی دورتنچی قات پیرنک آتی خربادر اچنده تموغ عنابلاری بار بیسنچی قات پیرنک آتی مثلا در اچن طویلی تموغ طاشلاری آلتنچی قات پیرنک آتی سهین در آنک اچنده تموغلق لارنک جانی محبوس در بیسنچی قات پیرنک آتی عجیبا برقیلمه عجبدر ایلیمس آنده تورور هر یکه بر مرتبه چغارینه کرر هر کولک هم پیرنک آراسی بیس یوز یللق یولدر .

بو باب فرشته لری و جن و آدم لری بیاننده در

ئیش لری حق سبحانه و تعالی فرشته لری اوطنک نورندن جن لری اوطنک بالقندن یارانندی برقیلمده فرشته لری نوردین یارانندی جن لری اوطنک یارانندی اما فرشته لری اوج خاصیت برلهن جن لردن آرتق تورر اول فرشته لری ملک آتالی پریلر جن آتالی ایکنچی فرشته لرنک اورنی کولکه جن لرنک اورنی یعده قوتلی دلیل شولدر فرشته لری جن لردن آرتق آنک اوچون فرشته لری الله تبارک و تعالی نک امرینه مطیع لار عاصی بولماسلار اما جن طائفه سی ذاتلارینک بیگل لگی سببلی کوبسی تکبر هم عاصی و فاسق لاردر . خیرده کلمش در الله تبارک و تعالی تموغ اچنده ایکی خلق یارانندی برسی جبلیت آنلی آرسلان صورتلی قویروغی یلان قویروغی اوخشاشلی برقیلمه خبلیت ایکنچی تبلیت آنلی بوری صورتلی قویروغی چایان قویروغی اوخشاشلی خدا عزوجل نک بو یوروغی ایلهن بوایکی جانلی مخلوقنک قویروغی توشدی جبلیت نک قویروغندن تموغده غی بارچه یلانلاری یارانندی تبلیتنک قویروغندن تموغده غی بارچه چایانلاری یارانندی موندین صولک الله تبارک و تعالی جبرائیل علیه السلامه امر قیلدی تبلیت فی جبلیت که نکاح قیلوب بیر دیوب ایکی اولگی نکاح اوشبو ایدی بس جبلیت تبلیت

قاروش يارلار ايگز بالا لاري بولدى بىرى اير ايكنچى قز قايچان تېلىت نلگ بيشنچى قارى بولدى ايرسه ينه ايگز بالا طابدى ايرينه حارث ديو آت قويد يارلار اول حارث مكرلى حيله كار بولدى جبليت آكار دخى نكاح ايتيك تله دى ايرسه حارث ايكنچى قزىنى ايسته دى آتاسى قبول ايتمه دى بس حارث اوبكه له ب توغ اچنده بىر بوچماقنه عبادتكه كرشدى كوب يل لار عبادت قيلمقاج حق سبحانه تعالى توغندن ييدنچى قات بىر اوستينه چفاردى آتبه دخى كوب عبادت قيلمقده آلتنچى قات بىر اوستينه چفاردى بوره وشچه كوب عبادت قيلوب حتى بو بىر يوزينه چفاردى بىر يوزنده شول قدر عبادت قيلمك حقى اول سجده قيلمقان اورن قالمادى آندن صولك حق سبحانه تعالى بو حارثنى اولگى قات كو ككه چفاردى كو ككه هم كوب عبادت قيلوب ايكنچى هم او چونچى حتى ييدنچى قات كو ككه چقى او جماخ غه كردى فرشته لرگه علم او يره توچى بولدى حارث اسمندن عزازيل اسمينه مندى يعنى عزازيل ديوب آتالور بولدى تله سه او جماخ ده سىر قيلور تله سه عرش كه بارور آنادين طوغه شىدين صولك اوچ ملك يل عمر كيچوردى امارى عالم لرى ئه يتديلر عزازيل جان نسلندن ايردى يعنى الله تبارك و تعالى جان اسملى خلق ياراتدى قوله تعالى « وَالْجَانِ خَلْقناه مِنْ نَارِ السَّمُومِ » بونار سوم بر الوغ اوط ايردى « كلبى » روايتنچه يتمش ملك يل دنيانى جان قومى توتدى عبد الله بن عباس رضى الله عنه روايتنچه اون سيكر ملك يل توتدى جان قومى الله غه عاصى بولدىلار ايسه هلاك بولدىلار موندىن صولك دنيانى يتمش ملك يل فرشته لر توتدى عزازيل بو وقت فرشته لر برلهن ايردى اوشبو وقت الله تبارك و تعالى فرشته لرگه ئه يتدى مين بىر يوزنده خليفه يار اتورم ديو قوله تعالى « وَاذْ قَال رَبِّكَ لِمَ لَمْ اَلْمَلْئِكَةُ اَنْى جَاعِلِىْ فِى الْاَرْضِ خَلِيفَةً » ينه بر روايتبه كيلور حق سبحانه تعالى بو دنيانى ياراتدى ايرسه دنياده توروچى قوش لار ياراتدى الوغسينك آنى ادهام ايردى آندن صولك جان قومى ياراتدى ييدى ملك يل جان قومى دنيانى توتدى جان قومى عاصى اولوب هلاك بولغاندين صولك حق سبحانه تعالى بىر يوزنده خليفه يار اتورم دىنى ايرسه فرشته لر قايغولى بولدى الله تبارك و تعالى گه ئه يتديلر دنياده فسق و فساد وقان توگوچيلر يار اتورم سىن بىر سيكنا تسبيح و حمد ئه يتورم سىنى الوغليمن ديوق سبحانه تعالى « اِنى اعلم مالا تعلمون » ديو جواب بىردى يعنى سز بله گان حقيقت حالنى مين بلورم ديمك بولور. سؤال فرشته لر آدم اوغلانلار ينىك قان توگوب فسق فساد قىلولارن قاين بلدىلر؟ جواب جان اوغلانلار ينىك فسق فساد قان توگكانلرن كورمش ايدىلر آلاشه قىياس قىلملار قىياس چاغشدر و مناسبه. سؤال الله تبارك و تعالى نى معنى دن انى اعلم مالا تعلمون دىنى؟ برنچى جواب اولدر حق سبحانه تعالى نلگ عالمنى بار قىلباق محمد مصطفى

صلی الله علیه وسلم ننگ دوستلغی اوچون محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم آدم بالالارندین در بو سرنی اولا فرشته لر بله سار ایردی یعنی گویا که الله تبارک و تعالی شه یتدی ای فرشته لر سز بله سز مین بلور من سزنی و بار چه مخلوقاتنی یار اتماقم محمد مصطفی دوستلغی اوچون سز. ا یکنچی جواب اولنر الله تبارک و تعالی شه یتور «انی اعلم ان عبادکم مشوب بالعجب اذ قلتم نحن وفسادهم مشوب بالعنبر فالفساد مع العنبر احب الی من العبادات مع العجب» یعنی حقیقتنه مین بلگوجیره کهن سز ننگ تسبیح و تحمید و عبادات کتز غرورلق برله ن قاتوش چونکه نحن دیوب او زکزی ماقتی سز آدم اوغلانلارینک بوز قلقلاری عنبر برله قاتوش، بس عنبر برله قاتوش بوز وقلتی، غرورلق برله قاتوش عبادتن مینم اوز ره بیه سو بیکیره کدر *

قصه آدم علیه السلام

اول توفرا قدین یار اتولنن قدرت برله ن یوز و تلگان کورکه چقغان او جهاخ اوزره کرگان بو آغاچه یاقن بولما دیو بغدای آغاچینک ییمن آشاودن طیولغان مؤا اتلی زیفا کورکام خاتون ویرلگان ابلیس و سوسه سینه دوچار بولغان یاقتی او جهاخ نعمت لرندن آیرولوب قارانخو دنیاغه اینگان «ریناظلمنا انفسنا» دیوب اوچ بوزیل یلاغان یعنی آیت ننگ معناسی یابوز ننگ ریز بز اوز نفسی رگه ظلملق قیلدی بوزلر ننگ گناهلار منی کیچور دیمک بولور «فاجتبه ربه» تاجن باشینه کیگان معناسی آدم رسی نه یاقن قیلنبی دیمک بولور «ان الله اصطفى آدم» کیمین کیگان فرشته لر ننگ سجده قیلماقی برله حرمتلی قیلنغان قوله تعالی «و اذ قلنا للملائکه اسجدوا لادم فسجدوا» و بار چه نرسه لر ننگ اسمنی بلوغلمنی بیر لگان حرمت برله ن مکرم علملک برله ن مشرف بولغان آدم صفی علیه السلام ایردی.

نظم . حق یاراتدی آدمنی بیر یوزین

بیر اوزره یوق ایردی کورکلو آدم یوزین

تختنی کورتدی فرشته لر او جهاخ اچره کیلتروب مطیع ایرکان چعمادیلر گیز آنک ابر کینین جفتی مؤا برله آنلرله آنک توری نعمت ییدیلر * اچدی لر او جهاخ شرابین ییدیلر قوش ایتدین بلدی اسماء، علنا ایتوب بیردی بار چه سن * بار چه نل لر برله - و زله ب عرب فارس تور کینین او جهاخ اچره توردی بیس یوزیل شادا اولوب * اچدی کوثر چیشمه سنن دخی ییدی یه شیدین مذبی او جهاخ ننگ بر اهن گیزدی آنک تیرسون * حله کیدی اوستینه باشقه قویدی بور کینین آزدی ابلیس مکرر برله تقیر ایرکان نیشله سن * ایکلی بغدای ییدی چقتی سکز او جهاخ ملکین

پیغمبر صلی الله علیه وسلم ئەیتدی اگر بركهسه دنیانك عجایب لرن كورمك تلهسه
 آدم علیه السلام قصه سینه قاراسون دیو الله تبارك و تعالی آدم علیه السلامی یاراتونی تله دکی
 وقت جبرائیل علیه السلامه بیوردی بارغل بیر یوزندین بر اوج توفراق کیلتردیو
 جبرائیل علیه السلام بیر یوزینه اینوب توفراق آلماق بولغانده بیر الله اسمی برله آند
 ایتمه منیندن توفراق آلیا دیوب آند ایتمدی جبرائیل علیه السلام آندنی حرمتله ب
 توفراق آلمادی مونك صونكده الله تبارك و تعالی اسرافیل علیه السلامی بیبهردی بیر آئمه
 آند بیردی اول هم توفراقنی آلمادی موندین صوك میکائیل علیه السلامی بیبهردی
 بیر هم آند بیردی اول هم آندنی حرمتله ب توفراق آلمادی ایرسه عزرائیل علیه السلامی
 بیبهردی آكار هم آند بیردی لکن عزرائیل علیه السلام ئەیتدی سینك آندك دن
 الله تعالی نك حكمن تونماق آرتق دیو بیر یوزینك مشرقدن مغربك قهرتورلی بیرندن
 قرق آرشین قدر بر اوج توفراق آلوب الله عزوجل حضورینه ایلمدی حق سبحانه و تعالی
 بیر سینك آند ایتمه دینی دیو صورادی عزرائیل علیه السلام بلی آند بیردی توفراقنی
 آلیا دیو زاریلق قیلدی لکن سینك حكمتنی آرتق كوردم دیو جواب بیردی بس الله
 تبارك و تعالی عزرائیل گه ئەیتدی بیرگه مرحمت قیلماك قاتی كوكلملی سن آدمیلر نك جاننی
 هم سین آلورسن دینی ایرسه عزرائیل علیه السلام قایغولوی بولدی زاریلق قیلدی
 (يَا رَبِّ اَلْمُمْ) آدم اوغلانلاری آراسنده ایزگولرو بیغمبرلر واردر آنلارغه مینی آچولی
 و مکروه قیلنك مینی عفو قیل جان آلوجی قیلما دینی حق سبحانه و تعالی عزرائیل
 علیه السلامی تسلی قیلدی یعنی جواندی آدم اوغلانلارنده تورلی آورولار یاراتورمن
 سینى حسابلاماسلارده ئولمنی آورودن دیوب بلورلر دیو. عزرائیل علیه السلام بیردن
 آنگان توفراقغه هر تورلی آق صاری باشل زهنگه قارا پاكهم آروسز توفراق
 توغری قیلدی شونك اوچون آدم بالالاری تورلیسی تورلی صحتده اولدی عزرائیل
 علیه السلام اول توفراقنی مکه برله طایف آراسینه قوبیدی موندین صوك حق سبحانه و تعالی
 اول توفراقغه قرق کون برروایتده قرق یل یغمور یاودردی اوتوز توقز کون یاوغان
 یغمور قایغی دریا سننن ایردی بر کونگی یغمور شادلق دریا سننن ایردی شونك
 اوچون آدم بالالارینك قایغوسى شادلقننن كوب بولور بس الله تبارك و تعالی قرق کون
 اول توفراقنی قدرتی برله قامور قیلوب صورت قیلدی باشی طایف طرفنه آیاغی مکه
 طرفنه ایردی گو به بر کیشهك قارا بالقی ایردی آندین صوك الله تبارك و تعالی قدرت
 قوباشی ایلهن اول بالمقنی قورتدی « قوله تعالی وَخَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ »
 صلصال قوری بالمقی فخار شگفرداغوجی چولهك طاشی یعنی الله تبارك و تعالی آدمنی

چولمهك طاشى اوخشاشى قورى باليقىن ياراتدى. سؤال مكه طايقى دن آرتق ايردى
 نى اوچون آدمنىڭ باشى طايقى آياغى مكه طرفىدە ايردى؟ جواب آدم عليه السلامنىڭ يوزى
 مكه گە قارشى بولسون اوچون اوشبونىڭ اوچوندى آياقى اوزىرە نماز او قودن عاجز بولغان
 واولطرودن عاجز بولغان آدم ياتوب آياغىنى قبلهغە صوزوب نماز او قو فرض
 ايكنچى مثال نىتەك باش بالاغە اسم بىر گاندى يوزى كعبە گە طاسا بولسون اوچون آياغى قبلهغە
 قويوب اسم بىرلە در. سؤال آدمنى توفراقىدىن ياراتوغە حكمت نى ايدى؟ جواب الله
 تبارك و تعالى فرشته لىر گە بىر يوزنىڭ خليفە ياراتورمىن دىو ايتكان زمان هر مخلوق الله تعالى
 خليفە نى مېنىن ياراتور دىوب اوزلىرىنىڭ كور كاملگى بىرلە غرور لاندىلر اما بىر
 مېن آياق آستىدە بر ضعيف مخلوق من مېنىم بر قورانور اسم بوق دىو كچىلك قىلدى
 شول سببلى آدمنى توفراقىدىن ياراتدى. خبردە كىلور بركون ابليس يىتمىش ملك فرشته
 بىرلە يورر ايردى آدم عليه السلام صورتىنە اوچرادى قولى بىرلە قور صاغىنە قاقىدى اچىنىڭ
 قوشلغىن بلىدى فرشته لىر گە ئەيتدى موني بولدىن چىقارماق بىكىل بولور اگر الله تبارك و تعالى
 موني سزدن آرتق قىلسە نىشلەر سزدىدى فرشته لىر الله نىڭ حكىمىنە راضى مز دىوب جواب
 بىردىلر ابليس كورلندىن ئەيتدى اگر الله تعالى موني مېنىن آرتق قىلسە عاصى
 بولور من اگر مېنى موزىن آرتق قىلسە هلاك قىلور من دىدى شول زمان اوق كافر بولدى
 دىمىش لىر قوله تعالى « و كان من الكافرين » يە قرق بلىن صوڭ الله تبارك و تعالى
 آدمنىڭ جانىنە آدمنىڭ تەنىنە كرر گە فرمان قىلدى جان آدمنىڭ باشى اوزەرىنە كىلدى
 تەنگە كرر گە قرقمادى آنىڭ اوچون جان عالم علوى دن تەن عالم سفلى دن جبرائىل
 عليه السلام ئەيتدى الله نىڭ اسمى بىرلە تەنگە كرر گە جان الله اسمى بىرلە كرردى
 يە بر روايتقا جان آدم باشىنە كرردى ايككى يوز يىل باشدىن باشقە تەنگە
 يورمەدى بر روايتدە يوز يىل الله تبارك و تعالى بىوردى تەندە يور مېن سىكنا
 رحمت قىلور من دىو بس جان كوزىنە كىلدى آدم اوزىنىڭ تەنىنى كوردى
 قارا توفراقىن ياراتمىش تاكە دولت ايرىشكاچ حرمتىلى اولغاچ نىكىرلك قىلماسون
 اوچون يەنە بور نىنە كىلدى ايرسە توچكردى توچكرودن بوشانماس بورونوق آغزىنە كىلدى
 الله تبارك و تعالى دن الهام ايرىشدى الحمد لله رب العالمين دىو حمد ئەيتدى الله تبارك
 و تعالى « بِرَحْمَتِكَ رَبِّكَ وَلَوْلَاكَ خَلَقْتَنِي » دىدى معناسى الله ك سىكارحمت قىلور اوشبونىڭ
 اوچون سىنى ياراتم دىك بولور آنىدىن صوڭ جان كىوكرە گىنە كىلدى علم حكمت
 اورناشدى دىنيادە و عالم دە نى نەرسە بولسە اسمى بلىدى ملك تورلى تل بلىدى يەنە جان بىلپىنە
 كىلدى طورورغە قص قىلدى اما طورا آلمادى آنىدىن صوڭ جان قور صاغىنە كىلدى طعام
 تەدى موندىن صوڭ جان بارچە تەنگە بورودى سوبەك ايت سكرلر بولدى طامرلارندە

جان علامتی قان لار یوردی آدم علیه السلام بیک گوزله نندی. سؤال: جان تهنگه کورده چیکنوب کوچله نوب کوردی چغوده فی او چون کوچله نوب ایکنه نوب چغار. جواب؟ اولدر حق سبحانه و تعالی جان غه تهنگه کورده اوج مرتبه امر قیلدی موندین صوگ کوچ برله کر کوچ برله چق دیوامر بولدی. ایکنچی جان باشه ایکی یوز یل بر رواینک یوز یل قرار قیلغاج تهنگه یور مین سیکار حبت قیلورمن دیوب الله تعالی دن رحمت سوینچی ایشتکاج تهنن چغوده هر رحمت سوینچن امید ایتهر ایزگولرگه یعنی ایزگو قیل لار غه جان چغوده اوجماخ برله ن حق سبحانه و تعالی ننگ رضالق برله سوینچ بیرو لور قسوله تعالی «وَأَبشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ» قسوله تعالی «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الطَّمَّئِنَةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي» یعنی سوینچ بیرگزای فرشته لروم بزم اوجماخ برله آچلا ن اوجماخ اول وعده قیلنمش بولن کز دیو. ایکنچی آیت ننگ معناس ای آچلا ن ایمان کیلترگوچی نفس قایت الله تبارک و تعالی ننگ بیورقینه ثوابه رضا بولغاننک حالده الله تعالی سیننک عملک دن راضی بولغان حالده کر سین ایزگو قیلارم گروهینه دخیده کر سین اوجماخه اما یاوز کسه لر ننگ جانلاری قاتبع لقی برله چغار صولانغان چونن تیگه نه کنی صورغان کونک صورلور العیاذ بالله آدم علیه السلام بیسی کون یار تولغان اور ننده طوردی آندین صوگ قول آلتوننن انجو اصل طاش لار برله ن بیزه لمش حق سبحانه و تعالی ننگ قدرتی ایلر ن یار اتمش تختنی جبرائیل علیه السلام بیتمش ملک فرشته ایلر آدم علیه السلام گه آلوب کیلدی آدم علیه السلام گه اوجماخ حلر لن کییرتدی لرو اوجماخ زینت لری ایلر بیزه دیلر بارماغینه یوزکلر کییرتوب باشینه حرمت تاجن قویوب تخت ارستینه اولطرتدی لار هر قایچان آدم علیه السلام جلمایوب کولسه قویاش نوری کونک نور ظاهر بولور ایسی قای طرفه غنه نه یله نسه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ننگ نوری تولغان آی کونک بالقر ایسی حاصل کلام آدم علیه السلام شول قدر گوزله ماتور بولدی که فرشته لر آننگ ماتور لغینه حیران قالبوب فتبارک الله احسن الخالقین دیدیلر نه بوش لر آدم علیه السلام غه الله دن بیهر لمش تخت مسجد مرام قدرتی ایردی بر قیلده مقباری معلوم توکل اما بیسی یوز آبابی بار ایردی هر آباقتنک آراسی نیچه یللق یول قدر ایردی بس الله تبارک و تعالی فرشته لر گه بیوردی اول تختنی ایلرینه کوروب آدم علیه السلام نی کول کرده سیر تهاشا قیلر روب یورور لر ایردی بارچه فرشته آدم علیه السلام غه حرمت قیلوب آرتندین یورور لر ایردی آدم علیه السلام حق سبحانه و تعالی دن سؤال قیلدی فی سبیلی فرشته لر مینم آرتنن یوریلر یانمنن یورمیلر دیو حق سبحانه و تعالی خبر بیردی آرقائنده دوستم محمد مصطفی ننگ نوری باردر فرشته لر آکار حرمت قیلوب آرتکدین یورور لر دیو بس آدم علیه السلام مناجات قیلدی یاریم اول نوری قارشده ایکنچی اعضاه کوچر تاپیکه آنی کوروب مین هم خاطر منی شادلانرور

ایدم دیو الله تبارک و تعالی اول نورنی آدم علیه السلامک ایمان بارماغینه کوریدی بس آدم علیه السلام ایمان بارماغن کوروب کلیه شهادت یعنی اشهد ان لا اله الا الله دینی شونک اوجون ایمان بارماقده شهادت بارماقی دیب شه یقولدی آنین صورتک ایمان بارماغن اوبوب کوزلریمه سییادی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم گه صلوات شه یتدی مونک صورتک یاری اول نوردن آر قامده ینه نور قالدیبی دیو صورا دی حق تعالی دورت اصحابنک نوری قالدی دینی آدم علیه السلام اول نورلارنک بارماققرینه کورچون تله دی قبول بولدی ابوبکر الصدیق رضی الله عنه نک نوری اورتا بارماقده حضرت عمر رضی الله عنه نک نوری اورتا بارماق یانی بارماقده عثمان رضی الله عنه نک نوری باش بارماقده علی رضی الله عنه نک نوری کچکنه یعنی چنجه بارماقده کوچدی هر زمان بارماققرینه قاراسه اول نورلارنک آرتقانی کورور ایردی بونورلار بغدادی آشاغچین بارماققرینه توردی قایچان بغدادین بییدی ایرسه ینه آرقاسنه کوچدی رزایت اولنورکه فرشته لر آدم علیه السلامنی کولکرده یوروتوب اوجماقده کرتدی لر اوجماقده بارچه بیغمبر لر حسابنجه اورنقلر بار ایردی حضرت آدم اول اورنقلر نک هر قایوسینه اولظورور ایردی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نک نوری قارشنده بالقرار ایردی اما محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نک کرسیینه یعنی اورنقلرینه اولظورسه باشی اوستنده نوردن بیتمش ملک علم تونارلار ایردی شول نوردن بولغان علم لر سبیلی یاقطورماغان روشن بولماغان هیچ بیر قالماس ایردی بودخی آدم علیه السلام محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم گه اخلاصی آرتوغه سبب بولدی. روایتده کیلور آدم علیه السلام اوجماقده ابیک اؤل بوزم انجیر خرما بیملرن بییدی آنین اوجماق نعمتلرینه ایینه لهنیدی اوجماق باقچه لر زنده سیرانلرنده خوش ایسلی چه جه کلر آراسنده یورراییدی لسکن یالغز یورودن طبیعتی اوز جنسندن دش بردات تله ب کولکینه کیلدی تاینکه آنک برله یوروب ترکک ایده شول زمان کوزینه یوقو توشدی یوقلادی صول یاغینک یوقاری قاهر غاسندن حوا رضی الله تعالی عنها یارانلدی برروایتده حوا اوجماقده کورگانی یارانلدی ایکینسی بره نخت اوز زینه مندروب اوجماقده کرتدی لر. بر روایتده حوا رضی الله عنها آدم علیه السلام نک اویاغلی یوقیلی وقتنده یارانلدی. سؤال اویاغلی یوقیلی آراسنده یارانلماقده حکمت نی ایردی؟ جواب اگر اویا وقتنده یارانلغان بولسه نه نی آورتغای ایردی حوانی سویبه گای اییدی اگر قاتی یوقو وقتنده یارانلسه حوانی بله گای ایردی هم سویبه گای ایردی آدم علیه السلام حوانک اوزندن یارانلغان بولدی یوقودن کوزن آچدی حوانی کوردی هم همتی کولکینه توشدی حوا رضی الله عنها بیک مانور ایردی بونی آدم علیه السلام قدر کوزلری قارا توسی بیک صاف طاوشی آدم علیه السلام طاوشدن نجه رهک

اوجماخ ياقوتلری هم انجولر اورلگان بیدی یوز طلم ساچی بارا یردی اوشانداق ذکر قیلندی نمار الفردوس اسلی کتابده شهیش لر حق تعالی حضرتی ماتورلغنی یوز ثولوش یارانندی توقسان توقز ثولوشنی حواری الله عنماغه بیردی برثولوشنی اون ثولوش قیلدی توقزینی یوسف پیغمبرگه بیردی برینی بارچه عالم خلقینه بیردی اما شفیع المذنبین حبیب رب العالمین سیدنا پیغمبر مز محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نك ماتورلغنی ونوری بویوز ثولوش ماتورلغنه باشقه بلکه بویوز ثولوش ماتورلغ پیغمبر مز صلی الله علیه وسلم نورینه قاراغانده دریادن برطامچی ایردی نیتکه اوشانداق بولماسون آنک اوجون آدم علیه السلام دخی حضرت حوّا اوجماخ تموغ کورک و بیبر هم عرش کرسی لوح قلم و جمله فرشته لر محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم عشقی حرمتینه یوقلق دریاسینک توبندن وجود و بارلق صحرا سینه جققانی حدیث قدسی بیان ایدر و بیلدر « لولاک لیاخلفت الافلاک » یعنی حق تعالی شهیتور ای حبیب محمد سین بولماسا ک کولکرنی یارانماس ایدم » دیب؛ آدم علیه السلام اوز صورتنه گوزل حوّا نی کوردی ایرسه میکا یقین کیل، دیدی. حوّا شهیتدی: اگر سین مینی تله سه ک یقین کیل، دیدی. آدم علیه السلام توردی حوّا یائینه باردی قول سوزماق تله دی. جبرائیل علیه السلام: یا آدم! قول سوزما دیدی. آدم علیه السلام نیک مینم اوجون یاراتلغی، دیدی. جبرائیل علیه السلام بلی سینک اوجون یاراتلغی امانکاح سز قول سوزماق درست توکل حق سبحانه و تعالی دن حوّا نی جفت لکگه صورا دیدی آدم علیه السلام یاربی حوّا نی میکا جفت قیل دیدی. حق سبحانه و تعالی کندی عظمتی برله نکاح خطبه سنی اوقودی.

خطبه آدم علیه السلام

الحمد لله الذي جعل اسمي الرحمن تجاوزني عن العصاة والمذنبين والعظمة ازارى والكبرياء رداً والعز والجد بهائي والجلال والجمال نثائي والمخلق كلهم عبيدي واماني والرسول انبيائي والاولياء اصفيائي ومحمد حبيبي ونبي امته خير الامم احبائي اني زوجت الاشياء كلها ليستدلوا بها على وحدانيتي اشهدوا ملائكتي وحمة العرش وسكان السموات اني زوجت حوّا لآدم ببيع فطرق وصنيع قدرتي بصدق تسيحي وتليلي وبها صلي على نبي يا آدم ادخلا جنتي وكلامن ثمرتي ولا تقربا هذه الشجرة السلام عليكما ورحمتي والحمد لله رب العالمين. آنسن صولك آدم عليه السلام وحوّا رضی الله عنها اوجماخده تورديلر تورلی لنتلی بیمشلر ایله نعمته نور ایرديلر بغدادی آغاچندن صاقلانور ایرديلر شونسی عجب ایردی اوجماخنک قابوطرفینه غنه بارسالارده الله تعالی طیفغان نهی قیلغان آغاچ قارشولارنده طورور ایردی. خبرده کیلور آدم علیه السلامن فرشته لر صورادیلر

نی سبیلی سین آدم آتالڭ؟ ییر یوزندن یاراتلغانم اوچون دیوب جواب بیردی
 آدم ادییم بیر یوزی دیمک بولور حوآن نی اوچون سین حوآ آتالڭ دیو صورادیلار
 تریکن یاراتلغانم اوچون دیوب جواب بیردی. نه ییش لر آدم علیه السلام توفراق دین
 یاراتلدی توفراق تورغان صاین تازارور شونڭ اوچون ایرکش لر قارتایسه مازور لانور
 حوآ آنا ایتدین یاراتولدی ایت طورغان صاین اوزگه رور شونڭ اوچون خاتونلر
 قارتایسه یه مسزله نور. روایتده کیلور عزازیل کوب عبادت قیلوب ذکر قیلک قیز چه خه انڭ
 امری برله شول درجه گه ایرشدی آنڭ عبادتندن فرشته لر حیران قالور ایردی بعض
 وقت کوکده بعض وقت ییر یوزنده بعض وقت اوجماشه عبادت قیلوب فرشته لر گه وعظ
 نصیحت قیلور ایردی بعض وقت عرش کوله گه سنه یاقوتن بر منبر اوستینه اولطرور
 باشی اوستنه نوردن بر علم توتارلار فرشته لر گه علم اویره تور وعظ و علم مجلسینه شول
 قدر فرشته لر کیلور ایردی حسابنی الله دن غیری کسه بلهس ایردی بوسبیلی عزازیل
 من منلککه یول طابندی ککوکنندن اولیادی علیلکده عبادتده میگا نیکده ش یوق
 میندن باشقه خلیفه لککه لایق هیچ کم یوق اگر حق تعالی خلیفه لکنی میندن باشقه
 کشی گه طابشرسه عبادت قیلما م دیدی بو وقت فرشته لردن بر جماعت لوح المحفوظه
 قارادیلار کوردیلر الله تعالی گه یاقن لاردن بره آچوغه گرفتار بسولوب ملعون بولسه
 کیره کبر بو فرشته لر عزازیل یانینه کیلکیلر عزازیل بولارنی قایغولی کوروب نی
 سبیلی قایغولی بولگنر دیدی آنلر دخی لوح المحفوظه کورگان قورقنچ خبرنی نه ییتوب
 بزنگ هیچ برمز بوبلاغه دوچار بولماساق ایردی دیوب عزازیل دن دعاء تله دیلر ابلیس
 اول حال سزگه بزگه توکل مین آنی نیچه بللردن بیرلی کورم هیچ کده نه بتکانم یوق
 دیسه ده فرشته لر همان بالنوب دعا تله دیلر ابلیس قول کوته روب (اللهم انهم)
 یعنی یاری فرشته لرنی بو آچودن بو لعنتنن طنچ قیل سلامت قیل دیو دعاء قیلدی
 کامل تکبر لکنندن اوزن ایسکه نوشرمه دی اصلا ککوکلینه قورقوشمه دی شکسز مه نگو
 محروم همیشه اوکنجه مبتلا بولدی روایت قیلنور عزازیل ملگ ییل بیرده کوکده سجه
 قیلغان اورنندن باشنی کوته رگاچ لعنة الله علی ابلیس یازلمش کورور ایسی اول دخی لعنت
 او قور ایردی. سؤال حق تعالی آدم علیه السلام نڭ تختن فرشته لر گه کوته رتوب کوکلرنی
 واوجاخنی سیر قیلکروده حکمت نی ایردی؟ جواب حق تعالی فرشته لر گه ییر یوزنک خلیفه
 یاراتورمن دیو نه بتکچ فرشته لر یاری بوز وقلی قیلغوچی قان توگوچی یاراتورموسن بر
 سیگا تسبیح نه بتورمز تقدیس قیلورمز دیوب اوزلرن ماقتاب آدمنی غیبت قیلکیلار
 شول سبیلی حق تعالی فرشته لر گه نه یتدی سز آدمنی غیبت قیلگنر سز لر گه جزا

شولدر قىلغان عبادتلىرىڭنىڭ ئوابىنى آدم اوغلانلارغا بېرىم يەنە بىككىچى جزا بارچە فرشتەلەر بوسكون آدمنىڭ تاختىن ايلىرىگە كىرىشكەن بولسا، كوكلەرنى اوجماقلارنى كورسەتكىز دىدى يەنە حق سبحانه وتعالى آدم عليه السلامغا بار نەرسەنىڭ آتتى بىلدى مۇنىڭ سۆزىدە فرشتەلەرگە ئەيتتى سىزنىڭ بارلىقىمۇ اۆل كىلۇپ تىسبىخ تىسبىخ قىلىماقتىن عالم كامل عامل فاضل اولماقتىن لازم ايتىمىز اكر كامل عالم بولسا، ئۆز نەرسەلرنىڭ آتتارنى اسملرنى خىبر بىرىكتىن اسملى دىيۇپ عرض قىلدى قولىمۇ تعالى «انبؤنى باسماء هؤلاء ان كنتم صادقين» فرشتەلەر دىيۇپ اوزلرنىڭ كىمچىلىك لرن اقرار قىلۇپ ئەيتتىلەر: يارى سىنى جەمىع كىمچىلىك لردن پاك دىيۇپ اينانامىز سىن اويىرەتكەن نەرسەدن باشقا آتتارنى بىلىمىز دىدىلەر قولىمۇ تعالى «قالوا سبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا» بس حق تعالى آدم عليه السلامغا ئەيتتى بونەرسەلرنىڭ اسملرنى آتتارنى فرشتەلەرگە ئەيت دىيۇپ قولىمۇ تعالى «يا آدم انبؤهم باسمائهم فلبا انبؤهم باسمائهم قال الم اقل لكم انى اعلم غيب السموات والارض واعلم ما تبون وما كنتم تكتمون» آدم عليه السلام ھرنەرسەنىڭ اسمىنى آتتى بو آغاچ بو طاش بو تىمىر دىيۇپ حتى طاباق صوت چىناياق قاشق بارچەسىنىڭ اسمى ئەيتتى فرشتەلەر حيران بولۇپ اوزلرنىڭ عاجىزلىك لرن بىلدىلەر حق تعالى فرشتەلەرگە خطاب قىلدى مېنى سىزگە ئەيتتە دەمى حقىقتە مېنى كوكلرنىڭ ھىم بىرلرنىڭ غىب لرن بلەمەن دىمىمەن سىزنىڭ آشكارا اشلىرىڭنى كوكلرنىڭ نى اوى توشكىنى بلەمەن ايمىدى اى فرشتەلەر بىلدىڭىز آدم سىزدىن عالم، سىز عابىد يەنى قىللىق قىلىنە، چى، بىر عالم مۇ عابىدن آرتقراق چۈنكىكىكىلىك حق تعالى نىڭ صفاتىدىن نىمەتكە حق تعالى علم نىڭ شرافتىن كلام قىدىم يەنى قرآن شريفىدە ذكر ايتەر قولىمۇ تعالى «ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيراً كثيراً» معنى سى اول بولور حق سبحانه وتعالى نلە دىكى كىمىسەگە حكمت يەنى علملىكىنى بىرىر اكر بىر كىمىسەگە خدا جانىدىن علملىك بىرلىش بولسا تىسبىخ كوپ ايزگولك بىرلىكى آنىڭ اچسون حكمت بىرلىگان كىشى دنيا آخىرت فائىدەسەن اوزىنە جىيىدار كىنا فى تفسىر قاضى. حدىث شريفىدە كىلور «فضل العالم على العابد كفضلى على اديناكم» حدىث نىڭ معناسى عالم نىڭ آرتقلىقى عابىد اوزەرىنە مېنىم سىزنىڭ اياق توبەن درجەدە گىيىڭىزگە آرتقلىقىم اوشاشلىق در آدم عليه السلام عالم بولدىق سىببلى حق تعالى فرشتەلەرگە امر قىلدى بارچەڭىز آدمگە سىجە قىلىڭىز دىيۇپ قولىمۇ تعالى «اسجدوا لآدم» بس اۆل آدمگە سىجە اچسون باش قويغىل جبرائىل عليه السلام ايمىدى آتتىن سولك مىكائىل عليه السلام آتتىن سولك اسرافىل عليه السلام آتتىن سولك عزرائىل

عليه السلام آن دن صوڭ بارچه فرشته سجده قىلىلار قوله تعالى «ولقد كرمنا بنى آدم»
 جبرائيل عليه السلام ايڭ اوڭ سجده قىلىدى اوچون حق تعالى بيغمبر لر ينه وحى
 ايندر گوچى قىلدى بندلرگه رزق خزينه سينڭ آچقچىنى ميكايل عليه السلامگه بىردى
 قرآن عظيميڭ تيمان اسرافيل عليه السلامڭ ما ئلاينه بازوب صور خواجهسى قىلدى
 عزرائيل عليه السلامنى دوستنى دوستقه قاوشدرغوچى قىلدى قالغان فرشته لرگه تسوغ
 عذابندن خداڭڭ آچووندىن امينچيڭ بتيى بازلى عزازيل سجده گه باش ايهوى
 برله خداڭڭ رحمتندن يراق توشدى لعنت كه گرفتار بولى بعض علما قاشنده حق
 تعالى آدمگه سجده قىلماقغه امر قىلماقچى يعنى بيورماقچى آدم عليه السلام نڭ نرسه آنلارن
 خبر بيرووندىن الك ايردى «قوله تعالى فاذا سويته ونفخت فيه من روحي فقعوا له ساجدين»
 يعنى الله عزوجل ئه يئور شول وقتنى حين آدمنى خالق قىلدىم دخيده اوزمڭڭ روحيمن
 ئوردم بس توشدىلر فرشته لر اول آدمگه سجده قىلغوچىلار بولوب لىكن كوبرله عالماز
 فرشته لر نڭ سجده برله بيورلماقلارى آدم عليه السلام نرسه آنلارن خبر بيرووندىن صوڭ
 ديش لر بقره سورسند ذكر قىلمش آيت ترتيبيله ديورلر. روايت قىلغور فرشته لر آدم
 عليه السلامغه سجده قىلوده سجده بيش يوزيل برروايتده يوزيل توروب باش كوترديلر
 عزازيلنى كورديلر فرشته صورتندن جن صورتينه ئه ورلىگان آدمگه تاربا قارارس فرشته لر
 اوزلر نڭ بو عذابن قوتلقلارينه شكرانه اوچون ينه بر سجده قىلىلار شونڭ اوچون برر كعتله
 ايكى سجده واجب بولدى قوله تعالى «فسجدوا للابليس ابى واستكبر وكان من الكافرين» يعنى
 بس فرشته لر بارچهسى سجده قىلىلار مگر ابليس سجده قىلماقچى خداڭڭ بيورغىندن باش
 طارتدى الوغ بولوڭنى استهدى تكبرلك قىلدى كافر بولدى حق تعالى ئه يتىدى اى لعين
 نى اوچون مينم خليفه مه سجده قىلماقڭ قوله تعالى «ما منعك ان تسجد لهما خلققت بيدى» يعنى
 نى نرسه طيىدى سيني مينم قدرتم برله ياراتقان خليفه مه سجده قىلماقچى عزازيل ئه يتىدى مين آندىن
 آرتق ديب قوله تعالى «خلقتنى من نار وخلقته من طين» ابليس ئه يتىدى مينى ياقتى اوطن
 ياراتماڭ آنى قاربالچى دن ياراتماڭ ديدى او ط بالچى دن خيىرلى ديب قياس قىلدى ايرسه
 عزازيل آتن كوتوروب ابليس آتينه توشردى ابليس نڭ معناسى الله نڭ رحمتندن
 نوميد اوز نڭ مقصودندن اميد سز ديبك بولور ابليس نڭ مقصودى آدم من خيىرلى
 بولماق ايردى مقصودندن اميد سز بولدى ابليس الوغ خطاء ايتدى آنڭ اوچون
 توفراڭڭ او ط اوزهرينه نيچه مرتبه آرتقلىق باردر «من تواضع رفعه الله» يعنى كچيڭ
 قىلغاننى الله تبارك و تعالى كوتورور حديث شريفى موجبجه توفراڭڭ كچيڭ قىلماق
 فضيلتى بولماق بلكورور *

اوپۇبىر لەن تو فراق منازىرەسى

ابليس اوزىنىڭ الوغ بولماقن بىلىمك اۈچۈن اوپۇنڭ توفراق اوزەرىنە آرتقلىقن دعوى قىلىدى اوپۇبە شوندا يوق ياقتىلىق باردىر كوكلردە آندى ياقتىلىق يوق پشمەگان نعت لىرى اوپۇبىرورمىن اوپۇن ياراتولغانم اۈچۈن بىرگە قاراغاندە پادشاه كوك بس آياق آستىدە خور توفراقن ياراتغان نرسەگە خىمت قىلومىڭا تىوش. توگل دىدى حق تعالى طرفىدىن طاۋىش كىلىدى اى لعىن لانى اورما بىلى سىڭمى؟ مېنىم الوغلىم يانئە باشقە نكبرگە يول يوق اوزن الوغ كورگانلرنىڭ خىمتى درگاهىدە قبول توگل اوپۇنڭ اشى دائىم تترەمك قالتىرماق بىيرنىڭ اشى تىك تورماق تترەمك قالتىرماق ايپەلىرى آقرىلىق تىك تورماق صىرلىق ايپەلىرى بىرلە برابر توگل اۈجماخىم نىڭ توفراغى جفا در آندە اوپۇ يوقىر بىلگولى معلومىر اوپۇ دىشيانلارنىڭ عنابنە سبب در لىكن اوپۇتور و اۈچۈن اورنغە محتاج توفراق اوپۇغە محتاج توگل توفراق يورط صالحوغە سبب در اوپۇ خراب قىلوغە سبب در حاصل توفراق اوپۇ اوزەرىنە حسابسىز جەتتىن آرتق در اى لعىن سىن تىك تورسىنىڭ اصل مادەك اوپۇ خىيغەنىڭ مادەسى توفراق اوپۇ بىرلە توفراق اوزلىرى منازىرە قىلىش سونلار ھەر قايسى اوزىنىڭ آرتقلىقن دىليل لىرنە يتىسونلار دىدى چون اوپۇ باشىدىن آياق غەچە تىل در تىغىر وشوغە آشغوب اى توفراق مېنىم صورتم صاف و ياقتى نورم تونلرنى كوندىز كوك قىلورمىن قاى زمان شەم باشىنە اولطىسام قارا نغولقنى بىيە رورمىن و خى بىر باطر پهلوان تانەك قىلچىن كوتەرسەم آغاچلار عىسكىرن كول قىلورمىن توفراق ئەيتىدى اى اوپۇ سىنىڭ دائىم اشىڭ اوزنىڭ الوغلىڭ علمون يوقارى كوتەردى مېنىم اشىم قدر لولك بوركن خورلىق توفراقىنە طاشلاماق در يعنى قدرت عزت خورلىق دەدر دىلىڭ بولسە سويلە دىدى بس اوپۇ ئەيتىدى مېن الله نىڭ دىشيانلارنىن اۈچ آلا و اوزىمىن توفراق ئەيتىدى اى اوپۇ تىلگىنى اوزون توتنىڭ بىلمىگىمى قدر عزت خورلىق دەراحت لك كچىلك قىلودە مېن آياق آستىدە خىلقنىڭ پوگن كوتەردىمىن كوك ماللارنىڭ خىزىنەسى مەن كەبە مېندە پاكلا گوچى صولار مېندە اوپۇ ئەيتىدى مېن سىنىڭ بىرلە بىعت قىلەيم مېن اوزەمنى يوغارى كوتەرگان صابىن سىن اوزىڭنى نوبەن توشورسىڭ لىكن اوزىڭنىڭ آرتقلىقى بىر مرتبە سىن بىر مرتبە مېن اوزەمنى ئەيتورمىن اى توفراق مېنىم ياقتى نورم بار سىنىڭ نىيەتلىڭ بار توفراق ئەيتىدى مېنىم يۈرەگىگە طوتاشىردى سوزم بار اوپۇ ئەيتىدى مېن كوتەرسەم اوپۇ شارىتە مەنەرم توفراق ئەيتىدى مېن خىلقنىڭ آورلىقن كوتەردىمىن اوپۇ ئەيتىدى مېن تونۇش كوندىز كوك قىلورمىن توفراق ئەيتىدى بىير يۈزىن چىچەنكلەر مائورلىقى بىرلە زىندانلارمىن اوپۇ ئەيتىدى مېن آلتون كىش كە قاتۇرستان نەرسەنى بىلىدىمىن توفراق ئەيتىدى مېن سىنىڭ نى

اور تورمن اوطئە يتدى مین قاتی طاشلاردن جوهرلرنی آسانلىق بىرلە چقارورمن توفراق ئە يتدى مین تورلى توسدە تورلى ایسدە خوش بویلى اولە نلر چقارمن آخرنە توفراق ئە يتدى مین الله تعالى نىڭ خليفە سىنىڭ مادەسى الله تعالى نىڭ پەغمبەرلىرىنىڭ ياتاچاق اورنى من زار يلقى ايپەلر نىڭ مېراني من طاعت ايپەلر نىڭ سجدە قىلور اورنى من نەمت لرنىڭ بىر كاتىنىڭ سېسى من بىر بورتوك اورلى صالحلەر اون ايتوب اوننى صالح سەيوز قىلوب يوزنى صالح سەمگ قىلوب قايتارمن آرتقىم بىك كوب خاصيتلرم حساب سىزدى لىكن كامل كچىلىكمەن تىك طورامن اگر سىن مېنى تېبىرە تەسەكك الله تعالى دن امر بولماسە بوفىئىتلرمنى دىخيدە ئە يتەسەس ايسردم الغصە عزازىل سجدە قىلما دىقە كرامت كىيىن صالحروب لعنت چىكەنن كىيىرنى لىر ايڭ اوّل لعنت طاشن جبرائىل عليه السلام آندى آندىن ميكائىل آندىن صوڭ اسرافىل آندىن صوڭ عزرائىل آندىن بارچە فرشتەلر آتوب سوگە سوگە دنيا كوگىنە كىتروب يىر يوزىنە توشروب لعنت قىلوب درياتو بىنە توشروب ايڭ آستقە يىپەردىلار بىر آزدن ابليس دريادن باش چىاروب اوزىنە قارادى يوزى قاب قارا شوندى قباحت صورتكە كرگان دنيا خلقى شول قىياقتى بىرلە كورسە بېموش بولولار ايدى حاصل ابليس آخرت ايزگولك لرنىن مېروم مردود بولغاچ دنيا شىغايىنە كرشوب آرنىلىقغە آزدروغە قصد قىلدى ئە يتدى يارنى بو قدر بىل لار عبادت قىلدىم آنىڭ حقن بىر گل دىيى خطاب كىلدى نى نىلىڭ ابليس ئە يتدى قىامت كە قدر اوزون مەر. حق تعالى اوّلگى صورغە قدر يعنى اسرافىل عليه السلام نىڭ عالم دە بولغۇچى بارچە جانلى لارنىڭ ھلاك بولووى اوچون اورگان صورىنە قدر مەر بىردى قولى تعالى «فَأَنْتَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ» يعنى حقيقتدە سىكنا معلوم صور كونيىنە چە مەلت بىرلەش لىغىن بوسوزنى ايشتوب ئىچىردى «فَبِعِزَّتِكَ لَا غُيُوبَ لَهُمْ أَجْمَعِينَ» يعنى غالب لىككە عزت نىڭ بىرلە آندى ايتوب ئە يتە من بىنى آدم يعنى آدم بالالرن بارچە سون آزدىرمن فرمان كىلدى قارا خلقنى نادانلارنى آزدىردىڭ اما مېنىم خاص قول لار بىپە يول طابا آلماس سىڭ قولى تعالى «ان عبادى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ» يعنى حقيقتدە مېنىم قول لارنىڭ ضررىنە سىنىڭ فائىدەكە قدر نىڭ يوق دىيىك بولور قاچقان ابليس ملعون بولدى ايرسە آدم عليه السلام معز مكرم بولوب بارچە حرمتلى فرشتەلر آدم عليه السلام نىڭ خىمتىدە بولدىلار قدر حرمت ئە يپە دىلار اوستىنە يېتەش ھلە كىيىرتى لىر شو ئىچلا بىن كىيىر كام بولدى آنىڭ كوك كوركام ماتورنى دنيا كوزى كورمىش يوق ايدى بىلەنە انجو ياقوت بىرلە چىكەش بىر كىيىر قويدىلار ۋە باشقە انجو گوهر بىرلەن زىننەتلەش شى تاج كىيىر دىلار لاله الا الله مھمب رسول الله يازلىش ايردى

اوك ياغندە يېتىش ملك مصل يانندە يېتىش ملك هم آل كنده آرتندە يېتىش ملك فرشته لر دائم آدم عليه السلامغه مدح ثنا اينت بيلر اوجماخنىڭ چيشمه لرى هم آغاچلارى كوزكام طابوشلار چغاردىلار صاندىلار سايرلار حور قىزلارى اوجماخ صانچىسى اوجماخ خدمتكارلارى اللهغه ياقن فرشته لر خدمتبنه قول قوشوردىلار حق تعالى دن خطاب كىلدى يا آدم سىنى قدرتم دن ياراندم سىگما خاس روحىدىن جان باغشلام بارچە نرسە لرنىڭ اسمىن بىلدىم سىگما اولطرداش بولور اوچون جفت حوانى ياراندم اوجماخغە كرتدم ايمىدى سىگنانىدوش لازم امانتىنى صافلا رعايە قىل آدم عليه السلام شەيتدى بارى اماننىڭ نى نرسە شەيت بىدان قىل تاكە رعايە قىلامن الله تبارك و تعالى شەيتدى اوجماخغە تورلى نعت لردىن آشا چيشمه لردىن اچ حوا ايلەن حضور شەيلە اما بو آغاچقە ياقن بارما دشمانىڭ سوزىنە قارما دىبو سؤال حق تعالى آدم حووا رضى الله عنومانى بغداى آغاچدىن طيماقغە حكمت نى ايردى؟ جواب حق تعالى آدمنى يارانماس دن الك پير يوزنىڭ خليفە ياراتورم دېمىش ايردى علم ازلىسى ايلە بىلور ايردى آدمنى اوجماخغە كرتوب چىماقغە بغداى سبب بولماقنى شونىڭ اوچون بغداى يېمكىنى منع قىلدى. سؤال حق تعالى آدمنى اوجماخغە كرتوب سبب بىرلە اوجماخدىن چىماقغە حكمت نى ايردى؟ جواب حق تعالى اوجماخنى آدم اوچون هم آدم اوغلانلارى اوچون ياراتدى عاقبت يعنى آخرغى اورنى كورسون دىب سبب كرتدى سؤال آدم اوجماخغە كىرگان وقت آدم بالالرى آرقاسندە ايردى مؤمن بالالرى اورنىن كورگان اوخاشلى كافر بالالرىن اوجماخنى كوردى حكمت نى ايردى جواب كافر لىر تەوغمە كىرگاندە اوجماخنى ايسكە توشىر بى حسرت كورسونلر اوچون يەنە بىر سبب حق تعالى ازلكە حىكم قىلمىش ايردى مؤمن لرنىڭ تەننى مالى صاتوب آلدى اوجماخنى بىرورمىن دىبو معلوم بولماغان بىواغە نرسە صاتوب آلباق شىرىعتىزدە درست توگىل ايمىدى آدمنى اوجماخغە كرتدى هم آرقاسندە مؤمن بالالرىنى كرتدى اوجماخنى كورسونلر بەلالارنى بىلسونلر تاينكە صاتوب آلباق درست دىبو قولە تعالى « ان الله اشترى من المؤمنین انفسهم و اموالهم

بان لهم الجنة » يعنى حقيقتندە الله تبارك و تعالى مؤمن لردن اوزلرن مال لارن صاتوب آلدى اوشونىڭ بىرلە كم اول مؤمن لىرگە بها اوجماخ نى تەك شاعر شەيتە در:

* نفس التقى المشتري * والمشتري رب الورى * وجنانه اثنائه *
* والمصطفى دلاله * لىكن صكه تورات * انجيل زيور فرقانه *

معناسى: ايزگو بولغوجى خدانىڭ امرىنە بوى سونغوجى نفس صاتلىق *
صاتوب آلغوجى مخلوقاتنىڭ تىرىيە قىلغوجى تەكرىسى * اول تىرىيە قىلغوجى تەكرىنىڭ آقچەسى اوجماخلارى * محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم دىلى يعنى ما كلورى

شولايته بولسه اول ساتونلۇق يارلىقى كۇيتانسهس تورات زبور انجيل هم الله تعالى نىڭ قرآنى در * يعنى حق تعالى نىڭ كىتابلارنده بولغان حكىملىرىنى قبول ايتسه امرن طوتسه نهيىدىن طيولسه شول وقت حق تعالى ساتوب آلوب اوچماخ بىرور دىك بولور فافهم غافل بولما حق تعالى آدم عليه السلامنىڭ آرقاسىدىن نسلن چقاروب كورسه توندىك علمالار اختلاف قىلىد يىلر بعضى لار اوچماخغه كرودىن الك بعضى لار اوچماخده بعضىلر اوچماخدىن چىغاندىن صولۇق دىدىلر حق تعالى آدم عليه السلامنىڭ آرقاسىدىن چىاردى ايسه بىك كىوب بارده قورمىق اوخشاغىلى واق بارده عقللى حق تعالى آنلارغه ئەيتدى ايامىن سىزنىڭ ئەگىزىڭىز توغلىمى؟ دىو قولىه تعالى «أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ» بعضى لار ئەيتدى بلى ياربى سىن بىزنىڭ ئەگىرىمىز وخالقىمىز دىو «قالوا بلى» آدم عليه السلام حق تعالى دن بونلار كىلر دىو صورادى خطاب كىلدى بولار قىيامتكە چە دنياغە كىلە چك بالالار كىلدى دىو آدم آنلارنى بىك كىوب كوروب ياربى بونلار دنياغە نىچك صىيار دىدى حق تعالى آنلارنى دورت ئولۇش قىلورمىن بىر ئولۇش آنلار آرقاسىدىن بىر ئولۇش آنلار كوكورەگىندە بىر ئولۇش بىر اوستىدە بىر ئولۇش بىر قوبىنىدە بولور دىو بىر جواب بىردى آدم كوردى بعضى اولۇق ياغىدە آق يوزلى بعضى صول ياغىدە قارا يوزلى لار بعضى ضعيف كوزسىز بعضى آياقسىز بعضى آورو بعضى سلامت ياراتدى بونلارنى نىك تىڭ ياراتماڭ دىدى خطاب كىلدى آق يوزلى لار قارا يوزلى لارنى كوروب شىكر قىلسون اوچون ضعيف لار سلامتلىرىنى كوروب كوزلى لار كوزسىزلىرىنى آياقسىزلىرىنى آياقلى لار كوروب شىكر قىلسون اوچون دىو آدم ئەيتدى ياربى اولۇق ياغىدە آق يوزلى لار آنلار كىلر؟ دىدى حق تعالى ئەيتدى آنلار اوچماخلىق لار آدم آنى ايشتوب سويىدى صول ياغىدە قارا يوزلى لار تىوغلۇق لار دىدى آدم يىغلادى. يەنە بىرر واپىتدە كىلەش حق سىچانە وتعالى آدم عليه السلامنىڭ آرقاسىدىن چىقارغان بالالارن دنياغە تاراتتى بعضى آدم يانىنە كىلدى اما كىوبىرەگى كىلەمدى خطاب كىلدى باشقە لار كىز قاپىدە؟ دىو. جواب بىردىلر دنياغە قالد يىلار يەنە خطاب كىلدى اوچماخغە بار كىز آنى هم كور كىز دىو باردىلار بعضى لرى اوچماخدە قالىدى بعضى لار كىلدى حق تعالى باشقە لار كىز قاپىدە دىدى اوچماخدە قالد يىلار دىو جواب بىردىلر دنياغە قالدغانلار كافرلر اىردى اوچماخدە قالدغان مۇئمىن لردن نادانلار اىردى اوچماخنى قبول قىلغانلار الله نىڭ خاص قىلالارى اىردى حق تعالى ئەيتدى دنياغە قبول قىلماڭىز اوچماخنى دە قبول قىلماڭىز ايمىنى نى تەرسىز دىو آنلار ئەيتدىلر الهى بىزگە سىن كىرەك سىنىدىن باشقە نى قبول قىلمايسىز مەن خطاب كىلدى مېنى تەلەگەن كەس نەگە مېن ئلۇغ بلالار بىبەرورمىن دىو آنلار ياربى اول بلالارنى بىزگە بىرگەندە سىن بىزنىڭ بىرلە بولغايموسىن

الله تعالى بلى سزنىڭ برله بولغاين ديدى خاص قل لار ئەيتىلار بارى بلا يوكله گانده
 بزنىڭ برلەن بولساڭ قبول ايتىڭ بلادن قورقۇپىز ديو قال النبى عليه السلام «اشد الناس
 بلاء الانبياء ثم الاولياء ثم الامثل فالامثل» يعنى پيغمبر عليه السلام ئەيتور بلا يوزندن
 آدملىرىڭ قاتىراقى پيغمبرلر مونڭ صوڭىندە اوليالار مونڭ صوڭىندە يىنە خدائىغا ياقن لار يىنە
 خدائىغا ياقن لار خىبردە كىيلور شىلى رحمة الله عليه دنىيادىن كوچدى ايرىسە بر عزىز
 يعنى بر الوغ حرمتلى كىشى توشنىڭ كوردى وسؤال قىلدى باشىغ حالڭ نىچىڭ بولدى؟
 حق سبحانە وتعالى نى قىلدى شىخ شىلى ئەيتىدى قاچقان مېنى لىكە قويوب كىتىدىلر
 ايرىسە منكر نكير كىلوب مېنىڭ نىڭ كىم دىب صورادىلار مېن ئەيتىم نىڭم اولىر
 آتامز آدم پيغمبرنى تىخت اوستىنە منگروب بارچە فرشتەلر يىن آتامزغە سىجە قىلدىردى
 جبرائىل ميكائىل اسرافىل عزرائىل هم سىزلىر سىجە قىلىڭىز مېن بارچە قرداشلىرم برله
 سزنىڭ سىجە قىلوڭىزغە قاراب توردى منكر نكير بر بىرىنە قاراب بو ايرىر الوغ سويلەر
 اوز سوزىڭىز سويلەمەس بارچە قرداشلىرى اوچون جواب بىرور كىتىڭ دىب قاچدىلر
 اگر كىتىپتەسلر آلارنى بىخت قىلوب تىنتىرتور ايدىم ديدى. روايت قىلدى چونكىم
 آدم وحوا عليهما السلام اوجىخادە توردىلار ابلېس خدانىڭ درگاھىدىن سورلىدى
 ايرىسە آدم عليه السلامغە دشمانلىقىدىن ياوزلىق قصد قىلدى هر تورلى شىطانلىق وحىلە
 برله بلىدى آدمنى حق تعالى بر آغاچدىن طېمىش غايت شاد بولدى بىردىن كو كىكە
 اوجوب اوجىخادە كرورگە تله دى كرتەدىلر اوجىخ ايشىكى توبىندە اوج بوزىل كوتوب
 قالدى تا كە بر غىلوق چىقسە آڭاچىلە قىلوب اوجىخادە كره آخر طاوس چىقىدى ابلېس
 ئەيتىدى اى ماتور قوش كەمىن طاوس ئەيتىدى مېن طاوس ئەيتىدى مېن كىم ابلېس
 ئەيتىدى اللەغە ياقن فرشتەلردىن بىر فرشتە مېن مرادم اوجىخادە كىمىڭ بىر صولو
 عبادتىدىن بوش تورمىم عبادتە اجتهادم آرتىسون اوچون حق تعالى نىڭ دوستلار يىنە
 حاضرلەمش نىعمتلىرىنى كورسەم كىيلە سىدىن مېنى اوجىخادە كىرت آنىڭ اوچون مېن سىڭا
 بر نىسە اوپىرە تورمىن شول نىسە سىبىلى آروو بولماسنىڭ قارتاياماسنىڭ مىنگو اوجىخادە
 قالورسنىڭ دىدى طاوس طېمىگە توشدى آلداندى دىستى دىدى ابلېس آند ايتىدى
 مونڭ صوڭىندە طاوس ئەيتىدى مېنىڭ آڭار كوچم بىتتىم آلايدە مېنىم جىلان اسىلى قرداشىم
 بار آنىڭ سىنى اوجىخادە كىرتورگە كوچى بىتتەر دىدى بس طاوس جىلانغە باروب اى
 قرداشىم سوبىچى بىزگە بر مقرب فرشتە كىلدى اوج سوز اوپىرە تورمىدى مەڭگو اوجىخادە
 قالورسىز قارتاياماس سىزدى بزنىڭ برلەن قىرنداش اولماقچى بولا دىدى جىلان آشغوب
 اوجىخادىن چىقىدى ابلېس وسوسە گە باشلادى شول قدر وسوسە قىلدى جىلان آلداندى

آندن سوڭ شهيتدى سيني بيك او جهانغه كرتور ايدم لىكن صانچى لارى هم رضوان
 بيمه ره سار شول نيچك آلوب كر يم ديدى ابايس شهيتدى آوزگنى آج اغز اچنده
 او جهانغه كرور من ديدى بس جلان اغزن آچدى ابايس حاضر جلان نڭ اغز ينه
 كر وب باشردى جلان او جهانغه كرو برلهن او جهان صانچى لارى ابايس جلان اغزى
 اچنده ايكائى تويوب قوارغه تله ديار حق تعالى دن فرمان بولدى قوماگز مينم بر سر م
 هم حكمتم بار ديدى آندن ابايس آدم حؤا عليه السلام يانينه بيك «يغلاب»
 باردى آدم حؤا ابايس ايكائى بلهه ديلر نيك يغليسڭ نى بولدى ديب صور اديلر
 ابايس سز نڭ اوچون يغليهن سز نڭ ماتورلق ده تيكده شكز يوق لسكن سز بر كورن
 ئوله رسز آدم ئولم نرسه ديدى ابايس ئولم شول بو تهنسگردن جان چغوب كسيته ر
 كوزگز كورمهس قولسگز توتباس بولور ديدى آدم قايقوغه توشدى بر روايتده؛ آدم
 ابايس سوزن قبول ايمه دى بس ابايس حؤا يانينه باروب يغلادى نيك يغليسڭ؟ ديب
 صورادى سز نڭ اوچون يغلى من بله سزنى حق تعالى نيك سزنى بغداى آشاؤ دن طيدى
 حؤا شهيتدى نيك؟ ابايس شهيتدى بغداى آشاساگز مه گگو او جهانغه تركلكڭ قيلور سز
 ئولهس سز مين سرگه وعظ نصيحت قيلامن ديب آنط ايتدى حؤا ابايس نى طانرمادى
 بر روايتده جلان اغز نين سويله دى حؤا جلان سويلى ديب بلدى قوله تعالى «هل ادلكم
 على شجرة الخلد وملك لا يبلى» يعنى ايدالالت قيليم من سزنى مه گگولك آغاچينه دخييه
 ايسكر مى تورغان دولتسكه حؤانڭ بو سوزگه كوكلى قوبدى اون آدوم آطلاب بغداى
 آغاچينه بيتدى بر بوتاغن صندروب آدم عليه السلام گه كيتوردى اى آدم بو آغاچنڭ
 بيمشى بيك لنتلى ايكان مين آشادم سين ده آشا ديدى آدم عليه السلام الله تعالى نڭ
 «ولا تقربا هذه الشجرة» يعنى بو آغاچه ياقن بارماگز ديگان سوزنى اونتىدى قوله تعالى
 «فنىس ولم نجد له عزما» يعنى اونتىدى اول آدم مينم سزمنى طابهادق بز اول آدم دن
 تصدى يعنى قصدا آشامادى ديمك بولور چورن آدم بسر اورلىق بغداى اغز ينه
 آلوب چينه دى بوتغانده حق تعالى نڭ وعدهسى ايسنه توشوب بوغانزندن توتدى اچكه
 بيمه ره دى هم تشقه چقارا بلهه دى اول بغداى اورلىق بوغانزنده تويون بولوب قالدى
 اول سبب دن ايلر نڭ بوغانزنده تويون بولماق آدم ييغمه بر دين ميراث قالدى خاتونلرده
 اول تويون بو قدر آدم قايقان بوخطانى قيلدى ايرسه باشندن تساج اوستونندن مهله
 كيتدى. حكايه يعى بن معاذ شهيتور حجغه سفر قيلومده بولغه گرميچى توغرىدن
 مكه مكره طرفينه كورن تون كيتتم تونلردن بر تونده بر قانى طاوش ايشتم
 سونيندى طاوش ايكان ديب شول طاوشقه باردم بر اير كشى بيك يغلى نيك يغليسڭ؟

دیدیم مین یفلامی کم یفلاسون دینی فرشته لر گه استاذ ابردم او جهام بیر کونک میکا اختیار ابردی
 بیرده کونکه نی قدر عبادت قیلیم آخوننن حق تعالی عبادتمنی جیل گه او چروب رحمتندن
 امیتد سز قیلوب لعنت قیلدی دینی بلدم بو ابلیس ایرکان سین نیک سجه قیلما دک صونک
 دیدیم ابلیس نه یتدی درست مین سجه قیلما دم الله نلک بیورغن توتما دم الله تعالی آدم گه ده
 بو آغاچنن آشامادی آدم الله نلک بیوروغن توتما دی بغدای آشادی آ نکرده میکا قیلغان
 عذابنی قیلورغه تیدیش ای دی آدم نلک گنا هسون کیچردی مینم گناهنی کیچرمه دی دینی
 صورادم آده بین نیک کیچردی سینن نیک کیچرمه دی دیدیم . جواب بیردی حق تعالی آدم گه
 «ازلک» تف بیره یاردهم قیلدی میکا قیلما دی دینی . سؤال حق تعالی آدمن گنا هسنی کیچردی
 ابلیس دن کیچرمه دی حکمت نی نرسه؟ جواب آدم علیه السلام نلک گنا هس او نتوب خطالق برله
 ابردی نیتا که فنسی ولم نه بله عزما آیتی مونی بلدره اما ابلیس نلک گنا هسی کونچیلک دن
 قصدا غاب نلک بیورغینه قارش نیتنه ک «ابن و استکبر و کان من الکافرین» آیتی مونی بلدره در .
 روایتدر حوا بغدای آغاچن صندر غاچ آغاچ یغلا دی قان توسلی نرسه آقی اول سبب دین
 حیض آورووی خاتونلرغه قیامت که قدر لی میراث قالدی بور وایتده اشاره باردر ظلم لق نلک
 ضررینه . حوا آنجانسز آغاچنی صندرو سببلی بالالربنه قیامتکه قدر حیض آورووی
 میراث قالدی ای قرداش قصه دن مراد الموش یعنی حصه آلوهر قصه دن عبرت آل ظلم دن صافلان
 ظلم اور که بالالربنا آفت کیلتره چکدر ابلیس ظلم قیلوب آدمنی او جهام دن چفاروغه
 سبب بولغانلقی او چون لعنت که گرفتار مه کنگو تو غلق بولدی نیغنی زور حرمتن محنت که
 توشدی غافل بولما . سؤال حیض نلک آزی اوچ کوبی اون کون بولدی حکمت نی نرسه؟ جواب
 حوا بغدایغه آیغی برله باردی قولی برله طوتوب صندردی آغزی برله آشادی بو اوچ سبب دن
 آزی اوچ کون بولدی بغدای آغاچینه بیتکاجی اون آدم آطلا دی شول سببلی کوبی اون کون
 بولدی بنه آغاچه بیتکاجی قرق مرتبه صولو آلدی شول قرق مرتبه صولو قرق کون نفاس
 کورو گه سبب بولدی . سؤال استحاضه نی سبب دن؟ جواب شول بولورغه موافق خاتون لر
 اوزاق قان کورمکلری سببلی اوزلربنک خطاسنی یاد وایسینه توشروب ممنوع بولغان
 نرسه لردن طیبلیماق اوچون . مصنف ناصرالدین توقوغان نلک جوابی بو اوروغه موافق کیله دی
 شول سببلی یازلمادی ای قرداشم او شونلک او غشاشلی لرنی قالد رغانم او چون مین فقیرنی
 شاته قیلما یا آرتدرغانم او چون کسولک گه قایفو کیلترمه آرتدرماق یا قالد رماق
 سبب سز ای هس ال کنگی قصص الانبیاء کتابیدن کورلرنلک صفتی بیانده آلتنجی کاغده
 کورلرنلک توتوندن یار اتلویونه کیلترلش «یوم تأتي السماء بدخان مبین» آیتن قالدربلی
 اول آیتنک تفسیر قاضی جلالین دیمشچمه قیامت علامتی خصوصنده نازل بولدی

او چون آرتد عاق دخی صرف اوزم نلک گمانیز چه تو گل بلکه شمائل نبویه ائمار الفردوس
 و محمدی به گه دقة نظر یعنی اجتهاد ایله قارماق و تطبیق سبیلی. کیلنک مقصودغه قابجان
 آدم و حوا باشندن تاج اوستندن حله لری کیتدی ایرسه بربر سینک کوزینه بالانغاچ
 و عورتلری آپتی کورنک کی برله ن عورت قبالو او چون آغاچدن آغاچقه یافراق تلهب
 بوکریلر آغاچ صابن عنر ایتدیلر هیچ آغاچ یافراق بیرمه دی مگر تین یعنی انجیر آغاچی
 دورت بر روایتده بیش یافراق بیردی قوله تعالی «وَلَطَقْنَا بِضِفَانٍ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
 الْجَنَّةِ» یعنی آلبیلر بو ایکیله گوسی آدم ایله ن حوا یا باشدرلار عورتلرینه اورتک او چون
 او جهاخ یافراقلارین (تفسیر قاضی) آدم علیه السلام اویاتندن اوفتانوب آغاچ صابن
 یوروده یوزم آغاچی آدم نلک ساچندن توندی آدم علیه السلام یبهره میننی کیتیم دیدی
 یوزم آغاچی یبهره من مین الله تعالی نلک امری برله توندم اگر یبهره سم سینک کورک
 عاصی بولورمن دیدی بر روایتده آدم نلک ساچندن توتقان عود آغاچی ایردی عود
 آغاچی حق تعالی بیورغن توتقی او چون خوش ایسلی بولدی اما آدم نلک عنرن قبول
 قیلماغان او چون خوش ایسن اوط ایله چقغوجی قیلدی ئه بیش لر هر آغاچده اوط بار اگر
 صو سیبله سه یا یا کفر یا و ماسه اوط آنی قوروتر مگر عود آغاچی ایله ن یوزم آغاچنده
 اوط یوقدر دیمش لر آدم علیه السلام نلک یوزم آغاچینه ئله گوری برله حق تعالی دن
 خطاب کیلدی «أَتَرْنَا يَا آدَمُ» یعنی بزدن قاچاسکئی ای آدم؟ «قَالَ بَلْ حَيَّوْنَاكَ» یاری
 بلکه سینندن اویالوومدن قاچارمن دیدی آدم علیه السلام قجغورور «الْأَمَانُ يَارَبَّ الْأَمَانِ»
 یعنی یارب قوتقار میننی قوتقار حق تعالی دن خطاب کیلدی «يَا آدَمُ أَيْنَ أَنْتَ» یعنی
 سین قایدیه یا آدم آدم علیه السلام ئه بتدی الهی موند توتقون اوزم بالانغاچ بو آغاچ
 بوتاغنده گرفتار قالدیم خطاب کیلدی ای آدم قاینو حسرتک گناهک سبب در
 مونک صوکنده حق تعالی انجیر آغاچینه نی او چون آدمگه یافراق بیردک دیدی انجیر
 عنر قیلوب یارب آدم نلک کناهسنی کوردم لکن آکار اؤل قیلما ن مرمتلرک کوزم دین
 کیتمه س ایردی دیدی حق تعالی بیوردی بوشفتک او چون سینکا برنیچه کرامت بیردم
 بارچه آغاچ لر اؤل چه جهک کورسه توب آننن بیش بیرر لر سین چه جهک دن لئک بیش
 بیررسن باشقه کرامتارن بحر الدرر تفسیرندن باغک موند یازماق غه وقت
 صفرمادی اما رخصت سر ویرگانک او چون قلاغکنی بورمی چی بیمشکنی آشاماس لر
 دیدی شونک او چون انجیر بیمش باشن کیسهی آشاماس لار امام ثعلبی اوزینک عرایس
 اسملی کتابنده ئه بتور آدم علیه السلام خدانلک بیورغن توتما دق او چون اون نرسه برله
 بلالانی اؤل الله تعالی نلک شلته سی قوله تعالی «الْم أَنه كَمَا نَلِكَمَا الشَّجَرَةَ» یعنی ئه بتور

حق سبحانه و تعالى طيماديبى سزلىرى بو آغاچدن ايكنچى حله هم تاج دن يالانچاق قالماق
 قوله تعالى «وَبَدَأْتُمَا سَوْآتَهُمَا» يعنى ظاهر بولدى آچلىدى بو ايكىنىڭ عورتلىرى
 علميا ئەيتور يالانچاق بولماقلارى اوزلىرىنه قاراغانده ايردى اما فرشته لرى يالانچاق كورمه س
 ايردىلر اوچنچى آدم عليه السلام نىڭ يوزى تەنى قارالىدى دورتنچى اوجماخىن چقارلىدى
 بيشنچى آدم حوادن يوزىل برىروايتد ايكى يوزىل آيرلىدى آلتنچى آدم برلەن شيطان
 آراسىدە دشمانلىق قوتلەندى ييدىچى گناھكار اسەن كوتەردى سيكزىچى شيطان آدمنىڭ
 بالالرىنە هم ماللارىنە قاتوشدى توقزىچى دنيازىدە انىنە يابلوب صووق اسسى لك هم تورلى
 آورولار برلەن مبتلا بولدى اونچى تركك قىلۇدە تورلى مشقت برلەن مبتلا بولدى
 آنەن صوڭ حق تعالى حوآغه يا حوا! قايدە سەين حوادن برقايقولى طلوش كىلىدى يارىم
 يالانچاق مین عورت اورتور نرسەم يوق حق تعالى ئەيتدى خطا اش قىلىڭ شول سەببى
 يالانچاق بولغانسنىڭ نى اوچون آدمنى بوللاغە كروگە سەبب بولدىڭ آئىدە قايقولى يالانچاق
 قىلىڭ حوآ ئەيتدى يارىم مخلوقلاردن هېچ كىم سەينىڭ اسەڭ برلەن يالغان آتلايتەر دىوب
 بلەدم خطاب كىلىدى اى حوا اوجماخىن چىق سەينى اون بيش بلا برلە مبتلا قىلىم
 بوگناھڭ شوملغىنەن قىيامتكە قەر قىلارڭ هم مبتلا اولسونلر اول حىض نفاس قانى
 قىلارڭا امانت بولا ايكنچى طوقز آى بالا كوتەرسونلر اوچنچى بالا طابۇدە اولم آچىسەن
 طاتوسونلر دورتنچى عدت مەنن چىكسونلر بيشنچى ايرلىرى حكىمەڭ و آلا ر ايركەڭ بولسونلر
 آلتنچى طلاق ايرلىرى قولنە بولسون ييدىچى مىرانە كىم بولسونلر سيكزىچى گواھلىق دە
 كىم بولسونلر توقزىچى عقلە كىم بولسونلر اونچى دىنە كىم بولسونلر اون برىچى
 سلامدە مەرۇم بولسونلر اون ايكنچى جىعە و جماعت نمازىنەن مەرۇملىق اون اوچنچى
 يىغمىرلىك دن مەرۇم اون دورتنچى پادشاهلىق دن مەرۇم اون بيشنچى مشركلر برلە صوغش
 قىلماقەن مەرۇم مەرۇم قرداشى دن باشقە سفر حرام بولماق آنەن جبرائىل عليه السلام
 طاوسنىڭ باش توگىنەن توتوب اوجماخىن چقاردى اول زمان طاوسنىڭ آلتى يوز قاناتى بار ايردى
 فرشته لرى قاناتلارن آلوب ايكى قاناتى قالدى آياقلارى گناھقە يوردكى اوچون آياقلارى
 قىيامتكە ئەورلىدى آنەن جلالنى كىتەردىلر تەوہ آياغى كوك دورت آياغى بار ايردى
 يەشلر زىر جەدن بارچە تەنى بىرەكلى قوياش كوك يالترار ايردى تىشلىرى انجو كوك
 تىزلىگان تلى جفار كوك قورصاغى قىزل گل كوك موينى زىر جەدن باشى قىزل ياقوتىنەن
 بارچە اعضاسى اوزگارتلىدى آغزىنە شيطان كىرگاتى اوچون نىش توبلىرنە آغۇ حاصل
 بولدى آنى هم اوجماخىن چقاردىلر حق سبحانه و تعالى دن خطاب كىلىدى اى جلال
 بوگناھقە سەين سەبب بولدىڭ خور قىيىچ بول تىشلىڭ برلەن يور داورنىڭ يىسر طعامىڭ

طوفراق بولسون آندن صوڭ بيه خطاب كىلىدى اى فرشته لىر آدم نىڭ ساچىن اول
 آغاچ بوتاغىدىن بيه ركز آدم عليه السلام حق تعالى نىڭ بوسوزن ايشتوب البته حق
 تعالى دن بر شىقت بار دىب بلىدى قولى برله آغاچقه يابشوب الهى مىڭا لك قىلغان
 حرمتىڭنى خطالىق برلەن قىلغان گناهم سىبىلى ضايىع قىلما بو ايزگولكنى مىندن آلما
 دىدى خطاب كىلىدى قلمنى ايلتكىز آندن آدم ايكنچى آغاچقه يابشوب الهى مىنى
 او جهاخىدىن چىارساڭ سىن سز مىنم طاقت قىلور حالم بوق دىدى خطاب كىلىدى اى
 فرشته لىر قلمنى چىارگىز فرشته لىر اول آغاچدىن آلدىلار آدم يىنه بر آغاچقه يابشوب
 يار بى سىن وعده قىلدىڭ مىنم نساىدىن پىغمبىر لىر كىله چاك ادرىس نوح ابراهيم پىغمبىر
 حرمتىنم مىڭا رحىم قىل دىدى بيه حق تعالى جانىدىن چىارگىز قلمنى خطابى كىلىدى
 آدم پىغمبىر لىرنى ذكر قىلدى آخر شفيع اللىن بىن رحمة للعالمىن سىد المرسلىن
 محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم خاطر يىنه كىلىدى يار بى نسلگىن بر پىغمبىر كىتورم
 اگر بر خطا قىلساڭ آنىڭ ايتە گىنە يابىش قوتور سىڭى دىب وعده قىلغان اىردىڭ شول
 پىغمبىر كى محمد حرمتىنم مىڭا رحىم قىل دىدى بس حق تعالى ئاوغ وسيله ئلورغ شفاغىچى
 كىتردى ايهدى نى تله سه بىرو لازم بولىدى دىوب بوشا قلىق برله حقىقت حالنى ئەيتوب
 دىدى اى آدم مىن سىنى بىر بوزنده تورماق هم خلىفه بولماق اوچون ياراتىم بس
 آدم عليه السلام خدانىڭ مرادى نى ايدىكن بىنى نى ايكانن آڭلادى شول ساعته
 او جهاخىدىن چىدى هم ئەيتدى بلىم توبەم قبول بولوب او جهاخه هم كره چكىن خطاب
 كىلىدى بلى قبول اولنور بر روايتده جبرائىل عليه السلام آدم نىڭ قولدىن توتوب
 حق تعالى حىور يىنه كىتوردى خطاب كىلىدى اى آدم سىنى تورفاقدىن ياراتمادىم ايمان
 و علم لك برله حرمتله مەدى صورتىڭنى بارچه مخلوقلاردىن كوركەم قىلمادىم فرشته لىرىم
 كوتەرتوب سجدە قىلمادىم او جهاخغه كرتەمەدىم حوانى جفت قىلمادىم بو آغاچقه
 ياقىلىق قىلماگىز دىمەدىم شىطان سزگە دشىمان او جهاخىدىن چىارماسون دىمەدىم قوله تعالى

«يَا آدَمُ أَنْ هَذَا عَدُوُّكَ وَلَزَوْجُكَ فَلَإِخْرَ جَنَّتْكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَشَقَى» معناسى اول بولور
 اى آدم حقىقتده بوشىطان سىڭا دىمە سىنىڭ جفتكە دشىمان سزنى او جهاخىدىن چىارماسن صاق
 بولگىز بس چىارسە ترلكىگىز مشقتلى بولور وقوله تعالى «أَنَّ الشَّيْطَانَ لَكَ عَدُوٌّ مُبِينٌ»
 بىنى حقىقتده شىطان سزنىڭ ايكىگىزگە آچق دشىمان ايهدى نىچون بىڭا بىنى آشادىڭ
 دىدى آدم ئەيتدى الهى اول حكمنى كم قىلدى اول قضانى كم يورتى خطاب كىلىدى
 اول حكمنى مىن يورتىم لىكن آچق بىورغىمنى نىڭ توتمادىڭ آدم ئەيتدى الهى حكىم
 سىنىڭ تقدير سىنىڭ غفور سىن حلیم سىن مىنى يارلقاغىل خطاب كىلىدى سىنى

يارلقام دخى سىننن پۈسۈك بالالارنىڭ گىناھلارنى اقرار قىلۇپ مىكنا صغنىسالار آلارنىدە يارلقام لىكىن مەن سىننى يىر يوزنىڭ غلىفە بولماق اوچون ياراتتىم بوزمان اوچماخىن چق دىيى خېردە كىلدى آدم بولەن حۋا انجىر آغاچنىڭ بېش يافراغى بولەن عورت لرن ئورتوب اوچماخىن چقىلر دىيادە كۈلمەك كىنگاندىن سوڭ بىرن قر كەجەسى آشادى چقار آندىن بولدى بىرن اوى دىگان حىران آشادى حىوان بولدى اوى ھند يىرنە ايردى چىرائىل غىبە السلام درياغە طاشلادى زور حىواندىر ملك بېش يوز بوپ غنبر چقار لىكىن كىيىك دىگان حىوان قر كەجەسى توسلى حىوان دىوب مروىدىر ياز كۈنى بر وقت كىنگندە چقار بولور تاشكىند ياغندە كۈب بولور ياز كۈنى آھوب كىنگن آلورلار بىرن بال قورنى آشادى شول سېملى بال آندىن بولور بىرن جفەك قورنى آشادى جفەك آندىن بولور بىرن آدم غىبە السلام بىرگە قادادى يعنى اولطرىدى مامق آندىن حاصل بولدى قىامت كە قدر اوغلانلارنى زىنت بولدى ايمش لىر بار چە بېمشلردە اوچ تورلى عىيىنىڭ بىرسىدىن بار بعضىنىڭ طشى آشالور اچى آشالماس آلھا آرمود اوخشاغلى بعضىنىڭ اچى آشالورطشى آشالماس چىكلەلەك اوخشاغلى بعضىنىڭ اچى وطشى آشالماس ورتاسى آشالورقاون قار بوز اوخشاغلى اما انجىرنىڭ اچى ھم طشى آشالورحق تعالى دن عاصى لارنىڭ بارن بىرگە ايندىر كىز دىوب خطاب كىلدى قوله تعالى «قلنا اھبطوا منھا جمیعاً» يعنى ئەيتىنىڭ بىرلر اوچماخىن بار چە كىز بىرگە ايندىر دىو بس آدم حوا اوچماخىن يالباروب

زار يلقى بىرلە چقىلار قوله تعالى «ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفرلنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين» معناسى يازىلرنىڭ رەزىز اوز اوز بىرگە ظلملىق قىلىق اگر سىن بىلرنى يارلقاماساڭ دىيىك بىرلرگە رحمت قىلماساڭ البتە بىز او كىنوچىلردىن بولورمىز آدم ھىندستانغە توشدى اېلىس بىرەرغە توشدى آننىڭ شوپاقتىدىن اول بىردە جھودلر يىلان آصفاھانغە توشدى طاروس مناطاغىنە توشدى حواجبە طارونە توشدى بار چە سىنىڭ خالى يامان بولدى آدم غىبە السلام توشكان اورىندە كۈب جلادى كوزىنىڭ ياشىدىن اولەن لىر ھم اچى وتەملى دارولار وچىشەلر ظاھر بولدى حواننىڭ ياشى طامغان بىردە عود آغاچى قونىل جوزبوا چىكلەنگى فائىھلى اولەنلر اوسدى آورولارغە دارو بولدى اېلىس ھەيان اوزىنىڭ دشمانلىغىدە بولدى قوش قورتلارغە چقىردى يىر يوزىنە سىزگە دشمان خلق لار كىلدى سىلرنىڭ توقۇملارنى بىرلر ئولتور لىر حاضر سىز جىيلوب آنى اولتىر كىز آدمنىڭ باشىنە سىز چە دىگان قوش كىلۇپ قوندى آدمگە قص قىلدى وغىرى قوش قورت جىيلوب كىلدى آدم قورقى خطاب كىلدى اى آدم بولارنىڭ بىرن چاقىر باشىن سىپا آدم غىبە السلام اننى چاقىروب باشىن سىپادى ات آدمگە مەغىنوب باشقەلارنى قووا باشلادى اول كۈندىن

بیرلی ات آدم اوغلانلارینه مهر بان شفقتلی باشقه جانورلارغه دشمان بولدی. سؤال ابلیس ملعون بولغاندن صوڭ اوچماخغه نی قوت برله کوردی؟ جواب ابلیس ملعون بولغاندن صوڭ آدمگه دشمانلقندن حق تعالی دن مینی آدمگه ایرکلی قیل دیوب صورادی حق تعالی قبول ایتدی شول سببلی اوچماخغه کره آلدی قوله تعالی «وَأَسْتَفْرِزُ مِنْ أَسْطَعْتِ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجَلَبَ عَلَيْهِمْ بِخَيْبِكَ وَرَجَاكَ وَشَارَكَهُمْ فِي الْأَعْوَالِ وَالْأَوْلَادِ» یعنی ئەیتور حق سبحانه و تعالی بیگلەیت اول آدم بالالارندن کوچڭ بییتکانشی سو بوز اوین کویلیری دخی هر بر معصیتکه اؤنده گوچی نوسه لر برله ن دخیده فحقر آنلارغه آطلی هم جایاویارده می لرنڭ عاصی گناهکارڭ برله ن دخیده شریک بول آدم بالالارینه حرام مال لارنی کسب قیلوده دخی ده حرام بالالارنی کسب قیلوده (تفسیر جلالین) دلیل ربغوزی قال النبی صلی الله علیه وسلم «ان الشيطان یجری من بنی آدم مجری الدم» یعنی آدم اوغلینڭ طامرنده قان نیچلک یورور بولسه شیطان دخی شریله یورور ینه حق سبحانه و تعالی دن خطاب کیلدی ای آدم توبهڭ قبول برلماقن نله سهڭ مکه گه بارغل آدم علیه السلام ئەیتدی یارب تله رمن لکن برلنی بلیهن حق تعالی قارا قارغانی بول باشچی قیلدی قارا قارغا اوچوب بارر ایردی آدم علیه السلام آرتوندن بارر ایردی خبرده یعنی حدیثده ککلمش در پیغمبر صلی الله علیه وسلم آلتی تورلی جانورنی اولترمه گز دیدی بری قارا قارغانی آدم علیه السلام غه یول کورسه تکانی اوچون ایکنچی قره سفه نی سلیمان علیه السلام غه نصیحت قیلغانی اوچون اوچنچی قارلقانچی نوح علیه السلام کیهه سنسی نچقان تیشوب جلان تیشوکنی قابلاب نوح علیه السلام ن ته ملی ایت تله ب سوری چن آدم ایتمدن ته ملی ایت یوق دیب قایتوده قارلقاچ سوری چننڭ نلن تشله ب آدم بالالارینی جلانغه رزق بولماقن قوتولووینه اجتهاد قیلغانی اوچون بعضی لر ئەیتور بیت البقیس خراب بولغانده جلا دی شونڭ اوچون دورتنچی هد هه قوش نی سلیمان علیه السلام غه ایلچی بولغانلشی اوچون بیسنچی صو باقاسنی نبرود اوطینه صو سببکانی اوچون آلتنچی بال قورتنی آدم لارگه بالی شفالی بولغانی اوچون حق تعالی ئەیتدی ای آدم بومینم حرم منلی ایوم در عرشم برابرنده فرشته لر عرشنی طواف قیلغان کونگ سین بوا یومنی طواف قیل دعا کنی قبول قیلایم گناهکنی کیچره بیم آدم علیه السلام کوردی قزل یاقوتدن بر اوی نوردن قند یللمر آصلمش برایشگی قویاش چغوش طرفنده برایشگی قویاش بایوش طرفنده بوا یوگه بیت المهور دیرلر طوفان زمانینه جه حرم شریف اورننده طوردی طوفان وقتنده حق سبحانه و تعالی کوکگه کوته ردی درستورک سوز اوشبودر آدم علیه السلام اول بیت المهورنی طواف قیلدی عبادتکه مشغول بولدی حق تعالی خطاسن یارلقادی ئەیمش لر آدم علیه

السلام اوچماخدن بيرگه اينگياج يوزيل بر روايتده ايكي يوز يل جلادی حق تعالی دن
 اوبالرونندن اوچ يوز يل کوکگه طابا قارامادی جبرائیل علیه السلام شهیتدی ای آدم
 بر اویندن آیرلغاننکا بو قدر جلی سن حق تعالی نلک قارشوسندن آیرلغاننک اوچون
 جلامیسک مونندن صولک آدم علیه السلامنک جلامقی ینه آرتدی کوز باشنک صوننده
 کیمه لر یورور قدر بولدی روايتدر حؤا آدم علیه السلامن وجنتنن چق یقنه جاده
 جلاز ایردی آدم وحؤا قرق يل طعام آشامادیلر صو اچمه دیلر جبرائیل علیه السلام
 حق تعالی نلک فرمانی برله کیلوب آدم نلک حال احوالن صورادی آدم علیه السلامنک
 دنیا هواسندن ترسی اورگارش آچلق هم اثر ایتمش جبرائیل علیه السلام آدم علیه
 السلامنک حالنی حق سبحانه و تعالی گه (عرض قیلدی) شهیتدی حق تعالی حضرت
 اوچماخدن بر پار قوی یعنی ایکی قوی ایکی کجه ایکی صغر ایکی تهوه بیبهردی آنلار
 بالالادی ایشهیدی آنلردن برن بوغازلاتدی یونندن حؤا جرلهب آدم علیه السلام
 صوغوب یا که اورب اوزینه جبه حؤاغه کولهک یاصادی بر روايتده آدم حؤا علیهما
 السلامغه قوشغانندن یوز يل الک کیم کیمک برله اسسلیک صوقلقدن قوتلدی لکن آچلق قاتی
 اثر قیلدی جبرائیل علیه السلام آدم نلک حالندن صورادی آدم شهیتدی تیریمنک اچنک
 قورمهقلر یورگان کبک طویامن جبرائیل شهیتدی آنگا جوع یعنی قارن آچو دیوب
 شهیتلهر آدم شهیتدی آنک دارووی فی نه رسه جبرائیل انشاء الله نیز داروون شهیتورمن
 دیوب آدم علیه السلام یانندن غایب بولدی اوچماخدن ایکی اوگز کیتردی برسی
 قارا برسی قزل ایردی دخیده بر ساختیان قاپچق برله اوچ پورتک بغدادی کیتلردی هم
 بغدادینک آورلغی یوزمکنده سیکنملک درهم ایدی هر درهم بر متقال بولغانده بر پورتک
 بغدادینک آورلغی یکرمی بوددن آرتقراقصه توغری گیله ینه آدم علیه السلام جبرائیل
 علیه السلام دن آشیهمی دیو صورادی جبرائیل آشوقما بغدادی اوچماخدن چغورکا سبب
 بولدی ایکی پورتکنی اوزنک ساچ برسنی حؤاغه بیدر اول ساچسون اوگوزلرنی جیم
 سورگره جیگوب صوقالارغه ازیه تدی اوگرلر دخی اوچماخده مشقتمسز طورودن صوقاغه
 جالقاوانوب کوزلرنن باش آغردیلر آدم علیه السلام اوگرلرنک آرقاسینه بر ایکی
 مرتبه صوقدی اوگرلر تلگه کیلوب بزنی فی اوچون صوغلمن دیدیلر آدم شهیتدی سوزمنی
 طکللامی سزاوگرلر شهیتدی سوزطکللامغان صوغوغه تیشلی می دیدی اوگرلنک بواشلر

شول بولور يا آدم سوز طكلاماغان صوغوغه تيبشلى بولسه سين دخی صوغوغه عنابقه تيبش ديهك بولور آدم بو سوزدن نصيحت آلوب ككوب بغلادی آنندن صوگ اوگزله آشوغوب سورورگه باشلادیلر بس آدم بو ایکی بورتكنی حوّا بر بغلایینی ایکی آدم ایکنگان بغلای بولدی حوّا ایکنگان آربا بولدی آدم علیه السلام صورادی یا ربی اورلق بر جیر بر فی اوچون حوّا ایکنگان آربا بولدی حق تعالی شهیتدی اول اوّل شیطان سوزینه قاراب گناهغه الك یوردی دینی بوسوزده شوکارا اشاره در بزلرنك بغلایارمزنك بعضی یلنی قوری صالام بعضی یلنی باقرا بولور وینه سبب اوزمزنك شیطان سوزینه آلك انوب عاصی بولوب عشر بیرمه گانمز اوچون ایرکانبینه. روایتدر بغلای ساچاچ تیز زمان اوسوب اولگردی آدم علیه السلام آشیمی دینی جبرائیل علیه السلام یوق اور دینی اوردی آدم علیه السلام آشیمی ایندی دینی جبرائیل علیه السلام یوق صوق شهلی دینی صوقدی آدم علیه السلام آشیمی ایندی دینی جبرائیل علیه السلام یوق توی یعنی تارت شهلی دینی تارتدی یعنی اون ایتدی آدم علیه السلام آشیمی دینی جبرائیل علیه السلام یوق قامور ایتوب پشور شهلی دینی آدم علیه السلام قامرایزدی پشوردی آشیمی ایندی دینی جبرائیل علیه السلام شهیتدی حق سبحانه وتعالی نك فرمانیدر ای آدم کوننك ایکی الوشی اوتدی بر الوشی قالدی صبرقیل قویاش بايوغاتم روزه بول حق سبحانه وتعالی سیگلا اوچ کرامت برلهن وعده قیلدی اوّل سیندن راضی بولماق ایکنچی گناهکنی یارلقامق برلهن اوچنچی اوچماقغه کرتنك برلهن آدم علیه السلام صورادی یا جبرائیل بو کرامت میکانخاصی جبرائیل علیه السلام سیگلاه قیامتکده قدر بارچه بالارکا روزه توتسالار اوشبو کرامتلرگه تیبش بولورلار دینی آدم علیه السلام خوشنود بولدی قایچان آشامق وقتی بیتدی ایرسه جبرائیل علیه السلام کومه چنی اوچ الوش قیلوب بر الوشنی حوّاغه ایلندی ایرگه خاتون نفقه سی واجب بولماق شول زماندن قالدی آدم علیه السلام آشاب تاماغن طویدرغاندن صوگ اچنك یعنی قورصاغنده طنچسزلق طویدی جبرائیل علیه السلام شهیتدی بو صوادندر دینی داروون صورادی جبرائیل علیه السلام تیمر کورهك بیردی بیرنی قازی صو چغاردی آدم بیرنی قازودی صو چقدی جبرائیل علیه السلام شهیتدی اچ دینی اچدی ینه آدم علیه السلام قورصاغنده بر طنچسزلق طویوب جبرائیل علیه السلام صورادی بلهمن دینی حق تعالی برفرشته بیبهردی آدم علیه السلام نك ایکی بوط آراسن صیپادی ناچار ایسلی قانی جیل چقدی بو فی نهرسه دینی جبرائیل بو گناهك شوملش دینی آنندن آدم علیه السلام موزدی ناچار ایس چقغانغه قایغروب بیتمش یل بغلادی روایتدر آدم علیه السلام نك پشرگان ایکه گینك بو بی هم ایکی بیش یوز آرشین ایردی حق تعالی اوچ بغلای نك ایکنسی آدم برسنی حوّا

عليهما السلامه بيومه كندن اير الوشى ايكي خاتون الوشى بر بولدى « قوله تعالى للذکر
 مثل حظ الانثيين » روايتده كيلور آدم عليه السلامك بوي كو كنگه ييشه رايردى فرشته لرنك
 نسيح لرن طكلاب يفلار ايردى فرشته لرن آدمك ككوب يفلاوننن اييگه نوب حق
 تعالى كه زار ياق قيلوب زار لاند بلار بس جبرائيل عليه السلام خدانك فرماني برله
 قولن آدمك باعينه قويدى آدم عليه السلام آلتيش آرشينغه قصقاردى آدم هم
 فرشته لرن طنجلادى. كيكلك مقصوده آدم عليه السلامغه جبرائيل عليه السلام جحكك
 عبادتن اويره تدى آدم عليه السلام جحنى ندام قيلوب عرفات طاوينه چقدى حوا دضى
 نيچه يل فراق وقتيلق مشقت لرن كوروب آدم عليه السلامنى عرفات طاونه كوردى
 لككن آدم عليه السلامك هوانك اوزگار ووننن توسى اوزگارمش ايردى حوا آنا
 طانومادى جبرائيل عليه السلام آدم عليه السلامغه حوانى حوا آناغه آدم عليه السلامنى معلوم
 قيلدى نيچه يوز يلغى قايسى حسرت قاوشوغه شادلغغه آلتشندى آندن بر گله ب دناغه
 كيكلديلر فرشته لرن يا آدم ايندى نى تليسك ديديلر آدم عليه السلام خدانك رحمتن هم
 يارلقاون ديدى شونك اوچون منا ديوب نه يتلدى منامت دن مشتق حقى سبحانه
 وتعالى آدمنى حواغه حوانى آدمكه قاوشتوماق وگناهلارنى يارلقامق برله منت قيلدى
 آدم عليه السلام دضى حق تعالى نك اذنى رخصتى ايله مناده حوا آنانى قوينينه آلديكه
 شونك اوچون منا آتلكى روايتدر آدم عليه السلام هنددن مكه مكرمه كه جهيه و قرق
 مرتبه حج قيلدى حوا آنانى شادلق برله هندكه آلوب باردى آنگه عبر كيجرديلر
 آدم عليه السلام حوا آناغه مجامعت يعنى قاوشقاچ حوا آنا حامله بولدى بر كون ابليس
 ملعون حوا آناغه كيلوب قورصاغكك نى نهرسه بار ديدى حوا آنا بله زمن ديدى
 ابليس اول بر حيواندر يا اندر ديدى دخيمه حوا آناغه نه يتدى اول قاينن
 چغار بله سكمى ديدى بس حوا آنا قورقدى ابليس نى طانومادى بو سوزلرنى آدم عليه
 السلامغه نه يتدى هرايكسى قايفرديلر بنه بر كون ابليس ملعون حوا آناغه كيلوب نه يتدى
 مين ايزگى كشى من الله تعالى قاشنك قدرم بار اول قورصاغككغى نهرسه نك اوزك كوك كشى
 بولوون تله سهك دخيمه آصات چغوون تله سهك مينم آطنى قوش مين دعا قيليم ديدى
 حوا آنا سين نى آتلى ديدى ابليس حارث ديدى اول طوغسه سين عبد الحارث قوش
 ديدى حوا آنا قبول قيلدى قايجان اول توغدى ايرسه عبد الحارث قوشديلر شول ساعت
 اولدى چونكه ابليس نك اول آتى حارث عبد الحارث آتلى قوشماق حق تعالى كه خوش
 كيايه دى « قوله تعالى هو الذى خلقكم من نفس واحدة وجعل منها زوجها ليسكن اليها
 فلما نفشاها حملت حملاً خفيفاً فمرت به فلما افلقت دعوا الله ربهما لمن آتيتنا صالحاً

لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَهُ شُرَكَاءَ فِيهَا إِذْ نَسِيَ اللَّهَ ، يَارِثِي سِزْلَرْنِي ، بر نفس بر كشي دن اول آدم عليه السلام ، و آنك تهنندن قيلمى جفتنى اول هوا ، آنك برلهن قرار قيلوا و چون بس جماع قيلغانى حاله آكار ، حامله بولدى بىكل يوكله مك برله بس بوردى اول هملى برله ، بس قايجان بالا قورصاقده اوسوى سببلى آوربولغانى حاله ، دعاء قيلمى بو ايكيله گوسى تربيه چيلرى الله تبارك و تعالى گه «اگر بيرسهك سين يارب اول بالانى سلامت بالا ، البته بز شكر قيلغوچى بولور ايديك» بس بيرگانى زمانه ده بو ايكيله گوسينه سلامت بالا ، قيلمى بولور تربيه قيلغو چيلرى نه بالانى سلامت قيلماقده شريك عبد الله فى عبد الحارث آتاديلر . حق سبحانه و تعالى بو شركت دن بلند و منزه بولدى سورة اعراف تفسير قاضى . روايت قيلمى آدم عليه السلام ايك اول پشركان كومه چ دن اوز ثلوشنى تمام آشادى هوا آنا تمان آشامادى ايرته گه قالردى جبرائيل عليه السلام نه يتى اى آدم سين بارن آشامانك هوا تمان آشامان اكر اولنه تمان آشامه قيامت كه قدر بالا لار كز ايرته گى رزق اوچون قايفرماس ايدى ديدى . حكايث شعبى رضى الله عنه نه يقور ابليسنى كوردم بر كوزلى بر آياغنده باشباغى بار قايجان رسول الله عليه السلام وفات بولدى ايرسه على رضى الله عنه يوارغه تافتا قويغانى زمانه هوا دن بر طاوش كيلمى «لان تغسلوا مهابا فانه طاهر مطهر» يعنى مهمنى يوما كز اول پاكدر ديو على كرم الله وجهه نك كوئلى قايفولى بولدى سين كم ديو صورادى جواب بيرمه دى ينه بر طاوش كيلمى ياعلى اول يوما ديو سويله گان ابليس در مهم كه كوچمليك برلهن نه يتى يوديدى حضرت على آكار سين ابليس دن خبر بيردك حق سبحانه و تعالى سيكا ايزگو جزاء بيرسون ديدى ينه حضرت على سين كم سن ديو صورادى خضر من مهمك جنازه سينه نماز او قورغه كيلم ديدى . حوا آنانك نيچه قورصاق كوته روئنه علمالراختلاف ايتمش بعضى يكرمى قارن و بعضى قرق قارن بعضى ييتمش قارن ديش لر لىكن هر قارن ان ايگز بالا توغدر و برى اير برى قز بولور ايدى قابيل نسلى او توز ييتى ملك هابيل نسلى قرق ييدى ملك بولورنى بو قصه ر بغوز يدين باشقه تر اريخ كتابنده كورمه دم دخيه آيت نك معناسى دلالتى برله هابيل نك اوز نك نسلى قرق ييدى ملك نسلى قالونى عقل درست كورميدر چونكه همان اويله نمشى يوق ايكان قابيل هابيل نى ثولتردى . بر خبرده كيلور حوا آنا شيث عليه السلامنى بالفز طوغدردى بيغمبرمز مهم مصطفى صلى الله عليه وسلم حرمتى اوچون حق سبحانه و تعالى نك حكى بر قورصاقده توغان ايكى بالا بر بير سينه حرام بلكه بر قورصاقده توغان اير بالا ايكنچى قورصاقده توغان قز بالانى نكاح قيلباق ايردى

قصه هابيل وقابيل

هو آنانانك اول بالاسى قابيل ايدى آنك برله برقر توغدى بيك ماتور اقليما. آتاي ايدى ايكي يىل دن صوڭ هابيل برله برقر توغدى آتى لبودا ايدى لبودا ماتور لفته اقليماغه ييتمهس ايدى قايجان بولار اوسد يلىر ايرسه حرق تعالى دن خطاب ككىلى لبودانى قابيل گه اقليمانى هابيل گه نكاح قىل ديو آدم عليه السلام شرع شريف وحق سبحانه و تعالى نك حكمنى قابيل برله هابيل غه سويله دى هابيل راضى بولدى قابيل راضى بولمادى مين اوزم برله توغان اقليماغه تيوش ديوپ آچولاندى بس آدم عليه السلام قربان قىلكن قايسكن نك قربانى قبول بولسه اقليمانى اول آلسون ديدى قابيل نك كسى ايگن ايگو ايدى هابيل نك كسى حيوان ترلك آصراو ايدى قابيل قربانلىق اورنينه چوبلى بقداي كيتروب سالدى هابيل سيمز توه چالدى هابيل نك قربانى قبول بولدى آنك اوچون اول الله نك حكمينه راضى ايدى قابيل نك قربانى قبول بولمادى آنك اوچون اول الله نك حكمينه آچولانغان ايدى قابيل نك قربانى قبول بولمادى كوناچ كوئىلكىن آچوروى آرتوب البته مين سىنى ئولتورور من ديدى هابيل ئه يتدى حقيقتده الله تعالى ايزگو كشىنك قرباننى قبول قىلاسىنك قربانك قبول بولماوى ميندن توگل اوزكن انگر سىن مينى ئولتورور اوچون قولكنى صوزساڭ مين سىنى ئولتور اوچون قولمى صورن مين مىن الله تبارك و تعالى دن قورقمان حقيقتده ميكا قولكنى صوزساڭ مينى ئولتور گناھسى برله اوزنك نك اؤل قىلغان گناھك برله تيوغلق بولماقنى تليمن اوشبو تيوغلق بولماقلى ظالم لرنك جزاسى در. بس هابيل قابيل نك ئولتورويته بوى صوندى قابيل ئولتردى هابيلنى طالعغه كردى اول قابيل جزالانوب اوكنوچىلر گروھنتن بولوب چونكه قابيل هابيل دن صوڭ يوزىل ترلك قىلدى شول يوزىل اچنده اصلا كواھدى تەنى قارالدى اوزى مردود ايتلىش بولدى هابيلنى قابيل ئولترگانده يكرمى ياشنده ايدى حىرا طاونده طاش ياننده بر قىلده بصرده الوغ مسجد اورننه ايدى روايت قىلتنش بولدى قابيل هابيلنى ئولترگاچ نيشلەر گده بلهه دى كومونى بلهيدر ايدى بس الله تعالى ايكي قارغانى بيهردى ايكي قارغا صوغش يىلار آخر برسى ايكنچى سن ئولتردى ئولترگان قارغا ييرنى بورنى آياغى برله قازوب كومى موني كورگاچ قابيل ئه يتدىنى اوكنچ ميكا بوقارغا اوخشاشلى بولونى بلهه دم عاجز بولم ديوپ قايفروب طالعغه كردى قارغان كورگاچ قردهن كومى قابيل نك استاذى قارغا بولدى ئه ييش لىر قابيل قردهن ئولترگانگه قايفرمادى بلهه مقصودينك حاصل بولماويته هم قردهن نيشلەر گه بلهى آرقاسينه كوتروب پوروكه قايفردى قابيل هابيل ميتنى برىل بر روايتده بلدن آرتق آرقاسينه كوتروب

یوردی قوله تعالی «وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ أَذْرَبَا قَرَابًا فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ
يَتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ لَئِن بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي
مَا أَنَا بِبَاسٍ بِكَ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِأَمْرِي
وَأَمْرِكَ فَتَكُونَ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ فَطَوَعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَفَعَلَهُ
فَاصْبِعْ مِنَ الخَاسِرِينَ فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوْءَ أَخِيهِ
قَالَ يَا بُولُتِيُّ أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُورِي سَوْءَ أَخِي فَاصْبِعْ مِنَ النَّادِمِينَ»
قابیل و هابیل قصه سینک اؤلندن اوشبو آیت ترتیبی ایلهن یازلدی شونک اوجون آیتنی
ینه تکرار ترجمه قیلنمادی (سوره مائک تفسیر قاضی) بس بو قصه دن معلوم بولدی قان
توکک کشی ئولترمک قابیل دن قالدی پیغمبرم صلی الله علیه وسلم شهیتور: «من سن
سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها الى يوم القيامة ومن سن سنة سيئة فله وزرها
ووزر من عمل بها الى يوم القيامة» معناسی اول بولور اگر بر کهنسه کورکام ایزگو یول
قیلسه یعنی ایزگو عبادتک یول کورسه تسه آنک ئوابی شول کورکام عباتنی قیلو چیغه
بولور دخی قیامت کونینه چه شول کورکام عبادتنی قیلغان کهنسه لرنک ئوابی کورکام
عبادتنی کورسه توچیگه بولور کورکام عبادتنی قیلغو چی هم کورسه توچیگه ئواب بولور اگر
بر کهنسه یاوز عمل قیلوب یاوز یول کورسه تسه مونک گناهیسی یاوز عملنی اؤل قیلغو چیغه
بولور دخی قیامت کونینه چه اول یاوز عملنی قیلغان کهنسه لرنک گناهیسی اول یاوز عمل
کورسه توچیگه هم قیلغو چیغه بولور بس قابیل کشی ئولترمک عملنی کورسه تنی قیامت
کونینه چه ظلم برلهن کشی ئولترگان کهنسه لرنک گناهیسی قابیل گه هم ئولتر چیگه بولور
ای قرده شم یاوز عمل بر کشی ئولترمک کنه توکل هر بر اش که حق تعالی نلک حکمینه
موافق بولمسه اول یاوز عمل بولور مثلا بای هم فقیرگه خدانک دکمی بیش وقت
نماز اوقوماق مالی بولسه زکات ایگن صاچسه عشر بیرمک وهم روزه طوتماق هم مونسن
باشقلار بر کهنسه مؤمن بولوبنه نماز اوقوماسه یا روزه طوتماسه یا کوچی بیتموبنه حج
قیلماسه یا ایسه نصاب اییهسی بولوب زکات بیرمهسه یا ایسه ایگن ساچوب عشر بیرمهسه
بونلرنک هر قابیوسنه گناهیسی آگار بولور دخی اول کهنسه دن کوروب بالاسی یا قرده شی
یاغیری آورو کوللی کهنسه لر ایله فلان کهنسه ده نماز اوقومادی عشر بیرمه دی دیوب
اوزنه ک طوتوب نماز اوقوماسه عشر بیرمهسه باشه نماز اوقوماچی هم باشلاب عشر
بیرمه و چیگه هم اییهر وب نماز اوقوماچی عشر بیرمه و چیگه برابر گناه بولور مثلا بر کهنسه

نماز او قوماسه آندن كوروب ايكنچيلرده او قوماسه اول نماز او قوماغان كسنه گه اوزينك
نماز او قوماغان گناهي هم آندن كوروب نماز او قوماغان كسنه لرنك گناهي ده بولور
فلان او قومي ديب نماز او قوماغان گناهن هم قوري قالباس روايتدر قابيل هاييلني ثولتردي
ايرسه يئدي كون قاني بيرگه سگمه دي هم بير سلكندي آدم عليه السلام قابيل دن هاييل
قايله در ديب صورادي هاييل نك قويلاري مينم آشلغم غه كردي هاييل ني ثولتردم ديب
جواب بيردي آدم عليه السلام بيك قايفوردى حوا آنا بيله كوب يغلا ديلر آدم عليه السلام
دنيانك و فاسزلغندن طارا يوب بوهرثيه ني ثه يتدي :

(نظم) تَغَيَّرَ الْبِلَادُ وَمَنْ عَلَيْهَا فَوَجَّهَ الْأَرْضَ مَغْبِرَ قَبِيحٍ

يعنى اوزگهردي شهرلر دغيك طور غوجي كسنه لربس بير يوزي قباحت بولغوجي ثوته طورغان
كوبير تَغَيَّرَ كُلُّ ذِي لَوْنٍ وَطَعْمٍ وَكُلُّ بَشَاشَةِ الْوَجْهِ الْمَلِيحِ
يعنى اوزگهردي هر بر كور كملك ايبه سي نوس دغي كوركام ته دم دغيه هر شه دلق ايبه سي
كوركام يوز اوزگهردي .

قَتَلَ قَابِيلُ هَابِيلَ أَخَاهُ فَيَا سَفَاعَةَ الْوَجْهِ الصَّبِيحِ

ثولتردي قابيل اوزينك قرده شي هاييلني بس ني حسرة كوركام ماتور بولغوجي يوزگه
وَبَدَّلْتَ الْأَرْضَ أَنْثًا وَخَمَطًا وَفِي الْفَرْدُوسِ أَنْهَارَ سَبِيحٍ
دغيه آلوشندي بير آغاج يوزندن آچي ييمشلي آغاقچه هم بيهشسر لكگه دغي فردوس
او جهاغنده تسبيح ثه يته طورغان چيشه لر آلوشندي يعنى قابيل حق تعالي گه عاصي بولماق
سبيلي اورني تموضفه آلوشندي .

الْأَطُولُ الْعَيَاةَ عَلَى نوحًا فَهَلْ أُنَامِنُ الْمَطْمُونَةَ مُسْتَرِيحٍ

اگاه بول ترككغم بو نهجه لازم بولدي مينم اوزهر يمه نوحه قيلماق يعنى يغلامق بس
بولور مني مينم ترككگه دن راحت طابقوجي .

وَيَا سَفَا عَلَى هَابِيلَ ابْنِي قَبِيلًا قَدْ ضَمَّهُ الضَّرِيحُ

ني حسرت مينم او غلم هاييل او چون ثولترلش بولدي اول تحقيق قوينينه آلدی آنی قاتيعلق
آدم عليه السلامغه ابليس ملعون جوابي :

تَنَعَ عَنِ الْبِلَادِ وَسَاكِنَهَا فَفِي الْفَرْدُوسِ ضَاقَ بِكَ الْفَسِيحُ

يعنى كوج سين شهرلردن دغي شهرلرده طور وچيبن فردوس او جهاغنده سيكنا بولغان
كيكلك طار بولدي .

وَكُنْتَ بِهَا وَزَوْجَكَ فِي رِضَاٍ وَقَلْبِكَ مِنْ أَدَى الدُّنْيَا مَرِيحُ

بولدۇڭ سېن فردوس اوجماخندە دىخىك سىنىڭ جفتىڭ حق تعالى نىڭ رضالقىندە دىخىك بولدى
كوكۇلۇڭ دىنيانىڭ زىچتووندىن شاد *

فَمَنْ قَتَلَتْ مَكَابِدِي وَمَكْرِي الْأَقْدَ فَاتَهُ الثَّمَنُ الرَّبِيعِ

بىس كىم مېنىم حىيلەم مەكرم بىرلە ئولتۇرسە اگناه بول آندىن طابوش آقچەسى كېتىدى يعنى قابىل
مېنىم مەكرم بىرلە ئولتۇردى طابوشى بىتىدى دىيەك *

فَلَوْلَا رَحْمَةُ الْجِبَارِ أَضْحَى بِكَفَيْكَ مِنْ جَنَانِ الْخُلْدِ وَبِيعِ

كاشكى بولساھە ايدى الوغ بولغۇچى اللەنىڭ رحىمى (آچلغۇچى يالتراغۇچى) بىيتىدرايدى
سېڭا مەڭگولۇڭ اوجماخندە اللەنىڭ آچۇرى مەناسى اللەنىڭ رحىمى سېڭا آچلۇرى بولساھە
مەڭگو اوجماخ اورنىنە اللەنىڭ آچۇرى بولور ايدى دىيەك *

بِسْ اَبْلِيسَ كَه حَوًّا رَضِيَ اللهُ عَنْهَا جَوَابَ بَيْرِدِي:

تَنَحَّ عَنِّي فَانَ الشَّيْطَانَ لَعِينٌ بَغِيضُ الْوَجْهِ مَلْعُونٌ قَبِيحٌ

يعنى ئەيتور حوآ رضى اللە عنها كوچ كىت سېن بىزلىرىڭىڭ بېقىنمىزدىن حىقىقتە شىيطان لىين
بوزىنە اللەنىڭ آچۇرى توشمىش قىباحت *

طُولَ النَّهْرِ كُنْتُ لَنَا عَدُوًّا لَعِينًا لِاتَمَوْتُ فَتَسْتَرْبِعُ

بولغۇچى لعنت قىلىنمىش اول عمر بويىنچە بىزلىرگە دشمان بولدىڭ اللە رحىمتىدىن ملعون سېن
ئولمىسىڭ سېن بىس راحت كوررايدىڭ روايتدە كىلور قابىل قاچقان هابىلنى ئولتۇردى
ايرسە ابلىس قابىل غە كىلدى هابىلنىڭ قىربانى نىدىن قىبول بولدى سىنىڭ قىربانىڭ قىبول
بىلەدى بلەسكى دىدى قابىل بلەيم دىدى ابلىس ئەيتىدى هابىل اوتقە عبادت
قىلور شونىڭ اوچون اوط آنىڭ قىرباننى يىاندىردى سىنىڭ قىربانىڭنى ياندىرمادى
دىدى قابىل اوتقە تابونا باشلادى خەم زىنا اوخشاغلى بارچە گناه بولغان اشلارنى
قىلدى بارچە گناھنىڭ سبب وبارچە گناھنىڭ باشى ابلىس بىرلە قابىل بولدى
ئەيمىش لىر تەوعلق لىر عىبانىڭ قانىلىغىن كورگاچ مەعصىت كە سبب ابلىس بىرلە قابىل ايكان
حق تعالى دن سورالار قولى تەالى «رَبَّنَا ارْنَا لَدُنَّ الَّذِينَ أَضَلْنَا مِنَ الْجَنِّ وَالْأَنْسِ نَجْعَلُهُمْ نَحْتِ

أَقْدَامُنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ» يابىزنىڭ رېبىز كورسەت بىزلىرگە جن بىرلەن آدمىدىن ايكى
كەسنى اول ايكى ابلىس بىرلە قابىل در كىرلىك بىرلە ناھق كىشى ئولتۇرۇگە بول كورسەتدىلر
قىلورمىز بىز اول ايكىنى تەوغدە آباق آستلىرمىزدە بىزدىن قاتىپراق عىتاب كورسونلر
اوچون «تەفسىر جلالىن». آدم عليه السلام زمانىدىن بېغىبىرمىز مەھمىد مصطفى صلى اللە عليه
وسلم زمانىنەنچە قىربانىڭ قىبول بولو علامتى شول ايدى قىربان قىبول بولسە ھودان اوط

کيائوب يانزوررايدی قبول بولماسه او ط کيلمهس هم ياندرماس ايدی رونق المجالس ده
 نه يتور بوتنه طابنو اوبن اوبناويعنی دونبرا وغير يار خمر اچو وهم باشقه بوزوقلارباده
 قابيل دن قالدی اگر برکمهسنه اوشبو اشلرنی قيلسه قيامت کون قابيل هم قابيل
 بالالری برله قوبار قابيل هاييلنی ئوترگان صوکنده بارچه گناهلارنی قیلوب آدم عليه
 السلامغه کورنمهس بولدی آدم عليه السلامنی کورسه قاچار ايدی آدم عليه السلام حق
 تعالی دن بيرنی مینم اختيارمه قیل دیوب تله دی حق تعالی قبول قیلدی بس آدم قابيل
 يانينه کيلوب ای بير توت قابيلنی دیدی بير قابيلنی تزينه چه توتدی قابيل قورقوب نه يتدی
 ای آنامیکا رحيم قیل آدم عليه السلام نه يتدی سین قرده شکه رحيم قیلما داک ای بير توت
 قابيلنی دیدی بير قابيلنی بيلينه چه توتدی قابيل نه يتدی ای آناسین حق تعالی گه بالباردک
 حق تعالی سېنک خطا گئی کيچردی بوکون سین میني کيچر دیدی آدم نه يتدی بغداد ای آشادم
 مکروه ايدی سین کشی ئولتردک حرام در سینک گناهک برله مینم گناههم برابر توگل
 ای بير قابيلنی توت دیدی بير قابيلنی کوکره گينه چه توتدی قابيل نه يتدی ای آتارمضان آينه
 هر کيچ یوز ئلوش رحمت ياوار توقسان توقرالوشی مؤمن لرگه بر ئلوشی بارچه نرسه لرگه
 بولور ديب نه يتور ايدک حق تعالی دن صورا شول بر ئلوشدن ميکا هم رحمت قيلسون
 آدم عليه السلام رحيم سر لرگه اول رحمتدن ئلوش بوقدر دیدی قابيل آدم عليه السلام دن
 اميد اوزدی حق تعالی گه بالباروب الهی آتام دين ايشتم سينک ايکی اسمک بار
 رحمن رحيم بو ايکی اسمک حرمتينه دنيا ده میني بو عذاب دن قوتغار دیدی قابيلنی بير
 اوستکه چغاردی بوتهادی مؤمنين صرک قابيل يهن يورطنه قاچدی بس آدم عليه السلام
 قابيلنک قوتلوروندن خصوصا هاييلنک ئولمندن رنجوب قايفوردی حق سبحانه و تعالی دن
 جه ائيل عليه السلام سوينچی کيتردی حق تعالی سيکا تيز لکده بر بالا بيرور آدم بالالارينک
 خواجه سی محمد مصطفی آنک نسلندن بولور دیدی اول شيت عليه السلام ايدی *

قصه شيت عليه السلام

علماء سير رحيم الله نه يتور لر آدم عليه السلام حوا رضی الله عنها برله برکون او طرور لار
 ايدی آلدلارندن برخلغه صو آقدی اول صو اوچماخن ايدی جبرائيل عليه السلام
 بر بولک فرشته لر برله بر طاباق ييمش کي توردی يا آدم يونی بله گئی دیدی آدم
 عليه السلام نه يتدی بلی بله من اوچماخده بر ييمش در حق تعالی دن تليدر ايدم
 ئرلندن ئلک ميکا اول ييمشنی نصيب قیلماقن دیدی فرشته لر بالامحمد حق تعالی تله گئی
 بيردی بوييمشنی آشا دخی بو يلغه دن غسل قویون حوا غه ده قوش شول يلغه دن غسل
 قویونسون آدم عليه السلام بوييمشنی آشاب غسل قویونوب حوا آنا دخی غسل قویونوب

بر برینه باقن لوق قیلشدیلر پیغمبر مصلی الله علیه وسلم نلک نورى حواری الله عنباغه
 کوچدی موندن الک کیلگان فرشته لر اوّل آدم علیه السلام غه قارشى تورورلار ایدى
 نور کوچکاندن صوڭ حوّا آناغه قارشى طورور بولدیلار نور محمد صلی الله علیه وسلم
 حوّا آنانلک کؤکره گنده قیاش نوری کولک بالقرایدى فرشته لر نلک اول آدم علیه السلام غه
 شه یئدکلری هرمتنى آندن صوڭ حوّا آناغه شه یئدکلری نلک سببى آدم علیه السلام حق
 تعالی دن صورادی حق سبحانه و تعالی فرشته بار جهسی اول نورغه ایبه روب نور ایبه سینه
 حرمت قیلانور سینده بولغانده سیکلار هرمت قیلدی لار ایبدى نور حوّا ده حوّا غه حرمت قیلالار
 دیدى روایتلر نور حوّا غه کوچوب شیت علیه السلام دنیاغه کیلوب بالغ بولغانچى ایلپس
 لعین مجوب بولدى یعنی حوّا آنانلک شیت پیغمبر برله ن قورصاقل بولوینى هم شیت
 علیه السلام طوغانینى کورمه دی هم بله دی نور شیت علیه السلام غه کوچوب ما کلاینده
 قیاش کولک یالترار ایدى شیت علیه السلام آدم علیه السلام نلک باشقه بالالرن دن ماتورلغان
 علم حکمتده آرتق ایدى صورتى هم طورمش اولطرشى آدم علیه السلام غه اوخشی ایدى
 آدم علیه السلام هم باشقه بالالرن دن شیت علیه السلام نى آرتق سویره ایردی آنى شیت
 قویونلک سببى شیت سربان تلنچه همه الله معنا غه یعنی الله تعالی نلک بوله گى دیک
 بولور اور یا دیوب هم شه یئورلر ایردی علم اویره تکیوچى معنا سنده آنلک اوچون اوّل علم
 اویره تکان درس شه یئکان شریعت حکملری برله ن شغلله نگان شیت علیه السلام ایردی
 شیت علیه السلام بالغ بولغاچ جبرائیل علیه السلام آدم علیه السلام گه کیلوب شه یئدی ایرته گه
 شیت علیه السلام نى بارچه بالالرن نى بر بیرگه جى بیرگه کیلتر مقرب یعنی الله غه
 باقن فرشته لر کیلوب شیت ده بولغان مبارک نور اوچون عهد میثاق آلورلار یعنی وعده
 برکتورلر دیدى ایرته گوسى کون آدم علیه السلام شیت علیه السلام نى بارچه بالالاری
 یانینه کیلتوردى جبرائیل علیه السلام بیتمش ملک فرشته برله ن کیلوب شیت علیه السلام ن
 وعده آلوب برکتدیلر یعنی بر یاقوت ولم برله اوچماخ جفه کلرن دن بر جفه کلککه یازدیلر
 فرشته لر شاه بولدى بو یازولى جفه کنى توروب جبرائیل علیه السلام موهرله دی وحق تعالی
 حضرتى اوزى نلک قدرت خزینه سندن شیت علیه السلام غه ایکی یاشل کیم کیدردى
 هر برى قیاش کولک یاقتیلیق قیلور ایردی اول عهد وعده نلک معناسى بو ایردی شیت
 علیه السلام اول نورنى صاقلامقن اجتهاد قیلسون پاکیزه حلال خاتونلار نکلانسون
 حرامدن شبهه دن بیك صاقلانسون وهم بر صاندق اچنده بارچه پیغمبرلرنلک صفتى
 یازلمش ایردی اول عهد نامه نى شول صاندقغه صالوب آدم علیه السلام صاقلانسون
 دهغیده بالالارینه نسلدن نسلگه او شوبوره وش عهد نامه نى یازوب زمان صوکنده زمان پیغمبر

اولاچق بالالرى بربرينه وصيت قياوب شول صانديغه صالحسونلر اول صاندي سكينه اسملى ايردى شيث عليه السلام زمانندن تا پيغمبر محمد صلى الله عليه وسلم زمانينه چه اول وعده هيچ اورگارمى كيلدى شول وقت دن بيرلى هر قايجان اول نور بر آندان آناغه كوچوب بالا طوغوب بالغ بولغانچى شيطاننى حبس قيلنور ايردى اول نور كوچكان پيغمبرلر هر زمان نكاحلى آنا آندان ايردى روايتدر شيث عليه السلام هابيل نك و فاتندن بيش يل صوڭ دنياغه كيلدى شيث عليه السلام نك طوغوى برله سوينچ قرق كوندن صوڭ ايردى وهب بن منبه رضى الله عنه شهيتور آدم عليه السلام نك عدري بيش يوز بلغه ايرشكاج بالالارى بالالرينك بالاسى كوهيدى حق سبحانه و تعالى آنى بالالرينه پيغمبر قيلدى كونده ايللى وقت نماز فرض قيلدى روزه توتماقنى جنبلكهن غسل قوياقماقغه بيوردى خنزير آشماقنى ايسرتكچ اچه كنى حرام قيلدى الفى با حرفن ايندردى بر روايتده اون كاغدىلى كتاب بر روايتده قرق كاغدىلى كتاب ايندردى اول كاغدلرده حكمت طبيعت فائدهلى هم ضررلى دارولار شيطان سحرى جن سحرى هندسه علمى حساب علمى هم باشقه علملر يازلهش ايردى قابيل بينگه قاچيشنى ايشتمش ايردك قابيل نك بالالرى هم كوهيويوب اوطقه طابنماغه اجتماد قياوب نيچه اوط اويلرى صالحانلر ايردى حق سبحانه و تعالى آدم عليه السلامگه وهى قيلدى قابيلنى وبالالرنى طوغورى يولغه اسلام دينينه اونده ديوق تعالى نك فرمانى بوينچه آدم عليه السلام قابيلنى دين اسلامغه اوندهدى قابيل قبول قيلمادى آدم عليه السلام بالالرينه شريعت حكملرن اويره تدى الله تبارك و تعالى نى تانوتدى آرالارنده اختلاف بولسه حكم ايتد ايردى آدمگه تورلى تل اويره تدى حاضرگى خلق اول نل لرنى بلهس لر روايتدر آدم عليه السلام نك عمرى ملك ياشكه ايرشكانده بالالرى هم بالالرينك بالالرى قرق ملكگه بيتكان ايردى قايجان ملك يل تمامى ياقنلاشدى ايرسه آدم عليه السلامغه آورو پيدا بولدى بالالرن جيبوب حق تعالى نك امرينه بوى صونماقغه شيطانغه خلافتق قيلماقغه خاتونلرغه ايه ره مسكه بيوردى شيث عليه السلامغه وصيت قياوب نصيحت لر قيلدى بارچه وصيت لرنندن بيش وصيت حاصلدى ياشيبت بو بيش وصيت برله ن عمل قيل هم بالالركا وصيت قيل اول دنياغه كوكل باغلاماين اوچماقغه كوكل باغلام مشقت كوردم ايتكنچى هر اشنك آخون اويلامين اشمنك آخون اويلاماغانم اوچون بو حالگه گرفتار بولدم اوچنچى خاتون سوزينه قاراماين خاتون سوزينه قاراب بلالاندم دورتنچى هر اشد كيكاش ايت اگر مين بغداى آشاوده فرشته لرگه كيكاش ايتكان بولسام بوبلاغه توشمهس ايردم بيشنچى هر اشنى اشلهمه كچى بولساڭ اچك پوشه اول اشنى اشلهمه مين بغداى آشاچينه ياقن بارغاج كوكلم اضطرابقه توشدى اچم پوشدى آشادم ايرسه اوچماغدن چغارلدم

بولار دن صوڭ محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نڭ نورن ياخشى صافلا ديدى آن دن
صوڭ حضرت آدم عليه السلام نڭ آورووى كوچه ديدى عزرائيل عليه السلام ادب برله
كروب سلام ببردى حوّا رضى الله عنها آدم عليه السلام آرتنده او طروب يغلار ايدى
بو وقت جبرائيل عليه السلام دخى ادب برله كروب سلام بيروب آدم عليه السلام نڭ
حالن صورادى آدم عليه السلام حوّا آناغه قاراب ياخوّا بوتيره دن كيت ميني تگرم نڭ
ايچيلرى برله قوى هر بلا كوردم سيندن بولدى ديدى آن دن يوزن جبرائيل
عليه السلام غه قاراب بناجبرائيل ايتهى مين- ايجل- جهريتن لاجسم كيهوڭ والله حضورينه
بارورمن فرشته لر ميڭا يا عاصى ديب قچقرورلارمه ياليسه ياهدايت ايهسى يا الله نڭ
حكمن اونتوچى ديب قچقرورلارمه جبرائيل عليه السلام بيك يغلادى آدم عليه السلام
بيك اينتوكى بارچه فرشته لر هم يغلاشديلر بو وقت آدم عليه السلام يوقارى قارا
يا آدم ديب طاوش ايشتى يوقارى قارادى اوچماخنى وهم اوزى اوچون اوچماغده
حاضرله نيش درجه لرني كوزى برله كوردى بس عزرائيل عليه السلام غه نه يتدى اى
الله نڭ پيغبيرى تيز كيل اشكنى قيل جانم الله نڭ ديدارينه عاشق جان قوشم تن
زند آن دن قوتولماقنى اصلينه باروب توتاشماقنى استهرديدى آن دن عزرائيل تسبيح
تهليل برله آدم عليه السلام نڭ جانن آلورغه كرسدى جبرائيل عليه السلام نه يتدى
اى عزرائيل اؤلد حضرت آدم نڭ نه چك هرمتلى ايركابين نى درجه الوغلفن ونى
درجه ده عزتن بله سڭ جانن آلوده ممكن قدر يومشاقلى قيلماق سيڭا واجب ديدى حضرت
عزرائيل اشندن بوشادى يعنى آدم عليه السلام نڭ جانن آلدى ايرسه حضرت
جبرائيل عليه السلام آدم عليه السلام غه بر كييم كيدردى شيت عليه السلام غه ميت يوماقنى
اويره تدى جنازه وقتنده شيت عليه السلامنى اماملقغه تعيين قيلدى اوتوز تكبير بر
روايتده دورت تكبير برله حاضرگى ترتيب برله شيت عليه السلام فرشته لر برله جنازه
نمازن قيلدى آن دن ابو قبيس طاوندته بولغان چوقرغه كومديلر نوح عليه السلام
طوفان وقتنده بر تابوتقه سالوب كينه سيته آلدى طوفان دن صوڭ سرنديك ايلتوب
كومدى الحال قبرى سرنديده در قصص ريفوزيده يازار آدم عليه السلام غه حق تعالى
هر هنرنى اويره تمش ايردى لکن بوزچيلك نى اويره تهمدى حق تعالى بوزچيلكنى
شيت عليه السلام غه ببردى نه يمشلر بوزچيلك ياخشى هنردر اگر يالغانچيلىق قاتوشماسه
نيتالڭكه پيغبير عليه السلام نه يتدى «نعم العمل الغزال لنساء امتى ونعم العمل الحياكة
لرجال امتى لولا الكذب فيهم» معناسى نى خوش اش جب جره لك مينم امتنڭ
خاتونلرينه دخى نى خوش اش بوزچيلك مينم امتنڭ ايرلر يته اگر آلوده
يالغانچيلىق بولماسه يته نه يمشلر بوزچيلك ده اوچ تورلى خاصيت بار اوّل بوزچى آدم

غریب نواز بولور یعنی غریبلرگه دوست بولور غریب لرنی قرغانور ایکنچی کچیلکلی بولور اوچنچی ترکلرهم ئولکلر آثار محتاج در لکن بوزچیلر حضرت مریم رضی الله عنہا دن بد دعاء آلدیلر. حکایت بلغ اطرافنده قریده بر بوزچی زاهد بار اییدی برکون شیخ شفیق بلخی رحمة الله علیه اول بوزچینی ایشتوب کوره باردی زاهد شیخنی کوروب قارشى چغوب اوینه او طرتوب ئەیتدی ای شیخ سینی کیله گاندە ایشتوب سوهر ایڈک کیلو وک برله بزنی شاد قیلدک دیدی شیخ زاهد ننگ اوینده بوز اصتانینی کوردی اصتان معلومک در توشه مگه قاقغان قاداغنی بو نرسه دیدی زاهد ئەیتدی استقامت قاداغنی در دیدی قلچ دن آلوب قاداقغه به یله گان چینی بونرسه دیدی زاهد ئەیتدی موکار حبل الله دیب ئەیتد لرنی یعنی الله جیبی معنا سنده قوله تعالی «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا» یعنی اشانکیز الله تبارک و تعالی گه بار چه اشلر کزده یارده منی هم نصرتنی الله دن باشقه دن ایسته مه ک زاهد ننگ بو سوزینک معناسی بو قاداقغه طاقغان جب سبیلی عبادت قیلوده الله دن باشقه دن یارده م تله میم او شیو کسب برله ن عبادت قیلام دیمک بولور شیخ ئەیتدی بو قامش فی نرسه زاهد ئەیتدی بو یقین یعنی شکسزلگم لرق قامشی مقام قرینه سی برله صوصه بولورغه کیره ک معناسی بو قامشنی بر یاقدن بر یاقغه یورتسه مرزق کیلوده شک قالمی دیگان سوزینه شیخ ئەیتدی بوز چورنی تورغان آغاچنی بونرسه دیب زاهد ئەیتدی اول مینم املم عمرمنی نوره من دیدی بوز چورنی تورغان آغاچنی عمرینه اوخشاندی یعنی کون تون ئوتووی وعمرمنک بتووی مونک اوخشاشلی دیمک بولور ینه شیخ بوز قلچن کوروب بو طایاق نرسه دیدی زاهد ئەیتدی اخلاصنی عبادتنی مونک برله برکنه من دیدی شیخ ئەیتدی باش او ستونده آسغان ایکی نرسه فی نرسه دیدی زاهد ئەیتدی بری کوندزم برسی کیچم دیدی ینه شیخ ئەیتدی آیاق آستکنه آغاچ فی نرسه دیب تیلرکنی صورادی زاهد ئەیتدی برسی خوفم بری امیدم دیدی بعض وقت امید برله تورام بعض وقت خوف یعنی قورقو برله دیدی شیخ ینه چیلر فی چالوب به یله گاننی کوروب بو فی نرسه دیدی زاهد عمرم جیبی دیدی شیخ نیچه یلدن بیرلی عملگنی یعنی اشکنی بو اشنی ناشلاما الله غه یار اقلی بولورسک بو عملک اوجماخغه کرتور دیدی شیخ ننگ هم زاهد ننگ بوسوزلری رمزدر فافهم کیلک مقصوده. قصص ربغوزی روایتنچه آدم علیه السلامن قرق بیش یلدن صوگ شیت علیه السلامغه بیغبرلک کیلدی آدم بالالرنینگ کوبره گی هم جنلرننگ کوبره گی اییهردی ایلیلی کاغد کتاب ایندی حکمت علمی ریاضت علمی علم کیمیا وهم هنر علملری یازلمش ایردی شریعتی آدم علیه السلام شریعتنه موافق ایردی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ننگ نورن صا لاوده اجتهاد قیلور

ایردی آدم علیه السلامک یاجبرائیل علیه السلامک تعیین قیلماغی برلهن نخواستیل اسملی قزنی نکاهلاندی بر ماتور خاتون ایدی ماتورلقده حوا آناغه اوخشار ایسی صاری یاقوتدن بر ایوده شیث علیه السلام نخواستیل که کییه و بولدی نخواستیل یوکل یولدی شیث علیه السلام نوری نخواستیل که کوچدی نخواستیل هر یاقندن ایشتور ایدی یانخواستیل مبارک بولسون محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ننگ نوری اول نوری سینک امانت قیلدی یلار شیطان حبس که بابلدی دیواوشو و حملدن انوش دنیاغه کیلدی انوش صادق معنا سنک در آنوش قیچان بالغ بولدی ایسه شیث علیه السلام بونورنی صافلاوده وصیت قیلدی مین هم سیکنا وصیت قیلان بونورنی عبادتن باشقغه طارایا صافلاوده اجتهاد قیل حرامغه آوشما دیو وصیت قیلدی نه بیش لر خرما آغاچن اول انوش او طرتدی انوش توقسان یاغینه ایرشکاج قینان دنیاغه کیلدی مستول یعنی غالب اوستون بولماق معنا سنک در قینان دن کوب بالا دنیاغه کیلدی توقز یوز ایللی یل عمر ایتدی یوز که ییتکانده آندن مهلائیل دنیاغه کیلدی مهلائیل جراحته نیش معنا سنکده عمری سیکز یوز قرق یل ایدی بعضی لر توقز یوز اون یل دیرلر مهلائیل زماننده خلق بیک کوبه یدی دنیاغه تارالد یلار مهلائیل شیث علیه السلام بالالری برلهن بابل یاغینه کیتوب سوس شهرن صالح یلار آندن ننگ سوس خلقی طاووقورلارنده طورالاریدی مهلائیل آلتمش بیش یاغنده وقت یار اسهلی بالاسی بولدی یارننگ عمری یوز آلتمش ایکی یاغنده وقت بزوره اسملی خاتونندن اهنوخ دنیاغه کیلدی اهنوخ ادریس علیه السلام در توقز یوز آلتمش ایکی یل دنیاغه عمر سوردی ادریس علیه السلام زماننده خلق اچنده بوتغه تابنماق یعنی (پوت) عبادتی ظاهر بولدی حق سبته نه و تعالی آتی بوتغه تابنوجی لارغه پیغمبر قیلوب بیبهردی تا اینکه ایمانغه اوننده به.

قصه ادریس علیه السلام

(نظم)   نه یتیم ادریس پیغمبر عبادتن دیور
عقل ایرلر عقلی برله فضلن آندن آکلایور
علمی کامل ایدی آننگ هم عبادتکه بیتز
علم اییه سی فضلن آننگ قصه سنی آکلایور
فضل و علم وزهک وجود درس تدریس عمل
طاعتینه بارچه عالم طاعتینی تیکله نور
ئولدی ترلدی نموغ عنابن قیلدی نظر
اوجماخ اچره کردی قالدی بو کون آند آکلانور

اسمى اخنوخ ايدى آننگ كوب درس ئه يتگان اوچون

ادريس آنالى، اوزن خياط، تلمه تسبيح اير

روايتدر ادريس عليه السلام مصدغه منيف دېگان اورنده دنياغه كېلىدى اخنوخغه هر مس ادريس مثلث بالنعمه ديب ئه يتورلر ايدى هر مس يعنى عطارد ايكنچى كوكك توغوجى بولدىز ادريس عليه السلام بولدىز اوخاشاشلى ياگا علم لك توغدر، وى اوچون هر مس ديديلر اول علم يازو علمى در اول علمنى دنياغه چغارغان ادريس عليه السلامدر كوكب درس ئه يتگانى اوچون ادريس ديديلر آدم عليه السلامدن اوچنچى پيغمبر علم حكمتده دى اوچنچى درجهده بولدىق اوچون مثلث بالنعمه ديديلر ادريس عليه السلامنگ اون خاصيتى باردر اول پيغمبردر ايكنچى علم نجوم يعنى بولدىز علمى آنندن قالمش اول چغارمش در اوچنچى اول يازونى اول چغاردى دورتنچى كمشچيلكىنى اول چغارمش بيشنچى صوغش قورالى ياصاونى چغارمش آلتنچى منكرلر برله ن صوغش آنندن قالمش ييدنچى منكرلرنى اسير قيلدق آنندن قالمش سيكزنجى كېيم تكمكىنى اول چغارمش آنندن ئلك تهنر بنه حيوان تيريسن يابوب بورلار يگان توقزنجى لاله الاالله ادريس نبي الله محمد المصطفى حبيب الله ديو قومن او بره تمش اوننچى كوكك كوتهرلمش. توار يغ اييه لرى ئه يتورلر، شيت عليه السلامدن صوڭ كوكب وقت اوتمك برله شريعت اونتولدى مؤمنارنگ كوبره گى قابيل بالالارى قوتتو آزدرو برله ايمانندن چقديلر توغرى بولدىن چغوب قباحت اشلرگه كرشديلر حق سبحانه وتعالى آنلارغه ادريس عليه السلامنى پيغمبر ايتوب بيهردى ادريس عليه السلام دى شيت عليه السلام شريعتنى بلويدر ايدى شولايدى بىردن كوككن عبرت آلوب بولارنى البته بربار توچى باردر موندى تره كسىز كوككى يوغارى تورغزوچى بىردر نيكنده شى يوقدر ديوپ كوككن برىكتيش ايدى كونلرده بر كون بر قوم غه توغرى كېلوب كوڭلنده بولغان نهرسه نى يعنى اللهنگ برلكن سويله دى اول قوم هم قبول قيلدى بوره وش تيز زمان اللهنگ برلكينه اينانمش كشى ملكه ايردى لکن عبادت قىلا بله سلر ايدى بر كون ادريس عليه السلام اول ملك كشى دن بىدى كشى نى صايلاب صحراغه چغوب قوللارن كوكك كوتهروب عالمنى يوقدن بار قيلغوچى الله بزرگه عبادت قىلو او برهت ديو دعا قيلدى بىدى كشى آمين ديوپ توردى حق تعالى دعالارن قبول قيلدى اوطز كاغد كتاب اينردى شريعت هم عبادت او بره ندى بولارغه هم خنزير حرام وتهن گه ضرر بيره تورغان نهرسلر حرام آيدى نېچه كون هم يل باشنده نېچه كون روزه توتو نماز جنبلكدن غسل حىض دن غسل فرض و واجب ايدى هر كون ادريس عليه السلامنگ اون ايكى ملك تسبيح ئه يتك

عبادتق ابردی عبادتنك كوبلگى اوچون فرشتهلر برله دوستلش بارايدى شول سببلى بولمز علمن بلى كونلرده بركون ادریس علیہ السلام صحراده بوریر ایدی قویاش اسسیلگى قزدردى آردى بو حالندن اویغه كیتوب الهی نیچه ملك یتلق بولمن قویاش بزرگه اثر قیلا بو قویاشقه مؤكل فرشتهنك حالى نیچك اوته یارب الهم بو قویاش اسسی سن اول فرشتهگه بیكل قیل دیو دعاء قیلدى دعاسى قبول بولدى قویاشقه مؤكل فرشته بیكله یدی قویاش اسسیلگندن قوتولوب یارب قویاش اسسیلگینك میندا چیکله بووی رحمتكی یا ایسه میندا آچورگمی؟ دیومناجات قیلدى حق سبحانه وتعالی سیکنا ادریس پیغمبر دعاسى برکاتی دیدى بوسبیدن اول فرشته ادریس علیہ السلامغه محبت قیلوب حق سبحانه وتعالی دن ادریس علیہ السلامغه كورشه بارورغه ودوست بولوغه رخصت صورادی حق تعالی اذن بیردى ادریس علیہ السلام یانینه کیلدى دوست بولدى ادریس علیہ السلام ته یتدی سین قدرلى فرشته عزرائیل علیہ السلامن صورامینم غیرمنی آزارق کیچك رسون تاكه عبادتكه صرف قیلیم فرشته ته یتدی مینم آزار کوچم یتتى ادریس علیہ السلام ته یتدی بیلگولی شولایده بومرتبه صوراب قارا فرشته حق تعالی گه مناجات قیلدى حق تعالی بیوردى ادریسنى عزرائیل علیہ السلامغه آلوب بار اوزى صوراسون دیدى فرشته ادریس علیہ السلامنى دورتنچى قات كوككه آلوب منوب قویاش یانینه قوبوب عزرائیل علیہ السلامغه باروب مینم سینده بر عندرم بار دیدى عزرائیل علیہ السلام کوچم بیتنكلن قدرلى سوز یوق نى عنردیدى فرشته ته یتدی مینم بر آدم قدراشم بار ادریس آتلى شونك اجلن کیچك رسنه دیدى عزرائیل علیہ السلام مینم آزار کوچم یتتى لکن اجلى یاقنلاشقاچ خبر بیرورمن دیو اجلینك دفترینه قارادی كوردى آنك اجلى قویاش یانینه بارغاچ بولاچق فرشته گه ته یتدی سین شوندى کشیپن صوریسك آنك ثولووی ممكن توگل كورنه دفترده یازلهش آنك اجلى قویاش یانینه بارمى بولماس بو قویاش یانینه بارو كنگه نصیب بولوردیدى فرشته مین آنى حاضر قویاش یانینه قویوب کیلدم دیدى آلیسه بارعهرى تمام بولغان دیدى فرشته کیلسه كوردى ادریس علیہ السلام وفات بولغان یتدی قات كوكك خلقى جنازه نمازى او قوب بیت المهورگه كوه دیلر

«ورفعناه مَكَانًا عَلِيًّا» دن مراد اوشبودر وهب بن منبه رضی الله عنه دن روایت بار ادریس علیہ السلام قایچان پیغمبر بولدى بارچه آدم اوغلانلرن ایپانغه اوندهدى قبول ایتدیلر اسلام اهلى برله دنیا مزین اولدى وهم زماننده یوز شهره سالدردى مونن صوك ثولم ممنن قبر قارانقولغن قیامت قاتیلقلارن اویلاب شول قدر عبادت قیلدى حتى بارچه پیر یوزى خلقینك عبادتق قدر عبادتق كوككه كوته لور ابردى بوسببلى عزرائیل علیہ السلام

حق تعالیٰ دن ادریس علیہ السلامی کوررگه رخصت تله دی حق تعالیٰ قبول قیلدی آدم صورتنه ادریس علیہ السلامه کیلدی اوچ کون تور دیلار عزرائیل علیہ السلام آشاماس اجهه س ایردی ادریس علیہ السلام فرشته ایرکانن بلوب سین قایسی فرشته؟ دیب صورادی جان آلوچی عزرائیل دیدی کور شورگه کیلکھی یایسه جان آلورغهمی؟ دیدی عزرائیل علیہ السلام کور شورگه دیدی ادریس علیہ السلام مینم جانمی آل! تا کم ئولم آپسین کوریم دیدی عزرائیل علیہ السلام حق تعالیٰ دن اذن صورادی خطاب کیلدی قلم ادریس فی تله سه آنی قیل دیو بس عزرائیل علیہ السلام ادریس علیہ السلامک جانن آلتی ینه ته نینه قویدی ادریس علیہ السلام ئولوب ترلدی ادریس علیہ السلام ینه بر تله گم بار مینی کوکگه آلوب من جهنمی هم اوجه اخنی کوریم دیدی عزرائیل علیہ السلام آندن مرادکئی نه رسه دیدی ادریس علیہ السلام اوجه اخ توغنی کوروب عبادتکه اجتهادم آ تسون عبادت قبلایم دیدی آندن عزرائیل تموغه آلوب باردی مالک گه ئه یتدی تموغنی قسانا تلمرن آج ادریس کورسون دیدی مالک الله اذنی برله تموغنی آچدی ادریس کوردی ایهدی کوردم اوجه اخه آلوب بار دیدی عزرائیل علیہ السلام اوجه اخه آلوب باردی ادریس علیہ السلام اوجه اخه کورگاج اوجه اخ نعمتلمن خور قزلارن اوجه اخ اهلینگ خدمتکارلمن کورگاج عجبکه قالبوب جواندی عزرائیل علیہ السلام یا ادریس چق ایندی اوز اورنگه ایلتم دیدی ادریس علیہ السلام مین ققیم مگر الله ننگ حکمی فی بولا دیدی حق تعالیٰ بو ایکسینه حکم ایتره گه بر فرشته بیبه ردی عزرائیل علیہ السلام برله ادریس علیہ السلام نزاعسن کوردی عزرائیل علیہ السلام حکایتی باشن سو بوله دی فرشته ادریس علیہ السلامه سین فی ئه یتسه کدی ادریس علیہ السلام مینم اوجه اخن چغوم مهال دیدی فرشته ئه یتدی ئه لی اوجه اخه کررگه وقت ییتمه گان دیدی ادریس علیہ السلام میکا وقت ییتدی دیدی فرشته نیک دیدی ادریس علیہ السلام ئه یتدی الله تعالیٰ «كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ» یعنی هر کم ئولم شربتن تا توچی دیدی مین ئولم شربتن اچم ایکنچی حق تعالیٰ «وَأَنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا» یعنی بدرستی ایهه س سزلمدن هیچ ک مگر اول تموغه کیلگوچی دیدی مین تموغه باردم اوچنچی حق تعالیٰ اوجه اخ اهلی حقنه «خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا» یعنی مه گگی بولغوچی اول اوجه اخ اهلی اوجه اخه اوجه اخن چغونی دونونی استه مه سلر دیدی ایهدی مین اوجه اخه کردم چغونی ایسته میم دیدی فرشته فی ئه یتورگه بله دی حق تعالیٰ دن فرمان بولدی قولسکزنی سلته کز اول قلمن دلیل برله سو بوله دی تورسون اوجه اخه دیدی «وَرَفَعْنَا مَكَانًا عَلِيًّا» ننگ معناسی اوشبودر ایهدی ادریس علیہ السلام بعض وقت اوجه اخه بعض وقت دورتچی قات کوکده بعض وقت آلتنچی قات کوکده فرشته لر برله عبادت قیلور والله اعلم بالصواب. خبرده کیلور قیامت کونینه چه دورت بیغمبر ترکدر

ایکسی کوکبه ایکسی بیبرده در کوکبه ادریس علیه السلام برله عیسی علیه السلام بیبرده
 خضر برله الیاس علیهما السلام قیامت کون بودورت بیغمبرنک اوچی ٹوله برسی ٹوله س
 ٹولمه گانی ادریس علیه السلام اوچماخن بولمقی اوچون اوچماخ تہوغغہ ہلاکک یوق
 خلقینہ ٹولم یوش ہر ایکوسی اہل لری ایلہ مہنگولک یورٹلاردر حق تعالیٰ ننگ «کل شیء
 ہالک الا وجہہ» دیگان قول شریفنی اوچماخ تہوغغہ باشقہ نرسہ لرنگی ہلاک بولماقی
 قیامت کون اہل توحیدنک اوچماخن فائدہ آلونک یوقلغی تہوغغہ شول کون یعنی
 ہلاکک کونندہ گنہ مشرک و عاصی لارنگی عناب قیلنیا ولاری برلہ تاویل تفسیر قیامشلار
 نظم: ایرر جنت ودوزخ حالا موجود * یار اوتوبر آنی خلقیغہ معبود
 ایکچی منرلک وصفی صانی بولماس * آلا اہلی بیلہن ہیچ فانی بولماس
 یازبدر شارح الاوراد آنی * کہ بولماس عرش کرسی روح فانی
 فنا بولماس دیدی لوح قلم ہم * عقیدہ بودرای فرزند آدم
 یعنی بوٹہ یتلگان بییدی نرسہ ییرلر وکولکر فانی بولغاندہ فانی بولماس خدای تعالیٰ اوزی
 بلگان اورنغہ قویوب بونلارنی صاقلار دیبکدر (نبات العاجزین) راویلر وایت قیلورلار:
 ادریس علیہ السلام آلتمش بیش یاشندہ ر حاسملی خاتوننی نکاحلاندی آندن دنیاغہ
 بر بالا کیلیدی اسمنی متوشاخ قوشدیلا رشاد وخرم معناسندہ ذرۃ محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ
 وسلم ننگ نوری متوشاخغہ کوچدی متوشاخ یوز سیکسان یاشندہ عرب اسملک پر خاتون آلدی
 آندن بر بالا دنیاغہ کیلیدی اسمنی لامک قوشدیلا ر الوغ معناسندہ بولور نور لامک گہ
 کوچدی متوشاخ توقز یوز آلتمش توقز یاشندہ وفات بولدی لامک سیکسان ایکی یاشندہ
 قینوش اسملی خاتون آلدی آندن نوح علیہ السلام دنیاغہ کیلیدی * جیلہ معترضہ قصص
 ر بغوزیدہ ذکر قیلنیش ہاروت وماروت قصہ سنی آیات کریمہ و دلائل نقلیہ و عقلیہ
 ایلہن قوت ادرا کمز بیتدکی قدر بیان ایڈہ مزای عزیز قردہش بلگل ہاروت وماروت
 حق سبحانہ و تعالیٰ ننگ عنابینہ گرفتار ہم بندہ لرن صناو اوچون بیبرہ مرش ایکی
 فرشتہ در دین و ملت بولدی عالم لرامی عمرالنسفی رحمۃ اللہ علیہ اوزینگ عقاید
 اسملی کتابنک یتہ در درستلمک ہاروت وماروت ایکی فرشتہ بونلار کفرلک گہ توشمہ دی
 دخیمہ الوغ گناہ قیلما دی بونلارنگی عناب قیلنیاقلاری حق تعالیٰ دن شاتہ در نیتہ ککہ
 بیغمبرلار خطا یا اونتوب خداننگ امرن قویبقلاری اوچون شلتہ قیلنوب عنابلاندیلار
 بو ایکی فرشتہ سحر اویرہ نوگہ بارغان آدم لرگہ وعظ و نصیحت قیلالار بز آدم لرگہ فتنہ
 سحر الوغ گناہ سحرنی حق دیب بلوب سحر چیلتی قیلماق کفر سحرنی اویرہ نہہ دیو سحر
 اویرہ نوگہ باروچنغہ وعظ اثر ایتمہ سہ ہمان سحر اویرہ نونی ایستہ سہ سحر اویرہ تہ لر رمضان
 افندی عقائد النسفی شرحنک امام فخر الرازی رحمۃ اللہ علیہ دن روایت قیلور حق سبحانہ
 و تعالیٰ بو ایکی فرشتہ نی بابل قیوسیمنہ سحر اویرہ نو اوچون بیبرہ کینک ایکی سیمی بار

اؤل سببی اوزینک بئنه لرن صناؤ اوچون بئنه سحر اویره نونی الله رضالفی اوچون قویسه اویره نهمه سه حق تعالی نلک رحمتینه لایق ثوابلی بولور اگر بئنه سحر علمن اویره نوب سحر چیلک قیلسه کافر بولوب حق تعالی نلکه گنگو عذابینه گرفتار بولور ایکنچی سببی شرک زمان اؤلکه سحر علمی بیک کوبه بیی جن و شیطانلار کوک طرفینه باروب فرشته لرنلک سوزلرن ایشتب اورلاب سحر چیلرگه شهیتور ایردیلر سحر چیلار بو سوزلرنی وهی کیلمی دیوب سحر برله عادتله یوق اشلرنی کورسه توب معجزه دیوبیغه بئرلک دعوی قیاب خلقنی آزدرر بولدیلار شول سببلی حق تعالی بو ایکی فرشته نی بئنه لرینه سحر اویره توار اوچون بیبه ردی ناینکه سحر علمن بلوب اللهغه منکر بوزوق آدمارنلک وهی دیوب سویله گان سوزلرنی حق تعالی نلک و حیدن معجزه دیوب دعوی قیلغان سحرلارنی معجزه دن آیروب آلدانماسون لار اوچون اما بو ایکی فرشته لرنلک سحر اویره تمه کلری الله نلک امری برله بولساق اوچون کفر توکل هم بو ایکی فرشته حقد، گناه توکل بابل قیوسنه عذاب قیلنمه اقلاری الوغ گناه قیلغانلاری یا ایسه کافر بولغانلاری اوچون توکل بلکه حق تعالی دن شلته نیتمه لککه آدم علیه السلام حق تعالی نلک یاقن بولها دیوبیور و عن اون توب مکره تمنزیهی بولغور چی بقداینی آشاغانی اوچون اوجه اخ نعمت لرندن آیرلوب دنیا مهنتلری برله عذاب قیلنمی شیخ زاده رحمة الله علیه قایل هایلنی ثولترگاج فرشته لر آدم غیبتینه توشکانلگی اوچون هاروت و ماروتنی حق تعالی دنیاغ بیبه روب هاروت و ماروت گناهه توشدی خمر اچدی کشی ثولتردی زهره اسملی خاتون برله زنا قیلدی دیگان حکایت یعنی جهود حکایه سی دیوب تفسیر جلالین ایبه سی محمد بن احمد، تفسیر قاضی ایبه سی عبد الله بن عمر رحمهم الله هم جهود حکایه سی دیوبازمش لار ای مؤمن قرده شلر بارچه فرشته لرنلک کفرلک دن هم الوغ گناه دن پاک بولماقلاری حقدنه کلام قدیم ده نیچه بیرده آیات شریفی واقع بولس در جمله دن برس قوله تعالی « وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْضَىٰ وَهُمَنْ خَشِيتُهُمْ مُّشْفِقُونَ » معناسی اول بولور شهیتدی کافرلر فرشته لر حق تعالی نلک قولاری دیوب پاک و متره در الله تبارک و تعالی بالاتوتودن بلکه فرشته لر حق تعالی نلک حرمتلی قائلاری در اول فرشته لر حق تعالی دن ثلک سویله شمی لر حق تعالی سوز شهیتکانگه چه نتمه کادبلی قللار خوجه لاری سوز شهیتکانگه چه سوز شهیتلی لر حال اوشبودر اول فرشته لر الله امری برله عمل قیلوچیلار حق تعالی بیور ماغان مئنه هیچ اش قیلن لار حق تعالی بولارنلک ثلک قیلغان هم صولک قیلغان عمل لرن اوشبونلک اوچون یعنی حق تعالی اول فرشته لرنلک هر عمل لرن بلیگانلگی اوچون اول فرشته لر اولون اوزلری طمئالار اورلریم

حال لرن ماقلى لار «دخيه شفاعت قيلمى اول فرشته لرمگر الله راضى بولغان كوسنه گه شفاعت قىلالار» و حال او شبودر اول فرشته لرمگر الله دن قورقودن دائم تتره گوچيلردر «سورة الانبياء تفسیر قاضى». شيخ اسماعيل حقى رحمة الله عليه روح البیان اسملى قرآن تفسیرينك اولگى جلدى اوچنچى كاغذنده روضه الاخيار اسملى كتابدن كوچروب يازادر حق سبحانه و تعالى شيطانلارنى ايرهم خاتون قىلوب ياراتدى طووالار هم قيامتكه چه ثولمى لرجنلرنى هم اير و خاتون قىلوب ياراتدى طووالار هم ثوله لرفرشته لرم ايرهم خاتون ايهس توغىاسلر هم آشاماس اچه سلر بس فرشته لرم آشاماسه هم اچه سه آشاو اچوگه آرزوسز ياراتلغان بولسه نېچك خمر اچكان بولا ايرلك خاتونلق ايله صفتلانمش بولماسه قايسى اعضا برله زنا قىلغان بولا بس قصص ربغوزينك ھاروت و ماروت حقتده يازمش قصهسى خطادر ھاروت و ماروت حقتده صوفى الله يار حضرتلرى ائنه يتهدر:

(نظم) ملائك كم ايرورلر عالم غيب * ههه حق بنك سيدر بى شك وريب

آلار فارغ ايرراچمك يمكدين * يمان قىلماق قباحت سوز ديككدين

آلار بارچه خدا نك طاعتيده * ايهس غافل آلار هيچ ساعتيده

عباد الله درر جمله فرشته * عبادتده اطاعتده سرشته

ذكورتدين انونقدين بربلر * هم اكل شرب شهوتدين بربلر

نشى ايرمهس آلار نك وصفى ايرهم * بلا شهوت ياراتدى شاه عالم

دگل ھاروت ماروت امرظاھر * اصح بونلار ملكدر غير كافر

يعنى ھاروت و ماروت قصهسى بيلگلى اش توگل درستره گى شولدر بونلر فرشته كفران نعمت قىلغوجى ايرمه سلر . معلوم اولنه سحرچينك حكى امام اعظم امام مالك امام احمد بن حنبل رحمهم الله قارشنده سحرچى ايركشى بولسه ثولقرومك واجب زنديق اوخشاشلى اگر سحرچى خاتون كشى بولسه امام اعظم قاشنده ثولتولرلهس بلكه زندانغه سالنور شيخ عبدالوھاب الشعراى رحمة الله عليه نك ميزان كبرى كتابنده اوشانداق يازلمش در . زنديق شول كشى خدا نك بارلغينه بيغيمز نك حقلغينه انكار قىلوبده دنيا نك اولى آخرى يوق مخلوقلرنك ياراتلوى دنيا دن كىلگان ديو قيامت نك كيله چه گينه اينانماغان كشى - روح البیان جلد اول ۳۳۲ نچى كاغذده .

قصه نوح عليه السلام

« يَا قَوْمِ اِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ » يعنى اى مينم قومم آچق و روشان مين سزنى حق

تعالى نك عنايندن قورقتقوجى ديب قومينه خبر ببرگان « قلات استغفروا ربكم انه

كان غفارا يرسل السباء عليكم مدارا ويهددكم بساوا و يبين ويجعل لكم انهارا »

یعنی ای قوم کفر لک دن توبه قیلوب الله تعالی دن بارلقایو استه کز حقیقتده الله تبارک و تعالی گناهلارنی بیک یارلقاغوچی در کولکرنی بیبه رر برکانلی یاغورلار یاودر مال هم بالالار برله سز لرگه یاردهم بیروور سز لک فائده گزغه بانچه لار بیروور جلغه لار آغزور دیو و عظ اوگت بیرگان کافر لر قولنده سوبه کلری صنغانه عمت کوروب « رَبِّ لَا تَنْزِرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا » یعنی یارب بیر یوزنده یورطوطوقچی کافر لرنی قالدیرما دیو بد دعا قیلغان « وَأَنْجِنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّكَ » یعنی حق تعالی دن قوتقاردق بز اول نوحنی دخیمه نوح برلن بولغان کسنه لرنی کیمه ده صوغه غرق بولودن شرافتی برله مشرف یعنی حرمت قیلغان « يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ » یعنی حق تعالی طرفنمن ای نوح سلامتک برله کیمه دن بیر یوزینه توش سوینچن ایشتنان « سَلَامٌ عَلَيَّ نُوحٌ فِي الْعَالَمِينَ » یعنی عالم ودنیاده نوح اوزه رینه بز دن سلام بولسون دیو حق تعالی دن سلام ایشتنان.

(نظم) غرق بولودن قوتلغوچی نوح علیه السلام

کون توغاردین کون بانارغه نوح پیغمبر اونده وی
ایللی یل کیم ملک یل ایدی پیغمبر لک مدتی

کیچه کوندن یالغز اونده ب قایفی عمت بوکلده وی

دعوتن هیچ کم قبول ایتمه دی آرندی زحمتی
مغغه رب لا تدر دیب اینتگوب قیلدی دعا

دعا قبول بولدی لکن قرق یل ایدی مدتی
دین اوچون کوب قیین آلدی برتوب حق یارلغن

باش یارلدی قانی آقدی قالهادی هیچ طاقتی
وَأَصْنَعُ الْفُلَّكَ امری برله بولدی اوچ قات بر کیمه

کردی ایرسه آتما یتدی خلق غه طوفان هیبتی
یادوی یاغبور آقدی طاشو آستدن اوستدن آلتی آی

قدرتی زور حق تعالی کورگل آنک قدرتی
اوزی قالدی اوچ اوغلی اوچ کیلنی یتاکو

بارچه اولدی هم توکاندی کفر ظلمت بدعتی
نوح علیه السلامک اصل اسمی یشکر ایدی کوب جلاغانلقی اوچون نوح آنالدی نوح

یغلاغوچی معنا سنده یغلامقینک اوچ سببنی ذکر ایتمشلر اوّل سببی شولدر بر کون
نوح علیه السلام یانندن توگی قویولغان بر جراحتلی ات اوتدی نوح علیه السلام براق

کیت ای قباحت دیدی ات تلگه کیلدی سین مینم صورتمه قاراب شه یته سلگمی مینی

يارانغوجى غەقاراب ئەيتەسكى سەين مەينەم كوكۇبرات ياراتورغە كوچۇق بېيتەمى مەينەم اتلەكنى سەينىڭ آدملىگىنى آلورغە اللەتەلى نىڭ كوچى بېيتە درىدى نوح عليه السلام بوسوزى اوچون خىتا سوبلەگانەن ايكان دىب كوب يىغلادى شونىڭ اوچون نوح دىدىلەر ايكىنچى سەببى طوفاندىن سوكۇ نوح عليه السلام بركون صەراغە چىقان ايردى ابلەيسنى كوردى ابلەيس ئەيتدى سەين مەينەم زور ياخشىلىق قىلدۇ دىدى نوح عليه السلام ئەيتدى اى ملعون مەين سەين رضابولوردى اىچ اىش قىلغانم يوق نەيشلەدم دىدى ابلەيس ئەيتدى مەين سەينىڭ امانىڭ اوچون بېك قايفروب جەننەتك بولسونلەر اوچون اجتەهاد قىلوب يورىدر ايدم سەين آلارغە بددەعا قىلدۇڭ آلار توبەسز ايبانسز تەوغلاق بولدىلەر مەين مەشقتەن قوتلەم دىدى نوح عليه السلام ابلەيس دىن بوسوزنى اىشتىكاج كاشكى صەبر قىلغان بولسام شەيطان سەيوئەمەگان بولور ايردى دىب قرق يىل يىغلادى شونىڭ اوچون نوح آتالدى اوچىنچى سەببى شولەر طوفاندا نوح عليه السلام اوغلى كەنعانى حق تەلى دن تەدى يارەم مەينەم اوغلام مەينەم اهلەم سەين وعدە قىلغان ايردۇڭ سەينى اهلەڭ بولەن طوفاندىن خلاص قىلور مەن دىو دىب اللەتەلى اول سەينىڭ اهلەڭ توگۇل دىدى كەنعانگە قىيامتە شفاعەتنى قەبول قىلماى حق تەلى دىب قايفروب كوب يىغلادى نوح آتالدى ۋەم نوح عليه السلامغە ايكىنچى آدم دىرلەر شەيخ الانبىاء ۋەنجى اللە اسمىلە ھەم مەشھوردر عرايس اسملى توارىخدا ئەيتلەشدر ابن عباس رضى اللە عنە دن روايت قىلنور نوح عليه السلامنىڭ پەيغەمبەر اولماقنىڭ سەببى ايكىدر بىرىچى اولدر ادرىس عليه السلامدىن سوكۇ كوب ۋەقت اۋتىك بولە اسلام دىنى اونوتولدى شرىعت تاشلاندى يەنر يوزى آرزىنلىق بولە تولدى آدم عليه السلام شەيت عليه السلام بالالرىنە قايبىل بالالرىنە قاتوشماڭز آلارغە قىز بىر مەڭز آلاردن قىز آلماڭز دىب ۋەسەت قىلەش ايردى شول سەببى شەيت بالالرى صەرا لاردا تورورلار ايردى قايبىل بالالرى شەرلردە طورور ايردى ابلەيس لەين بركون خەمتەچى صورەتتەنە كروب قايبىل بالالرىنە برسەنە ياللاندى ابلەيس براوین ياصادى اول اوین نىڭ طاۋشى خواجە سەينىڭ قولغاينە كوردى آندى ماتور طاۋشلى اوین اىشتىكانى يوق ايردى اوین تىكلارغە كوب خلىق جەيپولدى ابلەيس بو اویننى يەلە بىر مەرتبە اوینارغە وعدە قىلدى ايكىنچى يىل شول ۋەقتە اوین اوینالاق بولغاچ ايرلەر ھەم خاتونلەر بارچەسى جەيپولدى بېك زور بەيرەم ايتدىلەر شەيت بالالرى ھەم بوخىرنى اىشتوب كىلدىلەر كوردىلەر ايرلەر ھەم خاتونلەر بارچەسى جەيپولغان قايبىل بالالرىنەڭ بالالرى بېك ماتور ايدىلەر شەيت بالالرىنەڭ خاتونلرى آلای توگۇل ايردى بوسەبەدىن شەيت بالالرى قايبىل بالالرى بولە قاتشوب كىتەدىلەر ۋەسەت اونوتولدى اما پوتتە تابىناقلىرىنەڭ سەببى شولەر آدم عليه السلام ۋەفاندىن سوكۇ

كافرلىرى شىت بالالرن آدم عليه السلامغا زيارت قىلدىرمادىلر شيطان آلاىرغە ئەيتىدى
 مەن سىزگە آدم كوك بىر صورت يىصاب بىرىم باباڭنىڭ صورتىن الوغلاساڭز ئوابلى
 بولورسىز دېدى شىت بالالرى موفى معقول كوردىلر ابليس آنلر اوچون بىش بوت
 يىسادى آنلارى ۱۶ نچى ود ۲ نچى سواع ۳ نچى يىغوت ۴ نچى يعوق ۵ نچى نىسر شىت بالالرى
 اول بوتلارغە عبادت قىلورغە باشلادىلر حق تعالى آلاىرغە نوح عليه السلامنى پىغىمبىر ايتوب
 يىبەردى بوتقە تابونماقنىن طىبى آلاىر ايشتمەدىلر آخر طوفان برلە ھىلاك بولدىلر
 ئە بىشلر حق سېغانە وتعالى نوح عليه السلامنى بارچە يىرىوزىدىگى خلىقغە پىغىمبىر قىلدى
 نوح عليه السلام مناجات قىلدى بارى يىرىوزى بىك كىڭ مەن نىچك آلاىرى اوندە مەن
 دىو حق سېغانە وتعالى ھى قىلدى سىنەن اوندە مەك مەنەن ايشتىرمەك دىوبىس نوح
 عليه السلام حق تعالى نىڭ امرى بويىچە قومنى ايمانغە اوندەرگە كىشىدى اى مەنم قوم
 حق تعالى مەننى سىزگە پىغىمبىر قىلدى اللە بر، نوح آنىڭ پىغىمبىرى دىب ئەيتكز بوتقە
 تابونماڭز كىرلىكدر اول قوم نوح عليه السلامنىڭ بو سوزىنى ايشتىكاج ازغىلقلىرى
 آرتىدى نوح عليه السلامنى جفا قىلورغە توتتىلر نوح عليه السلام ھىر كون حق سېغانە
 وتعالى نىڭ امرى برلە ياقوم لا الە الا اللە وانى نوح رسول اللە معبود بر حق يوق مگر
 بر اللە تبارك وتعالى حقىقتە مەن نوح حق تعالى نىڭ ابلچىسى حق اوزرە قلىق قىلىنىش
 بر اللە ھەم نوح پىغىمبىر دىب ئەيتكز بوتقە تابونماڭز كورمەس ايشتمەس قەئىرلىككە
 باراماس دىب قومنى ايمانغە دعوت قىلور ايدى قومى ھەم شول قىدر قىنار ايدىلر نوح
 عليه السلامنىڭ ھوشى كىتوب يىغور ايدى بعضى كون طاشلر ارغىتوب جفا قىلور
 ايدىلر حتى طاش اچىندە كىمىلوب قالور ايدى قومى ئولدى دىب كىتەرلر ايدى
 جبرائىل عليه السلام طاش اچىندەن چىقارور بالالرى پالاص اوستىنە قىوبوب اۋىنە
 آلوب قايتور ايدىلر طاش اچىنچى حق سېغانە وتعالى صەحت وسلامتىك بىرور
 ايدى ھاسىل نوح عليه السلام توقز يوز يىلە بورەوش ھىر كون قومنى ايمانغە اوندەر
 ايدى ھىر كون وشى كىتىكچى قىناب ئولدى دىب كىتەر ايدىلر قومنىن بعضىلرى
 عىرى آخىرىنە ايرىشسە بالالرى مونىڭ سوزىنە اشانماڭز بو دىوانە آتابا دىن قوبىماڭز
 دىب وصىت قىلور تىوغغە كىتەر ايدىلر كونلردە بر كون نوح قومنىڭ الوغلىرىن
 قىسى آتلى قارت چارود آتلى قارت اوغلىن جىتەكلەب نوح عليه السلامغە آلوب كىلدى قىسى
 نوح عليه السلامنىڭ يوزىنە توكۇرە توكۇرە قىنادى اوغلى چارودقە اى اوغلىم بو جولەر دىوانە قارتنىڭ
 سوزىنە آلدانوب آتا باباڭنىڭ دىنىنى تاشلاما مەن نىچك قىلدىم سىنەن شولاي قىل
 قولدىن كىلگەن كىلگەن قىدر موفى قىنادى چارود ملعون آناسى ملعوننىڭ قولدىن تايانغىن
 آلوب نوح پىغىمبىرنى قىنارغە باشلادى باشىنە سوقىدى ايسە نوح عليه السلامنىڭ باشى

يارولمى قان آغوب نيام بوزن صاقان بويادى نوح عليه السلام اينتگوب حق سبغانه وتعالى گه زار يلق قيلدى يارب قۇللارڭ ميكانى اشلر قىلالر كوره سون ا گر بولارغە تقديرده يارده ملك بولسه هدايت بىر يا ايسه ميكا صه بىر «قوله تعالى قال رب انى دعوت قومى ليلا ونهارا فلم يردهم دعائى الا فرارا ثم انى دعوتهم جهارا ثم انى اعلنت لهم واسررت لهم اسرارا» معناسى اول بولور ئەيتىدى نوح عليه السلام يارب مەين قومنى كىچىچ وكوندز ايبانغە اؤندەم مەينم اؤندەم مگر دين اسلامدن آنلرڭڭ قاچون آرتىردى مونڭ صوگىندە آنلرنى آشكارا آچق اؤندەم مونڭ صوگىندە وعظ ونىعت قىلوب ياشىرنەدە اولاقىدە اؤندەم قبول قىلمايدىلر ئەيتەلر بىر بىرىنىنە البتە قوبىما كز اوز تىكزىز ود، سواج، يغوڭ، يعوق، نىسرنى دىو كاشكى بىلسەم ايردى بولنر آراسىندە كىم لىر ايباننى قبول قىلورون حق سبغانه وتعالى دن وحى كىلدى امتكىدن ايبانغە كىلە چك لىر كىلدى باشقە لىرى ايبانغە كىلمە سىلر دىو نوح عليه السلام ئەيتىدى يارب بولارڭڭ نىسلىدىن ايبانغە كىلچى يوقى؟

حق تعالى بوق دىدى بس نوح عليه السلام اميد اوزوب ئەيتىدى قوله تعالى «رب لا تذر على الارض من الكافرين ديارا انك ان تذرهم يضلوا عبادك ولا يلدوا الا فاجرا كفارا» دىو معناسى اول بولور ياربم قالدىرما بىر بوزندە بىر كافر نى حقيقتدە آنلرنى هلاك قىلمى قالدىر ساڭ آلاز قىلارڭنى آزدورولر دىنى تودر ماس لىر آلاز مگر فاسق كافر نى تودرولر حق سبغانه وتعالى دعاسى قبول قىلدى حق سبغانه وتعالى دن «ولا تخاطبني في الدين ظلموا انهم قوم مغرورون» يعنى ايدى ميكا ظالم لىر حقنى سوز ئەيتىدە آنلر بارچەسى صوغە غرق بولغۇچىلردى مەينم ياردهم دىخىدە وحيم بىرلە بىر كىمە يابسا دىوب خطاب كىلدى بس نوح عليه السلام ايبانغە اوندەدن توقتادى وحىگە منتظر يعنى وحى كوتدى اول كىمە نرسە ايكان آنى نىچك يابىلر ايكان دىوب بس جبرائىل عليه السلام اوچماخدىن ساج آغاچلىرى كىتردى نوح عليه السلامغە اوتورتورغە قوشدى نوح عليه السلام ساج آغاچلرن بىرگە اوتورتوب اوسورون كوتدى ساج آغاچى هند بىرنەدە بولور بىر قارا آغاچدر بىك زور بولور نوح عليه السلام اولطىرتقان ساج آغاچلىرى قرق يىل دە زورايدى قرق يىلدىن صوڭ جبرائىل عليه السلام نوح عليه السلامغە اول آغاچلرنى كىسوب طاقىدە يارورغە وكىمە يابسا رغە اوبىرە تىدى شىمال فقوت احمدى كىتابىدە ئەيتور نوح عليه السلام ساج آغاچلىرى اوسكان زماندە قومن ايبانغە دعوت قىلمادى اول قرق يىل ايردى قرق يىل كىككىن ياغمور يامادى بىردن اولەن چىقمادى خاتونلرى بالا طابىيادى قاچىچان نوح عليه السلام كىمە يابسا رغە كىر شىدى ايسه قومى ايسه كىلوب نى اشلىسڭ؟ دىوب صوراب نوح

عليه السلام كيمه ياصيين ديسه مسخره قيلور ايرديلر ديوانه سين آنى انغزچاق ياصا ايشهك صاتوب آل ديب كوله ايرديلر نوح عليه السلام بوكون سز مسخره قيلساگز طوفان كوندنه بز مسخره قيلورمز ديب ئه يتور ايردى قوله تعالى «ان تسخروا امنافاناسخر منكم كما تسخرون فسوف تعلمون» يعنى اگرسز بزي مسخره قيلساگز بزه مسخره قيلور بز ديمك اولور قومی قايدنه نيندى طوفان ديوانه ئهلى يغمور ياومی ديدكده قايدنه ايركانن بلورسز ديور ايردى نوح عليه السلام مناجات قيلدى الهى طوفان قايجان بولور خطاب كيلدى قايجان ميچك اچنك صو بلنسه شول كون عذاب ييبه رورمن ديو قوله تعالى «حتى اذا جاء امرنا وفار التنور» يعنى حتى بزلرنك عذاب بيورور وقتبز كيلسه ميچك صو قاينار يعنى ارغوب چغار ديمك نوح عليه السلام اوغلانلارى برله كيمه ياصا ديلار بر روايتنه ايكي اوغلى برله بر روايتنه اوچ اوغلى برله اما كنعان آنليسى نوح عليه السلام گه منكر ايردى آناسى هم كافره ايردى كيمه يونوب شغلله نهدى . بر روايتنه كيمه نك بوينده ايكنده اختلاف بار بعضى لراوزونلغى اوچ يوز آرشين بيوكلكى هم ايكي يوز آرشين ديديلر كعب الاحبار رضى الله عنه ئه يتور اوزونلغى هم ايكي يوز آرشين ايكي آلتى يوز آرشين بيوكلكى هم آلتى يوز آرشين ايردى يكرمى دورت ملك طاقاغه يكرمى دورت ملك قاداتق قاققان ايردى هر قاداتق بر پينغيرنك اسمى (؟) يازلمش ايردى محمد مصطفى يازلمش قاداتقى ابليس اورلادى نوح عليه السلام سين آلدك بير ديدى ابليس تاندى آنط ايتدى جبرائيل عليه السلام ابليس كه آچووى كيلدى بر طاققا قابوغى برله ابليس كه بهردى تيز كيتر ملعون ديب ابليس قورقوندن بيك تيز كيلتوردى كيمه تيام بولدى ايرسه نوح عليه السلام نك خاتونى ميچده ايكهك پشوره ايردى ميچسن صو چقى نوح عليه السلامه كيلوب خبير بيردى نوح عليه السلام ايمان كيلتورگان كمشنه لرنى جييوب آشار رزقلارى اچه رصولارى برله كيمه گه كورديلر ايمان كيلترگان كمشنه لر نوح عليه السلام نك اوز جماعتى برله بارسى سيكسان كشى ايردى حق تعالى دن ينه خطاب كيلدى اول كيمه گه بارچه جانواردن قوش دن دورت آياقلى حيواندن بر پار جانوار كرت ديو نسل لرى بتمه سون ديو نوح عليه السلام ئه يتدى ياربي اول جانوار آراسنه بر برسينه دشمانلارى بار آلاز نيچك تورور حق تعالى ئه يتدى آنسلارنى بر برسينه دشمان كم قيلدى نوح عليه السلام سين قبلدك ديدى حق تعالى ئه يتدى تشويشه بولما دشمان قيلغان مين هم بر برسينه جفا قيلدر ماوچى مين ديدى ئه ييش لر اول كيمه اوچ قات ايردى اوست قاتينه قاناتلى قوشلار كردى اورطاقاينه نوح عليه السلام قومی برله كردى آستقى قاتينه دورت آياقلى جانوارلار كردى بر روايتنه

اوست قانینه نوح عليه السلام قومی برله کردی قایچان نوح عليه السلام قومی کیمه‌گه کرورگه نله دیلر ایرسه قورقدیلار نوح عليه السلام قورقماکز الله نك اسی برله ن کرکز الله نك اسی برله در کیمه نك بورمه کی هم توقناماقی حق سبحانه و تعالی رحیم شفقتلی دیدی قوله تعالی «بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرِبَهَا وَمَرَسَاها اِنَّ رَبِّي لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ» آسران کیمه‌گه نیچک کردی ایرسه حق تعالی آسرانغه بیرگه ک زحمتن بیردی هیچ حیوانغه ضرر تیوره آلمادی جلاننك حق تعالی نشن نوشردی آغوی قالهادی چایاننك هم قویروغن نوشردی ضرری قالهادی شه پیشلر نوح عليه السلام اوغل لارینه کیمه‌گه کرکز دیدکده اوچ اوغلی کردی کنعان کرمه‌دی نوح عليه السلام ای اوغلم کیمه‌گه کر! دین اسلامنی قبول قیل کافرلر برله بولها طرفان صوی هلاک قیلماسن دیدی کنعان مین طاو باشینه منم مینی طرفانن صاقلوچی یوق دیدی اوشبو وقت نوح عليه السلام برله کنعان آراسینه بر طولقن کردی کنعان غرق بولدی قوله تعالی «يَا بُنَيَّ اِرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِيْنَ * قَالَ سَاوِي اِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْهٰٔمِ * قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْغٰرِقِيْنَ» معناسی آیت آلدنده شه بتلدی لکن مفسرلر و حال بینهما الموج فی کنعان برله طاو آراسینه طولقن کردی دیب هم تفسیر قیلمش لر شه پیش لر ایشه ک کیمه‌گه کرمه‌دی فی قدر اوستره سه لرده بولمی آخر نوح عليه السلام نك آچروی کیلوب کر ملعون دیگان ایدی ایشه ک کردی آنك قویرغندن ابلیس ملعون تارتوب تورغان ایکن اول هم کرگان نوح عليه السلام کیمه‌فی قاراب یورگنده بر پوچماقده ابلیس فی کوردی ای ملعون سین کم رخصتی برله کردك چی دیوب قورالاغانده حق تعالی دن امر بولدی «تورسون چفارما مین آکار قیامتکه چه مهلت بیردم اورنی مه کگو تموغ» دیو ابلیس شه بتدی مین سینك رخصتك برله کردم ایشه کده شه یتکانه میکا کر ملعون دیدك مین ملعون ایشه ک ملعون نوگل دیدی نوح عليه السلام حق تعالی فرمانی برله ابلیس فی کیمه‌دن چفارمادی روایتده کیلور کیمه‌گه کرگانه نوح عليه السلام حق تعالی نك امری برله آدم علیه السلام نك نه‌نی بر تابوت یاصاب تابوتقه قویوب کیمه‌گه آلدی کیمه نك اوستکی قانی اورتاسینه قویبی تابوتنك بریاغنده ایرلر بر یاغنده خاتونلار توردی چون ابلیس کیمه‌ده قالدی نوح عليه السلام ابلیس گه شه بتدی فی سبب خلقنی بو قدر آزدروب اوزکنی بتون دنیاغه حکایت قیلوب مردود بولك ابلیس شه بتدی اگر مینم مردود لکن قایتومه بر سبب طابساتق قارا نوح علیه السلام توبه قیل دیدی ابلیس قبول بولورمی دیدی نوح عليه السلام حق تعالی دن ابلیسنك توبه سی قبول بولونی نله‌دی حق سبحانه و تعالی خطاب قیلدی

توبه سن قبول قىلورمن شول شرط برله آدمنىڭ تابوتى حاضر در آثار سجدە قىلسون
 ابليس ئەيتىدى مەن تىرك وقتىندە سجدە قىلمايمەن دېگەن ئىدى ئولگىنە نىچىڭ سجدە قىلمايمەن نوح
 ئالەيھى السلام بىلەن ابليس كە توبە قايغاسى بابلىغان ايگان دىيولماڭ بىن سنان ئەيتور نوح
 ئالەيھى السلام جان بىرلە چاياننى كىمگە كىرەسى كىلەدى جان ھەم چايان ۋەقە قىلدىلار
 بىزنى كىرت كىم دە كىم بىزدىن قورقسە «سَلَامٌ عَلَى نُوْحٍ فِي الْعَالَمِيْنَ اِنَّا كُنَّا لَنَجْرِي
 الْمَحْسِنِيْنَ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ» دىيول او قوسون بىز ضرر قىلمايىز دىيىلار نوح
 ئالەيھى السلام كىرتى قايچان سو كىمگە ئەيتىدى ايسە كىمە يورمەدى جبرائىل ئالەيھى السلام
 نوح ئالەيھى السلامغە ئەيتىدى كىمە نىڭ دورت پوچماغىنە دورت عىن اسەن ياز دىيىدى نوح
 ئالەيھى السلام يازدى ايسە كىمە يوردى نوح ئالەيھى السلام ئەيتىدى يا جبرائىل بونىندى
 عىن لىر جبرائىل ئالەيھى السلام ئەيتىدى بودورت عىن مھىد مصطفى صلى الله عليه وسلم نىڭ
 دورت يولداشىنە اشارتلىر شول دورت صحابە سېبىلى دىن اسلام قوت طابار دىيىدى
 اول ابوبكر رضى الله عنه نىڭ عىنى چونكى ابوبكر رضى الله عنه عبد الله اسملى ايدى
 ايكنچى عمر عىنى اوچىنچى خىزىر عىنى دورتىنچى خىزىر عىنى رضوان الله
 ئالەيھىم اجمعىن روایتلىر نوح ئالەيھى السلام رىجىنىڭ اونچى كۈنىدە كىمەگە كىردى آلتى آي
 نھام سواستىندە يورولمىدى كىمە نىڭ اونچى كۈنىدە كىمەدى چىقىدى كىمە دە يوردىكى وقت
 نوح ئالەيھى السلام روزە توتىدى شول سېبىلى رىجىنىڭ اونچى كۈنى مېرمنىڭ اونچى كۈنى
 روزە توتماق سەنت بولدى. سۇال ھوق سېھانە وتعالى كىمەگە ھەر جىنس ھىواندىن بىر پارنى
 كىرت دىگىچە نوح ئالەيھى السلام اول ھىوانلارنى نىچىڭ چىيىدى؟ جواب ھوق سېھانە وتعالى نىڭ
 امرى بىرلە نوح ئالەيھى السلام ئىچىرىپ چاقىردى جانوارلار ايشىتوب كىلدى قايچان بىر يوزنە
 بارچە مەخلۇقىدىن كىمەگە كىردى ايسە قىرغاق كۈنى قىرغاق تون كوكن يا ئاغىر يادى
 يىمىردىن ارغوب ارغوب سولار چىقىدى كوكن ياوغان يا ئاغىرنىڭ ھەر طامچىسى نىگىمەن
 طاشى قىرغاق دىيى قولى تەلى «فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى
 الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدَرٍ» معناسى اول بولور بس آچىق بىز كوكن ايشىكلرن قوتلى
 يا ئاغىرلار بىرلە دىھىك بورتىڭ بىز يىردە چىشەلىرنى بس يولقىدى كوكن سول بىرلە بىر سول
 بىزنىڭ تەقدىر قىلىنىش ازلىگى امىر مازەرىنە «جَزَاءٌ لِّمَن كَانَ كُفْرًا» كافر بولغان كىمەن لىرگە
 جىرا يوزىدىن مەقول در كوكن يا ئاغىر يا ماقلىق بىرلە يىمىردىن سول ارغوب چىماقلىق بىرلە
 ايلك الوغ طاباشىندە سول قىرغاق آرشىن بولدى تولقىنلار طاولار اوخشاغىلى بولدى كىمە
 ھوق سېھانە وتعالى نىڭ ياردەمى بىرلە يوردى نىتە كە آيت او شىبوكتار دلالت قىلادىر

قوله تعالى «وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ» یعنی اول کیمه یوریدر آلا ر یعنی کیمه ده بولغوچیلار برله طاولار اوخشاشلی تولقونلر اچنده شه بيشلر بیر یوزنده نوح عليه السلامنڭ کیمه سنده بولغان سیکسان کشی صوده یورگوچی عوج بن عنق دن باشقه کشی قالهادی بارده هلاک بولدی ابن عباس رضی الله عنه دن روایت قیلنور عوج آدم عليه السلامنڭ قزیننڭ اوغلی عنق آدم عليه السلامنڭ قزی عوجنڭ آناسی سیمان اتلی ایردی طوفان صوی بیك قوٰئله نڭاچ نوح عليه السلامغه کیلوب کیمه گه کرتون تله دی نوح عليه السلام ایبانغه اوندی عوج قبول ایتمه دی مونڭ صوگنده نوح عليه السلام کافر نڭ کیمه ده اوردنی یوق دیو جواب بیردی . عوج نڭ بوی بیك اوزون بولوسبیلی صونڭ هلاک قیلووندن قوتولدی عرایس کتابنده شه یتور عوجنڭ بوی بکرمی اوج ملڭ اوچتوز اوتوز اوج آرشیندن بر آرشین نڭ اوج ئولوشندن بر ئولوشی قدر ایردی یعنی (۱/۲۳۳۳۳۳) آرشین ایدی طاولار باشنده قرق آرشین بولغان صو باری تزینه قدر بولدی عوجنڭ آناسی هم بیك زور ته نلی کشی ایدی ایك اؤل خاتونلر بوزوقلغی آنمن چقدی حق تعالی عنقغه فیل قدر اژدهالار تویه قدر بوریلر ایرکلی قیلدی عنقنی ئوتروب آشادیلر عوجنڭ سلامت قالوونڭ سببی نوح عليه السلام ساج آغاچلارن کیسکاج آلوب کیله آلهادی عوج کیتروب بیردی شول خدمتی برکاتنده سلامت قالدی بیك اوزون بولغانلقدن دربالردن بالقلرنی توتوب قویاشقه پشروب آشار ایدی دیب مذکوردر اما حق تعالی نڭ کیمه یورووی حقنده «تجری باعیننا» دیگان قولی شریفی عوجنڭ کیمه قویروغن توتوب یورمهون بلیگرته یعنی حق تعالی شه یتور کیمه یوریدر یز نڭ یارده ممز برله دیو منقولدر عوجنڭ عمری اوج ملڭ آلتی یوزیل ایدی موسی عليه السلام زماننده وفات بولدی موسی عليه السلام قصه سنده انشاء الله ذکر قیلنور یعنی شه یتلور شه بيشلر کیمه ده ایکی نهرسه یوق ایدی بری سچقان بری دوگنغز آغاچلر آراسنده واق سچقان پیدا بولدی کیمه نی کیپروب تیشدی صوگره کیمه ده گی خلققه غرق بولو قورقووی توشدی صو اچنده تیشوکنی نی قدر ازله سه لرده طابا آلهادیلر نوح عليه السلام شه یتدی قایسی جانوار بوتیشوکنی طابسه نی تله دکی بولسه بیرورمن دیدی جلان مین اول تیشوکنی طابارمن دیدی نوح عليه السلام نی تله رسک! دیدی جلان میکانه ملی ایت کیرهک دیدی نوح عليه السلام قبول ایتمدی جلان صوغه کروب تیشوکنی طابوب قویروغن طغوب بوگره له نوب یاتدی صو کروری توقتادی کرگان صونی توکدیلر سچقان تیشوگن بالاوز برله برکتدیلر طوفان بتکاج جلان شه یتدی مین وعده نی کوتوب تورامن دیدی نوح عليه السلام سوری چبن گه شه یتدی بار بارچه مخلوقنڭ ایتن طانوب قارا قایسی

حيوان نك ايتى تەلى بولسە دعا قىلىم جلانغە رزق بولسون دىدى سيورى چىن بىر يوزىدە يورۇپ بارچە نەرسە نك ايتىن طاتودى كىچكە قالدى جلان ايتىنوكى نوح عليه السلام قارلغاچنى يىبەردى بار سيورى چىننى طابوب كىتريدى قارلغاچ باروب سيورى چىننى طابوبى نىك كىچكە قالدك دىدى سيورى چىن دنيا بىك ايركن ايكان شونك اوچون سوڭغە قالدىم دىدى قارلغاچ نىندى جانوارنك ايتى تەلى دىدى سيورى چىن آدم ايتىدىن آرتق لىتلى ايت يوق دىدى اللە نك اذى برلەن آدم نك مېتى قارلغاچ كوئلىنە توشوب حىلە قىلوب سيورى چىن گە ئەيتىدى اول ايتنك تەمى ھىمان نلكدە باردى مېن تاتوب قارىم دىب سيورى چىن نك تىن ئوزوب آلىدى سيورى چىن برلە قوشوب نوح بېغىبەرگە كىلىدىلر سيورى چىن بىز، بىز دىب قاتى قاتى بىزىلدى نوح عليه السلام آكلامادى قارلغاچىن بونىشلەب سويلەشمەس دىب صورادى قارلغاچ سوڭغە قالغانغە اويالوب سويلەشمەس يولە مېكنا باقا ايتىدىن تەلى لىتلى ايت يوق دىب ئەيتىدى دىدى نوح عليه السلام جلانغە باقا ايتىن رزق تەيىن قىلىدى شول سېلى جلانك رزق قىيامتكە قدر باقا ايتى بولى جلانك مرادى آدم ايتى ايدى چونكە آدم ايتىدىن لىتلى ايت يوقلغىن بلەدر ايدى قارلغاچنك حىلە سن بلوب قارلغاچقە اۋمىلى قويروغىنە توغرى كىلوب قويروغىنك اورتاندىن ئوزوب آلىدى شونك اوچون قارلغاچنك قويروغى آبرى بولوب قالمش دېشىلر. روايتىر نوح عليه السلام كىمە دەگى مخلوقلرغە ھىچ بىر كىز جفتلر كىزگە قاوشما كىز ايشە يەك كىمە گە صىماسىز دىب امر قىلىدى ات چدامادى كونلردە بىر كون آنا اتكە قاوشىدى ماچى كوروب نوح عليه السلامغە ئەيتىدى نوح عليه السلام اتنى چاقروب شلتەلەدى ات قاوشامدى دىب طاندى ماچى يالغاچى بولوب اويالوب قالدى گواھسى يوق ايدى ات اوچ مرتبە قاوشىدى دورتنچىسن يىنە ماچى كوروب خىداغە زارىلىق قىلىدى يارى ات مېنى بېغىبىرنك آلىدى يالغانغە چىغاردى اويالدى اتنى قاوشوندىن يىبەرمە دىب ات ئلە كىدى ماچى نوح عليه السلامغە باروب ئەيتىدى ات دورتنچى مرتبە قاوشىدى اورنك باروب كور دىدى نوح عليه السلام باروب قاراسە ات قاوشقان نوح عليه السلام اتنى بىك شلتەلەدى ات بىك اويالى ماچىنى قارغادى يارى بوماچى مېنى رسواى ايتىدى آنىك رسواى قىل دىب دعاسى قبول بولدى ات ماچى دعاسى برلەن قىيامتكە قدر ئلە گوچى بولوب قالدى ماچى ات دعاسى برلە قاوشوقىننە مياومياو دىب ناچار طاشلر برلە ئىچىروب رسواى بولماق قىيامتكە قدر مىراث قالدى بوھكايتنە پىغىمىر ھەر عالېلر سوزن قبول ايتىمە چىگە رسواىلىق ھم كىشى عىبن آچوچىنك رسواى بولماق يىنە اشارة بار ئەيشىلر كىمە دەسچقان كوبەيدى ھىر يىرنى كىيىروب خلىقغە خىابولدى نوح عليه السلام حق سېغانە وتعالى گە بالواردى خطاب

كیلدی آرسلاننڭ باشن صیبا دیب نوح علیه السلام صیبادی ایسه آرسلان توچکوردی
 ایکی بورون تیشوکنندن ایکی ماچی نوشدی کیمه ده گی سچقانلرنی قردیلر برروایتنه
 دخیه یازلش کیمه ده مخلوق کوب بولوسبیلی ناچار نجاست ایسی بیك کوبه بیی نجاست
 ایسندن طاقت لری قالهادی نوح علیه السلام مناجت قیلدی حق تعالی دن وحی کیلدی
 فیلنڭ آرقاسن صیبا دیب نوح علیه السلام صیبادی ایسه ایکی دوڭغز فیلن چقدی
 کیمه اچنک گی بارنجاستنی آشاب بتردیلر کیمه خلقی خوشلانندی نوح علیه السلام صو
 اوستنک آلتی آی بر روایتنه بیسش آی یوردی حق تعالی بیرگه خطاب قیلدی
 «بَارِضْ اَبْلَعِ مَاءَكَ وَيَسْمَأْ اَقْلَعِ» یعنی ای بیدر سکنر صولارکنی ای کونک توقنات
 یغهورکنی دیو بس کوکنن یغهور یاومادی بیدر صولارنی یوتدی طاو باشلری صودن
 چقدی هر قایسی طاو نوح پیغمبر مینده توقنار مین لایق دیدی اما جودی طاوی کیمه
 توقنار شرافتی میکان نصیب بولماس میندن ناچار طاو یوق دیب کچیلک قیلدی نوح
 علیه السلام کیمه سی خدا ینڭ یارده می ایله جودی طاوینه توقنادی جودی نصیبین شهر یاننه
 بر طاو در بر روایتنه طوفان وقتنک هر طاو مین الوغ میکان طوفان ایرشه س دیب غورلانندی
 جودی طاوی کچیلک قیلدی قضاغه راضی بولدی حق تعالی کیمه فی غرقدن صاقلاب
 آثار توقناتندی آنندن کیمه نڭ پهرده سن آلوب طاوغه نوشدیلر روایتنه بر آی
 اول طاو ده تور دیلر کیمه دن چغولاری عاشورا کون ایدی قارانغیلقدن یاقتیغه چغودن
 کوزلری چاغلی کوزلرینه سورمه طارندیلر شول سبیلی عاشورا کون سورمه طارتماق
 عادت بولدی آنندن صوڭ نوح علیه السلام بیریوزینڭ کیبکانلگن کوروب خبر کیترسون
 اوچون قارغانی بیبهردی قارغاغه برئوله کسه توغری کیلوب ئوله کسه آشارغه مشغول
 بولدی نوح علیه السلام بیورنڭ اشی بولمادی اول کیمه گاج نوح علیه السلام قارغاغه
 دائها خوفدن تنچ بولناسون آدمیلر کوزینه مکروه کورنسون رزقی ئوله کسه بولسون
 دیب بددعا قیلوب کوگرچننی بیبهردی کوگرچن باروب کوردی صولاربتکان بیریگه
 قوندی آیاغی قورماغان قزل بالچقغه بانندی آغزینه بر زیتون یافراغی آلوب نوح
 علیه السلام گه بیریوزینڭ خبرن کیتردی آثار خیردعا قیلدی دائم تنچ بول آدملر
 کوزینه سویلی کورن دیب شول سبیلی کوگرچنڭ نوری آرتندی آیاغی قب قزل
 توکلی بولدی آنندن صوڭ هوا اوزگه رو سبیلی نسوح علیه السلام قومینه وبا آورووی
 پیدا بولدی نوح علیه السلام نڭ اوچ اوغلی اوچ کیلونی هم اوزندن باشقه هیچ کم
 قالهادی وفات بولدی آنندن نوح علیه السلام بیریوزن بالالرینه بولدی شام شهرلرن
 عراق صهرالرن خراسان و فارس یورطلرن بالالرنڭ آرتغراق سامغه بیریدی

قوياش بايوشى شهرلرن هندستان حبش زنگى لر يورطن حام گه بيردى چين وماچين
 تركستاننى يافت كه بيردى عرب روم و فارسى لار هم بيرنك اورتاسنده بولغان خلق
 سام نسلى در ترك خاقان يا جوج ماجوج قىطاي يافت نسلندن وهم بارچه قارا خلق هند
 زنگيلر حبشى سودان خلقى حام نسلندن در حام نسلينك قارا بولووينه سبب اولدر
 نوح عليه السلام كيهه دن چققاچ هوانك بووشلكندن كيفى بوزلى حق سبعانه و تعالى
 وحى قيلدى ويناگراد (يوزوم) آغاچن او طرتسون نوح عليه السلام او طرتدى خدا نك
 اذنى برله شول ساعت يافراقلانوب ييمش بيردى نوح عليه السلام ييمش صغوب اچدى
 راحتلنوب يوقوغه كيتدى جيل نوح عليه السلامك ايتنگن آچى عورتى كورنى حام
 كوروب كولى ايتنگن يابهادى قرداشى سام نوح عليه السلامك ايتنگن يابوب
 حامغه آچولانوب شلته قيلغانده نوح عليه السلام او يغاندى حالنك نهرسه ايركانن بلوب
 ياحام بالالرك سام يافت بالالرينه خدمتكار بولسون يوزلرى قارا بولسون ديب بددعا
 قيلدى در حال قبول بولدى زنگيلر قاراقللر بارده حام نسلى روايتك كيلور حق تعالى بنك نك
 هر گناه سن آخرتكه كيچكدره اما آنا آنانك بددعاسن دنيا ده بالاسينه كيتره شول سببلى
 تربيه سز بالالر هر تورلى رسايلقارغه دوچار بولوب محنت و مشقت كوره لر بو بيچاره
 بالالركنه تربيه سزلكى آنا آناسندن كيله شولايد آنا آنا مينم تربيه قىلا بله گانم
 سببلى ميكا عاق بولدى ديب او يلامى آشغوب بددعاغه قول كوتره هم قبول بولا صونكندن
 قايتماقيد فائده قيلدى در نوح عليه السلام كيهه دن چققاچ دنيا ياشاردى صهرالارده
 تورلى ثوله نلر ئوسى بركون ابليس نوح عليه السلامغه كيلوب اى نوح ميكا ييك زور
 ايزرگلك قيلدك شونك او چون مين سيكا نى صوراسانده جواب بيرورمن ديدى نوح
 عليه السلام قبول ايتمه دى حق تعالى وحى قيلدى صورامين آنك تلىنه درستلكسن باشقنى
 يروتمه ديب بس نوح عليه السلام نه يتدى سيكا مينم بالالرمين قايسى اش سويكلى
 ابليس نه يتدى قومسزلق صارانلق طار خلقسن سويكيسى يوق در ديدى نوح عليه السلام
 نه يتدى سيكا نيندى ايزرگلك قيلم ابليس نه يتدى قومكا آشغوب بددعا قيلوب
 هلاك قيلدك مينم سويكلى اشمنى قيلدك مين دخيه قايسى ايمانغه كيلور ايركان ديب
 مشقتلنوب قورقوب يوريدر ايدم بارده نومزلق و ميكا ايدمش بولدى ديدى نوح
 عليه السلام مونى ايشتوب كوب يغلادى ناولگانچى بواشينه قايروى بتمه دى ديمش لر
 ايدى اى قردمش قولكده بارايكان صارانلق قبلما آشغوب بددعا قبلما قومسزلق طار
 خلقسن دخى صاقلان شيطاننى سو بوندرمه حق سبعانه و تعالى نوح عليه السلامغه بالمقمن
 صو صاوتلرى چرله كلر اشله رگه امر قيلدى برنيچه زمان اشله گاندى صوك حق تعالى
 ايدى صو صاوتلرن وات ديب امر قيلدى خدا نك امرى بو نيچه واندى لسكن اوزى

بيك اوڭغايىز لاندې وفايغوردى حق تعالى صورادى اى نوح نى اوچون فايغوراسنىڭ نوح عليه السلام ئەيتىدى ياربى امر قىلدىڭ چولەكك صو صاوتلاى ياصادم نېچە زمان نى قدر چولەكك صو صاوتلارى باصاغاچ واتارغە امر قىلدىڭ مشقتم بوشقە كىتىدى شونىڭ اوچون فايغورامان دېدى حق تعالى ئەيتىدى بالچىقدن ياصاغان جانسز واق توبەك نرسە اوچون فايغوراسنىڭ مېنىم قدرتم بىرلەن ياراتىوب تورلى نەمەم بىرلەن اوسىروب زىيغا بولى مانور توسلى كىشى لىر سىنىڭ دعاڭ بىرلەن ھلاك بولى مەنى ايشىتوب نوح عليه السلامنىڭ حسرتى آرتىدى . ھكايت نوح عليه السلامنىڭ بىر قىزى بار ايردى بىرىكت صورى كىلىدى يارار بىرورمىن دىوب وعە قىلدى ايكىنچى يىكت يىنە صورى كىلىدى آڭار ھم وعە قىلدى اوچىنچى يىكت ھم قىز صوراب كىلىدى آڭار ھم وعە قىلدى دورتنچى يىكت ھم قىز صوراب كىلىدى آڭار ھم وعە قىلدى بىر زمان بودورت يىكت قىزغە نىكاح اوچون كىلدىلەر نوح عليه السلام ھىران بولى ھەر قايسىنە وعە قىلغان آخىر مناجات قىلدى نوح عليه السلامنىڭ بىر اتى بىر ايشەگى بار ايردى خطاب بولى قىزىن اتىن ايشەگىن بىر ايوگە قۇرباقغە چون نوح عليه السلام بو اوچىنى بىر ايوگە يابدى بىر زمان سوڭنەك آچوب قاراسە دورت قىز بولمىش بىرسى غىب دن كىلمىش اوز قىزىن طانومادى دورتسون دورت يىكتكە نىكاح قىلدى بىر نېچە كۈندىن سوڭ بولەكك آلوب قىزىن كورگە باردى بىر كىيە وىنىڭك اويىنە باروب يىكت دن صورادى چىقتىڭ نېچىكك دېدى يىكت يىغشى در دېدى لىكن ھىچ آشامى اچى دېدى نوح عليه السلام بلى بىر ھور قىزىر دىوب ايكىنچىسەنە باردى جىماعتىڭك نېچىكك يىغشى توراسىزى دېدى يىكت ئەيتىدى ات كوكك مېڭا قارشىلىق قىلادىدى نوح عليه السلام بلى اتىر اوچىنچىسەنە باروب جىماعتىڭك نېچىكك دېدى ئەيتىدى آشى اچەدە ايشەكك كوكك ياتوب يوقلى دېدى دورتنچىسەنە باروب جىماعتىڭك نېچىكك دېدى الحمدلله يىغشى مېن آندىن راضى نىك راضى بولماسقە پىغىبىر قىزى در دېدى نوح عليه السلام بلى اوز قىزى شونىس در آلوب بارغان بولەگىن شوڭار بىردى لىكن بو ھكايت يالغانغە اوخشايدىر آنىڭ اوچون نوح عليه السلامنى ذكردە تفسىر قاضى تفسىر جلايىن وغىر ياردە نوح عليه السلامنىڭ قىزى بارى ذكردە قىلنمىش در عجب ابرمەس اوغلىنىڭ قىزى بولسە لايعلم الغىب الاالله . ئەبىش لىر عوج بن عنق بىر كۈن بىرمانور قىزنى كوروب عاشق بولى كوتەروب آلوب كىتوب بىر طاو باشىنە ايلتوب قوندى تىرەسون قوش قورت ھم اوزىن باشقە كىشى كرمەسلىك ايتوب كانا قازودى كۈنلردە بىر كۈن بىرىكت آد اولاب بورگاندە عوجنىڭ سوڭىگان قىزى بار طاوغە مەندى قىزنى كوروب عاشق بولى ھم قىر موڭار عاشق بولى لىكن ياتىنە كره آلمادى يىكت شەرىنە قايتوب بىر قارچق غە سىرىن ئەيتىدى قارچق اوغلم قاىغوما بو اش بىكك يىكل بار بىر ساندىق آلوب كىل سىنى شول ساندىقغە سالوب عوجنىڭ اوز قولىنە

بيروب مرادگا ايرشدم ديدى يكت حاضر اوزى صيارلق صاندى آلوب كـيلىدى قارچق يكتنى صاندىغه سالوب عوجنك يولينه آلوب چقدى عوج كـيلگانده زاريلقى قيلوب يغلارغه طوتونى عوج قارچق دن نيك يغليسك ديب صورادى قارچق اوغلم ايله سفر چقماقچى ايردم بو صاندىغه ئەبيرلرم امانتىنى هيچ كم آلوب قالمادى بو امانتم سينه قالسون له ديدى عوج قبول ايتوب صاندىنى آلوب كيلوب خاتونى يانينه قويوب بر قارچق امانت بيردى ديب اوزى آوغه كيتدى خاتون عوج كوزينه كورنمهس بولغاچ يكتنى صاندىقن چغاروب نيچه كون عيش عشرت قيلدىلر بر زمان عوج آودن كيلدى يكت بيرگه توكورگان ايدى عوج توكركنى كوروب شهبهگه توشدى خاتونغه مونى كم توكردى ديدى خاتون مين ديدى ينه توكر ديدى خاتون نيچه توكردى اۆلگى توكرگه اوخشامادى عوج توروب ياق ياقغه قارادى كشى كورنمهدى آخر صاندىنى آچوب قارادى بريكت كوزن چله يتوب يانا يكتدن حال احوالنى صورادى يكت باشدن درستى برلهن سويلهدى عوج مروث اييهسى ايدى هم عوج خاتونغه ياقنلى قيلماغان ايدى يكت كه خاتوننى بيردى بار سلامت كيتكز خاتون سينكى بولسون ديب چوقوردن كوته روب چغاروب بيبردى لـكن قارچقغه آچوي كيلوب تيز ازلهب تابوب بر صهراغه آلوب چغوب اوستينه حدنله رايدى قارچق عوج تيزهگى برله هلاك بولدى عوجنك جزاسى شول ايدى اگر بر آل خلقينه آچولانسه اولنك ايكي ياغينه ايكي آياغن قويوب اوستينه حدنله رايدى آل خلقى نجاست آستنده قالوب هلاك بولورلر ايدى . درستره كـر رايـت اوشبودر نوح عليه السلام طوفاندىن صوڭ اوچ يوز ايللى يل عمر سوردى سامنك عمرى دورت يوز قرق سيكز يل اولمش ايردى نوح عليه السلام سامغه دورت وصيت قيلدى نوح عليه السلام ئەيتدى اى اوغلم سيكا ايكي نرسه بيورامن برى لا اله الا الله كلمه سيدر خالص اعتقاد برله ذكر ايت بولگه يدى قات كوكنى اوتوب حق تعالى حضورينه بارور ئەيتكوچينى يارلقايو استهر واگر بولگه فى ميزاننك بر ياغينه يدى قات بيرنى يدى قات كوكنى ايكنچى ياغينه قوبلسه لا اله الا الله كلمهسى آغر كيلور او جهاغنه كـورگه سبب بولور ايكنچيسى سبجان الله وبعده كلمه سيدر بولگه خلق لرنك رزق آچقوجيدر ايكي نرسه دن طبييمان طبياطورغان ايكي اش تكبرلك برله كـفرلك در بو ايكي اش بـغـده فى او جهاغدن براق وتبوغغه ياقن قيلور اى اوغل موندين صوڭ خدا نك دوستى محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نك نورنى يخشى صاقلا حرامغه ياقن بارما كوركام خلقلى تقوى پا كيزه خاتون آل ديدى موندين صوڭ نوح عليه السلام صهراغه برطاوغه يورورگه كيتدى شونده عزرائيل عليه السلام مهلتسز جانن آلدى يدى قات كوك فرشته لرى نوح عليه السلام اوچون جلاشديلار وهم جبرائيل عليه السلام بو گروه خلق فرشته لـر

برله بووب كفن صاروب نېازن قیلدیلار سام نوح علیه السلامن صوڭ طيٹ اسملی خانون آلدی گوزهللكده نظیری یوق ایدی طيٹ حامله برلوب برابریبالا دنیاغه کیتردی نور بالاغه کوچدی اسمنی ارفخشد قویدی یاقتی چراغ معناسنده بولور سام بیش یوزیل عمر سورددکین صوڭ آخرتکه کوچدی ارفخشد مرجانه اسملی خانون آلدی پیغمبرمنڭ نوری مرجانه گه کوچدی آندن بربالا دنیاغه کیلدی نور بالاغه کوچدی اسمنی هود قویدیلر عبرانی تلنده عابد یعنی عبادت قیلغوچی دیمک بولور اما درلدرده ارفخشدن عابد عابدن شالغ شالغدن هود پیغمبر توغمش دیب من کوردر.

هود علیه السلام

ئه یمشار بیش پیغمبر عرب دن کیلمش هود صالح شعیب اسماعیل محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در «وَالیٰ عَادَ أَخَاهُمْ هُودًا» یعنی حق سبحانه وتعالی نڭ بیردک بز عادی قومی اوزهرینه اوزلرینڭ قرداشی هودنی دیگان قولى شریفی دلیلی برله پیغمبر «یا قومی اعبدوا لله مالکم من اله غیره» یعنی ای مینم قوم الله تبارک وتعالی گه قلق قیلکز سرنڭ اوچون الله دن غیرى تگری یوق مینی الله تبارک وتعالی نڭ پیغمبری دیوب ئه یتکز دیب اوگوت بیرگان «یا هود ماجئتنا بیینه» یعنی ای هود سین بزگه معجزه دلیل برله ن پیغمبر توگل دیب قومندن سوز ایشتان «ابلغکم ما ارسلت به ولکنی اراکم قومانجهلون» یعنی الله دن امر قیلنغانمینی سزگه ایرشدرم لکن مین سزنی نادان قوم دیب بله من دیوب و عظ نصیحت قیلغان هود علیه السلام ایدی*

«نظم» نوح دین صوگره هود پیغمبر بولدی اوچ یوزیل اوتوب

یورور ایدی کوب خلقغه دین شریعتنی ساچوب

قومی آنڭ بولدین آزوب صونماین حقغه بویون

قارشیلقله بوتقه تانوب یورورلردی خیر اچوب

کون وتونن هود پیغمبر ئه یتدی الله امرنی

سیکرا و جیماخ عفو رحمت سونچیلله تل آچوب

آلہادیلر هود سوزنی کرمه دیلر دینینه

هیچ کم ایرسه ئه یتمه گان سوز ئه یتدیلر دیلدین قاچوب

چونکه عاجز بولدی ایسه یالباروب قیلدی دعا

ایدی حتما «أنتَ حَسْبِي قَادِرٌ حَيٌّ مُّجِيبٌ»

يېنى تون وسىكز كوندە جەلەسى بولدى ھالاكەت

ايىنە كوزنچە غضب يىل عادىلەرگە بول آچوب

ئەبەش لىرھىق سەبەئە و تەئالى نوح ئىلەئە السلامىن اوج يوزىلدىن سوڭ ھود ئىلەئە السلامنى
 عاد قومىنە پىغەبەر قىلدى عاد قومى بىك اوزون بويلى بىك قوتلى خلق ايدى ھتى
 برەگوسى قوت برەھاتى طاشقە باسسە بالچقغە ياتقان اوخشاشلى تىزىنەچە طاشقە باتار
 ايدى بر روايتقە بويلارى اوج روز آرشىن تەبەئەگى روز آرشىن ايدى بر روايتقە
 اوزونى يوزىكرى تەبەئەگى سىكسان آرشىن ايدى شول قىر بويلارى برەئەللەنى بر دىب
 بلەس ايدىلر بوطقە طابنوب فسق فساد قىلور ايدىلر آنلارغە ھىق سەبەئە و تەئالى
 ھود ئىلەئە السلامنى يىبەردى تاكە اللەنى بلوب دىن و شرىعت اوبرەتلكى قولە تەئالى
 «والى عاد اناھم ھودا» معناسى بوقارىدە اوتىدى عاد عوض اوغلى عوض ارم
 اوغلى ارم سام اوغلى شونڭ اوچون ھىق تەئالى «والى اناھم» دىدى عاد قومىنڭ پىرى
 احقاف ايدى معناسى قۇم طاوى دىك بولور ھود ئىلەئە السلام آنلارغە باروب ايمانغە
 اوندەدى اول قوم و عظ نصىعت تكلامادى ايللى يل ايمانغە اوندەدى آزكشى ايمانغە
 كىلدى آنلر دغى منكرلردن قورقوب ايمانلرن ياشورور ايدىلر آخر عاد قومى
 ھود ئىلەئە السلامنى ئوتوررگە قەد قىلدىلر ايمان كىترگان كشى لىر ھود ئىلەئە السلامغە باروب
 خىر بىردىلر مونى اىشتوب مؤمنلرنڭ سلامتلىگى منكر مشركلرنڭ ھلاكلىگى اوچون
 ھود ئىلەئە السلام دعا قىلدى دعاسى قبول بولوب كوكدىن يا ئغىر كىسلدى پىردەگى صولار
 قورىدى يىبەش بائچالارى قوردى ھود ئىلەئە السلامنى قىر و عظ نصىعت قىلسەدە سىنڭ
 سوزنڭ برە تىكرىلرمنى طاشلامىبىز دىدىلر آچلىق تام تىكەلرىنە تىگىچ يا ئغىر تلر
 اوچون بىر قومنى بر روايتقە اوج كشىنى مەگە يىبەردىلر مەدە اول وقت عمالقە دىگان قوم
 تورولار ايدى حرم شرىفنىڭ اورنى بر ياشل طاو ايدى بولر كىلوب ھىئە آنلى
 كشىنڭ يورطىنە توشدىلر ھىئە آنلرنى قوناق قىلدى خىمتلرىنە بر آصراودە قويدى
 عاددىن كىلگان قوم آشاو اچسوكە مشغول بولوب بر آى توردىلر قوملرنىڭ آچلقن
 اوتوتدىلر ھىئە صاران دىوب ئەيتمەسونلر دىب آلا رە بر سوز ئەيتمەس ايدى آخر
 بر نىچە بيت يازوب خىمتچى آصراوينە بىردى آصراودە دىخىدە اوين كوكلى
 آراسنە بويتىنى ئەيتدى *

أَلَا يَا قَيْلُ وَيَعْلُ قُمْ فِيمُمْ لَعَلَّ اللَّهَ يَصْبِحُنَا غِيَامًا
 فَيْسُقَى أَرْضَ عَادَ إِنْ عَادَا قَدْ أَمْسُوا لَا يَبِينُونَ كَلَامًا
 مَنْ الْعَطَشِ الشَّدِيدِ فَيَلْسُ يَرْجَى بِهِ الشَّيْخَ الْكَبِيرَ وَالْغَلَامَا

توتارايديلر حق تعالى دن فرمان ايرشكاج فرشته لار ياربي كويى بيل يبديرك ديديلر
حق تعالى صغر بورونى تيشكى قدر ديدى فرشته لار زار يلق قيلوب يارب رحيم قيل
اگر اول قدر يبهرسه لك برطاو قالماس ديديلر حق تعالى بيوردى بر بوزك بوجراسى
قدر يبهرگز ديدى بر روايتك اينه كوزى قدر اول قدر يبهرديلر ايرسه قانى طاوشلى
صالغن جيل چغوب يدى تون سيكز كون ايسدى * قوله تعالى «سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ
لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا» يعنى مُسَخَّرَ قَيْلِدَى اللّٰه تَبَارَكَ وَتَعَالَى اُول جَيْلِنَى عَاد قَوْمَى
اوزرينه ييدى كيجلرنى دخيده سيكز كونلرنى توتاش ايك اؤل اول عذابنى مهده
اسملى بر خاتون كوردى بر مرتبه چغروب هوشى كيتوب يغلدى عقلينه كيلگاج صوراديلار
بر جيل كوردم اچنك اونلار بار نچرور بر نورلى خلق اول جيلنى بزنك اوستبزه
كيتور ديدى هود عليه السلام اول بولوطنى كورگاج عذاب باشى ايكان بلى حق
تعالى دن امر بولدى ايمن كيترگان بنده لرم عباد قومينك آراسندن چغكز
ديو بارچه سى عاد قومندن آيرلوب بر صو چيتينه بارديلار دورت ملك كشى ايدى
دورت ملك كشينك تيره سندن بر صزق صزوب صزقنن چغماگز ديوب امر قيلدى
هود عليه السلام قومى اول صزق اچنكده طنج او طرديلار ابن عباس رضى الله عنه دن
بر روايت اول جيل هود عليه السلام قومينه عنبر جفار ايسن كيتور ايدى آلاز
راحتله نور ايديلر عاد قومى خاتونلارن بالالارن آلوب قاچديلار حق تعالى زور
زور آزداها لار يبهردى آلازنى بوللارنده تورديلار عاد قومى اوته آلباغاج خاتونلارن
بالالارن آلوب بر طاو باشينه منوب الوغ ايرلرى و خاتونلار بالالار تيره سندن
نوگره كله نوب قوللارندن طوتشوب «هود جيلى بزگه فى اشلهر» ديوب همان تكبرلك لرى
برلهن بهره كوك بولوب طورديلار جيل كيلدى برسن برسينه بوروب جيرگه اوروب
هلاك قيلور آندن كوكگه كوتوروب ينه بولارنىك اوستينه ياودرور ايدى آنى
كوروب ايرلرينه قاچديلار قايسينن استيناغه بهروب هواغه كوتوروب قايسين
ثويندن چغاروب ايتن سوبه گننن آيوروب هوانن ثيله ندروب هلاك قيلور
ايدى ثه ييشلر عاد قومندن بر بهادر خاخان آتلى كشى بار ايدى مين باروب بر
جيلنى توتيم ديب طاو آراسينه كروب، ايكى قولن ايكى طاوغه ايكى آباغن بيرگه
باطروب كوكره گى برله جيلگه قارشى توردى جيل خلغاننى كوتوروب هوانن ثيله ندروب
بيرگه بهروب هلاك قيلدى عاد قومندن مكه گه كيتكان كشى لردن باشه، كشى قالمادى
بارچه سن جيل هلاك قيلدى عاد قومينك هلاكى دن اوچ كون صوك هود عليه السلامگه
ايدهرگان بر كشى مصرغه سفر قيلدى بولم عاد قومندن مكه گه كيتكان كشى لرگه اوچرادى

آنلار عاد قومندن خبر صورغاچ مسافر مین هود پیغمبر امتندن مصرغه بارامن عاد قومی تمام هلاک بولدی دیدی بگنغر تلهرگه بارغان کشیلر بیگ قایغردی آلاردن باشغه بزگه ترککنک قدری یوق یاری بزنکده جانمزی آل دیدیلر حق تعالی جیل ییبهروب آلارنی ده جعیم گه اوزاندی روایتدر عاد اوغلی نعمان بر روایتده انمان یغور تلهرگه کیتکان کشیلردن صوگه مکه گه کیتدی لکن آلار برلهن دعاغه ایریشی چی یدی کرکس عبری قدر عمر تلهدی حق تعالی قبول قیلدی یدی کرکس قوشینک بالاسون تربیهلهدی یدنچی کرکس بالاسینه لید آت قوشدی زمان معناسنه بولور نعمان ننگ عبری تمام بولوغه کرکس قوشی یانندن اوچدی نعمان آوتندن باردی کرکس بر طاوغه باروب توشدی اوچا آلمادی نعمان غه هم آورو پیدا بولوب ایکسی هم بر زمانده شول طاوده وفات بولدی یار مرثه عاد قومی برله مکه گه دعاغه کیتیش ایردی عاد قومینک هلاک بولغان ایشتوب هود علیه السلام خدمتینه کیلی ئولگانچه آیرو مادی روایتدر هود علیه السلام میشا آتلی بر خاتون آلمدی آندن متوشلخ اسملی بالادنیباغه کیلی معناسی پیغمبر ایلچی با که و کیلر نور متوشلخ گه کوچدی هود علیه السلام وصیتن ته یدی عاد قومی هلاک بولغانن صوگه هود علیه السلام حضر موت بیرینه کوچدی آنده یورطلار بنا قیلوب توردی عبری یوز آلتیش دورنکه بیتکاج حق تعالی گه جانن تسلیم قیلدی امام علی رضی الله عنه ته یتور حضر موت بیگ الوغ بر طاو آنده بر چوقور بار شول چوقورغه بر چاردوغان یاصالمش طاشدن بر اوسته اوستنده آلتون طاقتاغه بویله یازلش «بِسْمِ اللَّهِ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى أَنَا هُوَ النَّسَبِيُّ رَسُولُ رَبِّ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ إِلَى الْمَلَاءِ مِنْ قَوْمِ عَادٍ فَدَعَوْهُمْ إِلَى الْإِيمَانِ وَخَلَعَ الْأَصْنَامَ فَعَصَوْهُ فَأَهْلَكَهُمُ اللَّهُ بِالرَّيْحِ الْعَقِيمِ فَاصْبِرُوا كَالرَّمِيمِ» یعنی مین هود پیغمبر عاد قومن ایمانغه اوندوم پوطغه طابنماقسن طیمم میگا عاصی بولدی یار الله تعالی آنلارنی قاتی جیل برله هلاک قیلدی تو زان بولدی یار بر روایتده هود علیه السلام حجغه بارمش ایردی مکه مکرمه ده وفات بولدی قبری توقسان سیکز پیغمبر برله یاناشا رکن برله مقام ابراهیم آراستنده در معلوم اولنه کرکس عبری بر روایتده سیکسان یل بر روایتده اوچ یوز یل سیکسان یل بولغانده نعمان عبری بیش یوز آلتیش یل بولا اوچ یوز بولغانده ایکی مکده بر یوز یل بولا.

قصه صالح عليه السلام

«وَالَّذِي هُوَ أَخَاهُمْ صَالِحًا» یعنی حق سبحانه و تعالی ننگ ییبهردک بز هود قومی اوزه رینه

اوزلرينك قرداشي صالحني ديگان قول شريفى دليلى برله پيغمبر «يا قومى اعبوا الله مالكم من دونه آلهة» يعنى اى مينم قوم الله تبارك وتعالى گه قلىق قيلكز سزنىك اوچون الله دن غيرى يعنى باشقه نكرى يوق «هو الذى اَنشأَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ» يعنى اول الله شوغلاين الله در سزنى يعنى آدم عليه السلام نى بيردن ياراتدى اول بير اوزه رنده سزگه عمر بيردى بس الله تبارك وتعالى نى برله كز باطل بولغوجى بوتلاردن يوز دوندروب قيلغان گناهاركزنى اول الله دن يارلقايو استهكز ديو وعظ نصيحت قيلغان «اتنهانا ان نعبد ما يعبد آباؤنا واننالفى شك مما تدعونا اليه» يعنى ايا طغياسكئى سين بزلرنى اتالاريز عبادت قيلغان صن لارغه عبادت قيلدون حقيقتده بز سين عبادت قيلوغه اؤنده گان خدا نك برلكنده صن لاردن بيزوده البته شك قيلابز ديو جواب ايشتكان «ان ربي قريب مجيب» يعنى الله تبارك وتعالى گه قلىق قيلغوجيغه الله نك رحمتى ياقنلغى برله خبر بيرگان صالح عليه السلام ايردى.

نظم: كليل ايشوت بلگك نيدر صالح پيغمبر قصه سون

بلك كچه باشدن آياق نه يته بن مر جيله سون

حق رسالت بيردى ايرسه ديدى بارچه قومينه

برودى تون كوندزون حق غه دعوت ايتدى جهله سون

قيلديلار شك دعوتنده تله ديلر معجزه

تله دى صالح خدا دن چغاردى طاشدين ته وه سون

توغدى بوت اول ته وه دين بارچه قومى كورديلر

صولارينه قويدى چيرات ته وه اچدى حصه سون

باشلارن تارتوب ايباندىن كوب گناهارلار قيلديلار

هم صالح سوزينى توتتى ثولتريدلر ته وه سون

ايكى فاسق بوزچى كيلوب كيسديلر بر آياغى

اوج قجروب بوتاقاچدى طاشده طابدى هجره سون

شول سببلى بولديلار اوج كورن صارى قزل هم قارا

قادر الله قيلدى عذاب اوتقه كويدردى بارچه سون

صالح عليه السلامك اتاسى كانور آنك اتاسى عبيد آنك اتاسى اسق آنك اتاسى سلخ

آنك اتاسى حارد آنك اتاسى نبود آنك اتاسى سام آنك اتاسى نوح عليه السلام

نه ميشلر عاد، نهودايكى پادشاه ايردى بالالرى كوب بولدى عاد قومى نهود قومى ديوب

آناديلار هود عليه السلام قومن عاداولى يعنى اولگى عادقومى هم ديورلر صالح عليه السلام قومن ايكنجه عادقومى ديورلر عادقومى نهود قومندن كوبره لك ايردى نهودقومى شام برله مدينه آراسنده حجر ديگان اورنده تورورلار ايردى قوله تعالى «وَلَقَدْ كَتَبَ اصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ» يعنى حجر بيرينگ اييه لرى بيغمبرلرني يالغانغه توتدى ديبك بولور شهيشلر صالح عليه السلام نهودنسلندن ايردى شونگ اوچون اخاهم ديدى صالح عليه السلامغه بيغمبرلك كيلمهس بورون نهودقومى بوتغه يعنى صنمغه عبادت قيلورغه دلالت قيلورلار ايردى صالح عليه السلام هم قبول قيلماس هم هيچ سوزده شههس ايردى تهل كچهكنه زور ايفاج يولغه كرور ديب كيتهرلر ايدى صالح عليه السلام توغرى هر اشده الوغلقلى ايدى نهودقومى صالح عليه السلامنى بيك يار اتور هم شهيتور ايرديلر بالغ بولغاج بزگه كيكاش بيروچى هم مصلحتميزگه يار اقلى خوجه مز بولور ديوب قايجان صالح عليه السلام گه بيغمبرلك ايرشوب نهودقومن الله ننگ برلكينه اؤناب صنمغه تابنو وهم باشقه بوز قلقى لاردن طيفاج شه يتديلر قوله تعالى خبر انعم «يا صالح قد كنت فينا مرجوا قبل هذا» يعنى اى صالح مونندن تلك بزنگ سينده بزنگ كيكاشمزگه يارار بزگه خوجه بولور هم دينمزه خلالقى قيلماس ديب اميد مزار ايدى سينگ بوسوزگنى ايشتكاج اميد مزار كيسلدى «اتنمانا نعبد ما بعد آباؤنا وانالفى شك مماند عونالايه مريب» ديديلر بو آيت ننگ معناسى يوقاريله اوتدى وهب بن منبه رضى الله عنه روايت قيلور نوح عليه السلام قومى طوفانگ هلاك بولغاندن صوگ عادقومى هم نهودقومى اوخاشلى قوتلى هيچ قوم بولمادى نهودقومى مكه لك لار برله دشمان تورورلار ايردى اول وقت مكه ده معاويه بكر اوغلى پادشاه ايردى اوچ ملك عسكر بار ايردى نهود قومى هم كيكاشديلر مكه لك لار برله صوغشرغه بر پادشاه كير لك ديوب جندع عبر اوغلى اسملى بيك بهادر كشى ني پادشاه ايتديلر جندع پادشاه بولغاج اوزينه قزل آلقوندىن كوزلرى ياقوندىن بر صن صورت ياصاتدى اول صنغه بويى هم بيوكلكى ايكى بوز آرشين ايو صالدردى اول ايو ننگ دورت ياقدن ايشكى بار ايردى ايو اچينه دورت آياقلى اوستل قويدروب صورتنى اوسته لگه اولطرتدى هم شول تيره ده گى قبيله لرنى چاقرتوب اول صورتك بار چهسى سجده قيلديلار بر ديو صورت اچينه كروب اى قل لار مین سزدن خوشنود و رضاديدى بار چهسى سويشوب چقديلر بر نيچهسى سيندن رضا مندین خوشنود ديدى بعضى سيندن توكل ميندن خوشنود ديوب سوز كوره شدروب آخر صوغشديلار يوز قرق كشى ثولدى بوخبر جندع پادشاهغه ايشتولدى بولار يانينه اطلانوب كيلوب بو صوغشنى كم باشلادى ديب صورادى پادشاه ننگ صور اوينه هيچ برسى جواب بيرميچه بار چهسى اى

پادشاه بوتگری بزرگه کیره که نوگل بزنی صوغشقه صالحی باشقه تگری کیره که دیدیلر
پادشاه قبول ایتوب طاشلق طاو لارغه بارکز بر ماتور طاش کیسوب آلوب کیلکز دیب
کشی ییبه ردی اول کشیلردن ثلک ابلیس باروب بر ماتور آق طاش کیسوب قوبدی
بوئی قرق آرشین ایردی آنندن صورت یاصاب ماتور کیمیم کیدر دیلر هم اولسگی
صورتنی آلوب شول اوستهل اوستنه مونی اولطر تدیلر جنده شه یئدی ایمدی بوتگریگه
خدمتکه بر کشی کیره که وزیر لر کاتور این عبیدی موافق کوروب ای پادشاه بوکشی اول
خدمتکه لایق دیب کاتورنی اول بوتغه خدمتچی ایتوب قوبدیلر کانو اول صورت یاننده قرق
یل توردی صورتکه عهد آت قوشدیلر ابلیس فرشته لر دن ایشندی بو کاتور نسلندن
صالح اسملی پیغمبر بولاچق نمود قومی آنک قولنده هلاک بولور دیوب بر کون شود
قومی اول صورتکه سجده قیلورغه جییلوب کیلک یلر ابلیس اول صورت اچینه کروب
الرخ طاوش برلهن ای مینم قللارم بو کاتور مینم خدمتیه یارامی توتوب زندانغه سالکز
مین قوشمی چغار ماگز دیدی کاتورنی زندانغه صالحوب ینه برهونی صورت یاننده توروغه
تعیین قیلدیلر کاتور قرق یل زندانده قالی قرق یلندن صولک جبرائیل علیه السلام غه
امر بولدی کاتورنی زندانندن چغار دیو جبرائیل علیه السلام زنداننی قاناتی برله
آوردی زندان یارلدی کاتورغه موندن چق دیدی کاتور چقدی کوکلندن اولیادی
قرق یل عهدکه خدمت قیلدم قرق یل زندانده طور دم ایمدی بویردن کیتیم دیوب
صعراغه چغوب کیتدی بر طاوغه بیتکاج طاو تیشگینه کروب یوقلادی قرق بلغه چه
اویانیدای حق تعالی کاتورنی بر فرشتهگه صاقلاتدی شه ییشلر کاتورنک بیگ ماتور زعوم
اسملی خاتونی بار ایدی بوزعوم کاتور قایغوسنده دیوانه بولوب کچه کونندن
یورور بولدی بر کچهنی یورود حق سبحانه و تعالی نک فرمانی برلهن بر قوش تلگه کیلوب
ای زعوم ایرکنی کوره سگ کیلسه مینم آرتندن بار کاتورنی کوره تیم دیدی زعوم قوش
آرتندن کیتدی اول طاوغه باروب بیتدی ایمدی ایرک قچقر ایرک اوشبو طاوده
دیدى زعوم کاتور دیوب قچقردی طاو تیشگندن اچکه کو دیب کاتور جواب بیردی
زعوم کروب کاتورنی کوردی ای کاتور نیچه یل لاردن بیرلی سینک فراقتده دیوانه
بولدم سین موند پاتاسگینی؟ دیدی کاتور بلی قرق یل زندانده یابلیم بر نیچه کونندن
بیرلی مونده یاتقان ایکانن یوقوم کیلی یوقلاغانن دیدی زعوم شه یئدی ای کاتور
یوز بکرمی یل بولدی سین غایب بولغانغه دیدی بوسوزلرنی سولیه گانده کاتورنک
اشتهاسی یعنی تلهوی کیلمی زعوم برله جماع قیلدی زعوم قور صاقلی بولدی کاتور شول
زمان یغلوب ثولدی زعوم یغلی باشلادی قوش ای زعوم حق تعالی نک تندبری اوشبو
سزگه ایکنچی مرتبه کورشر قواشو یرق بو قور صاغئده غی بالانی سین قایدن آلدک

دیسہ لہر ہوا وہ آلوب کیلوب کا ثورنی کو رسہت دیدی زعوم قوشقہ سین نیندی قوش دیدی قوش مین قارغا دیدی باشق نیک قاشقا دیدی قابیل ہاییلنی اولتروگہ سبب بولدم سوکندن حق تعالیٰ دن قورقوب قایغردم شونک اوچون باشم آغاردی زعوم ئەیتدی تشق فی اوچون صاری قوش ئەیتدی اوچماخ زعفرانن آشادم تشم صارغایدی زعوم قورصاغق بیگ قارا دیدی بر کون تموغ اوستندن اوندم قورصاغم قارالدی دیدی موندن سوک زعوم اویننه قایتدی حمل مدنی تمام بولغاچ محرم آی نیک دوشنبہ کیچہسی صالح علیہ السلام آنادین توغدی ایرتہسن زعوم بالاسون بیلبہب پادشاهہ آلوب باردی دیوانہ مونی قایسن آلدک دیدی زعوم حلال جفتندن ایکابینی ئەیتوب واقعہنی سویلہدی پادشاہ ئەیتدی اگر سوزک چن بولسہ سینى وبالاکنى تریبہ قیلورمن قبول ایتسەک بالاکنى اوغللقغہ آلورمن اوزکنى آکار آصراد قیلورمن نلہسەک کیبہوگہ بیورمن اگر سوزک یالغان بولسہ سینى اولترتومن دیدی زعوم پادشانی طاوغہ آلوب باروب ای کا ثور دیب قچقدردی کا ثور خدا ناک قدرتی برلہ جواب بیردی طاویارلکی کا ثور طوروب اولطوروب ای پادشاہ بوبالا مینم اوز بالام معلوم بولسون دیدی اول آرادہ طاوغہ تترہمہ توشدی پادشاہ طاواچندن کا ثور بانندن چقدی زعوم سوزینک راستلغی بلندی طاواؤلگیچہ قوشلدی کا ثور طاواچندہ قالدی پادشاہ حیران بولوب صالح علیہ السلام فی تریبہ سینہ آلدی. ئەیشلر صالح علیہ السلام صورتنہ پیغہبرمز محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم گہ اوخشار ایردی پادشاہ آودن قایتسہ صالح علیہ السلامنی یانینہ کیمرتوب سویر ایردی صالح علیہ السلام اون یاشینہ ییتدی بیگ ماتورلاندى بر کون پادشاہ برلہ کور شورگہ بارور ایردی جبرائیل علیہ السلام بر ماتور یکت صورتنہ کیلوب صالح علیہ السلام غہ سلام بیردی صالح علیہ السلام سلام ننگ نرسہ ایکاننى بلہس ایردی سین نیندی یکت دیدی جبرائیل علیہ السلام مین طاوس ملائکہ من اول وقت جبرائیل علیہ السلامنی طاوس ملائکہ دہوب ئەیتور ایردی لر صالح علیہ السلامک کوکلی شادلاندى جبرائیل علیہ السلام صالح علیہ السلامنی اویننہ قایتوغہ دلالت قیلدی اویننہ کردیلر جبرائیل علیہ السلام ئەیتدی ای صالح حق تعالیٰ سینا سلام قیلدی ہم بیوردی قلم صالح غہ ئەیت پادشاہہ باروب ئەیتسون پادشاہ اللہ بردسون صالح اللہ ننگ پیغہبری ایلچیسى دیسون صنغہ عبادت قیلماسون دیدی ینہ ای صالح بوکافر لر کیمین سال اوستکہ برجون کیمیم کی دیوب بیوردی صالح درمال اولگی کیبیلرن صالرب برچیکمہن کییوب پادشاہہ باردی جبرائیل علیہ السلام ہم برگہ باردی ای پادشاہ لالہ الالہ صالح رسول اللہ دیوب ئەیت دیو عرض قیلدی پادشاہ قبول قیلمادی ای صالح مین سینى کچکدن تریبہ قیلدم شونک اوچون سینى مینى آتالرم

عبادت قبیلمان نکریدن آبرونی نلیسکمی دیدی صالح علیه السلام جواب بیرمه کچی
ایدی جبرائیل علیه السلام جواب بیرمه چق دیدی چقدیلر جبرائیل علیه السلام صالح
علیه السلامی حجر بیرندن باقن برطاوغه آلوب باردی فارغ طاوی دیوب نه بتورلر
ایردی فرشته لر صالح علیه السلام اوچون بر میدان یاصادیلر میدان چیتینه کوز
کورمه گان گوزهل آغاچلر اولطرتوب برقندیل کیتروپ آصدیلر یاقتیلیغی قویاش کولک
یاقتی میدان اورطاسینه بر اوی صالدیلر ایرته سی کون اول تیره ده گی خلق جیبولوب
کیلوب اوله اول آغاچلر بولماغانغه قندیل هم اویلر نی کوروب حیران بولدیلر
پادشاهغه باروب خبر ایتمدیلر صالح علیه السلام کوندز حجر شهرینه باروب ایمانغه
اونده رام معروف نهی منکر تیلور ایردی کیچق فارغ طاوینه کیتوب اوینه کروب عبادت
قیلور ایردی حجر شهرنده کوب عمرلر ایمانغه اونده باری اوچ یوز کشی ایمانغه
کیلدی مسلمان بولدیلر صالح علیه السلام حق تعالی گه مناجات قیلدی الهی بوبندلر کنی
قایچانغه قدر اوندیم جبرائیل علیه السلام کیلدی یاصالح صبر قیل بولار نی اییدی
اونده مه دیدی صالح علیه السلام عبادتکه کرشدی شول آراده یوقوسی کیلدی یاندی
اوچ یوز قرقیل یوقوده قالدی مسلمان بولغان اوچ یوز کشی بارچه سی ثولدیلر اسلام
ایله اوتولرینه علامت قیبلرینه ناش یازدروب قالدورلر ایدی بس اول زمانده
لاله الا الله دیوب نه یتوچی قالمادی صالح علیه السلام یوقودن اویاندی مسلمانلر قبرن
کوروب بلدی بارچه سی وفات بولغان قایغروب توردی ینه شهر گه باروب نهود قومن
ایمانغه اونده دی ایمانغه کیلگانگه اوچماخ برله سوینچ بیردی مشرک که تموغ عنابن نه یتوب
قورقتدی نهود قومی قبول قیامادیلر کیکش قیلدیلر بوالصالح بزنگ کولک برکشی
اگر بز مونگ سوزینه اینه رسه ک آرزغانغه و جنله نرده بولورمز آکا نیشله ب وحسی
کیلسون اول نیک پیغمبر بولسون براوصال بالفانچی دیدیلر هم معجزه تله دیدیلر
نه یتدیلر ای صالح اگر سین حق پیغمبر بولسا ک بزگه معجزه کورسه ت ایرته گه بزنگ
بهیره مبز بر صحراغه چغابز سین هم بزنگ برله بار دیدیلر صالح علیه السلام قبول
قیلدی ایرته سون نهود قومی تمام جیبولوب صحراغه چغوب علفی اسملی طاو بار ایردی آنده
باردیلر صالح علیه السلام هم باردی اول طاوده برالوغ طاش بار ایردی اتفاقلری شوکار
اولطردی یاصالح بزگه بو طاشدن قزل جونلی بوواز نه وه چغار طاشدن چقغاج بوتالاسون
بوتاسی هم اوزی توسلی اوزی قدرلی بولسون اگر بواشنی قیلسه ک ایمان کیلتر بز اگر
بواشنی قیلما سا ک بزلر نی بور جومادیدیلر صالح علیه السلام حق تعالی گه مناجات قیلدی
خطاب کیلدی دعا قیلماق بز دین صالح علیه السلام نهود قومینک دیمشچه تله دی طاش
نه وه کولک ا کفر اشوب یارللی اچندن نهود قومی مرادچمه نه وه چقدی بر ساعت یوروب

بوتلادی بوتاسی هم اوزی قدر ایردی بوتاسون ایوردی کافر لر آنی کوروب بعضیسی ایمان کیلتردی هدایت ایرشبه گانی نی اوصتا سحرچی دیدی قوله تعالی «انامرسلوا الناقة فنته لهم واصطبر» یعنی شهیتور الله تبارک و تعالی حقیقتک بیز ته وه نی چغار غوچی اول نمود قومن صنایق اوچون بس قارا ای صالح کوررسن نی اش قیلور لر اول نمود قومی دشمن آنلار نکلر نعتو وینه سین صبر قیل قوله تعالی «ونبئهم ان الماء عسبه بینهم کل شرب محتضر» دخیده خبر بیر آنلارغه صو نمود قومینه اور طاق برکون نمود قومینه برکون ته وه لر گه صوغه اوز چیرا ترند حاضر بولسونلار (تفسیر قاضی) صالح علیه السلام شهیتدی الله تبارک و تعالی نی برله سه کز مینی راست پیغمبر بلسه کز بوته وه سز لر گه رحمتدر اگر الله تبارک و تعالی گه ایمان کیلترمه سه کز و مینم سز گه پیغمبر ایردکمه و شهیتکان سوزمه قارشیلقی قیلوب ته وه نکلر اوز چیرا تنده صو اوچونده رنجتسه کز بوته وه سز گه عذاب دیدی قوله تعالی «فقال لهم رسول الله ناقة الله وسقياها» نکلر معناسی او شبودر کم آیت اولنده شهیتولدی بر زمان مدت نمود قومی اول ته وه نی رنجته دیلر دیدی یوز یورط خلقی سونن صاوب فائده له نور هم بارچه سیننه بیتهر ایردی لکن صوکون آرا لاش بولغانغه حیوانلاری یابوقدی وهم ته وه دن اور کدی لر اول نمود قومی آراسنده بر یوزوق خانون بار ایردی آنک مال طواری کوب ایردی هم اوچ اویناشی بار ایردی برکون اویناشلاری کیلگاج ته وه نی اولترمه سه کز میندن یراق بولکز دیدی اول اوچ بدبخت نمود قومی نکلر ارضی لقی برله ته وه گه قصد قیلدی یار صالح علیه السلام نکلر عذاب دیگانن قلاقلرینه آلمادیلر اینانمادیلار اول اوچ بدبخت نکلر بری قدار بری مامرت بری سامرت آتلی ایردی ته وه کیلوون صاقلاب توروب قدار قلیچ برله ته وه نکلر آیاغینه چابدی ته وه یغلسی ته وه نی بوغانلادیلر نمود قومی جیبولوب ته وه نکلر ایتن کیسوب اوله شدیلر قوله تعالی «فکذبوه ففقرها فمدمم علیهم ربهم بنبهم فسواها» یعنی یالغانغه توندی اول نمود قومی الله نکلر پیغمبرن بس بوغانلادیلر اول ته وه نی قابلادی اول نمود قومن الله تعالی نکلر عذابی اوز لرینک گناهیسی سببلی بس برابر بولدی اول عذاب نمود قومینک لرغ سیننه هم کچکینه نمود قومی ته وه نی اولترگان صو ک بوتاسون هم اولتردور گه قصد قیلدی لر لکن ته وه نکلر بالاسی اوچ مرتبه نجقروب آناسی چقغان طاشقه باروب کروب غایب بولدی قایچان صالح علیه السلام ته وه نی اولترگانلرن بلدی ایرسه ته وه نکلر بوتاسی قایه دیوب صورادی اوچ مرتبه نجقروب طواغه کردی دیدیلر صالح علیه السلام آلیسه سز گه اوچ کوندن عذاب کیلور دیدی عذاب نیندی دیدیلر برکون یوزلر کز قرارر ایکنچی کون صارغایور اوچنچی کون قدارلور موندک صوکنک بر طواش ایشتبو هلاک بولور سز اوله کسه لر کزنی اوت کیلوب یاندرر دیدی نمود

قومی اوج کون صالح علیہ السلام ۛیتکناچہ قزاروب صاراغایوب قارالدیلر آندن جبہ ائیل
 علیہ السلام بر فچقردی قورقولارندن بارده جانلرن جنهنم گه ییبه ردیلر قوله تعالیٰ «انار سنا
 علیهم صیحه واحده فکانوا کھشیم المحتظر» یعنی ۛه بتور الله تبارک و تعالیٰ حقیقتنه ییبردک
 بزئود قومی اوزهرینه برطاوشنی بس بولدیلر آلا ر آیاق آستنه چروب اووالغان چبق لار
 اوخشا شلی ۛه بیش ار ۛهرد قومینک بر قویودن باشقه صولاری یوق ایردی حق تعالیٰ شونک اوچون
 یعنی حق تعالیٰ گه انکار قیلغانلری اوچون ته وه فی خلق قیلوب آنلرنک هلاکک لرنینه سبب
 ۛه یله دی ۛئود قومینک هلاکی صوئکده ۛوله کسه لرن اوت کیلوب یاندردی تمام کول بولدیلر
 ایمانی قبول قیلماغانلری و صالح علیہ السلامنی یالغانغه توتولارینک جزاسون دنیاده بو قدر
 ناتودیلر آخرت عذابندن قوتولوغه دشلی دلیل لری قاله ادی عبد الله بن عباس رضی الله عنه
 ۛه بتور حق تعالیٰ یکی قومی بر تورلی عذاب برله عذاب قیلدی بری صالح علیہ السلام قومی
 بری شعیب علیہ السلام قومی موندن صوئک صالح علیہ السلام شام یورطینه باردی آنه اون سیکز یل
 عمر سوردی آندن صوئک وفات بولدی ۛه بیش لر صالح علیہ السلامن ابراهیم علیہ
 السلامغه قدر بیغیبر کیلمه دی صالح علیہ السلامگه ایمان کیلترگان کسه نلر دنیادن
 اوتدیلر بیر یوزنه الله دیوب ۛه بتوجی قاله ادی فسق فساد برله تولدی حق سبحانه و تعالیٰ
 ابراهیم علیہ السلامنی بیغیبر کوندردی.

قصص ابراهیم خلیل الله علیه الصلوٰة والسلام

اول نمرود مردود بالاسینه مبتلا بولغان «حرقوه وانصروه المتهکم» یعنی یاندرکز آنی
 تکریلرکزگه یاردهم ایئتکز دیب قومندن سوز ایشتکان «حسبی عن سؤالی علمه بحالی»
 یعنی الله تبارک و تعالیٰ نلک حالهنی بله کی مینم بیته چه گم دیو مناجات قیلغان «اسلمت لر رب
 العالمین» یعنی حق تعالیٰ نلک امرینه بوی صوندم د و اطاعت قیلغان «وانخذ الله ابراهیم
 خلیلاً» یعنی الله تبارک و تعالیٰ ابراهیم فی دوست قیلدی دیو حق تعالیٰ دن حرمت تابقان
 «قلنا یانار کونی برداً و سلاماً» یعنی حق تعالیٰ نلک ای اوت ابراهیم اوچون صالحن بول
 سلامتک بول دیگان سوزی برله اوطه سلامت بولغان ابراهیم علیہ السلام ایردی *

نظم: ایوده توغان بارماق ایبگان طاوده نورغان ابراهیم
 بولدز کوروب آینی بلوب ربی الله دیگان ابراهیم

ۛه بتدی بر کون ای آنا خالقم کمدر بنم
 مین سیکنا خالق سنک کم دیو صورغان ابراهیم

ئەيتىدى آناسى آزر آزر تىگىزىسى كىم دېور

ئەيتىدى نەرود نەرودك كىم دېو صوران ابراهيم

يىدى قات كوك پەردەسن آچىدى خدامز آتما

يىر و كوك عرش رەماننى بىلدى كوروب ابراهيم

ابراهيم نىڭ آناسى نارخ يەنى آزر نىڭ آناسى ناهور نىڭ آناسى ساروع نىڭ آناسى آرغو نىڭ آناسى نالغ نىڭ آناسى عابر نىڭ آناسى شالغ نىڭ آناسى ارفخش نىڭ آناسى سام نىڭ آناسى نوح عليه السلام ابراهيم ابورجيم مەناسىدە شەقتلو آتا دېيىك بولور. ئەيىشلەر دورت پادشاه تەمام دىيانى توتىدى ايكىسى مسلمان سلىمان و ذوالقرنين عليهما السلام در ايكىسى منكر نەرود و شەداد مردودلردر بر روايتدە برى بخت نەردر نەرود قايجان پادشاه بولدى ايرسە كامل عدللك برلە بر نىچە زمان عمر كىچەردى آخر ابلەس لعين و سوسە قىلۇب تىگىزىلك دعواسن قىلدى بارچە خلقنى اوزىنە عبادت كە اونلەدى و هم اوز صورتىن ياصاتوب ياق ياققە يىبەردى بارچە خلق آكار طابنور بولدى دىن اسلامنى اللە تبارك و تعالىنى اونوتدىلەر بر كىچ نەرود توش كوردى توشىدە نىڭ تىخنى بر قوى تەكەسى سوزوب تونىدردى بر روايتدە بىك آق نورلى يوزلى كىشى كىلۇب نەرودنى تىخىدىن آطوب اوروب توشوردى بىك قورقوب اوياندى باغوجىلەرن منجەلمەن جىسەردى توشىن سويلەدى منجەلمەن اسطىرلابلارن قاراب بوپلەر اير بالا توغار غىرتلى و عقللى بولور سىننىڭ پادشاهلىغى نىڭ قولىدە ھىلاك بولور دىدىلەر چونكە اول برىخى دىن ظاھر قىلور آدملىرىنى سىكنا عبادت قىلۇدن طىيار دىدىلەر اول نەرود قومىدىن باش خلىد اسملى بر كىشى بىك كۆب سويلەر ايدى بواشكە براوى كىرەك دىدى كۆب سوز سويلەدى نەرود ئەيتىدى بواشكە تىبىر شول شەھىر بىزدە قاراولچى لار قويمىق كىرەك ھىچ كىم خانىنى برلە بر توشە كگە ياتماسن و هم جماع قىلماسن و هم طوراچىق بالالارغە قاراول قويمىق تىبىش اير بالا توغسە ئولتۇرسون دىدى بو سوزنى مەقول كوردىلەر اون كىشىگە بر كىشى قاراول قويدىلەر تا كە جماع قىلماسن بر روايتدە كىلور اول آزغن ملعون يوزمىق اير بالا ئولتۇرتىدى چونكە ابراهيم عليه السلام نىڭ توغرىنى سەبب و قىتى ايرىدى آزر نەرودنىڭ بىك ياقنلارنىڭ اشانچلى لىزىدىن ايدى شول سەببلى آزرگە قاراول تەيىن قىلمايدىلەر منجەلمەن دىشى خەبەر بىردىلەر اول بالانىڭ آنا قورساغىدە توشۇدى فلان كىچەنى بولور دېو نەرود بىوردى شەھىردە بولغان اير كىشى لەر شول كۈننى شەھىردن چىقسونلەر ھىچ كىم شەھەرگە كىرمەسن و هم خانىنلەر ھىچ بىرسى شەھىردن چىقسونلەر آزرنى

برگروه خلق ایلهن شهر اچندن قاراب یورورگه قوشدی کیچ بولغاچ خلق هر برسی
 بر اورامتی یورورایدیلر آزر اوزاوی یانندن اوتکانه کوزی ابراهیم علیه السلامنک
 آناسینه توشدی اوزندن اختیاری کیتدی نهرود فرمانن اؤنقوب خاتونینه یاقنلق
 قیلدی تقدیر خدا بویله ایسی اورلق آتا بیلندن آنا قورصاغینه توشدی ابن عباس
 رضی الله عنه دن روایت قیلندی ایرته گوسن منجملر نهرودنک پادشاهلی کیتوگه سبب
 بولغان بالا آنا قورصاغینه توشدی دیوب فخرشدر نهرود حیران بولوب فی قدر حامله
 خاتون بولسه تیکشکرگز دیدی ابراهیم علیه السلامنک آناسی حامله بولغانن آزدن
 یاشردی عمر اوته قورصاق دهویه باشلاغاچ آزرگه ئەیتدی قورصاقلی بولغانن ایکان
 اگر ایر بالا توغسه نهرودقه ایلتوب بیوروربز الکهه کوب فائده سن کوردک ینه ده
 خیر احسانی آرتور دیدی آزر شاد بولدی قایچان بالا طوغو زمانی کیتلی ایسه
 آزرگه ئەیتدی خاتونلرغه بالا طوغدرغان زمانده ٹولم قورقنچی بار مین بیگ قورقام
 ٹولمه سه م یارار ایسی سین پوتخانهغه باروب اعتکافی قیلوب الوغ صنلاردن مینم ترک
 قالو منی صوراساڭ یخشی بولور ایسی آزر قبول ایقوب تهری خانه گه کروب قرق
 کون خاتونینک سلامت قوتلوون تله دی خاتون شول زمانده شهر دن چغوب یاقن برطاوده
 بالاغه قازوب چوقور یاصادی بارچه کیرهک یاراغن حاضرله دی شونده بر ایر بالا طابیدی
 اییزگه لهب و آغزینه اییزوگ قایدروب قایتدی آزرگه بالادن قوتولغانن خبر بیردی
 آزر ایر بالامی قز بالامی دیوب خبر صوراعاچ باشک ایسه ن بولسون ایر بالا ایسی
 ضعیف توغدی ٹولدی کومم دیدی آزر شاد بولدی آزر هر قایچان چغوب کیتسه
 بالانی باروب اییزور ایسی بعض وقت بارماغن ایگانن کورر ایسی بر کون
 ابراهیم علیه السلامنک آناسی کوردی بالاسینک بر بارماغنن سوت بر بارماغنن
 بال بر بارماغنن مای بر بارماغنن خرما کیلور بالا برهم برهم بارماغنن ایبه ر
 روایتدر آلا رنی جبرائیل علیه السلام اوجباخ چیشه لر نین بالانک بارماغینه آغزور
 ایسی ابن عباس رضی الله عنهما دن روایت اولنور ابراهیم علیه السلام برکونده بالا
 بر آطنه اوسکان قدر بر آطنه ده بر آی اوسکان قدر بر آیده بر یسل اوسکان قدرلی
 اوسه ر ایسی بوره وشچه اوسوب ابراهیم علیه السلام تلگه کیلی بوکون آناسینه ئەیتدی
 ای آنامینی بولای کم خلق قیلدی؟ آناسی مین دیدی سینی کم یاراتدی دیدی آناسی
 آزر آتاک دیدی آتام آزرنی کم یاراتدی کم تربیه قیلور دیدی نهرود دیدی
 نهرودنی کم یاراتدی کم تربیه قیلور دیدی خاتون ئەیتدی سویله مه اول الوغ تکریدر
 آندن الوغ تکرری بو قدر دیدی بر روایتده ابراهیم علیه السلام مینم یسوزم ماتورمی
 سینک می دیدی خاتون سینک دیدی سینک یوزک ماتورمی آزرنک می دیدی خاتون مینم

ديدى آزرنىڭ يوزى ماتورمى نمرودنىڭمى ديدى خاتون ئەيتىدى. آزرنىڭ ابراهيم عليه
 السلام ئەيتىدى نمرود آنام آزرنى ياراتسە نىڭ اوزىدىن ماتور ايتوب ياراتدى ديدى
 آزر سىنى نى اوچون اوزىدىن ماتور ياراتدى سىن مېنىم تىگرم بولسەڭ نىڭ مېنى اوزىدىن
 ماتور ايتىڭ ديدى خاتون جوابدىن عاجز بولدى توسى كېتىدى آزر يانېنە كېلىدى
 آزر خاتوننىڭ توسى كېتكەنېنە عجبە نوب نىڭ قورقۇڭ دېوب صورادى خاتون چارەسىز
 اى آزر نمرودنىڭ دېنىن اوزگار توچى شېكسىز سىنىڭ اوغلىڭ ديدى آزر نېنىدى
 اوغلىم ديدى خاتون قەسەنى فەقىدىن سويلەدى آچولانوب بالانى ئولتۇرىم دېوب اول طابو
 چوقۇرىنە كېتىدى كوزى ابراهيم عليه السلامغە نۇشو بىرلە الله تعالى آزرنىڭ كوڭلىنە
 مەبت سالدى ابراهيم عليه السلام ھم آناسىدىن صورغان سوزلارنى آزردىن صورادى
 نمرودنىڭ تىگىرى كەدر دېگىچ آزر بىر مەرتبە يودىق بىرلە صورقىدى سىن آندى سوزنى
 سويلەرگەنى اشىڭ بار ديدى اول ناداننىڭ خېرى يوق ايدى الله تعالى ابراهيم
 عليه السلامغە اوزىنىڭ بىرلىگىن كامىل بىلدۈردى. روایت كېلور بىر كۈن ابراهيم عليه
 السلامنىڭ آناسى ابراهيم عليه السلامنى كوررگە طابو چوقۇرىنە باردى ابراهيم عليه
 السلام اى آنا بو كورگان بېرىمدىن باشقە بېر دىخى بارمى ديدى آناسى ئەيتىدى اى
 اوغلىم بو بېر قاراڭغى بېرىدىرىنى دېشماندىن قورقوب موندە كېتىروب قويدىق يوق ايسە
 موندىن آرتىق كېلىڭ بېرىلر بار بېر كوك تولى تولى آغاچلار قوشلار باردىدى ابراهيم
 عليه السلام آناسىنە يالباردى مېنى موندىن چىقاردىدى بېر كوكنى كورېم ديدى آناسى
 آناسىنە ئەيتىدى قوباش بايغىچ چىقاردىلار چىققانە تەوھلر آتلار قوبىلارنى كوردى بولارنىڭ
 تىگىرىسى رىزق بېرىۋىچىلىرى باردى ديدى آندىن زەرە يولدىزىنە كوزى توشىدى «ھنا
 رې» ديدى استفھام انكارى طرىقنەچە يعنى آنا ئالارېنە آڭلاتواوچون بومېنىم تىگرم
 ديدى آنىڭ اوچون آنا آناسى ھم باشقە مردودلر صىنغە يولدىزغە قوباشغە تابىنورلار
 ايدى يولدىز بايوغىچ ابراهيم عليه السلام مېن بايوچىنى بتوچىنى سويىمېن قايدە اول
 مېنىم تىگىرىم بولورغە ديدى قولە تعالى «فَلْيَا أَفَلَّ قَالَ لِأُحَبِّ الْأَقْلِينَ» البتە بايوچى
 تىگىرىڭگە لايىق توگىل دېىڭ بولور تفسىرمدار كە ئەيتورا ابراهيم عليه السلامغە عرشىدىن
 فرىشكە قدر بارچە بەردەلر آچىق ايردى «لَأُحَبِّ الْأَقْلِينَ» يعنى غايىب بولوچىلىرىنى
 سويىمېن دېگان سوزىنىڭ معناسى بعض وقت كورنوب بعض وقت كورنمەگان نرسە
 اوزگەرۋىچىدىر اوزگارۋىچى نرسە مھتاج تىگىرىڭگە لايىق توگىل الله اوزگارۋىدىن
 منزىلر غېر مھتاجلر دېىڭ لىكىنە اشارتىر ديدى غايىب بولغۇچى نرسە بەردەگە مھتاج
 غافل بولما مونىڭ صوڭىدە آى توعىدى آينى كورگانى زماندە بومېنىم تىگىرىم ديدى

آی بایوچاق اگر الله تعالی هدایت بیرهسه البته مین آزنن قوم جمله سندن بولورمن دیدی بو اورنده هم آینی بومینم تکریم ربم دیمک آنا آناسینه هم قومینه آنگارتو اوچون اعتقاد برله بومینم ربم دیمکی توگل قوله تعالی «فَلَمَّا رَأَى الْقَبْرَ بَازُغًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَأُنَّ لَمْ يَدْنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ» یعنی کورگانی زمانه ده قوباشنک توغانن شه پندی اول ابراهیم بومینم ربم تکریم بو الوغراق دیدی قوباش بایوچاقی زمانه ده شه پندی ای قوم حقیقته مین سر شرکت قیلغان نرسه لردن بیزگوچی من حقیقته مین یونه لردم یوزمنی شوچلا مین الله تبارک و تعالی گه بیرلرنی کوکلرنی توغری بولغوچی اسلام دینینه موافق قیلوب یاراتدی مین الله تعالی گه شرکت قاتوچیلردن توگل دیدی توبنده ذکر قیلناچق آیتنک معناسی اوشبودر قوله تعالی «فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازُغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ أِنِّي بُرِّئٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ اِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلدِّينِ فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا وَمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ» شه بيش لر ابراهیم علیه السلام آنا آناسینه بوره وش بهت قیلوب بوسوزلرنی شه يتکانده ییدی یاشنده ایردی ابراهیم علیه السلامی ایولرینه آلوب قایتماچی ایردیلر بو بهتلرنی قیلماچ اوشبو طوده تورسون شه لهنی بزگه بلا کیقرر دیب آلوب قایتما دیلر لکن آزننگ ابراهیم علیه السلامه محبتی بار ایردی بعض وقت کورورگه بارورهر کورورنده ابراهیم علیه السلام آزننگ خلاقی اوزهرینه ایردی بعض وقت بیگ آچولانور ایردی ایوونه آلوب قایتماس ایدی بر روایتده ابراهیم علیه السلام اون سیکز یاشینه چه اول طوده توردی اول آراده نوردنگ بادشاهلینگ خصوصنده سوزلر توقستادی آزننگ بالاسی بولساق برله ابراهیم علیه السلامه شفقتی بامر الله دخی آرتوب اون سیکز یاشنده ایوونه آلوب قایتدی آتاسی آزر آغاچدن صورت یونار ایدی اول صورتلرنی آزننگ باشقه بالالاری بازارلارغه چغاروب ماقتاب ساتارلار ایردی هم آزر اوزیده پوت صورت یاصمته اوستا ایردی کورنلرده برکون بر صن یوندی گمانچه بیگ کیلندی ابراهیم علیه السلامه قاراب اوغلم بونی بازارغه آلوب باروب سات آچه سون کیتر دیدی ابراهیم علیه السلام قبول ایتوب صنی آلوب چقدی آزر یانندن کیتکاج آیاغینه یب طاغوب بازارغه اوستره ب آلوب کروب نچقدی کوزی کورمهس فلاغی ایشتهس آیاغی یورمهس قولی نوتباس نرسه کم آلور آلغان ضرر ایتدردیومردولر آزننگ بو دیوانه اوغلی بزنگ عزیزلرمزنی خورلی دیوب قولینه آچه بیروب آلدیلر ابراهیم علیه السلام پوت صن ساتارغه بله ایگان دیو آزر یاصاغان صنلرن بیروب

چهارور ايردى ابراهيم عليه السلام همان شول اولگيچ، قچقروب آياغندن اوستره ب. يوروب ساتار ايردى كونلرده بركون ينه بر پوتنى ساتارغه آلوب بارورغه قچقى بعضى يوشى بولو سببلى بازارغه كردى صننى صغراغه قويوب قالدرغان ايدى بازاردن شهيله نوب، چتسه پونتك باشى كوزى يوشه نهنش قاراسه يان غنه بر تولكى قچقروب كولوب طور ابراهيم عليه السلام بلدى تولكى سيگان ايكان شادلانوب بوشعرنى شهيتدى:

نظم: اَرَبُّ يَبُولُ التَّعْلَبَانُ عَلَى عَيْنَيْهِ وَرَأْسِهِ * لَقَدْ دَلَّ مَنْ بَالَتْ عَلَيْهِ التَّعَالِبُ
يعنى تگري بولورمى شوغلاين نرسه آنسك ايكى كوزينه هم باشينه تولكى سيپهر تحقيق خوردر باشينه تولكيلر سيگان نرسه *

بَرِثْتُ مِنَ الضَّلَالِ وَالشَّرْكِ كُلِّهِ * وَأَمَنْتُ بِاللَّهِ الَّذِي هُوَ غَالِبٌ

يعنى بيزدم مين آرزغلق دن هم مشركك نك بارچه سندن دخينه ايناندم مين الله تبارك وتعالى گه شوغلاين الله اول بارچه خلق عالم اوزه رينه حكمى اوستون بولغو چيدر. شهيشلر كونلرده بر كون آزرصلار ياصاب اوغللرينه ساتارغه ييبه ردى ابراهيم عليه السلام غه هم برنى بيردى ساتوب كيتور ديو بيوردى باشقعلرى ساتوب قايتدى ابراهيم عليه السلام عادنچه آياغندن يب طاغوب اوستره كم آلور فائده سز هم ضرر ايرشدرورگه كوچى بيتمه گان نرسه نى شونك كيك خورلى تورغان سوزلر سويلهر بر صويانينه آلوب باردى اچسه ك كيلگاندر ديب كولوب صننك باشن صوغه طغوب اچ ديدى اول آراهه بر خاتون تهرزه دن باشن چغروب آنسك قايله آنسندن برپوت آليم ديدى ابراهيم عليه السلام نيك ميندن آلميسك ديدى سين بزنك عزيزلرمنى خورليسك آنسك مافتى ديدى ابراهيم عليه السلام اولگى پونتك قايله ديدى خاتون اوغرى كيلوب اورلاب آلوب كيتكان ديدى ابراهيم عليه السلام تگركنى مافتيمى ديدى خاتون مافتا ديدى ابراهيم عليه السلام شهيتدى اگرايكه ك پشورگه ميچكه ياقساك ميچنى قزدورر اوينى جلتور قازان آستينه ياقساك آنسك پشهر صونك قاينار ديدى خاتون اويالى باشن بوگوب نيك طوردى ابراهيم عليه السلام شهيتدى اگرمونى آلماسك سيكا بر تگري دلالت قيلوب سيكا ايرشدريمى آورو بولساك شفا بيرور ياردهم استهسه ك ياردهم ايتهر دعا قيلساك قبول قيلور گناهنى كيجلوني تلهسه ك گناهكنى كيجرور اول خاتون شهيتدى نمرودنى شهيته سگمى؟ ابراهيم عليه السلام شهيتدى يوق نمرود وهم نمرودنك بارچه عسكرن بيرر وكوكنى آي وقوياشنى ياراتقونى شهيتمه من ديدى خاتون شهيتدى مين فقير شول آندى تگرينى آرزان قولغه توشروب بولماس ابراهيم عليه السلام شهيتدى قايجورما آكار آنچه آليم بارى

برسوز ئەيت خاتون قبول ايتتى ھدايت ايرشنى درحال اشھد ان لا اله الا الله ديوب شھادت كيتروب مسلمان بولدى موندن صوڭ ابراهيم عليه السلام بوتنى آناسى آزر يانينه آلوب قايتتى آزر ئەيتتى قرداشلرڭ صاتقان سين نيك صاتمادڭ دىدى ابراهيم عليه السلام ھېچ كىم آلوقى بولمادى آزر ئەيتتى نيك؟ ابراهيم عليه السلام ئەيتتى اوزى صوقر كورمى ايشتمى عاجز فائىدە دە كېترە آلمى ضرر نىدە بېرە آلمى ئەلى بر خاتوننڭ بوتنى اورلاب آلوب كېتكانلر دىدى مونڭ صوڭندە ئەيتتى قولى تەعالى خىراغە

«يَا اَبَتَ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا» يعنى اى آتانى اوچون عبادت وقللى قىلاسڭ ايشتمەس كورمەس سېكا اصلا فائىدە بېرمەس نرەسگە دىدى آزر بوسوزنى ونصىعتنى ايشنكاچ بلىدى ابراهيم آكار ايش بولاچقى توگل قولى تەعالى «ارَاغِبْ اَنْتَ عَنِ آلِهَتِي يَا اِبْرَاهِيمُ لَنْ لَمْ تَنْتَه لَارْجِيَنَّكَ وَاَهْجُرْنِي مَلِيًّا» يعنى جوابندە ئەيتتى ايسا يوز دوندرەسكى؟ سين يا ابراهيم مېنىم تىگرىلر مېنىم اىگر بو سوزگنى سويلەسەڭ طيلىھاساڭ مېن سېنى سوگرەمىن يا ايسە طاش آطوب قورالار مېن كوب زىنن مېنىم يانمىن كېت طورما! دىدى ابراهيم عليه السلام خوش قال اى آتاي مېن سېنى الله تەعالى دن يارلقايو استەرم مېنىم تىگرىم مېنىم حالمنى بلگوچىدەر دىدى و آزر يانمىن صحراغە چغوب عبادتكە مشغول بولدى قولى تەعالى «سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي اِنَّهُ كَانَ فِيْ خَفِيًّا» روايتدر حق سېحانە وتعالى ابراهيم عليه السلامغە بالغ بولماسدن ئلك پېغىبىرلك يېبەردى الوغ كېچك باى فقيرنى ايمانغە اوندە ديو امر قىلدى قولى تەعالى «وَلَقَدْ اٰتَيْنَا اِبْرَاهِيمَ رُشْدًا مِنْ قَبْلِهِ» يعنى ئەيتتور الله تبارك وتعالى اوزىنڭ كلام قىيىندە تحقيق يېبەردى بزا ابراهيم اوزەرىنە توغرى يولغە كونلەمگنى بالغ بولمىندىن ئلك «تفسير جلالين» شول وقت آنڭ توغرى يولغە كونلەمگنى ئەيتتى اول ابراهيم اوزىنڭ آتاسىنە ھم قومىنە قولى تەعالى خىراغە «ما هُنَّ التَّمَائِيلُ الَّتِي اَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ» يعنى بونىندى فائىدە بېرمى ضرر قىلدى تورغان صورتلر سز آلاغە عبادت قىلاسز ابراهيم عليه السلام نڭ قولى ئەيتدىلر بىز نڭ آتالار بىز شولاغە عبادت قىلالر ايدى ابراهيم عليه السلام ئەيتتى سز ھم سز نڭ آتالار كىز تحقيق آرزغىلوق دە بولدىلر ابراهيم عليه السلام قولى آتالار نڭ آزغىن بولولر بىراق قىلوب ئەيتدىلر سين حق راست سوزلىسكى؟ يا ايسە اويناب ئەيتەسكى؟ دىدىلر ابراهيم عليه السلام ئەيتتى سز نڭ تىگرىكز بىرلرنى تربيە قىلغۇچى ھم كوكلرنى ياراتوب تربيە قىلغۇچى الله در سولر نڭ تىگرىكز ھم بارچە مخلوق نڭ تىگرىسى الله تبارك وتعالى ايدكىنە مېن گواھلق

قیلامن عبات، قیلماق الله تبارک و تعالی گه تیشوش الله تبارک و تعالی بر بار چه عابنی یار اتقوی
 بار چه ترک گه رزق بیرگوچی شریکی یعنی نیکه شی یوق ابراهیم آنک بیغیبری
 یعنی سزگه شریعت حکمن ایر شد رگوچی ایلچیس دیوب ئه یئکز بویه خدانی برله سه کز
 حق سبحانه و تعالی اوجماخ ایله حرمت قیلور اگر بو صورتلر کز عبادتنده بولسا کز
 آرزغلقده قالور سز مگکو عدايقه گرفتار بولور سز دیدی قومی اوجماخ و عدا بنی انکار
 قیلدی ابراهیم علیه السلامنی دیوانه دیو بوللرینه کیتدی ابراهیم علیه السلام
 کولندن ئه یئدی قوله تعالی «لَا كَيْدَ لَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولُوا مُدْبِرِينَ» یعنی البته اجتهاد
 قیلور من سزنگ پوتلار کزنی صندر ماقفه سز عبد لر کزگه کیتکان سوکنده بس قیلدی
 اول ابراهیم علیه السلام اول پوتلارنی کیسه ک کیسه ک مگر نبر و دنک الوغ پوتن کیسه ک
 قیلما دی صندر مادی شاید که اول قوم الوغ پوتقه قایتار دیو گمان قیلماق برله یا ایسه تفسیری
 بودر پوتلارنی کیسه ک قیلدی صندردی مکر الوغ سن صندر مادی کم صندرغان دیو
 صوراغانده الوغسی قیلغاندر سوبله شه الوغ سنن صورا کز دیو ئه یئور او چون
 چونکه ابراهیم علیه السلام بو اشنی اوزندن کوره چاکرن بلدی قوله تعالی «فَجَعَلَهُمْ
 جُذُودًا الْاَکْبَرِ اَللّٰهُمَّ لَعَلَّهِمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُونَ» معناسی اوندی مشرک پوت پرستلر عیدلرندن
 پوتخانه گه قایتوب کرسه لر نی کورسون لر صنلاری کیسه ک کیسه ک بولوب و اتلوب بتکان
 بالتا الوغ پوتنگ مویینه آصلوب تورا بواشنی کم قیلغان بزنگ تکر یلر بزگه اول اشنی
 قیلغان کشی ظالم لردنر دیدیلر مرنک سوکنده ئه یئدی ابراهیم دیب ئه یئهلر
 بریکت بار شول قیلغاندر آنی مونده آلوب کیلکز تاینکه آنک قیلغانل قینه گواهلر
 بیرورلر دیوب ابراهیم علیه السلامنی چاقروب پوتخانه صنخانه گه آلوب باروب سین
 قیلکمی؟ بزنگ تکر یلر مزگه بواشنی دیب صورا دیلر ابراهیم علیه السلام قیلما دم
 دیه دی الوغلاری قیلدی یعنی بو الوغ پوت قیلدی اوزلرندن صورا کز سوبله شه لر
 دیدی بوسوزنی ایشکچ او یغه قالدی ابراهیم پوتلارنگ عاجز ایکانن بلدی لر هم کفرلرند
 دائم بولدی لر ئه یئدی ای ابراهیم والله سین بهسنگ بولار سوبله شه گانی نی او چون
 آلا ردن صورا رغه قوشاسک ابراهیم علیه السلام ئه یئدی سز اللهغه عبادت قیلمی رزق
 بیرمی هم باشقه تورلی فائده قیلمی تورغان نرسه گه عبادت قیلا سز می اول نرسه عبادت
 قیلما سا کز ضررده قیلمی بوسزنگ قباحتل کز دخی ده سز عبادت قیلغان نرسه اول نرسه
 الله تعالی گه باشقه در شونی ده عقلکز بلیممی حقیقتک بو پوتلار کز تکر یلکگه مستحق
 تو گل دیدی قوله تعالی «أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَانِ يَا اِبْرَاهِيمُ» قال بل فعله کبیر هم هذا
 فاستلوه م ان کانو یظنون فقالوا انکم انتم الظالمون ثم نکسوا علی رؤسهم لقد علمت ما

هُؤَلَاءِ يَنْطَفُونَ قَالَ اِفْتَعِبُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ وَلَا يَضُرُّكُمْ اَفِ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ اَفَلَا تَعْقِلُونَ» ئەيمىش لىر نىمىرود ھىم آنىڭ ىسكىرى ابراهيم عليه السلام غە شادىسىز ھىكم قىلما دىلەر مەسلمان بولوب دە يالغان شىھادت يعنى گواھلىق بىرلە دىن قىر دا شلىرن ھىم غىرىللىرىنى قىتئە گە «الفوجى آدملىر نىمىرود ھىم آنىڭ قومىنىن دە يىمانراق دىر روايتىر ابراهيم عليه السلامنى نىمىرود ھىم قىلما دىلەر كىلتر دىلەر اىز سە نىمىرود قە سجدە قىل دىلەر نىمىرود قومى ھىر قايسى نىمىرود قە سجدە قىلور لىرايدى ابراهيم عليه السلام سجدە قىلما دى نىمىرود نىڭ مىكاسجدە قىلما دىڭ دىدى ابراهيم عليه السلام مېن اللە دن باشقە غە سجدە قىلما مېن دىدى سېنىڭ اللەڭ خالىڭ كىم دىدى ابراهيم عليه السلام ئەيتىدى قولى تەلى خىبراغىنە «قَالَ رَبِّ اَلَّذِي يَبُوءُ وَيَمِيتُ» يعنى ابراهيم عليه السلام ئەيتىدى مېن مېم بىم اولدى تر گىزىر ھىم ئولتور دىدى نىمىرود ئەيتىدى مېن ھىم ئولتور ھىم تر گىزىر مېن دىوب زىندانىن ايكى كىشى كىلترىدى بىرسىن آزاد قىلدى بىرسىن ئولتور دى اول ملعون بلەمە دى تر گىزىر تىركى تىرك قالدىر توگىل بىلكە چانسىزغە جان باغشلاوايكانن شولا يەنە ابراهيم عليه السلام نىڭ معلومى ايردى نىمىرود بوسوزگە بىرە ھوش جواب بىر مكى لىكىن بولدىلىنى آلاز آڭغار توشسولنىر اوچون ئەيتىدى مونىڭ صوئىئە روشنى دىللى كىلتردى «انَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ» يعنى اللە تىبارك وتەلى قوياشنى مشرق دىن كىلترور سىن تىك رىلك دىعواسن قىلساڭ مغرب دىن كىلتر دىدى بس كافىرلر ھىران بولدىلر جواب غە اورن قالما دى «فَهَيْتَ اَلَّذِي كَفَرَّ» نىڭ مەناسى اوشبۇد كافر لىرنىڭ اوز لىرنىڭ آزغىلنىن رىپوت لارىنىڭ عاجىزلىكىن بىلدىلر آندىن صوئىك پوتلىر نصرت قىلما قىنى نىت قىلوب غىرتلە نوب ابراهيم عليه السلامنى جىس كە صالحا ق غە كىكاش ايتدىلر آخىر عذاب قىلما ق اوتقە ياندىر دىوب اويلادى اوتقە صالح غە بىركى بواوط بىرلە عذاب قىلونى ھىنون بىر روايتدە ھىزىان آتلى مشرىك دلالت قىلدى ھىق تەلى آنى بىرگە بولتور دى ابراهيم عليه السلام ھىسە قىر قون توردى بعضى روايتدە يىدىل توردى اول قىبىع قوم نور ھىقىقتى سوندىر اوچون اوط اوبى توزدىلر بىوكلىگى آلتىش آرشىن موندىن صوئىك ئىچىردىلار نىمىرود نىڭ ھىكىمى بودر الوغ كىچىك بارچەسى اوطن جىسسون لىر كىم دە كىم اوطن كىلتر مەسە ابراهيم بىرلە بىرگە اوطقە صالح نور قىر قون اول ايوگە اوطن طاشودىلر ئەيشلىر قايسىغىنە ھىوانقە اوطن بىوكلە سە لردە طار تىمادى آطنى جىك دىلر چىملا دى تىر يەگە بىوكلە دىلر ياندى اورنىدىن قوبىمادى ايشەك كە بىوكلە دىلر ياندى قاچىر غە بىوكلە دىلر طار تىدى ھىق تەلى شونىڭ اوچون قاچىرنى قىلدى . ھىكايت دە كىلور

طولخاتونلر اورچق چرلهب اوطن صانوب آلوب ايلتدی باطل اويلاری برله نمرود راضی لغن استه ديلر چونکه اوطن اوپی اوطن برله طولدی اوستینه کوکرت کراسین سييدیلر اوطغه اوط تور تديلر ابراهيم عليه السلامی زنداندن آلوب کيلدیلر آرسلان کوك کيلدی نمرود شهيتدی سینی بو اوطغه صالابز مین سینی قرغانان میسکا سجده قیل دینکدن قایت دیدی ابراهيم عليه السلام چلایوب کولدی وهم شهيتدی «مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ نَارُ الْحَقِّ فَكَيْفَ يَغَافُ مِنْ نَارِ الْحَقِّ» یعنی بر کوسه ننگ کولنده الله عشقینک اوطی بولسه خلق اوطنندن نیچک تورسمون قورقماس دیدی بینه مشرکلر شهيتدی ای ابراهيم بو سوزگنن قایت مونک اچی طولی کوکرت برله کراسین اگر طاوولاری صالساک ثرور دیدیلر ابراهيم عليه السلام «النَّارُ فِي قَلْبِي أَشَدُّ مِنْ نَارِكُمْ وَنَارِكُمْ نَارُ الدُّنْيَا وَفِي قَلْبِي نَارُ الْاٰلِهٰتِ» یعنی مینم کولنده بولغان اوط سرنک اوطلگردن قوتلی سرنک اوطگز دنیا اوطی مینم اوطم الله اوطی دیدی آندن صوک ابراهيم عليه السلامی اوطغه آطاچچی بولدیلر لکن اوط یایننه اصلا یاقن بارو میکن توگل برکونلک بیردن قوش اوتسه کیلوب یغلور ایدی عاجز بولوب نی اشلرگه بلمی تورغانده ابلیس بریخی کیم برله ن آق صاقللی کشی بولوب کورندی نمرود سین کم دیوب صورادی ابلیس شهيتدی مین سینک قومکنن برکشی یکرمی ایکی یلکن بیرلی صحراده سیکا دعا قیلو برله شغللنه من اییدی ایشتم سینک شهرکانه برسرحی چقغان سینک دینکنی بوزماچی بولا ایکن آنی اوطغه آطونی کورسه تورگه کیلم دیدی نمرود آنی ایشتوب حرمت قیلدی ابلیس تبوغده کورگانچه منجنيق یعنی طاغان یاصارغه اویره تدی طاغان یاصاب ابراهيم عليه السلامی طاغانغه قویوب اوطغه آطدیلار نمرود هم آنک عسکری ابلیس ننگ بوهرنن کوروب حرمت قیلوب قولن اوبدیلر قایجان ابراهيم عليه السلامی طاغانغه قویدیلار ایرسه یدی قات کوك یدی قات بیرفرشته لری یغلاشدیلر یا الهی بیریوزنده باری سینی برله گوچی و ذکر قیلوچی بر بنده ک بار آکارده بو قدر ظلملق قیلهلر رخصت بیره ک قوتقارورغه طرشور ایدک دیدیلر حق تعالی شهيتدی سرنک یارده مکزگه اشانماس اول دیدی هم سزدن یاردم استه مه سه تجربه قیلگز استه سه قوتقارگز دیدی اما ابراهيم عليه السلامک کوللی شول قدر قوتلی اوطغه یانان دیو قورقو قایده اوطا یسنده یوق ایدی برفرشته کیلوب مین جیلگه مؤکل فرشته تله سه ک بو اوطنی جیلگه اوچریم برفرشته کیلی مین صوغه مؤکل فرشته تله سه ک بو اوطنی صوغه غرق قیلیم بینه برفرشته کیلوب مین جیرگه مؤکل فرشته تله سه ک بو اوطنی جیرگه یو طدریم ابراهيم عليه السلام شهيتدی حق تعالی مینی اوزینه دوست

قیلی دوستی نلهسه نیشلهسن دیدی قوتقارسه شکر قیلورمن اوتقه یاندرسه اوزمنک طاعت عبادتد؛ کیمچیلکمدندر صبر ایتمن دیدی هوادن اوتقه یاقن بولغاج جبرائیل علیه السلام «هَلْ لَكَ حَاجَةٌ» یعنی برحاجتک باری دیدی «أَمَا أَلَيْكَ فَلَا» یعنی اما سیکنا حاجتم یوق دیدی جبرائیل علیه السلام حاجتک بولغانن حق تعالی دن نیک صورامیسک دیدی «عَلَّمَهُ بِعَالِي حَسْبَىٰ عَنْ سُوَالِي» یعنی ابراهیم علیه السلام نهیتدی حق تعالی مینم عالمنی بله صور او نیگه حاجت دیدی دوستم حق تعالی یاندرمق نلهسه صاغ سلامتک صور او درست توگل دیدی برروایتده جبرائیل علیه السلامه حق تعالی دن فی نرسه منی صوریم دیدی جبرائیل علیه السلام نفسکنی تله دیدی ابراهیم علیه السلام نفسم عیبلی اول عیبسز ربم دن عیبلینی صورامق عیب در دیدی جانک نی تله دیدی جانم امانندر امانتنی ایبه سفدن صورالمی دیدی کوکلکنی تله دیدی کوکل الله تعالی حق در اوزینی معرفت یعنی طانوماق اویدر آنی نیچک تلیم دیدی حق سبحانه و تعالی گه اوطن صغن دیدی ابراهیم علیه السلام اوطنی کم یاقدی دیدی نمرود یاقدی دیدی کم امری برله دیدی یعنی کم تقدیری برله دیدی جبرائیل علیه السلام الله تقدیری برله دیدی ابراهیم علیه السلام نهیتدی دوست بولغوجی ابراهیم الوغ بولغوجی الله امرینه راضی در دیدی حق سبحانه و تعالی اوطقه امر قیلی یعنی بیوردی ابراهیم اوزطبیعتندن چقدی ای اوط سینده اوط طبیعتکنن چق ابراهیم خلیلمن یاندرما دیدی قوله تعالی «يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَيَّ اِبْرَاهِيمَ» یعنی ای اوط صالغنچه سلامت بول ابراهیم علیه السلام اوزهرینه اوطقه قایجان بوخطاب بولدی ایسه جبرائیل علیه السلام قاناتی برله اوطنی صیبادی اوط گل باغچسی بولدی آل قزل و یاشل چه چه کلر بولدی آغاچلار اوره طوروب اوسوب بیمشله نمنی صاند و غاچلار کنه ریلر صایر ارغه باشلادی اول باغچه اچنده برچیشمه چقدی حق تعالی او جاخدن برکولهک برروایتده ایکی حله بر نمازلق بیبهردی بر تخت بر چاطر پیدا بولدی جبرائیل و میکائیل علیهما السلام اوکنده صولنده طوزدی وهم حق تعالی ابراهیم علیه السلام صورتنه بر فرشته بیبهردی قارشوسنده ابراهیم علیه السلام ننگ یوزندن تیرن سورتوب جیللمه برله جیلله ندروب خدمت قیلوب تورور ایدی ایرته کیچ میکائیل علیه السلام او جاخدن رزق کیتورور ایسی اوچ کون بر روایتده بدی کون اوتکاج بر بیوک بیردن نهرود ابراهیم علیه السلامنی کورورگه کیلیدی کیلووینه سبب توشنده ابراهیم علیه السلام ننگ اوطن قوتولغان کوردی وزیرلرندن برکشی گه نهیتدی ابراهیمنی قارا نیچک یانا ایکن قومی نهیتدی ای نهرود ابراهیمنی قارارغه نی حاجت اگر اول اوطقه یوز مک ابراهیمنی صالساک موکارچی

كل بولور الوغ طاوولارنى سالساڭ شورو نمرود ئەيتىدى مېن توش كوردم ابراهيم يانماغان
 لىمان اسىلى كىشى بىرمنارغە منوب قارادى اوط گل باقمەسى بولغان ابراهيم اوستىندە
 ماتور كىيىم كىيىپ تخت اوستىندە اولتورور نمرودقە خىبر بىردى نمرود اوزى چغوب
 قارادى لىمان ئەيتىگەچە كوردى نمرود ئەيتىدى اى ابراهيم سىن يالغز ايرىڭ بولار كىملىر
 ابراهيم عليه السلام ئەيتىدى بوختمت قىلانورغان كوله گە فرشتەسى حق تعالى مىكايولداش
 بولو اوچون يىبەردى نمرود ئەيتىدى اى ابراهيم نىچىك اوط سىنى ياندرمادى ابراهيم
 عليه السلام ئەيتىدى الله تعالى ياندرتمادى نمرود ئەيتىدى اى ابراهيم نى الوغ تىكرىڭ بار
 ايش دىب ايمان كىلتورور گە نىت قىلدى وزيرلىرى قبول ايتەدى نىچە يوز بىل تىكرى
 من دىب دعوى قىلدىڭ ايمىدى ابراهيم غە قل بولور سىڭى يابىز لىرى قل قىلور سىڭى
 دىدىلر آندىن صولڭ نمرود كافىرلىگىندە نق طوردى كىسوللى آرنىغىغە نوشدى حتى
 ابليس ملعون وسوسە قىلدى كىسول تىكرىسى بىرلە اورش قبل دىب نمرود الوغ قوش
 بالالرىن توندروب اوسىردى كىسول قوش بالاسىغە ايت آشاتوب بر زمان اوزى
 اوطوردى ياشچىكى قوش بالالرىنىڭ آياغىغە بە يەلەب قوشلردىن بوغارى ايت بە يەلەب بىرور
 كون كوك طرفىغە اوقن آلوب منوب كوك گە آطدى حق تعالى جبرائىل عليه السلامغە
 بيوردى نمرودنىڭ اوقىغە بالق توت دىو اول ملعون محروم كىتمەسون دىو فرشتەلر
 ئەيتىدى الهى بوملغونى محروم ايتەمە و گە سەب نرسە دىدى حق سبحانە و تعالى ئەيتىدى ظىلم
 منجىغە اولتورغاچ صوصادى نمرود صوق صوبىردى شونىڭ اوچون آنى هم محروم قىلمەيسىن
 كوكلى طنسون دىدى نمرودنىڭ اوقى قانغە بوياالب توشىدى ايرسە كوك تىكرىسن اولتوردم
 دىب شاد بولوب قايتىدى خىزدە كەشتىر ابراهيم عليه السلامنى نمرود اوطغە آتقاندە
 بارچە فرشتەلر هم قوش قورت يىغلاشدىلر صاندوغاچ اوزا زىنى اوطغە آتماق بولدى
 حق سبحانە و تعالى جبرائىل عليه السلامغە بيوردى اول قوشنى توت مرادى نى نرسە در
 صورادى جبرائىل عليه السلام اول قوشنى توتوب صورادى قوش جواب بىردى
 اللهنىڭ دوستىن اوتقە آتدىلار آنى قوتقارورغە كوچم بيتى بارى بىرگە يانيم دىدى
 بو سوزن حق تعالى حضرتىنە ئەيتىدى حق تعالى بىنە امر قىلدى اى جبرائىل اول
 قوشنىڭ مېنىن تەلگى نى نرسە صورادى جبرائىل عليه السلام صورادى قوش ئەيتىدى مېنىم
 دنىيادە تەلگم يوق دنىيادە تەلگم بارى شول حق سبحانە و تعالى نى دائم ذكر قىلماق
 ايشنىم حق تعالىنىڭ مۇكەدە براسى بار ايش بر يوزن بلەمن توقىز يوزدە برىن
 بلەيىن حق سبحانە و تعالى شونى بلەرسون حق تعالى بلەردى قاچان ابراهيم عليه السلام
 اوطغە توشوب اوط گل باقمەسى بولدى ايرسە صاندوغاچ ابراهيم عليه السلام يانيمە
 توشوب گل آراسىندە صابراغە مشغول بولدى اول زماندىن قىيامتقە قىر صاندوغاچنىڭ

گلگه محبتی بولدی روایتدر بال قورنی هم شول کوننی آوزینه صو آلوب اوطنی سوندورگه قصد قیلدی حق تعالی آنک آغزنده بال یاراتوب آدمارگه شفاغه سبب بولدی موندن معلوم اولندی هرکسم رضالقی اوچون برعمل قیلسه حق تعالی حضورنده ضایع بولمیدر. وهوالریض لسملی کتابده ذکر قیلور حق تعالی نبرودنک اوطن بقونله یوق قیلورغه قادر ایردی یایسه ابراهیم علیه السلامنی اوتقه توشورمی بو طرفه ییبهرورگه قادر ایردی بولارنی قیلامادی تا که حق تعالی نک قدرنی کامللگی بلنه آنک اوچون اوت تمام بتسه یایسه اوتقه توشمهسه منکرلر شهبتور ایردی اوتقه توشسه کویهر یانار ایردی دیو حق تعالی اوزینک قدرنن کورسه ییپی . روایتدر نبرود اوطنه حق تعالی ابراهیمنی یاندرما دیو خطاب قیلغاچ او ط شهبتی یارب دشمانلرکا هم سینک امرکنی توتهاغانلرنی مینم برله عذاب قیلاسک اگر مین سینک امرکنی توتهاسام نی برله عذاب قیلورسک حق تعالی شهبتی مینی سویگان کهنه لرنک کسول او طی برله عذاب قیلورمن دیدی شرح تعریف کتابنده ذکر قیلنمش در دنیا او طی جهنم او طینک ییدی یوز کیسه گندن برکیسه گنی جهنم او طی محبت او طینک ییدی یوز کیسه گندن برکیسه گیدر . شه ییشلر ابراهیم علیه السلامنی او ط یاندرماغاچ نبرودنک وزیر ی ابراهیم علیه السلامنک آناسی برله بر طوغه هازر بر روایتده هاران بله سزمی ابراهیمنی او ط نیک یاندرمادی بزنگ آتا بابالارمز اوطقه طابنور ایردی شونک اوچون او ط ضرر ایتمه دی دیدی نبرود بیوردی آلیسه او ط سینیه یاندرماسه کیرهک باروب ابراهیم یانغان بیردن او ط آلوب کیل دیدی هازر باطل اعتقادی برله او ط آلورغه چقدی حق تعالی نک امری برله کیسهک او ط اوچوب کیلوب هازرنک باشینه توشدی هازر یغلدی پشوب ثولدی بو واقعه دین صو ک نبرودنک قومی ایمانغه کسول قوبدیلر هم کوب کشی ایمان کیلتردی الوغلا ردن نبرود وزیر ی هازرنک قزی ساره هم هازرنک اوغلی لو ط ایردی ساره نک مسلمان بولووینه سبب اول ایردی ابراهیم علیه السلامنک اوطنن قوتولغانن ایشتوب کوره کیلدی ابراهیم علیه السلام گل باقمه سنده اولطرادر ایردی ساره شهبتی ای ابراهیم سینک تکرک بیک کوچلی ایرمش مین هم سینک تکرکته قل بولسام قبول ایتمه رمی ابراهیم علیه السلام قبول ایتمه هم گناهلرکنی یارلقار اورنکنی اوچماخده قیلور دیدی ساره ایمان کیلتوردی بیک گوزهل قز ایردی مگر اوستنده حله یوق ایردی ساره شهبتی ای ابراهیم مینی حلال لغه قبول ایتمهک بولماسی دیدی ابراهیم علیه السلام الله نک امرن کوتیک صبر قیل خدان امر بولسه البته سینی آلورمن لکن مهر اوچون مینده مال یوق خسیس دنیا مالن عزیز الله من هم صوراماسن دیدی ابراهیم علیه السلام اوچ کوندن

بر روايتده يىدى كوندن اوتدن چقىدى كوندن كۆن ايمان كىلتروچى آرتىدى نىرودغه هم وزىرلر يىنه بواش كوچ بولىدى يعنى اوڭغايىز بولىدى ابراهيم عليه السلامنى ئولتورورگه كىكاش ايتدىلر لىكن آخىر اويلا دىلر توڭطه يانمادى آنى ئولتروب بولماس همان بو يورطدن چغارىق دىدىلر ابراهيم عليه السلام آنى ايشتوب لىوط وهم ساره بىرله شهردن چغوب كىتىدىلر شهردن بىر بىر شىكه بىر كىتىكچاق حق تعالى وحى قىلدى غللىم ابراهيم سارهنى نىكلا نىسون دىو اولڭىگى وحى اوشبودر دىبو نقل ايتەش لىر روايتدر نىرود كوك طرفىنه اوقى آطوب اوقى قانغه بو بىالوب توشكچاق اوزىنىڭ قومىنه كوك تىكرىسن ئولتوردم منە اوقى قانى دىوب قاننى كورسەندى ھىدايتسىز قوم شاد بولىدى موندىن صوك ابراهيم عليه السلامگە خطاب كىلدى نىرودقه ئەپتىل اگر صوغشورغە كوڭلى بولسە حاضر عىسكردىم جىسون ابراهيم عليه السلام نىرودقه خىبر قىلدى نىرود عىسكردى جىبىدى صوغشقه حاضر بولوب طوردىلر حق تعالى چىن عىسكرىنە امر قىلدى بارچە چىن جىبىلوب كىلوب نىرود قومىنىڭ طاقت لىرن بتوردىلر چىن لىر شول قدر كوب اىردى حتى كوك كورنەس بولىدى آخىر عاجز بولدىلر نىرود غلىه اللعنه اوزىنىڭ سرائىنە قاچوب كىردى ايشكارن بىكلەندى هوا كرسون اوچون بارى كچكەنگە تىشك قالىردى حق تعالى بىر قانائلى بىر آياقلى بىر ضعىفى چىن گە امر قىلدى نىرود سرائىنىڭ تىشگىنن كروب نىرودنىڭ ياڭغىنە اولتردى آنىن بوزىنە كروب مىينە باروب يابوشدى * كعب الاحبار روايت قىلور نىرود لعىن دورت بوزىل تەڭرىلك دعواسن قىلدى بوزىنە چىن كرگچاچ يىنە دورت بوزىل توردى باش آورويىنە طاقت قىلماس اىردى قومىنە چىرات قىلماش اىردى ھىر كون باشىنە توقماق بەزوب طورورلر اىردى نىرود باشىنە توقماق تىيش اىردى كىنىڭ حكىمتى دورت بوزىل تەڭرىلك دعواسىنىڭ كىناقتى اىردى تا كە خلق لىر بلسون توقماق بىرلە تركلك قىلغان كىشى تەڭرىلك كە لايىق بولماس نىرود عىرايتكان صابىن باش آوروى آرتىدى آخىرى تىمىر گىرلر بىرلە بەرە باشلادىلر بىر كون چىرات بىر وزىرىنە يىتىدى مىن بارچە سىنىڭ جانن تىندىم دىوب قولن كوتەر بىرلە قوت بىرلە بەردى نىرودنىڭ باشى يارلوب ئولدى اول چىن كوگەر چىن كىبى دەوە بىوب چغوب كىتىدى بارچە سىنىڭ جانى تىدى. دلائل نبوت كىتابىندە ذكر قىلنمىشدر ابراهيم عليه السلام سارهنى نىكلاھە نىگانە اوتوز سىكز ياشىندە ايدى توغىش قالاسى ونىرود شىھرى بابىل شىھرى ايدى بابىلن ھىران يورطىنە باردىلر شام طرفىدر آندە بىر كون طوروب مىصرغە يونەلدىلر مىصر دە قىبطىدن صادوقى آتلى بىر روايتدە ذوالعرش آتلى بىر پادشاھ بار ايدى اول پادشاھنىڭ عادىق اول ايدى ھىر كىم اويلاھەنسە قىزنى كىيىدە كرمەس بورون اوزى قارار ايدى كوڭلىنە اوخشاھە اوزى آلور ايدى اوخشاھەسە كىيىدە يىنە بىرور

ايردى بوللرده قارا وچچيلر قويغان ايردى كيلگان كيتكان مسافرلرنىڭ ماتور خاتونلىرى بولسه پادشاه سرائنه يىبەرورلر ايردى ابراهيم عليه السلام بىك غيرتلى ايردى مصر پادشاه سىنىڭ بو خىمرن ايشتوب بر صاندىق ياصاب سارنى صاندىققە قويىدى مصرغە ياقن بولغاچ حق تعالى دن امر بولدى لوط عليه السلامنى مؤتفكانتكە يىبەر سون اوزى مصرغە توشسون دىبر قايچان مصرغە ياقن بولدىلر ايرسه قارا وچچيلر كيلوب ابراهيم عليه السلامنىڭ ئەيىرلرن قارا دىلر چىرات ساره آنا صاندىغىنە يىتتى ابراهيم عليه السلام ئەيتتى مەلكىگە بولمىدى نىندى قىمتلى يىغەك يا باشقە نەرسە بولسه بو صاندىق اوچون عشر بىرەيم دىدى آلاز بىز مالنى كورمى عشرنى آلمىيز دىوب صاندىقنى آچدىلر ساره رضى الله عنھانى كورىپ حىران بولدىلر تىز پادشاھلار يىنە خىبر يىبەردىلر پادشاھلرى ايلچىلر يىبەرۈپ ابراهيم عليه السلام بىرلە سارنى پادشاھقە آلوب باردىلر پادشاه ابراهيم عليه السلامگە بولمىدى خاتونىگى دىدى ابراهيم عليه السلام كۈچلە مەسون يا ايسە سارغە قىص قىلماسون دىوب قىز قىزداشم دىدى دىنەك قىز قىزداشم نى نىت قىلدى پادشاھ قىز قىزداشمنى مىكيا بىر مەن سىنى باي قىلدىم نى تەلسەك آنى بىر يىم دىدى ابراهيم عليه السلام قىزنىڭ آتاسىنىڭ رخصتى كىرەك دىدى آندىن سوڭ ابراهيم عليه السلامنى طىشقە آلوب چىقىلر ساره آنانى ايودە سرائىدە قالدىلر اول طالم نفسى استونىڭ قىلوب سارەگە قول سوزماقچى بولدى ايكى قولى بىر يولى قورودى ابراهيم عليه السلام طىشە مناجات قىلدى الوى بو ظالم نىڭ ظلمىدىن ساقلا دىو حق سىبعانە وتعالى كامل قىرتىدىن سرائىنىڭ استىناسن ابراهيم عليه السلامگە بىيالا كىي قىلدى طىشدىن اچى كورنىدى ابراهيم عليه السلامنىڭ جانى طىندى صادوق ئەيتتى اى خاتون مىكئانى بولدى سىن دعاء قىل قولىم تۈزەلسون سارە دعاء قىلدى قولى تۈزەلدى يىنە قىص قىلدى يىنە قولى قورودى اول ظالم حقى اوچ مرتبە قول سوزدى اوچنچى قول سوز ووندە ايكى قولى ھم موينى قورودى سرائىغە زلزەلە يعنى درلەمەك توشدى صادوق يالباروغە توتىدى اى سارە بو نى بلادر مىكئا سىن قىلاسك سارە ئەيتتى مېنىن توگل سىن اللە نىڭ دوستىنە جىر قىلك شونىڭ اوچون اللە تعالى قولگىنى موينىڭنى قوروتتى سرائىگە زلزە توشردى اكر بو اوبىككىن قايتىساك يىنە آرتق عذاب قىلور دىدى صادوق ئەيتتى اللە نىڭ دوستى كم؟ سارە ئەيتتى ايرم ابراهيم بىقەمىر. ابراهيم كم؟ دىدى. ابراهيم شول آنىڭ قولنىدە نەمرو د بايىل پادشاھسى ھلاك بولدى دىدى صادوق ئەيتتى اول مىكئا يالغانلادى سىنى قىزداشم دىدى خاتونم دىسە مېن يامانلىق قىص قىلماغان بولور ايدىم آندىن سوڭ صادوق كوگلىدىن تمام بوزوق نىتن چىقاروب يا سارە دعاء قىل قوللارم موينم تۈزەلسون سىكئا يامان قىص قىلەيم دىدى سارە دعاء قىلدى قوللرى موينى تۈزەلدى آندىن سارە آنا ابراهيم عليه السلامغە اللە تعالى ظالم نىڭ ظلمىدىن قوتقاردى

ديوب خبر بيرمه كچن بولغان ايندى ابراهيم عليه السلام ساره نىڭ احوالنى اوزى سويلدى شەيشلموندىن صوڭ صادوق ابراهيم عليه السلامنى وساره آنانى حرمت قىلدى بر روايتىدە يوز مىڭ قوى يوز مىڭ آط يوز مىڭ نەوۈ يەنە مىڭ يىدى بىلىق خراجىنە توشكان بر تاج ابراهيم عليه السلامغە باغشلادى يەنە مىڭ قوى ايكى يوز مىڭ آلتون ھم قەر اسملى كىنيزە كنى ساره آناغە باغشلادى مونىڭ صوڭنە ابراهيم عليه السلام صادوقغە بر روايتىدە ذ العرش كە ايمان عرض قىلدى اول ھىم تىڭرىنى صفت قىل دىدى ابراهيم عليه السلام شەيتىدى يىدى قات يىمىرنى ھىم يىدى قات كوكنى ياراتدى كوكن اوستون الوغلىق بار يىردن آستون قدرنى بار اوڭلى ھىم آخرى يوق كنى دىن توغمادى كنى آندن توغماس ھىچ نرسەگە اوغشاماس ئولكىنى ترگزر تركىنى ئولتورور بارچە نرسەنى ياراتقوچى بارچە خلقغە رزق بىرگوچى اللەدر ذوالعرش يا ايسە صادوق شەيتىدى يتمش يلمن يىرلى زھرە يولدزىن تىڭرى ديوب يورور ايدىم لىكن حسابم اول يولدزىنى كىم چقارا كىم غايىب قىلا ايكان ديو يورور ايدىم ايندى بىلىم كىچنى كوندزىنى قىلغان ھىم سىنىڭ تىڭرىڭ ايش دىوب مؤمن بولدى ابراهيم عليه السلام يىدى كون ايمان اسلام حكىن اوپرەتتى آندن صوڭ حران ولايتى مىردن فلسطين بورطىنە كىلدى شام شريفى طرفىدە بر صحراغە توشدىرلا صو يوق ايندى طوار تىرك ماللارى كوپ ابراهيم عليه السلام بر قوڭرۇ قازودى لىتلى يەنى تەملى صو چقىدى ماللارن اچروب اوزلىرى ھىم اچدىلر اما اول صحرا تىرەسندە اول شەر يوق ايندى يانلارنە بولغان طعام بتىدى ابراهيم عليه السلام صحرا طرفىنە يوردى تاكە بر شوڭرگە توغرى كىلسە بابرىمىشلك كە توغرى كىلسە طعام آلا لىكن طابا آلھادى آخرجە يىبە قاپچىغە قومونتروب آلوب قايتوب حيوانلارى يىنىنە قويدى ساره جوانسون نى ايكانن بىلگىچى بولسەدە ديوب اوزى بوقلارغە ياتتى ھىم يوقلادى ساره آنا قەرگە يەنى ھاجرگە شەيتىدى بار قاپچىغە نى بار ايكان آلوب كىل ديوب بىبەردى ھاجر قاپچىغە طولى بىغداى كوردى آلوب كىلوب سارەگە بىردى قارنلارى آچ ايندى سارە برلە ھاجر درحال بىغداينى اۋن ايتوب نىان يەنى قابارتبا بىردىلر ابراهيم عليه السلامنى آشارغە اوياندىلار آشارغە نى نرسە باردىدى قاپچىغە دەغى بىغداينى خبر بىردىلر آزارغە آزارغە چەچەرگە تەيىن قىلدى نەمىت دن آشاپ حق تعالىگە شىكر قىلدى ھىم اول بىغدايغە بىركات برلە دعا قىلوب چەچدى قازوب چىغارغان صونى آغزىدى نەمىت ھىم صو كوپ بولدى عربلر ھر ياقىن اول بىرگە كىلوب جىيولدىلار ھىم بر شەر صالحىلار حاضر اول بىرگە ابراهيم آباد دىرلر لىكن آندە جىيولغان خلق ابراهيم عليه السلامغە خالق يەنى

قارشىلىق قىلغانلىقلارى اوچون آنندىن كوچوب قسطيه دىگان يىرگه كىلىدى رمله برله ايليا آراسنده در ايليا بيت المقدس در ابراهيم عليه السلامنىڭ حىوان ماللارى كوبره يىدى حتى اون ايكي ملك سورىك كىتو قوبى بولىدى هر كىتوده قارا اول صاچى آلتون قىغراولى برانى بارايدى روايت قىلنور نىمرو دىنىڭ غىضه اسمىلى بر عقللى قىزى بارايدى نىمرو دىن ابراهيمنى كوره بارور غه رخصت صورادى نىمرو دىنىدى آنىڭ اوطقه آطلغانىننه اوچ كون بولىدى اول كل بولغاندر دىدى قىز البىته كور دىسم كىله دىدى رخصت بىردى بىر بىوك يىرگه منوب قارادى ابراهيم عليه السلام اوچماخدىن كىلگىن تىخت اوستىننه او طرور نىره سى گل باغچىسى بولغان اى ابراهيم اوط سىنى ياندىر ماغان فى حال دىدى ابراهيم عليه السلام ئەيتىدى بركشى نىڭ كوكلىننه الله فى طانوماق بولسه آنى اوط ياندىر ماس غىضه ئەيتىدى رخصت بولسه مېننه سىنىڭ ياننىكا بارور ايدىم ابراهيم عليه السلام ئەيتىدى لاله الا الله خلىل رسول الله دىوب ئەيتىده كىل قورقما دىدى دىخى ايمان كىتروب اوطقه كىردى اوطقه باصقان بىر بىرى سونوب ابراهيم عليه السلام يانىننه باردى ينه ايماننى ياكار تىدى آناسى يانىننه اوطىن چغوب قايتوب حال احوالنى سويله دى نىمرو پادشاهلىق كىتودىن قورقوب غىضه گە مرتىده بولور غه بىوروب غىضه قىبول ايتىمەدى آخر اوغرىلارنى اوتىره طورغان دورت تىمىر قازىق اوستىننه صالحوب ئولتورورگە امر قىلىدى حق سبحانه و تعالى جبرائىل عليه السلام غه امر قىلىدى غىضه فى اول غىنا بىن قوتقاردى دىستىرەك روایتىكه بناء بو سفر لىرده ابراهيم عليه السلام برله برگه ايدى آنى اوغلى مىدىگە نىكلاندىردى آنندىن يكرمى بالا بىغىمىر كىلىدى علماء توارىغ ئەيتورلر حق سبحانه و تعالى ابراهيم عليه السلامگە دورت آياقلى حىوانلاردىن وهم باشقه ماللاردىن شول قدر بىردى آخرنى وهم دىنياسى تونىك بولىدى بركون خاطر شريف لىرىنە كىلىدى يارب مېن فقيرگە دنيا آخرت دولتىلرن نصبر لىر اىڭ اگر بر بالا دىخى نصيب قىلساڭ مېندىن صوك سىنى ذكر قىلوب خلىقنى دىن اسلام غه اوندىسە تمام نىعت بىرمىش بولور ايدىڭ ساره آنا هم بو اوى حسابىننه ابراهيم عليه السلام غه موافق ايدى لىكن اونندىن بالا بولو امىدى كىسلىش ايدى بالا بولسون نىتى برله هاجر آنسانى ابراهيم عليه السلام غه باغشلا دى هاجر اصله قىر اسمىلى ايدى قىر صالح بىغىمىر نىسلىدىن بىك ماتور باكىزە حتى اول زمانده ماتور لىقده بى نظىر بر خاتون ايدى صادق بر روايتده ذوالعرشنىڭ قولى قوروب ساره آنا دعا قىلوب قولى تونىلگىچ دعا اجرى اوچون صادق يادوالعرش ساره آناغە باغشلاغان ايدى هاجر هندە اجر معناسىننه يعنى بو خدمت ياللىڭ دىيك بولور شول سببلى قىر اسمى اونىتولوب هاجر دىوب ئەيتىلىدى.

قصه ابراهيم و اسماعيل عليهما السلام

«يا اَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ» يعنى اى آنا الله تبارك و تعالى نك بيو رغن قيل ديو ب آتاسينه نه يتكان حق سبحانه و تعالى دن الوغ قربانلق برله فدا قيلنغان يعنى قوتلغان قوله تعالى «وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ * اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا» يعنى حقيقتده اول اسماعيل و عده سنده راست بولدى دخينه بيغمبر رسول بولدى ديوم اقتالغان حق تعالى نك امرينه بوى صنوب عزيز جانندن كيچكان اسماعيل عليه السلام ايدى ساره رضى الله عنها هاجر آتاني ابراهيم عليه السلام غه باغشلادى بو ايكى شريف قاوشد يلى ايرسه هاجر آنا حامله بولدى بيغمبر صلى الله عليه و ساهنك نوري هاجرگه كوچدى ساره آنا نورنك ابراهيم عليه السلام دن هاجرگه كيتويينه بونور ميكا تيموش ايردى مينم آصرا ويه بولدى ديوب كونه شوب هاجر نك اوچ اعضاسن كيسهر من و عيىلى قياور من ديو آنط ايتدى و هاجر نك بورنن ايكي قلاغن كيسهرگه قصد قيلدى هاجر زار يلق قيلدى حاضر جبرائيل عليه السلام كيلوب ابراهيم عليه السلام غه نه يتدى ساره هاجرگه ظالمق قيلماسون خدانك امريدر ظالم لردن الله تبارك و تعالى راضى بولماس ابراهيم عليه السلام ساره آناغه جبرائيل عليه السلام نك سوزن ايرشردى ساره نه يتدى مين اوچ اعضاسن كيسهر من ديوب آنط ايتدم نيشله مك كيرك جبرائيل عليه السلام نه يتدى ايكي قلاغن تيش يات اعضاسندن بر آز كيسوب آل ديدى ساره آنا هم هاجر نك ايكي قلاغن تيشدى يات اعضاسندن كيكريگن كيسدى كوكلندن ايسدى عيىلى قيلدم ايرگه يارماس ديوب سويندى جبرائيل عليه السلام غه امر بولدى او جهاخدن هاجرگه ايكى آلغه كيتروب قلاغينه كيورتدى ماتور لغى آرتدى سنت قيلدى جهتن ينه سويكملى بولدى عربده خاتونلرنى سنت ههان بار امت محمد صلى الله عليه و ساهنك خاتونلرينه مستحب بولدى هاجر رضى عنها نك حمل مندى ياقنلاشدى ايرسه ساره رضى الله عنها اصلا صبر قيلمادى هاجر نى كوز آلده توتما يراق ايلتوب طاشلا ديوب ابراهيم عليه السلام نى كوچلهدى ابراهيم عليه السلام حيران يلوب تورغانده حق سبحانه و تعالى نك فرمانى برله جبرائيل عليه السلام ايرشدى ساره تله گانچه قيل ديدى ابراهيم عليه السلام ساره رضى الله عنها دن هاجر نى قايا ايلتمىكى تايسك ديدى ساره نه يتدى اول هاجر نى صوسز ايلسز بيرگه قوى ايكنچى اوزك توبه دن توشه اوچنچى هاجر ياننده كيچ قونما ديدى ابراهيم عليه السلام قبول قيلدى جبرائيل عليه السلام بر يراق بر روايتده ايكي توبه كيتردى درستره گى بر بران ايردى ابراهيم عليه السلام براقده مندى هاجر نى آرتينه اولطرتدى شام بيرنن

يولغه كردي جبرائيل عليه السلام هم آنلر بىرله ايردى حق تعالى نىڭ امرى بىرله بىرنىڭ
 طامورى بولدى توش وقتىندە بىر طاشلىق ئەرەمەلك بىرگە يېتىدىلار اوڭ مەككە مەككە بىرى
 ايردى شام بىرله اول بىرنىڭ مقدارى بىر آيلىق يول ايردى ابراهيم عليه السلام ھاجر
 آنانى شونىدە توشروب يانينە بىر صالحم يوزوم (ژېناگراڭ) بىر صاوت صوقويوب يولىنە
 قايتوب كىتىدى اصلا بىر سوز ئەيتەدى ھاجر رضى الله عنها آرتوندىن سىكرگە لىب
 يوكروب قارادى ابراهيم عليه السلام ھېچ دەشەدى آخر ئەيتىدى يا خليل الله شول الله
 تبارك و تعالى بىرله آنط ايتوب صورىقن سىنى اوزىنە دوست قىلىدى مېنى بويىرگە
 الله نىڭ امرى بىرله قالدىراستى ابراهيم عليه السلام بلى دىدى آنىدىن ھاجر رضى
 الله عنها توقتادى الله كرىم بىزنى ضايىق قىلماستى «رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ»
 دىدى آنىدىن كوڭلىنى الله تبارك و تعالى گە بىركىتىدى گاھا زارىلىق قىلور گاھا چلار
 ايردى ھېچ كىم يوق اصلا رزق يوق ھاجر رضى الله عنها شول زمان اسماعيل عليه
 السلامنى توغدىردى يوزمىنىدە آشاب بىتردى صودە توگاندى حال مشكل بولدى بالانى،
 طابقان اورنىدە قالدروب صو از لىب خىدادن بىر ياردەم ايرشەسەمى دىوب صفا طاوينە
 آنىدىن مروەگە منوب بىيوك بىردىن شول تىرونى قارادى يىنە صفا طاوينە توشدى آنىدىن
 يىنە آشغوب مروەگە باردى يىدى مرتبە بو ايكى طاو آراسىدە بوگىردى آخر اوزىنىڭ
 ھىم بالاسىنىڭ تركلىكىدىن اميد اوزدى صفا بىرلە مروە آراسىدە سى ھىرولە قىلماق
 اوشبو جەتدىن ھىجنىڭ سىنىدىن بولدى يىنچى مرتبە مروە طرفىدە بارغاندە بىر طاوش
 ايشتىدى اما ھېچ كىنى كورمەدى ئىچىرغۇچى جبرائيل عليه السلام ايدى يا ھاجر اوز
 اورنىڭنى صو از لىب حق تعالى سىنىڭ اوغلىنى ضايىق قىلماستى بو اورنىدە اوغلىڭ
 آتاسى بىرلە كەبەنى صالسا كىرەك ھاجر بوسوزنى ايشتكىچ بالاسى يانينە قايتىدى ياننىدە
 جبرائيل عليه السلامنى كوردى اما اول ايكاننى بىلمەدى اى بىچارە سىز كىم دىدى ھاجر
 ابراهيم عليه السلام جىمەتنى بىزدىدى بو صھرا دە ياغز رىقسىز سىزنى كىمگە طابشردى
 دىدى اللهغە طابشردى دىدى سىزنى بىر پادشاهغە طابشەرغان ايكان بارچە كىرەكلر سىزنى
 يىتتىدەر دىدى آنىدىن ھاجر بالاسىنە قاراسە بالانىڭ آياق اوڭچەسى طوغرىسىدىن
 صو چىغوب آغا باشلاغان ھاجر آنى كوروب شاد بولدى آنىدىن اچىدىلر صوسزلىقتىن
 ھىم اچلىقتىن قوتلىدى بو خاىصىت زىمىنىڭ خاىصىتىدىن نى نىت بىرلە اچسە شول حاصل
 بولور آنىدىن صوڭ ھاجر صوصاوتنى توتىرماق استەدى جبرائيل عليه السلام صاوتقە
 صالور ھاجىت يوق بو صو ھىمان آغار دىدى آنىدىن صوڭ طاش كىتىروب صونى
 بودى بىر آواز ايشتىدى قورقما حق تعالى بو صونى آرتىدورور ھىم بو اورنىنى عبادت

خانه قیلور وهم اوغلك پيغمبر بولور وهم قيامتكه قدر مکه مكرمه نك حالى سويله دى
 هاجر سويندى كوكلنى خوش توتدى اگر هاجر اول صونى بوماسه قيامتكه قدر اول
 چيشه آغار ايردى هاجر ايله اسماعيل عليه السلام اول صوياننده طورديلار ابراهيم عليه
 السلام نك آتاسى برله بر طوغانلر نك بالالرى جرهم قبيلهسى هر يلى شام طرفينه
 سودا برله يورورلر ايردى بومكه طرفنده هيچ صريوق ايردى بيك صوادلار قاباغنه
 صوغه ايرشور بىز ديوب بارغانده بىر تورك قوشلار كورديلار قارتلارى نه يتدى صو
 بولماغان بيرده بو قوشلار بولمى موندە برياخا صوبولغاندر بار ازله كر ديوب ايكى
 كشىنى ييه رديلر كيلوب آغوم صو كورديلر صو ياننده برخاتون بر كچكنه بالا اوپرا
 اول ايكى كشى كيلوب سز آدمى يا كه چن نسلندى ديوب صوراديلر هاجر حال
 احوال سويله دى حق تعالى بو صونى بو بالاغه هم ميكا بيردى ديدى آلا ر نه يتدى بو
 صوده ايكنچى كشى نك حقى بارمى ديديلر هاجر يوق ديدى يهن كشىلرى اول صو
 يانينه كيلوب اوزلرى اچهر اوچون هم تويه لرن اچرور اوچون رخصت صوراديلار هاجر
 رخصت بيردى بارچه لارى جيبولوب كيلديلر بو اوغلان كم اوغلى وسين كم سن
 ديديلر مين ابراهيم پيغمبر خاتونى بو ابراهيم پيغمبر اوغلى ديدى ابراهيم كم ديديلر
 ابراهيم شول كشى نرود آنك قولنده هلاك بولدى ديدى بو بالا نى اسملى ديديلر
 اسماعيل ديدى اسماعيل سريانى تلنجه مطيع الله معنا سنده آندن صو ك اول كروان
 خلقى صودن اوزلرى هم تويه لرى اچوب خوشلانديلار بو صو يانينى تورور اوچون
 بيك ماتور كورديلر اوز آلالار نده كيكاش ايتوب هاجر گه نه يتدى بىر اى هاجر موندە
 سين وهم اسماعيل يالغز اگر رخصت بيرسه ك بىز هم موندە طوريق يىل صاين
 بو اوغلانغه عشر بىزى بيروربىز هم سزگه خدمت قيلور بىز ديديلر هاجر قبول ايتدى
 آندن صو ك يهن گه قايتوب تمام كوچوب كيلديلر باشلقلارى مضاض هم سميدع
 آتلى ايردى مضاض مكه نك يوغاريسنده طاو باشنده سميدع طاو چيتنده ايلور صالديلر
 بازارلار قورديلار هاجر نى وهم اسماعيل عليه السلامنى بيك حرمت قيلورلار ايردى
 اسماعيل عليه السلام جرهم قبيلهسى كشىلرى برله اولطرداش بولوب اوسدى عربيجه
 سويله شور ايردى فصاحت برله عربيجه سويله شو اول اسماعيل عليه السلامن قالدى
 هر آيدە بر روايتنه هر يلدە ابراهيم عليه السلام جماعتن هم اوغان كورور اوچون ايرته
 برلن يورطندن چغوب توشكه چه مكه گه كيلوب كورشوب ينه تيز كيتە رايردى آطندن
 توشمىچه ايكن بىگه شامغه قايتور ايردى ساره گه اوشاندىق آطندى توشه سكه آنط بيرگان
 ايردى نيچه زمان عمر بو ره وشده اوتوب اسماعيل عليه السلام اون ياشينه يتدى ساره
 بعض وقت رخصت بيروب بر ايكى كون يانلار نده طورور ايردى بو آرا ده توشنده

ابراهيم عليه السلامه اوغلى اسماعيلنى قربان قيلماق بيورولدى علمالرنك بعضى بوغازلاماق برله بيورلغان اسحاق عليه السلام ديسو شه بتمش لر لكن بيغمبرمز محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نك «أَنَا ابْنُ التَّيِّبِينَ» يعنى مين ايكي بوغازلاماق برله امر بيرلگان كشي نك اوغلى ديد كينه بناء اسماعيل عليه السلام ايردى چونكه محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم اسماعيل عليه السلام نسلندن ايردى روايتدر ابراهيم عليه السلامگه توشنده «يا ابراهيم قرب القربان» يعنى اي ابراهيم تور قربان بوغازلاماق ديو بيورولدى ابراهيم عليه السلام يوقودن توروب يوزقوى قربان قيلدى اوط كيلدى بارچه سنى ياندردى ينه ايكنجى كون توشنده «يا ابراهيم قرب القربان» بيورولدى ابراهيم عليه السلام توروب يوز اوگوز بر روايتده يوزته وه قربان قيلدى اوط كيلدى بارچه سنى ياندردى اوچنچى كيچ ينه توشنده «يا ابراهيم قم قرب القربان» بيورولدى ابراهيم عليه السلام نى نهرسه قربان قيليم ديوپ صورادى الله دين باشقه سويگانكشى بر روايتده اوغلك اسماعيلنى ديدى ابراهيم عليه السلام ايرته گيسن توروب هاجر رضى الله عنها گه شه يتدى برعزیز دوستم اسماعيلنى كورورگه تليدر اسماعيل نك باشن طارا كوزينه سورمه سورت خوش بويلار برله ايسله ندر ياخشى كييلمرن كيدر دوستيه آلوب بارورمن ديدى هاجر رضى الله عنها ابراهيم عليه السلام شه يتكآنچه قيلدى تمام كييونوب بولغاچ اسماعيل عليه السلامه بچاق برله يب آل ديدى اسماعيل عليه السلام شه يتدى اي آتا قوناق غه دوست يانينه بارورمز ديب شه بته سك يب بچاق نيگه ديدى ابراهيم عليه السلام قايتقاند ه قوى بوغازلاماق آلوب قايتورمز ديدى آتا اوغل يب بچاق آلوب يولغه كرديلر ابراهيم عليه السلام آلتن اسماعيل عليه السلام آرتن بارور ايردى قاچجان هاجر نك كوزندن يوغالد ييلار ايرسه ابلين نك صبرى قالمادى اگر بووقت دهده وسوسه قىلا آلماسام باشقه وقت آصلا وسوسه م اثر قيلماس ديوپ اسماعيل عليه السلامه برقارت صورتنلى كشي بولوب كورنوب سيني آتاك قايا آلوب بارا ديدى اسماعيل عليه السلام دوستينه ديدى ابلين شه يتدى آتاك سيني قربان قيلورغه آلوب بارا ديدى اسماعيل عليه السلام قايسى آتا اوغلن قربان قيلغانى بار ديدى ابلين شه يتدى الله تعالى بيورغان ديدى اسماعيل عليه السلام شه يتدى الله رضالغى اوچون ملك جانم بولسه راضى من ديوپ شيطان ايسكاننى بلوب طاش آطوب ابلين نى قولادى امت محمد صلى الله عليه وسلم گه اول بيرده طاش آطماق سنت بولووى بوجهتن در چون ابلين اسماعيل عليه السلامن اميدسز بولدى ايرسه خاتونلارنى آزدرو آصات بولور ديب هاجر يانينه بر آدم قياقتلى بولوب كيلوب اسماعيلنى ابراهيم بيغمبر قايد ه آلوب كيتدى ديدى هاجر دوستينه

آلوب کیتدی دیدی ابلیس ئەیتدی قربان قیلورغه آلوب کیتدی دیدی هاجر آنا ئەیتدی قایسی آنا اوغلن قربان قیلغانی بار اول بولماس آنا بالاغه شفقتلی در دیدی ابلیس ئەیتدی الله رضاسی اوچون قربان قیلور دیدی هاجر ئەیتدی ای احیق الله رضاسی اوچون ملك اوغلن کیچتم دیدی ابلیس امیدسز بولوب کیتدی قایچان بئیر طاوینه ییتدی لر ایرسه ابراهیم علیه السلام طاوغه اولطردی اسماعیل علیه السلام هم اولطردی ابراهیم علیه السلام اوغلینک یوزینه قاراب یغلی باشلادی اسماعیل علیه السلام ای آنا نیک یغلیسک دیدی ابراهیم علیه السلام ئەیتدی قوله تعالی خبر اعنه «قال یابنی انی آری فی الہنام انی اذبعک فانظر ما ذاتری» یعنی ابراهیم علیه السلام ئەیتدی ای مینم اوغلم حقیقته مین سیننی توشمه بوغازلامق برله بیورلکم سین عقلک برله اولاب قارا نی ئەیتورسک دیدی اسماعیل علیه السلام «یا ایت افعل ماتؤمرستجنی انشاء الله من الصابرین» یعنی ای آنا بیورلغان اشکنی قیل مینی انشاء الله صبر قیلغوچی طابارسک الله نیک حکیمنه رضامن ای آنا بو سرنی ایوده نیک ئەیتمه دک آنام برله کورشکان بولور ایتم دیدی ابراهیم علیه السلام یغلا دی اسماعیل علیه السلام ای آنا طور تیز بول الله امرن صولغغه قالدیرما تاینکه گناھکار بولمیق دیدی رخصت ایتسک ای آنا برنیچه وصیتم بار دیدی اول آیاغمنی هم قولمنی به یله جان آچیغندن تیبیره نوب قائم چه چرمه سون ایکنچی بوغازلامانده یوزیه قاراما اتالیق شفقتی تیبیره نه سن اوچنچی کولمه گهنی آنامه ایلتوب بیر مینی ایسینه توشورسون وهم اورک مینی دعادن طاشلاما دورتنچی آنامه ئەیت حق سبحانه وتعالی نیک اترینه یغلامسن ابراهیم علیه السلام بو یوزرک یاندرغوچی سوزلرنی ایشتوب کوزی یاش برله تولدی «اللهم ارحم ضعفی وکبر سنی» یعنی یارب مینم ضعیف لگیمه وقار یلغیمه مرحمت قیل دیدی وهم «الهی ان لم ترحنی بشؤم ذنبی فارحم هذا الولد الصغیر الذی لاذنب له» یعنی یارب اگر مینم گناھم سببلی میکا رحیم قیلماسک بونگناھسز کچکنه بالاغه رحیم قیل دیدی اسماعیل علیه السلام ای آنا موندی سوزلر برله کون کیچکرمه الله نیک عنایینه دوچار بولمیق دیدی وهم کوزن آچدی کونق قپوغلاری آچلغان آتاسین کوره سکمی کونق قپوغلاری آچلغان فرشته لر آراسینه یغلامق وزار یلق توشدی فی حکمت یارب بریغه مبر ایکنچی پیغمبرنی سینک رضالقکنی تلهب بوغازلامق بولوب باشی یاننده تورا دیوب وهم طاولارغه نترمه زلزله توشدی اسماعیل علیه السلام بو حالنی کوروب «یا ایت افعل ماتؤمر» ای آنا بیورلغان اشکنی قیل قول آیاغمنی چیش فرشته لر کوچلک برله ن بوغازلامدی دیوب ئەیتمه سونلر

ديدى ابراهيم عليه السلام قول آياغن چيشرب تمام قوت ايله بچاقنى اسماعيل عليه السلامنى موينينه تارتدى حق تعالى جبرائيل عليه السلامگه امر قيلدى تيز ايرش اسماعيلنى موينن كيسدومه جبرائيل عليه السلام تيز بچاق برله اسماعيل عليه السلام موينى آراسنه قاناتن قويدى علماننى بعضى حق تعالى اسماعيل عليه السلامنى موينينه باقر كاغدهويدى بچاق كيسه دى ديديلر اسماعيل عليه السلام اى آنا شفقتك باصدى بچاقنى قانى طا طابا آلبادنى اى آنا يوزيمه قاراما حق تعالى نك خدمتند كيه چيلك قيلما قانى طارت ديدى ابراهيم عليه السلام تمام قوت برله طارتى ينه كيسه آلمادى اسماعيل عليه السلام اى آنا بچاق اوچن طامرغه قويدى باص ديدى اوچنچى مرتبه ده بچاقنى موينغه قويدى قوت وهم تزي برله باصوب اشقى بچاق ايكي قات بولدى اصلا كيسمه دى ابراهيم عليه السلام بچاقنى آچولانوب قوت برله طاشقه اوردى طاش يارلى وهم بچاق تلگه كيلدى اى ابراهيم نيك ميكا آچوقيلاسنى سيني نهرودا وتقه صالحاچ اوطنيك ياندرمادى ابراهيم عليه السلام شيتدى الله تعالى ياندرمادى بچاق شيتدى الله تبارك وهعالى وتقه بر مرتبه ياندرمادى اوط ياندرمادى اما الله تعالى ميكا يتمش مرتبه كيسه ديوب بيوردى مين معنور ديدى ابراهيم عليه السلام حيران بولوب تورغانده خطاب كيلدى

«قَدْ صَدَقَتِ الرُّؤْيَا اِنَّا كُنَّا لَكَ نَجْرَى الْوَحْسَنِين» يعنى ابراهيم تحقيق سين توشكنى راستغه يوكله دك حقيقتده بز ايز گولرگه اوشانداق جزا بيورومز مينم رحمت وشفقتمى كور طاوغه قارا ديوب ابراهيم عليه السلام طاوغه قارادى طاودن بر قوچقار يعنى قوى نه كسى كيلور آنى كوروب برروايتده جبرائيل عليه السلامنى قوى برله كيلگان كوروب شاد بولدى جبرائيل عليه السلام الله اكبر ديدى ابراهيم عليه السلام لاله الا الله والله اكبر ديدى اسماعيل عليه السلام الله اكبر والله الحمد ديدى قايجان ابراهيم عليه السلام قوينى توتدى ايرسه قاچدى ابراهيم عليه السلام آرتنن يوكوردى اسماعيل عليه السلام دخى توروب قوى آرتنن يوكوروب قوينى مناده توتدى شول بيورده قربان قيلدىلار ابراهيم عليه السلام اسماعيل عليه السلامگه سينك بهيله نگان آياق قولكنى كم چيشدى ديدى اسماعيل عليه السلام شول الله تبارك وتعالى فدام اوچون قربان ييهردى اول چيشدى ديدى قوچقارنى كوروب تونارده جبرائيل و ابراهيم واسماعيل عليهم السلام نك شيتكان تكبيرى حق تعالى حضرتينه خوش كيلوب حج علامتلرنين قيلوب ايسام تشرىق يعنى عرفه هم عيد كونلرنده بيش وقت نماز آرتنن بوامتكه واجب بولدى آننن صوك قرباننى بوغازلاب اول يوره گن بشروب آنا اوغل ايكسى آشاديلار آننن اتفاق قيلدىلار بوسرنى هاجرگه شيتمه سكه هاجر آنا رضى الله عنها

ایشک توبنده کوتوب تورور ایدی قایجان قایتوب اسماعیل علیه السلامک کوزی آناسینه توشدی ایرسه اوزن طییا آلمادی غایت بغلادی آناسی سبین صورادی ابراهیم علیه السلام سرنی سوبله دیوب رحصت قیلدی باشدن اوتکنان قصهنی سوبلهدی آنا اوغل بوزن یوزگه قوبوب حق تعالیگه شکر ثنا قیلدیلار روایتدر حق تعالی ابراهیم علیه السلامگه بیبهرگان قوچغار هابیلنک قربانی ایدی قرق یسل اوچماخده ایدی بر روایتده سیکسان بل اوچماخ نعمت لرنده یوروب سیمیرگان ایدی. ای بالا ابراهیم واسماعیل علیهما السلام قصه سنده سیکا و میکانصیب شولدر ابراهیم علیه السلام حق تعالینک امرینه بوی صونغانی اوچون اسماعیل علیه السلام حق تعالینک امرینه هم آنا راضی لغن کوزه تکانی اوچون اللهنک رحمتینه ایرشوب وهم فرشته لرنک دعاسی برله مشرف بولوب ابراهیم علیه السلام خلیل الله یعنی اللهنک دوستی برله اسله نوب اسماعیل علیه السلام «لولاک لها خلقت الافلاک» یعنی سین بولماسا ای محمد کولارنی یاراتماس ایدم دیوب تهیتلمش بیغبرمز صلی الله علیه وسلمگه بابا بولماق درجه سینه ایرشوب بوایککی ذات شریف تهیتکنان تسبیح لر امتکده واجب وسنت بولوب بنا قیلغان مکه مکرمه نی بول اوزهرینه کوچی بیتکنان کسه نه زیارت و حج قیلماق فرض بولدی ایمدی مین یا سین آنا و آنانک رضاسن الله راضی لغی اوچون کوزه تسهک ککوچک بیتکنان قدر و حرمت ایتسهک حق تعالی رحمتینه ایرشوب دنیا و آخرت مقصود و ایزگولک لرگه ایرشه کمزشک و شبهه سزدر. روایتدر اسماعیل علیه السلام بالغ بولغاچ آناسی هاجر رضی الله عنها وفات بولدی جرهم قبیله سی اسماعیل علیه السلامگه عشر لرندن باشغه بولهک قیلوب بییدی قوی بیردیلر قوبیلاری حسابسز کرب بولدی آناسندن صوگ بالغز قالووندن وهم نسلی کیسلجه سنون اوچون عماره اسملی قرنی نکا کلانندی نیچه زمان آنسک برله ترکلک قیلدی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمنک نسوری اسماعیل علیه السلامک یوزنده قویاش کونک بالقر ایدی اما عماره بونوردن محروم بولدی سببی شولدر برکون ابراهیم علیه السلام عادتق اوزهرینه شامدن مکهگه اسماعیل علیه السلامنی کورورگه کیلدی اسماعیل علیه السلام اوق آطارغه بیگ اوستا هم کوب وقت صحراغه آوغه چغار ایدی ابراهیم علیه السلام کیلوده اویده بولمادی ابراهیم علیه السلام تهوه اوستندن اسماعیل علیه السلام ایووی یاننده سلام بیردی عماره ایو اچندن اسماعیل بیغبر ایوده یوق آوغه کیتدی دیوب جواب بیردی ابراهیم علیه السلام حال احوال لرن سؤال قیلدی عماره ترکلک لرندن زالانندی ابراهیم علیه السلامنی ضیافت هم رعایه قیلمادی ابراهیم علیه السلام کیتوده ای خاتون اسماعیلگه میندن سلام تهیت وهم ایووننک ایشگن آلدنرسن دیوب تهیت دیدی شام طرفینه قایتوب

كيتىدى اسماعيل عليه السلام آردن كىلگاج ابراهيم عليه السلامنى كىلگانن سىزوب
 بزگە كىدە بولسە كىلدىمى دىنى عمارە ئەيتىدى بىر قارت كىشى كىلگان ايدى سىكاسلام ئەيتىدى
 ھم ايشگن آلدىرسن دىوب ئەيتىدى دىوب ابراهيم عليه السلامنى سوزن سويلەدى
 اسماعيل عليه السلام ئەيتىدى اول قارت مېنىم آتام سىن آگسا حرمت قىلماغاننىڭ
 ايشك دىوب سىنى ئەيتكىن سىنى طلاق قىلىم دىوب طلاق قىلدى آتالرىنە يىبەردى
 آندىن سوڭ جىرھم قىلغىنىڭ الوغلازىدىن حارث اسمىلى كىشىنىڭ ھالە اسمىلى
 قىزىن نىكاحلاندى لىقىبى يەنى قوشام آنى سىدە ايدى كۆنلردە بىر كۆن ابراهيم عليه السلام
 يەنە شامدىن اوغلى اسماعيل عليه السلامنى كۆرە كىلدى ابووى ياندىنە توروب سلام
 بىردى اسماعيل عليه السلام آودە ايدى ھالە قارشى چىغوب سلام آلدى ايرىڭ قايدە
 دىدى ھالە عادىتى اوزەرىنە آوغە كىتتى دىدى ابراهيم عليه السلام نىچال يىغىشى
 توراسىمى دىدى ھالە الحمدلله يىغىشى تورابىز دىدى آندىن ھالە ئەيتىدى اى عزيز
 ابووزىگە كىرۇب بىردەعا قىلساڭىز ماحىز طعامدىن رىھىم ايتسەڭىز دىبو اوتىدى ابراهيم
 عليه السلام مەكەن توگىل مەن تەوەدىن توشىمەن دىدى ھالە ئەيتىدى آلايسە رىخت ايتسەڭ
 چەڭك طوزانلانغان چىووب خوش بوى سورتورى ايدىم دىدى ابراهيم عليه السلام
 رىخت بىردى ھالە اوڭ باغىنە بىر طاش قويدى ابراهيم عليه السلام اوڭ آياغىن
 طاشقە باصدى صول آياغى اوزەنگى دە اوڭ ياق چەچن يوغاچ طاشنى صول باققە
 كۆچردى ابراهيم عليه السلام صول آياغىن طاشقە باصدى اوڭ آياغى اوزەنگىدە ھالە
 ھم صول ياق چەچن يىووب خوش بوى سورتورى آندىن بىر طاباق بىرلە بىر آز تەوە
 سوتىنىڭ قاتقن كىتتىدى ابراهيم عليه السلام بىر آز اول قاتقنى آشادى ھالە يەنى
 سىدەنىڭ خەتتىدىن راضى بولۇپ ايرىڭ كىلسە ابراهيم سلام ئەيتىدى دىخىدە ابوونىڭ ايشگن
 يىغىشى صاقلاسن دىب ئەيت دىدى. رىوایت ابراهيم عليه السلام ھالەدىن ابوونىڭدە ايكەك
 بارمى دىدى ھالە بىز ايكەكنى نىرسە ايكەك بىلەن دىدى طالقان بارمى دىدى طالقاننى ھم

نى ايكەك بىلەن دىدى ابراهيم عليه السلام بىك يىغلادى « رَبَّنَا اِنِّى اَسْكَنْتُ مِنْ
 ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زُرْعَةٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ اَفْتَدًا مِنْ
 النَّاسِ تَهْوَى اِلَيْهِمْ وَاَرْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ » دىوب دعا قىلدى مەنىسى
 اول بولسور يارى اھلىنىڭ بعضىسىن تورغۇزدىم مەن بىر رىزقسىز چوقۇردە اوزىڭنىڭ
 طوفاندىن ئلك حرمتلى بولغان ابوونىڭ قارشىدە يارى آندە طورغۇزماقم نىياز اوتەسونلر
 وعبادت قىلسونلر اوچون بىس يارى قىل سىن آدمىلرنىڭ بعضىسىنىڭ كۆكلىن مەل
 قىلغۇچى آوشقۇچى قىل مېنىم اھام اوزەرىنە دىخىدە ھىرىيىشلر بىرلەن رىقلاندىر شايد

شكر قیلورلار آلاز ابراهیم علیه السلامنڭ دعاسی قبول بولدی حق تعالی جبرائیل علیه السلامغه بیوردی رمله برله طائفی یییشنڭ کوبلگی برله مشهور ابردی اول یییش لك ییرلرنی مکه گه کیتردی بو ذکر قیلنغان آیت ابراهیم علیه السلام اول مرتبه ده هاجر برله اسماعیل علیه السلامنی کیترگان وقتنه قیلغان دعاسی دیو ذکر قیلنمشن در آندن صوڭ اسماعیل علیه السلام آودن کیلوب آتاسینڭ ایسن بلوب هاله دن بربر کشی کیلدیمی دیوب صورادی هاله شهیتدی بر قارت کیلدی هیچ آنڭ کولگمه ابیت نوری کشی کورگانم یوق یوزنده الوغلق پیغمبرلك اثری بارمنه بو طاشده آنڭ مبارک آباتی ازی دیوب طاشنی کورسه تدی ابراهیم علیه السلامنڭ اوز عبارتی برله ابراهیم سلام شهیت دیوب بیوردی وهم ایشگنی یغشی صافلاسون دیوب شهیت دید کن سویله دی اسماعیل علیه السلام نومن جیبوب یغلا دی اول قارت مینم آتام دیوب طاشنی یوزینه کوزینه سورتدی آندن هاله ایشک نی یغشی صافلاسون دیگانن صورادی اسماعیل علیه السلام شهیتدی کوڭلگنی خوش طوت ایشک دیوب شهیتکان سین محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نڭ نوری سیکن نصیب بولور آتامنی حرمت قیلغانسڭ دیوب هاله گه حرمت قیلدی هم در واقع هاله حامله بولوب قیدر بر روایتده قیدار دنیاغه کیلوب نور آثار کوچدی بو قصه دن قاین آتاغه خدمت قیلونی یادئا آل غافل بولها.

بناء کعبه

یعنی بوباب کعبه نی صالو بیاننده . کتابنڭ اولنده کعبه نی بر آزدیش ایدک آدم علیه السلام او جهاخن سرنیدب طاوینه اینوب مکه گه کیلوب توبه سی قبول بولدی حق تعالی آدم علیه السلامنڭ غاطری او چون بیت المعمورنی ایندردی فزل یاقوت دن ایکی ایشگی بار اچنده اون مڭ قزل آلتون قندیل هر قابیسی قویاش کولغونورلی حجراسود آق یاقوت آدم علیه السلامنڭ اورندغی ابردی آثار اولطرر ابردی تفسیر تپسیرده شه پتور حجراسود دستمال شکلنده یومشاق ابردی حق تعالی آنی آدم علیه السلامنڭ کوز یاشنی سورتک او چون بیبه رمش ابردی بر روایتده کعبه نی فرشته لر یارده می برله اوزی بناء قیلدی آنڭ طاشلاری آدم کونه رلك توگل ایدی فرشته لر کیتورر ایدیلر آدم علیه السلام کعبه نی بنا قیلوب بترگاچ مناجات قیلدی یاربی هر یورت بنا قیلو چینڭ جالی بولور شفقتڭ ومرحمتهڭ خزینه سنندن میئا جال رحیم قیلا سڭمی دیدی خطاب کیلدی بالالارکنن هر کم بو ایونی طواف وزیارت قیلسه گناهلرن یارلقام یارب اجرنی آرتدر دیدی حق تعالی بیوردی یا آدم بالالارکندن هر کم بو کعبه نی زیارت قیلورغه آرزو قیلسه لکن کیلورگه وزیارت قیلورغه کوچی بیتمه سه اول کسسته نڭ گناهنن یارلقارمن وهم

آنك حقتده حاجى لرنك قىلغان دعاسن قبول قىلورمن آدم عليه السلام يارب ميگنا بورحتك بيتهر ديدى ابن عباس رضى الله عنه روايتى اوزهرينه طوفان زمانى ايرشكاج فرشته لر اول طاش لرنى طاوولارغه امانت قويديلر كعبه الله نك اورنى بر قزل طاو بولوب قالدى طوفاندىن صوڭ شول قزل طاوغه كىلوب دعالى قبول بولور ايدى ابراهيم عليه السلام زمانينه چه شول ره وشده قالدى حق سبحانه و تعالى ابراهيم عليه السلامگه بيوردى يا گادن كعبه نى بنا قىلورغنا كه ابراهيم عليه السلام آنك شرافتى برله قيامت كه قدر مشرف بولغاي جبرائيل عليه السلام كىلوب شام طرفدىن مگه كه يونه لك يىلر مگه مكرمه ده اسماعيل عليه السلام ايكى طاو آراسنده اوق يونا ر ايردى شول زمان ابراهيم عليه السلام كىلوب بيتى اوغلى برله كورشدى حق تعالى نك امرن نه يتدى اسماعيل عليه السلام هم جان كوڭلدىن قبول قىلدى اما طوفاندىن نك حرم شريف آلنما قلىق برله اورنى بله سر قالغان ايدى حق تعالى حضرتى كعبه نك اورنى بلگرتدى بولگرتوده علمادان تورلى روايت بار بعضى حق تعالى كعبه اورنى قدر بر بولوط ييبهردى و بعضى حق تعالى بريلان ييبهردى اول بلان كعبه نك طشقى استيناسى اورنىدىن بوگار له نوب ياتدى بعض علما حق تعالى بر اورمه كوچ ييبهردى اول اورمه كوچ كعبه اورنى قدر ييرگه بره و ز قوردى ديديلر بهر تقدير حق تعالى ابراهيم عليه السلام گه كعبه اورنى بلدى دور تنجه روايت جبرائيل عليه السلام كعبه اورنى كورسه تدى اسماعيل عليه السلام طاش بلجق طاشودى ابراهيم عليه السلام طاشلارنى جايلا ب سالور ايردى اسماعيل عليه السلام جبرائيل عليه السلام اشارتى بوينچه فرشته لر برله بيش طاودن طاش كيتور لر ايردى اول بيش طاو طور سينا، طور زيتا، طور لبنان، طور جودى، طور حرا ايردى بو طاولر بعضى مكه دن يراق بولسه ده فرشته لر كوتهرمك و ياردهم ايتيك برله تيز و يكل كيلور ايردى كعبه شريفه بناسى تمام بيوكه ندى بوغارى برطاش بيتىدى بولدى ابراهيم و اسماعيل عليه السلام برطاشنى آياق آستينه قويديلر تاينكه بوغارى طاشنى يكل لك برله قوبار اوچون ابراهيم عليه السلام نك مبارك آياغى نك ازى اول طاشقه اثر قىلدى شول سببلى ابراهيم عليه السلام باصوب كعبه بنا قىلغان طاشنى مقام ابراهيم ديوب مشهور قىلدىلر كعبه نك استيناسى تمام بولغاچ ابراهيم عليه السلام اسماعيل عليه السلام گه بره ييت كور كه م طاش كيتور حاجى لر غه علامت بولسون ديدى اسماعيل عليه السلام طاشقه بارغاچ ابو قبيس طاوى يا اسماعيل طوفان وقتنده جبرائيل عليه السلام مينده برطاش قويدى شول طاشنى آلوب بار ديدى اسماعيل عليه السلام شول طاشنى آلوب باردى اول حجر اسود ايدى ابراهيم عليه السلام هم خوش كوردى روايتدر كعبه نك بو بيش طاودن بنا قىلنويونه سبب بعض علما نه يتدى حق تعالى كعبه طرفينه يونه لوب بيش وقت نماز او قوماقنى فرض

قیلی بیس نمازنگ نوابی بیس طاو قدرلی بولور علماننگ بعضی شهیتور کعبه ظاهرده
بیس طاو دن بقاء قیلندی باطن کعبه دخی دین اسلامدر بیس نرسه دن بقاء قیلندی قاپچان
ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام کعبه نی تمام قیلدیلار ایرسه احرام باغلاب جبرائیل
علیه السلامنگ اوده تووی بونچه حاضرگی وقت حج قیلنغان اوخشاشلی حج قیلدیلر
ابراهیم علیه السلام حج تمام قیلوده شامغه قایتو او چون عرفاتکه چقدی مکة مکرمه نی
کوردی طاشلق قولمق بیر اسماعیل علیه السلام هم آننگ بالالری ایسینه توشوب
یغلاب مناجات قیلدی حج ننگ قبول لغن هم کعبه شریفه ده خلقنگ کوبلگی برله هم
عبادتنگ کوبلگی وقبوللغی و نعمت ننگ آرزانلغی برله حق تعالی قبول قیلدی وحی
کیلدی یا ابراهیم بنده لرمنی بوناقیلنغان اویکنی حج قیلوغه اونده دیو ابراهیم علیه السلام
یارب منیم طاوشه قایا قدر باروردیدی حق تعالی شهیتدی فچقروب چاقوماق سیندن ایشتدرمک
میندن آندن ابراهیم علیه السلام حرمگه قایتوب مقام ابراهیم دیو مشهور طاشقه مندی
حق تعالی ننگ رحمتی برله اول طاش طاو قدر بیوکلندی قوله تعالی «وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ
بِالْحَجِّ بِأَنْتُمْ رِجَالًا» یعنی اونده ای ابراهیم آدمیلرنی حج گه کیلورلر اول آدملر
هر بر یراق بولوغوی بیرلردن آندن صولک ابراهیم علیه السلام اول یوزن یمن طرفینه
حاصل هر طرفه شهیله نوب بومبارک سوزنی شهیتدی «یا ایها الناس الان ربکم بنی بیتنا
وامرکم ان تعجوه فحجوا» یعنی حق تعالی بر ثوی بنا قیلدی ای آدمیلر
آگاه بولکیز سزگه حق تعالی حج قیلورغه بیورادر بس بو اوینی حج قیلکیز حق سبحانه
و تعالی بارچه عالم خلقینه بو اولدی ایشتدردی آنالار آرقاسندن آنالار قورصاغندن
لبیک یعنی قبول ایتدک دیوب بعض آدم بر مرتبه بعض آدم بر نیچه مرتبه جواب
بیردی بعض آدم اصلا جواب بیرمه دی ابراهیم علیه السلامنگ اونده وینه نیچه مرتبه
جواب بیرسه اول کهمسه نه گه شول قدر حج قیلو نصیب بولدی نی قدر فقیر بولسه ده
هیچ جواب بیرمه گانگه نی قدر بای بولسه ده حج نصیب بولمادی آندن ابراهیم علیه
السلام اسماعیل علیه السلام برله کور شوب شام بورطینه قایتوب کیتدی کیله چه ک
یلنی ابراهیم علیه السلام ساره آنانی وهم اسحاق علیه السلامنی آلوب کیلوب حج
قیلدیلر اسماعیل علیه السلام آنا آناسینه یعنی ساره رضی الله عنه گه شول قدر
خدمت قیلدی ساره آنا خوشنود بولوب دعاء خیرلر قیلدی ابراهیم علیه السلام هر یل
کیلوب حج قیلور ایردی اشاره ایبه لری شهیتورلر حق تعالی کعبه شریفه نی او چون
آلتون کش یا انجودن بنا قیلر مادی طاش بالچق دن بنا قیلدردی حکمت شول
عزه شرافتلی بولماق آدملر قارشنده عزیز قدرلی بولغان نرسه برله توگل بلکه حق

تعالیٰ ننگ بیرمکی برلهن نیته لقمق تعالیٰ حضرتی طو فراقدن یاراتولغان آدم علیه السلامگه نوردن یاراتولغان فرشته لرنی سجده قیلدردی بس اعتبار صورتکه تو گل خاصیتکه در *

قصه ولادة اسحاق علیه السلام

ساره رضی الله عنها یوزاوتوز یاشادی بالادن امینن کبسی ایرسه جبرائیل علیه السلام ابراهیم علیه السلامگه ساره دن اسحاق اسملی اوغلاک بولور دیوب سوینچ بیردی قوله تعالیٰ «وَبَشِّرْنَاهُ بِاسْحَاقَ نَبِيًّا» یعنی ئه بتور الله تبارک و تعالیٰ سوینچ بیردک بز اول ابراهیم اوزهرینه اسحاق پیغمبر برله بوقصه ننگ حاصلی شولدر لوط پیغمبر علیه السلام ننگ قومی ننگ گناهسی چیکمن چقدی حق تعالیٰ لوط قومون هلاک قیلو اوچون جبرائیل هم میکائیل فرشته نی اون فرشته برله ییبهردی بوفرشته لر یاش یکت لر صورتده ابراهیم علیه السلامگه کیلوب سلام بیردیلر ابراهیم علیه السلام روزه ایردی افطار یعنی آوز آچارغه قوناقلر کیلدی دیوب سویندی دورت آباغی آق قزل قاشقه بیک ماتور هم اوزلری قارشنده بیک سویکلی بز اولاری بار ایردی ابراهیم علیه السلام بزاونی صویوب ایتنی قوناقلار آلدینه کیلتردی آلا ننگ فرشته ایکنن بله دی قوله تعالیٰ «فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ» یعنی ابراهیم علیه السلام قوناقلاردن یاشرن اهلی یانینه باردی یعنی ساره یانینه باردی بس سیمیز بز او ایتی برله کیلدی یاقن قیلدی اول بز او ایتن قوناقلارغه فرشته لرننگ آشامون کورگاج آشامیسر منی دیدی ابراهیم علیه السلام کسکولندن قورقدی بولار فرشته لردر عناب اوچون کیلگانلردر دیو قوله تعالیٰ «فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً» ئه بتدی لر اول قوناقلار قورقما ای ابراهیم بز الله تعالیٰ ننگ ایلچیلری فرشته لر بزیسکنا سوینچ بیرر اوچون کیلدی بالغ بولغانده کامل علم اییه سی بولغوچی ایر بالا برلهن قوله تعالیٰ «قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ بِنُفْلٍ عَظِيمٍ» ئه بملش لر جبرائیل علیه السلام قاناتی برله بز او ایتن صیپادی بز او درمال تراوب توروب یوکروب باروب آناسینه قوشلدی بوها لنی کوروب ابراهیم علیه السلام هم اهلی فرشته لر ایکنن بلدی لر کوکلری طنچ لاندی قوله تعالیٰ «فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ» حق تعالیٰ ساره ننگ حالن بیان قیلوب ئه بتور یعنی اول ابراهیم ننگ خاتونی تجروروب قولی برله ما ئلاینه عجب له نوب صوغوب قصر قارچقسن نیچک ایر بالا بولور دیوب ایووبنه کردی تفسیر قاضی ده ئه بتور ساره ننگ عجب له نوب ما ئلاینه صومغاغی برله اوزنله میض کوروا سیسلیگن سیردی باشینی او یالوب توبه ن

بوكى «قَالُو كَذَّالِكَ» فرشته لره ئه يتد بيلر اش اوشانداق البته اير بالا طابارسك ديد بيلر «قَالَ رَبُّكَ» يعنى ربك خالفك ئه يتدى بىز ربهز دن سيكا خبر بيره مز «أَنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ» ديد بيلر يعنى حقيقتده الله تعالى نك سوزى حق اشى همك يعنى نق بولور ديد بيلر «تفسير قاضى». ابراهيم عليه السلام كه بالا برله فرشته لره سوينچ بيرگاج ييدى كوندن صوك ساره آنانك قورصاغنده بالا بولوى بلندى توقز آى اون كوندن صوك اسحاق عليه السلام دنياغه كيلدى اسحاق يراق معناسنك يعنى ساره بالا طابىاقى قارچق لوق سببلى يراق حسابلانغانلغى سببلى اسحاق قوشلدى اسحاق عليه السلام دنياغه كيلگان كيچنى ملك يولنز ابراهيم عليه السلام تيره سينه كيلدى جيپولدى ابراهيم عليه السلام الهى بونى نهرسه كه اشاره ديوب مناجات قيلدى حق تعالى خطاب قيلدى اوغلك اسحاق نسلندن ملك بيغبير دنياغه كيلويونه اشاره درديدى ابراهيم عليه السلام ئه يتدى الهى اسحاق غه بوكرامتنى قيلدك اوغلم اسماعيل گه نى كرامت بيردك ديدى حق تعالى ئه يتدى اسماعيل گه حبييم همك نك نورينى بيردم حبييم همك آنك نسلندن دنياغه كيلور اگر حبييم همك بولماسه سىنى وه اسحاقنى ياراتماس ايدم آنك حرمتينه بارچه عالمنى ياراتدم ابراهيم نى غايت سويندى هاجرگه مونى خبر بيردى هاجر رضى الله عنها هم سويندى كوب خيرا حسان قيلد بيلر اسحاق عليه السلام بالغ بولدى ايرسه بتول اسملى كشينك ربقه اسملى قزىنى نكاحلاندى ربقه دن ايگز ايكى اير بالا دنياغه كيلدى بىرينه عيصو ايكنچ سينه يعقوب اسم قويد بيلر عيصو تغوض لوق هم ايزگولك معناسنده يعقوب عقب دن مشتق او كچه معناسنك عيصودن صوك دنياغه كيلگانكه كوره يعقوب آنالدى اسحاق عليه السلام نك كوزلرى كورمهس ايردى عيصو يعقوب هر ايكى اوسد بيلر عيصو كوب وقت آو اولار ايردى اسحاق عليه السلام عيصونى آرتق سويه ر ايردى كونلر ده بر كون عيصوغه ئه يتدى اى اوغلم كييك ايتى آشاماقنى تليم آوغه باروب كييك توتساك بشروب كيتر كييك ايتى آشماچ سيكا خيره دعاء قيليم بيغبير بول هم نسلك بيغبير بولسون ديدى عيصو درحال اوغن آلوب آوغه كيتدى اما سوزنى عيصونك آناسى ربقه ايشدى ربقه يعقوبنى آرتق سويه ر ايدى يعقوب عليه السلامنى چاقروب خبرنى سويلدهدى هم تيز بر قوى تيريسى آلوب كيل هم قوى ايتى بشروب آلوب كيل ديدى يعقوب عليه السلام آناسى ئه يتگانچه قيلدى ربقه قوى تيريسن يعقوب غه كولمهك اچندن كيپورتوب پشكان قوى ايتن توتدروب اسحاق عليه السلام آلدينه قويدروب آنا كباب ايت كيلتردم ديدى اسحاق عليه السلام آشاب همك ايتدى يعقوب عليه السلام اى آنا

وعدہ قیلغان دعا کنی کوتوب نورامن دینی اسحاق علیہ السلام قولى برله یعقوبنىڭ
 تەنن صیقاب تەنن عیصو تەنن طاوشى یعقوب طاوشى دیوب ایت آشاتقان بالاسینە
 بیغمبرلك برله دعا قیلدى یعقوب علیہ السلام نسلندن کوپ بیغمبر کیلدى یعقوب
 علیہ السلامنىڭ قوی تیرىسى کییه کیىڭ حکمتى عیصو بیك جونلاچ ایردی آناسى
 طانیماسون اوچون بو اشنى قیلدى آنەن سوڭ عیصو آودن کیلدى قوش ایتن
 کباب قیلوب کیلتروب دعاء تلەدى اسحاق علیہ السلام بلدى ای اوغلم آنالڭ برله
 یعقوب مینى آلدادیلار اول دعاء میندن کیتتى دینی لکن اوغلم محروم بولما سیکنا
 هم دعا قیلیم دیوب قوش ایتن آشاب مەن ننا سوڭندە عیصوغە دولت پادشاهاق
 برله دعا قیلدى عیصو نسلندن کوپ پادشاه کیلەش دیومنقول در فقیر یا قصص
 اییه سینڭ کوکلینە بوقصەدن شول کلدىکە یعقوب علیہ السلام اگر چندیکە آناسینڭ
 اویره تووی بویچە اسحاق علیہ السلام گە حیلە قیلوب دعاء برله بیغمبر بولسە دە اسحاق
 علیہ السلام بددعا قیلماسە برنیچە خاطرى قالوب عیصو هم اوپسکە لەگانلىگی سببلى
 یعقوب علیہ السلام نڭ الوغ بالالارى سويکلى بالاسى يوسف غە حیلە قیلوب آنالرنىن
 آیردیلار یعقوب علیہ السلام نیچە بللر حسرت چىگوب ایکی کوزى صور بولدى
 بز فقیر محمد مصطفی صلی الله علیه وسام نڭ امت بالالارینڭ نورلى رسواى لق لارغە
 توشوب قايغى حسرتکە نوشە کمز یوزبىز قاراحالەز خراب بولماق بارە آنا آنالار بىزنى
 حرمت قیلیمچی بددعالرن آلباق دن ایکانلىگی کون کوک روشن در الوغ لار
 ئەیتەلر قصەدن مراد حصە یعنی حکایت دن مقصود الوش آلو ای بالا عبرت برله قارا
 آنا بددعاسندن نیچە آرسلان لرات بولدى نیچە آطلی لرجە بەوگە ئەورلدى غافل بولما!
 حکایت احياء الموتى حسن البصرى رحمة الله علیه دن روایت قیلنور حق
 تعالى ابراهيم عليه السلام گە کتاب ایندرگاچ ابراهيم عليه السلام کتابندە یازلمش کوردی
 اوچماخە طاوش قوشى قیافتلى قوشلار بولور اوزلرى تەوہ اوخشاشلى زور بولوب
 آغاچنن آغاچقە اوچارلار اوچماخ اهللری اول قوشلارنى آشابنى تەسەلر حاضر
 پشوب آلتون کەش صاوتلار برله آلدیلارینە کیلور آشاب تمام بولغاچ درحال تروپ
 صایرى صایرى کیتەرلر دیو ابراهيم عليه السلام بو یازونى کورگاچ مونڭ مثالن
 دنیا دە کورونى آرزو قیلوب قرله تعالى «قَالَ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى» دیدی
 یعنی یارب ئولکىنى نیچک ترگرەسڭ میکا کورسەت! حق تعالى «أَوَلَمْ تَوْنُ» دیدی
 اینانیمسکمنى دینی ابراهيم عليه السلام «بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قُلُوبُ» یعنی بلى یارب
 ئولک ترگزووگە اینانەن لکن کوکلم طنسون اوچون دینی حق تعالى قبول قیلدى

«فَخَذَ اَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ فَصَرَّهُنَّ اَلَيْكُ ثُمَّ اَجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يٰۤاٰتِيْنَكَ سَمِيْعًا» يعنى اى ابراهيم توت سين دورت قوشنى آلارنى صويوب برسن برسینه قاتشدرمونلڭ صوڭنده قارشكده بولغان طاولارغه شول قوشلاردن برهر كيسهك بولوب قوى مونلڭ صوڭنده آلارغه الله تعالى نلڭ اذنى برله كيلكزديوب ئهيت آلاركيلورلر ديدى ابراهيم عليه السلام بوغازلاب ترلگان قوشلار قارغا ئهتهج كوگار چن ايدى ابراهيم عليه السلام بو دورت قوشنى اختيار قىلووينڭ سببى بودورت قوشده آدم صفتلارى غالب بولغانغه كوره ذخيره بودورت قوشنى اختيار قىلوده مهنگولك ترلكىنى طابو نفس نلڭ دورت ناچار صفتن ئولتروبرله حاصل بولووينه اشارت بار ازل دنيا كوركاملكرن هم نفس آرزو قىلغان نرسه لرنى ئولترمك در نيتك نفس آرزووينه اييه رمك هم كوركاملك طابوس صفتى؛ ايكنچى جمله يعنى آدم گه قضا قىلماقنى ئولترمك برله نيتكدهته چنك ايكنچى ئهتهجكه جمله قىلوب صوغشماق ئهتهج صفتى؛ اوچنچى طول امل نفس نلڭ ناچارلغن ئولترمك برله نيتك قباحتمك طول امل قارغا صفتى؛ دورتنچى هو الانماقنى تكبرله نونى ئولترمك برله نيتك اوز شماق هواغه كوتهرليك كوگار چن صفتى. تفسير قاضيه ئهيتور ابراهيم عليه السلام ئولك ترگزونى صوراونلڭ سببى نهرود ابراهيم عليه السلامك تىكرڭ كم ديوب صوراجاج «رَبِّ اَلَّذِي يُعِى وَيُمِيت» يعنى مينم خالقم تىكرم شوچلاين الله ترگزور هم ئولتور ديدى نهرود ئهيتدى سين ئولك ترزگانن كوردگى؟ ديدى كوردم ديوب ئهيتمهدى شونلڭ اوچون حق تعالى دن كوزى برله كورمه كنى صورادى بس ابراهيم عليه السلام ئهيتلگان دورت قوشنى بوغازلاب جونلارن جوقرب ايتلرن بر برسینه قاتشدروب دورت كيسهك ايتوب بولوب دورت طارغه قويدى باشلارن اوزيانينه قويوب اى قوشلار الله نلڭ اذنى برله كيلكز! ديوب چاقردى قوشلر درحال ترلوب ابراهيم عليه السلام يانينه كيلوب باشلارى اورناشوب «لااله الا الله محمد رسول الله لقد اتخذ الله ابراهيم خليلا» ديوب اوچوب كيتدى حق تعالى يا ابراهيم كوردگى؟ قدرتمنى ديدى ابراهيم عليه السلام هر نرسه گه كوچك ييتكاننى بله من ديدى ابراهيم عليه السلامك دعاء قىلوب ئولك ترزگان بوقصه نى تفسير قاضى وهم دلائل النبوت كتابندن آلندى والله الموفق. فصل ساره رضى الله عنها يوزيكرمى ياشنك بر روايتده يوزاوتوز ياشنده دنيا دن اوتدى ابراهيم عليه السلام ساره نلڭ تركلك زماننده ساره نى حرمت قىلوب اوبله نمهدى ساره وفات بولغاچ ابراهيم عليه السلام نلڭ اوزملكى شام بيبرى حوران ايگنلىگى ده كومديلر آندن صوڭ ابراهيم عليه السلام قصص ربغوزى روايتنچه يقطور اسهلى كشينڭ طوراسهلى قزىنى آلدى آندن آلطى اوغل توغدى: يقشان،

يشبِق، زمردن، مديان، بشوح، واسع. اسماعيل عليه السلام هاجردن الوغ اوغلى
 ايكنچسى اسحاق عليه السلام ساره آنادن بوسيكز اوغلنك نسلنى كوبه يدى بعضى مسلمان بعضى
 منكر بولدى قوله تعالى «وَبَارِكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى اسْحَاقَ وَمَنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُسْنِمًا وَظَالِمًا لِنَفْسِهِ مُبِينًا»
 يعنى ئەيتور الله تبارك وتعالى كوب ايزگولك بيدرک بز ابراهيم اوزه رينه بالالارندن
 دخينه كوب ايزگولك بيدرک اسحاق اوزه رينه بالالارندن چقارماقلىق برله آنك
 آرقاسندن بنى اسرائيل پيغمبرلرن يا ايسه بو ايكسینه دنيا آخرت بركاتن
 قيلدق بز بو ابراهيم برله اسحاقنك اورلغندن يعنى بالالارندن بعضى اوز اوزينه
 ايزگولك قيلغوجى ايمان كيتيرك طاعت وعبادت قيلماق برله دخينه ابراهيم
 برله اسحاق نسلندن بعضى روشن اوز اوزينه ظلم لىق قيلوجى معصيت قيلماق
 وكفرلك برله (سورة صافات تفسير قاضى). علماء حديث اتفاقى اوزه رينه ابراهيم
 عليه السلام ايكى يوز يل عمر سوردى محمد بن اسحاق رحمة الله عليه ئەيتور ابراهيم
 عليه السلامنك عمرى آخريه ايرشدى ايرسه الوغ اوغلى اسماعيل عليه
 السلامغه تابوت سكينه نى كورسه تدى آنده بارچه پيغمبرلرنك صورتن وهم آدم
 عليه السلامدن بيرلى پيغمبرلرنك عهد يعنى وعده يازولرن كورسه تدى اول
 وعده دين اسلامغه اونده مك وهم پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمنك نورن حرامدن
 نى صاقلاماق ايدى اول تابوتنك يعنى صاندىق ياكه ياشچك اچنده هر پيغمبر
 صانچه بولمه لر بولوب بولمه صاين بر پيغمبرنك مبارك صفتى ايدى ايلك آخر
 بولمه پيغمبرمز محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمنك صفتى ايدى ابوبكر الصديق
 رضى الله عنه نك صورتى ابراهيم عليه السلام صفتنده قسارت كشى يازلمش
 ماكلارينده حبيب اكرم محمد عليه الصلوة والسلام گه اول ايمان كيتيرگان بودر ديوب
 يازلمش ايدى وهم پيغمبر عليه السلامنك او ك باغينه قويمش لر صول ياغنده
 عمر ابن الخطاب رضى الله عنه صورتى ماكلارينده دين اسلامده بولاط كوك اصلا هيچ
 كمنك اوزندن هم شلته سنن قورقماس ديوب يازلمش ايدى حضرة عبر رضى الله
 عنه نك آرتنده عثمان رضى الله عنه نك صفتى ماكلارينده پيغمبر صلى الله عليه وسلمنك
 اوچنچى خليفه سى ديوب يازلمش ايدى عثمان رضى الله عنه قاشنده حضرة على رضى
 الله عنه نك صورتى قولينه يالانچاق قىچ طوتوب ايلك اوستينه كوتهرمش ماكلارينده
 بو قصد قيلغوجى آرسلان هيچ بر قورقماس الله تبارك وتعالى هم آنك پيغمبرى
 آنى سويه اول دخى الله نى هم رسولنى دوست طوتار ديوب يازلمش در بو مبارك
 صورتلرنك تيره ارنده مهاجرين صحابه هم انصار صحابه لر صورتلرى يازلمش

آندن بالالارینه شهیتدی پیغمبر لر نك مبارك صفتنی قاراگز اقرارادیلار بار چه پیغمبر اسحاق علیه السلام نسلندن مگر محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم اسماعیل علیه السلام نسلندن آندن صوگ اسماعیل علیه السلامه شهیتدی ای اوغلم بار چه بالالارم آراسنده سیننی اختیار قیلدم وصیتیم سیکا بالالارمنك وصیتن کوردك مینده سیکا وصیت قیلامن بو محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نك نورن یخشی صاقلا پا کیره خاتون آل حرامدن صاقلان بالالارکا هم اوشانداق وصیت قیل دیدی اسماعیل علیه السلام هم قبول ایتوب تابوتنی آلدی آندن صوگ ابراهیم علیه السلام شام طرفینه اوزینك اوزنینه قایتدی عزرائیل علیه السلام حق تعالی نك امری ایله جانن قبض قیلورغه ایندی بو آراده قصه کوب بارن یازماقغه بو کچکنه کتابمز صیدرمیدر ابراهیم علیه الصلوة والسلام نك صاقالی آق ایدی برکون عزرائیل علیه السلام کیلمی رخصت ایتسهك جانك آلورغه کیلمد دیدی ابراهیم علیه السلام شهیتدی مین حق تعالی گه مناجات قیلغان ایدم عمرم آخرینه ایرشودن خبر قیلماقنی حق تعالی هم قبول قیلماش ایدی شهلی حق تعالی خبر قیلمادی وقت بار دیدی عزرائیل علیه السلام شهیتدی ای ابراهیم صاقالک قایوزمان آغاردی ابراهیم علیه السلام شهیتدی ایکی یل بولدی عزرائیل علیه السلام شهیتدی ای ابراهیم صاقال آقلمی ئولم خبری دیدی ابراهیم علیه السلام شهیتدی ای عزرائیل مشکلم بارهیچ دوست دوستنك جانن آلورمی دیدی عزرائیل علیه السلام شهیتدی ای خلیل الله بو سوزکنی حق تعالی گه شهیتیم نی جواب شهیتور دیوب کیتدی هم بیك تیز کیلمی و شهیتدی حق تعالی شهیتور هیچ دوست کوردگمی دوستینه بولغودن باش تارتور بو سوزنی ایشتکاج ابراهیم علیه السلام تیز کیل ای عزرائیل جانمنی آل میکا موندن آرتق سونچ یوق حق تعالی گه یولغانم دیدی عزرائیل علیه السلام جانن قبض قیلدی مبارک تهنی اسحاق علیه السلام جووب آناسی ساره ایله حوران ایگنلگنده یاناشه دفن قیلدی روایت قیلندی ابراهیم علیه السلام برله پیغمبر مز محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم آراسی ایکی ملك آلتیش بلمر.

وفات اسماعیل علیه السلام

قایجان اسماعیل علیه السلام نك عمری آخرینه ایرشدی ایرسه اسحاق علیه السلامنی چاقردی قزقداشن اسحاق علیه السلام نك اوغلی عیصوغه نکاح قیلماق هم اسحاق علیه السلام گه وصیت قیلماق اوچون آندن صوگ اسماعیل علیه السلام بالالاری آراسنده قیدارنی اختیار قیلوب وصیتن آنا شهیتدی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نك نورنی قیدار یوزنده بالقار ایدی تابوتنی قیدارغه طابشردی پا کیره حلال

خاتون آل نوری محکم نق صافلا دیوب وصیت قیلوب یوزاوتوز یاشنده ابراهیم
 علیه السلامن صولک قرق برنجی یلده دنیادن کوچدی بالالاری رکن برله مقام
 آراسنده آنالاری هاجر یانینه دفن قیلدی یبری مککه مکرمه هم وفاتی آندوبولدی
 اما اسحاق علیه السلام آتاسن ابراهیم علیه السلام یورطنده شامده وفات اولمش اسماعیل
 علیه السلامن صولک اون اوچونجی یلده اولهم یوزاوتوزنجی یاشنده دنیادن کوچمش
 علیه الصلوة والسلام قیدار اسماعیل علیه السلامن صولک اسحاق علیه السلام بالالرنین
 بریلده یوزقز نکاحلاندى آخر هیچ برسی حامله بولمادی آندن خداغوزاریلق قیلوب
 یوز قربان قوی چالوب خدانک امری برله توشنده عاضه اسملی خاتون آلباقغه
 بیورلوب عاضهنی آلدی عاضه عربدن بنی جرهم قبیله سینک پادشاهینک قزی
 ایدی قیدارنک یوزنده نور محمد صلی الله علیه وسلم بولغانغه کوره نی قدر الوغ
 پادشاه قزی بولسده نکاحلانوی آرزو قیلور هم تلهر ایدی اول نور عاضه گه
 کوچدی زمان تابوت قیدار یاننده ایدی اسحاق علیه السلام بالالاری تابوتنی
 تله دیلر سینده نوردن باشقه نهرسه یوق پیغمبر لک بزنگ نسلنه دبدیلر قیدار هم
 بیرمه سکه تلهدی کونلرده بزکون تابوتنی آچوب قارامانجی بولدی بزطراوش کیلدی سیکا
 تابوتنی آچماقغه رخصت یوق سین پیغمبر توگل آنی پیغمبردن باشقه کشی آچماس بو تابوتنی
 کنعانگه یعقوب علیه السلامگه ایلت بوزمان آندن باشقه کشی تابوتنی آچماس دیدی
 آندن قیدار عاضه گه وصیت نه بیتدی هین کنعانگه بارماقغه امر قیلندم سیندن بر بالا
 دنیاغه کیلسه کیرهک آنی آتام اسماعیل علیه السلام طوغان بیرگه باروب طوغر اسه
 حول قیل دیدی اوزی کنعانغه تابوتنی کوتره روب جهیه و کیتدی قاپچان قیدار کنعانگه
 یاقنلاشدی اسحاق علیه السلامنک بارچه بالالاری بزطراوش ایشندیلر یعقوب علیه
 السلام بالالارینه نه بیتدی الله تعالی نک اسم شریفی برله اینانمن قیدار تابوت برله
 کیله بارچه مز قارشى جفیق دیوب بارچه بالالاری برله چغوده قیدار تابوتنی آلوب
 تمام کیلوب سلامن صولک یعقوب علیه السلامگه طابشردی چونکه یعقوب علیه السلام
 قیدار برله کورشدی ایرسه یعقوب علیه السلام نه بیتدی یاقیدار توستک اوزگارگان
 دشمان قصد قیلدی یور یاشسته بولگئی؟ یاگناه قیلگئی؟ قیدار نه بیتدی هیچ برسی یوق
 لیکن میندن محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نوری کوچدی شول سببلی بوزمنک
 نوری صولدی دیدی یعقوب علیه السلام خاتونک اسحاق پیغمبر نسلندن؟ دیدی
 خیر یوق بلکه عربدن بنی جرهم قبیله سیندن دیدی یعقوب علیه السلام نه بیتدی
 محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم شرافتی آنلارده شول سیکا سوینچ بولسون خاتونک
 کبیچ گئی کبیچ اوغلیکنی طوغردی کولک قپولاری آچلغانسن کوردم
 و بیلدم اول نور شرافتندن در دیدی سوینچ فرشته لری توشدیلر دیدی قیدار یعقوب

عليه السلام برله كورشوب حرم شريفكه قايتدى يعقوب عليه السلام ته يتمشچه حمل دنياغه كيلگان نور بوزنده قوباش كوك بالقار آنى كوروب سويندى حمل بالغ بولدى قيدار دخيده بالالارى بولنچه حمل كه وصيتلرن ته يتوب آخرنكه كوچدى رحمة الله عليه.

قصه لوط عليه السلام

قوله تعالى «وَأَنَّ لوطًا لَمِنَ الرَّسَلِينَ» يعنى حقيقتده بزنك ايلچيلر مزن ديو كلام قد بيه بيغبرلك برله ذكر قيلنغان مؤتفكات خلقنى دين اسلام كه اوند ه وويانلق لردن طيبور اوچون بيغمبر قيلغان «وَلوطًا آتَيْنَاهُ مَكْمَأً وَعِلْمًا» يعنى لوطقه دعوى آراسن آيرماق اوچون بيغمبرلك هم عاملك بيردك ديو حق تعالى دن ماقتالماق طابقان «وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ» يعنى كرتدك بز اول لوطنى رحمتيز اهلى يعنى بيغمبرلر جهله سينه حقيقتده اول لوط ايزگولر جهله سندن سانالغان «أَذْقَالَهُمْ لَوْطًا لَا تَتَّقُونَ» يعنى اول مؤتفكات قومينك قردهش لوط ته يتدى اياحرامدن طيبيليمسرم ديو قومن شلته قيلغان «قَالُوا إِنَّا بَعْدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ» اگر سين بيغمبر بولساك بز كه الله نك عذابن آلوب كيل ديو قومندن جواب ايشتكان لوط عليه السلام ايردى.

نظم: ابراهيمنك آنا برتوغه قردهش اوغلى ايردى لوط

حق بيغمبر قيلدى آنى قبول ايتدى آنى لوط

دعوت ايتدى دين اسلام اوزره قومن نبي لوط

قيامادى هيچ برى قبول قرق يل زحمت كوردى لوط

رب نجنى ديوبن قول كوتهردى شو ككه لوط

بارچه بولديلار هلاك الاقوتلدى آنده لوط

لوط عليه السلامك آناسى ابراهيم عليه السلام آناسى برله برتوغه ايدى برى آزر برى هازر ايدى ابراهيم عليه السلام مصرغه ياقن بولغاچ خدا نك امرى برله لوط عليه السلامنى مؤتفكات كه بيبرگان ايدى ابراهيم عليه السلام شام ولايتى قسطيه كه كيلدى مؤتفكات برله آراسى برته ولكلك يول ايدى مؤتفكات مكذبات يعنى يالغاچيلر معناسنده مؤتفكات شهرينك پادشاهى شندوم وزيرينك آنى كوموز ايدى دورت بوتلارى بار ايدى برروايتده بيش بوتلارى بار ايدى: زيعال، سد، سيموز، قوب، قرط وبارچه شور خلقى بوييش بوتقه طابنور ايدى ادريس عليه السلام زمانندن لوط عليه السلام زمانينه چه مؤتفكاندن آرتق نعمتلى بير يوق ايدى قايجان بولارنك

آزغخلق لاری چيکن چقي ايرسه حق تعالی نعمت لرندن بركاتنی آلدی صالغخلق پيدا بولدی اول شهر نیرمسی خلق هر یلنی قشلق آزلارن مؤتفكانتن آلوب کیته رایدیلر بوبركات کیتکان یلنی هم کیلکیلر مؤتفكات خلقی بویل اوزمگه ده یوق بویل صووق بولدی اولرگزگه قایتوب کیتکزدیدیلر چیتدن کیلگان خلقی تکلامادیلر آخر شندوم پادشاهغه باروب ئه ییتدیلر شندوم زیعالغه باروب ئه ییتکزدیدی (زیعال بوت صورت آتی) زیعالگه باروب زارلاندیلار ابلیس ملعون آدم بالالرن توغلق قیلو اوچون الله تعالی دن قیامتکچه عمر تله گان فرصت طابیی برحصاص آتلی شیطانغه ایق قباحت عدايقه دوچار بولا تورغان نجس لک که یول کورسه تندی اول شوغچلارین بولر حق سبحانه و تعالی خباث یعنی قباحت دیو کلام شریفه نیچه پیرده ذکر قیلدی خباث قباحت دی بر اوردنه مراد ایرلرنگ ایرلرنی جماع قیلماقیدر خاتونلارنگ خاتونلارنی جماع قیلماقیدر پیغمبر صلی الله علیه وسلم ئه ییتور هر قایچان ایرکشی ایرکشی گه آطلانسه عرش ترره فرشته لر اول کشی گه لعنت او قورلار حتی اول کشی نلگ یانندن شیطاننه الله تعالی نلگ عذابدن قورقوب قاچار سلیمان علیه السلام ابلیس دن صورادی سیگا قباحتکنلگ قایسی سویکلیره ک ابلیس ئه ییتدی ایرلرنگ ایرلر برله جماعسی خاتونلارنگ خاتونلر برله جماعسی سلیمان علیه السلام نیک اول عمل بیک سویکلیدی ابلیس ئه ییتدی الله تعالی اول اشنی قیلو چینه بیک آچولانور حق تعالی آچوی کم گه قاتی بولسه آنی توبه دن براق قیلور تموغنه میگا یولداش قیلور دیدی لوط قومینگ عادت لری اوطوش اوینی اویناو که جه نه کسسی سوزشرو، ئه تیج صوغشرو، پهرده سزمونچغه کرو وکوگارچن برله اویناو ایسی وهم زیعال تری اچندن حصاص ملعون اویره تگان اش ایسی قایچان لوط قومی زیعالغه کیلوب چیتدن کیلگان کشیلر دن وهم نعمتلرندن بركات کیتوروندن زارلاندیلار ایرسه حصاص ملعون زیعال اچینه کرووب ئه ییتدی ای مینه قل لرم نعمتکزد آرتوون تله سه گز اول چیتدن کیلگان کشیلرنی توتوب آرتلارندن جماع قیلکزد بار نعمتکزد اوزگزرگه قالور آلا راوزلری اوک قاچار زیعال یانندن چغوب اول کشیلرنی توتیق دیگانده ابلیس بر بالا قیافتینه کرووب قارشولرنده طوردی باهل آتلی کشی ابلیس نی توتوب ایووینه آلوب کرووب باهیل برله یینه یتمش کشی کرووب ابلیس نی جماع قیلکیلر بر قباحتکنی شندوم گه ئه ییتدیلر شندوم دخی اول قباحتکنی قیلوب شهر خلقینه خبر صالحیلر قاید بر مانور بالا کورسه لر توتوب اختیاری اختیارسز جماع قیلور ایردیلر ابلیس ملعون وسوسه سی آلا رغه خوش بولدی هیچ کم خاتونینه قاراماس بولدی کونلر ده برکون ابلیس ملعون اوزن داروچی خاتون قیافتینه کر توب شهر گه کردی خاتونلر ابلیس که ئه ییتکیلر بزنگ ایرلر بز ایرلرنی خاتون ایتوب توتالار ابلیس ئه ییتدی سزگه قاراماسه

سزده آلاغه قاراماگز بالاوزدن ابرلرنك يات اعضاسى كوك ياصاب بربرگزنى
اشلهگز ديدى بودخى خاتونلارغه خوش كيلدى آخرنده نوموغه دوچار قيلدى قاچقان
مؤتفكات قومی بواشلىرىله قباحتمك نىك چيگندن چقىلر ايسه جبرائيل عليه السلام
غه حق تعالى بيوردى قلم لوطغه بار ميندن سلام ئەيت پيغمبرلك برله سوينچ بير
مؤتفكات قومی آزغن بولدى آتلارنى ايمانغه اوانده سون حلق اوزهرينه قلىق
قيلنمش بر الله ديب لوطنى پيغمبرم ديسونلر صاقاللارن يولغا سونلار خاتونلار بر
برسينه قاوشماسون صورتكه طابنماسونلر لوطه قيلماسونلر ديولوط عليه السلام اول
وقت مؤتفكات صحراسنده تركلك قىلادر ايدى شهر خلقىنىك قباحتمك لرن بلسده
آلار برله اشى يوق ايدى بر كون جبرائيل عليه السلام بر آدم صورتند لوطغه
كيلوب سلام بيوردى لوط سلام آلوب سين كم ديوب صورادى جبرائيل عليه السلام مين
جبرائيل ديدى لوط عليه السلام آوغه چقغان ايدى اوق جهيه سن قويدى يا جبرائيل
نى كيتردك ديدى جبرائيل عليه السلام پيغمبرلك كيلتردم الله سيكلا سلام ئەيتدى
ديب الله تبارك وتعالى نىك بيورغن ابرشردى لوط عليه السلام «نعم المولى ونعم النصير»
ديدى آنندن قومينىك قباحتم و اوصالقتنن توسى كيتوب ابراهيم عليه السلامغه باردى
اى قرداشم حق تعالى ميكا پيغمبرلك بيوردى ايك اوصال قومغه بيهردى ديدى ابراهيم
عليه السلام اول قايسى خلق ديدى لوط عليه السلام مؤتفكات خلقى ديدى ابراهيم
عليه السلام ئەيتدى چون الله تبارك وتعالى بيوردى قورقبا تيز الله نىك امرن توت ديوب
لوط عليه السلامنى اوزاتنى لوط عليه السلام نىك خاتونى ملعونه ايدى مؤمنه ايكى قزى
بارايدى بر ته وهسى براتى بار ايدى ته وه سينه رع اسم بيرگان ايدى آطينه زينه
اسم بيرگان ايدى لوط عليه السلام كوچمك اوچون ئەيبرلرن ته وه سينه آروتدى ايكى
قزن هم خاتونن آلوب يولغه توشدىلر مؤتفكات صحراسنده عامورا ديگان بيرگه ته وه سن
چو كدروب چاطرن اولطرتدى مؤتفكات خلقى كوردىلر بر ياط كشى چاطر
قوروب اولطردى بيك ماتور ايكى قزى هم خاتونى دورت كشى پادشاهلارينه خبر
ايتدىلر بر كشى كيلگان بيك ماتور عاموراده توشكان ديوخبر بييردىلر پادشاهلارى
آنى موندە آلوب كيلگزدىوب كشىلر بيهردى لوط عليه السلامغه ياقن كيلدىلر ايرسه
ته وه برله ات اول خلقغه قارشى باروب نيچه سن هلاك قيلدى نيچه لرن جراحته ديلر
قالغانى قاچوب پادشاهغه باروب حاللرن بيان ايتدىلر پادشاهلارى وزيرينه بيوردى
باروب كور اول نيندى كشى ديوب وزيرى بيش يوز كشى برله كيلوب لوط عليه
السلامنى كوردى آنىك كم ديدى لوط عبدالله ديدى قايا باراسك ديدى لوط عليه السلام

سزگه كيلدم پيغمبر من ديسى اول وقت جبرائيل عليه السلام وحى كيتردى آلارنى شهرگه باروب اونده ديو لوط عليه السلام ته وه سن اتن آلوب شهرگه كيتدى پادشاهنك سرايينه ييتدى ته وه اونك باغنده ات صول باغنده قاراول كوكك طور ديلار اول آراده پادشاهسى كوروب سين فى اسملى ديدى لوط عليه السلام عبد الله ديدى پادشاه عبد الله فى ديگان سوز ديسى الله تعالى قلى ديهك بولور ديدى آندن لوط عليه السلام ته ييتدى حق تعالى مينى سيكا ييبهردى الله قارشنده بوزوق اشلردن طيماق اوچون الله برديوب ته ييت آنگ اوچون بيرنى كوكنى بارچه عالمنى ياراتقوچى كوكنى تره كسر توتقوچى بر الله در مينى الله نك پيغمبرى ديوب ته ييت ديدى پادشاه ته ييتدى معجزهك بارمى لوط عليه السلام بار منه بوته وه برله ات نلگه كيلوب گواھلق بيرر ديدى ته وه در حال «لا اله الا الله وانك لوط رسول الله» ديدى ات دخى «لا اله الا الله وحده لا شريك له» ديدى پادشاهلارى حيران بولدى مونك كوكنى كورگانم ايشتكانم يوق ايدى ديدى ياننده غى كشيلىرى يا پادشاه بوسهر چيدر ديديلر لوط عليه السلام ته ييتدى الله بله مين سهرچى توگل ديدى پادشاه ته ييتدى اى لوط سينك مقصودك مالدر سيكا مال بيريم سين بوسوزكنى ته يتقه ديدى لوط عليه السلام ته ييتدى ميكا مال حاجت توگل سز الله فى بر ديوب ته يتكز بوته صورتككه طابنها الله برديوب ته ييت لوط الله نك پيغمبرى ديوب ته ييت ايرلرگه جماع قيلماكز الله نك عذابندن قورقكز بو اشكزدن الله تعالى راضى تسوگل اگر الله بر پيغمبر حق ديوب ته يتقه سه كز بوزوق اشلرنى طاشلاماسا كز حق تعالى عذاب ييبه رور الله فى برله سه كز مينى پيغمبر ديسه كز حق تعالى نعمتلكر كزنى آرند رور اوچماخ نصيب ايتهر ديدى آلار ته ييتدى يالوط بوسوزلردن قايت طييل يسوق ايسه مينى شهردن چغارور بز قوله تعالى خبرا عنهم «كذبت قوم لوط المرسلين» يعنى يالغانغه توتدى لوط قومى پيغمبرلرنى لوط عليه السلام ته ييتدى تحقيق مين سزگه الله نك رسولى الله رضالق اوچون بو قباحت اشكزدن صافلانكز مينم سوزمنى قبول ايتوب بوى صونكز قوله تعالى خبرا عنه «انى لكم رسول مبين فاتقوا الله واطيعون» وقوله تعالى «وما استئلكم عليه من اجر ان اجرى الأعلى رب العالمين اتاتون التكران من العالمين وتذرون ما خلق لكم ربكم من ازواجكم بل انتم قوم عادون» يعنى مينم بونصيحتنى قيلماغم سزدن اجر مال صوراب توگل مينم اجرم فى بارچه عالمنى ياراتقوچى الله تبارك وتعالى بيرگوچى اياسز ايرلرگه كيله سزمى يعنى ايرلرنى جماع قيلاسزمى سز نك فابده كزگه الله تبارك وتعالى ياراتقان خاتونلار كزنى قويا سزمى درستلكده شهوة ده

چيكن چقيش خلق دخى ده دشمانلق قيلولرغه تيوش خلق سز بو گناهنى قيلولر سببلى قوله تعالى « قالوا لئن لم تنته بالوط لنكونن من المخرجين » يعنى نهيتد بيلر اول لوط قومی بوسوزندن بزنك اشبزننى قباحتكه چغارودن طييلماساك البته بز سيني شهر بزدن قروب چغاروربز ديد بيلر لوط عليه السلام نهيتدى حقيقتده مين سزنك بوقباحت اشكرگه بيك آچولانغوجى البته سوزمن طييلمهن ديدى حاصل لوط عليه السلام قرق يل بوره وشچه قومن ايبانغه اونددهدى قباحت اشلرندن طييدى آخر آلاردن هيچ كم ايمان كيلتروچى بولهادى همان قباحت اشلرن آرترديلار لوط عليه السلامنى آتوروب صوغوب تورليچه مسخره قيلولار ايدى لوط عليه السلام بولاردن اميد اوزدى. بر روايتده مؤتفكات فلسطينك اوج شهرينه نه يتولورايدى برى سدوم ايكنجهسى كدوم اوجنجهسى ارم بواچ شهرنك پادشاهسى ذوالكنز آتلى ملعون ايدى آناسى ذوالعرش آتلى ايدى ابراهيم عليه السلام قولنده هلاك بولهشلار ايدى ذوالكنز آتاسينك هلاكغندنده لوط عليه السلام وعظمنده نصيحت آلهادى آخر لوط عليه السلام كه درست بيغبر بولساك اللهكندن عذاب آلوب ككيل ديد بيلر بس لوط عليه السلام « رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ » يعنى الهم مينى اوزا زينه ظلم قيلغوچى قومنك عملندن قوتقار ديو مناجات قيلدى حق تعالى دعاسن قبول قيلدى كونلرده بركون جبرائيل ميكائيل فرشته دخيده اون فرشته برله آدم صورتلى بولوب لوط عليه السلام قومن هلاك قילו اوچون امر قيلندى حق تعالى خبر بيرهشى برله ابراهيم عليه السلام كه كروب ساره دين اسحاق توغارديو سوينچ بيرد بيلر حكايه باشنه نه يتكان ايدك ابراهيم عليه السلام بلدى بو اون ايكي فرشته البته برالوغاش اوچون كيلگانلر اي فرشته لر! سز نى اوچون كيلد كز؟ ديدى فرشته لر نه يتدى حق تعالى بزلرنى لوط قومن هلاك قילו اوچون بيبهردى ابراهيم عليه السلام نه يتدى آنده لوط بار فرشته لر بز لوطنى قوتقارورمز قومن هلاك قيلولرمز ديب ابراهيم عليه السلامن كوز آچوب يومغانچى لوط عليه السلام كه باروب ايشك قاقديلار توننك ايكي اولوشى اوتكان ايدى لوط عليه السلام چقدى بولار سلام بيرد بيلر لوط عليه السلام آلدى قوناق لر ديوب حرمتلهب اوينه آلوب كردى وهم اول سوزى بوبولدى اي يكتلر زنه ارماغه چماكز بزنك اوج شهر ملعونلرى اير يكتلر برله بوزوق اش قيلولار ديدى فرشته لر اصلا جواب نه يتده ديلر لوط عليه السلام نك خاتونى كافره تيز پادشاهلارينه خبر بيردى بزنك لوطنك ايوروينه اون ايكي بيك ماتور ياش يكتلر كيندى ديو پادشاه دخى اون وزيرى برله آط آطالوب لوط عليه السلام نك ايوروينه كيلد بيلر كورگه

تله ديلر لوط عليه السلام قارشى چغوب بر آز نزاع قيلدى اى پادشاه ميني قوتقار ميني رسواي قىلما كىرهك بولسه ئەنە قىلارنى آلگىزدىدى ملعونلر سىنىڭ قىلارگە نى اشبىز بار بىزنىڭ مقصودنى سىن بلەسڭ بىزگە اير بالالار كىرهك دىدىلر لوط عليه السلامنى باصوب ابووينە كىردىلر شول ماتور يكتلر پادشاهلارنى حضرت جبرائىل گە قولن سوزدى جبرائىل عليه السلام ايدەندىن بر اوچ توفراق آلوب يوزلر يىنە سىبىدى كوزلرى اورنلرى برلە بلىسبز بولدى يعنى تمام سوقىر بولدىلر كوز اورنلرى دە بتىدى لوط سحر چىلر كىترگان بىزنى سحرلا دىلر دىوب قىچىروب چغوب ايرتەگە سىنى ھم قوناقلرگىنى تورلى تورلى جزالار برلە ئولتۇرۇمىز دىو لوط عليه السلامنىڭ ابوويندىن چغوب اوچ شەرگە خىر صالحىلر لوط عليه السلامنىڭ ابو تىرەسىنە چغوب قاچماسون دىوب ايكى مڭ قوراللى قاراۋل قويدىلار لوط عليه السلام بوھالنى كوروب قايعورۇرغە باشلادى بو اون ايكى يكت ئەيتدىلر اى لوط سىن قايعورما بىز فرىشتەلر بو اوچ شەر خلقنى ھلاك قىلوغە بىيورلدىق لوط عليه السلام بىز نىچك قوتولۇر بىز دىدى فرىشتەلر سىنى وبالالارگىنى سحر وقتىندە قوتقارورمىز مگر كافىرە خاتوننىڭ بولار برلە ھلاك بولور دىدىلر قوله تعالى «انا ارسلنا عليهم حاصبا الا آل لوط نجينا هم بسحر نعمة من عندنا» يعنى ئەيتور الله حقيقتدە بىردىك بىز اول لوط قومى اوزەرىنە شەرلر نىڭ اوستىن آسغە قابلا دىقېز سوگندە قاتى جىل برلە ھر قايسىنىڭ اسمى يازلغان واق طاشلارنى مگر لوطنىڭ ابو اھلىنە يىبەرمەدىك يعنى لوطغە اىمان كىلترگۈچى ابو اھلىنى قوتقاردىق بىز اول لوط قومىن رحىمىزدىن سحر وقتىندە وقوله تعالى «وتركنا فيها آية للذين يخافون العذاب الاليم» يعنى ئەيتور الله تبارك وتعالى قويدىق بىز لوط قومىنىڭ ھلاك بولۇوينا علامتلر رىجىتكۈچى مەنگۈ عذابدىن قورقۇچى كىشىلر فائىدەسى اوچون. روايتلر حق تعالى اول اوچ شەردە لوط قومى ھلاك قىلغاننىڭ سوگندە شەرلر اورنىن قارا كورمىر اوخشاشلى قىلدى تىرەن تىرەن ياغىلر ياراتتى اول بىلغەلردە حشراتلر برلە تورلى صاصى صولار ياراتتى اون ايكى چاقىم بىردىن اول صولارنىڭ ناچار قىباحتى ايسى آدملرنىڭ بورىنە كىروب لوط عليه السلام قومىنىڭ عذابىنى ايسلر يىنە توشىروب الله تبارك وتعالى گە صغىنورلار نىزھە المجالس كىتابىندە بازار حق سبحانە وتعالى مھىد مصطفى صلى الله عليه وسلمنىڭ امتلىرىنى قدر كىچە سىندە وعىد شرىقى كىچەلر نەدە اوزىنىڭ كىلنىڭ رحىمىدىن يارلقاغاننى كورگىچ ابلەس ملعون بىك قايعىروب لوط عليه السلام قومىنىڭ ھلاك بولغان شەر اورنىنە باروب قايعىسون باسا ايمىش قرة العيون كىتابىندە ئەيتور بىر كىسنى لوط قومىنىڭ عەلن قىلوب يعنى لوط قىلوب توبەسىز دىيادىن اوتسە اول كىسنى نى حق تعالى قىبرنە طورغىزاس

قارلغاچ قیافتندە برفرشتەنى بىبەر راول كشىنى آياغى بىرلە توتۇپ لوط قومىنىڭ شەرىنە
 ايلتۇپ طاشلار لوط قومى بىرلە عذاب قىلنۇر ماڭلاينە اللەنىڭ رحىمتىدىن امىد سز دىو
 يازلغاي. (ھىدەيت) پېغىبىر مەھمۇد مەصطفى صلى اللە عليه وسلم ئەيتىدى اگر بىر كەسنىە
 اير بولۇبدە ايرگە جەمە قىلسە در بالار دەغى صوقدر صورلە غىسل قوبۇنسە ھىمان نەجس در
 دىدى حاصل لوط عليه السلام بالالارى بىرلە سەر وقتندە شەردن چغۇب قوتلىدى جىبرائىل
 عليه السلام اوچ شەرنى بىرى بىرلە ھواغە كوتەروب آستىن اوستىكە ئەيلەندىروب قابىلادى
 لوط قومى نىڭ جانلارى تەمۇغغە كىتتىدى. بۇ كىتاب بەردە بوقدر بىرلە كىفایەلەندىك تاينىكە او قوچىلار
 يو قىبىدۇن غەبىرەت آلۇپ بوزۇق اشلردن صاقلانسۇنلر دىو « رَبَّنَا لَنْ نَخْلُغَ قُلُوبَنَا بَعْدَ
 اذْهَبْتَنَا وَآخْتَمَ آجَالَنَا بِالْاِيْمَانِ » آمىن يا مەجبىب السائلىن .

قصه یعقوب علیه السلام

اول بالالاردىن « يَا اَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يَوْسُفَ » يعنى اى بىزنىڭ آتامز نى بولىدى
 سىڭا بىز يوسۇف نى صىراغە آلۇپ باروغە اېفانئىسىڭ دىد كىرى بىرلە آلدانغان « فصبىر
 جەبىل » يعنى كوركام صبىر كوركام دىوب صبىر قىلغان « وَاللّٰهُ الْمُسْتَعَانُ » يعنى اللە تبارك
 وتعالى ياردەم استەلەش دىوب خىدادن ياردەم استەگان « أَشْكُوا بَنِيَّ وَحَزَنِي اِلَى اللّٰهِ »
 يعنى طاقت قىلمى قاينوغە وحسرتكە شكائت قىلماق اللە تبارك وتعالى گە دىوب
 خىداغە شكائت قىلغان « وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ » يعنى ايكى كوزىنىڭ آغارماق بىرلە صىفتلانغان
 « اذْهَبُوا بِقَهْمِي هُنَا فَالْقَوْهُ عَلَى رُءُوسِ اَنْبِيَاءٍ بَصِيْرًا » يعنى يوسۇف عليه السلام نى
 مبارك كۆلمەك بىبەر لۇپ سۇيىچ بىرلۇپ كوزى آچلغان يعقوب عليه السلام ايدى .

نظم :
 آناسى اسحاق پېغىبىر باباسى ابراهيم خلیل
 اون ايكى اوغل روزى قىلدى آتال الله المجليل
 مۇچە اوغلى آراسىدىن سۇيگان اوغلن آلدىروب
 بالالاردىن حسرت كورگان ايدى يعقوب اسرائيل
 كردى قاينى او بى چەر زارى قىلدى شەب نهار
 تەلەدى رب دىن يوسۇف يعقوب نبى اسرائيل
 چىكىدى قاينى اوغلى اوچون اللەنىڭ مرسل قلى
 گل چە چەك تىك يوزى صولدى يعقوب نبى اسرائيل
 بىدى يەشەر اوغلنى آلدىروب ياشى آغۇب
 سىكسان يىلدىن سولك آنى طابدى يعقوب اسرائيل

يعقوب عليه السلام نكح آتاسى اسحاق عليه السلام آنك آتاسى ابراهيم عليه السلام
 بويعقوب عليه السلام نكح اسرائيل ايدى سريانى نلنجه صفوة الله يعنى الله نكح
 صافلانيش قلى معناسنده بولور بر روايتده اسرائيل الله نكح اسير قيلغوجيسى معناسنده
 يعقوب عليه السلام كيچ نماز عبادت قيلغانده ابليس اوطن كيلوب سوندور ايدى
 بر كيچنى ابليس نى توتدى اسير قيلدى اسرائيل ديوب نه يتلو وينه سبب بولدى بويعقوب
 بيك بهادر كوچلى بيهمبر ايدى ابليس نى اسير قيلغاچ كوكلينه ميندن كوچلى آدم
 بارميكان ديوعجب توشدى حق سبحانه و تعالى برفرشته نى آدم صورتينه كرتوب اوغرى
 قياقتلى قيلوب بيهردى اوزى صحراده قويلارن ته وه لرن صافلارغه باروب يوقلاغان
 ايدى اويانسه بر كشى نى كوردى اوغرى ديب بلى مينم ته وه لرم قويلارم
 يانينه نيك كيلك ديوب توتدى تاك آتغانجه نزاغلاشديلار آخر فرشته يعقوب
 عليه السلامنى كوته روپ بيريگه سالدى يعقوب عليه السلام نكح بو توبى آورتور بولدى
 عچيندن توبه قيلوب الله تعالى غه يالباروب يارب بو آوروومنى بيهبرسه ك اوزينه
 سويكلى طعامنى حرام قيللم ديوب ته وه ايتى برله ته وه سوتن اوزينه حرام
 قيلدى آنك اوچون يعقوب عليه السلام نكح سويگان نعمتى ته وه ايتى ته وه سوتى ايدى
 يعقوب عليه السلام نكح اون ايكي اوغلى بار ايدى قزلارى هم بار ايدى بر پادشاه
 يعقوب عليه السلام نكح قزينه ياوچى بيهردى اول پادشاه كافرايدى يعقوب عليه السلام
 قهرل قيلمادى ياوچى نه يقدى پادشاه نكح سوزى اگر قزن بيرمه سه عسكرم برلن
 باروب قزن آلورمن ديب سويله دى ديدى خطاب كيلدى اى يعقوب تله سه ك
 هلاك قيليم تله سه ك اورو ش قيل يعقوب عليه السلام بالالرى برله كيگاش قيلدى
 بالالرى صوغشماقتى تله ديلر اما يعقوب عليه السلام انامادى پادشاهنى بير يوندى
 آننن صولك ينه بر پادشاه ياوچى بيهردى يعقوب عليه السلام نه يقدى هين سنت سز
 كشيگه قزمنى بيرميهن قز تله سه سنت قيلسون ديدى پادشاه اوزينى سنت قيلردى
 وزيرلرى هم سنت قيلرديلر آننن صولك ياوچينى ينه بيهردى ايدى سنتلى
 بولدى قزنى حاضر له ب بيهبرسن ديدى يعقوب عليه السلام ايدى لاله الا الله يعقوب
 رسول الله ديوب نه يتوب صورتلرن وانسون صنغه طابنماسون قزمنى بيورورمن ديدى
 پادشاه آچولانوب بزنى مسقل ايتمه ديوب عسكر جيبوب كيلدى يعقوب عليه السلام
 بالالرى بيك بهادر ايديلر اول پادشاهنى هم عسكرن تمام ثولترديلر آننن
 صولك دنيا ده اوچياخ سالدرغان شدانك اوغلى عملاق پادشاه ايدى بو عملاق بيك
 باى ايدى قرطوم شهرنده ايدى كنعانده آشلق او كميچه قرطوم شهرنده آشلق
 طارى بيك بولغان ايدى كنعان برله قرطوم آراسى اون كونلك يول ايدى يعقوب

عليه السلام بالالارن قرطومدن آشلقى صاتوب آلوب قايتورغه ييبهردى عملاق بازار اوستنده اوزينىڭ سرايندن بازار خلقن تماشا قىلوب قاراب تورغانده اون يكت باشلارنده آق بولوپ بازارغه كىلوب كرديلر عملاق بولارنى كوروب صوقلاندى چونكه اون يكت بارچه برتيگن ماتوريكتلر ايدى بولوپغه قارادى بولوپده لاله الاالله همدرسول الله يازلمش كوردى وزيرن چاقروب بار شول يكتلرنى آلوب كىل ديدى وزير باروب سزنى پادشاه عملاق دهشى ديدى يهودا ئەيتىدى برتگىرى پيغمبرينىڭ اشن بترمى بارا آلەببىزاشبىزنى بترگاچ باروربىز ديدى آشلقى آلفاندين صولك باردىلار عملاق بولارغه اوز ياننده اورن بىردى برهم برهم كوزدن كيچوردى بيك ماتورلار اى يكتلرسىزكم؟ ديدى بولار كنعانده يعقوب پيغمبر بالالارى ديدىلر سزدن باشغه ينه قرداشكز بارمى؟ ديدى ينه ايكى كچكنه اير قرداشبىز باردىلر عملاق ئەيتىدى قز قرداشكزده بارمى ديدى بلى باردىلر عملاق ئەيتىدى اول قز قرداشكزنى ميكا بىرگز! آناكزنى هم سزنى توره قىلپم مال برله بايتيم ديدى يهودا قرداشلرىنه فى ئەيتىك ديوب قاراسه كوردى شمعون برله روييل آچولانغانلر توكلرى اوره تورغان يهودا تيز اول ايكسينىڭ آرقالارن صيفادى مونىڭ سببى شول يعقوب عليه السلام اوغللارى آچولانسه برشهرنى خراب قىلمى توقتاماسلار ايدى اگرا براھيم عليه السلام نسلندن بره آر قاسن صيفاسه آچولارى باصولور ايدى يهودا ئەيتىدى اى پادشاه سىنىڭ اوغلىڭ سىندىن رخصتسىز قزگنى بىره آلورمى يوق بىره آلماس ديدى يهودا ئەيتىدى بزهم آتابزدن باشقه قزن بىره آلەببىز آتامزغه باروب كيكاش ايتىك اگرمصلحت بولسه بىروربىزدىدى عملاق بوسوزگه شادبولدى بيوردى خزينه دن بولارغه اون نهوه يوگى بغدادى باطمان عنبر اون باطمان زعفران ملك آلتون نه نكه آتچە بىروب ئەيتىدى آناكزغه ئەيتكز! پادشاه سزنى آتالقغه قبول ايتدى سز آنى هم اوغلىڭغه قبول ايتكز ديوب يعقوب عليه السلام بالالارى عملاق يانندن چغوب كنعانگه قايتدىلار عملاقنىڭ سوزن آنالارىنه ئەيتدىلر وهم عملاق بىرگان نرسه لرنى كورسه تدىلر يعقوب عليه السلام بو خبرنى ايشتوب قاىغروب جلادى ميندن ئلك هيچ پيغمبر قزن مشركه بىرگانى بارمى ديدى اوغللارى سىن بلورسنىڭ قرىڭ سىنىڭ اختىيارگه ديدىلر بو طرف قرطوم پادشاهسى عملاق برخبر بولماسمى ديوب بر آى خبر كوتدى هيچ خبر يوق آخر يعقوب عليه السلام گه خط يازدى بويله پادشاهلار پادشاهنى الوغلار الوغى عملاق دىن سز فقير فقير يعقوبغه سوزم شول بو خط باروب بيتكچ قرگنى حاضرله ب ييبهر ييبهر مەسەك ايل شەرگنى خراب قىلوب سىنى اوغللارنىڭ برله ئوتروب قزگنى آلورمن نىڭ پيغمبرلكىڭ هيچ فائە قىلماس اول كوك نىڭسى بولسه

میں پیرنگری دیمش لعنة الله عليه اول خط یعقوب علیه السلام گه ایرشندی ایرسه بالالارن جیبوب خطنی او قوندی بالالاری اؤل قورقیدیلار صوگشربز دیدیلر یعقوب علیه السلام یهودا گه خط جواب یاز دیوب بیوردی یهودا کاغذ قارا آلدی یعقوب علیه السلام ئیتدی یاز بسم الله الرحمن الرحيم من یعقوب اسرائیل الله بن اسحاق ذبیح الله بن ابراهیم خلیل الله علی عملاق لعین الله ان شداد شقی فی الدنيا والاخرة یعنی یعقوب پیغمبر دین عملاق لعین گه بلگل کم هیچ پیغمبر قزن مشرک گه بیرمه دی مین هم بیره سم یوق مگر لاله الا الله یعقوب رسول الله دیسه ک بیرو درست دیدی والسلام علی من اتبع الهدی یعنی الله ننگ رحمتی بولسون توغری یولغه کونلگان کمنسه گه خط عملاقه باروب بیتدی ایرسه عملاق او قوندی بیگ آچولانوب توسی کیتدی وزیرلری ئیتدیلر یغشماقی برله بیبه رمه دی یامانلق برله آماق مصلحت دیدیلر عملاق بیوردی عسکر جیبولسون دیوب تیز زمان عسکر جیبولدی عملاق بیگ زور سیمز حیوان ایدی آط قاچر کونتره آلماس ایدی فیل گه آطلانندی عسکر باشلاب یوزملک کشی برله کنعانگه کیلیدیلر یعقوب علیه السلام اوغللاری صحرا ده ایدی عملاقنی کوردیلر چیکسز عسکر برله کنعانگه یاقن توشمشلر خبر بلوب تیز یوکروب کیلوب یعقوب علیه السلام گه ئیتدیلر یعقوب علیه السلام مناجات کیلدی درحال جبرائیل فرشته وحی کیلتردی حق تعالی سلام ئیتدی اوغللار گه ئیت قورقما سونلر قزک هم حضرتده عزیز نصرت بیرگوچی من صوغشقه چقسونلر دیو بیوردی یعقوب علیه السلام خداننگ امرن اوغللاریفه ئیتدی اوغللاری هم قبول کیلیدیلر یعقوب علیه السلام صاندغن آچوب آدم علیه السلام کوله گن شمعون غه بیردی شیث علیه السلام کوله گن روبیل غه کیورتدی ادریس علیه السلام تسبیحن لایه غه بیردی اسماعیل علیه السلامننگ قربان موگزن نغفال غه بیردی آدم علیه السلام طایاغن یهودا گه بیردی توغز اوغلینه یهودانی باش کیلوب چغاروب بیبه ردی یعقوب علیه السلام اوغللاری تزلوب اون یکت عملاق عسکرینه بیتدیلر عملاق وزیرینه ئیتدی یعقوب اوغللاری نی اشکه کیلگانلر باروب بل اگر عنبر برله کیلگان بولسه لار نیمه کز صوغشره کیلگان بولسه لار توتوب میئا کیلترکز دیدی وزیر باروب صورادی یهودا صوغشقه کیلک دیدی وزیر بیگ قانی کولدی یهوداننگ آچووی کیلدی قرداشلرینه ئیتدی سز موندن تورک مین باروب صوغشیم دیوب طایاغن کونتره عسکر اچینه کردی طایاغی برله وزیرنی ایکی یوزکشی برله ئولتردی آندن صوگ یعقوب علیه السلام بالالاری بریگوب های های دیوب تجمردیلار کولک یا کفرادی قرق ملک کشی قورقووندن ئولدی یعقوب علیه السلام معجزه سی ظاهر بولدی عملاقننگ فیلی قورقوب اورکوب

قاجدى عىلاق يىلوب توشوب بر چوقۇرغە كروب بوسى يهودا عىلاقنىڭ قاچقان كروب آرتىدىن بارسە عىلاق برچوقۇردە باتقان اى ملعون اللهنىڭ قىرتىن كور «لااله الاالله» دىوب ئەيت مىلمان بول قۇتول دىدى عىلاق دشمەدى شمعون باروب عىلاقنىڭ صاقتىدىن توتوب يعقوب عليه السلام گە كىتىردى يعقوب عليه السلام اى عىلاق «لااله الاالله يعقوب رسول الله» دىوب ئەيت تەوغىدىن قوتول دىدى عىلاق ئەيتىدى اى يعقوب بوكون مىكا مەلت بىرايمان كىتورومىن لىكن بوكون بوسوزنى ئەيتەسمىن دىدى يعقوب عليه السلام وحى گە منتظر بولدى جبرائىل عليه السلام اللهنىڭ سىلامىن ايرشردى اى يعقوب عىلاق غە بوكون نى قدر يلغە مەلت سوراسە مەلت بىردىدى يعقوب عليه السلام عىلاق غە نىچە يل مەلت تىلىسنىڭ دىدى عىلاق اون يل مەلت تەلەدى يعقوب عليه السلام عىلاقنى بىبەردى عىلاق ياشىن دن قاچقان شىطان كوك قىرطومغە كىتىدى قاچقان اون يل تىام بولدى ايسە حق تعالى دن خطاب كىلدى جبرائىل عليه السلام يعقوب عليه السلام غە اللهنىڭ سىلامىن ايرشردى بىوردى حق تعالى نىڭ امرى يهودانى عىلاقغە بىبەر باروب دىنگە اونەسن يعقوب عليه السلام يهودانى عىلاق غە قىرطوم شەرىنە بىبەردى يهودا عىلاقغە كروب اى پادشاه آنام نىڭ رىخت بىرگان يلى تىام بولدى «لااله الاالله يعقوب رسول الله» دىوب ئەيتورگە وعدە قىلغان ايدىڭ وعدە گە كىلىم «لااله الاالله يعقوب رسول الله» دىب ئەيت دىدى عىلاق ئەيتىدى اى يهودا پادشاھلارغە ايلچىنى ئوتىمىك عارلىك يوق ايسە باشىنى كىسوب سويەلگىنى فىل آياق آستىنە طاشلار ايدىم كىنغان گە قايت آتالغە ئەيت اوتىسكان اشنى قوبىسون قىزىن مىكا حاضرلەب بىبەرسون يوق ايسە شول قدر عىسكەرىم تىكرىنىڭ دەھم اول قدر عىسكىرى يوقدر دىب كىفر سويلەدى يهودا اى بىچارە بر مرتبە عىسكەر بىرلەن باروب حالىنى كوروب قوتلغان ايدىڭ ايدى ھەمان شول سوزىنى ئەيتەسنىڭ دىدى عىلاق ئەيتىدى سىز سەرچى ايكانسىز اول وقتدە غافل ايدىم بلىم مىن ھەم سەرچىلەر حاضرلەم دىدى يهودا ئەيتىدى اى ملعون «لااله الاالله يعقوب رسول الله» دىوب ئەيت دىدى عىلاق آچولاندى بار سىن ايلچى صوغىش قە حاضر بولگىزدىوب درھال وزىرىنە ئەيتىدى عىسكەر حاضرلە يهودا بوخىرنى بىلگىچ كىنغان گە كىتىدى عىلاق ھەم دورت يوزمىڭ عىسكەر بىرلە كىنغان گە بوردى يهودا يعقوب عليه السلام گە خىر بىردى يعقوب عليه السلام مىناجات قىلدى درھال جبرائىل عليه السلام ايرشدى بايعقوب حق تعالى نىڭ قىرتىن كور بو كىچە اول ملعوندىن الله تعالى سىزنى قوتقار دىدى عىلاق كىنغان گە باقلاشوب بر صحراغە توشدى كىچ ايدى خدانىڭ امرى بىرلە قانى بىل ايسە باشلادى جىل بىرلە اوت كىلوب عىسكەرن ھەم عىلاقنى ياندىدى بىراىل عليه السلام

ئەيتىدى اى يعقوب اللهنك امرى عملاقنك خزينه سن مالن آل باشقه لرن اوطقه
صا ديسى يعقوب عليه السلام عملاقنك مالن خزينه سن آلدى باشقه جهازلارن
اوطقه ياندردى جبرائيل عليه السلام اول شهرنى هلاك قىلدى ييربرله تيگز بولدى.

قصه يوسف عليه السلام

قوله تعالى «يا اَبَتِ اِنِّى رَايتُ اَھدَ عَشْرَ كَوْكَبًا وَالسَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَايتُھُمْ لِي سَاجِدِينَ» يعنى اى آنا
حقيقتك مین توشمك اون بر بولدى دخيك قوياش آي ميكا سچك قىلغانن كوردم ديب آنا سینه توش
سويله گان «يا بنى لَانَقْصُ رُؤْيَاكَ عَلٰى اَخَوْتِكَ فَيَكِيدُ وَا لَكَ كَيْدًا» يعنى اى مینم كچكنه او غم
توشكنى قرداشلر كه نه يته سيكا حيله برله قصد قىلورلار ديوپ آنا سنن وعظ ايشتكان آخر
قرداشلرى حيله سى برله قوييغه توشكان قوييدن چغوب اون سيكز باقر آچمغه صاتلغان
«قَالَ اجْعَلْنِى عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ اِنِّى حَفِيظٌ عَلِيمٌ» يعنى يوسف عليه السلام ئەيتىدى
ريان پادشاهه مینی يير خزينه سینه خواجه قبل حقيقتك مین اول يير خزينه سن تپيش سزدن
صا قلاغوچى هم آشلىق علمن كوپ بلگوچى ديب اوزىنى ماقتاغوچى مصر خاتونلر نك
فتنه سینه دوچار بولوب «رَبِّ السَّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ» رب اول خاتونلر
فتنه سنن ميكا زندان سويكلى ديوپ گناهه توشم س اوچون زندانغه توشكان
«تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَاَلْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ» يعنى يارب مینی مسلمان بولغان حالده دنيادن
چغروب ايزگو قل لرك جهل سینه توتاشدر ديب زار يلق و مناجات قىلغان يوسف
عليه السلام ايدى حق سبعا نه و تعالى كلام قىيى قرآن عظيمده «نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ
الْقَصَصِ» يعنى اى محمد سينك اوزه كه قصه لر نك كور كاره گى قصه قىلورمز ديو
قصه يوسف عليه السلام سورهنى ايندردى بو سورهنك احسن قصص يعنى قصه لر نك
كور كاره گى بولووينه علماء لر كوپ وجه ذكر قىلدىلر اؤل شولدر بو قصه ييغبرمز
صلى الله عليه وسلم كه تمام غيب ايدى بو قصه نى هيچ كمن ايشتوب بله دى مگر الله
تبارك و تعالى اوزى بلدردى قوله تعالى «ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْھُمْ اذْ اَجْمَعُوا اَمْرَھُمْ وھُمْ يَمْكُرُونَ» يعنى اى محمد بو يوسف خبرى غيب خبرلرندن
بز اول خبرنى سيكا وحى قىلامز سين اول يوسف نك قرداشلرى قارشنده توگل
ايدك آلا يوسف عليه السلامغه حيله قىلغانلرى وھم يوسفنى قۇبوغه صالورغه قصد

قیلغانلاری زماند؛ ایکنچی بو قصه تمامی ایله برسورده کیلدی؛ اوچنچی بو قصه ده حق سبحانه و تعالی امرینه بوی صنوو برله عمت صوکنده راحت دخیده عبرت اییه لرینه ترکک قیلوغه یامانلق غه یاخشیلق قیلوغه تعلیم اویره تو بار؛ دورتنچی بو قصه ننگ اوّلی توش اورطاسی توش آخری توش بولغانلانی اوچون احسن قصص دیولدی؛ بیشنچی بو سورهنی او قوماق؛ اون خاصیت بار شوننگ اوچون احسن قصص آتالدی: اوّل بر کهنه فقیرلک که دوچار بولسه؛ ایکنچی خورلقغه توشسه؛ اوچنچی زندانغه گرفتار بولسه؛ دورتنچی قایغولی بولسه؛ بیشنچی آچوغه گرفتار بولسه؛ آلتنچی نفسی یامانلقغه قصد قیلسه؛ ییدنچی دشماندن قورقولی بولسه؛ سیکرنچی فتنه که توشسه؛ توقرنچی وسوسه که گرفتار بولسه، اوننچی خاتونلار مکرندین قورقسه سورّه یوسفنی او قوسون؛ تفسیر قاضی روایتنجه یعقوب علیه السلام ننگ دورت خاتونین ایکی کنیزه گندن اون ایکی ایر بالا دنیاغه کیلدی حق سبحانه و تعالی یعقوب علیه السلامنی قویاش غه اوخشانندی قزی دینانی آیفه اوخشانندی اون بر اوغلن اون بر یولن زغه اوخشانندی که نیتک قویاش عالم ننگ تونزک گنده اون ایکی برج ایله خدمت ده دائی سیر قیلور او شانداق یعقوب علیه السلام یوسف علیه السلامنی آغالارینه بیروب یوسف علیه السلام ننگ تونزک گینه پیغمبرلک ایله که لاتینه پادشاهلق و دولت که ایر شوگه سبب اولمش لار حضرت جابر رضی الله عنه روایت قیلور بر یهودی پیغمبر صلی الله علیه وسلم که کیلوب یا عهد یوسف علیه السلامغه سجده قیلغان فی اسملی یولنزلار دیور رادی پیغمبر صلی الله علیه وسلم وحی که منتظر بولدی در حال جبرائیل علیه السلام ایرشوب خبر قیلدی پیغمبر علیه السلام یهودیگه نه یتندی اگر یولنزلارنی خبر بیرسه ایمان کیلتورسکنی دیدی یهودی بلی کیلتور من دیدی پیغمبر صلی الله علیه وسلم نه یتندی: «جربان، طارق، ذبال، قانس، عبودان، فلیق، مصبح، ضروچ، فرع، وناب، ذوالکتفین قویاش آی» کوکن اینوب یوسف علیه السلامغه سجده قیلدی یار دیدی یهودی والله آلارننگ اسمی اوشبو دیوب ایمان کیلتوردی (تفسیر قاضی). حق تعالی ماتورلقنی یوز الوش یارانندی توقسان الوشن حوا آناغه بیردی اون الوشن ینه یوز الوش قیلوب توقسان توقز الوشنی یوسف علیه السلامغه بیردی بر الوشن بارچه عالم خلقینه بیردی حواننگ نوری ماتورلقنی پردلی ایندی یوسف علیه السلام ننگ ماتورلقنی پرده سز ایندی شوننگ اوچون زمانه خاتونلارینه فتنه بولدی پیغمبر صلی الله علیه وسلم دن سین ماتورمی یوسف ماتور اییدی دیوب نه یتوده جوابنه یوسف عالم خاتونلارینه فتنه بولدی مین رحمت بیوردی یوسف علیه السلام ننگ یوزی شول قدر نورلی ایندی یوزننن برده سون آلسه قویاش اوخشاشلی

نورلانوڭ بالقر ايدى هيچ كم يوزينه قارى آلماس ايدى كوزى چاغلور ايدى طعام آشاه بوغازندن نى توسلى طعام اوتكاني طشندن كورنور ايدى . تفسير قاضى روايتنجه يعقوب عليه السلام نڭ بالالارينڭ اسمى بولار ايدى: يهودا، روبيل، شمعون، لادى، ربالون، يشجر، دان، يعثالى، حاد، اشر، ابن يابن، يوسف. قصص الانبياده، روبيل لاديه، شمعون، يهودا، جاد، وان، نفتال، يثناجر، زبالوف، قازورا، يوسف، ابن يابن در. ئه بيشلر يوسف ابن يابن ايكسى راحيل دن دنيباغه كىلديلر بولار صبى وقتك آنالارى راحيل وفات بولدى يعقوب عليه السلام بو ايكيسن يتيم دىوب بيك سويهر ايدى خصوصا يوسف عليه السلامنى آرتق سويهر ايدى يوسف عليه السلام ده صبيلق حالته اوق دولت منصب اييهسى بولاجى يوزندن معلوم ايدى باشنده قرق طلوم ساچى بار ايدى قايچان يوسف عليه السلام بيدى باشك ييلتى ايرسه توش كوردى توشنده آغالارى برله طياقلارن بيرگه قاداديلار يوسف عليه السلام نڭ طياغى ياشاروب يافراقلانوب اوسوب بولوطقه ييتدى چه كلكلى روشان بولوب عالمنى نورلاندردى اما آغالارينڭ طياقلارى ياشاروب يافراقلانسه ده اصلا اوسمه دى بو طياقلر يوسف عليه السلام طياقينه سجده قىلدى ايرته گوسن يوسف عليه السلام بوتوشنى آغالرينه سويله دى آغالارى كوچيلىك برله كوروب بوراحيل اوغلن آناز آنى بزدن آرتق سويهر در آندن آرى ده سويكى بولماقچى بولوب نيندى يالغان توشلر سويلى ديديلر ايكنچى توننى يوسف عليه السلام ينه توش كوردى آى قوياش اون بر يولدز اوزينه سجده قىلدى يوسف عليه السلام بوتوشنى آناسى يعقوب عليه السلامغه ئه يتدى قوله تعالى «اذ قال يوسف لآبيه يا اباى انى رايت احد عشر كوكبا والشمس والقمر رايتمهملى ساجدين» يعنى شول زمان ئه يتدى يوسف اوزينڭ آناسينه اى آنا حقيقتده مين كوردم اون بر يولدز قوياش آى ميكا سجده قىلديلر ديدى قوله تعالى «يا بنى لاتقص رؤياك على اخوتك فيكيدوا لك كيدا ان الشيطان للانسان عدو مبين» يعنى يعقوب عليه السلام ئه يتدى اى مينم كچكنه اوغلم توشكى قرداشلرڭه سويلمه سيني هلاك قىلو اوچون ميله قىلورلار گناهسندن قورقاسلار حقيقتده شيطان آدمگه ظاهر دشمان سينڭ قرداشلرڭه هم وسوسه قىلور ديدى يعقوب عليه السلام برله يوسف عليه السلام نڭ برسوزن روبيل آناسى قهر ايشوب روبيلگه ئه يتدى روبيل باشقه لارينه ئه يتدى شول قدر آچولانديلر حتى توكلرى اوره قوبدى قارا اول راحيل بالاسون صبيلى برله هيچ اشك يارامبچى بزدن سويكى ينده آرتق اوزن سويكى قىلاسى

کیلوب آتامزخه یالغان توشلر سویلی سویکی بولورغه بز تیوش ایدک بز برجماعت
 نه وه وقویلارنی قاراول قیلوب توبیدر ایز حقیقتده بزنگ آتایز تیوشسزنی سویوب تیوشلی نی
 سویبه گانی اوچون آزغن دیدیلر قوله تعالی « اذ قالوا لیوسف وَاخُوهُ اٰمِبٌ اِلٰی اٰیِنَا
 مَنَا وَنَحْنُ عَصَبٌ اَنْ اٰبَانَا لَقٰی ضَلَالٌ مُّبِیْنٌ » یعنی شول وقتنی ئەیتدی اول یوسفنگ
 قرداشلری البته یوسف هم یوسفنگ قرداشی ابن یابن بزدن آتایزغه سویکی آتایزنگ
 ترکلگی بزنگ برله آتایز روشن آزغن در یوسف علیه السلام قایجان بو توشنی
 کوردی ایرسه یعقوب علیه السلامنگ یوسف علیه السلامگه مہبتی آرندی یوسف علیه السلام
 اصلا تورماس بولدی بو حالنی یوسفنگ آغالاری کورگاچ کونچیلک لری بو حیلہ لرگه
 تارتدی قوله تعالی « اَقْتُلُوْا یُوْسُفَ وَاَطْرَحُوْهُ اَرْضًا یَغْلُ لَکُمْ وَجْهٌ اَبِیْکُمْ وَتَکُوْنُوْنَ اَمَّۃً
 قَوْمًا صٰلِحِیْنَ » یعنی ئەیتدی یوسف نی ٹولترکز یا ایسه بیلگوسز بیرگه اولقدرکز آتاکرنگ
 مہبتی سزگه بولورمونگ صوکنده ایزگو قوم بولورسز توبه قیلورسز ئەیمش لر بوسوزنی شیطان
 ئەیتدی امانفسیر قاضیدک ٹولترمه کزدیب ئەیتکانندن باشقہ سی اتقاق ایدی دیوب ذکر قیلنمش
 قوله تعالی « قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوْا یُوْسُفَ وَالْقَوْهٖ غِیَابَةُ الْجَبِّ یَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّیَّارَةِ اِنْ کُنْتُمْ
 فَاعِلِیْنَ » یعنی ئەیتدی اول یوسف علیه السلامنگ قرداشلرندن بعضی یوسفنی
 ٹولترمه کز ٹولترو الوغ گناه بلکه قویونگ توبینه سالکر بعضی یوروچی مسافر لر
 طابوب آلوب کیتہ لر بو کینکاشمینی توتسا کزدیدی بوسوزنی یعنی یوسفنی ٹولترمه کز!
 دیوب ئەیتوچی درستره ک روایتکه بناء یهودا ایدی قایجان یوسف علیه السلامنگ
 قرداشلری بسوزلرنی ئەیتدی ایرسه اتقاق قیلدی ایرتہ گیشن باروب
 آتالرندن یوسف علیه السلامنی آلداب آلوب صحراغه ایلتوب قویبغه صالحافه
 چون ایرتہ بولدی اون قرداش آتالرینه باروب ئەیتدی ای آتاسین بزگه نیک
 اشانیسک؟ یوسفنی ایرتہگه بزنگ برله صحراغه بیبہر قوی بالالرن صحرا لارده تورلی
 قوشلارنی وهم تورلی چهچه کلر تورلی آغاچده تورلی قوشلار صابری شولارنی کوروب
 کوکلی آچلسون کیلوب سیئاسویله سون بیر ختفه پالاس کولک تورلی آغاچده تورلی قوشلار
 صابری دنیا بیک کورکام دیدیلر « قَدْ جَاءَتْ اِلَازْهَارٌ بَعْدَ مَوْتِهَا وَغَتَّ الطُّیُوْرُ بِاَعْلٰی
 صَوْتِهَا فَاَنْظُرْ اِلٰی اٰنَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ کِیْفَ یَعِیْ اِلْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا » یعنی تحقیق قوروب
 بتکانی صوکنده تورلی چهچه کلر چقدی قوشلار تورلی مانور طاوشلار بزله کیلوب
 صابریلار بس قارا الله تعالی نگ رحمتینه بیرنی نیچک ٹولگان صوکنده ترگزردیوب یوسف
 علیه السلامنی صورادیلار یعقوب علیه السلام ئەیتدی ای اوغلانلارم سز بلورسز مبینم

يوسف سز اصلابرم يوق برساعت يوسفنى كورمه سەم طاقت قىلور حالم يوق يوسفنى سزنىڭ بىرلە يىبەرۈپ نىچىڭ طاقت قىلور مەن دىدى اوغلانلارى ئەيتىدىلەر اى آتاسىن يوسف غە آتا بولساڭ بزم يوسف غە قرداشلرمز آڭانصىيحت قىلورمىز سىنى يوسف سز قالدىرمايىز دىدىلەر. يعقوب عليه السلام ئەيتىدى اى اوغلانلارم سز آوغە كىتەر سز يوسفنى قالدىر سز يوسفنى بورى آشار سز غافل قالور سز دىدى. ئەيش لىر يعقوب عليه السلامنن بالالارى نى قىلر يوسف عليه السلامنى صوراسالار دە قبول ايتەدى آخرى آغلارنى يوسف عليه السلامنى آلدادىلار ئەيتىدىلەر اى يوسف آتامىزدن صورايىرتەگە بىزنىڭ بىرلە صىراغە بار صحرا دە تورلى چەچەكلەردە تورلى قوشلار صابىرى اول ھىيت ايسلەر بىرلە خوش قوى بالالارى اوينى آلارنى كورۈپ كوكلك آچلسون آتامىزغە كىلۈپ سويلەر سىڭ اول طىكلار دىدىلەر. بىچارە يوسف عليه السلام نىڭ كوكلى قوبىدى آتاسىنە بارۈپ ايرتەگە مېنى آغلارم بىرلە يىبەر يعقوب عليه السلام ئەيتىدى اى اوغلم مېن سىنى بىك ياراتامن سىننن باشقە تورور حالم يوق دىدى يوسف عليه السلام آخر آتاسىنىڭ موينىننن قوچا قىلاب اى آتابىك بلە مەن مېنى سۇيگانكىنى بىر كۈنگە صبر قىل مېنى آغلارم بىرلە يىبەر صحرالار تماشاسون كور يىم دىۈپ يالۋاردى آخر يعقوب عليه السلامنىڭ طاقتى قالمى وعدە قىلدى قرداشلرىنە ھەم ايرتەگە يوسف سزنىڭ بىرلە بارسون دىۈپ وعدە قىلدى. سۇال نى ھكىمەت بىرلە يوسف عليه السلامنى بورى آشار دىۈپ يعقوب عليه السلام ئەيتىدى؟ جواب حق سبحانە وتعالى يعقوب عليه السلامنى يوسف فراتى بىرلە مېتلا قىلماق تە دەدى ايرسە يعقوب عليه السلامنىڭ كوكلىنە قور قوصالدى قرق كۈن قرق تون اصلا يوقلامادى قرق كۈننن صوڭ اويغو باصوب يوقلادى ايسە توش كوردى توشنە يعقوب عليه السلام طاب باشنە اېمىش يوسف عليه السلام آتاسىنىڭ قوينىنە اون بورى كىلۈپ يوسف عليه السلامنى تورلى ياقىن قابۇپ ھالەكەت دە سىنە يتكىرگانلر شول اون بورىدىن بىرى آيرلۈپ توقىز بورى نى قوار يوسف بىرگە قاچۇپ كرور يعقوب عليه السلامغە بىر كىشى يوسف اوچ كۈننن صوڭ يىردن چىقار دىدى بوتوشنى كورۈپ يعقوب عليه السلام بىك قورقۇپ اوياندى شول سېبىلى «واخاف ان يأكله الثوب» يعنى بورى آشادىن قورقامن دىدى ايكىنچى جواب اول بىردە اول زمان بورى بىك كۈپ ايدى شول سېبىلى «واخاف ان يأكله الثوب» دىدى ايرتەسون يعقوب عليه السلامنىڭ اون اوغلى يوسفنى كىلۈپ صورادىلار يعقوب عليه السلام يىغلاب توردى يوسف عليه السلامنىڭ باشن تاراب ساچن اوردى خوش بويلار سورنىدى ياخشى كىيىملەر كىردى بىلىنە كىم باشىنە چالما اسحاق عليه السلام نىڭ نەمەت صاۋتىنە نەمەت قويۇپ

صو صاو تینه صوون قوبندی یوسف علیه السلامی اوبوب قوچاقلاب آغالارینه یوسفینی سرگه تابشردم قارنی آجسه آشائکز صوصاسه صوبیرکز آرسه کوته رکز دیوب آغالارینه طابشردی اوزی کنعاندن چغوب برطاوغه قدر اوزانا باردی اون قردهش سوینشوب یعقوب علیه السلامنک کوز آلدنده اول روبیل کوته ردی آندن شمعون آلوب کوته ردی آندن یهودا حاصل یعقوب علیه السلام آلدنده بارده قولن قولغه آلوب کوته ردیلر یعقوب علیه السلام قایغروب طاو اوستنده یغلاب قسالدی قاپچان یعقوب علیه السلام کوز لرینه کوزنهس بولندی ایسه یوسف علیه السلامی بیرگه ارغوب طاشلادیلار بالغان توش کورگانک بیتیمی طاعن موینبزه منوب باراسک!

یوسف علیه السلام بو حالده کوب جهیهو باردی صوصادی ای قردهش لرم بیک صوصادم صو بیرسه کزله دیدی بالغان توشک سیکنا صو بیرسون! دیدیلر آندن صو ک بیک آردی روبیلر گه باروب بیک آردم صو بیر ای الوغ آغام دیدی روبیلر یا کاغنه بر صوغوب قودی آندن شمعون گه باردی اول دخی صوغوب قووالاب بیبه ردی آندن یهودا گه باردی اول هم قووالادی حاصل قایسینه غنه باروب یالبارسه ده اصلا شفقت قیلما دیلر آندن صو ک یوسف علیه السلام آباقلارم آروب قاباردی رحیم قیلکز دیدی بالغان توشک رحیم قیلسون دیدیلر آندن صو ک بر الوغ طاوغه اولطروب کیکناش قیلدی لار بعضی طاش برله ن بهروب ئولتررگه کیره ک دیدی بعضی بچاق برله صویارغه کیره ک دیدی یوسف علیه السلام بولارنک بامان ایسه بن بلدی براقدن توروب یالبارورغه طونفدی روبیلرنگ آباغینه کیلوب آباغن قوچاقلادی ای الوغ آغام بولار میننی ئولترورگه قصد قیلدی سین قوتقار دیدی روبیلر قیناب قووالاب بیبه ردی آندن شمعونگه باردی اول هم صوغوب بیبه ردی یوسف علیه السلام آرغانلقدن هم صوصاودن درمانی کیمتوب یغلی آندن طوروب یغلاب یهودانک آباغن قوچوب ای یهودا سین بارچه دین شفقتلیره ک میکا رحیم قیل آتام یعقوب علیه السلامی محروم قیلما آتا حق قردهش مهران صافلا دیدی یهودانک شفقتی کیلدی کوزی یاشاروب ای انم کوچم بیقسه بیک قوتقارر ایدم دیوب یوسف علیه السلامی یانینه صیینردی قردهش لری آنی کوروب یهودا گه آچولانوب ایککزنی برگه ئولتروربیزنی اوچون بزنیک وعده بزنی بوزاسک دیدیلر یوسف علیه السلام نه بیتی ایگر مینم بوزمک جازم بولسه مین ئولوب سزنیک مقصودکز بولسه بارن سرگه فدا قیلدم ایمدی سزمیکنا قسانی دشه ان ایکانسز شیطان سزنی آلدان او جماع بیروب تئوغ صانوب آلورغه تلیمسز دیدی مونی ایشتوب شمعوننک آچووی قاباردی یوسف علیه السلامه بچاغن کوته روب کیلدی یوسف علیه السلام آنی کوروب قانی کولدی شمعون دخی یوسف علیه السلامنک کولگانن کوروب اورنینه

باروب اولطردى موندن صوڭ يهودا ئىيتىدى اى قرده شلرم مونڭ باباسى اسات پىغمبر
 حق تعالى آنى بوغازلانودن قوتقاردى الوغ باباسى ابراهيم خليل الله آنى نهرود اوطقه
 صالحى حق تعالى اوطا چنده آنى صاقلادى بو بالانڭ آتاسى حرمتى باباسى حرمتى
 كىلگىز زىهار بو بالانى ئولترمهگىز اوچماخ بيروب مهگگو تموغ ساتوب آلمىق بارى
 بولماسه بو قۇيوغه صالحگىز ياتولهر يا يوروجى مسافرلر يراق آلوب كىتەر آخربو كىلگىشنى
 معقول كوروب قۇيو يانينه اوسترهب آلوب باردىلار يوسف عليه السلام نى قدر يالباردى
 اصلا شفقت قىلمادىلار آندن برسى يوسف عليه السلامڭ كولهگن صالحردى يوسف
 عليه السلام جلاب بارى ميكا رحيم قىلماساگىز ضعيف آتاهه رحيم قىلوب بو كولهگنى
 ميكا باغشلاگىز ترك بولسام عورتم قابلانسون ئولسم كغتم بولسون دىدى بولمادى آندن
 قوللارن به يله دىلر يوسف عليه السلام نى بولا قولمى چىشسهگىز قۇيوده جلان چايان حشرات
 بولسه قۇوار ايدىم قولمىغىننه چىشگىز دىدى آى قوياش اون بر يولكز قولڭنى چىشسون
 دىدىلر آندن صوڭ اول قاتى يورهك آغالارى بىلينه يب طاغوب برسى يب برلهن
 توشورمك بولدى ايكنچىس كىلوب يىنى كىسوب يىمەردى يوسف عليه السلام قۇيوغه توشوب
 كىتدى حق تعالى جبرائيل عليه السلامغه تىز صوغه يىتمەسەن ئلك قلم يوسفنى توت
 دىوب امر قىلدى جبرائيل عليه السلام دورتنچى قات كوكده سدره المفتهى آغاچندن كوز
 آچوب بومغاچە ايرشوب صوغه يىتمەسەن ئلك يوسف عليه السلامنى طونى قۇيو توپنده
 بىز آق طاش بارايدى آنى صواستينه چفاروب قاناتى برله صيفادى طاش بومشاق
 بولدى يوسف عليه السلامنى طاش اوستينه اوطردى يىنه حق تعالى نىڭ فرمانى برله
 اوچماقندن حله طون يعنى كولهك برطابق اوچماخ نىمى كىتردى وئىيتىدى اى يوسف حق
 سبحانه وتعالى سىڭا سلام قىلدى پىغمبرلك يىمەردى قىلوم يوسف مېنم قضا مەراضى بولسون
 بلامە صبر قىلسون مېن چىيە نرسەگە كوچم بىتكوچى آنى عزيز قىلورم مصر شەرىنە
 پادشاه قىلورم آندن ئلك كوب قايسى كورهك لىكن هر وقت مېنم ياردمەمە بولور
 قۇبودن چغوب ساتلاسى تمام دولتلكه ايرشكاچ آتاسىنە سلامت كورشدرم دىدى
 بىس يوسف عليه السلام بوغرىتدە پىغمبرلك ايرشوب حله كىيىوب اوچماخ طعامن
 آشاب كوڭلى شادلاندى جبرائيل عليه السلام آغالارڭ سىڭا قل بولور قايفرما دىوب
 تسلى قىلدى آندن صوڭ جبرائيل عليه السلام آڭا بودعانى اويرتدى «اللهم يا كاشف
 كل كربة ويا مجيب كل دعوة ويا صانع كل مصنوع ويا جابر كل كسير ويا صاحب كل
 غريب ويا مؤنس كل وحيد ويا شاهد كل نجوى ويا حاضر كل بلوى يا لا اله الا انت

سَبْعَانَكَ اسْتَلِّكَ اَنْ تَجْعَلَنِي فَرَجًا وَمُخْرَجًا وَاَنْ تَقْدِفَ حَبَكَ فِي قَلْبِي حَتَّى لَا يَكُونَ لَهُ
 مَهْمٌ وَلَا ذِكْرٌ غَيْرُكَ وَاَنْ تَحْفَظَنِي وَتَرْحَمَنِي يَا رَحِمَ الرَّاحِمِينَ» قايچان يوسوف عليه السلام
 بودعاني اوقودى ايرسه قۇيو توپى ياقتردى يوسوف عليه السلام حله كييويب اوچماخ طعامى
 آشاب شاد بولدى. روايتدر اول قۇيوپنى سام قازمش ايدى «جب الاخيار» ديوب ئه يتور
 ايدىلر يعنى ايزگولر قۇيوسى ديمك بولور صوى بيك آچى ايدى يوسوف عليه السلام
 شرافتندن صوى تانلى بولدى بر روايتده عاد كافر قازمش ايدى كنعاندىن اوچ
 يغاچلق مسافده ايدى خبرده كلش جبرائيل عليه السلام يوسوف عليه السلامكه كيلترگان
 حله كولهك ابراهيم عليه السلامنى اوطدى صاقلار اوچون حق تعالى يييه رمش كولهك
 ايدى يوسوف عليه السلام قۇيوغه سالنغانده ييدى ياشنده بر روايتده اون ييدى ياشنده
 ايدى درسترك ييدى ياشنده بولوروى حق سبحانه و تعالى يوسوف عليه السلامكه مراهق
 يعنى بالغ بولماس بورون وحى قيلدى يعنى وعيسى عليه السلامكه ياشلك لرنه وحى قيلدى
 پيغمبرمزمهد مصطفى صلى الله عليه وسلم ئه يتدى جبرائيل دن ياقرده شم كوكدن ييرگه
 اينگانده ايمگانرموسن ديوب صورادى جبرائيل عليه السلام ئه يتدى يارسول الله دورت
 مرتبه بيك ايمگاندم برسى نهرود ابراهيم عليه السلامنى اونقه سالدقه حق تعالى
 «ادركعبى!» ديب فرمان قيلدى ابراهيم عليه السلامكه ييتشم لکن قبول ايتمه دى سيگا
 حاجتم يوق دوست نى قيلسه رضامن ديدى ايكنجى ابراهيم عليه السلام اسماعيل عليه
 السلامنى قربان قيلوده حق تعالى دن امر بولدى قلم اسماعيل نك بر توگن كيسدمه
 ييتشوب بوغازينه قاناتمنى قويوب پچاغنى آيوردم اوچنچى يوسوف عليه السلامنى
 قرداشلىرى قۇيوغه سالوده قۇيونك يار تيسيلنه ييتكاج يبنى كيسدىلر حق تعالى فرمان
 قيلدى قلمنى صوغه ييتمه سدن توت! ديو دورتنچى حبيب اكرم خضرتكز نك احد
 صوغشنده مبارك تشكر صندى وقانى آقدى ايرسه حق تعالى امر قيلدى تيز دوستم
 همم نك قاننى ييرگه توشورمه توت ديو بو دورت وقتده بيك ايمگاندم ديدى.
 قرداشلىرى يوسوف عليه السلامنى قۇيوغه سالغاج بر قر كه جهسى توتوب
 بوغازلادىلار يوسوف عليه السلام كولهگن آنك قانينه بو يادىلار اول كون كيچكهرهك
 قالب كيچ برله بالالر يغلاغان كوك يغلاشوب آنالارينه يغلاب قايتوب كرديلر
 قوله تعالى «وَجَاؤْا اَبَاهُمْ عِشَاءً يَمْكُونَ» اى آنا بزلر او قلمزنى آتوب يوسوفنى
 ئه ييرلرمز ياننده قالدروب اوق آلورغه كيتكان ايدك آنده بر اوصال بورى بار
 ايكان بز كيلگانچى يوسوفنى بورى آشاغان بز راست ئه يتسه كلسين بزرگه اشانماسك
 ديوب قانغه بوياغان كولهكنى يعسوب عليه السلام يانينه قويدىلار قوله تعالى

«يا ابا نانا اذهبناستبق وتركننا يوسف عند متاعنا فاكه الذئب وما انت بمؤمن لنا
ولو كنا صادقين» قاچان قانلی کوله کنی یعقوب علیه السلام کوردی ایسه هوشی کیتوب
یغلدی هوشینه کیلمی ایسه یوسف ایسن ایسنیم دیب کوله کنی قولینه آلدی کوله کنی
بقون کوردی فی شفتلی بوری یوسفنی آشاغان کوله گن اصلا یرطماغان بوری آشا ماغان
بوری آشاسه کوله گنده یرطقان بولور ایدی دیب قانی قجقروب جلاب قانلی
کوله کنی یوزینه سورتدی کوله کنی قانی برله تمام بویالدی مونک صوگنده نیچه کون،
کونن تونن ایکی قوی برله ییلن توتوب کنعان صحرا سنده جلی جلی یوکروب یوسفنی
ازله دی «یا حبیبی ویاقره عینی ویا نهره فؤادی فی ای جب طرحوک و فی ای بحر غرقوک
وبای سیف قتلوک وبای ارض دفنوک» دیوب قجقروب یغلاب یورر ایدی یعنی ای مینم
سویکلم ای کوزمنک قاراسی ای کوکلم بیسی قایسی قویوغه سیننی طاشلادیلار
قایسیغنه دریاغه طاشلاب غرق قیلدیلار قایسیغنه قلیچ برله سیننی ئولتر دیلر قایسیغنه
بیرگه سیننی کومدیلر های کاشکی سینک برله بارغان بولسام فی بولغان کوزم برله ن
کورگان بولور ایدم آی کاشکی سیننی آشاغان بورینی کورسه م آباغینک توراغن
کوزمه سورمه قیلغان بولور ایدم دیب کوب یوکردی هیچ یوسف دن خبر بولمادی
ایووینه قایتدی اولگی کون اوچ یوز مرتبه هوشی کیتدی قاچان عقلمینه کیلمی
ایسه الوغ طاش برله ن اختیار سز جلا ر ایدی قاچان اوغللری آنالارینک بو حالن
کوردیلر قیلغان اشرینه او کندیلر «ضیعنا اغانا یوسف و قتلنا ابا نانا یعقوب»
یعنی قرده سبز یوسفنی ویران قیلدیق آتایز یعقوبنی ئولتر دک دیوب آلا ر هم
اینگوب یغلا دیلار شه بیس لر یوسف علیه السلام تک قرده شلری یوسف علیه السلامگه
هیله قیلوب یعقوب علیه السلامنی یغلانقلاری اوچون دورت یوز ییل بو اون اوغلینک
نسلی فرعون قولنه اسیر توتقون بولدیلار یعقوب علیه السلام بالالارینک جلاغانن
کورگاچ ای اوغلانلارم بالغان سویلیسز یوقغه جلیسز بواش سزنگ مکرر نفسکرگه
اوبدکز حسدک یعنی کوچیک قیلوب یوسفنی هلاک قیلکز میکا صبردن باشقه
چاره یوق «قال بل سولت لکم انفسکم امرا فصر جمیل والله المستعان علی ماتصنون»
یعنی شه یتدی یعقوب علیه السلام بلکه سزنگ نفسکز بو الوغ گناه بولغان اشنی یکل
کورسه تدی سزگه بس کورکام صبر قیلماق کورکام الله تبارک وتعالی سز صفت قیلغان
یوسفنی بوری آشاودن دخیده سزنگ بو گناهنی قیلماق کزدن الک یاردهم استه لیش
(قاضی) یعقوب علیه السلامک زاریلغی آرتدی ایرسه اوغلانلری شه یتدی بولور یوسف

اوچون اوركىز هلاك قىلورموسن نلەسەڭ يوسىنى آشاغان بورىنى طابوب كىتريك ديدىلەر يعقوب عليه السلام كىترىك: ديدى بارچەسى صحراغە چقوب بربورى طوتوب آوزىنە قان سرتتوب يوسىنى آشاغان بورى دىوب يعقوب عليه السلام گە كىتردىلەر يعقوب عليه السلام بورىنىڭ آوزن قانلى كوردى ايرسە بارب بوجانوارغە تل بىر دىوب مناجات قىلدى حق تعالى قبول قىلدى يعقوب عليه السلام اى بورى يوسىنى نى اوچون آشادڭ مېنى مەروم قىلدىڭ ديدى بورى تلگە كىلۇب يارسول الله حق تعالى سىڭا بىلدرهم بىلورسڭ يېغمىرلر ايتى بارچە جانوارلارغە حرام مېن يوسىنى كورگانم يوق بوظاملر مېنى قروب طوتوب آغزىمە قان سورتوب حضورگە كىتردىلەر مېن اوزم مصدرن كىلدم اوچ كون طعام آشاغانم يوق براوغام بار ايدى آنى جويوب ازەل بورىم يارسول الله دعا قىل حق تعالى اوغلمنى سلامت مىڭا تابىرسن دىو زارلىق قىلدى يعقوب عليه السلام بورىگە طعام آشاتوب كوكن خوش قىلدى دعا قىلدى بورى يعقوب عليه السلام ياندىن كىتوب بالاسن طابدى يعقوب عليه السلام اوغللارى بو اش زور ظالمق بولدى يوسىنى آلوب قىلدىق دىوب بىر اويلادىلەر ينە شيطان وسوسىسى بىلە غارلەندىلەر يهودا هر كون اول صحراغە قۇيوغە بارور يوسى عليه السلام گە طعام ايلتوب حال احوال ن سورايدى يوسى عليه السلام دىنى سلامتلك دن باشقە حالنى يمزدا گە سويلەمەدى.

حكايەت مدين ايلندە مالك دىر اسەلى بىر تىلەدە مالك اسەلى دىر اوغلى سوداگر بار ايدى شامدىن مصرغە هر وقت يوروب (صاودە) سودا قىلورايدى مالك بروقتنى توش كوردى توشندە عاد قۇيوسى تىرەسىنە توشورگان كوكن آلتون چىكرىك لىر ياوار مالك آنى ايتەگىنە جىبار ايرتەگىسن بو توشنى يورا وچىغە سويلەدى توش يورا وچى شەيتور اكر بو توشڭ راست بولسە عاد قۇيوسى تىرەسىنە بىر عىزىز قل قولگە كر راو قل سبىلى كىر ظلمتىن قوتلوب دنيا آخرت دولتى بولورسڭ اول قلىنى صانوب بىك باى بولورسڭ ديدى مالك دىر بو توشڭ تەبىرون تىلەب هر وقت مدين دن مصرغە بارغاندە عاد قۇيوسى تىرەسىنە توشەر ايدى آه اول توش قاچان كىلور ايكۇن دىوب ايللى بىل بورەشچە يوردى قاچان يوسى عليه السلام قۇيوغە توشكانىنە اوچ كون بولدى ايرسە مالك دىر ينە عاد قۇيوسى تىرەسىنە كروان توشروب بشىر بشرى آتلىغ ايكى قارا قلىنى بار كىز قۇيودن صر آلوب كىلگىز! دىوب يىبەردى بشىر بشرى قۇيوغە چىلەك يىب صالدىلەر ايسە جىرائىل عليه السلام وچى كىتردى يايوسى! سىن كوزگىگە باغوب مېن صانلور قل بولسام مېنم بھامنى كم يىتكر دىگانسڭ! ايمى سىن سىنچ دىباغە چق آلوچىلار حاضر نى بھاغە صانلورسڭ كوزڭ بىلە كور ديدى يوسى عليه السلام مھنتك سبىنى نى ايكايىنى

بلدی ئەبتەکان سوزینە توبە استغفار قیلوب ایکی آباغن چیلە لنگە قویوب قولی برلە
یبگە طوتندی بشیر بشری تارتدیلار بشیر چیلە کە یوسف علیە السلامی کوروب
بشراغە قچردی «بابشری هندا غلام واسرۋه بضاعه» ای بشری منه قل چقندی دیدی
یوسف علیە السلامی مالکگە سونچیلەب مال لری آراسینە ایلتوب یاشردیلر بشیرنک
«بابشری هندا غلام» دیگانینک سببی شول ایدی مالک دعرنک توشنی توش یوراوچی
عاد قویوسی تیرەسندن بر عزیز قدرلی قل قولکا کرر اول قلنی بیک قیمت بهاغە
صانوب کوب فائەلە نورسک دیگاج مالک دعر قلا رینە هر وقت ئەبتور ایدی اول
قلنی سرنک قایسکر کورسە دە آزاد قیلوب قزمنی بیررمن دیور ایدی شول
سببلی بشیر «هندا غلام» دیدی یوسف علیە السلامنک قرده شلری صحراغە چقانلر
ایدی یراقدن عاد قویوسی تیرەسندە کاروان کوروب بوکروب باروب قویۇدن
یوسفنی قارادیلار یوسف علیە السلام یوق آندن کاروانغە باروب بزنیق قلبز
بار ایدی کچک وقت آتایز صانوب آلغان اییدی اول بزنیق برلە طۇروب اوصال
بولدی قاچوب کیلوب بو قویوغە کرگان ایدی ایندی قارادق قویودە یوق آنی تعین
سز آلغان یخشیلیق برلە بیرکز یوق ایسە بر قچرورمن بار کزدە قورقوب ئولەرسز
دیدی مالک دعر آلا رن قورقوب یوسفنی آلا رغە بیردی بو اون قردهش کیکش ایتدی لر
بوئی بولا رغە صاتیق دیوب یوسف علیە السلامگە عبریچە سیننی قل دیوب صانابز راضی
بول یوق ایسە معین ئوتورومز دیدیلر آندن مالک دعرغە بو قلنی صانابز آل
دیدیلر مالک دخی آلماق بولدی یوسف دن سین قلمی دیوب صورادی یوسف علیە
السلامنک کوزی یاشلی بولغان حال دە قل مین دیدی الله قلی دیبە کنی نیت قیلدی ینە
مالک دعرغە ئەبتدی لیر بو قل بزنیق برلە کچی یاشدن بیرلی طوردی اوزی راضی بولسە
صانابز دخیبە اوچ شرطز بار اوچ عیبی بار دیدیلر مالک دعر عیب لری نی نرسە؟
دیدی اول اوغری ایکنچی جلاق اوچنچی قاچقاق. اوچ شرطز: آباغینە آورباغ وصال
ایکنچی قانی ائغر چاقغە آطلاندر یالغاچی اصلاسوزینە اشانوب مریمیت قیلما اوچنچی
یراق بیرگە ایلتوب سات دیدیلر مالک دعر شرطلرن هم عیب لرن قبول قیلوب یوسف
علیە السلام دن سین راضی دیب صورادی یوسف علیە السلام هم راضی دیدی یعنی
قضاغە راضی بلاغە صبر قیلندی مالک ئەبتدی سودانی نیچک قیلوربز میندە طوار یلقی
قارا کوب اما قولیدە بو وقت آلتونم یوق اون سیکز درهم آقچەم بار لکن قدری یوق
دیدی آلا ر ئەبتدی بزگە طوار کیرە کنی آقچە بیر نی بولسە دە دیدیلر مالک اون سیکز درهم
آقچە سن بیروب یوسف علیە السلامی صانوب آلدی صانقانلقکزغە یازو بیر کزدیدی

قوله تعالى «وشرهونهم بئس دراهم معدودة وكانوا فيه من الزاهدين» یعنی صاتوب
 آلدی اول مالک اول یوسفنی آز آتجه درهم برابرینه اول یوسفنی ننگ آغلاری
 یوسفدن یوز دوندرگانلر ایدی بو اون قردهش یازو بیردیلر بویله یازلمش ایدی
 بسم الله الرحمن الرحیم بز یعقوب اوغللاری اول روبیل ایکنچی شمعون اوچنچی
 یهودا دورتنچی لایبه بیسنچی جاد آلتنچی تفتالی بیدنچی یستاجر سیکرنچی زیالون
 توقرنچی قاره اوننچی دانه اوزبزننگ یوسف آتلی قلبزنی مالک دعرغه اوج شرطبرله
 صاندق مالک هم اول اوج شرطنی قبول قیلدی اول آباغینه آور بوغاو صالحای
 ایکنچی قانی اورنغه اولطر تغای اوچنچی یراق بیرگه ایلتوب صاتفای. غیبلری :
 اول اوغری ایکنچی یالفانچی اوچنچی قاقچاق بو اوج عیسن هم قبول قیلدی
 دیوب یازوب مالک دعرغه بیردیلر قایچان صاتو تمام بولدی ابرسه مالک کوجو
 قصدنه بولدی یوسف علیه السلام مالک دعدردن رخصت صورادی کچکنه لکن بیرلی
 آلاز برله اوسدم آلاز برله کور شوب کیلور ایدم دیدی مالک دعر
 رخصت بیردی قلیچ آتلی بر قاره غیرتلی قلی بار ایدی یوسف علیه السلامنی
 آثار قوشدی یوسف علیه السلامنک آباغینه آور بوغاو صالحیلار چغلا
 طورا آغلاری یانینه باردی هر قایوسن اوبه قوچا یغلادی آلاز هم بو اشلرینه
 اوکندیلهر شهیتدیلهر ای یوسف سینی ینه آتابز یانینه ایلتهر ایدکنیک عارله نه بزسین
 بلاغه راضی بول دیدیلر آنن یوسف علیه السلام جلی جلی مالک دعر یانینه باردی
 مالک دعر شهیتدی نیک آلاز برله کورشدک آلاز سینی یاراتمیلار آرزان بهاغه
 صاندیلار یوسف علیه السلام شهیتدی هرکم اوز لاقن اشلی دیوب جواب بیردی
 یوسفنی قانی اگفر چاقلی تویه گه مندردیلهر آباغنده آور بوغاو برله یولغه یوردیلر
 اول یول اوستنده یوسف علیه السلامنک آناسی راحلنک قبری بار ایدی آناسینک
 قبرن کورو برله اوزن طییا آلهادی تویه دن توشوب آناسینک قبرن قوچا قلاب
 ای آنامینم حالینی کوره سکنی؟ آباغنده آور بوغاو کافر قلی قیلوب صاندیلار دپ
 یغیلدر ایدی آناسینک قبرندن طاش کیلی ای اوغلم! نیدن بو حالگه توشدک؟
 سینی صاتفانلارغه نی یاوزلق قیلدک؟ ابن بابن سینک برله کیلمه دی؟ آتاک یعقوب
 سینک حالکنی بلمه دیلهر غافل بولوب بوبلاغه نیگه توشدک؟ گورم اچنده جانمنی
 مجروح قیلدک! دیدی بو آراده قلیچ یوسف علیه السلامنی قاراسه تهوه اوستنده یوق
 نیز خواهه لرینه خبر بیروب عبری قل قاقچان دیدی آنن کاروان توقطاب مالکنک
 قل لری یوسف علیه السلامنی ازلهرگه توشدیلهر قلیچ قارا قل تیز یوکروب کوردی یوسف
 بر قبر اوستونده قبر قوچا قلاب جلی باروب بیتوب نیک قاجدک دپ یا ئاقلادی

آنسەن كاروان گە آلۆب قايتوب تەوەسىنە منگىزىپ موزىڭ خواجه لىرى قاچقاق دىيۈپ
 درست ئەيتكىنلەر ايگان بوشانوب قاچماسون دىب قاتى بىر كىتوب بەيەلە دىلەر بۇ خال دىن
 يوسىف عليه السلامنىڭ كوڭلى بىك ايگاندى قولن كوئەروب يارىپ ھىچ بىر گناھسىز
 بولغاغە توشكان بولسام بوقومگە بىر علامەت كورسەت دىو مناجات قىلدى شول ساعەت
 ھوادلن بۇلۇپ بلنوب قاتى داۋل كىلۆب ياشن يەشەنەب قارىلى بوزلى يەھور ياۋا باشلادى
 كاروان خلقى بىرسىن بىرسى كورمەس تەوەلەر آطلار بارا آلسىماس بۇز باشلار يەنە وپوزلرىنە
 توشەر طاقت كىترەسەلگ جىرامەت قىلور ياقىتى كون تەم قارانغى تون كوك بولدى
 مالك دەر بوخالىنى كوروب قىللارن جىيۈپ كىلگىز خراب بولدىق دىيۈپ قىقرر
 قىللارى جىيىلدىلەر مالك دەر ئەيتىدى قايسگىز بىر كىشىگە ظلم قىلدىڭىزمى؟ بىزگە عرش
 اىيەسى آچولاندى توبە قىلگىز! دىدى قىلچ قارا قل حاضر شول ساعەت بو گناھ مەينەن شول
 عبرى قىلنى بىر صوفقان ايرىم دىدى مالك ئەيتىدى بار غىر قىل دىيۈپ قىلچنىڭ
 موينىنە يىب طاغوب يوسىف عليه السلام ياننىنە آلۆب باردى قىلچى زارىلىق بىرلە گناھىنى
 كىچىر دىيۈپ يوسىف عليه السلامنىڭ آياغىن قوچوب يىغلادى وغىر قىلدى مالك دەر
 قىلچى دىن آرتق يالباردى يوسىف عليه السلامنىڭ شىققىتى كىلدى غىرلرن قىبول قىلۆب
 قول كوئەروب دعا قىلدى شول ساعەت يەھور توقتادى كاروان خلقى بىلدىلەر بو قل
 ھىرمتلى ايگان دىيۈپ مالك دەر قوشىدى تىز يوسىف عليه السلامنى تەوەدىن توشروب
 آياغىندىن بوغاون آلۆب بوشاق كىيىملەر كىدروب بىخى آطغە آطلاندىلەر
 كاروان خلقى تەم يوسىف عليه السلامنىڭ خىمەتنە بولدىلەر يوسىف عليه السلامنىڭ بىر ئىچى
 معجەزەسى بو ايدى ايكىنچى بشىر بىشىرى يوسىف عليه السلامنى كورولرى سىبىلى آزاد بولغانلارى
 شادلىغىندىن يوسىف عليه السلامگە بىك خىدمەت قىلورلار ايدى يوسىف عليه السلام آلارنىڭ باشن
 بوزن صىيادى قاب قارا قىللار ايدى صاف آق ماتور كىشى بولدىلەر اوچىنچى معجەزەسى
 مەدىن دىن قىس كە باردىلەر قىس پادشاھسىنە توشىنە كاروان كىلەر قارشى چق دىيۈپ بىدورلىدى
 قىس پادشاھسى قارشى چقىدى مالك دەر كاروانى بو مالك دەر بىل صابىن قىسەن ئوتە
 بو بىل موندەنى ھىكەت بار مىڭا توشىنە قارشى چقارغە بىدور دىلەر دىيۈپ باروب كورسە بىر بىخى آطغە
 غەبرى بىرىكت يوزنە بىردەسى بارومغە ذلك نورى بالقوب طور باروب سلام بىيروب كور شوب سىن
 كىم دىدى يوسىف عليه السلام مەن شول كىشى سىڭا قارشى چق دىيۈپ بىدور دىلردىدى آنسەن قىس
 پادشاھسى مالك دەر نى و يوسىف عليه السلامنى سىراينە ايلتوب اوچ كون ھىرەت ضىيافت
 قىلدى بىخى كىيىملەر يوسىف عليه السلامگە بولەك بىيروب ئەيتىدى اى يوسىف ايمەدى
 مىڭا بىر وعظ قىل دىدى يوسىف عليه السلام اى پادشاھ سىنىڭ كوكالوغ پادشاھ غە صىغە
 عبادەت قىلماق لائق اش توگال ھىق سىمەنە وتعالى كە بىيىرلرنى وكورلرنى ياراندى سىنىڭ

ومينم يارتقان خالقم مؤمن بول خداغه عبادت قىل ديدى پادشاه ئه يتدى بوتخانه گه كريك ا گر پوت صورت سين ديگاننى حق ديسه قبول قىلدم ديوب بوتخانه گه كريدلر د حال بوتلار يوسف عليه السلام كروشى برله يغلوب توشوب «لااله الا الله وانك يوسف رسول الله» ديديلر پادشاهنك كوكلندن شېبه كيتوب شول زمان بيلندن زنارن يعنى پوياسكه سون چيشوب مؤمن مخلص بولدى بشيريشرى هم مؤمن بولدىلر آنندن صوڭ كاروان مصرغه قىلىنن ايسه نله شوب يونه لىلر هر يره شكه ده يوسف عليه السلام دن بركرامت ظاهر بولور ايدى كنعان دن مصرغه برر و ايتك بر آيلق برر و ايتنه سيكر يره شكه لك يول ايدى قاچقان بولار مصرغه ياقن كىلدلر ايرسه نىل مبارك يانينه ته و لرن چو كىردلر آشاب اچوب بولغاچ مالك دعر يوسف عليه السلام گه بونىل صوونك باروب غسل قوينساڭ ته نكندن توزان توفراق كيتهر ديدى يوسف عليه السلام نىل مبارك صووينه باروب دعا قىلدى يارب غسل قوينماق مرادم بار ميكا اوز رحمتك دن پرده بيرسه نك عورتمنى جانوارلار كورمه سه ديدى حق تعالى قبول قىلوب جفان اسملى بالق غه يوسف عليه السلام غه پرده بولورغه امر قىلدى جفان نىل درياسنده زور صوداغى بالق لارنك پادشاهسى ايردى بالقلارغه بيوردى ادب صا فلا گز ! هيچ قايسكز يورومه گز ! الله نك راست بيغومرى صوغه كردى ديوب يوسف عليه السلام غه پرده بولوب بجرالانوب ياندى يوسف عليه السلام بالق آرقاسنده غسل قويندى تمام بولوب چغوده يوسف عليه السلام ن بالق حاجت تله دى يايوسف بالقلار پادشاهسى دولتمنى وللكن بالام يوق دعا قىلساڭ حق تعالى ميكا بالا روزى قىلسه ديدى يوسف عليه السلام دعاء قىلدى دعاسى قبول بولوب حق تعالى اول بالق غه ايكى بالاروزى قىلدى هر ايكى سى مبارك بالق بولدىلر بره وسى سليمان عليه السلام نك يوزوگن بوتقان بالق بره وسينك قازنده يونس عليه السلام قرق كون تسبيح ئه يتدى آنندن صوڭ حق تعالى نك فرمانى برله جبرائىل عليه السلام اوچماغىن ايكى حله كيتردى يوسف عليه السلام اول صودن چغوب حله كيدى مالك دعر يوسف عليه السلام نك كيلوون كوردى ايرسه صاندغىن هببت كييملر چقاردى يوسف عليه السلام كيلوب ييتدى ايرسه اوستننه حله كييملر كوردى يوسف عليه السلام شول قدر نورلانئش يوزينك نورى قوباش نورينه غالب كيلور عجب كه قالوب يايوسف بو كييملرنى قايدن آلدك ديور يوسف عليه السلام «اللهم خالقم» بوهرمتنى بيردى ديدى آنندن كروان قوزغالوب مصرغه يوردىلر مصرخلىنه هوا دن برطاوش كىلدى بوكون مصرغه برعزىل شرافتلى كشى كرور صاتوچى تاجر مالك يورطينه آنى كورور گه بار گز !! آدميگه بيگنمه س مقرب فرشته صفتلى آنك كيلووى مصرخلىنه بركات هر كم كورور گه مشتاق بولكز !!! مصرخلى هر قايسى

ايشتوب قاراشوب طورديلر شول زمان كاروان برله مالك دعر آط اوستونده كوركام يوزلى لکن پردهلى سلطنت يكت مصرغه كرديلر شول زمان مالك دعر يورطينه كيلوب توشدى مصر خلقى قارارغه باى فقيرالوغ كهك بارده جييلديلر مالك دعر سز اول مقصودقه بوگون ايرشه سز ايرته كه حق برله كورسه تور بيز برهر آلتون آلوب كيلكز ديدى يوسف عليه السلامك ظاهر قيافتندن كوركام يوزلى لكى ظاهر بولدى ايرته گيسن برهر آلتون آلوب كيلوب يوسف عليه السلامنى كورديلر وصاتلقى قل ايكانن بلديلر هر كم مين آلسام ايدى ديب اميد ايتدى دولتليلر هر كون كيلوب بهانى آرتدر ديلار مالك دعر بازار قويي صاتميهن ديدى بر نيچه كونلر يوسف عليه السلام قدر هر منته طوردى ايرسه بي غايت ماتورلاندى يانندن دائى جفار و خوش بوى ايسلرى كيلوب طور مالك دعر مصر اورتاسى ميداننى بيزه توب آلتون اورندق حاضرلهپ يوسف عليه السلامه تورلى يغشى كييلر كيدر وب باشينه قيمتلى تاج كيورتوب ميدانغه اولطردى يوسف عليه السلام يوزندن پردهنى كوتردى مصر اورتاسى قوباش اوخاشلى ياقتوردى بارچه خلق سبحان الله بونيندى آدم؟! ديوب حيران بولدى زليخانك مصرغه كيلگانينه بويل ينجى يل ايدى *

« حكايت » زليخا مغرب پادشاهستينك قزى ايدى يوسف عليه السلام آناسى يعقوب عليه السلام كه نيندى سويكى بولسه زليخا هم آناسى طيموسغه شول قدر سويكى ايدى ماتورلنده آنك اوخاشلى قزنى دنيا كوزى هم كورمش نوگل ايدى كونلرده بر كون زليخا آناسينك بزنده ياتوب يوقلى در ايدى توشنده يوسف عليه السلامنى كوروب شول ساعت عاشق بولوب جلاب اوياندى آناسى نى بولدى؟ نى تليسك؟ كوگلسنده نى بار؟ مقصودكنى تهيت ديدى زليخا توشنده بر ماتور صورتلى بكت كوردم اوياندم اول ياننده يوق شول سببلى كوگلم قرار قيللى شونى تلى اختيار سز جليمن ديدى اول بكت كوزيه كورنوب كيلدى عقلم هوشمنى آلدى مينى ديوانه قيلدى ديدى طيموس تهيتور مين آنك قايدلهفن بلسم كم ايكانن بلسم ايدى بار مالم ماكمنى سيكا فاوشدرو اوچون فدا قيلور ايدم ديدى بو حال برله زليخا آشار اچو بوقودن محروم قالى دائى قايضى حسرتنده بولدى آندن صوك بريلدن اول صورتنى بيه كوردى اول بكت زليخانى اوگتلى يازليخا تحقيق بل سين مينم مين سينك مينندن باشقه هه بارما زليخانك هم كركلى خوش بولوب قبول ايتدى لکن توشى ايش اويانوب كيتدى ياننده اول مبارك ماتور بكت يوق ايدى هه ان عقلى كيتوب بي هوش بولدى آناسى بو حالگه حيران بولدى آخر عشقلى اثر ايتدى طبيب لر كيتروب تورلى دوالار قيلدى زليخا عقله كيلمهس لکن طوروب اولطردى هيچ كم برله سويله شهس طعام آشاماس ياتوب

یوقی یوفلاماس بالضرور آياغينه بوغواو صالديلار اش يمان بولدی آنسدن صورك
 لوجنچی یل اول گوزهل یکتینی ینه کوردی بومرتبه تقدیر خدا برله الله اسمی برله آنط
 ایشوب سین قایدعی کم سین یورطڭ قایدی دیدی یوسفی صورتی شهیتور ای زلیخا
 مین مصر پادشاهی مینی تلهسهڭ مصرغه بار لکن آشقا صبرلق قیل اش صبر برله ن
 باشلانور صبرلی کشی مرادینه تیزیمته زلیخا بو حالده او یاندی عقلن جیبوب آتاسینه
 خبر بیردی تلهگاتم مصر پادشاهی دیدی آناسی زلیخانڭ عقلغه کیلگانن کوروب
 آياغندن بوغاون آلدی زلیخا هم طعام تلهدی سوزی ته مليله ندی لکن یوسفنی بیك
 مافتی مصر برله زلیخانڭ شهر آراسی نیرلڭ برله یورلسه آی یارملق یول ایدی
 حضرت زلیخانڭ عشقندن اطراف بیك لرینڭ اصلا خبری یوق ماتور لغسی عالیه
 مشهور هر بیردن آلتون تاجلار کییوب یاوچیلار کیلور طیموس قزینه فلان پادشاهدن
 فلان بیك دن جاوچی کیلیدی دیوب شهیتور زلیخا هیچ قایوسن قبول ایتمهس بار سوزی
 مینی مصر پادشاهی آلسون دیور طیموس هم بردن بر قزینڭ خاطر ن قالدرماس
 اوچون خط یازوب مصر پادشاهسینه بیردی بویله مین مغرب زمین پادشاهی طیموس
 بن طالوسدن مصر عزیزینه رجا اوتنچم در بر قزم بار ماتور لقلده علم حکمت ده مثلن
 دنیا کوزی کورمه مش اول قزیه کوب طرفن یاوچی لر کیلیدی هیچ قایسن
 قبول ایتمهس آڭار تقدیر شولای بوزمش دائا اول سینی تلیدر مینی مصر عزیز
 آلسون دیوب شهیته قبول ایتمهڭ ملڭ تویه یوگی خزینه برله ملڭ قل کنیره ک برله اول
 قزمنی سیکا بیرهن خزینه جهازی یقه ک اصل قللار: رومی خطمی بولور قبول ایتمهڭ خبر
 ایت والسلام. قاپچان خطمصر عزیزینه بیتدی ایرسه معناسن آڭلاب جواب یازدی
 هر کم مینی تلهسه مین قبول ایتمه من زارغوب کونه من مالم ملکم فد اقیلامن قرکنی جانم
 برله قبول ایتمم بیبه دیدی والسلام مصر عزیزى قطفیر. مصر عزیزینڭ جواب خطی
 کیلیدی ایسه زلیخان حاضر له بملڭ تویه جهازی هم ملڭ آطغه قل کنیره کلر آطلاندروب
 مصرغه بیبهردی زلیخا آی یارمه مصرغه کوروب سرا یغه توشوب اصل کییلرن
 کیدی باشینه تاج کییوب تخت که اولطردی بوزی تولغان آی کولڭ شادلغندن روشن ایدی
 عزیز مصرنی کورم بار مالهنی درویشلرگه بیرهن دیب شادلقه طور غانده بیك لر برله
 ریان پادشاهنڭ وزیرى عزیز قطفیر کیلوب کردی بوزمان توروب بیك لر چغوب کیتمدی
 عزیز بالغز قالدی زلیخا بونیندی کشی نیک بالغز قالدی دیدی چاریه لر بوسینڭ ایرڭ
 عزیز قطفیر دیدیلر زلیخا اول خبرنی ایشوب قچوروب بیهوش بولوب یغلدی آینودى
 ایرسه آه مینم ایلم اوزاق یولم نیدن مینم حالم بالغش برلدى بو کشی مین توشمه
 کورگان کشی توگل بو میڭالایق توگل بلسڭز! بو کشی هیچ آڭار اوخشامی آنڭ بوزی

تولغان آي كوك ايدى تلى بال شيكر دن طاتلى آيدى ديب عقلندن يازوب جلا رغه باشلادى بوحالنى كنيزه كلر كوروب قايفرشوب يغلاب زليخا غه وعظ قيلولارلار اى خاتون سين صبر قيل ادب سزلك قبيلمبا بوسمېلى توشك هم توغرى كىلسه عجب توگل ديب كوپ نصيحت قىلدىلر زليخا غه هم وعظ نصيحت اثر قىلوب مصر ده طور ورغه راضى بولدى عزيز قطفير غه نكاح قىلدى لىكن يوسف عليه السلام شرافتندن عزيز قطفير زليخا غه باقتلىق قىلا الهادى زليخا ايسه قطفيرنى اصلا لائق كورمه دى زليخا قطفير برله يىنجى يل طور ووندە يوسف عليه السلام قل بولوب مصر غه كىترلى كىلدك يوسف عليه السلام حالينه قاچان يوسف عليه السلامنى صاتماق اوچون مصر ميدانينه كىيندروب يوزندن پرده نى آلدىلر ايرسه دلالتلر يعنى (ماكليرلر) قىغروب ئەيتور بو عبرى اوغلاننى كم آلور؟! هر كم بها يىتكرسه آلسون بو يكت نك اون هنرى بار اول زليخا بويلى ايسككچى يوزى ماتور قاراساك كوزنى چاغلرر اوچنچى تەملى سوزلى سوزگه اوستا يتمش ابكى تورلى تلتى بله دوتنچى بيك يوره كلى بهادير بيشنچى شفقتلى مروت ايهسى آلتنچى بيك قوتلى قرق ايردن قوتى آرطق يىنجى دينى بتون سيكزنجى امين خيانتلى توگل توقزنجى كىلگ خلقلى اونچى پيغمبر نسللى يوسف عليه السلامنى آلورغه قص قىلوچىلر بو هنرلرن ايشتوب حيران بولدىلر بونك بهاسن كم يىتكور موكار دنيا مالى بها بولماس ديب عزيز قطفير مالك ريان غه يعنى ريان پادشاه غه بو احوال دن خبر بىردى ريان پادشاه اول قلىنى مينم اوچون صاتوب آل ديب بىوردى اول آرادە مصر اچىندە يوسف عليه السلامنى ماتورلغى مشهور بولوب زليخا غه هم ايشتولدى زليخا ايسه ماتورلغى كوكل آلد رمش موكل كشى ماتور يكت ديگاج ميدانغە باروب كورسه اوزى نك توشنە كورگان ذات شريفى شول ساعت هوشى كىتوب يلقى كنيزه كلر آنى كوروب بيك قايفروب صورادىلر نيك آنى كوروب هوشن يازدك؟ زليخا ئەيتور يىبه رگز! مينم مقصودم توشك كورمش يكتم بودر موني مينم اوچون صاتوب آلگز! بار مالهنى يولمىنه فد ا قىلگز! ديوب نورغانە عزيز قطفير ريان پادشاه نك امرى برله كىلوب يوسف عليه السلامنى صاتولاشماق بولدى زليخا آنى ايشتوب صبر ايت مين اوزم آلور اوچون پادشاهن رخصت آل يم دىدى قطفير هم زليخا سوزندن چقماس ايدى صبر قىلدى زليخا ريانن باروب رخصت آلدى كىلوب عزيزگه اوزىز اوچون آل. بار مال ملىك مەننى قدر صوراسه بىر دىدى آندن عزيز مالك دعدردن بوبالاغە بها نى صورىسك دىدى مالك دعدر هر تورلى مالن بو اوغلان آغر نجه مال دىدى عزيز هم رضا بولوب خزينه سندن بيش يوز مك آلتون هم كمش انجور جان يغهك اصل آطلاس چغاردى ميزانغە قويدى بار مالى يوسف

علیه السلام آغرچه کیلمی آندن بیه یورط خزینه لرندن چغاردی هیان بیتهدی عزیز
 قطفیر عاجز بولوب حیران قالدی شرطمز توغری کیلمه دی دنیا مالی موگاریها بولمی
 ایکن دیدی مالک دعر هم بوقدر مالنی کوروب قناعت قیلوب بارمالکا رضا قالغانی
 سیگا بولهک بولسون منت برلهن بیهره دیدی بارمالنی آلوب یوسف علیه السلامنی عزیز
 قطفیرغه طابشردی اوچ عیبی هم اوچ شرطی براین یازلمش اون قرداش ننگ یازوون
 هم بیردی لکن اول خط عبری چه یازلمش ایدی آننگ معناسن آنده آنلار کشی
 یوق ایدی قایچان سودا تمام بولدی ایرسه مالک دعر یوسف علیه السلامگه قارادی
 یوزنده بیغمبرلک نورن کوردی آه یوسفدن آیرلدم بو نورنی کورمه دم
 صانهاغان بولور ایدم اش اوتدی دیوب یوسف علیه السلامگه نهیتدی ای یوسف!
 آدملر آراسنک سینک کورک نورلی کشینی کورگانم یوق سین فرشته گه
 اوخشینک سین کم؟ دیدی یوسف علیه السلام نهیتدی شرطمنی قبول قیلساک
 نهیتورمن مالک دعر قبول قیلدی یوسف علیه السلام نهیتدی مینم اسمم یوسف
 صدیق آتام یعقوب علیه السلام بابام اسحاق پیغمبر الوغ بابام خلیل الله ابراهیم
 پیغمبر دیدی مالک دعر نهیتدی کاشکی میکا بو سرنی اول نهیتکان بولساک سین
 صانهاغان بولور ایدم یوسف علیه السلام نهیتدی اییدی تغدیر یوردی قلم قوریدی
 امانت سوزدر یوسفنی کوردم دیوب سویلمه دیدی آندن صوگ مالک دعر نهیتدی
 سین میکا صانغان کشیلر کم ایدی نیک بیگ اوچسز صانیدیلار یوسف علیه السلام
 نهیتدی اول سوزنی و بوسرنی سیگا آچمهین شیطان کورکن سوندر مین دیدی آندن
 صوگ مالک دعر تمام مؤمن بولوب یوسف علیه السلامگه نهیتدی یا یوسف صدیق حق
 سبحانه و تعالی میکا دولت بیردی قزارمه بار سینک شرافتکنن حق مؤمن بولدم
 الحمدلله ایندی بردعاه قیلساکز حق تعالی اوغل روزی قیلسه اوغلقه محتاج من
 اول مینم صوگنن دعاه قیلور وارثم بولور ایسی دیدی یوسف علیه السلام قول
 کونتروب دعاه قیلدی مالک دعرغه بیکر می دورت اوغل روزی قیلدی هر قایوسی
 دولت اییهسی بولدی مونن صوگ مالک دعردن آیرلوب عزیز قطفیر اوینه باردیلار
 لکن عزیز قطفیر اویغه قالدی خزیندن تمام یوسف علیه السلام بهاسینه بیروب
 مفلس محتاج بومش یوسف علیه السلامنی آلفانغه قایغردی یوسف علیه السلام
 زیره کلگنن آنی سیزوب نهیتدی ای سلطانم خزینه چیگه قوشاکن خزینده نه بارن
 باروب کوروب خبر بیرسه ایسی دیدی عزیز بیوردی خزینه چی خزینه گه باروب تیز
 کیلوب باخواجه خزینده طولی مال کوردم اولگینن آرتق دیدی قطفیر هم عجبسنوب
 باروب قارادی اولگینن آرتق مال حاصل بولمش یوسف علیه السلام نهیتدی ای

خواجه مینم خالقم الله تبارک و تعالی یوقلارنی بار قیلغوچی بو کرامت هرمت آندندر
 مونک اوچون حق سبحانه و تعالی گه مین بیک شکر قیلامن دیدی موندن عزیز مصر
 یوسف علیه السلامک حرمتن بلوب قولندن توتوب حضرت زلیخاغه طابشردی یاخاتون
 بومبارک اوغلاننی یغشی حرمت قیل بزگه شاید فائده سی تیبه ر یا ایسه بالا بز بولور
 دیدی چونکه عزیز مصرنک بالاسی یوق ایدی قوله تعالی « وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ
 مِصْرَ لَأَمْرَأَةٍ أَوْ كَرْمِي مِثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا » یعنی ایندی مصرده اول
 یوسفنی ساتوب آلغان کسسه اوزینک خانونی زلیخاگه یا ایسه راعیلگه اول یوسفنی
 حرمتلی قیل یا ایسه آنی تربیه ده کور کاملک قیل شاید اول بزگه فائده ککیلتر
 یا ایسه بالا ایتوب نوتارمز راعیل یوسف علیه السلام خانونی زلیخا عزیزنک امرن
 منت جانینه راحت بلدی یوسف علیه السلامگه یتیش تورلی کولهک تکدردی هرکون
 یوسف علیه السلامک ساچن طاراب اورر هرکون یا ئادن یا ئا ککولهک کییر تور
 یوسف علیه السلامک زلیخانک حالندن خبری یوق یوسف علیه السلام زلیخاغه یتدی
 بواش برده کیلوشمی قلهه بوقدر حرمت لایق توگل عزیز بو تورلی کییلرنی اوزیده
 کیی زلیخا یتور ای ماتورم! عزیز اوشانداق حرمت قیلونی تلی بو اشنی عزیز
 قوشا سین کیگان صاین نور اوستینه نور بولور دیدی لکن زلیخانک کورندن کون
 عشقی آر نور اصلا صبری قالماس درجه گه یتدی کشی سوزن آکلایماس نی سویله سه
 یوسف دیوب سویله کونلرده بر کون یوسف علیه السلامک ساچن طارادی انجو
 مرجان برله قاتشدروب ثوردی یا ئا کییلر کیورتدی یوسف علیه السلام قدر حرمت
 تورماق برله اون دورتنچی آی کولک یوزی بالغور کوزلری جیدگان بولوز اوخشاشلی
 قاشلاری قارا کرفکری قارا هم اوزی نک سوزی لذتلی حاصل مقرب فرشته گه اوخشار
 ایدی زلیخا یوسف علیه السلامک مبارک صورتینه قاراب اختیار ی قولندن کییتدی
 یوسف علیه السلامک قولندن توتوب پوتخانه گه آلوب کردی بالضرور سرن آچوب
 اوزینک پوتی یانینه باروب یالبارورغه زاریلق قیلورغه ککرشدی ای صن سیک
 حاجتم بار اوغلان میکا بیک لایق بوبالانی میکا مطیع قیل ! دیوب اولده اوشبو یوسف
 اوچون توش کوروب مغرب بیرندن مصرغه کیلگانن و بارچه سرن صنغه
 یغلی یغلی شه یتوب یالبارور یوسف علیه السلام چیتندن قاراب تورور زلیخانک
 بارچه سرن بلدی اول حالده کرامت دن پوت اووالوب پیرگه توشدی زلیخا
 شه یتور بو نیک نیک طوروب واتولدی یوسف علیه السلام شه یتور حق تعالی سینک بو
 اشکنی تله مده دی حضرت زلیخا بو حالنی کوروب حیران بولدی یا یوسف حق تعالی دن

صوراساڭ بوپوت اۆلگى كوك بوتون بولسه سين نلەسەڭ تۈزەلۈر ايدى يايوسف نلە
بتون بولسون عزيز كرسە پۈتنى اوۋالغان كورسە بزنى گناھلى بلور بيك قورقامن
ديدى يوسف عليه السلام قول كۈتەرۈپ دعاء قىلدى صن اۆلگى كوك بتون بولدى حق
تعالى دن پۈتقە فرمان بولدى «لااله الاالله يوسف رسول الله» ديدى بوھالنى زليخا يەنە
كورۈپ حيرانلىق درياسينە باتدى كۈن بكون عشقى آرتۈپ آشاۋ اچو بوقودن قالدى
توسى صاراغايدى بركون عزيز قطفير زليخانىڭ توسى صاراغايغاننى كورۈپ طبیب
كېترىدى طبیب زليخانىڭ قولن تۈتۈپ نېىض نامرن قاراپ بلىدى اصلا آدروۋى يوق
عزيزگە ئەيتىدى مېن مونڭ داروون بلمېن مونڭ آدروون اصلا ئەيتە آلېمېن حقيقت
موڭار عشقلىق اثر قىلغان ديدى عزيز قطفير ھمان بوھالدىن خېردار ايرمەس ايدى
يوسف عليه السلام بىرلە يالغزاۋلطرورده زليخا بوپۈيتى ئەيتىدى:

نظم: ياصباح الوجه ياضواً للنهار المشتهراً! * ياننت روجى وجهك الميمون شمس ام قمر؟
يعنى اى روشان يوزلى اى ياقتى كۈننڭ نورى * اى مېنم جانم سېنڭ
مبارك يوزڭ قۇياشمى يا كە آيى؟

طالت الاحزان دھراً فالحبيب قد جفا * عبده لم يأت بالكفران يوماً بل شكر
قايفى حسرت اوزمانغە صوزلى سويكلى جفا قىلدى * اول سويكلى آنڭ قلى
اصلا كفران نعت قىلمى بلىكى شكر قىلادر *

ريحك الريحان نشرأ قد يفوح بالرحا * لفظك الممزوج شهدا صار الأمل والأمر
يعنى اى سويكلم سېنڭ ايسڭ چەجەك آتقان ايسلى گل اوخاشلى سېن
ئەيلەنودە ايسلەنەدر * سېنڭ طاتلى لىنتلى سوزڭ قاتش ئەورلى بېگرەك
لىنتلى كە ھم لىنتلىڭ لىنتىن اوتىدى يعنى آرتق *

كنت في الدعوى ممقالات بل انت حاكم * يا حبيبى هكندا العبد الحزين قد أقر
يعنى مېن سېنى سويو دعواستە حقلق قىلغۇچى مېن مېنم سويومە كېسە سېن ھكم
قىلغۇچى توگل سويومە دىب، اى مېنم سويكلى دوستم اوشانداق قايفولى قلڭ
تلىنن اقرار قىلادر *

ذاك صبى مستطيل فالأسود صيده * قد أغار القلب منى ثم عينه أنسر
يعنى بوصبى مېنم دردمنى توقتاماس اوزون قىلغۇچى آنڭ آوى يعنى توزاغى
ساچىڭ يا ايسە كوزىڭ قاراسى تەحقىق مېنم كوكلھنى اوزگار تۈپ يراق قىلدى
مونڭ صوڭنە كوز قاراماقى يا ايسە نغس ذاتى مېڭا اثر قىلدى *

لَيْلِنَا صَارَتْ نَهَارًا وَجِهَهُ أَنْ يَنْكَشِفَ * وَالنَّهَارُ الْمُسْتَطِيرُ صَارَ لَيْلًا أَنْ بَشَرَ

یعنی بزرگ قارانغی کیچیز کون اوخشاشلی روشن بولدی اگر اول یوزینک پرده سن آچسه دخیده روشن بولغوجی کون تارانغی ککیچ بولوب ئه ورادی اگر اول قارا ساچنی جایسه.

كَمَا طَالَبَتْ مِنْهُ بِابْتِهَالٍ قَلْبَهُ * لَمْ يَجِبِ الْأَسْبَاطُ ضَاقَ قَلْبِي وَأَنْكَرَ

یعنی قایوغنه زمانده اول مجبوبیم یعنی سویکلوومدن مقصودمنی یالباروب صورادم ایسه جواب بیرمه دی مگر سوگوب شلته لهب جواب بیردی کوکلم طار ایسی خطر م قالدی یوسف علیه السلامک زلیخانک مقصودینه موافق جواب بیرموی گوویه که شلته قیلغان وهم سوککان کوک بولوب طویلور ایسی کوتلرده برکون زلیخا تمام یوقوسزلقدن اینتگوب یاندی یوقوسند اوزینک دایه سن یعنی باغوب او سترگان قارچق نی توشنده کوردی شاید اول دایه بولوب کورنگان شیطان بولورغه کیرهک زلیخاغه ای قیزم سینک نی بولدی نی قایوغنه توشدک دیدی ایسه سرن کم گه سویلور گه بلدی عاجز ایسی دایه نی کورگاج ای آنا بزنگ عبری اوغلاننی بله سکمی مینی بو حالگه اول توشوردی عقله نی هوشمنی آلدی آنک عشقی برله خراب بولدم ای آنا مینم بوسرمنی باشقه لاردن صاقلا میکا بردرمان قیل دیدی دایه سی ای قیزم ئلک نیک میکا ئه یتیه دک بو حالگه توشه گان بولور ایدک عاشق صادق یعنی راست عاشق بولساک مال توکمهک کیرهک بر سرای سالدر اول سرای اوزگه لایق بولسون اچینه جفار عنبر سیب آغاچلار اولطرت اول آغاچلارنک بوتاقلاری ینجو مرجان بولسون اوزی آلطوندن بولسون اول آغاچقه تورلی قوشلار اولطرت استیناسی کوزگی کوک یاقتی بولسون توبه سی قزل آلتوندن بولسون اول سرایده سینک برله یوسف صورتن هر طرفقه توشورسونلر آندن اصل طاشدن تخت یاصانوب آطلاس جفهک کییلرکنی کییوب تخت که اولطروب یوسفنی چافر یوسفنک نی قدر صبری بولسه صبری قالماس مرادک حاصل بولور دیدی زلیخا یوقودن اویاندی عزیز قطفیر شفقت برله زلیخاغه کیلوب نی حالک بار دیدی زلیخاغه فرصت ایرشوب حالم آور اوستالار حاضر قیلوب میکا لایق بر سرای اشلهت دیوب دایه سی ئه یتکانه نی رهوشده بولاسن تمام ئه یتدی لکن اوز صورتی برله یوسف صورتن بیرهونی ئه یتیه دی عزیز قطفیر درحال اوستالارنی حاضر قیلوب زلیخه مرادتجه سرای یاصاندی تمام بولوی برله زلیخاغه خبر بیردیلر زلیخا هیبت کییلرن کییوب باشینه آلتون تاج قویوب توزه نوب سرایغه کیلوب تخت که اولطروب یوسف علیه السلامنی بر آصراوندن عزیز چاقردی دیوب آلداب زلیخا سرایینه ایلتوب آصراویننی ایشکنی طشدن بیکله دی

یوسف علیه السلام زلیخانڭ اوین سیزنسه ده عزیز چاقردی دیگانگه آلدانوب غافل سرائنه کروپ قالدی یوسف علیه السلام قاپچان سرايغه کردی ایرسه زلیخانی کوردی جفەك کیمملر کییوب تختکه اولطرغان تولغان آی کوك سرائینی بالقوتور کونلندن یسارب الهم بو نیندی فتنه؟ بو فتنه دن اوزڭ وتقار! دیوب زارلیق قیلدی زلیخا سوزلوب توشوب یوسف علیه السلامڭ قولندن توتدی ای یوسف فی ماتور یوزڭ فی ماتور ساچلرڭنی ماتور کوز قاراولارڭ سینی کوروب کهنڭ صبری قالسون مین سینی توشه کوروب عاشق بولدم مینم حاله بر باق دیدی یوسف علیه السلام زلیخانی اوگت نصیحت قیلوب قۇتولماقنی نلهر زلیخا قوشماقنی نلهر زلیخا یوسف علیه السلامنی کوب ماقتادی کوب عنرلر قیلدی کهنن بولسه قورقاسکمی؟ دیدی یوسف علیه السلام الله دن قورقامن قیامت کون رسوای بولودن قورقامن دیدی زلیخا ئەیتدی توبه قیلورسڭ یوسف علیه السلام ئەیتدی گناه قیلوب توبه گه محتاج بولغاچمی گناه قیلمی طورمانی بخش دیدی یایوسف یکتلکده هیچ نصیبڭ یوقم ئەلله دیدی یوسف علیه السلام ئەیتدی اللهغه صغمان اول اشدن عزیز مینی تربیه چی آتام کوك مینی قدر حرمت قیلدی آتامه نچک خیانت قیلیم دیدی قوله تعالی «معاذ الله انه رب احسن مثنوای انه لا یفلح الظالمون یعنی ئەیتدی یوسف علیه السلام الله تبارک وتعالی گه صغناق صغمان حقیقتنه مینی صانوب آلمان کشی مینم خوجهم مینم اورنمنی کورکام قیلدی مین آنڭ جهاعتینه خیانت قیلیمین حقیقتنه زنا قیلغوچیلار اللهڭ عبانینن قۇتولیلر «تفسیر جلالین» مونڭ صونده زلیخا ئەیتدی یا یوسف میکا برگنه قاراسانا دیدی یوسف علیه السلام زلیخاغه قاراپ جلمایوب کولدی زلیخا گه میل قیلدی شول زمان برطاوش ایشتدی ای یوسف سین پیغمبرلر دقربینه یازلش سین احمق لراشن قیلاسکمی؟ بر قیلک آتاسی یعقوب علیه السلامنی کوردی آچو برله بارماغن تشله گانی حاله «لاتقربوا الزنا» یعنی زناغه یاقن بولما دیور بر قیلده جبرائیل علیه السلام ایرشدی ای یوسف یوز صوونکی صاقلا عاصی بولما قاجماق سیندین بیکی ایشکلرنی آچمی الله دین دیور بوعلامنی کوروب یوسف علیه السلام زلیخانڭ قولندن قولنج طار بولمیش آلوب قاچدی هر ایشککه بیتدی ایرسه یوزاتی آچلوب ایشک آچلور ایدی بیتدی ایشککه بیتکانه زلیخا یوسف علیه السلامڭ آرتندن قووب ایته گندن توتدی ایته گی برتلوب یوسف علیه السلام بیتدی طش ایشکدن چقدی زلیخا یوسف علیه السلامنی قووب چقدی کورسه بیتدی طش ایشکده عزیز قطفیر طورا قوله تعالی «ولقد همت به وهم بها لولا ان رأى برهان ربه كذلتك لنصرف عنه السوء والفحشاء انه

من عبادنا المخلصين» يعنى تحقيق مباح قصد قیلدى زليخا وهم يوسف اگر يوسف
 الله تبارك وتعالى نك علامتن كورمه سه ايدى. حق سبحانه وتعالى ته يتور اوشانداق
 علامت كورسه تذك بز اول يوسف غه خوجه سينه خيانت قیلودن دوندرو اوچون
 دخى ده زندان قوتقارو اوچون حقيقتده اول يوسف بز نك طاعت عبادنيزگه خالص
 قلمز قوله تعالى «وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَالْفِيَا سِيَهَا لَدَى الْبَابِ»
 يعنى بو كورديلر آلاز ايشككه يوسف نك ايتگى آرتندن يارولدى زليخانك
 قووب بيتوب توتماقلى سببلى «بولقد يلا ريو يوسف برله زليخا ايشك قارشنده
 زليخانك خوجه سى عزيز قطفيرگه» زليخا اوز نك ايرن كورگاج نى شه يتورگه
 بله يچى يوسف عليه السلام گه آچولانوب شه يتدى قوله تعالى «قَالَتْ مَنْ آرَادَ بِأَهْلِكَ
 سُوءَ إِلَّا أَنْ يَسْجَنَ أَوْ عَذَابَ أَلِيمٍ» يعنى شه يتدى اول زليخا بر كمشه سينك جماعتكه
 زنا قیلورغه تله سه آنك عذابى نى نرسه زندانغه حبس قيلماق يايسه قينامات يعنى
 صوقماق برله عذاب قيلماق ديدى زليخا گويه كه اوزينه يوسف عليه السلام قصد قیلغان
 اول زليخا رضا بولمى يوسفنى قوغان ايتوب كورسه تدى زليخا يوسف عليه السلام گه
 شه يتكان ايدى اگر مينم مرادمچه بولماساك يا زندانغه صالحور من يا قينار من ديو شول
 سببلى عزيزگه «إِلَّا أَنْ يَسْجَنَ أَوْ عَذَابَ أَلِيمٍ» ديدى عزيز بيك زيره كه ايدى زليخا
 يالان باش آنك حالن سيزدى ومع ذلك يوسف عليه السلام گه شه يتدى اى يوسف
 بواشنى سين نيچك درست كوردك نى وفالغ قیلوب بغشيلق غه بيانلق قیلدك
 گناهللى بولدك ديدى. يوسف عليه السلام شه يتدى اى عزيز مين بى وفالغ قيلمادم يازقلى
 زليخا ديدى اول مينى تله دى مين آنى تله مادم هم درست كورمه دم مينم شاهنم بار
 زليخانك گواھسى يوق ديدى قوله تعالى «قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي» يعنى شه يتدى
 يوسف اول زليخا مينى اوزى تله دى عزيز قطفير شاهنك نى نرسه ديدى يوسف عليه
 السلام بيشككه گى ياش بالانى كورسه تدى بز نك حاله زنى اول كوردى شاهنك
 بيرر ديدى شه ييشلر اول بالا اون يدى كونلك بير روايتده دورت آيلق بالا ايدى
 عزيز قطفير شه يتدى اى يوسف بزنى ايلگه مسخره قیلدك موگارچن بيشككه گى ياش
 بالالار سويله مده دى اول نيچك سويله سون ديدى يوسف عليه السلام شه يتدى الله سويله تسه
 سويلر حقلقغه گواھلق بيرور سينن صورامق تپوش ديدى عزيز اول بالانك
 آتاسينه بيوردى بالانى آلوب كیلوب عزيزگه بيردى عزيز آچولانوب اى بالا گواھلق
 بير نى كوردك ديدى حق تعالى نك فرمانى برله بالانلگه كیلدى قوله تعالى «وَشَهِدَ

شاهد من أهلها ان كان قبيصه قد من قبل فصدقت وهو من الكاذبين وان كان قبيصه
 قد من دبر فكذبت وهو من الصادقين» یعنی گواھلق بیردی زلیخانك جمعاعتندن بر
 گواه اگر یوسف ایته گینك آلدی یارلمش بولسه اول زلیخا راست ئەیتە و حال آنکه
 یوسف یالغاچیلر چەلەسنن و اگر یوسف ایتە گینك آرتی یارلمش بولسه اول زلیخا
 یالغانلادی و حال آنکه یوسف راست کیمسنه لر چەلەسنن * بس عزیز قطفیر یوسف
 علیه السلامك آرت ایتە گینك یرتقلن کورگان زمانە دە ئەیتدی قوله تعالی «قال انه
 من کیدکن ان کیدکن عظیم» یعنی ئەیتدی عزیز «ماجزاء» یعنی اھلک گە زنا قصد
 قیلغانك جزاسی نی نرسە دیگان سوزسینك مکر حیلەك سینن حقیقتە سزنگ مکرکز
 الوغ چونکە خاتونلرنگ مکرى کولگە باشقوچی راق نفس کە اثرلیرك آنك اوچون
 خاتونلر مکرلری برلە ایرلرگە حیلە قورالر شیطان یاشرن وسوسە قیلا شول سببلی
 خاتونلرنگ مکرى الوغ بولا قوله تعالی «یوسف اعرض عن هذا واستغفرى لذنوبك
 انك كنت من الخاطئين» یعنی عزیز قطفیر ای یوسف موندن یوزچەور سوپلە مە
 سیندە عیب یوق ای زلیخا سین گناھکە توبە قیل حقیقتە سین گناھکار خلق
 چەلەسنن بولك. ئەبیشلر آدملرنگ زبیرەگی اوج کشی بولدی عزیز قطفیر ایکنچی
 شعیب علیه السلامك قزی اوچنچی ابو بکر رضی اللہ عنہ. تفسیر قاضی دە ذکر قیلنیش
 عزیز یوسف علیه السلامگە ایمان کیلتردی یوسف علیه السلام ترک کندە وفات بولدی.
 قایچان زلیخا بومکرنی قیلدی ایرسە بوخبر مصر اچندە مشهور بولدی مصرده ریان
 پادشاهینك قارشندە تورغوچی ایشکچی خاتونی شربتچی خاتونی کومەچچی یعنی آشچی
 خاتونی حیوانلرن قاراوچینك خاتونی کوچر خاتونی زلیخانك خبرن سوپلە شوپ
 زلیخا قلینە عاشق بولغان ایبش قلی رضا بولهاغان قلن قووا چقانن عزیز اوزی
 کورگان دیب غیبت قیلوب کولشدیلر بیك آزغن خاتون ایکن دیدیلر مگر اول
 خاتونلر یوسف علیه السلامنی کورگانلری یوق ایکن قوله تعالی «وقال نسوة فی المدینة
 امرأة العزیز تراود فتاها عن نفسه قد شغفها حبا انا لئراها فی ضلال مبین» یعنی
 شەرنك اوشبو بیبش کشینك خاتونی ئەیتدی اوزینك یکتی برلە جماع قیلونی
 تلەگان قلن سوپوب صارغایغان تعقیق بز اول عزیز خاتونن روشان آزغنلق دە
 دیب بلەمز اول خاتونلر زلیخا برلەن اولطرداش خاتونلر ایدی زلیخا بو سرنی
 آلاردن هم یاشرر ایدی هیچ کیم عاشق قیلنن بلەسن دیوب یورگانده «ادانجاوز

السَّعْرَ اَثْنَيْنِ شَاعٍ» یعنی یکی کسی آراسندن اونکان سر مشهور بولور قیلندن
 سری مشهور بولوب اوزینگ یاقلنرندن غیبت قیلونق ایشکاج مجلس حاضرلهپ
 اول خاتونلرنی ضیافت که دهشدی دسترخانیده بیگ اونکن پچاقلر قویسدی شه بیشرلر
 بو بییش خاتون برله یینه اوتوز بییش خاتون کیلدی جمعسی قرق بولسدی زلیغا شه یئدی
 ای دوستلرم نیچه یللمردن بیرلی مینم ایکه گم توزمنی آشادگز ایمدی سزگه
 عندم مینم سویکلو قلم یوسف غه مینم خاطریم اوچون ایت طوراب آشاتوب حرمت
 قیلسا گزلا دیدی اول خاتونلر دخی سوز یوق بیگه سلطانم دیدیلر اول آراده
 طاباقلار برله ایت کیلتروب زلیغا یوسف علیه السلامغه اول خاتونلر یانینه چغارغه
 بیوردی قوله تعالی «فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مَتَكًا وَآتَتْ كُلَّ
 وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سَكِينًا وَقَالَتْ أُخْرِجْ عَلَيْنَّ فُلْمَا رَأَيْنَهُ أَكْبَرُ مِنْهُ وَقَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ
 اللَّهُ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ» یعنی ایشکانی زمانده اول زلیغا اول خاتونلرنینگ
 غیبت قیلولارن بیبهردی اول خاتونلارنی دعوت قیلوب دخیده اول خاتونلرغه تابانوب
 اولطراچاق اورندق حاضرلهدی هر برهم برهمینه پچاق بیردی دخیده یوسف علیه
 السلامغه خاتونلر اوزه رینه چق دیوب شه یئدی یوسف علیه السلامنک یوزندن پرده سن
 آلوب خاتونلرغه کورسه تور اوچون چفاردی اول خاتونلار یوسف علیه السلامنی
 کورگانلری زمانده بیگ السوغ قیلدیلر یوسف علیه السلامنی کوروب اوزلرن
 اونوتدیلر یوسف علیه السلامنک نورلی یوزینه حیران بولوب ایت طوراب آشاتابز
 دیو هر قابوسی ننگ کورکینه یوسف علیه السلام محبتی توشوب مین ناسگرهک طوراب
 بیریم دیو کوزلرن یوسف علیه السلامن آلا آلمیچی بارماقلارن طورادیلار
 آورتون سیزمه دیلر دخیده شه یئدیلر اول خاتونلر سبحان الله بوقدر گوزه لملک برقدر
 ماتورلق آدمه کورلگانی یوق بو آدم توگل مگر برحرمتلی فرشته دردیدیلر شه یئدیلر
 یوسف علیه السلامغه زلیغا خاتونلر یانینه چق دیب شه یئتمه دی لکن فلان ایوگه چق
 دیوبکنه شه یئدی قایچان یوسف علیه السلام خاتونلر یانینه یعنی اول خاتونلر اولطرعان
 ایوگه کردی ایسه قویاش نوری اوخشاغلی ابو اچینه نور تولدی خاتونلر تللمری
 برله یوسف علیه السلامنی ماقتاب «هَلُمَّ إِلَيَّ اِنِّي احسن وجهًا» یعنی مینم یانیمه کیل مین
 ماتورراق دیوب آشغوب بارماق طوراب ایت کیسه من دیوگمان قیلوب یوسف علیه السلامنی
 اوز یانینه کیترورگه اجتهاد قیلدی یوسف علیه السلام آلارنک یوزینه قارامادی هم
 آلا برله ن آشامادی شونک اوچون «ما هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ» دیدیلر زلیغا اول خاتونلرنینگ

قوللارن كيسكلنلرن كوروب بيك قاتى گولدى يوسف عليه السلامغه ئەيتىدى موندىن چق دىوب يوسف عليه السلام چقىدى بر روايتده يوزينه نقاب برده تارتىدى اول خاتونلارغه زليخا قولگنرغه قاراگز ديدى قارا ديلار قوللارنىڭ بارماقلارى كيسلگان قان آغوب كوله كلرى بويالغان زليخا ئەيتىدى سز يوسفنى بر كوروب قوللارگىزنى كيسگىز ئەمىن ايرتە كىچ يوسفنى كوروب نىحال صبر قىلىم مىكاشلته قىلىگىز مېنى غيبت قىلىگىز! ايمىدى اوز حالگىزنى كورگىز! ديدى قوله تعالى «فَلَا تَكُنَّ مِنَ الَّذِينَ لَمِنْتُمْ فِيهِ» يعنى اوشبوكتغانى قل مېنى غيبت قىلغان قىلگىز يعنى ئەيتىگىز زليخا قلىنه عاشق بولغان بلى يوسفنى مېن چاقروب ايشكى مېن بىكلەدم ايتەگىنى مېن يرتىم قوله تعالى «وَلَقَدْ رَاودْتَهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ» يعنى تحقيق سويدىم مېن اول يوسفنى بس اول گناھىن صاقلاندى تفسير قاضى دە ئەيتور زليخا اوزىنىڭ قىلغان اشلرن يوسفنى سويگانن اقرار قىلدى خاتونلر آنىڭ مقصودى حاصل بولوغه ياردم قىلىسونلر اوچون قوله تعالى «وَلَمَّا لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيْسَ جَنًّا وَلَٰكِنْ مِمَّا نَزَّلْنَا مِنَ الْغَايِبِ» يعنى زليخا ئەيتور اگراول يوسف مېن بيورغان اشنى قىلماسه البته زندانغه سالنەش بولور دخيده خوارلردن كچكەنەلكە توشكلردن بولور اول بيش خاتون ئەيتدىلر اى زليخا سىگنا قاوشودن باش طارنەه آنى زندانغه سال ديدىلر بر قىلده اول خاتونلر زليخاغه ئەيتىدى بزدە اول اشدە سىگنا شريك بزدەه ياقىلىق قىلسون بايوسف سىن زليخاغه دە بزدەه ياقىلىق قىل مرادبىزنى بىر يوق ايسە زندانغه سالور بزدىلر يوسف عليه السلام كوگلىدىن ئەيتىدى اول بر خاتون ايدى ايمىدى آلتى خاتون بولدى ديدى قوله تعالى «قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً يَا أَيُّهَا الَّذِي اسْتَوْصَىٰ إِلَيْهِ» يعنى ئەيتىدى اول يوسف يارب اول خاتونلر اوندهگان اشدن مىگنا زندان سويكلىرەك پيغمبرمىز محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم ئەيتور اگراول كون يوسف اورننده مېن بولسام حق سبحانە وتعالى دن تله گاي ايدىم مېنى زنداندىن قوتقار هم خاتونلر فتنەسندن قوتقار ديو قوله تعالى «وَأَلَّا تَصْرَفَ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ» يعنى يارب اگراول خاتونلرنىڭ حيله لرن مېندىن دوندرمەسەڭ نەسەم شوملغى بىرلە آلارنىڭ تله گىنە آوشرمندە اھىق لر جملەسندن بولور مېن حق سبحانە وتعالى يوسف عليه السلامنىڭ اول خاتونلار حيله سن مېندىن دوندر دىگان دعاسن قبول قىلدى يوسف عليه السلامكە زندان مشقتن سويكى قىلدى خاتونلر كوگلىنە زندانغه صالحاننى بركتىدى قوله تعالى «فَصْرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» يعنى حق تعالى اول خاتونلرنىڭ حيله لرن دوندردى حقيقتدە اول الله تبارك وتعالى زار يلىق

قیلوچیلارنىڭ دعاسىن قبول قىلرچى دىخىدە زارىلىقى قىلوچىلارنىڭ حاللىرىنىڭ
 تۈزۈلگىن بىلوچىدەر * عزيز قطفىرگە ھىم آننىڭ اھلىنىە يوسىف عليه السلامنىڭ
 باكلگى بلىدى ايسە خاتونلارنىڭ بارماقلىرى كىسلو ھىم بىشكەك، گى صبى رىالارنىڭ
 گواھلىق نىيرە كى سېبىلى مصر خلقى آراسىندە سوز كۈبە بىرپ يوسىف عليه السلامنى
 مصرنىڭ زندانىنىە صالحانى مەقول كوردىلەر عزيز مصر بولاشكە شروع قىلدى زىيخانى
 صنماق اوچون زىيخا كىرىدى يوسىف عليه السلام گە آچو قىلوب رىاندىن رىخت
 آلوب زندانغە صالحىلەر ودخى يوسىف عليه السلام بىرلە رىيان پادشاھنىڭ شىرت
 باصا وچىسى بىرلە آش، ايسكەك پىشروچىسى زندانغە كىردى بىر ايسكىنىڭ زندانغە
 كىروىنىڭ سېبى رىيان پادشاھغە آغر بىرورگە اتىفاق قىلغانلار دىوب ايسى بىر
 شىرتچى بىرلە ايسكەكچى زندانغە توش كوردىلەر شىرتچى بىرلە ايسكەكچى يوسىف
 عليه السلام گە بايوسى سىنى ايزگو كىشىدىن بلە مېزىنىڭ توشمىزگە تەبىر قىل يعنى توشمىزنى
 بورا دىدىلەر يوسىف عليه السلام توش يورا وچى ايسى مصر خلقى تورلى لىنلى نەمەت لىر
 آلوب كىلرپ توشلرن يورا توب كىتەر لىر ايسى شىرتچى ئەيتىدى مېن يوزوم يعنى
 «ۋىنا گراد» صغوب شىرت باصا بىر رىيان پادشاھغە بىردم آلوب اچىدى ايسكەكچى ئەيتىدى
 توشمەن اچ بېچ ايسكەك بىردم ايسكەك لىر باش اوستىيە قو يوب رىيان پادشاھغە ايلتەدر
 ايدم ھو ادن قوشلەر كىلوب طلاشوب آشىلار يوسىف عليه السلام كوردى شىرتچىنىڭ توشى
 ياخشى ايسكەكچى نىڭ توشى ىمان يوسىف عليه السلام بو ايسكىنىڭ توشن يورا ودىن ئلك دىن
 اسلام غە اونى قىستە قىلوب ئەيتىدى سىزگە يا قىلار كۆردىن رىق كىلەن مگر سىزنىڭ توشكىزنى
 يورىدىن توشكىزنىڭ تەبىرى كىلە سىدىن ئلك سىزنىڭ توشكىزنىڭ تەبىرىن مىكالىھ تبارك و تعالى
 بىلگىردى آننىڭ اوچون مېن اللە غە ايمان كىترمە گان كىشىلرنىڭ دىن قويدم چونكە اول ايمان
 كىترمە گان كىشىلەر آخرت كۈنىنە انكار قىلار شول سېبىلى تەو غە مە گىگەر قالالار مېن آنالارم
 يعنى آتام بابام دىن توتامن اول دىن يعقوب اسحاق ابراھىم عليه السلام دىن در بوسوز لىر
 بىرلە يوسىف عليه السلام اوزىنىڭ بىغەبىر لىر نىلدىن ايكانن ئەيتىدى توش تەبىرىنى شىرتچى
 بىرلە ايسكەكچى اخلاص بىرلە طىكلاسوز لىر اوچون دىخىدە ئەيتىدى يوسىف عليه السلام
 بىزگە بىغەبىر لىر گروھىنە اللە تبارك و تعالى گە نىكەش قىلماق تىوش تو گل اوشبو حق
 سىبەانە و تعالى نى بىر اللە يعنى باراچە كامال لك صفتلار بىرلە متصف باراچە كىچىچىلك
 و بتوچىلك صفتلاردىن پاك دىوب ئەيىمە كم و اعتقاد قىلماق بىزگە ھىم آدملىرنىڭ كۈبەرگىنە
 اللە تبارك و تعالى نىڭ الوغ رەھىتىدەر شولايدە آدملىرنىڭ كۈبسى حق تعالى ھىرتىدە
 ايمان كىترمى الوغ رەھىتىنە شىكر قىلماق اى مېنم زندانغە بولغان ايسكى اولطرداشم
 ايا كۈب نرسە نى تىكرى قىلوب تىكرىلك گە تىوشسوز نرسە لىرنى تىكرى دىمك ايزگۈمى

یا ایسه بارچه نرسه گه کوچی بیتکوچی بارچه عالمی بار اتعوچی الله ایزگوم سزایکتز هم مصر خلقینک الله دن باشقعه عبادت قیلغان نرسه لرکز عقل برله اویلاب حساب قیلوب قاراغانده اصلا عبادت قیلورغه تیوشلی نرسه توگل مگر سزهم سزنگ آتالرکز اسم قوشقان نرسه لر، عبادت قیلورده ~~سکیم~~ یعنی عبادتکه تیوشلی ذات مگر بر الله تبارک و تعالی در، اول الله تبارک و تعالی اوزینه گنه، عبادت قیلو برله بیوردی بر الله تبارک و تعالی ننگ اوزینه گنه عبادت قیلماقلق توغری حق دین در. روایت در یوسف علیه السلامک اوشبو وعظ قیلماغی شربتچیگه اثر قیلوب مؤمن بولسی مونک صوکنده یوسف علیه السلام شربتچیگه شهیتدی ریان پادشاه سینى زندانمن چغاروب اولگی کونک شربتچی قیلور درجه بیورور دینی ایکه کهچیگه شهیتدی ریان پادشاه سینى اوج کوننن زندانمن چغاروب آصردر قوشلار کپلوب باشکنی کوزکنی آشار دینی شربتچی برله ایکه کهچی شهیتدی بوتوشنی بز کوره گان ایدک یالغاننى شهیتکن ایدک دینیلر یوسف علیه السلام شهیتدی یالغان بولسه ده توش کوره گان بولسا کزده سزگ، شهیتلگان تعبیرگه تقیریر یورودی دینی یوسف علیه السلام گه بووقت شیطان الله تبارک و تعالی ننگ اسهن ذکر قیلونی اونتردی شول سببلی شربتچیگه شهیتدی زندانمن چغوب اولگی خدمتک ابرشکاج مینم گناهمز زندانغه کرگانمنی ریان پادشاهغه شهیت دینی شربتچی زندانمن چغاقچ هم ریان پادشاهغه یوسف علیه السلامک زندانغه گناهمز کروون شهیتونی اونتردی بوتوشن صولک اوج کوننن شربتچی هم ایکه کهچی زندانمن چغاروب شربتچیگه درجه بیروب ریان پادشاه اولگیجه شربتچیگه که تعیین قیلدی ایکه کهچینی آصردی باشن کوزن قوشلار آشادی. حکایت یوسف علیه السلام شربتچیگه مینم زندانغه گناهمز کرگانمنی ریان پادشاهغه شهیت دیگانی اوچون درمال جبرائیل علیه السلام وحی کیتردی یا یوسف الله تبارک و تعالی سیکا شهیتور یوسفنی قویودن کم چغاردی عزیز قطغیرگه کم سویلی قیلوب حرمت قیلردی زلیخا فتنه سننن کم توتقاردی نیمر یوزاقلارنی کم آچردی بیشکه گی صبی بالانی یوسف فایده سی اوچون کم سویله ندی گواهلوق بیوردی یوسف علیه السلام شهیتدی بورحمتلر بارچه سی الله تبارک و تعالی دن جبرائیل علیه السلام شهیتدی حق تعالی شهیتور بسنی اوچون شربتچینن یاردهم استهب ریان پادشاهغه شهیتورگه بیوردی عزم جلالهم مرمنینه شربتچیگه یوسفنی شهیتونی اونتردم یوسف علیه السلام اول بیش یلغه زندانغه سالغانن ایدی الله دن باشقهن یاردهم استه گانی اوچون ینه بییدی یل جمعسی اون ایکی یل زندانده قالدی بس یوسف علیه السلام الله تبارک و تعالی دن بوشلته نی ایشتوب توبه استغفار قیلدی زلیخا قایجان یوسف علیه السلامنی زندانغه صالحی ابرسه زندانچیلر

يوسف عليه السلامك كيبهن سالدرورغه قصد قيلميلار اول يوسف عليه السلامك اوستنده هيبت نفيس كيميلر باشنده نفيسي چالما بيلنده آلتونلى كهر ايدى زليخا كيميلرن سالدرورغه رضا بولمادى بويكت زندانغه سالدرورغه تيوش يكت توگل بيز موني مصر خلقتدن ياشره بيز ديدى زنداننگ اچن پاكلاب پالاس جايوب كراوات قويوب يوسف عليه السلامنى كراواتغه اولطرتديلار زندان منور بولدى زندانچيلار موندى شرافتلى كشينك زندانغه كرگانن كوروب سوبنديلر يوسف عليه السلام زنداننگ بر پوچماغنده كوندز روزه توتار كيچ طاعت وعبادت قيلور ايدى. سوال الله تبارك و تعالى شربتچيگه نيك يوسف عليه السلامنى ريانغه تيتونى اونوتردى جواب اگر شربتچى يوسف عليه السلامنى ريانغه تيتكان بولسه ريان پادشاه يوسف عليه السلامنى زنداننن چغارور ايدى شربتچى منتلى بولور ايدى حق تعالى يوسف عليه السلامنى شربتچى منتندن صاقلادى. هكايت يوسف عليه السلام اون ايكنچى يلنده زندان تهره زسننن قاراب تورادر ايدى بر عبرى يعنى كنعان كشيىس تويه برله آشغوب زندان يانندن اونوب بارادر ايدى تويه يوسف عليه السلامك زندانده ايدكن بلوب زندان يانينه چوگوب يوسف عليه السلامكه حال تلى برله مين كنعاندىن كيلدم آناك يعقوبنك حالن كوروب. كيلدم اول بيچاره قايشى حسرت. توتوب دائم قايفوس آرتوب زاريلق قيلوب سينك برله كورشورگه مشتاق سين اسپنه توشهك هوشى كيتوب بغولا كوب جلامقتن ايكى كوزى صوقر بولدى آنك زاريلق قيلغاندىن كنعان خلقى عجمكه قالورلار تويهنك خواجهسى كوردى تويه چوكدى اورنندن تورميدر تيزاوستوندىن توشوب بر طاياق آلوب كيلوب تويهنى قينارغه قصد يلدى تويهگه بيتمهس بورون عبرانينك آياغى بيزرگه باندى آياغن بيزدن تارتوب آلا آله يچى عاجز حيران بولدى يوسف عليه السلام عبرانيغه سين كم قايا باراسك ديدى عبرانى نه ديورگه بليچى آياغىنى بيز توتدى ديدى يوسف عليه السلام عبرانيغه سينك آياغىنى بيز توتماق نيتكلىن سين تويهنى قينارغه اويلاغانسك شول سببلى آياغىنى بيز توتقان تويهنى قيناماسقه نيت قيل آياغىنى بيز بيزه رور ديدى عبرانى كوكلدىن تويهنى قينارنى چغاروب تويه استغفار قيلدى شول ساعت آياغى بيزدن قوتولدى يوسف عليه السلامغه سلام بيزوب قارشوسينه باروب مين كنعاندىن كيلدم بوشهرده سودا قيلوب برور آلتون فايده قيلدم ديدى يوسف عليه السلام تيتدى كنعانده بر الوغ آغاچ بار تيره سنده همان اون ايكى بوتاغى بارمى ؟ عبرى تيتدى الوغ آغاچ ديگانك يعقوب عليه السلامدر لکن بواشده نى حكمت بار اون براوغلى خدمتنده يوسف اسملى اون ايكنچى اوغلى غايبدر آنى بورى آشادى ديلر يوسف غايب بولغاندىن بيزلى

یعقوب علیه السلام حیران دائم زار یلقده دائم جلا ماقده حق تعالی دن یوسفیه قارشدر دیو دائم تله مکنده اصلا امیند کیسی کنعان خلعتی بو اشینه بیگ عجله ندر یعقوب علیه السلام قایغی حسرت ایوندن هیچ چقی اشکده یارمی طعامده آشامی دائم جلا ماق برله ایکی کوزندن یاش اورنینه قان آغا ایکی کوزی کورمهس بولغان دیلر یوسف علیه السلام یعقوب علیه السلامنک بو حالن ایشتوب زار زار جلادی عبرانی نک قولینه بولهک قیلوب بریا قوت بله زک بیردی وهم نهیتدی یعقوبکه امانت سلام بار نهیتورسکی عبرانی قبول ایتدی یوسف علیه السلام نهیتدی یا عبرانی یعقوب علیه السلامغه مینم سلامنی تیز ایرشدر اونوتبا آگار نهیت مصر زنداننده بر غریب کشی سینکا سلام نهیتدی دعا اوتندی یعقوب علیه السلام زندانن چغو اوچون مین فقیرگه دعا قیلسون آنک دعاسی شکسز قبول اول دعا قیلسه الله تبارک وتعالی مینی زندانن چغارور ایدی عبرانی نهیتور سین کم صوگ یوزگن بردهنی آلساک یوزگنی کورسم کم ایگانکنی بلوب سلامکنی نهیتور ایدم دیدی یوسف علیه السلام نهیتدی یوزمن بردهنی آلورغه کم ایگانهنی نهیتورگه رخصت یوق رخصتسز اش خیرلی بولمی سین یعقوب علیه السلامغه نهیت زندانده محبوس بر قایغولی کشی سلام نهیتدی دعا اوتندی دیوب . اورگه بولهک ایتوب بیرگان بله زک نک بهاسی یکرمی ملک آلتون نهنگه یوزی بهاسی برله صاقلاب صاقتساگ سینک عمرگه بیتهر دولت اییهسی بولورسک دیدی شول ساعت ایسه نله شوب عبرانی کنعانگه یونه لای دنیا مقصودی حاصل بولب قینه کوره تون کون آشغوب یوزوب تونن کنعانگه قایتوب کردی توپهسون یورطینه قویوب اصلا ایونده یال ایتمه دی یوگروب یعقوب علیه السلام یورطینه باروب ایشک آلتنن سلام بیردی دینا چغوب تونن نیشلهب یوربسک؟ دیدی عبرانی نهیتدی مین مصردن کیلدم مصرده برعبرانی کشی یعقوب علیه السلامغه سلام نهیتدی دینا یعقوب علیه السلام یانینه کردی یعقوب علیه السلام نماز او قیدر ایدی ایکی یاغینه سلام بیرگاج نیحال دیوب دینادن صورادی دینا هم مصردن قایتقان کشی سینی صوریدر دیگاج یعقوب علیه السلام اول کشینی مؤنده چافر دیدی کروب یعقوب علیه السلامغه سلام بیردی یعقوب علیه السلامنی خبر کیلتردک؟ دیدی عبرانی مصرده برعبرینی کوروب قایتدم زندانده محبوس سزنی صاغوب صوراب سلام نهیتدی زندانن قوتلماق اوچون سزدن خیر دعا امید ایتدی یا اسرائیل دعا قیلساک حق تعالی آگار نجات بیرسه ایدی دیدی یعقوب علیه السلام نهیتدی اسمن صورادکی قایدعی کم ایگانن بلکشی یوزن کوردکی عبرانی نهیتور کم ایگانن صورادم هیچ نهیتمه دی هم یوزی نقابلی کورمک تله دم نقابن یعنی پرده سن آچهادی لکن نوری بالقوب تورادر حالندن باشقه نرسه اصلا

سويلاه مەدى لىكن سزنى ساغنونب كوررگە مشتاق بولوب صورادى يا اسرائيل دعا قىل
الله تعالى آنى زنداندن قوتقارسون يعقوب عليه السلام ئەيتىدى بو خىبر ميكا راحتك
بىردى شكرانەسى كىرەك ديوب قول كوتەروب يوسىف عليه السلامنى زنداندن قۇتولماق
اوپچون دعا قىلدى حق تعالى دعاسن قەبول ايتىدى عبرانى ئەيتىدى اول كىشى بىك
مبارك كىشى آنك سببلى مېنىم دىيادە مرادم حاصل بولدى اول عبرانى برىاقوت بەزك
ميكا بولەك قىلدى يكرمى ملك آلتون بەاغە بۇرى يا اسرائيل مېنىم اوچوندە آخرتلك
بر دعا قىل حق تعالى گناھلارنى يارلقاسون دىدى يعقوب عليه السلام هم دعا قىلدى
عبرانىنك دىياسى هم آخرق مەمور توزك بولدى يعقوب عليه السلامك دعاسندن
صرك حق تعالى نك رحمتى ايرشوب يوسىف عليه السلامك نجاتىنە سبب رىبان پادشاه
توش كوردى توشنە بر دىكگەر يىندە اولطرمىش ايكان دريادن يىدى سىمىز
صفر چقىدى هم يىدى آرق صفر چقىدى اول يىدى آرق صفر يىدى سىمىز صغرى
آشادى بنە يىدى باش بىش بىش قورى تمام باش چغاروب ئولگردى شول يىدى باش
باش بىش بىش ياندىن بىش بىش قورى بىش بىش صلامى چغوب يىدى باش اولگىرگان
بىش بىش چورنالوب اوسوب بىش بىش صلامدن اوسوب كىتىدى بىش بىش
صلامنى تمام بوغالتىدى قۇرى صلام بولوب قالدى قوله تعالى «وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى
سَحَابًا مِّنْ سَمَانٍ يَأْكُلُونَ سَبْعَ عَشْرَ سَنِيًّا وَسَبْعَ سَنِيًّا خُضْرًا وَأَخْرَجَ يَابِسَاتٍ، يَا أَيُّهَا الرَّبِّ
اَفْتِنِي فِي رُؤْيَايَ إِنَّ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ» يعنى رىبان پادشاه توشنى كوردى
قورقوب اوياندى عالم لرون منجم لرون باشوچىلرون جىيوب توشنى سول بىش اي جىاعت
مېنىم توشنى بوراگز اگر توش بوراچى بولساگز دىدى قوله تعالى «قَالُوا أَضْغَاثُ
أَحْلَامٍ وَمَنْجُنُبَاتٍ أَوَّلُ الْأَحْلَامِ بِالْعَرَبِ» يعنى ملك رىبانك عالمى ئەيتىدىلر
بو سىنك كورگانك راست توش توگل اضغاث احلام يعنى بولغاچق صاناشار
بىش اضغاث احلامك تعبىرون بامىمىز دىدىلر ملك رىبان آلاشە كىفى كىتوب
آچولانوب موچە زماندن بىرلى مېنىم نعمتى آشار توراسز مېنىم توشنى بورامىسز
ديوب بىك خفالىندى بور زمان شىرتچىنك كوكلىنە يوسىف عليه السلام توشدى شىرتچى
هم يوسىف عليه السلامنى ملك رىبانغە توتورگە غەدە تىلغان ايدى اونوتقان شول سببلى
اول هم قايفوغە توشدى ملك رىبان آنك خفالىغانن كوردى سىمىن صورادى شىرتچى
يوسىف عليه السلامك توشن بوراوغە ماھىرلگن يعنى اوستالغن ذكر قىلدى يا پادشاه
مىنى آشار بىبەرسەك بارور ايدم توشكك تىبىرون بلور ايدم لىكن بىك
اوبالامن دىدى رىبان پادشاه اول قايدە دىدى شىرتچى زنداندە مۇس دىدى رىبان

پادشاه اول فی عیب برله زندانغه کوگان دیدی شربتچی ئه یئدی اول بر عجب یکت مصر خلقینک دینینه دینی باشقه کوندوز روزه تونار کیچ طاعت و عبادت قیلور بارچه عالم فی بیرنی کوکنی یاراتقوچی بارچه نهرسه گه کوچی بیتکوچی برالله دیور زندانغه فی عیب برله کردک دیوب صورادم الله تبارک و تعالی حکم قیلدی قضا ایرشدی دیدی آه پادشاه آنک هیچ گناهسر زندانغه توشکانن سیگا ئه بتورگه رعده قیلغان ایسم اونتقانمن بییدی یلنن صوگ ایسیبه توشدی دیوب قایغرامن دیدی ملک ریان یوسف علیه السلامک توش تعبیر قیلورغه اوستالغن ایشتدی ایرسه شربتچینی جواتوب قایغورما اول یکت بار قایغونی خدانک قضا سننن بله ایهش سینی عفو قیلور زندانغه بار مینن توشمنک تعبیرن صورا دیدی شربتچی زندانغه باردی یوسف علیه السلامنی کوروب طانودی لکن اویالووندن جیئن یوزینه توتوب سلام بیردی یوسف علیه السلام هم شربتچینک اویالغان بلوب اویالما اول خصوصه شیطان قاتوشدی دیدی آننن صوگ شربتچی ملک ریانک توشن سویله دی یوسف علیه السلام تعبیرن ئه یئدی قوله تعالی «یوسف ایها الصدیق افتنا فی سبع بقرات سمان یا کلون سبع عجاف و سمیع سنبلات خضر و اخر یابسات لعلی ارجع الی الناس لعلهم یعلمون» یعنی شربتچی ئه یئدی ای یوسف صدیق ییدی سیدز صغرنی یدی آرق صغر آشامش یدی یاش بغدادیغه یدی قوری صالام چرنالوب اوسوب یاش بغدادینی بوغالتمش و ناک تعبیرن ئه بیت شاید مین ریان پادشاهغه هم آدمیلرگه قایتوب ئه بتورمن آنلر شاید سینی بلورلر قوله تعالی «قال تزرعون سبع سنین دابا فاصحتم فنروه فی سنبله الاقلیلاما تا کلون ثم یاتی من بعد ذلك سمیع شد ادا کلن ما قدمتم له من الاقلیلاما تحصنون» یعنی ئه یئدی یوسف علیه السلام آدمی لر عادتلری اوزه رینه یدی یل ایگن ایکسونلر اورغان آشلق لر ن قورد آشامسون اوچون صالامن باشاغی برلنن قویسونلر مگر آزراق آشی تورغاننی غنه صوقسونلر مونک صوکنده یدی یل آچلق قاتیلق کیلور الک ایکلن آشلقلرن آشارلر مگر اورلق اوچون آزراق صاقلارلر حاصل الکلام یوسف علیه السلام یدی سیمز صغرنی یدی ایرکنچیلک یل برله یدی آرق صغرلرنی یدی قاتیلق یل برله تعبیر قیلدی مونک صوکنده یعنی یدی قاتیلق یل صوکنده شوغلاین ایرکنچیلک یل کیلور اول یلده آدمیلرگه مبارک یا کفرلر یا وار حیوانلرنک جیلرملرنن سوتلر صاوارلر یا ایسه یمش لر اوگار آلارنک صولسرن صغوب فائده نورلر روایتدر قایچان یوسف علیه السلامک زنداننن قوتولماقی زمانی ایرشدی ایرسه جبرائیل علیه السلام وحی کیلتوردی حق تعالی نک سلامن ایرشدردی

يا يوسف سوينچ مھنتلردن راحتكە چەكك بومھنتلر سېكا توشىدىن ايدى راحتك ھم توشىدىن پادشاھ توش كوردى مەبەرلر تەبىيرن بلمەدىلر سېكا مھتاج بولدىلار ديدى سۇال يوسف عليه السلام توش علمن نى طريقە بىلدى؟ جواب حق تعالى الھام قىلدى شربتچى ملك ريان نك توشىنك تەبىيرن قايتوب ئەيتدى ايرسە ريان ئەيتدى آنى زنداندىن چقاروب ككىلتكز مىس آنى اوزم اوچون زنداندىن قوتقاردم شربتچى تەظيم تكريم برلە يوسف عليه السلامنى زنداندىن چقارورغە باردى يوسف عليه السلام ئەيتدى ريان پادشاھغە باروب صوراً قوللارن كىسكان خاتونلار نى اوچون بارە اقلارن كىسىلر اىكان حقيقتە مېنىم رېم اول خاتونلارنك مكر حيله لرن بلگوچىدىر يوسف عليه السلامك موندن مقصودى نى اوچون زندانغە ككردك دىب صوراسە گناھسز خاتونلار مكرى برلە ديسە احتمال ريان پادشاھ اشانئاس ايدى ملك ريان اوزى خاتونلاردن صورادى قوله تعالى «ماخطبكن اذ راودتن يوسف عن نفسه قلن حاشا لله ما علمنا عليه من سوء قالت امرأة العزيز الان محصص الحق انا راودته عن نفسه وانه لمن الصادقين» ريان پادشاھ ئەيتدى نى نەرسە ئەيتەسز يوسف صدیق حقنەسز آنى سويگانلىككن خاتونلر ئەيتدى اللھنى پاك دىوب اعتقاد قىلوب ئەيتەمز يوسفە ھىچ عىب يوق. روايتدر ريان بارماقلارى كىسلەش خاتونلاردن نى سېبىلى كىسكز؟ دىوب صوراغاچ بزىنك خىانتەزنى پادشاھ بلگان اىكان دىوب عزيزخاننى زليخاننى كورسەتدىلر بزىنك قوللارمىزنى زليخا كىسدى دىدىلر زليخاننى چاقروب صوراغاچ زليخا ئەيتدى حاضر حقلق معلوم بولدى مېن يوسفنى اوزم سويىم بوخاتونلارمىنى غىبت قىلدىلار آلارنى جىبوب يوسفنى كورسەتدم بركورودە يوسفغە عاشق بولوب بارماقلارن كىسىلر «وانه لمن الصادقين» حقيقتە اول يوسف راست عدل خىانت ايبەسى توگلدەر بارچە گناھ مېندەدر ديدى. ئەپەشلر شربتچى زليخاننى ريان پادشاھ چاقرا دىوب ئەيتكاج شربتچىدىن رياننك چاقرووونك سېبن صورادى سېبن بلگاج شربتچىدىن صورادى يوسف مېنى بربر سويلەدېمى ديدى شربتچى يوق ديدى زليخا ئەيتدى يوسف نېچە پلەن بېرىلى مېنىم اقتراقىلماغم برلە زندانغە قالدى زھى مروە مېنىم سىرمنى فاش قىلمادى ديدى زليخادن ريان پادشاھ يوسف عليه السلامنى صوراغاچ اوچ نوع درست سوز سويلەدى بىرسى «وانه لمن الصادقين» ايكىنچى «انا راودته عن نفسه» اوچىنچى «الآن محصص الحق» حق تعالى بو اوچ راست سوزى حرمىتە زليخاغە اوچ كرامت بىردى اول كافرە ايدى مؤمنە بولدى ايكىنچى قارى ايدى ياشلگن قايتاردى اوچىنچى يوسف عليه السلامغە جفت بولدى. كىللك مقصودقە شربتچى يوسف عليه السلامغە باروب ملك ريان نك خاتونلاردن صوران

سوزن خاتونلرنڭ جوانن وهم زليخانك نى ديگانن ئه يتدى يوسف عليه السلام ئه يتدى
 قوله تعالى «ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَتَىٰ لَهُ أَخُوهُ بِالْغَيْبِ وَإِنَّ اللَّهَ لَإِيهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ» يعنى يوسف
 عليه السلام ئه يتور بو سوزلرنى ريان پادشاهدن صورانقانىم بلسون اوچون حقيقتده
 ميين غيبلكده عزيزرگه خيانت قىلدام حقيقتده الله تبارك وتعالى خيانت قىلوچىلرنى
 توشرى يولغه كوندرمى ابن عباس رضى الله عنه ئه يتور يوسف عليه السلام قاچقان ميين خيانت
 قىلدام ديوب ماقتانى ايسه درحال جبرائيل عليه السلام ايرشدى يايوسف زليخانغه
 ميل قىلماڭمى؟ اورڭنى آرولتغه چغاررڭ دىدى يوسف عليه السلام «وما ابرى نفسى

أَنَّ النَّفْسَ لِأَمَارَةٍ بِالسُّوءِ» دىدى يعنى نفسمنى گناهدن پاك ديوب ئه يتيم حقيقتده نفس
 ياورلغغه بيك بيورغوچى آدمڭك نفسى قىلغان بوزقلغنى ييتيمش شيطان قىلا آلماس ديهش لر
 نيتهك شاعر ئه يتور «تَوَقَّ نَفْسَكَ لِأَتَمَنَ غَوَاثِلَهَا * فَإِنَّ النَّفْسَ أَخْبَثُ مِنْ سَبْعِينَ شَيْطَانًا»
 يعنى نفسكمن صافلان اول نفسكڭ بوزقلارندن امين طنچ بولما * حقيقتده اول نفس
 ييتيمش شيطاننده قباھتلك . ريان پادشاه قاچقان يوسفنى كيتركز! ميين آنى اوزم
 اوچون خلاص قىلیم ديوب شربتچىنى ييبهردى يوسف عليه السلام باشن يودى
 ساچن طارادى يىشى كىيملرن كىيى زنداندىن چغونى نيت قىلدى اما زندان خلقى
 بارچه يغلاشدىلر اى يوسف كوب يللار سينك برله توردى كوب نعمتكنى آشادق
 ايهى سيندىن باشقه بو زندانده نىچك عمر كىچىرربز دىدىلر يوسف عليه السلام
 اورنيته قايتوب اولطردى شربتچىگه ئه يتدى بارملك ريانغه ئه يت كوب يللاردن بىرلى
 بوزندان خلقى برله برگه عمر اوتكردم آلاهم ميندىن باشقه زندانده قالوغه قايقولى
 بولدىلر ياردهم ايتوب شفقڭك برله بولارنى زنداندىن آزاد قىلوب گناھلرن ميكا
 باغشلاسن يوق ايسه ميينى بولاردن آيورماسون شربتچى باروب ملك ريانغه
 يوسف عليه السلام سوزن سويلدى ريان پادشاه بارچەسن آزاد قىلدى دنياده ريان
 پادشاه يوسف عليه السلام شفاعتى برله نى قدر زندان خلقينك گناھسندن كىچىدى
 ومع ذلك ريان پادشاه مشرك منكر ايدى حق سبحانه وتعالى قىياعته مهدي مصطفى
 صلى الله عليه وسلم نك شفاعتى برله عاصى امتلرن يارلقاسه هيچ عجب ايرمهس
 يوسف عليه السلام خلقى برله زنداندىن چقىدى ايسه يوسف عليه السلامنى
 اولطرتوب آلوب بارور اوچون يىدى بوز چوقلى آلتون ايهرلى آط كوردى اول
 زمانده پادشاه حرمتلەگان كشيگه ايڭ زور حرمت شول ايدى آندىن يوسف عليه السلام
 قلم كاغذ آلوب زندان ايشگينه موني يازدى « هذا قبر الاحياء ومسكن الاحياء وشهامة

الأعداء» يعنى بوزندان ترك كهمسەلەرنىڭ قەبرى اللەنىڭ دوستلارنىڭ طوردا تورغان اورنى اما دشمانلارنىڭ شلتە قىلا تورغان اورنىدىر يوسف عليه السلامنى قدر حرمت قىلۇپ آلتون ابيەرىلى آتقە مندروب آلۇپ بارغ نلارنىنى مصر خلقى كوروب بو يكتىنى اون ايكى يىل ئلك آياغىنە آور بوغواو صالۇب قاتى يوروشلى قاتى ابيەرىلى تويەگە مندروب مالك دەرغە ساتىدىلەر مالك دەر مصرغە كيتروب ساتىدى آندىن سوڭ زندانغە توشىدى اون ايكى يىل زنداننە قالدى ايمىدى قارا كز نىندى قدر حرمت قىلۇپ پادشاهغە ايلتەلەر ديوب بىر بىرسىنە سويلەشدىلەر يوسف عليه السلام

آنى ايشتوب «يَعْرِضُ مِنْ بِيْشَاءٍ اِعْزَازًا وَيُنَادُّ مِنْ بِيْشَاءٍ اِذْلَالًا وَاَنَا اَرْضِيْ بِقَضَائِهِ» يعنى اللە تبارك و تعالى تەلەگان بىندەسن عزت حرمت قىلور تەلەگان بىندەسن خوار حقير قىلور اما مېن اللەنىڭ حكىمىنە راضى دىدى يوسف عليه السلام قاچان ملك ريان يانينە كردى ايرسە «السلام على من اتبع الهدى» دىدى ملك ريان يانندە اورن بىردى يوسف عليه السلام ملك ريان بىرلە يىتمىش تورلى تەل يعنى يىتمىش لغت بىرلە سويلەشدى ملك ريان تحسېن قىلدى آندىن سوڭ يوسف عليه السلام عبرانى چە ملك ريانغە دعا قىلدى ملك ريان بونىندى لغت دىدى يوسف عليه السلام بو مېنم آتالارم تلى دىدى مونڭ سوڭندە ريان پادشاه يوسف عليه السلامنىڭ فضىلتىن بىلدى وزير قىلماق تەلەدى يوسف عليه السلام وزيرلك عزيز قطفىرنىڭ تورور آنىڭ مېنم اوستەدە كۆب حقى بار اول ترك ايگان مېن وزيرلكنى قېول ايتەمېم دىدى لىكن مېڭا ايگان اشىن طاېشەر دىدى پادشاه قېول ايتدى قولە تعالى «قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ» يعنى يوسف عليه السلام ريان پادشاهغە بارغاچ بىر اشكە كىرئوردن چارە بىرلەغاننى آكلاغاچ فائەسى ھەر كېگە عام بولغان اشىنى اختيار قىلۇپ ئەيتدى پادشاه مېنى بىر خزىنەسىنە تورە قىل حقيقتە مېن بو اشىنى بىلگۈچى وتېوشسز اشلردن ايگىننى صاقلاغۇچى مېن تەفسىر قاضىدە ئەيتور يوسف عليه السلام زنداندىن چىقارغاچ غىسل قىلدى ياكى كىيىملەر كىدى ريان يانينە كرگاچ ھەرچە سلام بىردى ريان بونىندى تەل دىدى آنا بىرلە بىر طوغىە قەردەشم اسماعىل پېشەبىر تلى دىدى مونڭ سوڭندە ريانغە عبرىە لغتى بىرلە دعا قىلدى ريان بوقايسى لغت دىدى بو آتام تلى دىدى ريان پادشاه يىتمىش تورلى تەل بىلەدر ايدى يىتمىش تورلى تەل بىرلە سويلەشدى يوسف عليه السلام بارسىنەدە جواب بىردى ريان پادشاه يوسف عليه السلام گە عېلەندى مونڭ سوڭندە ريان ئەيتدى يايوسى توشمى سىنىڭ آغزىڭدىن ايشتەسم كېلە يوسف عليه السلام رياننىڭ توشن اوزىنە تام فى طرىقە قايسى اورنە كورگانىن

سویله دی هم صفغرلرنگ تومن تعبیرن ئه یتدی ریان پادشاه یوسف علیه السلامنی اورنوقغه اولطرتدی بو کونلرده عزیز قطفیر وفات بولدی آنسنگ اورنن یوسف علیه السلامگه طابشردی دخیگه ریان یوسف علیه السلامگه مینم ملکک هر فی مصاحت بولسه قیل خزینده مدن کیرهک اورنغه مالئن صرف قیل لکن ایکی اشمن اوزکنی صاقلابری برده اچنده خاتونلارم برله سویله شهه دیدی یوسف علیه السلام ئه یتدی خاتونلار برله سویله شمک بزنگ شریعتیزده هم حرام دیدی ایکنچی یینم برله برگه آش آشاما دیدی یوسف علیه السلام قبول ایتدی کوکلندن ئه یتدی میکناسینک برله آش آشامق هم عاردر ریان پادشاهننگ مینم برله آش آشاما دیگانندن مقصودی میننی ایمانغه دعوت قیلماغای ایدی دیوبیرشوننگ اوچون ریان یوسف علیه السلام اوچون گوزل سربیلار آشله تندی بارچه آشیننی یوسف علیه السلامغه طابشردی قوله تعالی «وَكُنْ لَكَ مَكَانًا يُمَسِّكُ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نَصِيبٌ بِرَحْمَتِنَا مِنْ نَشَأٍ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ» یعنی الله تبارک وتعالی ئه یتور اوشاندق یعنی یوسف علیه السلامنی زندانن چغاروب ریاننگ توش تعبیرنی بلمروب اغتیارلی قیلدی یوسف ننگ فائده سینده مصر ییرن تله گانچه مصر شورلرنده یوریدر بز تله گان کهنه بزگه دنیا آخرت دولتنی ایرشدرهم! الوغ گناهارلرن صقلانغوچیننگ اجرن ضایع قیلهمز وحال آنسک، آخرت اجری ایمان کیلترگوچی نقرالسق قیلوچیلرغه خیرلی رنک. روایت قیلنمش بولدی ریان پادشاه یوسف علیه السلامنی وزیر قیلوب اشنی طابشرغاج آدمیلرگه عدل حکم قیلوب ایگنلرنی آرتدروغه اجتهاد قیلدی ییدی یلده بغدادی برله کوب آنبار تولتروب چیکسز آشلق فی صلامی برله اویدی ییدی یل تمام بولوغه آچلق یلی ایرشدی آچلق مصرغه هم شام یورطینده کنعانگه عام بولدی یوسف علیه السلام مصر اهلینده ایگن ساچه کز! دیوب حکم قیلدی قایچان آچلق یالیننگ اول کونی کردی یوسف علیه السلام خدمتکارلرینه آرپا ایکه گگی بشررگه امر قیلدی بشر دیلر سعروقتی بیتکانک ریان پادشاه قارنم بیک آچ دیوب نعمت تله دی یوسف علیه السلام ریانغه آرپا ایکه گگی کیلتردی بیک حضورلانو ب آشادی ای یوسف بونیندی لنتلی نعمت عبرتک موندی ته ملی نعمت آشاغانم یوق ایدی دیدی یوسف علیه السلام ئه یتدی ای پادشاه اول آرپا ایکه گگی بیلقی حیوان آشی اما آنک لنتلی بولباق آچلق یالیننگ کسر و علامتیدر موننگ صوکنده مصر خلقی شام طرف خلقی آشلق آلورغه یونه لک یار یوسف علیه السلام اول یالنی آلتون کوش آتجه بغدادی آرپا وغیری آشلق صاندی ایکنچی یل آلتون کوش آتجه تمام بشوب انجور جان اوخشاشلی

زینت اوچون بولغان نەرسە لرگە یوسف علیہ السلام آسلق صاندی اوچنچی یل حیوانلارن بیروب آسلق آلدیلار دورتنچی یل ایو اسبابلرن بیروب آلدیلار بیشنچی یل ساقچیلارن ایولرن بیروب آسلق آلدیلار آلتنچی یل رزق اوچون بارچه لاری قل بولدیلار باشلارن صاندیلار مونگ صوکنده یوسف علیہ السلام بوھالنی ملک ریاتفه عرض قیلدی یعنی مصر خلقی تمام آلتون کوشلرن یورط جھازلارن یورطلارن بیروب آخرنچہ بالضرور نعمت اوچون اوزلری بارچہ سی قل بولدیلار فی بیوراسک دیب ریان پادشاهفہ ئەیتدی ریان پادشاه بوخصوصنی اوزگہ طابشردم تلهسەك فی اشلہ دیدی بس یوسف علیہ السلام مصر خلقن بارچہ سون آزاد قیلوب یورطلارن ہم باشقہ ماللارن اوزلرینہ قایتاروب بیردی بیک شاد بولدیلار کنعانده آسلق بولماو سبیلی آچلق چیکدن اوتدی یعقوب علیہ السلام ابن یابن دن باشقہ بالالارن آسلق آلو اوچون مصرغه بیبهردی ای بالالار بزنی بو آچلق بیک رنجتدی بیبرزده برکات قالمادی مصر پادشاهسی مؤمن ایوش آسلق صاتا ایکن مصرغه آسلق آلورغه بارکز دیدی بومرنی ایشتوب یعقوب علیہ السلامنک اون اوغلی مصرغه یونلکیلر قایچان مصرغه یاقن بیتدیلر ایرسہ جبرائیل علیہ السلام یوسف علیہ السلامغه قرداشلری کیلونی خبر بیردی یوسف علیہ السلام حمە ثنا ئەیتدی درمال وزیرینہ بر سراینی آولاق حاضرلەتدی تیز زمان قرداشلری مصرغه کیلوب کروب پادشاه سراینہ کروب یوسف علیہ السلامغه سلام بیردیلر یوسف علیہ السلام سلامرنی آلتدی بارچہ سی بر بویدہ بهادر یکتلر لکن کیمیلری ایسکی یوزوقوللاری قارایوسف علیہ السلام آبروب آبروب بارچہ سون طانودی آنلار یوسف علیہ السلامنی هیچ طانومادیلار یوسف علیہ السلامنک آلارن آبرلغانینہ یکرمی بییدی یل ایدی آچلق یلینک آلتنچی یلی ایدی بو اون قرداش بو قدر مهابتک بو قدر قدر عزت برلەن یوسف علیہ السلامنک پادشاه بولوون محال کولک کورورلر ایدی آتەن یوسف علیہ السلام آنلارغه سزینیدی کشیلر شمچیلر توگلی سز دیدی آنلار اللہ صاقلاسون بر پیغمبر بالالاری بزنگ شمچیلق برلہ اشمز یوق دیدیلر یوسف علیہ السلام ئەیتدی سز بارکز بر آتا بر آتا بالالاریمی آتاگز فی اسملی دیدی آنلار ئەیتدی بزباربز یعقوب پیغمبر بالالاری ایکشەر ایکشەر بر آنادن اون ایکی اوغل ایکن بر بزنی بورنی آشادی آتابز آنی آرتق یاراتادر ایدی بزده آنی بیک یاراتادر ایکن بیک ماتور ایدی بر بز ایزده قالدی یوسف علیہ السلام ئەیتدی ای یکتلر سز ئەیتەسز آتابز بر بزنی آرتق یاراتادر ایدی دیوب اول اش پیغمبرگہ تیوش توگل آنلار ئەیتدی یاپادشاه اول غایب بولغان قرداش بزنی سین کورسەك سیندہ یاراتور ایکن

ماتورلقده بي نظير ايدى اول بر يالغان توش كوردى آتابز آنى ايزگوبورادى يوسف عليه السلام نه يتور آناكز آنك توشن نيچك يورامش آنلار نه يتدى آكار مصر پادشاهسى بولورسك ديمش يوسف عليه السلام نه يتدى اول توش كيلمه گاننى آندن خبركز بارمى آنلر نه يتدى اول قرداشمز قايدنه ايندى آنى بورى آشادى آنك جانى اوجماخ اچنكده در مونك صونكده يوسف عليه السلام نى اش اوچون مونك كيلمكز ديدى آنلار نه يتدى يا پادشاه بزلرنى آچلىق بيبك ضعيفله ندردى سينك حضور كابر آز ساختيان هم باشماق آلوب كيلمك جو مار دلنگز عالم گه مشهور بزلرگه صدقه قيلوب آشلىق بيمرهمه ككنى اميد ايتمه ز ديديلر يوسف عليه السلام نه يتدى آناكز ايسه نهى؟ سلامت لحن ايكي كوزى كورمى هم قارت ايندى ديديلر يوسف عليه السلام نى سببلى كوزى كورمهس بولدى ديدى آنلر نه يتدى شول يوسف اسملى اوغلان سويه در ايدى اول غايب بولغاچ جلى جلى كوزلرى كورمهس بولدى يوسف عليه السلام بو خبرنى ايشتوب كوب يغلادى قللارينه بيوردى بوگوزهل يكتلرنى سرايغه ايلتكز استراحت قيلسونلار قدر حرمت قيلمكز ديدى بونلارغه هم نه يتدى انشاء الله بغدادى بيرورمن برره كورن استراحت قيلمكز سز باركز نيچه ديدى مونده بيز اون كشى بر بزي اوده قالدى ديدى يوسف عليه السلام نه يتدى ايكنچى كيلگانده اول ايوده گى قرداشكز نينده آلوب كيلمكز ديدى قبول قيللار
«قَالُوا سَرَّأُوذُ عَنْهُ آبَاهُ وَاِنَّا لَفَاعِلُونَ» ديديلر موندن صوك سرايغه بارديلر برره كورن استراحت قيلدیلر يوسف عليه السلام بونلرنى بو كيلوده تمام قدر حرمت قيلبلى ياگنا كييميلر كيدردى بولارنك بعضى نه يته بو پادشاه بزه آلتون باردرد ديوب بله طورغاندر بو قدر حرمت قيلماس ايدى بعضى نه يته يوق پادشاه عدل كشى عدل كشى غريب نواز يعنى غريبلرنى قزغانوچان بولا بعضى نه يته پادشاه بزنك ضعيف حاله نى كوره مرحمت قىلا ديو كوب سوزلر سويله شوب ايكي كورن استراحت قيلدیلر اوچنچى كورن كنعانگه قايتو قصنده بولديلر ديوان سرايغه يوسف عليه السلام حضورينه كرديلر يوسف عليه السلام تخت اوزه رينه يفتهك كييميلر كييوب باشنده آلتون تاج او ك باغنده ملك قل صول باغنده ملك قل قوللارنده آلتونلى كيشلى قورالار بولار بو حالنى كوروب حيران بولديلر كوكللر بته قورقو توشدى نتره شوب يوسف عليه السلامگه سلام بيدريلر يوسف عليه السلام وعليكم السلام كنعانيلر ديدى آندن يوسف عليه السلام قللارينه بيوردى بولارنك تويه لرينه «چوال» يعنى چايمله لر برله بغداديلار آروتديلر آلوب كيلگان باشماق ساختيانلرن بغداديلارى برله قويديلر يوسف عليه السلام نه يتدى قوله تعالى «وَلَمَّا جَاهَرَهُمْ بِجَاهِهِمْ قَالَ اَنْتُمْ مِّنْ اَيْكُمُ الْاَثَرُونَ اَنَّى اَرْفِ

الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمَنْزِلِينَ * فَمَا لَمْ تَأْتِنِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونَهُ قَالُوا سُبْحَانَكَ
عَنَّا يَا أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ * وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ أَجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْتَابُوا
إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ * يوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَرَدَه شَلْرينِڭ يوكُلرن حاضره گانِي
زمانده آنا بر طوغه قرده شُزنی ميكا آلوب كيلكز كوردككز اورنلارنك آرتغى مين
سزارگه كامل اولچو بغداى بيره من اكر اول قرده شُكزنى آلوب كيله سه گز مينم
قارشده سزگه قدر يوق دشينه بغداى يوق ديدى قرده شلرى شهيتى آنلڭ آتاسندن
اجتهاد قيلوب صورارمز آلوب كيلر ريز ديديلر دهيمده يوسُف عليه السلام اوزينڭ
بصكت خدمتكار لرينه شهيتى آلارنڭ آلوب كيلگان ذانلارن يوكلرنه قوبكز آلا
ايولرينه قايتقاج شايب ياڭدان مصرغه كيلولر ديدى روايتدر يوسُف عليه السلام
بوسولرنى شهيتكاج يهودا اوز نللى برله قرداشلرينه شهيتى بو پادشاه يوسُف توگله
اؤل آتابزنى صورادى ينه ابن يابننى نلر آوازي هم يوسُف طاوشينه اوخشار باشقه لرى شهيتى
يوسُفه بو پادشاهلىق قايدن بولسون اكر يوسُف بولسه بزرگه يغشلىق قيلماس ايدى بزدن
اوج آلور ايدى يوسُف عليه السلام برده اجنده جلمايوب كوللى آندن صوڭ
قرداشلرينه رخصت بوردى اون قرداش ايسه نله شوب كنعانگه يونه ليديلر تيز زمان
كنعانگه يتديلر يعقوب عليه السلام بالالرن كوروب بر آرزويندى حال احوال لرن
صورادى شهيتديلر مصر پادشاهسى بزلرنى بيك قدر حرمت قيلدى سيكا سلام شهيتى
سينڭ اوچون هم ابن يابن اوچون بزيوڭ بغداى ييبه ردى آلوب بارغان نهرسه لرمزنى
چوال يعنى جايه لر ريز اچينه صالح ييبه رگانلرينه ايكنچى باروه بزدن ايوده گى
قرداشكزنى آلوب كيلكز ديوب ابن يابننى نله دى يعقوب عليه السلام بوسوزنى
ايشكاج ينه اولڭى حسرتى ايسينه نوشوب بيهوش بولدى ينه هوشينه كيلوب شهيتى
برسون آلوب كيمتوب هلاك قيلكز ايدى مونسن سزگه بيرميين ديدى اوغل لرى
شهيتى اى آنا اول بر خطا بولدى مونسون صاقلار بيز يعقوب عليه السلام شهيتى
«لَنْ أَرْسَلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتِنِي مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ» يعنى مين اول ابن يابننى سزنىڭ برله
ييبه رميين سز الله تبارك وتعالى نڭ اسمى برله ابن يابننى صاقلار اوچون يهين
قيلماغانكر مذهب اون اوغل ابن يابننى صاقلار اوچون يهين ايتديلر آندن صوڭ
يعتوب عليه السلام ابن يابننى هم ييبه رمك بولدى ده ييشلر يعقوب عليه السلام اول
كيلگان بغداى لرنڭ يارتيسون كنعان خلقينه اوله شردى يعقوب عليه السلام
بالالرى برله ابن يابننى آلوب ينه مصرغه بارور بولغاج اوغللرينه اى اوغللار
مصرغه ييتكاج بر قايقان كرمه گز تورلى تورلى قايقان كركز كوز
تيمه سون ديدى قوله تعالى «فَلَمَّا آتَوْا مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ وَقَالَ يَابُنِي

لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ» یعنی یعقوب علیه السلام اوغللاری
 یمین قیلوب مصرغه بارورغه تله دیلر ایسه ینه نه یتدی ای مینم اوغللارم! برقابقان
 کومه گز! تورلی قابقان کرگز آنک اوچون یعقوب علیه السلام اوغللاری کورکاملک
 هم سلطنتک بر این مصر پادشاهسی حضورنده قدر حرمت کورمک برله مشهور بولغانلر
 ایدی یعقوب علیه السلام اوّل بارولارن، بووصیتنی قیلماغان ایدی چونکه آلا اول
 بارولارنده بلهسز یات کشیلر ایدی یا ایسه بو وصیتنی نه یتوگه سبب ابنیابن ایدی
 شونک اوچون آلا رنی کوزدن صاقلانورغه وصیت قیلدی نیتهککه بیغمبرمز صلی الله
 علیه وسلم نه یتور ایدی «اللَّهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِکَ مِنْ شَرِّ کُلِّ نَفْسٍ اَوْعَیْنِ حَاسِدٍ» یعنی
 یارب حقیقتده مین صغنامن سیکنا هر بر صولونک یاوزلغندن دخیده کونچمک کوزینک
 یاوزلغندن یعقوب علیه السلام صاقلانورنک تقدیرگه فایده قیلماسنغن بلدی لکن
 شغقت یوزندن بو وصیتنی نه یتدی اوزینک تدبیرنه طابانمادی «وَمَا اُغْنِیْ عَنْکُمْ
 مِنَ اللَّهِ مِنْ شَیْءٍ اِنَّ الْحُکْمَ لِلَّهِ» دیدی یعنی الله تعالی دن سزگه بر نرسه کیتره
 آلیمین حکم بولسه مگر الله تبارک و تعالی نلک در دیدی کیلک مقصودقه یعقوب علیه
 السلام اوغللاری مصرغه باروب بیتکاج ایکشهر ایکشهر برقابقان کردیلر ابنیابن شام
 طرفی قابقاده یالغز قالدی کهنی کورسه آندن خبر صورار هیچ کم آنک نلن بلهس
 ایدی حیران بولوب قایک بارورغه بلدی طورور جبرائیل علیه السلام درحال یوسف
 علیه السلام که سوینچ کیتردی یایوسف قرده شک ابنیابن شام طرفی قابقاده حیران
 بولوب طوراً هیچ قایا بارورغه بلدی آنک نلن هیچ کم بلدی توبه منوب اوستگه چون
 کیمیم کیبوب قرده شگنی کورورگه بار یوسف علیه السلام درحال چون کیمیم یعنی پراصطوی
 کیمیم کیبوب توبه آطلانوب شام طرف قابقاسینه باردی ابنیابن اول یوسف علیه السلام
 ایکانن بلدی کوزی یاشلی یوسف علیه السلامن خبر صورار یوسف علیه السلام نه یتدی
 ای یکت نیندی کشی سین قایدن کیلوب قایا بارورنک؟ نیک جلیسک دیدی ابنیابن
 مین کنعانندن کیله من مصر پادشاهسی خدمتینه بارادر ایدم بو شهرگه کرگاج
 بول یالغشدم یعقوب پیغمبر اوغلی ابنیابن من دیدی یوسف علیه السلام که نه یتور سین
 مروّتلی کم نسلی سین سین کوروب راحت بولدم بو شهرده نیچه کشیگه یولغوب خبر
 صورادم هیچ جواب بیروچی بولمادی عبریچه بوقدر فصاحت سوبله شونی نیچک بلک
 برسوزم بار سوبله رگه تلم بارمی یوزکنن پرده کنی آلساک یوزکنی کورسم قیافتک
 یوسفغه اوخشی در دیدی یوسف علیه السلام نه یتدی بو اشد مرادکجه بولیمین
 عبری نلن کنعانده یاشلکه به طورغان ایدم شونده اویره ندیم سین خاطرکنی خوش

توت قرده شلرك برله شول سرايغه باردىب انبيابنى قرده شلرينه ييتكايجه ايلتوب انبيابن گه بر آلتون بيله زك باغشلا دى بهاسى مك آلتونلق ايدى قرده شلرى انبيابنى كوروب عجبله توب نى سببلى شادلانك ديديلر ابن يابن حال احوالى سويلهدى آندن بارچه لارى حاضرله توب يوسف عليه السلام سراينه كروب سلام بيردیلر يوسف عليه السلام پادشاهلق سلطنت كييملرن كييوب تختينه اولطرمش ايدى سلاملرن قايتاردى آنالارينك سلامتگن صورادى سلامت ديديلر يعقوب عليه السلام يوسف عليه السلامگه بولهك ايدوب برچالها بيرمش ايدى آنى بيروب يعقوب عليه السلامك دعاسن ئه يتدیلرينه اولوب كيلگان باشماق وساختيان يوكلرمز اچندن چقىدى اونتوب قويغانلرمى ديب يوسف عليه السلام قارشنده قويدیلر يوسف عليه السلام ئه يتدى اول نرسه لرگز اوز كزگه بولسون يوللار كرده كيره كزگه طوتارسز ديدى آندن صوك يوسف عليه السلام قللارينه آلتى صاوت برله ايكيشهر كشيلاك طعام آش كيترگز ديدى كيتردیلر قرده شلرينه بيوردى اوز طوغانكز برله ايكيشهر ايكيشهر اولطروب آشكز ديدى اولطروب طعامغه تناول قيلدیلر اما ابن يابن نك پارى بولهاغانغه كوره يالغز قالدى قرده شى يوسف عليه السلام ايسينه توشوب طعامغه قول صوزمى يغلارغه باشلادى يوسف عليه السلام ئه يتدى بو قرده شكزدن صوراكز نيك يغلى در آلاز ئه يتدیلر مينم قرده شم ترك بولسه مينده قرده شم برله اولطروب آشار ايدم ديب يغلدر ديدیلر آندن يوسف عليه السلام ئه يتدى اول قرده شكزگه رخصت بيركز مينم برله آشاسون بارچه سى بو بزگه مرتبه ديدیلر آندن صوك ابن يابن برله ايكنچى ابوگه كروب تخت اوستينه اولطردیلر طعام كيتردیلر يوسف عليه السلام يوزندن برده سون آلتى ابن يابن آنى كوروب بيهوش بولدى يوزينه گل صوى سيبديلر هوشينه كيلدى يوسف عليه السلام نى سببلى بيهوش بولك ئه لاله آوروك بارمى ديدى انبيابن بز يعغمبر بالالارى بزده هوش كيتو يمان آوروى يعنى بوما چيرى يوق لکن پادشاهنك مبارك يوزى مينم غايب بولغان آغامه اوخشار آنى كوروب بيهوش بولدم ديدى يوسف عليه السلام ئه يتدى قايفرما اول غايب بولغان آغاك يوسف مين ديوب توروب قوچاقلاشوب كورشدى يوسف عليه السلام يغلى يغلى خبر صورار انبيابن دخينه يغلى يغلى سويله ب طعام آشادیلر قوله تعالى « فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آدَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَمَتِّسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ » يعنى اول يوسفنك قرده شلرى يوسفغه كريدلر ايسه يوسف عليه السلامغه قرده شى انبيابن فوشلدى يوسف عليه السلام ئه يتدى حقيقتده مين سينك قرده شك آلارنك اولك بزگه

قیلغان جفالرینه امیدسز بولما دیدی «تفسیر قاضی». یوسف علیه السلام آتاسینک کوزلری کورمهس بولغاننی ایشتوب بیک جلادی آندن سوک قرده شلری آتاسندن آلداب آلوب قویوغه سالغانلارن آندن چقچاق ساتقانلرن آندن سوک مصرنک زندانینه توشکانن زندانن چغوب وزیر بولوب پادشاهلقغه ایرشکانن تمام محنتلرن سویله دی آندن ابن یابن گه شهیتدی بوسرنی بوکون آلا رغه شهیتمه بر زماننی آلا رنی ایگه تهیم سین خاطرکنی خوش توت دیدی ابن یابن اختیار سینک دیدی یوسف علیه السلام قرده شلرن اوچ کون قوناق ایتدی آندن سوک اون بر قرده شلرنک تویه لرینه بغدادی بیردی یوسف علیه السلام قتلری آرتدی یوسف علیه السلامک آلتونن سو صاوتی بار ایردی بیوردی قلاری یاشروب ابن یابن یوگینه قویندیلر قرده شلرینک اول اشمن خبری یوق حکایتلرده اول سو صاوتی انجو یاقوت برله بیرملش دورت یوز مک آلتون بهالک ایدی دورتنچی کون اون بر قرده شلر کنعان یولینه یونلکیلر عین الشمس آتلی اول بار ایدی کیلوب آند تویه لرن چوگنروب طعامه نوب بتوده یوسف علیه السلام دورت مک آتلی عسکر برله آرتلرنن کیلوب «ایتها العیر انکم لسا رقون» دیو قچرتدی یعنی ای کروان خلقی سز قاراقلر ایس دیدی اول اون بر قردهش «قالوا تالله ما جئنا لنفسد فی الارض وما کنا سارقین» یعنی شهیتدی لر آلا راللهنک اسمی برله آند ایتوب شهیته بزیر بیر یوزنده بوز قلق قیلواو چون کیلمه دک دخیده بز قاراق توکل فی جویدکز دیدیلر «قالوا نفقت صواع الملک ولهن جاء به حمل بعیر وانا به زعیم» یعنی پادشاهنک سو صاوتن جویدق قایتاروب بیرگان کشیگه سوینچی بر تویه یوگی بغدادی دیدیلر یوسف علیه السلام قرده شلری بز اوغرا مادق برده یوق دیدیلر یوسف علیه السلام عسکری سوزکز یالغان بولسه صاوت اوغراغاننک جزاسی فی بولور دیدی آلا ر کم یوگندن چقسه آنک جزاسی شول کشیگه دیدیلر آندن یوسف علیه السلام بیوردی اول بارچه آغلارینک یرگن قارانتی چقما دی سوگندن ابن یابن یوگندن طابیدیلر یوسف علیه السلام آغلارینه زیاده آچو کورسه تدی نعمتمنی آشاب دورت یوزمک آلتونلق سو صاوتمنی اوغرا لاکز دیوب ابن یابن فی آلدیلار قوله تعالی «فبدا باوعیتهم قبل وعا أخیه ثم استخرهما من وعا أخیه کذلک کننا لیوسف» یعنی یوسف علیه السلام قرده شلرینک بغدادی صاوتلارن تی کشر برلهن باشلادی اوز قرده شینک صاوتنن الک مونک سوگنده سو صاوتن قرده شینک یوگندن چغاردی اوشانداق حیلنه اویره تده بز لر یوسف غه وحی قیلمه اقمز سببلی

يوق ايرسه يوسف عليه السلام شريعتنده اوغرلانغان نرسه نك بهاسن ايكي الوش توله توب اوغريني قيناماق ايدي اوغريني آلماق توگل ايدي پادشاهنك صوصاوي ابن يابن يوگندن چقچاق موندن لك مونك قرده شيد اوغرلاغان ايدي مونسى هم اوغرلادى ديديلر آنك قصهسى شول ايدي يوسف عليه السلام نك آتاسى برله بر توغه قز قرده شينه ابراهيم عليه السلام نك كمرى ميراث توشكان ايدي يوسف عليه السلامنى اول قز قرده شى بيك سونه در ايدي يوسف عليه السلامن اول كمرنى يعقوب عليه السلام آلماقچى بولدى آنى قرده شى بلوب كهرنى كولمك اچنسن بهيله دي يعقوب عليه السلام اول كمرنى ازلهب طابدى لكن يوسف عليه السلامن آلبادى يعقوب عليه السلام نك كهرنى ازلهب يوسف عليه السلام دن طابقاننى قرده شلى بلوب يوسف اوغرلاغان ديوب يوسف عليه السلامنى اوغرى ديوب افترا قيلدیلار يوسف عليه السلام بولارنك بر سوزن ايشتوب كوگننسن ئه يتدى سزيبان خلق يوسفنى آتاسنهن اورلادكز ديدى اما اولرينه ئه يتمه دى قوله تعالى «فاسرها يوسف في نفسه ولم يبدها لهم» قرداشلىرى اي پادشاه موني آلور بولساكز نك بره وبزنى آلوب قال مونك قارت آتاسى بار ديديلر «قال معاذ الله ان نأخذ الا من وجدنا متاعنا عنده انا اذا لظالمون» يعنى يوسف عليه السلام ئه يتدى الله صافلاسون باشقه كزنى آلودن مگر بز كم يوگنده ئه بېرمزنى طابدىق شونى آلوب قالور بز آلاى ايكچى كشيئى آلساق بز ظالمردن بولور بز ديدى. سؤال: قرده شلىرى نيك مونك ييغمبر آتاسى بار ديمه ديلر قارت آتاسى بار ديديلر؟ جواب: يوسف عليه السلام نك مسلمانقده شجه قيتلدىلر قارت كهمسنه نى مؤمن هم كافر حرمت قيلور ييغمبرنك قدرن مؤمن كشيئدن باشقلار بلهس شونك اوچون قارت آتاسى بار ديديلر يوسف عليه السلام قاچجان «معاذ الله ان نأخذ الا من وجدنا متاعنا» ديدى ايرسه ابن يابننى آلودن اميد كيسدىلر، يهودا ئه يتدى اي قرده شلىرى يابن خصوصنده آتازغه آندايتمك ايدي سز قورالار كزنى حاضر قيلوب توركز مين بر آقروب فقيريم ابن يابننى صوغشوب آليق ديدى يهودا بيك آچولاندى آلارنك آچولانو علامتى شول ايدي اگر آچولانسه لر توكلرى كولمه كلرندن چغار ايدي اگر ابراهيم عليه السلام نسلنسن بر كهمسنه آرقاسندن صيفاسه آچووى باصلور ايدي يوسف عليه السلام كوردى يهودا آچولانمش اوغلى افرابمغه كورسندى بار تيز شول كشيئك آرقاسون صيفا ديدى افرابم بله مشكه صالئوب باروب يومشاقغه يهودا آرقاسندن قول يورتى يهودا لك آچووى بتدى قرده شلىرى يهودا نك فقيررون كوتوب تورسه لرده يهودا فقيرمادى نى حكمت ديوب يابينه كيسله لر

یهودانك آچووی بتكان سبب نی دیوب صورادیلار ای قرده شلر یانیمه بر بالا کیلوب
 تورغان ایدنی آگلاماسدن آرقامنی صیفادی بومصرده ابراهیم علیه السلام نسلی بار
 ایرمش دیدی یوسف علیه السلام غیرت اوردی ای خائن یعنی خیانتچی لر صو
 صاوتن اوزلاب آلوب کیتهرسز ینه آرندن بارغان کیشیلر برله
 صوغشونیمی اویلیسر سزده گنه می قوت دیوب ابنیابننی آلوب مصرغه کیتدی
 اول اون قردهش عین الشمس قریه سنده یعنی اولنده قالدی لر یهودا شهیتدی
 ای قرده شلر سز کنعانگه بارکز آتامرغه بو حاللر نی خبر بیرکز اوغلك ابنیابن
 اوغریلق قیلدی دیوب مصر پادشاهی آلوب کیتدی بز اوراغانن کورمه دک
 اما صواوتی ابنیابن بوگندن چقدی بزنگ برله بولغان کروانمن هم عین الشمس
 اولندن صورا دیوب شهیتکز آتامرغه ابنیابن اوچون آنسط ایتدک مین ابن یابننی
 قالدیوب بارا آلیمین موندن ثلک یوسف حقنده برگناه قیلدی آتام رخصت بیرسه
 قایتورمن یا ایسه صوغشوب بر زمان ابنیابننی آلوب قایتورمن قوله تعالی «فلن
 ابرح الارض حتی یاذن لی آی اویعکم اللہ لی وهو خیر لما کہین» دیدی آندن اون
 قردهش بوکلرن اول اولده امانت قویوب مصرغه کیتدی لر یولده کیکاش قیلدی لر
 هر برمزنک بو قدر کوچبز بار صوغشوب قرده شبزنی آلیق دیو یهودا شهیتدی نی
 حساب قیلاسزمین یا لغز عملاق عسکرن قووالادم حاضر بولکز توری بیردن کروب
 صوغش قیلیق دیوب اتفاق برله کوتره آلفان قدر طاشلار آلدیلار یوسف علیه
 السلام آلاغه قسار اولار قویغان ایدنی بوگروب باروب خبر بیردی لر یوسف
 علیه السلام دورت مک قوراللی عسکری بیبه ردی ریان ملک هم یوسف علیه السلامن
 بو نیندی دشمن دیدی یوسف علیه السلام سین طنچ بول انشاء الله هیچ ضرر بولماس
 دیدی شهیشلر یهودا برطاوش قیلوب قانی قچقدی مصر خلقی بیهوش بولدی قورصاقلی
 خاتونلار بالا طاشلادی ریان پادشاه هم قورقوب بیهوش بولدی شمعون بر قابقادن کروب
 کافرلر نی ثولتره باشلادی لایه برطاش برله یوسف علیه السلامنک سرا بن و اتارغه قصد
 قیلدی یوسف علیه السلام کوردی آلاغه هیچ کم قارشى بارا آلماس ابراهیم علیه
 السلام چالماسن آلاغه قارشى توتدی لر آچولری باصلدی طاوشلاری چقماس بولدی یوسف
 علیه السلام بیوردی توتوب کیتدی لر یوسف علیه السلام شهیتدی دنیا ده باطریق بزده گنه
 دیوب اویلیسر می باشقه لارده یوقه دیوب اوچ کونگه چه زندانغه صالدیلار دورتنچی
 کون آلا رنی یوسف علیه السلام قارشیسینه کیتروب ریان پادشاهغه کشی بیبه ردی بولارنی
 طاغانغه یعنی دارغه آسارمی نی جزا بیرو ر دیدی آندن صو ک قرده شلرینه قساراب

سزنی بادشاهدن تلهب آلسام ایوکزگه قایتورمیسز دیدی شهیتدیلهر قایتور ایسک
 اصلا قارشیلقی قیلماس ایسک یهودا مین بارمان سز بارکز آتامه سلام شهیتکز دیدی
 توقزقرندهش تیزلک ایلهن کنعانگه قایتوب یعقوب علیه السلامگه اینیابن اوغریلق
 قیلدی مصر پادشاهسی طوتوب آلوب قالدی اگر بزرگه اشانماساڭ کروان خلغندن
 هم اول اولدن صورادیدیلر یعقوب علیه السلام شهیتدی موزدن ئلک بر اوغلمنی
 آلوب کیتوب هلاک قیلدکز اییدی مونی ده آلوب قایتادکز نیک صوغشوب آلمادکز
 دیدی اوغلاری شهیتدی صوغشوب آلماق بولغان ایسک آنی بزدن کوچلی کوردک
 قونمز بیتمه دی دیدیلر سوزلرکز یالغان مینم اوغلم اوغریلق قیلماس دیوب
 «فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ» دیدی یعنی مینم
 صبر قیلماقم کورکام شایدکه الله تبارک وتعالی اول بالالارنڭ بارچه سون یعنی یوسف
 دخیده ایکی قرده سن میکا کیتور حقیقتده اول الله تبارک وتعالی مینم حالنی هم
 آلاز نڭ حالن بلور تدبیرنده یعنی اشنڭ آخرن حکم قیلوچیدر دیدی دخیده
 یعقوب علیه السلام اول توقز بالاسندن یوزن چوردی دخیده شهیتدی فی الوغ حسرتیم یوسف
 اوزهرینه نیتهک قوله تعالی «وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَعْدُ عَلَىٰ يَوْسُفَ وَأَبِيضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ
 فَهُوَ كَظِيمٌ» یعنی یوز چوردی یعقوب علیه السلام توقز اوغلندن دخیده شهیتدی
 فی طاقت کیتومه سدی الوغ حسرت یوسف اوزهرینه دخیده آغاردی یعنی کورمه س بولدی
 حسرتله نوب کوب بفرماق سبیلی اول یعقوب علیه السلامنڭ ایکی کوزن وحال آنکه
 اول یعقوب علیه السلام اول اوغلارینه آچولانغوچیدر. سؤال یعقوب علیه السلام
 همان یوسف علیه السلام اوچون قایفردی اینیابن یهودا اوچون قایفردی
 جواب یوسف علیه السلامنڭ ترکگنده شبهه سی بار ایدی اما یهودا ابن یابن نڭ
 ترکگنده شبهه سی یوق ایدی حدیث ده کیلدی هیچ امتکه «أَنَا اللَّهُ وَأَنَا إِلَهُ رَاجِعُونَ»
 دیب شهیتک بیرله دی مگر محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم گه هم آنک امتینه انالله وانالیله
 راجعون دیب شهیتمه کبیرلر نیتهک یعقوب علیه السلام الوغ قایغوده یا اسفا علی یوسف دیدی
 «قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُو تَذَكَّرُ يَوْسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَّضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ» یعنی یعقوب
 علیه السلامنڭ اوغلاری اهل جماعتلری شهیتدی الله نڭ اسمی برله آنطایتوب شهیته بر همیشه
 یوسفنی ذکر قیلساڭ هلاک بولورکا سبب آورو بولغانغچه یا ایسه سین هلاک بولورساڭ
 «قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي وَحْزَنِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ عَالِمٌ مِّنَ اللَّامَاتِ» یعنی یعقوب علیه
 السلام شهیتدی صبر قیلورغه طاقت کیترمی تورغان قایغی حسرتیم الله تبارک وتعالی گه

شکایت قیلماغم در سزگه توگل هم سزدن باشقه هیچ کونگه توگل مینى منع قیلماکز مین سز بله گان نرسه لر نی بله من الله تبارک و تعالی گه یالبارغان کسه ننگ دعا سون الله ضایع قیلمیدر یوسف علیه السلام البته تر ککر نه یمش لر یعقوب علیه السلام یوسف علیه السلام تر کل گینه یوسف علیه السلام ننگ توشندن استنلال قیلدی چونکه قرداشلری سجده قیلماغان مدتک اوله س دینی بر قیلده عزرائیل علیه السلام نی توشنه کوردی یوسف علیه السلام ننگ جائن آل کئی دیوب صورادی عزرائیل علیه السلام یوق یوسف علیه السلام تر ککر دینی (تفسیر قاضی) موندین صوگ یعقوب علیه السلام بیوردی مصر شاهینه خط یازکز روبیل خط یازدی بویله ای عاد اوغلی شد ادننگ قالدغی ریان پادشاهقه سوزم شولدر مین یعقوب بن اسحاق بن ابراهیم دن بو خط باروب ییتکچده اوغلم ابنیابن برله بهردانی میگنا بیبهر سیگنا خیر دعا قیلور من دولتنگ پادشاهلغک کیهچیلک کیههس اگر اوغلار منی بیبهر سه سگ سیگنا سحر اوغن آتار من دنیا آخرت عنایدن قوتولماسنگ الوغ آتام ابراهیم پیغمبری نمرود اوطقه آندی او طگل باخچسی بولدی نمرود هلاک بولدی آندن صوگ آتام اسماعیل حق تعالی فرمانی برله بوغازلاندى پچاق کیمسه دی مینم اوغلم اوغریلق قیلماس و السلام علی من اتبع الهدی خطنی مصرغه بیبهردیلر قاپچان خط یوسف علیه السلامه باروب ییتدی ایرسه یوسف علیه السلام آتا دعاسندن قورقوب حیران بولدی کوب یغلادی آندن صوگ جواب یازدی بو خط مصر پادشاهسندن اسحاق پیغمبر اوغلی یعقوب پیغمبرگه ای عزیز قاری خطنگ ایرشدی خطکده نه یقوب سن آتام بوغازلاندى ینه الوغ آتام اوطقه آندى ایهدی مینم اوغلانلر منی میگنا بیبهر گل یوق ایرسه سحر اوغن آتار من دیوب مینم جوابم اول تورور آنالارک نیچک صبر قیلدی یار ایرسه سین هم صبر قیلغل حق سبحانه و تعالی آنلارغه نیچک نصرت بیردی ایرسه سیگنا دخی نصرت بیرگای زنه ار سحر اوغن آتماغل و السلام دیو خطنی بیبهردی بو خط قاپچان یعقوب علیه السلامه ییتدی ایرسه او قوتدروب معناسن بلدی وهم بالالارینه نه ییتدی بو خط کافر لر خطی ایرمهس بلسکی صد یقغر خطی تورور نه یمش لر اول زمانده بیر یوزنک ابراهیم علیه السلام نسلندن باشقه پیغمبر یوق ایدی بو سببلی یعقوب علیه السلام بو خط اوغلم یوسف خطی بولغای دیوب کولندن سویندی ینه اوغلارینه نه ییتدی قوله تعالی « بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ اَنْفُسُكُمْ اَمْرًا فَصَبِرْ جَمِیلٌ » یعنی یعقوب علیه السلام نه ییتدی سزنگ ابنیابن اوغریلق قیلدی دیگان سوزکز اوزکزگه کورکام کورندی مصر پادشاهسی اوغرینی آلوب قالونی قایدن بلسون سز اویره تسکانسز ایهدی سزنی قارغاملق یغشی توگل یوسف غه صبر قیلغان کولک موکارده صبر

قیلیق کورکامدر حق تعالی یاردهم استهلمشدر دیدی اول حالده الله تبارک و تعالی یعقوب علیه السلامغه یوقو بیردی توشنه عزرائیل علیه السلامنی کوردی ای ئولسم فرشتهسی یوسفنک جانن آلدکمی؟ دیو صورادی عزرائیل علیه السلام آلفانم یوق یوسف ترک حق تعالی میکا یوسفننی قاوشدرور دیدی یعقوب علیه السلام یغلاب او یاندی سوینگاندن بالالارینه نهیتدی ینه مصرغه بارکز یوسف برله ابنیابننی ازله کز بالالری نهیتدی لر مصرغه بارساق ابنیابننی تابار بزاما یوسفنی قایدن تابار بیز نهیشلر یعقوب علیه السلام یوسف علیه السلام اوچون یغلاب کوزلری کورمهس بولدی یغلامق مدن قرق یل اپدی . سؤال آدم علیه السلام او جهماخن چقچاق اوچ یوز بیل یغلابدی کوزی کورمهس بولمادی یعقوب علیه السلام قرق یل یغلاب برله نی اوچون کوزی کورمهس بولدی؟ جواب آدم علیه السلام گناهنسندن اوفتانوب حق تعالی دن قورقوب یغلابدی شونک اوچون کوزینه ضرر ابرشه دی اما یعقوب علیه السلام یالا اوچون یغلابدی نهیشلر جبرائیل علیه السلام یعقوب علیه السلامگه « مَا لَئِي هِيَ بِصَرْكٍ وَقَوْسٍ ظَهَرَ لَكَ وَعَبَسَ وَجْهَكَ » یعنی کوزکنی فی نهرسه صوقرقیلدی آرقاکنی فی نهرسه بوکرهیتدی یوزکنی فی نهرسه چتق قیلدی دیدی یعقوب علیه السلام نهیتدی یوسف قایغوسی کوزمنی صوقرایتدی ابنیابن قایغوسی آرقاکنی بوکرهیتدی یهودا حسرتی یورمنی صا رغایتدی جبرائیل علیه السلام نهیتدی ای یعقوب سیننی یوسف یلر اتدی بی باایسه ابنیابن رزق بیورورمی باایسه یهودا قایغودن قوتقارورمی یعقوب علیه السلام یوق دیدی جبرائیل علیه السلام نهیتدی یوق ایرسه فی اوچون الله تبارک و تعالی دن شکایت قیلورسن یعنی زار لانورسک دیوب غایب بولندی یعقوب علیه السلام بوسویله گان سوز الله تبارک و تعالی دن شلته دیو اولاب « لَوْ ضَرَبْتَنِي بِهَذَا السَّوْطِ اَوَّلَ مَرَّةٍ مَا اِفْنَيْتَ عَمْرِي فِي ذِكْرِ يَوْسُفَ » یعنی بوقامچی برله اولرهک صوقساک یوسف دیوب عمرمنی ضایع قیلباغان بولور ایدم دیدی . نهیشلر یعقوب علیه السلام هر نماز صوکنده « اَللّٰهُمَّ رَدِّ عَلَيَّ رِيحَانِي ثُمَّ اصْنَعْ مَا شِئْتَ » یعنی یاربی مینم ایکی خوش ایسلی اوغلارمنی قایتار آندن صوکنک فی تله سهک آتی قیل دیور ایسلی عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نهیتور یعقوب علیه السلام حق تعالی یلر بی . یومغم بومغالغانغه نیچه یل بولدی میکانخبر بیردیو مناجات قیلدی حق تعالی عزرائیل علیه السلامنی بیبهردی آدم صورتینه کروب یعقوب علیه السلامگه کیلدی سلام بیروب یاننه توردی یعقوب علیه السلام قولی برله قارمالاب توتوب کم سین دیدی مین عزرائیل دوب جواب بیردی یعقوب علیه السلام

يا عزرائيل يوسفنك جانن آلدنكى؟ ديدى عزرائيل عليه السلام يوق ديدى يعقوب عليه السلام سوينگاندى بغلى باشلادى عزرائيل عليه السلام يا يعقوب الله تبارك وتعالى سيكنا سلام ئهيتدى اگر يعقوب «اشكوا بئى وحرزى الى الله» دىگانجه «يا كثير الخير يادائم المعروف» ديسه ميني ذكر قبلسه يوسف برله ابن يابن ئولمىش بولسه ده تىرگىزوب قايتارغاي ايدم ديدى يعقوب عليه السلام «يا كثير الخير يادائم المعروف» ديوب بالالارينه ئهيتدى ميني حق تعالى نك بلسگرتووى ايلهن بلورمن يوسفنى بورى آشامادى ابن يابن هم اوغريلقى قيلمادى بواشلىر سوزنك حيله ومكركىز ديدى اوغللارى ئهيتدى بلسهك «يا اسفا على يوسف» ديوب نيك يغلادك يعقوب عليه السلام ئهيتدى قايجان قوشورن بلى يغلادم باركىز يوسفنى ابن يابننى ازلهكىز ديدى قوله تعالى «ياهنى اذهبوا فجعسوا من يوسف واخيه» يعنى اى ميني اوغللىرم مصرغه باركىز يوسفنى ابن يابننى بىكشركىز ازلهكىز اوغللارى ئهيتدى اى آنا بورى آشاغان يوسفنى قايدن طابىق يعقوب عليه السلام ئهيتدى اى اوغللارم اميدىز بولماكىز اميدىز كافىرلردى ديدى نيقهككه كلام شريف بوسوزنك معناسنى بلىرور قوله تعالى «ولا تياسوا من روح الله انه لا يياس من روح الله الا القوم الكافرون» يعنى اى اوغللارم الله تعالى نك رحمتندن وشادلىق بيرونندن اميد كيسهككه حقيقتده الله تعالى نك رحمتندن شادلىق بيرونندن اميد كيسهس مگر خدا نى طانوماغان منكرلار اميد كيسه ديمك بولور. بس يعقوب عليه السلامك توقزاوغلى اوچنچى مرتبه ينه مصرغه يونه لىدىلر قايجان مصرغه ييتدىلر ايرسه يول قاراولچىلارى يوسف عليه السلامكه خبر بىردىلر يوسف عليه السلام اون ملك قوراللى عسكرنى آلاغه قارشى ييبهردى لكن يعقوب عليه السلام بالالربنه بيانلىق قصد قيلماكىز صافلانكىز ديدى ينه يوزمك كشىنى اوز قيرهستنه صف قىلوب تورغزدى ئهيشلر يوسف عليه السلام نك يدى قاتلى سرايى بار ايدى اول سراينى تورلى بالاصلار برله زينته دى اول سراينك اول قاتنده مصرنك الوغ درجه ليلرن اولطرتدى ايكنچى قات ايو اچنده وزىرلرن اولطرتدى اوچنچى قات ايو اچنده عسك باشقلارن اولطرتدى دورتنچى قات ايو اچنده آق صاقاللىلارن اولطرتدى بيشنچى قات ايو اچنده منچىلرنى اولطرتدى آلتنچى قات ايو اچنده عالملىرنى اولطرتدى ينجى قات ايو اچنده اوزى هم ابن يابن هم يكرمى دورت خدمتكار يكتلر اولطرتدى قرداشلىرى يوسف عليه السلام سراينه ييتدىلر ايرسه قدر حرمت برله ايو اچينه كرتدىلر قرداشلىرى بو قدر سلطنتنى كوروب قوشىدىلر پادشاه بىزگه يمانلىق قصد قيلدى

ديو باروب سلام بيريديلر هر برسینه برهر اورندق كيتريدلر اولطوماق قايدە
 قورقودن درد قالتراب اى عزيز پادشاه آچلق بزنك جانبرغە ياشدى عاجزبولوب
 ينه حضوركە كىلدىك بزرگە نعمتكى رحيم قيل قرداشبىز ابن يابنى صدقە قيل الله
 تبارك وتعالى صدقە بيروچيلرگە ايزگو جزا بيرور ديديلر يوسف عليه السلام ئەيتىدى
 قردهشكز ابن يابنى صانتم بها آلدتم وهم خط يعنى يارليك آلدتم لكن سزنىك
 تلچە بارلغان بو خطنى بارليكنى اوقوب بىرسكز سزلىرگە بغدادى بيرورمەن ديوب
 قردهشلىرى يوسف عليه السلامنى مالك دەرگە يازوب بىرگان يارليكلارن قوللارينه
 بيزدى يهودا خطنى آلدى اوزلىرىنىك مالك دەرگە بىرگان خطلىرى اوبالوب روبىلگە
 بىردى اول هم ايكنهسینه بىردى اون قرندەش تمام خطنى قولينه آلوب قارادىلار
 اوبالوب كوكلارنىن قايعوروب هيچ قايسى اوقومادى يوسف عليه السلام يەنيچون اوقوميسز
 دىدى آلار ئەيتىدى اى پادشاه بوخطنى بزاقى بلەبىز بر مشكل يازولى خطدييلر
 نى غايت قورقوبلار آندىن صوك يوسف عليه السلام ئەيتىدى مينم برصاوتم بار آنى
 قولغە آلوب قاغوب نى نەرسەنى صوراسام خبربىرر اول صارت درست ئەيتورمى ايشتيك
 ديوب صاوتنى قولينه آلوب قاقدى صاوتىن طاوش كىلوب يعقوب عليه السلام
 بالالرى يوسف عليه السلامگە نى قيلغانلارن تمام ئەيتوب بىردى قايجان مالك دەر آتن
 ايشتديلر ايرسە بار بەلارى بر آغردن بلى مالك دەرگە بر قل اوغلان صانتان ايدىك
 ديديلر يوسف عليه السلام ئەيتىدى اول سوزكردن معلوم بولدى بوخطنى سز يازغانسز
 اول قلمز ديوب صانتان كشيكز مالك دەرگە: «مين يعقوب پيغمبر اوغلى مينى آغالارم
 صاندى» دىگان اول سز صانتان يوسف يعقوب پيغمبرنىك اوغلى ايكان سزگە نيچك
 تىوشلى بولدى اوز قردهشكزنى قلىققە صانتارغە البته بوخطنى اوقوز بوق ايرسە سزگە
 قانى جزا بيرورمەن ديوب خطنى يهودا گە ينه بىردى يهودانىك اوقودن باشقە چارەسى
 بولمىچە اوقودى بوخطنىك معناسى بوايدى بز يعقوب عليه السلامنىك اون اوغلى يوسف
 آتلى قلمزنى اون سيكز تەنەگە مالك دەرگە صانتق قلمزنىك اوج عيسى بار اوغرى
 قاچقن يالغايچى هم اوج شرطبىزنى مالك دەر قبول قيلدى شرطلار بز يوسفنى قانى ايبەرگە
 آطلاندىرقى آياغينه بغاوصا هق يراق بىرگە ايلتوب صانتاقدىر و السلام يهودا قايجان
 بوخطنى اوقودى ايرسە يوسف عليه السلام مصر الوغلار ينه ئەيتىدى ايشتكزىمى بوكتلر
 اوزلىرىنىك قردهشلىرىن نيچك شرطلار برلە قلىققە صانتانلار بولارغە نى جزا تىوشلى
 بعضيلرى ئەيتىدى دارغە آصماق كىرەك بعضيلرى ئەيتىدى قولن كىسيك كىرەك
 بعضيلرى ئەيتىدى بولارنى زندانغە صالحاق كىرەك يوسف عليه السلام ئەيتىدى بولارنى
 مصر اورتاسنده دارغە آصماق كىرەك عالمگە عبرت بولسون بولارنى كىروب هيچ كم

قرده شينه يمانلىق قىلماسون دنيا خلقينه وعظ بولسون دىوب امر قىلىى اون قرندە شنى طوتوب مصر اورامينه چىقاردىلر بونلار بو حالتى كوزوب جانلارنىن اميد اوزوب قىقروب ئەيتدىلر اى عزيز پادشاه بو كون اختىيار سىنك قولكده اما سىندىن نلەگىز بودر بىزلىرى ئولترگاندىن صوك سۇيه كلزىنى اول قدرسىز طاوارلار بىز برله آتايىزغە يىبەر دىوب يىغلاشوب بو يىتىنى ئەيتدىلر:

وَاَسْفَا عَلٰى فِرَاقِ قَوْمٍ * هُمْ الْمَصَابِيحُ وَالْحَصُونُ
وَالْمَدِينُ وَالْمَنَ وَالرَّوَاهِي * وَالْحَيْلُ وَالْأَنْسُ وَالشُّكُونُ
لَمْ تَغْيِرْ لَنَا اللَّيَالِي * حَتَّى تَوْفِيَهُمُ الْمَنُونُ
وَكُلُّ حَبْدٍ لَنَا قُلُوبٌ * وَكُلُّ مَا لَنَا عَيْونُ

معناسى اول بولور كىم طاقت كىترمه سى قايغى شوچىلان قومنىڭ آيرىلماقلىقى اوزه رىنه اول قوم دىنيانى ياقىترتوچىلاردىر دىخىدە كىرىچ اوخشاشلى قوتلى لردىر دىخىدە نى قايغى مىن مىن رواهى شىرلىرىنىڭ آيرىلماقلىغىنه دىخىدە آتلارنىڭ آدملىرىنىڭ طوراً تورغان اورنلار بىزنىڭ آيرىلماقلىغىنه آلاىغە اجىل ايرىشمەگان مەتدە بىزلىگە كىچىلر اوتەدى آدمىلرنىڭ ھەر ماقتاماقى بىزلىگە قايتوچى ايدى شىرىف نىلىدىن بولغانلىقى سىبىلى دىخىدە كوزلىرى بىزلىگە قاراغوچى ايدى *

بىت بو بىزنىڭ كوك قانى عىبادەت كىم بار بوكون * ئەورلى تاتلى جانغە تورلى دوكم چارسىز غىرىلەككە توشوب ئەيلەنوب * بىچىقارە اون قرندە شنى ئولەرىز بوكون اون قرندە شنى ئەيتدىلر اى عزيز پادشاه اول اشلىق تەلدەك آندىن كىچىك قرندە شىز اىنيانىنى تەلدەك ايدى عزيز جانلار بىزنى بىزگە صدقە قىل دىوب آواز كوتەروب قىقروب يىغلادىلر مصر خالقى ھىم حىران بولوب بعضىنىنە قرغانىق سىبىلى ھىسرت توشوب بىر يولى قىقرىدىلر درھال جىرائىل عليه السلام اللە تبارك وتعالى نىڭ ياردەمى ايلەن ايرىدى حق تعالى نىڭ ياردەمى ايرىشردى يا يوسف بولارنى بىر يولى ايمگە تە اول آچ تونىڭ اىككىچى كىتىرگان نىرسە لرن آلمادىك اوچنچى ئولترورمىن دىوب قورقتىڭ ئەيىشلر يوسف عليه السلام قرندە شلىرن بويىلە ايمگە تەكى يىمانلىق قصد قىلروب ھىم آچو برلە توگىل ايدى بىلكە قرندە شلىرىنىڭ تىمام كوكلىلرى قىقروب اوتكان اىشلىرىنە توبە استىغفار قىلسونلر اوچون ايدى آندىن صوك يوسف عليه السلام قرندە شلىرن چاقروب ئەيتدى سىزلىرىنى آزاد قىلروب ايرتەگە اشلىق بىغداى بىرورمىن حقىقت حالگىزنى ئەيتىڭز قرندە شگىزنى صانتىگىز دىدى بىودا ئەيتدى اى پادشاه بىزىرقل اوغلان صانتىق آندىن باشقە ھەر نى دىسەڭ اختىيارىڭ بار يوسف عليه السلام

همان بر سوز سويليسز آصكز دارغه ديدى بو سوزنى ايشتوب تسكرار قايفرشوب اول غريب آتابز بريالا اوچون قرق يل يغلاب صوقر بولدى اون اوغل آيرلماقينه نپچك صبر قيلور ديوب نچقروب يغلى باشلاديلر يوسف عليه السلام قرده شلرنيك بو سوزن ايشتوب هوشى كيتدى بوزندن پردهسى باشندن بورگى توشدى يعقوب عليه السلام باشندهغى علامت يوسف عليه السلام باشنده هم بار ايدى قرده شلرى آنى كوروب شهيتديلر قوله تعالى « قَالُوا ءَأَنكَ لَآتَىٰ يَوْسُفَ » يعنى حقيقتده يوسف توكلمى سين البته سين يوسف اى عزيز اگر سين يوسف بولساك بزلرنى عفو قيل قارى آتابز سينك اوچون هم بزنسك اوچون قايفو حسرتده بزلرنى موندن آرتق ايمگه تمه گل ديديلر يوسف عليه السلام جلمايوب كولدى بلى مين يوسف ابنيابن مينم قرده شم ديدى قوله تعالى « قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا أَنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لِلَّذِينَ إِتَّقُوا أَجْرًا عَظِيمًا » يعنى يوسف شهيتدى تحقيق مين يوسف بومينم قرده شم تحقيق الله تبارك و تعالى مينم اوزه ريبه پادشاهلق قدر عزت بيرمك برله منت قيلدى حقيقتده الله تبارك و تعالى تقوالق هم صبر قيلغان كمنه لرگه ياردم بيرگوچيدر بس حقيقتده الله تبارك و تعالى ايندگولك قيلوچيلرنك اجرن يعنى حالن ضابح قيلماس آندن صوك قرده شلرى يوسف عليه السلامگه سجده قيلديلار ويغلاشوب كورشوب شهيتديلر الله تبارك و تعالى سيكا پادشاهلق بيرمك برله بزلردن اوستون قيلدى اگر چنديكه بز ختالق قيلساقده گناهاربزنى كيچهر ديديلر قوله تعالى « قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ » يعنى شهيتدى يوسف عليه السلام بوكوندن صوك سزنك او زكزگه هيچ شلته قيلماق مينم طرفندن يوق يوز صوكزنى توكمك يوق الله تبارك و تعالى سزنك بارچه كزنك گناهسن يارلقار اول الله تبارك و تعالى مرحمت شفقت قيلوچيلرنك شفقت قيلوچيدراغيدر مونك صوكنده يوسف عليه السلام آغالاريني قدر حرمت قيلور بولدى ايرته وكيچ اوزى برله قوناق ايتمك برله قرده شلرى اويالور بولديلر هم شهيتديلر سين بزنى ايرته كيچ قدر حرمت ايتسك بز سيكا كامل ظملىق قيلغانبز سببلى اويالابز يوسف عليه السلام مروت هم يكتلك قيلوب اويانندن چغاردى هم شهيتدى « أَخَوَاتِي مَا فَعَلْتُمُونِي فِي الْجَبِّ وَلَكِنْ اجْلَسْتُمُونِي عَلَى السَّرِيرِ أَخَوَاتِي مَا فَعَلْتُمُونِي بِالْغُرْبَةِ بَلْ خَلَّصْتُمُونِي مَلَكًا » يعنى اى مينم قرده شلرم سز مينى قؤيوغه صالحادكز بلكه تختكه اولطرنديكز اى قرده شلرم سز مينى غريبلكده قيلمادكز

بلکه پادشاهلتهغه ابرشدر دکز. يوسف عليه السلامك بوسوزن قرده شلری ایشتوب سويندیلر. آندن صوڤك يوسف عليه السلام آغالارینه کنعانگه باروب آتامه سوينچيلك قيلكز بارچهكز مصرغه كيلكز بو کوله کنی آتامه آلوب باركز کوزی آچلوب کوروب كيلور دیدی اول کوله کنی يوسف عليه السلام قویوده یالانغاج قالغاج جبرائیل عليه السلام اوجماخن آلوب کیترگان ایدی کوله کنی یهودا قولینه آلدی روبیل يوسف عليه السلامگه عنر قیلدی سینى قویوغه سالغاج قانلی کوله کنی آتامه مین آلوب بارغان ایدم اییدی قبول ایتسهك بوسوينچ کوله گن بوکون دخیده مین آلوب بارسام آتام شاید مینی عفو قیلور ایدی دیدی يوسف عليه السلام قبول قیلدی. روايتدر الله تبارك و تعالی یعقوب عليه السلامنى اوغلى يوسف عليه السلامن آیرماقغه حکمت نى ایدی؟ جواب یعقوب عليه السلامك بر کنیزه گى بار ایدی اول کنیزه کنگك بشیر آنلی بر کچکنه اوغلى بار ایدی بو بشیر دائم يوسف عليه السلام برله اوینار ایدی اوین آراسنده بر کون بشیر يوسف غه صوقدی آنی یعقوب عليه السلام کوروب بشیرگه آچولانوب بشیرنى ساتدی. آنك آناسى مبشره آنلی ایدی مبشره اوغلندن آیرلغاج زار زار یغلادی حق تعالی دن خطاب کیلدی ضعیفه خاتوننگ بالاسن آوروب صاندك سینى هم سويکلى کچکنه اوغلكدن آبرورمن دیوئه یمشار مبشره بشیر اوچون یغلاب کوزلری صوقرایدی برکون مبشره یغلاب یعقوب عليه السلامگه کیلدی یا اسرائیل مینم اوغلم میکا قاوشقایم دیدی یعقوب عليه السلام مناجات قیلدی یارب بو ضعیفه نك اوغلى موگار قایچان قاوشقای مینم اوغلم یوسفنى میکا قایچان قاوشدورورسك خطاب کیلدی قایچان مبشره اوغلى بشیر برله قاوشسه سین دخی يوسف برله قاوشورسك دیو یعقوب عليه السلام مبشره گه الله تبارك و تعالی نك خطابن ئەیتدی مبشره بو سوزنى ایشتوب شاد بولوب شهر قریینده اوزینك ایوونده باروب اوغلى بشیر برله کورشمکنى الله تبارك و تعالی نك قایچان فرمانی ابرشورنى کوتوب اولطردى بو بشیر هم مصرده ایدی قایچان يوسف عليه السلامك خبرن بلدی ایرسه باروب یعقوب عليه السلامن سوينچ آلوب دعا اوتنیم دیوب توبه گه آطلانوب راویلندن بر کون ثلك مصردن کنعانگه سفر قیلدی بشیر کنعانگه بیتوب شهر قریینده بر فقیر قارچقمن اچهر اوچون صو صورادی قارچق کوزی کورمهس بشیرگه صو بیروب قایدن کیله سك دیدی بشیر مصردن کیله من یعقوب بیغمبر نك ایووی قایسى يوسف دن سوينچ کیتره من دیدی قارچق یغلاب آه یعقوب نك سوينچسى کیلدی مینم اوغلمن خبر یوق یعقوب بیغمبر میکا مبشره سین اوغلك برله من یوسف برله کورشودن ثلك کورشورسك دیوب وعده قیلغان ایدی دیو زار زار یغلى باشلادی بشیر

اوغلكنى اسملى ايدى ، اوزكنى اسملى؟ ديدى مبشره اوزم مبشره اوغلم بشير
 ديدى بشير قايجان بو سوزنى ايشىدى ايرسه تويەدن توشدى آناسينىڭ مويىن
 قوچوب حق وعدە يېتىمەدى دېوب قايرما اى آنا بشير اوغلك مېن ديدى مبشره
 اوغلىنى قوچدى ايرسه كوزلىرى آچلىدى يعقوب عليه السلامنىڭ ايوون كورسەتدى.
 روايتدر راويل مصدرن كىنەنگە تابا بركونلك يول كىلگىچ يعقوب عليه السلام
 اوزىنىڭ جىاعتىنە ئەيتىدى قولى تەلى «قال ابوهم انى لاجد ربيع يوسف لولا ان تفتدون»
 يعنى آيتنىڭ معناسى كاروان مصدرن آيرلغانى زمانە اول كاروان خلقىنىڭ آنالارى
 يعنى يعقوب عليه السلام ئەيتىدى تحقيق مېن يوسفنىڭ ايسن تابىم كاشكى
 سز اى مېنىم ايو جىاعتىم عقلم كىمە وگانگە نسبت قىلما ساگز «قالوا تالله انك لفى
 ضلالك القديم» يعنى ئەيتىدىلر يعقوب عليه السلام يانئە حاضر بولغان ايو جىاعتلىرى
 الله تبارك وتعالى بىرلە آتاپ ايتوب ئەيتەبىز حقيقتە سېن اۆلگى آزغىنلەدە يوسف
 قايدە يوسفنىڭ ايسى قايدە يوسفنىڭ كامىل مېتىدىن ئەيتەسك ديدىلر قايجان
 سويىچ بيروچى راويل بر روايتدە يهودا كوله كنى آلوب كىلوب يعقوب عليه السلامگە
 تاشلادى ايرسه يعقوب عليه السلام كولهك بىرلە يوزن كوزن سورتى هېمان ساعت
 كوزلىرى آچلىدى قولى تەلى «قال ألم اقل لكم انى اعلم من الله مالا تعلمون» يعنى
 ئەيتىدى يعقوب عليه السلام يانئە حاضر بولغۇچى ايو جىاعتلىرىنە آك بولگىز ئەيتەدمى
 مېن سزگە يوسفنىڭ ايسن تابىم دېوب حقيقتە مېن الله تبارك وتعالى نىڭ
 بىكترتمەكى بىرلە سز بىلمەگان نەرسەلرنى بلەمن اول سز بىلمەگان نەرسە يوسفنىڭ تىركلىكى
 دىخىدە بىر زمان الله رىمىتىن شادلىقنىڭ كىلمەيدىر آندىن سوڭ يعقوب عليه
 السلام يوسف عليه السلامنىڭ حال احوالنى صورادى مصدرە الوغ پادشاه ايدىكن بلىدى
 ايكىنچى كون يعقوب عليه السلامنىڭ باشقە بالالارى هم كىنەنگە قايتوب يىتوب
 بارچەسى ئەيتىدىلر اى آنا بىزنىڭ گناھلار بىزنى يارلقايو استەبىز دن عفو قىل حقيقتە
 بىز خىطالىق قىلىق ديدىلر يعقوب عليه السلام تىزدىر كىم سزنى يارلقايو استەرم
 حقيقتە اول الله تبارك وتعالى گناھلارنى يارلقاغۇچى وهم رحيم قىلغۇچىدەر ديدى.
 سۇال : يعقوب عليه السلام بالالارى يوسف عليه السلام مېن عذر قىلولارى ساعتە
 اوڭ يوسف عليه السلام عفو قىلدى اما يعقوب عليه السلام سوڭلاندى حكمت نى ايدى؟
 جواب : يعقوب عليه السلام يارلقايو استەمكىنى دعا قبوللىق وقتى سحر وقتىنە يا
 جىعە كىچەسى اوچون كىچكردى ياليسە يوسف عليه السلام مظلوم بولغانلىقى اوچون

يوسف عليه السلامك رضالغن بيلگانچي كيجككردى آنك اوجون مظلومنك عفو قيلماغى يارلقانماقنك شرطندندير بو روايتنى قونلى قيبلا يعقوب عليه السلام يوسف عليه السلام برله يولقغاج قبلهغه قارشى توروب اوغللارينك گناھسى يارلقانمق اوجون مناجات قيلدى يوسف عليه السلام آتاسينك آرتنده آمين ديوب توردى باشقه اوغللارى يوسف عليه السلام آرتنده زاريلق قيلوب تورديلار . حتى جبرائيل عليه السلام الله تبارك وتعالى حضورندن ايرشوب الله تبارك وتعالى بالالرك حقتده دعاكنى قبول قيلدى سينك صوكنده پيغمبر بولماقلارنى روزى قيلدى ديدى عبارت اكر بو درست بولسه يعقوب عليه السلام بالالرى يعقوب عليه السلامدن صوكت پيغمبر بولماقلارينه دليلدر آنلاردن واقع بولغان گناھ صبى وقتلارند ايدى اوشانداق ذكر قيلندى تفسير قاضيده يعقوب عليه السلام كنعاندىن بارچه جماعتى نسل نسبي يتمش ايكي ككى برله مصرغه سفر چقى قايچان مصرغه اوج كونلك يول قالى ايرسه يوسف عليه السلامك افرابم اتلى اوغلى اوج ملك ككى برله قارشى كيلوب باباسى يعقوب عليه السلامنى كوروب اظن توشوب كورشدى بو اوغل كم اوغلى ديدى اوغلك يوسفك اوغلى ديديلر آندين صوكت مصرغه ياقن كيلمكج دورت ملك ككى برله يوسف عليه السلام آتاسينه قارشى چغوب كورشدى حسرت طارالدى يوسف عليه السلام آنا آناسنى قوچاقلاب زاريلق وشادقلار قيلديلر آيتده بولغان « آوى اليه ابريه » دن مراد يعنى قوچاقلادى يوسف آناسنى دخيده آناسى برله بر طوغمه قرداشى دينانى ديمكدر مونك صوكنده يوسف عليه السلام ئهيتدى اى آنا قرده شلم آچلقدن وهم مكروه نرسه لردن طنچ بولغانكز حالده مصرغه كرررر قوله تعالى « وقال ادخلوا مصر ان شاء الله آمين » يعقوب عليه السلام قايچان مصرغه كروب يوسف عليه السلامك بغتن تختن كوردى ايرسه آنا خاله اون قردهش سجده قيلديلر قوله تعالى « ورفع ابريه على العرش وخر والسجد » يعنى يوسف عليه السلام آناسنى هم خاله يعنى آناسى برله بر طوغمه قرداشى تختكه اولطرتقان صوكنده اون بر قردندش آنا هم قز قردندشى سجده قيلغوجى بولديلر قوله تعالى « وقال يا ابا عبد الله انا وبنو ابي من قبل قد جعلنا ربي حقا » يعنى ئهيتدى يوسف عليه السلام اى آنا وشبو كون اول كورگان توشمنك تعبيري تحقيق الله تبارك وتعالى اول توشمنى راست قيلدى دخيده الله تبارك وتعالى مين بنده سينى زند اندن چغاروب انعام احسان قيلدى سزنى صحرادن مصرغه كيلتردى شيطان مينم برله قرده شلم آراسن بوزغانك صوكنده خوش الله تبارك وتعالى رحمتى بزنك اوزه رمزكده در الله تبارك وتعالى بعض پادشاهقتى يعنى مصرغه

پادشاه بولهاقنى بىردى وهم بعض توشنىڭ تعبيرىن بلگەندى دىوب آتاسىنە زندانغە سالغانىن زنداندىن چىقارلۇپ پادشاه بولغانلارنى سويلەدى اما آغالارى قىناپ قۇبوغە سالغانلارنى قۇيۇدىن چىقىدۇ قىلغىغە ساتقانلارنى آتاسىنىڭ كۆكلى بوزلەسەن ھەم آغالارى اويالماسون دىوب ئەيتمەدى سۇال آدم آدەمگە سىجە قىلماقى درست توغلى يعقوب عليه السلام بالالارى اوزى نى اوچون سىجە قىلدىلار؟ جواب سىجە قىلماقتىن مراد آتاخالەسىنىڭ ھەم آغالارىنىڭ باشلارنى بوگوب الوغلاماقلارى ايدى يوق ايرسە حقيقى سىجە توغلىر بعضىلەر ئەيتور اول زماندە پادشاھلارنى الوغلامق نىتى بىرلە سىجە قىلۇق درست ايدى ئەيىشلەر رىيان پادشاھ يعقوب عليه السلام آلدندە مسلمان بولدى روايتدە كىلور يوسف عليه السلام زنداندىن چىقوب رىيان پادشاھنىڭ سىراينە كىلگاندە رىيان پادشاھ يوسف عليه السلامنىڭ كوركاملىگىن كوروب اختىيارسىز قارشى چىقى رىيان پادشاھنىڭ سىرايى يانندە قىزى آلتونلى بىش مىڭ بوغلى تىگمەن طاشى بار ايدى آكسىزدىن رىيان پادشاھ طاشقە سورىندى يوسف عليه السلام رىيان پادشاھ بىرلە كورشىچاق اول طاشنى كوتەروب يراق ايلتوب قويدى رىيان پادشاھ يوسف عليه السلامنى قۇتۇن كوروب حىران بولدى قاچقان رىيان پادشاھ يوسف عليه السلامنىڭ آغالارنى كوردى ايرسە يوسف عليه السلامنى آغالارنىڭ باطلارمى سىنىڭ كۆك قۇتلىلر مى دىوب صورادى يوسف عليه السلام ئەيتدى چاقروب تىجرىبە قىلسا ئىز بولور دىدى رىيان پادشاھ آلارنى چاقروب آوغە آلب چىقى شىمەن بىر آرسلا نى تىرلەي توتوب كىلتردى رويىل بىر يولبارسنى طاش بىرلە بەروب ئولتردى لايىھە مىڭ بوغلى طاشنى بىر قولى بىرلە ھواغە آتوب بىنە توتار ايدى رىيان پادشاھ بولارنى كوروب عىجلەندى نىندى قۇت نىندى باطلارنى دىو تىسىن او قودى آندىن سولنىڭ يوسف عليه السلامگە ئەيتدى آغالارنى ئەيت بىر ولايت آچوب بىرسونلر يوسف عليه السلام آغالارىنە ئەيتدى آغالارى آتالارنىدىن رىخت تىلەپ ياردەم استەب ھىز قايسى مىڭ كىشى عىسكەر بىرلە رومغە باردىلر روم بىرلە شام آراسىندە اون بىر شىھىر بار ايدى بارچەسىن آلدىلر آندىن سولنىڭ رىيان پادشاھقە خىبر بىروب دىخىمە قايسى طرفدە دىشماننىڭ بار ئەيت بارسون بىرىك دىدىلر رىيان پادشاھ ئەيتدى مەن قارتايم مىڭا ايل شىھىر كىرەكىمى اوزىڭز آلغان شىھىرلەر سىزگە بولسون دىدى يعقوب عليه السلام اوغللارى ھىز قايسى بىر شىھىرگە تورە بولدى حكايت قىلدورلار رومدە بىر عىزىز بار ايدى يعقوب عليه السلامنى براوغلى وفات بولغاچ اول عىزىز آنى توشىدە كوروب اللە تبارك وتعالى سىڭانى قىلدى دىوب صورادى ئەيتدى كوب قاينغوسىرت كوردم اللە تبارك وتعالى عىناپ قىلماق بولدى آخىرنە يارلقادى تىفسىر قاضىدە ئەيتور يعقوب عليه السلام يوسف عليه السلام

برله يكرمی دورت يل تركك قيلدی آنندن صوڭ وفات بولدی آنالری ابراهيم عليه السلام اسحاق عليه السلام ياننده كوممك برله وصيت قيلغان ايدي شامغه ايلتوب آناسی اسحاق عليه السلام ياننده دفن قيلدیلار آنندن صوڭ يوسف عليه السلام مصرغه قايتوب يكرمی اوج يل عمر سوردی مونندن صوڭ تقوالق قيلوب الله تبارك وتعالی دن ثولم استه دی بس الله تبارك وتعالی يوسف عليه السلامنی پاك بولغانی حاله دن يادان چغاردی روايتدر يعقوب عليه السلام يوسف عليه السلام غه مصرده تورما مؤمنلر اورنی مصر توگل دیو وصيت قيلغان ايدي شول سببلی مصردن چغوب بر شهر توزدی اول شهرگه نهر العيون دیوب اسم قويدیلار يعقوب عليه السلامدن صوڭ يوسف عليه السلام بارچه مؤمن مسلمان برله نهر العيونده تورديلار ريان پادشاهنك نهر العيون شهرينه كروونده هم مؤمن بولوب دن يادان اوتوونك اختلاف بار يوسف عليه السلام نهر العيون شهرنده وفات بولوب نهر العيونده دفن قيلدیلار بو سببلی نهر العيونده اوجسزلق هم نعمت فراوان بولدی اما مصرده كونندن كون طارلق آشلق طارو بولمچى بركات كوتهرلدى ريان پادشاه يوسف عليه السلامنك اوغلی افرايم دن يوسف عليه السلام تابوتن صورادی افرايم گه بوسوز آغر كيلوب مين آتامنی كافرگه بيرميين صوغشمرن دیو صوغشماق بولدی لكن الوغلاز افرايم گه وعظ نصيحت يوزندن ريان آنا كوب ايرگولك قيلدی صوغشما مرادنچه بول ديدیلر ريان برله افرايم صلح قيلشوب يوسف عليه السلامنك تابوتنی بيردی تابوت مرمر طاشندن ايدي ريان صالح لق موجبچه يوسف عليه السلام تابوتن نیل مبارك اچينه صالحی تاينكه مصرغه هم نهر العيونده بركات ايرشسون اوجون يوسف عليه السلامنك مبارك گه ودهسی صواچنده بولودن هم نهر العيون نیل مبارك صونده بولودن مصرده كونندن كون بركات آرتدی نهر العيون شهرنده هم كيكلك بولدی موسى عليه السلام مصردن چغو وقتينه چه يوسف عليه السلام صواچنده توردی قايجان موسى عليه السلام مصردن چقماق بولدی ايسه الله تبارك وتعالی صد يقمنی صواچندن چغار دیو امر قيلدی موسى عليه السلام يوسف عليه السلامنی صودن چغاروب آنا بابالاری ابراهيم اسحاق يعقوب عليهم السلام ياننده شامغه ايلتوب دفن قيلدی رسولمز محمد مصطفى صلی الله عليه وسلم ته بتور «لحوم الانبياء محرمة علی الارض» یعنی پينغيرلرنك ايتلری بيرگه حرام یعنی چرمهس دیونی سببلی يوسف عليه السلامنك تهنی چرگان ايدي بر روايت يوسف عليه السلام آناسی يعقوب عليه السلام برله آط اوستنده كورشدی آطدن نوشمه دی اما بوجواب آيتكه خلاف چونكه «أوى إليه أبويه» یعنی قوچدی آنا آناسنی اوزينه ديبك بولسور

آط اوستنده قوچماق مكن ابرمهس درستريك جواب اولدر حضرت زليخا كمال محبتندن يوسف عليه السلامنى نى كوركام سينگى توكلكرك نى كوركام انجو كوك تشرلك ديوب ماقتاغاچ يوسف عليه السلام ئولوب لىدك قويلغاچ بارده قويلغاچ ديو جواب بىرمش ايدى شول سببلى الله تبارك وتعالى يوسف عليه السلام سوزن يالغانغه چارماس اوچون صديقنك نهن چرتدى *

يوسف عليه السلام حضرت زليخانى نكاھلانغان ۱۷۶

قايچان عزيز مصر قطفير وفات بولدى ايرسه زليخا هم فقيره بولدى بارمالن طووارن يوسف عليه السلام يولينه صرف قيلمش ايدى يوسف عليه السلامنى كوره آلهادى هم يوسف عليه السلامغه قولى بيتمهدى يعقوب عليه السلام «يا اسفا على يوسف» ديگان كوك زليخا هم قارىن آچسه آه يوسف ديوب اچهسى كىلسه هم آه يوسف ديو يغلاب كوزلرى كورمهس بولدى قطفيردن سوڭ بو حال برله اون سيكز يل عمر كيجردى لىكن ملكنده بارى بر كئيزه گى قالغان ايدى كونلرده بر كون يوسف عليه السلام آوغه چغارغه آطلاندى زليخا يوسف عليه السلام نىڭ آوغه چغاسن ايشتكاچ كئيزه گندن بيته كله توب يوسف عليه السلام نىڭ يول اوستينه باروب اولطردى قايچان يوسف عليه السلام كىلوب بيتدى ايسه كئيزه كخبر بىردى زليخانك كوزى كورمى اوره طوروب قاراب «يا يوسف الحمد لله الذى صير العبد ملكاً بالصبر وَالْمَلِكَ عَبْدًا بِالشَّهْوَةِ وَالْهَوَى» يعنى بارچه ماقتامق يا كه ماقتامق شو نچلاين الله تبارك وتعالى كه مخصوصدر كم صبرلق سببلى قلنى پادشاه قىلدى پادشاهنى نفس آرزووينه ايه رو سببلى قل قىلدى يوسف عليه السلام عسكروهم آتلا رطاوشى برله زليخانك طاوشن ايشتمهدى الله تبارك وتعالى جىلگه امر قىلدى زليخانك طاوشن يوسف عليه السلام نىڭ قلاغينه ايرشردى يوسف عليه السلام در حال آطينك باشن تارتوب زليخا قارشينه كىلدى زليخا يوسف عليه السلام نىڭ كىلوون بىلگىچ هوشى كىتدى يوسف عليه السلام زليخانك فقيرلىگن وهم هوشى كىتوون كوروب شفقتى كىلدى آنك اوچون غريب كوكللى مروت ايهسى ايدى زليخا هوشينه كىلدى ايرسه اى زليخا قايدى كىتدى سينك ياشلگك ماتورلنك ديدى زليخا ئه يتدى بوايكىسن سىنى سو يوده بتردم ديدى يوسف عليه السلام ئه يتدى مالك قايدى كىتدى زليخا ئه يتدى سينك شبر ئنى كىترگان كشىگه بىردم يوسف عليه السلام ئه يتدى كوزنى نى نهرسه صورق قىلدى زليخا ئه يتدى سينك آبرله باقنك قايغومنك قاتىلغى يغلاما قىلنك كوبلگى يوسف عليه السلام ئه يتدى حاضر مرادك نى نهرسه زليخا ايدى سينك مبارك يوزنى كورو يوسف عليه السلام بىوردى

مین قایتقاچی مرنی سراپغه ایلنگیز مین آردن قایتقاچ خبر بپرورسز دیدی زلیخانی
 یوسف علیه السلام سراپغه ایلدی یوسف علیه السلام آردین قایتدی زلیخانی کیلتردی یوسف
 یعقوب علیه السلام ترک ایدی یعقوب علیه السلام زلیخانک حال احوال ن صورادی زلیخا
 مغرب زمین پادشاهینک قزی ایدن یوسف علیه السلامی توشه کوروب عاشق
 بولغانن اولندن آخرینه چه تمام حالن سویلهدی یعقوب علیه السلام شهیتدی اولگی
 عشقک همان بارمی؟ دیدی زلیخا هم اولگی مین آرتقانی دیدی یوسف علیه السلام
 زلیخانک بو سوزن ایشتوب عجبله نوب نیندی عشق بولسون شهیت ایمدی دیدی
 زلیخا شهیتدی یایوسف مین دلیلم بار قامچکنی بیر دیوب یوسف علیه السلامک
 قامچیسون قولینه آلوب بر آه اوردی یوسف علیه السلامگه بیردی یوسف علیه السلام
 قامچیغه اوط توتاشوب یانار کوروب بیدرگه طاشلادی زلیخا شهیتدی یا یوسف
 قامچینی نیک طاشلادک اول مینی قرق یل کویدردی همان اوطنن آیرا آلامام
 یوسف علیه السلام زلیخانک عشقینک کمالن بلدی شهیتدی ای زلیخا سینک بر آلتون
 کمشلی پوتک بار ایدی اول قایدیه بارمی دیدی زلیخان شهیتدی بر کون طوروب اول
 پتیه باروب زاریلق قیلیم اوچ حاجتم بار ادا قیل مرادمی بیر دیم پتین اصلا
 جواب کیلهدی آچووم کیلی برطاش آلوب بهروب واتوب اجزالرن یعنی کیسه کلرن
 صانتیم درویشلرگه صدقه قیلیم بارچه عالمنی یاراتقان الله تبارک و تعالی گه
 ایمان کیلترم سینک پیغبرلکنکی راستقه توتوب سینکا حاجتمک کیلیم دورت تله گم
 بار الله تبارک و تعالی دن تلهب میکا یاردم قیل دیدی یوسف علیه السلام تله گک
 نی نهرسه دیدی زلیخا شهیتدی اول یاشلگینی قایتارماقنی الله تبارک و تعالی دن صوراً
 ایکنچی ماتورلغم اوچنچی کوزمنک اولگی کوزگه کورمه کی وهم نوری بواوچ حاجتم ادا
 قیلنغانن صوگ دورتنچی حاجتمنی شهیتورمن دیدی یوسف علیه السلام دعا قیلدی
 یعقوب علیه السلام آمین دیدی حق سبحانه و تعالی دعا لارن قبول قیلدی درحال جبرائیل
 علیه السلام ایرشدی مبارک قانات ایله زلیخانک بوزن کوزن سیغادی زلیخانک کوزی آچلیدی
 یاشلگی کورکاملگی قایتدی اوچ حاجتی روا بولدی یوسف علیه السلام شهیتدی قالغان
 حاجتکنی شهیتکل زلیخا شهیتدی مینی نکاح برله اوزگه حلال چفتلگه آل دیدی یوسف
 علیه السلامک آچووی کیلیدی هنوز بوسوزکنی قویا دکمی؟ موندن کیت دیب قور اولادی
 زلیخا نومید بولوب جلی جلی چغوب کیتدی حق تعالی گه یا اباردی الله تبارک و تعالی دعاسن
 قبول قیلدی درحال جبرائیل علیه السلام ایرشوب یایوسف الله تبارک و تعالی سلام شهیتدی زلیخانی
 نکالاسون دیو امر قیلدی یوسف علیه السلام الله امرن بلوب همان زلیخاغه سوینچ
 خبر بیدهردی زلیخا درحال کیلی شول ساعت طوی خستورن کوروب زلیخانک

نكاحى بولدى جبرائيل عليه السلام نكاح غطبه سنى او قودى يوسف عليه السلام حضرت زليخا برله حلوتكه يعنى آولاقتنه كردى حضرت زليخانى باكره بلسوب يا زليخا بو زمانغچه نهيچك بكر قالدك ديدى حضرت زليخا خدا نك حكمتى اوشبو ايكان عزيز قطفير ميكا كوكل قويسه يانمن فقرب قاچار ايدى هم نه بتور ايدى قاچاران سيكا كوكلم توشه سينك يانكمن ايكي آرسلان ظاهر بولا سيكا ياقنلق قيلور حاله يوق بونى حكمت ديور ايدى مينم دخيده سيندن باشقه كشيده كوكلم يوق ايدى الله تبارك و تعالى سينك اوچون صاقلان ديوب كوب شكرلر قيلدى يوسف عليه السلام نه يتدى اى زليخا اگر اوتكان زمانه سين عزيز نك نكندن ايكان سينك مرادكنى قيلوب گناهكار بولساق بو مقصدقه بيتهس ايدك ديدى حضرت زليخا اوبالوب يا يوسف مينم اول غيمنى يوزيه اورما سيني ميني الله صاقلادى ديوب بو بيتنى نه يتدى:

«شعر» ايكي اشدن سيني سويدم اى كركلر زينتى
اويناشلقن ايمهس ايدى اوشبو كوكلم توشه كى
مينده كوركاملك غرورى سين ياش اوغلان
كورسه كوركولنى سويبهك نفس آرزو علتى
بنم حقه ايرم عزيز عين ايردى بيلگولى
تريك ايركانده حقمه دائم ايدى علتى
ناگهان بر كوكلى توشوب اگر ياقن كيلسه ميكا
قاچردى آنى ميندن ايكي آرسلان هيبتى
مين آنادين طوغمشن بكر ايررمن اوشبو كون
بو زمانغچه نه ننگه تيمه دى اير لندى
اوتين شكرن خداغ طاعت اوزره قاتلاوب
قللر اوزره دائم ايرر حق تعالى رحمتى

نه بيشلر الله تبارك و تعالى حضرت زليخا كوكلنده گى عشقنى يوسف عليه السلام صالغى حضرت زليخا طاعت و عبادت قيلور بولدى روايتدر يوسف عليه السلام بركون زليخاغه ميل قيلوب زليخانك عبادت اورنينه باردى زليخا قاچدى يوسف عليه السلام زليخانك آرت ايدگن توتدى كوله گى يرتلى زليخا نه يتدى «هنا قبيص بقبيصك» يعنى منه مين سينك كوله گكى يرتقان اورنينه سين مينم كوله گكى يرتك ديوب اوينغه آلدى نه بيشلر حضرت زليخا يوسف عليه السلام برله اون سيكز يل تر كلك قيلدى بيش اوغل ايكي قزطودردى آندن صوك و فات بولدى هم يوسف عليه السلام حضرت زليخادن صوك دويله نه دى

سؤال یوسف علیه السلام فی اوچون «توفنی مسلماً والحقنی بالصالحین» یعنی یارب مینی اسلام دینی اوزهرینه دنیادن اوتکار دیو تله دی وحال اول پیغمبر ایسی پیغمبر لر اوزهرینه ایمان سر دنیادن کیتیک قورقنچی یوقدر جواب ایکی وجه اوزهرینه یوسف علیه السلام کامل تواضعلقندن الله تبارک و تعالی نلک مکرندن امین بولیادی ایکنچی جواب اولدر الله تبارک و تعالی نلک بندلرینه تعلیم اوچون اسلام اوزره قولونی تله دی یوسف علیه السلام خدا نلک عزیز پیغمبری بولا طوروب «توفنی مسلماً» دینی بس هرکم اوزهرینه تیوش بولادر دین اسلام اوزهرینه دنیادن چقماقنی تله مک کلام قدیمه باردر قوله تعالی «لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ» یعنی تحقیق بولدی اول پیغمبرلرنلک قصه سنک عقل اییه لرینه عبرت لر یا ایسه یوسف علیه السلام برله قرده شلری قصه سنک عقل اییه لرینه عبرت لر سؤال عبرت فی نرسده جواب یوسف علیه السلام آتاسندن آیرلوب ذلت خورلقفه توشه کنی مونلک صوکنده صبر قیلوب اشن الله تبارک و تعالی گه طابشر و سبیلی الروح پادشاهلقفه ایرشه کی معلوم اولنده در یوسف علیه السلامه آغالری فی ایمانلق لر قیلدی دیوب غیبتلرینه توشمک بزرگه درست توگل چونکه اول وقت یوسف علیه السلام هم آغالاری صبی بالالر ایسی «قصص الانبیاء ریغوزی» روایتنچه یوسف علیه السلام نلک زلیخاند بیش اوغلی ایکی قزلی بولدی تفسیر قاضی ده حضرت زلیخاند بولغان باللری ذکر قیلنماغان اما یوسف علیه السلام نلک راعیل اسملی زوجه سنک ایکی اوغل ذکر قیلنغان افرایم وهم میشا اسملری در میشا یوشع پیغمبر نلک باباسی ایوب علیه السلام خاتونی رحیمه رضی الله عنهما نلک باباسیدر «والله اعلم بالصواب» .

قصه ایوب علیه السلام مع باهیل

«اول «وَأَذْكُرُ عَبْدَنَا أَيُّوبَ» دیو کلام قدیمه ذکر قیلنغان نه ننی قورتلر آشاماق برله مبتلا بولغان «إِنِّي مَسْنَى الشَّيْطَانِ بِنَصْبٍ وَعَذَابٍ» یعنی یارب شیطان قوممه وسوسه قیلماق برله مینی مشقت عذاب برله توتدی دیب مناجات قیلغان «أَنَا وَجَدْنَاهُ صَارًا نَعْمَ الْعَبْدُ أَنَّهُ أُوْبٌ» یعنی الله تبارک و تعالی نلک حقیقتده طابلق بزاول ابوننی نه نی هم مالی اوزهرینه صبر قیلغوچی فی خوش قل اول ایوب حقیقتده اول ایوب توبه قیلغوچی دیگان قول شریفی برله مشرف بولغان «رُكِّضْ بِرَجْلِكَ هَذَا مَغْتَسِلًا بَارِدًا وَشَرَابًا» یعنی ای ایوب تیب آیاغلق برله بیر اوزهرینه بو چیشمه قویونوب ته نکلنک طشندن و اچوب ته نکلنک اچندن آوروونلک بتو چیشمه سی دیوب کرامت بولغان «وَحَفَّ بَيْنَكَ ضَغْطًا

فَأَضْرَبَ بِهِ لَأْتَعْنُثَ» یعنی ای ایوب قولک ایله پچه ننی توت رحیمه گه آنک ایله صوق حانت بولها دیو حق تعالی دن حیلله اویره نگان ایوب علیه السلام ایدی *

«بیت» کیل نیچک ایسی ایشیت ایوب پیغمبر قصه سن
کیللی بلا قیللی صبر قصه دن آل حصه سن

حق یولنده کیچدی بارچه مال تواردن بیلگولی

بر زمانده اولدی ییدی اوغلی هم اوج قزی

آشاتدی صبر اچنده اوز تهنندن ایتلری

تله دی اوج اعضاسنی یوره ک تل و کوزلری

اوشبو محنت هم بلاده کون کیچدی صبر ایوب

اوتدی یی یل ساعت آی جای یازقش کوزلری

کیچدی محنت کیتدی علت آرتدی حغه قربتی

بیردی صحت هم توغدی سعد اوز بولزلاری

ایوب علیه السلامک آتاسی معصوب آنک آتاسی روح آنک آتاسی روم آنک آتاسی

عیصو آنک آتاسی اسحاق علیه السلام ایدی بو ایوب علیه السلام روم بیرنده ایدی

آتاسی لوط علیه السلام قزی ایسی خاتونی یوسف علیه السلام نسلندن رحیمه ایدی

بو ایوب علیه السلامک آتاسی برله برطوغان باهیل آتلی کافر قرده شی بار ایدی

حوران ولایتنده اون ایکی شهرگه پادشاهلق قیلور پوتقه یعنی صورتکه تابنور ایدی

باهیلنک ثلث آتلی برپوتی بار ایسی اعضاسی آلتونندن قوللاری کموشدن

آیاقلاری لعل طاشندن باهیلنک بیش یوزمک عسکری بار اما اوغلی قزی یوق ایسی

باهیل اوزینک پوتی ثلث که قرق یل میکا اوغل بیر دیوب زار یلق قیللی پوتندن

نی کیلسون قبول قیلنمادی اول آراده حق تعالی حضورندن جبرائیل علیه السلام ایوب

علیه السلامگه ایرشور. الله تبارک و تعالی نک سلامن ایرشدردی پیغمبرک برله سوینچ

بیروب شهیتدی ای ایوب الله تبارک و تعالی نک سیکا بیوروغیدر حوران ولایتینه بار

باهیلنی اسلام دینینه اونده الله بر دیسون ایوب الله نک پیغمبری دیسون درحال

ایوب علیه السلام قولینه طایاق توتوب آیاغینه باشماق کییوب حوران ولایتینه سفر

قیللی باروب باهیلنی تابدی باهیل ایوب علیه السلامنی کوروب طانودی کورشوب

یاننده اوزن بیردی شهیتدی یا ایوب. قایده بارورسن ایوب علیه السلام مخصوص

سیکا کیلیم الله تبارک و تعالی سیکا بییهردی وعظ نصیحت قیلماق اوچون ای باهیل

الله تعالی بر دیوب مینی الله نک پیغمبری دیب شهیت الله تبارک و تعالی پادشاهلق

دولتکنی آرتدرر دیسی باهیل ایوب دن بو سوزنی ایشتوب قچروب کولدی

بو ایوب فقیرمیندن بر نرسه امید ایتوب کیلگاندر بو ایوبکه مک قوی بیریک دیدی
 جبرائیل علیه السلام کیلدی ای ایوب باهیل فی نرسه بیرسه آل کیره کمی دیبه دیدی
 ایوب علیه السلام مک قوینی آلدی ایکنچی کون ینه کیلوب ای باهیل الله بر ایوب
 آنک پیغمبری دیوب ئهیت دیدی باهیل مک صغیریرکز دیدی بیردیله اوچنچی کون
 ایوب علیه السلام ینه کیلوب یا باهیل «لااله الا الله وان ایوب رسول الله» دیب ئهیت
 دیدی باهیل موئار مک آط بیرکز دیدی بیردیله دورتنچی کون ایوب علیه السلام
 ینه باهیلنی ایبانغه اونئادی باهیل ئهیتدی موئار مک تویه بیرکز دیدی بیردیله بیسنچی
 کون ایوب علیه السلام ینه کیلوب ای باهیل الله تعالی بر مین الله نکی پیغمبری باهیل
 بیوردی ینه مک تویه بیردیله آلتنچی کون ایوب علیه السلام ینه کیلدی باهیل ئهیتدی
 ای ایوب قرق یلدن بیرلی تکرمدن براوغل تله رمن بیرمهس اگر سینک تکرک
 بر بالا بیرسه ایبان کیترو رمن دیدی اما اوغل دیبه کنی اونوتدی ایوب علیه السلام
 جبرائیل علیه السلام نکی خبری برله قبول کیلدی باهیل اول کیچنی اوزینک خاتونلاری
 برله خلوتده بولدی برسویکلی خاتونی حامله بولدی باهیل یوقوغه کیتدی توش کوردی
 توشنده کوکین بر تیشک انجو توشه اول انجودن آرسلان چقدی آرسلان آغز نمن اوط
 چغوب قویاش بایوشی یاقغه طارالیدی باهیل یوقوسندن طوروب توش بورا وچیلارنی
 جیبوب توشن سویله دی ئهیتدی اگر اول انجو تیشکسز بولسه اوغلک بولورایدی
 ایمدی تیشکی انجو کورگانسک قزک بولور قزک ایر بالا طابار اول ایر بالا آرسلان
 آغز نمن چغوب طارالغان اوط بیتکان بیرگه قدرلی پادشاهلق قیلور ددیبار قاپچان
 توقز آی اون کون بولدی بر قزبالاسی بولدی قرقیسون دیب اسم قویدلار قرقیسون
 یکرمی باشینه ییتدی ایسه آناسی بر کون قزی قرقیسوننی کوردی بیگ ماتورلانش
 باهیل حیران بولدی قزی یانندن طشفه چقدی ینه اوزینی تونا آلمادی قزی یانینه
 باروب قزینک تزن باصوب اولطردی قزی آکلادی ای آنا باشقه وقت کیلسه ک
 براق اولطرر ایدک بوکون عجب یاقن اولطردک دیدی باهیل ئهیتدی ای قرقیسون
 عمرمه سینک کولک ماتورنی کورگانم یوق سیننی اوزیمه لایق کوررمن. قزی ئهیتدی
 ای آنا سیندن باشقه کشی اوزینک قزن آلغانی بارمی باشقه کشیلر بواشنی قیلسه
 سین عذاب قیلورسک هم ئولترو رگه اختیارک بار دیدی باهیل قز نمن اویالیدی
 اوزینک سراینه قایتدی بر یلن صولک قزینه عنر ایتوب کشی بیبهردی قز دخی
 آناسینک عنرن قبول ایتوب ئهیتدی آنامنی کوره سم کیله کیلسون دیدی باهیل
 کیلدی قزینه ئهیتدی ای قزم مین سیننی صنادم پاک ایکانسک قزی ئهیتدی ای آنا

سین کنگه تابنورسنگ باهیل ئەیتدی ئلتکە تابنورمن قزئەیتدی آتامیئا هم برپوت
 یاصاب بیر آگار تابنیم باهیل آلتونچیلارنی جیدردی قزی اوچون آلتوندن برپوت
 یاصاتدی ایکی کوزی گوهردن اول پوتنی تختکە اولطرتوب قزینە منە سیکنا تگری
 بوکار تابن دیدی قرقیسون تابنا باشلادی بر کون قرقیسون آشارغە اولطرغان
 ایدی مویننە انجو بوغاولی آیاغی یاقوت میکللی بر کوگارچن قرقیسون یانینە آشارغە
 توشدی قرقیسون توتیاق بولدی کوگارچن اوچوب پوتینگ باشینە قوندی قرقیسون اویغە
 قالدی بوپوتنی بز تگری دیوب ئەیتەبز باشینە قوش قونسە اول نیچک تگری بولور
 دیدی اول قوش فرشته ایس اللهنگ امری برلە کیلش اول کوگارچن ئەیتدی ای
 قرقیسون! بوپوت تگری توگل تگری اول تورور سینی و دخی مینی یاراتدی کوکنی و هم بیری
 یاراتقان بر الله در ایوب پیغمبر آتاکنی هم اول تگریگە اوندەر سین دخی الله بر دیوب
 ایوب اللهنگ پیغمبری دیوب الله تبارک و تعالی گە عبادت قیل دیدی قرقیسونغە الله هدایت
 بوردی کنیزە کلرینە ئەیتدی بو تگریگە اشانیمین بونی تیمر برلە یەنچوب پاره قیلگن
 دیدی کنیزە کلری اؤبودن اوسترەب آلوب چغوب لؤم برلە بەروب واتدیلار قرقیسون
 پوتینگ ایکی کوزنە بولغان گوهرنی آلوب قالوب باشقە نرسە لرن سائللرگە اولە شدی
 ینە بر کون برسائل کیلوب الله رضالغی اوچون دیوب صدقە صورادی قرقیسون
 اول پوت کوزینن آغان ایکی گوهرنی اول فقیرگە بوردی اول فقیر گوهر بهاسن
 بهایدر ایدی بازارغە آلوب باروب بولارنی صاتامن بهاسی ایکی آلتون دیدی
 بازار باشقی اول فقیرنی توتوب مونی قایدن آلدک بو گوهرلرنی پادشاه اوچون
 مین ملک آلتونغە ساتوب آلدن سین ایکسینی ایکی آلتونغە صاتیاق بولاک دیوب
 توتوب پادشاهغە ایتدیلر پادشاه کوهرنی کوروب طانودی بونی قایدن آلدک دیدی
 سائل قرقیسون سراینە بیر دیلر دیدی باهیل قزینە ککشی بیبەردی اول تگری
 قایدە دیدی قرقیسون ئەیتدی اول پوت تگری توگل ایکن و اندروب فقیرلرگە
 اولە شدم دیدی بوسوزنی ایشتوب باهیل قزی یانینە کیلمی اول تگری قایدە دیدی
 قرقیسون ئەیتدی اول تگری توگل ایکن باشینە قوش قوندی آنی طاشلادم سینی مینی
 یاراتقان بر الله غە عبادت قیلورمن ایوب پیغمبر سینی اول الله تعالی گە اوندەر باهیل
 قایغروب قزینە اوگت نصیحت قیلدی قزی قچول ایتمەدی باهیل آچولانوب سراینە
 قایتدی وزیرلرن جیبوب مینم قزم مینم تگرمنی طاشلاب اوزگە بر تگری طابش
 موکارنی جزا بیرمک کیرهک دیدی وزیرلری ئەیتدیلر خاتون قزنگ عقلی آز
 بولورینە بر کون سیننگ تگرگە تابنور دیدیلر باهیل قزی یانینە ینە باروب ئەیتدی
 ای قزم بونیندە ین یول چغاردک قزی ئەیتدی راست یول ایوب پیغمبریولی دیدی

باھیل ئەیتىدى بوسوزگىنى يەنە بىر ئەيتىسەڭ غانا قىلور من قرقىسون ئەيتىدى يىكر مى پىل
 راحتىدە ايدىم ايوبى غانا بولسام نى بولور موندىن صولڭ باھيل توروب كىتتىدى
 قارچقلارنى يېبەردى قرقىسونغە قارچقلار تورى افسون چولەكلرن قويدىلار قبول
 قىلمادى باھيل نڭ آجروى كىيلىدى نڭرىنى واتقان مونڭ قولن كىيىڭز شەرمىدىن
 چىقارگىز ديو بىوردى قرقىسون ئولتۇرسە كىزدە بوسوزمىدىن قايتە مەن دىيىدى درحال
 قرقىسون نڭ اولڭ قولن كىيىپ يراق ايلتوبىر دىگىڭز بانىنە ماشلاپ قايتىدىلار
 قرقىسون اوزى نڭ كىيىلگىن قولن بانىنە صاقلادى اول دىگىڭز ياقى مەلىكىت مئويىل آتلى
 پادشاه نڭ مەلىكىدە ايدى بومئويىل بىر كىن آوغە چقىدى عىسكىرى بىرلە بىر قوياينى
 قووالادى قوياين كىلوب قرقىسونغە مەنىدى عىسكىر قرقىسون نڭ ماتورلغىن كوروب چىران
 بولوب مئويىلگە باروب ئەيتىدىلر مئويىل كىلوب كوردى غايتە نازك بىر ماتور قزمئويىل
 ياقىراق كىلە كىچى بولدى قرقىسون ئەيتىدى مېنىدىن يراق تور مئويىل ئەيتىدى سىن خور
 قزىبى ياپرىمى قرقىسون ئەيتىدى سىن نڭ كوك آدمى من مئويىل ئەيتىدى قايتىدىن كىيلىڭ؟
 سىن نڭ نىچىڭ؟ قرقىسون ئەيتىدى مېنىم سەم بىرلە نى اشڭ بار قايتىدىن كىيلىڭان نىڭ كىرەك
 مئويىل ئەيتىدى اى قز بويىر سىن نڭ اور نڭ تىگىل مېنىم قز قردە شىلرم بار سىنى شەرمگە ايلتتىم
 مېنىم قز قردە شىلرم بىرلە طور دىيىپ بىر تويە كىلتروب قرقىسوننى تويەگە مەزروب شەرمگە
 ايلتتىلر مئويىل نڭ اناسى بار ايدى اناسىنە ئەيتىدى اى آنا دىگىڭز ياندىن بىر قز
 طابدىم ماتور لغە تىكەشى يوق بىر قولى يوق غرىب آنى سىڭا طابشردم بىشى صاقلان
 دىدى اناسى قبول ايتتى مئويىل بىر كون حرمىنە كروب اولطرغاننە كوزى قرقىسونغە
 توشدى ەمان ساعت عاشق بولدى صبرى قالمادى ئەيتىدى اى قرقىسون بىدى يوز
 كىنيزەگم بار سىنى بار چە سىنە الوغ قىللىم سىن مىڭا كىل قرقىسون ئەيتىدى مېنىم ايكى عىم
 بار اول بىر قولىم يوق ايكىچى مېنىم دىنم باشقە سىن نڭ دىن نڭ باشقە مىڭا تشويش بىر مە
 مئويىل ئەيتىدى سىن نڭ دىن نڭ نەرسە كىمگە تابنور سىڭ قرقىسون ئەيتىدى مېنىم دىنم ايوب بىغىمىر
 دىنى نڭرم الله تعالى دىدى مئويىل سىن نڭ نىچە نڭ نڭ بىسار دىدى قرقىسون بىردى
 سىنى مېنى ياراتتى سىڭا پادشاهلىق بىردى بىرنى كوكنى ياراتتى عرش كرسىنى ياراتتى
 ەرنى قىلسە قىرتى ەم اختىيارى بار دىدى مئويىل ئەيتىدى اى سىن نڭ دىن نڭ كرسەم مىڭا
 بولور مەن دىدى قرقىسون بلى بولور مەن دىدى مئويىل «لا اله الا الله وان ايوب رسول الله»
 دىوب ايمان كىتردى قرقىسوننى ەم نكاحلاندى قرقىسون باھيل توشندە كورگان
 آرسلانغە بولكى بولدى قاچقان بىدى آى قورصاق كوتەردى ايرسە مئويىلگە دىشەن كىلدى
 مئويىل عىسكىر جىيىپ صوغشە كىتتى قرقىسوننى اناسىنە طابشردى قاچقان توقز آى
 بولدى ايرسە قرقىسون بىر اير بالا طورغىردى قرقىسار دىوب اسم بىر دىلر مئويىل نڭ كىنيزەكلرى

کو چيملک قیلوب مئویل آناسینه مئویلن کیلگان دیوب خط بیردیلر عزیز آنامغه مقصود سوزم شولدر اول قرقیسون اوغری خاتون ایکن اوغریلق قیلغان اوچون قولن کیسوب شهردن قووالاغانلار ایکن ای آنا اول خاتوننی سین هم قووالاب ولایتدن چغار قایدن کیلسه شونده کیتسون والسلا دیگان مئویلنک آناسی خطنی او قرتوب حیران بولدی ینه بیوردی قرقیسون برنیچه کون باشقه بیرگه باروب طورسون دیو کنیزه کلر آنی پادشاه ولایتدن چغاروغه قوشقان دیوب ایلتوب دیگگر یاتینه قالدروب قایتدیلار قرقیسون برقولی برله اوغلن تربیه قیلودن عاجز بولدی حق تعالی گه زاریلق قیلدی در حال الله تبارک و تعالی نك یاردهمی برله اول اول کوزینه کورنگان کوگار چن کیلوب قرقیسوننک قولن قاناتی برله سیفادی اولگی **كوك** سلامت بولدی قرقیسون بو حالنی کوروب کوب شکرلر قیلدی اول کوگار چن الله نك بر فرشته سی ایش مئویل قایچان صوغشدن قایتدی ایرسه قرقیسوننی کورمه دی قرقیسون قارشى کیلورمی دیوب امیدیه ننگان ایدی آناسندن ای آنا قرقیسون قایدیه دیی آناسی خطنی کورسه تدی مئویل مین موندی خط یازغانیم یوق موندی اش او یه دهه کیلگانی یوق ایدی آه قرقیسون دیوب آطفه آطلاندی هم وزیرلرینه بیوردی دورت طرفدن قرقیسوننی ازله ب طابگز دیدی اول دیگگر یاننده غی ایلنن خبر طابدی باروب قرقیسوننی کوروب عذرایتوب شهرینه آلوب قایتدی کوردی قرقیسوننک کیسلگان قولی توزه لگان قولک نی سبیلی توزه لدی دیدی قرقیسون شهیتدی الله تبارک و تعالی قولنی توزه تدی یوقنی بار قیلماق الله غه خاص دیدی مئویل شهیتدی مین هم الله تبارک و تعالی گه زاریلق قیلدم الله تعالی نصرت بیردی دشمنغه اوستون بولدم دیدی مئویلنک آناسی هم قرقیسونغه عنبر قیلدی مئویل یالغان خط یازغان کنیزه کلردن سیکسان کنیزه کنی صراغه ییبه رور اولترتدی نیچه پلار اوتو برله قرقیسا یکت بولدی غایت سلطنت بهادر ایدی مئویل مملکتن اوغلی قرقیساغه طابشردی اوزی بر آلاقغه کوروب عبادتکه مشغول بولدی کونلرده بر کون قرقیسا آناسینه ای آناسین قایو بیرلک دیدی قرقیسون حوران بیرلک ایکنن هم باشندن اوتکن حال احوالنی تمام شهیتدی قرقیسا آناسندن آنی ایشتوب آیاق اوزه رینه طوروب ای آنا الله تبارک و تعالی برله آند ایتوب شهیته من ایوب پیغمبر حرمقینه اول آنا گنن اوچ آلمی طوروب البته اورنیمه اولطرام دیوهمان ساعت عسکر جیلسون دیوب بارابان قاقدردی یتمش ملک عسکر برله حوران شهرینه یوردیلر آناسی قرقیسوننی هم آلوب باردی قایچان حوران ولایتینه یتدییلر ایرسه باهیل گه خبر بولدی باهیل یوزملک کشی برله قارشى چقدی ایکی یاقدن صوغش قوزغالدی برنیچه کونلر صوغشوب قرقیسا عسکری باهیل عسکرن

جیکدیگر تارمار قیلدیلر آخر باھیلنی قرقیسا طوتوب آناسینه کیلتردی قرقیسون چاطر آلدننه اولطرر ایدی قرقیسا ای آنا منه دشمانکنی سیکنا طوتوب کیلتردم ایدی اختیار سینده تله سهك نیشله دیدی قرقیسون ئەیتدی ای قارت مینی طانیمسك باھیل ئەیتدی مینم قزمه اوغشیسك اما قزمك برقولی یوق ایدی قرقیسون ئەیتدی قزكك قولینه نی بولغان ایدی؟ باھیل ئەیتدی گناه قیلدی مینم دینمنی طاشلاب باشقه دینگه کردی شول سببلی قولن کیسوب شهرمدن قووالادم قرقیسون ئەیتدی سین ایوب پیغمبر برله وعده قیلغان ایکانسك اگر سینك تکرک میکا بالا بیرسه ایمان کیلتررم دیوب آندن صوك توش کورگانسك کوکسن بر تیشك انجو توشه انجودن آرسلان چغار اول آرسلان آغزندن اوط چغوب قویاش بابوش طرفینه جایلور دیوب بوکون اول توشكك تعبیری کیلدی مین سینك قزك قرقیسون اول سینی توتوب کیلترگان مینم اوغلم قرقیسادر باھیل کوزندن یاش آغزوب قزیک آیاغینه توشوب عندر قیلدی ای قزم قولك نیچك توزلدی دیدی قزی ئەیتدی الله تبارك وتعالی قولمنی توزتدی دین اسلام حق ای آنا ایمان کیلتر آخرت هم دنیاده مقصوده ایرش دیدی باھیل درحال

«لا اله الا الله وان ایوب رسول الله» دیوب ایمان کیلتردی قرقیسا هم باھیل برله یاخا باشدن کورشدی اول باھیلنك اوز شهرلرن اوز ولایتن اوزینه طابشروب آناسی برله اوز شهرینه مغرب زمینگه قایتدی مغرب زمینده ینه عسکر برله صوغش قیلوب بیش آیلق بیرگه قدر مملکت آچدی آندن صوك الله تبارك وتعالی فرمانی برله جبرائیل علیه السلام ایوب علیه السلامگه الله تعالی نك سلامن ایرشردی ئەیتدی الله تبارك وتعالی بیوردی قلم ایوب ینه باھیلگه بارسون باھیلگه بالا بیردم ایمان کیلترسون دیوب ئەیتسون لکن باھیلنك ایمان کیلترگان ئەیتمه دی ایوب علیه السلام باھیلگه باردی ای باھیل وعدهگه کیلدم الله تبارك وتعالی سیکنا بالا بیردی ایمان کیلتر دیدی باھیل ایوب علیه السلامگه ای ایوب مین ایمان کیلتردم دیوب حال احوالنی سویلهب قدر حرمت قیلدی ایوب علیه السلام هم باھیلگه شریعت حکملرن اویرەتدی موندن صوك ایوب علیه السلام اوزینك شهرینه یونهلدی بولنه نینوا ایلینه کردی بوایل یاننده برکسنه خسته اولمش یول اوستننه اولطروب سائلچیلک قیلور ایدی ینه برکسنه ایوب علیه السلامگه ئەیتدی یارسول الله بوخسته مینم ایوومه تورور مونك صاصیسنن طاقتم یوق نیچه مرتبه موندن کیت دیسم کیتنی اول خسته ئەیتور یارسول الله مین باشقه بیرگه باروب نیچک طوریم ایوب علیه السلام ئەیتدی بریل مونك تورغان ایکانسك اییدی باشقه بیرگه باروب توروزق مقدر آنك اوچرین قایغرمادی ایوب علیه السلام

السلام کیتدی ایرسه ایواییه سی مبتلاغه ئه یتدی ایوب علیه السلام سیگا کیته رگه قوشدی کیت دیوب قورالادی اول خسته الله تبارک و تعالی گه زاریلق قیلدی یاربی بیغمبرک میگا ظلملق قیلدی مینی کیت دیوب قورالادی مینم بو آوروومنی آثار بیردیدی الله تبارک و تعالی دعاسن قبول قیلدی اول خسته ترندی ایوب علیه السلام اول آورو برله مبتلا بولدی برروایتده ابلیس ملعون ایوب علیه السلامک عبادتینه کونچیلک قیلوب یارب ایریکه بایلق نعمت بیردک شول سببلی عبادت قیلادر اگر بایلیغی بولماسه دنیاسی طار بولسه سیگا عبادت قیلماس ایوبی دینی الله تبارک و تعالی ئه یتدی ای ملعون قلم ایوبنک سرن مین بلورمن بایلق اوچون عبادت قیلمی وحدانیت عزتم اوچون عبادت قیلور ابلیس ئه یتدی یاربی ایوبنک مالینه مینی ایرکلی قیلدیدی الله تعالی قبول ایبتدی ابلیس ملعون اوزینک عسکرینه قجوردی جیلوب کیلوب ای خواجه بز سیگا نی بولدی دیدیلر شیطان سوینوب ایوبنک مالینه ضرر قیلوغه اختیار طابدم میکیاردهم قیلکزد دینی درحال بر شیطان ایوبنک تویه لرن یاندردی برسی قوبلارینه اوردی آوزنن اوط چغوب بارچه حیوان قوی کهجه آطلاری یانسی ابلیس کتوچی قیافتینه کروب ایوب علیه السلامغه کیلدی ای ایوب سین همان عبادتده اوط کیلوب بارچه مال طوارکنی کویدردی دینی ایوب علیه السلام ئه یتدی الحمد لله اول ماللارنی میگا الله تبارک و تعالی بیرگان ایوبی ینه اوزی آلدی دیوب عبادتکه کرشدی ابلیس نومید بولوب کیتوب ایوب علیه السلامک بار ایگنلرن یاندردی ینه صوقاچی قیافتی برله ایوب علیه السلامغه کیلوب ای ایوب بار آشلقک اوتقه یانسی دینی ایوب علیه السلام ئه یتدی الحمد لله آنی الله تعالی بیرگان ایوبی هم اوزی آلدی دینی ابلیس ملعون محروم بولوب یارب آدم اوغلی مالغه صبر قیلور بالا اوزه رینه صبر قیلماس مینی ایوبنک بالالری اوزه رینه ایرکلی قیل دینی حق تعالی قبول ایبتدی ایوب علیه السلامک بالالری هرکون برسینک ایوونک آش آشارلار ایوبی اوزن دورت بالا آلتسی قزسیکزی ایر ایوبی برکون ایوب علیه السلامک الوغ اوغلی هرمل ایوونده اییدیلر شیطانلر جیلوب هرملنک ایوون جیمردیلر ایوب علیه السلامک بارچه بالاسی هلاک بولدی مونک سوکنده ابلیس ملعون ایوب علیه السلامغه کیلدی ایوب علیه السلام نیازده ایوبی ئه لی سین اللهغه عبادت قیلاسمی اللهک بالالرک اوستینه ایووننی جیمردی بارسیده ئولدیلر دینی ایوب علیه السلام سلام بیرگاج ئه یتدی یالعین الحمد لله الله تعالی اوزی بیرگان ایوبی اوزی آلدی مال بالا آدمارگه فتنه آلارنی میندن آلدی عبادتینی طنچلاب قیلورمن دینی ابلیس ملعون امیدسز محروم بولوب آچولانوب کیتدی ایوب علیه السلام ینه نمازغه کرشدی ابلیس ملعون کیلوب ایوب علیه السلامک آغزینه بورنینه اوردی

ایوب علیه السلام بیک تیرلەب آواریدی رحیمه ئەبتدی بو آواریماقک مالر بالار قایغوسنددر سین تون کون عبادت قیلاستک اصلا راحتک طابیبستک دیدی ابلینستک صولوونینگ قباحتاکنندن ایوب علیه السلامک باشندن آیاغینه چه بتچهلر چقدی اول بتچهلر صاری صوغه ئەیلەنوب قورتلادی بوخالده ایوب علیه السلامک دوستلری قرده شلری بارده ایوب علیه السلامن قاچدیلر ایوب علیه السلامک اوج خاتونی بار ایدی ایکسی طلاق صورادی ایوب علیه السلام طلاق قیلدی رحیمه ایوب علیه السلامغه کون تون خدمت قیلوب یاننده قالدی کونلرده برکون کورشی خاتونلری رحیمه گە ای رحیمه ایوبنی موندن آلوب کیت! ایرینگ چیری بالار بزغە یۇغاردیب قورقاز بوشیلوق برلە آلوب کیتتە سەک کوچلەب چقاروریز دیدیلر رحیمه جلی جلی ای غریبک دیوب قجغروب ایوب علیه السلامنی آرقاسینه کوتەروب اوزینگ اۆیندن آلوب چغوب برایسکی بوش یورطقە ایلتوب قویدی شهر خلقی ایوب علیه السلامک حالن کوروب ای خانون ایرکنی موندن آلوب کیت! آلوب کیتتە سەک اتلر بییەروب آشاتوریز دیدیلر رحیمه جلی جلی ایوب علیه السلامنی کوتەروب صحراغه آلوب چغوب بریول چاتینه قویدی بالطایب آلوب آغاچندن بر قووش باصادی بچەن آلوب کیلوب آستینه جایدی باش آستیده برطاش قویدی ایوب علیه السلام اول طاشقه طایاندی قورتلر کونن کون کوپە یوب ایوب علیه السلامک ایتن آشادیلار مونک صوکنده ایوب علیه السلامک خاتونی رحیمه کتوچیلر طوار اچرە تورغان برصاوت کیلتروب قویوب اوزی رزق اوچون شوگرە بارماقچی بولوب یوردی ایوب علیه السلام ای رحیمه قایت جلی مینی طاشلاب کیتسەک وصیت ئەیتیم دیدی رحیمه ای خواجهم قورقما جانم تەنمە وقتدە سینى طاشلامان دیدی رحیمه هر کون شوگرە باروب برصنق یعنی بر کیسەک ایکە کگە خدمت ایتوب ایوب علیه السلامنی طویدرر ایدی حتی بوشهر خلقی رحیمەنگ ایوب خاتونی ایکانینی بلوب بزگە کیلمە بزدن یراق بول سیننن بز جیرەنە بز دیدیلر بوسوزنی رحیمه ایشتوب بیک یغلا دی یارب حال بزنی بلەستک بزگە یر بوزی طاریولدی دنیا دە آدملر بزدن جیرەنە لر آخرتدە سین بزدن جیرەنە دنیا دە بولغان یورطلار بزدن بزنی قودیلر قیامت کونندە اوچاخ یورطنن سین قومادیدی مونک صوکنده رحیمه ایکەک پشروچی خاتونینە کوروب میکاقرضه ایکەک بیرسەنە دوستم ایوب آج دیدی ایکە کچی خاتونی ایرم کورمە سون میندن یراق کیت آلایدە ساچ طامکنی کیسە بیرسەک سینک ایکەک بیر رومن دیدی رحیمەنگ اون یکی ظلم ساچی بار ایدی بیردن اوسترەلور ایدی ماتورلقدە باباسی یوسف علیه السلامغه اوخشار ایدی ایوب علیه السلام رحیمەنگ بو ظملارن بیک یاراتور ایدی بس رحیمه

ایوب علیه السلامک رضالقی اوچون قایچی ایله برطم ساچن کیسوب ایکه کچی خاتونفنن دورت کومهچ آلدی مونک صوگنده رحیمه نهیتدی یارب بوطلمنی کیشمه کم بیغمبرک ایوبنک رزقی اوچون ایریمه بوی صناقندن طلمنی ایکه کنگه صادم دیوب کومه چلرنی ایوب علیه السلامگه کیلتردی ایوب علیه السلام بتون کومه چنی کورگاج رحیمه اوزن صانقندر دیب گمانگه کیتمدی بیک بورچلوب اگر ترلسم رحیمه نی یوز مرتبه صرغارمن دیوب آندایتدی شونک اوچون الله تبارک وتعالی ایوب علیه السلامگه «وَحَدَّ بَيْدَكَ ضَغْنًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَخْنَثْ!» دیوب بیوردی یعنی ای ایوب قولکابردوچ بجهننی توت رحیمه نی برمرتبه صوق حانث بولما دیمک بولور رحیمه باشندن اوتکان قصه نی طلمنی ایکه ک اوچون صانقندن ایوب علیه السلامگه سوله دی ایرسه ایوب علیه السلام یغلا دی یارب عالم بتدی حتی شول درجه گه ایرشدی بیغمبرکنک خاتونی ساچن ایکه ککه صاندی مین آنی آشادم رحیمه نهیتدی ای خوجهم قایغورما طلمنی الله تبارک وتعالی ازلگیندن کورگامره ک اوسدرگان بس رحیمه کومه چنی کیسوب ایوب علیه السلامگه آشادی ایوب علیه السلامک تنن قورتلار شول قدر آشادی تننده اصلا ایت قالمادی بریاغندن بریاغینه اوتلی کورنور بولدی ایوب علیه السلامک بر تننده یوره گی هم تلی ایکی کوزندن باشقه نهرسه قالمادی تننده ایت قالمغاچ قورتلار برسن برسی آشادی حتی ایکی قورت قالدی بوحالی برله ایوب علیه السلام دائم کورگی برله شکر قیلور تلی برله ذکر ایدیه رایدی برروایتده ایوب علیه السلام بولاده اون سیکز یل عمر اوتکاردی کونلرده بر کون خاتونی رحیمه ای خواهم سین الله تبارک وتعالی نک برمرمتلی بیغمبری اگر الله تعالی دن تله سه ک دعا قیلسه ک الله تعالی شفا بیوروایدی دینی ایوب علیه السلام رحیمه گه نهیتدی سلامتکده بایلقه نیچه یل عمر ایتدک؟ رحیمه سیکسان یل دینی بس ایوب علیه السلام نهیتدی بلا وقتی راحت وقتی قدر بولماغان مین الله تعالی دن اویلا من دعا قیلورغه سلامتک تله رگه دینی ایوب علیه السلام تننده گی ایکی قورت آچغوب ایت ازله ب ایوب علیه السلامک اعضاسن تمام یوردیلر تل برله یوره کنن باشقه هیچ نهرسه طابمادیلر برسی ایوب علیه السلامک تلن تشله دی ایکنچسی یوره گن تشله دی بس اوشبو وقت ایوب علیه السلام «انّی مسنی الضر وانت ارحم الراحمین» دیوب الله تبارک وتعالی گه قچردی یارب مینی بلانک قانیغی توتدی و حال آنکه حقیقته سین رحمت قیلوچیلرنک رحمت قیلوچیراغی دیمک بولور ایوب علیه السلامک بولای قچرماغی بلادن زار لایوب توگل بلکه الله تعالی گه شکر قیلودن هم الله تعالی نی ذکر قیلودن توقتالودن قورقوب ایدی اوشبونک اوچوند الله

تبارک و تعالی «انا وجدناه صابرا نعم العبد انه اواب» دایوب ایوب علیه السلامی
ماقتادی یعنی ئەیتور الله تبارک و تعالی حقیقت: طابوق بزاول ایوبنی مالی هم بالالری
اوجون صبر قیلغوجی اول ایوبنک «انی مسنی الضر» دیوب یالبارماقی شکرهم ذکردهن
کیسلودن قورقو اوجون ایوبی گویا که ایوب علیه السلام ئەیتدی یارب کوکلم شکرک
برله سینى سویمه کلک برله دائم بولغان مدتده تلم سینى ذکر قیلو برله دائم بولغان
مدتده هر بلاغه صبر قیلورمن اگر مینم یوکوکلم برلهن تلم میندن کیتسه سیندن
کیسلیک بولا یارب سیندن کیسلوگه نیچک صبر قیلیم دیدی بس الله تبارک و تعالی وهی
قیلدى یا ایوب تل مینم کوکل مینم بلا میندن قورت مینم بس نی اوجون زارلیق
قیلاسک ئەیشلر الله تبارک و تعالی ایوب علیه السلامگه وهی قیلدی ای ایوب بولانی
میندن یتمش پیغمبر تله دی اما مین سینى اختیار قیلیم قارشده حرمتک آرتسون
اوجون بوقورتلار ظاهرده سیکلا بلا اما حقیقتک مینم دوستلغهدر مونک صوکنده الله
تبارک و تعالی بو ایکی قورتى برسن صوغه توشردى سؤلؤک بولدى اول سؤلؤک سببلى
آدملر شفا طابا برسن صحراغه توشردى اومارطا قورتى بولدى بالندن آدملر شفا
طاباموندى صوگ جبرائیل علیه السلام اوجماخدن ایکی رمان بیمشی آلوب کیلر ای ایوب
برلارنى آشا تهنکه ایت اوسه دیدی ایوب علیه السلام باجبرائیل الله تبارک و تعالی مینى ذکر
قیلدى مینى دیدی بلی ذکر قیلدی سیکلا سلام ئەیتدی بو رمانلر نی کیلتروب آشاتماقنى بیوردى
دیدى ایوب علیه السلام رمان بیمشلرن آشاغاج ای ایوب تور الله نلک یارده می برله دیدى
بس ایوب علیه السلام توردى جبرائیل علیه السلام الله نلک وحیی برله «ارکض برجلک
هنا مغتسل بارد و شراب» دیدى یعنی ای ایوب آیاغکنى بیرگه تیب دیدى تیبیدى ایکی
چیشمه چقیدى برسى جلی برسى صالحن چیشمه ایدى ایوب علیه السلام جلی چیشمه دن
غسل قویندى صالحن چیشمه دن اچدی تهنینک طشندغى هم اچنده گی آورولاری
کیتدی تهنی اولگیدن کورکامرهک بولدى یوزى آینک اون دورنچى کیچمه سی کوک
نورلی بولدى نیته ککه الله تبارک و تعالی ئەیتدی «فاستجینا له فکشفنا ما بهن ضر و آتیناه
اهله و مثاهم معهم رحمة من عندنا و ذکرى للعابدين» دیو یعنی قبول قیلدی بز اول
ایوبنک دعاسن دخیده بیردک بز اول ایوبککه جماعتن یعنی بالالرن دخیده اول
بالالر اوخشاشلی بالالرنی اوز قارشپردن رحمت قیلوب عبادت قیلغوییلارغه و عظ
نصیعت بولسون اوجون تاینکه عبادت قیلوچیلر بولسونلر اوجون حقیقتده الله تبارک
و تعالی نلک بلا سینک قاتیراغی پیغمبرلر اوزه رینه مونک صوکنده مشایخلر اوزه رینه مونک
صوکنده یخشیلار اوزه رینه بس عبادت قیلوچیلر پیغمبرلر صبر قیلغان کوک صبر قیلسونلر

پيغمبرز محمد مصطفی صلی الله علیه و سلمنىڭ حديتىڭ كىلى بىر ساعت قايغىغە صبر قىلماق بىرل عبادت قىلودن اىزگورەك دىو اوشونىڭ اوچونىدە صبر قىلو شكر قىلودن آرتغراق دىنيلەر آنىڭ اوچون شكر قىلماق بىرلە نەمت آرتا صبر قىلماق بىرلە الله تبارك و تعالى گە ياقىنلىق حاصل بولانئىتە كىكە كلام شريفە «أَنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ» ذكر قىلنمىش يعنى حقيقتە الله تبارك و تعالى صبر قىلوچىلار بىرلە بىرگە در ضعاكە دن روايت قىلنمىش بولدى ايوب عليه السلام قاچقان صحتلە ندى ايرسە الله تعالى وحى قىلدى يا ايوب بالالارنى ترگزىمى ؟ دىو ايوب عليه السلام ئەيتىدى يارب آنلارنى اوجماغىغە قالدر يعنى ترگزە دىدى بس الله تبارك و تعالى ايوب عليه السلامكە يەنە سىكز اوغل آلتى قىز روزى قىلدى اولگىلىرى ترلە دەدى اما مقاتل ئەيتىدى الله تبارك و تعالى ايوب عليه السلامنىڭ ئولمىش بالالارن ترگزىدى يەنە شونىڭ قدر بالالار روزى قىلدى بىلادن صوڭ يىكرمى سىكز بالاسى بولدى ايوب عليه السلام قاچقان صحت عافىت طابدى ايرسە الله تبارك و تعالى گە شكر قىلوب بىر بىوڭ بىرگە باروب اولطردى اول زمان رحيمە ايوب عليه السلام ياننىدە يوق ايدى رحيمە قوشغە كىلوب قاراسە ايوب پيغمبر يوق درحال يغلى باشلادى قايسى بورى ايوبنى آشادى ايكان آه ميندە موندە بولسام مېنى ھم آشاغان بولور ايدى كاشكى موندە وقتىدە بولغان بولسە چى قيامت كون ايوب پيغمبر بىرلە بىرگە قوبقاي ايدىم دىدى ايوب عليه السلام آنى كوروب نىك يغلىسىڭ دىدى رحيمە بو كولا گەدە بىر آوروم بار ايدى قايدە كىتىدى ايكان بورى آشادىمى ايكان ايوب عليه السلام ئەيتىدى آوروڭ نىندى كىشى ايدى دىدى رحيمە ئەيتىدى سلامت وقتە سىڭا اوخشاوى ايدى دىدى ايوب عليه السلام ئەيتىدى اى رحيمە آورو ايرىڭ ايوب مېن اللەنىڭ رحىمتىن ايرىشى صحتلە ندىم دىوب قصە فى سويلەدى شاد بولدىلار حق سبحانە و تعالى ايوب عليه السلامنىڭ بارچە حيوان ماللارن ترگزىدى ايوب عليه السلام عقللى سلطنت كىشى ايدى علم حكمتدە تىكئەشى آز ايدى شام يورطىدە ايوب عليه السلامن باى كىشى يوق ايدى الله تعالى ايوب عليه السلامنى حوران قومىدە ھم تىدە صحراسى قومىدە پيغمبر ايتوب بىبەردى ايوب عليه السلام كامل كور كەم خلقلى ھم دولت ايبەسى بولغانغە كورە ھىچ كەم خلالق قىلمادى كىنىگنە ايبانغە اوندەسە ھمان ساعت قبول قىلور ايدىلەر ايوب عليه السلام يتىملەرگە شغقتلى آنا كوك طول خاتونلارغە شغقتلى ايرى كوك غرىبىلەرگە دوست قردەش كوك ايدى اول ايوب عليه السلامنىڭ آش يارلقى ھم نەمتى فقير فقراغە اذن عام ايدى خىدمتچىلرىنە ھر داڭم ئەيتور ايدى مېنىم اىگنمىن بائچە دەغى بىمىشلرمدىن ھىچ كىنى طىماڭز استەگان آلسون

استهگان آشاسون دیور ایسی ایوب علیه السلامك قوی صغیرلارن هر یلنی ایکیشهر
 بهرون ایکیشهر بوزام کیمتور ایسی او شمر قدر بایلیغی نعمتینك آرتماغی برله اصلا
 شادلانماس ایسی ئەیتور ایسی الهی دنیا زنداندن بویسی بوله کمر بیرسك قیامت
 کون دوستلارکە بیرگان بوله کلارک نیندی بولور دیوب کولکی برله دائم شکر
 قیلوب تلی برله دائم ذکر قیلور آیتنی محمد بن مسلمه دن روایت قیلنیش بولسی
 ئەیتدی اول محمد بن مسلمه پیغمبر صلی الله علیه وسلم ئەیتدی دینی « لا خیر لعبد
 لا ینهب مالہ ولا یسقم جسمه ان الله اذا احب عبدا ابتلاه و اذا ابتلاه صبره » یعنی مالی
 بتمهگان (کیه و مہگان) تہنی آغرماغان قلده ایزرگولک یوق آنک او چون الله تبارک و تعالی
 برقلنی سویسه بلا بیره در هر قایجان بلا بیرسه صبر بیره در دیک بولور.

قصه شعیب علیه السلام

اول « یا قوم اعبدوا الله » یعنی ای قوم الله تبارک و تعالی گه عبادت قیلکز! دیوب قومینه
 نصیحت قیلغان « ولا تنقصوا الکیال والمیزان » یعنی بودا قبا برله میزان برله اولجه ونی
 کیم قیلوب بیره گز دیوب و عظ ئەیتکان « اوفوا الکیال والمیزان بالقسط » یعنی بودا قبا
 باتمان برله اولجه مکنی دخیده میزان برله اولجه مکنی تیگز کاهل قیلکز دیو بیورغان
 « بقیة خیر لکم » یعنی عدللك برلن اولجه صاتوب قالغان طابوش سزگه ایزرگودبو
 نصیحت قیلغان « و لولا رهطک لرجه ناک » یعنی ای شعیب اگر قومک شرافتی
 بولماسه سینی طاش برله اطار ایذک دینگان جوابنی ایشتنک « ان ربی بما تعملون محیط »
 یعنی منیم ربم الله تبارک و تعالی سزینک قیلغان عملرگزنی بلگوچی عملکزگه کوره
 جزا بیرور دیوب و عظ ئەیتکان شعیب علیه السلام ایسی تورات اهللری ئەیتدی شعیب
 علیه السلام آتاسی مسعوق آنک آتاسی سناق آنک آتاسی ثابت آنک آتاسی مدین
 مدین آتاسی ابراهیم علیه السلام ایسی قوله تعالی « والی مدین اخاهم شعیب » یعنی الله
 تبارک و تعالی ئەیتور مدین شهرینه اوزلرینک قرده شی شعیب نی پیغمبر بیبه ردک مدین
 شهرینی ابراهیم علیه السلام اوغلی مدین بنا قیلغان ایسی شونک او چون شهرنی
 مدین شهری دیلر مدین قومی خداغه انکار قیلوچی بوتقه طابوچی بای قوم ایسی
 اشلری سودا گیرلک ایسی لکن بودا قبا برله هم میزان برله اولجه و ده خیانت قیلوب
 میزانلرینی کیم بودا قالرنی کیمتوب اولجه صاتار ای دیلر شونک او چون شعیب
 علیه السلام حالندن الله تبارک و تعالی خبر قیلوب ئەیتور قوله تعالی « قال یا قوم اعبدوا

اللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ غَيْرِهِ وَلَا تَنْفَعُوا الْمَكِّيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
 عَذَابَ يَوْمٍ حُيُطٌ » یعنی شعیب علیه السلام تهیتدی ای مینم قوم الله تبارک و تعالی نی بر
 بلوب اللهغه عبادت قیلکنز الله تبارک و تعالی دن باشقه تکرری یوق بوداوقالرکزنی کیم
 قیلوب اولچه مهکز هم میزانلارکزنی کیدوتهکز آدملرنک حقن آلوب قالماکز
 مین سزنی آندن موکسز دیوب بله من سز بایلار سز حقیقتده مین قورقامن سز نکل بو
 اشلرکز سبیلی هیچ قایسکز قوتومی تورغان عذاب ایرشور دیوب ای مینم قوم
 اولچه ولرکزنی آرتدی کیمتمی اولچهکز بیر یوزنده اولچه کیمتو برله بوزوقلق
 قیلماکز الله تبارک و تعالی نکل سزگه حلالدن بییرگان فائدهسی ایزگور دک اگر سز
 الله تبارک و تعالی نکل برلکینه ایناساکز بر قیلده بقیه الله خیر لکم ان کنتم مؤمنین نکل
 معناسی اگر سز الله تبارک و تعالی نکل برلکینه ایناساکز الله تبارک و تعالی گه عبادت
 قیلماق هم امرینه بوی صنماق سزگه ایزگوره کدر نیته ککه « وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ »
 تفسیرنده باقیات عبادت برله تفسیر قیلنمش «تفسیر قاضی» شعیب علیه السلام قایچان
 قومینه بویله وعظ قیلوب الله تبارک و تعالی نکل امرن ایرشردی ایسه قومی
 شعیب علیه السلام نکل نمازن خورلاب تهیتدیلر چونکه شعیب علیه السلام
 نمازنی بیگ کوب او قور ایدی قوله تعالی « قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصْلَوَاتِكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ
 مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ » یعنی تهیتدیلر
 اول شعیب علیه السلام قومی ای شعیب سینکل نمازکل بز نکل آتالار بز عبادت
 قیلغان نرسه نی طاشلارغه یا ایسه بز نکل اوز مال بزده تله گان اشلر بزنی قیلما سقه بیورامی
 حقیقتده سین البته ای شعیب یواش طبیعتلی طوغری کشی سکل دیوب کولدیلر بایلار نکل
 ملالر هم شا کردلردن کؤله کی وهم اعتبار قیلما ولاری یولسز توگل اوشبو شعیب
 پیغمبر قومندن قالغان. سودا گیر خلقی شا کردنی خلاف کوروب شا کرد شول شیفرت شول
 دیور عوام ملانکل هر اشنی یاراتمیچه ملا اشی موچالا دیور لر . شعیب علیه السلام
 تهیتدی ای مینم قوم سز بلیسزمنی الله تبارک و تعالی میکا علم لک هم پیغمبر لک
 بیردی دخیده الله تبارک و تعالی میکا حلال مال بیردی ایمدی الله نکل بو نعمتلر برله
 حرمته مک سبیلی میکا نیچک درست بولور الله تبارک و تعالی نکل بیورغن توتیاسر لقی
 حقیقتده بوسزگه تهیتمه کم الله تبارک و تعالی نکل قوشووی بو نیچه اوز بلد کم برله توگل
 مین کوچم بیتکان قدرنی سز نکل دنیا و آخرت توزوکل بولوو کزنی تلیمین مینم توفیقلی
 یعنی حلیم رشید بولماقم الله تبارک و تعالی دن گنه اول الله تبارک و تعالی گه اشلرمنی
 طابشرامن دخی ده اول الله تبارک و تعالی گه قایتامن ای قوم سز نکل میکا دشمانلق

هم خلافتی قیلو و کزنوح قومی هود قومی یا ایسه صالح قومی یا ایسه لوط قومی اوزهرینه ایرشکان اوخشاشلی عذابلارنی طارتماسون آخر لوط قومی بیك کوبدن توگل ای مینم قوم قیلغان گناهار کزدن توبه استغفار قیلکز حقیقتده مینم ربم نلک رحمتی بیك الوغدر دخیده و عهده تورغوچیدر بس شهیتدیلر اول قوم ای شعيب بز سینک کوب سوزکنی آکلایمیز دخیده بز سینی بیك ضعیف کوره بز اگر سینک قومک بولماسه بز سینی طاش برله بهروب ثولترر ایدک سین بزگه قدرلی هم بزدن قوتلی توگل لکن قومک یعنی کافر قرده شلرک قدرلی دیدیلر شعيب عليه السلام شهیتدی: «ای مینم قومم سزگه الله دن قدرلی مینی الله نی اونتوب آرقا کزده طونسز حقیقتده الله تعالی سز قیلغان اشلر نی بله در اشلر کزگه کوره جزا کزنی بیورر ای مینم قومم سز اوز تله گان اشکزنی قیلکز مین اوز اورنمه عیل قیلیم تیزدر کم بلورسز خور قیلاتورغان عذاب کمه کیلور دخیده کم یالغانچی تیز بلورسز مین شهیتکن سوزلر نی کوتوب تورکزمین هم سز نلک برله کوتوب نورامن» قایچان شعيب عليه السلام قومینک انکاری آرتدی پیغیبونک سوزن یالغانغه طوتدیلر ایسه شعيب قومی هلاک بولدی

نیتک که الله تبارک و تعالی شهیتور قوله تعالی «وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالدِّينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ» یعنی شهیتور الله تبارک و تعالی بز نلک امرم کیلگانی زمانه ده شعيبنی هم شعيبکه اینانغان کسنه لر نی شعيب برله قوتقاردق شعيبکه انکار قیلغان ظالملر نی قهقرما لقی توتدی بس اول شعيب قومی یورطارنمه میت بولیلار گو به که اول مدین قلاسنده تورماغان اوخشاشلی یوق بولیلار آگاه بولکز سز نی یراق بولکز الله نلک رحمتندن شعيب قومی نیتک یراق بولغان ایسی نمود قومی. شهیشلر شعيب قومی جبرائیل علیه السلام نلک قهقرماغی برله هلاک بولیلار شهیشلر شعيب علیه السلام کون تون عبادت قیلوب دائم یغلاماقده ایسی کونلرده برکون الله تبارک و تعالی نلک امری برله جبرائیل علیه السلام کیلوب شهیتدی ای شعيب الله تبارک و تعالی سیکنا سلام شهیتدی وهم شهیتدی اگر قلم شعيب اوچماخ اوچون یغلاسه اوچماخ بیورمن اگر تموغدن قورقوب یغلاسه تموغدن قوتقارمن شعيب علیه السلام شهیتدی یغلاماقم بوایکسی اوچون توگل بلکه الله نی کوره سم کبله مرادم دیدار برله مشرف بولماق دیدی جبرائیل علیه السلام شهیتدی الله تبارک و تعالی شهیتدی دیدار شرافتی دوستم محمد حقیدر آنسن امید ایتمه سن دیدی قایچان شعيب علیه السلام قومی هلاک بولیلار ایترسه موسی علیه السلام فرعوننن قاجوب مدین شهرینه باردی *

قصه موسى عليه السلام

« اِنِّى لَأَمْلِكُ الْاَنْفُسَ وَاخَى » يعنى يارب مينم اوزمىن قردهشم هارونىن باشقه اختيارم يسوق ديوب مناجات قيلغان الله تبارك و تعالى برله سويلهشكان اى موسى مين الله مينى بر بل ميندىن باشقه عبادتكه تيميش ذات يوق بس ميكا عبادت قيل ديوب الله تبارك و تعالى نك بيورغن ايشتكان ياموسى مين اوزمىن سيكا محبت صالدم ديوب الله تعالى دن رحمت بولغان آدملىر اوزهرينه سيني پيغمبرلك برله هم اوزمنك سوزم برله خاصلادم ديومنت بولغان موسى عليه السلام ايدى *

اول ياراتقان الله مزىنك رسولى موسى كلیم

قولينه طوزدى طاباغن اوستينه كيدى كلم

طور طاغنه حق سوزنى ايشتوب بولدى كلیم

هرمتنى نهيته آلهام ملك نلم قيلسام تليم

طوغمىشده اوتقه توشدى چقدى آنىن كويمه دى

ايكيرهت توشدى صوغه بولدى سالم اول سليم

عمران اوغلى ايدى موسى حقه قربتلى رسول

معجزهسى هم كووبدر غنى ايردى تليم

طاباغنى صوقدى طاشقه دوستلارينه چقدى صو

دشمانينه اول طاباغى بر عذاب ايردى اليم

ديدى هارونغه پيغمبريز ايسكيز نگرين

صوره لر گر معجزه در اوشبو طاباق هم ألم

موسى برله هارون عليهما السلام ايكسى بر طوغه قردهشلىر ايدى آتالارى عمران ايدى عمران يصهر آنك آناسى ريان آنك آناسى لايه آنك آناسى يعقوب عليه السلام موسى عليه السلام هم هارون عليه السلام مصر شهرنده دنياغه كيلد يلر. فرعون لعين زماننده ايدى فرعون نك چن اسمى وليد ايدى وليد مصعب اوغلى مصعب ريان پادشاه اوغلى ايدى وليدنى فرعون ديوب نه يتهمگه وجه شول ايدى زمان اولده مصرغه كم پادشاه بولسه فرعون ديوب نه يتورلر ايدى نيته لك ترك «استانبول» غه كم پادشاه بولسه سلطان ديوب نه يتورلر بقارالار امير روسيه لر ايمپيراتور ديب نه يتكان اوخشاغلى. اهل تفسير روايتچه يوسف عليه السلام مصرغه توشمكى سببلى بنى اسرائيل مصرده قالد يلار يوسف عليه السلام آخر عمرنده مصر دن چقانغه كوره ريان صوگنده اوغلى مصعب پادشاه بولدى مصعب صوگنده وليد فرعون لعين پادشاه بولدى فرعون

الله تبارك و تعالیٰ نىڭ بولكىمىنە انكار قىلۇپ غايىت بوزۇقلۇق قىلغۇچى بولدى ھىتى كامىل غرورلىقتىن نىڭرىلىك دىعواسىن قىلدى بو فرعون اوزىنىڭ قول آستىدەغى آدملىرنىڭ تولىمىسىنە تورلى اش قوشار ايدى دىخىدە ھەر قايسىنىڭ آراسىنىدە دشمانلىق سالور ايدى خصوصا بنى اسرائيلنى قاتى خىدمەتلەر بىلە عىتاب قىلور ايدى ھەب بن منبە رىمە اللە عليه شەيتور موسى عليه السلامنىڭ آناسى عمران فرعونىڭ قاراۋچىلىق خىدمىتىدە ايدى اصلا فرعون ياندىن كىيىتە آلباس ايدى عمرانغا ھاتقىن خىبر بولدى فلاپچە بولدىنىڭ ياقىتلىقى يوزىگە توشسە آرقاكدە بولغان امانت بالانى توشرىمنى خاتوننىڭ بىلە جىباع قىل دىب عمران بوسوزدىن كون تون بولدىنىڭ ياقىتلىقى يوزىدە توشورون كوتوب طوردى عمران قايجان بولدىنىڭ نورى يوزىدە توشكانن كوردى ايرسە اللە تەعالىٰ فرعونىڭ يۇقۇر بىردى عمران موسى عليه السلامنىڭ آناسى لوھاغا باروب قوشىدى لوھا بولكى بولدى بو كۈنلردە فرعون توش كوردى بيت المقدس ياغدىن اوط. كىلۇپ فرعون قومىنىڭ اۋ بولدى بىن اسرائيلگە ھىچ ضرر بولماس ايرتە تورغاچ فرعون توش يۈرۈپچىلىرىنى ھەم بارچە باغۇچىلارنى جىدوب توشىنىڭ تەبىرىن صورادى توش يوراۋچى ھەم باغۇچىلار شەيتىدى بويلىمىدە بىر اير بالا طوار قومىنىڭ ھەم سىنىڭ ھالاكەت بولۇشنىڭ قولىنىدە بولور بس فرعون امر قىلدى بويلىمىدە بالالارنىڭ خاتونلارنى نىيىدىگىنە اير بالا طوغىدە شۇلتىرسون دىب بىن اسرائيلنىڭ قورساقلى خاتونلارنى قاراۋچىلار قوتىدىلر اير بالا بولسە شۇلتىردىلر قز بالا بولسە قالدىر ايدىلر قىلدى فرعون قومىنىڭ خاتونلارنى لوھانىڭ قورساق قاراۋچىلار تەقىق ھاملە ايركانن بىلەدىلر ايكى قىمىتى خاتونن گەن بىلە قاراۋل قويدىلر ھەر كون ايرتە بىلە كىلۇپ كىچكى نماز وقتىدە كىتەلر ايدى بو كۈنلردە عمران وفات بولدى بركون سانچى خاتونلار كىلەدى كىچكى نماز وقتىدە لوھا موسى عليه السلامنى طوغىدى اتفاق بوكون لوھانىڭ ايكەك سالماق كۈنى توغرى كىلدى قزىنە مېچكە ياغوب ايكەك بشورۇگە بىوردى قزى مېچكە ياغوب ايكەك بىشردى لوھا موسى عليه السلامنى جووب عوندەكلەب يعنى بىلەب قويدى قايجان طاك آندى ايرسە بركورشى قارچق عمران خاتوننىڭ اۋىندە بوكون توننى اوط ياقىتىسى بولدى بالا طابقان بولورغە اوخشى باروب نىكشركز دىب فرعونىڭ باروب خىبر بىردى فرعون وزىرلرن اول قارچقغە قوشوب بىبەردى قايجان فرعوننىڭ وزىرلىرى عمراننىڭ اۋىرىنى ياقن كىلدىلر ايرسە لوھا سىز نوب موسى عليه السلامنى قوشاۋى بىلە اسسى مېچكە طغوب قابلاپ قويدى اوزى قزى بىلە ايكەك آشارغە اولطردى وزىرلر كروب اۋىونى آقتاردىلر ھىچ بالا طابو علامتىن كورمەدىلر قايتوب فرعونىڭ خىبر بىردىلر فرعوننىڭ آچورى كىلۇپ خىبر كىلتىرگان قارچقنى نىك بالغان

خبر كیلتردك دىوب آصارغه بيوردى قارچقنى مصر اورتاسنده دارغه آصد بيلار قايچان
 وزير لر لوما ايورندن چغوب ككپتديلر ايرسه موسى عليه السلامنى ميچدن آلدى
 سلامتلگن كوروب شاد بولدى قرطبي قصص تفسيرنده ئەيتهدر موسى عليه السلامك
 آناسى قورقو برله موسى عليه السلامنى ميچكه باشرگانن بلهدى وزير لر چقفاچ موسينك
 فايده ايكانن بلهدى موسى عليه السلام ميچ اچنده جلى باشلاغاچى مونك صرگنده
 الله تبارك وتعالى موسى عليه السلامك آناسينه يوقوسنده وحى قيلدى برر وايته جبرائيل
 عليه السلام ئەيتدى قوله تعالى «وَاَوْهَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاذًا خَفَتْ عَلَيْهِ فَلَقِيَهُ
 فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعَلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ» يعنى الله تبارك
 وتعالى ئەيتور بزم وحى قيلدى موسى نك آناسى اوزرينده ممكن بولغان قدرلى ياشروب
 اول موسى نى ايمز مه كلنگه هر قايچان موسى غه ضرر ايرشودن قورقساك بس نيل
 درياسينه سال قورقما موسى ضايغ بولور يوغالور ياموسى غه قاتيلق ايرشور دىوب
 دخينه قايغورما موسى دن آيرلماقغه حقيقتده مين اول موسى نى سيكا قايثار من دخينه
 اول موسى نى بيغمبر لر جهل سندن قيلغوچى من . نزهه الجالسده ئەيتور الله تبارك
 وتعالى موسى نك آناسينه جبرائيل عليه السلام آرقلى ياكه يوقوسنده وحى قيلدى ايرسه
 لوما صاندى ياهواچيغه باروب ميكا هر صاندى ياصاب بير! ديدى صاندى
 اول نيگه ديهى لوما يالغان سويلهسى كيلميچى اوغلمنى سالورغه ديدى صاندى
 صاندى ياصاب بيوردى لوما موسى عليه السلامنى صاندىقغه سالو برله صاندى
 بالا ئولتر وچيلرگه ئەيتكيچى بولوب باردى الله تبارك وتعالى صاندىچينك تان توتدى
 هيچ سوز ئەيتمه آلهادى بارماقلارى برله اشارتلهب ئەيتوب قارادى جلاذر آئلامادى
 صاندىچى ايويونه قايتهدى ايرسه تلى آچلدى جلاذر ياتينه بو كروب ينه باردى ينه
 تلى توتلدى دخينه الله تبارك وتعالى اول صاندىچينك ابكى كوزن كورمهس قيلدى
 صاندىچينك اوز اشى مشكل بولدى اوز اوزينه ئەيتدى اگر الله تبارك وتعالى كوزمنى
 كوردسه تامنى آچسه بو ايربالاغه ياردهچى بولور من هيچ كمه ئەيتهم حق تعالى شول
 ساعت كوزن آچدى هم تان سويلهتدى بس صاندىچى شكر سجدهس قيلدى هم موسى
 عليه السلامك ايمان كيلتوردى امام قرطبي ئەيتمه اول كنينك اسمى خرقيل ايدى
 فرعون نسلى جهل سندن ايدى فرعون موسى عليه السلامنى ئولتر وگه كيكاش قيلغاچ
 اى موسى مصر دن چق بادشاهلر سيني ئولتر وگه قص قيلالار دىوب ئەيتوچى هم شول
 خرقيل ايدى بر روايته بوساندىچى شمعان اسملى ايدى دىوب ذكر قيلتمش
 لوما صاندىچى قايچان نيلگه صالدى ايرسه طاك آتقاچى آلهادى نيل درياسينك

بېرىمىغا فرعون سرايىدىن اوتوب باقمىغىبارور ايدى فرعوننىڭ قىزلى نىل درياسى ياندى
 نورورلى ادى صاندىنى كوروب آسيه گە بر صاندىق آغوب كيله ديوب خىر بىردىلر
 آسيه فرعوننىڭ خاتونى ايدى صاندىنى آلوب كىلتىرگىز ديوب بىوردى آلوب كىلدىلر
 آسيه آچوب قاراسه بر ماتور اپر بالا بارماغن آغزىنە قاپقان بر بارماغىدىن سوت چىغار
 بر بارماغىدىن بال طامار موسى عليه السلامنى آسيه كورو برله فرعوننىڭ دشمانى دىب
 بلوب فرعونگە كوتەروب آلوب باروب الله بزگە براوغل بىردى در يادن چىقىدى دىدى
 فرعون ئەيتىدى ملكىنى ھلاك قىلاتورغان بالا بولماسون موني ئولترگىز دىدى آسيه
 ئەيتىدى ئولترمە سىكنا ميكنا بوبالاكوز نورى بالا ايتوب طوبىق ھىچ كىم بىلەس دىدى
 فرعون آسيه نىڭ سوزىن قبول قىلدى سىكنا كوز نورى ميكنا كىرە كەس دىدى اگر
 فرعون ھم سىكنا ميكنا كوز نورى دىب ئەيتسە الله تعالى آڭاردە ھدايت بىرور ايدى
 فرعون موسى عليه السلامگە قارادى ايرسە الله تعالى كوكلىنە مرحمت صالدى نىتەككە
 ذكر قىلدىنى قولە تعالى «وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ حِمَّةٌ مِّنِّي» معناسى يوقايدە اوتىدۇ قاچقان لوھا
 موسى عليه السلامنىڭ فرعون قولىنە توشكانن بلىدى ايرسە قىزى مريم گە ئەيتىدى بار
 يراقىدىن بالانى قارا بس يراقىدىن بالانى قارى فرعون ھماعتلىرى آنى سىزمى
 فرعون بالانى سۇيوندىن ايمزۇچى تەھدى قىلدى لردن نىچە نىچە خاتونلر ايمزە كچى بولدى
 اما موسى عليه السلام ھىچ قايسىنىڭ سوتىن قبول ايتمەدى بو آرادە فرعون ئىقتىدى
 بالا ھركىنىڭ ايمچەگن ايمسە آڭار مال بىرورمىن دىو بس مريم كىلوب ئەيتىدى ھىران
 خاتونى مېنىم آنام آنى ايمزور دىدى لوھانى چاقتىدىلر كىلدى بالانى قولىنە آلدى
 ايرسە بالا ايمە باشلادى فرعون لوھادىن بو نى سببلى سىنىڭ ايمچەگىنى ايمە باشقە
 لارنىقن ايمى؟ لوھا ئەيتىدى مېنىم سوتىم بىك خوش ھر بالا سوتىمنى ياراتسا دىدى
 فرعون ھم آسيه سويندىلر لوھاغە ھر كىون بر آلتون بىرر بولدىلر موسى عليه السلام
 قاچقان ايكى يل ياشادى ايرسە بر كون فرعون موسى نى قولىنە آلوب سويكچى بولدى موسى
 عليه السلام فرعوننىڭ صاقالنى شول قىدر طارتىدى حتى مويىنى اوزلور قىدر بولدى
 فرعون قورقىدى آسيه گە ئەيتىدى ئەتتە مېنىم دشمانم اوشبۇدر مېن موني ئولترىمىن
 دىدى آسيه ئەيتىدى اى بېچارە بو بالادە نى دشمانلىق بولسۇن صبى بالانىڭ عقلى بارمىنى
 اول دشمانلىقنى قايدىن بلسۇن اگر شېھەلەنسەڭ صىنىق ديوب برلەگن اوتلى كومر
 ھم برطاباق برلە آلما كىلتىروب موسى عليه السلام آلدىنە قويدىلر موسى عليه
 السلام آلمانى آلمانچى بولغان ايدى جىرائىل عليه السلام موسى عليه السلامنى اوتلى
 كومرگە آوشىردى موسى عليه السلام براوتلى كومرنى آلوب آغزىنە قابىدى تىلىنىڭ

اۋچى كويدى كومرنى آوزىدىن آتتى آسيه ئەيتتى اى فرعون كورمسىڭ عقلى بولسە
 آلمانى طونى اوتلى كومرنى طونار ايدىمى دىدى فرعوننىڭ ھم آچوۋى بتىدى
 سۋال موسى عليه السلامنىڭ قولى كويىدەدى تلى نى اۋچون كويدى جواب فرعوننى
 ھر كون آنا دىگان ايدى شونىڭ اۋچون تلى كويدى صاقالان تارتقانى اۋچون قولى
 كويىدەدى موسى عليه السلام قاچقان يكت بولدى ايرسە يىشى آتلاغە آتلاۋوب يىشى
 كىيىملر كىيۈپ بازارلردە يورۇرايدى كۈنلردە ھر كۈن كۈن اسسىمىندە بازاردن اوتكاندە
 ايكى كىشىنى كوردى صوغشالار اول ايكى كىشىنىڭ برسى فرعون نىلىدىن برسى بنى
 اسرائيلدىن ايدى بنى اسرائيلدىن بولغانى موسى عليه السلامدىن ياردەم استەدى
 موسى عليه السلام قىپىنىڭ كۈكۈگىنە ھر بەرگان ايدى قىپى درمال يىغلوب ئولدى
 موسى عليه السلام قاچغروب بو كىشى ئولترىڭ شيطان ھەلىدىن حەقىقتدە اول شيطان
 آدملىرى آزدىرغۇچى ظاھىرى دشمان يارب مېن اوز اوزىمە ظىلمى قىلىم مېنى يارلقا
 دىدى اللە تبارك و تعالى يارلقادى قولە تعالى «قَالَ رَبِّ يَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهْمِيرًا
 لِلْجَحْرَمِ» يعنى موسى عليه السلام كىشى ئولتروندىن يعنى اللە تبارك و تعالى نىڭ
 عذابىدىن فرعوننىڭ قىتتە سىدىن قورقوب ئەيتتى يارب مېنى يارلقاماق ھرلە دىغىدە
 باشقە نەمىتلىك ھرلە نەمىتلەندىرگانىڭ اۋچون البتە توبە قىلورمىن بس البتە ظالملىرگە
 ياردەم قىلغۇچى بولمامن ابن عباس رضى اللە عنە ئەيتتى موسى عليه السلام انشاء اللە
 ظالملىرگە ياردەمچى بولمامن دىمەدى شونىڭ اۋچون ايكىنچى مرتبە يەنە ظالملىر ھرلە
 مېتلا بولدى قولە تعالى «فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِاللَّيْلِ
 يَسْتَصْرِخُهُ قَالَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَكَفَوَىٰ مَبِينٌ» يعنى موسى عليه السلام مصر شەھرىنىڭ كىشى ئولوۋىنە
 سەبب بولغانلىقى اۋچون قورقغانى حالدە طاكفە كىردى كىچەگى كۈن موسى دىن نصرت
 استەگان كىشى قىپىلىردىن يەنە برسى ھرلە ئىچرىشا موسى عليه السلام اول ئىچرىشا تورغان بنى
 اسرائيل كىشىمە ئەيتتى حەقىقتدە سەين ظاھىر آرزىن سەين كىچەگى كۈن ھر كىسەنىڭ ئولوۋىنە
 سەبب بولدى بو كۈن يەنە برە ھرلە ئىچرىشاسىڭ دىو بس موسى عليه السلام بنى اسرائيل
 كىشىسى ھرلە اوزىنە دشمان بولغان قىپىغە صوغارغە تەگەن زامانە دە بنى اسرائيل كىشىسى
 موسى مېڭا صوقماقچى بولا دىيۈپ يالغشوب كىچەگىچ ئوتىرگان كىشى كۈك مېنى دە
 ئولترىمچى بولاسىڭى ؟ سەين يىر يۈزىدە خەلققە جىر قىلماقچى بولاسىڭ ايزىڭ كىشى
 بولورغە تەلمىسىڭ دىدى اۋل ئولسگان قىپىنى كىم ئولترگانن بىلەگانلىر ايدى ايدى
 اسرائيلى ھوسوزنى ئەيتكەچ بلىدى قىپىنى موسى عليه السلام ئولترگان ايكان بوغىرنى
 باروب فرعونگە ئەيتدىلر فرعون تىز اوزىنىڭ قۇمى ھرلە كىتاش قىلوب قىصاص

اوچون موسى عليه السلامنى ئوتتەمكەچى بولدى موسى عليه السلام بىنئ اسرائيل كشيستىن
 بو سوزنى ايشتوب باقمىغە كيتكان ايدى اونكانده ذكر قيلنغان صانئ قەچى
 فرعون سراينك ايدى فرعون هم قومى موسى عليه السلامنى ئولتروگە اتفاقي قيلغانلارن
 بلوب تيز موسى عليه السلام يانينه باروب اى موسى فرعون هم آنك قومى سىنى ئولتروگە
 كيكاش قيلالار مصردن چغوب قاچ مېن سىكنا نصيحت قيلامن دېدى درحال موسى عليه
 السلام يارب مېنى ظالماردن قوتقار دېوب مصردن مدين شهرينه طابا چغوب كيتدى
 مصردن مدين سيگىز كوزلك يول ايدى موسى عليه السلام مدين طرفينه يونه لگاچ اوج
 يول چاتينه توغرى كيلوب شايد الله تبارك مېنى توغرى يولغە كوندورور
 دېوب اورطا يولغە ككروب كيتدى بومدين يولى ايدى مدين گە هم فرعون حكى
 بورمەس ايدى موسى عليه السلام آرتننن ازلهب قووب كىلگان كشىلر موسى
 عليه السلام نك اورطا يولن كىتگانن بلمە ديلر بعضى اوئغە بعضى صول يول
 برله كىتوب موسى عليه السلامنى طابى قايتىلار موسى عليه السلام سيگىز كوزن بوروب
 بر قۇيوغە يىتىدى اول قۇيوغە تورلى خلق قويلار اچرورلر ايدى اول خلقلاردن توبەن
 ايكى قزويلارنى صوغە يىب رى قودالاب تورالار بو قۇيو مدين شهرى قۇيوسى ايكان خلقلار
 قساپچان قويلارن اچروب بترديلر ايسه يىدى سيگىز كشى برگە لهب قۇيونك اوستن
 طاش برله قابلاپ كىتىلر كۆتوچىلر تمام قويلارن اچروب قۇيونى قابلاپ كىتىلر
 ايسه موسى عليه السلام بو ايكى قزغە سز نيك قويلار كزنى صوغە يىبە رى قودالاب
 تورد كز دىدى ايكى قز كۆتوچىلر قويلارن آلوب كىتىمى بز قويلار بىزنى اچرە آلمايىز
 طاغارا قندە صوقالسە اچرە بىز يوق ايسه بىر ياردەم ايتوچى كىلگانچى كوتوب طورابز آتابز
 قارت كشى قوى اچرورگە چقا آلمايىز دىمىدە اير كشىلر برله بولغانوب صواچر مېيىز
 دىدىلر موسى عليه السلام قزلارنك بو سوزندن پاك اصل نسل ايردكلرن آكلادى
 درحال قۇيو اوستينه يىدى سيگىز كشى كوتەروب قويغان طاشنى بر قولى برله كوتەروب
 قويوب قۇيودن صو چغاروب بو ايكى قز نك قويلارن اچردى قزلار موسى عليه السلام نك
 قوتن كوروب سوينشوب اوليرينه باردىلر چونكە اشلى ايرتە بتدى بو ايكى قز
 شعيب عليه السلام قزى ايدى موسى عليه السلام بو قزلارنك قويلارن اچرگاچ آغاچ
 كوله گە سىنە باروب طابانوب ئەيتىدى قوله تعالى « فَقَالَ رَبِّ اِنِّ لِمَا اَنْزَلْتَ اِلَىَّ مِنْ
 خَيْرٍ فَقِيرٌ » يعنى يارب سىن ميكا ايندرگان نعمت يعنى طعامدن فى سببلى محتاج من
 دىدى بر قىلمە بو آيتنك معناسى موسى عليه السلام بس ئەيتىدى يارب سىن ميكاندين نك
 ايزگوسن ايندرگان سببلى مېن دنياده فقير بولوب ئەورلدم آنك اوچون موسى عليه السلام

فرعون قارغندە طورغاندە باي ايدى موسى عليه السلام بوسوزنى ئەيتقودن مقصودى اسلام اوزمريده تادلانوي ظاهر قيلماق هم شكر قيلماقى ايدى «تفسير قاضى» قايجان شعيب عليه السلامنى قزلارى ايلورينه قايتدىلر ايسه آنالارى اى قزلارم بوكون نى سببلى ايرته قايتىكز ديدى قزلارى ئەيتتى قۇبو يانندە برغريب يىگت ياردم ايتتى صو چغاروب قويلار بىزنى اچردى بىزگە مرحمت قىلدى شول سببلى ايرته كىلك ديدىلر شعيب عليه السلام اول يىگتىنى موندە چاقرىكز خدمت قىلغانى اوچون اجر نى يعنى خدمت حقن بىرىك ديدى قوله تعالى «فَاعْتَبَهُمْ اَحَادُهُمْ سِئِئَاتِهِمْ عَلَيْهِمْ السَّلَامُ قَالَتْ اِنَّ اَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ اَجْرًا مَّا سَعَيْتَ لَنَا» يعنى بو ايىكى قىزنىڭ بىرى موسى عليه السلام يانينه اويالوب كىلوب ئەيتتى سىنى آتام چاقرا قويلار بىزغە صو اچرىكان حقنى بىرىك اوچون ديدى اول قىز صغورا ايدى بر قىلدە صغرا ايدى بىس صغورا آلدىن يۇرى باشلادى موسى عليه السلام دخى قبول ايتوب قىزغە ئەيتتى سىن آلدىن يورمە مېن آلدىن بارىم اكر مېن يالغىش بارسام آرتمىن تىپىشلى يولغە طاش آت ديدى موسى عليه السلام خدمت حقن اميد ايتوب بارمادى بلكە شىخنىڭ يعنى قارىنىڭ بوزىن كوروب تىركلە نور اوچون صغورانىڭ چاقروون قبول ايتتى روايتدر موسى عليه السلام شعيب عه يانينه كىروب سلام بىروب كور شىكچ آشارغە طعام كىتردىلر موسى عليه السلام ئەيتتى بىز شوچىلاين قومىن بىز دىنبىزنى دىباغە آلشدر مېىز قويلار كىنى صوغارغان اوچون حق اسنە مېىن هم طعام كىنى قبول ايتىمىن شعيب عليه السلام ئەيتتى بو طعام خدمت حقى ايرمەس اۇبىزگە هر كىم كورسە طعام آشاتماق بىزنىڭ عرفىز دىوب موسى عليه السلامنى آشاتماقن نعمتىن تناول قىلماقن اوتتى «تفسير قاضى» شعيب عليه السلام موسى عليه السلامنى حال اموالىن صورا دىتى موسى عليه السلام هم اوزىنىڭ حقيقت حالن فرعون دن قاچوب كىلگىگىن تمام سويلەدى شعيب عليه السلام اى موسى قورقما ايتتى ظالمىلردن قۇتولدىك بوشهرگە فرعوننىڭ حىكىمى يورمى ديدى موسى عليه السلام شادلانوب نعمتىن تناول قىلدى شعيب عليه السلامنى بىغىمىر ايدىكن آڭلادى قوله تعالى «قَالَتْ اَحَادُهُمْ يَا اَبْتَ اسْتَجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَن اسْتَجَرْتَ الْعَرُؤُ الْاَمِينُ» يعنى اول ايىكى قىزنىڭ برەوسى ئەيتتى اول صغورا ايدى اى آتا بىرىكتىنى قوى كوتەر اوچون ياللا بو يىگت اىزگو خدمت قىلور قۇتلى هم عدلدر ديدى روايتدر شعيب عليه السلام قىزىنە ئەيتتى آننىڭ قۇتنىن هم عدللىگىن قايدىن بىلكى صغورا ئەيتتى قۇتنىن شونىن بىلىم قۇبو اوستىنە يىدى سىگىز كىشى كوچكە كرتەر بو قويغان طاشنى بر قولى بىرلە آلوب طاشلادى عدللىگىن شونىن بىلىم مېن باروب سىنىڭ سوزىنى

نه بتکانده باشن توبه ن بوسدی هم کیلوده مینی آلدن یورته دی مین آرتدن
 طاش آتوب یول کورسه توب کیلدم دیدی شعیب علیه السلام موسی علیه السلامک
 قوتن هم عدلگن بلوب ای موسی مین بو ایکی قزمتک برسن سیکنا نکاح قیلوب
 بیررگه تلین قزمنی بیرگان مهر اوچون سیکز یل خدمت قیلورسکنا اگر اون یل خدمت
 قیلساک بوسینک همتکن بولور لکن سیکزدن آرغیسون کوجه مین سیکنا
 مشقت بولسون دیب نله مین انشاء الله سین مینی ایزگو کشیلردن دیب بولورسک دیدی
 موسی علیه السلام نه بتدی بو حکم سینک برله آرامک سیکز یل دیب نه بتسه گده اون یل
 دیوب نه بتسه گده قبول ایتدم بزنگ شرطلر بزغه الله تبارک و تعالی شاهد دیدی
 بس موسی السلام اون یل شعیب علیه السلامغه خدمت قیلدی صفورانی نکلا نسی
 مونک صوکنده آناسی برله کورسه بارورغه شعیب علیه السلامن رخصت صورادی شعیب
 علیه السلام نه بتدی ای موسی بویل صبر قیل قابسی قویم آق بهرن بهرنه لهسه سیکنا بولور
 دیدی موسی علیه السلام قبول قیلدی اول یل شعیب علیه السلامک بارچه قوی
 الله تعالی نک اذنی برله آق بهرن طوغردی بارچه سون شعیب علیه السلام موسی
 علیه السلامه بیردی ایکنجه یلنی شعیب علیه السلام ینه موسی علیه السلامغه
 نه بتدی بویل هم صبر قیل قابسی قویم آلا بهرن بهرنه لهسه سیکنا بولور دیدی موسی
 علیه السلام صبر قیلدی الله نک اذنی برله شعیب علیه السلامک بارچه قوی آلا بهرن
 قوزیلادی بر روایتده موسی علیه السلام نوتاشن یکنجه یل شعیب
 علیه السلام یاننده قالدی آن دین صوکن آناسی برله کورسه بارورغه رخصت صورادی
 شعیب علیه السلام رخصت بیردی موسی علیه السلام جماعتی صافورا هم قولاری برله
 مصر طرفینه یونه لدی قایچان طور صحرا سینه یاقن ایرشدیلر هوا بولسولاب قار
 یغور یاودی تون غایت قارانغی بولدی موسی علیه السلام بول یاگنشدی قولاری
 طارالدی صافورا حامله ایدی بر اوغل دنیاغه کیلتردی جمعه کیچ ایدی موسی علیه
 السلام یراقن یاقتیلق کوروب جماعتی صافوراغه نه بتدی خیرا عن قول الله تعالی
 «وَهَلْ آتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمُ
 مِنْهَا بِقَسَمٍ أُوَاجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى» یعنی الله تبارک و تعالی نه بتور ای محمد سیکنا موسی
 خبری ایرشدیمی تا اینکه موسی کورگان مشقتن و پیغمبر لکن چیکان زهمتلرن قاتیلقرغه
 صبر قیلغانن بلوب صبر تله نه کلک اوچون. شول وقت یعنی اهلی برله مصرغه بارورغه
 یونه لگان وقت موسی علیه السلام اوزینک اهلینه نه بتدی سز بو اورن توروب تورور
 مین یراقن او ط کوردم شاید اول اوطنن بر اوطنی کومر یابر کیسه ک او ط آلوب

كىلمىتىم آنىڭ بىرلە شايد جلتورسىز يا ايسە اول اوط يانتىدە يول اويىرە توب يىبە روچىنى
 طابارمن قوله تعالى «فَلَمَّا آتَاهَا نُودَى يَامُوسَى اِنَّا اِنَّا رَبُّكَ فَامْلَعْ بِعَلَيْكَ اِنَّكَ بِالرَّوَادِ
 الْمَقْبَسِ طَوًى» يعنى موسى عليه السلام اوطقە كىلگانى زمانىدە بىر يەشل آغاچ باشىدە
 آق اوط يانغان كوردى شول زمانىدە يا موسى دىوب طابوش كىلىدى موسى عليه السلام
 كم اول سويلەشكۈچى دىدى الله تبارك وتعالى حقيقتە مەن سىنىڭ ربكى ايكى باشماغىنى
 سال حقيقتە مەن پاك بولغۇچى صحرا دە. حقيقتە مەن اى موسى سىنى پىغەبەر قىلوب
 اختیار قىلدىم مەن ۋە قىلغان سوزنى ايشت قوله تعالى «اِنِّى اَنَا اللهُ لَآ اِلَهَ اِلَّا اَنَا
 فَاعْبُدْنِى وَاَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِى» يعنى الله تبارك وتعالى ئەيتىدى حقيقتە مەن بار چە كاملىك
 صفتلارى بىرلەن متصف بار چە كىچىكلىك ۋە تۈچۈپلىك علامىلار نەن پاك مەن دىن باشقە عبادت
 قىلغۇچە مستحق ذات يوق مگر مىنگە يا موسى بس مېنىم بىرلە يعنى بىر اعتقاد قىلوب
 عبادت قىل دىخىك مېنى ايسكە توشمەكلىك اوچون نماز اوقۇ. سۇال: الله تبارك وتعالى نىڭ
 موسى عليه السلامغە باشماغىنى سال دىبە كىن مرادى نى ايدى ؟ جواب: بىر روايتىدە
 ايكى باشماغى ايلەنمەگان ايشەك تىرىسىنىڭ كۈندىن ايدى نەس باشماق بولغانغە كۈرە
 باشماغىنى سال دىوب بىوردى بىر قىلدە جماعتىنى كۆڭلىكىن چىغار دىگان سوز
 ايدى مۇنڭ سۆكئە الله تبارك وتعالى «وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَامُوسَى» دىدى يعنى الله
 تبارك وتعالى موسى عليه السلام قورقماسون اوچون ھەم ايبەلەنمەكى اوچون بو اوڭ
 قوللىدە نى نرسە اى موسى دىوب صورادى موسى عليه السلام نىڭ اوڭ قوللىدە طاباغى
 ايدى اول طاباغنى موسى عليه السلامغە شەيب عليه السلام بىرگان ايدى ھەم اول
 طاباق ايبەسىنىڭ پىغەبەر بولاجى بىرلە قزى صافوراغە سۈنچ بىرگان ايدى ئەيەشلر
 اول طاباق آدم عليه السلام طاباغى ايدى پىغەبەردىن پىغەبەرگە مىراث قالوب شەيب
 عليه السلامدىن موسى عليه السلامگە ايرىدى قوله تعالى «قَالَ هِيَ عَصَاى اَنْتَ كَوَّوْ عَلَيْهَا
 وَاَهَشَّ بِهَا عَلٰى غَنَمِى وَلٰى فِيهَا مَارْبُ اٰخَرٰى» يعنى ئەيتىدى موسى عليه السلام اول
 اوڭ قوللىدە مېنىم طاباغم آرسام آكار طاباغانم دىخىدە قويلارىبە آغاچدىن يافراق
 اوزوب توشمەن دىخىدە اول طاباقدىن ايكى كىچىك سىندە مەن پاك بولسا بولسا بولسا بولسا
 كۈتەرۈپ باشىدە قوراللامنى بەيلىمەن دىكى ايكى چىلك سىندە مەن پاك بولسا بولسا بولسا
 طاشن توتامەن ھەم اول ايكى آيرۇسىنە كىم يا ايسە باشقە نرسە قۇيۇپ كۈلگە، يا سىمەن
 قۇيۇدىن سو تارتقان دە جب قسقە بولسە جىنى طاباغىمە بەيلىمەن دىبە كى ارادە قىلدى
 يعنى تەلەدى گۈبەكە موسى عليه السلام الله تبارك وتعالى طاباقتىڭ خاسىتىن سۇال قىلا

دیوب آکلادی مونک سوکنده طایاقده ایکنچی خاصیتلر کوردی اول طایاقنک ایکی آیروسی تونلرده شهم یاقتیسی کونک یاقترور دخیمده اول ایکی آیریس قۇبودن صو آلفاندده چیلک بولوب اوزایوب قۇبودن صوطولطروب چغارور اگرموسی علیه السلامده دشمان کیلسه دشمان برله صوغشور قای بیردن صوکیرک بولسه طایاقنی قاداسه صو چغرایدی اگرموسی علیه السلام بیمش آشاس کیلسه طایاقنی بیرگه قاداسه حاضر یافراقلانوب بیمشله نور موسی علیه السلام بیمشنی آشار ایدی موسی علیه السلام بو خاصیتلرنی کوروب الله تبارک و تعالی نلک اوزینه بیرگان معجزهس ایکنن بلیدی حاصل موسی علیه السلام بو طایاقنی نی اوجون استعمال قیلسه شول حاصل بولور ایدی حتی آریسه یوکرک آط بولور صودن دریادن چغارغه تسلهسه باصا کوبور بولور ایدی قوله تعالی « قَالَ اَلْقَهَا يَا مُوسَىٰ ۗ فَاَلْقَاهَا فَاِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ » یعنی شیتدی الله تبارک و تعالی بیرگه سال اول طایاقنی ای موسی بس صالنی موسی علیه السلام اول طایاقنی بس شول وقتنی اول طایاق یوکروب یوروچی بریلان بولدی. اول یلان اول طایاق یوانلغنده هم طایاق بوینده بر یلان ایدی آندن صوکه ده وهیدی موسی علیه السلام طایاقنک یلان بولوب یوکروب یوروچی کیلگن طاشنی آغ چنی بوتغانن کورگاج قورقوب قاچدی « قَالَ خُفَا وَلَا تَخَفْ ۗ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْاُولَىٰ » یعنی شیتدی الله تبارک و تعالی توت سین ای موسی اول طایاقنی قورقمی تیزدرکم قایتارورمن اول طایاقنی اولگی حالینه حق تعالی موسی علیه السلامده قورقمی توت! دیوب شیتکاج موسی علیه السلامنک کولکی نغودی قورقماس بولدی حتی یلاننک آغزینه قولن طغار ایدی (تفسیر) سؤال ابراهیم علیه السلام نمرودنک اوطن کوروب قورقمادی موسی بیغمبر نی اوجون یلاننن قورقمی جواب اوطنی ضعیف مخلوق آدم بالالاری یاندرغان ایدی اما طایاق الله تبارک و تعالی نلک قدرتی برله یلان بولدی قاپچان موسی علیه السلام طایاقنی قولینه طوقدی ایسه اولگی کونک طایاق بولدی قوله تعالی « وَاَضْمِ يَدَكَ اِلَىٰ جَنَامِكَ ۖ وَخُزْجِ بِيْضًا ۗ مِنْ غَيْرِ سُوِّ آيَةِ الْاٰخِرَىٰ » یعنی شیتدی الله تبارک و تعالی دخیمده قوش سین اوزکنک قولکنی اوزکنک قابرغاکه اول قولنک آق بولوب نورلی بولوب چغار بو قولکنک آق بولوب چغماشی ایکنچی علامت سبکا قوله تعالی « اِذْهَبْ اِلَىٰ فِرْعَوْنَ ۗ اِنَّهُ طٰغِيٌّ » بارسین ای موسی بو ایکی علامت برسی طایاقنک ایکنچی قولنک برله فرعوننگه فرعوننی ایمانغه اونده حقیقتده اول فرعون عاصی بولدی هم تکبرلهندی موسی علیه السلام شیتدی مصرده مین کشی ثولتردم اییدی

مىنى ئولتورۇر دىيۈپ قورقانم قولى تىعالى « قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي
وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي وَاجْعَلْ لِي زَاجِرًا مِّنْ أَهْلِ هَارُونَ أَخِي اشْدُدْ بِهِ
أَزْرِي وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي كَيْ نَسَبَحَكَ كَثِيرًا وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا » يعنى
ئەيتىدى موسى عليه السلام يارب مېنىم كۆڭلۈمنى مشىتتەك پار قىماس اوچون كىڭ قىل اشمنى
يىڭل قىل سوزىمنى آڭلاسونلار اوچون نىلمنىڭ توتىلماغن آج دىخىدە اوزىمنىڭ قىردەشم
ھاروننى سىنى كۆپ ذكىر قىلو اوچون ھم كۆپ نىسبىچ ئەيتو اوچون مىڭا وزىر قىل حىقىقتە
سەين بىزنىڭ حال بىزنى بىلەسنىڭ قولى تىعالى « قَالَ قَدْ أُوتِيتُ سَوْلَكَ يَا مُوسَى » يعنى اللہ
تىبارك و تىعالى ئەيتىدى اى موسى حاجتىڭنى صور اغان مرادىڭنى بىردم سەين ھم سەينىڭ
قىردەشنىڭ ھارون مېنىم معجزەم بىرلە بارگىز مېنىم ذكىرىمنى ئەيتودە كىيىچىلىڭ قىلەكز
فرعونگە بوشىق سويلەكز شايد اول فرعون مېنىم بىرلەكمنى ايسىنە توشورور يا ايسە
غنا بىدىن قورقور موسى عليه السلام حق سىبغانە و تىعالى دن بىيغىبىرلك ھم معجزە بىرلە
مشرف بولوب زوجهسى صافورا يانىنە كىلىدى صافورا اوغلىنى توتوب طنج اولطورور قىلار
ھم صافورا تىرەسىنە جىيىلغانلر حال احوالنى صافوراغە سويلەدى شاد بولدىلار آندىن
صوڭ موسى عليه السلام خانونى صافورانى ھم قويلارنى اللہ تىبارك و تىعالى گە طابىشروب
مىصرغە يۈنەلدى آندىن مىصرغە بىر كۈننىڭ بول ايدى كىروان خلقى موسى عليه السلامنى
كۈروب قىردەشى ھارونغە آغاڭ مىصرغە كىلەدر دىيۈپ خىبر بىرىدىلر ھارون
عليه السلام قارشى چىقىدى بولسە موسى عليه السلامگە يولغوب طابىشروب كۈرشىدىلر
ھارون ئەيتىدى جماعتىڭنى ھم قويلارنىڭنى قايدە قويدىڭ موسى عليه السلام اللہغە
تابىشروب صىراغە قالىدردم دىيدى موندىن صوڭ موسى عليه السلام اوزىنىڭ ھم
ھاروننىڭ بىيغىبىر اىكانن اللہ تىبارك و تىعالى فرعونگە بارورغە امر قىلغانن ئەيتىدى
ھارون ئەيتىدى فرعون چىكىن چىقىدى آرزىڭلقدە ظالم لقدە مىلى يوق بىز اىچىنى
ضەيف نى اش قىلور بىز دىيدى موسى عليه السلام كۆڭلى ھم تشوئىشەندى
قولى تىعالى « قَالَ رَبَّنَا إِنَّنا نَعْمَانِ اِن يَفْرَطْ عَلَيْنَا اُو اِن يَطْغَى » يعنى ئەيتىدى بو موسى
عليه السلام بىرلە ھارون عليه السلام اى بىزنىڭ رەببىز حىقىقتە بىز قورقا بىز بىيغىبىرلىكنى
ايتەس بورونوق فرعون بىزنى غنا ب قىلودن يا ايسە اھىقلىغىدىن ادىبىزنىڭ قىلوب
سىڭا تىيىشسز سوز ئەيتۈدن قولى تىعالى « قَالَ لَا تَخَافَا اِنَّنِي مَعَكُمَا اَسْمِعْ وَاَرَى » يعنى
ئەيتىدى اللہ تىبارك و تىعالى سز اىككز قورقماكز حىقىقتە مەين سىزنىڭ بىرلە بىرگە سىزنىڭ
ھالىڭى كۈرەم سوزگىزنى ايشتەم ھىروقتىنى اول فرعوننىڭ سىزنىڭ حىڭكردە ياوزلغن

دوندی رمن سز لرگه نصرت بیرورمن ایکیگز فرعونگه بارگز مینن بر دیسون سزنی
مینم پیغمبرم دیسون بنی اسرائیلنی عذاب قیلماسون سزنگ برله برگه بیبیرسون بز
سیکا معجزه برله کیلدک دیوب شهیتگز چون حق تعالی ننگ امرینه بوی صوندیلر
هارون علیه السلام موسی علیه السلامن سؤل قیلدی اگر فرعون بزدن معجزه صوراسه
نی شهیتور بزدیدی موسی علیه السلام اوزینگ طایاغینگ خاصیتلرن هم قولن کورسه ندی
هارون علیه السلامنگ کوکلی قرارلاندی آندن صوگ مصرغه کردیلر هارون علیه
السلام اؤل ایوگه باروب طعام آشیق دیدی موسی علیه السلام شهیتدی اول الله تبارک
وتعالی ننگ حکمن ابرشدرمک کیردک سین ایوگه بار بنی اسرائیلگه مینم گیلگانمنی
سوینچله دیو فرعون سراینه یوردی هارون ابووینه کیتدی موسی علیه السلامنگ
اوستنده یون چیکهن آیاغنده ایشهک تیریسندن تگلگان باشماق بوقیافت برله
فرعون سراینه باردی سرای ایشکنده قرق صاچنی بار ایدی موسی علیه السلام یول
بیرگز ابو الولیدنی کورسه م بار دیدی صاچیلر کولشدیلر بز ابو الولیدنی بله بیز
بوسرای بزنگ نگریمز فرعون سراینی دیدیلر موسی علیه السلامنی سائاچی دیوب
اویلا دیلار هیچ طانومادیلر موسی علیه السلام بر قچقدی صاچیلرننگ هوشی کیتوب
یغلدیلر موسی علیه السلام اچکه کردی فرعون لعیننگ تختینه بیتکانچی بر میدانی بار
ایدی اول میداند هر توری یرتقچ حیوانلر آرسلان اپلان اوخاشاشلی جانوارلردن بار ایدی
اول جانوارلاردن شونده غی آدملردن بره موسی اوتکارمه سه هیچ کم اونه آلماس ایدی اول جانوارلار
موسی علیه السلامنی کوروب قاچدیلر فرعون آتی کوروب تورقدی بوکم مونی چغارگز
دیدنی قار اولچیلر موسی علیه السلامنی چغارمانچی بولغانلر ایدی موسی علیه السلام
طایاغینی بیرگه صالدی بر الوغ قارا بلان بولدی آغزن فرعوننگ تختینه قوبیدی
فرعون قورقوندن تختندن آرقان یغلدی سیکروب طوروب کیمین کونه روب
قاچدی موسی علیه السلام هم ابووینه قایتدی آناسی برله هم بنی اسرائیل ایله کورشدی بنی
اسرائیل عذابدن قوتلوق دیوب شادبولیلر فرعون خلقنگ تلندن موسی کیلگان دیگاننی
ایشقوب اوزینه کیلگان جلان اییه سی کشینگ موسی علیه السلام ایکان بلمدی کونلرد
برکون موسی علیه السلام فرده شی هارون برله فرعون سراینه باروب سرا یغه کورورگه
انن صورادیلر هم سرا یغه کردیلر موسی علیه السلام السلام علی من اتبع الهدی دیوب فرعونگه
سلام بیردی فرعون موسی علیه السلام برله کورشدی هارون علیه السلامنی برکم دیوب
صورادی انم هارون دیدی بز ایکو بیز الله تبارک وتعالی ننگ پیغمبری ای ابو الولید سیکا
کیلدک دیدیلر فرعون شهیتدی ای موسی سزنگ الله گز کم دیدی موسی علیه السلام
شهیتدی الله تبارک وتعالی شول هر بز نهرسه فی یاراتدی وهم توری صورتی بیردی ناموسی

سین مینا نیک کیلک دینی موسی علیه السلام ئەیتدی ای ابوالولید بزنی الله تبارک و تعالی بیبهردی الله تبارک و تعالی بر دیوب ئەیت جمع موجوداتنی یعنی بار چە نەرسەنی باران توچی اول و هم بار چە تر کسگە رزق بیو گوچی اول دخیک بزنگ ایگا بزنی الله ننگ پیغمبری دیوب ئەیت بو تکریلک دعوی سی قیلودن قایت بنی اسرائیلنی عذاب قیلما بالا لرینی ئولتورمە بزنگ بر لە بیبەر ا گر بر مرتبە دلالة الا الله وان موسی و هارون رسول الله دیوب ئەیتسە ک بنی اسرائیلنی بیبەر سە ک الله تبارک و تعالی ینە دورت یوزیل عمر بیورور دینی فرعون ئەیتدی ای موسی هر پیغمبر ننگ معجزە سی بولا سینگ معجزە ک نی نەرسە دینی موسی علیه السلام منه طایاغم بر لە قولم معجزە دیدی و هم طایاغینی میدانغە صالحی بر الوغ یلان بولوب نوغری کیلگان نەرسە لر نی یوتا باشلادی موسی علیه السلام در حال طایاغن قولینە آلتی یکندن قولن چغاردی قوی بالتراب کوزلرن چاغلردی فرعون بو حالنی کوروب آزینه کوزینە چە بزگە مهلت بیر کیکاش ایتیم دینی آزینه کونی شنبه کون یا ایسە آنلار ننگ بە یرەم کونی ایدی موسی علیه السلام مهلت بیوروب فرعون مر ایندن چقدی ایکنجی کون موسی علیه السلام ینە کیلمی فرعون موسی علیه السلام نی کوروب و زیرلرینە ئەیتدی سز بومرس حقتک نی ئەیتسە سز ایمان کیلترسە ک نی بولور دیدی هامان ئەیتدی بو عمر گە کدر تکریلک دعواسن قیلک اییدی موسی غە قل بولور سکمی یا ایسە بزنی موسی غە قل قیلور سکمی؟ بز سیندن باشقە تگری بارن بلیمبز بوموسی سحرچی دینی فرعون هامانن بوسوزنی ایشتوب کولینە غرورلق کیلمی ای موسی سین سحرچی ایگانسک! بزنی سحرک بر لە مصر دن چغاورغە کیلگانسک! میندن باشقە تگری بارن هیچ کم بلیمدر سینگ سحرک کولک سحرچیلر نی میندە جیبار من آزینه کونتی سیندە بر بیرگە کیتبە بزده و عا گە خلافتق قیلما بز دیوب الله ننگ برلکینە بار لغینە پیغمبر لرنک حقتینە انکار قیلمی موسی علیه السلام آزینه کونن کونوب چغوب کیتدی فرعون در حال سحرچیلر نی جیدردی ییتمش ملک سحرچی ایدی هر قایوسینگ قولندە باولار بار ایدی فرعون ییتمش ملک سحرچینن دورت یوز سحرچینی خاصلاب صابلا دی قایچان سحرچیلر فرعون یانینە کیلمیلر ایرسە ا گر بز موسی دن اوستون بولساق بزگە خدمت حق بیورور سکمی؟ دیدیلر فرعون بلی بیورور من بلکه سز یاقنلاردن بولور سز دینی چون آزینه کونی ییتدی موسی علیه السلام فرعون میدانینە باردی سحرچیلر جییلغان موسی علیه السلام ئەیتدی ای او کنج سزگە الله تبارک و تعالی گە افترا قیلما کز الله ننگ عذاب بر لە هلاک بولور سز حقیقتە الله تبارک و تعالی گە افترا قیلغان کشی هلاک بولور نیتە ک فرعون افترا قیلا پادشاهلق اوزیمه قالسون دیوب حیلە قیلا لکن فاقده بیرمەس دینی قایچان سحرچیلر موسی علیه السلام ننگ بو سوزن ایشتکاج سحرلرن سالور او چون

نزاع قیلشد بیلار دغیده اگریزگه موسی اوستون بولسه موسی غه اییه روریز چونکه موسی ننگ
سوزی ساحرلر سوزینه اوغشامی دیوب فرعونگه ئه یئتدیلر برابری کشتی ایکی
سحرچی سز ننگ بیبرگز مصدرن چغارماچی بولالار دغیده هیبت بوللارده بورمکچی بولالار
ای بولداشلار ساحرلرگزی کیلترگزی دیوب صفلانیدیلر موننگ صرکنده موسی علیه
السلامه ای موسی اول طایاغکنی سین سالاسکی یا ایسه بز صالحیتی دیدیلر موسی
علیه السلام بلکه سز سالگزدیدی ساحرلر بولارن کونه صووینه بولغاب یعنی کونه
صروی برله بویاب صالحانلاری اوچون قۇیاش برله بولار بوتالوب یسوری باشلادی
موسی علیه السلام کولگنن قورقدی حق تعالی حضرتندن وحی ایرشدی قورقما ای
موسی! سین اوستون سین غالب اولق قولگنده غی طایاغکنی سال اول ساحرلر ایشله گان
سحرلاری یونار دیوب چون موسی علیه السلام طایاقتی بیرگه صالحی هیان برالوغ
یلان بولوب ساحرلر ننگ بارچه سحرینی یوتدی ساحرلر بواش لرنی کوروب تحقیق
بلدیلر بواش موسی علیه السلامن سحر توکل بلکه الله تبارک و تعالی دن معجزه
موسی هم هارون ننگ تگریسینه ایناندق دیوب هیان سجده قیلدیلر فرعون ئه یئتدی
سز ای سحرچیلار! میندن رخصت سز موسی غه ایناندگزمی؟ اول موسی سز ننگ الوغ
استادگرسز سحرنی موسی دن اویرهنگانسز مین سز ننگ اولق قولگرنی صلر آباغگرنی
کیسوب خرما آغاچیننگ بوتانلارینه آصارمن سز البته کوروسز موسی نگی یا ایسه
هینهمی عنایم قانی بولور موسی علیه السلامه ایمان کیلترگان ساحرلر ئه یئتدی ای
فرعون بزسینی اختیار قیلیمبز حقلغنی بلنگ معجزه کوردک الله تبارک و تعالی ننگ برلکینه
ایناندی قولگنن کیلگان حکمتی قیل سین ایسه بودنیاده حکم قیلورسنگ سین بزنی
کولچلهب قیلدرغان سحر گناهلرن دغیده بز ننگ کفرلک غطابزنی الله تبارک و تعالی
بارلقاسون الله تبارک و تعالی ایزگو جزا بیرگوچی هم عنایب باقی بولغوچی حقیقتده
منکر بولوب اولگان کمنه ننگ اورنی جنهم اول جهنگه کرگوچیگه اولم یوق ناینکه
راحت طابار اییدی دغیده راحت عورده یوق اگر بر کمنه الله تبارک و تعالی ننگ
برلکینه اینانوب ایزگو عملر قیلوب دنیا دن اوتسه آنسی کمنه ننگ درجه سی
الوغ عن اوچماغیننگ آستندن چیشه لر آغار اول عن اوچماغنده دائم راستده
بو عن اوچماشی وهم الوغ درجه لر گناهلر نمن انکار قارانغولقلر نمن پالک برلسان
کمنه لرگدر. سؤال: ساحرلر بر مرتبه طایاق ییلرنی یوتودن موسی علیه السلام ننگ
حقلغن نیدن بلدیلر؟ جواب: بولار ننگ شمعون اسملی عالم استاذلری بار اییدی
شمعونگه ئه یئتدیلر ای استاذ موسی ننگ طایاغی یلان بولوب بارچه سحر بزنی یوتدی
شمعون ئه یئتدی بارچه سحرگرنی یوتقاج طایاق یودانراق یا ایسه اوزونراق بولدی

يوق ديديلر شمعون ئەيتىدى اگر آلاى بولسە موسى حق پيغمبر ايكان بارچە عالمىنى تربيە قىلغۇچى اللە نىڭ بىرلىكىنە ايمانەم موسى ھەم ھارون اللە نىڭ پيغمبىرى ايدىكىنە اشانەم ديدى بس مونىڭ سوڭىدە بارچە لارى « اَمَّا رَبُّ الْعَالَمِينَ رَبُّ مُوسَى وَهَارُونَ » دىوب سەجە قىلىدىلر ساعارلر قاچان سەجە قىلىدىلر ايرسە اوچماخنى ھەم اوچماخ بولغان درجەلرنى كوردىلر شونىڭ اوچون فرعون نى قىدر قورقتسەدە ايمانەن دونەدە دىلر توش وقتىدە ايمان كىترمشلر ايدى اخشام وقتىدە فرعون بارن ئولتورتى شەيد بولوب اوچماخلىق بولدىلار فرعون لعين مؤمنلرنى ئولتۇرگاچ آسيە ئەيتىدى اى فرعون اوققانيسكى موسى بوقدر معجزە كورسە تىدى اوزنىڭ انكارىڭ يېتەيمىي مؤمنلرنى ئولتۇردىڭ ديدى فرعون آسيە رضى اللە عنها گە آچولانوب سىندە موسى غە ايمان كىتردىڭمى ديدى آسيە البتە يىرۈكۈكنى وبارچە مخلوقلارنى ياراتقۇچى بىر اللە در ديدى . وئەن سونىڭ آسيە رضى اللە عنها نماز ھەم عبادىتكە مشغول بولدى فرعون آسيە نى توندىروب ھېس قىلدى قىرق كۈن رزق اشار نەيت بىرمەدى مۇئەن سوڭ اى آسيە اول سورىكەن قايت يوق ايرسە عذاب قىلورمەن ديدى آسيە قوللىكەن كىلگان عذابنى قىل مېن حق دىغنى بلىم ديدى فرعوننىڭ آچووى كىلوب دورت تىمەر قازق قاقدروب آسيە نى شوڭار منگىروب عذاب قىلدى آسيە رضى اللە عنها صوصادى غىيىدەن اوچماخ شراپى ايرشدى حق تعالى نىڭ فضلى ايرشوب اوچماخنى ھەم اوچماخ درجەلرىنى كوروب دعا قىلدى قوله تعالى « اِذْ قَالَتْ رَبِّ اجْنُبْنِي وَبَنِيَّ مِنَ مَنَّاسِ وَنَجِّنِي مِنَ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الظَّالِمِينَ » يعنى ياروب اوز قارشىكە اوچماخەن مېنەم اوچون بىر ايو بنا قىل دىغىدە مېنى فرعونەن ھەم فرعوننىڭ ئەمەلىنەن قوتقار دىغىدە مېنى ظالم قومەن قوتقار اول ظالم قوم قىبىلردىر حق سەئانە و تعالى دعاسن قبول قىلدى آسيە رضى اللە عنها جانن تسليم قىلوب دولت باقىگە واصلە بولدى رضى اللە عنها چون بو واقەلردە سوڭ آدمىلر توش توشەن موسى عليه السلامنى تصديق قىلوب ايمان كىلقرە باشلادىلار فرعون لعيننىڭ كامىل آچووى كىلوب بنى اسرائيلنى ھوتورلى عذاب بىرلە عذاب قىلا باشلادى بنى اسرائيل ھەم طارغوب اى موسى سىن كىلو بىرلە بىزنىڭ طنچىمىز لغىز آرتىدى دىوب موسى عليه السلامغە اويكەلەر ايدىلر موسى عليه السلام صبر قىلدىڭلار اللە نصرت بىرگۈچى دىوب وعظمايىت قىلور ايدى قوله تعالى « قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْاَرْضِ » يعنى ئەيتىدى موسى عليه السلام شايد اللە تبارك و تعالى دشمانىڭىزنى ھلاك قىلور بىر يۈز يەتسەزنى خلىفە قىلور بس اللە تبارك و تعالى سىزنىڭ ئەمەلىڭىزنى كورور شكر قىلغانىڭىزنى طاعت عبادىتىڭىزگە كورە

جزا بیروور. فرعون لعین کامل تکبرلگندن بنی اسرائیل نك خاتونلارینه قاراولچیلار قویوب ایر بالالارن هبان ئولترتدی بو ئولترمکی ملکینك کیتمه کی شول ایربالادن بولور دیب توگل ایسی کامل دشمانلغندن ایسی قایچان فرعون دشمانلغنده دائیچیلیق قیلدی ایسه حق سبحانه و تعالی فرعون اهلینه آچاشق بیردی کوکن یغور یامادی بیردن آشلق طاری چقمادی چیلک بیمش آزاوسدی تاینکه فرعون هم آنك قومی بواشلرنی اوزلرنینك گناه شوملغلرندن کوروب عبرتله نسونلر اوچون اما اول ظالم قوم اصلا عبرت آلمادی اگر آشلق طاری اؤسه اوزلریغه تیش بلورلر اگر اؤکمهسه قوریلق یسا ایسه بلا کیسه موسی علیه السلام دن شوملانوب شهیتورلر ایسی نیندی گنه علامتلر کیتسه گنه بزنی اوزک مسخر قیلو اوچون ای موسی سیک اینانمیز دیو موسی علیه السلام شهیتور ایسی اینانماساگز سز لرگه عذاب کیلور الله تبارک و تعالی سزگه نیندی علامتلر کورسه ته دیو فرعون قومی شهیتیلر بو علامت دیگانك تورلی تورلی سحرک بزاؤله کیلوب کیتکان آتالریزدن موندی سحرنی وهم بیغبردیگان سوزلرنی ایشتکابز یوق فرعون شهیتدی ای جماعت مین مینن باشقه تگری بارن بلیمین ای همان کیریچ صوقدروب بو بیوک مناره یاصات مین کوک طرفینه منوب موسی تگریسن کوریم موسی یالغانی طورغاندر دیب گیان قیلامن دیوب وزیر ی هاما نغه بیوک مناره یاصاتورغه بیوردی بس وزیر شول قدر بیوک مناره یاصاتدی ایکی ته ولکده باشینه چغار ایدیلر قایچان تمام بولدی ایرسه فرعونگه شهیتیلر فرعون منارهغه چغوب قارادی بیردن کوک نیچک کورندی ایسه مناره دن اوشانداق کورنور فرعون اوزاق قاراب توشدی اوزینك باطل اعتقادی برله کوکه مینن باشقه تگری یوق موسی یالغان سویلی دیدی موسی علیه السلام فرعون گه باروب ای ملعون الله فی انکار قیلما الله بار و بر بار چه عالینی یاراتدی آی کورنی یاراتدی مین الله نك بیغبریمین بنی اسرائیل فی مینم برله تبیه ر عذاب قیلما یوق ایسه دعا قیلور من عذاب کیلور دیدی فرعون شهیتدی قولکسن کیلگاننی قیل مین مینن باشقه تگری بارن بلیمین دیدی اول عالم السر و الخفیات ظالم فرعون نك و غیریلرنك عنادن کوروب طوفان ییبه ردی قوله تعالی « فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَاللَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ » یعنی شهیتدی الله تبارک و تعالی بس ییبه ردك بزاؤل فرعون و قومینه طوفاننی طوفانن مراد قاتی یغور دخینه چیکرته لرنی دخینه قانباللرنی دخینه باقالارنی دخینه قاننی آیرم علامتلر قیلوب بس اول فرعون و قومی تکبرلک قیلدیلر دخینه بولدیلر آلا ر گناهکار قوم

روایت قیلندی قاتی قارانغیلق بولوب سیگیز کون اول فرعون قومینه یغور یاودی ایو اچلرینه صو طولدی هیچ کینک اؤیندن چغارغه حالی بولمادی بنی اسرائیل نلک ایولری هم قبطیلار ایووی برله آرا لاش ایوی بنی اسرائیل اؤینده اصلا صو بولمادی بو یغور صووی فرعون قومینک ایگن بیرلرینه جاپلیدی ایگنلک که باروب براش قیلا آلمادیلر ظالم قوم فرعونگه باروب ای فرعون اگر سین تگری بولساک بزنی بو صودن قوتقار دیدیلر فرعون ئەیتدی بو اشنی موسی قیلیدی بارگز موسی غه ئەیتگز بو عنابنی ییبه رسون ایمان کیتوروز دیکیز دیدی فرعون قزمی موسی علیه السلامه کیلوب یالهادی موسی علیه السلام دعا قیلیدی یغور کوتەرلیدی اوزاق یغور یارغان سببلی ایگنلر اوله نلر شول قدر یاشاروب اوسوب کیتیدی فرعون قومی اول حالتی کوروب بزینک عناب دیگانهز رحمت ایکان آشلقلارین نیندی اوسدی دیوب ایمان کیترمه دبلر و عه گه خلاقلق قیلدیلر حق سبحانه و تعالی چیکرتکه لر ییبه ردی حتی قویاشنی قبالا اچار ایدیلر کیلوب فرعون قومینک ایگنلرینه توشدیلر بر ساعتده تمام آشلقلارن قورندیلر فرعون قومی یغلا فرعونگه باردیلر فرعون مصر الوغلارن موسی علیه السلام غه ییبه ردی بارگز موسی غه ئەیتگز بو چیکرتکه لر فی ییبه رسه ایمان کیتوروز بزنی اسرائیلنی آتار بیروب ییبه رور بزدیدی اول ظالملر موسی علیه السلامه باروب فرعوننک سوزن ئەیتدیلر موسی علیه السلام دعا قیلیدی چیکرتکه لر اوچدی اما فرعون قومی همان ایمان کیترمه دی آندن صولک الله تبارک و تعالی قاندا لالار ییبه ردی فرعون قومینک قالغان آشلقلارن آشادیلر فرعون قومی ککبرلک قیلدیلر اییدی آشلغیزیتدی ضرر کیترگان کشیگه نیک ایمان کیتریک دیدیلر روایتدر انس بن مالک رضی الله عنه یغمبر صلی الله علیه و سلمدن ایشتدم دیوب چیکرتکه کورسه بو دعانی او قور اییدی «اللهم اهلك الجراد واقطع دابره اللهم اقتل کبائره واهلك صغائره وافسد بیضه وخذ بافواهه عن معاشنا و ارزاقنا انک سمیع الدعاء» موندن صولک الله تبارک و تعالی نلک قرمانی برله موسی علیه السلام طایاغی برله دریاغه باروب صوقدی دریادهغی باقالار بارچس قچقرشوب قارانغی تون کولک بولوب چقوب مصرغه کردیلر فرعون قومینک اویلرینه تولدیلر قایاغنه قاراسالار آنده باقا بولدی قاینی تورغان آشلارینه اچه تورغان صولارینه باقا تولدی حتی سوز سویله شانده آغرلارینه سیکرهلر اییدی فرعون قومی بو حالدن بیگ قورقدیلر آشا اوچدن قالوب موسی علیه السلامگه جییلوب باروب یالباردیلر ای موسی اگر بو عنابنی ییبه رسه ک ایمان کیتوروز دیدیلر موسی علیه السلام دعا

قیلیدی باقالار کیتیدی ایمنی ایمان کیلتیرگز دیندی اول ملعونلر شهیتدی سهرچی
ایگانکنی بلدلا نیک ایمان کیلتیریک دینیلر موندن صولک الله تبارک و تعالی
اول ملعونلرنک اچهر صوون آشار نعمتلرن قانغه شهوردی بارچه دریالار فرعون
قیمینه قان بولدی بنی اسرائیل صوونده هیچ نهرسه بوق بوقان ییدی کون ییدی تون
دائم بولدی فرعون قومی هم فرعون عاجز بولدیلار قبطیلاردن برس بنی اسرائیل
آرغندن ادچی برله صو اچمه کچی بولوب قولن صوغه تقدی همان آنک قولی
تیکره سی قان بولدی فرعون هم اچه سی کیلوب میکا بنی اسرائیل صووندن صو کیلتیرگز
دیو بیوردی کیلتیردیله همان قان بولدی صونی طاشلادیلار آنن فرعون صولی بییش
پوزوم کیلتیرندی صغوب صوون اچمه کچی بولدی یوزوم صودی هم قان بولدی فرعون
صو صاوننن نهم عاجز بولوب موسی علیه السیلامگه اوزی یالباردی ای موسی بوعدا بنی
بییهر ایمان کیلتیرورمز بنی اسرائیلنی هم سیکا بیورورمز دیندی موسی علیه السلام شهیتدی
ای ملعون نهجه مرتبه وعده قیلوب وعده کنی بوزدک ایندی دعا قیلماهن بوقدر معجزه
کورو ایمان حکیلترمه دک وعده کنی بوزدک دیندی فرعون شهیتدی ای موسی
اؤلگی وعده لر نی مین قیلما دم ایندی اوزم وعده قیلماهن اگر بو بلانی بییهر سه ک
ایمان کیلتیرورمز بنی اسرائیلنی سیکا بیورورمز دیندی موسی علیه السلام دعا قیلدی
فرعون قومینک صوونده قان کورنمهس بولدی ایرته گیسن موسی علیه السلام فرعونگه
باروب ایمان عرض قیلدی فرعون قبول ایتمه دی روایتدر موسی علیه السلام ساهرلرگه
غالب بولغاندن صولک مصرده یکر می یل توردی حق تعالی فرمانی برله بو یکر می یله
ککوب معجزه کورسه تندی وهم ککوب وعظ نیصحت قیلدی اصلا قبول ایتمه دیلر بنی
اسرائیلدن جفالارنی کیهتمه دیلر بنی اسرائیل عاجز بولدیلار موسی و هارون علیهما
السلام فرعون وهم فرعون قومینک ایمان کیلتیرورننن امید اوزوب مناجات
قیلدیلار قوله تعالی هبنا انا و قال موسی «ربنا انک اتیت فرعون وملاؤه زینقوا و اموالا
فی الحیره الدنيا ربنا لیضلوا عن سبیلک ربنا اطهس علی اموالهم و اشهد علی قلوبهم
فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب الالیم» یعنی موسی شهیتدی ای بزنگه ربیز حقیقتک سین
فرعون اوزهرینه هم فرعون قومی اوزهرینه کورکام کییلر کورکام آطلار بیزدک دخیمه
دنیا ترک گنده ککوب ماللار بیزدک یارنی بو کورکام آطلار کوب ماللار سبیلنی
البته سینک بولکنن آزارلار ای بزنگه ربیز اول فرعون هم قومینک ماللارن هلاک
قیل ککوللرن قارا قیل رنجتک کوچی عذاب کورمی آنلار ایمان کیلتیرمه سلر
دیندی هارون علیه السلام آمین دیندی دعالاری حق تعالی حضورنده

قبول بولدی حق سبحانه و تعالی موسی علیه السلامه مصردن بنی اسرائیلنی وهم یوسفی علیه السلام نابوتن آلوب چقماقغه امر قیلدی لکن فرعونن طنچ چغوا چون موسی علیه السلام فرعونن بنی اسرائیلنی عید بهیره مینه ایرته گه مینم برله صحراغه اوز بزجه عبادت قیلورغه بیبهردیوب صورادی فرعون بیبهرمه سه مینه بره عذاب کیلتورور دیوب بنی اسرائیلگه رخصت بیردی بنی اسرائیل خانونلاری قبطیلار خانونندن عیددن کیلگانچی بزگه آلتون کمش خسیندلر کزنی بیروب نورکز دیوب کییلرن آلتون کمش انهو مرجانلرن صورادیلار الله تبارک و تعالی قبطی خانونلاری کوکلینه مرحمت سالدی بار جهازلارن بیردیلر ایرته گیسن موسی علیه السلام بارچه بنی اسرائیلنی جیبوب مصردن چقدیلار فرعون هم قومی او یله صوئینه چه موسی علیه السلامنی کوتدیلو موسی علیه السلامن هم قومندن نام نشان یوق موسی علیه السلام بنی اسرائیلن یوسفی علیه السلام نابوتنک اوزن صورادی بر قارچق مین بله من لکن اوجباخته اوزگه مینی یولداش قیلساک کورسه تورمن دیدی موسی علیه السلام قبول قیلدی قارچق کورسه تندی موسی علیه السلام بنی اسرائیلنی آلوب یولغه کردیلر فرعون امر قیلدی مرسى قاچدی عسکر جیبلسون دیوب اوج کون عسکر جیبوب اوج ملک عسکر برله دورتنچی کون موسی علیه السلامنی قووا چقدیلار شه بیشلر بنی اسرائیلنک خانونلری اوغل قرلاری جه بهو ایدی کوب بیر کیمته آلمادیلار بیسنچی کون طانک وقتنه فرعون موسی علیه السلامنی هم بنی اسرائیلنی کوردی نیل دریاسی یانندن بارالار آط عسکر طاوشن بنی اسرائیل ایشتوب بیگ قورقدیلار موسی علیه السلامغه خبر بیروب ای موسی آرتبزدن دشمان ایرشدی آلد بزه نیل دریاسی بز نیشله ربز دیدیلر موسی علیه السلام قورقه اکر الله تبارک و تعالی بزنگ برله دیدی و کوکلی برله مناجات قیلدی یارب بزنی ظالمردن قوتقار دیو حق سبحانه و تعالی موسی علیه السلامگه دریاغه صوقماغه امر قیلدی قوله تعالی «فَاَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ» یعنی حق سبحانه و تعالی ای موسی طایاغنگ برله دریاغه صوق دیدی موسی علیه السلام دریاغه صوقدی ایرسه اون ایکی یول بلندی بره باننگ هر اون ایکی یول باشینه اون ایکی سبطنک یعنی روننگ برسی الوغ طاو اوخشاشلی بولوب توردیدلار موسی علیه السلام یورکز نی قاراب توراسز دیدی قومی شه یتدی بو بیردن نیچه یالار صو آققان بانار بز دیوب قورقماز حق تعالی قویاشقه هم جیلگه امر قیلدی شول ساعتده دزیاننگ تورن قورتدی بنی اسرائیل دریادن کچه بر بولدیلار دریادن تمام چقماس بورون عسکری برله فرعون بیشتنی فرعون آیفه آملانغان

ایدی کوردی دریاده اون ایکی یول بولغان بویوللر حق تعالی ننگ قدرتی موسی علیه السلامک معجزه سی ایکنن بلسده قومینه مینم الوغلفهنی کورکز دریا میکا یول بیردی دیوب دریاغه گرمی کیری قایتقهچی ایدی اول آراده جبرائیل علیه السلام بر بایطال آطفه آطلانوب فرعون آلدندن اوتدی فرعون آطی بایطالنی کوروب آرتندن دریا بولینه کردی فرعون نی قبر باشن طارتوب قاراسده تونا آلمادی اول آراده فرشته لر عسکری ظاهر بولدی فرعون عسکرن سوروب دریاغه کرتدیلر همان شول ساعت اوستلرینی صو باصدی بنی اسرائیلین سلامت قوتلنی فرعون قومی هلاک بولدی فرعون غرق بولو درجه سینه ابرشکاچ بنی اسرائیل اینانغان الله غه ایناندم دیب ایمان کیلتردی جبرائیل علیه السلام بر اوج بالحق آلوب فرعوننک آغزینه بهردی ایا حاضر ایمان کیشره سکس موندن الک گناه قیلنک بیریزنده تمام بوزقلق قیلنک اییدی ایمانک مقبول توگل اوزنک منگو نودغلق دیوب غیب بولدی فرعون جانن جهنم گه بیبهردی بنی اسرائیل فرعوننک عذابندن عاجر بولوب فرعون قورقووی تمام کوکل لرینه برکسگان ایدی گیان برله فرعوننک هلاک بولودینه اینانهچی ای موسی فرعون دورت یوزیل تکر پلنگ دعوا سن قیلدی غرق بولغانن کوزبیر برله کورمه دلک کوزبیر برله کورسه نک جانبز نثار ایدی دیدیلر موسی علیه السلام مناجات قیلدی یارب فرعون لعین ننگ میتن بنی اسرائیل گه کورسه ت دیب شول ساعت دریا تولقلانوب ثولکلر نی اوستکه قالقوتدی فرعون لعین خنزیر کولک کوروب صو اوستینه چقدی بنی اسرائیل آنی کوروب جانلاری تندی خداغه شکر سجده سی قیلدیلر روایت قیلنیش بولدی موسی علیه السلام بنی اسرائیل برله عاشورا کون فرعوننن قوتلوب دریا دن چغوب اوزلرینک اصل یورطی شانغه یونه لیلر بولسه عمالقه قومینه یولقلیلر عمالقه قومی صغر صورتینه تابنالر ایدی بنی اسرائیل آنی کوروب شهیتدیلر قوله تعالی «قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا آلِهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ» یعنی ای موسی بولار صورتی اوخشاشلی بزگه صورت نکری یاصاب بیر دیدیلر موسی علیه السلام شهیتدی سز نادان قوم بو عمالقه قومی اوشبو صغر صورتینه طابنو سبعلی هلاک بولغوچی عبادت لری باطل مین سزگه الله دن باشقه نکری اولیه مینی سزنی الله تبارک و تعالی بارچه عالم خلقینه آرتق قیلدی فرعون قومندن قوتقاردی بالالرگزنی ثولقره ایدی خاتونلرگزنی قار اول قیللر ایدی بوسزگه الوغ بلا و خورلق ایدی دیدی بنی اسرائیلنک مرادلری مصرغه بارماق ایدی ینه مصرغه باروب قیطیلر نی ره رش بولارغه جفا قیلغان بولسه بولار هم قیطیلرنک قالغانن جفا قیلساق ایکن دیوب فکرد: ایکن عمالقه قومینه اوچراب موسی علیه السلام دن نکری صورتی

صوراب گناھكار بولدىلر حق تعالى طرفندن بنى اسرائيلگه بيت المقدسكه سجدە قىلۇپ
 ھم ھطّە دىۋوب كرورگە امر بولدى ھطّە نك معناسى يارب الھم بزلرنك پوت صورت
 صوران گناھىزنى كىچىر عفو قىل دىگان معنادە در بنى اسرائيلنك بغشىلارى بيت
 المقدسكه سجدە قىلۇپ ھطّە دىۋوب كرديلر اما بوزوقلارى سجدە قىلسەلردە ھطّە اورنىنە
 ھنطّە دىۋوب اللھ تبارك و تعالى نك بيورغان سوزن اوزگار توب كرديلر ھنطّە بغداى
 معناسندە بوبوزقلار گناھلارنك يارلقانماقن تلھ مەدىلر بلكە دنيا مقصودندن بغداى
 تلھ دىلر حق سبحانە و تعالى بنى اسرائيلنك بوبوزوقلرىنە عذاب يىبەردى بىر واپاتك طاعون
 يىبەردى بىر ساعتدە يكرمى دورت مك كشى ھلاك بولدى موسى عليه السلام قاچان بيت
 المقدسنى زيارت قىلدى ايرسە طور طاغىنە باردى حق تعالى گە مناجت قىلدى حق سبحانە
 و تعالى تورات كتابنى بىر مكنى وعد قىلدى و دى ئەيتىدى اى موسى بنى اسرائيلغە
 ئەيت مېنىم بيورغىنى قبول ايتسونلر يەن ولايتندە آتالارنك دشمانلارى ھم مېنىم
 دشمانلارم بار باروب آلارنى دىنگە اوندە سونلر قبول ايتسەلر صوغش قىلسونلر
 دىدى موسى عليه السلام بنى اسرائيلگە خبر بىردى قبول قىلۇپ صوغشقا حاضرلەندىلر
 اول يەن ولايتندە گى خلقى عالقە قومى ايدى بوبلارى اوزون اوزلرى كوچلى عاد
 قومى نسلندن ايدى حتى اول عالقە قومىنك كوبرە گىنك بوبى اوچ يوز آرشىن
 كوكرە كلرى يەنى آرقلىسى اون يىدى آرشىن ايدى اما بنى اسرائيلنك كوبرە گى
 موسى عليه السلام بويىندە اون آرشىن ايدى قاچان بنى اسرائيل قومى صوغشقا
 حاضرلەندىلر ايرسە ھر رودن بركشىنى شەچى ھم اباچى ايتوب عالقە قومىنە اردن
 ېر قىلدە اربعاء شەرىنە يىبەردىلر اباچىلر تون بويىچە باروب كوندىز بىر يىردە باشرنوب
 يال ايتەلر ايدى بو طرىقە ەم لقە شەرىنە باروب بىر باقشە كروب باشرنوب بىر
 آغاچ كولەگە سىندە ياتدىلر آروب كىلگان كشىلر يوقىغە كىتەشلر باقشەچى باقشەدە
 يورگاندە بىر آغاچ توبىندە اون ايكى آدم يالاسى كوروب اوياتوب موندە نىك كىلەكز دىۋوب
 صورادى اباچىلر اول باقشەچىنك گە دەسەن كوروب كوئللرىنە قورقوتوشوب حقيقت حالنى
 ئەيتوب بىردىلر باقشەچى بو حالنى كوروب كولغى بولارنى طوتوب آلتىسون بىرىقى
 كەسەينە آلتىسون ايكنچى ياق كەسەينە سالوب پادشاھ سىراينە آلوب باردى رخصت صوراب
 ميدانغە يەنى سىراى زالىنە كروب بو اباچىلرنى كەسەندىن توكدى اى پادشاھ بو
 كشىلر سىكا اباچى بولوب كىلگانلر دىدى پادشاھ اى بالالر اباچىگە كىلگەنمى دىدى
 بلى اباچىگە كىلگەن دىدىلر پادشاھ وزير و زراسىنە قاراب بولار نىچك تركك
 قىلورلر دىدى وزيرلرى ئەيتىدى بولار ھىلە كار ھىلە بىرلە دنيا طونالر دىدىلر
 پادشاھ بيوردى بولارنى صنماق لازم دىۋوب اگر سزنى ابوئزگە يەرسەم قايتورسىمى

بزنك سزنگ برله صوغشغه حالسز بولماس قايتور ايدك ديديلر پادشاهه ئيتدى اگر بزنك آملار بىزه آشارغه صالحساز سزنى بيبهر من ديوب آط آتظار لارن كورسه تى قبول ايتوب بارديلار كورسولر آملارى هم اوزارى كوك ابرى ايش بوزلارنك بويلارى اوتلقغه بيبهرلك توكل درحال باصچ ياصاب اوتلقغه آشارغه صالحيلار برسندن توشوب ايكنچيسينه آشارغه صالحانچى اولگيلرى آشاب بقرر ايدى بو آملارغه قناعتله نورلك رزق صالحوب بيشكره آلماديلر آخر هر قايتو اوتلقغه بول قىلدىلر آملار صالحان بجهنش آشاماس بولدىلار پادشاهغه بولارنك حالن خبر بىرديلر پادشاهه ئيتدى بولار حيلهكار ايكان ئولتر كز ديدى . پادشاهنك خانونى اى پادشاه بولارنك حيلهسى سزگه نى ضرر كيتسورور بيبهر كيتسولر ابولر ينه سىنك حالكنى قايتوب سز يله سولر ايكنچى اوزلر يده كيلمهسلر ديدى پادشاه بوسوزنى معقول كوردى بولارنى بيبهر كز كيتسولر ديوب امر قىلدى پادشاهنك خدمتكارلر نى بر كشى بولارنك آلتيسون بر قولينسه ينه بر قولينه آلتيسون طوتوب سرايدن آلوب چغوب بازار اورناسينه باروب اى جماعت بو كشىلر پادشاهغه ايلچىلككه كيلسا لار ديوب شهر بىردى عمالقه قومى بولارنك كچكته لگن كوروب كولشدىلر ينه پادشاه بىوردى بولارنك آشارينه بربوزم بىر كز ديو كيتروب بر بوزم يعنى هر برتوك و يغا گراد بىرديلر هيچ قاسى اول بوزمنى كوتره آلماديلر آخر اول بوزمگه بر آغايچ قاداب ايكى كشى آغاچدن ايكى كشى ياندن كونهروب آلوب چغوب كىلدىلر درست بولسه بسوده بنى اسرائيل قومينك آزغىلغىندىر قايتقاندە بولده كىكاشدىلر اگر بنى اسرائيلگه قايتوب عمالقه قومينك صفتن نه يىسهك بارچه خلق قورقور صوغشغه مەكن ديوب ئيتيك ديوب بنى اسرائيل خلقى اچىده قايتوب ئيتدىلر باردق عمالقه قومن كوردك صوغشغه مەكن ديدىلر لکن ايلچىلرنك برسى عمالقه قومنده كورگان قصه نى اوزينك خانونينه سويله دى اول خانون ايكنچى خانونغه سويله دى بوقصه بنى اسرائيلگه فاش بولدى قورقوب موسى عليه السلامگه كيلوب بىز اول شهرگه بارمايىز هم كرمه بىز اگر اول قوم شهرندن چقسه بىز كورور بىز ديدىلر موسى عليه السلام قومينه ئيتدى سز باروب قابادنغنه كرسه كز غالب بولور سز الله تبارك و تعالى گه توكل قىلگىز اگر الله تعالى نك وعده سينه ائشانسا كز ديدى قومی ئيتدى بىز مگو اول شهرگه كرميىز عمالقه قومی چقماغان مدتده اى موسى سىن بار تگرك برله ايكنز صوغشگىز بىز مونده اولطرابىز ديدىلر قوله تعالى «قَالَ رَبِّ اِنِّى لَا اَمَلُكَ اَلْاَنْفُسِ وَاخَى فَاَفَرَقْ بَيْنَنَا وَاخَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ» يعنى موسى عليه السلام بى اسرائيلدن سىن بسار ربك برله صوغش قىل دىگان

سوزنی ایشتكاج یارب حقیقتنه مین اوزمندن هم قردهشم هاروندن باشلغنه خواجه توگل بزنگ برله فاسق قوم آراسن آیر دیردی بس حق سبحانه و تعالی دن خطاب کیلدی اول عهلقه بیردی بنی اسرائیلگه حرام قرق یلغنه چه تیه صحراستنه یورورلر نه مصرغه نه شامغه بارا آلماسلار دیو عهلقه قومینه ایلچی ییمه رگان پیورلری ئیبه صحراسی ایدی بنی اسرائیل موسی علیه السلامغه قارشیلق قیلوب مصرغه کگیری قایشانچی بولوب آتلارن آتلانوب بار جهازلارن آرتوب کوندز کون بونده کیتدیلر کیچ بریبرگه باروب یوقلادیلار ایرته توروب قاراسه لار اوزلرن اؤل کوجکان اوزنلارنه کوردیلر دورت آیده تمام روزقلاری بتدی اچهر صولاری توگوندی منوب یوری تورغان آط توبه لرن هم بشروب آشادیلار رزقغه عاجز بولدیلار موسی علیه السلامغه کیلوب بقلاب رزق تله دیلر پیغمبرلرننگ کوللی بومشاق موسی علیه السلام دعا قیلدی حق سبحانه و تعالی بنی اسرائیلنی اسیلگسن صاقلار اوچون بولوب پیبهردی بواوطن بنی اسرائیلگه رزق من سلوی یساوردی «من» شیکرلی ککومهج پاکه حلوه یعنی شیکرلی گلوه «سلوی» بد بلیق ایتی تفسیر قاضیده نه یاتور بنی اسرائیلگه شیکرلی حلوه طاک آطودن قویاش چقانغه چه قاریاوغان اوغشاشلی یاوار ایدی قبله طرفندن سیمز بد بلیق ایتی کیلور ایدی قاپچان بی اسرائیل رزقنی بولدیلر اچهرگه صوکیه ک بولدی موسی علیه السلامغه یالبار دیلار موسی علیه السلام دعا قیلدی حق سبحان و تعالی طایاغی برله طاشقغه صوغارغه وحی قیلدی چون موسی علیه السلام طاشقغه صوقندی ایرسه اون ایکی چیشمه چقدی سی اسرائیل هر بری بر چیشمه دن اچدیلر بو طاشنی موسی علیه السلام اوزی برله آلوب یورور ایدی اول طاشنی اصل آدم علیه السلام اوجماخن آلوب چقان ایدی آدم علیه السلام دن شعیب علیه السلامغه قالوب شعیب علیه السلام موسی علیه السلامغه طایاغی برله برگه بیردی دورت بوچماقلی یعنی دورت یاقلی طاش ایدی هر یاغندن اوج یول چیشمه صوغه ایدی اول طاش موسی علیه السلام قویوروغه صوغه کورگاج موسی علیه السلامنگ کیین آلوب قاقچان طاش ایدی حق تعالی شول طاشنی موسی علیه السلامنگ عیمسز ایکن بلدروگه سبب قیلیمس ایدی قصه سی شولدر بنی اسرائیل موسی علیه السلامنگ قولن آق کورگاج موسی آلا تهنلی ایکن دیوب موسی علیه السلام دن چیرکانور ایدی طاش کیین آلوب قاقچاق بنی اسرائیل خلقی کوردیلر موسی علیه السلام تهننه اصلاعیب یوق بو طاشنی اوزنگ برله آلوب یور دیوب جبرائیل علیه السلام موسی علیه السلامغه اشاره قیلدی شول سببلی اول طاشنی موسی علیه السلام اوزی برله آلوب یورور ایدی اول طاش کورغلی بر آرشین ایدی

ديوب تفسير قاضيده مذکوردر. روايتدر بنی اسرائیل تيه صحرا سنده هر کون ايرته برله قۇياش بايقانجه مصر شهرينه طابا بارورلار ايدى كيچ بولدى ايرسه بر بيرده طوقتار ايدىلر ايرته طورسدر اول قوزغالوب کيتگان اورنگ بولورلار ايدى بو روه وشه قرق بيل تيه صحرا سنده آداشوب بورديلر كييمارى تمام توردى حق سبحانه وتعالى اوزينگ رحمتين بو قرمنه کوکن كييملر يادردى الوغسينگ کهکنه سينگ اوز بو يهنه تيگر يعنى طامان ايدى بو كييملر اصلا نوزماس ايدى اگر کرله نسه اوتقه سالورلار ايدى گويه يا ئا كييم بولوب طازاروب کونن آردلاروب چغار ايدى کولهك اشطان اينك بورك هر قايرسينگ کرامت كييمى بالالرى اوسکان صابن كييمى برگه زورايور ايدى قرق بيل آتق كييم شيكرلى کومهج بيلدى ايتى آساب يالغدىلر يعنى چمکريدلر قوله تعالى «قَالُوا يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعَ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسُهَا وَبَصَلَهَا» يعنى اسرائیل قومى شه يتدىلر اى موسى بزرتورى طعامنه صبر ايتيميز اوزنگ نکرکن بزگه دعا قيل بيرده اوسه طورغان باشلجه اوله نلر دنيه قيبازلار ياصقلار صوغانلار صارمصاقلار چقارسون ديديلر قوله تعالى «قَالَ اسْتَبْدِلُونِ الَّذِي هُوَ آدَنِي بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهْبَطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ النَّارُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبِأُولَئِكَ نَبْغِضُ مِنَ اللَّهِ» يعنى الله تبارك وتعالى شه يتدى يا ايسه موسى عليه السلام شه يتدى ايا سز لندنه هم فائده ده کيم بولغان نرسه نى آندن آيزگو بولغان نرسه گه آلدن ازمنى مصرغه توشکز حقيقتده سز صوران نرسه لر مصرده بار تحقيق اول بنى اسرائیل نى خورلق دخييه مسکينلک چولغا يو آلدى دخييه اول بنى اسرائیل الله تبارك وتعالى نك آچويينه گرفتار بولدىلار اوزلرينگ کفران نعمت قيلماقلارى سببلى دخييه بغير حق پيغمبرلرنى ئولترمکارى سببلى چونکه اول بنى اسرائیل شعيا زکريا يحي عليهم السلاملرنى ئولتردىلر (تفسير).

قصه نزول التورات

روايت قيلنمش بولدى فرعون هلاک بولوب موسى عليه السلام بنى اسرائیل برله مصرغه قايتماق حق سبحانه وتعالى، تورات کتابنى ايندرمگه وعده قيلدى موسى عليه السلامغه قرق کون روزه طومتاقته بيوردى اول قرق کون ذوالقعدة نك تمامى ذوالحجه نك اون کونى ايدى قوله تعالى «وَأَدْعُواَنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً» موسى عليه السلام طور طاغيته باروب کوندر روزه توندى کيچلرده عبادت برله مناجات قيلدى حق سبحانه

وتعالی تورات کتابی ایندردی روایت قیلنیش بولدی موسی علیه السلام مصرده وقت فرعون هلاک بولغاچ الله تبارک وتعالی کتاب بیریلمچی ای بنی اسرائیل سز قبول ایته سز می دیوب شهیتکان ایدی بنی اسرائیل هم قبول قیلورغه وعده قیلغانلار ایدی شول سببلی موسی علیه السلام تورات کتابن تله دی تورات کتابی قزل یاقوتدن اون طاققاده ایدی هر طاققاده یوز سوره هر سوره ده مک آیت بار ایدی بو یاقوت طاققانی حق تعالی موسی علیه السلام قولنده یومشاق قیلدی بو طاققالتارنی موسی علیه السلام بارماقلاری برله آچدی لکن کوته رووی آغر بولدی موسی علیه السلام «لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم» دیدی تورات موسی علیه السلامگه بیکله ایدی کوته روب قومینه آلوب کیلوب اوقودی بنی اسرائیل تورات اچنده الله تبارک وتعالی ننگ امرلرن نهی لرن ایشکاج یاموسی بو کتاب کوب مشغولی اشار قوشا ایکان بزگه کیره ک توکل بز قبول ایتمیز دین یار درحال جبرائیل علیه السلامگه امر بولدی بنی اسرائیل قومن تمام باصار قدرلی برالوغ طاوفی کوته روب کیلوب بنی اسرائیل قومینگ باش اوستنده توندی موسی علیه السلامگه وحی بولدی یاموسی قومگه شهیت اگر توراتنی قبول قیلماسه لار بو طاق برله هلاک بولورلار دیو موسی علیه السلام وحی فی ابرشردی قومی قارشیلق قیلدی لار طاق باشلارینه تیدی بو گولدی لرن آندن آرقالارینه تیدی بیریگه یاندیلر کیئاش قیلدی لار اگر طاق یا ئاغه زغه تیهسه قبول ایته یک دیو درحال طاق یا ئاقلارینه تیدی قبول ایتمدن باشقه چاره لری قالمیچه یاموسی توراتنی قبول قیلدی دیدی لار جبرائیل علیه السلام طاوفی اوستلرندن کوته روب اورنینه قویدی شونگ اوچون جهودلر بابالار بز یا ئاقلاری برله بیریگه سجده قیلوب عذابدن قوتولغانلار دیب یا ئاقلاری برله بیریگه سجده قیلماقی اعتقادنده دلر موسی علیه السلام قصه سنده اعتبار برله اوقویغنه کوب عبرت لار بار.

موسی علیه السلامگه اذ الانهانی یعنی رنجتمه کی

قوله تعالی «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا» یعنی حق سبحانه وتعالی کلام قدیمنده بنده لرینه بیورور ای ایمان کیتمرگان کهمندلر سز موسی فی رنجتمکن کهمندلر اوخشاشلی بولهاکز بنی اسرائیل سولیه گان عیب دن الله تبارک وتعالی موسی علیه السلامنی پا کلا دی موسی علیه السلام الله تبارک وتعالی قارشنده مرتبه لی وهم الله تبارک وتعالی گه یاقن ایدی بنی اسرائیل قومی غایت آرزقن قوم ایدی لار موسی علیه السلامنی سوزلری برله داشم رنجتور

ايديلر اول موسى عليه السلام غايت ادبلى وهم حيا اييه س بولك قينه كوره اصلا نه ن كشيگه كورسه تهس ايدى شونك اوچون موسى عليه السلامنى آلا تهنلى يونلاج ديوب غيبت قيلورلار ايدى كونلرده بركون موسى عليه السلام درياغه غسل قويمونرغه كردى كييملرن بر طاش آلوب قاچدى موسى عليه السلام اى طاش كييمهنى بير ديوب فقردى طاش الله تعالى فرماتى برله كييملرن قالمردى بنى اسرائيل آراسينه باروب كردى موسى عليه السلام آچولانوب طاشنى قووب بنى اسرائيل آراسينه كرگان سيزمه دى بازار اورناسنده خلق جييلوب تورالار ايدى موسى عليه السلامنى يالانچاچ كورديلر آب آق تهنلى تهنده اصلا عيبي يوق موسى عليه السلام بيك اويالور خلق آراسنده كييمن آلوب كيدى موسى عليه السلام قومندن آله يورسه تكبر ديوب شهيتورلر ايدى قومى آرتننن يورسه كتو كتوب قوى آرتننن يورورگه اويورنگان ديوب شهيتورلر اورطادن يورسه قورقاچ ديوب شهيتورلر ايدى ينه بنى اسرائيل موسى عليه السلامنى رنجتكانلرى شول ايدى موسى عليه السلام هارون عليه السلام برله طور طاغيينه بارديلار هارون عليه السلامه اجل ايرشوب طور طاوندن وفات بولدى موسى عليه السلام قردهشى هارون عليه السلامنى كوموب قايتدى بنى اسرائيل بونى كوروب هاروننى موسى اوزى شولقرگان بيغه برك يالغزمه قالسون ديو هارونن كونه شوب ديه اقتراء قيليلر هارون عليه السلامنى الله تبارك وتعالى ترگزوب قدرتى برله بنى اسرائيل آراسندن اوتكازدى بنى اسرائيلگه مينى موسى شولقرمه دى اجلم ييتوب شولم ديو خبر بيردى «تفسير فى سورة احزاب»

قصه ديدار

قوله تعالى « وَاَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأْتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِئَمٍ مِّمَّاتٍ رَبِّهِ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ اِنِّى اَنْظُرُ اِلَيْكَ بِعَنِى حَقِّ سُبْحَانَهِ وَتَعَالَىٰ مُوسَىٰ عَلَيْهِ السَّلَامَةُ طُورِ طَاغِيْنِهْ بَارُوبِ اوتوز ككون روزه بولماقغه مناجات قيلماقينه وعده قيلدى اوتوز كون تيامنده موسى عليه السلام آغزم ايسلهدى ديوب بورچلوب آغزن مسواك برله چيستارتدى موسى عليه السلامه فرشتهلر شهيتدى بز سينك آغزكمن يغار ايسى ايسنيذر ايدك سين مسواك برله اول ايسنى بوزك ديوب بس الله تبارك وتعالى موسى عليه السلامه اون كون روزه آرتدماقنى امر قيلدى طور طاغيينه بارغانده موسى عليه السلام اوزينك قردهشى هارون عليه السلامه سين مينم قوميه خليفه بول آلانك آراسن امر معروف نهى منكر قيلماق برله توزك قيل بوزوقلار بولينه اييه رمه ديدى حق تعالى حضرقت شهيتور قاچچان موسى بزنگ وعده قيلغان وقتمزغه كيلدى

ايرسه اوزىڭك عظمتلو رىسى ايلهن سويله شدى ايرسه ئەيتىدى يارب اوزگنى ميكا
 كورسەت سيكا بوكوزم بولە قارىم ديدى قوله تعالى «قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ أَنْظِرْ
 إِلَى الْيَوْمِ فَإِنِ اسْتَفْرَأْ فَكَانَ فَسُوفَ تَرَانِي» يعنى الله تبارك وتعالى ئەيتىدى مېنى سىن
 كورسەتسەڭ شولايەنە طاوغە قارا اگر اول طاو اورتىدە تىك تورسە شايد مېنى
 كورسەڭ ديدى حق سېغانە وتعالى ئەيتىدى اى موسى دنيا كوزى ايلهن ديدارم
 كورەك جېيىم مەد درجەسى ديدى موسى عليه السلام يارب ديدارڭ بولە مېن ضعيف
 قلڭ مشرف بولسام ديدى حق سېغانە وتعالى ئەيتىدى طاوغە قارا اگر طاو ديدار
 كورسەتەكەيمە طاقت كېلتەرسە شايد سىن طاقت كېلتەرسەڭ هم كورسەڭ ديدى حق
 سېغانە وتعالى امر قىلدى يېدى قات كوك فرشتەلىرى طور طاغىنە ايندىلر بعضى صفر
 صورتلى بعضى آيو بورى صورتلى بعضى آدم صورتلى بعضى بوركت صورتلى
 بعضى آرسلان صورتلى هر قايسىڭك آغزىدە تسبيع مونڭ سوڭىدە حق سېغانە
 وتعالى طاوغە تېغلى نورن ايندىردى طاغ طاقت كېلتەرمەدى يېر بولە تېگىز بولدى موسى عليه
 السلام بويىتىنى كوردى قورقوب بېھوش بولدى قوله تعالى «فَلَمَّا تَبَجَّلِي رَبِّهٖ لَلْجَبَلِ جَعَلَهُ
 دَكًا وَخَرَّ مُوسَى صَعَقًا» يعنى الله تبارك وتعالى طاوغە تېغلى قىلدى ايرسە يعنى اوزىڭك نورن
 توشردى ايرسە طاوونى پارە پارە قىلدى موسى عليه السلام عقلىدىن شاشوب قورقوب يىغلىدى
 «فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبَّهٖ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ» يعنى قاچان موسى عليه
 السلام عقلىنە كېلەت بولە هوشن جېدى ايرسە ئەيتىدى يارب سېنى جەمىع كېچەيلكەردن
 باك دېوب بارچە كەمالت بولە متصق دېوب اعتقاد قىلان رخصتسز رويت تەلەمكەيدن
 توبە قىلدىم ديدى. موسى عليه السلامڭ دنياىدە الله تبارك وتعالى نى كوزونى تەلەوى
 دليل بولا آخىرئىدە مۇمنلر الله تبارك وتعالى نڭ ديدارن كورونڭ درستلكىنە
 حاشىە رمضان افندى عقابىد نىسفيە شىرحىدە ئەيتەدر موسى عليه السلام الله تبارك وتعالى
 بولە سويلەشكەچ ئەيتىدى يارب مبارك سورگنى ايشتىم اوزگنى كورەسم كېلە ديدى
 بر روايتدە موسى عليه السلام اوزى اوچون رويت تەلەمەدى بىلكە قومى اوچون تەلەدى
 چونكە موسى عليه السلامڭ قومى اى موسى الله نڭ اوزن كورمى طور بولە سيكا اينانە يېز
 ديدىلر شونڭ اوچون ديدار تەلەدى مفسرلر ئەيتور الله تبارك وتعالى موسى عليه السلام
 بولە سويلەشكە تەلەگان زمانەدە يېر يوزىنە يېدى فرسخ مقدارى قارا كغىلىق توشردى
 موسى عليه السلام قارا كغىلىقتە ياقن ايرشكەچ حق سېغانە وتعالى يېردە بولغان حشراتلرنى
 دەقىدە بارچە شېطانلارنى قودى حتى موسى عليه السلام ياندىغى ابكى ساغچى فرشتە
 كوچدى كوكك اورتىدىن قوزغالىدى موسى عليه السلام كوكنى ظاهر ا كوردى فرشتەلر

هواده طورغاننى هم عرشنى آشكارا كوردى موسى عليه السلام ديدار تلهب الله تبارك و تعالى برله سوزلەشكان صوكنده يوزنده شول قىر نور ظاهر بولدى هيچ كىمنىڭ موسى عليه السلام يوزينه قارارغه خالى يىتمى موسى عليه السلام موندن صولك ئولگانچى برده بوردى . عبدالله بن عباس رضى الله عنه ئەيتور حق سبحانه و تعالى موسى عليه السلامغه ديدار كورگازمەگاننىڭ سببى شولدر اگر موسى عليه السلام ديدار كوروب باشقە كەمسە كورمەسە كافرلر قىامت كون عذاب ابرشكاج ئەيتورلر ايدى يارب سىن دنياده دوستلارگە ديدار كورگەزدك شونك اوچون ايھان كيتروب اوچماغلى بولدىلار بىزگە ديدار كورگەزمەدك بىزە ايھان كيتروب مؤمن بولوب اوچماغلى بولور ايدىڭ دىوب هجت توتارلار ايدى . حكايته كىلەش در موسى عليه السلام طاوغە قاراب تجلى نورن كوردى ايرسە بېھوش بولدى ديدار كورە آلمادى قايجان ھوشىنە كىلدى ايسە الھى ديدار تلهودن توبە قىلەم كورورگە طاقتم يوق يارب تجلى نورندن مېنى محروم قىلما دىوب مناجات قىلدى حق سبحانه و تعالى موسى عليه السلامنىڭ يوزينه برقطرە نور عطاء قىلدى «حكايته» موسى عليه السلام طورطاغندن قايتودە برخاتون قارشى كىلوب اى موسى بردهئنى آج يوزئنى كوريم دىدى موسى عليه السلام ئەيتدى اى خاتون تجلى نورن كورسەڭ كوزك كورمەس بولور دىدى خاتون ئەيتدى تجلى نورن كوروب صوقر بولسام قايسى يوق مقصودم تجلى نورن كورمك دىدى موسى عليه السلام يوزندن پىردەنى آلدى خاتون ايكى كوزندن آيرلدى موسى عليه السلام بنى اسرائيل اچىنە قايتدى .

قصه قارون

قارون ملعون موسى عليه السلامنىڭ آناسى برلە برطوغانىنىڭ اوغلى ايدى برقىتدە آناسى برلە بر طوغانىنىڭ اوغلى ايدى نرھە الھجالس روايتنچە فرعون ھلاكە بولغان صوكنده حق سبحانه و تعالى موسى عليه السلامغه توراتنى آلتون طاقتلارغه بېھزارغە امر قىلدى موسى عليه السلام آلتوننى قايدىن طابىم دىدى بس الله تبارك و تعالى جبرائىل عليه السلامغه امر قىلدى موسى عليه السلامغه علم كىمىيا اوپىرەندى موسى عليه السلام اوزىنىڭ قىزقەدەشىنە علم كىمىيانىڭ اوچ الوشدن بر الوشن اوپىرەندى موسى عليه السلامنىڭ اول قىز قىزەشى قاروننىڭ خاتونى ايدى اوچ الوشدن بر الوشن يوشغە اوپىرەندى قالغان بر الوشن طالوت كە اوپىرەندى بس قارون خاتوندىن بر الوش علم كىمىيا اوپىرەندى قالغان ايكى الوشن موسى عليه السلامگە بىالباروب اى موسى سىن بېغىبىر بولدىڭ ھارون سىڭا وزير ھىم عالم بولدى مېڭا

شوشى علم لك ده تبيش توگلمى مین سینك قرده شك توگلمى ديوب اوپكه لهب اوپرندى
 قارون علم كيميا برله كوب مال حاصل قىلدى . تفسير قاضى مضموننجه قارون
 يوسف عليه السلامن قالغان مالننى طابدى بلى بولدى موسى عليه السلام گه
 كوچيلىك قىلدى قاروننك بايلغى شول درجه ايدى بازارلارغه چقغانده آق قاچرغه
 آتلانوب چغار ايدى اول آق قاچرنك اوستنده قىزل ختفه قىز ختفه اوستنده
 آلتون ايهر دخمه دورت ملك كشى بارده قارون قاچرى كوك قاچرده آلتون
 ايهرلر يفهك كييملر كييوب يورورلر ايدى قارون خزينه سينك صاندى آچقچن
 كوب كشيلىر كوتوروب يورور ايدى يعنى برايكى كشينك گنه كوچى يبتنهس ايدى
 قوله تعالى «ان قارون كان من قوم موسى فبغى عليهم وآتيناه من الكنوز ما ان مفاتحه
 لتنوز بالعصبه اولى قوة اذ قال له قومه لا تفرح ان الله لا يعيب الفرحين وابتغ فيما
 اتاك الله الدار الآخرة ولاتنس نصيبك من الدنيا واحسن كما احسن الله اليك ولا تبغ
 الفساد فى الارض ان الله لا يعيب المفسدين» قال انما اوتيتنه على علم عندى» يعنى حقيقتده
 قارون موسى عليه السلام قومندن بولدى موسى عليه السلام قومينه آرتق بولونى استهدى
 دخيك بيردك بزاول قارونغه جيوب قويلمش خزينه نى شوچلاين خزينه ايدى اول
 خزينه نك آچقچلارى قوت ايهسى كوب كشيگه آغر ايردى شول وقتنى ذكر قىل اول
 قارونغه بنى اسرائيل نك مؤمنلرى شيتدى مالك كوبلگينه بوزوق سوينو برله سويتنه
 الله تبارك وتعالى بوزوق سوينوچيلرى سويى الله تبارك وتعالى بيرگان مال برله آخرتنى
 استه دنياده آخرت نصيين اونوتما صدقه بيروب انعام احسان قىل گناه قىلوب بوزوقلى
 قىلما الله تبارك وتعالى گناهكارلرنى عذاب قىلا روایتدر موسى عليه السلام هركون
 مفرگه منوب وعظ شهيتور ايدى قارون اوزينك بوزوق بولد اشلرى برله موسى عليه
 السلامك وعظ شهيتكان بيرينه باروب خهر اچهر ايدى اوين قورالارن كيتروب
 بوزوقلقلر قىلور ايدى آخر الامر شريعتنى خورلاغانى اوچون پيغمبرنى تخفيف يعنى
 اعتبار قىلمى بيكل گه صابغانى اوچون دنيا دن ايمانسزاوتدى العياد بالله. قارون بنى
 اسرائيل نك مؤمنلرينه وعظ قىلغانلرى اوچون جواب بيروب شهيتدى ميكا اول حال
 عالم بولغانلغم اوچون بيرلدى شهيتلر قارون توراتنى كورمى كوكلندن بلور ايدى
 بنى اسرائيلده موسى وهارون عليهم السلامن قالا عالم قارون ايدى برقىلده قارون
 كسب قىلورغه ايگنچيلىك ك ماهر ايدى بر روايتده مال ميكا يوسف عليه السلامك
 خزينه سن آلا بلگانلگم اوچون بيرلدى ديدى الله تبارك وتعالى انعام قىلدى خداى
 بيردى ديوب شكر قىلمادى آخر هلاك بولدى قوله تعالى «فخرج على قومه فى زينته»

یعنی چندی اول قارون اوزینک قومی اوزهرینه کوب توابع لاری برلهن آلتون ایبه رلی آتلارغه آطلانوب اشتوف یفه ک کیملر کییوب قارون نلک بو حالن کوروب دنیانی تله گان کشیلر شهیتدی کاشکی بزگده قارون غه بیرلگان مال بیرسه ایسی قارون دنیاده نی الوغ بختلی اما آخرت علمن بلوب آخرتنی تله گان کشیلر دنیانی تله گان کشیلر گه شهیتدی نی اوکنچ سزگه ایزگو عمل قیلوب ایبان کیترگان کشیگه آخرت نوابی ایزگوره ک بوقارون مالندن لکن اول آخرت نوابینه ایزگو کشیلر گنه بولغابس شهیتور الله تبارک و تعالی یوتدر دق بیز اول قاروننی دخیسه قارون نلک یورطن بیر اوزهرینه الله تبارک و تعالی دن باشقه هیچ کم اول قارون غه یاردهم ایتوجی بولمادی . اوتکن کوننی قارون مالی کبک مال آرزو قیلغان کشیلر شهیتدی الله تعالی تله گان بنده سینه رزقنی کیلک قیلان تله گان بنده سینه طار قیلا اکر الله تعالی بزگده قارون مالی کبک مال بیرسه بزینده بیر یوطار ایسی کفران نعمت قیلغان کشیلر نی الله تبارک و تعالی عنابندن قوتقارمی نیتک قارون کفران نعمت قیلدی . رایت قیلنمش بولدی قارون هر وقت موسی علیه السلامنی رنجتور ایسی موسی علیه السلام قارون نلک قرده شلگی اوچون هیچ سوز دیهس ایسی شول آراده زکات آیانی ایندی موسی علیه السلام قارون غه زکات چغارماقغه امر قیلوب هر ملک آلتون غه بر آلتون زکات چغارماقغه صلح قیلشدیلار قارون حسابلاب قارادی بیک کوب آلتون زکات چغارور غه کیره ک شول زکاتنی چغارماس اوچون موسی علیه السلامنی خورلار غه قصد قیلوب بنی اسرائیلدن بر زناچی خاتون طابوب ملک آلتون بیروب بنی اسرائیل آراسینه چغوب موسی مینم برله زنا قیلدی دیوب شهیت دیدی خاتون هم قبول ایتدی ایرته گیسن عید کونی ایسی موسی علیه السلام عید او قوب منبرگه چغوب خطبه اوقور غه توتندی خطبه ده شهیتدی اکر برکشی اوغریلق قیلسه قولن کیسک واجب اکر ایرسز خاتون یاکه خاتونسز ایرکشی زنا قیلسه لر شریعت حکمی آلا رغه یوز مرتبه قامچی برله صوقیاتی اکر ایر خاتونی یعنی نکاحلی خاتون یاکه نکاحلی ایر زنا قیلسه شریعت حکمی طاش برله آتوب ئولترمک دیدی قارون شهیتدی اکر برکشی ظالملق برله کشی ئولترسه آتک حکمی نی نرسه دیدی موسی علیه السلام شهیتدی قصاص قیلا اقی یعنی اوزن ئولترمک دیدی قارون شهیتدی اکر اول کشی ئولترگن سین اوزک بولسه شریعت حکمی شولایمی دیدی موسی علیه السلام بلی مین بولسامه شریعت حکمی اوزگارمی دیدی بارچه مزغه بر دیدی قارون شهیتدی آلا بولسه سیننی ئولترمک تیرش ایکان سین قبطینی ئولتردک دیدی موسی علیه السلام شهیتدی مین مشرکنی ئولتردم مؤمننی قوتقاردم مینم ئولترگانم صوغش ایسی ظلم قیلوب ئولترمه دم ظالمنی ئولتردم دیدی قارون شهیتدی شهلی بنی اسرائیل ده فلان خاتون مینم برله موسی زنا

قیلمدی دیوب ئەیتە سینی رە یعنی طاش برلە آطوب ئولتورورگە تیوش دیدی موسی علیہ السلام بیک اوبالدی خاتوننی چاقرتندی خاتوننی آلوب کیلمدیار حق سبحانه و تعالی خاتونغه توفیق بیردی قاپچان خاتون موسی علیہ السلام مجلسینه کیلمدی ایرسه موسی علیہ السلام ئەیتدی ای خاتون الله برله آندانتوب ئەیتە من درستن سویله مین سینگ برله قاپچان زنا قیلم دیدی خاتون ئەیتدی مین اصلاسیگا یا قنلق قیلغانم یوق قارون اوزی میکافلان قدر آلتون بیرور من موسی مینم برله زنا قیلوب مین موسی دن قورصاقلی دیوب ئەیت دیوب اویروتدی دیدی موسی علیہ السلامنک صبری کیتدی قاروننک حالندن الله تبارک و تعالی گە شکایت قیلدی حق تعالی وحی قیلدی یاموسی بیرنی سینک اختیارگە قویدم دیدی موسی علیہ السلام ای بیر یوت قارون فی دیدی یا ایسه توت یا آل قاروننی دیمک بولور در حال بیر قاروننی تزینە قدر توتدی مونک سوکنک موسی علیہ السلام ینه ئەیتدی ای بیر یوت دیو بیر قاروننی بیلینە قدر یوتدی موسی علیہ السلام ینه ای بیر یوت قاروننی دیدی بیر قاروننی قویننە قدر یوتدی ینه موسی علیہ السلام ای بیر یوت قاروننی دیدی قارون بیر آستینە تمام کیتدی قارون بیر یوتا باشلاغاچ شول قدر یالندی موسی علیہ السلامغه عنر قیلدی موسی علیہ السلام قبول قیلهادی حق تعالی موسی علیہ السلامغه وحی قیلدی نیچە مرتبە سیندن قارون شفقت استەدی قبول قیلهادک اگر میندن برگە مرتبە مرحمت استەسه قبول ایقەر ایتم دیو مونک سوکنکە بنی اسرائیل قومی آزرغناقلاری برلەن موسی قاروننی بیرگە مالن میراث آلو اوچون یوتدردی دیدیلر موسی علیہ السلام بوسوزنی ایشتوب دعا قیلدی یورطن مالن هم بیر یوتدی «تفسیر» معلوم اولنە قارون قصە سنە خدا ننگ امرن توتباغانلار غەرکات عشر بیرمه گانلرگە کوب عبرت هم کوب قورقنچلار بار حق سبحانه و تعالی هر قابومرغه توفیق هدایت شریعت پیورغن طوتارغه عالیمزگە استاذلرمزگە حرمت قیلورغه نصیب ئەیلەسون آمین. روسیە دە بولغان عواملر بعضی بزایمانا تولیمز دیوب عشر بیرمیلر حق تعالی ایگنلرندن برکاتنی آلا اولرلی برکات نین کونەر لگاننی فهم قیلا آلهیلار بلکه عالمرندن استاذلرندن شوملانلر نغو ذبالله.

قصص سامری

روایتدر موسی علیہ السلام قاپچان طور طاوینە قرق کیچە عبادت قیلور اوچون کیتدی ایرسه بنی اسرائیلگە هارون علیہ السلامنی خایفە قیلدی ئەیتدی ای هارون بنی اسرائیلنی امر معروف نهی منکر برله تیزلر قیل دیوب بنی اسرائیل قومی اچتە سامره اسملی قبیلە بار اییدی اول سامره قبیلە سینک آدملرندن موسی بن منظور دیگان منافق بار اییدی اسمن ئەیتدی سامری اسمی برله معروف شول منافق موسی در بنی اسرائیل موسی

علیه السلام قرق کیچه، وعده برله طور طاوینده، کیتکاج یکرمی کیچک یکرمی کوننی
 قوشوب موسی ننگ کیتکاتینه قرق کیچه بولدی دیوب حساب قیلدی یکرمی کونن
 موسی علیه السلام قایتماغاج نیک موسی پیغمبر قایتمی ایگان دیدیلر سامری شه بتدی
 موسی ننگ قایتماو سببی سزده هم بزده مصدرن چقمانده قبطیلرهن آلوب چقمان آلتون
 کیشلر بار بیت اول آلتون کیش سزگه بزگه حرام مصلحت شول اول آلتون کیشنی
 اوط یاغوب اوتقه یاندیریق موسی ده بلسکه قایتور دیدی بنی اسرائیل سامری ننگ
 سوزینه اشانوب فرعون قومیننگ خاتون قرزمن آلتان نی قنار آلتون کیش بولسه ده
 اوط یاغوب اوتقه صالحیلر سامری اول ثروگان آلتون کیشمن بر بز او صورتی
 یاصادی اچینه جبرائیل علیه السلام آتیننگ ازنن آلتان توفراقنی صالحی صورت
 بز او کولک قچقردی سامری اول بزاونی بنی اسرائیل قومینه چقاروب سامری هم سامریگه
 ایهرگان منافقلمننه بو موسی ننگ هم سز ننگ تکرکز موسی هونی مونده اونوتوب
 طور طاوینده ازهرگه کیتدی دیدی آرنن قوم هیچ دلیل سز سامری ننگ شول سوزی برله
 بز ننگ تکرکز بو ایکن دپوب بزاونی اورتاغه آلوب تابورغه طوتندیلر قوله تعالی
 «قَالَ فَمَا قَدْ قَتَلْتُمْ وَمَنْ قَتَلْتُمْ مِنْهُمْ يَخْلَعُ وَاصْلَاهُمْ لِلْمُرْسَلِينَ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
 تَحْقِيقَ بِلَالِهِمْ لِيُجِيبُوا سَائِلَكُمْ مِنْهُمْ صُورَةً أُولَئِكَ يَكْفُرُونَ أُولَئِكَ يَكْفُرُونَ أُولَئِكَ يَكْفُرُونَ
 آزدردی اضل بولسه اما اضل بولسه معناس بولادر بزاونی تکرمی اتخاد یعنی سزاونی
 تکرمی توتقانلار ننگ آرنغراغی سامری . بنی اسرائیل قومی آلتی بوز ملک خلقی
 ایدی باری اون ایکی مکی بزواغه طابونمی قالدی باشقلری بارده بزواغه طابونمی
 هارون علیه السلام بنی اسرائیل ننگ بو هالن کوروب ای بنی اسرائیل سز بو بز او
 برله بلالندکر الله تبارک و تعالی صورت ایبه سی ایبه سی الله تبارک و تعالی دن باشقه
 تکرمی یوق میکا قارشاکز ایبه کزدین اسلامه ثابت بولگن دیدی قوله تعالی «قَالُوا
 لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ» یعنی اول بزواغه تابنوجیلر هارون
 علیه السلامغه شه بتدی بز آننگ یعنی بزاون ننگ عبادتینه دائم بولوب تورابز موسی
 قایتقانی قایچان موسی علیه السلام الله تبارک و تعالی دن قومیننگ آرنانن ایشتدی
 ایسه آچولانوب قایغروب قایتدی بنی اسرائیل گروه گروه بزواغه تابنولار قوله تعالی
 «قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًّا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ
 عَلَيْكُمُ غَضَبُ مَنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَوْعِدِي» یعنی شه بتدی موسی علیه السلام ای قوم الله

تبارك و تعالی سزگه كتاب بپرمن اول كتابه هدايت هم نور بولور ديب كوركهم
 وعده قيلماديمي يا ايسه الله تبارك و تعالی نك كوركهم وعده قيلووينه اوزاق زمان
 اوتديمي يا ايسه اوز اوزكزگه الله تبارك و تعالی نك آچوروي توشوني تله دكز مي منم
 «دين اسلامه ثابت بولكز» ديگان سوزيهه خلافتق قيلكز قومي شهيتدي بزاوز
 اوزلكمزدن وهده كه خلافتق قيلمادق بلكه بز ببطيلردن آلرب قايتقان آلتون
 كيشني اوتقه صالحق سامري هم صالحدي بزگه بزاو چغاروب منه موسى نك رسي هم
 سز نك نكز ديب سامري شهيتدي ديديلر قوله تعالی « قَالَ يَا هَارُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ
 رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا أَلا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي » يعنى بووقت موسى عليه السلام كامل آچولانوب
 هارون عليه السلامك چه چندن اوستروب اى هارون سيني نى نرسه طيبدى آلار نك
 آرزانن كوروب طيهاسفه ايا سين الله رضالقي اوجون آچولانوده مشركلر برله
 صوفشوده ميكا اييه ريسكي يا ايسه دينده غيرت قيلوده ميكا خلافتق قيلاسامي
 هارون عليه السلام شهيتدي اى آنانمك اوغلى مينم باشمني بييه هم صاقالمني بييه
 سيكا عاصي هم خلافتق قيلمين لكن اكر بنى اسرائيلنك بعضن بعضنمن آيرسام
 مين قوم آراسن نيك آيردك ديوب شهيتور ديوب قورقم موسى عليه السلام هارون
 عليه السلامن بو سوزنى ايشتكچ چه چن صاقالن بييه روب سامريگه قاراب سين نى
 اوجون بولاي قيلك ديدى سامري شهيتدي مين اول بنى اسرائيل كورمه گان نرسه نى
 كوردم بنى اسرائيل بامه گان نرسه نى بلعم يعنى جبرائيل نك آط آياغينك باصقان
 توفراقنى نى نرسه گه صالحسه آكار جان كركاننى بلعم بس اول جبرائيل فرشتدنك
 ازندن بر اوج توفراق آلرب ارگان آلتون كيشدن باصاغان بزاو اچينه صالحم
 اول صورتكه جتن كردى بو سز نك هم موسى نك نك رسي ديب شهيتورگه نفسم تله دى كوكله
 بو كوركهم كورندى ديدى قوله تعالی « قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاتِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ »
 يعنى موسى عليه السلام سامريگه شهيتدي كيمت حقيقتده سيكا دنياده عذاب تركلككته
 ميشي توتياسا كزله ديوب شهيتمه كك ديدى سيني بر بر كشي توتوب كور شردن قورقوب
 يعنى سامرينك دنياده عذابى شول بولدى ككته سامريگه ياقن باروب توتسه
 سامرينى هم توتقان كيشنى بيزگك توتار بولدى سامرى بو سببلى كينيگته كورسه
 ميشي توتياسا كزله ديوب فچقروب يوروب آخر خلافتن هم اوغل قز خانوتدن آيردلوب
 صحراغه چغوب وحش . . . ان كوك بولوب هلاك بولدى آخرتده هم سيني الله تبارك
 و تعالی عذابن توتارما . . . ان عذاب سامريگه بد دعا قيلوب اى سامرى ملعون قارا
 عبادت قيلانن توتارما . . . مين آنى اوتقه يانت و . . . كلن درياغه اوجريم ديوب

ئەيتىدى اى بنى اسرائيل حقيقتىدە سىزنىڭ الەكز شوغلاين الله تبارك وتعالى آخار
 اوخشاش هيچ نەرسە يوق ھەر بىر نەرسەنى بلە ھەر بىر نەرسەگە كىچىق يېتە بىزاو
 سىزنىڭ تىكرىز توگل اگر تىرك بولسىدە غايىت احمق ايكانسىز اوزگىز ياصاب قويغان نەرسە
 تىكرىلككە مستحق بولامى دىوب سامرىنىڭ بىزاون اوتتە ياندروب تمام يوق قىلىدى
 قوله تعالى «وَاذْ قَالِ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجَلَ فَتُوبُوا
 اِلَى بَارِكُمْ فَاَقْتُلُوْا اَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكُمْ فَاَنْتُمْ قَتَابٌ عَلَيْهِمُ اِنَّهُوَ التَّوْبَةُ الرَّحِيْمُ»
 يعنى شول وقتنى ذكر قيل اى ھىمد ياپسە شول وقتنى موسى عليه السلام اوزىنىڭ
 بىزاوغە عبادت قىلغان قومىنە ئەيتىدى اى قوم حقيقتىدە سىز اوزگىزگە ظالمق قىلىڭىز
 بىزاونى مەبود قىلماق بىرلە بس توبە قىلىڭىز دىو قومى توبە قىلىدق دىدىلەر موسى
 عليه السلام ئەيتىدى بس توبە قىلساڭىز اوزگىزنى ھلاك قىلماق بىرلە ئولتۇرگىز اوشبو
 اوزگىزنى ئولتۇرماڭ بىرلە توبە قىلماڭىز الله تبارك وتعالى قارشىدە خىيرلى آنىڭ
 اوچون بو روھوشچە توبە مشرلككىن پاكلاغۇچى مىنگو تىركلككە ايرىشەرگۇچى دائىم
 شادلىغە توئاشەرغۇچىدەر اگر سىز اى قوم مىن بىيورغان اشلرنى قىلساڭىز الله تبارك
 وتعالى توبەگىزنى تىتىق قىبول قىلور حقيقتىدە اول الله تبارك وتعالى توبەلرنى بىك
 قىبول قىلغۇچىدەر دىخىدە نەيتلرنى غايىت كوپ بىيرىك بىرلە انعام قىلغۇچىدەر روايتدەر
 موسى عليه السلام بىزاوغە طابىباغان آدم بىزاوغە طابىبانى قىلچ بىرلە ئولتۇرسون بىزاوغە
 طابىبانى قارشىلىق قىلماسون تىك اولطرسون الله تبارك وتعالى نىڭ امرى اوشانداتى
 دىوب بىيوردى بىزاوغە تاپىباغان كىشىلرنىڭ بىزاوغە طابىباغان قىرداشلىرى قىرداشىنىڭ
 يوزن كوروب الله تبارك وتعالى نىڭ بىيورغن اورنىنە كىقىرە آلھادى يعنى ئولتۇرە
 آلھادى حق سېحانە وتعالى قارا بولوط بىبەردى ھىچ كىم بىرسن بىرسى كورمەس بولىدى
 بس بىزاوغە طابىباغان كىشىلەر ايرتەدن كىچكە قىدر بىزاوغە طابىبانلارنى قىلچ بىرلە
 چاپىلار موسى عليه السلام بىرلە ھارون عليه السلام دعا قىلىدىلەر يارب اگر بولاردىن
 غفو قىلماساڭ دىنايەدە يعقوب عليه السلام نىلى يىتەر يارب بولارنى سىن ياراندىڭ
 سامرىنى سىن ياراندىڭ بىزاونى سىن ياراندىڭ بىوقتەننى سىن ياراندىڭ تەلەگان
 بىندەگە ھدايت بىرەسەڭ تەلەگان بىندەگىنى آزدىراسڭ رىمتىڭ بىرلە بولاردىن غفو قىل
 دىدىلەر حق سېحانە وتعالى دىعالارنى قىبول قىلىدى بولوط كوتەرلىدى ئولمىش كىشىلرنى
 حساب قىلىدىلار يېتىمىش مىڭ كىشى ئولتۇرلمىش قوله تعالى «اِنَّ هِيَ اِلَّا فِتْنَةٌ تَنْضَلُّ بِهَا
 مِنْ تَشَاؤُمْ وَتَهْدَى مِنْ تَشَاؤُمْ» حق سېحانە وتعالى خطاب قىلىدى اى موسى ھكەم ظاھر

تقدیرم ظاهر امر قیلغانىنى توتماق كیرهك نهى قیلغانىدىن طيىلماق كیرهك قومئا
 ميكا عبادت قیلگزدیدم میندن باشقعه عبادت قیلگزد ديهدم «فتوبوا الى بارئكم
 فاقتلوا انفسكم» ديوب الله تبارك وتعالى امرنى تكرار قیلوده بنى اسرائيلنىڭ كامل
 آغفرالغينه هم كامل نادانلغينه اشاره بار آنڭ اوچون بنى اسرائيل الله تبارك وتعالى نڭ
 عبادتن قويوب آغفرالغنه مصداق قیلوب يوروتله طورغان صغر بالاسينڭ عبادتینه
 كرشدىلر نيتىڭ فهمسىز آغفرا كشيگه اى صغر ديلر «تفسير قاضى» روايتدر
 قايجان بنى اسرائيل بوزاوغه تابىوب فتنه ندىلر ايرسه موسى عليه السلام توبه قبوللغن
 صور اوچون بنى اسرائيلنىڭ هر قبيله سندن ايكي كشيبنى اختيار قىلدى يعنى الله تبارك
 وتعالى گه طورطاوينه باروب مناجات قىلورغه صابلادى هر قبيله دن ايكي كشى صابلاغاج
 ييتمش ايكي كشى بولدى موسى عليه السلام تىتىدى الله تبارك وتعالى نڭ حكى ييتمش كشى
 بولورغه كم قالسه قالغان كشيگه ده بارغان كشيىڭ ئوابى ديدى كالب اسملى كشى
 برله يوشع قالدى باشقهلارن موسى عليه السلام طور طاوينه آلوب باردى قايجان
 طور طاوينه ياقن ييتدىلر ايرسه طورطاون بۇلوط قابلادى موسى عليه السلام آلوبرله
 بۇلوطاچينه كردى بنى اسرائيل بۇلوطاچنده سچاگه كىتىدىلر يعنى سچا قىلدىلر بس بنى
 اسرائيل جماعتى ايشتىدى الله تبارك وتعالى موسى عليه السلام برله سويله شه بعض
 اشنى بيورا بعضى سندن نوسى قىلا مونڭ صوڭىدە بۇلوط كوتەرلىدى بوييتمش
 كشى موسى عليه السلامغه قارشى بولوب تىتىدىلر «وقالوا يا موسى لن نؤمن
 لك حتى نرى الله جهره فاخذتهم الرجفة» يعنى تىتىدىلر اول ييتمش كشى
 اى موسى سىكا امر قىلغان هم نهى قىلغان الله تبارك وتعالى ديب تىتورگه
 بز اشانمىبىز اللهنى ظاهرا كورمى توروب ديدىلر بس اول ييتمش كشيگه بر طاوش
 بولدى بوونلرى آيرلورغه ياقن بولوب هوشسىز بولدىلر قوله تعالى «قال رب لَوْ شِئْتَ
 أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَآيَاتٍ أَنَّهُمْ لَكُنَّا بِمَا فَعَلُوا السُّفَهَاءُ مَنَانٌ هِيَ الْآفَتُنْكَ تَضَلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ
 وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيْنَا فَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ» يعنى موسى عليه
 السلام بنى اسرائيلنىڭ هوشسىز بولغان كوروب تىتىدى يارب اگر سين تلهسهك
 بولارنى موندن لك هم برنى هلاك قىلور ايدىڭ ايازدن بولغان احمق رۇيت
 تلهوچىلر اوچون بىلرنى هلاك قىلورسگىمى ديب بنى اسرائيلنىڭ هلاك بولوندىن
 قورقوب يغلاب مناجات قىلدى بس الله تبارك وتعالى موسى عليه السلامنىڭ دعاسن
 قبول قىلوب بنى اسرائيلگه تركلك باغشلادى موسى عليه السلامنىڭ نى اسرائيل برله

بو قصه سندن بزغريب فقيرلرگه اوش يعنى حصه شولدر حق سبحانه وتعالى نك اامر
 قيلغاننك هم نهى قيلغاننك مين بيغمبرنى يا ايسه الله تبارك وتعالى نى كورمه دم ديوب
 كيچيلىك قيلماسزلق قوله تعالى « وَاذَا قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَعُوا بَقَرَةً »
 تفسير قاضى روايتنجه بنى اسرائيل آراسنده برىاي قارت كشى بار ايدى اول قارتنك
 بر اوغلى بار ايدى هم اول قارتنك بر توغمه قرده شينك اوغللارى بار ايدى
 قارت بياينك اوغلن ميراث بزگه نيسون ديوب قرده شينك اوغللارى شولتروب
 شهر قابقاسى تويينه طاشلاديلر اول شولكنى بنى اسرائيل كوروب اول شولترگان
 بو شولترگاندر ديوب نزاعلاشوب شولكنك ديتن كه منده توله تورگه بلييجى موسى
 عليه السلامغه بارديلار موسى عليه السلام نهيتدى اول شولكنى كم شولترگانن بلهك اوچون
 الله تبارك وتعالى سزگه بر صغر بوغازلارغه بيورادر ديدى قوله تعالى « قَالُوا اتَّخَذْنَا
 هُزُؤًا » يعنى موسى عليه السلامنك قومي نهيتديلر اى موسى سين بزنى مسقل ايتسهكلى
 صغر بوغازلاماق برله بو شولكنى كم شولترگاننى نيچك بلورمز ديديلر قوله تعالى « قَالَ
 أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ » يعنى موسى عليه السلام نهيتدى مين نادان بولودن
 الله تبارك وتعالى گه صغمان مسقل ايتك نادانلار ايشيدر قوله تعالى « قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
 بَيْنِنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَاقَرُضٌ وَلَا بَكْرٌ عَرَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ »
 يعنى بنى اسرائيل نهيتديلر يا موسى الله تعالى گه دعا قيل نينده ين صغر بوغازلامق
 كيرك ياش صغرمى قارت صغرمى موسى عليه السلام نهيتدى الله تبارك وتعالى نهيتدر
 ياشده توگل قارتنه توگل بو ايكى آراده بولغان صغر ديدى بيغمبرم صلى الله عليه وسلم دن
 روايت قيلنمش بولدى اگر بنى اسرائيل صغرنك صفتن صورامى نينده ين صغر
 بوغازلاسالارده مقصودلرى حاصل بولور ايدى لكن بنى اسرائيل صوراولارى سببلى
 اولزرينه مشقتنى آرتدر بيلار قوله تعالى « قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بَيْنِنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ
 يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاطِرِينَ » يعنى بنى اسرائيل نهيتديلر اى موسى
 الله تعالى گه دعا قيل اول صغرنك توسن بزگه بيان قيلسون موسى عليه السلام نهيتدى
 الله تبارك وتعالى نهيتدر اول صغر آچق صارى قاراچى كشى شادلانورلق ديدى
 قوله تعالى « قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بَيْنِنَا مَا هِيَ أَنْ الْبَقَرُ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
 لَمُهْتَدُونَ » يعنى نهيتديلر بنى اسرائيل يا موسى الله تعالى گه دعا قيل اش اшли تورغان
 صغرمى اول يا ايسه قرده آشاب يورى تورغان صغرمى اول آنك توسلى صغرلار بزده

بارى بزرگه تعيين بيان قياسون انشاء الله بز توغرى يولغه كونه رمز «قَالَ أَنَّهُ يَقُولُ أَنهَا
 بَقْرَةٌ لِأَدُولِ تَنْبِيرِ الْأَرْضِ وَلَا تَسْقَى الْحَرْتِ مَسْلَمَةٌ لِأَشْيَةِ فِيهَا قَالُوا الْآنَ جِئْتُ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوهَا
 وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ» يعنى موسى عليه السلام شه يئدى الله تبارك و تعالى شه يئته در حقيقتك اول صغر
 ايگن ايگو خورلغينه كرمه گان دخيده ايگنكك صوطاش اوچون جيگلمه گان توسدا اصلا ايكنچى
 توس قاتشماغان آچق صاريدير ديدى بنى اسرائيل شوغچلاين صغرىنى طابوب بوغاز لاديلار
 روايت قبلنمش بولدى بنى اسرائيل ده برايزگو قارت كشي بار ايدى عمرينك آخرنه بر
 بزاولى بولوب صحراغه آلوب باروب شه يئدى الهم بو بزاولى اوغلم اوسكانچه سيكنا امانت قويدم
 ديوب صحراغه ييبهردى قايچان بو قارتنك اوغلى اوسدى ايرسه بنى اسرائيل آراسنه
 بو واقعه بولدى شول صفتده صغر بو يتيم دن باشقه كشيده تابلهادى يتيم يگت بنى
 اسرائيل نك آچق صارى صوقالاماغان هم جيگلمه گان صغر ازله گانلرن ايشتوب آناسينه
 قايتوب شه يئدى آناسى اى اوغلم آلا صوراغان صفتده بر بزاولى آناك سينك
 اوچون فلان صحراغه ييبهروب الله تبارك و تعالى كه امانت قوبقان ايدى اول بزاولى
 آلوب قايتوب سات ديدى اول ايزگو كشينك بالاسى هم حق سبحانه و تعالى كه عبادت
 قيلوچى آناسينه ايزگولك قيلوچى ايدى شول صحرادن بزاولى باروب كوردى
 صغر بولمش آندى صغرازلنك بهاسى اول وقت اوچ آلتون ايدى حق تعالى
 يتيم كه هم آناسينه رحمت قيلوب بر فرشته ييبهروب صغر بهاسى نيريسى تولوغ آلتون
 ديب خبر بوردى يتيم صغرى بازارغه كييتروب نيريسى تولوغ آلتونغه صاندى
 بنى اسرائيل صغرى بو غازلاب بر قيلمه اوك بو طى بر قيلمه قلاغى بر قيلمه
 قؤيرغى برلن اولككه صوقايلا اولك ترلوب اوزينك قرده شلرى اولترگاننى
 خبر بوردى قوله تعالى «كَذَلِكَ يَحْيَى اللَّهُ الْيَتِيمَ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» يعنى
 الله تبارك و تعالى اول اولكنى ترگزگان بيزر كه حاضر بولغان كشيلىر كه خطاب قيلوب
 شه يتور الله تبارك و تعالى اوشانداق اولكنى ترگز كه سز كه علامتلرنى كور كه زه شابد
 سز عفلكرنى آرندورور سز حقيقتده بر اولكنى ترگزگان الله تبارك و تعالى نك كوچى
 بارچه اولكلرنى ترگزور كه بيته در. فائده: اوتكان بيغمبرلرنك اقلرى عاصى
 اولسلر توبه اري هر وقت قبول بولماس ايدى يايسه اوزلرن اوزلرنى قانچقه
 توتماق يايسه بيغمبرلرينك دعا قيلوب مناجات قيلمافلارى ايلهن گنه قبول بولور
 بعضينك ما كلابينه فلان گناهنى قيلمى ديوب يازلور ايدى بعضيسى گناه قيلو
 سببلى خنزير صورتينه بعضيسى مايهول صورتينه شورلوب هلاك بولور ايدى اكر
 كييملرينه نجس تيسه بوويغنه پاك بولماس ايدى بلكه نجس تينگان اورنن كيسوب

طاشلاو برله یا ایسه کییهن اوتقه طاشلاو برله بیورلمش لار بیغمبر مزهه مصطفی صلی الله علیه وسلم حرمینه الله تبارک و تعالی ضعیق بنده لرینه بو آغرلقلارنلک بارچسن بیکل قیلدی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نلک امتقاری نفس لرینه ایبه روب عاصی بولسه لر توبه قیلماقلاری اوکنک قایغرماق برله مقبول بولور.

قصه خضر مع موسی علیهما السلام

روایتدر موسی علیه السلام که تورات اینگاج توراتنی تمام او قودی کوکای خوشلاندى ایرسه کوکلینه بر نیچه غرورلق کیلوب نهیتدی یارب بوالوغ کتاب برله میکا بوقدر علملک بیردک بو کون میندن عالمره ک قلک بارمی دیدی حق سبحانه و تعالی نهیتدی ای موسی مشرق طرفنده بر قلم یار اول سیندن کوب عالم سینک علمک آنلک علوی فارشده دریاغه قاراغانده بره تامچی صور قدردر دیدی موسی علیه السلام نهیتدی یارب اذن بیرسه ک اول قلسکی کوروب مشرف بولسام دیدی حق تعالی اذن بیردی یارب اول قلسک کم آنی قایدن تاییم دیدی حق سبحانه و تعالی نهیتدی اول خضر فارس برله روم دریاسی قوشلقان بیردن طابارسک دیدی موسی علیه السلام اوزینک شا کردی یوشع بن نون بن افرایم بن یوشع علیه السلام غه نهیتدی ای یکت بز ایکی دریانلق قوشلقان بیرینه قدر همیشه یوریک دیوب یوشع علیه السلام برله آزق حاضرله ب سفر قیلدی لار موسی علیه السلام حق تعالی دن صورادی مین اول خضرنی نیچک طابارمن دیدی حق تعالی نهیتدی قاپچقکه بشرلمش بر بالق صال قایبه شول بالق یوق برلسه خضر شونده بولور دیمش ایدی موسی علیه السلام یوشع غه بو خبرنی نهیتدی بالق یوق بولماق میکا خبر بیر دیدی نیتکه که کلام قدیمده خبر بیرور قوله تعالی «وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَتِيلِهِ أَأَبْرَحَ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضَىٰ حَقْبًا» قایچان موسی علیه السلام یوشع برله ایکی دریا قوشلقان بیررگه باروب بیتدی لر ایسه موسی علیه السلام بوقلادی یوشع برچیشه دن طهارت آلدی طهارت آلفانده بر تامچی صور قاپچقده غی بالق غه صاراب بالق ترلوب دریاغه توشوب کیتدی موسی علیه السلام یوقسندن توروب بالق نلک حالن صورارغه اونوندی یوشع دغیده بالق ترلوب دریاغه توشکان نهیتورگه اونوندی موسی علیه السلام یوقسندن طوروب یوشع برله ینه بولغه کردیلر ایرته گیسن موسی علیه السلام بییک آردی بییک قارنی آچدی قوله تعالی «قَالَ لَقَدْ آتَيْنَا آتِنَا غَدًا لَقَدْ لَعِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا» یعنی نهیتدی موسی علیه السلام اوزینک یگتینه یعنی قلبنه آزق بزنی کیلتر تحقیق بز نلک بو سفر برده مشقت گه بولقدق قوله تعالی «قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ

فَإِنِّي نَسِيتُ الْحَوْتَ وَمَا أَنَسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَعْرِ عَجَبًا
يوشع ئەيتى ايا بېلە سگمى سىن اى رسول الله كېچە گى كۈنى كىلىك بىر طاش اوزەرىنە
شول طاشدىن يالق تىرلۇب صوغە كىتىدى مېن يالق نىڭ حالى ئەيتۈرگە اۋنوتىم آنى
ئەيتۈى مىڭا مگر شىيطان اۋنوتىردى عىب اول باقىنىڭ تىرلۇب صوغە كىتىمكى » قال
ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا اتَّبَانَهُ رَحْمَةً مِنْ
عَدْنَانَا وَعَلْمَانَهُ مِنْ لَدُنَّا عَلَمًا ۗ يَعْنِي مُوسَىٰ عَلَيْهِ السَّلَامُ ئەيتى بىزنىڭ نلە گانېز اۋشبو
بالقىنىڭ تىرلەمكى بىس قايتىدىلار بوموسى بىرلە يوشع ئىلھىما السلام اۋزلىرىنىڭ كىلىگىن
ازلىرىدىن بىس طابىدىلار بوايىكىلە گوسى بىزنىڭ قىلار بىزدىن بولغان بىر قىلنى اول قىلغە
بىز اۋزىزىڭ رەھىمىزدىن بىردىك وحى ھىم بېغىبىرلىك دىخىدە اۋبىرە تىڭ بىز اول قىلغىزە
اۋزىزىڭ قارشى بىزدىن ئىلمىسكىنى اول غىب ئىلمى در عالەلرنىڭ كۈبەرگى حق تەئالى نىڭ
قولدىدە بولغان بواۋرئەغى عىدى خىزىر ئىلمى بىرلە تەسۋىر قىلمىش لار خىزىر ئىلمى
السلام نىڭ اسمى بىلىا ئىدى آتاسى مىلكان اسمى ئىدى اما بىلىانى خىزىر دىۋوب آتالدى
ھىر باسغان بىرى باشل بولغانى اۋچون يا ايسە دىنلارنىڭ آخىرىنە چە آغرىمى ھىر سورگانى
اۋچون والله اعلم قاچان موسى ئىلمى السلام الله تبارك وتعالى تەرىف قىلغان قىلنى كوردى
اۋبىرە السلام ئىلمى يانېبى الله دىدى خىزىر ئىلمى السلام و ئىلمى السلام يا كىلىم الله دىدى
موسى ئىلمى السلام مېنىم كىلىم الله اۋبىرە كىنى قايدىن بىلدىڭ دىدى خىزىر ئىلمى السلام ئەيتىدى
مېنىم خىزىر ئىلمى الله اۋبىرە كىنى بىلدىرگان الله تبارك وتعالى بىلدىدى دىدى بىر قوش ھوادىن
كىلۇب موسى ئىلمى السلام بىرلە خىزىر ئىلمى السلام آراسىنە آغزىدىن بىر اۋبىكى طامچى صو
تۈككى خىزىر ئىلمى السلام جىلمابوب كۈلدى موسى ئىلمى السلام نىڭ تەسۋىم قىلىڭ ئىلمى جىلمابوب
دىدى خىزىر ئىلمى السلام ئەيتىدى بىر قوش ئىلمىڭ در يا ياندىدە اۋبىكى طامچى صوقىر بولا
دىۋوگە اۋبىرە قىلار دىر شونىڭ اۋچون تەسۋىم قىلىم دىدى موسى ئىلمى السلام كامىل ادبىلىگىدىن
كىچىلىك قىلۇب ئەيتىدى اى خىزىر مېنى سىڭا اۋبىرە مېنى الله تبارك وتعالى نىڭ سىڭا
بىرگان بىغى عىلمىدىن مېنى تۈغرى بىلۇغە كۈندىر مىڭگە اۋبىرە تەبەكك اۋچون
قوله تعالى «قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَبَعَكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رَبَّنَا» خىزىر ئىلمى السلام
ئەيتىدى حىقىقتە سىن صبر قىلا آلەماسلىڭ مېنىم بىرلە ھىل اول در سىن الرغ درجەلى
بېغىبىر مېنىم اشمىڭ ظاھرى مكرۈه ئىلمى بوزۇق باطندىن سىنىڭ خىزىر ئىلمى بىلۇوڭ
بولماس نىتەڭ صبر قىلۇرسىڭ قوله تعالى «قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا» وكيف تەسۋىر
عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا» موسى ئىلمى السلام ئەيتىدى «سَتَجِدُنِي أَنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي

لَكَ أَمْرًا» یعنی ان شاء الله مینى صبر قیلغوجى تابارسىڭ تابارسىڭ دخیمه مین سىڭا هیچ اشدە
 خلاقلق قیلماغان تابارسىڭ موسى عليه السلام صبر قیلونى الله تعالى نلەسه دیوب وعنى
 الله تله وگه باغلادی بوزو قلىنى كوروب صبر قیلو قانى اش ايكانيه بنه قوله تعالى
 «قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا» یعنی خضر عليه السلام
 ئەيتدى اگر سین مینا ایدهرهك هم منكر بولغان نهرسه كورسهك آنك درسلكينك وجه
 سن بلمهسهك مین آنى سىڭا بیان قیلغانچى صبر قیل صوراما ديدى موسى عليه السلام قبول
 قیلدى قوله تعالى «فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ
 أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا أَمْرًا» يوردى بس خضر برله موسى عليهما السلام دريانك
 چيتمدن كيمه ازلهب اولطرديلار كيمه گه خضر عليه السلام بالطا آلوب بر
 طاقتاسن قوباردى موسى عليه السلام ئەيتدى اول كيمه نى كيمه ده گى خلق هلاك
 بولسون ديوب تيمشكمنى تحقيق البته الوغ اشنى قیلدك ديدى قوله تعالى «قَالَ أَلَمْ
 أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا» خضر عليه السلام ئەيتدى ئەيتمه دمى حقيقتده
 سین مینم برله صبر قیلورغه كوچك يېتمهس ديو قوله تعالى «قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا
 نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسْرًا» موسى عليه السلام ئەيتدى مین اونقان نهرسه
 سببلى مینى توما اونتم مینى طارلقده قیلما ديدى قوله تعالى «فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا
 لَقِيا غُلَامًا فَفْتَلَهُ قَالَ اقْتُلْتَنِي نَفْسًا رَّكِيَةً بَغِيرَ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا» كيمه دن
 چقغانك سوكنده موسى عليه السلام خضر عليه السلام بلهن يورديلر حقى بر اير بالاغه
 بولقدى بوايكيسى بس خضر عليه السلام ثولتردى اول اير بالانى موسى عليه السلام
 ئەيتدى ايا ثولتردگهى گناهسز اير بالانى تحقيق بيك تيشسز منكر اشنى قیلدك
 قوله تعالى «قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا» یعنی خضر عليه السلام
 ئەيتدى ايا ئەيتمه دمى مین سىڭا حقيقتده سین مینم برله صبر قیلورغه كوچك يېتمهس
 ديو خضر عليه السلام موسى عليه السلام بمرته ده ايا ئەيتمه دمى مین سىڭا ديو «لَكَ»
 لفظن آرنردى موسى عليه السلامك صبرينك آزلغينه علامت اوچون قوله تعالى
 «قَالَ إِنَّ سَأَلْتَكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا» یعنی
 موسى عليه السلام ئەيتدى مونن صوڭ سيندن صوراسام مینى اوزگه بولداش
 قیلما اوچ مرتبه خلاقلق قیلغاچ عنرگه اوز طرفدن ايرشه مینى خلاقلق قیلماق
 مینم طرفندن بولدى ديدى بيغمبرم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم ئەيتده در

«رَحِمَ اللهُ اَخِي مُوسَى اسْتَعَى فَقَالَ ذَلِكَ وَلَوْلَيْتَ مَعِ صَاحِبِهِ لَبَصُرَ عَجَبُ الْأَعْمَابِ» يعنى
الله تبارك و تعالى قردهشم موسى غه رحمت قيلسون اول موسى اربالسى اويالورندن
مونك صوكنده بر نرسه فى صوراسام ميني اوزك يولداش قيلما ديدى اگر بوسوزنى
ئه يتيمچى يولداشى خضر برله يورسه البته عجبلىرنگه عجبهرگن كورر ايدى قوله تعالى
«فَانظُرْنَا حَتَّىٰ اِذَا اتَيْنَا اَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَعْنَا اَهْلَهَا فَاَنبَاؤُنَا بِمُؤْمِنِيهَا فَاَوْبَحْنَا رَا
يَرِيذُ اَنْ يَنْفِضَ فَاَقَامَهُ» بس يورديلر خضر برله موسى عليه السلام حتى انطاكيه
اولينه كيلوب قوناق بولوغه يعنى انطاكيه خلقندن طعام ايسته ديلر اول انطاكيه
خلقى بوايكيسن طعامله ندرمه ديلر بس طابديلر بوايكيسى اول انطاكيه ده
بر قويه اتى اول قويمانك بييكانگى يوز آرشين ايدى اول قويما بر ياقغه آوشوب
تمام بيلورغه نليدر بس خضر عليه السلام اول قويمانى تورندى تورتمكى قولى
برله تورايوب قويدى بر قيلمه سوتوب يا ئادن توزندى بر قيلمه ترهكار برله
تره ب قويدى قوله تعالى «قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْرًا» يعنى موسى عليه السلام
رزق آلور اوچون نلهسهك بو قويمانى نوزه تكانگه البته حتى آلورسك ديدى قوله
تعالى «قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَاوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا» يعنى
خضر عليه السلام ديتدى بواوچنچى صوراماتك سينك برله مينم آيرلماقنك سببيدر
تيز دركم كوروب صبر قيلباغان اشلرنك حقيقتن سيكا بيان قيلورون قوله تعالى
«مَا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدَتْ اَنْ اَعْيَبَهَا وَكَانَ رَاثِمُ مَلِكًا
يَاخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا» يعنى اما اول كيمه اون مسكينك ايدى بيشسينك اصلا
كسبه قوتلرى قدرتلرى يوق ايدى بيشسى درياده كيمه برله كسب قيلورلار ايدى
اما اول مسكينلر آرتلارنده جلفدى ياكه منوار اسملى پادشاه بار ايدى هر كيمه فى
غصبله يعنى كوجله ب ابيه سندن آلور ايدى بو مسكينلرنگ كيمه سون اول
پادشاه غصبله آلماسون ديوب عيبلى قيلم ديدى قوله تعالى «وَمَا الْغُلَامُ فَكَانَ
اِبْرَاهُ مُؤْمِنًا فَخَشِينَا اَنْ يَرَاهُمَا طَغْيَانًا وَكُفْرًا فَارَدْنَا اَنْ يَبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا
خَيْرًا مِنْهُ زَكَةً وَاَقْرَبَ رَحْمًا» يعنى اما اير بالانك آنا آناسى هر ايكسى مؤمن
ايدى اول اير بالا اوزينك آزغنلغى وكفرلكى سببندن بو ايكيسينه عذاب
ايرشودن قورقدى بس تلهك بز الله تبارك و تعالى اول آزغن بالا برايرينه يعنى
بدلينه ايزگو بالا بيرمكى اول ايزگو بالا ناچار خلقندن باك دخيره آنا آناسينه شفقتلى

بولغوجيدر قوله تعالى « واما الجدار فكان لفلان يقيم في المدينة وكان تحته كنز لهما وكان ابوهما صالحا فاراد ربك ان يبلفا اشدهما ويستخرجا كنزهما رحمة من ربك وما فعلته عن امرى ذلك تاويل ما لم تسطع عليه صبرا » يعنى اما استينايا كه كهت شهر خلقندن ايكي يتيم اير بالانكدر اول ايكي يتيم اير بالانك اسى برهوسى صريم برهوسى اصرم اول استينا آستنه بو ايكي بالانك فائده سینه خزینه بار ایدی بو ايكي بالانك ييدنچى باباسى ايزگو بابا ایدی اسى كاشچ ایدی بر روايتده اوز آتالرى ايزگو ایدی اسى خيسون ایدی بس الله تبارك وتعالى تلهدى بو ايكي يتيم بالانك بالغلك دغى كامل عقللى بولماقلارن وهم اول استينادن بو ايكسینه خزینه چارماقنى هر ايكسینه رحمت قيلولوب « سين كورگان اشلىرى اى موسى اولوب قهكريم . يعنى اوز اوزم بيزله قيلامد حقيقتده الله تبارك وتعالى نك بيورماغى بيزله قيلدم اوشولارد اى موسى سينك كوروب صبر قيلماغان اشركنك تاويلى » بر روايتده شه پئلندى حق سبحانه وتعالى نك اول ايكي يتيم بالاغه چغارمش خزینهسى بر آلتون طاقتا ایدی اول آلتون طاقتاده اوشبو حكمت سوزلو يازلش ایدی « اولا عجله نه من مين تقديرگه ايمان يعنى تقديرگه ايمانغان كشيگه نيچك قايعرا اول ، ايكنچى عجله نه من مين رزقه ايمان كيترگان كشيگه فى اوچون مشقتلنه ، اوچنچى عجله نه من مين ثولگه ايمان كيترگان كشيگه نيچك اول كوله ، دورتنچى عجله نه من مين يخشيلق يامانلقنك حساب قيلنورينه ايمان كيترگان كشيگه عبادتن غافل بولا اول ، بيشنچى عجله نه من مين دنيا هم دنيا نك اهلى اوتنه كن بلگان آدمگه نيچك اول دنيا ده قرار قيلور ، وهم لاله الا الله محمد رسول الله ديو معلوم اولنه » تفسير قاضى شاتوركه خضر عليه السلام وموسى عليه السلام بوقصه سنده شول فائده در آدم علمى بيزله عجله نه من دخيله اوزى كوركام كورمه گان اشكه انكار قيلوده آشقياسون شايد بلكه اول كوركام كورمه گان اشك آنك علمى ايروشى تورغان برسر بولور دخيه علمك اوپرونوگه داوپه چياني قيلسون علم اوپره نوچسینه كهچيلك قيلسون ادب صاقلاسون گناه قيلغان كشينك گناهسن تنبيه قيلولوب ضررى اوزينه ايرشكانچى عفو قيلسون ضررى ايرشردى بولسه هجرت قيلسون دخيه بوقصه ده يغشى آتاتك يخشيلقى حتى كه ييدى بوونغه قدر فائده قبالا ايكائينه آشان بار بس يمان بالالى آتالار بالاسينك يمانلغى بالاسندن حساب قيلباسون بلكه بالاسينك يمانلغى اوزينك قصورندن بلوب بالاسينه توفيق هدايت استهسون بددعا قيلولوب دنيا آخرت بالاسن هلاك قيلولوب ايليسنى سويندرمه سن نيتمك نوح عليه السلام قومينه بددعا قيلغاچ ايليس ميئابيك زور

ایزگولك قیلدك قومكنی میکا توغده بولداش قیلدك دیدی قصه دن مراد حصه یعنی
الوش عبرت آلماق.

(بیت)

کیل ای عاقل بنم باقمه اوزیمه * الوغلا رسوزی بو، سوکمه یوزیمه

معلوم اولنجه که حق سبحانه و تعالی پیغمبرم محمد مصطفی صلی الله علیه و سلمگه جبرائیل
علیه السلام واسطه سیله «یا ایها المثنی قم فاننر» آیاتن ایندردی ایرسه پیغمبرم
علیه السلام ته یقیدی یا جبرائیل بواش ایله سین بیوراسکمی یا ایسه الله تبارک و تعالی می
دیدی جبرائیل علیه السلام الله تبارک و تعالی بیورا دیدی بوسوزنی ایشتوب پیغمبرم
صلی الله علیه و سلم مین هنوز موسی علیه السلام درجه سینیه ایرشه گان ای کانه ن
دیب قایغردی . آنسک اوچون الله تبارک و تعالی موسی پیغمبرگه واسطه دن باشقه
طور طاونده خطاب قیلدی میکا خطاب قیلوده سینى واسطه قیلدی دیو جبرائیل
علیه السلام هیچ جواب بیره آلماینجه حیران بولوب حق تعالی گه مناجات قیلدی
حق سبحانه و تعالی جواب اویره تدی بس جبرائیل علیه السلام ته یقیدی مین غیرلیمی
یا ایسه طور طاونده غی جانسز آغاچمی دیدی پیغمبرم صلی الله علیه و سلم ته یقیدی
بلی یا جبرائیل سین غیرلیره ک جبرائیل علیه السلام ته یقیدی ای محمد قایغرم آنک
اوچون الله تبارک و تعالی موسی علیه السلامه خطاب قیلغانده واسطه آغاچ ایسدی
بو آغاچ موسی علیه السلامک هیچ بر امتینه شفاعت قیلپاس امامین قیامت کوننده
سینک امتک قرآن آیاتی هم قرآنده بولغان سوره وهم قرآنده بولغان حرفلر صانچه
شفاعت قیلورمن وهم اوشبو شفاعت قیلغان امتک قدرلی گناهکار امتلرکنی توغدن
چغارمن بل سین ای محمد الله تبارک و تعالی سینک امتلرکنی بو کرامتلر برله حرمت
قیلدی باشقه امتلرگه بو حرمت بوق حقیقتده موسی علیه السلامک امتلری حیوان
کیمی ایسدی نیتک حیواننی به یلرگه باوغه حاجتلی بولنا شونک اوچون الله تبارک
و تعالی موسی علیه السلامه جبرائیل علیه السلامنی بیبهردی خطاب قیلدی ای موسی
قومکنک هر قایوسی بله کلرینه کوك چوپره ک به یله سونلر تاینکه الله نلک حکمن اونتماسونلار
کوك اهلینک عبادتی اوخشاشلی عبادت قیلسونلار آخرت عمللرنن غافل بولماسونلار
ئولمنی حساب قیلونی اونتماسونلار دیو بو کون یهودلرنک بله کلرینه قایش به یله ب تورات
او قومقلارینک حکمتی اوشبو ایکن موسی علیه السلام امتلری کامل آرزغلقلار سببلی
ئورلی عقوبتنک گرفتار بولیلار بس ای قردهش هرنی کوچک بیتکن قدرلی آرزغلقن
صاقلان علمالارنک قیلغان وعظلمن کامل قبول قیل حق سبحانه و تعالی آرزغلا نی
سویبیدر قیلغان عبادتینه نواب گناه سینیه جزا بیره چکدر قیلغان گناهلارکا توبه قیل
الله عمور رحیمدر موسی علیه السلام خضر علیه السلامن آیرلغانده ای خضر میکا

نصیحت ایت دیدی خضر علیه السلام «كُنْ بِشَأْمًا وَلَا تَكُنْ غَيْظَانًا» دیدی یعنی آچق
 یوزلی بول آچوچان بولما دیهک بولور ایکنچی نصیحت «كُنْ نَفَاعًا وَلَا تَكُنْ ضَرَارًا»
 دیدی یعنی آدمیلرگه فائده تیکورگل ضرر قیلغوچی بولما نصیحت «احْفَظْ نَفْسَكَ
 وَ لِسَانَكَ الْجَدَالَ» دیدی یعنی اوزکنی فائده سز عملدن صافلا تلسکنی قچرشودن صافلا
 دورتنچی نصیحت «وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ حَاجَةٍ» دیدی یعنی حاجتسز بر بیررگه بارما
 دیهک بولور بعض روایتده موسی علیه السلام خضر علیه السلام برله اوج کون
 یوردی هر کونده اون نصیحت اویرندی . بر کون موسی علیه السلام بنی اسرائیلرگه
 خطبه اوقودی یعنی وعظ ئهیتدی کولینه عجب کیلمدی اوز اوزینه تحسین قیلوب مینم
 کبک آدم دخیده دنیاده بار میکان دیو اولادی حق سبحانه و تعالی دن خطاب کیلمدی
 ای موسی قللام اچنده بر قلم بار ایسی سیندن عالمه ک هم خطیبراق ایسی اول
 قلمنی یاوز بند لرمنی توغری بولغه اونده دیوب پیغمبر ایقوب بیبه ردیم باردی مشرکلرنی
 توغری بولغه اونده دی مشرکلر آنک بورونلارن قولقلارن کیسوب بیبه ردیلر قدرتم
 برله بورنن قولاغن توزه لندیم بینه سلامت قیلیم ینه مشرکلرنی هدایت که اونده دیدم
 یارب جان کولم برله قبول قیلیم دیوب یاوز بند لرمنی توغری بولغه اونده دی سینى
 فرعونگه اول مرتبه بیبه رومده قورقوب «إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكْتُمُونِي» یعنی مینى یالغانچیفه
 چغارورلار دیگان سوزک کبک ئهیتمه دی دیو . ئه یشلر موسی علیه السلام خضر علیه
 السلامغه یولداش بولغاندن صولک اوج یسل عهر اویکار دنی بر روایتده موسی علیه
 السلام جهوعسی یوز یکر می یل عهر سوردی آنندن صولک دار البقاغه رحلت قیلدی
 موسی علیه السلامدن صولک بر روایتده بیتمش یلده قومى تمام آزوب جهودلک که
 ئه ولدیلر آنندن صولک حق سبحانه و تعالی بنی اسرائیلرگه داود علیه السلامنى
 پیغمبر قیلوب بیبه ردی .

قصه داود علیه السلام

«ان هذا آخى له تسع وتسعون نعمة ولى نعمة» یعنی حقیقتده بو مینم قرده شم آنک
 توقسان توقز صاغی بار مینم بر صارغم بار بس ئهیته بو مینم دین قرده شم اول
 بر صارکنی میکا بیبر دیو خطاب قیلوب میکا غالب بولدی دیوب دعوا برله مبتلا
 بولغان، حق سبحانه و تعالی فتنه قیلدی دیو گمان قیلوب «وَحَرَّ رَأْسًا وَأَنْابَ» یعنی
 سجده که توشوب توبه قیلغان «فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ» یعنی الله تبارک و تعالی دن و داودنک

دواشنى يارلقادى دېيىك بىرلە يارلقانغان «يا داود انا جعلناك خليفه في الارض فاحكم بين الناس» يعنى اى داود حقيقتە بىز سىنى بىر يوزىنە خليفە قىلىدۇ بس آدملىر آراسىندە حكىم قىل دىيويورلغان «ولانتبع الهوى» يعنى نفس آرزوسىنە اويوما دىيويورلغان «وو هبنا لداود سليمان» يعنى داودغە سليماننى ھبە قىلىدۇ دىيويورلغان «وقتل داود جالوت» يعنى داود جالوتنى ئولتوردى دىيويورلغان بىرلە مدح قىلغان داود عليه السلام ايدى .

(نظم) كىيل نىچك ايدى ايشت داود بىغىبىر اشلىرى

برخداغە ذكرايتورده كىملر ايدى ايشلىرى

اوزى مشهور طارشى صاف آرسلان كوكم بىهادر

صوغشودە ھىچ صاف اوزرە يوق ايدى نىكەشلىرى

الله اسەن اوقىيوردە يىغلايور ايدى عىب

يىغلاشور ايدى قاتندە بارچە طار ھم طاشلىرى

تسىبىخ ئەيتسە جەملە جانوار طار شىلە يىغلاش ديار

طاغە نوزدە گى كىيىكلر ھم ھوادە قوشلىرى

الله دن شلتە ايرش دىسە يىغلادى تون كون ھىمىن

آقەدى يىغە دىك تولدى كوللر كوزلر يىنگ ياشلىرى

روايتىدۇ موسى عليه السلامىن سوڭ بىنى اسرائيلدىن بولغان مؤمنلر شول زماننىڭ بىغىبىرىنە ئەيتىدىلار اى نىبى الله بىزگە بىر پادىشاھ نىعىمىن قىل الله تەئالى نىڭ رضالقى اۈچۈن صوغش قىلىق اول نىبى ئەيتىدى اگر سىزگە صوغش قىلو فرض قىلىنسە سىز بىلكە صوغشاسىز بىنى اسرائيلدىن بولغان جماعت ئەيتىدىلر نىمىك صوغشاسىقە بىزلىرنى بالالرىمۇ ھم بورطالار بىزدىن كافرلر آبرىدى بس اول بىغىبىر حق تەئالى گە مناجات قىلدى حق سبحانە وتعالى اول بىغىبىرگە بىر طار ياق يىبەردى ھىر كىمگە بو طار ياق بىر بىر نىگىز بولسە اول پادىشاھ بولسۇن دىسە بس طار ياقنى اولچە قىلار ايدىلر طالوت اسەلى كىشى دن باشقە آدم گە كىلمەدى بس بىغىبىرلرى ئەيتىدى الله تبارك وتعالى سىزگە طالوتنى پادىشاھ قىلدى بىنى اسرائيل ئەيتىدى اول طالوت نىچك پادىشاھلىقغە تىيوشلى بولور اوزى نىغىر پادىشاھلىقغە بىزگە ھىر ئىتلى آدمگە تىيوشلى دىيويورلغان پادىشاھ بولورۇن مكره كوردىلر چۈنكە طالوت دىر قىيۇر كۆنۈچى ايدى بىر روايتدە صوغش بىر قىلمە تىرى ابلەھچى اير ايدى لورى ايتىاين نىسلىدىن يوعىر گە چە پادىشاھ ھم بىغىبىر بولغانى يوق ايدى بىغىبىرلرگە يعقوب عليه السلام اوعللارنىمىن لادى نىسلىدىن بولور

ایدی پادشاهلار یودا نسلندن بولور ایدی وهم پیغمبر و پادشاه بر نسلدن کیلمهس ایدی بلکه ایکی سبطن یعنی ایکی نسلدن کیلور ایدی اول بنی اسرائیلنک پیغمبری شیدتی سز طالوتنک پادشاه بولورن مکره کورمه کز طالوتنی الله تبارک و تعالی پادشاه قیلدی طالوتنک گوردهس هم علمن آرتق قیلدی الله تعالی پادشاهلقنی تلهسه کنگه بیردر الله تعالی طالوتنی اختیار قیلدی الوغ تهنلی بولغانلقی اوچون دشمان کوزینه قورقنچلی کورنور علمی بولوق سبیلی مملکت مصلحتن آرتق تدبیر قیلور تفسیر قاضی روایتنچه طالوت شول قدر زور گوردهلی ایدی طالوت اولطروب تورغانده برمن آباق اوزهرینه توروب قولن کورتهسه طالوتنک باشینه قوی بیتمهس ایدی بنی اسرائیل پیغمبرلرینه شیدتیلر بو طاباقنک طالوتغه توغری کیلورینگه پادشاهلقینه دلیل توکل بونک پادشاه ای کینه دلیل کیره کدی بیلر آنلرنک پیغمبری شیدتی اول پیغمبر «اشموئیل علیه السلام» ایدی بر قیلده «یوشع علیه السلام» یا ایسه «شمعون علیه السلام» در طالوتنک پادشاهلقینه علامت سزگه تابوتنک کیلمه کیدر اول تابوتده سزنک کونک سزنک قرار طاباق بولغوچیدر اول تابوت شونتی تابوتدر آنک اوزهرینه بنی اسرائیلنک کونکلی قرارلانور ایدی اول تابوتده تورات صالحنیش بولوق اوچون چونکه موسی علیه السلام هر قایچان دشمان برله صوغش قیلور بولسه اول تابوتنی آلدینه قویار ایدی بنی اسرائیلنک کونکلی قرارلانوب صوغش قانچاس ایدی بیلر دخیده اول تابوتده تورات یازلیش طاقتانک اوالمش کیسه کیری بار ایدی وهم موسی علیه السلامنک طاباقی وهم ککییلوری وهم هارون علیه السلامنک چالھاسی بار ایدی دخیده بر قیلده شیدتنیش بولدی آدم علیه السلامن محمد مصطفی صلی الله علیه و سلمگه قدر بارچه پیغمبرلرنک صورتی اول تابوتده ایدی بنی اسرائیل پیغمبرلری اول تابوت سبیلی نصرت تابار ایدی بیلر قایچان بنی اسرائیل آزرغلنقه کزدیلر ایرسه کافرلر بنی اسرائیلگه غالب بولوب اول تابوت جالوت پادشاه ملکند بولیدی حقی سبھانه و تعالی بنی اسرائیلگه طالوتنی پادشاه قیلدی ایرسه جالوتنک نیش شهری هلاک بولدی جالوت ملعون تابوتنن شوملانوب یعنی شهرلری هلاک بولو بوتابوت سبیلی بولورغه کیردک دیوب تابوتنی ایکی اوگز اوستینه قویوب صحراغه چغاروب بیبهردی فرشتهلر الله تبارک و تعالی نک امری برله تابوتنی طالوتک کیتردیلر بنی اسرائیلنک کونکلی طالوتنک پادشاهلقینه حکم اولطردی حق تعالی بنی اسرائیلگه عمالق برله صوغش قیلماقغه امر قیلدی عمالق پادشاهس جالوت ایدی عمالق دیمک نوح علیه السلام نسلندن الوغ گاودلی جماعت دیمک بولور بس طالوت بنی اسرائیل قومینه شیدتی عمالق

برله صوغشر اوچون ياش يكتلر چقسون وچييلسون سيكسان ملك يكت
 جييلدى هوا بيك اسسى ايدى جالوت طرفينه يولغه چقديلار بيك صوادييلار
 بس اول عسكر الله تبارك وتعالى دن بريلغه صو آغزماقنى صوراديلار حق سبحانه وتعالى
 سؤاللىرى بيردى يلغه آغزدى اما اجهككه رخصت قيلمادى مگر اوچ ايله بر اوچ اجهرگه
 رخصت اولدى نيتهك كلام شريفده ذكر ايتهر قوله تعالى «**قَالَ اِنَّ اللّٰهَ مَبْتَلِيْكُمْ**
بِمَنْ هُنَّ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّيْ وَمَنْ لَّمْ يَطْعَمْهُ فَانَّهُ مِنَ الْاٰمِنِ اَعْتَرَفَ غَرَقَةَ بَيْدَه فَمَشَرُ بِوَامْنَه الْاَلَا
 قَلِيْلًا مِنْهُمْ» يعنى ئەيتى اشموئيل عليه السلام حقيقتده الله تبارك وتعالى سزنى صنيدر
 بريلغه صو برله اول صو فلسطين صووى ايدى اگر بر كسه اول صودن اچسه بس
 اول كسنه مينم عسكرمىن ايرمهس يا ايسه مينم برله برگه بولماس اگر بر كسنه اول
 صودن طعامله نهسه اول مينم عسكرمىن يا ايسه مينم برله برگه در مگر قولى برله بر
 چومروب اچكان آدم مينم برله برگه بس اول صودن طالوت عسكرى صواچديلمگر
 آز كسه اچهدى صو اجهگان آدملر درسترهك روايتكه بناء اوچ يوز اون اوچ
 آدم ايدى صو اچكانار الله نىك ويغمهرينىك سوزن توماغانلار صوغه طر يا آلمايچه
 صوصاب هلاك بولديلار يوزلى قارا اولدى قاچچان صو اجهگان مؤمنلر هم
 طالوت صودن اوتديلر ايرسه بر برسينه ئەيتديلر بزنىك جالوتكه هم جالوت
 عسكرينه قوتمز قالمادى جالوت عسكرى كوپ هم قوتلى اما الله تبارك
 وتعالى نىك رحمتينه يولقاجق كسنه لر ئەيتدى آژمن يعنى كوپ وقت آژمهعت
 كوپ جماعتكه الله نىك اذنى برله اوستون بولا الله تبارك وتعالى صبر قيلغوچيلار برله برگه
 ديو چون جالوتنىك عسكرينه ياقن ايرشديلر ايرسه ئەيتديلر اى بزنىك تربيه قيلغوچى
 ربهر بزگه صبر بير آياقلار بزنى بركت طايدرما بزلرنىك فائدهمز اوچون
 كافرلرنىك ضررى اوچون بزگه نصرت بير ديوب مناجات قيلديلار بس الله نىك اذنى
 شريفى برله ونصرتى برله جالوتنىك عسكرن چوالتديلار وصدرديلار داود جالوتنى
 ئولتردى روايتدر ايشا يعنى داود عليه السلام آناسى آلتى اوغلى برله طالوت
 عسكرنده ايدى داود عليه السلام بيدىچى اوغلى هم كچكنه اوغلى ايدى صحراده
 ايشانىك قويلارن كوتهر ايدى بس الله تبارك وتعالى اشموئيل عليه السلامكه وحى
 قيلدى اول ايشانىك كچى اوغلى جالوتنى ئولتدر بس طائوت داود عليه السلامنى
 تلهدى داود عليه السلام كيلدى يوله داود عليه السلامكه اوچ طاش سين بزنىك برله
 جالوتنى ئولتدرسن ديو سويهديلر داود عليه السلام اول طاشلارنى آلدى باروب
 جالوتنى ئولتردى وهم عسكرن نارمار قيلدى مونىك صو كنده طالوت داود عليه

السلامغه قزن بیردی داود علیه السلام پادشاه وهم پیغمبر بولدی بنی اسرائیلدن بر سبطک پادشاه هم پیغمبر بولمیش یوق ایسی مگر الله تبارک و تعالی داود علیه السلامنی هم پادشاه هم پیغمبر قیلدی قوله تعالی « وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ » یعنی بیوردی الله تبارک و تعالی اول داودغه بنی اسرائیلنک پادشاهلغنی وهم پیغمبرلک دخیده اوزی تله گان نرسه لر نی بلردی یعنی کوبه کییم یا صاماقنی وهم سوزنی یومشاق یاغیلی سویله مک دخیده جانوارلارنک و قوشلارنک تان یعنی سوزلرینک معناسن بولمکنی (داود علیه السلام و طالوتنک قصه سی بویبرگه قدر بار چه سی تفسیر قاضی اختیار نچه در) قایچان داود علیه السلام پادشاه بولدی ایرسه داود علیه السلامغه شول قدر کوب خلق جییلدی هیچ زمانده اول قدر خلق جییلغانی یوق ایسی نه بیشر هر کیچه داود علیه السلام سراینده اون مک پیغمبر بالالری جییلوب یا طورلار ایسی داود علیه السلام هر کیچه صورتن اوزگار توب یول باشینه چغوب اونگان بارغان کشیدن پادشاهکز نیندی کشی؟ دیوب صورار ایسی پادشاهمز عدل کشی دیوب نه یقورار ایسی کونلرده بر کون بر قارچغه طوغری کیلوب پادشاهکز نیندی کشی دیوب صورادی قارچق نه یئدی پادشاهمز عدل کشی لکن بر عیبی بار اوز کسبندن آشاماس کشینک آزابلانوب قیلغان کسبندن آشار دتدی داود علیه السلام بو سوزنی ایشتوب قایغردی حق سبحانه و تعالی گه دعا قیلدی یارب میکابر هنر اویره تکل تاینکه آدملر کسبندن آدملر حقندن صاقلانیم دیو چونکه داود علیه السلام ایزگو هم تقوا ایسی حق تعالی دعاسن قبول قیلدی تیهرنی داود علیه السلام قولنک بالاوز کولک یومشاق قیلدی کوبه کییم یا صارنی اویره تدی قوله تعالی « وَعَلَّمْنَاهُ صِنْعَةَ لُبِّاسٍ » یعنی نه یقور الله تبارک و تعالی اویره تکل بز اول داودغه کییم یا صاونی بو داود علیه السلام یهودا بن یعقوب علیه السلام رووندن ایسی هر کون کوبه کییم یا صاب صاندروب رزقلانور ایسی قالغانن صدقه قیلور ایسی تفسیر قاضی ده نه یقور حق سبحانه و تعالی خبر بیورور پیغمبرمز محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم مشرکلرنی دائما دین اسلام اوزهرینه اوندهر آخرت عنابلارندن قورقتور ایسی اما مشرکلر نه یقورایدیلر استهزایه یعنی کولوب « رَبَّنَا عَجَلْنَا قَلْبَنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ » یعنی ای بزنیگ ربهر عمل دقترمزنی تهوغلق ایکن یازووزنی مؤمنلرنک اوجما خلق یازوون حساب کونندن ثلک بیبهر دیوب کوله لر ایسی حق سبحانه و تعالی پیغمبر علیه السلامنی تسلیه قیلوب « اصبر علی ما یقولون و اذکر عبدنا داود ذالایده اواب »

دېو داود عليه السلامك حالتدن خبر بېردى يعنى اى مهم صبر قيل اول مشركلرنك سوزلرينه آنلارغه قوت اييهسى بيك توبهكار اللهنك رضالقينه قايتوچى قلم داودنك حالن ذكر قيل آنك اوچون داود عليه السلام الوغ نعمتلر برله وهم الوغ كرامتلر برله خاص ايكان كچكده گنه اونه اوچون نينده بين يغلادى اللهنك عندابندن قورقى بس عبرت آسونلر آدملر اولرلرينك گناهلاريفك زورلغن حساب قيلسونلار تفسيرنك سياقينه بناء داود عليه السلامك توقسان توقز خاتونى بار ايدى كونلرده بركون اوريا اسملى كهسهنك خاتونينه كوزى توشدى اول خاتون بتشايع اسملى ايدى بوخاتون داود عليه السلام كوزينه كوركام كورنى اوريانى چاقروب خاتونك بتشايعنى آير مين نكاح قيلوب آليم ديدى اوريا هم داود عليه السلام سوزن قبول قيلوب بردن بر خاتونن طلاق قيلدى بتشايعنك عدق تمام بولغاچ داود عليه السلام آلدى اما بواش حق سبعانه وتعالى كه خوش كيلهدهدى اوشبونك اوچون داود عليه السلامغه ايكي فرشته ييبهروب شلته قيلدى اول ايكي فرشته داود عليه السلامك عبادت خانه سينك مېرابتدن آكسزدن كيلوب كرديلر داود عليه السلام قورقى چونكه بو ايكي فرشته آدم صورتده ايشكسز تهره سز بېردن ظاهر بولكيلر آلاز ئه يتدى قورقما بزاىكى دعوامى بربر بزرگه آزغئلق قيلدى بزرگه حلقق برله حكم قيل شريعتدن اوتكازمه بو مينم قرده شم توقسان توقز صارغى بار مينم بر صارغم بار بر صارغئنى ميكا بير مينم يوز بولسون ديب ئه يته مين هيچ جواب بېرورگه كوچم ييتهدهدى مينم بر صارغئنى آلدى ديدى داود عليه السلام ئه يتدى سينك بر صارغئنى صور او برله بوسيكلا ظلملق قيلغان حقيقتده كوب كشيلىر بر برسينه ظلملق قيلادر مگر ايمان كيتركان ايزگو عمل اييه لرى ظلملق قيلماسلار آلاز آرشول ديدى قايجان فرشته لىر بوسوزنى يعنى حكمنى ايشتديلر ايسه شول اورنندن غايب بولكيلار داود عليه السلام بولارنك فرشته لىر ايدكن وهم الله تبارك وتعالى دن شلته اوچون كيلگانلرنى صريح عبارتى برله خاتونندن كناية قيلغانلرن تمام آكلاب الله تبارك وتعالى بو گناه سببلى بلا ييبهردى ديوب گمان قيلدى بس گناھسى اوچون توبه قيلوب سجاگه باش اوردى تون كون طاوش برله يغلادى ياننده غى چوقورلر كوزياشى برله طوليكه حتى هواده غى قوشلار بېرده گى جانوارلار وتوقسان توقز بلكه يوز خاتونى واهل سراينى بارچهسى داود عليه السلامنى قرغانوب يغلار ايديلر داود عليه السلام قرق تهولك يغلاب زار ياقى قيلدى حق سبعانه وتعالى گناھسن عفو قيلدى قوله تعالى « فغفرنا له ذلك وان له عندنا لولفى وحسن مآب » يعنى ئه يتور الله تبارك وتعالى بس يارلقادق بىز اول داودنك

بوگناهنسى حقيقتده اول داود اوچون بزنىڭ قارشىبىزده ياقىلىق بار دى دە باراچاق اورنى اوچباخ ديو داود عليه السلام بىشايىنى آلوده تفسير قاضى ده ايكى سوز بار برهوسى داود عليه السلام اوريا ياوچى يېمەرگان خاتوننى آلدى اما اورياغه خاتون بولغان ايدى ايكنچى سوز نيتىك ذكر قىلىق داود عليه السلام اوريانن خاتونن آيرماقنى تلهب آيرتى بىو بعضى كېسەنلڭ بعضى كېسەنە خاتونن تلهب آيرتماق آلا رارسنده معروف هم عادت ايدى اوشبونڭ اوچون يېغىبىرمز صلى الله عليه وسلم نڭ انصار يعنى نصرت بېرگوچى مدينه صحابه لرى بعضى خاتونلرن آيروب مهاجرلرگە نكاحلاندىر بىرله يومارلىقى هم ايزگولك قىلمش لىر اما داود عليه السلام اوريانڭ خاتونينە عاشق بولوب اوريانى ئولگانچى صوغشقه يېبەرۈپ اوريا ئولگاچ خاتونى بىشايىنى نكاحلاندى دىگان سوز داود عليه السلامگە خورلاو وهم داود عليه السلامگە افترادىر اوشبونڭ اوچونده حضرت على كرم الله وجهه ئەيتىدى اگر بىركېسە داود عليه السلام اوريانى ئولتورتوب خاتونن نكاحلاندى دىوب سويلەسە يوز آلتىمش مرتبه قامچى بىرله صوغارمن حد اورورمن دىدى داود عليه السلامڭ فضيلتىنن داود عليه السلامڭ طاوشىنڭ صاف بولماق دىخيدە طاولارنڭ وقۇشلارنڭ داود عليه السلام بىرله بىرگە طاوش بىرله يغلاماقلارى نيتىك الله تبارك وتعالى كلام قەيىنە بىدورور قوله تعالى «وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِّنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ» يعنى ئەيتور الله تبارك وتعالى تعقيق بىردىك بز اول داودغه باشقه يېغىبىرلرگە نسبتيا آرتقىلىقى اول آرتقىلىق زبور هم يېغىبىرلڭ هم كوركام طاوش اى طاغ لىر قايتىكز داود بىرله گناه اوچون يغلارغه يا ايسە تسبيح ئەيتوگە دىخيدە اى قوشلر سز هم داود ايله گناه اوچون هم تسبيح ئەيتوگە قايتىكز دىك بولسور دىخيدە داود عليه السلامڭ فضيلتىنن داود عليه السلام قولنە تىمىرنىڭ يوشماق بولماق نيتىك قوله تعالى «وَالنَّاهُ الْعَدِيدَ» يعنى يوشماق قىلىق بز اول داود اوزەرىنە تىمىرنى دىك بولور (تفسير قاضى) داود عليه السلامڭ يغلاماقىنە وهم وعظ ئەيتىمە كېنە آدملىر طاقت كېترە آلماس ايدى عاقبت هوشسز بولور ايدىلر داود عليه السلام يغلامانە «رَبِّ شَمُوهَ قَصِيْرَةَ اَوْرَثَ حَزَنًا طَوِيْلًا» دىب يغلار ايدى معناسى اول بولور كۆب قىصقه نفس آرزووى اوزون بولغۇچى حسرتلرنى پيدا قىلور ئەيىشلر داود عليه السلام بوشلتنە دن اون يىل يغلادى بعض لىر ئەيتىدى يىدى يىل يغلادى ديوزلر بو وقت اچنە داود عليه السلامڭ بىشايىنىن اوغلى بولدى اول سليمان عليه السلام سليمان عليه السلام كوندز آتاسى داود عليه السلام ياننده بولور ايدى كىچ آناسى يانينە كىلور ايدى روايتده كىلور ايكى ايرداود عليه

السلامه حکم گه کيلک بيلر برسى ايکنچيسندن برصغر آلاچق حقم بار ديب دعوى قيلول
دعوى قيلنمش آدم بيره چه گم يوق ديب انکار قیلا آلماس آبدرار داود عليه السلامه
الله تبارک و تعالی وحى قيلول بيره چگی بار آدمنى ئولترمک برله داود عليه السلام وحى
برله بولغان حکمنى سويلهر بيره چگی بار کشى درست ئه يته سڭ ميکنا قصاص تيبش آنڭ
آناسن ئولتروب صغرن آلمان ايدم ديب اقرار قيلولر دعوى قيلنمش يعنى بيره چگی
بار آدمنى آلاچاغى بار آدمنڭ آناسنى ئولترگانی اوچون ئولتروب صغرنى دعواچى
آلور بو حکم سببلى داود عليه السلامنڭ خلق آراسنده مهابتى آرندى داود عليه
السلامنڭ کچکنه گنه خطاسى قارچان عفو قيلندى ايسه خلق آراسنده حکم قیلا باشلادی
ئه بهشله داود عليه السلامنڭ اون اوغلى بار ايدى ايڭ کچکنه سى سليمان عليه
السلام ايدى حق سبحانه و تعالی سليمان عليه السلامه کچکنه وقتنده اوق علم حکمت
بيردى قوله تعالی «و داود و سليمان اذ يعلمان فى الحرث اذ نفثت فيه غم القوم و کنا
لحکمهم شاهدين. ففهمناها سليمان و کلا آتينا حکماً و علماً» يعنى داود هم سليمان شول
وقتنى حکم قيلدیلر بر قومنڭ قويلرينه اول قويلار ايگنلکده کيچن اولتادیلر يعنى
آشادیلر اول داود و سليماننڭ حکمنى بز بلگوچى ايدک هم حکملرنده حاضر ايدک
بس بلدرک بز اول حکمنى يا ايسه فتوى نى سليمانغه داود و سليماننڭ هر ايکسینه
علمک و هم ييغمبرلک بييردک بز ديبک بولور روايقتر کونلرده برکون داود عليه
السلام بنى اسرائيل گه وعظ ئه يتور ايدى ايکى آدم دعواله شوب داود عليه السلام حضور ينه
کردى برسينڭ قويلارى ايکنچيسنڭ آشلغن توننى آشاغان داود عليه السلام ايگنچيگه
قويچى نڭ قويلارن آلماق برله حکم قيلدى سليمان عليه السلام اون بر ياشنده ايدى
و هم شول مجلسده حاضر ايدى اى آتا بوايکى کيسنه گه شفقت قيل بوايگنچينڭ آشلغى
ايکنچى مرتبه اوسوب اولگرگانچى قويچينڭ قويلارن توتسون قوزيلاغان قوزيلارى
برله هم سوتى چۇنى برله فائده نسون قويچى هم بوايگنچينڭ آشلغى اولگرگانچى آشلغنى
صافلاسون مونڭ صوننده ايگنچى آشلغن قايتاروب آلسون قويچى قويلارن قايتاروب
آلسون ديدى داود عليه السلام سليمان عليه السلامنڭ بو حکمن ايشتوب تحسین و آفرين
قيلوب قويچى هم ايگنچيگه بو حکمنى يورتى امام اعظم رحمة الله عليه قارشنده حيوانلرنى
صافلاوچى يعنى کۆتوچى بولماسه توله ويوق دليلى ييغمبر صلى الله عليه وسلمنڭ حدیثى
قال النبى عليه السلام «جرح العجماء جبار» يعنى حيوانلارنڭ جراحت قيلغان يعنى
آشاغان نرسه سى ويران ديبک بولور تفسير قاضى سليمان غليه السلام دائا داود عليه
السلامنڭ حکمينه قاتشور ايدى بعض حکملرنى بوزار ايدى جمله دن بعضى

كونلردن برنگه بر اير بر خاتونغه مين سيني نكحلا نورمن سين رضا بول رضا بولماسا ك سيني زنا برله تهيت قيلول حد صوقدرورمن ديدى خاتون بوكشينك مرادينه رضا بولمادى اول كشى شاهدلر حاضرلهب داود عليه السلام قارشوسينه باروب خاتوننى زنا قيلدى ديوب دعوى قيلدى داود عليه السلام گواھك بارمى ديدى گواھلار حاضر گواھلق بير ديلر داود عليه السلام خاتونغه حد صوقفاغه حاكم قيلدى سليمان عليه السلام ئهيتدى اى آتسا صبر قيل شاهدلرني آيرم قيلول برهم برهم گواھلق آلاق لازم ديوب شاهدلرني برسن برسنن آيروپ بو خاتون قايد زنا قيلدى ايودهمى صحرادهمى ديو صورادى بعضى ايوده زنا قيلدى ديدى بعضى صحراده ديدى گواھلارنك يالغان گواھلقلارى بلنوب گواھلارنى وهم مدعيني يعنى دعواچيني حد قذف يعنى سوغولرى اوچون قامچى صوقدردى خاتون بلادن خلاص بولدى ئهيشلر كونلرده بركون داود عليه السلام منبرگه منوب وعظ نصيحت قيلدى آندن صوگ زبور ككتابنى قولينه آلوب الرغ طاوش برله اووقدى شول تيرهدهگى خاتونلار هوشسز بولوب قورصاقليلارى بالا توشوردى. (حككايت) لقمان حكيم داود عليه السلام زماننده ايدى كونلرده بركون لقمان داود عليه السلامغه كيلدى داود عليه السلام كويه كييم ياصار ايدى يعنى تيرر كييم لقمان حكيم نى اشليسك؟ ديوب صورامادى قايجان كويه كييم تمام بولدى ايسه ايمدى بو كييم صوغشقه يارارلق بولدى ديدى داود عليه السلام «الصَّوْتُ حِكْمَةٌ وَفَاعِلُهَا قَلِيلٌ» ديدى يعنى تيك طور و حكمتدن اما آنى قيلوچى آز ديك بولور داود عليه السلامنك عمرى آخريته ايرشدى ايرسه عزرائيل عليه السلام داود عليه السلامغه كردى سليمان عليه السلامنك آناسى عزرائيل عليه السلامنى طانومادى چونكه آدم صورتنده ايدى اى اير ابودن چق ايو ايبهسى مونده يوق سين ميكا نا محرم سين ديدى عزرائيل عليه السلام داود بيغمبرنى كورهم بارديدى بتشايع ئهيتدى مين داودقه كيلگانن صوگ يات كشى برله سويله شكاتم يوق داود كيلهس بورون چغوب كيت ديدى عزرائيل عليه السلام كولومسرهدى اول حالده داود عليه السلام كيلول كردى عزرائيل عليه السلامنى كوروب تانودى سلام بيروب ياملك الموت نى اشكه كيلدك؟ ديدى عزرائيل عليه السلام سينك جانكنى اوچماخغه ايلقمك اوچون ديدى داود عليه السلام اللهنك حكيمنه رضا ديوب اورنيته كيلول ياتدى عزرائيل عليه السلام شول ساعت داود عليه السلامنك جانن آلدى بتشايع بو حالنى كوروب سليمان عليه السلامكه كشى ييبهردى سليمان عليه السلام كيلول كوردى آناسى دنيا دن

کو چیش تکفین تجمیز قیلوب یغار برله ایسه ندروب دفن قیلدیلار نیچه یلارغه چه داود علیه السلام قبرندن یغار ایسی کیلور ایسی داود علیه السلام بوفانی دنیاده یوزیل عمر سوردی.

قصه سلیمان علیه السلام

اول «وَهَبْ لِي مَلَكًا لَا يُبَغَى لَاحِدٍ مِنْ بَعْدِي» دیوب پادشاهلق صورغان یعنی یارب میکا پادشاهلق هبه قیل میندن صوڭ هیچ کم اوزهرینه آندی پادشاهلق بولماسون دیک بولور «هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ امْكُتْ» یعنی بو پادشاهلق بو نعمت بزنگ سیکا بیرگان بوله کیز تله گان کمنه گه بیر تله گان کمنه گه بیرمه حساب دن باشقه دیوب حق تعالی دن جواب ایشتنک «وَلَسَلِيمَانَ الرِّيحِ غَدَوَهَا شَهْرًا وَرَوَاهَا شَهْرًا» یعنی ابرته بر آیلق یول یورگوچی کیچ بر آیلق یول یورگوچی جیل مسخر قیلنگان «وَكَلَّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا» کرامتن تابقان سلیمان علیه السلام ایدی.

(نظم) بل سلیمان ایدی حقا ربهنڭ سوچی

بل الوغلق پادشاه هم او چار قوش ایلچیس
بلقیس آتلی خاتون ایدی بر ولایت خانی اول
هیبتندن کیلدی ناچار بولدی آخر اشچی
توزی دورت یوز صاوت ایدی کونک پشکان آشینه
تیکره سنده بوری قاپلان هم آرسلان قوچی
بخشی آطلارنڭ نسلی قالمی آندن دنیاده
تله دلیل تنک خدمت قولک ملک قامچی
مدحی آنڭ نعم العبد هم بیغهر هم ملک
ایردی الله قلالرینه اوزی او جماخ یولچی

قوله تعالی «وَوَرَّثَ سُلَيْمَانَ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلِمْنَا مِنْ مَنَظِقِ الطَّيْرِ وَأَوْتَيْنَاهُمْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ هَذَا لَهُ الْفَضْلُ الْمُبِينُ» یعنی داود علیه السلام دن سلیمان علیه السلام اوزرینه پیغیرلکنی یا ایسه علمکنی یا ایسه پادشاهلقنی میراث آلدی داود علیه السلام اوزرینه تورماق برله ئه تبدی اول سلیمان علیه السلام ای آنچلارین آدمیلر حق سبحانه و تعالی طرفندن قوش تلم بلمک بزگه بیرلدی دخینه بزگه هر بر نرسه دن بیرلدی حقیقتده اوشبو البته ظاهر روشن بولغوجی آرتقلدر دیک بولور سلیمان علیه السلام نڭ بوسوز برله مرادی آدمیلرنی اوشبو معجزه برله ایمانغه اوندو در معلوم اولنه تفسیر قاضی

روایتیچہ داود علیہ السلامنک اون توقوز اوغلی بار ایسی الله تعالی سلیمان علیہ السلامگه آدم هم جنلرنی مسخر قیلدی بیرده یوری تورغان یرتقوچی جانوارلارنی وهوادهغی قوشلارنی وهم جیلنی مسخر قیلدی قایجان سلیمان علیہ السلام سیرگه چقسه طاو ماش هم جیر وهم آغاچلار اوزلرینک خاصیتلرندن خبر بیرور ایدیلر بعضی شهیتور ایسی مینده آلتون کپوش بار آغلغ بعضی شهیتور ایسی انجویاقوت بار آغلغ بعضی شهیتور ایسی مینده لعل جوهر خزینه بار کیرهک بولسه آغلغ دیور ایسی حاجت وقت سلیمان علیہ السلام اول خزینه لردن آلدروب خرج قیلدرور ایسی. کعب الاحبار شهیتور سلیمان علیہ السلام اون ایکی یغاچلق بر میدان یاصاندی یعنی بکرمی دورت چاقرم مقدراری اورن یاصاندی اول اورنغه قزل آلتونندن تخت یاصاندی سیکز چاقرم قدرلی اورنینه اورنقلار یاصاندی اول اورنقلرده سلیمان علیہ السلامگه قارشى دورت یوزعالم اولطرور ایسی دورت ملک آدم قوراللاری برله تورورلار ایسی جنلرنک عالمری آدم عالمرینک صول یاغنده طورورلار ایسی دیولر سلیمان علیہ السلامنک آرتنده تورورلار ایسی قوشلار هواده سلیمان علیہ السلامگه کولهگه بولوب تورورلار ایسی بو ترتیب برله ایرته آش وقتینه قدر اولطرور ایسی آنسن سراینه باروب طاعت عبادت قیلور ایسی هر ایرته قومینه طعام بیدرور یعنی آشانور ایسی. حکایتده کیلور: سلیمان علیہ السلام هر کون اوزینک عسکرینه بیسی یوز توبه یوگی آریا اونی ملک قوی یوز صغر صرف قیلور یعنی توله شوب آشانور ایسی کیچ بولسه اوزی طسال آغاچندن صاوت یعنی کارزینکه اوروب صورتنی. اوزگار توب بازارغه ایلتوب صانار ایسی یارنی بهاسینه اوزینه رزق ایکمکه آلور ایسی یارتینسن صدقه قیلوب شهیتور ایسی ای سلیمان بوخزینه لر اللهنک سین اوز مشقتکنن طعام آشا اوزکنی اوزک طانو دیور ایسی وهم اوز اوزینه نصیعت قیلور ایسی قایجان سلیمان علیہ السلامن امر بولسه بویکرمی دورت چاقرملق میداننی جیل کوتهروب سلیمان علیہ السلام تله گان اورنغه ایلتهر ایسی اول جیل کوندز بر آیلق یول کیچ بر آیلق یول بارور ایسی نیتکه که الله تبارک وتعالی نک قول قدیبنده خبر بیرور

قوله تعالی «وَلَسَلِيمَانَ الرِّيحِ غَدَاهَا شَمْرُورًا حَمَا شَهْرًا» بو آیتنک معناسی اوتدی شهیشلر تختنک اوستنده گی مخلوقلار تختنی جیل اوچورغاننی بلهسلر ایسی

قوله تعالی «فَسَخَرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحًا» یعنی شهیتور الله تبارک وتعالی مسخر قیلدی بز اول سلیمانغه جیلنی یورور بولدی اول جیل سلیماننک بیورماق برله بوشماق طاو شسز قوله تعالی «وَأَسْلَمْنَا لَهُ مِنَ الْعَطْرِ» یعنی دخیده آغردق بز اول سلیمان فائدهسینه

باقر چيشمه سن قوله تعالى «ومن الجن من يعمل بين يديه بأذن ربه ومن يزغ منهم عن
 امرنا ندفعه من عذاب السعير * يعملون له ما يشاء من محاريب وتماثيل وجفان كالجواب
 وقدر راسيات» يعنى ته يتور الله تبارك وتعالى دخيده جنلرني مسخر قيلدق اول
 جنلر اشلر لر ايدى اول سليماننك قارشنده اوزلر نيك خواجه لرى سليماننك
 امرى برله اكر بزنك سليمانغه اطاعت قيلكز بوى صوتكز ديگان امر بركه جنلردن
 بعضى آوشسه آلاغه سعير تهوغسينك عذابندن ناتوترمز آخرتنه بر قيلده دنياده
 عذابنى ناتوترمز برفرشته نك قامچى برله صوتقماقى برله اول صوتو ياندور اول جننى
 اول سليمان عليه السلام كه اشلر اول جنلر تله گان نرسه سنى الوغ نى محكم بولغوچى
 سرايلردن دخيده صورتلر ودى يعنى آلتوندىن كمش دن هر تورلر طاشلردن پيغمبرلرنك
 صورتلرن ياصارلار ايدى دخيده آلارنك عبادتلىرنك صورتلرن ياصارلار ايدى
 تاينكه آدميلر اول پيغمبرلر اوخاشلى عبادت قيلسونلار اوچون سليمان عليه السلام
 زماننده صورتلر طوتو هم ياصلو حرام توكل ايدى دخيده طاشلاردن الوغ ككول
 اوخاشلى آش صاوتلارى ياصارلار ايدى آنك تيره سينه ملك كشى اولطروب طعام
 آشارلار ايدى دخيده آياقلى اورنندن قوزغالى طورغان آش قازانلارى ياصارلر
 ايدى اول قازاننك طاشلارن بين طاولارندن كيتورولر ايدى باصقچلار برله اول
 قازانلارغه منلور ايدى (تفسير جلالين وقاض) حكايه كلبى روايت قيلور سليمان
 عليه السلام قايجان الوغ پادشاه بولدى ايرسه ته يتدى يارب ميكا كوب نعمت الوغ
 پادشاهلىق بيدك بارچه مخلوقلارنى بركون قوناق قيلدق غه ارادم بار حق تعالى
 ته يتدى اى سليمان مينم مخلوقاتمه كم رزق بيورو كه كوچى بيتهر چونكه قوناق قيلماغه
 تله گك بار ايكان قوناق قيل ديدى قايجان سليمان عليه السلام غه الله دن اخن رخصت
 بولدى ايرسه ديكگز قريبنده سيكز آيلق ييرنى نعمت برله قولطردى آشلا پشرتى
 سليمان عليه السلام تختى برله اول بيور كه باردى مشرقدن مغربكه چه بولغان مخلوقاتنى
 جيسردى وهم حق تعالى كه دعا قيلدى يارب بارچه مخلوقاتك كيلسون طعام حاضر
 ديدى اول وقت ديكگردن بر بالى باشن چغاردى وتام گه ودهسى برله چقىدى غايت
 الوغ بالى ايدى سليمان عليه السلامك بارچه حاضر قيلغان نعمتن يوتدى اى
 سليمان ميكا طعام بير مين آچين ميكا حق تعالى بو سينك نعمتك قدرلى اوچ الوش
 نعمت بيورو ايدى بوكون سيكا قوناق ايتوب بيبهردى ديدى سليمان عليه السلام
 حيران بولوب يارب توبه قيلدم بارچه مخلوقات غه نعمت بيورو كه اوزكسن غير نيك
 قوتى بوق ايكان ديدى «ان الله هو الرزاق ذو القوة المتين»

سلیمان علیہ السلامنى قمرسقه بولمغانى

قوله تعالى « وحشر سليمان جنوده من الجن والانس والطير فهم يوزعون » الآية يعنى سليمان عليه السلام وهم سليمان عليه السلامنى چندن آدمىن قوشدن بولمغوجى عسكرى قوبارلمش بولدى يعنى سليمان عليه السلام اوشبو ئەيتلمش عسكرى برله يوردى حتى شام شريفده كورب قمرسقهلى چوقورغه كىلدىلر قمرسقهلاردن بولغان بر قمرسقه ئەيتدى اى قمرسقهلار!! اوزكزنىڭ اوزكزغە كركز سليمان هم سليماننىڭ عسكرى سزنى طابئامسون سزنى كچكەلككزگە كوره بلمىچى آنڭ اوجون سزنى آلا ر بلسلر طابئاماسلار گويەكە اول قمرسقه يىغىبرلرنڭ ظلملغىن هم ناحق اذا رنجتودن پاك ايكان سوزدى بس سليمان عليه السلام اول قمرسقهنىڭ صاقلانووندىن هم باشقه قمرسقهلارنى صاقلاندر ووندىن دخى دە اوز مصلحتن بولووندىن عجبيله نوب كولىدې وهم ئەيتدى يارب ميكا بيرگان نعتلرگە شكر قىلماقغە آوشدر مېنى اول شوچلاين نعمت روزى قىلدڭ دخيە آتسامه نعمت قىلدڭ دخيە مېنى اوزڭ راضى بولوردى عبادتگە آوشدر دخى دە كرت مېنى ايزگو قىللارڭ برلەن اوجماقغە ئەيشلر قاچان سليمان عليه السلام قمرسقهدن بو سوزنى ايشتوب اوشبو دعانى قىلدى ايسه چىلگە ئەيتدى تىختنى توققات ديو جيل توقتاندى سليمان عليه السلام قمرسقهنى چاقردى قمرسقه كىلوب سلام بىردى سليمان عليه السلام ئەيتدى نى اوجون باشقه قمرسقهلرنى چاقروب اوزڭ قاچماڭڭ قمرسقه ئەيتدى مېن آلا رنىڭ پادشاهى مېنم اسەم جمالى الوغلاز رعيت يعنى خلقغه شفقتلى بولماق تيوش آلا رنى بلادن قاچردم بلا كىلسە اوزمڭ اوستيهه آلكم موندىن صوڭ قمرسقه اوزىڭڭ غلمنى بىلر، اوجون اى سليمان! سليماننىڭ معناسى نى نرسە؟ دىدى سليمان عليه السلام ئەيتدى سليماننىڭ معناسى سېن ئەيت قمرسقه ئەيتدى آننىڭ معناسى سلامت كوئل دېيىك آخرت حالن كورمى توروب دېيىك دىدى ينە قمرسقه ئەيتدى اى سليمان حق تعالى سىكا نى نرسە بىردى؟ سليمان عليه السلام ئەيتدى الله تبارك وتعالى دن شوچلاين پادشاهلىق صورادم مېندىن صوڭ هيچ كىمگە اول قدر پادشاهلىق بولماسون دىم قمرسقه ئەيتدى بو سوزدن كوئچىلك ايسى كىلە دردىدى ينە ئەيتدى حق تعالى دن نى تلهڭ سليمان عليه السلام ئەيتدى حق تعالى ميكا چىلنى مسخر قىلدى بر كوندە بر آيلىق بىرنى يورورمن جمالى ئەيتدى يىلنىڭ معناسى اول بولور بوسىنىڭ قولكە بولغان مال ملكت يىل كوك قرارى بولماس چىلگە نى طايانچ بولماق كىرەك اگر صبر قىلساڭ حق تعالى سىكا معرفت مركىن يعنى معرفت آطن بىرور ايدى كوز

آچوب يومغانچه عرشكه پاروب كيلور ايدنك ينه جمالى ئه يتدى حق تعالى ينه نى بيردى
 سليمان عليه السلام ئه يتدى بر يوزك بيردى بارچه آدم جن قورط قوش شول يوزك
 سببلى بارچه سى ميكا مسخر بولدى جمالى ئه يتدى سينك بارچه ملكك بر درهم طاش
 قيمتندە ايكان ينه حق تعالى نى بيردى ديدى سليمان عليه السلام ئه يتدى ديو پهرينى
 ميكا مسخر قىلدى جمالى ئه يتدى آلارنى نيك قبول قىلدىك اگرحق تعالى دن فرشته لرنى
 تله سهك فرشته لرنى بيرور ايدى يايسه هيچ نرسه تله مه سهك حق تعالى قارشندە
 دخينه آرتق سويكى بولور ايدنك اوچماخقه كروده پيغمبرلردن صوك قالماغاي ايدنك
 ئه ييشلر سليمان عليه السلام برله يوسف عليه السلام پيغمبرلردن قرق يىل صوك
 اوچماخقه كرورلر دولتلى بولغانلقلارى اوچون ئه ييشلر سليمان عليه السلام اول
 سوزلرنى ايشتوب پادشاهلقدن كوكللى صووندى سليمان عليه السلام ئه يتدى اى جمالى
 بو علمكنى كهمن اویره ندىك جمالى (عَلَّمَنِي رَبِّي) يعنى ربه اويره تدى ديدى حق
 سبحانه وتعالى سليمان عليه السلامه بالق هم قمرسته برله وعظ قىلدى سليمان عليه السلام
 دائئا عبادت برله مشغول ايدى شونلك اوچون نعم العبد ديو حق تعالى كلام شريفنه
 مدح قىلدى يعنى نى خوش قل ديك بولور. حكایت: بركون سليمان عليه السلام جابالاقغه
 اى بايغوش نى اوچون ويرانه لرده يعنى خراب بولغان ييرلرده توراسك ديو صورادى جابالاق
 ئه يتدى آخرنده بارنرسه لر خراب بولغوچى اوزيه عبرت بولسون اوچون توران ديدى
 سليمان عليه السلام اى بايغوش نى اوچون بغدادى آشاميسك ديدى جابالاق ئه يتدى
 آدم عليه السلام بغدادى آشادى ايسه اوچماخدن چقى مىن هم بغدادى آشاسام
 خورلقغه توشه رمن ديب قورقمان ديدى سليمان عليه السلام ئه يتدى اى بايغوش صو
 نى اوچون اچميسك جابالاق ئه يتدى اى بايغوش توننى نى تسبيح ئه يتورسك جابالاق ئه يتدى
 سليمان عليه السلام طوغانلار ئولدى طوغماغان كوك بولدى سليمان عليه السلام ئه يتدى خلقلارنى
 كورسك باشكنى نى اوچون قالتراتورسك جابالاق ئه يتدى يول يراق آزق حاضرلك
 ديو ئه يتورمن ديدى آدميلر توتسه لار نى اوچون كوزننى يومارسك ديدى جابالاق
 ئه يتدى قيامت كون كورسه نانوماس اوچون وهم دعواچى بولماس اوچون ديدى
 سليمان عليه السلام كوركاش قىلورسك اى بايغوش ديدى .

آتلار قصه سى كونلرده بر كون سليمان عليه السلام نختى برله سير قىلوده
 ييدى ملكدن آرتغراق آتلار كوردى صحراده آشاب يورورلرايدى قاچان سليمان
 عليه السلامنى كورديلر ايسه هواغه اوچدىلار سليمان عليه السلام آلارنى

كوروب حيران قالدى آندى آتلار كورگاني يوق ايدى غايت قزقى
 قايجان ايويونه كيلدى ايسه بر قوتلى ديو اسمى «كاوس» ايدى آنى چاقروب
 فلان يعرده قاناتلى آتلار كوردم آلارنى سين طونا آلورموسن ديدى «كاوس»
 ئەيتدى اول اش مينم قولمىن كىياههس اما «سمنون» اسملى بر ديو بار اول
 توتار ايدى چونكه اول بيك قوتلى هم مكاردر ديدى سليمان عليه السلام ئەيتدى
 مين هم اول سمنوننى ايشتكان ايدم اما ميكا بوى صونى قاچوب يورور آنى نيچك
 توتماق كيرهك ديدى ديولر ئەيتدى آنى كاوس بلور كاوس اول مينم دوستم در مينم
 سوزمه اشانور آكا بر هيله قىلايم سز آورو بولوب ياتك بر نيچه كونس
 صوك سليمان پيغمبر اولدى ديوب خبر چساراك اول خبرنى مين آكار ئەيتوب
 آنى بر ميدانغه كيلتروب يوز ديو ايلهن آنى توتوب حضوركا كيتروب بى ميكا يوز
 ديو بىر ديدى سليمان عليه السلام يوز ديونى كاوسقه بىردى اوزى نيچه كونلر
 عبادتكه مشغول بولوب آوردى آخرى اولدى ديوب خبر سالدردى «كاوس» سمنون
 يائينه كيتدى سمنون سليمان عليه السلام اولدى ديو ايشتمش ايكان كاوسقه ئەيتدى
 اى كاوس سليمان عليه السلام اولدى ديوب ئەيتورلر درستى كاوس ئەيتدى اى
 سمنون اكر اولمهسه مين مونده نيچك طورا آلور ايدم اولگان اوچون مونده
 كيلم سينك برله تماش قىليق ينه ئەيتدى اى سمنون قورت قوشلار نارالدى
 سليماننك ميدانى بوش قالدى كيچنى بارىق اول ميدانده خبر اوچوب حضور
 قىليق سمنون قبول قىلدى كاوس سمنوننى اول ديولرگه آلوب كيلدى ديولر
 باشروب تورولار ايدى درحال چغوب سمنوننى توتوب سليمان عليه السلامغه كيلترو-
 دىلر سليمان عليه السلام ئەيتدى اى سمنون آخرى قولغه توشك سمنون باشن
 ايوب اى سليمان اختيار قولكده اكر عنذاب قىلساك حاضرمن عفو قىلساك
 اختيارلى سن سليمان عليه السلام ئەيتدى بر شرط برله سىنى عفو قىلورمن كاوان
 صحرانده قاناتلى آتلار كوردم شولارنى توتوب كيلترو سمنون ئەيتدى بواشمكن
 ميكا يوز باطمان بون يعنى جون ينه يوز ملك ميچكه خمرينه ملك ديو كيرهك باينكه ملك
 آط توتار اوچون سليمان عليه السلام ئەيتدى اول يون برله خمرنى اوچون
 كيرهك ديدى سمنون ئەيتدى يون برله اول آتلارنك صوا چه طورغان
 چيشه نك بولن بيكله رمن خمرنى شول چيشه كولينه سالورمن آتلار شول خمرنى
 اوچوب ايسرورلر اوچا آلهاسلر آنس صوك ديولر هر برسى بر آطنى توتار
 سليمان عليه السلام بيوردى سمنون تلهگان نرسه لرنى حاضر قىلوب ملك ديونى
 سمنونگه بيوردى سمنون ملك ديو بلهن كاروان صحراسينه باروب اول ميله نى قىلدى

اورزلى برياقن اورنغه قاچوب تورديلر اول آطلار كاوان چيشمه سينه كيلوب
صونك ايسن ياراتى بركون اچى كيتديلر ايكنچى كون بيك صوصاب كيلوب
اول چيشمه دن اچديلر قاناتلارى بوشادى اوچا آلهاديلر ديولر چغوب آطلارنى
طوتوب سليمان عليه السلامغه كيتديلر اويله نمازى صوكنده ايدى سليمان عليه
السلام آطلارنى برهم برهم قاراب تفرج قيلور ايدى سليمان عليه السلام ايكندى
نمازن اونوتى سليمان عليه السلامن قورقوب هيچ كم ايكندى نمازى اونوتى قوياش
بايدى ديوب نه يته دى قايجان قارانغيلقى توشه باشلادى سليمان عليه السلامك نمازى
ايسينه توشوب (آه) ديوب اولطردى نفسم آرزوى اوچون نمازنى اونوتقانين ديوب
بيك قايفردى. اما سليمان عليه السلام آطلار توتوروده ديولرگه محتاج بولدى
ديوب بو حكايتنى اعتقاد قيلماق يعنى بو حكايت كه اشانهق خطا چونكه سليمان عليه
السلامغه جيل هم بولولطار قوش قورتلار مسخر ايكان ديولرگه هم آلازك حيله سينه
محتاج بولماس اصل درستريك روايت (تفسير قاضى) روايتى يخشى آطلار سليمان
عليه السلامغه آناسى داود عليه السلامن ميراث قالمش ايدى سليمان عليه السلام
كونلرده بركون شول آطلارنى قولى برله سيپاب سيپاب قاراب تفرج قيلور ايدى
ايكندى وقتى اونكانن بله دى قوله تعالى « اذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافَاتُ الْجِبَادُ »
شول زماننى كورسه تونى اول سليمانغه اويله نمازندن صونك اوچ آياتى برله توروب
بر آياغن قساداب يعنى طوياق اوچى برله تورغزا طورغان جورغا آطلارنى « فَقَالَ
اِنِّى اَحْبَبْتُ حَبَّ الْحَمِيرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّى حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ » يعنى بس نه يتدى سليمان
حقيقتده مين سويكلى قيلم آطنى سويكلى اوزمنك ربهنك ذكرندن
حتى محبوبم پرده برله اورتولدى يعنى قوياش بايودى قوله تعالى
« رُدُّهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْعًا بِالسُّوقِ وَالْاَعْنَاقِ » يعنى نه يتدى سليمان عليه
السلام قايتاركر سزلى اول آطلارنى ميكا ديو بس كرشدى قلعج برله سپيماقغه اول
آطلار سورو برله دخيده مويىلارى برله يعنى آطلارنى سوروب مويىلارندن چالدى
(ديج) قيلدى ديمك بولور حاصل الكلام سليمان عليه السلام آطلارنى قاراب ايكندى
نمازن قضاغه قالدوغانى اوچون يا ايسه اوقى تورغان وردن اونوتقانى اوچون آطلارنى
بوغارلادى وردى يا ايسه ايكندى نمازى قضاغه قالوغه شول آطلار سب بولغانغى
اوچون. نه بيشلر سليمان عليه السلام حق تعالى كه مناجات قيلدى يارب قوياشنى قايتارا
چغار وردمنى نمازمنى اوقيم ديوب چونكه اول وقت نماز قالسه قضاسى بوق ايدى

حق تعالی سلیمان علیه السلامك دعاسن قبول قیلدی قویاش قایتا چقدی سلیمان علیه السلام وردن هم نمازن اوقودی . ئه ییشلر پیغمبر مز محمد صلی الله علیه وسلم سلیمان علیه السلامغه قویاش قایتا چغوب سلیمان علیه السلامغه بولغان حرمتنی بلدی ایسه حق تعالی گه مناجات قیلدی ئه ییتدی یارب سلیمان پیغمبرگه قویاشنی قایتارا چغاروب کرامت ببردك میگنا فی کرامت ببردك؟ دیدی حق تعالی حضرتلری ئه ییتدی سلیمان عمری اچننه بر مرتبه نماز قضاغه قالدردی ادا قیلماسه قضا درست توگل ایدی زاریلق قیلدی قویاشنی قایتارا چغاردم اما سینك امتلرك عمرلری بوینچه نمازلارن قضا قیلوب اوقوسالر اوزمنك رحمتهم برله آلارنك نمازلارن قبول قیلورمن «سلیمان علیه السلام صفتی» کونلرده بر کون سلیمان علیه السلام بارچه دیولرنی اوننده دی میگنا بر تخت یاساکن! آنك اوشاشلی تخت دنیاده بولماسون دیدی دیولر ئه ییتدی آلتون کبوش انجو گوهر یاقوت فیروزه لعل زبرجد مرجان کیرهك سلیمان علیه السلام امر قیلدی بارچه جهازنی حاضر قیلدیلار اول دیولر اول جهازلاردن بر تخت یاصادیلار تختنك دورت بوچماغنده دورت آرسلان صورتی یاصادیلار اول آرسلانلارنك آغزلردن اوط چغار ایدی قایچان سلیمان علیه السلام تخت که منسه یعنی اولطرسه یغار وغیر ایسی کیلور ایدی سلیمان علیه السلامن باشقه کشی منسه آغزلاردن اوط چغاردی قیلوب طلسم قیلغانلر ایدی ینه اول تختنك اوستینه قوش صورتلری یاصادیلار قایچان سلیمان علیه السلام تختکه منسه قاناتلان جایوب پرده اوشاشلی طورولار ایدی ینه ایکی طاوس صورتی یاصادیلار قاناتلاری آلتونن کوزلری یاقوتنن قایچان سلیمان علیه السلام تختکه یاقن کیلسه آغزلارن آچار ایدیلر بنی اسرائیل عالمینك باشینه انجو جوهر ساچار ایدیلر سلیمان علیه السلام تختینك اوک یاغنده بیتمش آلتون اوردق صول یاغنده بیتمش کبوش اوردق یاصادیلار اول اوردقلارغه عالملر هم قاضیلار اولطورولر ایدی ینه اول اوردقلار یاننده آلتونن دورت بوچماقلى پالاص توشه لکی آنك اوستنده سلیمان علیه السلامك وزیر ی آصف بن برخیا اولطورور ایدی قایچان ایکی دعوای حکمگه کیلسه لر مرادلاری یالغانچیلق بولسه بو هیبتلرنی کوروب راست سویلرلر ایدی سلیمان علیه السلام کوندر تورات زبورن خلایقغه وعظ نصیحت قیلور ایسی کیچن عبادت قیلور ایدی ئه ییشلر سلیمان علیه السلامك قایچان عمری آخیرینه ایرشدی ایسه اول تختنی بیت المقدس یاننده برطاش آستینه یاشردی بخت نصر کیلوب بیت المقدسنی خراب قیلوده اول تختنی طابوی زینته زیاده عجب لهنی اوستینه منوب اولطورورغه

قصد قیلدی ایسه آیاغی صندی آچوی کیلوب اول تختنی واتدروب دیگگرگه
 طاشلادیلر بعضیلری شهیتور برفرشته اول تختنی صودن آلوب ینه اولگی اورنینه
 کومدی اهل اخبار شهیتور سلیمان علیه السلامک اوتوز ملک قازاند آشی قاینار ایسی
 اون ملک کول اوخاشلی طاش طاباقلاری بار ایسی بربر طاباقسن ملک کشی آشار
 ایسی. شهیشلر سلیمان علیه السلام برکون سمندون گه شهیتدی نیچه یللار میندن
 قاچوب یوردک؟ کورگان عجبلیکن خبر بیردی! دینی سمندون شهیتدی یا رسول
 الله سیندن قاچوب بارورده بر طاوغه ییتیم سیکسان چاقرم قدر طولی نعمت
 وشول طاوده بر شهر کوردم بوشهر کم ایرکنده دیوب صورادم عکور پادشاه ایرکنده دینیلر
 آنسن شهر اورتاسنده برمنارهغه قوندم اوزمنی مناره دن بیرگه توشروب آدم صورتینه
 کردم برکشیدن بوشهر نی اسملی شهر دیوب صورادم «سندر به» دیوب جواب بیردی اول
 مناره نلک اوزونلغی یوز آرشین ایگی اوتوز آرشین ایسی شهری بیسی بوچاقلی ایسی
 اورتاسنده برچاتر اول چاتر اوستننه یاقوتسن قزل توسلی بر شهتهچ اول شهتهچ یاننده
 ینه ایکی ملک شهتهچ بار ایسی وهم اول شهر نلک کر بیچنده اون ملک بارابان بار ایسی
 هر بارابان اوستننه اون فلاک بار ایسی بر کشی دن صورادم بو خلق نی نرسه گه
 تابنور؟ دیوب اول شهتهچکه تابنور لر دینی ینه اوزمنک مکرم برله اول کر بیچکه قوندم
 بیسی یوز ییتیش بیسی سحر چیلر کوردم اوچ یوز اون بیش طلسم اویره ندیم اگر
 سینک قولک شهتهسه م اول سحر لر نلک بار چه سن اویره نور ایدم آنسن صوگ
 سحر م برله طلسم قیلوب پادشاه سراینه باردیم اوزمنی آدم صورتینه قویوب برکشیدن
 بو بارابانلار نلک خاصیتی نی نرسه دیدیم اول کشی شهیتدی هر قایچان پادشاهغه بر اش
 توشه اول بارابانلاردن طاشوش کیلور اول شهتهچلر قچرور هر بارابان اوچون اون
 ایکی ملک کشی ظاهر بولور هر زمانده بو پادشاه قارشنه ایکنچی پادشاه طور ماس
 هلاک بولور آنسن اوچوب پادشاه نلک سراینه قوندم سرای اچنده بر قار اچقی ایر
 کشی اولطرور لکن سراینک اچی نور تولغان قاراسام بر ماتور قز اولطرور یوزینک
 کورکاملگی سرايغه اثر قیلمش هوشم کیته یازدی برکشیدن بو کم قزی دیوب
 صورادم عکور پادشاه نلک قزی اسمی کونه دیدی سمندون شهیتور یار رسول الله حق
 تعالی میکا ایکی ملک یوز یکر می یل عمر بیردی ایکی ملک مرتبه دنیانی گیردم آنک
 کولک عجبنی وهم اول قز قدر ماتور قز کورمدم سلیمان علیه السلام شهیتدی ای
 سمندون بوسوزک راستلغن کوره یگ سمندون شهیتدی بلی یار رسول خبر بیرو کوز
 برله کورو کولک ایرمه س اگر تله سه ک باریق اوز کوزک برله کور دیدی سلیمان
 علیه السلام شهیتدی ای سمندون اول عکور شهری موندن نیچه آیلق بول سمندون

بيدى آيلىق يول ديدى سليمان عليه السلام تمام عسكىرى وزيرى آصف بن برخيا جمعسى يوز ملك آدم ايدى تختكه اولطروب جيلگه بيوردى جيل اوچ كون يارمده عكور پادشاه شهرينه ييتكردى سليمان عليه السلام آصف بن برخياغه عسكىرى توز ديو آصف بارچه ديولرگه عسكىرى باشى مرباط برله بغان آتلى ديونى قيلوب صف توزدى شهرگه ياقن باروب عكورگه ايلچى ييمه رديلىر سليمان عليه السلام آصف برله اوزى بريبرگه توشوب اولطرديلار عكور چقبادى عسكىر شهرگه كرمك بولديلار اما كره آلهاديلر عكورنك بارچه سحرچيلارى چغوب طلسم قيلديلار سليمان عليه السلام امر قيلدى آدملىر وهم ديو بريلىر دورت آياقلى يرتقچ حيوانلر يعنى آرسلانلار وقاپلان يولبارس وهم فيللىر تمام اجتهاد برله عكورنك عسكىر بوزديلار عكور عسكىرينك بوزلغانن كوروب قوتينه مغرور بولوب صوغشقه چقىدى بر آسلان هوان اوزن عكور كه آتوب آطندىن توشوردى سورهب سليمان عليه السلامگه كىلتردى سليمان عليه السلام عكورگه ايمان عرض قيلوب ئه يتىدى اى عكور! ايمان كىتور پادشاهلغتكه دايم بول «الله بر سليمان الله نك پيغمبرى» ديوب ئه يتىدى عكور ئه يتىدى اى سليمان قولگننى نى كىلشه آنى قيل! مين دىننى ماشلامان ديدى سليمان عليه السلام بيوردى درحال باشن كىسوب طاغانغه آصديلار آصف بن برخيا ساحرلرنك بارچه طلسملارن مناره ده بولغان ئه تهلرنى بارابانلرنى اوتقه ياندىرى شهرنى ويران قيلديلار سليمان عليه السلام سمندونغه ئه يتىدى اول عكورنك قزى قايدى ديدى سمندون اول چاطر اچنه ديوب چاطرنى كورسه تدى سليمان عليه السلام ديولرگه بيوردى چاطرغه اينجو ساچكز درحال كىتروب ساچديلىر وهم سليمان عليه السلام امر قيلدى هيچ كم آدم وديو اول قزغه قول سوزماسون وهم يوزينه قاراماسون ديوب بؤلۇطقه بيوردى قزنى مونك كىتور ديو قزىغهور ياوغانن ايشتوب قاراسه كوردى اينجو ياوغان اينجو جيبانچى بولوب چاطردن چقمش ايدى درحال بؤلۇط اول قزنى كوتوروب سليمان عليه السلامغه كىتوردى سليمان عليه السلام كونه نى كوردى غايت ماطور گوزهللكه تىكده شى يوق سليمان عليه السلام اوزينك پيغمبر ايسكان كونه گه ئه يتوب ايمان عرض قيلدى كونه اسلام دىنن قبول ايتتهدى اول زمانده كافرهنى نكاملانمق درست ايدى سليمان عليه السلام كونه نى نكاملاندى وهم اوزينك شهرينه قايتدى كونه لده بركون ابليس ماعون كونه نك آصراو آناسى صورتينه كروب كونه گه كىلدى ئه يتىدى اى كونه آتاكنى ايرك ئولتردى شهرن خراب قيلدى ديو زار زار يغلادى كونه آنى ايشتوب ينه يغلادى ابليس ئه يتىدى ايرك ئه يتى مىكا آتاك صورتن ياصاب بيرسون آنى كوروب كوكلك جوانسون ديوب كىلگان يولينه كىتىدى ابليس نك مكرى خاتونغه اثر بيروب سليمان عليه

السلام كىرگەنە كۈنە يىغلى باشلادى سلىمان عليە السلام نىك يىغلىنىڭ دىدى كۈنە
 آتامنى ئولتۇردىڭ شەھىر خراب قىلىڭ آتامنى صاغندىم مىڭا آتام صورتىن يىصا ئۆتۈپ
 بىر كۆڭلۈم جۈانسۈن دىدى سلىمان عليە السلام ئەيتىدى آتاك كافر ايدى شۇنىڭ
 اوچۇن ئولتۇردىم ايماننى قبول قىلماساڭ سىنى ھم ئولتۇرەن دىدى لىكن آتاكنىڭ
 صورتىن يىصا ئۆتۈپ بىر يىم دىيۈپ دىيۈلگە بىيوردى ھمان عكۈرنىڭ صورتىن يىصا بىر دىيۈر
 ئەيشىلەر آدم عليە السلامنى اول زىمانغە قەدرلى ھىچ قايسى پىغەمبەر ايوۈنەدە صورت
 بولمادى مگر سلىمان عليە السلام ايوۈنەدە صورت بولدى كۈنە آتاسىنىڭ صورتىن
 قارشىنىنە قويۇپ اوزلرىنىڭ عادتىنچە تابنا باشلادى سلىمان عليە السلام اول حالتى
 بلەمدى قىر ق تەۈلك اوتىدى ايسە قىربان عىدى يىتىدى كۈنەنىڭ آصراۋ آناسى بولۇپ
 ابلىس ملعون يەنە كىلىدى اى قىزم بۈكۈن عىد كۈنى ايرىڭ اوز تىگىرىسىنە قىربان
 چالور سىن ھىم آتاك اوچۇن قىربان بوغازلا آتاك سىندىن راضى بولسۇن دىيۈ اغوا
 قىلۇپ كىتىدى سلىمان عليە السلام عىد نمازىنە بارۇدە كۈنە يانېنە كىردى كۈنە
 چىراىن سىتىدى سلىمان عليە السلام اى كۈنە نى بولدى دىيۈ صورادى كۈنە ئەيتىدى
 اوزىڭ آتاك اوچۇن قىربان قىلورسڭ مىڭا بىر نىرسەدە بىرمەسىڭ مېن ھم آتام
 اوچۇن قىربان بوغازلىم مىڭا بىر تۈبە بىر دىدى سلىمان عليە السلام ئەيتىدى سىنىڭ
 آتاك كىر حالندە ئولدى آكار قىربان تىيۈش توڭل دىيۈپ قبول قىلمادى كۈنە ئەيتىدى
 تۈبە بولماسە بىر اوڭۇز بىر دىدى سلىمان عليە السلام قبول قىلمادى كۈنە ئەيتىدى بىر
 قۈى بىر دىدى سلىمان عليە السلام آنى ھم بىرمەدى اول وقت بىر چىكىرتكە كۈرنىدى
 كۈنە ئەيتىدى ھىچ بولماسە بوچىكىرتكە نى قىربان قىلايم دىدى سلىمان عليە السلام چىكىرتكە نى
 اعتبارغە آلەيچى آلەى قىل دىدى اوزى عىدكە كىتىدى كۈنە اورنىدىن تورۇپ چىكىرتكە نى
 طۈتۈپ ئولتۇردى آناسى آلدىنە قويدى سلىمان عليە السلامنىڭ وزىرى آصف بن بىرھىيا
 غايت عالم ھم تقوى كىش قىلمىدىن دىشى الوشى بولۇپ واسم اعظمى ھم بلور ايدى
 اوشبو خاصىتى بولدى اوچۇن خىطىلىق قىلور ايدى قاچان عىد نمازى او قولدى
 ايرسە آصف منبرگە منۇب خىطبە او قودى اوّل اللە تبارك وتعالى گە ئىنا ئەيتىدى آندىن
 صوڭ آدم عليە السلام دىن سلىمان عليە السلامغە قەدر بولغان پىغەمبەرلەرگە صلوات ئەيتۈپ
 بارچە سىنىڭ كوركام صىقتلارنىڭ ذكىر قىلىدى اما سلىمان عليە السلامنى اصلا ذكىر
 قىلمادى نماز خىطبە تىمام بولدى ايرسە سلىمان عليە السلام آصف بن بىرھىيان يا آصف مېنىنە
 حق تىعالىنىڭ بىر پىغەمبەرى مېنى نى اوچۇن ذكىر قىلمادىڭ دىدى آصف ئەيتىدى سىنى نى
 صىقت بىرلە ذكىر قىلىم ايوۈنكە پۈتقە تابىنۇچى بار دىدى سلىمان عليە السلام كىم پۈتقە
 تابىنور دىدى آصف كۈنە دىدى سلىمان عليە السلام بىك قاينۇرۇپ ايوۈنە قايتىدى

كونه نى كوردى چيكرتكه نى ئولترلمش پوت آلدينه قويوب ايبيلور بوگولور سليمان عليه السلام بو حالتى كوزى برله كوردى كونه نى سويگانلىكمن كونه گه بر نهرسه ده ديهدى اما عكورنك صورتن واندى ئه ييش لر اول صورت آلتوندىن ايدى بعضيلر كوموشدن بعضيلر قاين آغاچندن ديمش لر ايرته گيسن سليمان عليه السلام اوبله نمازينه طهارتخانه گه باروب طهارت آلماچى بولوب يوزوگى برله اشطانن آمنه اسملى جاريه سينه بيردى قاچان سليمان عليه السلام طهارت خانه ده بولدى ايرسه ضرر اسملى شيطان سليمان عليه السلام صورتينه كوردى آمنه دن اشطان برله يوزوكنى آلوب سليمان عليه السلامنى تختينه منوب اوپردى سليمان عليه السلام طهارت خانه دن چقىدى آمنه نى يوق كوردى تخته ضرر او طرر حق تعالى سليمان عليه السلامنى كوكليمه قورقو صالحى وهم خيال قيلمى بويورر ميني هلاك قيلورغه ديو قاچدى اوستنده بر كولهك باشنده چالما بالان آياق آخشاغنه قدر يو كوردى آياقلىرى قاپاردى بر نيچه مرتبه او طرغاج ينه توروب طانغه قدر يو كوردى بيك آردى ايرته گيسن بر اولغه كوردى بر كوسنه نك ايشگينه باردى بر خاتون چغوب نى حال نى تله رسك؟ ديدى سليمان عليه السلام طعامغه محتاج من ديدى خاتون ئه يتدى ايرم ئويده يوق باقمهغه باروب طور بر ساعتدن طعام بيرمرمز ديدى سليمان عليه السلام باقمهغه باروب ياندى بيك آرغانلىقمن بۇق غلبه قيلمى يوقلادى اول حالده سيورى چينلرنك پادشاهسى طوطاروس اسملى ايدى سليمان عليه السلامغه يولقدى عسكرينه ئه يتدى بو سليمان اللهغه عاصى بولدى كىلىكز مونى يوقلانا نر! ديدى شول زمان بر جلان دخينه سليمان عليه السلامنى كوروب طانودى سيورى چين طوتاروسغه ئه يتدى اى طوتاروس بلميسگمى بوسليمان عليه السلام طوتاروس ئه يتدى بيك بله من بو عاصى بولغان موكار عذاب قيلماق واجب ديدى جلان بو سوزنى ايشتوب چينلرنى سليمان عليه السلام يانندن قووا باشلادى اول زمان ئۇي خواجەسى قايتدى خاتونى ئه يتدى بر قوناق كىلمى سين ئۇيه يوق بولغانغه باقمهغه ييهرم باروب كورش آشارينه طعام ايلت ديدى يورط خواجەسى باقمهغه باروب كردى قوناق ياطوب بۇقيغه كىتكان تيره سنده چينلر يورى بر جلان چينلرنى قووا باروب خاتونينه ئه يتدى ايكيسى كىلوب قاراديلر بيك عچيسنديلر خاتون ئه يتدى بو ايزگى كشى بولورغه كيرهك ديب طعام كيترديلر سليمان عليه السلامنى اوياتوب طعام آشانديلر طعامدن بوشاچ طهارتله نوب نمازغه كرشدى اول اير برله خاتون كىكاشديلر بو كشى بزگه كيهه ولككه لايق ايركان قزىنى موكار بيريك ديديلر بر قزلارى بارايردى سليمان عليه السلامغه ئه يتديلر بزلك بر قزىز

بارالته اول قزبىنى آل سىڭا بىرەمەز دىدىلەر سلىمان عليه السلام ئەيتىدى مېن بىر چىت
 اولدىن قاچوب كىلىگان كىشىمىن ھىچ مالم يوق مېنى كۈچلەمەن مېڭا قز كىرەك توڭل
 سزگە كىيىپە، طابلوردىدى آلارالته سىڭا بىرەمەز دىب زارىلىق قىلدىلەر سلىمان عليه
 السلام آخر قبول قىلدى نىكاح بولدى سلىمان عليه السلام قز يانىنە كوردى اماغايىت
 قايغولى وقت قزغە اصلا قارامادى طهارتلەنوب نىمازغە كىرىشى طاك آتقانچى
 عبادت قىلدى ايرتە گىسن قز كىيەونىڭ حالن آناسىنە ئەيتىدى كورشىلر نە بىر قارچق
 بار ايدى كىيەونى كوررگە كىلدى كوردىكەم سلىمان عليه السلامنىڭ اشطانى يوق
 يالان آياق كۈلمە كىنەن باشقە نەرسەسى يوق ايكان قارچق ئەيتىدى اى كىيەو
 سىن ھىرلى كىشىگە اوخشىلىق بار اش اشلەطون يعنى كىيىم ايتك آلورسك سلىمان
 عليه السلام ئەيتىدى اى قارچق مېن اش بىلەمىن قارچق ئەيتىدى بۇدىگىر ياننە بالقچىلەر
 بار باروب آلارنىڭ بالق لرن طاشۇ سىڭا خىدەت يالى بىررلەر دىب بىر كارزىنكە
 كىتردىلەر سلىمان عليه السلام اختيارلى اختيارسىز باروب دىگىز چىتتەن اوپردى
 ھىچ كىم اشكە قوشمادى حتى كىچ بولدى سلىمان عليه السلام ئوبگە قايتىدى ايرتە گىسن
 قارچق كىيەونى نەرسە آلوب قايتىدى دىدى ھىچ نەرسە آلوب قايتمادى دىدىلەر قارچق
 سلىمان عليه السلامغە قاتى سوبلەدى بار كىشى اشلەگان اشنى اشلە سلىمان عليه السلام
 قىدر عزت وقتن ايسىنە توشروب ھىتتە سبب نفس آرزووى ايكان بىلوب زار زار
 يىغلاب دريا يانىنە باردى بىر كىشى سلىمان عليه السلامنى كوروب بىر آلتونغە ياللادى
 سلىمان عليه السلام بالقلىرىنى كوتەروب خواجهنىڭ ئۆينە ايلتىدى خواجه بىلدى بو آدم
 بىردە ھىمالچىلىق قىلغان كىشىگە اوخشامى خواجه سلىمان عليه السلامنىڭ حال احوالنى
 صوراشدى سلىمان عليه السلام ئەيتىدى بىر غرىب كىشىمىن اصلا كىشىگە خىدەت قىلغانم يوق
 ايدى كىلوب بو اولغە كىردم ايرسە مېڭا كۈچلەب قز بىرەر لىر ايدى اشلە دىب
 كۈچلىلەر دىدى بالقچى خواجه بىوردى طعام پىشروب كىتوردىلەر سلىمان عليه السلام
 روزە ايدى طعام آشامادى حق تعالى بالقچىنىڭ كۈكلىنە مەرحىمەت سالدى سلىمان عليه
 السلامنىڭ ايزىگى آدم ايدى كىن آكلادى سلىمان عليه السلام گە كۈلمە ھەم بىش يوز آتتە
 اون باتەن اۋن اون باتەن بالق بىروب ئەيتىدى اى يىكت بو نەرسە لىر بىتسە يەنە كىل
 سىڭا حال قىدر نچە ياردەم ايتەيم مېڭا خىر دعا قىل دىدى سلىمان عليه السلام اول
 نەرسە لىرىنى آلوب قايتىدى خاتونىنە بىروب اوزى نىمازغە طوردى طاك آتقانچى
 نىماز او قودى ايرتە گىسن مەن كورە قارچق كىلدى كىيەونى نەرسە كىتوردى دىدى آلوب
 قايتقان نەرسە لىرن كورسەتدىلەر سلىمان عليه السلامنىڭ كۈكلى اول بىردە قىرارانى
 تۈرۈپ يولغە چىوب بىر دريا يانىنە كىلدى اول بىردە بىر نىچە جەمەت بالق توتارلار

ایندی سلیمان علیه السلام کیلگان کوننی نیچه مرتبه دریاغه آو صالحیلار هیچ بالق کرمه دی ایکنچی کون ینه کیلوب آو صالحیلار هیچ بالق کرمه دی اوچنچی کون ینه کیلوب آو صالحیلار هیچ زهرسه کرمه دی بالقچیلار حیران بولدیلار (خبرده کیلمش) ضرر سلیمان علیه السلام یوزگن کییوب تختکه منوب قرق کون حکم قیلدی کوب حکمی شریعتکه مخالف ایدی بر کون بر عالم کمنه تختکه یاقن اولطرمش ایدی قوبوب طشقه چقی ای خلابی بلکز! بو سلیماننک خلقی اوزگارگان مونک حکیمینه اعتقاد قیلماکز! دیدی آصف نئیبتی ای جماعت! بوکون اوتوز توقز کون بولدی بو تختکه گی آدمنی مین سلیمان توگلدر دیوب گمان قیلانم آصف سلیمان علیه السلامنک سراینه باردی خاتونلارندن سلیمان علیه السلامنک حالن صورادی آنلار نئیبتدیله اوتوز توقز کونندن بیرلی بزیلیماننی کورگانبز یوق دیدیلر آصف یغلاب ای جماعت اوتوز توقز کونندن بیرلی سلیمان یوق ایش بو تخت اوستنده گی آدمنی توتکز اول معین سلیمان بیغمبر توگل دیدی بو سوزنی ضرر ایشتوب قورقوب قایدی یوزکنی دریاغه طاشلادی ارحم اسلی بالق اول یوزکنی یوتدی حق تعالی ارحمکه الهام قیلدی یوزک سیکنا رزق توگل میندن سیکنا فرمان بولغانچه صافلاغل دیدی ینه مقصودقه کیلک بالقچیلار قایغروب دورتنچی کون دریا یانینه کیلوب نئیبتدیله بونورلی یوزلی مسافرکه نئیبتک اولارنی اول صالوب قاراسون دیوب سلیمان علیه السلامغه نئیبتدیله سلیمان علیه السلام اولارنی صالدی ایرسه حق تعالی فرشته لرکه امر قیلدی آو تولغانچه بالقلارنی آوغه سوروب کرتدیله ارحمنی دخیده آوغه کرتدیله بر نیچه ساعتدن صوگ سلیمان علیه السلام اولارنی تارتکز دیدی تارتدیله هر آوده حسابسز بالق سلیمان علیه السلام دخیده بر آوفی تارتدی تولی بالق بالقلار آراسنده بر بالقن یاقتیلق کورندی اول بالق ارحم ایکن سلیمان علیه السلامغه سلام بیروب «یا رسول الله اوچکنی آغزمه قوی» دیدی سلیمان علیه السلام اوچن توتدی ایرسه بالق سلیمان علیه السلامنک یوزگن اوچینه صالدی سلیمان علیه السلام شاد بولدی شول وقتدوق قوش قورت حاضر بولوب سلیمان علیه السلامکه حدمتکه یوردیلر بالقچیلار بو حالنی کوروب یاٹا باشدن کچکک برله سلام بیروب سین کم دیوب صورادیلار سلیمان بیغمبر داود بیغمبر اوغلیمین بالقچیلر بوسوزنی ایشتوب سلیمان علیه السلامغه عذرلر قیلدیله بز بله دک ادبزلک قیلدی دیوب قول آباغن اوبدیله آندن صوگ جبرائیل علیه السلام حق سبحانه و تعالی دن سلام وحی کیتردی و نئیبتی ای سلیمان! حق تعالی حضرتنک اوج اش خطأ قیلدک اول کونهنی کافره ایکن نکاح قیلدک ایکنچی آکسار صورت یاصاندک

الله دن باشقعه عبادت قیلورغه یاردهم قیلدک اوچنچی آثار قربانلق بیردک
حق تعالی بارچه خطاکنی کیچردی سلیمان علیه السلام سجده شکر قیلدی وزاریاق
قیلدی الوسی عنذاب قیلساک راضیمن کیچردک ایرسه غفور رحیم
سن دیدی آندن صوگ سلیمان علیه السلام بیلگه امر قیلدی سلیمان علیه
السلامنی اوزینک سرائنه ایلتمی سلیمان علیه السلام بو زلتکه سبب
خاتونی کونه بولغانلق اوچون کونهنی صوقدردی ضحرفی توتدروب
آیاغنی زنجیر ایله بوغاولاب دریاغه سالدی. روایت قیلندی حق سبحانه و تعالی
سلیمان علیه السلامغه جهاد یعنی صوغش قیلونک فضیلتن بیلدردی اسلام بلهس
خلائقارنی دینگه اوندره گه امر قیلدی اول وقت سلیمان علیه السلامک یتمش خاتونی
بارایدی سلیمان علیه السلام دهیتدی بوکیچنی یتمش خاتونیهه یاقنلق قیلیم یتمش
اوغل طوغرسونلر هر قایوسی الله رضالقی اوچون صوغش قیلسونلردیوب خاتونلرینه
یاقنلق قیلدی هیچ قایوسی حامله بولمادی مگر بر خاتونی حامله بولوب مدهمیلی بیتمک
بر آیاقلی بر قوللی صکار کوزلی بر بالا طابدی مگر سلیمان علیه السلام انشاءالله
دییمکنی اونوتمش ایکن سلیمان علیه السلام بو حالنی کوروب توبه واستغفار قیلوب
«رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مَلَكًا لَا يُبَدِّلُ لِحَاثِي مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ» دیدی یعنی
مینى مغفرت قیل دخیده میکا شه نچلاین پادشاهلق بیر میندن صوگ هیچ کنگه آندی
الرح پادشاهلق تیوشلی بولماسونچو میک بولور حق سبحانه و تعالی سلیمان علیه السلامک
دعاسن قبول قیلدی هیچ پیغمبرگه جیللر دیولر مسخر بولمادی پیغمبرمز محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم شه بتور مینم نفسم الله تبارک و تعالی نك قدرت تحتند اکر سلیمان
خاتونلارینه یاقنلق قیلوده انشاءالله دیوب شهیتسه ایدی البته یتمش اوغلی بولوب
الله بولنده صوغش قیلورلار ایدی. شه یشلر سلیمان علیه السلامغه قایچان جیل مسخر
بولدی ایرسه مشرقدن مغربکجه شهرلرده یا آوللارده بر کیشنه سلیمان علیه السلامنی
غیبت قیلوب سوبلهسه اول سوزنی جیل سلیمان علیه السلامغه بیتکر ایدی حق
سبحانه و تعالی دیولرنی سلیمان علیه السلامغه مسخر قیلدی ایرسه آغزن دیولرنی
بعضیسن دریاغه حبس قیلدی بعضیسن طاولارده صاقلاتدی. شه یشلر سلیمان علیه
السلام حبس قیلغان دیولر آخر زمانده حبسلرندن چغوب غلایقنی مبتلا قیلورلار
نعوذ بالله من ذلك سلیمان علیه السلام دیولرنی عنذاب قیلسهده الله تبارک و تعالی دن
اذن بار ایدی نتاکه کلام قدیمک بیورر قوله تعالی «وَالشَّيَاطِينِ كُلِّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ وَآخِرِينَ
مَقْرَنِينَ فِي الْأَصْفَادِ» یعنی شه بتور الله تبارک و تعالی دخیده شیطانارنی مسخر قیلدی

بزهر بره می آنلارنڭ يورطلار ياصاغوجى دخيده انجو اصل طاشلار اوچون دريالارغه چومغوجى ايكنچيليرى يعنى بعضيسى بر برسينه ياقن قيلنوب بوغاولارده تفسير قاضيده شه ياتور بوغاولاردن مراد بوشيطانلارنڭ هم ديولرنڭ آدملرگه ضرر ايرشدر دن طيبودر قوله تعالى «هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ» يعنى اوشبو سيكنا بيرلمش پادشاهلق ثلوع جنلرني ديولرني شيطانلارني مسخر قيلماقمز سيكنا باشقه كوسنه كه مسخر قيلماغانمز مدتة بزنڭ بوله كهز بس اول شيطانلاردن تله گانگنى ييبهر امينچيملك بير تله گانگنى بوغاولده توت حسابدن باشقه يعنى بوغاولده قيلغانڭ هم ييبهرگانڭ اوچون حساب قيلمايز ديهك بولور قوله تعالى «وَأَنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ» يعنى شه يتور الله تبارك وتعالى حقيقتده اول سليمان اوچون بولغوجيدر قارشمزده البته ياقن دخيده كور كه م بولغوجى اوزن آخرتده اوجياخ.

قصة بلقيس

تفسير قاضيده شه يتور روايت قيلنوش بولدى سليمان عليه السلام بيت المقدسنى تمام قيلغاچ هجگه بونه لى حرم شريفه حج قيلوب تله گانچه تورغاچ يبتگه سفر قيلدى صنعاغه اوبله وقتنده ايرشدى مكة مكرمه دن ايرته برله ن چقان ايدى صنعا بيرينڭ نغيسلگى هوايىنڭ صافلغينه عجب له ندى صنعاغه توشدى قوشلار سليمان عليه السلام اوستنده برده ايدى لکن صنعاغه صوبوق ايدى سليمان عليه السلامك صوازله وچيسى ههد قوشى ايدى قوشلار آراسندن ههدنى قارادى ههدنى كورمه دى قوله تعالى «فَتَقَدَّرَ الطَّيْرُ فَقَالَ مَا لِيَ أَلَا أَرَى الْهُدُودَ كَأَنَّ مَنَ الْغَائِبِينَ؟» يعنى بس شه يتدى سليمان ييغمبرنى بولدى ميكا ههدنى كورميين ياليسه اول غايبلردن بولدى ييى يعنى موند بوقى بس سليمان عليه السلامه ههدنڭ بولغى بلدى قوله تعالى «لَا عُدْبَةَ عَدَا بَاشَدُ بَدَأُ» اولادبعنه اولتاتينى بسطان مبين» يعنى شه يتدى سليمان عليه السلام البته قانى عذاب برله عذاب قيلورمن جونن بولغوب قوياشقه طاشلاماق برله ياليسه قورمسقه اوباسينه طاشلاماق برله ياليسه آكار دشمان بولغان قوش برله بر چيتلكده قيلماق برله ياليسه بوغازلارمن مين آنى ههدن نسلينه عبرت بولسون اوچون ياليسه بوعدابنى قيلماهن عذر قيلورينه بردليل برله كيلسه اول دليلى ظاهر وآچق بولسه قوله تعالى «فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ نَحْطُ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَّأٍ بَنَاتٍ يَقِينٍ أَنِّي وَجَدْتُ» الآية يعنى شه يتور الله تبارك وتعالى سليمان عليه السلام ههدن خبر بيروب بس اول

هدهد سليماندن قورقووندىن اوزاق طورمادى قايتدى. هدهد سليمان عليه السلام
 صنعاه توشكانده بر هدهدكه يولغوب اول هدهد سليمان عليه السلام پادشاهلغى
 كوروب بزنىڭ طورا طورغان بيبىزدهده بر خاتون پادشاه بار ديوب بلقيسنى صفت
 قىلغاچ بلقيسنىڭ پادشاهلغى كورو اوچون كىتكان ايدى. بس ئەيتدى هدهد
 سليمانغە مېن بىلىم سېن بىلمەگان نەرسەنى سېا شەرنىن حقيقت خېر كىلتردم سېا
 شەرنە بر خاتون سېا خلقىنە پادشاهلىق قىلا اول خاتونغە هر بر هتچاچ بولنە تورغان
 نەرسە بىرلىگان اول خاتوننىڭ الوغ سرابى بار تەسىر قاضىدە ئەيتور اول سرابنىڭ
 بويى ھم ايلى اوتوز آرشىن ايدى يا ايسە بويى سېكسان ھم ايلى سېكسان آرشىن
 ايدى اول سرابنىڭ بناسى آلتون كەمشىن ايدى ھم جوهرلر اصل طاشلار برلە
 زىنتلەنمىش ايدى. هدهد ئەيتور اول خاتون دغىدە آنىڭ قومی اللە تعالی گە سجدە
 قىلمى قۇياشغە سجد، قىلالار آلارنىڭ قىباحت اشلرن شيطان آنلارغە زىنتلى قىلغان
 دغىدە آنلرنى توغرى يولدىن سابدەرغان اللە تبارك وتعالی گە سجدە قىلدىن شوچىلاين
 اللە تبارك وتعالی در اول بېردە ھم كوكوردە بندە لرېنە بېلىسز بولغان نەرسە لرنى چىقاردى
 يغمورلار ياودرماق اولە نلراوستىرمك ھم يولدىلار برلە عالمى ياقتورتىاق ھم غېرىلر
 اوخشاشلىنى دى اول اللە تبارك وتعالی شوچىلاين اللە اول سېا خلقىنىڭ آشكارا ھم ياشرن
 قىلغان اشلىرىنى بلە درقوله «قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ» يعنى سليمان
 عليه السلام ئەيتدى ئېزدر كىم بىلورمىز سېن راست سويلە دگمى يا ايسە ياغاچپىلاردىمى ديوب
 قوله تعالی «اذْهَبْ بِكُنَافِ هَذَا فَالْقَهَّ الِيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ» يعنى سليمان عليه السلام خىيازوب
 مېنىم بوكتابىم برلە اول خاتونغە بار بونىڭ سوئندە آلاردىن ياقت اورنغە باروب ياشرنوب
 طور نى نەرسە سويلە شورلر هدهد سليمان عليه السلامنىڭ امرى بوينچە سېا شەرىنە
 بلقيسنىڭ سرابىنە باردى ايشكلىرى بېكلەنگان ترەزەدىن بازوب كوردى بلقيس چالقان
 ياتوب يوقلىدىر ايدى سليمان عليه السلامنىڭ خطن بلقيسنىڭ كوكورگىنە قويوب
 قاناتى برلە بلقيسنى قاقدى بلقيس اويانوب خطنى كوردى وزير و زراسن جىيوب
 ئەيتدى قوله تعالی «قالت يا ايها الملاء انى اتى الى كتاب كريم» يعنى ئەيتدى بلقيس
 اى آنچىلاين جماعت حقيقتدە مېكنا حرمتلى بولغۇچى خط طاشلانولدى «انهم من سليمان
 وانه بسم الله الرحمن الرحيم الاتلوا على واتوني مسلمين» حقيقتدە اول كتاب سليماندىن
 حقيقتدە اول خط جميع صفات كمال برلە متصف جميع صفة النقصان والزوالدىن منزە
 اللە تبارك وتعالى نىڭ اسم شريفى برلە صفتى بودى اول اللە تبارك وتعالى نىڭ دنىيادە

مؤمنگه هم کافرگه رحیم قیلوچی آخرتک مؤمنلوگه رحیم قیلوچی کافرلوگه ایسه س درستلکه سز ای سبا خلقی مینم اوزهریه اوستونلک قیلماگز وحالاتکه مسلمان بولغانکز حالده کیلگز قوله تعالی « قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ أَعْتَوْنِي فِي أَمْرِي الْآيَةَ » یعنی تهیتدی بلقیس « ای آنجلاین جماعت مینم اشمه فتوی بیرگز بو خصوصده فی نهرسه مصاحت قیلاسز سزدن باشقه هیچ اشئی اوزمین مینم » بلقیسنک وزیروزراسی تهیتدی لر بز بنده هم کوبلسکه قوت اییه سی دخیکه قاتی باطریق بزلرده سین ای پادشاه اوزاویگنی توت بزسیکا بوی صونایز اطاعت قیلایز خلافتی قیلیمیز تله سه ک صوغش قیل تله سه ک صلاحتی قیل دیبیلر بلقیسنک کولکینه حق تعالی هدایت صالدهی قومن قورقتوب سویله ده تهیتدی ای جماعت صوغش قیلو مصاحت توگل حقیقتده پادشاهلر برشهرگه کرسه لر اول شهرنی خراب قیلالر دخیکه اول شهر اهالیسنک مالن آلمق اوزلرن اسیر قیلوق برله عزیز کسنه لر نی ذلیل قیلورلار مین اول سلیمانغه بوله کلر بیبه ریم بارغان کشیلر نی رهوش قایتورلار کوررمن مصاحت فی نهرسه بولسه آنی قیلورمن دیب بر نیچه عسکر برله مندر اسملی وزیرنی بوله کلر بیروب معجزه تله ب بیبه ردی بلقیسنک تله گان معجزه سی مندر هم عسکر برله قزبالا صورتده قنالی بارماقلی قرلار کییینه ایربالالر دخیده ایر بالا صورتده ایر بالا کییینه قزبالالار بیبه ردی دخیده برکچکنه تارتما اچنده تیشکسز برانجو دخیده برکیسه ک بوتاقی مرجان ایدی اول مرجان قیقی یعنی چالش تیشلگان ایدی آکار هیچ کم جب اوتکازه آلماسدای ایدی بلقیس تهیتدی سلیمان حق پیغمبر بولسه بوبالالار قایوسی ایر بالا قایوسی قز بالا ایکنن آیرسون آندن صوگ کچکنه تارتما اچنده فی نهرسه ایکنن بلسونده آنی بیگ تیگز ایتوب تیشسون مونگ صوکنده بوتاقی مرجانگه جب اوتکارسون جبرائیل علیه السلام بلقیس تله گان معجزه لر نی سلیمان علیه السلامگه خبر بیردی قایچان بلقیسنک وزیرنی مندر عسکر برله سلیمان علیه السلامغه کیلدی ایرسه سلیمان علیه السلامک الوغلقینه و مهابتلگینه میران بولوب اوزلرینک کیچیل کلرن بلدی لر بهرچه کوچ برله تتری قالتری سلیمان علیه السلام قارشسینه باردیلار اوزلرنجه سلیمان علیه السلامنی تعظیم و تکریم قیلدی لار ایرسه آلوب کیلگان نهرسه لر نی هیچ خبر بیهرمه سننک سلیمان علیه السلام قایده انجو صالحان کچکنه تارتماگز دیوب تارتمانی آلوب آغاچ قورتینه بیوردی برکیسه ک قس آلوب انجونی تیشوب چقندی آق قورت یا ایسه سوالچانغه بیوردی آغزینه جب تشله ب که کری مرجان بوتاقی اچندن چغوب جینی اوتکاردی مونگ صوکنده صو کیترتوب بالالارغه قوللارن بوزلرن یووارغه بیوردی صونی

بر قولدن ايكنجه قولينه آلوب يوزينه اورغان بالاني قز بالا ديوب خبر بيردى
صوني قولينه آلو برله ايكنجه قولينه آوشدرمى يوزينه اورغان بالاني بو اير بالا
ديوب خبر بيردى بلقيس نك تله گان معجزه لرن اورنيزه كيلترگاننك صوكنده
منذر آلوب كيلگان بوله كلرن بيرمكچى بولديلار ايرسه سليمان عليه السلام نه يتدى
اياسز ميئا مال صورماق بولاسزمى ميئا الله تبارك و تعالى نك بيرگان پيغمبرلگى وهم
پادشاهلق سز بيرگان بوله كدن ايزگو سرنك بوله ككزگه محتاج توكل بز بلكه سز
اوزكز بوله ككز اوچون دنيام آرتدى ديوب سوينه سز اي ايلچى سين بوله ككشى
آلوب سبا پادشاهينه هم سبا خلقينه قايت اكر مسلمان بولغانلارى حالده كيله سه لر
البتة مين آلارنى خور قيلغانم اسير قيلغانم حالده شونداين عسكر بيهره روب كيترورم
اصلا قارشى توروغه هم صوغش قيلورغه طاقتلرى بولماس ديدى منذر هم منذر برله
بولغان عسكر قايجان سليمان عليه السلامدن بوسوزنى ايشتد بيلر ايرسه بوله كلرن
آلوب سبا شهرينه قايتوب سليمان عليه السلام نك نه يتكان سوزلرن وهم پادشاهلغينك
الوغلغن سليمان عليه السلام اوستنده قوشلر كوله گه بولوب خدمت قيلغانلارن
هر نوري يرتچى جانوارلار ديو بهرى جن آدم سليمان عليه السلام نك خدمتند
بولغانن وهم تختن جيل كوته روب تورغاننى سليمان عليه السلام تختينك آلتون
كوش اصل طاشلار برله اشله نگانن آلتون نك سليمان عليه السلام قارشنده اصلا قدرى
يوقلغن بهرم بهرم سويله ديلر ايشتوب حيران بولد بيلر سليمان عليه السلامغه بارودن
باشقه چاره يوقلغن بلوب اوزينك تختن ييدى قات سراى اچنده ييدى قات ايشكى
سراينه قويوب آكار دخى قاراولچى قويوب اون ايكى ملك كشى برله بر قيلده
اون ايكى ملك تويه هر تويه نك قول آستنده نيچه مكله ب عسكر برله سليمان عليه
السلامغه بارورغه بولغه چقد بيلر هدهد بلقيس نك عسكرى برله كيلوون وهم تختن
ييدى قات سراى اچنده ييدى ايشكى سرايغه قويوب آكار قاراولچى تعيين قيلغانن
سليمان عليه السلامغه خبر بيردى جنلر ديولر قايجان بلقيس نك كيلوون ايشتد بيلر
ايسه سليمان عليه السلام بلقيسنى آلورده آننن اير بالا دنياغه كيلور اول بالاده آدم نك
هم جننك زيره گلگى بولورده بز همان آدم خدمتندن قوتلما بوز ديوب قوزقوب
بر حيله قيلماچى بولد بيلر سليمان عليه السلامغه نه يتد بيلر بلقيس نك عقلى كامل
توكل هم آياغى ايشك آياغى اوخاشلى بيك جونلى توسى كوركام بولسه ده سليمان
عليه السلام گه لايق توكل اول ديد بيلر نه يهشلر بلقيس نك آناسى جن طائفه سنن
آناسى آدمى زاد اينى شونك اوچون جنلر بلقيسنى سليمان عليه السلام نگاهلنور
ديوب قورقد بيلر بلقيس غايت گوزل ماتور قز اينى منلى كوزلرگه كورلش توكل

ايدى سليمان عليه السلام قاچقان جنلردن بو خبرنى ايشتى ايرسه بلقيسنىڭ آياغى كورمك اوچون تيز بر سراي سالدىرى اول سراينىڭ آستىنە صو يورتى اول صوغە تورلى بالقىر وھم صو قوشلرن يېبەردى سراينىڭ ايدەنن صاف آق پىيالادىن قويدردى اوزىنىڭ تاختىن شول سراينىڭ اورتاسىنە قويدردى بلقيس قاچقان قدس شەرىنە آلتى چاقىرمدىن ياقىراق قالدى ايرسه بلقيسنىڭ عقلى صنماق اوچون ئەيتىدى اى جماعت بلقيس مسلمان بولوب ياليسە مطيع بولوب كىلوب يېتتە مەن ئلك تاختىن كەم كىلتورور ديدى بىر قوتلى جن ئەيتىدى مەن اول تاختىنى تەم آلتون كەۋشى برلە سلامت قىلوب سەن مەكەدەن كەيتەر وقتغەچە كىلتورومەن مەن آكار قوتلى ھەم اشانچلى ديدى سليمان عليه السلام ئەيتىدى ئەندە تىزركە كىلوفى نلەين ديدى آصف بن برخيا اولياء اللہ دن ايدى اسم اعظمى بەدر ايدى سليمان عليه السلام گە ئەيتىدى سەن كوككە تابا قارا كوز آچوب يومغانچى انشاء اللہ مەن كىتورومەن ديدى قولى تەلى «قَالَ اَللّٰى عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ اَنَا اَتَيْكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ يَّرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ» سليمان عليه السلام كوز آچوب يومغانچى بلقيسنىڭ تاختىنى قارشىدە كوردى آصف ئەيتىدى بو تاختىنى كوز آچوب يومغانچى موندە، حاضر قىلماق اللہ تبارك وتعالى نىڭ فضلندىر مەنم استحقاق مەنى بو كرامتكە تېوشلى بولغانمەن توگل ديدى سليمان عليه السلام تيز بيوردى بو تاختىنى اوز گارتىگىز مەنى لعل اورنىنە انجو انجو اورنىنە لعل ياقوت اورنىنە مرجان مرجان اورنىنە ياقوت قويىگىز بلقيسنىڭ عقلى صنماق اوچون عقللى ھدايت اھلەندىن بولورمى يا كە آرغىلاردىن بولورمى ديدى درھال اوز گارتىلر اول تاختىنى بلقيس كىلوب يېتو برلە بو تاختىنى سەننىڭ تاختىڭ اوخشاشلىقى ديدىلر بلقيس مەنم تاختىم بو دىوب ئەيتتەدى گو بە كە مەنم تاختىم بو مەجرەدەن ئلك اللہ تبارك وتعالى نىڭ كامىل قدرتن وھم سەننىڭ يېغىمىرلىككىنى بىلدەك بىز مسلمان بولسۇق ديدى سليمان عليه السلام بلقيسنىڭ بوسوزندىن كامىل عقللى مە مسلمان ايكانن بىلى مونسىڭ صوئىدە سليمان عليه السلام جنلرنىڭ بلقيسنىڭ آياغى بىك توكلى ايشەك آياغى اوخشاشلىقى ديدىلر كورە بلقيسنىڭ آياغى كورمك اوچون اولگى اورندىن قوزغالوب پىيالايانلى سرايغە چغوب تاختىگە ئولطردى بلقيس كە ئەيتدىلر سليمان عليه السلام فلان سرايدە سەن ھەم اول سرايغە كىر ديدىلر قاچقان بلقيس سراي ايشىگن آچدى ايرسە پىيالايانلىنى آغوم صو دىوب گەن قىلوب آياق بالطرن آچدى سليمان عليه السلام بلقيسنىڭ آياغى كوردى آدم آياغى اوخشاشلىقى ماتورلىكن توكلى ايدى سليمان عليه السلام بلقيسنىڭ آياغى كوردىكەن صوئىڭ بلقيس قە ئەيتىدى اول

صورتو گل صاق قاتى پيياللا اى بلقيس مسلمان بول ديدى بلقيس ئه يتدى يارب اورگندن باشقەغە عبادت قىلماق برلە نەفسە ظالملىق قىلىم حالمنى تربيە قىلغۇچى الله تبارك وتعالى گە مطيع بولىم يعنى مسلمان بولىم ديدى سليمان عليه السلام بلقيسنى نكاحلانمىچى بولدى لىكن آياغىنىڭ توگندىن نەرت قىلدى شيطانلار سليمان عليه السلامگە نوره طاشى توكنى قويا ديوب نوره طاشى كىتەردىلر بلقيس نوره طاشنى استعمال قىلو برلە آياغىندەغى توگى قويلىدى سليمان عليه السلام بلقيسنى نكاحلاندى ھەم بىك ياراتدى بلقيسنى بىر نېچە مەتەن صوڭكوزىنىڭ اصل يورطى سىباغە يىبەردى بلقيس سىباغە اولگىچە پادشاهلىق قىلدى سليمان عليه السلام ھەر آيدە سىبا شەرىنە باروب بلقيس ياننەك اوج كون طوروب قايتور ايدى «تفسير جلالين وقاضى».

قصهٔ بيت المقدس

خبردە كىلور بيت المقدسنى اول ابراهيم عليه السلام بنا قىلدى مرور زمان برلە خراب بولدى آندىن صوڭ داود عليه السلام بناسن باشلادى تمام قىلا آلەادى بيت المقدس بناسن تمام قىلماقغە سليمان عليه السلامغە وصيت قىلدى بيت المقدسنى سليمان عليه السلام ھەم تركلىگندە تمام قىلا آلەادى جنلر سليمان عليه السلامنىڭ قوشووى بويىچە سليمان عليه السلامنىڭ وفاتىن بىلىچى بىر يىلدىن صوڭ تمام قىلدىلر سليمان عليه السلام مەرابدە طاياقغە طايانوب عبادت قىلغاندە عزرائىل عليه السلام جانن آلىدى سليمان عليه السلام طاياقغە طايانغان كويىچە بىر يىل طوردى آصف بن برخيا بلىدى لىكن جنلر اشلرن طاشلاب كىتتە سونلر ديو ھىچ كىمگە ئه يتتەدى جنلر غىبىنى بىلسەلر ايدى بيت المقدسنى تمام قىلدى طاشلاب كىتەرلر ايدى قاپچان جنلرنىڭ اشى اوزاقغە كىتتى ايسە ھەم سليمان عليه السلامنىڭ چىقاوينە اوزاق عبرلر اوتكاندىن شەبەلە نوب آغاچ قورنىنە ئه يتدىلر باروب سليمان عليه السلامنىڭ تاياغن كىس ديوب آغاچ قورنى طاياقنى كىسوب بترو برلە سليمان عليه السلام يىغدى جنلر سليمان عليه السلام خەمتىدىن كىتدىلر قوله تعالى «فلما قضينا عليه الموت ما دلهم على موته الا دابة الارض تأكل من مسانهة فلما خر تبينت الجن ان لو كانوا يعلمون الغيب ما لبثوا في العذاب المهين» يعنى ئه يتور الله تبارك وتعالى سليمانغە ئولمىنى ھەم قىلغانىز زماندە آنىڭ ئولووينە ھىچ نرسە دلالت قىلمادى مگر آغاچ قور تىنىڭ طاياقنى آشامقلىقى دلالت قىلدى بس قاپچان سليمان عليه السلام يىغدى جنلر سليمان عليه السلامنىڭ ئولگانن بىلدىلر حقيقتدە جنلر غىبىنى بىلسەلر ايدى مشقتلى خەمت عدابىنەك طورماسلر ايدى. آغاچ قورنى سليمان عليه السلامنىڭ تاياغن بىر تەولك كىسودن

سلیمان علیه السلامک ئولگانینه بر یل دیوب استدلال قیلدیلار سلیمان علیه السلام اون اوچ یاشنده پادشاه بولدی جنلرگه دیولرگه آدم اوغلانلارینه ضرر ایرشدرمه وگه وعده قیلدردی اون سیکز یاشنده بیت المقدسی بنا قیلوغه بیوردی ایلیلی اوچ یاشنده وفات بولدی «تفسیر قاضی» اهل تواریح سلیمان علیه السلامک مدفننده یعنی قبرنده اختلاف قیلشدیلار بعضیلر وفات بولغان سرائنده دیدیلر بعضیلر قلم (؟) دیکگزنده دیدیلر والله اعلم.

قصه یونس علیه السلام

اول «وَأَنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ» یعنی حقیقتده یوس مرسل پیغمبرلردن دیوب پیغمبرلک خلعتن یکیکان «فَأَلْتَمَعَهُ الْحُوتُ» یعنی بالق یونباق بلاسی برله مبتلا بولغان «فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» یعنی بس قچفردی اول یونس بالق قارنی قارانغیلقتده درستلکده حلقق اوزهرینه قلملق قیلنمش ذات یوق مگر سینگنه یارب بارچه کیچه چیلکلردن پاک دیوب اعتقاد قیلان حقیقتده مین اوز اوزیمه ظلملق قیلدم دیوب تسبیح نه بیتکان «فَنَبِّئْنَا بِالْعُرَاءِ وَهُوَ سَعِيمٌ» یعنی طاشلادق بز اول یونسنی بالق قارندن بیر یوزینه وحال آنکه اول یونس آورو ایسی یعنی آنادن یاگنا توغان بالا اوخشاشلی تهنی ضعیفله ننگان ایسی دیوب سوینج بیرلگان «وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ» یعنی الله تبارک و تعالی دن قبابق آغاچی اوسدرمک برله کرامت بیرلگان یونس علیه السلام ایردی .

(نظم) نینوا شهرینه پیغمبر ایسی یونس یالغوزی

یوز ملک خلق اوزهرینه نه یقیدی الله سوزنی

بو قدر خلق اچندن بری بولغه کونیه دی

عاصی بولدیلر خداغه توتبادیلار سوزنی

قومی اوزره کوئلی بیوزوب کیتدی دریا یوزینه

یوتدی بالق نه یقیدی تسبیح قایغروب کون تونی

نه بیشلر حق سبحانه و تعالی یونس علیه السلامنی نینوا شهرینه پیغمبر ایستوب بیبه ردی یوز یتمش اول نینوا شهرینه تابع ایسی پادشاهسینک آتی برسام ایسی اوشبو شهر هم اوللارده یوزمکنن آرتق خلق بار ایسی بارچهسی پوتقه تابنور ایدیلر الوغ پتلارینک آتی ثلث ایردی بوی یکرمی اوچ آرشین ایکی بییدی آرشین گه ودهسی کشدن باشی آلتون تشرلی انجو کوزلری یاقوتدن آلتون تخت اوزهرینه اولتروتوب

آكار نابورلار ايدى اوج يوز جاريه اول بتمك ياننده حاضر تورلار ايدى نينوا شهرنده هم آنك ياقندىغى ايزگولر يعنى بيغمبر بالالرى بيت المقدسكه باروب عبادت قيلورلار ايدى بيت المقدسه ميخاخر قيا اسملى ايكي بيغمبر بار ايدى هرايكيسى نبي ايدى رسول ابرمهس ايدى. نه يمشلر بيت المقدسه مئا اسملى بر عابد بار ايدى هر كون دورت يوز ركعت نماز او قور ايدى كيچمه سن هم دورت يوز ركعت نماز او قور هر كيچن بر فرشته آكا طعام كيلترر ايدى مئازك بر اوغلى بولدى يونس ديوب اسم قويديلر آناسينك سوتى يوق ايدى آتاسى صهراغه ايلتوب قويچيلرغه نه يتدى بوبالاغه سوت بيرسه كزله قويچيلر بر سوتسز قوينى كيلترديلر در حال سوتى آغا باشلادى يونس عليه السلام سوتنى اچوب تويدى « الحمد لله رب العالمين » ديدى قويچيلر بوبالا كهگه شكر قيلور ديديلر آتاسى نه يتدى بارچه عالمنى تربيه قيلغوجى الله تبارك و تعالى كه شكر قيلور ديدى قايجان يونس عليه السلام ده وه يدى ايرسه بر طاو چوقرينه كروب عبادتكه مشغول بولدى كونلرده بر كون حق سبحانه و تعالى جبرائيل عليه السلامنى يونس عليه السلامغه بيبهردى بار قلم يونسغه نه يت بيغمبرلك برله سوينچ بير موصل شهرينه بر. روايتده نينوا شهرينه بارسون قلم برسامنى ايمانغه دعوت قبلسون الله بر يونس آنك بيغمبرى ديسون ديدى جبرائيل عليه السلام يونس عليه السلامغه باروب الله تبارك و تعالى نك امرن ايرشردى. نه يمشلر يونس عليه السلام تار كوكللى اوپكه چهن كشى ايدى يونس عليه السلام نه يتدى يا جبرائيل آلارنى ايمانغه نيچك دعوت قيليم ديدى جبرائيل عليه السلام نه يتدى قاينه خلق كو بورهك بولسه اول خلقنى دعوت قيل ودى نه يت بر عملگه اوج كرامت ويرلور « لا اله الا الله وان يونس رسول الله » ديب نه يتسه كز اصلا آخلق يعنى قحطلى كورمه سسز ايكنچى وبا كورمه سسز او چنچى ظالمگه گرفتار بولماسسز ديوب يونس عليه السلام نه يتدى آلارنى قايجانغه قن ايمانغه دعوت قيلور من جبرائيل عليه السلام بريلغه قدر دعوت قيل ديوب غايب بولدى آتس دن صوك يونس عليه السلام الهى آنلار سوزمنى تكلاماسه نى قيلور من ديو حق تعالى دن خطاب كيلدى سوزكنى قبول قيلماسالار بلا ييبه رمن ديو يونس عليه السلام اوينه قايتوب جماعتينه حق تعالى نك فرمانن نه يتدى حق تعالى مينى خلقلارنك ايك يمانينه بيغمبر قيلدى ديدى خاتونى نه يتدى الله تبارك و تعالى كه صغن الله نصرت بيرر ديو تسلى قيلدى يونس عليه السلامك صافا و صافون اسملى ايكي اوغلى بار ايدى برى بيش باشنده برى ييدى باشنده بالالارن آلوب بيت المقدس دن موصل بولينه كورديلر حق تعالى بر فرشته كه بيوردى يونس عليه السلامنى اهل عيالى برله موصل ولايتنه ايرشردى كيچن يانديلر ايرته كيسن اوزلرن شهر ياننده كورديلر يونس عليه السلام خاتونينه سين موند

اولطر مین شهر خلقینه باروب الله تبارک و تعالی ننگ امرن ایرشد ریم سلامت بولسه م کیچ
 کیلور من اگر بولسه م اوز اشکنی اوزنگ قیلورسنگ دیوب شهرگه باروب بازارغه کروپ
 قیقردی ای خلق برنهرسه گه اوج کرامت کم آلور دیدی بازار خلقی شه یقندی اولنهرسه دیدیلر
 یونس علیه السلام شه یقندی «لااله الا الله وان یونس رسول الله» دیسه کز الله تبارک و تعالی
 اوج بلادن صاقلار اول ایلک زده آچلق بولماس ایکنچی و بابولماس اوچنچی ظالم پادشاه
 سرگه مسلط بولماس دیدی بازار خلقی شه یقندی ای دیوانه بز اصلا طاعون و باکورگانه بز یوق
 آچلق دخیله بولغانی بوق دخیله بزنگ پادشاهه بز دن قوتلی پادشاه بوق دیدیلر یونس
 علیه السلام شه یقندی موکارقدری بولماسه بوندن آری بولور دیدی بازار خلقیننگ آچوری
 کیلوب یونس علیه السلامنی توتوب پادشاهه ایلتوب عرض قیلدیلار ای پادشاه
 برکشی کیلی قارارغه اوزی ماتور کشی اما برعجب سوز شه یقور پادشاه شه یقندی
 آنی مونده کیلتر کز کوریم دیدی یونس علیه السلامنی پادشاه یانینه کیلتر دیدیلر
 پادشاه برسام یونس علیه السلامنی کوروب کولیننه قورقو توشدی ای کشی سین کم
 قایدن کیلنگ دیدی یونس علیه السلام مین یونس الله تبارک و تعالی مینی سیکلاییبه ردی
 اسم یونس دیدی برسام شه یقندی فی اشکه کیلنگ یونس علیه السلام «لااله الا الله
 وان یونس رسول الله» دیب شه یقند حق تعالی سیننی اوج بلادن صاقلار اول پادشاهلنگه
 زوال کیلمهس ایکنچی طاعون و با کورمه سسنگ اوچنچی شهرگه آچلق بولماس برسام
 باشن توبه ن صالوب اویغه قالدی وهم شه یقندی ای یونس مینم مال ملکتمگه آچلق اثر
 قیلماس ینه میندن کوچلی پادشاه بولماس یونس علیه السلام شه یقندی اگر «لااله الا
 الله وان یونس رسول الله» دیوب شه یقته شه یقند: الوغ پادشاه بولورسنگ دنیا آخرت مقصودگه
 ایرشورسنگ برسام شه یقندی سیننگ بوسوزگه گواهنگ بارمی؟ یونس علیه السلام قارادی
 پادشاه سرایینگ اورتاسنده صغر صورتلی بر آق طاش بار ایدی بو طاش کواهلوق
 بیرر دیدی باذن الله طاش «لااله الا الله وان یونس رسول الله» دیدی برسام شه یقندی ینه
 گواهنگ بارمی یونس علیه السلام برقر که جه سیننگ بالاسن کوردی موگزلری آلتونلی پادشاه
 بعض وقت اولقر که جه سیننگ بالاسی برله اوینار ایدی بوقر که جه سی گواهلوق بیرر دیدی
 در حالقر که جه سیننگ بالاسی «لااله الا الله وان یونس رسول الله» دیدی پادشاه برسام حیران
 بولدی وز برلرینه قاراب شه یقندی سزنی شه یقته سزوز برلری شه یقندی بوکشی سحر چی پادشاه
 شه یقندی سین سحر چی ایمش مینم سراییدن چق دیوب یونس علیه السلامنی قووب سرایدن
 چقاردیلار یونس علیه السلام کیچکه قدر کورنگان آدمنی دین اسلامغه دعوت قیلدی
 هیچ کم قبول قیلما دی کیچ خاتونی و بالالری یانینه باروب عبادتکه مشغول بولدی هر کون
 ایرته شهرگه باروب خلقنی ایمانغه دعوت قیلور ایسی کیچ جماعتلری یانینه کیلور

ایندی شهر خلقی اصلا یونس علیہ السلام فی اعتبار قیلماں بولدیلر دیوانه دیوب طاشلر ارغتوب قووب بیبه رورلر اییدی قایچان بورهوش یکرمنی کون بولدی ایسه یونس علیہ السلام ینه پادشاه سراینه باروب کردی ای برسام « لاله الا الله وان یونس رسول الله » دیوب ئهیت دیدی پادشاه ئهیتدی ای یونس اوزنک قاراب طورورغه ماتورغنه کشی اما سوزنک دیوانه لرسوزی کوزک یوسوزکنی ئهیتمه اگر مینم برله طورساک سینکا مال نعمت بیرورمن یونس علیہ السلام ئهیتدی میکا سینک مالک نعمتک حاجت توگل مینم ربم رزقینی بیره در سینکا هم رزقنی الله تبارک و تعالی بیره در پادشاه ئهیتدی ای یونس مینم معبودلرمنی کور قارا سینک تکرک قدر بارمی دیدی یونس علیہ السلام ئهیتدی کوریم پادشاه یونس علیہ السلامی آلوب پتخانه گه کردی یونس علیہ السلام کوردی بتلارنک بعضی آلتوندن بعضی کوشدن ای پادشاه بولار معبودلکگه تکریلکگه یاراماس بولارغه تابنیاق احمقلاق بولارنی کشی یاصاغان آدم قولی برله یاصاب تگری بولورمی دیدی پادشاه ئهیتدی ای یونس مین سینکا شفقت قیلامن یوق ایسه بوون بوون کیسه ر ایدم مینم یانیدن کیت دیدی یونس علیہ السلام چقدی بازارغه کردی خلقلرنی ایمانغه اوندهدی آخشام چاطرینه باردی ایرته برله شهرگه باروب دعوت قیلدی بورهوش قرق کون اوتدی یونس علیہ السلام عادتجه برکون شهرگه باروب خلقنی ایمانغه اوندهدی هیچ کم قبول قیلمادی یونس علیہ السلامگه قانی قارشیلق قیلدی یونس علیہ السلام ئهیتدی اگر ایمانی قبول قیلما ساگز الله دن سرگه عذاب کیلور عذابغه حاضر بولگز بارگرده هلاک بولورسز خلق ئهیتدی اول عذابنک علامتی نی نرسه بولور دیدیلر یونس علیہ السلام ئهیتدی ایرته بزله هر قایسگزنک یوزی صارغایور اوچ کونندن صوگ قرارر ینه اوچ کونندن صوگ قارالور اونچی کون سوشنبه کون هلاک بولورسز دیدی کیچ جماعتلری یانینه کیلوب هیچ کم سوزمه اشانوچی یوق دیب اوپکه لهب حق تعالی دن رخصتسز جماعتلرن آلوب موصل یا ایسه نینوا شهری یانندن کیتدی قایچان ایرته بولدی ایرسه شهر خلقی کوردی بارسینک یوزلری صارغایمیش برسامغه باروب یونس علیہ السلامنک سوزن ئهیتدی لر ای پادشاه یونس اوشا زباق ئهیتدی سوزی چن حقیقتمی پادشاه ئهیتدی یونس فی از لهب طابگز یونس که ایبه ریک دیدی چونکه پادشاهنک هم یوزی صارغایمیش کوکلینه قورقوتوشش ایدی یونس علیہ السلامنی ازله دیلر طابها دیلر ینه اوچ کونندن صوگ یوزلری قراردی تحقیق بلدیلر عذاب کیلگوچی در خازن تموغغه فرمان بولدی تهوغن اوچ توری عذاب چغاردیلر بری قارا بری صاری بری قزل نینوا ولایتینک اوستینه طوندیلار برسام پادشاه قچقرندی تمام خلقنی میدردی پادشاه ئهیتدی چون

یونس فی طابمادق نگرسی حاضر در کیلکز بارچه مز توبه استغفار قیلیق دیوبه یونس علیه السلامی رنجتولرینه توبه استغفار قیلوب بارچه سی « لا اله الا الله وان یونس رسول الله » دیوب اقرار قیلدی یار کولرندن تصدیق قیلدی یار پادشاه و بارچه خلقی پونلارنی واتوب حق تعالی گه زارلیق قیلدی یار پادشاه موینینه بریب طاغوب بر قلیینه بیوردی بو قل خوچه سیننه اطاعت قیلمی باشقه ذاتقه تابنور آنلغی جزاسی بودر دیوب قچقرر وهم بارچه شهر خلقی صحراغه چقدیلار اول بلانلغی قارانغیلغی بیر یوزینه توشدی آدم برسن برسی کورمهس بولدی قیامت کون کونک هرکم اوز قایغوسنده اپرلر خاتونلرندن آیرولوب بالالر آنالارندن آیرولوب زار زار یغلاشدیلار . همیشه یونس علیه السلامی قبول قیلمی قرق کون اذا وجفا قیلوش لر ایسی حق سبحانه و تعالی آلارنی هم قرق کون عذاب قارانغیلغی برله مبتلا قیلدی قایچان قرق کون تمام بولدی ایرسه جبرائیل علیه السلام گه فرمان بولدی ایهدی قل لرمنک تلی کوللی راست توزه لدی عذابنی باشلارندن کوته ردیو جبرائیل علیه السلام عذابنی کوته ردی بارچه خلقی کفر شرکت قارانغیلقندن و عذاب قارانغیلقندن خلاص بولدی یار . حق سبحانه و تعالی کلام قدیمنده ذکر قیلور حق سبحانه و تعالی هیچ قومگه بلا بیبهروب کیری قایتارمادی مگر یونس علیه السلام قومینه بلا بیبهروب بلادن قوتاردی . کیلک مقصودقه یونس علیه السلام نینوا شهرنی خلقندن هیچ خبری یوق ایکان ابلیس ملعون یونس علیه السلام گه بر قارت کشی صورتنده کیلوب مینی برسام پادشاه بیبهردی یالغانچی یونسنی ازلهب یوریهن برسام نه بترر اگریونسنی طابسام دار آغاچینه آصارمن دیو ندا قیلدی دیدی یونس علیه السلام بو سوزنی ایشتوب حق سبحانه و تعالی گه اوپکه لهدی عذاب بیبهر من دیدی عذاب بیبهر مه دی دیو بر قیلده جبرائیل علیه السلام گه اوپکه لهدی مینی آلدادی دیو بر قیلده قومینه قارشیلار دیوب اوپکه لهدی ودخی اول بیردن خاتونن ایکی بالاسن آلوب « لکام » اسملی طاوغه باردی اول طاوده یرتقوچی جانورلار کوب ایردی وینه شولوق طاوده خلقن آیرولوب عبادت قیلوچی آدملر بار ایردی حق سبحانه و تعالی حرصائیل اسملی فرشته گه امر قیلدی بیت المقدس که بار اتورغان بولنی توتقل یونس آنده بارا آیلسون حرصائیل بیت المقدس بولن توتدی ایرسه یونس علیه السلام طاو بولینه توشدی حرصائیل آدم صورتینه کروب یونس علیه السلام گه کورنوب سلام ایردی یونس علیه السلام سلام قایتاردی حرصائیل یونس علیه السلام گه قایا باراسک دیدی یونس علیه السلام نه بیدی حق سبحانه و تعالی بارچه بیغمبرلر آراسنده مین فقیرنی ظالم قومگه بیغمبر قیلوب بیبهردی آلا ایمان کیترمه دیلر الله تبارک و تعالی آلا رغه

بلا بيبه رهن ديب وعده قيلمش ايردى بلا بيبه رمه دى اول ظالم قوم ميني بالغانچى
ديب دار آغاجينه آصوب ثوتررگه قصد قيلور ايرمش آلار دن قاچوب بارمرن
ديدى مرصائيل نهيتدى « لَوْ كَانَ قَلْبُكَ قَلْبَ الْغَائِقِينَ وَصَبْرَكَ صَبْرَ الصَّابِرِينَ لَهَدَيْتَكَ
رَبَّ الْعَالَمِينَ » يعنى كاشكى كوئلكل الله دن قورقوچى كوئلكل كوك بولسه دخيده
صبر قيلماقك صبر قيلوچيلر صبرى كوك بولسه البته سيني الله تبارك وتعالى
توغرى يولغه كوندرد ايردى ديب شلته قيلدى يونس عليه السلام آندن
ثوتوب بر عابدكه يولغدى نهاز او قور قاچجان نمازدن بوشاندى ايرسه سلام بيردى
عابد و عليكم السلام ديب جواب قايتاردى يونس عليه السلام اى عابد نى اسملى سين
ديدى عابد نهيتدى اسم همام ديدى يونس عليه السلام نهيتدى اى همام مونده
طورسام ميكا اورن بولورمى همام نهيتدى الله تعالى دن قاچقانغه اوخشيسك موندن
كيت ميني مشغول قيلما ديدى يونس عليه السلام آندن ثوتوب ينه بر عابدكه يولغدى
سلام بيروب آكا نى اسملى سين ديدى عابد اسم همام ديدى يونس عليه السلام
نيچه يلن بيرلى مونده طوراسك ديدى عابد اوچ يوز يلن بيرلى مونده عبادت قيلور من
ديدى يونس عليه السلام اى عباد مونده ميكا طوررغه اورن بولماسمى ديدى عابد نهيتدى
قاچقنغه اوخشيسك سيكا اورن بيره آلميمز ديدى آندن ثوتدى ينه بر عابدكه يولغوب
سلام بيروب اسلك نيچك مونده كوبدمى عبادت قيلاسك ديدى عابد نهيتدى اسم صالح
دورت يوز يلن بيرلى عبادت قيلامن ديدى يونس عليه السلام اورن صورادى اول هم
اولگيلرى اوخشاشلى جواب بيردى آندن ثوتدى ينه بر عابدكه يولغوب سلام بيردى
اسلك نى ديدى عابد اسم عبد الرحمن ديدى نيچه يل دن بيرلى مونده طوراسك ديدى
عابد نهيتدى ميني مشغول قيلما اوز قايم بار ديدى يونس عليه السلام نهيتدى قايفك
نى نهرسه عابد نهيتدى ايكي يوز يل دن بيرلى حق سبحانه وتعالى دن مين ثولر زمانده بر
دوستكنى يابريغمبركنى بيبه ر ميكا جنازه نمازى او قوب دفن قيلسون ديب حاجت نليهن حق
تعالى قبول قيلدىمى يابوقى قايو طرفد نغنه الله نك دوستى يابريغمبرى كيلور ديب قايفوده
من ديدى يونس عليه السلام نهيتدى مناجاتك شايد قبول در مين يونس پيغمبر ديدى
عابد نهيتدى اى يونس بر ساعت صبر قيل كيتمه ديب عبادتكه كوشدى سجه كه باردى
ايرسه جان تسليم قيلدى يونس عليه السلام يووب كفنله جنازه نمازن او قوب
دفن قيلدى آندن كيتدى ينه بر عابدكه يولغدى نماز او قور دائم قيامده طورر هيچ
اوپرماس اول حالده جبرائيل عليه السلام كيلدى اى يونس موندن ثوت بو عابد
كشى برله سويله شهس دائم عبادتده ديدى آندن ثوتوب ينه بر عابدكه ييتدى سجه

قیلور اصلا سجدہ دن تورماس اول بیرده ینہ جبرائیل علیہ السلام حاضر بولدی ای یونس
 موندن ینہ ثوت دیدی یونس علیه السلام ته یتدی ای جبرائیل بوکم دیدی جبرائیل
 علیه السلام ته یتدی بوپه ریلر ننگ الوغسی جمال اسملی عابد آدم علیه السلامن ننگ
 دنیاغه کیلدی دورت ملک یل موندن عبادت قیلور اصلا عبادتنن خالی بولغانی یوق
 قاپچان آخر زمان بیغیمیری ظاهر بولسه آکار بارغای آننگ شریعتنجه عبادت قیلوب
 دنیادن اوتکای دیدی. ته یمیش لر حق سبحانه و تعالی یونس علیه السلامغه بو عابدلرنی
 کورسه تمکده حکمت اول ایردی تاینکه یونس بیغیمیر بلسون حق تعالی ننگ یونس دن
 آرتق عبادت قیلوچی قللاری کوپ ایکان دیو یونس علیه السلام قاپچان بو عابدلردن
 ثوندی ایسه بر دیکگزر ظاهر بولدی یونس علیه السلام دیکگزنی کوردی ایسه خاتونن
 ایکی بالاسی برله بر بیرگه قویوب کیمه از اوره گه کیتدی بر اقدن بر کیمه کورندی
 یونس علیه السلام کیمه گه باروب کیمه گه او طرماقنی تله دی قبول ایتدیلر یونس
 علیه السلام خاتونم هم ایکی اوغلم باردیدی بار آلوب کیل دیدیلر کیلنگ یونس
 علیه السلام ننگ جاعتیننه قاپچان یونس علیه السلام کیمه گه کیتدی ایسه ایکی اوغلی
 اویناشوب دیکگز یانیننه باردیلر حق تعالی ننگ فرمانی ایله بر بالقی دیکگزدن چغوب
 کچکنه اوغلی یوندی اول حالنی کوروب الوغ اوغلی قاچوب باروده بر بوری
 توغری کیلوب الوغ اوغلی بوری ثوندی آنالاری بو حالنی کوروب جان تسلیم
 قیلدی بر قیلکه یهودلر کورانی کیلدی مونده سینی بوری آشاردیب آلوب کیتدیلر
 قاپچان یونس علیه السلام جماعتلرن قالدیرغان بیرگه کیلدی خاتونی هم بالالارندن
 نام نشان یوق حیران بولوب جلی باشلادی بر بالقی حق تعالی ننگ فرمانی برله دریادن
 باش چغروب ای یونس نیک یغلیسنگ بالالارثنی حق تعالی بیرمش ایسدی ینہ
 آلدی دیدی یونس علیه السلام تقدیرگه رضا دیب کیمه گه کیلوب کردی یونس
 علیه السلام قایفی حسرتلی کوزنہ یاش کیمه گه کردی ایسه کیمه نی قوزغاتوب دیکگزگه
 کردیلر قاپچان کیمه صو اورتاسینه یمتدی ایسه دریادولقنلانا باشلادی فرقائیل اسملی
 فرشته گه امر بولدی قانی بیبل لرنی قوزغاتوب دریانی دولقنلاندردی کیمه باشلغی
 ته یتدی هر قاپچان کیمه گه الله تبارک و تعالی گه عاصی قل کرسه دریا اوشاندانی دولقن
 لانور یا ایسه خواجه سننن قاچقان قل بولسه اوشاندانی بولور اول یازقلیندی دریاغه
 صالحیچی کیمه یورمهس دریا دولقنی توقتاماس دیدی مگر بو کیمه ده گی خلق بارده
 مسلمان ایدیلر سودا گرلر باشلغی اورنندن توروب ای خلیق الله غه عاصی یا که
 خواجه سننن قاچقان قل بارمی یونس بیغیمیر حق الله تبارک و تعالی رضاسی اوچون
 ته یتکز دیدی یونس علیه السلام الله تبارک و تعالی گه عاصی مین فقیر قل مینی دریاغه

صالكز سز بلادن قوتلكز ديدى آلار ئيتيديلر سين كم قاين كيدلك ديديلر
يونس عليه السلام ئيتدى مين يونس پيغمبر اللهغه عاصى بولدم خلايق لار ئيتدى
بز بوبلادن قوتولساق سينك دعاك بركاتند قوتولورمز مينى نيچك درياغه سالوربز
ديورضا بولماديلر اول حالده دريا ينه قات دولقنلى باشلادى يونس عليه السلام اوزىنى
درياغه سالماق بولدى كيمه خلقى رضا بولمىچى بارچه مز شباغا صاليق ديوب شباغا
صالديلار شباغا يونس عليه السلامغه چقىدى يونس عليه السلام اى خلايق يازقلى
مين مينى البته درياغه صالمى بولماس ديدى كيمه خلقى رضا بولمى شباغا بعض
وقت خطا كيلور ديب هر كمنك اسهن بز طاشغه يازوب صوغه شباغا بالديلر
هر قايسينك طاشى صر اوستينه قالغى يونس عليه السلام نك شباغاسى باتدى
حاصل اوچ مرتبه شباغا صالديلر هر اوچ مرتبه ده يونس عليه السلامغه چقىدى بس
بالضرور يونس عليه السلام اوزىنى درياغه سالماق بولغانده زالوخا اسملى بالقغه
فرمان بولدى پيغمبرم يونسنى يوت زالوخا دريادن كيمه يانينه كيلوب آغزن
آچوب توردى يونس عليه السلام بالقنى كوروب قورقدى كيمه نك ايكنچى طرفينه
باردى آندە هم اول بالق آغزن آچوب ظاهر بولدى يونس عليه السلام كيمه نك
قايسى غنه طرفينه باروب صوغه توشك بولدى ايسه هامان اول بيرده بالق حاضر
آخر الامر بالق ئيتدى اى يونس قايجانغه قدر قاچارسك ديدى يونس عليه السلام
بلدى بالقنك تورماغى الله تبارك وتعالى فرمانى برله ايكان ايكى قولن كوزينه
قويوب بسم الله الرحمن الرحيم ديوب اوزن بالق آغزينه آتدى قوله تعالى
« وَأَن يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلِّكَ الْمَشْحُونِ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ
فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ » يعنى حقيقتده يونس البته مرسل پيغمبر جهله سندن شول
وقتنى يونس خلايق برله تولوغ كيمه گه قاچدى بس قرعه يعنى شباغا صاليديلر
يونس مغلوب بولدى شباغا يونس كه چقىدى بس يونسنى بالق يونسى و حال آنكه
اول يونس الله تبارك وتعالى دن رخصتسز نينوا شهرندن كيتكانينه وهم كيمه گه الله دن
اذنسر كركانينه اوز اوزينه شلته قيلوچيلردن ايدى وقوله تعالى « فَلَوْلَا أَن كَانَ
مِنَ الْمُسَبِّحِينَ لَلَبَثَ فِي بطنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ » يعنى اگر اول يونس بالق قارننه الله تبارك
وتعالى نى كوب ذكر قيلوچيلاردن بولماسه ايدى قيامت كونينه چ بالق قارننده تورور
ايدى ترك حالنده يا ايسه ئولگانى حالده يونس عليه السلامك بالق قارننده
تسبيحى « لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ » ايدى قايجان يونس عليه
السلام بالق قارنينه توشدى ايسه حق سبحانه وتعالى دن بالق غه فرمان بولدى اى

زالوڤا يونسنى سىڭا امانت قويديم زرقڭ ايرمهس سىڭا آشاماق اچمه كنى حرام
 قيلم قلم يونسنى ايمگه تمه قارنكئى آكار محراب قيلم ديو. سؤال يونس عليه
 السلامنى نى اوچون ذوالنون ديو آتالدى؟ جواب ذوالنون بالق ايبهسى ديبك بولور
 بالق قارنينه توشكانلگى اوچون ذوالنون آتالدى. سؤال يونس عليه السلام بالق
 قارنينه نوشوده حكمت نى ايدى؟ جواب يونس عليه السلام حق تعالى بلا ييبه رورگه
 قادر توگل ديوخيال قيلمى شونك اوچون الله تبارك و تعالى يونس عليه السلامنى بالق
 قارنينه زندانغه سالدى. ئەيشلر يونس عليه السلامك بالق قارننه قالماغى اوچ ساعت بر
 قيله اوچ كوزن بر قيله ييدى كون بر قيله اون كون بر قيله قرق كون قايچان يونس عليه السلام
 بالق قارننه همبوس بولدى ايرسه حق تعالى نك رخصتندن باشقه قومندن قاچماق خطاء
 ايدكى بلوب كامل اخلاص برله تجرور «لااله الا انت سبحانك انى كنت من الظالمين»
 ديوب دائما تسميع هه ييدى يونس عليه السلامك تسبيح آوازن دريادهغى بارچه مخلوق
 ايشدوب يارب بونى طاوش ديوب مناجات قيلميلر حق سبحانه و تعالى پيغهرم يونس
 تسبيهي خطاسى اوچون بالق قارنينه همبوس قيلم ديو خطاب قيلمى دريادهغى
 بارچه مخلوق يارب يونسك خطاسن عفو قيل ديوب مناجات قيلميلار. روايتده
 كيلور يونس عليه السلامنى يوتقان بالقفه حق سبحانه و تعالى امر قيلمى يونس عليه
 السلام صولوش آلمو اوچون دريادن باشن چغاروب دائما آغزن آچوب يوردى
 حق سبحانه و تعالى بالقنك قارنن كوزگى كوك قيلمى يونس عليه السلام دريا
 اچندهگى عجايبلىرى كوروب يورور ايدى قايچان قرق كون تمام بولدى بالقفه
 خطاب كيلمى يونسنى يير يوزينه چغار ديوب جبرائيل عليه السلام ييدى درياني
 اوتكازوب اى زالوڤا يونسنى بوييرگه چغار ديدى زالوڤا يونس عليه السلامنى بالا
 طوغدرغان خاتون اوخشاشلى آغزندن دريا چيئينه سالدى يونس عليه السلامك ته نى
 ياش بالا ته نى اوخشاشلى ضعيفله نگان ايدى قوله تعالى «فنبهناه بالعرء وهو سقيم»
 يعنى هه بتور الله تبارك و تعالى صادق بزاول يونسنى آغاچدن اوله نندن باشقه ييرگه
 يعنى اوسه طورغان آغاچ هم اوله ن يوق ايدى مونك صوگنده حق تعالى رحمتندن
 يونس عليه السلامك قاباق آغاچى اوسردى قوله تعالى «وانبهناه عليه شجرة من يقطين»
 يعنى اوسدرك بزاول يونسقه قاباقدن بولغان آغاچنى آنك اوچون قاباق يافراغينه
 چين قوماس يونس عليه السلام اوزينك ته ن قسابق يافراغى برله قابلار ايدى
 وهم زرق اوچون حق تعالى برقر كجهسى ييبه ردى آنك سوتن اچه ر ايدى اوشبوروش
 يونس عليه السلامك تمام قوت كوردى بر كون يونس عليه السلام طهارتكه بارمش ايدى
 طهارتدن قايتقايچى اوردهك كيلوب قاباقنى كيسمش قر كجه سىك كيتمش يونس عليه

السلام قابغولى بولدى الهى ميكا دنيا نعمتندن بو قدر بيرگان ايديك آتيدە آلدك خطاب كيلدى اي يونس سين اوزك حاصل قيلماغان نرسەگە بو قدر قايفراسك مينم مخلوقلاريمە هلاكلك دعاسن قيلدك هيچ قايفره ادك ينە خطاب كيلدى اي يونس نينوا شهرينه بارغل قومك سينسن صوك ايمان كيلترديلر آنلارغە شريعت احكاملارن اویرهت دبو يونس عليه السلام نينوا شهرى طرفينه يولغە کردى قايجان كيچ بولدى ايرسە برچولمە كچى آدمگە يولقدى چولمە كچيدە يوقلادى چولمە كچى يونس عليه السلامنى قدر حرمت قيلدى ايرتە گيسن يونس عليه السلام كيتدر بولدى حق تعالى دن خطاب كيلدى اي يونس چولمە كچيگە چولمە كلرئنى واتيم ديوب ئديت دبو يونس عليه السلام اي خواجە چولمە كلرئنى واتارمن ديدى چولمە كچى ئەيتدى اي قوناق مين سيني قدر حرمت قيلغانم اوچون چولمە كلرمنى واتارسكمن ينە حق تعالى خطاب قيلدى اي يونس كوردگمى چولمە كچى بالچقندن ياساغان چولمە كلرن واتدورغە رضا بولهادى سين مينم خلقلارمنى دائما «هلاك قيل يارب» ديوب بددعا قيلورسك يونس عليه السلام توبەگە يونهلدى سجده قيلدى توبە قيلدم عفو قيل يارب ديدى آندن چولمە كچيگە وداع قيلوب كيتدى نينوا شهرينه ياقن بر كۆتوچيگە ييتدى سلام بيروب ئەيرەن صورادى اول كۆتوچى ئەيتدى يونس پيغمبر آرامزدن كوچوب كيتگاندىن بيرلى بركات كوتهلدى قويلارمزنك هم سوتى يوق ديدى يونس عليه السلام برقوينى دەغدى قولى برلە آرقاسن سيپادى قوينك سوتى آغاباشلادى قويچيدن صاوت كاسە صورادى قويچى كاسە كيلتردى يونس عليه السلام قوينى صاوب اچدى الحمد لله رب العالمين ديوب كاسەنى طاش اوستينه قويوب ئەيتدى اي قوچى مين يونس پيغمبر شهرگە باروب سوينچ بير ديدى كۆتوچى ئەيتدى مين شهرگە باروب خبر بيورورگە قورقامن آنك اوچون پادشاه يونس پيغمبردن خبر ككيلترگان كەسنەگە يارتق ملكمنى بيورورمن دبو خبر سالدرغان ايدى كوب كشيلىر مال آلماق نيتى برلە يونسنى فلان بيردە كوردم ديوب پادشاهغە خبر بيردى پادشاه ازله تدى طابمادى يونسنى كوردم ديوب يالغان ئەيتكانلكلىرى اوچون ئولتردى مينى هم ئولترتور ميكا بر علامت بير ديدى يونس عليه السلام ئەيتدى بو قوينى بو كاسەنى قويغان طاشنى آلوب بار سيكا گواھلق بيورولر ديدى كۆتوچى اوشبولارنى آلوب «برسام» اسملى پادشاهغە باروب يونس عليه السلام قايتدى ديوب خبر بيردى پادشاه ئەيتدى قايدە يونس عليه السلام كۆتوچى فلان صحراده ديدى پادشاه يونس عليه السلامنى كورگانگە دليلك بارمى ديدى كۆتوچى كاسەنى هم طاشنى پادشاه آلدينه قويوب وهم قوينى كورسە توب دليلم اوشبو قويلاردىدى پادشاه اي مخلوق يونسنى كوردگمى ديدى

قوی اشاره قیلوب اوزینی صاوب کاسه گه صاوب یونس علیه السلام سؤت اچکانفی آگلادتدی پادشاه حاضر وزیرلری برله یونس علیه السلامگه قارشى کورشورگه چغدی یونس علیه السلام یولده نماز او قورغه کرشکان ایردی کوردیلر نماز او قور یونس علیه السلامنک نمازی تمام بولغاننى کوتوب توردیلر قایچان یونس علیه السلام اوکفه صولغه سلام بیردی ایسه پادشاه «برسام» سلام بیردی یونس علیه السلامنک آباغن ثوبدی عندرلر قیلدی بارچه خلقی شاد بولدیلر آندن صوگ پادشاه یونس علیه السلامنى آلتون اییه رگه او طرتوب شهرگه بونهلدیلر قایچان یونس علیه السلام اییه رگه او طردی ایسه هاتندن طارش کیلدی «یا یونس اما یکفیک ما اکتسبت من الذنوب ثم تجلس على مركب اللمرک» یعنی ای یونس گناه قیلغانک ییتمه سنى مونک صوکنده پادشاهلر آطلاناچق نهرسه گه او طررسک یونس علیه السلام بو سوزنی ایشتوب آلتون اییه ردن توشدی جهیه و شهرگه کردی پادشاه هم یونس علیه السلامنى تعظیمیا جهیه و شهرگه کردی الوغ شادلقی بولدی پادشاه بار ملکنى اول خبر کیترگان کتوچیکه بیردی اوزی بر صومعه گه کروب یونس علیه السلام برله عبادتکه مشغول بولدی حق سبحانه و تعالى خاتونینى ایکی اوغلینى اوزینک رهمتندن حاضر قیلدی یونس علیه السلام قصه سنده مؤمنلرگه شول سونینچ باردی یونس علیه السلام قومی یونس علیه السلامگه غایب ایکن ایمان کیتروب عنابدن قوتلدیلر بو کون امت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلمنک امتی پیغمبر صلی الله علیه و سلمنى کورمى توروب سنتن بجای کیترسه لر حق سبحانه و تعالى توغ اوتندن صافلاسه هیچ عجب ایرمهس «اللهم اخرجنا من الظلمات الى النور» حق سبحانه و تعالى پیغمبر صلی الله علیه و سلمگه یونس علیه السلامدن خبر بیروب تهیتور قوله تعالى «وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ لَوْلَا أَنْ تَدَارَكْهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِتَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَقْضُومٌ فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ» آیتنک اولی فاصبر لکم ربک در یعنی ای محمد الله تبارک و تعالى ننگ حکمیده رضا بول مشرکلرگه مهلت بیرمک برله دخیده سیکناصرت بیروومزنک کیچگووینه بالق اییه سى یونس اوخاششلی بولما اول بالق اییه سى بالق قارنده «لا اله الا انت سبحانک انى كنت من الظالمین» دیب قچقردی و حال آنکه یونس اوزینک مبتلا بولغانایقیده اینتگوب یعنی طارغوب قایغودن طولی در اگر الله تبارک و تعالى دن یونس که توبه قیلماق تسبیح نه یتمک اوچون توفیق ایرشه سه ایدی آغاچ اوله نندن بوش بولغان بیرگه خوار حقیر بولغانی حالده طاشلانور ایدی

رحمتدن كرامتدن محروم بولور ايدى بس الله تبارك وتعالى اول بالق ايمهسن وحى قيلماق برله اوزدردى كامل ايزگولردن قيلدى بو آيت پيغمبرمز ثقيف گه ياوز دعا قيلورغه قصد قيلغانى زمانده ايندى بر قيله احد صوغشندمه معلوم بولغان زمان قايقروب ياوز دعا قيلورغه قصد قيلغانى زمانده ايندى اوشبونك اوجونك پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم قومندن مشرك ومنافقين دن نى قدر ادا وجفا كورسه ده ياوز دعا قيلمادى بلكه «اللهم اهد قومي» ديودعا قيلورايدى يارپ قومدهدايت بيرديك بولور قصه الياس عليه السلام مع ارملة بنت افلاطون بن عوش عليهما اللعنة

اول «وَأَنَّ الْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ» يعنى حقيقتده الياس پيغمبر ار جهله سندن ديمك برله ذكر قيلنغان «سَلَامٌ عَلَى الْيَاسِينَ» يعنى الياس اوزه رينه سلام بولسون ديب الله تبارك وتعالى نك سلامى برله مشرف بولغان «أَنَّ مِنْ عِبَادِنَا الصَّالِحِينَ» يعنى حقيقتده اول الياس بز نك ايزگو قل لارمز جهله سندن ديب ماقتالغان «أَنَا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» يعنى حقيقتده ايزگولرگه اوشانداق جزا سلام بيررمز ديب حق تعالى دن منت تابقان طاعت عبادت اوچون اوزون عمر بيرلگان الياس عليه السلام ايدى .

(نظم) طسكلاغل الياس پيغمبر قصه سنى اى اخى

ايتنه ين مين سين ايشوت يا ايشتيم مين سين اوق
خلق آراسنه كوب ايرر الله نك مرسل دى عابد هم متقى
اما الياس دى مرسل دى عابد هم متقى
حق غه ايمان كيترك ديب كوب نصيحت قيلدى اول
نصيحتن توتماين ايمگه تدى ككوب مشرك شقى
عزرائيل جانن آلورده يغلادى طاعت اوچون
مهلت ايرشدى خدا دن بولدى ياش اوزونلقى

حكايته آنداغ كيلتر مشلر بنى اسراييل ده بر پادشاه بار ايردى آنى اجب ايردى آناسى عبر اسملى ايدى شام ولايتنده بعلبك شهرنده بو اجبك خاتونى پادشاهلىق قيلور ايدى اجب اوزى آورو بولغانلقى اوچون خاتونى ارملة گه طابشرمش ايدى بو ارملة اوخشاغلى ظالم خاتون پادشاه يوق ايدى بو ارملة قومي برله پتقه طانور ايديلر بوتلرينك آتى بعل ايدى . ته بيش لر بو ارملة اوچ يوز پيغمبرنى شوتردى بو ارملة نك مزدكى اسمى مسلمان كورشيسى بار ايدى ارملة اول كور شيسن

ٔولترمه گه قصد قیلدی ایری اجب ای ارمله بومزدکی نی ٔولترمه پادشاهلغنا ضر
 ایرشمه سون دیدی کونلرده برکون مزدکی ارمله گه کیلوب ای فاسقه (لااله الاالله) دیوب
 ٔهیت دیدی ارمله نك آچوری کیلدی مردکی نی ٔولترندی بوخبر ایری اجبکه ایرشدی
 اجب ارمله گه سیکنا مردکی نی ٔولترمه پادشاهلغنه ضرر کیلمه سون دیدم طکللاماڭ
 ایدی پادشاهلق قولگنن کیتهر دیدی اول آراده حق سبحانه و تعالی جبرائیل علیه
 السلامغه امر قیلدی قلبه المیاسغه ٔهیت اجب بن عبیرگه ارمله بنت افلاطونغه بارسون
 آلارنی ایمانغه دعوت قیلسون «لااله الاالله وان الیاس رسول الله» دیب ٔهیتسونلر جبرائیل
 علیه السلام الله تبارک و تعالی نك فرمانن الیاس علیه السلامغه ایرشردی الیاس
 علیه السلام وحیتی ایشتوب مناجات قیلدی الهی مینی شوغچلا بن ظالم غه بیبهردنک دنیاده
 آندن ایمانراقی کهنسلر برلماغای اوچ یوز پیغمبرنی ٔولتردی لر مین برضعیف قلک
 میکا حق سبحانه و تعالی وحی قیلدی یا الیاس میکا قارشیلق قیلورسکمی خلق نك بلاسی
 اجلی مینم تقدیرم برله الیاس علیه السلام ٔهیتدی یارب رضامن وقبول قیلیم
 «اللهم سمبلی شیئا اركبه» یعنی یارب میکا آطلاناچق نرسه بیرگل دیدی حق
 سبحانه و تعالی برطای بیبهردی الیاس علیه السلام آطلانوب ارمله پادشاه سراینه باردی
 قاراولچیلار الیاس علیه السلامنی سائل دیوب بلوب برته نکه بر باطمان ایکنه ک
 یعنی اؤن کیتردیلر الیاس علیه السلام ٔهیتدی پادشاه یانینه بارورمن سائل توگهن
 دیدنی قاراولچیلار الیاس علیه السلامنی بیبهردم دیلر الیاس علیه السلام کرمک
 بولدی طاوشلان دیلار یعنی دعوالاشدی لر بولار نك طاوشی ارمله گه ایشتولدی
 اول نی طاوش دیوب ککشی بیبهردی اول کشی الیاس علیه السلامنی ارمله گه
 آلوب باردی ارمله الیاس علیه السلامنی کوروب جانی تتره دی نی اوصال قیافتلی
 ککشی سین دیدی الیاس علیه السلام ٔهیتدی ای فاسقه! مینی الله تبارک و تعالی
 بیبهردی ارمله ٔهیتدی نیتدی الله نی ٔهیتورسن الیاس علیه السلام ٔهیتدی سین و مینی
 یاراتقان و بارچه عالینی خلق قیلغان الله نی دیدی ارمله ٔهیتدی نی اشکه بیبهردی الیاس
 علیه السلام ٔهیتدی الله تبارک و تعالی نك حکمی «لااله الاالله وان الیاس رسول الله»
 دیوب ٔهیتکلر یوق ایسه پادشاهلغنک قولگنن کیتدر دیدی ارمله ٔهیتدی سین
 خلیل طاوننک تورعوچی الیاسی دیدی الیاس علیه السلام بلی دیدی ینه ٔهیتدی ای
 الیاس بوسین ٔهیتکن سوز اوچون اوچ یرز یتمش پیغمبرنی ٔولترتم سین دخی
 اوز آیاغنک برله ٔولمگه کیلگانسک. ٔهیمش لر ارمله نك مجنون اسملی مسلمان وزیر
 بار ایدی آکا بیوردی الیاسنی ٔولتر دیدی مجنون توروب الیاس علیه السلام نی

قولندن توتوب طشقە آلوب چغوب ئەيتىدى اى الياس مين سىنى رنجتە سەن موندن كيت بوملەونە سىنى كورمەسون دىدى الياس عليه السلام خلیل طاوینە كيلوب عبادتكە مشغول بولدى يىدى كون اوتىدى سيكرىچى كون جبرائیل عليه السلام وحى كيلتردى اى یشین الله تبارك وتعالى سلام ئەيتىدى ارملەگە بارغل ایبانه دعوت قیل دىدى الياس عليه السلام اورنندن توردى عق سبغانە وتعالى گە «اللهم سببلى شيئا اركبه» دىدى حق تعالى بر آنا صارى آرسلان يىبەردى كون اسسى ایدی يە ئەيتىدى «اللهم سببلى» ظلا یعنی بارب كوله گە بىر دىدى بر آق بۇلۇط كيلوب الياس عليه السلام اوستندە كوله گە بولدى الياس عليه السلام باش اوستندە آق بۇلۇط آرسلانغە آطلانوب شهرگە كيلدى خلايق بو حالنن آرسلانغە آطلانوب كيلووينە ايكنچى ئولوب ترلگان ديوب عجبكە قالوب مېنون ئولترگان تىلى يە ترلگان ديدىلر توغرى ارملەنگ سراينە كيلدى هيچ كەم آندە كورمە دىب ئەيتورگە ائتمادى بولمادى ارملە اى الياس سىنى كەم ترگزدى دىدى سىنى مینى وبارچە عالمى ياراتقان الله تبارك وتعالى ترگزدى اى ارملە «لا اله الا الله وان الياس رسول الله» ديوب ئەيت دىدى ارملە بيوردى تيز دورت تيهىر قازق كيلترك الياسنى قازقلاغە بر كتوب تيريسن ئونانگ دىدى در حال ظالملر الياس عليه السلامنى توتوب بە يله ديلر نيچە قىلچ اورسالارده قىلچ اثر قىلمادى اى پادشاه بو الوغ سحرچى ايمش موكار قىلچ بچاق اوتەس ديدىلر ارملە ئەيتىدى چوقمارلار بالطالر برلە بەروب ئولترگن قاچان چوقمارلار كوتەروب بەرمكچى بولدىلر ايسە باذن الله الياس عليه السلامغە تيمەدى اوز آياقلار يە توشدى آياقلارى صدى ارملە مين الياسنى ئولترگن ديوب ئەيتسەم سز اوز آياقلار كزغە بەرسز ديوب الياس عليه السلامنى ئولترودن عاجز بولدى ارملەنگ كزگلينە قورقو توشدى الياس كيل بو اؤبودە مېنم تگرم بار سېن مېگا اوز تگركنى كورسەت قايسى يخشىراق بولسە آكار ايبەريك دىدى الياس عليه السلامنى پتخانەگە آلوب كوردى بر پوت عاد ئەرددن بېرلى هيچ كەم آندى پوت ياصاغاني يوق ايدى اوزونلىغى اون آرشين ايگى اوچ آرشين دورت باشى بار برى آنجودن برى ياقوتنن برى زېر جەدن برى فيرەزە دن ايگى كوزى آخاقسڭن ايگى كوزى لعلدن قوللارى كوشدن اوزى يوشاق آق طاشدن آلتون تخت اوستندە اولطر تمشلار الياس عليه السلام پوتنگ يازينە كيلوب قولن آغز يە برفولن كوز يە تيوردى اى فاسقە بو صوقر قلاغى چوقراق هيچ نرسە كورمەس ايشتمەس تلى سويلەمەس بو آدم ماصاغان بر طلش تگر بلكگە تيوشلى ايرمەس ارملەنگ آچووى كيلدى اى مېنون! بو الياسنى موندن آلوب كيت هينى موندن قوتنار دىدى مېنون الياس عليه السلامنى آلوب چقدى يا رسول الله موندن كيت

بوفاسته ننگ یوزن کورمه، دیدی الیاس علیه السلام ای مجنون مین اوز فکرم برله مونده کیلیمهن بلسکه الله تبارک و تعالی ننگ فرمانی بویچه در دیدی وهم اوزیننگ عبادت خانه سی خلیل طاوینه باروب عبادتکده مشغول بولدی. ده بیس لر ارمله ننگ یکر می یاشنک براوغلی بارایدی صرغوا بولدی ئولم حالینه ایرشدی ارمله یغلاب بعل آتلی پوتی یانینه باردی ای مینم کورکو تگرم دورت یوز جاریه م برله سیککاتایانورمن قابسی اشمرده کیمچیلک بولدی سیکسان یل سیننگ خدمتکده حاضر مز اوغلمنی نی گناهم اوچون آورو قیلنگ ابلیس ملعون بر شیطانغه بیوردی بعل اچینه کروب ای جاریه یامان کیمچیلک قیلنگ الیاسدن مینی خورلاتنگ آنی ئوترمه دنگ اول اوز نکرن ماققادی اگر الیاسنی ئوترسه ک اوغلکنی سلامتله ندرمن ارمله بعل یانندن چغوب اجب یانینه کیلیدی بعل میکا بویله سوزلر ئه پتور دیدی ایری ئه یتدی سین اوزنگ الیاسنی توتا آلماسلنگ ئنیه شهرینه کشی بیبه ر آلاز حیله برله سیککا الیاسنی توتوب بیورولر یا ایسه مین مسلمان بولدم الیاس کیلوب میکا دین حکملرن اویره تسون دیوب الیاسنی قولغه توشروب ئوتر دیدی ارمله الیاسنی چاقرتوب بیبه رسه کیلمه س دیب آنی ئنیه پادشاهی توتدروب بیرگانی یاخشیراق دیب دورت یوز کشینی بوله کتر بیروب ئنیه پادشاهینه بیبه ردی ایلچیلر یولغه چقدیلر قایچان خلیل طاوینه ییتدیلر ایرسه جبرائیل علیه السلام الیاس علیه السلامگه ظاهر بولوب قصه نی سوبله دی ای الیاس اول ایلچیلرگه ئه یت ئنیه پادشاهی براش قیلا آلماس ئنیه گه بارما گز ارمله بعلنی اوتقه یاندرسون « لاله الا الله » دیب ئه پتسون الله تبارک و تعالی اوغلینه صحت سلامتنگ بیورور دیب الیاس علیه السلام طاودن چقدی ایلچیلر کیلگه شدیلر بز اوزبز الیاسنی توتوب بارساق ارمله گه یاقن بولورمز دیب الیاس علیه السلامنی توتماقچی بولدیلر حق تعالی قدرنی برله اول دورت یوز ایلچیلنگ آیاقاری تزلرینه چه بییرگه باتدی آیاقلرن آلا آلمادیلر الیاس علیه السلام ای ظالمتر اوزگرنی کورگز اییدی مین سزنی برهم برهم ئوترسه م ممکن ایلچیلر بیگ قورقدیلر ای الیاس بزنی آزاد قیل ارمله گه باروب سیننگ پیغبرلیکنکی هم ئه یتکان سر زلرکنی ئه یتورمز دیدیلر بعلنی اوتقه یاندرسون اوغلینه الله تعالی شفا بیورور دیب ئه یتدی دیورمز الیاس علیه السلام دعا قیلدی آیاقلرن ییردن آلدیلر آندن صوگ ئه یتدیلر ای الیاس اگر بوییردن کیری قایتساق ارمله بزگه آچولانوب ئوتورتور اول ئنیه گه باریق آندن قایتوب سیننگ سوزلرکنی ئه یتوربز دیب ئنیه شهرینه یونه لدیلر توقز کون تون یوروب کیچ ئنیه شهرینه ییتدیلر ایرته گه شهرگه کوروز دیب یاتدیلر حق تعالی ننگ فرمانی ایله فرشته آلارنی کورته روب بعلبک شهرینه ایلتدی ایرته تورسالار اولزن

بعل ياننده كورديلر وزير آلا رنى كوروب ارمله گه خبر بيوردى ارمله بيوردى ايلچيلرنى
 كيترديلر اى ايلچيلر يول آد اشد كز مى نى اوچون وقت سز قايتد كز ديدى ايلچيلر حيران
 بولوب درستنى سويله رگه كرشوب اى پادشاه بزرگه عجايب اشلر اوچرادى موندن خليل
 طاوينه باردق الياس قارشى چغوب بعل نكرى توگل بعلنى ارمله اوتقه ياندرسون
 لا اله الا الله ديب نه يتسون الله تعالى اوغلينه شفا بيورور ديدى آندن الياسنى
 توتوب آلوب كيلمكچى بولق آياغيزنى بيرون توندى يورى آلبادق الياسقه يالئوب
 ثنيه شهرينه كيتدك توقز كون كيتوب ثنيه گه بيتدك ايرته برله ثنيه گه كوروب بزد ديب
 ياتقان اينك بو كون اوزبىنى بعل ياننده كوردك ديديلر ارمله نه يتدى مين سزنى
 ايلچيلىكگه ييبهردم سز ميكا موندى يالغانلر كيتوروسز ديب بيوردى بارچه سن
 ئوترديلر آندن صوگ بارگز الياسنى طوتوب آلوب كيلكز ديب قرق كشيلى
 خليل طاوينه ييبهردى الله تعالى نك قىرى برله اول قرق كشيلى اوت كيلوب ياندردى
 ينه كشى ييبهرورگه قورقى ايرى اجبكه كيتكشى اجب نه يتدى آكار مجنوننى ييبهر
 مجنون آنك ديندك كيلسه آنك برله كيلور ديدى ارمله مجنوننى ده شوب اى مجنون
 الياسنى موندك آلوب كيل اكر آلوب كيلسه سئسنى شوندا اين عذاب برله ئوتوروم
 عالمگه عبرت بولورسك ديدى مجنون يا الله ديب ئۆينه كيلوب خاتونينه نه يتدى
 ارمله ميكا الياسنى آلوب كيلورگه بيورا اكر الياس كيلسه مين كيلورمن اكر كيلسه
 مين دخى كيلمه من بخيل بول ديب خليل طاوينه كيتدى جبرائيل عليه السلام الياس
 عليه السلامغه خبر قيلدى اى الياس الله تبارك و تعالى نه يتور قلم مجنون كيلور تشقه
 چق الياس عليه السلام تشقه چقى مجنون سلام بيروب الياس عليه السلامك
 آياغينه توشدى يا رسول الله مينى سيكا ارمله ييبهردى ديب حال احوالى سويلدى
 اكر سين بارساك برگه بارورمن اكر بارماساك مين موندك سيمك خدمتكار
 بولورمن الياس عليه السلام نه يتدى اى مجنون ميكا خدمتكار كيره كهس اول خالده
 جبرائيل عليه السلام حاضر بولدى اى الياس الله تبارك و تعالى سلام نه يتدى فرمان اولدر
 قلم اجبكه جاريه ارمله گه نه يتكل «الله بر الياس حق پيغمبر» ديسونلر مجنونگه سوينچ بيور
 اوچيل عمرى قالدى شوكار لابق عبادت قىلسون الياس عليه السلام مجنونگه خبر سويلدى
 طاودن چقى ايرسه بر آرسلان كيلدى الياس عليه السلام آرسلانغه آطلانوب مجنون
 برله ارمله سراينه كيلديلر مجنون اى ارمله الياسنى آلوب كيلدم ديدى ارمله سويندى
 مرادى حاصل بولور گهان قيلدى الياس عليه السلام كوروب اى ارمله الله تعالى نك
 فرمانى «لا اله الا الله وان الياس رسول الله» ديب نه يتدك ملىككه زوال بولماسون ارمله
 قومينه الياسنى طوتوب ئوتورگز ديو امر قيلدى الياس عليه السلام بوسونى ايشتى

ایرسه آرسلانغه اشاره قیلدی آرسلان هر قایوسینه حمله قیلدی بارچسی قاجدیلار الیاس علیه السلام سرایدن چغوب خلیل طاوینه باروب مناجات قیلدی یارب بوظالمیرنک حالی اوزگه معلوم بولاردین اسلامنی قبول قیلماس مینی بولاردن خلاص قیل یا که بولارغه بر بلا بیبهر تا که ایمان کیترسونلر حق سبحانه و تعالی دعاسن قبول قیلدی یا الیاس نی بلا تلیسک الیاس علیه السلام نه یقندی بؤلوننی مینم اختیارمه قیلغل تا که بولارغه یغور یاوماسون آچلق برله مبتلا بولسونلار حق تعالی نیچه یل بؤلوط اوزهرینه اختیار تلیسک دیدی الیاس علیه السلام اون یل دیدی حق تعالی اون یل بنه لریده کوپ بیش یل هم کوپ اوچ یل بؤلوط اوزهرینه اختیار بیردم دیدی. نه بیشلر الیاس علیه السلام آچلق بلاسی تله وینه قایغردی نی اوچون آچلق بلاسی تله دم اوزم هم آچلق برله مبتلا بولسام کیرهک دیو حق تعالی خطاب قیلدی ای الیاس قایغورما مسبب الاسباب مین سین رزقغه محتاج بولماسک سیکما رزق ایرشدرورمن دیو آننن صوگ کوکن یغور یاومادی بیردن هیچ اولهن چقمادی آشلق طاری اوسمه دی اؤلگی یل آچلق ده اؤلگی آشقلارن آشادیلر ایکنچی یل دورت آیاقلی حیوانلارن آشادیلر اوچنچی یل اصلا رزق طابا آلمی حتی اوغلان بالالارن آشامقغه قصد قیلدیلر اول حالده حق تعالی دن الیاس علیه السلامغه امر بولدی باروب اجب هم ارمه نی دین اسلامغه دعوت قیل دیو الیاس علیه السلام درحال ارمه گه باروب ای ارمه «لا اله الا الله وان الیاس رسول الله» دیوب نه یت حق تعالی آچلق بلاسنن قوتقاروردیدی ارمه نه یقندی ای الیاس تکرگه دعا قیل اگر بولانی بیبهرسه ایمان کیتلرورمز دیدی الیاس علیه السلام دعا قیلدی حق تعالی قارشنده دعاسی قبول بولدی کوکن یغورلر یادی بیردن تورلی بییشلر ظاهر بولوب اوسدی اوچ یلغی برکات بویل حاصل بولدی قسایچان آشلق طاری اولگردی ایسه ارمه بیوردی طاوولارده آشلق صالو اوچون چوقورلار قازوب آشقلارنی طولترتدی ایهدی الیاسغه نه یتکیز قولنن نی کیلسه آنی قیلسون دیدی اول حالده جبرائیل علیه السلام الیاس علیه السلامغه خدا نک سلامن ایرشدردی فرمان اولدر ارمه گه بار وعده گه کیلم دیوب دین اسلامغه اونده دیدی الیاس علیه السلام ارمه گه باردی ارمه ظالمه قارشیلق قیلور الیاس علیه السلام ای ارمه حق تعالی حضرتنی آچلقنی بیهردی ایهدی ایمان کیتلر وعده گه کیلم دیدی ارمه فاسقه نه یقندی سیکما وهم تکرگه احتیاجم یوق موننن کیت قولکنن نی کیلسه آنی قیل دیدی الیاس علیه السلام یارب حاللرنی بلگوجی سین دیوب مناجات قیلدی حق تعالی ارمه نک آشقلارنده کویه یاراندی آنبارلارده غی بار آشلقن آشادیلار ینه الیاس علیه السلام ارمه گه باروب خبر بیردی ای ارمه حق تعالی بارچه آشلقننی هلاک قیلدی

ایمان کیلتور عذابدن قوتول دیدی ارمله آنبارلارن قاراتدی بارن کویه آشاپ
 بترگان کیلوب خبر بیردیله ارمله نهیتدی ای الیاس سینک تکرک میکا کوب جفالار
 قیلدی مین هنوز سین بیورغان سوزنی نهیتمه من الیاس علیه السلام نهیتدی اگر ایمان
 کیلترمسه ک عذاب کیلور هلاک بولورسز دیدی ارمله باشن بؤگوب اویغه قالدی
 هیچ جواب بیرمه دی الیاس علیه السلام آندن چقدی بازارغه کردی ای جماعت سزنگ
 تکرکز دخیده آناگزنگ تکرسی برالله تبارک وتعالی سز ایسه بعلدن تلهک تلهب
 احسن الخالقین الله تبارک وتعالی فی قویاسرمی دیدی قوله تعالی «اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
 الْأُولِينَ» وقوله تعالی «اتدعون بعلاً وتذرون أحسن الخالقین» بازار خلقی الیاس
 مونداغ نهیتور دیوب ارمله گه خبر بیردیله ارمله الیاس علیه السلامی چاقروب ای
 الیاس اوز تکرکنی ماقتیسک مینم تکرمنی خورلیسک مینم طاقتم قالیادی تکرک
 برله صوغشماق تلیمن اگر اول جیکسه سین بزدن قوتولورسک اگر بزیجیکسه ک بزیسندن
 قوتولورسزیننی توری عذاب برله توتلورومز دیدی الیاس علیه السلام «رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
 الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» یعنی یارب مینی ظالم قومدن توقتار دیهک بولور درحال جبرائیل علیه
 السلام کیلدی ای الیاس الله تبارک وتعالی سلام نهیتور دخیده نهیتور قلم الیاس
 عذاب اوچون آشقماسون مین حلیم مین عذاب قیلوغه آشته مین ارمله قایسی کون
 صوغش قیلماق تلهسه قبول قیلسون الیاس علیه السلام ارمله گه نهیتدی ای خاتون
 قایسی کوننی صوغش باشلاماقغه تلهسه ک الله تبارک وتعالی حاضر دیدی ارمله
 نهیتدی شنبه کون صوغش باشلاماز دیدی درحال بارابان قاقوردی درحال یوزملک
 عسکر حاضر قیلدی بارچهسی صف طوتوب طور دیلار جبرائیل علیه السلام الیاس
 علیه السلام گه خبر قیلدی ای الیاس صومعه دن چق ارمله عسکر کور الیاس
 علیه السلام صومعه دن چقدی ایرسه ارمله عسکر کوردی الهی عسکر قاید
 دیدی حسق تعالی فرمانی برله ن جبرائیل علیه السلام ای الیاس الله تبارک وتعالی
 آرسلانلرنی سینکا عسکر قیلدی چاقرماق سیندن حاضر قیلماق الله دن دیدی الیاس
 علیه السلام ای آرسلانلر مینم یانبه حاضر بولکزدیو قچردی باذن الله مشرقن مغربکچه
 بولغان آرسلانلر حاضر کیلدیله الیاس علیه السلام ای قوم کورکز الله نلک عسکری
 حاضر ایمان کیلترکز یوق ایسه بارچه کز هلاک بولورسز دیدی ارمله قومی بزنی
 بو آرسلانلردن قورقارلر دیوب اولیسکمی نهیده حاضر صوغشیق دیدیلر الیاس
 علیه السلام آرسلانلرغه اشاره قیلدی هر بر کشیکه اون آرسلان یابشندی بر ساعتده

يېدى يوزمۇڭ عسكردىن برى قالمادى الياس عليه السلام آطلانغان آرسلان اجب بن غمىرنىڭ آياغىدىن ئوستىرە كېتىردى وينە ارملەق طوتوب كېتتورپ ايكىسى دىي بارە بارە قىلدى حق سبحانە وتعالى فرماتى برلە اوت كىلدى بىلىك شەھون تىم ياندردى . ئەپىش لىر بىلىك شەھونە ايكى ئۆزى اوطدىن سلامت قالدى بىرسى مېمۇن ئۆيى ايدى بىرسى ئواليسع ئۆيى ايدى . باڭ دىب اعتقاد قىلان قىلارنى ئولم هم بتو برلە قەر قىلوچى اللە تبارك وتعالى نى .

قصه خضر والياس عليهما السلام

ئەپىش لىر خضر عليه السلامنى «خضر» دىب نى اوچون ئەيتولى جواب خضرنىڭ معناسى ياشل دىيىك بولور خضر عليه السلام قايدە غنە باصە يسا اوطرسە اول يىر ياشەرور . ايدى شونىڭ اوچون خضر دىب ئەيتىلى تىزەتە البجاس دە ئەيتور خضرنىڭ اسمى خضرون آناسى عامىل عامىلنىڭ آناسى عيصو عيصونىڭ آناسى اسحاق بن ابراهيم عليهما السلام امام برماوى شرح بخارى دە ئەيتور خضرنىڭ مشهور اسمى بلىيا آناسى ملكان در واللە اعلم . تارىخىدە منكوردر خضر عليه السلام ذوالقرنين پادشاهنىڭ آناسى برلە بر طوغە قىزىدە شىنىڭ اوغلى ايدى وهم ذوالقرنيننىڭ وزىرى وكيكاش چىسى ايدى كىونلردە بىركون ذوالقرنين پادشاه اوزىنىڭ دوست فرشتەسىنە ئەيتدى مېن اوزاق عمر تلىمىن تاينىكە اللە تبارك وتعالى گە كامل قلىق قىلماق اوچون فرشتە ئەيتدى اكر اوزون عمر تەسەڭ يىر يوزىدە تون ياغنىڭ قارايغىلىقىدە بر چىشە بار شول چىشەنىڭ صوندىن اچكان كىشى آخىر زمانغە قدر عمر ايتەردىدى ذوالقرنين ظلمت يعنى قارايغىلىقىدە باروب عىن الحيات يعنى تركك چىشەسن ئىزلەدى اما ذوالقرنين گە نصيب بولمادى خضر عليه السلام گە نصيب بولوب اول چىشەدن اچىدى آخىر زمانغە چە ترك ابرور . ئەپىش لىر الياس عليه السلام دائىبا عبادت قىلور ايدى بىركون عزرائىل عليه السلام جانن آلورغە كىلدى ايسە قانى آغلادى عزرائىل عليه السلام ئەيتدى اى الياس اللە تبارك وتعالى گە بارورغە يغلارسىمى الياس عليه السلام ئەيتدى يوق لىكن ئولسەم طاعت عبادتىن محروم بولام باشقىلەر عبادت قىلور دىدى هامان ساعت حق سبحانە وتعالى عزرائىل عليه السلامگە خطاب قىلدى قولى قلم الياسنى درست ئەيتور نفس آرزوى اوچون يغلاماس بىز آڭكار اوزون عبر تقدير قىلدىق دىب عزرائىل عليه السلام غايب بولدى الياس عليه السلام بوكون هم ترك تورور الياس عليه السلامنىڭ اسمى يشىن در آناسى ياس اسملى الياس دىيىك ياس اوغلى

ديك بولور « تفسیر » ئېمشلر خضر والياس عليهما السلام قيامتكە چە اللہ تبارك وتعالى نىڭ قىلارنى ياردەم قىلورلر خضر عليه السلام قردە آداشقان كەسنى لىرى بولقە كونورور والياس عليه السلام صوغە غرق بولا تورغان آدملىرىنىڭ بعضىسىن صودن قوتقارور بعضىلر خضر صودە والياس قوربە ديورلر. ئەمىشلر خضر والياس عليهما السلام ھەرقىچ ياجوج ماجوج سىدىنە بارورلر رىزقلىرى جەمىي آتلى بىر ئولەندىر ھوق سبحانە وتعالى خضر والياس عليهما السلامنى پىقە تابىنچى بىر كافر قومىنە يىبەردى بولاردىن ئىك كىچىك پىغىبىرلىرىنى ئوترمىش لىرى ايسى قاچقان خضر والياس عليهما السلام بوقومگە باروب ايمان عرض قىلىدى ايرسە پادشاھلارنى توتوب ايلتىلر پادشاھنى ھەم ايمانغە دعوت قىلىلر پادشاھ ئەيتىدى پىغىبىرلىككەزگە دليل بارمى خضر والياس عليهما السلام نى معجزە تەلەسنىڭ دىيىلر پادشاھ ئەيتىدى كىچىك بوللر بولدى بىر سويكى قىزم بار ايسى ئولدى اگىر آنى ترگىزەكەز ايمان كىتورومدى دىدى بىر ايكى پىغىبىر ئەيتىدى قىزم كورسەت انشاء اللہ ترگىزىز قىزنىڭ قىزم كورسەتدىلر بىرسى دعا قىلىدى بىرسى آمىن دىدى ھوق تعالى دعالارنى قبول قىلىدى قىز تىلوب خضر والياسغە سلام بىردى ھەم آتاسىنە ئەيتىدى اى آنا بولارنىڭ سوزى راست اللەغە عاصى بولما پىقە عبادت قىلما آتاسى ئەيتىدى صبر قىل وزىرم بىرلە كىكاشىم قىزى ئەيتىدى نى صبر نى كىكاش ئولگان قىزنىڭ تىلوب آخىرتىن خىبىرور سوزنى اوزايتما ايمان كىتور دىدى مونىڭ صوغىنە اللە رب العالمىن ايمانسىز دىياندىن اوتكان ايدىم مۇمىن بولدىم يارب مېنى اوز حالە قايتار دىب باتوب جان تىلپم قىلىدى آتاسى ايمان كىتورمەدى آنى كوروب خضر والياس عليهما السلام يارب بۇلۇپتى بىزنىڭ اختيارمىزدە قىل دىيومانجاقت قىلىلر خطاب كىلىدى قبول قىلدىم بۇلۇپتى سىزگە اختيار بىردىم دىي. ئەمىش لىرى اول قومگە ايكى يىل ياغور يامامدى عاجز بولدىلر كونلردە بىر كون ابلېس ملعون بىر مصلحت ايدىسى آدمگە اوخشاپ بوبى قومگە كورنىدى ياغور ياماماندىن شكابت قىلىدىلر بىزنى زارلاندىلر ابلېس ئەيتىدى بىلەسىز نى اوجون ياغور يامامان سىزىتىلر نىڭ خىمتىنە كىچىك قىلاس سونىڭ اوجون سىزگە ياغور بىر مىلر پىتلارنى صھراغە آلوب چغوب سىجە قىلگىز ھەم زارىلىق قىلگىز شايد سىزگە ياغور يارار دىدى بولار ابلېس سوزى راستقە ساناب پىتلارنى صھراغە آلوب چغوب سىجە قىلىدىلر ايرسە طاش يابا باشلادى قاينغىنە اعضالارنى تىسە تىسە چغوب قىلور عاجز بولدىلر خىدان ھىدايت ايرىشى پىتلارنى واتوب توبە استىغفار قىلوب ايمان كىتوردىلر خضر والياس عليهما السلامدىن شىرىعت ھىكەلەرن اويىرەندىلر واللە الھادى الى سبىل الرشاد

قصه جرجیس علیه السلام

اول دنیا مصلحتن قویغان حق تعالی فرمانینه او یغان سودا برله حلال مال جیغان واول
مالنی فقیرلرگه صدقه قیلغان حق تعالی رضاسی او چون کوب قیونلر کورگان بییدی
مرتبه ئولوب آلتی مرتبه ترلنگان جرجیس علیه السلام اییدی.

(نظم) جرجیس آتلی بر صانوچی ایزگو مؤمن اییدی اول
شام پادشاهسن کورمک او چون کوب مال برله باردی اول
بلدی آنی افلون آتلی پوتقه تابنور ایرمش اول
بیرمه دی مالن آکا صدقه قیلدی فقیرلره اول
جبرائیل اینوب پیغمبرلک ایرشردی آکا
بار قلم دادیانه اونده ایمان کیلترسون اول
باردی درحال آنده قیلدی دعوت آنی نیشلهر اول
قیناب ئولتردی اما ینه کیلدی ترلوب اول
بییدی کره بییدی توری محنت ایلهن اول ئولوب

آلتی ترلوب بییدی یول حقغه واصل بولدی اول

روایت قیلنور وهب بن منبه رسول علیه السلامن ایشتوب ئه یاتور شام ولایتند
دادیانه آتلی بر پادشاه بار اییدی پوتقه تابنور بوتینگ آنی افلون ایرمش گوهرلر
برله بیرزه لبش بودادیانه پوتی افلوننی بیک سویه رایمش ینه فلسطین ولایتند صانوچی
جرجیس اسملی مؤمن صالح کسسه بار اییدی دائما حلال کسب برله عبادتده کون
کیچرور اییدی کونلرده برکون کونلینه بو کیلدی بوله کلر آلوب شام ولایتینگ پادشاهسینه
بیرسه دیوب فلسطیندن شامغه سفر قیلدی قایجان شامغه بیتمدی ایرسه بو پادشاهغه
بوله کلر آلوب کیلنگان ایدم اول نیندی کشی دیوب صوراشدی ئه یتمدیلهر دادیانه
برمشرک ایکن آندن آلوب بارغان بوله کلرن فقیرلرگه صدقه قیلدی پادشاه یانینه
کرمه دی بو خبرنی تیز پادشاهغه خبر بپردیلر پادشاه بیک آچولانوب جرجیسنی
کیلترندی ای صانوچی ولایتیمگه کیلوب مینی کورمی وهم سلام بیرمی نی او چون
کیته سگ دیدی جرجیس ئه یتمدی مین سیکنا راستن ئه یتمیم سیکنا هر توری تانسق
بوله کلر آلوب کیلنگان ایدم اما ایشتم سین پوتقه تابنورسگ ایمش مالم ضایع
بولماسون دیوب فقیرلرگه صدقه قیلدم دیدی پادشاه ئه یتمدی مین سیننی شوخچلارن
عذاب برله ئولتورورمن عالمگه عبرت بولور سین بوسوزکنن قایت افلونغه بر
سجده قیل جرجیس ئه یتمدی مین اللهغه سجده قیلورمن اللهدن باشقهغه سجده قیلیمان

پادشاه ئەيتىدى الله كىم جرجىس ئەيتىدى الله تبارك وتعالى اولدىر ابراهيم پيغمبر دعاسى بىرلە نەرودىنى ھلاك قىلدى موسى پيغمبر دعاسى بىرلە فرعوننى ھلاك قىلدى دادايانە ئەيتىدى مەين ابراهيمنى موسى نى بىلەيەن جرجىسنى توتكەز ديوامر قىلدى جرجىسنى توتوب بر آغاچقە قولن آرتقە قويوب بەيلەب آلتىندىن ھم آرتىندىن قىينى باشلادىلر جرجىس غەلە السلامنىڭ غىرىقى كىلدى اى كافر «لااله الاالله وحده لا شريك له» دىوب ئەيت دىدى پادشاه بىيوردى موفى تەيمەز قازقە بەيلەب تەيمەز تاراق بىرلە ايتىن تاراگز دىدى جرجىس غەلە السلامنى تەيمەز قازقە بەيلەب تەيمەز تاراق بىرلە تەنن طاراب ئولتۇردىلر . پادشاه ايمىدى كوكلم طنىدى موفى چغاروب طاشلا ئۆزخەر كىلتىرگەن تەشاشا قىلدىم دىدى اول وقت جرجىس غەلە السلامنى طاشلاب اول طاشلەغە خەم كىلتىردىلر ايسە ھوادن بر طاوش كىلدى ئورقنچىلى جىللىر قوبىسىدى بعض سىرايلر آودى اول خالە اللهنىڭ فرمانى بىرلە جرجىس غەلە السلام تىرلوب پادشاه سىراينە كىلوب كىرۇب اى مەلەون «لااله الاالله وان جرجىس رسول الله» دىوب ئەيت دىدى پادشاه ھىران بولدى بو الوغ سەرچى ايمىش ايلتوب زىندانغە سالگەز ايرتەگە ئولتۇرۇمىز دىدى جرجىس غەلە السلامنى زىندانغە ايلتوب قولن آياغىن بەيلەب قورصاغىنە بر الوغ طاش قويدىلر ھوق سەئانە وتعالى جبرائىل غەلە السلامنى يىبەردى بار قەلم جرجىسكە ئەيت يىدىل بو كافر نىڭ غەدايىنە صىبر قىلسون اوچماخ اچىندە جرجىس اوچون مىڭ سىراى خلقى قىلدىم قەلم جرجىسنى پيغمبر قىلدىم قىيات كون باشقە پيغمبرلەرگە نىسبە الوغ درجە بىردىم دىدى جبرائىل غەلە السلام جرجىس غەلە السلامقە باروب الله تبارك وتعالى نىڭ سلامن ئەيتىدى پيغمبىرلك بىرلە سوينچ بىردى ويغە ئەيتىدى اى جرجىس بو كافر سىنى تولى غەدايى بىرلە ئولتۇرسە كىرەك يىدىل غەمەت كورسەك كىرەك صىبر قىل دىوب الله تبارك وتعالى نىڭ ھوقىن ايرشردى جرجىس غەلە السلام الحمد لله رب العالمين دىوب خدانىڭ امرىغە مطيع من دىوب شۇكر قىلدى ايرتەگىس دادايانە پادشاه بارچە سەرچىلرنى جىدردى الوغلىرىغە ھىرمەت كىيىلدى بىردى موزىڭ صوگنە ئەيتىدى سىزنى موزىڭ اوندە ھوقىن مەقسۇدم بو در فلسطەين دن بر سەرچى كىلدى آنى ئولتۇردىم يغە تىردى دىدى سەرچىلر ئەيتىدى بو اش بىك بىكك بىز ھەم ئولگەننى تىردىلر ھوقىن دىدىلر بر صغر كىلتىردىلر آنى بوغازلاب ايكىگە ياردىلر سەر بىرلە اول صغر تىردى ايكى كىسەگى ايكى صغر بولدى پادشاه آنى كوروب سويندى جرجىسنى كىلتىرگەن دىدى كىلتىردىلر سەرچىلر ئەيتىدىلر اى پادشاه اگىر بىز جرجىسنى چىكسەك برگە نى بىرورسك پادشاه پارتى پادشاه لغەمى بىرورمن دىدى سەرچىلر جرجىس غەلە السلامغە ئەيتىدىلر سىنىڭ سەرگىنى كورىك كورسەت جرجىس غەلە السلام ئەيتىدى مەين بر ضەيف قل سەرچى نوكل ھوقىن قىلسە الله

تبارک و تعالی قیلور مینم قولمان بر نرسده کیلهس دیدی سحر چیلر باشلی قایسی
اللهی نه بتورسک دیدی جرجیس علیه السلام سینی مینی و بارچه عالمنی یارانقان آی و هم
قویاشنی چاروب ینه غایب قیلغان اللهی نه بتورمن دیدی سحر چیلر اویغه قالدیلار
پادشاه نه یتدی ای جرجیس سینی بر مرتبه صنیم بر صاوت آغواچسهک تولهسهک سوزگه
اینانورمز دیدی جرجیس علیه السلام کیلترکز دیدی کیلتردیله بسم الله الرحمن الرحیم
دیور اچدی الحمد لله صوحاغان ایتم تویدم دیدی پادشاهنک بر وزیر ی ینه بر
کاسه آغر کیلتروب بیردی جرجیس علیه السلام آتی هم اچدی الحمد لله دیدی وزیر
نه یتدی ای پادشاه اگر یو آغر نی شام یورطنده شی بارچه خلغنه اچرسهک برسی سلامت
قالهاس ایندی بوینسه اشی توکل البته جرجیسنک سوزی حق بولور دیور «لااله الا
الله وان جرجیس رسول الله» دیدی سحر چیلر هم «لااله الا الله وان جرجیس رسول الله»
دیوب ایمان کیلتردیله پادشاه ظالم قانیقولی بولوب باش وزیرنی رهم مؤمن بولغان
سحر چیلرنی ثولترتدی ینه قهر برله بیوردی جرجیسنی ثولترکز دیو ثولتردیله ینه
بر صغر کیلتروب ثولتردیله جرجیس علیه السلام سویهکن صغر سویهگی برله تو یوب
بر چوقورغه صالحیلار توفراقی بولمه تکویتیلر پادشاه نه یتدی جادودن قوتولق خیر
کیلترکز! اچوب راحت قیلینی دیدی اول حالده جیل چقنی بیرگه زلزله توشدی الله
تعالی نک فرمائی برله جرجیس علیه السلام ترلوب پادشاه سراپنه کروب ای ملعون
«لااله الا الله وان جرجیس رسول الله» دیوب نه یت دیدی پادشاه نه یتدی ای جرجیس
سیکا مال بیریم قرمنی بیریم بوسوز برله مینی قصه اما دیدی جرجیس علیه السلام ای
فاسق میکا مال قز کیره کهس ایمان کیلترسهک سیکا الله تبارک و تعالی دنیا آخرت دولت
بیورور دیدی اول حالده دادیانانک بر وزیر ی تورب «لااله الا الله وان جرجیس
رسول الله» دیدی آنک برله ینه قرق کشی اوغلی قری برله ایمان کیلتردیله دادیانا
بر کشی بار خلقینی آزدردی دیوب نیک قایقردی نیز یارسن ثولترکز دیوب بیوردی
ثولتردیله آتقن صولک بیوردی بر صغر تیریسن کیلترتوب جرجیسنی آتار سالوب
کومکز دیدی بزوز بری نه یتدی جرجیسنی مین بر تورلی ثولتریم اگر ترلسه تحقیق
بیغمبردر دیدی جرجیس علیه السلامنی ثولتردی صغر تیریسنه تهر باقر قورغاشن
کیلتروب جرجیس علیه السلامنی آزالاشی صالحیلار اول صغر تیریسن به یلهب اوستینه
کراسین کوکرت سالوب آستینه اوط یاقدیله تمام یانسی باقر قورغاشن ارودی
مونک صوکنده بولارنی اوچ ثلوش قیلدیله برالوشن بیرگه کومدیله برالوشن دریغه
صالحیلار کل بولغانن جیلگه اوچردیلر پادشاه نه یتدی بوکشین تمام قوتولق ایندی
دیدی جیلگه فرمان بولسی اول کل لرنی جیدی حق تعالی ننگ قدرتی برله جرجیس

علیه و سلا ۰ ترلمی پادشاه سراینه کروب ای ملعون الله بر جرجیس الله ننگ
 پیغمبری. دیوب تهیت دیدی پادشاهننگ ینه بر وزیری توروب « لا اله الا الله وان
 بر جرجیس رسول الله» دیدی اول کون کوب خلق ایمان کیلتردی پادشاه بیوردی تمام
 ئولتردیله اول حالده پادشاهننگ ینه بر وزیری توروب مین جرجیسنی ئولتریم
 آنسن آری کوریم نیچک ترلورلر دیدی درحال ئولتردی سرای اورناسینه
 قازانغه صالوب آستینه او ط یاقدی اوزلری خیر اچهرگه باشلادیلار اول حالده
 قازان یغلمی یوز توبه ن قابلانندی جرجیس علیه السلام قازاننی کوتهروب توروب
 کیلمی وزیر «استغفر الله!» جرجیسنی خطا ئولتردم دیوب ایمان کیلتردی اول وزیر
 برله ییدی یوز کشی مسلمان بولدی بارچه سن ئولتردیله مونگ صوکنده دادیانانگ
 اشانچلی بر وزیری بارایی ای پادشاهم مونی نیچه مرتبه ئولترسه کده ترلور آکار
 بر الوغ اش قوشیق اگر قیلا آلهاسه اوبالور یانمرغه کیلهس بز قؤلورمز دیدی بر قبر بار
 ارن ییدی قبر بیلگی شول کشیلرنی ترگرسه ک ای جرجیس سیکا اینانورمز دیدی جرجیس
 علیه السلام کورسه تکز دیدی باروب کورسه تدیلر جرجیس علیه السلام طهارتله نوب
 ایکی رکعت نماز اوقودی مونگ صوکنده « یارب یاحی یاقیوم » حاجتم اوزگه
 معلوم دیوب مناجات قیلدی حق سبحانه و تعالی دعاسن قبول قیلدی قبرلر یارلوب
 بیش الوغ ایر ایکی ایربالا توقز خاتون ترلوب چقدی بلرچه خلق حیران بولدیله
 آلارنگ برسندن پادشاه نیچه یلسن بیرلی موندی یانورسنگ دیوب صورادی اول کشی
 مگ یل موندی یانورمن دیدی پادشاه تهیتدی نیگه تابنور اینکز اول کشی تهیتدی
 پتغه تابنور اینک حق تعالی بزگه الوغ عنابلار قیلدی بیگ اوکنک اصلا فائده
 قیلادی عنابیز کیمومه دی سزده پتغه تابنماکز اوکنگایسز بو کهنسه حق الله تبارک
 و تعالی ننگ سزگه بیبه رگان ایله جیسیدر دیوب بارچه سی « لا اله الا الله وان جرجیس
 رسول الله» دیوب ایمان کیلتروب شول زمان اولگی حاللرنجه ئولوب قبر اچینه
 کردیلر وهم عنابین قؤلدیله اول بدبخت وزیر بو الوغ سحرچی ایکن اوزن
 ئولترسه کده ترلور ئولکنیده ترگزور مونی بر اؤیوگه صالوب ایشگن برکتیک
 آشماق اچیک بیرمیک اوزی آچلقدن ئولسون دیوب جرجیس علیه السلامی بر
 قارچق ایووینه کرتوب زنجرلاب قویدیله اوزلری سرایلارینه کیتدیله
 جرجیس علیه السلام ایرته گیسن قارچقن طعام صورادی قارچق هیچ نرسه م
 یوق آیاقسر قولسز بر اوغلم بار کون بوینچه یوروب آکار طعام کیلتورورمن دیوب
 ایشکنی یوزاق برله بیکله ب چغوب کیتدی جرجیس علیه السلام قارادی ابو اچنده

برقورغان آغاچ بار يارب ميكا بو آغاچدن رزق بير ديدى درحال اجماع باشايدى
 ييمشله اوسى جرجيس عليه السلام اول ييمشلهردن آشاب خداغه شېكەر قىلدى
 كيچ بولدى ايرسه قارچق قايتوب ابووينه كودى اول آغاچنى كوردى ييمشله صالئوب
 صالئوب تورور اى جرجيس بو آغاچنى مونده كم ياشارتى كم ييمشله ندردى ديدى
 جرجيس عليه السلام الله تبارك وتعالى بيردى ديدى قارچق ئه يتدى مينم بر صرغاو
 اوغلم بار اگر سينگ تىركك آنى صحتله ندرسه ايمن كيلتره يم ديدى جرجيس
 عليه السلام دعا قىلدى اوغلى صحتله نوب مسلمان بولدى اوزى ايمن كيلتره دى
 بركون پادشاه اول قارچق نك ايسو يانندن اوتكانده اول آغاچنى كوردى اؤبو اچنده
 بو نيندى آغاچ؟ ديوب صورادى اول سحرچى بو آغاچنى چغاردى ديديلر پادشاه
 عجب سئوب اى جرجيس بو ييمشلى آغاچنى نيچك حاصل قىلكك ديدى جرجيس عليه
 السلام ئه يتدى سين ايمن كيلترسه ك مونك كوك سيكا مك آغاچ حاصل بولغاي ايدى
 ديدى داديانا اى بيچاره هنوز بو سوزدن قايتهاككى؟ ديدى جرجيس عليه السلام
 ئه يتدى اى ملعون مين سيكا وعظ نصيحت قىلامن سين هنوز قبول قىلميسك ديدى
 پادشاه بيوردى موى اوق برله آتوب ئولترگز ديو دورت طرفدن اوق آتاباشلا ديلر
 جرجيس عليه السلام «لا اله الا الله وحده لا شريك له» ديو نچقر ايدى آخر
 جرجيس عليه السلامنى ئولتروب طاعلاب كيتديلر حق تعالى نك قىلدى برله ينه ترلوب
 پادشاه سراينه باروب اى ملعون «لا اله الا الله وان جرجيس رسول الله» ديوب ئه يت
 ديدى بو حالنى كوروب ينه كوب كشى مسلمان بولدى پادشاه بيوردى بارچه سن ئولتريدلر
 جانلارى او جهاقكه كيتدى داديانا ملعون حيله برله جرجيس عليه السلامدن قوتولماق
 بولوب اى جرجيس ايدى مين سيكا قل بوليم سين باروب فلسطين ده اهل عيالگنى يعنى
 جهاغتلرگنى كوروب كيل ديدى اول كيچنى جرجيس عليه السلام آلاز برله برگه بولدى
 داديانا ملعون ايدى جرجيس يالقنى توقتادى ديوب گمان قىلدى جرجيس عليه
 السلام دخى بو ايمن كيلتورور ديو گمان قىلدى ايرته گيسن طوردى نماز اوقودى
 مناجاتقه مشغول بولدى يارب بوبلالر اچنده مين سيندن راضى سين هم ميندن راضى
 بول ديور بو حالده پادشاه نك خاتونى طشقه چقىش ايدى جرجيس عليه السلام نك
 مناجاتن ايشتى اول كم ديوب صورادى ئولوب ترلگان كشى ديديلر پادشاه خاتونى
 جرجيس عليه السلام يانينه باروب بو مناجاتنى كم گه قىلورسك ديدى جرجيس عليه
 السلام الله تعالى گه قىلور من ديدى خاتون ئه يتدى الله كم تورور جرجيس عليه السلام ئه يتدى
 الله اول تورور سيني ميني وهم بارچه عالمنى ياراتدى آى قوياشنى چغاروب ينه
 غايب قىلور بوسز نك پتلارگز بعضى طاشدن بعضى آغاچدن ايشتمه س كورمه س

اصلا فائسسى بولماس تىگىرىلىككە لايىق ايرمەس دىدى خاتون ھىمان «لا اله الا الله وان جرجيس رسول الله» دىوب. ايھان كىلتىردى اول ھالىك پادشاھ جرجيس عليه السلامنى چاقىرتتى اى جرجيس بىزگە فلسطينگە بارورغە وعدە قىلىڭ ايمىدى نى ئىدىتورسن جرجيس عليه السلام ئەيتىدى پىتخانگە كىرىك آندىن سوڭ سىڭاجواب بىرورمىن دىدى مشركار ضعيف اعتقادلىرى بىلەن جرجيس عليه السلامنىڭ بو سوزىنە سوپىنىدىلەر درھال پىتخانغە باردىلار بىر شىطان پوت آراسىندە يورۇرايدى جرجيس عليه السلامنى كورۇپ قورقۇدى اى جرجيس مىڭا بول بىر چغۇپ كىتىم دىدى جرجيس عليه السلام شىطاننى كورۇپ تانۇدى تىمىزچى ملعون دىدى جرجيس عليه السلام آباغى بىر اىيىرگە تىبىدى بىر سىلكنوب بارچە پىتلارنى اوبىدى پادشاھ مېنى ھىم بىر پوتار دىوب قورقۇپ قاچۇپ اۋيۇوينە كىلىدى خاتونىنە ئەيتىدى كورەمسىڭ بو سىجىنىنى بارچە تىگىرلەمنى ھلاك قىلىدى موندىن نىھال ايتۇپ قوتولىم دىدى خاتونى ئەيتىدى اگىر سىڭ پىلارنىڭ تىگىرى بولسە ايدى آلارنى بىر پوتماس ايدى قوى آلارنى ھىچ اشكە باراماس ايكىن پادشاھ بوسوزنى اىشتوب سىنىڭ بوسىجىچى بولدىن آزدردىبى دىدى خاتونى ئەيتىدى اوبالەيسىڭمى؟ جرجيسنى نىچە مرتبە ئولتۇردىڭ يىنە تىرلىنى تىھقىق بىل آنىڭ سوزى راست پادشاھنىڭ آچولانوب بىوردى خاتوننى دارغە آصىز دىدى درھال آصدىلار اول ھالىك جرجيس عليه السلام اى خاتون بوغارى قارادىبى بوغارى كوتارلۇپ قارادى حورلارنى كوردى اى ايزگو خاتون تىز كىل سىنى كوتۇپ تورابىز دىدىلەر اول ھالىنى كورۇپ خاتونىنە الوغ طاوش بىلەن اى ملعون مېلىمان بول! «لا اله الا الله وان جرجيس رسول» دىوب جان نىسلىم قىلىدى پادشاھ ئەيتىدى اى جرجيس مىڭا فلسطينغە باراھن دىوب وعدە قىلىڭ ھىم خىلافي قىلىڭ و يىنە تىگىرلەمنى ھلاك قىلىڭ جرجيس عليه السلام ئەيتىدى اى ملعون غايت آرزىن قارانغى كوڭللى كافر ايمىشىڭ الله تىعالى نىڭ نىمىقدەر قىرتىن كوردىڭ ھىچ اثر قىلمادى كوڭللىڭ ياقىتمادى ايمىدى مېن سىنىنن ايمىد اوزدم دىدى داديانا بىوردى موى صىغراغە آلۇپ چغۇپ بىر ھىلە بىلە ھلاك قىلىقى بىلكە قوتولۇر مۇ دىوب جرجيس عليه السلامنى صىغراغە آلۇپ چىقىدىلار اول ھالىدە جرجيس عليه السلام بارب بوپالام ملعوندىن ايمىد اوزدم ھىچ ايھان كىلتىرمەس «ياھن بىھى و بىھىت» ايمىدى مېنى ئولتۇرسەلر يىنە تىرگىزەڭل بو كىفارىنى قىرتىڭ بىلە اوزىڭ ھلاك قىلغىل دىدى اول ھالىك جرجيس عليه السلامنى ئولتۇردىلەر ايرسە ھىق تىعالى نىڭ قىرتى بىلە كوڭىن اوط توشۇب بارچە شىھر خىلقن و شىھرىنى ياندىردى قوقۇز يوز اير خاتون مېلىمان بولدىلار باشقىلرى تىمۇغغە يونەلدىلەر بو قىسەنىڭ اصلى اوشۇبو قصص الانبياء بىغوزىدىن باشقىە بىردە كورۇلش يوق ھىق سىبھانە و تىعالى نىڭ بارچە نەرسەنى خىلق قىلورغە قىرتى بار

و بارچه نهرسه نی هلاک قیلورغه قادر ودخی موچمه معجزه کوروبده دادیانانانگ مسلمان
بولماوی عجب ایرمهس ابو جهل ملعون اوج یوز آلمش معجزه کوردی همان
قارشیلیق قیلدی لکن ناصر ربغوزی وهب بن منبه رسول الله دن روایت قیلور
دیگان سوزی افترا بولماسه استغفرالله العظیم آه.

قصه لقمان حکیم

لقمان آناسی باغور آنک آناسی آزر ایسی بو آزر ایوب علیه السلامک قز
قردهشینک اوغلی ایسی بر قیلده ایوب علیه السلامک آناسی برله بر طوغمه قز
قردهشینک اوغلی ایسی ملک یل عمر سوردی داود علیه السلام زمانده ترک ایسی
داود علیه السلام برله کوب آیلار اولطرداش سولدی وهیم علمک آلدی داود
علیه السلام کوبه کیمیم باصادی تمام بولغاچ لقمان علیه السلام کییوب قارادی نی کورکام
صوغش کیمیسی دیسی لکن اولده اول نی نهرسه دیب صورامادی داود علیه السلام
«الصمت حکمة و فاعلمها قلیل» یعنی نیک تورو حکمتدن لکن آنی قیلغوجی آز دیسی
حکمت دیب علمک برله کامل بولورغه وهیم طاقت قدرلی آرتقلنی حاصل قیلورغه نه یتلنه
روایت قیلنور لقمان علیه السلام بر کون توش کوردی توشنده نه یقیدیلر یاللقمان
سیکا ییر یوزنده پیغمبر هم خلیفه بولوب حکم قیلماق کیره کمی لقمان علیه السلام نه یقیدی
میگابلاردن سلامتک عافیت کیرهک معین بله من پیغمبر لر گه پیغمبر لک برله بلا بر گه کیلور
دخیده حکم قیلغوجی الوغ بلا اچنده در اگر راست حکم ایتسه خوش لگر ظلم قیلور
بولسه اورنی جهنم میا دنیا ده خورلق کوروب آخرنده عزیز بولماق آرتقردیدی
قایجان لقمان علیه السلام اویقودن اویانندی ایرسه حق تعالی آثار علم حکمت روزی
قیلدی بعضیلر نه یقیدیلر لقمان علیه السلام هم پیغمبر هم حکمت ایدهسی دیو بعضیلر
پیغمبر ایدهس حکیمدر دیور قوله تعالی «ولقد آتینا لقمان الحکمة ان اشکر لله ومن
یشکر فانما یشکر لنفسه ومن کفر فان الله غنی حمید» یعنی نه یقیدیلر الله تبارک و تعالی
تحقیق بیردک بز لقمانغه علم و حکمت بز گه شکر قیلسون اوچون اگر بر من شکر
قیلسه اوزی اوچون شکر قیلا یعنی شکر ننگ فائدهسی اوزینه بولا نعمتینک دائم
بولماق دخیده نعمتینک آرتماق برله ان اگر بر من کفران نعمت قیلسه حقیقتده الله
تبارک و تعالی مونسز شکر گه محتاج ایدهس بارچه مخلوق ننگ حال تلی برله ماقتالمش
لقمان علیه السلامک حکمت سوزلر دن الله تبارک و تعالی کلام شریفه ذکر قیلنور نیتهک
قوله تعالی «و اذ قال لقمان لابنه وهو یعظه یا بنی لا تشکر بالله ان الشکر لظلم عظیم»
یعنی لقمان ننگ قصه سن ذکر قیل سین ای محمد شول وقتنی لقمان اوزینک کچکنه

اوغلينه وعظ قيلولب ئه يتدى اى مينم اوغلم الله تبارك وتعالى گه شرکت قاتماسين حقيقتده الله تبارك وتعالى گه شرکت قاتماق ائوغ ظالملق. ئه يمشلر لقمان عليه السلامك بر اوغلى كافر ايدى لقمان عليه السلامك وعظى برله مسلمان بولدى لقمان عليه السلامك تفسير قاضى روايتچه اوچ اوغلى بار ايدى اسملى انعم، اشك، مانان در دخيدہ لقمان عليه السلامك حكمتلى سوزلرندن اوغلينه وعظى قوله تعالى «يا بنى انما انتك منقال حبه من خردل فتكن في صخرة اوفي السموات اوفي الارض يات بها الله ان الله لطيف خبير» يعنى اى مينم كچكنه اوغلم ايزگولك يا ياوزلق كچكنه لكده شبكان اورلغى قدرگنه بولسه اول ايزگولك يا ياوزلق قاتى طاش اچنده بولسه يايسه كوكنك ياشرن ييرنده بولسه يايسه ييرنك آستى چوقرنده بولسه الله تبارك وتعالى اول ايزگولكنى ياباوزلقنى حاضر قيلولب آنك اوچون جزا بيورور حقيقتده الله تبارك وتعالى نك هر بر ياشرن نهرسه گه بله كى ايرشور اول اشنك حقيقتن بلسگوچيدر و قوله تعالى «يا بنى اقم الصلوة وامر بالمعروف وانه عن المنكر واصبر على ما اصابك ان ذلك من عزم الامور ولا تصعر خنك للناس ولا تمش في الارض مرها ان الله لا يحب كل مختال فخور واقصد في مشيك واعض من صوتك ان انكر الاصوات لصوت الحمير» يعنى اى مينم كچكنه اوغلم نمازنى كامل اوته ايزگولك برله بيور دخيدہ منسك بولغان اشدن طى اوزكندن باشق نك فائدهسى اوچون امر معروف نهى منكرده ايرشكان قاطيلقار اوچون صبر قيل يايسه بارچه قاطيلقغه صبر قيل حقيقتده الله تبارك وتعالى بيورغان اشلرگه صبر قيلماق واجبار جمله سنندر آدملىر برله سويله شكانه تكبرلر او شاشلى يوزكغى چيكنه ئه يله ندرمه دخيدہ يير يوزنده بيك شادانوب يورمه حقيقتده الله تبارك وتعالى شادانوب يور وچيلارنى ماقتانوچيلارنى سويليدر دخيدہ يور وئلك اورطه چه يور و يعنى بيك اشغوب دخيدہ بيك آقرن يورمه دخيدہ طاوشكغى قه يعنى قحروب سويله شمه حقيقتده طاوشنك ايك قباهتى بولغانلى اوچون ايشك طاوشى البته تفسير قاضى داود عليه السلام لقمان عليه السلامگه بر قسوى صويوب ايك لذتلى اعضاسندن ايكى كيسهك ايت بشروب آلوب كيل ديدى لقمان عليه السلام قوينك تلى برله يوره گن بشروب آلوب كيلدى ينه بر نيچه كونلردن صوك يا لقمان قوينك ايك لذتسى اعضاسندن ايكى كيسهك ايت بشروب آلوب كيل ديدى لقمان عليه السلام ينه تلى برله يوره گن بشروب آلوب كيلدى داود عليه السلام ئه يتدى لذتلى

اعضاسندن دېسەمە لانتىز اعضاسندن دېسەمە تىل بىرلە بورەگن بشروب كېلىدۇنىڭ
 آلاى ايتىدۇ دېدى لقمان عليه السلام يارسول الله اعضانك يىشى يېرى دە يامان يېرى دە
 اوشبو ايكى اعضا بوايكى اعضا يىشى بولسە بېك يىشى يامان بولسە بېك يامان يعنى
 حيواننك ياكە آدمنك تلى بىرلە بورەگى يىشى بولسە اوزىدە يىشى بولورا گرتلى بىرلە
 بورەگى يامان بولسە اوزىدە يامان بولور دېك بولور. وهب بن منبه رضى الله عنه يەتور
 لقمان عليه السلام اوزون بويلى اوزون تشلى بر قارا ايزگو كشى ايدى بر بالطا
 اوستاسينك قلى ايدى وهم اوزى بالطا اوستاسى ايدى قايجان لقمان عليه السلامگە
 علم حكمت روزى بولدى ايرسە آزاد بولدى آدملرگە وعظ نصيحت يەتور ايدى كونلردە
 بركون بر كشى تەبتدى اى لقمان سين برهونك قلى ايدۇنى سېبىلى بودرجه گە ايرشداك؟
 دېدى لقمان عليه السلام تەبتدى بالغان سويلەمەدم امانتكە خيانت قىلمادم شول سېبىلى
 بودرجه گە ايرشدم دېدى اوشبو لقمان عليه السلامنك امانتكە خيانت قىلمادم دېگان
 سوزينك معناسن تامان يازساك بر الوغ كتاب بولور يعنى حاصللى قستقە چەسىغە
 اولدر الله تبارك وتعالى نك بارچە بيورغان مويىنمە فرض قىلغان نەرسەلرنى قىلمم طيفغان
 نەرسەلردىن طيبلىم حرام اشنى قىلمادم شېهەلى اشلردىن صاقلانم دېك بولور.

(حكايت) لقمان عليه السلام آدملرگە قرض بيروچەن ايدى كونلردە بر كون بر
 كشى كېلوب ملك آلتون قرض آلدى آلتون قولينە كرگان كشىنك ابليس كوكلىنە
 وسوسە قىلدى آلتون قرض بيىرمەسكە نيت قىلدى بارانور غاچ آلتون قاچقى بىرلە بيىرگە
 قويوب قضا حاجتكە اولطردى هوادن بر قوش اوچوب توشوب آلتوننى قاچقى برلا
 كوتەروب آلوب كيتوب لقمان عليه السلامنك اوستينە طاشلادى لقمان عليه السلام
 آلتونلارنى كوروب تانودى قرضغە آلفغان كشى يوكروب كېلوب بالقمان قوش آلتوننى
 موندە كېلتوردىمى دېدى لقمان عليه السلام بلى كېلتوردى لىكن ايندى سىكاقرض بيىرمەن
 سين قرضى اوتەمەسكە نيت قىلمشسك دېدى قرض آلوجى كوكلىندىن توبە استغفار
 قىلدى يندە بيىرسە قايتاروب بيىرور ايدىم دېوب نيت قىلدى لقمان عليه السلام آلتونلارنى
 يندە بيىرور بيىردى اول كشى كور فائده كوروب بورچنى كېلتروب تولەدى.

(حكايت) لقمان عليه السلام بر وقت باشقە ولايتكە سفر قىلماق بولوب اوغلىنە
 اوچ وصيت تەبتدى اى اوغلم سرگنى خاتونكە تەبە ياكە بايدىن بورچ آلماقوشطان بىرلە
 دوست بولما دېدى حكيمنك اوغلى هم حكيم ايدى آتاسينك وصيتن تجرېبە قىلماقچى
 بولوب بركون صحرادن اوزىنك قويلارندن بر قوينى بوغازلاب بشروب قاچقغە
 صالوب اۇيويىنە آلوب باردى قاچق آوزن بر كتوب بەيلەدى يندە بر ياكە بايدىن بورچقە

آلدى شەر ھا كېيىنكى باقىن بىر قوشطانىيە دوستلىق كورسەندى قايجان لقمان حكيمنىڭ اوغلى اۋيوندىن چىقوب كىتىدى ايرسە خانونى قاچقىدە نى بار ايكان دىوب تاراماچى بولغان ايدى قاچىقى آوزن چيشە آلمادى ابرى قايتقاچ اول قاچقىدە نى نەرسە اول دىوب صورادى لقمان حكيمنىڭ اوغلى شەيتىدى اى مېنىم ماتور سويكلم صحرا دە بركىشى بىرلە سوزدن سوز كىتوب، آچولاننىدىقى آخر ئوتتوب قوتولدىم زىنھار كىشىگە دۇيە كورمە سېڭاغدە ئەيتەن دىدى بىر ايكى كون او تىكاج خانونى بىرلە سوزگە كىلد بىلر خاتونى شەيتىدى اوزگنى بل مېن سىنىڭ باشگنى بەيلە تورمەن دىدى ابرى نېچكە نېم باشمى بەيلە تورسنىڭ دىوب آچولانغان بولوب خاتونىنىڭ باشىنە سوقىدى خانونى درحال اۋيودن يوكروب چىقوب قاراۋل قىغردى بومېنىم ايرم فلان كون بركىشى ئولتردى بوكون مېنى ئولترىرگە قصد قىلا دىدى خلقى جىيىلىدى بوخىر شەر باشلىغىنە ايرىشىدى لقماننىڭ اوغلن قايسىز آلوب كىلە دىدى مەكور لقمان عليه السلام اوغلدىن ايكەك آشاغان دوستلىق كورگان قوشطان اوزم آلوب كىلورمەن دىب سىكروب طوروب لقمان عليه السلامنىڭ اوغلن باروب توندى ئەيدە سېن كىشى ئولترگانىڭ ھا كەم چاقرا دىدى لقمان حكيمنىڭ اوغلى اى دوستم زىنھار مېنى يىمەر قاچىم دىدى بولمادى آخر بولىنە آلوب چىدى ياڭاباى كوردى لقمان اوغلن مەكەگە آلوب بارالار يوكروب كىلوب مېنىم آلاچاغىنى بىروب كىت دىوب طاغلىدى آڭار بورچەن بىردى قايجان ھا كەمگە باروب يىتىدىلر ايرسە اى لقمان حكيم اوغلى عىب اش قىلغاننىڭ بواش سىملا كىلوشى قىصاص اوچون اوزگنى البته ئولترمىڭ تېوشلى دىوب كوب شلتە قىلدى لقمان حكيمنىڭ اوغلى شەيتىدى مېن شرىعتكە رضا بولغان اش بولدى لىكن ئولگان كىشىنىڭ نى قىدر جراحتى بولسە مېنىدە آندىن آرتىق جراحت قىلمى ئولترىز دىدى قايدە اول ئولگان كىشى دىوب قاچىقنى كوتەروب آلوب كىلدىلر آچوب قاراسلر پشورلىگان بو تون قوى بو نى حال دىوب صورادىلر لقمان حكيم اوغلى آتاسىنىڭ وصىتىن تىجىرىيە قىلدۇى ايكانىنى ئەيتوب بىردى بارچەسى بو قەصدەن فائىدە آلدى .

حكايت قىلورلار لقمان عليه السلامنى بىر ظالم پادشاه آچولانوب بىر قە يوغە سالدىرو قۇبونىڭ اوستون قابلاپ آنىڭ اوستىنە اىگن ايكردى كىوب زمانلار اوتتەدى بو ظالم پادشاه وفات بولوب اوزىنە ايكىنچى كىشىنى پادشاه قىلدىلر اول سرخوش ايكان سۈيەكەن جىلىڭ صوروب اولطرغاندە جىلىڭ بىر سۈيەك ناماغىنە كىتوب قادالدى هېچ بىر طبىب بو سۈيەكنى آلورغە دوا طبامادى آخر الامر بىر قارت كىلوب اكر لقمان حكيم بولسە بو سۈيەكنى آلور ايدى دىدى پادشاه لقمان حكيم

كَمْ اُول قَابِدَه دِيوُب صَوْرَادِي قَارَت تَه يَتَدِي سِيئِنْدَن تُلْك بُولغَان پَادشَاه آتِي تَرِي لَهِي
 قُوْبُوغَه كُوْمَد رُوْب اوستن قَابِلَادِي اُول بِلَكَه تُولِه گَانْدَر اَن تَاك كُوْمَل گَانِيْنَه يِيئِي بِل
 غَايَت عَقْلِي عَالَم طَبِيْب اِيئِي بِلَكَه اوزِيْنَه بَر چَارَه طَابَقَانْدَر دِيئِي پَادشَاه قُوْبُوئِي
 صَوْرَاب اوستن آچُوْب لَقْمَان عَلِيَه السَّلَامِي چَغَارَتِي تُولِه گَان لَكْن هُوَا صَاف
 بُولْمَاغَان لَقْمَنْ يِيك ضَعِيْف لَه نِگَان اِيئِي بَر نِيچَه كُون اوز اوزِيْنَه دُوا قِيْلِي اَنْدَن
 صَوْك پَادشَاه غَه تَه يَتَدِي سِيئِن كْ اَوْر وُكْن كْ دُوَاسِي اُوغْل كْن كْ يُوْرَه گَنْ پَشْرُوْب آشَامَاق
 دِيئِي پَادشَاه نْ كْ يَالغَر اُوغْلِي بَار اِيئِي كُوْكْلِي اُوغْلَان تُولْتَر وُگَه رِضَا بُولْمَادِي
 وُز بَر لَرِي تَه يَتَدِي لَر اِي پَادشَاه آغَاج سَلَامَت بُولسَه بُوْتَاق بُولور آغَاج نْ كْ طَاْمَر نْدَن
 هَم آغَاج اِدِسَر آغَاج قُوْر وُسَه بُوْتَاغِي هَم قُوْر وُر پَادشَاه كُوْب نَصِيحَت صَوْكْنَدَه جَان
 عَزِيْز رِضَا بُولسِي لَقْمَان حَكِيْم بِيُوْر دِي پَادشَاه نْ كْ اُوغْلَان بَه يِلَه دِي لَر پَادشَاه جَلِي
 جَلِي قَارَاب تُوْر وُر اِيئِي اَنْدَن صَوْك لَقْمَان حَكِيْم اِي پَادشَاه سِيْن كُوْر كْ بَر لَه
 قَارَاب طُوْر سَاكْ عَقْل كْن يَسَازَار كْ دِيوُب چَارشَاو طَارَتِي يِنَه بِيُوْر دِي تِيْز بَر قُوِي
 كِيْلْتَر دِي لَر قُوِي نْ كْ آيَاغْن بَه يِلَه ب چَارشَاو اَرْتَنَدَه بِسْمِ اللّٰهِ اللّٰهُ اَكْبَر دِيوُب چَال دِي لَر
 قُوِي نْ كْ چَه چَرَهب قَانِي آغَا بَاشَلَاغْچ پَادشَاه يِيك قَانِي حَسْرَت نْدَن اُوَه دِيوُب نَجْفَر وُوب
 يِيْمَه رَدِي طَاْمَاغْن غِي سُوِيَه كْ اَطْلُوْب كِيْلُوْب چَقْدِي مَقْصُوْد حَاصِل دِيوُب پَادشَاه نْ كْ
 اُوغْلَان چَارشَاو اَرْتَنْدَن اَن تَاسِي يَانِيْنَه چَغَار دِي لَر پَادشَاه اُوغْلِي نْ كْ سَلَامَت لِي گَنْ كُوْر وُوب
 شَاد بُولسِي لَقْمَان حَكِيْم نْ كْ عَقْلِيْنَه بَار چَه سِي تَحْسِيْن اَفْرِيْن قِيْل دِي لَر پَادشَاه لَقْمَان
 حَكِيْم نِي غَايَت قَدْر حَرْمَت قِيْل سِي كُوْب مَال بِيُوْر دِي . حَكَايَت دَر لَقْمَان حَكِيْم دِن
 صَوْرَادِي لَر سِيْن بُو قَدْر اَدْبِي كَمَنْ اُوِيْرَه نْ كْ لَقْمَان حَكِيْم اَدْبِسْر لَر دِن اُوِيْرَه نْدَم
 كُوْر مَنِي دَائِم عِبْرَت بَر لَه قَارَادَم دِيئِي لَقْمَان عَلِيَه السَّلَام عِلْم وِعَقْل وَاَدَب سَبِيْلِي
 كَلَام شَرِيْف دَه « وَلَقَدْ آتَيْنَا لَقْمَانَ الْحِكْمَةَ اِنْ اَشْكُرْ لِلّٰهِ » دِي بَر ذِكْر قِيْل نْدِي عِلْم كْ
 نِي كُوْر كَام فَضِيْلَتِي نَرَسَه اِگْر عَمَل قِيْل مَاقِي اُوچُون بُولسَه اِمَا عَامِل كْ اَسْتَمَكْ عَمَل قِيْلُو
 اُوچُون بُولِيچِي دُنْيَا مَقْصُوْدِي اُوچُون بُولسَه نِي الوُغ اُو كِچَسَر نِيْتَه كْ بَر شَاعِر تَه يَتَدِي:

اِذْ اَلَمْ يَرِدْ عِلْمَ الْفَتَى الْهَدَى * وَسِيْرَتَه عَدْلًا وَاخْلَاقَه حَسَنًا

فِيْشَرَه اِنْ اللّٰهُ اَوْلَاهُ فَتَنَه * تَغْشَاهُ حَرْمَانًا وِتُوْسَعَه حُرْمَانًا

يعنى يىكت كهمسنه نك علمى توغرى كونلوني آرتد رماه دهخنده آنك بعيشتى
 عدللكنى خلقى كوركاملكنى آرتد رماه اول عالم يكت گه سوينچ بير الله تعالى
 آكار فتنه نى ايركلى قيلولر محروم بولوب ككچك كورور قايغوسى الوغ بولور *

قصه عزير عليه السلام

عزير عليه السلام ده اختلافى بار بعضيلر بيغمبر ديور بعضيلر بيغمبر ايهس الله نىڭ دوستى يعنى ولى ديور عزير عليه السلام نىڭ اتاسى شرحيسا اسملى ايدى شام ولايتنده حصنورى اسملى اولده تركك قىلور لرايدى. ده يمشلر بو حصنورى اولنده بنى اسرائيل قومى اوزلر نىڭ بيغمبرلرن ئولترديلر حق تعالى آنلارغه بخت نصر آنلى ظالم پادشاهنى مسلط قىلدى بنى اسرائيلدن بولغان كوب كشىنى ئولتردى قورصاقلى خاتونلرنىڭ قورصاغن ياروب بالاسن هم اوزن ئولتردى عزير عليه السلام آشارينه رزق هم صوآلوب ايشه گينه آطلانوب اولندن قاچدى يولده باروده بيت المقدس كه توغرى كىلدى قويمالرى جيميرلگان يورطلارى آوغان بيت المقدس نىڭ كشىلرى ئولگان بيت المقدسنى هم بخت نصر هلاك قىلغان ايدى عزير عليه السلام بو ميتلرنى كوروب الله تعالى بولارنى نيچك ترگزىر ايكان ديدى قوله تعالى

« اَوَكَلْتَنِي مَرَعَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُعَذِّبُهُ اللَّهُ بِعَدِّ مَوْتِهَا قَامَتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثْنَا قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّوْا وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَىٰ الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشُرُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ » يعنى ئه يتور الله تبارك وتعالى عزير عليه السلامن بيغمبر محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم كه خبر بيروب ايا بله سكمى سين شونداين كسمسنى « اول عزير عليه السلام ايدى » بر اولندن اوتدى ، اول اول بيت المقدس ايدى اول اول نوشه ملرنىن يىلغان الله تبارك وتعالى نيچك ترگزىر اوشبولارنى ئولگان نىڭ صوگنده ديدى بس الله تبارك وتعالى آننىڭ جانن قبض قىلوب يوز يل تورغوزدى موننىڭ صوگنده ترگزدى ترلوننىڭ كىيفيتن كورسه تو اوچون الله تبارك وتعالى ئه يقدى اول عزير عليه السلامغه كويى ياتنىڭ ديوب عزير عليه السلام بركون يا ايسه كوننىڭ بعضيسن ياتدم ديدى آننىڭ اوچون اول عزير عليه السلام كوننىڭ اولنده يوقلاغان ايدى هم جاني قبض قىلغان ايدى قوياش بايغان وقتك ترگزلدى بس گمان قىلدى اول اوشبو يوقلاغان كونم ديوب الله تبارك وتعالى ئه يقدى بلكه سين يوز يل ياتنىڭ بس قارا سين اوزننىڭ رزقنا هم اچملىك صوونا اوشبو قدر اوزاق توروب اوزگارمه گان ديوب عزير عليه السلام نىڭ رزقى انجىر يېشى اچملىكى يوزوم يعنى ۋيناگراد صووى ايدى دخيد اوزننىڭ ايشه كنه

قارا ديدى آنڭ اوچون عزير عليه السلام ايشه كگه آطلانسوب ساروب ايشه گن به يله ب ياتقان ايدى عزير عليه السلام ايشه گينه قاراسه ايشه گى ئولگان سويه كلرى تمام آغاروب بالتراپ يتكان اوشبوني قىلىق بز سىنى آدميلرگه ئولگاندىن صوڭ ترلوگه علامت قىلوب قارا سىن ايشه كنىڭ سويه كلرى نىبتهك تىبىره توب ترگوز بىز آنى مونىڭ صوڭىدە ايتلەندردىك بىز اول سويه كلرنى بىس شول ساعت ايشه ككە جان كردي توروب ئىچقردى عزير عليه السلامگە الله تبارك وتعالى نىڭ ھەر نەرسە گە كوچى يىتتوي بلىڭاتى زماندە ئەيتدى بلەن مېن الله تبارك وتعالى ھەر نەرسە گە كوچى يىتكوچىدەر چونكە ايشه كنىڭ سويه كلرى تىبىرە نوب جىيولوب ايت اوسوب تىرىلە نوب ترلگانن كوزى برلە قاراپ توردى قاچچان عزير عليه السلام يوزىل ئولوب اولىنە قايتوب ايويونە كىلىدى ايرسە اوغلى قارشى چقىدى عزير عليه السلام السلام عليكە بارلىدى ديدى اوغلى ئەيتدى مېنى مستغل ايتەسكىمى مېن نىچىڭ سىنىڭ بالاڭ ديدى عزير عليه السلام مېن سىنىڭ آتاڭ عزير ديدى اوغلى اشانمادى چونكە عزير عليه السلام قىرق ياشىدە ايدى صاقالى قارا ايدى آنڭ اوچون قىرق ياشىدە ئولوب يوزىل توردى الله تبارك وتعالى شول حالندە ترگزدى اوغلى عزير عليه السلام كىتكاندە بىكرمى ياشىدە ايدى يەنە يوزىل ەمىر سوردى يوز بىكرمى ياشىدە آب آقى صاقالى قارت ايدى عزير عليه السلامنىڭ قومى ھەم عزير بولويونە اول اشانمادىلار آنىدىن صوڭ ئەيتدىلر عزير توراتنى كورمى تىمانن كوكلىدىن بىلەدر عزير بولساڭ توراتنى اوقوب قارا ديدىلر قاچچان توراتنى كوكلىدىن اوقودى ايرسە عزير ايكانىنە اشاندىلر لىكن عزير الله نىڭ اوغلى دىوب كافر بولدىلار عزير عليه السلام اوغلىنە اول سويلەشكان سوزلرنى سويلەشدى آتاسى ايكانىنە اشاندى يوز يلغى سوز بو ديدى . روايتدە كىلور كونلردە بر كون عزير عليه السلام ئەيتدى الھى قلارڭا بازق قىلباقنى سىن تقدىر قىلورسڭ بازق قىلسالار نى اوچون عذاب قىلورسڭ خطاب كىلدى اى عزير بو مېنىم علم اچىدە تورور امرىيە مطيع بول كىتىدىن صراما اگر يەنە بر صوراساڭ اسىڭنى ايزگولر دفتىرنىن چغارورمەن باوزلر دفتىرنە قىلورمەن ديدى .

قصه ارميا عليه السلام

قاچچان بنى اسرائيل توغرى بولدىن آزديلار ايرسە حق تعالى آلازغە ارميا عليه السلامنى يىغىمىر قىلوب يىمەردى اى قوم الله نى بىرلىك عزير الله نىڭ اوغلى ايرمەس الله تبارك وتعالى اوغلىدىن خاتوندىن منىرە ديدى بنى اسرائيل آزغىنلارنە داۋ بولدىلر

ارميا عليه السلامك وعظ نصيحتن قلاقلارينه آلهاديلر قايجان ارميا عليه السلام
 بنى اسرائيلنك بو حاللرن كوردى ايرسه يا بنى اسرائيل كوب گناه قيلكئز ابيدى
 الله تبارك وتعالى سز لرگه بخت نصر ظالمنى مسلط قيلغاي الوغلكزنى ثولترگاي
 كچيلركزنى اسير قيلغاي تورانتى اوتقه ياندرغاي ديدى بنى اسرائيل آچولانوب
 ارميا عليه السلامنى توتوب زندانغه صالحيلر كوب وقت اوتمه دى بخت نصر كيلوب
 الوغلرن ثولتردى كچيلرن اسير قيلدى بنى اسرائيل بخت نصرغه اى پادشاه موندنه
 زندانده بر كشى بار سين كيلمه سدن لك سينك كيله چه گكئنى هم بزلرگه بو اشلر
 بولاچقنى خبر بيريگان ابيدى بز اينانماغان ايدك بخت نصر اول كشىنى كيلتركز
 كوريم ديدى كيترديلر ارميا عليه السلامغه مينم موندنه كيله چه گكئنى سيكا كم خبر بيردى
 ديوب صورادى ارميا عليه السلام الله تبارك وتعالى خبر بيردى ديدى بخت نصر ته يتدى
 مين سيني صاقلارمن بوايلگه الوغ قيلورمن ديدى ارميا عليه السلام ته يتدى مينى الله تعالى
 صاقلار سينك الوغ قيلووكا هم صاقلاروكا احتياج ميقو اكر بنى اسرائيل هم الله تعالى گه
 صغفسه الله تعالى سيني آلارغه مسلط قيلماس يدى ديدى . ته يمشلر نيچه كوندن
 صوك بخت نصر بنى اسرائيلنك بعضيسن اسير قيلوب كيتدى قالغانلرى ارميا عليه
 السلامغه كيلوب اى ارميا بزده قور قابز بخت نصر ينه كيلوب بز نينه اسير قيلور
 نى ته يته سلك بز مصرغه باروب مصر پادشاه سينه صغفور بز ديديلر ارميا عليه السلام
 ته يتدى موندن مصرغه بارماكز طاعات عبادت برله مشغول بولكز الله تبارك وتعالى گه
 صغئكز ديدى بنى اسرائيل طكلاماديلر باروب مصر پادشاه سينه صغفيلر حق
 تعالى بخت نصرنى مصر پادشاه سينه مسلط قيلدى شويله بخت نصر بنى اسرائيل مصرغه
 قاچقانلر ديوب ايشندى مصرغه خط صالحى اى مصر پادشاهسى مينم بر نيچه قلم
 سيكا قاچوب بارمشلار بوخط باروب بيتو برله قلاقرمنى تيز بيهر ديدى قايجان
 بخت نصرنك خطى مصر پادشاه سينه باردى ايرسه جواب خط يازدى اى ظالم بخت نصر
 بنى اسرائيل سينك قلك توگل آلاز الله قلى بيغبر نسلى سيكا نيك بيهر رومن البته
 بيهر ميم ديدى مصر پادشاه سينك خطى بخت نصرغه بيتدى ايرسه بيك آچولانوب عسكر
 جيبوب باروب مصر پادشاهسن هلاك قيلدى لكن بنى اسرائيلنى ارميا عليه السلامغه
 باغشلادى ارميا عليه السلام آلارنى آلوب بيت البقسكه كيلدى ايلر صالحيلار
 مسجدر بنا قيلديلر . يه ييلر ته يتور فارس ولايتندن بر كافر كيلوب اوتز مك
 عسكر برله بيت المهنسنى بنا قيلدى .

قصه زکریا و مریم و عیسی و امراة عمران

قوله تعالى « کَمِيعًا ذَكَرَ رَحْمَةً رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا » یعنی او شما و او قولمش الله تبارک و تعالی
 اوزینک قلی زکریاغه رحمت قیلونی ذکر قیلو دیوب الله تبارک و تعالی دن رحمت بولغان
 « اذ نادى ربه نداءً خفياً » یعنی شول زماننى اوزینى تریبه قیلغوچى الله تبارک و تعالی گه
 یاشرن اخلاص برله مناجات قیلدى دیوب ماقتالغان « فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا » یعنی
 یارب اوزکنک رحمتک دن میکا اوغل بیردیوب مناجات قیلغان « یا زکریا انا نبشرك
 بغلام اسمه یحیی » یعنی ای زکریا سیکما یحی اسملی ایر بالا برله سوینچ بیردیوب
 سوینچ بیرلگان زکریا علیه السلام ایدى قوله تعالى « اذ قالت امرأة عمران رب انى
 ندرت لك ما فى بطنى محرراً فتقبل منى انك انت السميع العليم » یعنی نه بتور الله
 تبارک و تعالی پیغمبرمزم محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم گه خبر بیروب شول زماننى
 عمراننک خاتونی نه یتدی یارب حقیقتنه مین قورصاغند بولغان بالانی آزاد قیلدم میندن
 اول بالانی قبول قیل حقیقتنه سین سوزمنی ایشکوی نیتمنی باگوچی سین. حق تعالی
 عمران خاتونی دیوب ذکر قیلدی بو عمران موسی علیه السلام آناسی عمران توگل
 اول عمران بصهر اوغلی ایدی بو عمران ماثان اوغلی عبدالله ابن عباس رضی الله
 عنهما نه بتور اول عمران برله بو عمران آراسنده ملک سیکن یوز یل ایدی موسی
 علیه السلام آناسی عمران مشرک ایدی بو عمران مؤمن ایدی روایت در عمراننک
 خاتونی حنه اسملی ایدی حنه قاریلقغه ایرشوب بالا طابباس بولغان ایدی کونلرده
 برکون کون اسسیلکنک حنه بر آغاچ کوله گه سنک اولطرر ایدی بر قوش بالاسن آشانور
 حنه دخی بالا تلهب زاریلق قیلدی قورصاغندک بالاغه اوزو علامتی یلندی یارب اگر
 بالام بولسه ندر قیلدم بیت المقدس خدمتی اوچون اول بالانی آزاد قیلدم تاینکه
 بیت المقدسکه خدمت قیلسون دیدی روایتدر اول وقتنه بالانی آزاد قیلوب بیت
 المقدسکه ایلمک معروف ایدی قایچان بالا طوغسد آشار رزق هم سوت بیرمیچه
 بیلهب بیت المقدسکه ایلتوب طابشرلار ایدی بیت المقدسده خدمت قیلوچی عالهلر
 تریبه قیلورلار ایدی اشکه یاری باشلاغاچ بیت المقدسنی سبروب شم یاندرغه
 قوشالار ایدی وهم توراتن علمک اویره تورلر ایدی بالغ بولغاچ اختیارینه سالورلار
 ایدی تلهسه بیت المقدس خدمتند تورور تلهسه کسب کارغه کروشور ایدی قوله تعالی
 « فلما وضعتها قالت رب انى وضعتها انثى والله اعلم بما وضعت وليس الذكر كالانثى »

يعنى قايجان اول عمران خانونى بالا توغردى ايرسه نه يتدى يارب قزبالا توغردوم حال آنكه الله تبارك و تعالى نى توغرغانى بسله بلكه الله تبارك و تعالى نك موند بر سرى باردر قزبالا اير بالا اوخاشلى ايرمهس يعنى بو بالا بيت المقدسك نى خدمتنه يارار ايكان حقيقتده بوبالانى مريم اسملى آتادم حقيقتده مين يارب بو بالانى دخيده آنك نسلن رحمتكن سورولمش شيطاندن سيكا صغندم ديدى مريم نك معناسى آلاجه عبادت قىلغوجى معناسنده اير بر بس الله تبارك و تعالى كوركام قبول قىلماق برله قبول قىلدى اول بالانى ندرنى. روايت قىلدى حنه مريمى توغدرغاج چوپره كگه توروب بيت المقدسكه ايلتوب بيت المقدسه بولغان عالمير آلدينه قويوب منه سزگه ندر بالا كيلتردم ديدى اول وقتده بيت المقدسه تفسير قاضى روايتنجه بكرمى يدى عالم بارايدى بارچهسى تورات دن علمك آلوب تورات يازارلرايدى الوغلارى زكريا عليه السلام ايدى مريم نى كوروب هر قابوسى الله رضالغى اوچون مين تربيه قىلورمن ميكا تيوش ديديلر چونكه مريم رضى الله عنهانك آناسى عمران هم بيت المقدسه خدمت قىلمش بو عالمير عمران شا كودلرى ايدى اول زمانده استاذنك نغفەسى شا كودلرى اوزەرينه لازم ايدى زكريا عليه السلام بوبالانى تربيه ميكا تيوش چونكه بوبالانك آناسى عمران نك قزقردهسى ايشاع مينم خانونم ميكا قرده شلگى بسار ديدى عمران برله ايشاع مانان بالالرى ايدى آخر اتقاقلارى شوكار باردى شباغا صالحا بول بيلار شباغالرى اول ايدى اوزلرينك تورات يازا تورغان قلملرن بر آغاتورغان صوغه صالح بيلار زكريا عليه السلامك قلمى بانمادى باشقەلار نك باتدى مريم رضى الله عنهانى زكريا عليه السلام تربيه قىلورغە كرشدى بيت المقدس يانده بر صومعه يعنى توراچق حجره باصاى مريم رضى الله عنهانى اول حجره گه قويدى قوله تعالى «كَلِمًا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْهَرَابِ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» يعنى قايوغنه زمان زكريا عليه السلام مريم رضى الله عنهانك حجره سينه كرسه مريم رضى الله عنهانك رزقن كوررايدى وهم نه يتورايدى اى مريم ايشكلر يوزا قلى بو عجب نعمتلرنى قايدن حاصل قىلدى آنك اوچون مريم رضى الله عنهانقارشنك كوز كوني يازيمشلى ياز كوني كوزيمشلى بولورايدى مريم رضى الله عنهانى يتدى اول رزقلار الله تعالى قارشندن يعنى الله دن كيلور حقيقتده الله تبارك و تعالى تله گان كىسنگه حسابسز رزق بيورور ديدى مريم رضى الله عنهان عيسى عليه السلام اوخاشلى طووروى برله سويله شدى هيچ بر مرتبه ايمچك ايمه دى رزق هر كون او جهاخن ايندر ايدى روايت ده كيلور پيغمبرم صلى الله عليه وسلم نك قزى

فاطمه رضی اللہ عنہا بر کوننی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم گه بر طاباقه ایکی کومه چ هم بر کیسه ک ایت صالوب کو چته نه چ بیبه ردی بیغبر صلی اللہ علیہ وسلم طاباقنی اصلا آچوب قارامیچی ینه فاطمه رضی اللہ عنہا گه آلوب باردی کیل قزم آشیق بونی نهرسه دیوب آچدی طاباق تولی کومه چ هم ایت کوروب قزم مونی قایدن حاصل قیلندک دیدی قزی فاطمه رضی اللہ عنہا بو حالنی کوروب اول الله تبارک و تعالی قارشندن الله تبارک و تعالی تله گان کمنه گه حسابسز رزق بیره دیدی بیغبر صلی اللہ علیہ وسلم الحمد لله رب العالمین الله تبارک و تعالی سینى بنى اسرائیل خواجہ سی مریگه اوخشاندى دیدی مونلک صوکنده حضرت علی کرم الله وجهه حسن حسین رضی اللہ عنہما نی چاقوروب بارچہ سی آشادیلار نعمت اصلا کیومو دی مونلک صوکنده کور شیلرینه اوله شدیلر کیلندک مقصوده قایچان زکریا علیه السلام مريم رضی اللہ عنہا قاشنده کرامتنی کوردی ایرسه مريم رضی عنہانلک الله تبارک و تعالی قارشنده قدر حرمتن بلدی ایرسه نه یئدی قوله تعالی «قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ» یعنی زکریا علیه السلام نه یئدی بارب اوزنلک رحمتکنن میکا مبارک بالا هبه قیل نیته ککه بالادن کیسولگان هده قارچغه هبه قیلندک حقیقده سین دعالارنی قبول قیلغوجی سین زکریا علیه السلام قارت برله قارچقنک بالاسی بولوونلک درستلکینه هده نلک بالا طابووندن استدلال قیلدی قوله تعالی «فَادَّعَاهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنْ اللَّهُ بِبَشْرِكَ بَيِّنٌ مُصَدِّقًا لِكَلِمَةٍ مِنْ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ» یعنی زکریا علیه السلام بالا تلهب مناجات قیلغاننلک صوکنده بر فرشته قچقدی زکریا علیه السلام اول زکریا علیه السلام هرابده نماز اوقیدر ایدی حقیقته الله تبارک و تعالی سینا سوینچ بیره یعی اسملی بالا برله الله تبارک و تعالی نلک کنابن تصدیق قیلغوجی اول یعی یا ایرسه عیسی علیه السلامنک آتاسز محض الله تبارک و تعالی نلک امری برله طووون راستقه توتغوجی دخیبه قومی اوزه رینه خواجه بولغوجی یعنی اصلا گناه قیلماو برله قومینه اوستون بولغوجی اول یعی دخیبه نفسن کامل طیلغوجی اول نفسن آرزووندن * روایت قیلنمش بولسدی یعی علیه السلامنی کچکنه وصبی وقتنده اوین اوینی تورغان بالالراوینارغه چاقردیلریعی علیه السلامنی الله تبارک و تعالی اوینار اوچسون یارانهادی دیوب جواب بیروب اوینغه بارمادی دائم الاوقات عبادت قیلور ایدی دخیبه ایزگو بیغبرلردن بولغوجی اول یعی قوله تعالی «قَالَ رَبِّ اِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغُنِي السَّكْبَرُ وَاْمْرَاتِي

عاقراً الآیة» یعنی زکریا علیه السلام بالا بولسون براقعه صایوب ئەیتدی یارب نیچک مینم بالام بولسون مینم یاشم الوغ بولدی دخیده خاتونم بالادن کیسلگان چونکه زکریا علیه السلام توقسان توقز یاشنده خاتونی توقسان سیکز یاشنده ایدی قوله تعالی «قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئاً» یعنی سوینچ بیروچی فرشته ئەیتدی اول جبرائیل علیه السلام ایدی ربك الله تبارك وتعالى ئەیتده درموندن الملك مین سینى یاراتدم سین برنه رسهده توگل ایديك اما سین ئەیتكچه اوزك قاریلقه خاتونك بالادن کیسلگان قوله تعالی «قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَنْ لَا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا» یعنی ئەیتدی زکریا علیه السلام یارب مینم بالام بولووینه علامت بیر دیوب الله تبارك وتعالى ئەیتدی سینك علامتك آدملر برله اوچ کون سوبله شورگه قدرتك بولساق مگر رمز برله یعنی اشارت برله سوبله شورسك الله تبارك وتعالى زکریا علیه السلامك سوبله شودن اوچ کون تن باغلا دی ذکر تسبیح هم شکر برله بولسون اوچون قوله تعالی «وَأَذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْآبْكَارِ» یعنی امر قیلدی الله تبارك وتعالى زکریا علیه السلامگه ای زکریا سین تلک باغلانغان کوننی کوب ذکر ئەیت توش وقتندن قویاش باغانغه طاک تووودن الوغ آش وقتینه قدر. ئەیشلر زکریا علیه السلام خاتونی یعنی یعی علیه السلام آناسی ایشاع برله عیسی علیه السلام آناسی مریم رضی الله عنها برکون برگه اولطرورلر ایدی هر ایکسی حامله ایدی ایشاع ئەیتدی ای مریم سینك قورصاغلكغی بالامینم قورصاغلكغی بالادن ایزگودر و آرتغرا قدر دیدی مریم رضی الله عنها نیندن ئەیته سلك دیدی مینم قورصاغلكغی بالا سینك قورصاغلكغی بالاغه سجده قیلدی دیدی اول زمانده آدمك آدمنك آدمنك تعظیما سجده قیلماغی درست ایدی. حکایت قایچان یعی علیه السلام دنیاغه کیلدی ایرسه صبی لقندن طاعت عبادتک مشغول بولدی الله تبارك وتعالى گه ذکر قیلوب دائما یغلار ایدی آخرت عنابن ایشتوگه طاقت کیلترمەس ایدی زکریا علیه السلام یعی علیه السلام بارنده آخرت قورقنچلارن نەوغ عنابلارن سوبله مەس ایدی کونلرده بر کون زکریا علیه السلام مسجدکه کردی مھرابغه اولطروب خلاقینی تیکشردی یعی علیه السلام نی کورمه دی قیامت قاتیلقلارن آخرت عنابلارن سوبله دی مگر یعی علیه السلام مسجده ایکن قایچان آتاسینك وعظ نصیعتن ایشتدی ایرسه هوشسز بولدی قایچان عقلمه کیلدی اورنندن قچقروب توروب واوللا!!! دیوب یغلی یغلی صحراغه چغوب کیتدی یغلوب یوزی

يارلى كوزندن ياش آغار يوزندن قان آغار اوزى «واويلا!!! واويلا!!!» ديوب ئچقر
 يعنى نى اوكنچ نى اوكنچ ديك بولور زكريا عليه السلام بو حالنى كوروب زياده
 قايفردى الله تبارك وتعالى گه مناجات قيلدى يارب اللهم مين سيندن قاريلغمه كوكلمه
 يوانچ بولسون ديوب اوغل صورادم بو اوغل مينم حسرتيه بولدى حق سبحانه وتعالى
 خطاب قيلدى يا زكريا سين ميندن ولى ديوب صورادك يعنى اوليادن الله نك دوستى
 ديك بولور مينم ولييم اوشانداق بولور ديدى. حكاييت زكريا برله يعى عليهما
 السلام زماننده بر ظالم پادشاه بار ايدى ظلمق برله ايكنچى بربادشاهنى ئولتروب
 خاتونن آلىدى اول خاتون برله خاتوننك قزى اييهروب كىلىدى اول قز بىك ماتور
 ايدى بر كون ظالم پادشاه اوگى قزن كوروب عاشق بولدى عالهارنى جييوب بو
 قز ميكا درستى ديدى عالهار ظالمين قورقوب سيكا تيموش ديديلر ينه زكريا برله يعى عليه
 السلامغه كشى بييهردى زكريا برله يعى عليه السلام كىلگاچ مينم خاتوننك قزى ميكا درستى
 ديدى يعى عليه السلام سينك خاتوننك قزى سيكا حرام ديدى پادشاهه يتىدى نى قدر عالم
 درست ديوبه يتور سين نى اوچون حرام ديوبه يته سلك ديدى يعى عليه السلامه يتىدى
 آلا ر سينك حكيمك ن قورقوب درست ديديلر سين ظالم ديدى ظالم پادشاهنك آرنغلى
 آرتى يعى نى ئولترگن ديدى حكىملا ر ه يتىدى اگر يعى نك قانى بيرگه تامسه بير
 يوزنده هيچ اولهن آشلق چقماس ديوب ظالم ملعون بيوردى يعى نى ئله گن اچنده
 بوغازلا كز ديوب بوغازلا ديلر قانى تولغنانوب اله گن ن طاشوب چقدى سراى تولدى
 سرايىن شهرگه جىيلدى خلقلر برفتنه يا آفتكه يولغرمز ديوب شهردن قاچوب چقديلر
 پادشاهغه باروب خبر بورديلر پادشاه ظالم ينه حا كملرن جييوب بو قان برله آخر
 شهر تولانى اشلرگه كيرهك ديوب كىكاش ايتىدى حا كملر ه يتىدى سين فتوى صوراغان
 قزنى بوغازلاتى بو قان توقتاماس دنيانى طوتار ديديلر بس بالضرور اول قزنى
 كىلتروب شول ئله گن اچنده بوغازلا ديلر يعى عليه السلامنك باشى همان ه يتور
 آناسن آغاننى قزن نيك آلهادك بو فتنه الورغ بولدى ظالم پادشاه بيوردى
 زكريانى هم طوتوب بوغازلا كز ديوب زكريا عليه السلام قاچدى طاوغه
 بيتى قاچان آرتندن قووب كىلوچيلر بلىدى ايرسه بر آغاچقه باروب
 ميني ظالمردن قاچور ديدى الله تعالى نك قدرتى برله آغاچ يارلى زكريا
 عليه السلام آغاچ اچينه كردى آغاچ ازلگى كى قوشلى ازين تيكشروب
 كىلديلر طابىاديلر اول حالده ابليس ملعون آدم صورتينه كروب ظاهر بولدى
 آنن زكريانى كورمه دگمى ديوب صوراديلر كوردم بو آغاچقه كردى ديدى هيچ
 كم اشانباى قايسى كشى آغاچقه كرگانى بار ديديلر ابليس ه يتىدى درست آغاچقه

کردی اینانبا ساگز منه چالما قویروغی دینی زکریا علیه السلامنک چالما قویروغی کورنوب قالغان ایکان اشاندیلر مونی نیچک ئوتررگه کیرهك دیدیلر ابلیس ئەبتدی پچقی یعنی پیلا کیلتروب بیلابرله یارگز دینی قایچان آغاچنی یاروب پیلا زکریا علیه السلامنک باشینه بیبتدی آورتوونسن زکریا علیه السلام نچقرماق بولدی اول حالده جبرائیل علیه السلام حاضر بولدی ای زکریا الله تعالی سلام ئەبتدی الله دن یاردهم استه مه دك آغاچدن یاردهم استه دك ایبتدی الله نك امری قچقرما ا گر نچقرر بولساك عرش کرسی تیبره نور بیبتدی کوكك پاره پاره بولور صبر قیلسون دینی زکریا علیه السلام خدادن بوخطابنی ایشتکچ صبر قیلدی پیلا برله ن تمام یاردیلر. خبرده کیلور قایچان بر پیغمبرنی ئولترسه لر خلق آراسنده فتنه قوبار یتمش مگ کشی ئولمی یعنی هلاک بولمی اول فتنه طوقتاماس ئەبیشلر زکریا علیه السلام برله یعی علیه السلامن صوكك یوز قرق مگ آدم هلاک بولدی. عثمان رضی الله عنه فی شهید قیلغاچ یتمش مگ کشی ئولدی دیوب منقولدر. حکایت: قایچان قیامت کونی بولسه «آمانابه و صدقنا» حق تعالی بر فرشته گه بیورور آدم اوغلندن هیچ خطاسز آدم بارمی دیوب اوچ مرتبه نچقرغانچی هیچ کم جواب بیرمه گای اوچنچی مرتبه نچقرغاچ یعی علیه السلام هیچ خطام یوق دیوب گمان قیلامن دیوب جواب بیرگای بر قورمسقه یعی علیه السلام گه کیلوب دعوی قیلغای یار رسول الله سین مینی طهارت آلوده باسوب کسیتنک ینه بر چبن ئەبتکای یارب مین صوصامش ایتم یعی علیه السلامنک کوز یاشندن طویغانچی صواچدم بوکون یعی علیه السلامنک قورمسقه نی باصقان خطاسن میکا باغشلاغل دیگای حق تعالی قبول قیلغای *

قصهٔ مریم و عیسیٰ علیهما السلام

قوله تعالی «وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّخَذَتْ مِنْ آهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا» یعنی ئەبتور الله تبارک و تعالی ذکر قیل ای محب قرآنده مریم قصه سن شول زماننی مریم آیرلدی اوزینک اهلندن بیت المقدسن قویاش چغوشی طرفقه یا ایسه اهلینک یورطنن قویاش چغوشی طرفقه بس اهلندن اوتوب غسل قویونماق اوچون پرده طوتدی یعنی مریم رضی الله عنها حیض کورسه زکریا علیه السلامنک جماعتی اوزینک آناسی برله بر طوغه قز قردهشی ایشاع یورطینه بارور ایبتدی حیضدن پا کلانغاچ اوز حجره سیننه باروب عبادت قیلور ایبتدی اهلندن آیرلووننک معناسی ایشاع یورطنن قویاش چغوشی طرفینه باروب غسل قویونماق اوچون اوزینه پرده طوتدی. بس بیبهردک بز دینی الله

تبارک و تعالیٰ اول مریم‌گه اوز بزنیڭ روحبزی اول جبرائیل علیه السلام ایسی اول جبرائیل علیه السلام کورندی مریم‌گه صاقالسز مییقسز یاش یکت صورتنه شایدکه جبرائیل علیه السلامنڭ بوره‌وش کورمه‌گی مریم رضی الله عنهانڭ شهوتی قوزغالوب بالا قاپچینه آقسون اوچون قوله تعالیٰ «قَالَ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْکَ اِنْ کُنْتَ تَقِیًّا» یعنی ئەیتدی مریم رضی الله عنها حقیقته مین الله تبارک و تعالیٰ گه صفنامن سیندن اگر سین تقوی بولساڭ اگر تقوی بولساڭ نیتکه الله‌غه صفنامن بیگرهڭ صفنامن بس مینم الله‌غه صفناقلمم برله وعظلمن یاقن کیلمه دیدی قوله تعالیٰ «قَالَ اِنَّهَا اَنَا رَسُوْلُ رَبِّکَ لَآ هَبَ لَکَ غُلَامًا زَكِیًّا» یعنی جبرائیل ئەیتدی حقیقته مین سینڭ ربکنڭ ایلچیسى سینڭ کولمه‌گه اوزمک برله گناهمن پاک ایزگولک برله اوسکوچی ابر بالا باغشلارغه کیلمم دیدی قوله تعالیٰ «قَالَ اِنِّیْ یَکُوْنُ لِیْ غُلَامٌ وَّلَمْ یَمْسَسْنِیْ بَشْرًا وَّلَمْ اَلَمْکَ بِغِیَّآ» یعنی ئەیتدی مریم رضی الله عنها نیتکه مینم بالام بولسون حاللق برله میڭا بر ابر یاقنلق قیلمادی دخیم نکامسز بوزوقلق قیلمادم مین جبرائیل علیه السلام ئەیتدی اوشاندای سین ئەیتکانه «قَالَ رَبُّکَ هُوَ عَلٰی هٰٓئِیْنٍ وَّلَنَجْعَلَهٗ اٰیَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا وَاٰنَ اَمْرًا مَّقْضٰیًّا» یعنی جبرائیل علیه السلام دیدی ئەیتدی سینڭ ربک الله تبارک و تعالیٰ آتاسز بالا خلق قیلماقلق میڭا ییکل اوشاندای آتاسز بالا قیلماز آدملرگه علامت بولسون اوچون مینم کامل قدرتمنی بلسونلر دخیمه قللارمنی طوغری بولغه کوندرمک اوچون بزدن اول بالا رحمت بوبالانڭ بولماقی ازلده الله تعالیٰ نڭ تقدیری برله ثابتدر دیدی قوله تعالیٰ «فَحَمَلَتْهُ» بس حامله بولدی اول بالاغه مریم رضی الله عنها جبرائیل علیه السلام مریم رضی الله عنهانڭ کولمه‌گینه ئورمک برله بس اول ئورمک جیلی مریم رضی الله عنهانڭ اچینه کیتدی شهوتی قوزغالوب بالا صاوتینه آقدی مریم رضی الله عنهانڭ حمل مدتی ییدی آی بر قیلده بر یل بر قیلده سیکز آی بولدی عیسی علیه السلامن باشقه بالا سیکز آیدن طووب اصلا طورمادی بر قیلده مده حملی هم بالا طودرماتی بر ساعت بولدی مریم رضی الله عنها اون اوج یاشنده ایسی باری ایکی حیض کورمش ایسی قوله تعالیٰ «فَاَنْتَبَهَتْ بِهٖ مَّکٰثًا قَیِّآ» بس حامله بولغاچ مریم رضی الله عنها اهلندن یراق طار آرتینه باردی بس بالا طولغاچی کیلتردی اول مریم رضی الله عنها خرمای آغاچی اوزهرینه یعنی مریم رضی الله عنها طولغاق طوتا باشلاغاچ خرما آغاچی یانینه کیلدی اول خرما آغاچی برله

برده له نو اوچون دخیده بالا طابقانده طابانو اوچون اول خرما آغاچینک باشی یوق
 قورغان آغاچ ایسی هم قش کونی ایسی حق سبحانه و تعالیٰ رضی الله عنہا گه
 بوباشسز خرما آغاچی یانینه بارماقنی الهام قیلدی قورقون نوقتاتوب اوزینک کامل
 قدرتینک علامتن کورسه تمک اوچون دخیده یاش خرما آشاتیق اوچون اول خرمانی
 آشامق نفاس کوروچی خاتونلارنک زقیدر قوله تعالیٰ «قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مَن قَبَلَ هَذَا
 وَكُنْتُ نَسِيًا مِّنْسِيَاءٍ» یعنی ئەیتدی مریم رضی الله عنہا کاشکی موندن الک ٹولگان بولساچی
 ایسکه توشه سدهی اونوتلمش بولور ایسم مریم رضی الله عنہا بو سوزنی خلقتن
 اویالوب دخیده آلارنک شلته قیلولارندن قورقوب ئەیتدی قوله تعالیٰ «فَنَادَاهَا مَنْ
 تَحْتَهَا أَلَّا تَعْرِفِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا» یعنی بس فقردی مریم آنانک آستندن
 عیسیٰ علیه السلام برقیله جبرائیل علیه السلام آنک اوچون بالانی آغوچی جبرائیل
 علیه السلام ایسی درستلکده قایغرم سین تعقیق سینک ربک قیلدی سینک آستکنی
 صویلغسی «وَهَزَىٰ إِلَيْكَ بَعْضَ النَّخْلَةِ تَسَاقُطُ عَلَيْكَ رُطْبًا غَنِيًّا» دخیده آوشدر سین
 یعنی طارت قوری بولغان خرما آغاچینک بوتانغن سینک اوزرگه یاکا اولگرگان
 خرما یمشی توشهر. روایت قیلندی اول آغاچنک باشی یوق ایسی اوزی قورغان
 ایسی هم قش کونی ایسی بس مریم رضی الله عنہا آغاچنی ساکتدی الله تبارک و تعالیٰ
 اول قورغان آغاچقه باش اوسدروب بۇ طاقلار چغاروب یهش خرما یمشی بیردی مریم رضی
 الله عنہا گه یاکا اولگرگان خرما یمشی قویولدی حق سبحانه و تعالیٰ بو آغاچنی برمجهره
 قیلدی یک بو حالنی کورگان کيسنه مریم رضی الله عنہانک بوزوقلقتن پاك ایکانینه
 ایناتور آنک اوچون قش کوندن قورغان باشسز خرما آغاچن یاشارتوب خرما
 اوسدرگه کوچی یمتکوچی الله تبارک و تعالیٰ نك البته مریم رضی الله عنہانی ایردن
 باشقه قورصاقلاندروب بالا طابدرغه کوچی یمتکوچیدر قوله تعالیٰ «فَكُلِي وَأَشْرَبِي
 وَقَرِي عَيْنًا فَمَا تَرَيْنِ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنَأْكُلَنَّ الْيَوْمَ
 أَنْسِيًّا» یعنی ئەیتدی مریم رضی الله عنہانک آستند عیسیٰ علیه السلام یا که جبرائیل
 علیه السلام بس آشا سین یاکا اولگرگان خرماندن دخیده اچ سین یلغنه نك صووندن
 یا که خرمانی صغوب خرما صوون اچ دخیده کونلکنی خوش طوت قایغونکی یمهر
 اگر آدمدن برکشینی کورسه ک ئەیت سین مین بوکوننی الله تبارک و تعالیٰ رضالغی
 اوچون روزه بولها سقه ندر ئەیتدم ندر منی ئەیتودن باشقه آدم برله یعنی کشی برله ن

سویله شمیم مگر فرشته لر برله ن سویله شه من الله تبارک و تعالیٰ گه مناجات قیلان دیوب قوله تعالیٰ «فانت به قومها تعبه قالوا یا مریم لقد جئت شیئاً فریاً یا اخت هارون ما کان ابوک امرأ سوء و ما کانت أمک بغیاً» یعنی بس کیلدی اول مریم رضی الله عنها اول بالانی کورتهروب اوزینک قومینه نفاسن آرغاننک صوکنده اول مریم رضی الله عنها نک قومی ئه یئدی لر ای مریم عجب مکروه اش برله کیلک آناسز بالا کیلتر دک دییلر ای هارون نک قز قرده شی سینک آنک بوزوق کشی بولماغان ایدی آنک دخی بوزوق اشنی قیلغوجی توکل ایدی قوله تعالیٰ «فأشارت الیه» یعنی بس اشارت قیلدی مریم رضی الله عنها عیسیٰ علیه السلامه بوبالابرله سویله شکر اولسز گه جواب بیرسون دیب قوله تعالیٰ «قالوا کیف نکلّم من کان فی الهمد صبیاً» یعنی ئه یئدی لر اول مریم رضی الله عنها نک قومی نیچک سویله شورمز بز بیشکده گی صبی بالا برله موکارچی هیچ مونک کورک لا سویله شه دی دیوب قوله تعالیٰ «قال انی عبد الله أتانی الکتاب وجعلنی نبیاً وجعلنی مبارکاً اینما کنت و اوصانی بالصلوٰة و الزکوة ما دمت حیا و برا بوالدنی ولم يجعلنی جباراً شقیاً و السلام علی یوم ولدت و یوم اومت و یسوم ابعث حیا» یعنی عیسیٰ علیه السلام یاتغان بیرندن جواب بیروب ئه یئدی حقیقتده مین الله تعالیٰ نک قلی دیوب اول اوزینک قلغی برله نلگه کیلدی عیسیٰ علیه السلامنی تگری دیوب ئه یئدی لر نی رد یعنی قایتاروب الله تبارک و تعالیٰ میسکا کتاب بیردی یعنی انجیل کتابی دخیده الله تبارک و تعالیٰ مینی پیغمبر قیلدی دخیده قایدغه بولسامه مینی مبارک قیلدی یعنی فائده بیرگوجی علمک اویره تگوجی قیلدی. روایت قیلنمش بولدی الله تبارک و تعالیٰ عیسیٰ علیه السلام نک طووی برله ن عقلم کامل قیلدی انجیل ایندیر مکن پیغمبر قیلماقن خبر بیردی وینه ئه یئدی عیسیٰ علیه السلام الله تبارک و تعالیٰ میکانماز اوتهمک برله بیوردی مالم بولسه زکات بییرمک برله بیوردی یا ایسه زکات برله بیوردی دیونک معناسی نفسینی ناچارلقمن پاک قیلوب برله بیوردی ترک بولغان مدهده دخیده آنامه ایزگولک قیلماق برله بیوردی و حال اولسر الله تبارک و تعالیٰ مینی اوصال تکبر قیلماق الله تبارک و تعالیٰ نک سلامی مینم اوزهریه طوغان کونیده دخیده بولگان کونیده دخیده ترک بولغانم حالده قوبارلقان کونیده. الله تبارک و تعالیٰ نک سلامی مینم اوزهریه دیه کندن الله نک قهری و عذابی دشمانلاری اوزهرینه دیهک بولور (تفسیر قاضی) ئه یئدی لر مریم رضی الله عنها عیسیٰ علیه السلامنی کورتهروب قایتوده

جهودلردىن ياشروب كېلورايدى بو آتاسز بالانى قايدىن طابىك دىب ئەيتمە سونلر
ديوب يولكە بوزچىلر يولقىدى مريم رضى الله عنها آلاردىن يول صورادى بوزچىلر
تىگانه كلى يول كورسە تىلر بر روايتدە صو آرقلى يول كورسە تىلر مريم رضى الله عنها
اول يولكە مەنتلەندى مشقت كوردى بوزچىلرنىڭ نىتى بۇزوق صو آرقلى چىغاندە
آياغىن تەنن كوروربىز ديوب ايدى مريم رضى الله عنها بوزچىلرگە كۆكلى قالوب
« اَللّٰهُمَّ اَرْفَعِ الْبَرَكَهَ عَنْ حَرْفَتِهِمْ » يعنى يارب بولارنىڭ كسىلرندىن بركاتنى
كوتەردىوب بىدعا قىلدى. « حكايەت » مريم رضى الله عنها عيسى عليه السلامنى بر
كون مدرسەگە ايلتوب استاذغە ئەيتدى بو اوغلىنى كۆب اوپرەت آرزوق دىدى
معلم قېول ايتدى مريم رضى الله عنها كىتىدى معلم ئەيتدى يعنى خەلق ئەيتدى الف دىگىل
عيسى عليه السلام الف دىدى معلم بى ديوب ئەيت دىدى عيسى عليه السلام نى دىدى
معلم اوچ مرتبە بى ديوب ئەيت دىدى عيسى عليه السلام ھىمان نى دىدى معلم ئەيتدى
اگر الف بى اوپرەنمەسەڭ اېچدىن اوپرەن عيسى عليه السلام ئەيتدى اېچدى دىك نى
دىگان سوز دىدى معلم ئەيتدى قاراسن اوپرەن آندىن صوڭ مەناسن اوپرەنورسڭ
عيسى عليه السلام مېن مەناسن بلمەگان نەرسە نى اوپرەنمە دىدى معلمنىڭ آچووى كىلدى
عيسى عليه السلامنىڭ يا ئاغىنە صوقدى عيسى عليه السلام كىچكە قىر اولطردى كىچ بولغاچ
خەلقگە ئەيتدى سېن آنام سوزن توتماڭك آنام كۆب اوپرەت آرزوق دىدى
سېن بر نەرسە اوپرەتەڭك اما يا ئاغىنە صوقڭك دىدى معلم ئەيتدى سېن قارشىڭ
عيسى عليه السلام ئەيتدى سېن اېچدى مەناسن اوپرەت دىسەم مېنى قىنارسىڭمى معلم ئەيتدى
مېن اېچدى مەناسن بلمەيىن عيسى عليه السلام ئەيتدى سېن بلمەسەڭ مېن سىڭا اوپرەتېم
معلم اوپرەت دىدى عيسى عليه السلام ئەيتدى الف الله تعالى نىڭ آلاسى يعنى نەمىتى
(ب) بقاسى يعنى الله تعالى نىڭ دائىما قالغوچى بولماق (ج) الله تبارك وتعالى نىڭ
جەلى يعنى كوركاملق قىلماق (د) الله تبارك وتعالى نىڭ ملكىنە يعنى پادشاھلىغىنىڭ
دائىم بولماق ىنە بر مەناسى (ا) آدمدىن عبادت قىلماق (ب) بشارت يعنى سوينچ
آدمنىڭ عبادت قىلماق اوزەرىنە (ج) قىللىق اوزەرىنە جەھد يعنى اجتهاد قىلماق (د)
عبادتكە اجتهاد قىلماق طاعتكە دايمچىلىق قىلماق اوجماخقە كروگە دلالت قىلغوچى (ھوز)
مەناسى يعنى آدم عليه السلام نىڭ آرزووينە ايبەردى يعنى بىغداي يېمەش آشادى
(خۇطى) يعنى آدم عليه السلامنىڭ گناھسى يوغالدى (كَلَمَن) يعنى آدم عليه السلام
الله تبارك وتعالى گە سويەلەدى شول سېببىلى الله تبارك وتعالى گناھسىن يارلىقادى
آدم عليه السلامنىڭ الله تبارك وتعالى گە سويەلەگان سوزى يارب حېببىڭ

محمد عليه السلام حرمتينه گناهمنی یارلقا دیگان سوزی ایدی (سعصص) معناسی یا آدم چونکه حبیبم محمدنی وسیله قیلدک حاجتکنی صوراً کیهچیلکرکنی کامل قیلیم دیمک بولور قاپچان کیچچ بولدی ایسه مريم رضی الله عنها اوغلی عیسی علیه السلامنی آلورغه کیلدی معلم ئهیتدی ای مريم بو اوغلك بزدن علملك اویره نورگه احتیاجی یوق بز آنسن علملك اویره نورگه تیوش دیدی (حکایت) مريم رضی الله عنها عیسی علیه السلامنی یوز آغار توجی بویاوجیغه هنر اویره تورگه شاکردلکگه بیردی بو بویاوجی بوزلرنی هر تورلی بویاوغه بویار ایدی عیسی علیه السلام کونلرده بر کون استاذینه ئهیتیمیچى بارچه بوزلرنی بر بویاوجی کيسمه گینه صالدى استاذی مونی بلوب ای نادان بوزلرنی خراب ایتکانسک نیک بارنده بر کيسمه گنه صالدى آلارنىڭ تورلیسینه تورلی توش کیرهك ایدی بارن بر کيسمه گنه صالحاچ بارده بر توسلی بولا ایچ! اول دیوب آچولاندى عیسی علیه السلام ئهیتدی سین نله گانچه تورلیسی تورلی توسده بولور نیندی بویاوجی بوز کیرهك دیدی استاذی فلاچچه دیوب ئهیتدی عیسی علیه السلام کيسمه کنن بر بوزنی آلدی تمام استاذی تله گان بویاوده آنسن ایکنچیسن اوچنچیسن آلدی تمام استاذینک بویاوجچه حاصل اول کون بر کيسمه کندن عیسی علیه السلام یکرمی بیش توسده بوزچاردی بوزچیلر حیران بولوب بو سحرچیمی بولورغه کیرهك کيسمه ك بر بویاوجی بر دیوب بویاوجی بوزلرنی صوغه یوبوب قارادیلار اصلا اوزگه رهمه دی عیسی علیه السلام گه ئهیتدی بونی تورلی حکمت بر تورلی بویاوجی کيسمه گندن تورلی توسده بویاوجی عیسی علیه السلام ئهیتدی بونک حکمتی الله تبارک و تعالی نك قدرتی مین الله تبارک و تعالی نك پیغمبری بس بوزچیلر بارچهسی «لا اله الا الله وان عیسی رسول الله» دیوب ایبان کیلتردی الله تبارک و تعالی نك «واذ قال عیسی ابن مريم للحواریین» دیگان آیتنده حوار بیردن مراد اوشبو بوزچیلردر حوار بینک معناسی آغار توجی دیمک بولور بر قیلده آق یوزلی آدملر دیمک بر قیلده آق کیمیم کییوچى آدملر معناسنده. ئهیشلر حق سبعمه و تعالی هر پیغمبرگه شول زمانده آدملر ماقتاناچق نرسه لرنی جرح قیلماق برله معجزه کرامت بیردی ابراهیم علیه السلام زمانده مال توارغه قوراونورلار ایدی حق سبعمه و تعالی ابراهیم علیه السلام غه شول قدر حیوانات بیردی حتی قرق مگ قویغنه بار ایدی هر مگ قویغنه براتی بار ایدی اول اتنک موینینه آلتون تاغا ایدی ابراهیم علیه السلام گه نیک بولای آلتوننى ات موینینه طاقنک دیگان کشى گه ئهیتده در ایدی دنیا مالی ئوله کسه اوخشاشلی ئوله کسه اتکه

معقول شونڭ اوجون انكه طاقدم ديوب موسى عليه السلام زماننده سحرچيلق مشهور ايدى حق تعالى موسى عليه السلام گه بر طاياتى بيردى بار سحرچيلر حيران قالدى نيجه ملك سحرچيلار ايمان برله مشرف بولوب اوجماخلق بولكيلار عيسى عليه السلام زماننده طبيبچيلق غه قروانوو ايديلر چوق سبحانه و تعالى عيسى عليه السلام گه شوچلاين ككرامت بيردى حتى ثولكلرنى ترگزىز ايدى. طبييلار عاجز بولكيلار پيغمبرم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم زماننده علملك وهم سوزگه اوستالغ غه ماقتانور ايديلر حق سبحانه و تعالى پيغمبرم صلى الله عليه وسلم نى شوچلاين سوچك نللى قيلدى ككرامت قيلوب كلام شريف يعنى قرآن ايندردى بارچه آدملىر حيران بولوب عاجز قالكيلار حتى الله تبارك و تعالى كلام شريفنده نه پته در اى آدملىر اگر سز مينم قلم محمد كه ايندرگان قرآنغ شبيهه قيلساكز قرآن سورسى اوخشاىلى برگنه سوره ترتيب قيلوب اوزكز برله ن بولغيان آدملىرى شول اوزكز ترتيب قيلغاي شونكه اونده كز اگر بر سوره ده ترتيب قيلساكز بس تورغ اوطنسن صافلانكز شوچلاين او ط اول آنك اولنى آميلرهم پوت طاشلارى ديوب قوله تعالى «فَان لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ» روايتدر كونلرده بركون عيسى عليه السلام اناسى مريم رضى الله عنها غه اى آنام حق تعالى بزنى نى اوجون خلق قيلدى ديدى مريم رضى الله عنها نه يتدى طاعت و عبادت قيلوا اوجون عيسى عليه السلام نه يتدى چونكه الله تبارك و تعالى بزنى طاعت و عبادت قيلوا اوجون ياراتسه طاغغه باريق آنده عبادت قيليق بزگه مونك آدملىر بورچووندىن طاعت و عبادت قيليق طنچلق برله توكل ديدى چونكه عيسى عليه السلام قيس شهرنده طبيبلق قيلور ايدى شول سببلى آورو كشيلىر دائم كيلوب تورورلار ايدى مريم رضى الله عنها برله عيسى عليه السلام طاوغه بارديلار كونوز روزه بولوب طاعت و عبادتگه مشغول بولكيلر كيچنى جعدى اسملى اولن برله رزقلانور ايدمىلر كونلرده بر كون عيسى عليه السلام آغز آچار اوجون هم رزقلانور اوجون جعدى اسملى اولهننى جيبارغه كيتدى حق سبحانه و تعالى نك فرماتى برله عزرائيل عليه السلام مريم رضى الله عنها گه كيلوب سلام بيردى مريم رضى الله عنها سلام قايتاردى سين كم ديوب صررادى عزرائيل مين ديدى مريم رضى الله عنها نى اشك كيكلك ديدى عزرائيل عليه السلام سينك جانكئى آلورغه واوجماغغه ايلتمه گه كيلدم ديدى مريم رضى الله عنها نه يتدى بر ساعت صبر قيل اوغلم عيسى كيلسون وداع قيليم آنسن صوك جانمنى آل ديدى عزرائيل عليه السلام ميكا فرصت يوق اجلمنى كيچكدر قولدىن كيلمه س ديو مريم رضى الله عنها نك جانن آلدى قايجان عيسى عليه السلام قايتوب كيكلى ايسه آناسن يوقلى ديوب حساب قيلدى

هیچ سوزش بته دی اول عبادتکه توردی قایجان اشقام وقتی بیتدی ایرسه ای آنام تور اشقام بیتدی نماز او قوغل نماز قضاغه قالها سون دیدی آناسندن هیچ جواب بولمادی حتی یسیع وقتی بیتدی عیسی علیه السلام آنام طاعت عبادت قیلوب آرغاندر دیوب خیال قیلدی عیسی علیه السلام مریم رضی الله عنها او یغانور دیوب او یلاب همان افطار قیلمادی اول خالده هوادن طاوش ایشتندی مریم دنیادن رحلت قیلدی دیور عیسی علیه السلام یغلی باشلادی ینه طاوش کیلدی یا عیسی «اسکت!» دیوب یعنی ای عیسی یلاما تیک تور دیک بولور عیسی علیه السلام یغلاوندن توقتاب آنام آغز آچی دنیادن آج اوتدی دیوب او یلادی اول هالنده یوقوغالب بولدی آزغنه یوقوغه کیتوب آناسینی توشنده اوچماخده کوردی ای اوغلم مینم اوچون دنیادن آنام آج اوتدی دیوب قایغما حق تعالی میگنا شول قدر نهمت بیردی حسابن برخدا اوزی بولور دیدی ایرته گیسن عیسی علیه السلام توروب شهرگه باردی خاتونلارغه آنام دنیادن اوتدی غسل قیلورغه یاردهم ایکنز دیدی خاتونلر عیسی علیه السلامنی تانوب در حال جیبولوب کیلکیلر ایرسه کوردیلر مریم رضی الله عنهامنی یوولوب کفنگه چورنالمش شول زمان کوزلرنسن غایب بولدی عیسی علیه السلام آناسندن صوگ الله تبارک و تعالی ننگ امری برله شهرلرگه اوللارغه یوروب طبیبلق قیلورایدی دواسی الله تبارک و تعالی ننگ فضلی برله دعا قیلوب صحتله ندرمک ایدی عیسی علیه السلام بنی اسرائیل آراسینه کروب آدملرنی حق یولغه اوندهب «الاله الا الله وان عیسی رسول الله» دیوب شه یکنز دیدی

بنی اسرائیل معجزه کورسه ت دیدیلر عیسی علیه السلام شه یتدی «انی قد جئتکم بایة من ربکم انی اخلق لکم من الطین کهیئة الطیر فانفخ فیه فیکون طیرا باذن الله و ابرئ الاکمه و الابرس و اخی الموتی باذن الله و انبئکم بما تا کلون وما تکفرون فی بیوتکم ان فی ذلک لآیة لکم ان کنتم مؤمنین» و مصداقا لها بین یدی من التوریه و لاهل لکم بعض النبی حرم علیکم و جئتکم بایة من ربکم فاتقوا الله و اطیعوا ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم» دیوب معناسی اول بولور حقیقتده مین سرگه تکرکز الله تبارک و تعالی دن علامت معجزه لر برله کیلدم حقیقتده مین بالچقمن قوش صورتلی نرسه یاصیهن بس آکا اوف دیوب نوره من الله ننگ اذنی برله اوچا تورغان ترک قوش برله دخیده طوغیشدن کوزسز بولغانلرنی کوزلی قیلان آلاته نلی آدملرنی صحتله ندره من دخیده ٹولکنی ترگره من الله ننگ اذنی برله دخیده سز ننگ آشاغان رزق لارگز برله خبر بیره من دخیده اؤیگزده جیبوب

قويغان نرسه لرگزنى بلوب هيچ كىمن صوراشى خبر بيره من تورات كتابى حق،
الله تبارك و تعالى دن موسى عليه السلامگه ايندرلگان كتاب آنى راستقه توتامن سزنىڭ
فائده نرگه تورات حرام بولغان نرسه لرنىڭ بعضىن حلال قىلانمىنى موسى عليه
السلام شريعتىندە حيوان اچ ماينى بالقى ايتى تويە ايتى شنبە كىون اش اشلمەك
حرام ايدى الله تبارك و تعالى سزنىڭ رېگىز هم مېنىم رېم بس الله تبارك و تعالى نىڭ
امرىنە اطاعت قىلىڭىز و هم ميگىا بوى سونگىز «لا اله الا الله وان عيسى رسول الله» دىوب
ئەيتوب الله تبارك و تعالى گە عبادت قىلىڭىز حقيقتدە توغرى يول او شېودر دىدى
قايجان بنى اسرائيل عيسى عليه السلامن بوسوزلر نى ايشتىلر ايرسە بالچقندن بر قوش
صورتى ياصا قاناتىنڭ توگى يعنى جوني بولماسون ترولوب اوچسون دىدىلر عيسى
عليه السلام بنى اسرائيلنىڭ تله گى برلە بالچقندن بر قوش ياصادى اوف دىوب
ئوردى باذن الله بالچق قوش بولوب اوچوب كىندى روايتدر (سؤال)
بنى اسرائيل نى اوچون توكسىز قاناتلى قوش ياصاونى تله دىلر؟ جواب:
توكسىز قانات برلە اوچا تورغان قوش يار قانات يار قاناتنى ياصى بلەس دىوب
خيال قىلد بىلار چونكە يار قانات قوشلارنىڭ عجب رەگى چونكە يار قانات كىشى كوك كوله ر
خاتونلار كىبى حىض كورر خاتونلار ايچە گى كىبى ايكى ايچە گى بار يومر قا صالحاس
بالاسى اچىندن طووار بر ايچە گىدىن بالاسىنە سوت ايەزور بر ايچە گىدىن اوزى
سوت ايپەر كورنەز كورمەس آخشامدىن سوك بىر ساعت اوچوب يورر رزقن
استەر موفى كوروب بنى اسرائيل بعضىلرى ايمان كىلتد دىلر روايتدر عيسى
عليه السلام دۇم كوز سزنىڭ كوز اورنىنە ايكى كىسەك بالچق ياشدروب قويوب
دعا قىلور ايدى باذن الله ايكى كوز بولور ايدى عيسى عليه السلام ياننە مكلەب
آورو بولور ايدى هر قايسىنە دعا قىلوب باذن الله شفا بولور ايدى روايتدر
بنى اسرائيل عيسى عليه السلامگە ئەيتدى هر آوروغە دوا قىلاسڭ بولار برلەن گنە
سىنىڭ پىغەبەرلىككە اينانمىز ئولك ترگىزسەڭ حق پىغەبەر دىوب ايمان
كىلتىرىز دىدىلر عيسى عليه السلام قايسى مېتنى ترگىزمىكى تلىسز دىدى
كورسە تىدىلر عيسى عليه السلام دعا قىلدى ميت ترولوب الله تبارك و تعالى نىڭ
برلكىنە عيسى عليه السلامنىڭ حق پىغەبەر ايدىكىنە شهادت بىردى اما بنى اسرائيل
هەمان اينانما دىلر بو ياڭا ئولگان كىشى بلكە جاني چغوب بتمەگاندر اگر
ايسكى ئولكىنى ترگىزسەڭ حق پىغەبەر سىن دىدىلر عيسى عليه السلام كىنىڭ تىلمە كنى
تلىسز دىدى سام بن نوح عليه السلامنىڭ قېرىن كورسە تىدىلر عيسى عليه السلام ايكى
ركعت نماز او قودى «ياسام قم باذن الله تعالى!» دىدى گور يارلى لىبىڭ يا رسول الله

دیوب سام ترلوب گوردن چندی کوردیلر آق صاقاللی آق ساچلی اوزون بویلی ایکن عیسی علیه السلام سینک زمانکده ساچ صاقال آغارمق یوق ایدی نی سبیلی ساچک صاقالک آغاردی دیدی سام ئەیتدی بلی یاعیسی روح الله مینم ساچم صاقالم هم قارا ایدی یاسام قم باذن الله دیگان طاوشنی ایشتکاج قیامت کونی بیتکن دیوب قه رقودن ساچ صاقالم آغاردی دیدی عیسی علیه السلام ئەیتدی ای سام ترکک کیره کبی یا ایرسه ٹولک تلیسکمی دیدی سام ئەیتدی جان آچوون بر مرتبه تانم ایدی ترکک تله مینم الله اکبر دیوب یاتوب جان تسلیم قیلدی گوراؤلگی کولک تیگرلەندی آنن سامنک ٹولگانن اولطروب حساب قیلدی دورت مگ یکر می یل بولمش والله اعلم بو حالنی کوروب کوب کشی مسلمان بولدی . حکایت عیسی علیه السلام صبی وقتند صبی بالالارغه ایولرنه پشرگانلرن نی نهرسه حاضرلەگانلرن ئەیتور ایدی بالالار ایولرینه قایتوب مینکده آشارغه فلان نهرسه نی بیرکز دیوب آنا آناسندن صورارلار ایدی آنا آنالاری سینکا کم ئەیتدی آنی دیوب صورارلار ایدی عیسی ئەیتدی دیوب جواب بیورلر ایدی بس آنا آنالاری عیسی برله اوینماکز دیوب بالالارن برالوغ ابوگه یابوب قویدیلار عیسی علیه السلام بالالارکز قایدە بو ایوده توگلهی دیدی یوق آندە مایه بوللار برله دوکغزلار دیدیلر بس عیسی علیه السلام مایهول هم دوکغز بولورلار اوشانداق دیدی آچوب قاراسالار بالالاری دوکغز هم مایهول بولغانلار عیسی علیه السلامنک معجزه سندن بری کوککن مائده یعنی رزق کیله کیر آیت قدیمه ننگ مضمونچه قاپچان الله تبارک و تعالی حوارییون اوزه رینه مینکا ایبان کیلترکز وهم پیغمبرمه ایبان کیلترکز دیوب عیسی علیه السلام آرقلی وحی قیلدی ایرسه حوارییون ایبان کیلتردی یا رسول الله سین شاه بول بزمسلمانلار مز دیدیلر شول وقتنی حوارییون ئەیتدیلر یاعیسی ابن مریم سینک ربک بزگه کوککن رزق ایندر وگه کوچی بیتهرمی دیدیلر عیسی علیه السلام ئەیتدی مونک اوخشاشلی نهرسه لرنی صورادن صاقالنگز اگر مؤمن بولساکز دیدی حوارییون ئەیتدیلر کوککن کیلگان رزقنی آشاسبز کیله کوکلبز اولطرسون دخیده سینک حق پیغمبر ایکنکنی بلوب کوککن رزق اینگانگه بزهم شاهد بولور بزدیدیلر عیسی علیه السلام مناجات قیلدی یارب کوککن بزگه رزق ایندر بزنگ اولبزرگه هم آخر بزگه عید بولسون دیدی روایتدر قاپچان حوارییون عیسی علیه السلامن کوککن مائده اینونی صورادیلار ایرسه عیسی علیه السلام قومینه اونوز کون روزه توتکز دیوب بیوردی اونوز کون روزه توتدیلر مونک صوننده عیسی علیه السلام یارب کوککن مائده ایندر دیوب مناجات قیلدی حق سبحانه و تعالی وحی قیلوب ئەیتدی حقیقتده مین اول مائدهنی ایندر من مائده رزقن

آشاغاننىڭ سوڭىنىدە بىر مەن كىرلىككە توشىشە آنى شو ئىچلاين غىلاب بىرلە غىلاب قىلور مەن
 عالمىدە ھېچ آندى غىلاب بىرلە غىلاب قىلمادم يەنى ھېچ كىمى آندى غىلاب بىرلە
 غىلاب قىلمادم بىس عىسى عليه السلام غىسل قۇيۇندى جون كىيىن كىيىدى بىكى رىكەت
 نماز او قوب دعا قىلۇپ باشن بوگوب اولطردى شول زمان بىكى بۇلۇپ ظاھىر بولۇپ
 قىز آش يالۇق بىرلە حوار بىيۇن جىاعتىنىڭ اور تاسىنە توشىدى بوھالنى كورۇپ عىسى
 عليه السلام يىغلاپ يىتىدى يارب مەن بىندە كنى شىكە قىلغۇچىلاردىن قىل يارب بو مائىدەنى
 بىزگە كىتوكلك وھم غىلاب قىلما رىھەت قىل دىدى مۇنىڭ سوڭىدە اورىندىن طورۇپ
 طھارت آلدى نماز او قوب يىغلادى مۇنىڭ سوڭىدە ئىيتىدى ياھوار بىيۇن سىزنىڭ اىزگورەك
 بولغانىز آشياولقنى آچىز دىدى حوار بىيۇننىڭ الوغسى شىمىون يارسول اللە بو آشياولقنى
 آچماق سىڭلا يىغراق دىدى عىسى عليه السلام يىنە طورۇپ طھارتلە نوب نماز او قوب
 يىغلاپ «بىس اللە خىر الرافىن» دىوب آشياولقنى آچدى آشياولقنىڭ اچىدە قىچقىسىز
 كىباب بولغان بالق ماى طاموب طورادىر بالقنىڭ باش اوچىدە تىوز صاوتى تولى
 تۇز قویرىغىدە سىركەسى تولوغ سىركە صاوتى تىرەسىدە قوزغالاقىدىن باشقىدە ھىر
 تورلى باشقىدە نەرسە لىر قىياردىن ھىم غىرىلرىنە شول بالق ياندىدە بىش كۆمەچ
 بىرسىنىڭ اوستىدە زىتون يەنى آغاج ماى اىكىنچىسىنىڭ اوستىدە بال اوچىنچىسىنىڭ
 اوستىدە صارى ماى دورىنچىنىڭ اوستىدە بىنبرى يەنى قورت روسلار «صىر» دىلر بىشچىنىڭ
 اوستىدە قوللما بارايدى بىس شىمىون ياروھ اللە بو نىعمەتلەر دىنبا نىعمەتلەرنىمى يالسىدە آخىرت
 نىعمەتلەرنىمى دىدى عىسى عليه السلام ھېچ قايسىنىدىن اىھەس اللە تبارك وتعالى نىڭ
 قىدەرت بىرلە خلىق قىلغان نىعمى دىدى اى حوار بىيۇن صوراغان نىعمەتكىزنى آشا كىز دىخىدە
 شىكە قىلگىز اللە تبارك وتعالى سىزلىرگە آرتقى نىعمەتلەر بىيرى دىدى بىس حوار بىيۇندىن
 نى قىدەر آدم بولسى باى فقىر الوغ كچك سوقۇرۇغىرىپ و آورو كىسنىلەر بارچەسى آشادىلر
 فقىر كىشى بو مائىدە شرافىتىدە ھىرى بو بىنچە باى بولدى صوقىلارنىڭ كوزىنە شىفا بولدى
 آورولار صەھت طابىبى قاچان آشاب طوبىدىلار اىرسە آشياولق بار نىعمى بىرلە كوككە
 كوتەرىلدى اىرتە گىسىن يىنە اىرتە بىرلە بىكى بۇلۇپ بىرلە حوار بىيۇن آلدىنە اىندى حتى
 قىر كۆن ھىر كۆن اىرتە بىرلە اىنوب توش وقتىدە كوككە كوتەرىلور اىدى نىيىدىگىنە
 فقىر بو مائىدەدىن آشاسە ھىرى بو بىنچە فقىرلىك كورمەدى نىيىدىگىنە آورو بو نىعمەتىدىن
 آشاسە ھىرى بو بىنچە آورو كورمەدى مۇنىڭ سوڭىدە اللە تبارك وتعالى ھى قىلدى
 اىيىدى بو مائىدەدىن فقىرلىر بىرلە آورۇلارغىنە آشاسون بايلار سلامت كىشىلر آشاماسون
 بىس بايلارنىڭ سلامت كىشىلرنىڭ بىغىسى حق تعالى نىڭ بو ھىكىمىدە رضا بولمادىلر
 حق سىبھانە وتعالى آلارنىڭ صورتىن اوزگار توب دوڭغىز صورتلى قىلدى اىرتە گىسىن

طورسالر چوبلکلرده تیرسلکلرده تیردک آشاپ ڈولهن آشاپ یوریلر قایچان حوارییون بوخالنی کوردیلر ایسه بیگ قورقوب صورتلری دوگنز برلغانلاری اوچون یغلاب عیسی علیه السلامغه کیلوب خبربیردیلر عیسی علیه السلام کیلوب قارادی دوگنزلارنی کوروب یغلابی دوگنزلارغه یومشاقلق برله برهم برهم اسملری برله چاقردی بس دوگنزلار یغلاب اوزیننگ کم بولغانن باشی برله اشارت قیلور ایدی اما سویله شه آلماسلار ایدی بو صورتلری اوزگه رگان سیکسان اوچ کشی ایدی صورتلری دوگنز بولغاچ اوچ کون یوروب بارچه سی هلاک بولدیلار قالغان حوارییون جماعتی یاروح الله دخی ده مائده اینسه ینده بعضیز گناهغه توشوب هلاک بولوریز بو مائده نی صورابوزغه توبه قیلدیق اییدی مائده نی تله مییز دیدیلر موندن صولگ مائده اینسه بس بولدی.

(حکایت) کونلرده برکون عیسی علیه السلام بولدن بارغانه برجهود قایدہ باراسلگ ای آروسز خانون اوغلی دیدی عیسی علیه السلام ننگ کوگلینه بو سوز آور کیلیدی جهودکه بددعا قیلدی جهود درحال یغلوب ٹولدی جهودلر بوخالنی کوروب آچولاری قاباردی حیلہ مکر برله عیسی علیه السلامنی ٹولتررگه قصد قیلدیلر عیسی علیه السلام جهودلرننگ مکرن بلوب بر اویوگه کردی جهودلر ایوننگ تیره سننن چورناب آلدیلار جهودلرننگ آرننندن (ططوش) آتلی بر قیلکه (یشوغ) آتلی جهود مین طوتوب آلوب چغیمده ٹولتریگ اگر مینم صورتیمه کروب چقسه اینانما کز اول سحر چیدر دیوب عیسی علیه السلام آرنندن ایوگه کروب کیتدی حق سبحانه و تعالی عیسی علیه السلامنی کوگگه کوتردی جهودکه عیسی علیه السلام صورتن بیردی بر نیچه وقت جهود عیسی علیه السلامنی ازلهب طابیی چغنی عیسی آنده یوق دیوب خبربیردی ططوشنی عیسی سین سن دیوب طوتوب طاغانغه آصوب ٹولتردیلر ایرته گیسن قاراسه لر طاغانده عیسی ترگل ططوش عیسی علیه السلامنی آصادیلار هم ٹولترمه دیلر نیتته کلام شریفنه نه یقور

«وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه لهم» معناسی اول بولور ٹولترمه دیلر هم آصادیلار اول عیسی نی لیکن آصقان کشیلری جهودلر کوزینه عیسی قیافتلی کورنوی. ده یمشدر عیسی علیه السلام بو کونده ترک دورتنچی قات کورک اوستنده قایچان زمانه آخری بولوب دجال چقسه عیسی علیه السلام دمشق قالاسنده آق منارهغه ایندر حق تعالی عیسی علیه السلامنی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم ننگ امتینه رحمت اوچون ایندرر چونکه دجال ملعون چغوب آدملرگه زورفتنه قوبارر تکریلک دعواسن قیلور بریاغنه اوط بر یاغنه صوبولور دجالغه ایبه رگان جهود کوب بولور مؤمن مسلمان مکه مدینه شهرینه جمییلور قایچان دجال مکه مدینه شهرینه قصد قیلسه عیسی علیه السلام ایننگای حضرت مهدی ظاهر بولغای حضرت عیسی علیه السلام ایندی دیوب طاوش بولغای

دجال ملعون اول طاوشنى ايشتوب صوده ئرگان تۆز كوك ئرگاي درحال عيسى عليه السلام يمتشوب دجالنى ئولترگاي دجالنىڭ عسكىرى يتمش مڭ جهودلر طاولارغه قاچقايلا راول زمان طاولاردن طاوچوقۇرلرئىن موندە جهودلر بار ديوب طارش كىلماي مؤمنلر باروب ئولترگايلىر ئەيمىشلىرى عيسى عليه السلام يىر يوزىنە اينگاج قرق يىل خليفەلك قىلغاي پيغمبرمزمحمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نىڭ شريعتنچە عەل قىلغاي يىر يوزى عدللك برله ومال نعمت برله تولغاي وهم عيسى عليه السلام اويىلەنوب اوغلى قزى بولغاي والله اعلم بالصواب آندن صوڭ وفات بولغاي يىردە دفن قىلغابلا ر.

قصه يحيى و يونس

علماء تواريخ شويله نقل قىلورلار حضرت عيسى عليه السلام هروس پادشاه زمانندە دنياعه كىلى اول هروسنىڭ پايتختى انطاكيە شەرى ايدى هروسنىڭ تصرفندە كوب شەرلر بار ايدى عبرانى، يونانى، افرنج خلقلرينە پادشاه ايدى چونكە عيسى عليه السلامنىڭ پيغمبەرلىك خەبرى مشهور بولغاچ وهم انجيل كىتابىنىڭ حكى شايە بولغاچ جهود پادشاهى هروس انجيل كىتابىن مكرره كوروب عيسى عليه السلامغه ايلچى يىبەردى آتاسز عيسى نى اوچون پيغمبەرلىك دعواسى قىلاسڭ آنا بابالارنىڭ يولنى بوزوب بزنى پوتقە تابنودن نى اوچون طيبىاسڭ وهم سىنى ايشتەمن سخرڭ برله ئولكلر ترگزەسڭ تركلرنى ئولترەسڭ ايمىش بو اشڭدن قايت يوق ايسە سىنى تارمار قىلورمن ديوب قاچچان هروسنىڭ ايلچىلىرى عيسى عليه السلامگە كىلوب هروسنىڭ سوزلرن ئەيتدىلر ايرسە عيسى عليه السلام هروسنىڭ ايلچىلىرىنە قوشوب حوارىيوندن ايكى كشى نى ايلچى قىلوب يىبەردى بارگز اول هروس الله نى بر بلوب ومىنى اللهنىڭ پيغمبىرى ديوب بلسون پوتقە تابناسونلار وهم مىنى سخرچى ديوب ئەيتقە سونلر ومىندە بولغان معجزەلرنى سزهم قىلكر آنڭ اوچون سزلىرنى يىبەرمەكم اللهنىڭ امرى برله سزهم نبى پيغمبەرلىرىز ديوب دعا قىلوب يحيى برله يونس نى يىبەردى بيت المقدس برله انطاكيە شەرىنىڭ آراسى جەيەو بوروجىگە آلتى آيلىق يول ايدى يحيى برله يونس آلتى آيلىق يولنى اللهنىڭ قدرتى برله اوچ كون بوروب انطاكيە شەرىنە يىتىدىلر عيسى عليه السلام هروسنىڭ ايلچىلىرىنە خط بىردى خطنە يازغان: اى دنيا آخرت ياوز هروس! بن رسول خدا روح القدس سىنى ايهانغە اوندەر اوچون ايكى شا كردمى يىبەردم اگر مىنى پيغمبەر بلوب انجيلنى قبول ايتسەڭ خوش اگر قبول ايتسەسەڭ بو ايكى شا كردم باشكا يىتەرلر، دىهش انشاء الله ديهەمش. كىلك مقصودقە يحيى برله يونس قاچچان

انطاکیه شہرینہ بیتدییلر ایرسه صحراده برقاری کتوچیگه اوچرادیلر سلام بیردیلر کتوچی سلام آلدی ای گوزهل یگتکر قایسی شہردن کیله سز قایسی شہرگه باراسز کسبلرگز نی نرسه دیدی یحیی برله یونس ئەیتدییلر: بز قس قس شہورندن کیله بز سز نلگ انط کیه شہرینلگ پادشاهسی هر وسنی اسلام دیننه اوندهمک اوچون بزلرنی عیسی روح الله علیہ السلام بیبهردی دیدیلر اول کتوچی ئەیتدی اگر سز عیسی روح الله نلگ ایلچیس بولساگز حضرت عیسی ده بولغان معجزه سزده هم بولورغه کیرهک بو ایکی یگت کتوچینلگ اسمن صورادیلر کتوچی ئەیتدی اسم (حبیب نجار) در بز نلگ انطاکیه ده حبیب اسملی کوب کشی بار مینی بالطاشن بلگانمه کوره حبیب نجار دیلر بس بو یحیی برله یونس ای حبیب نجار الله تبارک و تعالی بزلرده حضرت عیسی نلگ معجزاتلرنی روزی قیلمش آورورلرغه شفا بیرو، صوقلرنی کوزلی قیلحق، آلاته نلی لرنی سلامتله ندرمک اوخاشاشلی دیدیلر حبیب نجار ئەیتدی ای عیسی علیہ السلام نلگ ایلچیلری کوب زماندن بیرلی بر آورد اوغلم بار آگار دعا قیلگن سلامتله نوب عیسی علیہ السلامغه امت بولسون دیدی ایلچیلر اوغلگنی کورسەت دیدیلر حبیب نجار ایلچیلرنی اؤیووینه آلوب قایتوب قدر حرمت قیلدی موندن صولگ اوغلن کورسەتدی اول ایکی ایلچیلر حبیب نجار اوغلی نلگ بارچه نەنن صیبادیلر بالا بادن الله شفا تابدی آتاسینلگ خدمتن قیلا باشلادی حبیب نجار بو حالتنی کور- روب اوزی دغانونی بییش بالاس برله ایمان کیتردیلر بو خبر انطاکیه شہری اچنە فاش بولدی بو ایکی ایلچیدن الله تعالی نلگ ادنی برله کوب کشی شفا تابدی بو ایکی ایلچی شہر اچنە آدملرنی ایمانغه اوندهب دولار قیلور ایدیلر القصه بو خبر هر وس پادشاهغه ایشتولدی هر وس پادشاه در حال ایلچیلرنی حضورینە چاقروب سز کم سز دیدی بو ایکی یگت بز حضرت عیسی علیہ السلام نلگ ایلچیلری دیدیلر ئەیتدی نی اوچون وکمه ایلچی بولوب کیلگنر بو ایکی یگت ئەیتدی سینی پوتقه تابنمقەن طیباق اوچون سیک ایلچی بولوب کیلک دیدیلر هر وس ئەیتدی پوتدن باشقه تکریمز بارمی ایلچیلر ئەیتدی پوتلر تگری ایرمه س تگری شول بولور بیرلرنی وکولکرنی آی وقویاشنی یاراتقوچی برالله در پادشاه ئەیتدی سز اوزگزنلگ تورغان اورنگرغه قایتوب تورگنر اوچ کوندن صولگ مصلحت قیلورمز دیدی حاصل الکلام بو ایکی ایلچی حبیب نجار اؤیووینه قایتدییلر ایرته گیسن انطاکیه شہرینلگ بازارى اچینە لروب فقروب الله تبارک و تعالی نلگ ذکرن ئەیتوب آدملرنی آشکارا ایمانغه اونده دیلر هر وس پادشاه بو حالنی کوروب آچولانوب ایلچیلرنی توتدروب یوزەر قامچی صوقدروب زندانغه س آلدی یحیی برله یونس زندانده اوچ یل قالدییلر عیسی علیہ السلام بولزلنلگ کوب زمان کیلمه ولرنندن خبرلرن بلمک اوچون

حوارييون جباعتندن شمعون اسملى يكتنى آنطا كيه گه ينه ييبهردى شمعون قايچان
 آنطا كيه شهرينه بيتدى ايرسه اوزىنى رهبان يعنى نصارا لارنىڭ عالمرى صورتندە
 قىلوب طوب طوغرى كليسه گه كروپ عبادتكە مشغول بولدى كليسه دە بولغان خىمتكارلرگە
 ھم كليسه گە كىلوچىلرگە نصارا لارنىڭ اوز رهبانلارى كووبىن آدابلىرىنى اويىرە توپ
 وعظ نصيحت قىلور ايدى كليسه دە گى رهبانلارنىڭ شمعوننىڭ علمينه وعقلىنە حيران
 بولوب ھروس پادشاهفە عرض قىلدىلر شھرمزگە بر مبارك رهبان كىلگان دىنمىزنىڭ
 اصلن اويىرە تودە وسظ نصيحت قىلودە آننىڭ كوك رهبان بولماس دىدىلر ھروسنىڭ
 كورەسى كىلوب آنى موندە كىلتىرگىز بر كورىم دىدى درحال كىلتىردىلر پادشاهنىڭ
 اوز عادتلىرىغە سلام بىردى اوز تىللىرىغە كوب وعظ نصيحت قىلدى شمعون پادشاهنىڭ
 كوكلىنە بىك اوخشادى آنطا كيه دە بولغان ھم ھروس پادشاهفە تابع بولغان باشقە
 شھىرلەردە گى رهبانلرغە باش قىلدى شمعون حتى پادشاهنىڭ كوكلىنە شول قدر
 موافق وسويكلى بولدى داۋما شمعون برلە صحبت قىلور ايدى بر نىچە وقت اوتكاج
 سوز آراسىدە شمعون ئەيتدى اى پادشاه روى زمين مین ايشتىم سىن عيسى عليه
 السلامنىڭ ايلچىلىرىن ايككى كىشىنى زندانغە صالحىم دىو سىن آلارنىڭ سوزى
 ايشتىكۈى؟ پادشاه ئەيتدى آلارنىڭ سوزى ايشتمەدم آلار مېنى باشقە بر دىنگە
 اوندە گانى اوچون آچووم كىلوب دىللىرىن صورامادىم زندانغە صالحىم آلارنى مین
 تھام اونتقان ايدىم سىن ايسىمە توشردىك شمعون ئەيتدى مصلحت بولسە اول
 ايلچىلىرىنى موندە چاقىرساڭ سوزلرن قھم قىلساق نى سوزلرى بار ايككان
 دىدى پادشاه امر قىلدى درحال ايلچىلىرىنى زنداندىن كىلتىردىلر شمعون
 ئەيتدى سزنى موندە كىم ييبهردى ايلچىلر ئەيتدى اللە امرى برلە موندە كىلدىك
 اللە ييبهردى شمعون ئەيتدى اول اللەنىڭ صفاتى ئەيتكىر لىكن سوزگىزنى
 قىسقە قىلگىز پادشاهنىڭ كوكلى يالقېماسون دىدى ايلچىلر ئەيتدى اللە اول تورور ھر
 نەرسەنى بوقتىن بار قىلور بىلرنى ھم سىلرنى ياراتدى ھر نەرسە گە كوچى يىتكوچى اصلا
 تىكەشە يوق دىدىلر شمعون ئەيتدى اللەنىڭ برلگىنە بارلىغىنە قدر تىنە دىلىگىز نارمى
 ايلچىلر ئەيتدى پادشاه نى نەرسە تەسە باذن اللە آنى قىلورمىز دىدىلر حكمت خدا شول
 كوناردە پادشاهنىڭ خاتونى دۇم كوزىز بر بالادىناغە كىلتىرگان ايدى درحال بالانى كىلتىر
 دىلر ايلچىلر بالانىڭ كوز اورنىنە كوز قدر ايككى بالچق قويوب تىللىرى برلە بالادىلار
 باذن اللە ايككى بالچق كىسە گى ايككى كوز بولوب ايلچىلر بالاغاندىن كوز قاباقلارى
 بولوب زىادە نورلى كوز بولدى پادشاه حيران بولدى شمعون ئەيتدى اى پادشاه مېھمان
 بولما بواشنى باشقە آدمە قىلور بىنە ايلچىلرگە ئەيتدى يەنە نەرسە دىلىگىز بار ايلچىلر

ئەيتىدى ئولك ترگزرمز شعرون بوسوزمگە عجبسنگان بولوب پادشاهغه اولاقلا ئەيتىدى
 بو كشيلىر ئولك ترگزەبىز ديلار بىزهم مەبۇدەمىز دن صوراساق ئولك ترگزەمەسمى پادشاه
 ئەيتىدى سىندىن ياشرن سر يوق سىن بلەسك بىزنىڭ مەبۇدەمىز ايشتەس كورمەس قايدە
 آلازغە ئولك ترگزو شعرون پادشاهنىڭ سرن بلگىچ ايلچىلىرگە ئەيتىدى اگر سىزنىڭ
 اللە كىز ئولك ترگزەسە سىزگە اشانورمىز ايمان كىلتىرمىز دىدى ايلچىلىر ئولكىنى كورسەتكىز
 اللە تبارك وتعالى ترگزىر دىدىلەر پادشاه ئەيتىدى كورسەدە بىر كشىنىڭ بالاسى
 يىدى كوندىن بىرلى آناسى اۆيۇدە يوق سببىلى كوملىمى توراشونى كىلتىرگىز دىدى كىلتىردىلەر
 ايكى ايلچى قىچروب دعا قىلدى شعرون ياشرن آمىن دىدى بالاغەجان كرۇب تورۇب
 اولطردى «اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان عيسى رسول الله» دىدى مونىڭ صونىڭ ئەيتىدى
 اى پادشاه مېنىم ئولگانىمە يىدى كون بولدى عىنى پونقە تابىقتىم اۆچون يىمى اوط يلغاسىنە
 صالحىلەر بو اوچ يىكت شفاعت قىلوب اوط يلغاسىندىن چىخار دىلار پادشاه ئەيتىدى نىندى
 اوچ يىكت بالا ئەيتىدى ايكىس بو ايكى ايلچى برسى يانكىدە اولطرغان شعرون دىدى اى پادشاه
 بل دىتكىز باطل حالىڭىز خراب بو اوچ يىكت اللەنىڭ پىغىمبەر لىرى ايمان كىلتىرگىز بولارغە
 ايدىرگىز جەننەدن قوتولورسىز دىدى پادشاه بىر آز جىاعت برلە ايمان كىلتىردىلەر باشقەلرى
 ايمان كىلتىرمەدى پادشاهغە قارشىلىق قىلدىلەر پادشاه انطا كىيەنى طاشلاب چىقىدى بس بو اوچ
 ايلچى انطا كىيە خلقىنى ئەيتىلەر بىز اللەنىڭ سىزگە پىيەر گان ايلچىلىرى انطا كىيە كافرلىرى ئەيتىدى
 سىز بىزنىڭ كىك آدم اللە تعالى بىزگە بىر نەرسە دەيدىدەدى بالغان سويلىسىز ايلچىلەر ئەيتىدى اللە
 تعالى بلور بىز البتە پىغىمبەر بىزگە البتە اوزمىزنىڭ پىغىمبەرلىكىمىزنى ايرىشدىر و واجب دىدىلەر
 انطا كىيە خلقى ئەيتىدى بىز سىزنىڭ بوسوزلرگىزدىن شولەلانمايىز اگر بوسوزلرگىزدىن طىيىمەس سىز
 سىزنى طاش برلە آتوب عذاب قىلورمىز دىدىلەر ايلچىلەر ئەيتىدى شوملىڭىز اوزگىز
 برلە اگر وعظنى ايسىڭىزگە توشسەڭىز شوملىڭىز اوزگىزنىڭ گناھ قىلماڭىز سببى سىز
 ظالم قوم سىز قايچان انطا كىيە خلقى ايلچىلرنىڭ بوسوزلرن ايشتىدىلەر ايرسە اۆروب
 صوغوب عذاب قىلورغە توتىدىلەر تا بىر كون عذاب قىلوب ايرتەگە بولارنى آصوب
 ئولترىمىز دىوب زندانغە صالحىلەر ايرتەگىسن ايلچىلرنى زنداندىن چىقاروب تىمىر
 قىچقلار برلە عذاب قىلورلارن حىيب نىجار ايشتوب يوكروب كىلوب ئەيتىدى اى مېنىم قوم
 ايمان كىلتىرگىز پىغىمبەرلەرگە ايدىرگىز آلار توغرى دىنگە ئوندى سىزدىن حق، مال صورامىلار
 انطا كىيە خلقى حىيب نىجارنىڭ سوزىن ھىچ قلاقلار بىنە آلبادىلار حىيب نىجارغە ئەيتىدىلەر
 سىندە بولار دىندەمى حىيب نىجار ئەيتىدى نى اۆچون اوزمىنى يوقىدىن بار قىلغان
 اللە تبارك وتعالى گە عبادت قىلماسقە سىز ھم اللە تعالى كىيەنە قايتورسىز
 نى اۆچون پىغىمبەرلەر سوزىن توتماق دىوب اوكىنورسىز اما فائىدە بىرمەس

میں اللہ دن باشقہنی فی اوچون نگرى دیوب عبادت قیلیم اگر رحمت قیلغوجی
 الله تبارک و تعالی میکا ضررا یرشدرگ، نلسه الله تعالی دن باشقہ ننگ شفاعتی میکافائده
 قیلماس دخیده الله ننگ عنایدن مینى صاقلاماس دیدی آنطاسکیه خلغی حبیب
 نجاردن بو سوزلرنی ایشکچ ایلچیلرنی اونقوب حبیب نجارغه آچولانوب حبیب
 نجارنی توتوب آیاغن قولن به یله پ طاش برله آتوب ئولتردیلر ئولگاندن صوگ
 آیاق آستلارینه سالوب طابقادیلار عتی اچندن اچه گیلری چغدی ایرته گیسن
 حبیبنی یاندروب کولن جیلگه سورربز ایلچیلر کیلۆب نرگزمه سن دیوب
 قاراول قویدلر قاپچان تون بولدی ایرسه حق سبحانه و تعالی بر فرشته گه بیوردی
 بار حبیب ننگ تهنن اوچماقغه آلوب کر آکار اوچماخ نهمتلرن آشاتورمن دیدی فرشته
 حبیب نجار ننگ تهنن اوچماقغه آلوب کردی حبیب نجار ننگ تهنینه باذن الله جان کردی
 کوزنن آچوب قارادی اوزن عجایب بر اورنده کوردی گلدرده پچیشه لر آغار
 سورلی سورلی آغاچلار هر قایوسنده تورلی قوشلار تورلی طاش برله صایریلر
 قارشوسنده گوزل قزلار ماتور ماتور یکتلر فی آشیسک فی اچسک کولگ
 فی تلی دیوب طورلار حبیب نجار عجبسئوب یاروب اوتکان کون مین کافرلر قولنده
 گرفتار ایدم بو نیندی اورن دیدی حق سبحانه و تعالی طرفندن جواب کیلمدی
 ای قلم حبیب بو اورن اوچماخ در پیغمبرلرگه ایمان کیلترگانگ اوچون بو اورنسی
 سینکا نصیب قیلدم دیو حبیب نجار حق تعالی دن بو کرامتلر فی کوروب قوم اوچون
 قایغروب نه یتدی کاشکی مینم قوم الله تبارک و تعالی مینى یارلقاغاننى دخیده مینى حرمت
 قیلغاننى بلسلر ایدی دیوب . نه یهشلر آنطاسکیه خلغی قاپچان ایرته گیسن حبیب
 نجارنی یاندریق دیوب کیلدیلر ایرسه حبیب نجار یوق ایلچیلرنی حبیب فی سز
 قاورغانسز دیوب توتوب بر یولی قلچدن اوتکار دیلر بو قاراولچیلر یکر می اوچ کشی
 ایدی بارچه سی عیسی علیه السلامگه ایمان کیلترمشلر ایدی بس حق تعالی جبرائیل
 علیه السلامگه بیوردی آنطاسکیه خله مینه قورقنچلی بر طاش برله قچردی بارچه سی داوول
 برله تونگان آغاچ اوخاشلی بر یولی یغلوب جانلارن جهنم سفزینه ییبه ردیلر .

قصه بئر معطل و قصر مشید

روایت قیلورلر بنی اسرائیلک برفسینه ظالم پادشاه بار ایدی «رسیال» آتلی بومسلمان
 وزیرى بار ایدی بو وزیر ننگ پادشاه قاتنده حرمتی بار ایدی پادشاه بو وزیرن
 قایدغه بیبه رسده اشى اوگ بولور ایدی بوسبیلی پادشاه بورسئالنى سوبه ایدی
 وزیر کونلردن بر کونده پادشاهنى ایمانغه دعوت قیلماق نیتی برله ای پادشاه

بو پوتلاردن بربر معجزه کورگانک باری دیدی پادشاه یوق دیدی وزیرده یقیدی ای پادشاه
 بونلرغه بیور بر معجزه کورسه تسونلر پادشاه ده یقیدی مین آلا رغه اش قوشا آلمین وزیر
 ده یقیدی ای پادشاه بر ذائقه عبادت قیل اول تی تله سهک آنی قیلور پادشاه ده یقیدی اول کم
 وزیر سینن سینن یوقسن بار قیلغان برالله دیدی پادشاه ده یقیدی ای وزیر مین سینن
 اوزمه دوست دیوب بلهدر ایدم سینن میکا الوغ دشمان ای کانسک مینن آنا بابام
 دیندن باشقه دینکه آیرماق بولاسک دیدی وزیر او پکله دی وزیر لنگن طاشلاب
 باشقه ملکته کیتدی قایچان وزیر کیتدی ایرسه شیطان لعین بوظالمک کفرلگی
 اوستینه آرنغلقنی آرندررغه بر ایرزگو خاتون صورتنده کیلوب پوتخانه گه کوروب
 عالهلر عادتجه عبادتکه طوتوندی بو ظالم لرگه هر توری علیملکن اوزنجه وعظ
 ده یقور ایدی کونلرده بزکون بر ظالمه خاتون ای زاهه مینم ایرم قارت میکا شهوت
 غالب ایریه قناعت قیلیم مین تی اشلیم دیدی ابلیس ده یقیدی زنا قیلو گناه سین
 بالاوزدن شونک اوغشاشلی یاصاده کیلگنکی شونی توت دیدی خاتون ابلیس
 ده یقنکجه قیلدی بواش شهر خلقی آراسنده خاتونلرده مشهور بولدی خاتونلر ایرلرینه
 قاراماس بولدی یلار موندن صوگ ابلیس غایب بولدی ینه بر نیچه کونلردن صوگ قولینه
 بر طایاق توتوب رهبان صورتند کیلوب پادشاهنک سرائی آلدند اوزلرنجه عبادتکه
 کرشدی پادشاه مونی کوروب شول زاهه تی موند کیلترگز علم حکمت صورتین
 دیدی باروب خبر قیلدی یلار کیلدی ظالم پادشاه مسئله لر صورادی ابلیس شول قصر
 علم حکمت برله جواب بیردی بار چه سی حیران بولدی یلار ابلیس پادشاه یانندن چغوب
 بازارغه کردی خلق زاهه کیلگان زاهه کیلگان دیوب قصر حرمت قیلدی یلار کونلرده
 برکون بر الوغ مجلسه بر ملعون ابلیسکه ده یقیدی بز سفر یورگانده شهوتبز کیله
 تی اشلک تی حیلله قیلدی خاتونلر برده بولدی بولسه لرده آلا رنسک بزگه حاجتی یوق
 دیدی ابلیس ده یقیدی حیوانلر گزغه آطلانگنر آطی تویه می قوی می هر قایوس درست دیدی
 ابلیس ملعوننک عظمی بوملعونلرگه اثر قیلدی سفرده توگل شهرده اوشبو بوز وقلغنی قیلدی یلر
 ایرلر خاتونلرینه خاتونلر ایرلرینه قاراماس بولدی حق سبحانه و تعالی بولارغه حنظله بن
 صفوان علیه السلامی پیغمبر قیلوب پیبهدی حنظله بن صفوان ای قوم پوتغه نابنکاز الله بر
 حنظله آنک پیغمبری دیوب ده یقنکز ایر خاتون بوز وقلق اشنی یعنی خاتونلار بالاوز
 ذکر برله بولماکز ایرلر حیوانلارنی جماع قیلماکز بولار بار چه سی حرام و کفرلک
 دیدی حنظله بن صفوان علیه السلامنک سوزن قبول قیلما دیلار آرنغلقلر تی تمام آرتوروب
 حنظله علیه السلامنی حقارت قیلدی یلار حنظله علیه السلام همان وعظ نصیحت قیلور ایدی
 آخر حنظله علیه السلام ده یقیدی اگر بو اشکزدن قایتماکز توبه قیلماکز الله

تبارك و تعالی سرلرگه عذاب بیرر دیدی آلا رته یئدی قاپچان بیرر حنظلہ علیہ السلام
 ئە یئدی ییسی یل بیسی آیدە عذاب کیلور دیدی اول قوم ئە یئدی نیندی عذاب
 کیلور حنظلہ علیہ السلام ئە یئدی اللہ تعالی نلگ خزینە سئندە عذاب کوب تله سە نیندی
 عذاب بیرر اۆل سو اچە تورغان قۇبوگزی موندن صولگ طوراً تورغان سرایلارگزی
 هلاک قیلور موندن صولگ اوزگزه هلاک بولورسز دیدی ظالم قومنلگ آچووی کیئدی
 حنظلہ علیہ السلامی ئولتردیلر باطل اعتقادلری برله عذابدن صاقلانوب قۇبولرینه
 قاراولچیلار قوبیدیلر محکم سرایلار صالیدلر روایتدر اول ظالم قومنلگ پادشاهیسی
 بیر آستندە تیمردن باقردن برسرای صالیدردی ییسی یلدە تمام بولدی قاپچان حنظلہ
 علیہ السلامنلگ وعاسی ییئدی ایرسە سرایغە آشاماق اچمک نعیملرن تولتروب ایشکرن
 بیکلەب قولینە یالانفاچ قلچ طوتوب اولطردی اول حالده عزرائیل علیہ السلام کیلوب
 بر قورقنچ طاوش برله فچردی سرایلار جیدرلوب بارچە ملعونلر هلاک بولدی قولە تعالی
 «فَکَانَ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَبُرِّ مَعْطَلَةٌ وَقَصْرٌ
 مَشِيدٌ» یعنی ئەیتور اللہ تبارک و تعالی قریه لر آزمی قریه یعنی شهرلرنی هلاک قیلدیق
 بز اول شهرنلگ اهللری ظالمر ایسی اول شهرنلگ سرای اوستلری اۆل توبه سی
 جیدرلوب توبه اوستینە توشکوجیلردر قۇبولاری بوشدر یعنی اچوچی یوق دخیده محکم
 بولغوچی سرایلار بوش طوروجیسی یوقدر تفسیر قاضیدە ئەیتور ئەیتامش بولدی بشر
 معطلەدن مراد حضر موندە طاو ایته گندە بولغان قۇبو قصر مشیددن مراد حضر موت
 طاوینلگ اوستندە بولغان سرای دیوب بو ظالم قوم صالح علیہ السلامدن قالغان قوم ایسی
 قاپچان آلا حنظلہ علیہ السلامی ئولتردیلر ایسە اللہ تبارک و تعالی آلارنی هلاک
 قیلوب قصر مشید یعنی محکم سراینی دخیده طاو ایته گندە بولغان قۇبونی بوش قالدردی.

قصه قوم تبع

روایتدر یئندە بر پادشاه بار ایسی استانبول پادشاهیسنە سلطان روسیە پادشاهیسنە
 ایپیرا طور دیدکلری کبی یین پادشاهیسنە تبع دیورلر ایسی بو تبعنلگ اسمی
 اسعد آتاسینلگ اسمی مکرب ایسی بو پادشاه ابراهیم علیہ السلام امنندن ایسی
 شول سببلی جهودلرگه دشمان ایسی قایدە بر جهود شهری بولسە اول شهرنی صوغشوب
 آلور ایسی اوشبو رهوشده تبع پادشاه مدینه گه کیئدی احد طاوینە توشوب چاظرلرن
 قوردیلار مدینه خلغینە قورقنچلی خیرلر کورندی ایکی طرفدن صوغش بولدی
 اوچ یوز یهودنی ئولتردی موندن صولگ یهودیلرگه کامل قورقنچ توشوب ایکی یوز
 ایلیلی باشلرندە بر یهود تبع پادشاهیغی یول بولوب ای پادشاه بوشهرنی هلاک قیلماق

سیکا موافق تو گول چونکه بو شهر مکه مکره ده پیغمبر لک دعویسن قیلوچی حضرت اسماعیل نسلندن احمد اسملی پیغمبر ننگ هجرت قیلاجق شهری دیندی بوسوز تبع پادشاهننگ کوکلینده اثر قیلوب پیغمبر مز محمد مصطفی صلی الله علیه و سلمگه کوکلندن کامل محبت قیلوب مدینه خلقی برله صلح قیلشوب انعام احسان قیلوب مکه مکره گه باروب کعبه الله ننگ اوستینده پرده یابدی موکار چه کعبه الله غه پرده یابقان کشی یوق اییدی بو روایت امام سهودی روایتیدر. کلت ترجمه مزه تبع کوب شهرنی صوغش قیلوب آچدی هر شهر گه برقلن شهر باشلق قیلدی بوره وش مدینه گه کیلدی آتی هم آلدی مدینه گه اوغلن پادشاه قیلدی آندن اوتوب مکه گه باردی مدینه خلقی تبعننگ اوغلن ثولتر دیلر بوخبر تبع غه ایرشدی ایرسه ینه مدینه گه قایتدی کوندز مدینه جیتنده صوغش قیلور اییدی کیچ مدینه الوغلاری تبع غه تورلی نعمتلیر بیبه رر ایدیلر تبع پادشاه آلاز ننگ جو مار دلغن کوروب عجبله نسی مدینه مسلمانلر نسن ییدی باطر یکته تبع غه باروب الوغ طاوش برله ای تبع بو مدینه ده محمد اسملی پیغمبر بولغای بومدینه گه سین قص قیلما اول پیغمبر برکاتند بو شهرنی سیکاییرمه س بز دیدیلر تبع بو سوزنی ایشتوب عجبله نسی اول نیندی پیغمبر دینی بو یکتلر پیغمبر علیه السلام ننگ صفتلرن تورانده کور مشلر نجه بار چه سن نه یقتیلر تبع بو یکتلر برله و مدینه خلقی برله صلحه کیلدی قایچان کیچ بولدی ایرسه یکتلر کیکلشوب تبع فی ایمانغه اونده و نیتی برله بر بالانی بیبه ردیلر بالاتبع یانینه باروب «لا اله الا الله محمد رسول الله» دیوب تققدی تبع پادشاهننگ کوکلینده پیغمبر علیه السلام گه همتی بولوب سین شول باطر لر بیبه رگان بولور غه کیره ک بار اوزلری کیلسونلر دینی بالا تبع پادشاهننگ نه یکان سوزلرن یکتلر گه قایتوب نه یقتی یکتلر تبع یانینه کیل یلر تبع نه یقتی سز بو اوغلان سوزی برله بور یسزمی یعنی «لا اله الا الله محمد رسول الله» دیوب نه یته سزمی دینی بو یکتلر بلی بوبالاسوزی برله بور یسز دینیلر تبع هم مسلمان بولدی پوتلرنی صندردی خمرنی توکدی ینه اوزیننگ یمن شهرینه قایتوب کیتدی لکن یمن خلقی تبع ننگ مسلمان بولغانن ایشتوب بز آتی شهر گه کرتیمیز اول دینیزنی اوزگار تکان دیوب صوغشقه حاضر تور دیلر قایچان تبع یینده بدا آتلی اولغه ییتدی ایرسه یمن ولایتیننگ خلقی صوغش باشلادیلار ایکی طرفن صوغش قوبدی یمن خلقی پوتلارن چغاروب بز گه نصرت بیمرگز دیوب زاریلق قیلدیلر تبع غه ایبه روب بارغان مدینه لک یکتلر توراننی اوقوب الله تعالی دن نصرت تله دیلر شول زمان کوکلن اوط کیلوب یمن کافرلرن یانسدردی تبع قومینه اصلا ضرر ایر شه دی لکن اوطننگ اسسیلکندن تیره دیلر نه ییشلر تبع

مسلمان بولغاچ محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم گە خط یازدی اول خطنکە بازغان ایدی ای عالم فخری محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) بن تبع اسعد سینکڭ خبرکنی ایشتوب سیکنا ایبان کیلتردم مینی شفاعتکنن طاشلاما دیمش اییدی بو خطنی اوزینکڭ عسکرندن اون یورطنکڭ خواجەسینه بیروب بارکژ سز مدینهده تورکژ میندن صولکڭ محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلمنی کورسەگژ میندن سلام ئەیتکژ بو خطنی بیرکژ دیوب امر قیلدی اگر اوزکژ اول زمانغە ایرشەسەگژ بالالرکژغە وصیت قیلکژ بوخطنی محمد علیہ السلامگە طابشرسونلر دیدی اول اون یورطنکڭ خواجەسی بارچە جماعتلری برلە کوچوب مدینهگە کیلکیلر ئەبیشلر پیغمبر علیہ السلامغە تبعنکڭ ایمان کیترمەکی رسولمزدن ییدی یوزیل آلک ایدی زمان اوتوبرلە پیغمبر علیہ السلام مدینهگە هجرت قیلغاچ ابویوب الانصاری علیہ رحمة اللہ الباری حضرتلری تبعنکڭ یازغان خطن پیغمبر علیہ السلامگە طابشردی پیغمبرمز صلی اللہ علیہ وسلم تبعنکڭ خطن کوروب ایزگو دعا قیلدی .

قصه اهل خيروان .

تفسیر قاضی روایتنچە صنعا شهرندن اون ایکی چاقرم چیتدە بنی اسرائیلدن بر ایزگو کشینکڭ باقچەسی بار ایدی هر یلنی یمش اولگەرگاچ فقیرلرنی چاقروب باقچەدن یمشلرن جیبار ایدی یمش جیغاندە آغاچ توپینه جەیمە جەیوب جەیمەگە توشکانن اوزی آلور ایسی جەیمەدن چیتکە تەگەرەگەنن فقیرلر آلور ایدی اوشبور رهوشدە باقچە یمشینکڭ عشرن چکاروزر ایدی حق سبحانہ وتعالی بوایزگو کشینکڭ نعمتینه برکات بیرر ایدی یل ئەیلە ئەسینەنی غم زقلانوب اللہ تبارکتوتعالی گە عبادت قیلور ایبتئی فرور زمان برلە بوایزگو کشینکڭ عمری آخزینە ایرشوب دنیادن سفر قیلدی اون اوغلی بر روایتدە اون ایکی برروایتدە اوچ اوغلی قالدی باقچە قدیمگیچە یمشلەندی قایچان یمشلر ئولگروب جیبار وقت بولدی ایرسە اوغللاری کیکاشدی بزینکڭ آتابز برکش ایدی بز اون ایکی کشی آتامز اوخشاشلی یمشلرنی فقیرلر برلە جیساق بزگە نعمت آز قالور بویمشلرنی فقیرلر یوقودن تورماس بورون ایرتە برلە جییق دیوب آنط ایقیدیلر انشاء اللہ جیبارمز دیمە دیار شولایدە آرالارندن برسی آتابز قیلغاچقە فقیرلرگە الوشلرن بیریک دیگان ایدی تکللامادیلر بونیت برلە یوقلادیلر خیروان بالالرینکڭ بو نیتلری حق سبحانہ وتعالی گە خوش کیلەدی اول باقچەغە بلایبیدردی قولە تعالی « اذ اقموا لیصرمنها مصبحین فطاف علیها طائف من ربک وهم نائمون » یعنی حق تعالی پیغمبرینه خبر بیروب ئەیتور شول وقتنی

ذکر قیل ای محمد آنط ایتدی لر اول باقچه ایبه لری بیمشلر نی طاک وقتنده کیسه مرز
یعنی جیبارمز دیوب و حال آنکه انشاء الله دیبه دیلر بس باقچه اوز زینه پور گوچی
بلا یوردی و حال آنکه اول باقچه ایبه لری یوقوده ایدیلر قوله تعالی « فاصبعت
کالصریم فتنادوا مصبحین ان اغدوا علی حرثکم ان کنتم صامین » یعنی بس اول
باقچه قاب قارا یانغان کومر کبی طاکغه کردی بس اول باقچه ایبه لری بر بر سینه
تقرالار بیمشلر نی جیساگز تیزرک بولکنز دیوب برگله ب شپرتلاب سویله شه سویله شه
بوکون فقیرلر مسکین لر ایشتوب کیله سهونلر دیوب آشغوب باقچه غه بار دیلر
قاراسالار باقچه ننگ بیبه لری قارا کومر کبی بولغان آخری بز یول یا گلشدق بو
بز ننگ باقچه بز توگل دیوب او یغه قالدیلار آخر بالحقیقه اوز باقچه لری ایسکان
بلوب یاوز نیتبز اوچون بز لر محروم بولدی الله ننگ حکمن قیلما سقه نیت قیلغانمز
اوچون حق تعالی باقچه مرغه بلا بیبه ردی دیدیلر قوله تعالی « قال اوسطهم الم اقل
لکم لولا تسبحون » اول باقچه ایبه لر ننگ اورتاچیس می نیتدی مین سزگه دیته دمی
کاشکی سز الله ننگ ذکرن قیلوب حکمن توتساگز ایدی بو بلا بولماغای ایدی
قوله تعالی « قالوا سبحان ربنا اننا كنا ظالمین فاقبل بعضهم علی بعض یتلوا مومن قالوا
یا ویلنا اننا كنا طاغین عسی ربنا ان یدلنا خیرا اننا الی ربنا راغبون » یعنی
ئیدیلر اول باقچه ایبه لری نی اوکنچ سزگه ظالم لردن بولدی دیوب
بعضی بعضن شلته قیلدی لر ای نی اوکنچ سزگه الله ننگ حکمدن چقدق
شایدکه الله تبارک و تعالی توبه قیلما تمز سببلی بو باقچه دن ایزگورک باقچه نی روزی
کیلور دیوب توبه استغفار قیلدی لر الله ننگ رحمتدن امید قیلوب خطالار ننگ عفو
قیلنونی نه دیلر حق سبحانه و تعالی دعا لرن و توبه لرن قبول قیلدی اولگی باقچه لرن
برکتلی باقچه روزی قیلدی بر یوزم اون بو ط آغرلفی کیلور ایردی دیملر .

قصه بخت نصر .

بخت نصر بابل شهر دن ایردی بیغایت حمله کار ظالم ایردی حق تعالی حضورنده بارچه
خلق دن نجسه رک ایدی آخر وقت بو بخت نصر پادشاه بولدی خدمتکارلری بیگ کوب
عسکری بی نهایته ایدی تورانده کوردیلر فلان توسلی فلان صورتده بر ایربالا دنیاغه
کیلور غایت ظالم بولور بنی اسرائیل نی بیت المقدس نی خراب قیلور دیوب یازلهش
بنی اسرائیل بو صورتلی اوغلان توغدی ایرسه اولتورور ایدیلر برکون بر الوغ کشینک

اوغلى بولدى تورانده ئەپتلمش صورتلى توغمىش آتاسى آنى ئولتورورگە اختيار بېرمەدى آتاسىدىن ياشروب ئولتورمك بولدىلار ايرسە اللہ تعالٰى فرمانى بىرلە بر فرشته كىلدى ئەيتىدى اى بنى اسرائيل بوبالانى ئولتورمەكز اللہ نك حكىمىدىر كىيكە حق تعالٰى گە قارشىلىق قىلسە عاصى بولسە اللہ تعالٰى موفى آثار مسلط قىلور دىدى بنى اسرائيل بوسوزنى ايشتوب بخت نىضرتقى ئولتورمەدىلر بخت نصر اوسى واقعا بخت نصر شول قدر ظالم بولدى بيت المقدسنى خراب قىلدى آدملىرگە كوب ظلملىق لرقىلدى آخر حق تعالٰى نك آچور يىنە گرفتار بولوب دوگنغز صورتىنە كروب هلاك بولدى «نعوذ بالله من شر امثال ذلك» .

قصه اصحاب احدود.

بنى اسرائيلكە بر مؤمن مسلمان شەرنە قەطپ يعنى آچلىق بولدى شول شەركە ياقن بر كافر شەرنە اوچسرتلىق ايدى اول شەرنك خلقى كىكاش قىلدىلر آچلىق توشكان اولنك خلقن شەركە كرتسەك برزە هم آچلىق بولور مصلحت شول آلارنى شەركە كرتەمك دىدىلر بوشەرنك پادشاهسىنك آتى سوف بن نواص ايدى پوتقە تابىنور ايدى اوزىنە خاص اوزونلغى اوتوز آرشىن ايگى اون آرشىن اصل ماشلار بىرلە بىرەكلەنگان پوتى بار ايدى پادشاه بيوردى اول مسلمان خلقى مېنىم بوئمغە سجدە قىلسە آشلىق ساتكز اكر سجدە قىلماسالار تېرەن چوقىر قازوب اچىنە اوطن تولتروب كىراسىن صالوب اوط تورنكز سجدە قىلمىغاننى شول اوتقە سالكز دىدى اوشبو پادشاه قوشووى بىرلە كوب كىشىنى اوتقە سالدىلار بىر كون آشلىق ساتوب آلورغە بر خاتون كىلدى اوزى بىرلە ايگى بالاسى بار پادشاه ئەيتىدى مېنىم پوتقە سجدە قىل خاتون مېن پوتقە سجدە قىلمام اللہ تعالٰى گە سجدە قىلور م دىدى پادشاه ئەيتىدى اوتقە سالكز عسكرى ئەيتىدى اؤل بالالارنى با كە اوزنىمى صالحىق پادشاهلرى اؤل بالالارن سالكز بلكە شوفى كوروب قورقور پوتقە سجدە قىلور دىدى بالالارن اوتقە آندىلار خاتون بو اشنى كوروب بو ظالم نك ظلمىدىن قورقوب پوتقە سجدە قىلورغە نىت قىلغانە اوت اچىدىن خاتون نك بالالرى اى آنا اوتقە توشودن قورقما دىن اسلامدن آيرلما اوتنك هيچ اسسىسى يوق دىدىلر خاتون بوسوزنى ايشتوب بسم اللہ دىب بوگروب باروب اوتقە سىكروب توشدى خاتون نك بىراقىن سىكرووى بىرلە باذن اللہ اوط قرق آرشىن ساچاراب چغوب ملعون پادشاهنى عسكرى بىرلە ياندىردى خاتون بالالارى بىرلە اوتىدىن سلامت قوتولدى اصحاب احدود اوشبولاردىر . يىنە بر روايتكە بنى اسرائيلكە بر پادشاهنك بر سحرچىسى بار ايدى اول پادشاه دائىما اول سحرچىنك سوزى بىرلە يورور ايدى سحرچى قارتايغاچ پادشاهغە ئەيتىدى اى پادشاه مېن قارتايدىم ميگنا سحر اوبىرە تورگە بر زىرەك بالا قوشكز دىدى بر زىرەك بالانى پادشاه سحر اوبىرە نورگە بيوردى بالاھركون باروب سحر اوبىرە نور ايدى

بالانك بارا تورغان يول اوستنده بر راهب نك صومعهسى بار ايردى راهب قچروب ذكر
 ئەيتور اوغلان نك كوگلىنه راهب كه محبت بولوب راهب كه باروب ئەيتدى اي راهب
 بو عليكنن ميگاده اويرەت ديدى راهب بالاغه سبق بيردى موندىن صوگ بالا هر كون
 اول راهبكه باروب سبق اويرەنور ايردى آندىن صوگ سحر چيگه باروب سحر اويرەنور
 ايردى كونلردە بر ككون بالا يولدىن بارغاندە كوردى بر ئلوغ يلان يول اورطاسينه
 ياتقان هيچ كەنى يولدىن ييبەرمى بس بالا قولينه بر طاش آلوب يارب اگر راهب
 سينك قارشكده سحر چيىن سوپكى بولسه بو طاشنى يلانغه تيوروب يلاننى ئوترديوب
 طاشنى آتدى طاش يلانغه باروب تيبوب فى الحال يلان ئولى خلق قوتلوب بولينه
 كيتدى موندىن صوگ بالا سحر چيگه بارماس بولدى هر دائىم راهبى وسيله قىلوب آورلارغه
 دوا قىلور بولدى هر تورلى آورو اييهسن ايبانغه دلالت قىلوب دوا قىلور ايردى
 آلا تەنلى لىر صوقرلر شفاتابدى حكمت خدا پادشاهنك مجلسندە بولغانلارنك برسنيك
 كوزى صوقر بولغان ايردى اول هم دين اسلام برله مشرف بولوب بالانك دعاسى
 برله شفا تابدى پادشاه اول كوزى صحتلەنگان كشيىن كوزگنى كم تونەتدى ديوب
 صورادى صورالمش الله تبارك وتعالى سلامتلك بيردى ديدى پادشاه بوسوزنى ايشتوب
 آپولاندى بو كشيىن عناب قىلدى عنابنك قاتيلغىنن بلكە قۇتولورمن ديوب ميگا
 شول بالا اوشانداق اويرەتدى ديدى بالانى چاقروب بو كشيىن سين آزدردكى ديدى
 بالا مين آنى آزدردام، توغرى يولغه كونىردم كه اول اسلام دىنى ديدى پادشاه اسلام
 دىنن كەمن اويرەنك ديدى بالا راهبىن ديدى بس پادشاه بدبخت بوسوزنى
 ايشتكاج راهبىن آلروب باشندن پچقى برله ياردردى بالانى بيوك طاونك باشندن
 آطارغه ييبەردى قايچان طاو باشينه مندىلر ايرسە زلزله قوبى بالانى آتارغه بارغان
 كشيلىرى ييرىوتدى بالاسلام قۇتولى پادشاه ينه بالانى توتروب كىيەگە اولطرتوب
 صوغه طاشلاب غرق قىلگن ديوب بيوردى قايچان كۇيەگە اولطرتوبلار ايرسە كۇيە
 طارالدى بالا سلامت قۇتولى باشقەلار هلاك بولدى مونك صونندە بالا ئەيتدى سين
 خلقنى جييوب ميني آصوب اوزنك تيرمن اوق ياصاب « بسم الله رب الغلام »
 ديوب شول اوق برله آتماساڭ ئولترە آلماساڭ ديدى پادشاه بالا اويرەتكاجە بالانى
 آصوب تيرسندن اوق ياصاب اوق بلە آندى بالا آغاچدن ئولوب توشى بوھالنى
 كورگان خلايق بارچەسى بالانك تگرسى الله تبارك وتعالى گە ايمان كىلتوردك ديوب
 بارچەسى ايمان كىلتوردىلر پادشاه بوھالنى كوروب آچوروى قاباروب بيوردى تيرەن
 چوقرلار قازتوب اچينه نفت سالوب اوپ ياندروب ايمان كىلتورگان كشيلىرى اوتقە
 ياندردى « تفسير قاضى » .

قصهٔ اهل سبا

قوله تعالى «لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ» یعنی الله تبارک و تعالی کلام قدیمه سبا شهرینک حالندن خبر بیروب نهیتوب تحقیق بولدی سبا اهللی اوچون سباده الله تبارک و تعالی ننگ بارغینه و برلکینه دلالت قیلغوجی علامتله اول علامتله سبا دن شام شریفکه قدرلی بولغان شهر لرننگ هر قابوسیننگ اولنگ یاغنده هم صول یاغنده بولغان باقچه لره ایردی بوسبا اهلینه اهل مارب دیوب دخی نهیتورلر صنعا شهرندن اوچ پره شکه شام طرفنده ایردی سبا اصل برکشیننگ اسمی در آتاسیننگ اسمی یسجب ایردی اصل سبا شهرنی بنا قیلوچسیننگ اسمی برله سبا دیوب آتالندی سبا ننگ کون بکون بالالاری بالالرننگ بالالاری آرتوب سبا ایله شام شریف آراسی ایکی آیلغی یول ایردی هم اینی ایکی آیلغی یول ایردی اوشبو اوزونی هم اینی ایکی آیلغی بیرگه سبا نسلی دورت ملگ ییدی یوز اول بنا قیلدیله حق سبحانه و تعالی بو اوللارنگ هم سبا شهریننگ هواسن شول قدر خوش هوا قیلدی بو اوللارده بولغان خلق همان صحت و عافیتده بولدیلر حتی هوا شول قدر یخشی ایردی بو بیبرلرده بلان چایان بت بورچه چین کونک رنجتکوجی جانوار هیچ یوق ایردی حتی چیت شهردن بر آدم بوسبا اوللارینه کیلوب کرسه کییمنده بت بورچه بولسه اول بت بورچه ثولره هلاک بولور ایردی و هم حق تعالی بوسبا نسلی بولغان اوللارنگ اولنگ و هم صول یاغنده هر توری یمش لر بیرومش ایردی صفتن سوبله و دن تل لر قاصر عقل لر حیران حتی شول قدرلی سبا اهلیننگ خاتونلری باشلارینه طاباق قویوب قوللاری برله اش اشلی باقچه لارنده یورسلر ینه هیچ قوللاری برله توتمیچی طاباقلرینه توری یمش لر طولار ایردی هیچ برمشقتسز کونکل لری تله گان یمش لر برله رزقلانور ایردیله رمن کور باقچه لارغه کرگان وقتده عرم آنلی تلرغ کولدن صو بیبه رر ایردیله بو عرم شوندا این ثلوع کول ایردی یهن مملکتنده بتمش آغم صو اوشبو عرم گه قویادر ایردیکه حتی یا کفرلارده کوبه یوب کیتسه طاشوب سبا شهرن هلاک قیلو قورقنچی ده بار ایردی بو قورقنچی بترراوچون برروایتده سبا برروایتده سبا ننگ اوغلی برروایتده لقمان اسملی کشی عرم کولیننگ تیوه سده برفورسخ یعنی آلتی یمدی چاقرم بیرنی کوته روب بویه بودی زمان اوتوب برله اوشبو سبا شهرینه سلیمان علیه السلامگه ایمان کیلتروب زوجه بولماق برله مشرف بولغان بلقیس پادشاه بولدی بوبلیقیس من کور بووانی ثلوع طاش لر و هم واق طاش لر برله ینه بیگ نق قیلوب کوته روب بووب اوشبو بوماغه بوغارتغراق و هم اورطا برییرندن

وهم توبه ن بربيرندن حاجت بولورلوق بولسه صو بيبهر ر اوزور ارج تيشك قالوردى
اول تيشكارنى بيكله تى اوزلر ينك گمانلر نچي صو آرتوب هلاك بولماق قورقنچى
يا ايسه يغمور لار بولمچي صوغه محتاج بولر خرقى هم بى تى وهم بوشهرده الله تبارك وتعالى نك
برلكينه وبارلغينه دلالت قىلا تورغان علامتك ايكنچسى اول ايدى سبا شهر ندىن
شامغه سفر قىلغونچى آدم اورتاچه غنه يوزو برله ايرته سبادن چقسه كيچ بر شوهرگه
ايرشور ايدى اول شهر دن كيچ چقسه طاك برله اونچى شهرگه يينهر ايدى بوشهر لرده
اوزينه ومالينه اصلا خوف يوق ايدى چونكه اوغرى وبرتقونچى حيواننى ايشته شلر يده
يوق ايدى حاصل كلام آدم عليه السلام ن قيامتكه چه بير روزنده سبا شهرى اوخشاشلى
خوش هوالى كوپ رزقلى وهم خلقى صحت وسلامت اوغرى ن اوصال جانوار دن
هيچ خوف يير يوق ايدى ومع ذلك سبا خلقى كويى قوياشقه تابنوب كفران نعمت
قىلوب تورلى گناهارغه چومار لر ايدى حق سبحانه وتعالى اول سبا خلقينه برسى
آرتندن برسن اون اوچ بيغمبر بيبهر دى اول بيغمبر لر نك هر قايسى «كُلُوا مِنْ رِزْقِ
رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلَدَهُ طَيِّبَةً وَرَبَّ غَفُورًا» يعنى اى سبا خلقى الله تبارك وتعالى نك
رزقن آشكز الله تبارك وتعالى گه ايمان كيلىقروب شكر قىلكز قوياشقه تابنماكز
تكركز قوياش توكل قوياشنى كوكسى ييرنى يوقدن بار قىلقان بر الله در الله تبارك
وتعالى گه شكر قىلكز الله تبارك وتعالى بيورغاننى قىلكز طيفانندن لىيلىكز
شهرلر آراسنده اوچاخ اوخشاشلى بو شهرده بولغان نعمت وتورلى ييش لر
هيچ بر يبرده يوق اكر سز شكر قىلساكز دنيا آخرت ايزرگ دولتى بولور سز قيامش
كناهلر كزنى الله تبارك وتعالى عفو قىلور اكر الله تبارك وتعالى نك امر ن توتاساكز
قارشىلق قىلساكز هلاك بولور سز سز نك هلاك بولوونزغه سبب عرم بويه سن
تچقانلر تيشه عرم كولى نك صوى طاشوب ماللار كزنى هم اوزر كزنى هلاك قىلور
ديوب وعظ نصيحت قىلدىلار بيغمبر لر نى حقارت قىلوب رنجستن يلر اوزلر ينه قهر
توشه طورغان سوزلر نى «رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا» يعنى يارب بزنك سفر بىزنى يراق
قىل شهرلر گه قونوب توبه لر بزدن توشوب منوب بارووبىزنى بزرگه مفت قىلما ديوب
عرم بويه سى بويه الوغ الوغ ماچلار به يله ب قويدىلار گسويا كه باطل اعتقاد لرى
برله بويه يانينه تچقانلار باروب بويه نى تيشمه سونلر ديوب صاقلاندىلار بومكور
اهل سبا نك كفر وگناهارلى سندن اوندى حق سبحانه وتعالى الوغ قزل تچقانلر نى
عرم بويه سینه مسلط قىلدى ماچلار تچقانلر دن قورقوب باولار ن اوزوب قاچدىلار
تچقانلار عرم كولى نك آمتندن كروب تيشككلر نيشدىلر عرم كولى نك

صروى ارغوب ارغوب چغوب سبأ خلقن وبارچه مال طوارن و بائجه لارن تھام
 هلاك قيللى حق تعالى اوشبو نفيس تورلى ييشلى آغاچلرى اورنینه آچی آشارغه
 باراقسز سدر آغاچى ييشسز طال آغاچى آزرآق بورچاق اوله نلرى اوسدردى نیتك
 كلام شریفه مذکور «فَاعْرَضُوا فَارِسْنَا عَلَيْهِمْ سَبِيلَ الْعَرَمِ وَبَدَلْنَاَهُمْ بِجَنَّتِيهِمْ جَنَّتِينَ ذَوَاتِ
 أَكْلِ حَمِطٍ وَأَنْدَلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سَدْرِ قَيْلٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نَجَازِي إِلَّا الْكَافِرِينَ»
 یعنی ئەیتور الله تبارك و تعالى یوز چوردیلر اول سبأ اهلی مینم حکمدن بس ییبه ردك
 بز اول سبأ اهلینك ضررینه عرم کولنسن طاشو دخیبه آلسردق بسز اول سبأ
 اهلینك نفیس بائجه لارن شهر صاین ایسکی بائجه غه اول ایسکی بائجه آشارغه لفتسز
 آچی ییشلر ایبه سی ایدی دخیبه هیچ ییشی بوق طال آغاچى دخیبه سدر آغاچندن
 آزرآق ذاتلار ایدی اوشبو جزائی آنلرنك کفر لکلری اوچون بسیردك آگاه بول
 مونك اوششاشلی عذاب برله جزا قیلورمز بز مگر کفران نعمت قیلغوچی کافر لرنی
 سبأنك اهلینه اوشبو بلانك توشووندن الك اوس وخرج نك آتاسی عبرو بلا
 ایرشوونده شبهه قیلماقدنن سبأدن کوچوب نجات طابدی ایکی اوغلی یعنی اوس
 حزرچ مدینه گه کوچوب کیلیدی مدینه ده اوس مزرج قبیله سی سبأ اهلی جمله سفندسز
 آزرعمان غه آدار هم آریعا شامغه نعم حزام مکه گه کوچدیلر «فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ
 كُلَّ مَزَقٍ» دیگان آیتنك مضمونی اوشبودر یعنی ئەیتور الله تبارك و تعالى بس قیلدی
 بز اول سبا اهلن کفران نعمت قیلک تلاری وهم پیغمبر لرنی یالغانغه توتقانلری اوچون
 آدم لر آراسنده سوبله نه چک سوز ومثل قوله تعالى «إِن نَّبِيٌّ ذَلِكَ لَأَيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ»
 یعنی حقیقتده اوشبو سبأ حالن ذکر قیلوده بولغوچیدر هر بر گناهغه صبر قیلغان
 نعبت لرگه شکر قیلغان کشیلر اوچون علامت لر قوله تعالى «وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ أٰبِلِيسُ
 ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ» یعنی تحقیقی ابلیس اوزینك گمانن رامتقه
 توتدی آدم بالالرن آذرماق برله بس آدم بالالری ابلیس گمانینه ایبه ردیلر مگر
 مؤمنلردن برگروه ایبه ره دی.

قصه ذوالقرنین علیه السلام.

روایت قیلنور پیغمبر صلی الله علیه وسلم گه قایجان پیغمبر لک کیلی ایرسه آدم لرنی
 معجزه برله ایمانغه اوند بولدی مکه مشرکلرندن بعضی نی قدر معجزه کورسه ده ایمان
 قارشیلیق قیلدیلر حتی ابوجهل اطرافقه وهم مدینه گه خطیبه ردی مکه ده بر آدم پیغمبر لک

دعواسن قیلور موگار فی قیلماق کیرهک دیو مدینه خلقی اول زمان کوبسی جهود ایدی ابوجهل ننگ خطینه جواب یازدیله اول آدمین اوچ مسئله صوراکز اگر ایکسیینه جواب بیروب برسینه جواب بیرمهسه بلکیز البته حق پیغمبر اگر بلهس ایسه دعواسی یالغان بولور (اول مسئله روح یعنی جان) جان فی نرسه اگر جان ننگ کیفیتندن جواب پیرسه پیغمبر توگل آننگ اوچون بز تورانده کوره بز جانننگ حقیقتن هیچ کم بلهس دیو ایکنچی اوچنچی مسئله اصحاب کوفی ایلهن ذوالقرنین کبلر ایکان حق پیغمبر ایسه بو ایکسیینه جواب بیروب. ابوجهل بوخطنی کوروب سویندی مشرکلر برله جینلوتوب پیغمبر محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم دن بو مسئله لرنی صورادیلر پیغمبر صلی الله علیه وسلم ایرتهگه جواب بیرومن دیدی انشاء الله دیه دی وهیگه منتظر بولدی اوچ کون برروایتده اون کون برروایتده قرق کون وحی کیله دی پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیگ قایغردی آننگ اوچون مشرکلر هر کون مسئله بزگه جواب بیردیب بورچورلار ایدی هر تورلی باطل سوزلر سویله لرلر ایدی محمد که الله سی آچولان دی محمدنی الله سی طاشلادی قایچان اوچ کون بولدی ایسه برقیلده اذن کون بولدی ایسه چبرائیل علیه السلام وحی کیلتردی پیغمبر صلی الله علیه وسلم باخی یعنی ای قرده شم وحی صوگ کیلوگه سبب فی دیدی جبرائیل علیه السلام انشاء الله دیب ته پته گاننگ اوچون ای محمد اگر سیندن روح نرسه دیب صوراسه لار روح الله تبارک وتعالی ننگ امری روحننگ فی ایکانن الله دن باشقه هیچ کم بلهس دیوب جواب بیوروسنگ قوله تعالی «وَسَأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقُرْنَيْنِ» یعنی ته یتور الله تبارک وتعالی صورالر سیندن ای محمد ذوالقرنیندن «قُلْ سَأَلُوا عَلَیْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا» یعنی تیزدرکم او قورمن سز ننگ اوزه رگزه اول ذوالقرنین دن ذکر فی یعنی ذوالقرنین ننگ حالن حضرت علی کرم الله وجهه ته یتدی ذوالقرنین ننگ اسمی عبد الله ایسی آتاسیننگ اسمی ضحاک بعضیلر مرزبان دیدی مشرق ومغرب که یعنی بوایکی طرفه غی آدملرگه پادشاه بولغانلغی اوچون ذوالقرنین دیوب لقب قیلندی برقیلده ایک یوز یل عمری بولدی شوننگ اوچون ذوالقرنین آتالندی برقیلده ذوالقرنین پادشاهننگ ایکی موگری بار ایسی شوننگ اوچون ذوالقرنین دیوب ته یتلی قرن موگر معناسنده هم زمان بوون معناسنده بولور علمالر ذوالقرنین پادشاهننگ پیغمبرلکنده اختلاف قیلشدیلار بعضیلر پیغمبر دیدی بعضیلر توگل الله تعالی ننگ دوستلرندن کرامت ایبه سی ولی یعنی شیخ دیدی نزهة المجالس ده ته یتور جعفر بن محمد رحمة الله علیه دن روایت در ذوالقرنین پادشاهننگ بر فرشته برله دوستلغی بار ایسی کونلرده بر کون ذوالقرنین پادشاه

فرشته دن صورتی فرشته لرنی ره وشه عبادت قیلا لر دیدی فرشته کوکله گی فرشته لرننگ
 عبادتی بعضی دائم یعنی قیامت کونینه چه قیامت بعضی سجد ده بعضی رکوع ده تورالار
 شول ره وش عبادت قیلا لر دیدی ذوالقرنین شه یندی مینده اوزاق عمر قیلونی تلمین
 تاینکه الله تبارک و تعالی گه عبادت قیلماق اوچون دیدی فرشته شه یندی اگر سین اوزون
 عمر تسلسه ک بیر یوزنده بر چیشمه بار آکار عین الحیات یعنی ترکک چیشمه سی
 دیوب شه یته لر شول چیشمه ننگ صرون اچکان کنش اهل فی اوزی تله می طوروب ثولمی
 لکن اول چیشمه قارانیلقده دیدی بس ذوالقرنین عالم لرنی جیبوب صورادی سز الله
 تبارک و تعالی ننگ کتانبده اوقوغانکز بارمی بو بیر یوزنده عین الحیات اسملی چیشمه
 بارمی عالم لردن برسی شه یندی بلی بار قویاش چغشند قارانیلق ده دیدی بس
 ذوالقرنین پادشاه مک قزل طوری آط حاضرله ب خضر علیه السلامی سرعسکر قیلوب
 قویاش چغشی طرفه سیر قیلدی یعنی یوردی شه یه شلر قزل طوری آطننگ کوزی
 اوتکن بولا ایش قایجان قارانیلقغه یاقن باردیلار ایسه خضر علیه السلام ذوالقرنین گه
 شه یندی اگر بز بو قارانیلق ده آداسحاق نی اشلر بز ذوالقرنین پادشاه بر قزل اصل
 طاش ببردی اگر آداسهاک بو اصل طاشنی بیرگه صال بو قویاش کواک یاقتیلق
 بیورور دیدی بس ذوالقرنین پادشاه هم خضر علیه السلام قارانیلقغه کزدیلر آزمی
 کوبی یورگاچ خضر علیه السلام بر چوقورغه توغری کیلدی چیشمه اوشبونده بوله اغای
 ایدی دیوب کواکلینه کیلدی اصل طاشنی بیرگه قویدی قارانیلق ده یاقتیلق ظاهر
 بولوب کوردی تمام چیشمه ننگ یاینه باروب یتش عسکرینه صبر قیلکنز دیدی آطنن
 توشدی چیشمه صرون اچی هم غسل قویرندی سوتدن آق بال دن لنتلی ایدی
 ذوالقرنین گه فقردی ذوالقرنین قارانیلق برله کیله آلمادی اول کیله گاج خضر علیه
 السلام ذوالقرنین پادشاهنی اوزی آلوب کیلمک بولوب چیشمه یانندن کیتدی
 ایکنچی مرتبه فی قبر چیشمه فی ازله سه ده طابا آلمادیلار ذوالقرنین پادشاه غه نصیب
 توکل ایکن قواه تعالی «انما مکنا له فی الارض وانیناه من کل شیء سببا فاتبع سببا حتی
 اذا بلغ مغرب الشمس وجها تغرب فی عین همته ووجه عندها قوما» یعنی حق
 سببانه و تعالی ذوالقرنین ننگ حالندن پیغمبرینه خبر بیورور درستلسکه بز اول
 ذوالقرنین گه بیر یوزنده قوت ببردک دغیه هر نرسه ننگ سببن بلگرننگ اول ذوالقرنین
 سبب که ایبه ردی حتی قویاش بانار اورنغه ایرشدی اول قویاشنی قارا بالچقلی چیشمه گه
 بانار کوردی یعنی ذوالقرنین کوزینه گویا که قویاش بر قارا بالچق چیشمه که غایب بولغان
 کوزنی یوق ایسه قویاش بیر یوزنده الورغ بیرگه بانهاقی غاذب بوله باقی ممکن توکل اول قویاش

بايوشى طرفنده برکافر قومگه يولقدى ئه يتدك بز اى ذوالقرنين ديب الهام برله بر قومنى ئولترو برله عناب قىلاسكى يا ايسه بوقومنى اسير يعنى پلين قيليق برله ايزگولك قىلاسكى ديوب » قال اما من ظلم فسوف نعذبه ثم يرد الى ربه فيعذبه عناباً نكراً واما من آمن وعمل صالحاً فله جزاء الحسنى وسنقول له من امرنا يسراً » يعنى ذوالقرنين ئه يتدى الله تبارك وتعالى گه شركت قيليق برله ظلملىق قىلسه لر ئولترو برله عناب قىلورمز دنياده مونك صوكنده اوزلرينك ربلرينه يعنى الله تبارك وتعالى گه قايتارورمن حق تعالى آخر قاتى عناب قيليق برله عناب قىلور اما اول قوم الله تبارك وتعالى نك برلكينه اينانوب ايزگو عمل قىلسه لر آلارنك جزاسى اوجماخ بز آلارغه مشغتسز يكل عبادتلىر ايتورمز دىسى مونك صوكنده ئه يتدى قوله تعالى « ثم اتبع سبباً حتى اذا بلغ مطلع الشمس وجدها تطلع على قوم لم نجعل لهم من دونها ستراً كذلك وقد احطنا بما لديه خبراً » يعنى ذوالقرنين مونك صوكنده ينه سببكه ايبهردى حتى مشرق يعنى قوياش چغوشى طرفينه يوروب ايرشدى اول قوياش بر قوم اوستينه طورادر اول قومنك كولهك هم طون كييملىرى يوق ايسدى يعنى اول قوم زه كگيلدر هم طورا طورغان يورطلرى يوق ايردى چونكه اول بيرده يورط بنا قيليق ممكن توكل بلكه ييمرلور ايسدى قوياش چقغان وقتده اول قوم چوقرلىرى اچينه كروب تورولار قوياش اسسيلكندن پردهله نورلر قاچغان قوياش كونترلسه يلغه چوقرلرندن چغالارلر حق تعالى ذوالقرنينگه اوشانداق بلسگرتى يعنى قوياش بايوشندهغى قومگه ايمانغه اونده و ايله عناب قىلوغه اختيار بيرگانى اوخشاشلى مونده هم اختيار قىلدى تحقيق بز بلدك ذوالقرنينك عسكرن هم قورالارن دخيده سببلرن قوله تعالى « ثم اتبع سبباً حتى اذا بلغ بين السدين وجد من دونهما قوماً لا يكادون يفقهون قولاً * قالوا يا ذوالقرنين ان ياوج وماجوج مفسدون فى الارض فهل نجعل لك خرجاً الايه » يعنى مونك صوكنده ينه سببكه ايبهردى سببكه كرشوب مشرق برله مغرب آراسنده قبله دن صول طرفقه سفر قىلدى حتى ارمينيه طاوى برله آذربيجان طاوى آراسينه ييتدى تورك شهرلرينك ايكى آخريدر اول ايكى طاو اوزينك سدى يعنى قىياسينك ايكى ياغيدر قوياش باتوب قوياش چغوشى طرفلرنده بولغان قومگه باشقه بر قومگه ايرشدى اول قومنك تللىرى يعنى لغتلىرى يات لغت بولغانغه كوره سوزلرن آكلاب بولماس ايسدى اول قوم ئه يتدىلر اى ذوالقرنين ياوج ماوج بير يوزنده بوزوقلى قىلالر سيكئامال

بيريك خراجت قىلوب بويأجوج ماأجوج برله بزنگ آرابرغه برقويما قبل اوليا ج
 ماأجوج بزلرنى ئولتورلر ايگنلكلر بىزنى خراب قىللار ياكئا ئولگىرگانن آشى لر
 كىبكىلنلرن اوزلرىنه آلوب كىتهلر حتى ئەيتولدى اول ياأجوج ماأجوج اول قومنىڭ
 اوزلرن آشى لارايدى دىوب بس ذوالقرنين ئەيتدى الله تبارك وتعالى نىڭ ميكا بىرگان
 مالى سزنىڭ مال كۆردن ايزگو لىكن سز ميكا قۆتىگىز برله ياردەم قىلىگىزمىن سزگە پردە
 اوستنە پردە قىلىم اوز مالم برله ئلۇغ طاشلار اوخشاشلى ئلۇغ تىمىرلر كىلتىرگىز
 دىوب ئلۇغ ئلۇغ تىمىرلر كىلتىردىلر اول تىمىرلرنى ايكى قات تىزوب برطاودن ايكنچى
 طاوغەچە ايلتىدىلر بو ايكى قات تىمىر آراسىنە اوطن برله كومر تولتتىدى مونىڭ
 سوگىندە بيوردى بو اوطن برله كومرگە اوت تور توب ئرتىدىلر تىمىر تمام قب قزل
 اوط بولدى ايمىدى باقرلار كىلتىرگىز دىوب بيوردى باقرلار كىلتتوروب قىزغان تىمىرلر
 آراسىنە سالدىلار باقرلار تمام آروب تىمىرلر برلەن توتاشدى بوسد يعنى قويا ايكى
 طاونىڭ باشى برله تىگىز ايدى ئەيىشلر ذوالقرنين بىرنى حتى صوغە قدر قاز توب
 اوّل ئلۇغ طاشلار مونىڭ سوگىندە ئلۇغ تىمىرلر مونىڭ سوگىندە تىمىرنى قىزدروب باقر
 قۇيدى حتى تىمىر باقر طاش بر بىوك قويا بولدى ياأجوج ماأجوج قويا نىڭ بىوك
 ھم شوما بولغانلىقدن اوستنە منە آلمادىلار دىخى دە بىك قاطى بولغانلىقتن تىشەدە
 آلمادىلار ذوالقرنين بو حالنى كوروب ئەيتدى يەنە قويا ھم بو قويا ماني بو قدر نوق قىلماقېز
 الله تعالى نىڭ بىندەلرىنە رحمتى ھر قاچان الله تعالى نىڭ وعدەسى بىتسە يعنى قيامت
 ياقن بولسە بو قويا ماني بىر برلە تىگىز قىلور الله نىڭ وعدەسى حق قيامت بولاچق ياأجوج
 ماأجوج بو قويا ماني چقاچاق بو قويا ماني سدا سىگىنەر دىلر اسىگىنەر ذوالقرنين پادشاھ نىڭ
 شەرىننىڭ اسمىدر درستەگى اوشبودر بعضىلر ئەيتتور ذوالقرنين اوزى اسىگىنەر
 اسمى ايدى ئەيىشلر ياأجوج ماأجوج يافت بالالردن يافت نوح عليه السلام اوغلى
 ايدى بو ياأجوج ماأجوج قومى كافر قومدر ايكىسى ايكى قىرنەش ايدى ايكى
 قىرنەش دىن دورت گروھ بولدى ھىچ بىرى ايكنچى سىنە اوخشاماس بولارنىڭ صفتلارنە
 سوزلر كىوب بعضىلر نىڭ سوزن طاشلاب تىككە قرطىبى روايتن اختيار ئەيلەدك
 عمرو بن العاص رضى الله عنە ئەيتتور ياأجوج ماأجوج اوچ تورلى برگروھىنىڭ بىرى بر قارش
 برگروھىنىڭ بىرى ايكى قارشى آلاردن اوچ الوشنىن بر الوشىنىڭ بىرى آرقاسى
 بر تىگىز اول ياأجوج ماأجوج جەنم خلقىنىڭ ايگ اۆلدىر عطىيە بن حسان رضى الله عنە
 ئەيتتور ياأجوج ماأجوجنىڭ ھر ايكىسىنىڭ نسلى دورت يوزنىڭ خلقدر اما عبدالرحمن
 الاوزاعى ئەيتتور بىر يوزنىڭ بىدى الوشنىن آلتى الوشنىە ياأجوج ماأجوج طورور بىر
 الوشنىە بارچە مخلوقلار تورور بر قىلە ياأجوج ماأجوج اوچ تورلى بر تورلى گروھىنىڭ

بويلارى ناراط آغاچى قدرلى بر تورليسينىڭ بونى آرقلىسى بر بولا باشقەلار ندىن قوتلىلر
 بر تورليسينىڭ ھراكى قولاغى اوزون ياتسە بر قولاغن آستينە چەبە بر قولاغن يابنوب
 ياتا بو ياچوج وماچوج ھر نەرسەنى آشيلر فيلىنى دوگفزنى ھم اوزلرنيڭ ئولكلرن
 آشيلر لکن بيگ اوزون عورليلر حتى ھيچ قايسى مەڭ بالاسى بولغانچە ئولميدر
 كعب الاخبار رضى الله عنه ٲەيتە آدم عليه السلام توشلەندى منىي ييرگە آغرب بالچق برلە
 قاتوشدى الله تبارك وتعالى ياچوج وماچوجنى شوندىن ياراتتى مقاتل رضى الله عنه ٲەيتدى
 ياچوج وماچوج نوح عليه السلامنىڭ اوغلى يافت بالاسندن ديوب واللہ اعلم بالصواب
 كىلىك مقصودكە ذوالقرنين قوياش چغوشى طرفينە سفر قىلدودە ھندستانغە يىتىدى ھندستان
 پادشاھى عسكر كىلگانن كوروب اوزون بويلى بر حكيمنى ايلچيگە يىبەردى باروب بل
 اول نىندى عسكر بزگە صوغش قىلور اوچون كىلگاندى دىدى ايلچى ذوالقرنينگە
 كردى ايرسە ذوالقرنين باشن توبەن بو كى ايلچى ايكى قولى برلە بورنبنە صوغوب اوزينىڭ
 باشن سىپادى ذوالقرنين جلمايوب كولى ذوالقرنين پادشاھنىڭ وزيرلرى بونىندى
 اشارت ديوب صوراديلار ذوالقرنين ٲەيتدى قاچان ايلچىنى كوردم ايرسە باشمى توبەن
 قىلىم اوزون بويلى كشى منفعتمىز كشى دىمك بولور اول ميگنا بورنم تولى علملك
 باشم تولى حكمت ديوب اشارت قىلدى دىدى آندىن صوڭ ذوالقرنين ايلچيگە ياقن
 كىل ديوب اشارت قىلدى ايلچى كىلوب سلام بىردى ذوالقرنين سلام قايتاردى
 وزيرلرينە بىوردى بر صاوت رمچك كىلتروب ايلچىنىڭ آلدىنە قويدىلر ايلچى رمچك
 اوستينە كوب اينەلر چەنجوب آلگىز ديوب اشارت قىلدى آلدىلر ذوالقرنين بىوردى
 اينەلرنى قىزدروب قوشوب بر كىسەك ياصى تىمىر قىلوب ايلچىنىڭ آلدىنە قويدىلر ايلچى
 درھال تىمىرنى يالتراتوب بىردى ذوالقرنين شاد بولدى بو نىندى اشارت ديوب
 ذوالقرنينىن صوراديلار ذوالقرنين ٲەيتدى اوّل مين بر جام آياق تولى رمچك يىبەردم
 مونىڭ معناسى بز اوشبونىڭ اوخشاھلى معرفت علم حكمت برلە تولوغ آدملىرىز دىمك
 بولور ايلچى آكار اينەلر چەنجوب بىردى يعنى بز ھم حسابىز علم حكمت ايھەسى
 دىمك بولور ينە مين اينەلرنى آلدروب اوط بىرلە قارالتوب برگە قوشدروب يىبەردم
 يعنى سز قارا سىقىلى قارا توسلى خلىقىز سز دە حكمت عام بولماس دىمك بولور اول ايلچى
 درھال تىمىرنى آغار توب يىبەردى يعنى كورگىم ياقتى دىمك بولور مونىڭ صوڭنىڭ ذوالقرنين
 پادشاھ ايلچيگە ٲەيتدى سىن مېنىم وزيرىم بول چونسك سىن علم حكمت ايھەسى دىدى اول
 حكيمنى اوزينە وزير قىلدى ھندستان پادشاھى حكيمنى قايتور شە صوراسە دە يىبەردى
 حكمايت كونلردە بر كون ذوالقرنين پادشاھ قىزاع حاجت قىلىق اوچسون صحرا دە
 اولطردى قارشىڭ قورقچلى بر قباحت صورت كوردى بيگ قورقىدى حتى توس كىتىدى

ايچى حكيم پادشاهنى كوروب نيمىن قورقماڭ دىوب صمرا دى پادشاه قورقغانن ئەيتىدى
 حكيم ئەيتىدى يەنە شول يېرىگە باروب بىر ساعىتكەنە اوپور مېن آنى حيله قىلوب توتىم
 دىدى ذوالقرنين بولماس ايندى آنى يەنە كورور عالم يوق دىدى حكيم ئەيتىدى اگر
 آزغنە وقت اولطوروب صبر قىلساڭ آنى توتقان بولور ايدم اول بوما زىمتى آندىن
 وعدە آلور ايدىڭ عذاب قىلور ايدىڭ آندىن صولڭ هيچ كىمگە بوما زىمتى بولماس
 ايدى دىدى پادشاه قبول ايتەدى. روايتىر ذوالقرنين قارانغولق يعنى عين الحيات
 چيشمەسەن ازله گانگە يالغشوب بىر يېرىگە چقىدى شول قدر ياقتى لىكن آى ياقتىلغىنە دە
 قوياش ياقتىلغىنە دە اوشاماس ايدى شول ياقتى يېردە بىر سراى بار ذوالقرنين سراينىڭ
 اچىنە كوردى سراى اچنە بىر اوزون نېمىر باشىنە بىر قوشنى بورتىن بىر كىلىش قوش
 ئەيتىدى اى ذوالقرنين موندە نىك كىلىڭ سىڭا ياقتىلغىنە دىيا يېتە دىيى موندىڭ صولڭ
 ئەيتىدى اى ذوالقرنين طاش يورطلر كىرىچ يورطلر كوبەيدىيى دىدى ذوالقرنين بلى
 كوبەيدى دىدى قوش سىلكنوب دەوەيدى سراينىڭ اوچ الوشنى بىر الوشنى آلدى
 يەنە قوش ئەيتىدى ياد ذوالقرنين يالغان گواھلىق بېرى كوبەيدىيى ذوالقرنين بلى بار دىدى
 قوش سىلكنوب يەنە دەوەيدى سراينىڭ استىنالىرىنە ايرىشى ذوالقرنين بوھالنى كوروب
 قورقىدى موندىڭ صولڭ قوش ئەيتىدى آدملر «لااله الاالله» دىوب ئەيتكىن سوزنى ئەيتەيلرمى
 دىدى ذوالقرنين ئەيتەلر دىدى قوش اوزىنىڭ اولگىس حالىنە قايتوب كېچكەنە گنە بولوب
 قالدى مگر اول قوش صورتىڭ اېلىس ايرىش موندىڭ صولڭ كىنە ذوالقرنين سراينىڭ توبەسىنە
 قارادى بىر كىشى كوردى سىن كىم دىدى اول كىشى ئەيتىدى اسرافىلمن قىامت ياقن
 بولدى الله تبارك وتعالى نىڭ امرن كوتوب طورامن تاينىكە صورتى ئورمن دىدى.
 موندىڭ صولڭ كىنە ذوالقرنين پادشاهقە بىر طاش يېبەردى يا ذوالقرنين بو طاش طويسە
 طوبارسىڭ دىدى ذوالقرنين پادشاه عسكىرى يانينە قايتوب كورگان حاللرن سويلەدى
 طاشنى مىزانغە قويوب، ايكنچى ياغىنە كوب كوب طاشلار صالدى اسرافىل عليه السلام
 بىرگان طاش ھېان آور كىلىدى بس مىزان نىڭ ايكنچى ياغىنەن طاشلارنى آلوب
 بىر اوچ توفراق صالدىلار طاش بىرلە توفراق بىر تىگىز كىلىدى خىر عليه السلام ئەيتىدى
 بو مثال الله تبارك وتعالى نىڭ پىندەلرىنە بىر مثالگە (شارەدر يعنى آدمنى ھېچ نەرسە
 طويدرماس مگر توفراق طويدور دىدى. ذوالقرنين بو مثالنى صولڭ اصل وطنى اسكندرىيە
 شەرىنە قايتىدى ئەيىشلر ذوالقرنين دىيادە كوب نەرسە بنا قىلىدى اما قىسطنطينيە دە
 بىر حصار يعنى كرىپچ كرىلەس قاتلاونىڭ قات يىدى قات يىدى قاتنىڭ تامان
 يورمىچە كرىپچكە كرىلەس قاتلاونىڭ صورتى اوشبۇدور :

قسطنطينيه شهرينك
كريبچى

قصه اصحاب كهف مع دقيانوس .

ئەبىشلەر روم دە بىر پادشاھ بارايردى غايت ظالم ايردى عسكىرى بيك كۆب اوزى فرعون اوخشاھلى تىگرىلك دعواسى قىلور ايردى بودقيانوس بىر پادشاھ بىرلە صوغشوب پادشاھنى ئولتردى آلتى اوغلان اسير يعنى پلېن آلتى بارچە روم خلقى دقيانوسنى تىگرى دىوب اويلار ايردى مەكۇر پلېن توشكاچ آلتى يكت دىخىبە دقيانوسكە خەمت قىلورلار ايردى كۈنلردە بىر كۈن دقيانوس تىختىدە اولطرغاندە ايكى سىچقان طالاشوب سراى اوستوندىن بىر تىشىكن يىغلوب سراى اچىدە توش بىلر دقيانوس آلارنىڭ توشوندىن سىسكانوب قورقى بو آلتى يكت گە حق تعالى دن ھەدايت ايرشى دىرھال كۈكلرىدە كىلىدى بو ظالم تىگرى بولسە سىچقاندىن قورقھاس ايردى دىبىلر قاچقان دقيانوس ياندىن چىقىلر ايرسە بىزىر و كۈكنى ياراتقۇچى اللە تباركە و تعالى گە ايمان كىلتوردىكە دىوب ايمان كىلتوروب دقيانوسدىن قاچوب بارۇدە صىھرادە بىر كىتۈچىگە اوچرادىلر كىتۈچى اى گۈزەل يىكتلر قايدە باراسز دىبى بولار دىخىبە ايمان كىلتىرگانلردىن دقيانوس سىچقاندىن قورقغاننى دقيانوسدىن قاچولارن ئەيىقىلر كىتۈچىگە دىھى ھەدايت ايرشوب الېتە سىچقاندىن قورقغان دۇت تىگرىلك گە لايىق اېھسەس مېن سىزنىڭ تىگرىزگە ايمان كىلتوردىم « لا اله الا الله » دىبى دىخىبە بىر يىكتلرگە ئەيىقىلر قىلگىزمېن ھەم سىزنىڭ

برله بارورمن دیدی کتوجی ده بو آلتی یکت که ایبهردی بییدی نغر کشی بولوب بولغه کردیلر کتوجینک براتی بارایردی اول هم ایبهردی بو آلتی یکت کتوجیگه شهیتدیلر انکئی قودالاب قالدیر بزطاو چوقرینه کروب طوروربزات طاوش قیلور کتوجی اتنی قودی کیمتهدی آخرطاش آلوب ائکه طاش آتدی طاش ائنگ آباغینه تیوب آیای صندی باذن اللهات تلگه کیلیدی ای یکت لرسز الله ننگ دوستلاری مین الله ننگ دوستلارن سویه من سزطاو چوقرنگ یوقلارسز مین سزنی صافلارمن دیدی بو یکتار ائنگ سویه گانندن ینده الله تبارک و تعالی ننگ برلکینه وبارلقینه یغین یعنی شهه لری بتوب الله تعالی ننگ رحمتینه طایانوب شهیتدیلر قوله تعالی «وَأَذِ اعْتَرَلْتَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَاوْا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَعًا» یعنی اول اصحاب کھف بربرسیغه شهیتدیلر شول زماننی قوم دن دخیده قومنگ قلق یعنی عبادت قیلا تورغان نهرسه لرندن آیورلدگز بس طاو چوقرینه اورن قیلگز الله تبارک و تعالی رزق بیورور دنیا آخرت سزگه رحمت قیلور دخیده فائزانه تورغان نهرسه نی سزگه حاضر قیلور دیوب بر طاوننگ چوقرینه باروب کردیلر و شهیتدیلر قوله تعالی «أَذِ أَوَى الْفِتْيَةِ إِلَى الْكَهْفِ فَعَالُوا رَبَّنَا إِنَّا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا» یعنی شول زماننی اول یکتار کافرلردن چوقرغه قاچوب کردیلر ای بزنگ رهیز اوز قارشکدن بزگه رحمت قیل اول رحمت بزنگ گناهلرمن یارلقانونی لازم ایتهر دخیده رزق دشماننردن طنهلغنی لازم ایتهر دخیده بزنگ اشمننی توغری بولغه کونلمک برله تورک قیل اصحاب کھف ننگ اسماری تفسیر قاضی روایتنچه یملیخا، مکشلینا، مشلینا، بو اوچی دقیانوسنگ اولک یاغنده طورولار ایردی مرنوش، دبرنوش، شادنوش، بیینجی آلاغه ایبه رگان کتوجی ایردی وهم آنگ اتی ائنگ اسمی قطمیر شهرلرینک اسمی افسوس ایردی شیخ محمد مظهر الاحمدی رحمة الله علیه الباری حضرت لرینک روایتینه بناء اصحاب کھف ننگ اسملری : یملیخا ، مکسایینا ، کشفوط ، تیبیونوش ، آذر قطیونس ، کشافطیونس یوانس، بوس اتلری قطمیر قوله تعالی «فَضْرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ثُمَّ بَعَثْنَاَهُمْ لَتَعْلَمَ أَيَّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لَهَا لَبْثًا أَمَّا» یعنی شهیتور الله تبارک و تعالی بس یعنی اصحاب کھف طاو چوقرینه کروب مناجات قیلغانلری زمانده آلارنگ قلاقلرینه طاوشلارنی ایشتمه دک یعنی یوقوبیردک حساب ایبه سی بولغان یللارده مونک صوکنده

اويغانتىڭ بىلمە كىمىز اوچون قايسى گىرۈه آدم آلارنىڭ چوققىدا ياتقان بىل زمانە
 ھاسىن بىلور. حق سبحانە وتعالى بېغەبىر مەزىلىنىڭ ئىچىدە سەئىد قولى تەئالى
 «نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ» يەنى بىز سىنىڭ ئورنىڭدا قىيلازى مەھمۇد اول اصحاب
 كەھنىڭ خەبىرىنى قىيلازى مەھمۇد اول اصحاب كەھنىڭ خەلقى ئۆزىنىڭ خەلقى رەببى رەببى
 ئىمان كىيلىتىدىلەر بىز آلارنىڭ ھەدىتىنى ئارتىرىدىق مال اولاطورغان بېيىلر ئىمان
 كۆكۈللىرىنى قوت بېرىدىك شول زمان اول يىكتىلەر پادشاھلىرى قارشوسىدا توردىلار ئىمان
 پادشاھلىرى بويىكتىلەرگە پوتلارغە سەئىد قىيلىگىز دىيۈپ بىيوردى بىس ئەيتىدى بو آلتى يىكتىلەر
 بىزنىڭ تىگىرىمىز بىر وكونىڭ تىگىرىسى بىز پوتقە سەئىد قىيلازى مەھمۇد اول باشقىنى تىگىرى
 دىيە بىز اولدە بو پوتلارنى تىگىرى دىيۈپ ئەيتىمە كىمىز ظالملىقنىڭ چىگىنىنى قىيلىدىن بىراق
 بىزنىڭ بو قومۇزىدا تەئالى ھەدىتىنى پوتلارنى مەھمۇد توتىدىلەر كاشكى آلارنىڭ پوتلىرىنىڭ
 عبادىتىنىە دىللىللىرى بولسە ايدى دىللىلسىز پوتقە عبادت قىيلىماق زور ظالملىق دىيىلەر
 چۈنكى تەئالى تبارك وتعالى گە افتىرادى تەئالى ھەدىتىنى قىيلىدىن آرتق ظالملىق يوقىدىر. آيتىڭ
 مەھمۇد پوتقە اصحاب كەھنىڭ كىرگان طار چوققىلارنى قىيلىمە قارشى ايدى قىيلاش چوققىدا بو
 چوققىدا آوش ايدى يەنى قىيلاش اسسىلىگى بولارنى رەجىتەس ايدى بىلكە چوققىنىڭ
 اول ياغىنىدە آوشور قىيلاش بايۇد، چوققىنىڭ سول ياغىنىدە آوشور ايدى اصحاب كەھنى
 طار چوققىنىڭ اور تاسىنىدە كىيىڭ اورىدە ياتقانلار ايدى قولى تەئالى «وتحسبهم ايقاظا
 وهم رقود ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال وكلبهم باسط ذراعيه بالوصيد لو اطلعت
 عليهم لو ليت منهم فرارا ولو لمثت منهم رجعا» يەنى اى مەھمۇد گەھان قىيلىر ايدىڭ سىن
 اول اصحاب كەھنى اويالار دىيۈپ آلارنىڭ كۆزلىرى آچق بولغانى اوچون دىخىدە
 بىر ياقىدىن بىر ياققىدە ئەيلىنەن بىر ياققىدە بولغانلىقى اوچون ھەل آنكى آلارنىڭ قولىدە ايدى
 اگىر قاراساڭ سىن اى مەھمۇد اول اصحاب كەھنى اوزەرىنىدە قىيلاش قىيلاش كۆكۈللىكە قورقۇ
 توشەر ايدى آلارنىڭ گەھىدەلىرى زور بولغانلىقى دىخىدە كۆزلىرى آچق بولغانلىقى
 اوچون چۈنكى تەئالى تبارك وتعالى آلارغە مەھمۇد تىگىرىنى كىيىمىن كىيىمىش ايدى
 ھىكايەت: مەھمۇد رەببى تەئالى ھەدىتىنى مەھمۇد رەببى تەئالى مەھمۇد رەببى تەئالى مەھمۇد رەببى تەئالى
 اوتەرگە توشىرى كىيلىپ ئەيتىدى اگىر چوققىدا چىلىسە اصحاب كەھنى قارار ايدىڭ دىيۈپ اىن
 عباس رەببى تەئالى ھەدىتىنى اصحاب كەھنى قارار سىڭا توگىل سىننىن ايزىگى بېغەبىر
 صلى الله عليه وسلمنى آلارغە قارادىن تەئالى تبارك وتعالى مەھمۇد قىيلىدى «لو اطلعت عليهم
 لو ليت منهم فرارا» دىيۈپ ئەيتىدى دىيىدى مەھمۇد رەببى تەئالى ھەدىتىنى مەھمۇد رەببى تەئالى

عذەنڭ سوزىدە قارامادى اصحاب كەھنى قاراۋ اوچون كىشىلر بىيەردى معاۋىدەنڭ
 كىشىلىرى قاچقان طاۋ تىشگىنن كوردىلر ايرسە غايىدىن اوڭ كىلوب بارچەسەن ياندى.
 حق سبەئەنە وتعالى اصحاب كەھنى اوڭ يوقلاتوب مونڭ سوڭىدە اوياندى بعضى
 بعضىدىن كۆبى ياتقانن صوراب الله تبارك وتعالى نڭ كامل قدرتن بلوب شكسزلك
 آرتسون اوچون اصحاب كەھنى قاچقان بۇقولارنىن اويغاندىلر ايرسە بعضى بعضىنە
 كۆبى يوقلادىق ايگان دىدىلر بعضىلىرى بىر كون يا ايسە يارتى كون ديوب جواب
 بىردى چونكە آلاز ايرتە برلە كەفكە كرگانلر ايدى آخرغى اوبىلە وقتىدە اويغاندىلر
 شول سببلى يارتى كون يابرتە ولڭ بولور ديوب گەمان قىلدىلر مونڭ سوڭىدە ساچلرىنە
 ترناقلازىنە كوزلىرى توشدى هر قايسىنڭ ساچى صاقالى بيك اوسمش ترناقلازى
 بيك اوزايمىش كۆبى يوقلاغانلارن بلەيچى ايدى كۆبى ياتقانەننى الله بلور دىدىلر
 قازنلارنى بيك آچمىش ايدى بىر مەزگىل باروب بو كەش تەنكە گە لىتلىرىكەم كوبرەك
 طعام آلوب قايتسون ديوب كەش لىرىن بىر كەش تەنكە آچمە چاروب بىر سىنە بىردىلر
 نە يىتىلر اول طعام آلورغە باروچىغە صاقلاز اوزنڭ كىم ايگانكىنى بلدىمە آنڭ اوچون
 كىم ايگانكىنى بلسەلر طاش برلە آتوب ئولتۇرلر يا ايسە اوز دىنلرىنە كوچلەپ قايتارلر
 شول زمان منگو قوتاماس سزىنى دنيا آخرت ھلاك بولور بىز دىمك بولور حاصل كلام آزالارنىن
 بىرىكت كەش تەنكەنى آلوب شەرگە باروب بازارغە كردى نەمىت ساتوچىدىن نەمىت اولچە توب
 كەش تەنكەنى حلواچىگە بىردى حلواچى درحال ياقىدەغى آدملىرگە قىچىردى جىدولوب
 كىلوب بو تەنكەنى قايدىن طابىدڭ سىن خزىنە طابىغانسڭ نى اوچون اعلام قىلدىسڭ
 ديوب توتوب افترا قىلوب پادشاھە ايلتىدىلر چونكە اصحاب كەھنىڭ تەنكە سىنە
 دىيانوس ديوب يازغان ايدى پادشاھە نصارى دن يعنى عيسى عليه السلام قومىدىن
 مؤمن ايدى بو تەنكەنى قايدىن آلدىڭ دىيوب يىككىدىن صورادى دىخىدە اوزلرىنڭ
 دىيانوس دن قاچوب طاۋ چوقرىنە كرۇب يوقلاغاننى بۇقودن توروب شەرگە كرۇب
 حلواچىدىن حلوا آلتاچدىن توتوب كىلتىرگانلرىنى تىمامن سويلەدى پادشاھنىڭ ياندى
 بولغان بعضى بىرسى بىز آتابىزدن ايشتكان ايدىڭ دىيانوسدىن دىنى اوچون آلتى
 يىكت قاچقان ديوب شايد اوشبو يىكتلردىر ديوب بو يىكتنڭ حالن راستقە چىقاردىلر
 بس پادشاھ دىخىدە شەرەدە بولغۇچى مؤمن وغىرىسى غارغە يعنى طاۋ چوقرىنە باروب
 اصحاب كەھنى كوردىلر ھىم سويلەشدىلر مونڭ سوڭىدە يىكتلر پادشاھە نە يىتىلر
 سىنى الله تبارك وتعالى گە امانت قىلامز دىخىدە آدملىر وچىنلر ياولغىدىن اللەغە صغنامز
 ديوب اورنلارنى قايتوب جان تىلىم قىلدىلر پادشاھ بويىككىلرىنى شول غار دەفن
 قىلوب اوستلرىنە مسجد بنا قىلدى بىر قىلىدە پادشاھ دىخىدە پادشاھ برلە بارغان كىشىلر

غارغه بيٽڪاچ بگت ٿه يتدي سزاوشبو اورنده توروب تورکز! اول مين يولداشلاريمه
 خبر بيريم آلا آكلاماسدن سزني كوروب قورقماسونلر ديوب غارغه كردي
 پادشاه دخي باشقه آدملر غارغه كرورگه يول طاباديلر بس شول غار يانينه مسجد
 بنا قيلد يار قوله تعالى «وَكذلكَ اعثرنا عليهم ليعلموا ان وعد الله حق وان الساعة
 لاريبَ فيها الآية» يعنى الله تبارك وتعالى ٿه يتور خبرا عنهم اوشانداق يوقلاتوب
 اويغاتاق بز اول اصحاب كهفنى الله تبارك وتعالى وعدهسى يعنى ٿولگانين صوك
 ترلو حق ديوب بلسونلر اوچون آنك اوچون آلانك يوقلاوى دخي ده اويغانولارى
 ٿولوب ترلو اوخاشلى دخي ده اصحاب كهف قيامتنك بولو ونده شك يسوق ديوب
 بلسونلر اوچون چونكه اول اصحاب كهفنى اوچ يوز يسل يوقلاتوب ته نلرن ضرر
 ايرشودن صاقلاب اويغانوچى الله تبارك وتعالى نك البته كوچى بيٽكو چيدر بارچه
 آدمنى ٿولتروب جانلارن ته نلرينده قايتاروب ترگزوگه قوله تعالى «سيقولون ثلاثة
 رابعهم كلبهم ويقولون خمسة سادسهم كلبهم رجما بالغيب ويقولون سبعة وثامنهم كلبهم
 قل ربي اعلم بعدتهم ما يعلمهم الا قليل» يعنى تيزدر كم ٿه يتورلر بيغهر صلى الله
 عليه وسلم زماننده اصحاب كهف قصه سن سويله رگه چومغوچيلار مؤمنلردن اول
 قصه نى سويله رگه چومغوچى هم مؤمنلردن باشقه خلق دن اول قصه نى سويله رگه چومغوچى
 اصحاب كهفنى اوچ بگت دورتنچى اتلرى ديوب موني ٿه يتكوچى جهود بر قيلده
 نصارى باشلقى نجران دخيمه بعضسى ٿه يتور غيبنى بله يچى گمان قيلوب اصحاب كهف
 بيش بگت آلتنچى اتلرى ديدى موني ٿه يتكوچى نصارى تابعى نسطوريا دخيمه
 بعضلر ٿه يتور اصحاب كهفنى بيدى بگت سيكزنچى اتلرى ديوب موني ٿه يتكوچى
 مسلمانلر بيغهر صلى الله عليه وسلم خبر بيرو برله بيدى اتلرى برله سيكز ديديلر
 ابن عباس رضى الله عنه اصحاب كهف بيدى اتلرى برله سيكز ديدى چونكه الله تبارك
 وتعالى اصحاب كهف اوچ بگت دورتنچى اتلرى دخي ده اصحاب كهف بيش يكت
 آلتنچى اتلرى ديگان كه سف لرنك سوزن غاينى گمان قيلوب سويليلر ديوب
 قايتاردى اما اصحاب كهف يگنلرى بيدى سيكزنچى اتلرى ديگان كه سته
 اولنگى لر بله اما آزي بله ديود كر قيلدى شول منكور «الاقليل» ديگان قليل
 يعنى آزي مين ديدى . معلوم اولنه اوشبو كتابده اصحاب كهف قصه سى نك
 كوبره گى تفسير قاضى دن ترجمه قيلمى .

قصه اصحاب الفيل

روایتدر حبش پادشاهی نجاشینک یمن یورطنده بر آزغن ابرهه اسملی وزیری
 برایدی صنعا شهرنک بر کلیسه صالوی اول کلیسه نی «قلیس» دیوب اسم بیردی کلیسه
 اچن تورلی زینتله برله زینتلهب الوغ قندیللر یاندروب اچینه بر پوت کرتوب
 قویدی مونک صوکنده حکم قیلدی هر کم حج قیلورغه تلهسه مکهگه بارماسون
 قلیس که کیلوب عبادت قیلسون دیدی ابرهه ننگ بو حکمن مالک بن نضر دیگان بر
 یگت ایشتوب صنعا شهرینه کیلوب قلیسنی اوت تورتوب یاندردی ابرهه قلیسنک
 یانغان ایشتوب بو اشنی عربلر قیلغاندر دیوب اوت تورتوجینی بیگ ازله تدی
 طابا آلهادیلار ابرهه کمال آچوندن کعبه نی هلاک قیلورمن دیوب آنط ایتدی
 القسه ابرهه نجاشی پادشاهینک محمود اسملی قوتلی هم ماقتاوالی فیلی بار ایدی
 شول فیلنی صوراب آلدی وینه کوب فیل لر جیبوب سیکسان مک عسکر برله مکهگه
 ییتدیلر مکه خلغینک حیوانلری صحراده ایدی بارن قووب آلدیلار پیغمبرمز
 صلی الله علیه وسلم ننگ باباسی عبدالمطلب ننگ ایکی یوز تویه سنی هم آلدیلار
 عبدالمطلب عربلر ننگ باشلی دیوب ایشتهش ایدی بیوردی طعام کیلتردیلر
 عبدالمطلب بو حالنی بلوب ابرهه یانینه باردی حرمت قیلوب سلام بیردی ابرهه
 طعام آشاب اچمک لر اچدیلر موندن صوگ ای عربلر ننگ خواجه سی موندن نیک
 کیلک دیدی عبدالمطلب شهیدی عسکرک ایکی یوز تویه سنی قووب آلفانلر
 شول تویه لرم اوچون ککیلم دیدی ابرهه شهیدی مین سینک اوزگنی
 کورگاچ بیگ یاراتقان ایسم سوزگنی ایشتکاج اخلاصه بتدی بوکون تویه صوری
 تورغان کون توگل مین کعبه نی وانارغه کیلم سینک آنانک ابراهیم صالحان یورط
 سین کعبه نی صوراو تیوش ایدی دیدی عبدالمطلب شهیدی مین اوزمک تویه لریبه
 خواجه مینم تویه لرمنی بیر اول کعبه ننگ خواجه سی الله تعالی کعبه نی صاقلار وانا
 آلهاسنک دیدی ابرهه عبدالمطلب ننگ تویه لرن بیروب بیبه ردی قاپچان عبد
 المطلب تویه لرن آلوب قایتدی ایسه مکه خلغینه شهیدی ابرهه کعبه الله نی وانارغه
 کیلگان کوزکز کورمه سون طاولارغه قاچکز دیدی مکه خلقی بارچه سی چقوب
 قاچدیلر شول زمان ابرهه عسکری برله کعبه نی وانارغه کیلدیلر فیل لر قاپچان
 کعبه الله نی کوردیلر ایسه چو کدیلر سجده قیلغان اوغشاشلی یوزلرن بیرگه
 سورتدرلر ایدی نی قدر فیل لرنی قوسالارده اورنلرندن قوزغانا آلهادیلار شول
 آراده هوادن صییرچقندن کچره ک چچقندن زورراق قزل بورونلی قارا باشلی اوزون

مويىلى قوشلار پيدا بولدىلر هر قايسينىڭ آوزىدە بورچاق قىرلى طاش اول ماشە
 ابرهه عسكردىن بىر كىشى نىڭ اسمى يازلغان قوشلار ابرهه عسكردى توغرىسىنى
 كىلپ طاشلارنى يادردىلر هر طاش يازلغان اسم ايپهسىنىڭ باشىدىن تىشوب
 كىرپ دېرىدىن باروب چىقار ايدى جانى جەنمگە كىتەر ايدى سىكساننىڭ
 عسكردىن بىر ساعىت اچىدە ابرههدىن باشقە ھىچ كىم قالمايدى ابرهه قاچوب كىتوب مكە
 مكومەدە بولغان حالدا ھوالنى عسكردىن ابايىل قوشى ھلاك قىلغان تامام سويلەپ بىتورودە
 بىر ابايىل قوشى كىي قوش كىلپ ابرهه باشىدە بىر بورچاق قىرلى طاشنى توشوردى ابرهه نىڭ
 باشى تىشوب اچەگىلدىن اوتوب آرتىدىن باروب چىقىدى ابرهه شول ساعىت يىغلوب
 ھارەبەگە كىتدى نىچاشى بوھالىنى كىرپ كىتەرگە اخلاص باغلايدى عبدالمطلب كى كىرپ
 مال بولەك يىبەردى. كىلەك مەكە خلقىنى مەكە خلقى قاچقان اورنلارنى ھىچ شاوشو طاش
 ايشتمەگەچ ابولرىنە قايتدىلر ھىچ كىم باروب قاراسىلر ھىچ شىرىق ھىچ سىلامت عسكردى
 باردە ئولگان عبدالمطلب بو اصحاب الفىلدىن قالغان آلتون كىشىنى بارچەسەن مەكە
 خلقىنى بولۇپ بىردى اوزى بىر نەرسەدە آلمايدى مەكە خلقى بىردىن ھىچ شىرىق نىڭ سىلامت
 قالووينە بىردىن قوللىرىنىڭ آتقى مال كىرگە شاد بولدىلار بو واقىدە پىغەبىرمۇز
 محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم توغان يىل ايدى.

قصه ولادۀ سيد المرسلين محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم

اول «لَوْلَاكَ لَمَّا خَلَقْتَ الْاَفْلَاكَ» يعنى حق سبحانہ وتعالى دن اكر سىن بولماساڭ اى
 محمد كىلدىنى بار قىيامەت ايدىم دىش مرتبەلى بولغان «وَلَسَوْفَ يَعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى»
 يعنى حق تعالى دن البتە تىزىد كىم سىنىڭ رىڭ اى محمد مرادىنى بىرور رضا
 بولورسىڭ دىوب سوينچ ايشىكان «فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ» يعنى پىغەبىرمۇز
 صلى الله عليه وسلم گە يوزگىنى مسجد ھىچ ھىچ يۈنەلەر دىوب كىچە اللەنى قىلە
 قىلغان «الَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ» يعنى حق تعالى دن ايا بىزىنىڭ كوكۈرە كىشى روشن
 ومۇر قىلماقنى دىوب مەنت قىلغان «وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ الَّذِى اَنْقَضَ ظَهْرَكَ» يعنى
 اى محمد سىنىڭ آرقاڭ غەر بولا طورغان كىيىمى قوبىق يعنى آرقاڭدىن
 توشوردى دىمك بىرلە ئىكلىك نابغان «رَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ» يعنى حق تعالى دن
 سىنى زىك قىلماقنى كوتەردى بىز اى محمد دىوب كىرامەت بىرلەگەن اللە تبارك وتعالى نىڭ
 جىمى گناھكار امتلارنىڭ گناھسىنىڭ تىمى پىغەبىرلەر خواجهسى قىيامەت كۈنىنىڭ
 شفاعتچىسى محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم دى. ابن عباس رضى الله عنه ئىتوروق

سبحانه وتعالى عالمى يعنى اوچماخ توغنى بىر وكوكنى عرش وكوسىنى وهم غير بولنى ياراتورغە بار قىلمورغە تلەگانى زماندە اللە جل جلاله اوز نورندن بر آز نور آلدى مونڭ صوڭندە اول نورغە حىبىم مەھ بول دىدى بىر قىلدە حق سبحانه وتعالى بىر وكوكنى خلق قىلمورغە تلەگانى زماندە اوزىنڭ نورندن بر آز نور آلوب نورغە ئەيتىدى اى نور سىن حىبىم يعنى دوستم مەھ بول دىدى بس اول نور آدم عليه السلام ياراتلودن بىش يوزىل اللك عرشدە الحمد لله ديوب طواف قىلورايدى حق سبحانه وتعالى ئەيتىدى اوشبو مەھ ئەيتكانڭ اوچون سىنى مەھ ديوب اسم بىردم مونڭ صوڭندە مەھ عليه السلام نورندن آدم عليه السلام نورن خلق قىلدى مەھ مصطفى صلى الله عليه وسلم نڭ تەنن آدم عليه السلام بالجفندن ياراتى مونڭ صوڭندە مەھ عليه السلام نڭ نورن آدم عليه السلام آرقاسندە طورغردى بس فرشتەلر آدم عليه السلام آرتندە صفى بولوب تورولار ايدى بس آدم عليه السلام مناجات قىلدى يارب بفرشتەلرنى اوچون مېنم آرتىدە صفى بولوب طورالار ديو اللە تبارك وتعالى ئەيتىدى اول فرشتەلر حىبىم يعنى دوستم مەھ نڭ نورن قارىلار اول نور سىنڭ آرقاڭدە دىدى آدم عليه السلام يارب اول نورنى مېنم ماڭلايىدە قىل دىدى اللە تبارك وتعالى اول نورنى آدم عليه السلام نڭ ماڭلايىدە كوچردى فرشتەلر آدم عليه السلام نڭ قارشىدە چغوب صفى توتوب طوردىلار مونڭ صوڭندە آدم عليه السلام ئەيتىدى يارب اول نورنى كوزم كورە طورغان اورنغە كوچر دىدى اللە تبارك وتعالى نورنى مسبەھ بارماغىدە يعنى ايمان بارماغىدە كوچردى بس آدم عليه السلام شول مسبەھ بارماغن كوتەروب «اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله» ديوب شەھادت كەلسن ئەيتىدى آدم عليه السلام ايمان بارماغن كوتەروب شەھادت بىرگانلىكى اوچون اول بارماقنى مسبەھ بارماق ديوب ئەيتولدى بومسبەھ بارماق نڭ طامىرى يورەك دەدر مونڭ صوڭندە آدم عليه السلام ئەيتىدى يارب آرقامدە اول نوردن دخىدە قالدىمى اللە تبارك وتعالى ئەيتىدى دورت صحابە سىنڭ نورى قالدى آدم عليه السلام ئەيتىدى يارب اول نورلارنى باشقە بارماقلار يەھ كوچر بس اللە تبارك وتعالى ابوبكر الصديق رضى الله عنه نڭ نورن اورطا بارماغىدە مەھ رضى الله عنه نڭ نورن اوچنچى بارماغىدە عثمان رضى الله عنه نڭ نورن چنچە بارماغىدە حضرت على كرم الله وجهه نڭ نورن باش بارماغىدە كوچردى آدم عليه السلام بىر يوزىدە اينىڭاچ اول نورلر يەھ آرقاسىدە كوچدى قايجان آدم عليه السلام حوارضى الله عنها بىرلە قاوشىدى ايرسە اول نور آدم عليه السلام دن حوالا ناغە كوچدى حتى پىغمبىر عليه السلام نڭ نورى آتادن آناغە كوچوب اصل مەھرى پىغمبىر عليه السلام گە ابرشىدى فى بيان نسب محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم - سىدنا پىغمبىر مەھ مصطفى صلى

الله عليه وسلم نك آتاسى عبد الله، عبد الله عبد المطلب اوغلى، عبد المطلب نك درست اسمى شيبه الحمدرد چونكه عبد المطلب نك توغان وقتنه باشنده آق توكرى يسار ايردى شونك اوچون شيبه الحمد ديوب اسم قويدلر . عبد المطلب هاشم اوغلى چن اسمى عمرو ، عمرو عبد مناف اوغلى چن اسمى مغيره ، مغيره قصى اوغلى چن اسمى مجمع؛ جمع كلاب اوغلى چن اسمى حكيم، مرة كعب اوغلى كعب لوى اوغلى، لوى غالب اوغلى، غالب فهور اوغلى فهور نك چن اسمى قريش مالک اوغلى، مالک نصر اوغلى ، نصر كنانه اوغلى ، كنانه خزيمه اوغلى خزيمه مركة اوغلى، مركة الياس اوغلى، الياس مضر اوغلى، مضر نزار اوغلى، نزار معد اوغلى، معد عدنان اوغلى ، عدنان اسماعيل عليه السلام نسلندن اما عدنانندن اسماعيل عليه السلامه قدر فلان اوغلى فلان اوغلى ديوب تعيين قيلودن بيغمبرم صلى الله عليه وسلم منع قيلادرايردى « كذب النسابون » ديوب يعنى نسب ايتوچيلر يالغانلى لار ديوب، باش تارتوب مكره كوره در ايردى شونك اوچون ريفوزى روايتنجه ذكر قيلماديق بزلرگه بيغمبرم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم اسماعيل عليه السلام نسلندن ديوب بلمك كفايت قيلادر.

بيت فى نعت النبى عليه السلام

حبيبينه بير ديسه حق * چون رسالت خلعتن
معراج توندنه كوستردى * ايكى عالم ملكتن
امتينه بولسون اوچون * سيكز اوچماخ دولتى
هركون اچنده يورتى * بيش نماز نك نوبتن
بر اشارت برله ياردى * آينى بارماق تيمره توب
سوزلرينك لنتى * چريدى شيكر نك قيمتن
شفقتى شول قدر ايردى * امتينه دائما
لهمهين آنا آناسين * تلهر ايردى امتن
دائما ته يتكل صلوة * ذكر قيل اسهن آنك
تاك، نصيب ايده سيكنا * كوثر نك شربتن
نورى اول الانبياء * جسهى ختم المرسلين
قارشوسندن كورمى كوك * كوردى آنك آرقاسن
صحتنى صحابه لر * براه كورسهك بر زمان
اوزى تولمش آى دى گويده * يولدوز ايدى تيكرهسى

تلهگى همشر كوندنه * امتينك يازوغى
 منگانى معراج تونفك * بولدى اوجباخ يورغوسى
 رهوة للعالمين ديب * مدح الله فى الكلام
 بن عاصينك تلى قاصر * وصف ايدىرگه حرمتن
 مين محمد امتى ديب * اولما همجور اى دنى
 قيل عبادت خالقك غه * توت رسولنك سغتن
 فاغسلونك امرىنى توت * حافظوا حكمن يوروت
 بس بولورسك امتى * هم خدا نك رحمتن
 يا الهى بحرمة * محمد مصطفي
 جان بيورر حالده آيرما * بزدن ايمان دولتن
 براگو نه يتسه صلواتنى * اخلاصى ايله كروب
 تاكلا اوجباخ ايره هيگامه * توبولريك الهان نعمتن

روايت قيلنور شام ولايقنده يهوديلرنك عالهارى اوزلرينك كتابلازنده كورديلر
 هر قاچجان يحي عليه السلام جبه سندن قان طامسه شول وقت محمد عليه السلامك اتاسى
 دنياغه كيلورديوب يازليش شول سببلى نيكشروب صوراشوب بلكيلر عبدالمطلب نك
 اوغلى عبدالله دنياغه كيلمش عبدالله ثلوع بولغاچ يهوديلر عبد اللهنى ثولتررگه قصد
 قيلد ييلار الله تبارك وتعالى آلارغه فرشته لرييهردى قصد قيلوچينك بارچه سن ثولترديلر
 ييغمبرم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نك اتاسى آمنه نك اتاسى وهب طار باشنده
 يحي عليه السلام نك جبه سندن قان طامغانى كوروب عبد الله بن عبد المطلب نى
 تمام بلكى كونلرده بركون وهب اوزينك خانونى برهگه نه يتدى آمنه نى عبد الله غه
 حلال چفتلك كه بيوروميسك بره بلى بيورومن ديدى بوزمانده حكمت خدا عبدالمطلب
 اوغلى عبد الله اوچون وهب كه جاوچى ييهردى وهب دغيدە مك شكر برله قبول قيلدى
 رجب آينده جهمه كيچنى طوى قيلد ييلار زفانى دغيدە شول كيچده بولوب آمنه ييغمبرم
 محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم گه يوكللى بولدى. ابن عباس رضى الله عنه مائه يتزر بو كيچه
 قریش قبيله سنده بولغان هر جانوار سويله شوب بربرسينه محمد عليه السلام بوكوننى آنا
 قارنینه توشدى ديوب سوينچ بيورديلر كجه نك ريسى برله انط ايتوب نه يته مزاول
 محمد دنيمانك امينچلگى آنا باباينك چراغسى ديديلر. ابليس عليه اللعنه ابوقبيس
 طاوينه منوب قچردى شيطانلار نى بولدى سيگنا اى خواجه بز ديوب يانينه جييلد ييلار
 ابليس نه يتدى: «آه عينم نيمچه ييلار چيكلن مشغتم بوكون محمد آناقارنینه توشدى الله تعالى
 آنى اوتكن قلچ برله ييهبر ديدنلرنى اوزگار تور بوتلارنى صندرم» ديدى حسان بن ثابت

رضى الله عنه شهيد تور مين يىدى ياشوبه ايدم مدينه اورامنده بريمودى اى يهوديلر بويكىچنى محمد عليه السلامنىڭ يولدزى توغدى ديوب قچقردى. آمنه ئهيتىدى اوغلم محمدنى حملده بولغانى بله دم اصلا باشقه بولكى غاتونلر اوغشاشلى آورلىق كورمه دم لكن مېض كورمكم توقتالدى اوغلم محمد كه بولكى بولغاج برنور كوردم مشرق ومقرب ياقتوردى حتى شام ولايتنده بصره شورينىڭ سرايلارن كوردم ديدى ودغى حملنىڭ اوّل آينده توشمه اوزون بويلى بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا بېغمبرلرنىڭ خواجه سن بولكى بولدى ديدى سين كم ديوب صورادم آتاسى آدم بېغمبر ديدى ايكنچى آيده ينه بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا اوّلگى هم آخرغى قومنىڭ خواجه سن بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم شېث ديدى اوچنچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا حرمتلى بېغمبرگه بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم نوح ديدى دورتنچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا شرافتلى خواجه نى بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم ادرىس ديدى بيشنچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا آدمارنىڭ سينى يعنى خواجه سن بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم هود ديدى آلتنچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا هاشم رووندن بېغمبرنى بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم ابراهيم ديدى ييدنچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا عالمى تريبه قىلغوجى الله تبارك وتعالى نىڭ دوستن بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم اسماعيل ديدى اوشبو ييدنچى آيده بغداد شهرنده كسرى پادشاهنىڭ سرايىنىڭ توبه سندن مناره لرىنىڭ اون دورت گومبەزى توشدى سيگىزچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا تعقيق آخر زماننىڭ آخر بېغمبرىنى بولكى بولدى ديدى سين كم ديدم موسى ديدى اوشبو سيگىزچى آيده موسيلرنىڭ عبادت قىلاتورغان اوڭلارنى سوتدى يعنى الصرىرى رحمة الله عليه ئهيتهدر موسيلرنىڭ بسو اوڭلارنى مىڭ يىلدىن بىرلى سوندرمه ينجە يانوده ايدى توقىزچى آيده بر كشيىنى كوردم سوينچ سيكا محمدنى بولكى بولدى سين ديدى سين كم ديدم عيسى ديدى صلوات الله وسلامه عليهم اجمعين . مشهور روايتكه بنا بېغمبرم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمنىڭ حملده ايكنچى آيند آتاسى عبد الله مدينه گه آتاسى عبد المطلبنىڭ بومشى برله بارغان ايدى شونده وفات بولوب مدينه ده دفن قىلدى قاچقان بېغمبر عليه السلامنىڭ آتاسى تولدى ايرسه فرشته لرى ئهيتدى يارب بېغمبرنى يتيم بولوب قالدى ديدىلر الله جل جلاله ئهيتدى مين آنى صافلاغوجى دخيلا خواجه سى ونصرت بىروچىسى ديدى آمنه رضى الله عنها ئهيتدى قاچقان اوغلمنىڭ طوغىق كېچەس يىتدى ايرسه دوشنبه كېچ طاك آلدى ايدى كوككن بىرگروه جماعت توشدى آلارنىڭ اوچ فلاگى بار ايدى بىرسن كعبه اللهنىڭ اوستينه قادا ديلار

برسن اوز يورطينڭ توبه سینه قاداديلار برسن بيت المقدسكه قاداديلار بولنلار
 شول قدر ياقن كىلىلار حتى اوزيه توشه لر ديوب اويلادم كوك ايشكلرن
 تمام آچق كوردم مونڭ صوڭنده اؤيهڭ اچى زبرجد بورونلى قوشلار برله تولدى
 دنيا ياب ياقنى بولدى كوك برله بىر آراسنه يفهك بالاس توشه لگان كوردم دخبه
 هراده اير كشيلىر كوردم قوللارنده آلتون زنجولى كمش قومقاتلار شول زمان
 صوصادم شول قومقاتلارنىڭ برستىن صو اچىم اوزم اويلاپ ياتامن يالغزلقن
 كوكلم طاروقى درحال يانيه بر گره خاتون قر كوردى شول قدر ماتورلار ايدى
 برسى آسيه ايدى اول هم ئه بىلك قىلىدى بروقتنى تولغاقلاب اچم آورتدى شول زمان
 بر الوغ قوش كىلوب قانانى برله قورصاغنى سيفادى درحال اوغلم محمد صلى الله عليه وسلمنى
 توغردم مبارك ايكى آياغى برله توغدى يعنى يوز توبه ن توغدادى بو اشارة بولدى آنڭ
 الله تبارك وتعالى حكيمده توغرى بولماقينه قاچان محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم توغدى
 ايرسه فصيح تلى برله «الله اكبر الله اكبر كبرى الجهد لله رب العالمين» ديدى ابن
 عباس رض الله عنهما آناسى عباس رض الله عنه دن عباس رض الله عنه آناسى عبد
 المطلبين روايت قىلوب ئه يتسه در محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم آناسىن
 سنئلى هم كنگى كىسلهش بولوب توغدى ديوب روايتدر يىغهر لردن سنئلى
 دنياغه كىلگن يىغهر لر اول آدم عليه السلام ايكنچى شىث عليه السلام اوچنچى ادرىس
 عليه السلام دورتنچى نوح عليه السلام بيشنچى لوط عليه السلام آلتنچى يوسف عليه السلام
 يىدنجى موسى عليه السلام سىگزنچى شعيب عليه السلام نوزونچى سليمان عليه السلام
 اوننچى يعى عليه السلام اون برنجى عيسى عليه السلام اون ايكنچى سيدنا مولانا محمد
 مصطفى صلى الله عليه وسلم. آمنه رض الله عنها يتور قاچان محمد عليه السلامنى طوغردم
 گويه كه آي اوشاشلى بركىش اوغلىنى آلوب كىتوب برسات بوق بولوب طوردى
 مونڭ صوڭنده يانيه كىلغروب آل اوغلىنى برسات مشرق مغربكه طواف قىلىدى
 آدم عليه السلام يانيه باردى آدم عليه السلام ايكى كوزىڭ آراسىن اوبوب سوينچ
 سىڭا اى مينم دوستم سين اولگى هم آغرعى بالالارنىڭ فواجه س ديدى مونڭ صوڭنده
 ينه بركىشىن كوردم ئه يتسه در اى دنياڭ حرمتلوس آغرتڭ شرافتملوس برمن سىڭڭ
 سوزڭنى سويله سه سىڭڭ شهادتڭ برله شهادت بىرسه قيامت كون سىڭڭ علوڭ آستنده
 بولور ابن عباس رض الله عنه ئه يتور اول او مهاج صاچچىس رضوان ايدى الله تڭ امرى
 برله رسول الله تڭ آرقاسينه يىغهرلك مهران اول باعدى . عبد المطلب ئه يتدى مين
 شول كىچنى كعبه الله ده ايدم كعبه الله آغرىب مقام ابراهيم طرفينه سجده قىلىدى
 بوتلار قويغان اورنلارنىن توشىلر بس كعبه الله دن طارش ايشتم الله اكبر

الله اكبر طوغدى گناهدن پاك بولغوجى محمد عليه السلام مئىنى رېم مشركلرنىڭ
نجاستىدىن پاك قىلىدى دىو يىنە ايشتم بىر اگو ئه يته در آگاه بول آمنه محمد عليه
السلامنى طوغدىردى آننىڭ اوزەرىنە رحمت بۇلۇپلارنى تۇگلىدى دىوبىس آمنه نىڭ اۇيۇرىنە
كىلىم كوردم آمنه نىڭ اۇيىن بۇلۇپ قابلاغان يۇقىمى اوياعلقەسى دىوب كوزمنى
سورتەن بس ايشكىن يا آمنه ايشكىنى آچ دىوب ئىچقردم ايشكىنى آچدى ايشك آچو
بىرلە يىغار ايسى بورنە طولى يا آمنه نى خېرى نى حالنى بار دىم بس آمنه مئىنى
طوغردم دىدى قايدە اول كورېم دىم حجرە دە يەنى بولمە دە دىدى شول زمان بولمە گە
كرور گە قص قىلىم حجرە گە كورور گە نلەگان زمانە بىر آدم چقىدى قولنى يالانچاق
قلىچ صبر ايت كورمە فرشتەلەر تەمامى كورشوب بىتسونلەر دىدى (نزهة المجالس) آمنه
رضى الله عنها ئەيتور محمد عليه السلامنى طوغردىر كېچە دە كوردم اۇيىنىڭ توبەسى
كوتەرلىدى ھوادە شول قىر قىزىر ماتورلقدە تىگە شلرى يوق عىب مئاف قىلرېنە
اوخشالولر عىبسنوب قاراپ طوغردمە بىرى ئەيتدى قاچانغە قىر عىبسنوب
قارارنىڭ بىز باچەمىز سىنىڭ خىمتچىلرۇڭ غىن اوجماخىدىن خىمتكە كىلىدىك
دىدىلەر عقلەن يازدىم بالانى طوغرىمەن ھوشىمە كىلىم ايرسە كوردم اوغلىم بىر
قولن كوزىنە قوتىمىش بىر قولن يات اعضاسىمە قوتىمىش شول حالدە سجدە قىلدى
قلاغمىنى سالوب تىكلام امتى امتى دىوب ئەيتور ايدى شول زمان كوزمىن غايىب
بولدى قايدە كىتدى اوغلىم دىوب تورغاندە بىر آق بۇلۇپ اوغلىمنى كىلتىروب يانە
قويدى اوغلىمنى يوشلار كوزىنە سۇرمە تارتامىش خوش بوى بىرلە ايسلەندىمىش ھم
يەككە چۆرنامىشلار اوشبو زمان عاتكە كىروب اى آمنه نى حالنى بار دىدى آمنه
اوغلىم بولدى دىوب محمد عليه السلامنى طوغدىرىمەن بولغان حال احوال ھور قىلدى
كىلىگاننى محمد عليه السلامنى غايىب قىلۇپ سۇرمە تارتوب يوب يەككە چۆرناب
خوش بويلاپ كىلتىرگاننى تەمام سويلەدى عاتكە ئەيتور سوينگانمىن سىكرىب طوردم
قايدە اول محمد دىوب قولمە آلوب قوچاقلادىم شول قىر خوش بويلى آنسى لىتلى
خوش بوى اصلا كورمىم يوق ايدى يوزىنى آچوب قارادىم گوپە كە طولمىش آى
ايدى اول تون شونداين تون ايدى دىيانىڭ اولدىن آخىرىنە چە آنسى تون
بولمادى كعبەدە اوچ يوز آلتىمىش بو ت بار ايدى بارچەسى بىرگە توشدىلەر . محمد
مصطفى صلی الله علیه وسلم دىياغە كىلمەسەن لك شىطانلەر ھم جنلر كوگگە
منوب فرشتەلەرنىڭ سوزلەرن طىئلاب ايشتوب باغوجىلارغە سحرچىلارغە خېر
بىرورلر ايدى يىغىمىز محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم طوغىمىش كېچە دە عادىلەرغە
كوگگە مەنەرگە نلەگان وقتلەندە حق تعالى شىطانلارنى جنلرنى يولدىلر بىرلە آتارغە

امر قیلندی کوککه منه آلمادیلار قایغروب ابلیس ملعون یانینه جیبیلوب فی بولندی ایکن
 بوکیچ بزنی کوککه بیبه ره دیلر دیوب صورادیلار ابلیس ملعون نه یئدی بوکون الله ننگ
 مقرب فرشته لرننگ کوکسن اینگانلرن کوردم بارکز برخبر کیلمشکز دیدی شیطانلار
 مکه طرفنه برنور کوردیلار یاقتیلغی هواغه کونه رهش یاقن کیلمیلر ایسه مکه مکرمه
 طوغروسنه فرشته لر هراده صفی طوغروب طورولار شول قدر کوب حتی اینه چاپهر
 اورن یوق شیطانلر فی غیر ایکن دیرب یاقن کیلمیلر ایرسه فرشته لر اوطلی
 چوقمارلار ایله قودیلار ابلیس که کیلوب کورگانلرن خبر بیردیلر ابلیس ملعون آه
 اوروب قچردی شیطانلار یاخواجه مزنی اوچون بو قدر قایغراسک دیدیلر ابلیس نه یئدی
 مینم اوچون بو تونسن قاتی تون یوق مینم ملک ییدی یوز یملق مشتتمنی آنک سیاستی
 بوغالتور کوککه چقماق کورنگ سببی مکه ایستنه فرشته لر طوروک سببی آخر زمان
 پیغمبری محمد دنیاغه کیلگان بولور بو پیغمبر شول کشی در آنک شریعتی بارچه
 پیغمبرلرننگ شریعتن اوز گرتور بواول کشیدر بر آدم ملک یسل یا ایسه اون ملک یل
 آرغئلغه یوروب مشرک بولسه بر ساعت اول پیغمبر ننگ دینینه کروب توبه استغفار
 قیلسه بارچه گناهی عفو قیلنور بو پیغمبر شول پیغمبر در آنک امتندن بر آدم عمری
 بوینچه آرغئلغه فسق فساد بولسه بر زمان قیلغان فسادینه اوکوب صلوات نه یئسه بارچه
 یاوزلقلاری اوز دیننه ایزگولک یازلور چیمع گناهی یارلقانور رحمتکه مستحق بولور
 بوشوغلاین پیغمبر در قیامتده گناهکار امتلرینه شفاعت قیلور تیرغندن قوتقارر
 کیلمک مقصودده عبدالمطلب فی قایچان پیغمبر مصلی الله علیه وسلم یانینه کوردی چون پیغمبر
 علیه السلامی کوردی کوزی آچلمش کولک طرفینه تاراب باش بارماقنی آغزینه قابمش
 عبدالمطلب محمد علیه السلام یانینه باروب بارماقندن سوت چقغاننی کوردی محمد علیه
 السلام دخی باباسن کوروب مسیحه یعنی ایمان بارماغن کوروب کلمه شهادت نه یئتکن
 اوخشاشلی اشاره قیلندی عبدالمطلب بو کرامتلرنی کوروب بیگ شادلانندی قولینه
 کونهروب کعبه شریفکه آلوب کوردی اخلاص نیتی برله محمد علیه السلامی الله تبارک
 وتعالی آکار بیرگانی اوچون شکر قیلور دعا قیلدی ییدی کوننن صولک محمد دیوب
 اسم قویوب مکه خلقن تمام صیلادی قدر حرمت قیلدی محمد دیوب اسم بیروننگ سببی
 بوایدی آمنه رضی الله عنهماغه توشنده بر فرشته کیلوب نه یئدی ای آمنه سین بارچه
 مخلوقلرننگ خواجه سیند یوکل بولونک هر قایچان آنی طوغرشا ک محمد دیوب اسم قوی
 آنک اوچون اول سید العالمین بیگ یاقتالوش بولور دیدی وینه نه یئدی ای آمنه محمد

علیه السلامی طودروده کوب عجب اشلر کورورسلک کورگان عجایب لرنی آدم لمرگه سویله مه وهم بوتونی اول محمد علیه السلامه طاق دیدی شول زمان اویغانوب کیتدم باشم آستنده آلتوندن بولغان برکاغز طابدم آنک اوزه رینه اوشبولارنی یازلمش ایردی « اَعْدَهُ بِالْوَاهِدِ مِنْ شَرِّ كُلِّ حَاسِدٍ وَكُلِّ خَلْقٍ رَأَيْتُ مِنْ قَائِمٍ وَقَاعِدٍ عَنِ السَّبِيلِ هَائِكِ عَلَى الْقَصَادِ جَاهِدٍ مِنْ نَافِثٍ أَوْ عَائِدٍ وَكُلِّ خَلْقٍ مَارِدٍ يَأْخُذُ بِالْهَرَاوِدِ مِنْ طُرُقِ الْهَوَارِدِ » بس آمنه توشنه کورگان فرشته نی محمد اسملی قویکیز دیگان سوزنی عبدالمطلبکه شهیتدی عبدالمطلب دخی محمد دیو اسم بیردی اللهم صل علی سیدنا محمد وعلی آله واصحابه اجمعین.

محمد صلی الله علیه وسلم نی سوت ایمزوگه دایه گه بیروگان قصه .

ابن عباس رضی الله عنهما شهیتور قایچان محمد علیه السلام دنیاغه کیلدی ایرسه حق سبحانه و تعالی طرفندن برفرشته قیقردی بو طوغان محمد عبد الله اوغلی نی سوینچ آنی ایمزگان ایپچک که دیو وبارچه مخلوقات پیغمبر علیه السلامنی تربیه قیلماقنی آرزو قیلدی لر حق سبحانه و تعالی شهیتدی حبیبینی ایمز مکنی حلیمه سعديه گه روزی قیلدم دیدی نزهة المجالس کتابنده شهیتور حلیمه رضی الله عنهما بیك فقیره ایسی لکن حلال بیگوچی غایت پاکیزه ایسی هر حالنده الهید الله دیوب همینی بیك کوب شهیتور ایسی ایرینک اسمی حارث ایسی سعد اسملی کشی ننگ قبیله سنندن ایسی شونک اوچون حلیمه السعديه دیوب شهیتور لر ایسی. حق سبحانه و تعالی حلیمه گه ایرگولکنی تله گانی زماننده مدینه شهرنده قحط یعنی آچلق بولدی آشلق طاری اوسمه دی حلیمه هر کون صحراغه چغوب بیرده اوسکان اوله نلرنی جیبوب رزق لاندور ایسی اوشبو کونلرده حلیمه بر ایربالا طوغردی شول سببلی حلیمه صحراغه چغوب اوله ن جیبیا آلمادی ییدی کون بر نرسه برله طعامله نه دی آچلق دن هلاک بولو درجه سینه ایرشدی بس حلیمه گه یوق غلبه قیلوب یوقلادی توشنده بر ایرکشی حلیمه ننگ قولندن توتوب سوندن آق بالسن لنتلی برصو یلغاسینه آلوب باردی ای حلیمه بویلغه دن اچ دیدی حلیمه شهیتور اول صونی بیك کوب اچدم چونکه بیك لنتلی وآشلقلی ایسی اول قولندن توتوب آلوب بارغان کشی مینی طانیسک دیدی یوق دیدم اول شهیتدی مین سینک همک مینی الله تبارک و تعالی گه شادلنده هم طارلقده کوب شهیتسهک شونک اوچون سیننی طارلقدن آچلقدن قوتقارورغه کیلدم دیدی مونک صوکنده شهیتدی ای حلیمه مکه گه بار سیکا آنده کیلک رزق بار اشکنی خلقندن یاشر دیدی بس یوق قومن اویغاندم طاماعم تومیش ایپچه گم سوت برله طولمش سؤیونوب بالامنی ایبزدم مونک صوکنک خاقونلار برله صحراغه رزق اوچون اوله ن

از لهب آلوب قايتورغه باردق شول زمان برطاوش ايشتدك مكه ده بر بالا طوغدى نى سوينچ اول بالانى ايهزگان كشيگه ديور بوسوزنى خاتونلر ايشتوب قايتوب ايرلرينه شه يتدىلر ايرلرى بوسوزنى ايشتوب خاتونلرينه شه يتدىلر باركز مكه گه ايهزركه بالا آلوب قايتكز ديديلر آلا ر اون خاتون ايدى مينده آلا رغه اييه روب بيك ضعيف ايشه كهم بار ايدى شوگار آطلانوب چقدم خاتونلرنك آط، ايشه كلرى ياخشى مدينه دن چغو برله اوزوب كيتدىلر يالغز قالدنم خاتونلر مكه گه كروب هر قايسى ايهزركه بالا آلمش مين دى مكه گه باروب بيتوب عبدالمطلب نى كوردم ايهزركه بالا يوقى ديوب صورادم عبدالمطلب شه يتدى مينده سر يتيم بالا بار قايسى خاتونغه شه يتسه مده آناسى يوق ديوب قبول ايتته ديلر ديدى مين شه يتدم اوغلكنى كورسه ت؟ بس عبدالمطلب ايووينه آلوب كردى بس پيغمبر عليه السلامنى كوردم يوقلى در ايردى قولنى كوكره گينه قويدم اويغانوب كوزن آچدى ايكى كوزندن برنور چقدى حتى كوككه توتاشدى عبدالمطلب كه شه يتدم رضامن بو بالانى ايهزورگه بو بالانك كوركاملگينه رضامن باشقه نهرسه صوراميين ديدم بس بالانى آلوب اوك ايهچه گنى بيردم طويغانچى ايمدى مونك صوكنده صول ايهچه گنى بيردم اصلا قارامادى هم ايهبه دى اوشبو صول ايهچه گنى ايهبه دى تمام انصافندن آنك اوجون محمد عليه السلام بلدى صول ايهچه گنى ايهوچى يده بر بالام بار مونك صوكنده عبدالمطلب اسمنى صورادى حليبه السعديه ديدم يواشلق هم ايزگولك بو ايكى ده مهنگى حرمتلى بولماق بار ديدى مونك صوكنده آناسى آمنه دن محمد عليه السلام نى آلوب ايشه گيمه آطلاندم محمد عليه السلام نى آلفييه قويدم درحال محمد عليه السلام كعبه اللهغه شه يله نوب اوج مرتبه سجده قىلدى موندى صولك ايشه گم ياخشى آط اوخاشلى قوت برله يورى باشلادى خاتونلار بوخالنى كوروب يا حليبه بو شه لله اولگى ايشه كك توگلى عجب سينك اشك ديديلر ايشه ك شه يتدى سز حاضر مينم حالمدن غاوش مينم اوستومه براقغه آطلانويچى بار ديدى، روايتنه مكه مكرمه خلقى اولدىن سودا قىلوچيلار ايدى گاه يهن گه باروب سودا قىلورلر ايدى اما مدينه خلقى ايگن چه چوب طوار قاره آصراب كون كيچتورلر دختيه مدينه هواسى معتدل يعنى آرتق صالحن هم آرتق اسسى بولماغانغه كوره مكه لك لهر هر يلىن بالالرن ايهزورگه مدينه خاتونلرينه بيورولر ايدى مدينه خاتونلرى بالانوب بالا ايهزورلر ايدى نيتك باى سودا گرلرده حاضرده ده بوخال بار. كيلك مقصودغه حليبه رضى الله عنها شه يتور قايجان مكه دن مدينه يولينه كردم ايرسه بريبرده اوتز قرق نصارى قوللرنده بالانفاج قلع محمد عليه السلامنى سويله شوب اولطرالر بسينك كوزى بزگه

توشوب نى حسرت بىزگە منە اول محمد ئوتتۇز دىدى بارچەسى سىكرۇب تور دىلار
 بوھالنى كورۇپ ۋاھمداھ يعنى اى مېنىم محمد دىدى محمد عليه السلام كوزن
 آچوب كوگگە قارادى درھال ھوادن بر اوط كىلوب دشمانلارنىڭ بارچەسن ياندردى
 بس مەنبە يېرىنە كىردىك قايسىغە اورننن اوتسەك ياشاروب اولەن اوسەر بارچە
 صھراىرمز يەم يەشل بولدى قايتوب ايوومە كىردم كورگان حاللارنى ايرمە سويلەدم ايرم
 ئەيتدى بوبالاننىڭ اشى عجب تىز بوالوغ بولسور دىدى اوشبو زمان اېگنلرمز
 ياشاروب اوسە باشلادى قويلارمىزنىڭ سوتى كوبەيدى شەرمزگە تمام ھىكەت يادى
 پېغىبىر عليه السلام بىر كۈندە بىر اۆلەنلىق اوغلان قىر اوسەر ايدى بىر آيدە بىر يىللىق
 اوغلان قىر اوسەر ايدى ايكى يىل اوتكاج حلىمە رضى الله عنها پېغىبىرمز عليه السلامنى
 آناسى آمنە رضى الله عنهاغە كورشرگە آلۇب باردى آمنە رضى الله عنهاغە پېغىبىر
 عليه السلامنى كورگان كرامتى سويلەدى پېغىبىر عليه السلام سېبىلى بولغان بىر كاتنى
 بىر بىر سويلەدى آمنە رضى الله عنها ئەيتدى بىنە مەينەگە آلۇب قايت سىن آنى مېن آننىڭ
 اوچون مەككەنىڭ ۋاسىنىن قورقمان دىدى پېغىبىر عليه السلامنىڭ اوچنچى يىلندە
 ابوبىكر الصديق رضى الله عنه دنياغە كىلدى بس حلىمە رضى الله عنها پېغىبىر عليه السلامنى
 مەينەگە آلۇب قايتوب تىرىيە سىنە مشغول بولدى. نىزھە المجالس مفھومنىچە حلىمە رضى الله
 عنها پېغىبىر صلى الله عليه وسلمنى اېزۈرگە آلتاچ بىر نىچە قىرى ساتوب آلدى
 آرزمان اچندە اول قويلار پېغىبىر عليه السلام بىر كاتندە كوبەيدى حلىمە رضى
 الله عنھاننىڭ دولتى آرتدى بىغى آچلدى. پېغىبىر عليه السلام قىباچان دورت
 ياشىنە يىتدى ايرسە حلىمەگە ئەيتدى اى آنامىن كۈنمىز قىر دەشلرمنى كورمىم قايدە آلار
 دىوب حلىمە رضى الله عنھاننىڭ بالالرن صورادى حلىمە رضى الله عنھان ئەيتدى آلار قىرى
 كۈنەلر اول قويلارنى اللە تعالى بىزگە سىنىڭ بىر كاتىدە نىصىب ايتدى دىدى بس پېغىبىر عليه
 السلام ئەيتدى مېنىدە صھراغە يىبەرمىندە اوزمە بولوب آلۇب كۈتەر مەن دىوب اوتىدى
 ايرتە گىس كىيىنوب حاضرلەندى قولغىنە نەمت ھاوتن آلدى طاباق توتوب صھراغە قويلار
 كۈنەرگە كىتدى كامل ھېتىن صھراغە بارما دىوب ئەيتسەك كۈنلى قالور دىوب بارما دىبە دىك

(بیت) حَبِيبِي طَبِيبِي أَنْتَ رَاعِي قُلُوبِنَا * فَلَوْلَاكَ يَا مُنْتَارَ مَا ذُكِرَ الْمَسْئِي

يعنى حلىمە رضى الله عنھان ئەيتدى اى مېنىم دوستم اى مېنىم طېبىبم سىن بىزنىڭ كۈكەننىڭ كىتۈپىسى
 كاشكى سىن اختىيار قىلماساڭ ايدى صھراغە چىقونى سىڭا صھراغە بار دىوب ئەيتسە س
 ايدىك دىمىك بولۇر پېغىبىر عليه السلام اوشبو كۈن كوزمىزدن غايىب بولدى قاچان
 كىچىق باقن بولدى ايسە پېغىبىرگە قارشى كىتۈپولىنە چىقم آى اوخشاشلى نورلى بوزى
 بالقوب قايتوب كىلەر در قويلار پېغىبىر تىرە سىندە شادلانوب سىكرۇب قايتالار قويلارنىڭ

برسیند پیغمبرنىڭ ايچە كەش قردەشى ضەرە طاش آتدى درمال قوينىڭ آياغىنە
 تىيۇپ آياغى صدى قوى ضەرە دن زارلانغان كوك پيغمبرگە كىلۇب صيىندى پيغمبر
 عليه السلام مبارك قولى بىرلە قوينىڭ آياغى توتتى شول زمانوق قوينىڭ آياغى تۈزەلۇپ
 گوپه آورتماغان اوخشاغىلى بولدى مونىڭ سوكنە حليمه رضى الله عنها ضەرە غە
 ياضەرە قىرىش قىبلە سىندى بولغان قردەشكى نىچك تابىڭ دىدى ضەرە اى آنا
 اول قردەش طاشىن آغاچىن قوشىدىن ىرتىچ جانوار دن طاودن اوتىكان زمانىدە
 «السلام عليك يا رسول الله» دىوب ئەيتەلر دغيدە قايسىغىنە اورنغە باصسە شول اورندە
 بەم بەشل اولەن اوسە قويلارنى اچىرگە قۇبوغە كىلىگان ايدىڭ قۇبونىڭ صوى آلدىنە
 طاشوب چىدى مشقتىز صواچىردىك بىر چوقۇرغە كىرگان ايدىڭ بىر الوغ آرسلان مېنى
 كورۇپ سىكر مېچى بولغان ايدى شول وقت قردەش مەدىنى كوردى آتايىك كەچىڭ
 قىلۇپ آياق آستىنە يىلۇپ «السلام عليك يا محمد» دىوب سلام بىردى مونىڭ سوكنە
 محمد عليه السلام آرسلان يانىنە بارۇپ قلاغىنە برسوز ئەيتىكان ايدى آرسلان يوگۇرە
 يوگۇرە كىتتى حليمه دىتتى اى ضەرە بو كورگان اشلار كنى باشقە كىشىگە سويلەمە
 دىدى مونىڭ سوكنە حليمه رضى الله عنها قويلارنى صاودى سوتلىرى ارغوب ارغوب چىقار
 ايدى . محمد عليه السلام ايچە كەش قردەشلىرى بىرلە ەركون صحراغە بارور بولدى
 ەركوننى آندىن نىچە نىچە معجزەلر كورۇپ قايتورلر ايدى كونلردە بىر كون ضەرە
 يوگورۇپ قايتوب اى آنا قىرىش قىبلە قردەش مېنى ئوتردىلر دىدى بالان باش بالان
 آياق قومە خىر بىرۇپ يوگورۇپ صحراغە كىتتىك مېن آلدن قومم آرتەن يوگوردىلر
 قاچىچان قويلار يانىنە بارۇپ يىتىم ايرسە محمد عليه السلامنى كوردىم بىر الوغ طاش
 اوستىدە جىلمايۇپ كۇلۇپ ياتا اىم اوغلىم نى حالىڭ باردىم اى آنا اوچ كىشى كىلۇب
 كوكرە گەنى بارۇپ شيطان الوش چىقاردىلر ايكى ايكىم آراسىنە پيغمبرلىك
 مەرن باصدىلر دىدى طاش اوستوندە صواثرلىرى بار اى اوغلىم بونىندى صودىم
 «اول اوچ كىشى قىبغان لەگان آلۇب كىلۇپ يورە گەنى يودىلار قانلارن طاشلادىلار
 شول صوطامچىلارنى» دىدى امام علائى ئەيتە اول مەرنىڭ اچىدە «اللە وەھ لاشرىك لە» طىشندە
 «توجە حىت شت فانىك منصور» دىوب يازىغان ايدى دىدى صحىب مسلم كىتابىدا ئەيتە كوگەر چن
 يومرقاسى قىر اول خاتم نبوت دى عائشە رضى الله عنها ئەيتە كچرەك انجىر بەشى قىرلى
 ايدى دىدى شرح مولك النبى اولان معارج الصعود كىتابىدە ئەيتە خاتم النبوتنىڭ اچىدە «اللە وەھ
 لاشرىك لە محمد عبدا ورسوله» دىوب يازىش خاتمىنىڭ اول كىباغىنى طىشندە «توجە حىت شت» وصول
 ياغىدە «فانىك منصور» دىوب يازىش ايدى معناسى قايدە تەسەك آندە يونەل
 حقىقتە سىن نصرت تىرلىش سىن دىيك بولور . معلوم اولنە خاتم النبوة ضرورتىنىڭ

خاصیتی بودر بر کسسه طهاره برله طاک و قتنده خاتم صورتینه باقسه حق سبحانه و تعالی اول کسه فی کیچکه چه بلا و قضان حفظ نه یله یه اگر بر کسسه قویاش با یغانده خاتم النبوة صورتینه قاراسه حق سبحانه و تعالی طاکغه چه اول بنده سن بلا و قضان حفظ قیلا اگر بر کسه اول وفق خاتمه آینک اولنده قاراسه حق تعالی یلنک آخرینه چه اول بنده فی بلا و قضا و بارچه آفتلردن حفظ قیلا اگر بر کسسه سفر و قتنده خاتم النبوة و فقینه قاراسه سفری مبارک بولا اگر بویله وفات بولسه ایمان برله دنیا دن اوته او شانداق ذکر قیلدی محمد النوروی رحمة الله علیه .

فانک

خاتم النبوتنک صورتی او شبودر : توجه

منصور

حیث شئت

فائده - سبکی رضی الله عنه نه یتدی الله تبارک و تعالی آدم لر ننگ کولکله شیطان و سوسه سن قبول قیلوردی اویش قان یاراتدی بس شول قاننی پیغیبر صلی الله علیه و سلم ننگ یوره گندن چغارتدی . القصه حلیمه رضی الله عنها نه یتور پیغیبر علیه السلامی کونوروب آلوب قایتوب مکه مکرمه گه آلوب باروب آمنه رضی الله عنها گه طابشردم آمنه رضی الله عنها نیک کیلتردک مین سیننگ یانکده طور وون تلیدر ایدم دیدی حلیمه رضی الله عنها نه یتدی خدمتن اوته دم قصه سن یاشردم الحمد لله سلامت طابشردم دیدی آمنه رضی الله عنها نه یتدی شیطانن قورقتی نه له دیدی حلیمه رضی الله عنها بلی دیدی آمنه رضی الله عنها نه یتدی و الله شیطان او علم محمد که ضرر ابرشدر گه یول تاباس دیدی آتی الله تبارک و تعالی شیطان ضرر نمن حفظ قیلا دیدی . بو اورنگه نزهه روایتی تمام بولدی . آمنه رضی الله عنها حلیمه رضی الله عنها گه کوب دعالر قیلدی عبدالمطلب کوب بوله کلر بیروب ییبه ردی محمد علیه السلامی عبدالمطلب هر وقت قدر حرمت قیلور ایدی کعبه گه بارسه اوزی برله آلوب باروب اوزیاننده اولطرتور ایدی قریش الوغلی مکروه کورسه لرده عبدالمطلب غه برسوز نه یته آلماسلر ایدی . نه یشلر قریش الوغلی هر کون کعبه گه باروب اولطرلر ایدی برکون تمام جیبولوب اولطر دیلر عبدالمطلب غه مجلسنک تورنده اورن قالدر دیلر شول زمان محمد علیه السلام کیلوت هیچ کبگه التفات قیلدی عبدالمطلب ننگ اورنینه

بناروب اولطردى قریش مشرکلى بو حالنى کوروب «قارا بويتيمنى ادبىسرك قىلوب قايده اولطردى» ديديلر شول وقت عبدالمطلب کروب کيلدى مشرکلى پيغمبر عليه السلامنى باباڭ اورنندن طور دىوب نه يتوده عبدالمطلب نه يتدى نه يڭ طور گز اول اورنغه اولوق تيوش دىوب مشرکلرنىڭ مرادنى قردى محمد عليه السلامگه دورت باش طولوده عبدالمطلب که آورو پيدا بولدى بلكى بلكى اجل ياقن قولم آورو دى بولغاي دىب دورت اوغلى: ابولهب عباس همزه ابوطالبنى چاقردى اوغللارى كىلوب سلام بيردیلر مونڭ صوننده عبدالمطلب نه يتدى سزنى چاقروندن مقصودم شول مينم عيرم آخري نه ايرشدى اوغلم محمد ميندن هم يتيم قالور آنڭ اوچون قايشى حسرتىم زياده در آه اگر عيرم اوزون بولسه محمدنى تربيه قىلسام آنڭ الوغلى نده بولغان قدر حرمتنى كورسه قايىسز محمدنى تربيه برله رعايه قىلور سز دىبى ابولهب تزن چوگوب اى عربلرنىڭ پادشاهىنى حق تعالى سىڭا اوزون عير بيرسون محمدنىڭ عزت حرمتىن كوزڭ برله كوررگه نصيب ايتسون اگر رخصت بيرسهڭ محمدنى ميڭا طابشر جان نهن برله قبول قىلدم دىبى عبدالمطلب نه يتدى اى اوغلم سىن الوغ اوغلم قدر حرمتىڭ بار اما قاطى كوڭللى مرحمتسى سىن آنى تربيه قىلوغده لايق توڭل سىن رعايه قىلما سىڭ دىبى آنندن صوڭ همزه كىلوب تزن چوگوب اى آتا محمدنى ميڭا طابشر مين تربيه قىلور من دىبى عبدالمطلب نه يتدى اى اوغلم سىن تربيه گه لايق سىن اما بر عيىڭ بار سىن اوچى ككى سىن آونى سويه سىڭ سىن آوغه كيتكاج خدمتكارلرڭ اوغلم محمدنى رنجتورلر مين محمدنى رنجتكارنگه راضى توڭل دىبى آنندن صوڭ عباس كىلوب تزن چوگوب اى آتا مين بو خدمتكه لايق من محمدنى ميڭا طابشر دىبى عبدالمطلب نه يتدى اى اوغلم سىن بو خدمتكه لايق اما كچه سىڭنه بالالرك كىوب؛ كروب بالالى ككى تربيه گه كوچى بيتمه س اوغلم محمدنى كامل رعايه قىلا آلماسنىڭ دىبى آنندن صوڭ ابوطالب كىلوب تزن چوگوب اى عربلرنىڭ پادشاهى محمدنى تربيه قىلورغه مينم بيك مرادم بار لىكن بايلغم يوق قبول ايتوب رخصت قىلساڭ مين بو خدمتنى جان نهن برله قبول قىلدم دىبى عبدالمطلب نه يتدى اوغلم محمدنى تربيه قىلوغده سىن لايق مرحمتلى بومشاقى كوڭللى سىن محمدنى سىڭا طابشرورون ينه دورت اوغلى نه قاراب نه يتدى اوغلم محمد که الله نىڭ رحمتى بار مين محمد بلىگاننى بله آل مين قايىس اشته ايتكسه م محمد که كيكاش قىلوب آنڭ كيكاشى برله اش قىلسام اول اشم اوڭ بولور خيرگه آوشور بو اشته اوغلم محمد که نه يتيم ميندن صوڭ قايىسزنىڭ تربيه سن اختيار قىلسه اول تربيه قىلسون دىبى محمد عليه السلام عبدالمطلب نىڭ توشه گنده اولطرر ايدى عبدالمطلب محمد عليه السلامنى قولى برله سو يوب اى اوغلم ميندن صوڭ بو دورت قرده شىڭنىڭ قايىس برله

توررسنگ دیدی رسول علیه السلام اورنندن توروب ابوطالبنگ موینندن قوچاقلاب آلدینه اولطردی عبدالمطلب الحمدلله مرادم توغری کیلی دیدی آنندن صولگا ابوطالبکه ده یتنی اوغلم محمدنی سینگا طابشردم کعبه تکرن شاهد قیلیم محمدنی کامل اعتبار قیل عید کونلرنده یاگا کبیملر کبیر یتیم لرننگ کولکی سفق بولور آش یاولق غه یعنی طعام آشاغانده اوزیانکنده اولطرت اوزبالارکنس آرتق حرمت قیل بالارکنس اوغلم محمدنی کؤچله تمه بوشطرلرغه راضی بولمکنی وقبول قیلیمکنی ابوطالب بارچه شرطکنی جان نهن برله قبول قیلیم دیدی موندن صولگا عبدالمطلبنگ آورووی آرتوب دنیادن کوچدی محمد علیه السلامی ابوطالب اوز ثوبنه کیلتوروب محمد علیه السلامی قدر حرمت قیلدی آتاسینگ وصیتی اوزهرینه کامل رعایه قیلور ایردی ابوطالب بازاردن قایتوب ثوبنه کرسه بالالاری قارش کیلسه اول محمد علیه السلامی قوچوب کولکن خوش قیلور ایردی نعمت آشارغه اولطرسه محمد علیه السلامی اوز یانینه اولطرتور ایردی عید کونلرنده محمد علیه السلامغه یاگا کبیملر کبیرر ایردی محمد علیه السلامنگ هر زمان اوندکجه عقلی گوزهللگی آرتور ایردی آننگ تبرک ذاتی آنغلقنن پاک ایردی کییمینه اصلا چوب چارنجس یاشمادی هیچ برمرتبه پونقه عبادت قیلمادی چاقرسالرده پوتخانهغه بارماس ایردی اصلا یوق بار سوز سویله مهس ایردی اوین اویناماس ایردی هیچ برخهر اجهه دی حتی محمد علیه السلامنگ مدعی شوکارا یرشدی مکه خلقینگ هربری محمد راست خیانتسز امین یکت دیوب ماقترارلار ایردی بورهوش محمد علیه السلام اون ایکی یاشینه ایرشدی کونلرده برکون قریش قبیله سی سودا اوچون شامغه بارماقچی بولدیلار ابوطالبده محمد علیه السلامغه دیتدی بزده شامغه باروب سودا قیلیق دیدی محمد علیه السلام هم قبول قیلدی سفرباراغن کوروب شامغه سفرفیلدیلار قریش کروانی شام بولنده بصرهغه یاقن بر آچاق تویینه تویه لرن آشاتماق اوزلری استراحت قیلماق اوچون توشدیلر تویه لرن صحراغه آشارغه صالحدیلار شول آچاقچن براق توگل بر راهب یعنی نصاراننگ عالمی دنیاسن طاشلاب بر صومعه ده عبادت قیلدور ایردی کروان کیلگاننی کوروب بیلینه فوطه به یلهب تیز کروان یانینه بوگروب کیلیدی محمد علیه السلامغه سلام بیروب کورشدی قریش قبیله سنه قاراب تعقیق بلکوز بو محمد بارچه عالمنگ خوجه سی آدملرگه پیغمبر بولور الله تعالی مونی بارچه عالمگه رحمت قیلدی امتلری عزیزامت بولاچق «اشهدان لاله الا الله واشهدان محمد اعبده ورسوله» دیوب ایمان کیلتردی قریشنگ قارتلری موننگ پیغمبر بولاچقن قایسن بلنگ دیدیلر راهب دیتدی سزنگ کیلووگرنی قاراب توروب ایردم بواوتکانده طاش آچاق سجده قیلدی طاش آچاق بیتمبردن باشقهغه سجده قیلدی دخیمه تورانت

وانجيله بومحمد عليه السلامك صفتلرى يازلش بارچەسى موكار توغرى كيله اوچنچى دليل باش اوستنه قاراگز ديدى قاراديلار برآق كوله كه بولوب تورر بو آق بولوط تورانده وانجيلنده كورلش صفتلرنك برسى ديدى مونك صوكنده مونك تربيه چيسى كم ديدى ابوطالب ديديلر ابوطالب كه ئەيتدى تيز محمد عليه السلامنى مكه گه قايتار مونك بيك ثلوع دشمانلارى يهودلر هيله برله اذا قيلماسونلر يعنى زنجتمه سونلر ديدى ابو طالب درحال بلال رضى الله عنه گه ابوبكر رضى الله عنه نى قوشوب محمد عليه السلامنى مكه گه قايتاروب ييه ردى روايتدر بعيرا راهب بيغمبرمز عليه السلامنى بارچه كروان خلقى برله قوناق ايتدى اى يكت كوكلهده اصلا شك شهبه م قالهاسون بيغمبرك علامتنى كورست ديدى بيغمبر عليه السلام ايكى ابى آراستن آچدى بعيرا راهب خانم النبوتنى كوروب اوبدى زار زار يغلاب يارسول الله قيامت كوننى مينى شفاعتكنن اونوتما ديوعنر قيلدى بيغمبر عليه السلامنى اوزاتوب قالدى بيغمبر عليه السلامك كوننن كون نورى آرتدى قايجان اون اوچ ياشينه ييتدى ايرسه تيام تولغان آى اوخشاشلى يوزينك نورى بالقار ايردى بيغمبرك نورى يوزنده ظاهر ايردى اوزى دريا اوخشاشلى كوركه م خلقلى سوزى جوهر اوخشاشلى فصاحتك عقلك سوزده اصلا دنيا نك اؤلندن آخري نهچه مغالى ايشتلش توگل ايردى قريش قبيلهسى خصوصاً ابو طالب محمد عليه السلام نى ئەيتسه آنى قيلور ايردى نى اشاره قيلسه آنى اشلر ايردى محمد عليه السلام كيكاشفنن باشقه هيچ اش قيلماس ايردى.

رسول عليه السلام خديجه كبرانى نكاحلەنگان قصه.

قايجان محمد عليه السلام اون سيكز ياشكه ييتدى ايرسه آناسى برله برطوغان قز قردهشى عاتكه ابوطالبكه ئەيتدى اى قرنه شم بزنگ محمد ثلوع بولدى قز آلور وقت ييتدى سين نى نهرسه اويليسك ديدى ابو طالب كوز ياشن آغزوب اى قز قرده شم مين كون تون اوشبو قايقوده مين آكار قز آلورغه كوچم بيتبهس كچكنه اورننن آلورنى كوكلم نلهمى نى قيلورغه ده بلهين ديدى عاتكه ئەيتدى مينك براوى بارا گراوخشاسه آنى قيليق ديدى ابوطالب ئەيتوب قارا ديدى عاتكه ئەيتدى اوزكه معلوم مكه ده خديجه باى خاتون هر كم آكار خدمت قيلسه دنياسى معبور بولور هر يلنى شامغه سودا قيلورغه آدملر ياللاب ييه ره بز هم محمدنى خديجه گه بيرسه ك خديجه گه خدمت قيلوب شامغه باروب قايتسه خديجه دن آلغان مالى برله قز آلوربز ديدى ابوطالب بو سوزنى ايشتى ايرسه زار زار يغلادى كوكلن زياده قايفو باصدى اى قرده شم بزنگ نسلبرده كم بار باشقه آدمگه خدمت قيلوب اجر يعنى يال آلغان مين محمدنى

یالغہ بیرونی معقول کورمیم اما بوفکرنی سین او یلیسنگ خدیجہ گہ باروب سویلہ
 نی ئه یتور کوررہز دینی. ئه یشلر بو خدیجہ مککہ دہ گویہ کہ بر پادشاہ خاتون
 ایسی خدیجہ دن بای هیچ کم یوق ایسی دورت ملک قزل جونلی تویہ سی سودا
 مالن تویہ ب یورر ایسی هر یعنی تویہ گہ بر خد متکار تعین قیلہش ایسی خدیجہ
 هر یلنی جای بر مرتبہ قش بر مرتبہ سودا غہ بیہرور ایسی جہی کونی شامغہ
 قش کونی یینگہ باروب سودا قیلرلار ایسی خدیجہ کروانی برلہ قریش قبیلہ سی
 هم سودا گہ بارورلار ایسی نیتہ کہ کلام شریفہ ذکر قیلور قولہ تعالیٰ «لایلاف قریش
 ایلافہم رحلۃ الشتاء والصیف قلیعب وارب ہذا البیت الذی اطعمہم من جوع و آمنہم من خوف»
 یعنی اللہ تبارک و تعالیٰ قریش قبیلہ سینہ منت قیلوب ئه یتور قریش قبیلہ سی جای وقش سودا
 اوچون کوچوب دوستلق قیلغانلری اوچون بو اویونی یعنی کعبہ اللہ نی تربیہ قیلوچی اللہ
 تبارک و تعالیٰ گہ عبادت قیلسونلر اللہ تبارک و تعالیٰ اول قریش قبیلہ سنی اوشبو ایکی مرتبہ سودا
 قیلولری سببلی آچلقن طعام لدردی اصحاب فیل قورقنچننن امین قیلدی. ئه یشلر
 حضرت خدیجہ کوب کتاب او قوش ایسی غایت زیرہ ک ایسی ایکی ایردن طول قامش
 ایسی غایت ماتور هم مالدار ایسی عربنگ کوب الوغلاری یاوچی پیہر دیلر هیچ برن
 قبول قیلما دی بر کیچہ توش کوردی توشندہ آی کوکنن اینوب خدیجہ ننگ قویینہ کردی
 قوییننن نوری چغوب بیر یوزن یاقتورتی بوزمان یوقوسننن اویفانوب شاد بولدی
 توشنی بر کاغذ گہ بازوب بعیرا راہب کہ تعبیرن صوراب بیہر دی بر قیلکہ خدیجہ ننگ
 ورقہ اسملی قز قردہ شی توش بوراچی ایسی بو توشنی ورقہ گہ سویلہ دی حاصل خدیجہ گہ
 ئه یقدیلر بو توشنگ تعبیری بودر مککہ شہرنہ قریش قبیلہ سننن محمد اسملی بر
 یتیم پیغمبر پچار اول پیغمبر سینن نکاح قیلغانی سیننگ قویینکدہ وقتدہ آگار پیغمبر لک
 کیلگای وحی اینگای بارچہ عالم اول پیغمبرنگ نوری برلہ یاقتور خاتونلردن
 ایکن اول سین آننگ پیغمبر لکن راستقہ توتوب ایہان کیلترسنگ توشکننگ تعبیری
 اوشبودر دیدیلر خدیجہ کبری رضی اللہ عنہا بو سوزنی ایشقوب زیادہ شاد بولدی
 آہ اول کون قایچان بیتمہر ایکن دیب جان کوئل برلہ محمد علیہ السلام گہ قاوشونی
 کوتہر بولدی اوشبو واقعہ آراسندہ عاتکہنی قارشى آلوب غایت کچیلک برلہ
 خوش کیلنگ صفا کیلنگ دبوب یوغاری اولطرتنی زیادہ قدر حرمت قیلندی
 هیچ کہنی آلاى قدر حرمت قیلغانی یوق ایسی خدیجہ ننگ کوکلندہ محمد علیہ السلام
 محبتی ایسی چونکہ عاتکہ قریش قبیلہ سننن ایسی وهم عربنگ پادشاہی عبد
 المطلبنگ قزی ایسی چونکہ نعمت آشالسی عاتکہ سوزدہ یتور گہ طارنلوب اولطردی

خديجه كبرى عاتكه نكاح سوزى بارن سيزدى ئەيتىدى اى سىيدە كىلو و كزگە سبب نى بولسە طارنلما البته سويلە قولمەن كىلگان قدر ادا قىلسام ايدى ديدى عاتكه ئەيتىدى اما اويالامن ديوب سوزگە كرشوب ئەيتىدى اى خديجه ايشتكان سوزى نكاح عبد الله دن محمد اسەلى براوغل يتيم قالدى آتامز عبد المطلب آنك اوجون بالا ارينه كوب وصيتلر قىلدى ايندى اول سوغ بولدى كوركاملكە ادب دە اوخشاشى يسوق بزلرگە آنى اويلە ندرمك تپوش آغام نكاح اوقاتى يسوق بالا ارينه اوبو طالب بار سوز نكاح خدمتكارلر كز شامغه بارالار ديوب ايشتكان ايدىك بزنك محمد مرنى تويەلر قاراب بارورغە خدمت كە قوشماس سز ميكان نايئكە سزدن آغان آنچه برلە آكار قز آلور ايدىك ديوب اوتنوب كىلدم ديدى خديجه كوكلندە اويغە كىتدى توشم نكاح تعبيرى اوشبو بولغاي ديوب سوينوب يوزى قزاردى چونكە اولدە آلهما اوخشاش گوزەل ايدى وهم ئەيتىدى اى عاتكه كە سين نى ديسەك قبول قىلدم لىكن كروان برلە بيورمك آور اش شولايدە محمد نى اوزن موندە آلوب كىل صفاتن كوروب بىماتعيين قىلورمەن ديدى عاتكه محمد عليه السلامنى آلورغە كىتدى بز كىلدىك خديجه كبرى حالينه قايدىچان عاتكه چغوب كىتدى ايرسە طهارت آلوب تورات شريفنى قولينه آلوب پيغمبر عليه السلام نكاح مبارك صفتن او قورغە مشغول بولدى پيغمبر عليه السلام نكاح كىلو وينە منتظر بولوب اول سطر دى اول آرادە عاتكه برلە محمد عليه السلام كروب كىلدى خديجه خدمتكارلرينە بيورمىش ايدى محمد نى الوغلاب ندر حرمت قىلوب اؤيوگە آلوب كروب اول سطر كزىن دىوب در حال پيغمبر عليه السلامنى آچق چراى تەملى نل برلە اؤيوگە كرتوب تورگە اول سطر تىلر خديجه كبرى تورات دە كورگانن تە پيغمبر عليه السلام نكاح مبارك يوزينه صفقينە پردە آرتىندن قارادى اصلا تفاوت طابمادى يوزينك نورى صاچ قارالغى قاشلارينك نچكە و جايه اوخشاشلى كوز تويينه قدر ئەيلە نوب توشكانى كرپكى نكاح سوز مەسى ادب حىياسى بارچەسى تورات كورسە نكاح حقى خديجه كبرى نكاح اؤيو اچى تمام يغار ايسى تولدى چونكە پيغمبر عليه السلام قايدە غنە بارسە يغار ايسى كىلور ايدى حقى اول سطرغان اورنندە قرق كوتنگە چە يغار ايسى قالور ايدى خديجه تحقيق بلىدى آخىر زمان پيغمبرى اوشبو بولاچق كوكلندىن اوبلادى قبول ايتسە حاضر نكاح اوقوتيم ديوب آندن صوكمە خالقينك شلته سندن تارتلوب كوكلندىن ئەيتىدى بو محمد نى شامغه بيبەريم عشقينە صبر قىلدم انشاء الله توشم موجىنچە موكار قاوشماق نصيب بولور ديدى موندن صوكمە خديجه عاتكه گە ئەيتىدى مين شامغه بارغان كشىلريمە اوچ آلتون بيورومەن اما محمد كە ايللى آلترن حق تعيين قىلدم كىلسون ديدى عاتكه خديجه گە نى اوجون بارغان

محمد عليه السلامه ئەيتىدى رضا بولساڭ خديجهگە ياللانوب شامغه بار خديجهدن
 آغان آچمىڭا قز آلورمز ديدى محمد عليه السلام سز، نى مصلحت كورسەئز مین
 رضامن ديوب كوكلتتىن قايغوروب كوزنمن قطره قطره ياشلىرى چقىدى جلى جلى
 خديجهنىڭ قابىقاسى توبىنە باردى خديجه اشنىڭ آخىرن بلوب شادلانور محمد عليه
 السلام قايغورور موندىن صوڭ خديجهنىڭ كىرۋان باشى مىسرە اتلى اشانچلى عدل
 قلى بار ايدى آنى چاقروب ئەيتىدى اى مىسرە بو محمد سزنىڭ ايله شامغه بارسون
 سىن محمدنىڭ نسل نىسبن عرب پادشاهى ذاتننن ايكانىنى بلەسڭ مەدىنى سىڭا
 طابشردم ياخشى صاقلاب مىڭا سلامت كىلتور ديدى عجب خواجه خدمتكار ياللار آنى
 ياخشى صاقلاونى بيورور آنڭ اچتىدە سىرى بار نىتەك حضرت زليخا يوسىف عليه السلامنى
 زندانغه سالدى زندانچىغه ئەيتىدى يوسىفنى زىھار نىتەك صۇقىما آياغن قولن بەيلەمە
 بو زندانغه بىبەرودە سىرم بار ديدى ارشاندانق قىامت كونى بولسە آمنا بە وىدقنا
 مۇمنلرنى تەوغغە كرتكابلر حق سىبەانە وتعالى دن خطاب كىلگى اى مالک قللارنىڭ
 يوزن كويدىر تە اول يوزبرلە مىڭا سجدە قىلدىلار قولاغنى كويدىر تە اول قولاق
 برلە وعظ نصيحت ايشتىلر كوزلرن ياندىر تەما اول كوز برلە آنا آنا يوزىنە
 عالەلر يوزىنە قرآن شريفكە قارادىلار كوكللىرن كويدىر تە اول كوڭل برلە مېنى
 بردىب بلدىلر عجاب قدر تلىمنى فىكر قىلدىلار قوللارن ياندىر تەما اول قول برلە
 مېنىم رضالقم اوچون صدقە خىر قىلدىلار ياردەم اىستە وچىلرگە ياردەم بىزدىلر
 آياقلارنى ياندىر تەما اول آياق برلە مسجدكە علم حكمت جەلىتتە بشاردىلار آورو
 حالن صوراب قردەشلىرى برلە كورشە باردىلار تەوغغە بىبەرەمە كىز ياندىر تەما اوچون
 توڭل كىچىرەمكە اوچون دىگى اى. كىلىك مقصودقە خديجه يەنە مىسرەگە ئەيتىدى قاچقان
 بارابان صوغلوب كىرۋان قوزغالسە محمدكە تەوەچىلر كىيىن كىيورت تەوەچىلر بىر كىن
 كىيورت بىر قولىنە طىياق بىر بر قولىنە تەوەنىڭ تىزگىن توتىر بو صفت برلە مەكەدن
 چىسون قاچقان مەكە خلقىنىڭ كوزننن كىتسەئز محمدنىڭ اوستىنن تەوەچىلر طونن
 تەوەچىلر كىيىن آل مصر جەسەن كىيورت باشىنە چالما كىيورتوب بىر ياخشى تەوەنى ياڭا
 زىنتلر برلە زىنتلەب تەوەگە اطلاندىر قىسەر حرمت قىل اورنكە بايا ئەيتىم بىت
 اول محمد اصل ذات تەوەنى اورنكە بىتتەكە محمد نى نەرسە قوشسە آنى اشىلە قايدە توشەرگە
 اشارت قىلسە آنى قىل ھىر نى اش قىلساڭ محمدنىڭ كىڭاشى برلە قىل اوزىنى
 سلامت قدر حرمت قىلر بىڭا كىلتىرسەڭ سىنى مال برلە باى قىلور من قىلغىن آزاد
 قىلور من اول تەوەچىلر كىيىنى محمدكە لايىق اىبەس ديدى مىسرە خديجهدن بوسوزلرنى
 ايشتوب بىك سۇيىنى چۈنكە آصانلىق برلە قىلغىن آزاد بولمىق امىدى بولدى بو

وقت کروان قوزغالوب بارابانلار صوغا باشلاديلار مکه خلقى بارچهسى کروان
 کيتکاننى قارارغه چقبيلار ابوطالب عاتکه هم پيغمبر عليه السلامنى باشقه قرنئ شلرينه
 چقبيلار محمد عليه السلامنى کورديلر يولچيلار کييين کيهش بر قولنده طاياق بر قولنده
 تهنه ننگى تزگنى بيلينه يب به يله مش هاشم روونده هيچ کم بويله خدمتکارلک قيلغان آدم
 يوق ايدى هاشم رووينه يغلامق توشدى عاتکه بيهرش بولدى محمد عليه السلام کمال
 ادب ايهسى صاحب خلقى صاحب جمال بولغانغه کوره مکه ننگى کوب خلقى آه يتيملىک
 محمد ننگى آناسى سلامت بولسه بويکت خدمتککه ياللاتماس ايدى ديوب زار زار
 يغلاشيلار کوکده فرشته لر آراسينه هم يغلامق توشدى يارب حبيبىگه هغه ايهه سى
 دنيا آخرت زينتى ايهه سى امتينه شفاعتچى ايهه سى ذکرى اوز ذکرگه يقين ايهه سى
 بارچه مخلوقلارنى بيرو کوننى موننگى محبتى اوچون ياراتما دئى اوزى پيغمبر لر تاجى ايهه سى
 فرشته لر آدم عليه السلامغه موننگى نورى حرمتينه جهنم قيلماديلرمى حق سبحانه وتعالى شه يتىدى
 مينم حکمتدن صورالماس اشيهه قارشولماس تيزدرکم حبيم محمدنى پيغمبر لر ننگى تاجى
 قيلورم بارچه عالمنى آکار مسخر قيلورم امتينى خير الامم قيلورم مقام محمودنى آکار
 ميسر قيلورم اسم اولسگن يعنى تيك تورگن ديدى آنندن صونگ محمد مصطفى صلى الله عليه
 وسلم آتا بر توغبه اير توده شلرى وقز قرده شلرينه كيلوب بحيل بولوب قايدى بر
 غريب کورسه گز مينى يادگرغه آلگن ديوب ايسه نله شوب بولغه توشدى شه يمشلر هر
 آيرلماق آغر اما قيامت کون نعوغلقلر برله او جهلخلقلرمدن آيرلماق اوخشاشلى آورلق
 هيچ يوق اوشبوننگى اوچون سليمان عليه السلام همد قوشقه آچولانغان «اولاد بجهت» يعنى
 يا ايسه همد قوشنى قاتى عذاب برله عذاب قيلورم يا ايسه ذبيح قيلورم ديدى بو اورنگ
 ذبح قيلورم ديگان سوزنى مفسر لر ننگى بعضى مجلس وصحبتمدن فرقت قيلورم
 يعنى آيرورم ديوب تفسير قيلمشلار (رشحات عين الحيات) قوليه تعالى «وامتازوا
 اليوم ايها المجرمون» يعنى قيامت کونده شه يتور الله تبارک وتعالى اى مشرکلر آيرلسن
 مؤمنلردن بر قيلمى اى مشرکلر هر بير ايز گولسکنن آيرلسن حق تعالى جانيندن اوشبو
 سوز مؤمنلرنى او جهلخلقه بيهرگانده خطاب قيلنور. مناجات الهى عهد وميثاق کوننده
 مؤمنلرنى آق يوزلى قيلوب آدم عليه السلامنى اولنگ باغنىگه قيلوب هيچ طاعت وعبادتمز
 يوق ايگان فضل رحمتىگ برله «هؤلاء فى الجنة ولا ابالى» يعنى اوشبولارنى اؤجهناخ
 اوچون خلق قيلم ديوب خطاب قيلنگى کافرلر گروهندن قيلمادنگ ذات پاکنى
 علوشاننگى حب قدينگى حرمتينه قيامت کوننى مجرملر گروهندن آيروب فريوضى
 الجنة زمره سندن قيل «سلام قولوا من رب رحيم» ديوب سلاهگنى نصيب وميسر شه يله

آمین. کیلک مقصودہ کروان خلقی قایچان مکہ خلقینگ کوزتنن آیرلدیلر ایرسه
 میسرہ خدیجہ کبری رضی اللہ عنہانک امری بوینچه محمد علیہ السلام ننگ یانینہ کیلوب
 محمد علیہ السلام ننگ تویہ چیلر کیمین صالکروب مصر جبہ سن کیدرتدی باشینہ چالها
 بیردی قدر حرمت قیلوب تویہ گه آطلاندردی اوزی تویہ تزگنن توتوب تویہ فی ئەیلەدی
 ابو جهل شیبہ عتبه بو اوچ دشمان بو کروانک هم بارایدیلر میسرہ گه ئەیتدیلر بو اوکسن فی
 فی اوچون تویہ گه آطلاندردک توشور تویہ تزگنن توتدر اویره نسون دیدیلر میسرہ
 بولارغه خواجه مدن ائهارت اوشاندق دیدی حق سبحانہ وتعالی عرت قیلغانغه هیچ کینگ
 ذلت ایرشدرورگه قوئی یوق قایچان محمد علیہ السلام تویہ گه آطلاندى ایسه حق تعالی ننگ
 فرمانی برله بر آق بؤلۇط کیلوب پیغمبر علیہ السلام باشنک کولە گه لک قیلدی بارچه کروان خلقی
 اسسی دە یالغز رسول علیہ السلام کولە گه دە ابو بکر الصدیق بو کروانک هم برگه ایدی میسرہ گه
 ئەیتدی کور محمد علیہ السلام حق تعالی قارشنک نیندی حرمتلی باشی اوستنک آق بؤلۇط
 کولە گه قیلور مونک محمد که دشمانلار بار سین آلدغی تویہ گه آطلانرب بارمین محمد آرتنغی
 تویہ گه منوب باریم دشمان قصد قیلسه ایکبز دفع قیلور بز دیدی. ئەیشلر هر قایچان طائف
 یاقن بولسه بر یاقتیلقی پیدا بولور آندن صوگ طائف طوار مکرار صیح صادق دیورلر
 بو اورنک رسول علیہ السلام پیغمبرلک کونی طوورغه یاقن ابو بکر الصدیق یاقتیلقی
 پیدا بولدی. بشاره حق سبحانہ وتعالی ئەیتور ابو بکر محمد علیہ السلام پیغمبرلک
 کیلمه سنن لک دوست قیلدی مین هم ابو بکر فی دنیا ده هم آخرتنک رسولن آیرمادم
 خدیجہ پیغمبر فی نبوت کیلمه سنن اول سویدی خدیجہ هم دنیا آخرت رسول الله برله بولغوچی
 اوشبونک مؤمن قلالارغه سوینچ بار مؤمنلر الله تبارک وتعالی فی سویوب امرلرینه بوی صونسه
 اطاعت قیلسه شیکسن الله تبارک وتعالی اول بنک فی رحمتنن آیرماغای. بس کروان
 نیچه کون یوروب شامغه یاقن بر الوغ صحراغه ایرشوب بر آچاچ یانینہ توشوب تویلدون
 اوتلارغه صحراغه صالکیلر مگر اول صحرا ده دنیا دن یوزن دوندرگان بو راهب بار
 ایسی کروان کیلگانن کوروب دقت ایلهن قاراب کوردی مکە لککر کاروانی بر
 عزیزننگ باش توغروسننه آق بؤلۇط عجباً بوینه محمد میکان دیوب تیز بارخزینہ ده
 بولغان نعمتن حاضرلہب کرواننی صومعه سینہ ضیافت قیلماق اوچون چاقردی کروان
 خلقی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم فی تویهلر صاقلارغه قالدروب. اوزلری راهبنک
 صومعه سینہ باردیلر راهب هر برهم برهم تفتیش قیلوب قارادی آق بؤلۇط کولە گه
 بولوردی آدمنی طابیدادی کروان خلقی بارچه کز کیلک کرمی دیدی بارچه من کیلک
 دیدیلر راهب صومعه سننن چغوب قارادی آق بؤلۇط اورننن قوزغالمغان ینه کوروب
 کروان خلقینک ئەیتدی سز بارچه کز کیلمه گان بولورغه اوشی برهو قالغان بولورغه

کیرهک ابوجهل لعین ئەیتدی یوق هیچ کم قالهادی مگر بریتیم خدمتچی توبه لر صاقلاب قالدی دیدی راهب ئەیتدی مینم اصل مقصودم شول یتیم سز توگل دیب درحال برکز باروب آلوب کیلکیز دیدی برسی باروب رسول علیه السلامنی آلوب کیلیکی راهب بعیرا اسملی ایدی پیغمبر علیه السلامنی هوننن الکهده بر مرتبه کورگان ایدی یوگروب قارشى چقدی رسول الله برله کورشوب آیاغینه توشدی غایت تعظیم تکریم برله یوغاری اولطرتدی بارچه کروان خلغن ضیافت قیلدی طعام بیدردی مونلک صوکنده محمد علیه السلامنک فضیلتن مکه خلقینه بلدیرو اوچسون ای محمد مینم سیئا بر حاجتم بار کوله ککنک یاقاسن آچ نبوت مهران کورسهم کوکلهمه اصلا شهمه قالهاس دیدی پیغمبر علیه السلام یاقاسن آچدی بعیرا راهب نبوت مهرانه یوزن سورندی واروبدی ای محمد سین گواه بول مین قارتایدم سیئا پیغمبرلک کیلگاتگه چه عهرم بولماس بوکون گواهلوق بیرهن الله تبارک وتعالی بر سین آنلک پیغمبری سن دیدی ابوجهل شیبه عتبه بو حالنی کوروب کونچیلکرنن جانلاری چغا یازدی اوز آرالارنده راهبنی پالغانغه چغاروب محمد که پیغمبرلک قایدن کیلسون یوقنی سوبلی دیدیلر موننن صوکل پیغمبر علیه السلامنک صفتلرن ئەیتوب ماققادى و ئەیتدی محمد رسول الله مملکت کوزگوسی اوجماخ باشچیس پیغمبرلر تاجی بارچه مخلوقات آنک حرمتنده بار بولمش آی قوباش آنلک نورنن نور آلمش مهابت، عزت آنک، باطلوق، قوت آنک، عالمک، شرافت آنک صفتی، قناعت شکر قیلوق آنک صفتی، فضل احسان آنک صفتی، حوض کوثر آکا مخصوص، مقام محمود آنک اورنی، امامت، امانت آنک صفتی، خلق تکریم یعنی حومقلی بولوب یارانلیق آکا مخصوص، کورکام ألوغ خلق آنک صفتی، فصیح یعنی سچوک تل آنک، صحیح سوز آنک، قوتلی کوکل آنک صفتی، صبر قیلغوچی تهن آنک صفتی، بلك حرم آکا مخصوص، مسجد معظم آنک، حج احرام نماز روزه زکات قرأة قرآن جمعه جماعات امر معروف نهی منکر تهلیل تقدیس تهجید تقدیس بارچه آنک عبادتی، زمزم مبارک مقام ابراهیم آنک، ألوغلق سکینه مؤمنلرگه شفقت بارچه عالمگه رحمت بولماق آنک صفتی دیدی بوننن صوکل کروان تهره لرینه یوکلرن آرتوب شام یولینه توشیلر قسایچان شامغه یاقن بولدیلر ایسره میسره ئەیتدی ای محمد سیده منک امری کیکاشکن باشقه اش قیلماسه بو مال لرنی حاضر صانارغه بیورامسک دیدی رسول علیه السلام ئەیتدی آلاى بولسه بر ایکی کون صبر قیل صانارغه آشوقها دیدی میسره رسول علیه السلام نلک اشارتی برله مال لرن قویارغه بر فاتیر آلدی کروان خلغی بارچه سی مال لرن صاتوب بتردی بر کوننن صرک روستا شهرینک خلغی مال آلورغه شامغه کیلوب توشیلر آلا رغه کیره کلی مال

ميسره دن باشقه كشى ده اصلا قالمغان بس بالضرور كوب طابوشى يعروب ميسره دن مال آلدىلار موندن صوڭ ميسره مكه گه ياراقلى مالنى آلور اوچون يينه پيغمبر عليه السلام دن رخصت صورادى محمد عليه السلام ينه ئه يتتى اى ميسره برور كون صبر قيل ميسره صبر قيلدى كروان خلقى تمام مال آلوب بترديلر موندن صوڭ مال آرتوب بها توشوب كيتتى پيغمبر عليه السلام ميسره گه ئه يتتى ايندى مال آل ديتتى ميسره مكه خلقى ايكي بهاغه آغاننى بر بهاغه آلدى ايكي ياقنن طابش ايتتى اوشبو كونلرده شام جهودلر نڭ به يرمى بولدى ميسره برله ابوبكر پيغمبر عليه السلامنى جهودلر نڭ به يرمين قارارغه آلوب بارديلر جهودلر نڭ كليسه لرنده اوج يوز آلتمش قندىل بارچه سينه اوط ياقمش لار ايردى قايجان محمد عليه السلام جهودلر نڭ كليسه سينه كروب مبارك كوزى قندىلر ينه توشدى ايرسه بارچه قندىلر نڭ شىهرلرى اوزلروب ييرگه توشوب واتلى جهودلر بو اشكه حيران بولوب اوزلر نڭ عالم لرى يانينه باروب فى حكمت بولور بارچه قندىل لرمز توشوب واتلى ديدىلر عالم لرى ئه يتتى تورات ده شولاي كورنور آخر زمان پيغمبرى محمد جهودلر نڭ معبد خانه لرينه كرسه بارچه قندىلر واتلور ديش معبد مزگه محمد كرگاندر طاباساق ئولتررمز ديوب محمد عليه السلام فى ازلى باشلادىلار ابوبكر بلهن ميسره بوسوزنى ايشتكاج محمد عليه السلامنى آلوب چغوب قاجدىلار موندن صوڭ جهودلر كروان خلقى يانينه ازهرگه كيلگاج پيغمبرمى عليه السلامنى بر ابوگه ياشردىلر قايجان يوكلرن تمام آروتدىلر ايرسه پيغمبر عليه السلامنى چغاروب توبه گه مندردىلر ابوجهل لعين جهودلر گه خبر بىردى سز ازلى تورغان كشى بزنڭ برله برگه كروان قوزغالوب صحراغه چقغاج قلهچلار نڭنى آلوب تمام كرواننى چولغاب آلكر مين سزاگه آنى كورسه تورم ئولتررسز ديتتى قايجان كروان قوزغالوب صحراغه چقتى ايرسه اوج يوز جهود قلهچلارن طاغوب كيلوب كرواننى چورناب آلدىلار كروان خلقنده غاوغا قوبىدى ابوجهل لعين رسول الله فى اشارت برله جهودلر گه كورسه تدى درحال حق سبحانه وتعالى امر قيلدى كوكده قارا بولوط چغوب كوك كوكروب قانى ياغور ياوا باشلادى يير يوزى قاب قارانشى بولوب هيچ نهرسه كورنه س بولدى حق تعالى نڭ فرمانى قدرنى برله توبه لر دولاب اوستلرنه گى يوكلر فى توشروب جهودلر عسكرن اورتاغه آلوب بارچه سينڭ جانن جهنم گه ييبهردىلر موندن صوڭ بولوط كوتهرلدى ياغور توقئادى كروان خلقى يوكلرن آرتوب يعنى يوكلرن توبه لر گه ييلهب مكه طرفينه يونه لىلر رسول الله دن كرامت ظاهر بولدى قايجان مكه گه آلتى كونلڭ يول قالسه ميسره هر وقت خديجه گه سوينچ خبر ييبهرور ايردى خديجه كبرى دخى

سوينچ كيلترگان آدمگه آطلانوب قايتقان تويه سن هبه قيلول ايردى ميسره عادتجه
دخيدنه مکه گه سوينچ خبر ييبهرمه کنی کيکاش قيلدی ابوبکر رضی الله عنه نه يتدی
سوينچ که محمدنی ييبهر سوينچ بوله گی آگار بولسون دیدی ميسره اوزينه پيغمبر
عليه السلامی ييبهرگه غايت رضا ايردی آلاي قيلیق ديوب بريخشی تويه نی قيمتلی
زينتله برله ييبهردی ابوبکر نه يتدی نيک بوتويه نی بوقدر زينتله دنگ دیدی ميسره
نه يتدی خدیجه هر وقت سوينچ که بارغان آدمنگ آطلانوب بارغان تويه سون سوينچی گه
بارجهازی برله بیره در شایب بو تويه نی بارجهازی برله محمد که بيروور دیدی آندين
صراک محمد عليه السلام غه نه يتدی لر ای محمد خدیجه گه سوينچ خبری ايلتورگه قولکنن
كيلورمی محمد عليه السلام بلی كيلور دیدی بس محمد عليه السلامی تويه گه مندر ديلر ابو جهل
نه يتدی محمدنی ييبهرمه گز يول يالغشر مکه گه بارا آلماس دیدی ابوبکر ميسره ابو جهل
سوزن ايشتمه ديلر ميسره خدیجه کبری غه يازغان خطن رسول الله ننگ قولينه بيروب
شول زمان مکه يولينه اوزدروب ييبهر ديلر شول ساعتده پيغمبر عليه السلام کروان
کوزننن غائب بولدی هوا بيک اسسی ايردی پيغمبر عليه السلام هم تويه اوستنده آروب
بوقوغه کيتدی تويه بولتی طاشلاب توله نلک گه کرووب توله ن آشارغه مشقول بولدی
حق تعالی جبرائیل عليه السلام در حال تويه نی يولغه چغروب محمد عليه السلامنگ تويه سون يولغه کوندر» ديو
جبرائیل عليه السلام در حال تويه نی يولغه چغروب محمد عليه السلامنگ تويه سون يولغه کوندر» ديو
ياغنده بولداش بولدی. خبرده کيله ش پيغمبر عليه السلام نه يتور «سألت الله شيئاً وددت
أن لم أسأل» يعنى الله تبارک و تعالی دن بر نهرسه صورادم کاشکی صوراماغان بولسام
ايردی دیدی. قال النبي عليه السلام «قلت الهى كلمت موسى تكليماً واعطيت سليمان
ملكاً فأى شيء أعطيتنى ببقائه» يعنى نه يتدم الهى موسى برله واسطه سز سويله شدنگ
سليمانغه تلوغ پادشاه لقب بيردنگ موننگ برابرنده ميکاني نهرسه بيردنگ ديدم خطاب
کيلدی ای محمد يتيم قالدنگ عبدالمطلب دخی ابوطالب قولند قدر عزت برله سينی کالفکه
ايرشدرمه دمی قوله تعالی «ألم يجعل يتيماً فأوى» شامنن قايتوده يول ياکلشدنگ سينی
توغری يولغه کوندرمه دمی قوله تعالی «ووجدك ضالاً فهدى» دخيدنه فقير ايردنگ خدیجه
مالی برله بايوتما دمی. القصة حق سبحانه و تعالی بيرگه مؤکل فرشته گه امر قيلدی پيغمبر
عليه السلام يوليننگ طامولارن تارتدی رسول الله آلتی کونلک يولنی يارتی کونده
آلتی مکه ننگ بطحا ديگان اورينه ييتکاج يوقوسندن اويغانی مکه نی کوروب شاد بولدی
خدیجه کبری محمد عليه السلامنگ وصالنه اينتگوب مبارك يوزن کورورگه مشتاق بولوب

تورر ایسی اویده اولتررغه طارغوب آصراولاری برله سرائنك توبه سینده چق بیلار شام طرف یولدن بر آدم توبه گه منوب کیله کنیزه کلرینه ئه یتندی شام یولندن کیلگان آدمنی نانیمه سز دیب کنیزه کلر دقت برله طرشوب قاراب ئه یتندی لر اول آدمنك توغرسنه بر آق بؤلوطه بار یاسینده اول محمد که اوخشی دیدیلر خدیجه کبری ئه یتندی اول آدم محمد بولسه بارچه کزنی آزاد قیللم دیدی شول زمان پیغمبر علیه السلام خدیجه سرائینك ایشگینه کیلوب ییتدی خدیجه گه سلام بیروب میسره نك خطن بیردی خدیجه کبری دخی خوش کیلک کز مرحبا! ای محمد دیوب شادلق کوسته ردی موندن صوگ میسره نك خطن آچوب او قودی خطنه یازنش بعد السلام ای خوجه خاتون بوسفر مز غایت مبارک بولدی محمد برکاتنده شول قدر فائده حاصل بولدی هیچ بروقت بو قدر فائده قیلغانمز یوق ایسی دیش خدیجه کبری بیك سویندی چونکه رسول الله غه محبتی کامل برکاتنی آرزو قیلا ینه محمد علیه السلام غه ئه یتندی ای محمد میسره گه قارشى بارتیزر نك قایتسون دیوب خط یازوب پیغمبر علیه السلام غه بیردی پیغمبر علیه السلام «فیها» دیوب خطنی آلوب شام یولینه میسره گه قارشى کیتدی حق تعالی نك فرمانی برله بولنك طامری تارتلمش قالغان یارنی کونک ینه کروانغه باروب ییتدی قاپچان یراقدن محمد علیه السلام کورندى ایرسه ابو جهل سیکروب توردی ای میسره مین سیکلا ئه یته ده می محمدنی بیبه ره یول یالغشر دیب ئه نه محمد یول یالغشغان قایتوب کیله دیدی ابوبکر برله میسره قایغودیلار چونکه ابوبکر برله میسره عجب سنیلر مکه گه باروب ینه کیلور دیوب اولار نده یرق اولیلا غانده ده قایتماق آلتی کون بارماق آلتی کون جمعسى اون ایکی کونك یول ایسی ابو جهل عقیبه شعیبه سویندی لر پیغمبر علیه السلام بو زمان کیلوب ییتوب خدیجه کبری نك خطن میسره گه بیردی میسره خطنی قارادی یازو خدیجه یازوی مهر خدیجه مهری میسره ئه یتندی ابو جهل محمد یول یالغشماغان امان سین یولدن آرخان منه خدیجه دن جواب خط آلوب کیلگان ابو جهل اشانماغان بولوب ئه یتندی یالغان بولور دیدی بیك قایغردی میسره برله ابوبکر زیاده شادلاندى لر ابو جهل غیرتدن مین اشانیم منه اوز قلمنی بیبه رور من جواب کیلتورر دیوب خط یازوب قلینه بیروب خدیجه گه سوینچدیگه بیبه ردی ابو جهل قلی آلتنچی کونده مکه گه ییتوب خدیجه گه کروب ابو جهل نك سوینچی خطن بیردی خدیجه کبری ابو جهل نك خطن آلوب بیبرگه یرتوب طاشلادی آلتی کون بولدی بزگه محمد کیلرپ میسره دن خط بیردی سوینچی آلدی دیدی ابو جهل قلی محروم بولوب چقوب کیتدی شول زمان کروانک صاو سلامت شادلق بارا بانلاری قاغوب مکه گه قایتوب کردیلر میسره دخی شاد خرم خدیجه گه مالنی طابشردی خدیجه رضی الله عنها اعتجان اوچون

گناہ قیلنک اما قاپغروب آہ اور دنک بارچہ گناہلارکنی یارلقادم گناہنک اور نینہ طاعت و عبادت یازدم نیتنک قرآنده کلام شریفم «فَاُولَئِكَ يَمْلِكُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ» یعنی شوخچیلاین تائب لرننک الله جل جلاله یاوزلقلرن ایزگولنک گه آلوشرر. ابوطالب مہدی علیہ السلامنک حسرتن کوروب غایت قایغردی وینہ ئهیتدی مہدننک مالی بولماسه کورکاملگی ادبی بار عربده اصل نسب بزده امانت بزده سلطنت بزده اگر خدیجہ راست بزدن مسخره قیلمش بولسه خدیجہ گه فی قیلورمن قومینہ فی قیلورمن دینی عاتک، ئهیتدی ای قردهشم صبر قیل گرچه خدیجہ نلک بزدن مسخره قیلوی حق بولسه آنی باروب شلته لیم دیوب خدیجہ گه باردی ای خدیجہ بز نلک مہدمزدن فی اوچون مسخره قیلنک سیننک بایلقنک بولسه بز نلک نسلبز اصل دیردی خدیجہ عاتک نلک سوزن ایشتکاج کوب عنرلر قیلوب ای عاتک سزدن سز نلک نسبکزدن هیچ کیمگه کواہرگه یاراماس لکن مہدی بیک ادبلی کورکام امین بیک خاصیتلی مین مہدیگه اوزمنی عرض قیلنم اگر مہدی میننی قبول ایتسه اوزم خاتون اولایم دیرنم اگر مہدی قبول قیلماسه ئولگانچی باشقه کشیگه بارامان دینی عاتک، ئهیتدی بلی بار سز نلک درست مہدی بیک ادبلی کورکام خاصیتلی لکن مالی یوق دینی خدیجہ، ئهیتدی آننک مالی بولماسه مینم مالغه احتیاجم یوق مال اوزمده کوب لکن مرادم مہدیگه قاپشماق دینی عاتک، خدیجہ کبری دن بو سوزلرنی ایشتکاج سیننک بو سرکنی قردهشک ورقه بلهمی دینی خدیجہ کبری ئهیتدی بلمی لکن سین ابوطالب که ئهیت قردهشم ورقه فی ضیافت قیلسون آشانسون اچرتسون کوکلی خوش بولغاچ قردهشک خدیجہ فی بز نلک مہدمزگه حال چفتلک گه بیر دیوب صوراسون انشاء الله قبول قیلور دینی عاتک، ابوطالب یانینہ قایتوب خدیجہ نلک مرادن وسوز نلک اصلن ئهیتدی ابوطالب درحال ضیافت حاضرلاب ورقه فی چاقردی طعام شرابن تناول قیلغاچ ورقه نلک تمام کیفی کیلنکده ای ورقه قرقردهشک خدیجہ فی بز نلک مہدمزگه حال چفتلک گه بیر دینی ورقه دخی قبول ایتنم لکن خدیجہ دن خبر آلیم اگر رضا بولسه خدیجہ فی مہدیگه بیردم دیوب ابوطالب یانندن چغوب خدیجہ کبری یانینہ باروب ئهیتدی ای خدیجہ سیننی مہدیگه حال چفتلک گه صوریلار فی ئهیت، سلک دینی خدیجہ، ئهیتدی یاقردهشم سین فی ئهیت، سلک دینی ورقه ئهیتدی اختیار سیننک خدیجہ ئهیتدی مین نیک رضا بولماسه نسبی اصل کورکاملگی کامل ادب هنری امانتی بار دیانتی بار ورقه ئهیتدی درست بولار بارده بار اما مالی یوق خدیجہ، ئهیتدی آننک مالی بولماسه اوزمده مال کوب مینم مالغه احتیاجم یوق ای قردهشم ورقه میننی مہدیگه بیر سیننی وکیل قیلنم دینی ورقه یینہ ابوطالب که باروب خدیجہ فی بیردم دینی شول زمان ورقه نلک

كييليرينه زعفران صووی سييديلر عربنه عرف شول ایدی اگر بر کسه نه دن
 قز صوراب وکالتی بولوب بيردم ديسه زعفران صووی سيبه رار ايسی تاينکه صونگمن
 سوزندن قايتما سون اوچون ايرته گيسن ور قهغه طبق طبق حلوالار طوی کوچته نه چلری
 بيبه ردیلر ور قه بونی اش فی اوچون دیدی ئه يتدیلر اوتکان کيچ خديجه نی محمد که حلال
 جفت لک گه بيردک ديديلر ور قه كييليرن قارادی زعفران برله صاب صاری بولغان
 خديجه کبری رضی الله عنها گه اوپکه له دی نیندی السوغ دولت ايده لری پادشاه لردن
 ياوچی کيلدی بارمادی ايسی ابوطالب يتيمنه باردی دیدی بس بالضرور خديجه گه
 ئه يتدی سینی محمد که بيرومه رضابولگئی دیدی خديجه کبری رضی الله عنها يتدی
 نيک رضا بوليم بولم محمد ده بولغان ادب فصاحت جهال کمال نسينک بلندلکی
 کومه بار دیدی ور قه ئه يتدی درست لکن مالی بوق خديجه کبری ئه يتدی فلائجه قدر
 مالنی محمد که هبه قيلدم ديوب خزينه سن آچوب آلتون کوش انجودن کشل کشل
 مال چقاروب محمد عليه السلامی چاقروب ای محمد بومالنی سيکا هبه قيلدم دیدی
 بس ابوطالب وهم رسول الله نك باشقه قرده شلری تويهلر بوغانلاب الوغ طوی
 قيلدیلر عرب الوغانلر مجلسکه چاقروب آلتون کوش خزينه صرف قيلدیلر
 ابوطالب اجراء عقد نکاح قيلدی بو خطبه فی او قودی « الحمد لله الذي جعل الكعبة
 ومعظبا والحرام محرما والزمن مزمنا ومقام ابراهيم ملامها والصفاء معلما والبروة محمتا
 والنكاح محكما والحل في النكاح امرا مبرما وابن آخي احمد مشرفا مكرما واني عقدت
 بين خديجة بنت خويلد برضاها وهي سيدة العالمين وبين ابن آخي احمد برضاها
 وهو سيد اهل الارضين بمداق معين وهو من الآلاف اربعون آلاف فشفعوا الشافع
 وانكحو الخاطب بورك لهما او المستهين يرجعا سارين بارين غير سارين
 وببر الكعبة اعتضادنا وعليه اعتيادنا والصلوة والسلام على جدنا ابراهيم
 عليه السلام خليله وعلى ابنه اسماعيل رضيه ورضيه وسلم تسليميا كثيرا كثيرا الحمد لله
 رب العالمين » آندن صولك خديجه کبری رضی الله عنها رسول صلی الله عليه وسلمنی ايروينه
 چاقروب کشی بيبه ردی ابوطالب وهم باشقه قرده شلری محمد نك ياش کيان يانينه
 كييوب باروردی كييليری يوق ديوب قايقولی بولديلر شول زمان ابوبکر الصديق
 ايشکن کيلروب ککروب پيقمير عليه السلامی وقرده شلرن قايقولی ککروب
 فی بولدی سزگه دیدی ای محمد مال کيردک بولسه کييتريم چانم ته نم سيکافد بولسون

ٲه يته در حق سبحانه و تعالى سيكنا سلام ٲه يتمش ديدى خديجه كبرى رضى الله عنها ٲتدى
 الله السلام ومنه السلام وعلى جبرائيل عليه السلام ديدى اوشبو روايت نزهده خديجه
 كبرانك كرامتن دن يازلمش. قصص ربغوزيك يازلمش رسول الله غه ٲيغمبرلك كيلكاج
 جبرائيل عليه السلام خديجه كبراهه الله تعالى دن سلام او قوب عائشه صديقه غداوز سلامن
 ٲه يتور ايدى رسول الله جبرائيل دن باجبرائيل خديجه كه الله تعالى سلامن ٲه يتور سن عائشه كه فى
 او چون اوز سلامكنى ٲه يتور سن ديو حكايه قيلنمش بوقصه خطا چونكه رسول الله صلى الله عليه
 وسلم خديجه كبرى زماننك اوله نهمه دى عائشه صديقه رضى الله عنها فى خديجه كبرى نك و فاتى
 صوكتنه جفله ندى ٲه يمشلر خديجه رضى الله عنها عبرى آخرينه ايرشد كنده رسول الله صلى
 عليه وسلم كه ٲه يتدى يا رسول الله مين سيكنا كح قيلنغانمده آلتون كمش قل كينزه كلرم دن
 باشقه فرق قابچق آلتون باغشلام ديدى ٲيغمبر صلى الله عليه وسلم نك بو سوز كه
 بو نيچه كيفى كيتوب اى خديجه اول مالارنى اوز اختيارك برله بيردك ايدى
 آنك او چون قايقوب ميكا منت قيلاسكه ديدى خديجه كبرى ٲه يتدى يا رسول الله
 هم قايقوب مين هم منت قيله مين اما بر مقصودم بار سيكنا اول ٲيغمبرلك كيلمشده
 بوركه نوب يانقان يون كييكتى ميكا باغشلا آخرتلك كفنم بولسون توغ اوتينه قالغانم
 بولسون ديدى رسول الله عليه السلام اول يون كييمنى خديجه كبراهه ٲيودى شول
 كييم ايله خديجه كبرى رضى الله عنها فى كفله ديلر. روايتلر كونلرده بر كون
 جبرائيل عليه السلام ٲيغمبر مز صلى الله عليه وسلم كه ٲه يتدى يا محمد منه خديجه بر
 صاوت برله سيكا طعام دخيمه شراب آلوب كيله آكار الله تبارك و تعالى دن هم ميندن
 سلام ٲه بت دخيمه آخرتنه بولغان اورنندن سوينچ بير حق سبحانه و تعالى آنك او چون
 اوجماخ اجنده بر انجو اويو نصيب ٲه يله دى اول اويوده مشقت بو «عنائق الحقائق»
 اسملى كتابده ٲه يتدر ٲيغمبر عليه السلام خديجه كبرى نك احلا نكاج حاسد لرنك
 سوزى بيك كويه ديدى ٲه يتديلر محمد بيك فقير خديجه بيك باى خديجه نيچال محمد كه
 رضا بولدر ديديار خديجه كبرى رضى الله عنها حاسد لرنك بو سوزن ايشتكاج
 بيك غير نزهه نوب محمد عليه السلامنى فقير ديوب ٲه يتكلارى او چون مجلس حاضرلاب
 مكه نك الوغلا رن چاقروب شاهد قيلوب ٲه يتدى بارچه مالمنى محمد كه هبه قيلدم
 اكر مينى فقير لسگم برله قبول ايتسه اصلينك حرمتى بولورنن قبول قيلور ديدى
 بارچه مكه خلقى خديجه نك بو اشيئه بيك عجله نديلر محمد عليه السلام دخيمه
 خديجه نك بو ايزگولگينه قارشى فى قيلورون ايكن ديوب تورغانده جبرائيل عليه
 السلام الله تبارك و تعالى دن وحى كيلتردى حق تعالى ٲه يتدر خديجه نك ايزگولگينه
 ايزگولك قيلوب بزگه لازمدر ديدى ٲيغمبر عليه السلام دخى كوته قالدى حق

تعالیٰ خدیجه گه فی درجه بیرور ایگان دیوب قاپیان معراج کیجه سی بولوب اوچماخغه کردی ایرسه کوز کورمی قدر بر سرای کردی اول سرایک بولغان کرامت درجه لرنی کوز کورمش نوگل قلاق ایشتیش نوگل اصلا آدمنگ کولکینه اول درجه لرنی توشکانی یوق رسول الله علیه السلام جبرائیل علیه السلام گه یاجبرائیل بوسرای کم اوچون دیدی جبرائیل علیه السلام شهیتدی خدیجه کبری ننگ سیکا قیلغان ایز گولکینه حق تعالیٰ خلق قیلهش درجه سی خدیجه کبری سرای دیدی شه بوش لرن آدمنگ فرق یاشنده عقلی تمام کبالتکه ایرشور شوننگ اوچون کوب پیغمبر گه فرق یاشنده پیغمبر لک کیلیکی رسول الله صلی الله علیه وسلم هم فرق یاشینه ییتدی ایرسه پیغمبر لک سوینچی کیلیکی.

محمد صلی الله علیه وسلم گه پیغمبر لک کیلگان قصه

اول زمانده فترت زمانی ایدی یعنی پیغمبر لک کیساب امر نهی نماز طاعت عبادت یوق ایدی. عبادت لری اوی فکیر ایدی محمد مصطفیٰ صلی الله علیه وسلم گه فرق یاش، تولدی ایرسه دائم الاوقات یوره گی یانوب حرا طاوینه بارور کوننن حرا طاویننگ چورننگ طورور ایدی ابراهیم علیه السلام شریعتنه عبادت قیلور ایدی دائم الاوقات بالفزلقنی اختیار قیلوب یوره گی یانغانن حالی بر نیچه ضعیف یعنی تهنه ضعیفک یوزننگ صاریلق پیدا بولدی کونلرده بر کون حضرت هیزه عاتکه گه شهیتدی ای قز قرده شم محمد فی اوچون بوگللی نیلمی ییل یوزن صاغایتی نیننه ییل آحق اوخشاشلی ایرنن آل قیلدی آننگ اشی هر دائم اوی فکر آدمگه قاتشیدی عاتکه هیچ جواب بیرمه دی بله یین دیدی بس هیزه الوغ مجلس یاصاب مکدننگ الوغلرن دهشیدی محمد علیه السلامنگ حالن آلاغه شهیتدی قریش الوغ لری ای محمد فی اوچون دائم قایغروب یالغز یورسنگ آوروک بولسه شهیت دو قیایلق اگر بر آدمگه عاشق بولساک نکاحلانیریق دیا، یلر بولارغه هیچ جواب بیرمیچی توروب کیتدی بو فی اوچون بزگه جواب بیرمه دی بوتنگ اوچون فی فکر له مک کیرهک بو محمدنگ خاص دوستی ابوبحشر، اول صوراسن دیوب ابوبکر الصدیق غه شهیتدی یلر ابوبکر الصدیق اورننن توروب رسول الله غه کیلوب بو فی حال فی درنگ بار بارچه الوغلر مینن صوریلر دیدی رسول علیه السلام شهیتدی کوکلم الله فی تلی کوزمه یاش، جانم یانا اصلا قرارم یوق صبر قیلارغه طاقتم یوق فی قیلارغده بله ییم عالم اوشبودیب اوستینه کیمن کیبوب مکدن حرا طاوینه کوچدی طاو اوستینه منوب یوزن توفراغه قویوب زار زار یغلا دی کوب زاریلق لار قیلدی حتی پیغمبرنگ بو حالن کوروب فرشته لرن یارب دوستنگ محمد الف بوین دال قیلدی دیور یغلاشدیلر بس شول زمان حق سبحانه و تعالیٰ جبرائیل

عليه السلامه امر قیلدی یا جبرائیل دوستم محمد که وحی قیلدی وقتی تمام بولدی امرم نهیمتک حکم بیان ایتسون ایزگی قللمه سوینچ بیرسون یامان قللمنی عنایم برله قورقتسون حبیبهم میندن سلام نهیت پیغمبرلک ایرشدر دیدی جبرائیل علیه السلام درحال قانات آجوب بر قچقروب حرا طاوینه ایندی رسول الله علیه السلام قارادی هواده بریاشل کیدیم کیگان کشی کیلور شول زمان رسول الله یانینه کیلوب ییتور اوقو مین ایشتیم دیدی رسول علیه السلام اوقی بلهیم ای خاصیتلی کشی دیدی جبرائیل علیه السلام رسول الله ننگ یاقاسندن طوتدی اوقو دیدی پیغمبر علیه السلام اوقی بلهیم دیدی اوچنچی مرتبه ینه رسول الله ننگ یاقاسندن طوتوب « اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ » دیوب غایب بولدی یعنی اوقومین اوزکنک ربک ننگ اسهن سیننی خلق قیلدی آدمنی جمعیتدن خلق قیلدی یعنی آدمنی ایکی منی صووی قوشلوب اویوشقانندن یاراتدی . حق سبحانه و تعالی بو آیت برله اوزینک بارلقن دخیده کامل قدرتن بلردی . اوقو سین حرمتلی بولغوجی الله ربک ننگ اسمنی اوقونی علمکنی قلم برله یازوب بلردی الله تبارک و تعالی آدمگه بله گان بولسه ده علمکنی اویره توچی یعنی سیکا بلرور ای سیکا دیمک بولور جبرائیل علیه السلام ای اؤل کیلتورگان وحی هم آیت اوشبودر . آننن صوگ پیغمبر علیه السلام خدیجه کبرانک ایویونه قایتوب تیز مینی اورت اوستیمه یاب یوره گم تتری بر آز باصلماسی دیدی بر آز یاتوب طوروب خدیجه کبری رضی الله عنهاغه حالن سویله دی زیاده موندن قورقتم دیدی خدیجه کبری والله الله تبارک و تعالی سیننی قایغور تاس رحمتن سیکا بیرمه سه کیمگه بیورر دیدی بس خدیجه کبری رضی الله عنها پیغمبر علیه السلام حالن ایشتکاج قرده شی ورقه گه یوکرروب باروب پیغمبر علیه السلام حالن سویله دی ورقه انجیل توریتنی تمام اوقومش عالم کشی ایدی بوخبرنی ایشتکاج ورقه تکوار پیغمبر علیه السلام اوزندن کورگان حالن صرادی آننن صوگ تعقیق بل ای محمد اول سیکا کورنگان ناموس ا کبردر موسی علیه السلامه عیسی علیه السلامه نه بقدی آه کاشکی مینم عمر منی الله تبارک و تعالی اوزون قیلسه سیننی مکه خلقی ایورونن چغارغان وقتقه ایرشوب سیکا طاقتم قدر یاردهم ایتسه م دیدی رسول الله نهیتدی قوم چغارورمن دیدی ورقه نهیتدی بلی قومک چغارور کیمگنه پیغمبر بولسه قومی آکار دشمان بولور دیدی موندن صوگ بر نیچه وقت وحی کیلدی رسول الله صلی الله علیه وسلم شول قدر زارغوب طارغوب کوندی حتی جانندن بیردی هر کون حرا طاغینه باروب مبارک یوزن توغراقفه قویوب یغلار ایدی کونلرده بر کون هواده بر طاوش

ایشتی قاراسہ بر ککش کولک برلہ بیر آراسندہ بر اورند قفہ اولطروب ای محمد
 نی اوچون کولکلی قایغولی توناسک سین پیغمبر ، رسول دینی درحال رسول الله
 خدیجہ یانینہ یو کروب قایتوب یا خدیجہ قورقندم ارستمنی قابلا دینی خدیجہ کبری
 ای محمد نیک قورقاسک قورقما سین بتیہلرگہ رحیم قیلوچی سین قرده شلرگہ زیارت
 قیلوچی قتیگرگہ کچیلک قیلاسک بایغہ حرمت قیلاسک اورک کورکم خلقلی کولک دائم
 الاوقات اللہنک ذکر ای دینی رسول علیہ السلام کییمی ویورغانی ایلہ بورکەنوب
 یاتقاندہ جبرائیل علیہ السلام کروب سلام بیردی « يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ » دینی رسول
 علیہ السلام یا خدیجہ اول کشی کیلی دینی خدیجہ کبری درحال چہچندن بر
 ظلمن چغاردی یا محمد ایمنی کورنورمی اگر روح الامین جبرائیل بولسہ کورنہس
 دینی درحال جبرائیل علیہ السلام کورنہس بولدی محمد علیہ السلام ئەیتدی یا خدیجہ
 کورنہس بولدی دینی خدیجہ کبری یا محمد سوینچ سینا عالم گہ پیغمبر بولدک تحقیق
 سینا کیلگان روح الامین جبرائیل در ای محمد میگا مسلمانا قنی ئەیت مسلمان بولان
 ایمان اہلی بولیم دینی رسول علیہ السلام خدیجہ کبری غہ کلمہ شہادت تلقین قیلدی
 چونکہ رسول الله صلی الله علیه وسلم گہ حق تعالی آلتی آی توشندہ وحی قیلدی
 شول سببلی رسول الله علیہ السلام نی سوبلہ رسہ حق بولور ایردی محمد مصطفی صلی الله
 علیہ وسلم برلہ خدیجہ کبری بو سورزدہ ایگان جبرائیل علیہ السلام ان الله یقرئک
 السلام « يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبِّکَ فَکْبُرْ وَثِیَابِکَ فَطَهِّرْ » دیوب یا ایها المدثر
 سورہ سن ایندردی معنای شریفی اول بولور ای اورتنوچی نور سین قومکنی انذار
 قیل یعنی اسلام دینن قبول قیلماسہ قورقت ربکا تکبیر ئەیت کییمکنی نجاستدن
 پاک قیل. روایتدر قایچان جبرائیل علیہ السلام بو آیتنی او قودی ایرسہ پیغمبر علیہ
 السلام تحقیق بلدی آکار کیلگان فرشتہ بولورغہ کیرہک چونکہ شیطان یخشیلیق غہ
 بیورماس دیوب سیکروب توروب الله اکبر دیوب تکبیر ئەیتدی مرندین صولک
 جبرائیل علیہ السلام حاجت وقتہ وحی کیلتورور ایی آیت آیت یکرمی اوج یلدہ
 وحی ایندردی وحی اینہر آلدنن بعض وقت ہرما تور طاوش ایشتوب بعض وقت
 قکغراو طاوشنی ایشتوب باشن بوگار ایردی مبارک یوزندن تیر چنوب اینک اون
 دورتنچی کیچہسی اوخشاشلی منور بولور ایردی جبرائیل علیہ السلام ایرتہ کیچ
 پیغمبر علیہ السلامغہ وحی کیلتورور ایردی خلایقی ایمانغہ اوندہ مک برلہ رسولینہ
 حق تعالی امر قیلدی بس رسول علیہ السلام نی رھوش ایمانغہ دعوت قیلور. روایتہ
 کیلور ابو بکر الصدیق رضی الله عنہ شامہ سودا قیلوب یورگانندہ توش کوردی

توشلده كوككن آى قۇياش ابو بكرنىڭ ايتىگىنە توشىپلر ابو بكر آى بىرلە قۇياشنى
 قوچا قلاب كىيىمى آستىنە كوكرەگىنە قويدى ايرتەسەن توش يوراوچى عالمگە باروب
 توشن سويلەدى توش يوراوچى عالم ئەيتىدى سىڭا ئلۇغلىق ايرىشورزە انىڭ مەكە شەرنىن
 قريش قىبىلەسەنن ھاشىم روونىن مەھد اسملى پىغىبىر چىغار آخىر زمان پىغىبىرى بولور
 حق سىبەئە وتعالى بارچە عالمنى آنىڭ حىرمىتىنە ياراتىش حتى آدم عليه السلامنى بىرىنى
 كوككنى عرش كرسىنى آنىڭ اوچون ياراتىدى سىن آنىڭ دىنىنىڭ حىقىقتىن بلوب اهل
 ايمان اهل اسلامدن مسلمان بولورسىڭ آنىڭ زمانىدە وزىرى بولورسىڭ آنىڭ صوكىندە
 خلىفەسى بولورسىڭ توشىڭنىڭ تىبىرى اوشبودر اى ابو بكر مېن آنىڭ مبارك صىقتىرن
 تورانىك انجىلەك او قوب اول پىغىبىرگە ايمان كىلتىردىم لىكن نصارادن مسلمانلىقنى ياشىرەمەن
 دىوب پىغىبىر عليه السلامنىڭ كىوب مبارك صىقتىرن سويلەدى ابو بكر توش يوراوچى
 عالمنىڭ سوزىن ايشىكچ پىغىبىر عليه السلامنى كوررگە مشتاق بولدى يارب مەھد رسولنىڭ
 بىرلە قاوشماق كورشمىڭ قاچىغان بولور دىوب كىچىكەن طالغە قىر يوقلاماس ايردى حتى
 شول قىدر مشتاق بولدى شامدە توررغە صبرى بىقوب مەككەگە قايتوب مەھد مصطفى
 صلى الله عليه وسلمنىڭ مبارك يوزىن كوردى پىغىبىر عليه السلام اى دوستىم ابو بكر
 ايمانغە كىيل مسلمان بول دىدى ابو بكر الصدىق ئەيتىدى اى مەھد اكر حق پىغىبىر
 بولساڭ مەجرە كورسەت دىدى پىغىبىر عليه السلام ئەيتىدى اى ابوبكر سىڭا مەجرە شامدە
 كورگان توشىڭ دىوب ابو بكرنىڭ اوز توشن اوزىنە سويلەدى توش يوراوچى عالمنىڭ
 سوزلىرن تىمام سويلەدى بس ابو بكر راست ئەيتەسىڭ اى مەھد « اشهد ان لا اله الا الله
 واشهد ان مەھدا عبكە ورسولە » دىوب خالص مسلمان بولدى شونىڭ اوچون ابوبكر
 الصدىق دىوب معروف بولدى بىر روايتك پىغىبىر عليه السلام ئەيتىدى ھىچ كىمگە ايمان
 عرض قىلمادم مگر چىراين صىتوب بالغانلىسىڭ دىدى لىكن ابوبكر صىقت يارسول الله
 دىوب آچىق چىراي بىرلە ايمان كىلتىردى قال النبى عليه السلام « اعز الناس على واكرهم
 عندى واحبهم الى واكهم عندى خالا اصحابى الذين امنوا بي وصدقوني واعز اصحابى
 الى وخيرهم عندى واكرهم على الله وافضلهم فى الدنيا والاخرة ابو بكر الصدىق »
 يعنى پىغىبىر عليه السلام ئەيتىدى آدملىرىڭ حىرمىتلىرەگى دىخىدە مېنىم قارشىكە حىرمىتلىسى
 سويلكوسى بو حالدە مىڭا اينانوب مېنى راستقە توتقان صحابە لىرىمىر صحابە لىرىمىن مىڭا
 حىرمىتلىسى دىخىدە الله تبارك وتعالى قارشىدە حىرمىتلىسى ۋەھم مېنىم قارشىدە حىرمىتلىسى
 دنيا آخرت صحابە لىرىمىڭ آرتغى ابو بكر الصدىق دىمىڭ بولور.

حضرت علی کرم الله وجهه نىڭ ايمان كىلتىرگان قصەسى

عبد الطبرى رحمة الله عليه ۛ یتور رسول الله صلى الله عليه وسلم گە دوشتبه كون پیغمبرلك كىلىدى سەشنبه كون حضرت علی کرم الله وجهه ايمان كىلتىردى . ابو طالب اوغلى علی کرم الله وجهه گە ئەيتەدر ايدى آتاك بىرله بىر طوغمه عبد الله نىڭ اوغلى محمد كە ايدىر اول اصلا ياوزلق بىرله بيورمى ايزگولك بىرله بيورا ديوب اما ميكا قاراما ديورايدى خاتونلاردن اول ايمان كىلتىورگان كىشى خديجه كبرى بالغ ايرلردن اول ايمان كىلتىورگان كىشى ابوبكر الصديق بالالردن ايمان كىلتىورگان حضرت علی ايدى وضوان الله عليهم اجمعين . محمد بن عفيف ديگان كەسنى ئەيتە تورغان ايدى پیغمبر عليه السلام نىڭ پیغمبولىگى شايع بولماس بورون مەكە گە باردىم عباس بىرله حرم گە كردك بو كوركەم يەكتە كيلوب كەبەگە قارشى بولوب نمازغە كىرەدى آندىن بىر اير بالا اولك باغنىدە توروب نمازغە كىرەدى آندىن سوڭ بىر خاتون كيلوب بو ايكسىنىڭ آرتىدە توروب نمازغە كىرەدى عباس ئەيتىدى بو يەكتى طانىسكى ديدى يوق دىدىم بو يەكت مىنىم قردەشەنىڭ اوغلى محمد دىدى بو اير بالا علی ابى طالب اوغلى بوخاتون خديجه بنت خويلد دىدى پیغمبر صلى الله عليه وسلم ئەيتىدى تەتقىق مىنىم اوزەرىمە دىخى ابو طالب اوغلى علی اوزەرىمە فرشتەلەر صلوات ئەيتىدى چۈنكە بىزنىڭ بىرله هيچ كەم يوق ايدى مگر ايكەوبىز نماز اوقىدىر ايدىك حضرت علی کرم الله وجهه ايمان كىلتىورگاندا اون ياشنىك ايدى بىر روايتكە ييدى ياشنىك ايدى . مۇنىڭ سوڭىدە زىد بىن حارثە ايمان كىلتىوردى مۇنىڭ سوڭىدە عثمان ابن عفان ذى النورين زبیر عبد الرحمن سعد ابن وقاص طلحە ابوبكر رضى الله عنه بىرله رسول عليه السلام حضور سعادتلىرىنە كىروب بىر يولى ايتىن كىلتىوردىلەر ايك اول اوشبو سىكز كىشى ايدى آندىن سوڭرە كۈندىن كۈن آرتوب اوتوز توقز نفر مسلمان بولدىلار اوتوز اوچى ايرلر آلتىسى خاتونلاردىن ايدى . روايتدر رسول عليه السلام بو اوتوز توقز كىشى بىرله عبادتى ياشىن قىلورلار ايدى مە كافرلىرى مسلمانلارغە جور جفا قىلا باشلادىلار پیغمبرمۇ صلى الله عليه وسلم مناجات قىلوب يارب اسلام دىنىن ياغەر بىرله ياغەرو بىرله عزتلى قىل دىدى رسول اكرم عمر اسەن تلىدە اول يورتىدى شۇنىڭ اوچون عمر حقتە قىول بولسى عمر حقتە قىول بولمادى عمر ابو جهل لعين نىڭ آنى .

عمر رضى الله عنىڭ ايمان كىلتىرگان قصەسى

مەكە كافرلىرى ھر كۈن حرمەك جىيولوب اولطورولار ايدى پیغمبر عليه السلامغە دشمانلىقنى آرتدورولار ايدى كۈنلردە بىر كۈن ابو جهل ئەيتىدى اى عمر مىكە نىڭ كىر بو محمد كۈن

اوند كچه اوزينه ايش آرتدرا اكر محمدنىڭ باشن كېسوب كىلتورسەڭ قزل توكلى
يوز تويە ينە ملك آلتون بيرورمەن دىنى عەر رضا بولدى چونكە بەھادر كىشى ايدى
خەراچدى قولينە قىلچ توتوب محمد عليه السلامغە قصد قىلوب يۈنەلدى رسول الله كۈندىز
صەھابەلەر بىرلە ابو قەيس طاۋنەھ طورولار ايدى. بەغىلەر ئەيتور ابو جەھل بىر كۈن بىر
نېچكە كافر بىرلە اولطروب رسول الله نى سوگەرلەر وغىيەت قىلورلار ايدى عەر دىخىلەشونە ايدى
عەر ابن الخطاب ئەيتدى بوغىيەت سۈيەلەك اير كىشى اشى توگل دىدى ابو جەھل ئەيتدى
اگر سىن اير بولساڭ قارا كۈزى قزل جونلى يوز تويە بىيرىم ينە ملك قزل آلتون بىيرىم
محمدنى ھلاك قىل باشن كېسوب كىلتور دىدى عەر دى بو سوژگە رضا بولدى كەبەگە
كروب پوتلار قارشىندە وعدە قىلىش يىلار اول كۈنلەردە پوتلار كەبە اچى تولى ايدى
بىگرەك الوغ پوتلارنى عزى بىرلە ھېل ايدى قاچقان مشركلەر بىر خصوصە اوشبو پوتلار
يانىنە باروب وعدە قىلىش سالار اول وعدەنى بوزماسلار ايدى اول ابو جەھل عزى ھېل
بىرلە آنتايتوب عەر محمدنى ئولتۇرسە البتە عەرگە يوز تويە ملك آلتون بىيرىم دىوب
وعدە قىلدى قاچقان عەر ابن خطاب محمدنى ئولتۇرمن دىوب وعدە قىلماق بولغان
ايدى حق سەئەنە و تعالى نىڭ فرمانى بىرلە ھېل سوژگە كىلوب ھېل دن طاۋش كىلدى
«رَجُلٌ آمِنٌ بِعَوْنِكَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَنْتَ تَرِيدُ أَنْ تَسْفِكَ دَمَهُ بِاللَّهِ مَا تَقْدِيرٌ» يعنى بىر
عدىل كىشى سىنىنى اسلام دىننە چاقرا سىن آنىڭ قانن ئوكمەكچى بولساڭ الله بىرلە
آنتايتوب ئەبتەھن بالله آنى ئولتۇرگە كوچك يىتەھن دىدى عەر آنى ايشتوب
وعدەھن بوزارغە قصد قىلدى شىطان لعىن وسوسە قىلدى بو قىلر تويە بو قىلر
آقەھن قورى قالورسكى دىدى آندىن سوڭ ينە عزى آنلى پوت ياننە باردى
الله نىڭ فرمانى بىرلە عزى لا الھ الا الله محمد رسول الله دىدى عەر ابن الخطاب ئەيتدى
مىن بىز عزى نى تار دىوب يورمىن اول الله نىڭ بىرلىكىنە اھمەن نىڭ بىغەبىرلىكىنە
گواھلىق بىرسە مىن نېچك آنى ئولتۇرمن دىدى «بشارة يعنى سۈيىچ!!» محمد مصطفى
صلى الله عليه وسلم عەر ابن الخطاب غە بىر مرتبە دعا قىلدى عەر رضى الله عنە ايھان
كېلتىردى مسلمان بولدى ھدايت تابدى رسول امتى اوچون بىكرىمى اوچ بىل دعا
قىلدى حق تعالى فضل كرمى بىرلە بارچە امتن عفو قىلسە ھېچ عجب بولماس عەر ابن الخطاب
پوتلار ياننەھن تەمام رسول الله نىڭ قەدىنە بارماسقە نىت قىلوب چەقى اما يامان
بولساھلرى قوتۇرندىلر. اى مسلمانلر يامان آدملر بىرلە دوستلىق قىلماڭز قىامت
كۈن آلا بىرلە تەو غەھ بارماغايىز بو كۈنگى يامانلىقنە بولغان دوست ايش قىامت
كۈن بارچەسى دشمان بولورلار قوله تعالى «الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ» يعنى

دنیا دہ دوست بولغان آدملرننگ بعضی قیامت کون بعضینہ دشمان در « یا لیت بینی
 ویتنگ بعد الشریقین فبئس القرین » بربر سینہ ٹہیتور لر اول دوست بولغانلار کاشکی
 سیننگ برلہ مینم آرام دنیا دہ مشرق برلہ مغرب آرامی قدر براق بولسہ ای دی بس
 قیامت کوننی نی یاوز بولغوجی یا قنلق دیوب. عمر ابن الخطاب ینہ برمرنبہ پوتلار
 یانینہ باریم اگر پوتلاردن بار دیوب سوزایشتسہم باریم دیوب کعبہ گہ ابو جہل برلہ
 باروب کوردیلر حق تعالی ننگ قدرنی برلہ ینہ اول پوتلار « یا عمر الی کم تعبد
 الأصنام وقد خرج خیر الأنام یدعوك الی دار السلام » یعنی ای عمر قایچانغہ قدر
 صورتلر گہ یعنی پوتلارغہ عبادت قیلاسنگ تحقیق مخلوقلار ننگ ایزگوسی چقدی سینى
 اوچماخ یورطینہ اونیدیر دیمک بولور بوسوزنی عمر برلہ ابو جہل ایشتدی ابو جہل
 ٹہیتدی ای عمر بوسوزلرنی ہیچ کھگہ ٹہیتمہ اگر پوتلار ننگ بوسوزلرن ایشتسہلر
 آنالارم ننگ دینلری یوغالور سوزمز ٹولہر سینکا میکا قدر حرمت قالماس بارچہ عالم
 خلقی محمد کہ آشور کیل سین زہار بوگون محمدنی ٹولتر جانہز طنسون دیندی
 عہدہ راست ٹہیتورسنگ محمد الوغ بولسہ بزگہ ہیچ سان حساب قالماس دیوب لات عزی
 برلہ آنط ایتوب محمد علیہ السلام ننگ قصدینہ یونہلدى حق سبحانہ و تعالی ای عمر
 سین محمدنی ٹولترور گہ قصد قیلورسنگ مین سینى محمد کہ خدمتکار قیلورغہ تلہ دم دیندی
 عمر یولک بارودہ برنیچہ کشینی کوردی بر بزاو قووب یوریلر عمر ٹہیتدی نیگ
 اول بزاونی قووب یوگروب یوریسز اول کشیلر ٹہیتدی بو بزاونی اوچ کوندن بیبرلی
 قووب یوریسز توتا آلہیبز دیدیلر عمر دعوتلندن اولادی نی قدر کشی بر بزاونی
 توتا آلہیلار مین یالغز محمدنی نیچک توتارمن دیوب باشقہ یولغہ یوردی یولک
 حباب اسملی صحابہ گہ یولقدی بو حباب ابن خیری عمر ننگ قز قردہ شن آلمش ای دی
 عمر گہ قایبہ باراسنگ دیدی عمر محمد دیوب ٹہیتور گہ عارلہ نوب ابوطالب یتیمیننگ
 باشن آلورغہ بارامن دیدی حباب ٹہیتدی ای عمر آلای ایتیمہ رسول اللہ غہ ایمان
 کیلتر دیدی عمر ٹہیتدی قارا ! ٹہللہ سیندہ آننگ دینینہ کردگہی حباب ٹہیتدی
 مینگنہ توگل قز قردہ شگنہ ایمان کیلتردی عمر ٹہیتدی خوش آلای بولسہ نہ پیغہ برگزنی
 نہ سزنی قالدرام دیوب آچولانوب سکل سیننگ اؤینہ کردی بر طواق کوروب قلیچ
 اوچی برلہ چاوب ٹولتروب قز قردہ شینہ بیردی یولغوب پشردی دیدی سکلسی یولغوب
 پشردی عمر ننگ آلدینہ قویدی عمر سکل سینہ کیل بر گہ آشا دیدی سکلسی اول طواق
 ٹولہ کسہ مردار مین مردارنی آشاماس من دیدی عمر ننگ آچروی کیلدى سکل سینہ
 قلیچ اوچی برلہ بہردی سکلسی ہیچ سوزد شہہ دی عمر ٹہیتدی سو بلہ سکلسی ٹہیتدی

مېنىم سوزم ياراتقان رېم بىرلە رېم نى سويھەن بلاسن ھەم سويھەن دېھى عمر طاوقنى يالغز آشادى ايسر كلكتنن يوقبغە كىتدى ھىباب اوزىنك زوجھسى يعنى خاتونى بىرلە قرآن اوقى باشلادى تىكرار بر آيت اوقورلار ايدى يوق آراسنك بولارنك قرآن اوقووى قولايغىنە كروب اوياندى يەنەنن طكلاپ ياندى قرآن آيتى كوگلىنە خوش كىلىدى بر آز كوگلى يوشادى ھەر اوزنننن توروب نى اوقىسىز قايدە اول قولكئەغەن ميكا بىر دىدى سىكسى ئەيتىدى قولك مردار سيكا بىر مېھن لىكن اوقىم اوقوغاننى ايشت دىوب «طه ما انزلنا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَتَشْقَى» دىوب اوقودى حضرت ھەرنك كوگلىنە ھەدايت انرى بلنىدى. ئەيشلر «طه» ھەر رضى الله عنەنك شىركتەن پا كلگىنە سبب بولدى «ھا» ھەدايتكە سبب بولدى. فائىدە - حضرت ھەرنك ايمان كىلتىروب دىن اسلام بىرلە مشرف بولويىنە ايكى سوز سبب بولدى بىز عاصى لىر قرآن شىرىغىنى تمام اوقوويىز سببلى بارچە گناھ لىرمز عفو قىلىنوب ھق تعالى نك رحەتتەنە ابرشەك ھىچ عىبب بولباغاي حضرت ھەر قىردە شىنە ئەيتىدى اى قرىنك شم اگرمىن توبە قىلوب ايمان كىلتىرسەم ھق تعالى گناھنى كىچىرگايى قرىنك شى ئەيتىدى ھق سبھانە وتعالى ارحم الراھمىن غفار اللىنوب در شايد گناھكنى كىچىرور ھەر اى قرىندەش مېنى مھد قاتىنە آلوب بار دىدى در ھال ايكسى رسول الله صلى الله عليه وسلم گە باردىلر اول ھالە جبرائىل عليه السلام كىلىدى يارسول الله سويىچ ھەرنك آتى كافرلر دىوانننن جو يلوب مؤمن لىر دىقترىنە يازلىدى ھەر كىلە قارشى چق دىدى رسول عليه السلام قارشى چقىدى قاچچان ھەر رضى الله عنەنك ككوزى رسول الله نك مبارك يوزىنە توشدى ايرسە سلام بىردى اى يارانلار ميكا مھدەن دشمانراق ھىچ كىم يوق ايدى بوكون مبارك يوزن كوردم ايرسە مھدەن دوشتراق سويكلىرەك ھىچ كىم يوق باش آلورغە كىلگەن ايدى ھەرنك باش وجانھنى رسول الله غە فدا قىلىم دىوب رسول الله نك آياغىنە يوزن سورتوب يارسول الله ھق پىغەمبەر سىن ميكا ايمان عرض قىل دىدى رسول الله كلمە طىبەنى تلقىن قىلدى حضرت ھەر «لا اله الا الله مھد رسول الله» دىوب فصىح تلى بىرلە كلمە توحىدنى ئەيتوب خالص مسلمان بولدى رسول عليه السلام ھەرنى قوجاقلاب ھەرنى قىلدى بارك الله ھەر الله رحەت قىلسون دىدى ھەر رضى الله عنەنك كىشركت تىگەنە كلرى قۇيولوب دىن اسلام خرەم لىرى كوگلىنە اورناشدى حضرت ھەر بىرلە مسلمان كەسەنە قىرق بولدى دىن اسلام قۇت تاندى ھەر رضى الله عنەنك مسلمان بولو وقتندە نماز وقىنى ايرشدى حضرت بلال اذان ئەيتىدى ھەر رضى الله عنە بونىدىنى ذكر دىدى بو اذان نماز عبادت كە اوندەر دىدىلر ھەر رضى الله عنە ئەيتىدى مشركلر باطل

اشلرنی آشکارا قبولور بزحق اشنی نی اوچون یاشرون قیلورمز ئەیدە کز بارچەمز کعبەگە باروب نماز اوقیق دیدی صحابەلر ئەیتیلر دشمان قۆتلی قورقامز دیدیلر اول حالده جبرائیل علیہ السلام بو آیت نی کیلتوردی « يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ » یعنی حق تعالی ئەیتور ای محمد سینک دغیک سیکنا ایبەرگان مؤمنلرنک بیتە کچیمی اللہ تبارک وتعالی در پیغیبر علیہ السلام تمام خوش بولوب بارچە صحابەسی برلە کعبەگە باردیلر اول زمان ابو جەل عرب ئوغلازی برلە عمر سوکنە قالدی نی خبر بولور ایگان دیوب قایغروب بولغە قاراب تورلر ایدی یراقدین بارچە صحابەلرنی کوردیلر عمر محمدنی ئولتروب یولد اشلارن اسیر قیلوب آلوب کیلە دیوب سویندیلر یاقتراق کیلگناچ بولارنک یورشی باشقە عجب ئەللە محمد بولار برلە بوگەمی دیوب آلاب قاراسلر کوردیلر رسول اللہ برلە عمر ایکسی بربرسینک قولن توتوب بارچە یولد اشلری برلە کیلورلر عمر رضی اللہ عنہ قلچن کوتهروب بو بیتنی ئەیتدی :

(نظم) مَالِي أَرِيكُمْ كَلْبُكُمْ قِيَامًا * الشَّيْخُ وَالشَّبَابُ وَالْعُلَمَاءُ
 تَدْبَعُ اللَّهُ لَنَا إِمَامًا * هَذَا مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 نَضْرِبُكُمْ بِالسِّيفِ نَفَاتِكُمْ * لَا نَدْرُ الْأَخْوَانَ وَلَا الْأَعْمَاءُ

یعنی نی بولدی میگا قارنلارکزی نی یکتلرکزی یاش ایرباللرکزی آباق اووه نورغان کورەمن تعقیق اللہ تبارک وتعالی بزگە ایبەرکگە امام بیبەردی اول امام اوشبو محمد علیہ السلام در سوزلرنی قلچ برلە صوغوب ئولتوربز بر خوشان قرده شلرنی دغیکە آتا بر توغمە قرده شلرنی قالدیرمابز. ایو جەل برلە عرب ئوغلازی حضرت عمرنک بو سوزن ایشوب قاپدیلر عمر رضی اللہ عنہ کعبە ایشگن آچندی رسول اللہ مونک صرکنده عمر مونک سوکنە بارچە صحابەلر کوردیلر اول کون کعبەدە اوچ یوز آلتیش پوت بار ایردی عمر پوتلرغە قاراب « يَا أَيُّهَا الْأَنْصَارُ هَذَا أَحْمَدُ إِنْ كَانَ حَقًّا مَا يَقُولُ فَاسْجُدُوا » دیدی معناسی اول بولور ای صورتلر اوشبو آدم أحمد اکر اول ئەیتکان سوزلر حق بولسە سجدە قیلکنز دیک بولور عمر رضی اللہ عنہ بوسوزنی ئەیتو برلە بارچە پوتلر بوگلدیلر. ابوبکر رضی اللہ عنہ ئەیتور عمر ایها الاصلنام فاسجدوادیب ئەیتکناچ غایت قورقدم توکلرم اووه قوبدی مبادا عمر سوزی برلە پوتلر سجدەگە کیتەسە عمر دین اسلامغە شەبەلە نور دیو لکن کوردم بارچە پوتلر یوزنوبەن نوشکان

عمر اول پوتلارنى سويروب كعبه دن چغاردى بر نلوغ پوتنى قول بيتنه سدى بوغارى
 منگروب قويمش لر ايردى رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت على گه ئه يتدى ياعلى
 ايلك اوستيه منوب اول پوتنى توشر ديوب حضرت على ئه يتدى يار رسول الله نچك
 ايلك اوستىگزه آياق قويار من رسول عليه السلام ئه يتدى مينم سوزمنى آيساق
 آستينه آلغاننن ايلك اوستيه آياق قويماق آرترغاق ديدى سبن ميني كوتەر رگه
 قوتنك بينه س ديدى آننن رسول الله حضرت على كرم الله وجهه نى ايلك اوستينه
 كوتهردى رسول عليه السلام ئه يتدى ياعلى قولك بيتنمى حضرت على ئه يتدى يار رسول
 الله شونداين بوغارى منم اگر قولمى سوزسام عرشكه بيتهر ديوب پوتنى توشردى
 قاچهان عمر رضى الله عنه اسلامغه كيلوب دين اسلام قوت طابوب رسول الله كعبه دن
 پوتلارنى چغاردى ايرسه مكه مشركلى كعبه گه هيچ بر پوت كرتوب قويا آلماديلار
 عمر رضى الله عنه بيك قوتلى بهادر اير ايردى عمر رضى الله عنه شول قدر بهادر
 آدم بولسه ده حق تعالى دن هدايت ايرشكاچ قز قرده شينه ابيهروب مسلمان بولدى
 بوخاتون برله رسول الله يانينه بارامن ديوب خورلانمايدى . مناجات - الهى عمر رسول
 الله نى ئولتوره من ديوب قصد قيلوب چقسانده اوزننك فضل رحمتك برله عمرنك كوكلينه
 هدايت بيروب ايما ن روزى قيلنك بز عاصى لر رسول الله نى كورمه ين اصلا يامان
 قصد قيلمىچى اوزننك وحدانيتك حبيب اكرمنك محمد عليه السلامنك حق رسولك
 ايكانيه تل برله اقرارمىز بار كوكل برله راستلامقىز بار (لااله الاالله محمد رسول الله) الهى
 حبيب اكرمنك حرمتمغه بز عاصيلرغه توبه توفيق بيروب آخردمه ايمانمىزنى بولماش
 قيلوب قيامت كورن اوزننك ديدارنك وحبيبك ديدارن نصيب ئه يله آمين يارب العالمين .
 روايتنه كيلوب كوپ پيغمبرلر اسحاق عليه السلام نسلدن كيلدى محمد مصطفى صلى الله
 عيله وسلم بالغز اسماعيل عليه السلام نسلدن پيغمبرمى محمد مصطفى صلى الله
 عليه وسلم ئه يتدى حق سبحانه وتعالى اسماعيل عليه السلام نسلدن كنانه روون فضيلتو
 قيلدى كنانه نسلده قريش قبيله سن فضيلتو قيلدى قريش نسلده هاشم روون
 فضيلتو قيلدى هاشم قبيله سنن ميني فضيلتو قيلدى ديدى رسول عليه السلامنك
 آناسينك اسمى آمنه ايردى وهب قزى رسول عليه السلام آناسى برله بر طوغه
 قرده شلى توقز ايردى آلارن حمزه برله عباس مسلمان بولدى باشقه لرى اسلام
 برله مشرف بولمادى رسول عليه السلامنك آناسى وهم آناسى پيغمبر عليه السلامنك
 پيغمبرلك وقتينه چه عمرلرى بولمادى محمد به ابيسى محمد چلبى حضرت عائشه رضى الله
 عنهدان روايت قيلوب ئه يته شيع عبد الوهاب الشعرائى حضرتلر نك قرطبى
 نك كره سننن كىچوچروب حق سبحانه وتعالى رسول الله نك آناسن وآناسن ترگزدى

حتى آتا بر طوغه قوده شی ابوطالب باباسی عبدالمطلبنی ترگزدی بولار بارچهسی رسول الله علیه السلامه ایمان کیلتردیبار نیک عجبسته سگ! دنیاده عیسی علیه السلام نیچه ثولکنی ترگزدی ایمان برله مشرف قیلدی رسول الله صلی الله علیه وسلم افضل الانبیاء والمرسلین آنک حقنده ثولک ترگزیمک هیچ عجب ایبهس دیور رسول الله صلی الله علیه وسلم مکده توغدی آناسی قارنده آلتی آیلق وقتنده آناسی وفات بولدی آلتنچی یاشنک آناسی آمنه وفات بولدی سیکز یاشنده باباسی عبدالمطلب وفات بولدی پیغمبر علیه السلام ابوطالب قارشنده بلاغتک آیرشدی قرق یاشنده پیغمبر بولدی وهی کیلدی پیغمبر بولغاچ اون اوچ یل مکده توردی آندن صوگ مدینه گه هجرت قیلدی هجرتدن صوگ اون یل مدینه ده ترکک قیلدی آلتمش اوچ یاشنده ربیع الاولنک اون ایکیشنده دوشنبه کون دارالفنادن دارالبغاغه کسوجدی اللهم ارزقنا شفاعته پیغمبرم صلی الله علیه وسلم اوّل خدیجه کبری رضی الله عنهان نکلانندی خدیجه کبری ترک مدتده او یله نهدی آناهز خدیجه کبری دن ایکی اوغلی دورت قیزی بولدی اوغلینک اسمی عبدالله ایسی بو عبداللهنک قوشامانی یعنی لقبی طاهر طیب ایسی ایکنچی اوغلینک اسمی قاسم ایسی قزلارینک اسمی زینب رقیه ام کلثوم فاطمه ینه ماریه اسملی جاریه سندن ابراهیم اسملی اوغلی بولغان ایسی پیغمبرم نك جمیع بالاسی بیسی در نهزه المجالس اییه سی نه یته در مؤمنلرنک خواجه سی پیغمبرم صلی الله علیه وسلم در آدم اوزینک خواجه سینک بالالرن بلهسه زور قباحتک بس بولای بولسه هر مؤمن مسلماننه پیغمبر علیه السلامنک بالالرن بلو تیوش دیوب پیغمبر علیه السلامنک ایر بالالری بارچه سی صبی وقتلارنده وفات بولدیلر پیغمبر علیه السلام فاطمه رضی الله عنهان حضرت علی کرم الله وجهه گه نکلاندردی زینبنی ابوالعاص غه نکلاندردی رقیهنی عنمان رضی الله عنده گه نکلاندردی رقیه وفات بولغاچ ام کلثومنی ینه عنمان رضی الله عنده گه بیردی رسول الله صلی الله علیه وسلم دنیادن رحلت قیلغانده توقز خاتونی قالدی اوّل سوده بنت رمکه یعنی رمکه قزی، عایشه بنت ابوبکر الصدیق رضی الله عنهان، حفصه بنت عمر رضی الله عنهان، ام سلمه بنت أمیه، زینب بنت جحش، ام حبیبه بنت سفیان، میموننه بنت الحارث، صفیه بنت حیی بن اخطب، حریره بنت الحارث رضی الله عنهان رسول الله علیه السلامنک بارچه خاتونی بعضیلر قارشنده اون ایکی بعضیلر نه یته اون بیس دیوب پیغمبرم صلی الله علیه وسلم گه کوب خاتون آلو تیوش بولغان چونکه شریعت حکمنده کوب مسئله لر بار خاتونلر اوزلری پیغمبر علیه السلامدن سوراسه ادب سزک بولور ایسی شونک اوچون الله تبارک و تعالی مؤمنه خاتونلر غه رحمت قیلوب آلا رغه تیوشلی مسئله لر نی پیغمبر

صلی الله علیه وسلمنىڭ زوجات مطهراتی واسطهسى بىرله مؤمنه خاتونلارغه بىلدىرگان
ای مؤمنلر پیغمبرمى صلی الله علیه وسلمنىڭ مدىنى ایتوب علمالار كىوب كىتابلار
چىغاردىلار. پیغمبر علیه السلام صفتنى بیان قىلغان كىتابنى دلائل النبوة دیوب اسم
بىردىلر پیغمبر علیه السلامنىڭ كىوركىم صفتلارنى كهالتنى مدىنى بیان قىلغان كىتابنى
شمائل النبوة دیوب اسم بىردىلر بولار هر ايكسى براوزى الوغ الوغ بىر كىتاب بولور
پیغمبر علیه السلامنىڭ كهالتنى ومبارك صفتلارنى بو كىتابده ذكر قىلماقنى كىتابىز
صغىرمىدىر. ای مؤمن بىك بل حقیقتده حق سبحانه وتعالى مىنم وسىنىڭ كوكلىڭنى
رسول اللهنى سوپو بىرله تولتسون پیغمبر علیه السلامنىڭ خاصىتى اصلاچىگى بولماغوپى
درىدار لىكن پیغمبر علیه السلامنىڭ يارانلر ووندىن وهم خلقندىن بر آز ذكر قىلىق
ناىنكه قىامت كوندى شفاعتن امىد ایتىه كهزىگه سبب بولسون حضرت على كرم الله
وجوه ته یتىدر مىن پیغمبر علیه السلامنى بهنى پیغمبر علیه السلامنىڭ حالندىن صورادم
پیغمبر علیه السلام ته یتىدى الله تبارك وتعالى نى نانومق معرفت عالمنىڭ باشى عقل
دىنمىڭ اصلى اللهنى سىرىك نىگىزم اللهغه مشتاق بولماق آطم اللهنى ذكر قىلماق
اولطرداشم اللهنىڭ رحىمتىنه اشانمق خزىنهم دائىما قاىغىرماقم بولداشم علملىك قورالم
صبر قىلماق كىيىهم رضا بولماق غنىم مالم فقىرلىك ماقتانچىم دىئادىن بوزچو بىرمك
كسىم خىداغه شكىمىز بولماق قوتىم راستلىق ابووم عبادت یتىته كم صوغش قىلماق خلىقم
ایكى كوزمىڭ تىرى نمازده بۇرەگىنىڭ بهنى اللهنىڭ ذكرى قاىغىم امتىم اوچسون
مق سبحانه وتعالى پیغمبر علیه السلامغه قىرق پیغمبرنىڭ قوتىن بىردى ومق ذلك
تواضع لىق قىلور ایدى دائىم الاوقات فكرده ایدى كىوب سويله مەس ایدى كوررته
بىك مهابت آكسىزدىن پیغمبر علیه السلامنى كورگان كىشى سىسكانور ایدى هىچ
وقت قىچروب كىلەس ایدى كۆلىكى جلمایماق ایدى قاتى قىچرماس ایدى بوشماق
كوكلىلى ایدى تەملى لىندىلى سوزلى ایدى غىبىت سويله مەس ایدى شىقتىلى كوكلىلى
ایدى اویالچان ایدى هىچ كم بىرله قىچرش قىلماق ایدى معناسز سوز سويله مەس
ایدى هىچ بر آدمگه قول كىوتەروب صوقمادى آنىڭ جىلسىنده علملىك دىن باشقه
سوز سويله مەس ایدى اصلا قاتى طاوش كوتەرمەدى الوغلىرنى حرمت قىلور ایدى
ياش لوگە مرەت قىلور ایدى هر كىم غىر بىرله كىلسە يوق دىبەس ایدى هر كىگە
بىز كوك قىلور ایدى.

صحابىلر نىڭ صفتى رضى الله عنهم اجمعين .

تىبىشلر صحابهلر الله تبارك وتعالى تلامه گان اشنى قىلمادىلار بارچە صحابه نىڭ هنرى
دىن بىرلندى صوغش قىلماق ایدى كىچىه كوندى شىطان لعىنگە خىلافتق قىلور

طاعت عبادت قیلورلاری ایسی اشغری الله نك حکیمه رضائق نعمتک شکر بلا کیلسه صبر قیلوق ایسی دنیادن زاهدلر ایسی تونلرده اویساو طوروب قرآن او قومق حکمی برله عمل قیلوق اجتهادلری ایسی تله کلری دین یولنده غیرت قیلوب شهید بولوق ایسی. لقمان حکیم شه بتور ابدال یعنی غیب ایره نلر نك فعلی صحابه لر فعلی اوخشا شلی لقمان حکیم نك فعلی صحابه لر خلقی ایسی بارچه صحابه ده اوج فضیلت بار اول کونکلری طبع برله کینه دن پاک ایکنچی غریبلرگه مرحمت قیلماق اوچنچی قضاغه راضیلر بلاغه صبر قیلغوچیلر ایسی. صحابه لر نك فضیلتنه ابن عباس رضی الله عنه شه یتدی حق سبحانه و تعالی نك کلام قدیبنده «وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ» دیگان آیتنه سلامی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نك صحابه لرینه سلامی دیسی معناسی الله تبارک و تعالی نك سلامی حق تعالی نك اختیار قیلغان قللارینه بولغوچیلر قال النبی علیه السلام «ان الله تعالی اختار لی اصحابی فجعل لی منهم وزراء واصهاراً فمن سبهم فعليه لعنة الله واللائكة والناس اجمعين» یعنی پیغمبر علیه السلام شه یتدی حقیقتده الله تبارک و تعالی مینم اوچون صحابه لر نی اختیار قیلدی مینم فائمه اول صحابه لر دن وزیرلر قیلدی دخینه کیده ولرمنی قاین آنالرمنی صحابه لر دن قیلدی اگ بر کسنه اول صحابه لر نی سو کسه بس آنک اوزهرینه الله تعالی نك لعنتی بولغوچی دخینه فرشته لر و بارچه آدم لر نك لعنتی بولغوچی بس ای مؤمن صحابه لر حقده کونکلکنی یاوز فکر دن صافلا دخی تلکنی.

فضائل ابوبکر الصديق رضی الله عنه .

قال النبی صلی الله علیه وسلم «مُبُّ أَبِي بَكْرٍ وَاجِبٌ عَلَىٰ أُمَّتِي» یعنی پیغمبر علیه السلام شه یتدی ابوبکر نی دوست توتو امتیه و اجب دیسی حضرت عمر رضی الله عنه پیغمبر علیه السلام ن ایشتبوب ابوبکر رضی الله عنه توغان کوننی الله تبارک و تعالی عن اوچماخنده تجلی مورن توشروب شه یتدی عزتم جلالم برله آنطایتوب شه یتده من بو عن اوچماخینه بو کون توغان بالانی سویه گان کسنه نی کرته من دیوب. خزیفه رضی الله عنه شه یتدی بر کوننی ایرته نیازن اوقودق رسول الله غه اویوب نیازنی تمام قیلغاچ پیغمبر علیه السلام ابوبکر قایده دیسی ابوبکر لبیک یار رسول الله دیوب جواب بیردی پیغمبر علیه السلام شه یتدی سین نیازغه مینم برله کیلگان ایدک ابوبکر رضی الله عنه شه یتدی بلی یا رسول الله سینک برله کیلگان ایسم هم اولگی صفه ایسم لکن طهارتیه شک بولوب طهارتله نیک اوچون مسجد دن چقغاچ «یا ابا بکر!» دیوب طاوش ایشتبم قاراسام بر آلتیرن صاوت اچند، قاردن آق شیکردن تانلی صو اول صاوت اوحتنه

« لا اله الا الله محمد رسول الله » ابوبكر الصديق ديوب پازلفان دستمال شول صاورت برله طهارت آلام دستمال برله يوزم سورتوب نمازغه كروب اويدم ديدى بس پيغمبر عليه السلام نه يتدى سيكاول صوني كيلترگان جبرائيل دستمال قويغان ميكائيل ايدى سين چغوب كيتكاج اولگى ركعتنك قرائتن تمام قيلغاچ اسرافيل عليه السلام ترمنى توتدى سين كيلگانچي ركوع قايلا آلامد ديدى (ترهه الجالس) حق سبحانه وتعالى ورسول عليه السلام ابوبكرنك فضيلتن اون اورنده ذكر قيلدى قوله تعالى « يَعْبُدُهُمْ وَيَعْبُونَهُ » حضرت ابوبكر حقنده نازل بولدى قوله تعالى « ثَانِيَانِ اِذْ هَمَّ بِالْعَنَاءِ » حضرت ابوبكر رضى الله عنه حقنده نازل بولدى قوله تعالى « وَالنَّبِيُّ جَاءٌ بِالصِّدْقِ » حضرت ابوبكر حقنده نازل بولدى اوشبو آيت دلالتى برله ابوبكر رضى الله عنه نى الله تبارك وتعالى ورسول عليه السلام حضرت ابوبكر رضى الله عنه نى الله عليه وسلم نه يتدى ابوبكر « اَرَأَيْتُمْ اِيَّامَتِي بِاَمَتِي » يعنى ابوبكر مينم اتمه شغقتلى اتمم دخيده نه يتدى « اَسْبَقْتُمْ اِلَى الْبَرِّ اَبُو بَكْرٍ » يعنى صحابه لرگه نه يتدى ابوبكر ايزر گولكله سوزدن الك بولغوجى چونكه بالغ بولغان كشيدين ايڭ اول ابوبكر دين اسلام برله مشرف بولدى. نه يمشلر اول دين اسلامده مال صرف قيلغان ابوبكر الصديق ايدى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم گه قزن بيردى اول مسجد بنا قيلغان ابوبكر الصديق ايدى. نه يمشلر حق سبحانه وتعالى ابوبكر رضى الله عنه نى ابوبكر رضى الله عنه گه هم صديق ديدى يوسف عليه السلام گه صديق ديدى ابوبكر رضى الله عنه گه هم صديق ديدى يوسف عليه السلام نى ريان پشادشاه ملكينه پادشاه خليفه قيلدى ابوبكر رضى الله عنه نى محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نك خليفه سى قيلدى ابوبكر رضى الله عنه نى پيغمبر گه اوخشاولى قيلدى پا كيزه لك تقوالقده اما ابوبكر رضى الله عنه كوپ اورنده رسول الله غه اوخشاولى ايدى ابوبكر رضى الله عنه نك كرامتى بودر قايچان ابوبكر رضى الله عنه نك عمرى آخر بولدى ايرسه وصيت قيلدى مين تولگاننك صوكنده تمام كفتلهب. جنازه اوقوغاچ روضه مطهره غه باروب السلام عليك يا رسول الله ابوبكرنى روضه غه قويارغه رخصت بولورمى ديوب نه يتكز اگر رسول الله رخصت قيلسه روضه مطهره غه رسول الله يانينه كومكز ديدى ابوبكر رضى الله عنه وفات بولغاچ وصيتى بوينجه سلام بيروب رخصت صوراديلر روضه آچلدى مرحبا « ادخلوا الحبيب الى الحبيب فان الحبيب مشتاق الى الحبيب » ديوب طارش كيلدى يعنى خوش دوستنى دوست يانينه كرتكز دوستينه دوست مشتاق ديهك بولور نه يمشلر ابوبكر الصديق نه يتيش ايكي فضيلت بار ايدى اول خاصيتلر بنى اسرائيل پيغمبرلرينه هم بيرلهدى .

فضائل عمر ابن الخطاب رضی اللہ عنہ

روایتہ کیلور جبرائیل علیہ السلام پیغمبر علیہ السلامگہ یا رسول اللہ عمر ایمانغہ کیلوی دین اسلام قوت طابار دیوب سویچ بیردی جبرائیل علیہ السلام پیغمبر علیہ السلامغہ شبر بیردی حق تعالی دین اسلام اوچون عمرگہ مہابتک بیردی قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم « الشیطان یفر من ظل عمر » یعنی شیطان عمرنک کوله گہ سنندن قاپاردی پیغمبر علیہ السلامنک بوسوزنن بر حکایت بار . حکایت پیغمبر علیہ السلام زمانده بر شاعر بیویچی خانون بار ایردی پیغمبر علیہ السلام صوغش دن قایتقاج بو خاتون کیلوب ئه یتمدی یار رسول اللہ سین صوغش دن سلامت قایتساک بره بیت ئه یقوب بیبرمن دیوب ندر ئه یتمکن ایتم دیوی پیغمبر علیہ السلام ئه یتمدی اییدی صوغش دن سلامت قایتتم ندرکنی اوستکنن توشور دیوی شول زمان اول خاتون قولینده بارابان توتوب شعر ئه یقوب بیبومکچی بولغان اییدی عمر رضی اللہ عنده کیلوب کردی خاتون بارابانن تاغلاب چتوب قاپدی پیغمبر علیہ السلام جلمایوب کولوب « الشیطان یفر من ظل عمر » دیوی . ئه یتمشله عمر رضی اللہ عنده دین اسلامغہ شول قهر قوت بیردی توقز یوز مسجد بنا قیلدی بر کون رسول اللہ صحابه لرگہ ئه یتمدی مین عمرنی سویه من سز هم عمرنی سویکیز عمرنی دشمان توتقان اللہ ننگ وهم پیغمبرنک دشمانی دیوی . حکایت کونلرده بر کون عمر رضی اللہ عنده خلیفه بولغاچ حسن حسین رضی اللہ عنهما عمر رضی اللہ عنده ننگ مجلسینه باروب کردیلر عمر رضی اللہ عنده حسن حسین رضی اللہ عنهما فی حرمت قیلوب یانینده آلوب سویدی حسن حسین رضی اللہ عنهما بو عمر رضی اللہ عنده ننگ سویگانن آتالاری علی کرم اللہ وجهه گہ قایتوب ئه یتمدی لر اول زمان حضرت علی کرم اللہ وجهه یاننده بعض صحابه لرده بار اییدی حضرت علی کرم اللہ وجهه ئه یتمدی البته عمر سزنی سویه مین پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم دن ایشتم عمر دنیاده دین اسلام نوری اوجماخ چراغسی دیوب دیوی بوسوزنی حسن حسین رضی اللہ عنهما عمر رضی اللہ عنده گہ ای خلیفه سز اسلام نوری اوجماخ چراغسی اییش سز دیدیلر حضرت عمر ئه یتمدی ای رسول اللہ یتمشله بو سوزنی آتاکز علی دن اول رسول اللہ دن ایشتمش بولغای بلی دیدیلر عمر رضی اللہ عنده ئه یتمدی رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ننگ سوزینه سز شاهد بولکیز بر کاغد کبیلتوروب صحابه لر آلدننه یازردی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عمر دنیاده اسلام نوری اوجماخ چراغسی دییش شاهد لر حسن حسین ابنائ علی رضی اللہ عنهما بو زمانده قاراسالر کاغدنک زیکنی یاغنده یازلمش محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم ننگ

سوزى حقى على رضى الله عنه نكح سوزى حق حسن حسين رضى الله عنهما سوزلى
 حق ابن الخطاب اسلام نورى اوجماخ چراغسى بس عمر رضى الله عنه شاد بولرب
 وصيت قيلدى بوشهادت يازوون مېنم كفنم ايله اوزمه بولداش قيلگن ديو معلوم اولنه
 صحابه لرنى مكروه كورمك ثلوع خطادر «والله الهادى الى سبيل الرشاد» قال النبى
 صلى الله عليه وسلم «من أحب عمر عمر قلبه بالأيمان» يعنى پيغمبر عليه السلام
 شهيدتى بر كوسنه عمرنى دوست توتسه موسى آنك كوكلى ايمان برله عبارت قيلنمش
 بولور عائشة صديق رضى الله عنهما شهيتور بر كون كوكك قارادم بولدرلر برسى برسينه
 توتاشوب كوكك تولغان يارسول الله بر بر كوشى نكك كوكك گى بولدرلار صاننچه ايز گولگى
 بولوروى ديدم رسول الله شهيدتى بلى بار عمر نكك ايز گولگى ديدى يارسول الله مين
 اول قدر ايز گولگى آتامه اميد ايتكان ايدم ديدى رسول الله صلى الله عليه وسلم
 شهيدتى عمر اوزى ابو بكر ايز گولگندن بر ايز گولك ديدى فافهم. نزهة المجالس
 كتابنه شهيتور پيغمبر عليه السلام جبرائيل عليه السلام شهيدتى يا جبرائيل عمر نكك
 الله تبارك وتعالى قارشى بولغان مرتبه سن و فضيلتن شهيت ديدى جبرائيل عليه السلام
 شهيدتى يارسول الله فوح پيغمبر عمرى قدرلى سينك يانكده تورسام عمر نكك فضيلتن
 شهيتور بقره ككچم بيتسه س ديدى . ابن مسعود رضى الله عنهما شهيدتى پيغمبر
 عليه السلام شهيدتى امتهم دن ابوبكر برله عمر بولدرلارغه قاراغانده قو ياش برله آى
 اوخاشلى دخيه شهيدتى پيغمبر عليه السلام هر آورونك شفاى بار كوكل شناسى
 الله تعالى نى ذكر قيلماق الله تعالى نى ذكر نكك شفاى ابوبكر برله عمرنى سويك
 دخيه شهيدتى پيغمبر عليه السلام نيشك امتي نكك «لا اله الا الله محمد رسول الله» ديب
 شهيتورن تليمن اوشانداق ابوبكر برله عمرنى سويك لرنى تليمن .

فضائل عثمان ابن عفان رضى الله عنه .

قال النبى صلى الله عليه وسلم «عثمان بن عفان أشبه الناس بي خلقا وخلقاً وهو ذو النورين
 زوجته ابنتى وهو فى الجنة معى كهاتين وهر كى السبابة والوسطى» يعنى پيغمبر عليه السلام
 شهيدتى عثمان ابن عفان آدم لرنك ميكا اوخاشولىسى يارانلرده هم خلق فعلده اول عثمان
 ايكى نور ايبهسى آكار ايكى قرمنى جفته ندردم اول مېنم برله بركه اوجماخه بوايكى
 اوخاشلى ديوب مسيحه بارماغى برله اورطا بارماغن تيبه تدى حق سبحانه وتعالى نكك
 «ان الذين سبغت لهم ماء الكسنى» عثمان رضى الله عنه حننه نازل قوره تعالى
 «ينفقون أموالهم بالليل والنهار» عثمان رضى الله عنه حننه نازل بولدى «رحمات بينوم»

عثمان رضی اللہ عنہ حقیقاً نازل بولدی نرہۃ المجالس کتابتکۃ یتہ عثمان رضی اللہ عنہ تبولک
صوغشنا توقوز یوزایللی تویہ ملک آط اللہ تبارک و تعالی رضالضی اوجون ہبہ قیلوب صحابہ لرنی
صوغشقا کوتدی عثمان رضی اللہ عنہ قرآنی کوندز بر مرتبہ کیچ بر مرتبہ ختم قیلور ایدی .
حکایت عائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا یتدی بو وقتنی دورت کون توتوش رزقلا نورغہ
هیچ نرسہ بز بولمادی اصلا طعام تاتومادق رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کروب یتدی
یاعائشہ میندن صوگ سزگہ رزق ایرشدیمی دیدی یوق دینم بس پیغمبر علیہ السلام
طهارت آلدی مسجدک کروب یتدی بر بیرگہ یتدی بر بیرگہ باروب نماز اوقی دعا قیلا
بر آزدن عثمان رضی اللہ عنہ کیلدی رسول اللہ قایدہ دیدی عثمان رضی اللہ عنہ گہ خبرنی
سویلہ دم بیک جلاب چغوب کیتدی آہ رسول اللہ دخیک اؤبو جماعتلری دورت کون
رزقندن بر نرسہ ده تانوماغانلار دیوب اؤیینہ قایتوب اؤن وهم خرما یمشی پیبہردی
بو اؤن رزق بولغانچی صوغشقا الور دیوب ایکنہ کبرلہ قورغان ایت یعنی ژارکوی پیبہردی
مونگ صوگندہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قایتدی بر بر رزق ایرشدیمی دیدی
عثمان رضی اللہ عنہ کوزک قیلغان اشلرن یتدی رسول اللہ علیہ السلام اولطرمادی ینہ
مسجدک کروب قولن کورتروب «اللَّهُمَّ اِنِّی رَضِیتُ عَنْ عِثْمَانَ فَارَضَ عَنْهُ - اللَّهُمَّ اِنِّی
رَضِیتُ عَنْ عِثْمَانَ فَارَضَ عَنْهُ - اللَّهُمَّ اِنِّی رَضِیتُ عَنْ عِثْمَانَ فَارَضَ عَنْهُ» دیوب اوج مرتبہ
دعا قیلدی ابو سعید الخدری رضی اللہ عنہ یتدی رسول اللہ فی کوردم کیچنک اؤلندن
طاگ آتقامجہ عثمانغہ دعا قیلدی . پیغمبر علیہ السلام یتدی یاعثمان اللہ تبارک و تعالی
سینی یارلقادی اؤل بواھان خطاگنی صوگندن بولغان خطاگنی تاقیامتکہ قدر دیدی
ابن عباس رضی اللہ عنہما یتدی پیغمبر علیہ السلامن ایشتم عثمان رضی اللہ
عنہ قیامت کون توغغہ مستحق بولغان یتمش ملک کشیگہ ایتہ شفاعت قیلور
حتی آلارنی اوجماغہ کورتور دیدی . علی کرم اللہ وجہہ یتدی پیغمبر
علیہ السلامن صورادم یا رسول اللہ قیامت کون اؤل کم حساب قیلنور دیوب
ابوبکر دیدی آندن صوگ کم دینم عمر دیدی آندن صوگ کم دینم سین یاعلی
دیدی عثمان قایدہ دینم پیغمبر علیہ السلام یتدی عثماندن مین یاشرن بر حاجت
صورادم اول یاشرن ادا قیلدی اللہ تبارک و تعالی دن صورادم عثماننک حسابن میکاہیہ
قیلماغن اللہ تعالی قبول ایتدی عثمان حساب قیلنماس دیدی اللہ تبارک و تعالی عثمان
رضی اللہ عنہ فی ادبلی بو اوده یومارد بولوده ابراہیم علیہ السلامغہ اوخشاتدی پیغمبر
علیہ السلام یتدی «عثمان احیی امتی واکرمها» یعنی عثمان امتنک اویالو جانراغی
دخیک امتنک یوماردراقی دیوب . حضرت علی کرم اللہ وجہہ یتدی پیغمبر علیہ السلامن

صورادم يا رسول الله اوجهاغده ياشن بارمى ديوب رسول الله ئەيتىدى بلى بار هر قايجان عثمان يورسه اوجهاغده ياشن ياقتيلغى اوشاشلى نور بالترار ديدى اوشبو عثمان رضى الله عنه حقدن بولغان مناقب بارچەسى نزهەدن . ئەبەشلىر قايجان عثمان رضى الله عنه گە كافرلىر قصد قىلدى ايرسه عثمان رضى الله عنه ئەيتىدى اى مشركلر الله دن قورقۇنۇر رسول الله دن اوبالگۇز مین رسول الله نىڭ دورت خاس صحابە سىنىڭ برەوسى من ، ايكۇنچى ذوالنورين من ، اوچونچى مئقى من ھىچ زفا قىلمادم ، دورتنچى كچىلىكده ھم بالغ بولغاندىن بىرلى خەر اچمەدم ، بيشنچى اصلايالغان سويلەگانم يوق ، آلتنچى رسول الله ياننده اصلا توگورمەدم تەنھنى قاشومادم ، يىدنجى بىررەكت نمازده قرآننى ختم قىلدم ، سىكزنجى قارى لر اوچون قرآننى تىرتىب قىلۇپ جىدم ، توقۇنچى هر آيت حرمىتىنە بر قل آزاد قىلدم سزالله دن قورقىمى پىغبىردن اوبالىمى مىڭا قصد قىلورسز ديدى رسول الله صلى الله عليه وسلم ئەيتورمەراج كىچە سەندە برگوزەل حورقوزن كوردم قولىنە بر آلمانا توتقان سىن كىم دىدم عىناء مرضيه من حق تعالى مېنى عرش نورندن ياراندى سىنىڭ ظلملىقى برلە ئولتەرلگان امتىڭ عثمان اوچون ديدى .

فضائل على ابن ابي طالب رضى الله عنه .

قال النبي صلى الله عليه وسلم «من اراد ان ينظر الى آدم في علمه و الى نوح في فهمه و الى ابراهيم في حلمه و الى موسى في زهده و الى محمد في بهائه فلينظر الى على ابن ابي طالب» رضى الله عنه . يعنى پىغبىر عليه السلام ئەيتىدى بر كەسەنە علملىكده آدم عليه السلامنى عقلده نوح عليه السلامنى اورنلى يواشلىق اورنلى غيرتلى بولۇده ابراهيم عليه السلامنى زاهدلىكده موسى عليه السلامنى كور كامللىكده عىرتلىكده زىنتلى بولۇده مېنى كورەسى كىلسە بس اول كەسەنە على ابن ابي طالب غە قاراسون ديدى «والمنفقين والمستغفرين بالاسحار» على رضى الله عنه حقدنە نازل بولدى «لا فى الاعلى» على رضى الله عنه گە ئەيتولدى . ھكايت كۆنلردە بر كون ھىزە رضى الله عنه برلە عباس رضى الله عنه سوزگە كىلدى ھىزە رضى الله عنه ئەيتىدى مېن سىنەن ايزگورەك مېن كعبە الله نى عمارت قىلدم ديدى عباس رضى الله عنه ئەيتىدى مېن سىنەن ايزگورەك حاجى لارغە صو مېن اچرەم ديدى آخر اتفاق قىلىشدىلر ئەيدە مەكە اورامىنە چغىق اول كىم اوچراسە سوزمىنى آكار ئەيتوربىز قايسبىزنى ايزگو ديوب ئەيتور ديوب اورامغە چقىدىلار على كرم الله وجهە اوچرادى قصە لرېنى سويلە دىلر على رضى الله عنه ئەيتىدى مېن سىزنىڭ ايكۇزدن دە ايزگومن الله نىڭ برلكىنە پىغبىرنىڭ ھەقىقىنە سزدن لك ايمان كىلتردم ديدى بو سوز

پیغمبر علیه السلامغه ایرشوب پیغمبر علیه السلامنک خاطر شریفی لری قالدی باش کنشی آنالار بز برله بر طوغه قرده شلریبه ماقتانا دیوب اویلادی درمال جبرائیل علیه السلام «اجعلتم سقایة العاج و عمارة المسجد الحرام کهن آمن بالله و الیوم الآخر و جاهد فی سبیل الله لا یستون عند الله» یعنی نه بتور الله تبارک و تعالی ایا قیلا سزمی ای محمد حاجیلارغه صو اچرونی مسجد حرمنی عبارت قیلونی اللهغه دخیده آخرت کونینه ایمان کیلتورگان برله برابر دخیده الله یولنده صوغش قیلو برله برابر الله قاشنده بولار برابر ایبهس بو آیت فی آلامادک علی رضی الله عنه حقنده نازل بولدی پیغمبر صلی الله علیه و سلم نه یتدی یا علی سیننی سویگان دوست کورگان مؤمن سیننی دشمن کورگان آدم منافق دیدی نه یمش لر هر قایچان جلاله لفظی یعنی الله دیوب ایشتولسه جل جلاله دیوب نه یتمک لازم محمد اسمی ذکر قیلنسه صلوات نه یتمک لازم علی اسمی ذکر قیلنسه کرم الله وجهه دیمک تییش. نه یمش لر امام اعظمین حضرت علی کرم الله وجهه ننگ فضیلتن صورادیلار امام اعظم رحمة الله علیه نه یتدی حق تعالی حضرت علینی آرسلانم دیدی تومان کونک عسکر اچنده آج آرسلان کونک مهابتلک کورسه ندی کوب خلق حضرت علی ننگ قلچندن قورقوب دین اسلامغه بوی صوندی دیدی (حکایت) حضرت علی کرم الله وجهه نه یتور قایچان قیامت کون بولسه (آمانا به و صدقنا) قولمه نوردن بر باغانا بیورور لر پیغمبر علیه السلام ننگ کونر کولندن خلقلارغه صو اچر دیوب بیورور لر بر قوم کیلوب زار یلق قیلورلار مرحمت قیلوب صو بیورور من اول صوفی اچه آلهاسلار یا ولی الله بو زقوم دیورور شول زمان عرش طرفندن ندا کیلور یا علی عثماننی دشمن توتقانلاردن بیزه رمن دیوب اول قوم دو کفر صورتینه کورور لر العیاذ بالله. نه یمش لر قیامت کون او جهاخ اهلی او جهاخه ذوق صفا قیلوده بر نور ظاهر بولور او جهاخ اهلی تجلی نوریه دیوب منتظر بولورلار ندا کیلور ای قل لارم بو تجلی نوری ایبهس فاطمة الزهراء علی رضی الله عنه ننگ یوزینه قساراب کوله در شوننگ نوری دیو. ای هوا آناننگ قزلری دنیا ده ای کانه فاطمة الزهراء اوخشاشلی ایرلر کزگه مطیعه بولکیز تاینکه قیامت کون فاطمة الزهراء شفاعتی نصیب بولور او جهاخه کورورسز (حکایت) حضرت عمر رضی الله عنه خلیفه وقتده بر خاتون بر ایرنی حضرت عمرگه کروب نه یتدی امیر المؤمنین بو ایر مینی کوجله ب زنا قیلدی منی صووی کیبیمه اشطانمه همان باز دیدی شاهد یوق بو زمان علی کرم الله وجهه کیلوب کردی حضرت عمر ایرگه آچولانوب حکایتنی حضرت علی گه سوبله دی متهم بولغان ایرکشی زنا قیله ادم دیوب انکار قیلا علی کرم الله وجهه بیوردی

خاتوننىڭ كىيىمىدە بولغان يۈزىنى اوتقە توتىدىلار اوتقە توتقاج پىشى يېھىرغا آغى
ايگان حضرت على ئەيتىدى منى بولسە كىيىمىنە سىگەر ايدى دىوب ايركشىنى يېبەردى
خاتونىغە سىكسان قامچى سوقىردى حضرت عمر رضى الله عنه ئەيتىدى «لَوْلَا عَلَىٰ لَهْلَكُ
عَمْرٍ» يعنى اگر على بولمىسە، عمر ھلاك بولور ايدى دىدى . حق سبحانہ و تعالى
انا فتحنا سورەسىدە چار يارلارنى ذكر قىلىدى قوله تعالى «مُعْتَدِ رَسُولُ اللَّهِ» محمد
عليه السلامدر «وَالَّذِينَ مَعَهُ» ابوبىكر الصديق رضى الله عنه «أَشَدُّ عَلَى الْكُفَّارِ»
عمر رضى الله عنه «رَحْمَاءُ بَيْنَهُمْ» عثمان رضى الله عنه «تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا» على رضى الله
عنه. ئەيشار تورات انجيل صحف زبور قرآن يكرمى توقز حرف بىرلە اينەش دىيادە
نى آدم بولسە، ارشبو يكرمى توقز حرفىن باشقە سويلى آلماسلر بس اوشبو يكرمى توقز
حرف شرافتىلى ومعزز حرفلردىر بو چەلە دە رىفوزىنىڭ سوزى دىلىسز بىر سوز
بولغانىغە تىام يازلامادى معلوم اولنە تعظيم الشىخين حب المتينين يعنى رسول الله صلى
الله عليه وسلم دن صوڭ ابوبىكر رضى الله عنه نى الوغ بامك آندىن صوڭ عمر
رضى الله عنه نى الوغ بامك آندىن صوڭ عثمان رضى الله عنه نى الوغ بىلوب دوست
كورمك آندىن صوڭ على كرم الله وجهه دىوب دوست كورمك اهل سنت والجماعت
مىھىپنىڭ ابىڭ كىرەكلىسى اوشبو چار يار كرامنىڭ بىرىن دوست كوروب، ايكنچىسىن
دىشان كورگان ككشى بى مىھىپلىكدر اللهنىڭ ورسول خدانىڭ دىشانىڭدىر چار يار
خصوصىدە غنە توگل يىغىمىر عليه السلام بارچە صحابه حقندە ئەيتىدى «أصحابي كالنجوم
بأبهم اقتديتم اهتديت» دىوب يعنى مىنىم صحابه لرم يولدزلار اوخشاشلى قايرىسە غنە
ايدىر سەگىز توغرى بولغە كونلور سىز. مناجات - الهى وحدانيتكە اقرارمىز بار رسول
اكىرمنى كورمى طوروب جانىكەن ھىرى كىلتورسە قبول ايتىدك رسول اللهنىڭ
بارچە اصحابن دوست كورمىز بارچە مؤمن مىسلماننى اخوۋە فى اللدين دين يولندە
قرەش بىلەمىز ذات پاكىڭ حرمىتىنە حىبب اكىرمنىڭ محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم
حرمىتىنە گناھلار بىزنى مڭغرت قىلوب آخودمىدە ايمانمىزنى يولداش قىلوب دىداركلى
ورسولنىڭ دىدارن اصحاب كرامىڭدىمىدارن بارچە مۇزىب ئەيلە آمىن.

رسول الله صلى الله عليه وسلم عربلارنى ايمانغە دعوت قىلغانى.
روايتدە ككىلور محمد مصطفى صاى الله عليه وسلم آدم رىجنىڭ بارچەسىنە
يىغىمىر بولدى ايرسە اوچ يل اۋىنىدە اولطوروب آدملىرىنى ايمانغە دعوت

قیلدی هیچ کم ایشکینه بارمادی قایچان عبر رضی الله عنه دین اسلام ایله مشرف بولدی ایرسه حرم شریفکه کروب حجگه کیلگن کسندلرنی بولنده یولتقان کسندلرنی دین اسلامغه اولنمرایدی وئیتورایدی «لا اله الا الله محمد رسول الله» دیوب ئه یئکیز مین سزگه جنت برله سوینچ بیرمه من دیوب حق سبحانه وتعالی دن هدایت ایرشکان کسندله اسلامی قبول قیلوب دین اسلام برله مشرف بولور ایسدی مکتئ مکرمه ده ابوطالب حرمت و عزت اییه سی بولغانلقی اوچون پیغمبره صلی الله علیه وسلمگه هیچ کم بامانلق قصد قیلمادی قایچان مشرکلرنک بونلاری حقغه آیتلر اینگناچ پیغمبر علیه السلام حق تعالی نك بو آیتنك معناسن سویله ب بوتغه عبادت قیلماک بوتغه عبادت قیلماق اللهغه تیکدهش قیلو آرزغانق دیوب سویله گناچ مشرکلر موکاز صبر ایتدی آچولانوب دشمان بولوب پیغمبر علیه السلامنی رنجته باشلادیلر ربیعه اوغللری عتبه وهم شیبه ابوسفیان بن حرب ابوجهل بن هشام ولید بن مغیره عاص بن وائل وهم قریش نك باشقه الوغلاری جییولوب ابوطالب که باردیلار قرده شکنك اوغلی محمد بز نك دینیزنی اوزگرتوب حتی آناک بز بابا کز آرزغانقه ایس دیوب ئه یته لات وعزی غه تل تیوره باشلادی بز نك بو حالگه چدار حالمز یوق سین آنی بواشنن توقنات یا ایسه حمایه کنن چغار دیدیلر ابوطالب بومشرکلرنی تهملی تل برله غیرتلرن سوزنروب بیبه ردی پیغمبر علیه السلامغه بومشرکلرنک کیلگنن وهم سویله گن سوزلرن اصلا ئه یته دی پیغمبر علیه السلام دائم اجتهاد برله خلطنی ایمانغه دعوت قیلورایدی مشرکلرنک بینه دشمانلقلری قوزغالوب صبر قیلا آلهیچی بینه ابوطالب که کیلوب ئه یته یلرا اگر سین محمدنی بواشنن توقناتئاسا ک یا ایسه حمایه یعنی صافلا وکنن چغارماسا ک بز سیندن آیورلابز دیدیلر بولارنک بوسوزندن ابوطالبنک کوکلی بوزلوب پیغمبر علیه السلامغه مشرکلرنک سوزن برهم برهم ئه یته سی سینی حمایه مکن چغارام دیبه سه ده سوزندن شول آکلاشلمدی پیغمبر بز صلی الله علیه وسلم بیک قایغروب کوزندن یاشلر آغزوب ابوطالب که ئه یته سی ای آتام برله برطوغه آتام اورننده بولغان آغام بو حق دیننی آدملرگه ایرشرونی الله تبارک وتعالی بیورانی قیلسلر قیلسونلر مین حق دینگه اونده و دن توقتامان دیوب توروب یولینه کیتدی ابوطالب ایسه رسول الله صلی الله علیه وسلمنی بیک سؤیوب یارانقانن رسول الله نك قایغروب جلاغاننن کوکلی بوزلوب رسول الله غه بوسوزلرنی ئه یته کاینه اوکوب رسول الله غه فغروب قایتاروب ئه یته سی ای قرده شه نك اوغلی اشکده بول مین سلامت و قتمه سینی صافلا و دن اصلا خلاق قیلامان دیدی «حمایه» دیگان سوز عربلرنک بر یغشی عادت اگر بر کش عربلر دن نیندی کشینك حمایه سنده

بولسه ده اول كشي همايه سينه كرگان كشيگه باشقه عربلر نيندى دشمان بولسه لارده ضرر كيتورمه سلهر مثلا بر كشي بر الوغراق كشيگه ميني صاقلا ديشه اول هم قبول ايتسه فلان كشي همايه سئف ديوب ئه يته لر همايه صاقلاو معنا سئده. كليلك مقصوده رسول الله قديگيچه ايمانغه اونلرده دائيه چيلق واجتهاد قيلمى مشركلرنى قنر رنجتسه لرده حقارت قبيلسه لرده اونلرده دن توقتامادى بيغمبر عليه السلامنى بيك رنجتكان كشيلىر ابو جهل ابولهب وانك خاتونى ام جميل ايدى بيغمبر عليه السلامنك بو حالنده ينه الله تبارك وتعالى دن آيت كيلدى اول آيت «وَأَمَّا عَشِيرَتُكَ الْأَقْرَبِينَ» در يعنى اى محمد ياقن قرده شلر كنى قيامت عنابلى دنيا خورلرلرندن قورقتوب ايمانغه اونلده ديگان معناده بس بو آيتدن صوك بيغمبر عليه السلام هاشم روون دغيك عبدمناف روون بارچه سن صفا طاوينه چاقردى محمد نى سوز ئه يته ايكان ديوب جيولوب بارديلر چاقرلشلر تمام بولتاج بيغمبر عليه السلام ئه يتىدى اى فهر بالالرى اى عبد البطلب اوغلىلى او شبو صفا طاوينك آرتنده بر دشمان بارسزنى هلاك قيلورغه قص قيلاد ديوب ئه يتسه م اشانور ايدگزمى ديدى بارچه سى بويولى اشانور ايدك سين اصلا يالغان سوييله ميسك چونكه سين محمد الامين ديديلر آلاى بولسه اى جماعت مين سزنى آلت كرده كيله چك صابلىرى ئه يتوب الله بر محمد آنك حق بيغمبرى ديوب ئه يتوبو كزنى تليمن اى قريش قبيله سى قيامت قورقولرندن توبغ عنابندن جانكزنى قوتغار كز بوتقه عبادت قيلماق شيطان چغارغان بر اش شيطان آدمگه دشمان شيطاننك بار اجتهادى آدمنى توبوغلق قيلول اوزينه يولداش قيلموش ديوب مونك كپى سوزلر سويله دى ابوطالب حمزه عباس هم باشقه هاشم روونن بولغان آدملر قبول ايتمه سه لرده انكارده قيلباديلر مگر ابولهب لعين سين بزنى او شبونك او چون چاقردكمى فلان نگان ديوب بيغمبر عليه السلامغه كوب تورلى سوزلر ئه يتوب بيغمبر عليه السلامنك خاطر ن تمام جراحته دى ككوب جفالار قيلمى بو آراده تبت يدا ابى لهب سورسه ايندى ابولهب معلون اوزينه مخصوص آيت اينگانگه خاتونينه همالة الهطب ديگانگه بيك آچولانوب خاطر قبيحلىرى چركه مركه واتلى رسول الله نك ايكى قزى ابولهب نك ايكى اوغلىنك نگاهنده ايدى اول ابولهب نك اوغلىرىده قوزغوندىن توغان قوزغون بائسه دوغوزدن توغان دوغولار ايدى آلارغه بولغان ايكى قز برله توروب بيغمبر كسيه وي بولولارينك قدرى يوق ايدى بس ابولهب بو ايكى قزنى آيورتنى بو ايكى قز رسول الله نك رقيه برله ام كلثومى ايدى برسى آرتندن برسن عثمان رضى الله عنه گه نكاملانردى شول سببلى عثمان

رضى الله عنه قيامتكه چه ذوالنورين ديوب مدح قيلنور پيغمبر عليه السلام بو واقعه دن
 صوڭ همان اجتهاد برله دين اسلامغه اوندهر ايدى قبول ايتوب ايمانغه كيلگانلرده
 بولور ايدى رسول الله صلى الله عليه وسلم ابوطالب حمايه سنده بولغانغه كوره
 ابوبكر رضى الله عنه نڭ دخپه قرده شلى كوب بولغانغه كوره بو ايكي سينه
 مشركلر تل برله جفا قيلسه لرده اصلا ضرر قىلا آلماس لار ايدى اما باشقه مسلمان
 لرني اذا وجفا قيلولرى چيكنن چقدى حتى عمار اسملى صحابه نڭ سيمه اسملى
 آناسن ابوجهل لعين بهر وب ئوتردى مسلمانلاردن اوّل شهيد بولغان اوشبودو بلال
 رضى الله عنه نڭ حتى مويئنه يب طاغوب خورلاب اوراملرده اؤستوب يورورلر
 ايدى بلال رضى الله عنه دائم «اشهد ان لا اله الا الله وان همدا رسول الله» ديوب
 قچقروب يوروو ايدى باشقه مسلمانلرغه ده اوشانداق جفالر قيلورلر ايدى بس
 رسول الله صلى الله عليه وسلم مسلمانلرغه حبش مملكتينه كوچكز حبش پادشاهسى
 صاحب كتاب يعنى عيسى عليه السلام امتندن انشاء الله سزنى حمايه سنندن محروم
 ايتمهس ديدى بس حضرت عثمان ابن عفان زوجهسى رقيه زبير بن العوام عبد
 الرحمن بن عوف عثمان بن مظعون عبد الله بن مسعود ابو حذيفه بن عتبة بونڭ
 زوجهسى سهله حاصل ايرلردن اون بر كشى خاتونلردن دورت كشى اوّل حبش كه
 كوچوب حبش پادشاهسى اصمحة النجاشيدن بيرنده طورورغه رخصت صوراديلر
 اصمحه بولارغه رخصت بيروب رعايه كورسه توب اورن تعيين قيلدى حبش بيرنده
 بر نيچه وقت تورغانلرندن صوڭ بر خبر چقدى مكه خلقى بارده مسلمان بولغان
 ايمش ديوب حبش ده بولغان مسلمانلر بو خيبرنى ايشتكاج مكه خلقى مسلمان بولغان
 مكه گه قايتو مصلحت ديوب ينه مكه گه قايتديلر كورسه لر ايشتكان خيبرلرى بالغان
 مكه خلقى مسلمان بولماغانلار بس مكه ده تورورغه حمايه طابغانلارى حمايه گه كرديلر
 حمايه طابغانلرى ينه حبش كه قايتوب كيتديلر عثمان بن عفان رضى الله عنه سعد
 بن ساصنڭ حمايه سينه كردي ابو حذيفه آتاسى عتبة حمايه سينه كردي عثمان بن
 مظعون وليد بن مغيرة حمايه سينه كورسه ده ني اوچون حرق ديتنجه
 الله نڭ دشمانندن ياردهم استين ديوب وليد كه ميه يقدى ميكا سينڭ
 حمايه كڭ كيرهك توكل ديدى كونلرده بر ككون قريش خلقى جيبولوب
 اولطرغانده لبيد بن ربيعه «الأكْلُ شَيْءٌ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ» ديدى يعنى آگاه بولكز
 الله دن باشقه نهرسه باطل ديهك بولور عثمان بن مظعون رضى الله عنه راست ميه يقدى
 ديدى ينه لبيد «وَكُلُّ نَعِيمٍ لَا مَحَالَةَ زَائِلٌ» ديدى يعنى هر نعمت شكسز بقكوجى ديهك

بولور عثمان رضی اللہ عنہ یالغان تہبہ سئگ اوجماخ نعمتلی اوجماخ بیتمی در دیدی لیدینک موکار بیک آچوری کیلوب ای قریش جماعتی سزنگ مجلسگز شول قدر واقلانیدی نیشلهب بویوق نهرسہنی سویله تہسز دیدی قریش خلقی قوتورغان ات کولک عثمان بن مظعونغہ قصد کیلوب بر قبیعی عثماننگ برکوزن چغاردی ولید بن مغیرہ تہبتی ای عثمان منہ مینم حمایہ دن چغوب یاخش ایتنگ یاگادن مینم حمایہ مہ کر عالم قدرچہ صاقلارمن مین سیننی یاراتامن دیدی عثمان بن مظعون تہبتدی نی بولغان میکا تله سہ کز ایکنچی کوزم ینہ چغارغہ طوراً سین میننی یاراتساگ مین سیننی یاراتیم اللہ تعالی دن باشقہنگ حمایہ سیندہ کریمیم اللہ دشمانندن یاردم استہ مینم دیدی صحابہ رضی اللہ عنہم بعضی حمایہ دہہ بعضی حمایہ سز مکہ دہہ تورسہ لردہ مشرکلرنگ جفا قیلولاری زنجہ توری کونندن کون آرندی رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ لرگہ ینہ حبش کہ کوچہرگہ بیوردی کوچدیلر حبش پادشاهسی اهل اسلامغہ حرمت قیلوب طورورغہ اورنلر کورسہ تور ایسی اهل اسلام حبش کہ باروب نجاشی پادشاه آلارنی رعایہ قیلسہ بولار بیک کوبہ یور دیوب مکه مشرکلری جیبیلوب اسلام دیننہ بولغانلرنی نجاشی غہ یامان کورسہ توب مکه گہ قایقارو اوچون صورارغہ عمرو بن العاص برلہ عبد اللہ بن ربیعہ نی کوب بولہ کلر حاضرہب بعض بولہ کلرنی نجاشی ننگ اوزینہ بعضیسن وزیرلرینہ بیرو اوچون بیہر دیلر بولار حبش کہ باروب اول حبش پادشاهیننگ وزیرلرن کوروب بولہ کلرن بیروب تله کلرن تہبتدیلر بز مکه دن قاچقان دینبزی اوزگار تکان غلغنی آلوب کیتہرگہ کیلنگ اول خلق اوزلرینہ ہر دین طابوب یوریلر نی بزنگ دیننی توتیمیلر نی سزنگ دیننی توتیمیلر ایرتہ گہ بز نجاشی پادشاهنی کوروب بولہ کلر بزنی بیروب آلارنی صوراریز سز بزگہ یاردم بیگرز دیدیلر وزیرلر یارار دیوب وعدہ قیلدیلر ایرتہ گیسن عمرو بن العاص عبد اللہ بن ابی ربیعہ نجاشی پادشاهغہ کروب بولہ کلرن بیروب مکه دن کیلوب طوراً طررغان آدملرنی صورادیلر وزیرلردہ بیرو مصلحت دیدیلر نجاشی پادشاه غیرتہ یوب آلارنگ حقیقت حالن بلہیچی طوروب نیک بولار قولینہ بیبریم واللہ بیبریم خصوصاً آلار باشقہ مملکتکہ بارمی مینم مملکتیہہ کیلگانلر ایکان آلارنی دشمانلری قولینہ بیرو نیچک مصلحت اول دیوب کروب سوز سویلہب اول محمد متن موندہ یومشاقلق برلہ آلوب کیلگزدیوب بیوردی بارچہ سن آلوب کیلدیلر۔ نجاشی پادشاه مهاجرلرگہ تہبتدی قوم قبیلہ کز طوغلن اوسکان۔ بیبرکزدن موندہ نی سببلی آیرلوب کیلگزد مینم دیننی وهم باشقہ خلق دینن نی اوچون طاخلادکزد دیدی مهاجرلر طرفندن جعفر بن ابی طالب جواب تہبتدی ای الوغ پادشاه بز اولدہ شوندا این نادان

قوم ايرىك بوتلارغه نابونا طورغان ايردىك صلّه رهنى كيسه طورغان ايردىك ثوله كسهنى هيچ چيركانى آشى طورغان ايردىك فقيرلرني غورلاب كوچمىز بيتكاننى جبر قىلا طورغان ايردىك بىزنىڭ موندى قباحتلر بىز كوندىن كوندىن آرتوب عتى دورت آياقلى ميواندندە يامانراق بولدى موندىن سوڭك الله تبارك وعالى اوز آرابىزدىن بىر پىغمبىر يىبەردى پىغمبىر بولماس بوروندا امانت راستلىق ھىر تولى شرافت بىرلە معروف ايردى ھىتى ھىر كىم ھىم امين دىوب ئەيتورلر ايردى شول پىغمبىر بىزگە اللهنى بىراۋ بىرلە پوتقە طابىناۋ بىرلە بىر ئىگىز يول كورسەتدى موزنىڭ سوڭكندە امانتكە خىانت قىلماۋ ھىرام اچمەۋ ھىر كورشى ھىقن رعايە قىلماۋ ھىماز ئوتەۋ بىرلە بىيوردى بوزق اشلرني قىلودىن يالغان سزىلەۋدىن يىتىم مالن آشاۋدىن ۋبارچە مەكسروە بولغان نەرسەلردىن مەنغ قىلىدى قىۋمىز آراستىن بىزلىرشول پىغمبىرنى راست توتوب بىيورغاننى قىلىدىق نەھى قىلغان نەرسەلردىن طىيلىق باشقە قوملر موز اول پىغمبىرنى قىبول ايتەنگان آدملىرىنى ھىم زىچتورگە ۋھىم تۇرلى خورلىقلار بىرلە زىچتوب خورلادىلار بىزنىڭ تامام صبر قىلورغە طاقىتىز قالماغاچ بىر طرفقە كوچونى اختيار قىلىدىق باشقە طرفقە بارمىچى سىز مەرحەمتلوزنىڭ عدلىگى اوچون سىزنىڭ ھىمايەتگە اشانوب ھىمىش يورطىمە كىلىك دىدى مىلك نچاشى جعفرنىڭ سوزىدىن خوشلانوب كوڭلى بوقاردى اول پىغمبىرگە اينگان سوزلردىن سىزنىڭ يانگىزدە بىرەر سوز بارمى دىدى جعفر بىلى بار دىوب سورە مەرىمىنىڭ اولدىن بىر آز او قودى نچاشى موزنىڭ او قوغانن اخلاص بىرلە ئىكلا بى تامام كوڭلىنە اثر ايتوب بىلىك يىغلادى رسولنىڭ سوزى عىسى پىغمبىرنىڭ سوزى بىرلە بىر اورىدىن چغاۋاللا بولارنى دشمانلارنى بىر مەين پىرىمەن دىدى ھىرو بن عاص بىرلە ھىمەن الله بن ابى رىبىعەنى جىلسىدىن سوروب قوۋالاب چىقارتدى بولەكلىرىدە اوزلىرىنە قايتاروب «الله تبارك و تعالى مەيندىن رشوت آلماس مەيننى اوچون آلاردىن رشوت آلمىم دەھىدە آدملىر مىكنا اطاعت قىلماسلر مەين شول پىغمبىرگە اطاعت قىلمىچى» دىوب دىن اسلامنى قىبول ايتەچكىنى تامام بىلگورتى اھل اسلامغە قاراب سىز مەرحەمتلوزلر بارگىز اوزگىزگە توروغە مەقول بولغان اورىدە طىنچ راحەت تورگىز دىدى مىسلمانلار نچاشى پادشاھغە دىعالار قىلوب اوزلىرىنىڭ طورا طورغان اورىلرىنە قايتىدىلر عاص بن وائل بىرلە ھىمەن الله بن ابى رىبىعە ھىمىشدىن مەردود امىد سىز بولوب قايتقانلارنى كوڭك بولارنى بىيەرىگان ابلىسىلرىدە بىلىك ھىروم ۋمىلزم بولدىلار پىغمبىرمىز صلى الله عليه وسلم پىغمبىرلىكنىڭ آلتىنچى يىلىدە ھىم شىرىف كە كروب نمازغە كىرىدى ابو ھىمەل اوزىنىڭ ايبىكلىرى بىرلە ھىم كەبەدە ايردى پىغمبىر صلى الله عليه وسلم ركوع قىلوب سەجدەگە كىتكاچ ايبىكلىرىنىڭ بىرسىنە بىيوردى پىغمبىر عليه السلامنىڭ اوستىنە تىرەكلى تىرس طاشلاندى اوزى پىغمبىر عليه السلامنى پانىنە باروب

تورلى قباحت سوزلر برله سوگوب حقارت قيلدى حضرت فاطمهغه خبر بيردیلر رسول اللهنىڭ اوستىدىن تيرسنى آلوب تاشلادى آندىن سوڭ رسول الله سجدەدن قالغوب نمازىن تمام قيلدى نمازىن تمام قيلوده ابوجهل ملعوننىڭ بر قلى بېغىبر عليه السلامغه تاش آندى تاش رسول اللهنىڭ يوزىنه تىيوب يوزىن ياردى مبارك قانلىرى آقدى رسول الله قاغروب ئويىنه قايتوب اولطردى رسول اللهنى ابوجهل جفا قيلغانى خورلاغانى عبد الله بن جدعان دىگان كەسنىڭ جاريەسى كوروب حضرت حمزە آودىن قايتقاج حضرت حمزەگە يغلى يغلى سويلەدى حضرت حمزە ئەيتىدى عباس قاينىڭ ايردى جاريە ئەيتىدى ئويىدە يوق ايردى حمزە ئەيتىدى ابوطالب قاينىڭ ايردى اولك ئويىدە يوق ايردى ديدى حمزە ئەيتىدى ابولەب قاينىڭ ايردى جاريە ئەيتىدى ابولەب ملعون شونده ئوتورگز شونى ئوتورگز دىوب طوردى ديدى بوھالنى ايشتوب حمزە رضى الله عنهنىڭ بىك آچووى كىلىدى چونكى اوزى اول وھت دىن اسلامغه كىلمەسەدە رسول اللهغه غايت مېتى بار ايردى رسول اللهنىڭ كوتەرلگانن درجەلى بولغانن بىك ياراتا ايردى درمال قولينە اوغن آلوب جايسن توتوب كەبەگە كىتىدى ابوجهل مشركلر ھم قل لرى برله كەبەدە اولطراد ايردى ابو جهل حضرت حمزەنىڭ كىلوونىن سىزىدى قردەشى مېتى رنجىتكانن اوچون كىلە تورغاننر دىوب قاچماقچى ايردى اول آرادە حضرت حمزە باروب يىتوب ابوجهلنى توتوب سىنى نى قيليم سىنى مېتىم آتام برله بر طوغبە قردەشنى رنجىتكان خورلاغان دىوب ابوجهلنى تمام سوگوب جايسى برله بەروب باشن ياردى ابوجهلنىڭ قىلارى حضرت حمزەگە قصد قىلماقچى لرا ايردى ابوجهل تىبەگز حمزەنىڭ مېنىدە حقى بار مېن آنىڭ قردەش رنجىتم دىوب قىلارن طيدى ابوجهل ملعوننى قدر جراحىلەنسەدە تھىل قىلىدى يعنى چىدادى مقصودى شول ايردى حمزەنىڭ آچووى آرتوب مېدى دىتتە كرمەسون اگو اول اسلام دىنىغە كرسە اسلام دىنى قوتلە نور دىوب قورقى چونكى حضرت حمزە عرب آراسىن مھابىت ھم بەھادر آدم ايردى حضرت حمزە مشركلر ياندىن كىتوب شول زمان رسول يانينە باروب خىلمىڭ دن ئوچ آلكم دىدى حضرت رسول ئەيتىدى دىن اسلامنى قبول ايتمەسەڭ مېن موئار شادلانمىم دىدى حضرت حمزە اى برادر زادەم ھردائىم مېن سىنىڭ ياردەمگنە دىوب تسلى بىرمكچى بولىدى رسول الله ئەيتىدى دىن اسلامنى قبول ايتسەڭ غايت شادلانورم دىدى حمزە رضى الله عنه درمال «اشھد ان لا اله الا الله واشھد ان مھمدا عبده ورسوله» دىوب ايمان كىلتوردى مونىڭ سوڭنىڭ كەبەگە باروب ايمان كىلتورگانن رسول عليه السلامنى مھابە قىلماغن داشم الاوقات ھم زادەمنى صاقلارم دىوب اعلام قىلدى حضرت ھم وھمەزە مسلمان بولغانن سوڭ

دين اسلام دى قوت تابوب پيغمبر عليه السلام اولاردن كىلگان قىيله لرني ايمانغا دعوت قىلور بعضى ايمان كىلتىر ايدى مشركلر بواشكه بيك طارغوب مکه مكرمه ده بولغان هاشم روون ابوطالب مخلصينه قوالاديلر هاشم رووينه قز بىرمه سكه وهم آلاردن قز آلباسقه دخيده هاشم رووى ايله ن آلىش بىرش ايتمه سكه اتفاق قىلىشدىلر بواش مسلمانلر اوچون بيك آور حال بولدى لكن آلىش بىرش ايتمه مشركلر گده ضرر بولغانلقدن بو اتفاننى اوچ يلىدن سوڭ رسول الله پيغمبر لىكندن اوننچى يلدە بوزدىلر آلىش بىرش قىيلا باشلادىلر مسلمانلر بر نوع طارلقدن قوتولوب راحت راحت سودا كسب قىلوب طاعت عبادت برله مشغول بولدىلر لكن بو راحت كوب ياشامىچى اوننچى يلدە ابوطالب دن يادان اوتدى ابوطالب دن يادان ايمان برله اوتدى كلمه شهادت ئەيتكاننى ابن عباس رضى الله عنها ايشتم دىوب روايت قىلور ابوطالب دن اوچ كون سوڭ خديجه كبرى رضى الله عنها دى وفات بولدى ياشى آلتىش بىش ايدى پيغمبر عليه السلام بوايكسى وفات بولغانغه بيك قايفردى اوشبونڭ اوچون بولىنى سنه الحزن دىدىلر مشركلر ابوطالب برله خديجه كبرى نڭ وفاتن بيك غنىمت بلوب پيغمبر عليه السلامنى هم صحابه لرني اذا وجفا قىلماغه باشلادىلر حتى پيغمبرمز عليه السلام صحابه لر برله نماز اوقوغانده طعامينه تيزه كلر تىرسلر سالورلر ايدى مشركلرنڭ جفا قىلورندن بىزار بولوب پيغمبر لىكنىڭ اون برنچى يلدە زيد بن حارثه برله طائفى شهرينه باردىلر طائفى خلقى دين اسلامنى قبول ايتمه دىلر پيغمبر عليه السلامغه طاشلر آتوب آياغن جراحتله دىلر زيد بن حارثه پيغمبر عليه السلامغه تيمه سون دىوب صاقلاودن زيدنڭ باشينه طاش تىيوب باشى يارلدى پيغمبرمز بر آي مئق طائفى شهرنده يوروب قايتوب مکه مكرمه ده مطعم بن عدى حمايه سىينه كردى همان ايمانغا اونده وده اجتهاد قىلوب يوروده حج وقتى كىلوب مدينه لىكردن هجگه كىلوچىلر گه بولغدى سزكلر دىدى حزر ج قىيله سندن بىز دىدىلر پيغمبر عليه السلام ئەيتنى آزاراق توقتارغه ممكن توگلمى سزنىڭ برله آزاراق سوزم بار دىدى آلار بخشى دىوب قوقتادىلر پيغمبر عليه السلام آلارغه قرآن اوقودى مسلمانلىق كملرن ئەيتدى دين اسلامغه كىلووگرنى اوتنەن دىدى بومدينه خلقى يهودىلر دن ايشتملر ايدى مکه ده هاشم رووندىن تيز زمان بر پيغمبر چغار بىز شول پيغمبر گه ايبه رووب حزر ج اوس قىيله سن مدينه دن سورور بىز دىوب ئەيتلر ايدى بو اوس و حزر ج قىيله سى جهودلردن توگللر ايدى بو غارىده ئەيتكان ايدىك سباء شهرىدىن كوچوب كىلگان كشىلر ايدى يهودىلر برله دائم طنچىسز طورلار ايدى دعوى آراسنده «يهود» جهودلردن بوسوزلرنى ايشتكانلر ايدى اوشبو زمان پيغمبر عليه السلامنىڭ

پيغمبرلك قىلوب خلقنى ايمانغه اوندە وئىدىن بىلدىلر يهودىلر ئەيتكىن پيغمبر اوشبو بولورغه كىرەك دىيۈپ بىر بىرىنى قاراپ دىن اسلامنى قىبول قىلوب در حال ايمان كىلتىردىلر جمعسى يىدى كىشى ايدى اسم شريفلىرى بونلردىر اسعد زرارە اوغلى رافع مالك اوغلى عوف حارث اوغلى عامر عبدالحارثە اوغلى قطبە عامر اوغلى عقبە عامر اوغلى جابر عبد الله اوغلى اوشبو يىدى كەسنىە انصارنىڭ اۆلى در مەدىنەگە قايتوب دىن اسلامنىڭ ساچلىووينە بىك اجتهاد قىلمىشلار پيغمبرلىكنىڭ اون ايكنچى يلىدە مەدىنەدەن يەنە اون ايكى آدم كىلوب بىشىسى اۆلگى يىلىنى مسلمان بولغان صحابەلر ايدى يىدىسى اۆل مرتبە كىلولرى پيغمبر عليه السلام بىرلە كورشوب دىن اسلام بىرلە مشرف بولوب اسلام حكملرن اوپىرەندىلر مشركلك قىلماسقە زنا قىلماسقە اوغىرلىق قىلماسقە بالالارنى ئولتۇرمەسكە وعدە قىلدىلر اوشبو وعدەنى بيعت اولى دىدىلر اۆلگى انصار اوستىنە تىوانصارلر مەدىنەگە قايتوب دىن اسلام قۆتله نۇرگە كۆپ اجتهاد قىلدىلار بولار سببلى كۆپ كەسنىە مسلمان بولدى اسلام دىنىنىڭ حكملرن اوپىرەنەن اوچون پيغمبر عليه السلامدىن بىر صحابە يىبەرۈنى تله دىلر رسول الله عليه السلام آلا رغه مصعب اسملى صحابەنى يىبەردى مصعب بن عامر مەدىنەگە باروب سعد بن زرارەگە توشوب اسلام احكاملرن وقرآن شريف اوپىرەتتى مەدىنە خلقى بارچەسى مسلمان بولدىلر اوشبو اون ايكنچى يىدە پيغمبر عليه السلامنىڭ معراجى بولدى قصە معراج انشاء الله تىزلىككە ذكر قىلنور مەدىنەدە دىن اسلام تام قۆتله نوب پيغمبرلىكنىڭ اون اوچنچى يىلدە مەدىنەدەن مصعب بىرلە يىتىش اوچ ايرايكى خاتون مەگەگە كىلوب ايام تشرىق كونلرنىن عقبە اسملى اورنىك پيغمبر عليه السلام بىرلە كورشوب اۆلدەتە يتولىگان اوخشاشلى وعدەلر قىلىشدىلر مونىڭ صوكنندە پيغمبر عليه السلام بولارغه قاراپ مەنى اللهنى تانوماغان كىشىلردىن صاقلارغە مېنىم اوچون دىن اسلام اوچون جانلرگىزنى فدا قىلوغە رضا بولاسمى دىدى مەدىنەلىكلر بارچەسى رضا دىدىلر پيغمبر عليه السلام آلاى بولسە قولىڭنى بىرگىز دىدى بارچەسىنىڭ قولنى توتدى مونىڭ صوكنندە مەدىنەلىكلر ئەيتدى يارسول الله بىزنىڭ بو وعدەمىزگە قارشى نى بولور دىدىلر اوچماخ دىدى يارسول الله آلايسە قولگىنى بېر دىدىلر رسول الله صلى الله عليه وسلم قولنى بىردى بارچەسى پيغمبر عليه السلامنىڭ قولنى توتوب وعدە قىلدىلار بو وعدەنى عقبە ئانىيە يعنى ايكنچى وعدە دىلر مونىڭ صوكنندە پيغمبر عليه السلام مەدىنەلىكلرگە كىكاش ايتدى صحابەلر هم رسول الله اوزى مەدىنەگە كوچسە نىچك بولور ايگان مەدىنەلىكلر هم بوسوزنى ايشتوب بىك شاد بولوب رھىم ايتكز نصيب بولسە ايدى دىدىلر اوشبو مىكور يىتىش ايكى كىشى مەدىنەگە قايتوب كىتكەچ پيغمبر عليه السلام صحابەلرگە سەينەگە ھىجرت

قيلوغه بيوردى بارجهسى هجرت قيلك ييلر مگر ابوبكر رضى الله عنه نى قدر هجرت قيلونى صوراساده پيغمبر عليه السلام اوزينه يولداش قيلو اوچون رخصت بيرمه دى كوچوگه الله تعالى دن اذن كيلونى كوتدى مکه ده بارى پيغمبر عليه السلام ابوبكر رضى الله عنه حضرت على كرم الله وجهه قالدى. روايتده كيلور پيغمبر عليه السلامنى بيك خورلى طورغان مشركلر بيش كشى ابدى اؤل وليد بن مغيره ايكنچى عاص بن وائل اوچنچى اسود بن يغوث دورتنچى ابودمعه بيشچى حارث بن طلამه بركون پيغمبر عليه السلام كعبه گه كروب اولطردى جبرائيل عليه السلام حاضر بولدى بوييش مشرکه پيغمبر عليه السلامنى خورلاو تيتى برله برسى آرتندن برسى پيغمبر عليه السلام يانندن اوتدى اؤل دمعه اوتدى جبرائيل عليه السلام دمعه نك يوزينه قارادى ايكي كوزى صوقر بولدى يغلوب ائغراشا ائغراشا هلاك بولدى آندن عبد يغوث اوتدى جبرائيل عليه السلام قوز صاغينه قارادى لحي يارولدى هلاك بولدى آندن صوگ وليد بن مغيره اوتدى جبرائيل عليه السلام آياغينه قارادى بر تيگه نهك آياغينه قارادى يغلوب هلاك بولدى آندن صوگ حارث بن طلामه اوتدى جبرائيل عليه السلام باش نوبه سينه اشارت قيلدى محمد نكرسى ميني ئولتردى ديوب قچقرا قچقرا باشن خرما آغاچينه بهروب جانن جهنم گه ييبهردى حق تعالى نك «انا كفييناك المستهزئين» ديگان سوزى اوشبودر. حكايت طابيف شهرينك يكتلرى هر كيچ بر ييرده جيپولوب پيغمبر عليه السلام خصوصنده تورلى تيشش سوز سويلر لر ابدى بر كيچنى هوان طاش كيلدى اى فاسق لار اوبالميسز محمد سزنى دينگه دعوت قىلا سز آنى خورلاب و تپوش سز سوزلر برله سوگ سز ديوب بو يگتار اول خبرنى باروب الوغلار ينه شه يتد ييلر الوغلارنى اتفاق قيلوب بر زيرهك كشيگه اون ايكي تويه گه يوك تويه شه يتد ييلر سين مکه گه بار محمد راست پيغمبر بولسه بو اون ايكي تويه نى يوگى برله آكتار يير بزگه ديننى اويره تورگه كشى ييبه رسون اگر راست پيغمبر بولهاسه تويه لر نى يوگى برله ساتوب بهاسن كيتر ديد ييلر اول كشى طائفندن مکه گه كيلدى مکه اورامنده ابوجهل گه اوچراب محمد عليه السلامنى صورادى ابوجهل ملعون هاى آنى نيشلهب صوريسك اول سحرچى ديدى طابيف كشى سنى اوچون كيلگانن ابوجهل گه شه يتدى ابوجهل آنى كورودن كورمه گانك آرتق تويه لر كنى ميكا سات ديوب طائف كشيسن آلب اشاندر وب اون ايكي تويه نى يوگى برله اوزينك خزينه آنبارينه ايلتوب يولكرن بوشاندردى آچهكنى صوگراق بيرورمين ديدى طائف كشيسى ينه اويلادى بو محمد عليه السلامنك ابو جهل دشمانى بولهاغاي ابدى بوقدر يول كيلگاج محمدنى كورمى كيتو برده معقول توگل ديوب مکه بازارينه چقىدى حضرت على كرم الله وجهه گه يولقدى يا على محمد

نېندى كىشى دىدى حضرت على ئەيتىدى مېندىن صورغا نېچە اوزك كورگان يېغىراق بولور دىوب طائف كىشىن رسول الله يانېنە آلوب كېلىدى اول كىشى رسول الله صلى الله عليه وسلم نى كوروب ئەيتىدى اى محمد اگر حق پېغېمېر بولساڭ ابوجھل ظلملىق برله مالھنى آلدى آلوب بېر دىدى پېغېمېر عليه السلام درحال اورنندن توروب ابوجھلگە باردى ابوجھل يراقىن پېغېمېر عليه السلامنى كوروب قلىنە ئەيتىدى ايشكىنى يوزاقلا دىدى بر روايتقە ابوجھل قارشى چىغوب نيك كىلىدك دىدى پېغېمېر عليه السلام ئەيتىدى بو كىشىنك مالن آغانسك بېر دىدى ابوجھل ئەيتىدى اوزك كىيامەسەك بو كىشىنى يېبەرسەكە بېرگان بولور ايدىم دىدى پېغېمېر عليه السلام ئەيتىدى كوب سويلەمە تېز بېر دىدى ابوجھل بارچە نرسەن بېردى طائف كىشىسە ئەيتىدى بارچە نرسەكنى آلدكئى آلدىم بارى بر بىز يوق دىدى ابوجھل بىزنى نى قدر ئزلەسەدە طابا آلھادى حقن بېردى ابوجھل نك خاتونى ملعونە ئەيتىدى اى ابوجھل ابوطالب يېتمەنە تمام كچىلك قىلىدك دىدى ابوجھل ئەيتىدى اگر مېن كورگاننى سېن كورسەك اول سوزنى ئەيتەس ايدك نېچە مرتبە بېر مېم دىوب اوبلا سامدە قارشىدە بر قاجلى كىشى قاجن كوتەروب باشىنى چابارغە تورابىرمى حالم بولھادى دىدى قاچان بو طائف كىشىسى ابوجھل يورۇنندن تويەلرگە مان تويەب آلوب چىقىدى ايرسە مە خلقى آراسىدە ابوجھل مسلمان بولغان دىوب خبر بولدى مەنك الوغلارى اگر ابوجھل ايمان كىلترگان بولسە بارمزدە ايمان كىلترىمىز دىوب ابوجھل دن باروب صوراديار ابوجھل اول نېندى سوز مېن آتالارم دېنن طاشلامان دىدى طائف كىشىسى بو واقىقەدن صولك تمام اغلاصى برله كلىە شھادت كىلتروب مسلمان بولدى اون ايكى تويەنى يوگى برله رسول اللهغە بولەك قىلوب كىتدى . روايتدر رسول اكرم صلى الله عليه وسلم قاچان طائف دن مە مكرمەگە فايتىدى ايرسە حرم شريفكە كوروب نماز قرآن او قودى رسول الله نك قرآن او قوغانن جن لرنك الوغلارى ايشتوب اوزلرنك قومېنە خبر بېرديار موسى عليه السلامن صولك بر پېغېمېر ظاهر بولغان موسى غە كىلگان كىتاب اوخشاغلى بر كىتاب اينگان كىتابنى او قوغاننى بىز ايشتوب ايمان كىلتردك اى بىز نك قومىز بولغان جن پرىلر سزدە ايمان كىلترگىز اوزگىزنى تموغ عىابىنن قوتقارگىز دىوب قوم لرن تموغ عىابىنن الله نك آچرونن قورقتىلار قوملىرى ھم الوغلارى نك سوزن قبول قىلوب بر توننى رسول اللهغە ايمان كىلتروب شرىعت كىلەرن اوبىرە نورگە كىلەلر جبرائىل عليه السلام رسول اللهغە خبر بېردى حرم گە ياقن جنلر كىلوب ايمان كىلترمك بولالار سىنك باروگنى كوتوب طورالردى پېغېمېر عليه السلام

عبدالله بن مسعودنى آلوب حرم شريفكه كردى عبد الله بن مسعود رضى الله عنهما
 اوچون تيرهلى بر صزق صزوب يا عبد الله بر صزقندن چقا چقساڭ ميني طابا آلباسنىڭ
 ديدى عبد الله بن مسعود ئەيتور مین صزق اچنە اولطردم جنلر گروہ گروہ يانەن
 سويلە شوب اوتەلر اماميني کورمە ديار رسول الله قارشينە باروب ايماں کيلتدريدلر نماز
 حکملرن دين اسلام ادبلرن اويرەنديلر مونسن صوڭ يار رسول الله بزگە طعام
 اوچون بر نرسە تعيين قيل ديديلر رسول الله صلى الله عليه وسلم آلارغە ايسكى آق
 سويلەنلەرلە آت تيزەگن تعيين قيلدى شونڭ اوچون پيغمبر عليه السلام ئەيتور «سويلەڭ
 و آت تيزەگى ايله استنجا قيلماگز بو ايسكى جئندن بولغان مؤمن قردە شلرگزننىڭ
 رزقيدر ديدى» روايتلر مەكە مشرکلرى پيغمبر عليه السلامنىڭ مەينەدە قوت تابقان
 كوروب نى اشلەرگە بلەى حيران بولوب مەكە تيرەسندەگى قبيلەلرنىڭ باشلىقى حبيب
 بن مالک دىگان پادشاهغە خط يازدىلار خطلرنە ئەيتگانلر آرامزدن بركىشى چغوب
 آتابالارمىزنىڭ دىنن باطل ديوب كوب كشىنى اوزينە ايپەرتدى آتاني بالادن بالان
 آتالارنن آبروب آرامزدە زور قايسى حسرت قوباردى موني هيچ بزطيبيا آلەيمز
 ايندى سينن اميد ايتەمز دىگانلر حبيب خطنى آلوب او قوغاچ بيك آچولانسوب
 اوزىنىڭ عسكىرى بىرلە مەكە يانينە كىلسوب چاظرلارن قوردالار مشرکلر قارشى چغوب
 تکرىم قيلەيلر مەمنى موندە قەھراب آلوب كىلىكىمى ديديلر حبيب يوق قەھراب آلوب
 كىلەگىز اؤل يوشاقلىق بىرلە چاقىرىق كىلەسە قەر قىلور بىز ديوب پرادمنى چاقىرغە
 يىبەرديلر پيغمبر عليه السلام درحال بر نيچە صحابە بىرلە حبيب كە باررغە چقىدى حبيب
 پيغمبر عليه السلامنىڭ كىلوون كوروب پيغمبر عليه السلام يوزندە نبوت نورن كوروب
 ابو جهل دن مەھد شولمى ديدى ابو جهل بلى ديوب جواب بىردى شول زمان پيغمبر
 عليه السلام كىلوب بيتدى حبيب پيغمبر عليه السلامنى حرمتلەب چاظرينە آلوب كردى
 ايكى ياقىن سوزلر سويلەشكەچ حبيب ئەيتدى اى مەھد اگرسىن حق پيغمبر بولساڭ
 معجزە كورسەت! حاضر آي توغسون توشلڭ وقتينە كىلوب ايكيگە يارلوب هر ايكن
 كيسەگى بىرگە توشوب بىزنىڭ قارشىزغە كىلوب سىنىڭ حق پيغمبر ايكانگە گواھلىق
 بىرسونلر ايتەگىدن كولهگىگە كوروب ايسكى ايكى جىكگىن چغوب بىرگە
 قوشلسونلار كوككە منوب توش وقتينە باروب شونە غايب بولسونلر دىخەك كوكلمە
 بر نرسە بار شونى بل ديدى حبيب پيغمبر عليه السلامن بومعجزەنى صوراعاچ ابو جهل
 آفرىن حبيب يخشى ايتنىڭ ديدى پيغمبرمىز صلى الله عليه وسلم ابو قبيس طاوينە
 چغوب سەجە قىلوب بو معجزەنىڭ بولوونىڭ الله تعالى دن نەلەدى درحال جبرائىل
 عليه السلام كىلوب حبيب صوراعان معجزەنىڭ بولوونىڭ وهم كوگلىندەگى

طوروب بركون كيج بارچه رودن جييلوب قلچ برله باشن اوزيك كم ثولترگانيدە بلنەسون صوگنندن قريش قان حقى استەسەلر جييلوب بيرر بربز ابليس ئەيتدى مونە مونە بو اوى درست يوق ايرسە آنڭ ياوزلغندن هيچ كم قۇتولماس ديدى بولارنڭ اتفاسى تمام بولودە جبرائيل عليه السلام كيلوب مشركلرنڭ قصد قيلووندىن خبر بيرروب ئەيتدى: الله تبارك وتعالى نڭ امرى بركون كيج مکه دن مدينه گه هجرت قىل ابوبكرنى يولداس قىل ديدى بس پيغمبر عليه السلام صحابه لەرگه ئەيتدى بركون كيج مينم اورنەم كم يانا اوجماخلى بولوون اوستيمه آلامن ديدى حضرت على كرم الله وجهه يارسول الله آتام آنام يولكا فدا بولسون مين يانورمن ديدى حق تعالى مشركلەرگه هم ابليس كه يوقو بيردى بيغمبر عليه السلام يس سورەسن «فهم لا يبصرون» غە قدر اوقوب پيردن توفراق آلوب مشركلرنڭ اوستينه سيبوب آرالارندن چغوب كيتدى ابوبكر رضى الله عنه نڭ اؤيينه باروب هجرت قىلامز يولداس سين بولماق برله امر قىلندم حاضرلەن ديدى ابوبكر رضى الله عنه شاد بولوب عبد الله بن اريقط اسملى مشركنى ياللادى چونكە اوزى مدينه يولن يخشى بلەى در ايدى ابوبكر رضى الله عنه اوغلى عبد الله غە ايكى تويە حاضرلەب اوچ كوندن صوڭ ثور طاوينه ايلتوب عبد الله بن اريقط كه هم شول وقت غە خبر ايتە كنى بيوردى پيغمبرمىز صلى الله عليه وسلم قارانغى كيجدە جەيە ومكە دن جبل ثورگە باروب طاو تيشگينە كرديلر بولار كرگاچدە طاو چوقرينڭ آلتينه الله نڭ فرمانى برله برپار كوگارچن اوبيا ياصاب يومرقا صالوب بالا باصارغە باشلاديلر اورمە كوچ كيلوب پرەوزلر قوردى ابوبكر رضى الله عنه نڭ عامر آتلى قلى ثور طاوينە ابوبكرنڭ قويلارن كوتەر ايدى كيج بولسە قويلارنى صاوب خيبرى مسافرلەرگه ايلتور ايدى عبد الله بن ابوبكر رضى الله عنه هر كيجنى مکه دن جبل ثورنڭ تيشگينە باروب مشركلرنڭ حالن خبر بيرر ايدى توننڭ نى قدر وقتى اوتكاج ابليس ملعون اويانوب هاى محمد قاچقاندىن وقتلاردن بيرلى يوقلاغانم يوق ايدى حتى عمر اچندە بر يوقلاغانم ديب غوغا سالدى مشركلر رسول الله نڭ اؤيينىن باروب قاراديلار اورنندە ياتا ديوب جوانديلار طاڭ بولغاچ قاراسەلر رسول الله نڭ اورنندە ياتقان حضرت على ايكانن بلكيلر بيك حسرتلەنوب محمد قايدە ديديلر حضرت على بلەيەن ديوب جواب بيردى بواش مشركلرنڭ تمام يۇرەگن ياردى حتى مشركلرنڭ الوغلارى كىگنە محمدنى كيتورسە يوز تويە بيررمز ديوب خبر سالديلر قلچى بار قلچن طاغوب مکه تيرە سينە آشغوب ازەرگه كيتديلر بعضلىر جبل ثور تيرە سينە باروب غارى قارارغە كيرەك دېسە لردە بعضى كورسەڭ ايچ پرەوزلر يومرقا باصا طورغان نوگارچنلرنى مونە كشى بولورمى

ديوب سويله شوب كبتدیلر پیغمبر علیه السلام برله ابوبکر طاوتیشگنسن بومشركلرنی
 كوروب سوزلرن، ایشتورلر مشركلر بیك یاقن کیلگاج ابوبکر رضی الله عنه یار رسول الله
 خراب بولدی دیدی پیغمبر علیه السلام قورقما ای ابوبکر «الله بزنگ برله» دیوب
 بود نور ایدی اچ کون مذکور تیشك توروب دورنچی کون عبد الله بن اریقط تویه لر نی
 کیوردی رسول الله بر قویه که آطلانوب ابوبکر بر تویه که آطلانوب عامر بن فهیره نی
 هم آلوب دورت کشی هولوب معینه که آشغوب یونه لدیلر رسول علیه السلام ابوبکر
 یولد اشلاری برله جه دن اوتوب عسغان آتلی بیرگه بیتکاج یوز تویه آلوقصدی برله ن
 چغغان سراقه آتلی پهلووان مشرك آرتلارندن بیتدی ابوبکر رضی الله عنه اول کوروب
 قایغوردی یار رسول الله آرتزدن دشمان بیتدی دیدی پیغمبر علیه السلام قایغرا الله
 بزنگ برله دیدی درحال جبرائیل ایندی یار رسول الله تعالی میکا سلام تیتدی بیر نی
 سیکا مطیع قیلدی دیدی رسول الله یاییر سراقه نی توت دیدی قاتی طاشلی بیر سراقه نی
 تزینه قدر توتدی سراقه نی اشلهرگه بله بیچه یار رسول الله دعا قیل دیدی رسول الله یاییر
 قوی سراقه نی دیدی سراقه آناغن آلوب رسول الله غه قصد قیلدی بیر ینه سراقه نی
 توتدی حتی سراقه نی بیر ییدی مرتبه توتدی مونك صورکنده سراقه تویه قیلوب یار رسول
 الله امان مینى قوتقار نی نهرسه تله سهك تله دیدی سیکزنجی مرتبه رسول الله بیرگه امر
 ایتدی قوی سراقه نی دیوب سراقه که تیتدی سیندن تلهك شول قریش قبیله سن مکه
 مشرکلرن بو یولغه بیبهرمه دینی بس سراقه کیری مکه که قایتدی بو یولدن کیتمه گان
 دیدی سراقه که اشانوب اول یولغه ینه ایکنچی بارغان کشی بولهادی بس رسول الله
 صلی الله علیه وسلم دوشنبه کون قبا قریه سنده عمرو ابن عوف اوینه توشدی بوقبا
 مدینه که یاقن ایدی جمعه غه قدر قبا ده طوردی جمعه کون قبادن چغوب جمعه وقتنده
 مدینه که بیتدی مدینه لکر شادانوب یار رسول مینم اؤیه قوناق بول رهیم ایت دیوب
 هر قایوس پیغمبر علیه السلامی قدر حرمت قیلورغه تله دی جبرائیل علیه السلام
 ایندی یار رسول الله مدینه خلقینه جواب تیهت تویه قایده چوکسه مینم اورنم آنده دیوب
 تویه نك تزگنن جبرائیل علیه السلام توتدی رسول الله نی قدر دعوت قیلسه لرده الله
 تعالی نك امری تویه قایده چوکسه مینم اورنم شول بیرده دیور ایدی انصارلر تویه
 چوکسون دیوب هر کم قابقاسی تویینه بعضی بغدای بعضی آریا قویالار تویه هیچ
 قایوسینه چوکهدی تویه باروب برییرگه چوکوب آقسن تیزگنه طوروب کیتوب جابر
 اسملی کشینگ اؤی آلدینه چوکهدی اؤل چوککن بیرگه مسجد صالحیلار قبا ده هم
 پیغمبر علیه السلام بر مسجد صالحلورغه امر قیلدی ایدی اؤل بنا قیلنن مسجد قبا

مىسجىد پىدر ايكىنچى مىسجىد اوشبۇر ۋىتە مەھرە گى مىسجىد دىرىس رسول الله صلى الله عليه وسلم نىڭ نەرسەلەرنى اۇيىنە كىرتىدى ھەم اوزى جابىرىنى الله غەنىڭ اۇيىنە ايتىۋىنە، مەدېنە خەلقى رسول الله صلى الله عليه وسلم كۈچۈپ كېلىۋىنە شۇل قەد رىشاد بولدىلار ھىتى تىل بىرلە ۋىسە قىلىۋى مەكەن توغۇل ھەرقايسى انصار كېلىۋى تەعزىم تەكرىم بىرلە كۈر شۇب جابىرىنى رسول الله غەنىڭ قارابىنى زور بىختىڭ بار ايكەن ابۇايوب جابىرى چۈنكى سەيدىلەرسىلەرنى سېنىڭ اۇيىڭە قوناق بولدى دېدىلەر بېغىبەر غەنىڭە سالامنىڭ تۈپەسىنى مەدېنە خەلقىنىڭ خۇاھىسى سەئىد بن زىيارە اوزى اۇيىنە ايلتۇپ تەعزىم تەكرىم قىلدى رىۋايەتدە كېلىۋى جابىرى انصارىنىڭ اۇيى كەچكەن ايدى بېغىبەر غەنىڭە سالام آڭار توشۇشنى ھەم كۆك اويلاپ ئەيتۈر ايدى رسول الله مېنىڭ اۇيىمە نېچك توشۇشون اوزۇم فقېر اۇيىم كەچكەن مەدېنەنىڭ بايلەرنى توشەر دېيۈر ايدى ھەق سەبھانە ۋە تەلى جابىرى انصارىنىڭ تۈۋاھلىقى سەببىلى رسول الله نى جابىرى اۇيىنە توشۇشنى ھەم قىلدى قاچقان جابىرى انصارى بۇھالىنى كۈردى ايرىسە شادلىغىنىنى قىلورن بىلەھدى خۇسۇس جابىرى انصارىنىڭ ايكى كۈزى ۋىسە قىر بىر آناسى بار ايدى غەنىت شادلىغىنى رسول الله نىڭ قارشۇسىنە بارۇپ «المحمد لله الحمد لله» مېبارك ئاۋىشكەننى ايشتۇپ مەنۇن بولدىم ھە نى بولور ايدى كۈزلىم كۈرۈپ مېبارك يۈزۈننى كۈزۈم بىرلە كۈر سەم دېيۈپ يىغلادى رسول كىرم صلى الله عليه وسلم اول قارچىڭنىڭ ايكى كۈزۈن مېبارك قولى بىرلە سېغادى ھە ايكى كۈزى آچلۇپ رسول الله نىڭ مېبارك يۈزۈن كۈزى بىرلە كۈردى بۇ ھەل دىھىيە مەدېنە خەلقىنىڭ رسول الله غەنىڭە اخلاسىنە كۈپ سەبب بولدى بۇ ھىجرەت بېغىبەرلىكنىڭ اۋن اۋچىنى يىل اۋن ايكىنچى رىيە الاولئىنە ايدى عېسى غەنىڭە سالام ئۇرۇدۇن آلتى يۈز يىككىمى اۋچىنى بىلە ايدى . رىۋايەتدە ھەق سەبھانە ۋە تەلى ئەيتۈر غەلىنى بۇرچە مەخلۇقاتنى دوستم ھەم ھەرمەتتە يارانتىم دوستم ھەم كە كىرەملىرىم بىرەم اول كىرەملىرىنى باشقە بېغىبەرلىرگە بېرەمەم اول ھەمىنى تەم نور قىلۇپ يارانتىم بېرەم يۈزىنە كۈنە گەسى توشەس ايكىنچى دوستم ھەمىنى رەھەت يارانتىم دىنيانىڭ اۋلئىدىنى قەدر بېغىبەر كىلدى ايرىسە اۋنتىدىن چۈر جفا كۈرگەچ اۋملىرى اۋچۈن ھەلەكەت دىعاسىنى قىلدىلەر دوستم ھەم اۋنتىدىن نى قەدر چۈر جفا كۈر سەدە ھەدايت دىعاسىنى قىلدى «اللهم اھد قومى» دىدى آدم بېغىبەر بىر خەت سەببىلى اۋچەھلىدىن چەقىدى دوستم ھەم اۋملىرى نېچە يۈز مەڭ خەت گەنە قىلۇپ اخلاسى بىرلە قايفۇرۇپ تۈبە استىغفار قىلسەلەر گەنەھلەرنى مەغفەرت قىلغەن دوستم ھەم ھەرمەتتە اۋچەھلى كىرتۇپ كۈزۈمە گەنە قىلاق ايشتە گەنە دەر جەلر بېرەمىن ادرىس بېغىبەرگە نەجۇم غەلىنى اۋپەرەتەم مۇنىڭ بىرەرنە دوستم ھەم كە اول ۋاخىر دىنيادىن اۋتەكەن بولۇچۇ نەرسەلەرنى بىلەردەم خەلىم ابراھىم بېغىبەرگە نەرۇد اۋن ھەم دوستم

محمد نك امتينه تموغ اوتن سوونقاين اكر سليمان پادشاهه ييلنى مسخر قيلم
ايرسه ايرته بر آيلق كيج بر آيلق يولنى ييلگه اولطروب بورر بولدى دوستم محمد امتينك
خاصلاوى كوز آچوب بومغاچه كرامت برله مشرقن مغربكه مغربن مشرقه بورر لر
موسى پيغمبر قومی نيل درياسندن آياقلارينه يووش تيبى سلامت اوتدى دوستم
محمد امتى صراط كوبرندن سلامت اوتكاي موسى پيغمبرنك طاياغى سحر چيلرنك
سحر ن يوق قيلدى ايرسه دوستم محمد امتينك گناهن دوستمنك شفاعتى يوق قيلغاي
آدم عليه السلام اوچ يوز يل زلتى اوچون يغلادى خطاسى كيجرله دى قايجان محمد عليه
السلام حرمتينه ديوب مناجات قيلدى حق تعالى چناندن يا آدم گناهكنى كيجردم
نى تلگك بولسه تلگك ديو خطاب كيدى حق سبحانه و تعالى عيسى عليه السلامنى
دورتنچى قات كوككه مندردى ايرسه رسولم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمنى
سدره المنتهى آغاچندن اوتكازوب پيغمبرمز حقه فلكن قاب قوسين او اذنى ديدى
ئەيشلر نمرود قايجان ابراهيم عليه السلامنى اوتقه آتدى ايرسه جبرائيل عليه
السلام الله نك فرمانى برله بر كولهك كيلتروب ابراهيم عليه السلامغه كيورندى اول
كولهكنك ياقاسنده محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم اسم شريفى يازلمش ايدى
شول اسم حرمتينه ابراهيم عليه السلامغه اوط ضرر كيلترمه دى . ئەيشلر داود عليه
السلام قولنده تيمر بالاوز كى يوشاق بولدى داود عليه السلام محمد مصطفى صلى
الله عليه وسلمنك مبارك اسمن تلندە توتار ايدى موسى عليه السلام فرعوندن
قاچوب باروده آرتنده فرعون آلدنده نيل درياسى بولغاچ متخير بولدى جبرائيل
عليه السلام ايرشدى اى موسى محمد عليه السلامنى شفيق كيلتر ديدى موسى عليه السلام
الهى بحرمة خاتم النبیین محمد عليه السلام «اهدنى!» ديوب مناجات قيلدى حق سبحانه
وتعالى دن خطاب كيدى «اضرب بعصاك البحر» ديوب يعنى اى موسى طاياغك برله
درياغه سوق ديك بولور طاياغى برله درياغه سوقى درياده اون ايكى يول بلندى
موسى عليه السلام قومی برله شول يوللاردن چغوب قوتولدى فرعون قومی شول يوللارغه
كروب توتلدى هلاك بولدى . سؤال : محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم بارچه
پيغمبردن افضل ايگان آخر زمانغه باقن كيلهكى نى اوچون ؟ جواب : حق
سبحانه و تعالى محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمنى بارچه عالمگه رحمت قيلدى امتينه
محمد عليه السلام حرمتينه رحمت قيلدى محمد عليه السلام حرمتى اوچون امتى بير
آستنده كروب ياتماسونلر ديوب محمد عليه السلامنى آخر زمانغه كيلتردى .
حكاييت بر كون آنامز عائشة صديقه رضی الله عنها پيغمبرمى محمد مصطفى صلى
الله عليه وسلمگه يا رسول الله سين گوزلهيى يايوسق پيغمبر گوزله بولمشمى ديدى

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ته یتدی «کَانَ یُوسُفُ أَحْسَنَ مِنِّي وَأَنَا أَمْلَجُ» یعنی یوسف میندن گوزل ایدی و حال آنکه مین گوزلهرکه دیدی آنک اوجون یوسفنی کورگان کشیگه شادلق حرام بولور ایدی یوسفقه عاشق بولوب یاکه حاسد بولوب فتنهله نور ایدی امامینی کورگان کمنسه که قابغو حرام بولور چونکه رحمة للعالمین دن دیدی.

قصه معراج النبی صلی الله علیه وسلم.

قوله تعالی «سَبَّحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ» معناسی اول بولور یعنی حق سبحانه و تعالی جمیع کیمچیلک و تکریلککه لایق بولماغان نهرسه لردن پاک بولدی آنداین الله تبارک و تعالی اول یورتدی اوزینک قلی محمد علیه السلامنی مسجد حرام یعنی مکه مکرمه دن مسجد اقصی غه یعنی شام بیرنک بیت المقدس مسجدینه شوندا این مسجد اقصی اول مبارک قیلدق بز اول مسجدنک تیره سیننی دین برکاتی و دنیا برکاتی برله آنک اوجون اول مسجد اقصی وحی اینه تورغان اورن دخیده موسی علیه السلام زمانندن بیرلی پیغمبرلرنک عبادت قیلا تورغان اورنی اول مسجد اقصی تیره سی آقغوجی صولار دخیده ییمشلی آغاچلار چولغانهش. شه یتور الله تبارک و تعالی بر آیلق یولنی یعنی مسجد حرامدن مسجد اقصی غه بر آیلق یولنی کیچنک آزغنه وقتنده عیدم محمد که یورته کم اول محمد کولک که منوب یعنی معراج قیلوب مینم علامتلمنی کورسون اوجون حقیقتده الله تبارک و تعالی محمد صلی الله علیه وسلمینک سوزن شه بتکوچیدر دخیده آنک اشن کورگوچیدر بس محمد صلی الله علیه وسلمنی حرمت قیلوب اوزینه یاقن قیلور. پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم دن «سَبَّحَانَ اللَّهِ» نک معناسن صورالدی پیغمبر علیه السلام ته یتدی سبحان معناسی هر تیبش سز صفاتدن یراق بولماق معناسنده سبحان دیوب الله دن باشقهنی ذکر قیلورغنه یارامی دیدی دخیده پیغمبر علیه السلام ته یتدی الله تبارک و تعالی تورجن بر دریا خلق قیلدی اول دریانک تیره سنده نوردن فرشته لر هر قایوسینک قولنده نوردن سونگیلر شول دریای تیره سنک «سَبَّحَانَ ذِي الْمَلِكِ وَالْمَلَكُوتِ سَبَّحَانَ ذِي الْعَرْشِ وَالْجَبُوتِ سَبَّحَانَ الْعَلِيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ سُبْحَانَ قُدُّوسٍ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ» دیوب تسبیح شه یتورلر اگر بز کمنسه بوتسبیحنی کونده بر مرتبه یا ایسه آیده بر مرتبه یا ایسه یلده بر مرتبه یا ایسه عمرنده بر مرتبه شه یتسه الله تبارک و تعالی آنک گناهنس کیچرور گناهنسی

دریا کوبگی یا ایسه اویولگان قووم طاوی قدر بولسه ده یا ایسه صوغش دن قاجسه ده دیدی « نزهة المجالس » شهیمش لر رسول الله صلی الله علیه وسلم شهیتور برکیچنی ام هانی ؑ اؤینده یاتور ایدم بره کیلوب اویغاتدی کوزمنی آچوب قاراسام دوستم جبرائیل یار رسول الله طور! بوکون بوقی کونی ایرمدهس وصلت کونی حق تعالی سلام شهیتدی وحضورینه چاقردی دوستم عهد برله سرم بار مینی کورسون عجائب و غرائب علامتلمنی کورسون کوکلی آچلسون قایغولری ساچلسون دینئی یار رسول الله حاضر بول غدمتکه حاضرمن دیدی رسول الله صلی الله علیه وسلم شهیتور طوردم طهارت آلدیم طشفه چقدم جبرائیل علیه السلام بر براق کیلتردی کوردم قاچردن کچرهک ایسه کنن الوغراق یوزی آدم یوزی اوخشاشلی کوزلری زور قلاقلری نچکه طاوس توننه ماگلای یالتراوقلی نورلی تهقی قزل یاقوت قزل مرجاندن باشی صافی یغاردن موینی عنبردن قلاغی دخی قول باشلاری آقی انجورن انجور برله قاتش آلتون جوگان برله جوگانله ننگان جبرائیل علیه السلام براقنی توتوب آطلان ای ابوطالب یتیمی بو کیچ سینک کیچک دولت سینک دولتک خزینه لری سینکا حاضر دیدی بس براقفه منوب آطلاندیم جبرائیل علیه السلام یولداشم براقنک کوزی قایده نوشه آیاغن اول ییررگه باصار ایدی بیت المقدس که یتیم یولده اول اوک یاغمن بر طراوش ایشتم یا عهد آنده بارما دیور ینه صول یاغمن بر طراوش ایشتم یا عهد بارما آنده دیور هر ایکسینه باقهدام موندن صوگ بیگ کیینگان بر خاتون کیلیدی قولن صوردی ای عهد سوزمنی نوت آنده بارما یول آندن توگل دیور آکار هم باقهدام بس مسجد اقصی یاننده آغاچه براقنی باغلام مسجد اقصی غه کوردم بارچه پیغمبرلرنک جانی قارش کیلیدی قامت شهیتدی جبرائیل علیه السلام شهیتدی ای دوستم عهد امام بول نماز اوقوگزام بولهاق سینکا تیبش دیدی ایکی رکعت نماز اوقودم بارچه پیغمبرلرنک جانی اویودی نماز تمام بولغاچ برکسنه طوردی « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اتَّخَذَنِي صَفِيًّا وَجَعَلَنِي خَلِيفَةً لِلْمَلَائِكَةِ مُسْبُودًا وَجَعَلَ زَوْجَتِي حَوَاءَ صَالِحَةً عَفِيفَةً وَأَبَاحَ لَنَا الْجَنَّةَ أَنَهَارًا وَقَصُورًا وَنَعِيمًا وَطَرِدَ عَدُوِّي شَيْطَانًا رَجِيمًا » دیدی معناسی یعنی بارچه عهد الله تبارک و تعالی گه بولغوجی در شوغچلاین الله اول مینی مخلوقاتی آراسنده صافی قیلدی یعنی مذکور قیلدی دخیده یر یوزینه خلیفه قیلدی فرشته لرنی سینکا سجده قیلردی خاتونم حوانی ایزگی و هراهن صاقلانغوجی قیلدی دخیده او جهانی بزرگه مباح قیلدی چیشه لر سرایلار نعمت لر یوزندن دشمنم شیطاننی رحمتندن قووب مردود قیلدی بلدم که بو آدم

پیغمبر در دیوب بنه بر کسنه طور دی «الحمد لله الذي اتخذني نجياً ودعوت قومي التي سنة الأحمسين عاماً ليلاً ونهاراً ولم يزدهم دعائي إلا فراراً فقلت استغفروا ربكم إنه كان غفراً فلم يؤمنوا بي وباللّه الأ قليلاً ولا يلدوا إلا فاجراً كفاراً فقلت لا تنذر على الأرض من الكافرين دياراً فاجاب دعائي فاهلك قومي بوراً» دیدی یعنی بارچه همدالله تبارك وتعالی که بولغوچیدر سی فتنه من بولغوچی قیلوب توتدی قومنی مک یل ایمانغه دعوت قیلدم مگر ایلیلی یل کیم ایردی کیچن کوندزن دعوت قیلدم مینم دعوتم آرتدرمادی آنلارغه مگر ایلمدن قاچونی آرتدردی بس شه یتدم مین آنلارغه کفر شرکت معصیتدن یارلقایو استه کن حقیقتده الله تبارك وتعالی گنهلرنی بیک کیچرگوچی دیوب بس آنلار میکا اینانمادیلر دخیم الله تبارك وتعالی که اینانمادیلر بس شه یتدم مین یارب بیر اوزره ننده یورط توتغوچی کافرلرنی قالدیرما دیوب الله تبارك وتعالی دعامن قبول قیلدی قوم برکاتسز آخرتدن بهره سز هلاک بولدیلر . بلمدم که بو نوح پیغمبر آندن صوگ ینه بر کسنه طور دی «الحمد لله الذي اتخذني خليلاً وحول الرمل لي دقيفاً وجعل نار نمرود برداً علي وسلاماً وأصلح زوجتي بعد ما كانت عقيماً وبشرني بإسماعيل وأسحاق نبياً واهلك عدوي نمرود لعيناً» دیدی بلمدم که بو آتام ابراهیم در معناسی اول بولدی بارچه حمد الله تبارك وتعالی که مخصوص شو نچلاین الله اول میننی اوزینه دوست قیلوب توتدی . قوم لرنی میکا اؤن قیلدی دخیده نبرود اوطن میکا سلامت بولور دای صالحن قیلدی خاتونینی بالادن کیسلگاج بالا طابو اوچون توزلک قیلدی دخیم اسماعیل واسحاق اسملی ایکی بالام بولوب پیغمبر بولولاری برله سوینچ بیردی دخیده دشمانم نهرودنی لعنت قیلوب هلاک قیلدی . دخیده بر اوزون مهابت کسنه طور دی «الحمد لله الذي كلمني تكليماً واعطاني تسع آيات مفصلات عجيبات وكتب في الألواح مفسراً منيراً وجاوز قومي من البحر من ان لا يبتل قدم قومي ماءً وانفجرت من الحجر اثنا عشر عينا وانزل عليهم المن والسلوى واغرق عدوي فرعون واضل قومه وما هدي» دیدی یعنی بارچه حمد الله تبارك وتعالی که مخصوص شو نچلاین الله اول مینم برله سويله شېك سويله شدی آیرم آیرم توقزعجب علامت لر بیردی زبرجد ناش طاقتالرده روشن بولغوچی آیتلرن یازدی قومنک آباغی صوغه چلانماس ایتوب دریادن اوتکلردی قاتی طاشدن اون ایکی

چيشمه چقاردى قوم اوزر ينه دخينه رزق من وسلوى ايندردى دشيمانم فرعوننى صوغه
 غرق قيللى اول فرعون قومنى آزدردى اوزى دخى توغرى بولغه ككونلهدى
 بلمم كه بو موسى پيغمبر ايرمش . ينه بر كهسنه طوردى قزل يوزلى قارا ساچلى
 كوك كوزلى ايردى « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْطَانِي الزُّبُورَ وَالنَّعْدِيدَ وَسَخَّرَ الْجِبَالَ
 وَالطُّيُورَ وَأَعْطَانِي السَّلْسَلَةَ لِلْحُكْمِ وَالْقَضَاءِ وَأَهْلَكَ عَدُوِّي جَالُوتَ » ديدى يعنى بارچه
 حمد الله تبارك وتعالى كه بولغوجى در شونچلاين الله اول ميكا زبور كتابين بيردى
 دخينه تيميرنى يوشاق قيللى دخينه ميكا طاولارنى قوشلارنى مسخر قيللى حكم
 قيلر اوچون زنجر « شجر » بيردى دشيمانم جالوتنى هلاك قيللى بلمم كه بو داود
 پيغمبردر . ينه بر كهسنه طوردى « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَخَّرَ لِي الْجَنِّ وَالْإِنْسَ وَالرِّيحَ وَالشَّيْطَانَ
 وَعَلَّمَنِي مَنَظِقَ الطَّيْرِ وَأَعْطَانِي مُلْكًا عَظِيمًا » ديدى يعنى بارچه حمد الله تبارك وتعالى كه
 بولغوجيدر شونچلاين الله اول مينم فائدهم اوچون جننى آدمنى بيلتى شيطاننى مسخر
 قيللى دخينه ميكا قوش تلن اؤيره تدى ثلوع پادشاهلق بيردى . بلمم كه بوسليمان
 پيغمبر ايرمش ينه بر كشى طوردى اورتا بويلى كيك يوزلى اسسى صودن چقغان
 اوخشاشلى « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَخْلُقْنِي مِنْ نَظْفَةِ قَنَرَةٍ وَأَخْرَجَنِي بِالْحَبَّةِ مِنَ الرَّاهِةِ
 الْعَابَةِ الْبَتُولِ وَيُدْعَانِي أَبْرَى الْأَكْمَةِ وَالْأَبْرَصِ وَأَحَى الْمَوْتِ بِإِذْنِ اللَّهِ » ديدى يعنى
 بارچه حمد الله تبارك وتعالى كه بولغوجيدر مينى آروسزمنى صوندن خلق قيلمادى
 دليل برله الله تبارك وتعالى نك عبادتنده بولغوجى زاهنه وعابدهدن چقاردى مينم
 دعام سببلى صوقرلار سلامتلهندى آلا تهنلى لر شفا بولدى دخينه الله نك اذنى برله
 ئولكلر ترلدى بلمم كه بو عيسى عليه السلام ايرمش قايجان پيغمبر لر اوزلرن
 موندى تعريف قيليلار ايرسه غيرتم كيلدى طوردم « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَرَنَ اسْمِي
 مَعَ اسْمِهِ حِينَ خَلَقَ الْعَرْشَ وَالْكَرْسِيَّ وَالْحَجَبَ وَكَتَبَ اسْمِي عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ وَعَلَى وَرَقَةِ الْجَبَانِ
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَفَعَ اسْمِي فِي كُلِّ يَوْمٍ عَشْرَ مَرَّاتٍ مِنَ الْخُطْبِ وَالْإِذَانِ وَالْإِقَامَةِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
 الَّذِي شَرَحَ صَدْرِي وَمَلَأَ أَيْمَانًا وَحِكْمَةً وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْطَانِي الْقُرْآنَ قَاضِيًا وَمُهَيِّبًا
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي غَفَرَ مِنْ ذَنْبِي مَا تَقَدَّمَ وَمَا تَأَخَّرَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي أَوَّلًا مَنْ كُورًا
 وَأَخْرَأَ مَبْعُوثًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ اسْمِي خَيْرَ الْأَسْمَاءِ وَسَتَرَ عَلَيْهِمْ عَيْبَهُمْ وَلَمْ يَفْضَحْهُمْ

على رؤس المسلمين والحمد لله الذي جعلني مسجداً وطهوراً أينما أدر كُنتي الصلوة
 تيممت وصليت والحمد لله الذي أحل لي الغنائم وجعل رزقي تحت رمي وجعل النذل
 والصغر على من خالفني والحمد لله الذي رفع النار عن قربان أمتي الحمد لله الذي
 أعطاني كوثراً ومقاماً محموداً وامن أهد من الأنبياء إلا وقد جعل دعوته في الدنيا وأنا
 أدخرت دعوتي لشفاعه أمي «ديم یعنی بارچه حمد الله تبارك وتعالی که مخصوص عرش
 کرسینی پرده لرنی خلقی قیلوده مینم اسمنی اوز اسمینه یا قن قیلدی دخیده اسمنی
 اوجماخ ایشگینه یازدی دخیده اوجماخ یافراقسیرینه یازدی دخیده بارچه حمد الله
 تبارک وتعالی که مخصوص شوچلاین الله اول هر کوننی خطبه لرده اذانده قامتک مینم اسمنی
 اون مرتبه کونتردی دخیده بارچه حمد اول الله تبارک وتعالی که بولغوجیدر کورکه کسنی
 روشن قیلدی حکمت علم طولپردی بارچه حمد اول الله تبارک وتعالی که بولغوجیدر
 حکم قیلماق اوچون قرآنی بیردی دخیده بارچه حمد اول الله تبارک وتعالی که در اولده
 و صوکنده بولغان گناهنی یعنی امتلرم گناهسن کیچردی دخیده بارچه حمد اول
 الله تبارک وتعالی که بولغوجیدر اسمنی اول ذکر قیلدی اوزمنی پیغمبر قیلوب آخردن
 قوباردی دخیده بارچه حمد اول الله تبارک وتعالی که مخصوص در امتنی ایزگی امت
 قیلدی امتنک عیبلرن اورتدی مسلمانلر قارشنده آلا رنی رسوا قیلمادی دخیده
 بارچه حمد الله تبارک وتعالی که مخصوص بیر یوزن میکا مسجد قیلدی دخیده بیر یوزن
 پاکلاغوجی قیلدی قایه غنه نماز وقتی بولسه تیمم قیلوب نماز او قومم دخیده بارچه
 حمد الله تبارک وتعالی که بولغوجیدر غنیه مالن رزق قیلدی حلال قیلدی مینم
 رزقمنی سونگم آستنده قیلدی دخیده میکا خلافتی قیلغان کسنه نی خورکچکنه قیلدی
 دخیده بارچه حمد الله تبارک وتعالی که در امتنک قربانندن اوطنی کونتردی بارچه
 حمد الله تبارک وتعالی که در میکا کونترنی بیردی کونترنک کوب معناسی بار اوجماخ
 اچنده کول سوندن آق بالندن لذتلی قاردن صووق بر معناسی امتنن الوغ کسهنلر
 بر معناسی علمک وهم غیری معنالر دخیده ماققاوی اورننی بیردی پیغمبر لردن
 هیچ کم یوق دعاسن دنیاده قیلدی اما مین دعامنی آخرتده امتیه شفاعت اوچون
 حاضرله دم دیدی قایچان بوسوزلرنی سانادم ایرسه بارچه پیغمبر لر بلی اوشبونک اوچون
 یزدن آرتق بولدی دیدیلر مونک صوکنده قرده شم جبرائیل که نه یستدم یا جبرائیل
 بیت المقدسکه کیلوده اولک یاغهن بر طاوش ایشتم بس جبرائیل علیه السلام
 نه یبتدی الحمد لله الله تبارک وتعالی سینی صاقلادی اول طاوش یهودیلرنک الوغسی

ايدى اگر توقتاساڭ بارچه امتك يهودى بولور ايدى مونك صوڭنده صولنن
 بر طاوش ايشتم الحمد لله الله تعالى نيكا قايفى ايرشدرمه دى اگر توقتاساڭ بارچه
 امتك نصارى بولور ايدى اول نصارالارنك الوغسى ايدى ديدى ينه بيك كيينگان
 بر خاتون كيلدى ديدم جبرائيل عليه السلام نه يتدى الله تعالى صاقلادى اگر
 آنك سوزينه قاراساڭ امتك بارچه سى دنيا اهلى بولور ايدى طاعت و عبادت قيلغان
 بولماس ايدى موندن صوڭ ايكي كاسه كيلتر ديار جبرائيل عليه السلام
 نه يتدى بوايكيسندن برسن اچ! ديدى كوردم بر كاسه ده خهر بر كاسه ده سوت ايدى
 سوت كاسه سن آلدن سوتن اچدم جبرائيل عليه السلام نه يتدى يغشى قيلدك امتك
 دين اسلام اهلى بولور اگر خه برنى اچسهك بارچه امتك عاصى بولوب آزغىلقنه
 قالور ايدى الله تعالى وصالن ديدارن نصيب قيلور امتكنى رحمتندن آيرماس ديدى
 پيغبير صلى الله عليه وسلم نه يتور مونك صوڭنده جبرائيل عليه السلام قولدىن
 توتوب بيت المقدسك صخره سى يعنى مبارك طاشى يانينه آلوب ياروب يا اسماعيل
 باصقچنى قوى ديوب قچقردى شول زمان بر باصقچ ظاهر بولدى توبن باشى صخره ده
 يوغارى باشى كو كگه ايرشكان باصقچنك برياق باغاناسى قزل ياقوتدن ايكنچى ياق
 باغاناسى ياشل زبرجدن انجولر برله زينتله نهش اول باصقچنك يوز باصقچ طاقتاسى
 بار بعضى آلتوندىن بعضى كمشدن بعضى زبرجدن بعضى ياقوتدىن
 بعضى يفاردن بعضى عنبردىن غايت كوركام باصقچر بر باصقچن پيغبيرلرنك
 جانلارى كو كگه منرلر واوشبو باصقچنى ئولگان وقتك هر بر مؤمن كشى كوروشونك
 اوچون مؤمن قللار ئولم وقتك كوزلرن آلهيچى كو كگه قاراب جان بيرلر برس
 جبرائيل عليه السلام براقنك ياننه رسول الله صلى الله عليه وسلم براقنك اوستونده
 اوشبو باصقچن منوب اولسكى كو كگه ييتدك ديور جبرائيل عليه السلام ايشك آچ
 يا اسماعيل ديدى جبرائيل عليه السلام اولسكى كو كگه مؤكل اسماعيل اسملى فرشته دن
 ايشك آچ ديبكى شونك اوچون بو ايشك پيغبير مز محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم گه
 مخصوص ايردى اسماعيل فرشته سينك برله كم بار ديدى خاتم النبيين محمد مصطفى
 حبيب رب العالمين ديدى بوكون اول منه منى؟ ديدى جبرائيل عليه السلام بلى ديدى
 اسماعيل فرشته خوش كيلدك يا رسول الله ديب ايشك آچدى كردك شول زمان آدم
 عليه السلامك اول ياراتلغان صورتنه بر كشى جبرائيل عليه السلام دن صورادم
 بو كم ديو آناك آدم عليه السلام ديدى قارشوسينه باردم سلام بيردم و عليكم السلام
 اى ايزگو اوغل ايزگو پيغبير ديدى شول وقت آدم عليه السلامك اولك ياغنه برايشك
 صول ياغنه بر ايشك كوردم آدم عليه السلام اولك ياغينه قاراب شادلانوب كوله

صول یاغینه قاراب قایغروب یغلار جبرائیل علیه السلامن صورادم یا جبرائیل
 بو نی گه اشارت دیدم اونک یاغنده اوچماخ ایشکی آکار قاراسه نساندن آدملر ننگ
 اورنی بولاغینه شادلانوب کوار صول یاغنده تورغ ایشکی آکار قاراسه نساندن آننا
 کره چک آدملر اوچون شفقت یوزندن قایغروب یغلار دیدی. مونک بعث بار جوا بی
 هم نزهه المجالسه ده مرقوم تفصیلان ایسته گانلر آکار مراجعت قیلسون بو کتابه
 تفصیلان یازارغه وقتیز طار بولدی لکن اولگی کوکده شول قدر فرشته لر کوردی
 حسابن بر خدا بلور تسبیح لری «سبحان ذی الملک والملكوت» بر کسینه بوتسبیحنی
 نه بیتسه حق تعالی شول فرشته لر ذوابی اوخشاشلی ثواب بیبر پیغمبر مز محمد مصطفی
 صلی الله علیه وسلم شه یقور مونک صوکنده هواده بیش یوز یلق یولنی آشوب باروب
 ایکنچی قات کوکده بیتمک جبرائیل علیه السلام یا جبرائیل بر قیلده یار قیائیل ایشکنی
 آج دیدی سینک بره کم بار دیدی آخر الزمان پیغمبری محمد علیه السلام دیدی
 مرحبا! خوش کیلک گز دیوب ایشکنی آچدی بر اورندق اورندق اوستنده ایکی
 مانوو یکننی کوردم اورنقلاری قزل یقوت اوزلری قزل یوزلی گویسه حاضر گنه
 موخه دن چقه شلر یا جبرائیل بولار کملر دیدم عیسی بره یعنی علیهما السلام دیدی
 باروب سلام بیردم سلامنی قایقار دیلار «وعلیکم السلام ورحمة الله» یا ایزگو قرندهش
 ایزگو پیغمبر دیدیلر آندن اوچنچی قات کوکده بیتمک جبرائیل علیه السلام ایشک
 قاقدی کم اول دیدیلر جبرائیل دخی نبی الرحمة محمد علیه السلام دیدی
 مرحبا! دیوب ایشک آچدی لر کردک بر مانور نورلی یکت کوردم گویسه که
 اون دورتنچی کیچه ده گی آی اوخشاشلی یا جبرائیل بو کم دیدم یوسف
 پیغمبر دیدی باروب سلام بیردم بیگ کورکام قیلوب سلام قایتاردهی آندن
 دورتنچی قات کوکده بیتمک جبرائیل علیه السلام ایشک قاقدی اول کم دیدیلر
 جبرائیل دخینه حبیب رب العالمین محمد دیدی مرحبا! دیوب ایشک آچدی لار کردک
 اوطز یاشلرنده بر آدم یا جبرائیل بو کم دیدم ادریس پیغمبر دیدی یا قن باروب
 سلام بیردم سلامنی آلدی مرحبا! ای صالح قرندهش ایزگو پیغمبر دیدی مونک
 صوکنک شه یتمم ای قرده شم الله تبارک و تعالی سینک اوزگتی یوغاری قیلدی میندن
 الک اوچماغنه کردک اوچماخ نعمتلرن کوردک بس ادریس علیه السلام شه یتمدی
 ای الله ننگ دوستی اوچماغنه کره دم نعمتلرن کورمه دم بلکه اوچماخ ننگ له شتده
 بر باچه غنه کردم اوچماخ ننگ ایشگن کوردم یازلمش یوز شوخچلاین ایشک محمد دن
 هم محمد امتندن الک هیچ کم کره مس دیو مونک صوکنده بیسنچی قات کوکده کردک
 اوطز یاشلرنده بر آدم قوم اوزهرینه حق تعالی ننگ حکمن قصه قیلا یا جبرائیل بو کم

ديدم هارون ديدى هارون عليه السلام ميكا سلام بيردى مرحبا! ديوب ايزگو دعالار
 قيلدى آندن آلتنچى قات كوكك گه كردك بو آدم قاراسمان قزل يوزلى بيك جونلاج
 كشى اكر ايكي قات كولهك كيسده توگى كولهك نرسن چغار ايدى اول كشى ته يته
 بنى اسرائيل ميني حق تعالى نك حرمتلى بيغيمبرى ديوب ته يته در ايدى اوشبو بيغيمبر
 حق تعالى گه ميندن حرمتليرهك بس ته يتم مين يا جبرائيل بو كم ديو موسى بن عمران
 ديدى سلام بيردم مرحبا! اي صالح قرندهش ايزگو بيغيمبر ديدى آندن اوتكان
 ايدم موسى عليه السلام بغلادى نى اوچون يغليسك ديوب صوراديلار بس موسى
 عليه السلام ته يتى بو اير بالانى الله تعالى ميندن صوك بيغيمبر قيلدى مينم امتين
 كوبرهك آتك امتلى اوچماغنه كرر ديدى موسى عليه السلام بيغيمبرز محمد مصطفى
 صلى الله عليه وسلمنى اير بالا ديدى قسه غنه عمرده الله تبارك وتعالى آقا الوغ
 كرامت بيرگانلىكى اوچون مونك صوننده ييدنچى قات كوكك گه كردك فرشته لرنك
 تسبيحى «سبحان خالق النور» بر كسنه بوتسبيحنى ته يتسه حق تعالى شولار تسبيحينك
 ثوابى اوخشاشلى ثواب بيرر. ييدنچى قات كوكك بر خلق كوردم اكر حق تعالى
 كوزمه قوت بيرمهسه آلاغه قارارغه طاقتم بولماس ايدى آلا برله سويله شرگه رخصت
 بيرلهدى بس آلا ته يتى الله تبارك وتعالى عيني ترك قيلسون مرحبا! نى خوش
 كيلك ديديلر آندن اوزمه اوخشاشلى بر قارت كشىنى كوردم ياشل زبرجد
 كاراوتقه آرقاسن بيت المهورگه سويب اولطرغان يا جبرائيل بو كم ديدم آناك
 ابراهيم ديدى سلام بيردم مرحبا! ايزگو اوغل ايزگو بيغيمبر امكته ميندن سلام
 ته يت ديدى بيغيمبرز محمد مصطفى اوشبو ييدى قات كوككده شول قدر فرشته لر
 كوردى هر كوك فرشتهسى بر برسينه خلاف صورتده ايدى دنيا كوگى زبرجدن
 ايدى اسمى رقيعا بر قيكه بر قيعا فرشته لرى صخر صورتده تسبيح لرنى ته يتك ايكنچى
 كوكك اسمى قيدوم حق تعالى آنى قزل ياقوتدن ياراتمش بعضيلرى آق مردن
 ديديلر بعضيلرى تيمردن ديديلر فرشته لرى قوش صورتده ايدى تسبيح لرى
 «سبحان ذى العزة والجبروت» در بيغيمبرز عليه السلام ته يتى بر كسنه بوتسبيحنى ته يتسه
 حق تعالى اول كسنه گه شول فرشته لر ثوابى اوخشاشلى ثواب بيرر ارنچنچى كوكك
 اسمى ماعون در صارى ياقوتدن فرشته لرى كركس قوشى صورتده تسبيح لرى
 «سبحان الحى القيوم النى لا يموت» بوتسبيحنى ته يتوچيگه شول فرشته لر ثوابى قدر
 ثواب بولور بر روايتده اوچنچى كوك باقردن دورتنچى كوكك اسمى آرقلون حق
 تعالى آنى آق كمشن ياراتمش بر روايتده آلتوندن ياراتمش فرشته لرى تورلى
 صورتده بر روايتده هر تورلى آط صورتده تسبيح لرى «سبحان الملك القدس رب

الملائكة والروح» در بونسیبغنی ئەیتوچی گە شول فرشتەلەر ئوابی قدر ئواب بولور
 بیشنچی کوکنک اسمی رتقادر حق تعالی آنی یاھوتدن یاراتمش فرشتەلری حور قزلری
 صورتندە تسبیعلری «سَبَّحَانَ مَنْ جَمَعَ بَيْنَ النَّجْلِ وَالنَّارِ» در بر کەسنە بونسیبغنی
 ئەیتسە شول فرشتەلەر ئوابی قدر ئواب بولور آلتنچی کوکنک اسمی رفاعدر حق تعالی
 آنی آق جوھردن یاراتمش فرشتەلری ایربالالر صورتندە تسبیعلری «سَبَّحَانَ الْقُدُّوسِ
 رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَخَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» بو تسبیغنی ئەیتوچیگە اوشبو فرشتەلەر ئوابی قدر ئواب
 بولور ییدنچی کوکنک اسمی غریبارد حق تعالی آنی نوردن یاراتمش فرشتەلری
 آدم صورتندە تسبیعلری «سَبَّحَانَ خَالِقِ النُّورِ» بو تسبیغنی ئەیتوچیگە اوشبو
 فرشتەلەر ئوابی قدر ئواب بولور. بیغیبر علیہ السلام ئەیتور ییدنچی قات کوکنە
 بر آلتون کوردم انجودن کوب یولکزلری بار هر یولکز آستندە ایلی فرشتە هر
 قایوسی مرھبا ای محمد نیش سین بودر گە «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ» پوتلارنی
 صندر غوچی اللہنی برلە گوچی دیوب قچقرلر یاجبرائیل بولار کەلردیدم ییدنچی قات
 کوکنە عبادت قیلغو چیلار دیدی مونک صوکنە بر فرشتەنی کوردم آنک برلە یتمش
 مک فرشتە بار بس ئەیتدیلر آلا مرھبا ایرگو قلفە ایرگو پیغمبر شوچلا این ایرگو
 اول آنک برلە بیر یوزی یاقتوردی دخیبە کۆک یاقتوردی اللہ تعالی گە حرمتلی اول
 بوگون اللہ تبارک و تعالی آنی حرمتلەر مرادن بیرردیدیلر یاجبرائیل بوکم دیدم رأس
 الھبی اسلی فرشتە دیدی ینە سلائیل اسلی فرشتەنی کوردم باشنە انجو و یاھوتدن
 تاج بەنی بورک برانجوسی بۆتون دنیانی یاقتورتور ایردی اگر ہر یاھوتن دنیا برلە
 تیکلەنسە دنیا آنک اچینە کرر ایردی شول قدر زور وینە فرشتەلەر کوردم باشلارندە
 جبرائیل آرشینی برلە توقسان آرشین تاج ہر تاجدە دورت یوز انجو بر انجو دنیا
 برلە بلکە برار کیلور ایردی شول قدر زور وینە بر فرشتە کوردم اولک یاغندە مک مک
 فرشتە صولندە ینە مک مک فرشتە باشلارندە نوردن تاج آیت الکرسی او قیلار
 بس جبرائیل علیہ السلام ئەیتدیم ای جبرائیل اللہ تبارک و تعالی نلک نیندی عجاب
 مخلوقلاری بار جبرائیل علیہ السلام ئەیتدی اللہ تبارک و تعالی نلک عجاب مخلوقلارن
 باری برساعت کوردک ئەلی دیدی بیغیبر علیہ السلام ئەیتدی مونن صولک سدرە
 الہنتمیغە یتتک سدرە بر آغاجر ییری یفاردن سدرە الہنتمیغک مک مک بوتاغی
 بار هر بوتاغندە مک مک آیرم آیرم یافراقلری بار اگر برکسنە قانی یوروج، آط
 برلە بر بوتاغندن ایکنچی بوتاغینە یورسە یوز یل یورر بارچە آدم بارچە جن
 بر یافراغینک آستینە کرسە البتہ بلرچە سینە کولە گە بولور هر یافراغندە آی صورتلی

بر فرشته باشنده نوردن ناج قوللارنده نوردن قامی ما کلایلارینه « نحن سکن
سدرۃ المنتهی سبحان من لیس له انتهای » دیوب یازلمش معناسی بزسدرۃ المنتهی ده
طوروغوچیلار بارچه نغایص دن منز بولدی کنه حقیقته ایرشو بولماغان الله تبارک وتعالی
سدرۃ المنتهی آغاچی آستندن دورت بلغه آغار ایکسی طاوش برله گؤرلرک آغار
ایکسی طاوشسز آغار جبرائیل علیه السلامن صورادم بوصولار قایا آغا دیوب گؤرلرک
آقغان ایکسی بری فرات صووی بری نیل صووی اما طاوشسز آقغان ایکسی اوجماخن
آغار دیدی جبرائیل علیه السلامنک اورتی اوشبو سدرۃ المنتهی آغاچینک اورتاسنده
ایرمش عبدالله بن عباس رضی الله عنهما تهیتور سدرۃ المنتهی بییجی قات کوکن
یوغاری سدرۃ المنتهی دن توبین نرسه لر سدرۃ المنتهی دن اوزماس یوغاری کیتیمس
سدرۃ المنتهی دن یوغاری نرسه لر دخیده سدرۃ المنتهی دن اوزماس توبین توشمهس
شونک اوچون منتهی دیرلر منتهی ایرشکوچی توقتاغوچی معناسنده رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم تهیتور سدرۃ المنتهی غه ایرشدم ایرسه جبرائیل علیه السلام
اصل صورتی برله اورتنده قرار قیلدی آلتی یوز قاناتن آچمش پیغمبر علیه السلام
جبرائیل علیه السلامنی اصل صورتهده ایکی مرتبه کوردی باشقه وقتده آدم صورتهده
کوبره ده حیه صورتهده کورنور ایردی پیغمبر من صلی الله علیه وسلم الله تبارک
وتعالی نک عجائب صنعتلرن کوروب حق سبحانه وتعالی گد مشتاق بولدی موسی علیه
السلام اوخشاشلی یارب « اَرِنِي اَنْظُرُ اِلَيْكَ » یعنی یارب اوزکنی میکا کورسه ت دیمه سه ده
کوکللی الله نی آرزو قیلدی جبرائیل علیه السلام ای محمد مینم اورتیم اوشبو اگر
موندن بر بارماق قدر کیتسه نور ایله یانوب کول بولورم لکن یا رسول الله
سینک حرمتک اوچون حق تعالی دن رخصت بولدی یور دیدی شول زمان اوچ کاسه
کیلتور دیلر برسند سوت برسند بال برسند خهرا یردی بو اوچدن برسن اچ دیدیلر
سوت کاسه سی آلوب اچدم جبرائیل علیه السلام یغشی قهلبک امتک خالص مسلمان
بولولار دیدی مونک سوکنده کوردم سدر المنتهی نی تجلی نوری قابلا دی فرشته لر
آلتون چیکرتکه اوخشاشلی سدرۃ المنتهی آغاچن قابلا دیلار بس پیغمبر علیه السلام
تهیتدی بو حالده شوچلا یین بر کیفیته کوردم اول کیفتمی هیچ صفت قیلماق ممکن توگل
قوله تعالی « اذ یغشی السدرۃ ما یغشی » یعنی شول زمان نی سدرۃ المنتهی آغاچن
تجلی نوری دخیده چیکرتکه اوخشاشلی فرشته لر قابلا دی « ما زاغ البصر وما طغی »
یعنی پیغمبر من صلی الله علیه وسلمنک کوزی الله تبارک وتعالی کوررگه امر قیلغان
نرسه لردن اوشمادی دخیده اوتهدی « لقد رأی من آیات ربّ الکبریٰ » تحقیق کوردی

اول پیغمبر معراج کیچہ سندنہ اللہ تبارک و تعالیٰ نڭک الوغ علامتلرن مـونڭک صوکنده جبرائیل علیہ السلام ٲہیتدی ای محمد آلتن یور اللہ تبارک و تعالیٰ گہ سین میندن یاقن هرمتلی دیدی بس یوردک آلتوندن بولغان پرده گہ ایرشدک جبرائیل علیہ السلام پرده فی تیبره تدی بر فرشته کم باردیدی جبرائیل آنڭک برله محمد دیوب جواب بیردی فرشته الله اکبر دیوب تکبیر ٲہیتوب قولن چغاروب کوز آچوب یومغاچہ انجو پرده گہ ایرشدردی دیدی یا جبرائیل دیدم لکن جبرائیل آلتون پرده یاننده میڭا موندن آری یول یوق دیوب جواب بیردی بس انجو پرده تیبره تدی بر فرشته کم بار دیدی جواب آلتون پرده مؤکلی اوشبو عرب پیغمبری محمد دیدی بس انجو پرده دن قولن چغاروب تکبیر ٲہیتوب کوز آچوب یومغاچہ اوچنچی پرده دن آخر پرده گہ چه اوشبو ره وشچه یورتدیلر هر بر پرده آراسی بیش یوز یللق یول ایدی بس قارشیده قویاش اوخشاشلی یاقتی نورلی یاشل پالاس یاکه توشه کوروب کوزم قاماشدی ایربولدی اوستینه باصدم یتمش مڭ پرده فی اوتدم «رفرف احضر» یعنی یاشل پالاس عرش یاننده بولدی عرشنی هر نرسه دن الوغ کوردم بس الله تبارک و تعالیٰ مینی عرشه یاقن قیلدی عرشدن بر تامچی تاموب تلیمه توشدی هیچ آندی لنتلی نرسه فی تل لرن تاتوغانی یوق بس الله تبارک و تعالیٰ اولڭکی لرنڭک هم آخری نرسه لرنڭک عدن میڭا الهام قیلدی تلم حق تعالیٰ نڭک حکمتی و قدرتی برله آچلدی التحیات لله والصلوات والطیبات دیدم بس الله عزوجل ٲہیتدی «السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته» دیو وینه ٲہیتدم «السلام علینا وعلی عبادالله الصالحین» معناسی اول بولور عباده قولیه عباده بنیه عباده مالیه الله عظیم الشانگه مخصوص در. الله عظیم الشانڭک سلامی دخیده رحمتی برکاتی سینڭک اوزه رکته بولسون ای آچلاین پیغمبر علیہ السلام امتیکده الله رحمتندن سلامندن الوشی بولسون دیوب نیت قیلوب «الله عظیم الشانڭک سلامی بزنگک اوز مزگه دخیده الله تبارک و تعالیٰ ایزگو قل لری اوزه رینه بولسون» دیدم. جبرائیل وغیری فرشته لرن بو سلاملردن خبردار بولوب «اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله» دیدیلر مونڭک صوکنده الله تبارک و تعالیٰ دن منی یا حبیبی یعنی ای دوستم میڭا یاقن بول دیدی «فکان قاب قوسین او ادنی» بس پیغمبر علیہ السلام الله تبارک و تعالیٰ گه هرمتلی بولوده ایکی جایه مقداری یاقن بولدی یوق ایرسه پیغمبر علیہ السلام نڭک شخصی الله تبارک و تعالیٰ نڭک ذات با کیمنه یاقن بولدی دیک ابرمه س فافهم (بوسوز آیاقلر تایا طورغان اورن در). مونڭک صوکنده الله تبارک و تعالیٰ ٲہیتدی ای محمد مین سینی اوزیمه دوست قیلکم نیتک ابراهیم فی خلیلم قیلدم سینڭک برله سویله شدم نیتک موسی برله سویله شدم

سينك امتكنى ايزگو امت قيلدم بس اي محمد اي حبييم سيكا مين بغش وعطاء
 قيلغاننى توت شكر قيلوچى لاردن بول ديدى. بر روايتده بيغبرمز صلى الله عليه
 وسلم نه يتور عرش اوستينه چقدم آياغمه رفر ف گويه آياغم برنرسه گه نيدى كوكلمه
 برتورلى قورقو توشدى ابوبكر طاوشى اوخشاشلى بر طاوش ايشتمد «قف! يا محمد
 ان رَبَّكَ يُصَلِّي» ديوز يعنى توقتا اي محمد ربك الله تبارك وتعالى نماز او قور
 ابوبكر موندىن اوتدى ميكاننى ديوب عجبسندم يفه تكرر قلاق توتوب تكلادم
 نه فرشتهلر طاوشى نه باشقه طاوش هيچ نرسه طاوشى ايشتولمه دى حق تعالى دن ندا
 ايرشدى «ادن يا خير البرية اذن يا محمد اذن يا احمد» ديو يعنى ياقن بول اي
 احمد. كوكلمدن قورقو كيتدى بلدم كه حق تعالى مين قلينه ندا قيلور اوزمنى هواه
 آصلغان قنديل كوك كوردم تمام نور اچنده مين آلدمه قارادم حق سبحانه وتعالى نى
 بلاكيفيت كوردم اوگه قارادم اوشانداق كوردم جبرائيل عليه السلام آرتىمن
 قچقردى اي محمد الله تبارك وتعالى سيكا ثنا ته يتسه قبول قبل ايشت الله نك سوزى
 سيني قورقماسن ديدى بس مين اول ثنا قيلوب «الَّتَحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ»
 ديدم حق سبحانه وتعالى «السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته» ديدى مين دى
 «السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين» ديدم آرتىمن جبرائيل عليه السلام وفرشتهلر
 «اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله» ديديلر حق سبحانه وتعالى
 ته يتدى اي محمد «ما اعظم شأنى واعز سلطانى يا محمد انظر فى اى موضع ربتك
 وفى اى مكان كلمتك» يعنى اي محمد نى الورغ بولدى مينم اشم نى عزتلى بولدى
 پادشاهلغم اي محمد قارا قايسى اورنغه كوتهدم سيني دخيد قايسى اورنده سويله شدم
 سينك برله مونك صوكنده حق تعالى الهام قيلدى ته يتدم يارب سيكا كيلودن تلك
 كوكلمه قورقو توشدى سين ميكا خطاب قيلماسدن تلك ابوبكر طاوشى برله
 توقتا حقيقتده ربك نماز اوق ديگان سوزنى ايشتوب بو ايكى سوزدن عجبلىندم
 اول ريم جل شأنه نمازدن موگسز ايكنچى ابو بكر ميندىن بو اورندن اوزدييى ديدم
 حق سبحانه وتعالى ته يتدى نمازم سيكا سينك امتك رهيمت مين نمازدن موگسز
 «سبحانى سبحانى سبقت رحمتى عصى» يعنى صفة النقصان والزوال دن مينم منزه بولماقم
 جميع كيچيچيلىك صفتلاردن وتوچيلىك صفتلاردن مينم منزه بولماقم رحيمت آچيغىمن
 تلك ديهك بولور اما بولداشك ابوبكر نك طاوشن ايشته كك كلجم موسى اشى
 اوخشاشلى موسى برله سويله شونى تله گانم زمانده موسى نك بولداشى طاياغى ايدى

«وَمَا تَلَكَ بَيْبِيتِكَ يَا مُوسَى» دېئىم يعنى اى موسى ارك قولىڭده نى نەرسە دېيىك بولور موسى طاياغن ذكر قىلوب ئەيتىدى اول مېنىم طاياغم آڭا طايانامن قويلارمە آغاچىن شونڭ برلە يافراق توشرەن دى دە اول طاياغم بىرلە باشقە حاجتلىرىمە طايبولا ديوب طاياغن ذكر قىلوب برلە مېنىم الوغ هېيىتم دن شغلا ندى اوشانداق اى محمد سىنڭ يولداشڭ ابوبىكر صورىنە بولغانلىقى اوچون ابوبىكر اسملى بىر فرشتە ياراندىم سىنەن قورقونى يىبەر اوچون ابوبىكر طاوشى برلە سىڭا ئىچىردى حقيقتدە ابوبىكر برلە سىن بىر بالىقتن يارانلىڭ اول دنيا و آخرت سىنڭ يولداشڭ دىئى . مونڭ سوڭىدە ئەيتىم يارب سىڭا كىلودە آياغمە بىر نەرسە تىيىب كىتدى حق سېحانە وتعالى ئەيتىدى اول عرش در يارب عرش نىڭ مېنىن يراق بولىدى دىم عرش سىنەن يراق بولمادى سىن عرشىن يراق بولىڭ «فَكَذَّبْتَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى» يعنى اىچىمىچىتە مېنى مېڭا جاينىڭ ايكى طرف باشى اوخشاشلى يا كە آنەن دە آزاراق مقدار ياغىن بولىڭ مقصودىنى صورادە ومېن جل جلاله مقصودىنى بىرودە دېيىك «ثم دنى فتدلى فكان قاب قوسين اودانى» دە كۆب تفسىرلىر باردىر بوكتابقە يازماق برلە كتاب اوزون بولور عمرىمىز قسقە تفصىلن استە گانلىر دلائل النبوة ونزهة المجالس كتابنە مراجعت فىلسون * پىغېمبىرىم محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم ئەيتور مونڭ سوڭىدە حق سېحان وتعالى خطاب قىلدى اى حېيىم مېڭا نى بولەڭ آلوب كىلىڭ؟ دىدى يارب ايكى نەرسە بولەڭ آلوب كىلىم بىرسى طاعت عبادت كىچىلىڭ اىكنچى جفا و گنە كۆبلىڭى دىم حق سېحان وتعالى ئەيتىدى طاعت عبادت كىچىلىڭن رحىتم بىرلە يارلقادىم گناھ و جفا كۆبلىڭن شفاعتىكە باغشلام شايد اوزڭ رضا بولوردى قدر عفو قىلوب رحمت قىلورمن قولە تعالى «وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى» معناسى تىزدىر كىم بىرور سىڭا ربڭ امتلىرىڭنىڭ عفو قىلنماقنى بس راضى بولورسىڭ دېيىك بولور . مونڭ سوڭىدە پىغېمبىر عليه السلام ئەيتور حق سېحانە وتعالى مېنىم اوزەرىمە حكىملىر قىلدى تورلى علملىر بلىردى اول علملىرىڭنىڭ بعضىن هېچ كىم گە ئەيتمەو برلە بىوردى بعضىن امتە ايرىشرو برلە بىوردى بعضىن ئەيتو برلە ئەيتمەو آراسىندە اختيارلى قىلدى امتە ايللى وقت نماز فرض قىلدى بقرە سوره سىنڭ آخىرىن يعنى آمن الرسولنى يىبەردى . شىخ لىزنىڭ بعضى ئەيتور او طزىل مقدارى حق سېحانە وتعالى نڭ «ثم دنى فتدلى فكان قاب قوسين اودانى» دىگىن سوزىڭنىڭ معناسىن عال لردن يعنى عارف لردن صورادىم تاينىكە درست تاويل طابىم اول تاويل اوشبودر معراج كىچە سىندە پىغېمبىر عليه السلام عرش دن اوستون لامكاندە اولڭ ياغىنە قارادى الله تبارك وتعالى نى كوردى صول ياغىنە قارادى الله تبارك وتعالى نى كوردى

آلدينه قارادى الله تبارك وتعالى نى كوردى آرتينه قارادى الله تبارك وتعالى نى كوردى
 اوستينه . هواغه قارادى الله تبارك وتعالى نى كوردى پيغمبر عليه السلام گه موندى مبارك
 اورندن كيتو كوچ بولدى بس الله تبارك وتعالى ته يتدى اى محمد سين مينم قللار يمه رسول
 ايلچم اگر موند طور سكا ايلچيلىك قبلا آلباسسك يير يوزينه بار قللار يمه حكلمر منى
 ايرشدر نى گنه وقتد نمازغه كر شهسك سيكا اوشبو مرتبه نى بيرور من ديدى شونلك اوچون
 پيغمبر صلى الله عليه وسلم « وَقَرَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ » يعنى مينم كوزمنلك نورى نمازده
 ديدى مونلك صوكنده حق سبحانه وتعالى ته يتدى اى حبيبي جبرائيلنلك حاجتى قايد
 ديدى جبرائيل عليه السلام پيغمبر مز صلى الله عليه وسلم گه ته يتكان ايدى اى محمد
 حق تعالى دن حاجتم بولوب وسيله م آزايوب كي سلسگان زمانده ده سيني وسيله قيلوب
 حق تعالى دن مقصود منى صور يدر ايدم حق سبحانه وتعالى قبول قيلادر ايدى ايمدى
 حاجتم در حق سبحانه وتعالى گه ياقن بولغانسكده الله تبارك وتعالى دن صور ا قيامت
 كون امتلك صراط كو پيرندن اوتكانده صراط كو پيرينه امتلك نلك آياق آستينه قاناتم
 جايوب طورور ايدم-ديشم ايدى بس ته يتدم يارب جبرائيل نلك حاجتن ميندن
 بلگو چيره كسن جبرائيل مينم امته صراط كو پيرندن اوتكانده قاناتن جايوب طورونى
 صور يدر ايدم حق سبحانه وتعالى ته يتدى جبرائيل نلك سؤالن امتكسن بعض گروه
 حقنه قبول ايتدم ديدى يارب كم لر اول گروه ايدم سيني سؤيوب يولد اش بولغان
 كهسنه لر ديدى بر روايتده سينك اوزكه صلواتنى كوب ته يتكان كهسنه لر ديدى
 پيغمبر صلى الله عليه وسلم ته يتور حق سبحانه وتعالى مينم اوچون كوب وعاملر قيلغانى
 صوكنده كوب سوزلر سويله گانى بعدنده امتكده قايت مينم حكلمر منى آلازغه ايرشدر
 ديدى شول وقت آياغهدغى رفر ف يعنى پالاس مينى بر يوغارى بر توبه ن يورتوب
 سدره المنتهى غه توشردى شول وقت جبرائيلنى كوردم آلمده ته يتور اى محمد الله تبارك
 وتعالى هيچ بر پيغمبر گه وهيچ مقرب فرشته گه بيرمه گان بوله كنى سيكا بيردى يير وكوك
 اهلى اير شه گان اورنغه سيني ايرشدردى نى خوش الله تبارك وتعالى نلك سيكا بيرگان مرتبه لرى
 وكرامتلى بس شكر قيل اى محمد الله تبارك وتعالى شكر قيلوچيلرنى سويه در بس مين
 الله تبارك وتعالى گه محمد ته يتدم مونلك صوكنده جبرائيل عليه السلام ته يتدى اى محمد يور
 اوجماخنى اوجماخده اوزكه حاضرله ننگان اورنلرنى ونعمتلرنى كور تاينكه بوسبيلى
 دنياده زاهد لكك آرتور آخرتكه قوزووك آرتور ديدى بس اوجماخغه باردق الله
 تبارك وتعالى نلك ادنى برله اوجماخ نلك هر اورنلار ينى كوردم جبرائيل عليه السلام

هر قایوسندن خبر بیردی انجودن یا قوتندن زبرجدن سرایلر کوردم صاف قزل آلتوندن
 آغاچلر کوردم دخیده اوچه ائده کوز کورمه گان قولاق ایشتمه گان درجه لر کوردم بارده
 حاضر طیار الله تبارک و تعالی ننگ دوستلرینی کرتوب تورما قلنلر اوشبو اوچماخ درجه لری
 و اوچماخ زینتی نعمتلری زیاده اعلی کورنوب « لَمْثَلْ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ » دیدم
 یعنی اوشبولر اوخشاشلی اجر و درجه لر اوچون البته عبادت قیلوچیلر عبادت قیلسونلر
 دیمک بولور مونگ صوننده میکا تموغ کورسه تلدی حتی تموغننگ بارچه عنا بلار بنه
 قارادم اوتدن بولغان زنجر و بوغاولرن کوردم مونگ صونند ییدنچی قات کوکن آلتنچی
 قات کوکگه کیلدم موسی علیه السلام قوشی کیلوب یا محمد حق سبحانه و تعالی
 سیکنا وسینگ امتگه فی نهرسه فرض قیلدی دیدی برکون بر کیچه ده ایلیلی وقت نماز
 فرض قیلدی دیدم موسی علیه السلام نهیتدی امتگننگ برکون بر کیچه د ایلیلی وقت
 نماز اداء قیلورغه کوچلری بیتمهس مین آدملرنی صنادم بنی اسرائیل گه کوب دوا
 قیلدم چاره بولهادی بار الله تبارک و تعالی دن امتگه یکلکک صوراً دیدی بس الله
 تبارک و تعالی حضورینه باروب یکلکک صورادم حق تعالی اون وقت نمازنی باغشلادی
 ینه موسی علیه السلامغه باردم حق تعالی اؤن وقت نمازنی باغشلادی دیدم موسی
 علیه السلام نهیتدی ینه الله تعالی دن یکلکک صوراً امتگ قرق وقت نمازغه طاقت
 کیلترمهس دیدی ینه حق سبحانه و تعالی حضورینه باردم یارب امتم قرق وقت نمازغه
 طاقت کیلترمهس یکلکک بیر دیدم حق تعالی ینه اون وقت نمازنی باغشلادی موسی
 علیه السلام یانینه باردم حق تعالی ینه اون وقت نمازنی باغشلادی دیدم اولگی نهیتکن
 اوخشاشلی ینه نهیتدی ینه حق تعالی حضورینه باردم یکلکک استدم حتی حق سبحانه
 و تعالی ننگ بیش مرتبه حضورینه باروده قرق بیش وقت نمازنی باغشلادی موسی علیه
 السلامغه کیلدم حق سبحانه و تعالی کوب یکل قیلدی حتی باری بیش وقت نماز فرض
 بولدی دیدم موسی علیه السلام اول نهیتکانی اوخشاشلی بار امتگننگ بیش وقت نمازغه
 کوچی بیتمهس الله تعالی دن یکلکک صوراً حقیقتنه مین آدملرنی تجریه قیلدم بنی
 اسرائیل برله قاتی طار تشدم دیدی مین نهیتدم حق تعالی حضورینه باروب یکلکک
 صورادم حتی اویالدم دیوب موسی علیه السلام دن اوتدم مین بیش وقت نمازغه
 رضامن دیدم موسی علیه السلام دن اوتکچ بر طاوش حق تعالی طرفندن ندا کیلدی
 « اَمْضِيْ قَرِيضَتِيْ وَخَفِّتْ عَنِّ عِبَادِيْ » دیو یعنی فرضلرمنی کیچردم قل لارینه یکل
 قیلدم دیمک بولور موندن معلوم بولدی موسی علیه السلام امتینه ایلیلی وقت نماز
 فرض بولمش پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم نهیتور حق سبحانه و تعالی نمازنی کیتمتکانی

سوڭنده ئەيتىدى بىر ۋەقت نىيازغە اون ۋەقت نىمازنىڭ ئوابىن بىيرىمىن دىدى قولى تەئالى
 « مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرَ مِثَالِهَا » ۋىنە حق تەئالى ئەيتىدى « أَمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ
 إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ » يعنى پىغىبىرم مەھمەد مەصطفى اوزىنە اينگان نەرسەلەرگە ايناندى. رسول
 عليه السلام ئەيتە مەين ئەيتىم « وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا يَفْرُقُ
 بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ » دىو يعنى مۇمىنلار بارچەسى الله تبارك وتەئالىگە دىخىدە الله تبارك
 وتەئالىنىڭ فرىشتەلرىنە دىخىدە كىتابلىرىنە دىخىدە پىغىبەرلىرىنە ايمان كىلتىردىلار ايناندىلار
 بىر مۇمىنلار پىغىبەرلىرىنىڭ ھىچ قايسىن آيرىمىز نىيەتە يەردى بىرلە نصارى بعض پىغىبەرگە
 ايمان كىلتىرۈپ بعضىنە ايمان كىلتىرمىلار « وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ
 الْمَصِيرُ » يعنى پىغىبەر عليه السلام ئەيتە در ئەيتىم مەين « ئەيتىدىلار اول مۇمىنلار
 قبول قىلدىق يارب سىنىڭ ھىكەملىرىنى يارلاماقىنى استىمىز آنىڭ اوچون قىيات كۈن
 سىنىڭ ھىكەمگە قايتاچاق مەز » دىو مونىڭ سوڭنده حق تەئالى ئەيتىدى يارلاماق مەي مەھمەد
 سىنى ۋىسىنىڭ امتىكىنى مونىڭ سوڭنده ئەيتىدى اى مەھمەد صوردا ھاجىتىكى بىيرلىش بولورسىڭ
 دىو بس ئەيتىم مەين « رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا » دىو يعنى يارب بىزلىرىنى
 خىطائەت بىر ايسە اونتوب قىلغان گناھىز بىرلە عىذاب قىلما دىھىك بولور حق سىبھانە
 وتەئالى قبول ايتىم ھاجىتىكى صوردا بىيرلىش بولورسىڭ دىدى بس مەين ئەيتىم
 « رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا أَوْرَاقَنَا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا » يعنى يارب بىزلىرىگە
 آور بولغۇچى مىقتلر يۈكلىمە امتىنىڭ تۈبەسەن ئولتۇرلو قىلما نىيەتكە بىزدىن لك
 بولغان بنى اسرائىلگە قىلدىڭ بنى اسرائىلنىڭ تۈبەسى بىزاوغە تابىغان سوڭنده
 اصلا قوزغالمى اوزىن اوزى ئولتۇرتو بولدى دىخىدە بنى اسرائىلگە بىر كۈن بىرلە بىر
 كىچىدە ايللى ۋەقت نىماز فەرض بولدى ماللارندىن دورت ئلوشىدىن بىر ئلوش زكان
 فەرض ايردى كىيىملىرىنە نەجس تىسە كىسىوب طاشلاو ايردى جووو بىرلە پاك بولماس
 ايردى اوشانداق قىلما يارب دىھىك بولور حق سىبھانە وتەئالى ئەيتىدى قبول ايتىم
 امتىنىڭ تۈبەسەن اوكتو قىلدىم صوردا ھاجىتىكى يا دوستىم دىدى بس مەين ئەيتىم
 « وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ » دىو يعنى
 يارب گناھلىرىزنى ئۆرت گناھىز سىبىلى بىزلىرىنى مۇاخىدە قىلما دىخىدە بىزگە رەھىم قىل
 آرتق رەھىمىڭنى بىر ھىقىقتە سىن بىزنىڭ خواجه مەز بس نصرت بىر بىزلىرىڭ فائىدە مەزگە
 كافىرلاروزەرىنە دىھىك بولور حق سىبھانە وتەئالى ئەيتىدى قبول قىلدىم اى مەھمەد امتىرىڭ

میگا اطاعت قیلور و هم معصیت قیلور طاعت قیلماق قیلور رضام براه معصیت گناه قیلماق قیلور
 قضا قیلوروم یعنی حکم قیلوروم براه رضالغم براه طاعت قیلورن قبول قیلورن حکم
 براه معصیت قیلغانلرن یارلقارن دیدی حضرت عائشه رضی الله عنها نه یتور پیغمبر
 علیه السلامن صورادم یا رسول الله معراج کیچمه سنده حق تعالی براه کویسی
 سوز سویله شدک دیدم اون ایکی مگ سوز بارچه سی اتم خصوصنده حق تعالی
 صورغانییه جواب بیردی دیدی. مونگ سوگنده نه یتور پیغمبر صلی الله علیه وسلم
 قرده شم جبرائیل علیه السلام براه یاتقان اورنییه ایندم جبرائیل میندن اوتهدی مین
 هم جبرائیل دن اوتهدم یاتقان اورنهنک یلمسی نتمه گان ایدی اوشبو معراجم بر
 تون اچنده ایکی ساعت مشدارنده بولدی پیغمبر علیه السلام نه یقندی «أَنَا سَيِّدٌ وَلَدٌ
 آدَمَ وَلَا فَخْرَ وَيَسَى لَوَاءَ الْعَهْدِ وَلَا فِخْرَ» یعنی مین آدم بالالرینک خواجہ سی لکن
 ماقتانوق یوق مینم قولمده دخی لواء الحمد اماماقتانوق یوق یعنی ماقتانوب نه یتیم دیک
 بولور. ابن عباس رضی الله عنهما دن دخیله حضرت عائشه رضی الله عنہا دن روایت
 قیلنور پیغمبر علیه السلام نه یتور مکه دن بیت المقدسک بیت المقدسین معراج غه منگان
 تونم بولغان زمانده ایرته براه مکه ده طاشغه کچرم آدملم مینم معراجنی راست
 دیملر دیوب قایغروب حرمده اولطردم ابو جهل لعین یانییه کیلوب مسقل ایتو
 طریقی براه محمد بربر نهرسه براه فائده لندگمی دیدی بلی فائده لندم بو کیچنی
 مین سیر قیلدم دیدم قایا سیر قیلدک دیدی بیت المقدسک دیدم کیچن باروب
 ایرته براه بزنگ آرابرده مکه ده بولدگمی دیدی بلی دیدم ابو جهل نه یقندی میگا
 سویله گان سوزگنی قومکده سویله رسکمی دیدی پیغمبر علیه السلام بلی سویله رهن دیدی
 ابو جهل فخردی ای کعب بالالرینک گروهی ای لوی بالالرینک گروهی کیلگن
 مونده دیدی قریش کافرلری جیولوب اولطردیلار ابو جهل نه یقندی میگا سویله گان
 سوزگنی سویله دیدی پیغمبر علیه السلام نه یقندی مین بو کیچنی بیت المقدس که باردم
 آننن کولک که مندم اوچماخ تموغنی عرش کرسینی کوردم الله تبارک و تعالی براه
 سویله شدم دیدی مشرکر نه یقندی ایرته براه مکه ده طاشغه کردگنی دیدیلر بلی دیدم
 های بولماس یالغانلیسک دیدیلر صحابه لردن بعض بر کولای اسلام دینینه اولطروب
 بیتمه گانی مرتد بولدی برنیچه مشرک ابو بکر رضی الله عنه که یوگروب باردیلر یولداشک
 بو کیچنی بیت المقدسک باردم دیوب نه یقندی سینک آننن خبرک بارمی دیدیلر ابو بکر رضی
 الله عنه نه یقندی پیغمبر علیه السلام تحقیق نه یقندی بو سوزنی دیدی نه یقندی دیدیلر اگر
 نه یقسه راست دیدی نیدن نه یقسه کدی دیدیلر دلیلم شول: پیغمبر علیه السلام کولک بولغان

نەرسەلەردىن خەبەر بېرىسەدە مەين اياننامەن دېدى شۇنىڭ اوچۇن سىدىق آتالىقى بس
 مۇشۇلەر ھەرمگە جىيىلۇپ سىف بولۇپ اولۇر دىلەر اى مۇھ سەين بىت المۇس كە اصلا
 بارغانىڭ بوق اگەر بو كىچنى بارغان بولساڭ بىت المۇسنىڭ علامتلىرىن خەبەر بېر
 تاينكە راستلىڭ بىلنور دىوب بىت المۇسنىڭ علامتلىرىن سورا دىلەر بېغەبەر ئىلە السلام
 كۆللىدىن بىك قاىغردى چۈنكە بولار سوراغان نەرسەلەرنى تەقىقلاپ قاراماغان ايدى
 بر آز توقتاب اچىدىن مناجت قىلدى حق سەبەانە وتعالى بېغەبەر ئىلە السلامقە بىت
 المۇسنى كىشى قىلدى گۈبە كە بىت المۇس كوز آلدندە طوردى نىگنە نەرسەنى مۇشۇلەر
 سورا سە ھەر قاىوسىدىن جواب بېردى بارچەسى درست دىلەر علامتلىرىن درست
 ئەيتىڭ دىلەر مۇندىن سوك مۇشۇلەر ئەيتىدى بىزنىڭ قىرىش قىبىلە سىنىڭ مەكە كرۈان
 يولە كۆردىڭى دىلەر بېغەبەر ئىلە السلام ئەيتىدى كارۈانغە رۈحادە اوچرادم سوراغان
 ايدم بر ساوت سولرىن اچىم بر تۈبە يۈسال تەقانلار آنى ازلىلەر ايدى
 دىدى يەنە سورا دىلەر كارۈان قايدە ايدى تەنعىم دە اوچرادم آلدن كوك توسلى
 بولى تۈبە كىلە اوستىنە ايكى نىلگان يوك باغلاغانلار نى نەرسە ذراكن نىلگانلر
 ايرتەگە قۇياش چىققاچ مەكەگە قايتوب كرۈرلر دىدى مۇشۇلەر ئەيتىدى سوزىنى آڭلادق
 مەجرەئى كورىك دىوب ئىبە طاوى اوستىنە چىقىلەر ايرتە بولى بەغسى ئەيتور طاڭ
 تۈغى بەغسى ئەيتور واللە قۇياش چىقى شول زمان كارۈان دە مەكەگە ايرىدى مۇھەب مەصفى
 صلى اللە ئىلە وسلم ئەيتىكەنچە بارچەسى راست مرتب بولغان كەسە نەلر يەنە ايانغە كىلەر
 بېغەبەر ئىلە السلامنىڭ مەراجەن تەسدىق قىلدىلەر اما آور كوكلىلەر خدانىڭ دىشانلىرى
 بو نىندى سەرچى دىلەر العىاذ باللە . روايتىر مەراجەنىڭ سببى شولر
 بىر كوكگە ماقتاندى بىر ئەيتىدى مەين سىندىن خىرلىرىڭ چۈنكە اللە تبارك وتعالى
 مەينى شەرلر بىرلە آغوم سولى يىلغەلر بىرلە چىشمەلر بىرلە آغاچلار بېمىشلر طاولار
 بىرلە زىنئەلدى كوك ئەيتىدى مەين سىندىن ايزگۈرەڭ آنىڭ اوچۇن آى قۇياش بولۇرلر
 ھەش كرسى اوچماخ مەندە دىدى بىر ئەيتىدى مەندە كەبە اللە اول كەبە اللە نى بارچە بېغەبەرلر
 اوليالار دىخىدە مۇمىنلر زىيارت قىلا مەين سىندىن ايزگۈرەڭ دىدى كوك ئەيتىدى مەندە
 بىت المەھور بار فرشتەلر زىيارت قىلا بارچە بېغەبەرلرنىڭ شەھىدلىرنىڭ اوليالرنىڭ
 آخىر اورنى اوچماخ مەندە دىدى بىر ئەيتىدى مەين سىندىن ايزگۈرەڭ بارچە بېغەبەرلرنىڭ
 خوجەسى انبىيالارنىڭ آخىرى حىبب رب العالمىن موجوداتنىڭ آرتقى شرافتلىسى مەندە
 طوراً مەينم اوستىمە شرىعتن يۈرتە دىدى كوك بو سوزنى اىشتىكەچ جوابدىن عاجز
 بولوب توقتادى حق تعالىگە مناجات قىلدى يارب سەين اېنىككۈ چىلرنىڭ دىعاسىن قبول
 قىلاڭ مەين بىرگە جواب بىرۈدىن عاجز بولدىم بس سورا مەين يارب مۇھەب ئىلە السلامنى

میکامنگز آنک جملی برله مشرف بولیم بیرگه ماقتانیم دیدی حق تعالی کۆکونک
 دعاسن قبول قیلدی رسول الله معراجغه مندی . روايتدر : ابوبکر الصديق رضی الله
 عنه ئه يتور پیغمبر علیه السلامدن صورادم «فَأَوْحَىٰ إِلَيَّ عَبْدُهُ مَا أَوْحَىٰ» دیگان آیتنک
 تفسیرندن یا رسول الله حق تعالی سیکما معراج کپچه سنده فی نهرسه وحی قیلدی دیدم
 پیغمبر علیه السلام ئه یقندی حق سبحانه و تعالی بیوردی اگر عفو قیلونی سو بیه سه م امتنکه
 حساب قیلماس ایدم دیدی لکن امتننن شکایت قیلدی یعنی زارلاندی و ئه یقندی مین بنده
 لرمنن کپله چک کونگی عهلنی حاضر استه مینن آنلار کپله چک کونگی رزقنی بوکون استه لر
 ایکنچی مین آلارنک رزقن باشقه کشیگه بیرمه م بولر عمللرن باشقه کشیگه فی اوچون
 بیررلر اوچنچی مینم رزقنی آشیلر باشقه شه شکر قیلالر دورتنچی مین آلا رغه قدر
 عزت بیررمن آلا ر غیرى کشیدن قدر عزت استه لرر بیشنچی مینن جهننی تموغنی کافرلر
 اوچون یاراندم آلا ر تون کون اجتهاد قیلوب اوزلرن اوظقه آنلار مونک صونکده
 حق تعالی دن صورادم یارب آدم پیغمبرگه اوچماخ بیردک میکا فی نهرسه کرامت
 بیردک دیدم حق تعالی ئه یقندی بلی آدمگه اوچماخ بیردم بر خطا سببالی اوچماخنن
 چغاردم اما سیکما اوچماخنک اعلاسنده مقام شهود بیررمن امتنک نیچه یوز مک گناه
 قیلسه فضلم برله عفو قیلوب اوچماخغه کرتورمن اصلا چغارمانن منگو اوچماخنن قالورسن
 دیدی . یارب نوح پیغمبرگه کویبه بیردک مونک برابرنده میکا فی نهرسه کرامت بیردک
 دیدم حق تعالی ئه یقندی سیکما بارچه بیر یوزن مسجد قیلیم ترفراقنی صو اورنینه
 تورغوچی قیلیم طهارت قیلورغه صو یوقلا تیه م برله نماز او قورسن شول سببالی صراط
 کوبرننن سلامت کپچهرسن دیدی یارب ابراهیم فی نهرود اوطننن قوتقار دک اوطنی
 صوق قیلدک میکما مونک برابرنده فی نهرسه کرامت قیلدک دیدم حق تعالی
 ئه یقندی سینک امتنکه هم اوطنی صوق قیلررمن دیدی یارب اسماعیل پیغمبرگه
 زمزم صوون بیردک بونک برابرنده میکا فی نهرسه بیردک دیدم حق سبحانه و تعالی
 ئه یقندی سیکما کوثر شرابن بیردم یارب اسماعیلگه فدا اوچون قوچقار بیردک میکما
 مونک برابرنده فی نهرسه بیردک دیدم امتلرگه انعام احسان قیلام فدا اوچون
 یهود نصاری فی بیرمه دیدی یارب موسی برله طورده سویله شدک و میکا فی کرامت
 بیردک دیدم حق تعالی ئه یقندی سینک برله نوره سویله شدیم دیدی یارب عیسی
 پیغمبرگه کرامت کورکنن مائده رزق بیردک مونک برابرنده میکا فی بیردک دیدم
 حق تعالی ئه یقندی سیکما قیامت کون مائده بیررمن دیدی یارب داود علیه السلامگه
 زبور بیردک میکما فی بیردک دیدم حق تعالی ئه یقندی : سیکما نور سورهنن بیردم

دىدى . يارب يونس پيغمبرگە بالىق قارىنىدە قارانغىلىقتىن نجات بىردىڭ مونىڭ بىر بىرىنە
 مىڭا نى نەرسە بىردىڭ دىدىم . حق تعالى ئەيتىدى : امتىڭنى قىر قارانغولغىدىن قىيامت
 قورقۇلۇرۇن صراط كوپرۇدىن قوتقارمىن دىدى . يازبى ھىزىر پيغمبرگە تىركلىك بىردىڭ
 مىڭا نى نەرسە كىرامەت قىلدىڭ دىدىم حق تعالى ئەيتىدى سىڭا سىلسىبىل بىردىم دىدى
 يارب موسى پيغمبرگە تورات كىتابىن بىردىڭ مىڭا نى نەرسە بىردىڭ دىدىم حق تعالى
 ئەيتىدى سىڭا آيە الكرىسى بىردىم دىدى . يارب عيسى پيغمبرگە انجىل اينىردىڭ
 مىڭا نى بىردىڭ دىدىم حق تعالى ئەيتىدى سىڭا سورە اخلاص بىردىم دىدى مونىڭ
 سوڭىدە حق تعالى ئەيتىدى يا مھمىد مېن سىڭا بىر سورە بىردىم نە تورا ئىدە نە دە انجىل
 بار آڭار فاتىھە دىوب ئەيتولە يعنى المھمىد سورەسى ھىركىم اول سورەنى اوقوسە آڭ
 تەنن تىمۇغ اولىنە ھىرام قىلدىم كۆڭلىڭنى شاد قىل، اى مھمىد مىڭا سىنىنن سويىكۇ كىسەنە
 يوق سىن مېنم ھىبىم سىنىنن ھىرمىلى ھىچ قىلم يوق دىدى . روايتىر پيغمبرمىز
 صلى الله عليه وسلم مەراج كىچە سەندە عرشە بىر سىراى كوردى الوغ يوزاقلى عجب
 مونىڭ اچىدە نى بار اىكان دىوب كۆڭلىنە كىلىدى قايدە اىكان مونىڭ آچقى
 آچوب قاراسام دىدى حق تعالى دن خطاب كىلىدى اى ھىبىم آڭىڭ آچقى كىمە شەھات اوزىڭ
 آچوب قارا دىدى پيغمبر صلى الله عليه وسلم كىمە شەھات ئەيتىم سىراىڭ ايشىڭ
 آچىلىدى دىوب سىراىڭ اچى طولى الوغ دىڭىز دىڭىز اورطاسىدە بىر آغاچ آغاچڭ
 يوغارى بوطاغىدە بىر قوش قوش آوزىدە بىر كىسەك تىز يارب بو نى نەرسە دىدىم؟
 حق سبحانە وتعالى بىوردى بو دىڭىز رىھت دىڭىز مە اشارت آغاچ دىن ادر آغاچ باشىدە
 قوش سىڭىڭ اىمىڭ قوش آوزىدە بىر كىسەك تىز سىڭىڭ اىمىڭڭ گناھسى كە اول
 گناھ سىبىلى مېنىنن اوبالار بو اىمىڭڭ گناھسى مېنم رىھتە قاراغاندە اوشبو تىز
 اوششاشلى دىدى . مناجات - يارب بىز فقير بىدە لىرڭ ھىبىڭ مھمىد مصطفى
 صلى الله عليه وسلم نىڭ اىمىڭ رىھت نىزىڭ بىرلە قارا بىر گناھلىرىمىزنى مەفرت
 قىلۇب توفىق ھىدايت بىر تايىنكە پيغمبىرڭنىڭ سىنن تىتوب قىيامت قورقۇلۇرۇن
 خلاص قىلۇب اوجاھاڭ دىدىڭنى نصىب ومىسەر ئەيلە آمىن * ئەيمىشلىر پيغمبرمىز
 مھمىد مصطفى صلى الله عليه وسلم نىڭ اولىز دورت مرتبە مەراجى بولدى بىرەوسى
 تەن مباركلرى بىرلە ايدى قالغانى تەنن باشقە فقط جانى بىرلە ايدى «سبحان اللى
 اسرى بعبە لىلا من المسجد الحرام» آيتىنن پيغمبر صلى الله عليه وسلم نىڭ مەكرەمە دن
 بيت المقدسكە بارغانى بىر كىچىچ اچىدە مەككە كىلۇب ايرتە نىازنى اوقوغاننى راستقە
 توتقان كىشى البتە شول كۈن اچىدە كۆكلىرگە بارغان عرشكە مىنگانن عرشىن
 اوتوب حق تعالى نى كورۇپ اون ايسىڭىڭنى سوز سويىلەگانن راستقە توتار چونكە
 مەككە بىرلە بيت المقدس آراسى بىر آيلىق يول ايدى ھىچ شىك يوق پيغمبرمىز صلى

الله علیه وسلم ننگ بر ایکی ساعت اچنده مکه دن بیت المقدسه بیت المقدسن معراج قیلورنده چونکه جبرائیل علیه السلام ییدی قات کونک اوستنده سدره المنتهی دن کوز آچوب یومغاچه وحی کیلترر ایدی قایدنه قالدی جبرائیل علیه السلام برله دلیل کیلترمک . الله ننگ دشمانی ابلیس ملعون مشرقن مغربکه بیر یوزندن اولگی قات کوکگه بر ساعتده بیته مشرق برله مغرب آراسی بیر یوزندن اولگی کوز آراسی قدر بیض یوز یللق بولدر . شهیشلر رسول الله ننگ تهن برله معراجن تصدیق قیلغان اصحاب کرام اوشولر ایدی : اول ابوبکر الصدیق ، ایکنچی عمر الفاروق ، اوچنچی عثمان ذوالنورین ، دورتنچی علی المرتضی ، و عبدالله بن مسعود ، عبد الله بن عباس ، و انس بن مالک ، ابوهریره ، و ابو سعید الخدری ، و مالک بن صعصعه ، و عمر بن حصین ، و عبدالله بن عمر ، اوسلمه ، و حذیفه بن الیمان ، و عبدالله بن زبیر ، و ابو ایوب الانصاری ، و جابر بن عبدالله ، و عباس بن عبدالمطلب ، و عبدالله الرومی ، و ابو سلمه الاوزاعی ، و ام کلثوم بنت رسول الله ، و بلال حبشی ، و امامه الباهلی ، و اسامه ابن زید ، و عیاض ، و عبد الرحمن ابن عایش ، و ابو الدرداء ، و ابوذر الغفاری ، و ام هانی بنت ابی طالب ، و عائشه رضی الله عنهم اجمعین .

سؤال: رسول الله صلی الله علیه وسلم معراج توننده اول بیت المقدسه باروب آندن معراجنه منورنده حکمت نی ایدی؟ جواب: مشرکلر هر دشم پیغمبر علیه السلامه شهیتلر ایدی اگر سین حق پیغمبر بولساک بیت المقدسه بولور ایدی پیغمبرلرنک اورنی بیت المقدس دیوب ایکنچی جواب پیغمبر صلی الله علیه وسلم طوغری معراجنه منسه معراجنه اشانمالار ایدی ناینکه بیت المقدسه باروب قریشلرنک کروانندن بیت المقدسنک علامتلرنن خبر بوردی بس بارچدهسی اشاندیلاو اما مشرکلر تمام قارشیلقرلرنن ایمان کیلترمه دیلر . سؤال: رسول علیه السلامنی تونله معراجنه ایلتمکگه سبب نی ایدی؟ جواب: منافقلر برله موافقلر صدیقلر برله زندیقلر خلق آراسنده معلوم بولسون اوچون ایکنچی جواب عاشق معشوقغه محب محبوبغه تونله قاوشور . سؤال: رسول علیه السلامنی معراجنه ایلتمکگه سبب نی ایدی؟ جواب: کوز فرشته لری محمد علیه السلامنی کورورگه مشتاق بولدیلاو . ینه بر جواب حق سبحانه و تعالی آیت الکرسینی ایندرگاندنه بیتمش مک فرشته برله ایندردی جبرائیل شهیتدی یا رسول الله امتکنن بر کسه نه عمر اچنده بر مرتبه آیت الکرسینی اوقوسه حق تعالی کرسی قدرنجه ثواب بیرر دیدی پیغمبر علیه السلام بو سوینچ خبرنی ایشتب کرسینی کورورگه قزدی شونک سببلی معراجنه منوب کرسینی کوردی ییدی قات بیر ییدی قات کوزکن الوغراق

كرسى ياشل زبرجددن ياراتلمش آيت الكرسى كرسىگه يازلمش كرسىنىڭ اوڭ ياغنده اون ملك صول ياغنده اون ملك آلدنده اون ملك آرتده اون ملك كرسى بار هر كرسىده بر فرشته اولطرمش آيت الكرسى او قورلر- ينه بر جواب ابو طالب و خديجه كبرى وفات بولغاچ مشركلر پيغمبر صلى الله عليه وسلمگه بيك جفا قىلد يلار خورلاومى ياكه سوگومى بولسون پيغمبر عليه السلام بيك خفالاندى قايردى حق سبحانه و تعالى پيغمبر عليه السلامنى تسلى قىلويغى كوكلن يواتو اوچون اوزىنىڭ عباىب حكمت و علامتلىرن كورسه تىدى پيغمبر مز صلى الله عليه وسلم عرش كرسىنى اوجماخ تىوغنى كوروب بارچه مشركلردن كورگان جفا و همتلىرى اونتولدى شونىڭ اوچون پيغمبر عليه السلام اصلا قومينه بد دعا قىلمادى بس امتلىرینه تىوش هيچ آدمگه بد دعا قىلماسونلر اوزىنىڭ اشن اللهغه تابشسونلر.

محمد صلى الله عليه وسلمنىڭ مدينه منوره ده بولغان بعض احوالى معلوم اولته اهل اسلامنىڭ تارىخى پيغمبر مز صلى الله عليه وسلمنىڭ مدينه گه هجرت يعنى كوچوروندىن حساب قىلنن در پيغمبر مز صلى الله عليه وسلم زمانده تارىخ تورلى تورلى واقعه لردن حساب قىلغادر ايدى رسول الله دن صوڭ حضرت عمر خليفه زمانده اهل اسلامغه مخصوص بر تارىخ كيره ك دىروب اويلانوب بو خصوصه كىنگاش اوچون صحابه كراملارنى جىيوب كىنگاش قىلدى بعضيلر پيغمبر عليه السلامنىڭ توروندىن حساب قىلىق بعضيلر اول وحى كىلوروندىن بعضيلر پيغمبر عليه السلامنىڭ تولوروندىن حساب قىلىق دىيلر حضرت على كرم الله وجهه سورگه كرشوب پيغمبر مز صلى الله عليه وسلمنىڭ طووو مدتده شېه بار و حىنىڭ اول ايفووى دى معلوم تول اما پيغمبر مز صلى الله عليه وسلمنىڭ ئولومى قايسى حسرت زمانى آندىن تارىخ قويه دخينه موافق توگل بلكه تارىخنى مدينه گه هجرت قىلوروندىن قويهق كيره ك زىبرا كه مدينه گه هجرت دين اسلامنىڭ قوت طابوويند سبب بولدى يللارنى صاناغانده هجرت سببلى دين اسلامنىڭ قوت طابقانى ايسكه توشوب شادلىق حاصل بولوغه سبب بولور دىدى صحابه كرام هر قايسى معقول كوروب تارىخ اسلامنى هجرتدن باشلاپ يل باشنى محرم آيندىن تعيين قىلد يلار. هجرتنىڭ اول يلىده پيغمبر مز صلى الله عليه وسلم مدينه گه كىلگىچ كوب تورمىچى بنى نجار قبيله سندن ايكى يتىمنىڭ يورطن ساتوب آلدى شول اورنغه مسجد هم شول مسجدك قوشوب اوزينه توررا اوچون ايوصالورغه بيوردى اصحاب كرام مسجد بنا قىلورغه كرشىلر پيغمبر عليه السلام اوزى هم باشقه صحابه لر كىر بچلر كىتروب خدمت قىلورلار ايدى پيغمبر عليه السلام مكه دن ايو جماعتلىرىنى كىلترو اوچون زىب بن حارثنى بر روايتده حضرت على كرم الله

وجہگہ امر قیلدی حضرت علی کرم اللہ وجہہ پیغمبر علیہ السلام ننگ زوجہ سی سوده بنت زمعنی و مبارک قزلبی آلوب کیلدی بوسفرده زید بن حارث ہم برگہ بولوب اوغلی اسامہ برلہ زوجہ سنی آلوب کیلدی ابوبکر رضی اللہ عنہ ننگ اوغلی ہم ازیو جماعتلرن آناسن آلوب کیلدی ہجرتدن ایکی آی اوتکچاق مقیم کسنتہ لرگہ بعض نمازنی دورت وکعت قیلندی معراج دن ننگ قویاش تورودن ننگ ایکی رکعت قویاش بایودن ننگ ایکی رکعت کونفده دورت رکعت نماز ارقیلار ایسی معراج کیچہ سنده بیش وقت نماز فرض بولدی بونماز ننگ وقتلری و ہم رکعتلری جبرائیل علیہ السلام قیبتوی برلہ ثابت بولدی لیکن مسافرگہ اول فرض بولدیچہ ایکی رکعت فرض بولدی پیغمبر علیہ السلام ننگ مسجدی و ہم ازیو پییدی آی مسندہ تمام بولوب پیغمبر علیہ السلام اوز ازیینہ تشریف بیوردی ابو ایوب ازیینہ پییدی آی مدنی توردی ابو ایوب ننگ اسمی خالد بن کلیب بن نعلہ ایسی پیغمبر علیہ السلام اوز ازیینہ بر آی مدنی وقت اوتکچاق حضرت عائشہ رضی اللہ عنہانی کئیپہ ولہ دی ننگامی مکہ مکرمہ دہ بولمش ایسی حضرت عائشہ بوقت توقز یاشنده ایسی نماز وقتنی بلدیرو اوچون حضرت بلال رضی اللہ عنہنی اذان نہیتہ گہ تعیین قیلدی اذاننی پیغمبر علیہ السلام معراج کیچہ سنده ایستیش ایسی بووقت اصحاب کرام ننگ قوش کوزمہ گی برلہ پیغمبر علیہ السلام ننگ معراج دہ ایستکلن ہم کورگان اذانی ایسنہ توشوب مشروع بولدی . ہجرت ننگ ایکنچی یلندہ پیغمبر مزی صلی اللہ علیہ وسلم گہ حق تعالی صوغش قیلماق برلہ امر قیلدی پیغمبر علیہ السلام اللہ تبارک و تعالی ننگ حکمن صحابہ لرگہ بیان قیلدی مهاجرلر مکہ دن کیلگان کروانلارغہ صوغش قیلورغہ باشلا دیلر ہجرت ننگ ایکنچی یلندہ صفر الحیر آیندہ پیغمبر مزی صلی اللہ علیہ وسلم حضرت فاطمہ رضی اللہ عنہانی حضرت علی کرم اللہ وجہہ گہ نکاحلاندی پیغمبر مزی صلی اللہ علیہ وسلم متکور یلننگ صفر الحیر آیندہ مدینہ تیرہ سنده پنی ضمہ جماعتنی اطاعت قیلدیرو قصدی برلہن و ہم مدینہ تیرہ سنندن اوتکان کروانفہ بیتشک قصدی برلہن مدینہ دن بیتشہن مهاجر برلہ چقدیلر مدینہ دہ سعد بن عبادہنی امام قیلوب قالوردی ابوا اسہلی آولغہ بیتدیلر لیکن کروانفہ بیتشہ دیلر کروان اوزوب حکیتکلن پنی ضمہ ننگ شلوغسی امین لک صورادی رسول اللہ آگار امین ننگ بیردی شول شرط برلہ دین اسلامغہ دشمان بولغان کشیگہ یاردمہ بیرمہ سسک دیدی . شلوق ایکنچی یل رجب آینک عبد اللہ بن جعش اون مهاجر برلہ قریش ننگ حالن تیکشرو اوچون کیتوب بطن نخل دیگان اورنک مشرکلر ننگ کروانفہ توغری کیلوب صوغشوب کروان خلقینک باشلی عہدو بن حضرتنی قولتوردیلر عثمان بن عبد اللہ حکم بن کیسان دیگان کسنتہنی اسیر یعنی توتقون ایتوب

بارچە ماللارن آلوب مدينه گە قايتدىلار کروان خلقينىڭ باشقىسى قاچىدى دىن اسلامدە غنيمت مالينىڭ اۆلى اوشبودر عثمان بن عبدالله مال بىروب قوتولىدى حكم بن كيسان مسلمان بولدى شعبان ايندە اهل اسلامنىڭ قىيلەسى بيت المقدسدىن كعبەگە آوشدى آكارچى بيت المقدسكە قاراب نمازاوقولادر ايسى رمضانده روزە تونماق فطر صدقەسى بىرمك هم هجرتنىڭ ايلكىچى يلىدە فرض بولدى رمضاندىن سوڭ عيد نەزى هم اوقولدى اهل اسلامنىڭ ودين اسلامنىڭ قوتىنە سبب بولغان بىر صوغشى وهم اوشبويلدە بولدى. بيانى اوشبودر: قريشلىرنىڭ كروانى شامدىن مەككەگە قايتو وقتلىرى معلوم ايسى بىر كرواننىڭ باشلىقى ابوسفيان وهم عمرو بن العاص ايسى بولاردن باشقىە هم قرق كشى بار ايسى بىغەبىر مىز صلى الله عليه وسلم منكور كروانغە قارشى چغوب ماللارن غنيمت ايتىڭ اوچون صحابەلەرگە كيكاش ايتدى بارچە صحابەلەرنى حاضرلاب كروان كىلەچك بولغە قارشى رمضاننىڭ اون اوچىنچى كونىدە شنبە كون مدينەدىن چقىدىلار بىغەبىر عليه السلامنىڭ بارعسكرى اوچ يوز اون اوچ ايسى سىكسان اوچى مهاجر يعنى مدينەگە كوچوب كىلەنگان صحابەلەر قالغانى انصار يعنى مدينەلكر ايسى مهاجر كوچكچى معناسىدە انصار نصرت بىرگوچىلار معناسىدە مدينەلك صحابەلەر رسول الله ودين اسلامغە نصرت بىرگانلكلىرى اوچون انصار ديوب ئەيتلى بىغەبىر عليه السلام كروان حالن تىكشرو اوچون طلەحە بن عبدالله بىرلە سعيد بن زىدىنى شام طرفىنە بىبەردى رسول اللهنىڭ عسكرىدە بارى مقداد بن عمرو بىرلە زبىر بن العوام آتلىلەر ايسى باشقىلەرىنە بارچە سىنە بىبارى بىتمەش تەو بولوب اوچەر - دورتەر كشى بىر تەوگە آطلاندى حتى بىغەبىر عليه السلام حضرت على هم زىد بن حارثە بىرلە اوچىسى بىر تەوگە آطلاندىلار كروان باشى ابوسفيانغە بىغەبىر عليه السلامنىڭ مدينەدىن چغوى معلوم بولوب ضم ضم اسملى كشىنى تىزلك بىرلە مەككەگە بىبەردى تىزلك بىرلە قريش قىيلەسى بىزگە قارشى بىر طرفىنە چغسونلر يوق ايسە بىزنى مەد كشىلىرى هلاك قىلا ديوب شول آرادە بىغەبىر عليه السلامنىڭ آتا بىر طوغمە قىز قردەشى عاتكە توش كوردى توشىدە تەوگە آطلانغان بىركشى مەككەگە كىلوب اى آدملىر اوچ كوندن سوڭ صوغشە حاضر بولكز ديوب ئىقروور شول كشى يەنە قىبىس طاوونە منوب بىر طاش آلوب مەككەگە آتدى طاش بىرگە توشوب پارە پارە بولوب واتلوب مەككەنىڭ ھراۋىينە بىركىسەگى تىبەر عاتكەنىڭ بو توشى مەككە مشهور بولدى ابوھەلنىڭ قلاغىنە توشدى ابوھەل حضرت عباسكە آچولانوب سىزلىرنىڭ ايرلىركز بىغەبىرلك دعواسى قىلغان بىتەگان خانونلار كزىدە بىغەبىرلك دعواسى قىلا باشلادى دىدى حضرت عباس دە ابوھەلگە آچولانوب نىزاع قىلورغە باشلادىلار

شول آراده شام طرفندن توه گه آطلانغان بر كشي آشغوب كيلوب اي قريش تيز صوغش قه حاضر بولگن والا ابو سفياننى محمد عسكر لرى هلاك قيلولر ديوپ قغقرا باشلادى اول كشي ابوسفیان بيبرگان ضميمه ايردى ابوجهل قاشاب نى قيلولرغه بلهچى خلقنى صوغشقه قزدرا باشلادى بارچه مشركلر حاضرله نوب بنى عبدالمطلبك صوغشقه قصد لرى بولماسده آلاز هم قهرا جبرا حاضرله نوب مجموعسى توغز يوز ايللى كشي مكه دن چقديلر اچلرندە يوز كشي آطلی ايردى ييدى يوز توه لرى بارايردى رسول عليه السلام مدینه دن چغوب صفرا اسملى اولغه ياقن بولغاچ كروان حالن بلواوچون ايكي كشي بيبردى اول ايكي كشي ابوسفیانك بدر گه ييتگان خبرن كيترديلر موندن صوگ رسول عليه السلام ينه ابوسفیان حالن بلواوچون حضرت على وسعد وز بيرا اسملى اوج صحابه نى بيبردى آلاز بدر گه بارغاند قريشك ايكي قلىنه توغرى كيلوب يكتلر نى توتوب بيغمبر عليه السلام گه كيترديلر بومد كور ايكي يكتن بيغمبر عليه السلام خبر صورالغاچ قريشك كوب عسكر برله صوغشقه كيلووندن خبر بيريديلر بيغمبر عليه السلام عسكرده نيچه كشي ديدى بله ييز ديديلر بيغمبر عليه السلام نه يتىدى هر كون نيچه تويه چالالار بولار قايسى كون توقز تويه قايسى كون اون تويه چالالار ديديلر رسول عليه السلام نه يتىدى آلاى بولسه قريشك عسكرى توقز يوز ايله ملك آراسنه ايگان ديدى مونك صوگنده بيغمبر عليه السلام صحابه لرى جيعوب نه يتىدى كروانغه قارشى چغونيمى اختيار قىلاسز يا ايسه صوغش قيلولنيمى اختيار قىلاسز حق تعالى بوايكيسينك برسندە ميكا نصرت بيريكنى وعده قيلدى ديدى صحابه لردن بعضى بز صوغشقه حاضرله نوب چقماق بارى كروانغه قارشى چقدق ديسه لرده ابوبكر برله عمر رضى الله عنهما صوغش قيلولنى قوتله ب خلقنى صوغشقه قزدرا باشلاديلر بيغمبر عليه السلام انصارغه قاراب سز نى ته يته سز ديدى سعيد بن معاذ سوز باشلاب بز سينك بولگنده جانهننى فدا قیلوغه راضى بز الله تبارك وتعالى نى بيورسه شونى قيلگن ديب رضالق كورسه تدى بيغمبر عليه السلام صوغش قیلو الله تبارك وتعالى نك امرى فرشته لر كيلوب ميكا نصرت بيره چكلر ديوپ بارى اوج يوز اون كشي توقز يوز ايللى كشيگه قارشى صوغش قه كيتوب بدر گه ياقن اورنغه توشديلر «بدر» اول آتى . قريش ابوسفیانك سلامت قوتولغاننى بلسه لرده ابوجهل وهم مشركلر كريك ثلوجلارى صوغش قیلوغه قزدولرى بويچه حاضرله نوب بدر گه ياقن اورنغه آلاز هم كيلوب توشديلر رمضانك اون ييدنچى كوندە ايكي عسكر صف توتوب جمعه كون بر برسینه قارشى طور ديلار بيغمبر عليه السلام مبارك طاباغى برله اشاره قیلوب صفلارنى توزه تدى مين ته يتميجى هيچ قايسگن صوغش باشلاماگن ديدى . مشركلر طرفندن عتبه بن

ربيعه قردەشى شيبەنى ۋەم اوغلى وليدىنى آلروب ايكى صفىنىڭ اورطاسىنە چغوب قايسىز بىزگە قارشى كىلور لات وعزى حرمىتىنە دىوب ئچقروب باطراندى پىغىمبەر عليه السلام انصاردن عفراسملى خاتوننىڭ اوغلىرى عوف برله معاذنى خىزرج قىبىلە سىندن عىب الله بن رواحەنى بىبەردى بولار قارشى چقغاج عتبە سىز كىلر دىدى بولار بىز انصاردن دىدىلر عتبە ئەيتىدى بىز سىزنىڭ برله صوغشەرغە خورلانامىز باطر قىرىش دن كېرەك دىدى رسول الله بو سوزنى اىشتوب قىرىش قىبىلە سىندن مهاجرلرنىڭ ئلوغى عىبەدە بن حارث بن عبد المطلب غە ۋەم حضرت حمزە برله حضرت على گە چغوغة بىوردى بولار باطرقەدە مىثاللىرى بولماغان آدملىرى ايدى خصوصاً حضرت حمزە اللهنىڭ آرسلىنى ايدى عىبەدە عتبە گە حضرت حمزە شيبە گە حضرت على وليدىكە قارشى چقىدىلار حضرت حمزە شيبەنى بىر مرتبە كلچ برله بەرۈپ پارە پارە قىلۈپ جانن جەنمگە بىبەردى حضرت على ھم وليدىنى بەرۈپ ئولتۇرۈپ يوق قىلدى حضرت عىبەدە ايلە عتبە ھىچ قايروسى چىكىلمى طالاشقان ايردى حضرت حمزە برله حضرت على بارۈپ عتبەنى ئولتۇرۈپ يوق قىلدىلار عىبەدەنىڭ آياغى جراحىتلەنۈپ يىغلىغاندىن سوڭ رسول اللەنىڭ چاطرى يانىنە كىتدىلر آياغىدىن آقغان قان بى حساب ايردى عىبەدە رضى الله عنە يارسول الله مېن شىھىدى دىدى پىغىمبەر عليه السلام ئەيتىدى سىن شىھىدلرنىڭ خوجەسى بولدىڭ دىدى عىبەدە رضى الله عنە اوزى صوغشوغە كوچى يىتمەسەدە آياغىنىڭ آورتۇرون اونتوب خلىقى صوغشوقە قىزدروب ياتور ايدى لىكن اوچ كوندن سوڭ مەدىنە يولنىدە وفات بولدى رضى الله عنە مشركلر اوچ باطرلارنى بىردن ھلاك بولغاچ غىرتلەنۈپ مسلمانلەرغە قىمەت قىلدىلار صوغشوقە كىردىلر پىغىمبەرمىز صلى الله عليه وسلم ابو بكار برله چاطرندە اولتۇرۈپ يارب وعەق قىلمىش نصرىنى بىر دىوب مىناجات قىلۈپ عىسكەرگە قاراپ بوكون شىھىد بولغان كىشى گە فردوس اوجماخى دىوب ئچقورر ايدى اصحاب كرام بىر برسنى قىزدروب غىرت وقايتلىق برله صوغش قىلورلار ايدى خصوصاً حضرت حمزە بىر آرسلىن كوك اولڭدن كىلگانلرنى بىر ياققە سولدىن كىلگانلرنى بىر ياققە سورۈپ صفارنى بىرتوب بورر ايدى حضرت على ھم بىر طرفدىن آچ بورى كوك صفىلرنى بوزماقەدە وطارا تەماقەدە ايدى مسلمانلرنىڭ باطرقىل بىرلە صوغشماقەدە جىرائىل عليه السلام فرشتەلر برلە كىلۈندىن اسلام طرفىنە جىكو توشوب مشركلر چىگونە گە باشلادىلر مسلمانلر قىرىش لرنىڭ نىچە نىچە ئلۇغلارنى ئولتۇردىلر ابو جەھلنى ھم ئولتۇرگە تەلرلر ايدى عفراتلى خاتوننىڭ يىدى اوغلى صوغش دە حاضر ايدى عفراننىڭ معاذ برله معوذ اسملى اوغلى عبد الرحمن بن عوفنىڭ يانىنە باردىار بىزگە ابو جەھلنى كورسەت

دیدیلىر اول وقت ابو جھل عرب يكتلرن صوغشقه قردروب طور ایدی ابن عرف ئه نه
 ابو جھل شول دیوب کورسه تىدى درحال ایکی یکت ابو جھل گه توغرى صف یورتوب
 کیتوب پاره پاره قیلوب ابو جھلنى آطندن توشردیلر ابو جھل مدینه خلقن بیك خور
 کورورونن بولارنك ئوتروونن بیك عارلانه دی حتى معاذ قلیچ برله صوقغانده کاشکی
 مینى قریش دن بر کشى ئوتروسه نى خوش بولور ایدی دیوب قچقردی شول آراده رسول
 الله ابو جھل دن بر خیر کیتورگه عبدالله بن مسعود حضر تلرینى بیبهردى عبدالله بن
 مسعود ابو جھلنك یغلان اوزیننه توغرى کیلوب ابو جھلنك صاقالندن توتوب کورگه
 اوستینه باصوب ای الله نك دشمانى باشکنى کیسه من دیدى ابو جھل نك جانى چماغان
 ایدی کوزن آچوب ای قوی کتوچیسى بیك یوغارى منگانسك غالبلى قای طرفه
 دیوب صورادی عبدالله بن مسعود قای طرفه ایکانن کورسك البته اسلام طرفه دیوب
 باشن کیسوب قلاغینه یب طاغوب اوستره رسول الله نك حضورینه کیتوردى رسول الله
 بو حالدن شاد بولوب بوا متنك فرعونى اوشبو ایدی دیدى ابو جھلنك ئولووی مشرکلرنى
 قاوشاتى تمام قاوشادیلار مشرکلرنك قایسى اسیر بولدى بارى قاچقانلارى قوتولدى
 قریش نك بر نهجى درجده الوغسى امیه خلق برله اوغلى علی نى عبدالرحمن بن عوف
 اسیر ایتوب کیلتردى امیه کیلوده صوغشقه قاراب عبد الرحمن بن عوفن شول
 صفلرنى بوزوب یورگان آسلان کم دیدى اول دخى حمزه دیوب جواب بیردى.
 امیه آه بزنى هلاک قیلوب بو حال گه توشرگان شول کشى دیدى. امیه مکه ده مسلمانلارنى
 جفا قیلوچین بولوب خصوصا حضرت بلال گه کوب جفا قیلغان ایدی حضرت بلال
 امیه نى کورگاج فرصت نابوب ای آدملر مشرکلرنك بوزغراغى امیه نى ئولترکز دیوب
 قچقرورى برله معاذ بن عفرا برله انصاردن برکشى درحال امیه برله اوغلى علی نى یوق
 قیلدیلىر حاصل الکلام قریش عسکرى تمام جیکوب اسیر بولغانلردن باشقه لرى مکه گه
 قاچدیلار اهل اسلام تمام غالب بولوب بىرده صوغش اورننده قالدیلار موندن صوگ
 بیغبر علیه السلام شهیدلرنى تیکشردى شهیدلر بارى اون دورت بولوب آلتى مهاجردن
 قالغانى انصاردن ایکانى معلوم بولدى قریش عسکرندن دخى یتیم کشى ئولترلمش
 ایدی. مشرکلردن یتیم کشى اسیر بولدى رسول الله نك آتاسى برله بر طوغه
 قرده شى عباس عقیل بن ابى طالب و حارث بن عبدالمطلب رسول اکرم نك قزى
 زینبى آغان ابوالعاص قریش نك زورلارندن ایدی آلاهم اسیر توشدیلىر بیغبر
 علیه السلام بو سوینچنى ئه يتورگه زید بن حارث رضى الله عنه نى مدینه گه بیبهردى
 اسیرلرنى قاچماسونلر دیوب بارچه سن به یله تىدى حضرت عباس دخى باغلى بولغانن

كیچن پیغمبر علیہ السلامنڭ كوزینه یوقو کره دی حضرت عباس اوچون بورچلدى صحابه لر مونی آڭلاب حضرت عباسنڭ به یله ون چیشدی یلر اسیرلر حقنده وهی برله حکم معلوم بولماغان اوچون پیغمبر علیہ السلام صحابه لرگه کیگاش ایتمدی حضرت عمر دخیده سعد بن معاذ ئولترو دن باشقه چاره یوق دیسه ده رسول الله مونار راضی بولما دی باشقه لرگزی ئه یته سزیدیدی حضرت ابوبکر هر قایوسندن باش آقچه سی آلوب قۇتولر رفق معقول بولسه کبره ك رسول الله هم بوسوزگه راضی بولوب بارچه صحابه هم راضی بولوب اتفاق قیلشدیلر باری عقبه بن معیط برله نضر بن حارث نی ئولتردیلر آلتمش سیکز اسیرنی بارچه صوغشده قالغان قورالار و ماللار برله مدینه گه آلوب قایتدیلر پیغمبر علیہ السلام مدینه گه قایتقاچ اسیرلرنی صحابه لرغه نار اتوب یغشی تریبه قیلکزدیوب بیوردی اسیرلرنڭ باش آقچه سی دورت یوزدرهم یتمش صوم مقداری تعیین قیلنوب مکده آقچه سی بولغانن قرده شی کیلوب توله ب آلوب کیته باشلادیلر حضرت عباس صوغشقه چقغانده اوزینڭ خاتونی فضل آناسینه کوب آلتون بیردب مین صوغشده هلاک بولسام بو آلتون سیگنا وهم بالالارمه بولسون دیگان ایدی بو سرنی خاتونی برله ایکنندن باشقه هیچ کم بلیدر ایدی اوزی برله بولغان آلتون صوغشده قولندن آلتانلار ایدی رسول علیہ السلام حضرت عباسغه اوزڭ اوچون هم قرده شلرڭ اوچون آقچه بیروب اوزگزی توتقوندن قوتقارگن دیدی حضرت عباس جوانده مینم هیچ آقچه م یوق بار آقچه منی صوغشقه آلوب کیلگان ایدم قولمندن عسکرئنگ قایسیدر آلدی دیدی پیغمبر علیہ السلام ئه یتدی فضل آناسینه بیروب قالدرغان آقچه کزگه یتتدیر دیدی حضرت عباس بونی ایشتکاج عجبکه قالوب بو آلتونلار منی سیگنا کم ئه یتدی دیدی پیغمبر علیہ السلام الله تبارک و تعالی خبر بیردی دیدی وهم ام فضل یعنی فضل آناسینه ئه یتکان سوزلرنی ئه یتدی. حضرت عباس مینم فضل آناسینه ئه یتکان سوزلر منی هیچ کم بلیدر ایدی مین گواهلوق بیره من سین حق پیغمبر سن دیوب کلمه شهادت کیلتوروب اسلام برله مشرف بولدی آنڭ آرتندن عقیل بن ابی طالب نوفل بن حارث بن عبد المطلب مسلمان بولدی بدر صوغشده اهل اسلام مشرکلرنی جیکوب دین اسلام قوت تابدی یهودلردن کوب کشی البته بو دین حق دیوب مسلمان بولدیلر مشرکلر بدر صوغشندن جیکلوب قایتوب ئولگان کشیلری اوچون بر آی حسرت چیکدی یلر ابولهب خسیس بو واقعه دن غایت خفا بولوب بر آطنا آورب جانن جهنمگه بیبهردی حضرت عثمان رضی الله عنه نڭ زوجه مکرمه سی رقیه بدر صوغشی وقتنده وفات بولدی حضرت عثمان هم شول سببلی بدر صوغشینده بارماغان ایدی پیغمبر علیہ السلام قایتقاچی قزی رقیه نی

کومگاسلر ايدى بنى قينقاع صوغشى سويق صوغشى کدر صوغشى هم بوايکنچى يلد بولدى.

هجر تنگ او چنجى يلنده بولغان حاللر .

رسول اکرم صلى الله عليه وسلم ربيع الاول آينده حضرت عثمان رضی الله عنه گه ام کلثوم اسملى قزىنى يئنه نکاحلاندى رسول الله صلى الله عليه وسلم شعبان آينده حضرت عمرننگ طؤل قزى حصه نى نکاحلاندى ام المساکين زينب رضی الله عنها نى هم نکاحلاندى لکن ايکى آيدن زينب رضی الله عنها وفات بولدى کمب بن اشرف ديگان جهود مسلمانلارنى تلى براه رنجته ايدى پيغمبر عليه السلامننگ اذنى برله تولتزلدى وهم سلام آتلى يهودنى تولتزلدى مشهور احد صوغشى هم اوشبو يلد بولدى . بياني اوشبودر: بدر صوغشندن قايتچاق بر آيدن صوگ مشرکلر جييلوب ابوسفیان بن حربننگ يانينه باردیلر محمد بزنگ الوغلامزنى شرافتلولرمزنى تولتزدى البته اوچ آلماق تيوش بولدى گروان برله قايتقان مالنى ايبه لر يئنه بيرميچى ساتوب عسکرگه توتيق وهم تورى قبيله دن عسکر جييلوب کوب عسکر برله بارساق محمدنى چيگه ريزديلر ابوسفیان هم معقول ديوب ماللرنى ساتورغه باشلادیلر دورت کشىنى مکه تيره سفده بولغان مشرکلرنى صوغشقه چاقورغه ييبه رديلر بودورت کشى چاقروب يۇرودى برله تورى قبيله دن ايکى ملگ عسکر جييلوب کيلدى مکه ننگ اوزندن هم ملگ عسکر حاضرله نوب مجموع اوچ ملگ عسکر مکه دن چقدیلار حضرت عباس بو وقت مکه ده ايدى تيز بر آدم طايب پيغمبر عليه السلامغه خبر بيردى حضرت عباس ننگ مسلمان بولغانى مکه خلقينه اول وقت معلوم توگل ايدى قاچان پيغمبر عليه السلامغه خبر کيلدى ايرسه تحقيقلار اوچون حباب بن المنذر اسملى صحابه نى ييبه ردى حباب باروب مشرکلرنگ احد طاوى ياننده عينين ديگان اورنغه کيلگانلرنى خبر کيلتزدى پيغمبر عليه السلام صحابه لر برله کيگاش ايتوب مدينه دن چقى صوغشيق ديدى بعض صحابه لر موافق ديدیلر اما بعض صحابه بز مدينه دن چقى صوغشاق دشمان بزنى ضعيف کوررلر بواش بزگه عارلک ديدیلر خصوصا حمزة مدينه دن چغوب صوغشابز بوق ايرسه بزگه عار ديدى پيغمبر عليه السلام هم چاره سز راضى بولدى بارچه صحابه لر حاضرله نوب مجموعى ملگ کشى بولوب احد طاوينه چقدیلار يهودلر باشلى منافع عبد الله بن ابى سلول اوچ يوز قدر اوزيننگ قومی برله رسول اللهغه ايبه روب چققان ايدى احدکه کيلگياچ کيرى قايتوب کيتدى اسلام عسکرى ييدى يۇز قالدى ايکى عسکر قارشى کيلوب صفلارنى تزدیلر اهل اسلام عسکرى احد طاون آرتلارنده قيلوب مدينه گه قارشى تورديلر عسکرنگ صول طرفنده

بر آراق بولوب مشركلر شوندىن كروب اهل اسلام عسكربنه حمله قىلو اهتمالى بولغانقه كوره پيغمبر عليه السلام ايللى كشيلى شول آراغه قويدى مينا امر قىلى بو اورنىن كوچه كز ديدى پيغمبر عليه السلام قولينه، بر قلچ توتوب بوقلچنى حقى برله كم آلوردىوب ندا قىلى مينا آلورمن ديوب ئه يتوچى كوپ بولسه ده پيغمبر عليه السلام تكرر فقردى ابودجانة اسملى صحابه يار سول الله اول قانچنك حقى نى ندرسه ديدى مونك حقى اولوب بو گلوب يتكانچه مشركلر برله صوغشماق ديدى ابو دجانة قبول ايتدم انشاء الله حقن چغارمن ديوب قلچنى آلدى پيغمبر عليه السلام هم ابودجانة گه بيرونى نيت قىلغان ايدى چونكه ابودجانة غايت باطر آدم ايدى لکن فقير بولغانينه كوره قلچى اوتمهس ايدى اوشبونك اوچون پيغمبر عليه السلام اوتكن قلچ بيردى مشركلرنك فلاگى عبدالدار بالاسى طلحه بن ابى طلحه قولنده ايدى اوڭ ياغنده خالد بن وليد ايدى اول وقت خالد بن وليد مسلمان بولماشان ايدى صول ياغنده عكرمه ابن ابى جهل ايدى اول هم مسلمان بولماغان ايدى اهل اسلامنك علمى يعنى فلاگى عبدالدار بالاسى مصعب بن عميرنك قولنده ايدى اوڭ ياغنده حضرت حمزه صول ياغنده حضرت على آژدها كوك طورلار ايدى پيغمبر عليه السلام عسك اورتاسنده بولوب ابو عبدة بن الجراح سعد ابن ابى وقاص مقداد عكاشه ابوسلمة بن الاسد پيغمبر عليه السلام تيره سنده پيغمبر عليه السلامنى صاقلاو اوچون تعيين قىلغانلر ايدى ايكي عسكك تمام صفلانغان صوگنده مشركلرنك فلاگ ايبهسى طلحه ايكي صف اورتاسينه چقوب باطر استهدى حضرت على قارشى چقوب باشينه بر قلچ توشروب جانن جهنگه ييبهردى آندن فلاگنى عثمان بن ابى طلحه آلدى آنى هم درحال حضرت حمزه پاره پاره قىلى آندن صوڭ فلاگنى سعيد بن ابى طلحه ديگان مشركل آلدى آنى سعد ابن وقاص اوق آطوب ئوتوردى فلاگنى رافع بن طلحه آلدى اول هم ئولدى عبدالدار بالاسندن رهندين ايدى كشى ئولترلدى بس بر يولى ايكي ياق عسك صوغشقه توتوندى حضرت حمزه بر ياقدن حضرت على بر ياقدن آرسلان كوك صفلرنى بوزوب صوغشرايدىلر ابودجانة قلچى برله صوغشقه كروب اوگنده هم صولنده غى مشركلرنى پاره پاره قىلور ايدى حتى صفلارنى بوزا بوزا قريشك خانونلرينه ييتدى ابوسفیان خانونى هندنى ئولترمكچى بولسه ده رسول الله قلچى برله خانون كشيلى ئولترو كشيلىك توگل ديوب كيرى چيگوب صوغشقه توتوندى حتى ابودجانة دن كورلگان بوكونكى باطرق اصلا كورلش توگل ايدى حمزه مشركلرنى بديرده قرغان كوك قروب يورر ايدى شول سببلى مشركلر آه شونى ئولترسهك ديوب ئه يتسه لرده يانينه بارماق ممكن توگل يانينه بارسه ئولودن باشقه چاره يوق ايدى جببر ديگان مشركل اوزينك قلى وحشيگه حمزه نى ئوتترسهك سيني آزاد

قىلدىم دىدى ھىند اول سوزنى ايشتوب ھمزەنى ئوتسەڭ فلان قدر مال بىرورمەن
 دىدى وحشى ھەمان ھىزەنى ئولترو قصىنە توشىدى لىكىن توگل ايدى
 بو وقت اسلام عسكىرى جىگوب مشركلر چىگنە باشلادىلار صوغش قە قىرورب بىت
 ئەيتوب طورا تورغان مشرک خاتونلارى ھىم طاولارغە قاچىلار مسلمانلر صوغش
 اورننە قالغان ماللارنى ھىم قورالارنى آلورغە كرشىدى مذکور آراقغە پىغمبر عليه
 السلام قويغان ايللى كشى بىزدە غنىيەت مالدىن قورى قالىپق دىوب اورنلارنى
 كىتىلەر عبد الله بن جبیر رضی اللہ عنہ نى قدر كىتمە ئىز رسول اللہ دن رخصتسز دىوب
 ئەيتسەدە طكلامادىلر بارى اول آراقغە سىكز كشى قالدى. خالد بن ولید صوغشقا
 اوستا بولغانلدىن شول آراقدىن عسكىر آرتىنە توشوب صوغشقا فرصت قارار ايدى
 لىكىن ايللى كشى طورودن چارەسز يورىدىر ايدى بوكشىلر اورننە قوزغالغاج
 آراقغە كىلوب كىردى عبد الله بن جبیر نى يولداشلارى بىلە سىكزئە ئولتردى
 موندن صوڭ اسلام عسكىرىنىڭ آرتىنە توشوب صوغشقا توتوندى مسلمانلار بوھالىنى
 كوروب نى قىلورغە بلەيچى شاشوب كافرلر بىلە صوغشاپن دىوب بىرسن بىرسى قىرورغە
 باشلادى حضرت ھمزە حضرت على ابودجانە نى قدر اجتهاد قىلسالارە قوت مشركلر
 طرفىدە توشوب اسلام عسكىرى چىگنەگە تارالماغە باشلادى جبىرنىڭ قلى وحشىنىڭ
 بار مقصودى حضرت ھمزەنى ئولترو بولغانغە بىرطاش آرتىنە پوصوب طوروب حضرت
 ھمزەنىڭ غافل وقتى قاراپ حضرت ھمزەنى شەھىد قىلدى پىغمبر عليه السلام بعض
 صحابەلر بىلە اورننە ھەمان طوردى مشركلر نى قدر پىغمبر عليه السلامنى ئوتروگە
 قصد قىلسەلدە حضرت على قارشى كىلگان مشركنى ئوتروب توروندن قوتلرى
 يىتەس ايدى لىكىن مشركلر طاش آتوب پىغمبر عليه السلامنىڭ ايرىن ياروب
 برتشن صندردىلار ياكاق باشىنە ھىم طاش تىيوب جراحتلەندى بوكون حضرت علمىن
 كورلىگان باطلوق آتا بىرطوغە قىردەشى ھمزە رضى اللہ عنہ كوك بىر آرىلان بولوون
 بىلەردى . ملعون ابن قەيە عبد الله آتلى مشرک محمدنى كورسە تىكز ئولترومەن دىوب
 يوروب مصعب بن عمىرنى شەھىد قىلدى مصعب بن عمىر صوغش كىيىمى كىگانە پىغمبرمىز
 عليه السلام گە اوخشار ايدى ملعون ابن قەيە مصعب نى رسول اللہ دىوب بلوب ابوسفیان غە
 باروب محمدنى ئولترومەن دىدى ابلىس ملعون ھوادن محمد ئولى دىوب ئىقردى ابلىسنىڭ
 مرادى اهل اسلامغە تشویش توشور ايدى بوخبر نى ايشتكاچ پىغمبر ئولگاچ بىزگە نى قالدى
 دىوب طارالدىلار بعضىلرى رسول اللہ ئولسە اللہ بار دىوب ھەمان صوغشدىلار وھال آنكە
 پىغمبر عليه السلام صحابەلرنىڭ ئلوجلارى بىلە اورننە طوروب صوغشلا ر ايدى حضرت
 ابوبىكەر عمر عبد الرحمن بن عوف حضرت على ابودجانە بولاردن باشقە اون بىش

صحابه بار ایدی مشرکلرنڭ قلعج برله کیلگانن حضرت علی برله ابودجانہ پاره پاره
 قیلور ایدی اوق و طاشقه هر قایو صحابه پرده بولور ایدی حضرت سعد بن وقاص
 اوق برله کوب کافرنی ثوترر ایدی حتی سعد بن وقاص حضرتلری بو کون ملک اوق
 آندی دیوب مشهوردر بولار شول حالده صوغش قیلوده ایکان کعب بن مالک دیگان صحابه
 پیغبر علیه السلامنڭ سلا متلگن طاو باشندن کوروب تیره سنده بولغان مسلمانلارغه
 رسول الله سلامت ئولمه گان ایکان دیوب فچقردی مسلمان بکتلری جیبولوب کیلوب رسول الله
 یانینه غیرت برله ینه صوغش قیلورغه باشلادیلر حتی مشرکلرنی جیکه باشلادیلر مشرکلر
 بو اشبز تمام بولماس آخری یخشی وقتده کیتو کبیره ک دیوب صوغشندن توقنادیلر
 لکن ابوسفیان پیغبر علیه السلامنڭ ترکمی ئولکمی ایکانندن خبر بله سی کیلوب
 طاو باشندن فچقردی آرا گزده محمد باری دیدی پیغبر علیه السلام هیچ قایسگز
 جواب بیرمه گز دیدی هیچ جواب بیرمه دیلر ایکنچی مرتبه ده ابوسفیان ابوبکر باری دیدی
 اوچنچی مرتبه عبر باری دیدی بولارنڭ هیچ قایوسندن جواب بولماغاچ ابوسفیان بولار
 باریسیده ئوتولگان ایکان دیدی حضرت عمر سوزگه کرو شوب ای اللهنڭ دشمانی یالغان
 سوبلیسڭ صورغان کشیلرک بارده ترک دیدی. ابوسفیان ای عمر صوغشده جیکو
 چیرات برله ایکان بوکون بدر صوغشینه برابر بولدی دیدی حضرت عمر نه یندی صوغش
 برابر بولسده ئولکلر برابر توگل بز دن ئولگان کشیلر اوچماخده سزدن ئولگان کشیلر
 تموغده دیدی ابوسفیان نه یندی ای عمر توری نه ییت محمدنی ئولتر دکمی دیدی
 حضرت عمر نه یندی والله ئونرمه دکز سوبله گان سوزلرکنی بارن ایشتوب طورا دیدی
 ابوسفیان عمر یالغان سوبله مهس محمد نری بولغاچ بزگه مکه گه قایتودن باشقه چاره
 یوق دیوب بارچه سی مکه گه قایتوب کیتدی پیغبر علیه السلام شهیدلرنی تیکشردی
 حضرت حمزه نی کوردی نه فی پاره پاره بولغان بورنی قولاغی کیسلگان بو حالنی کوروب
 پیغبر علیه السلام حضرت حمزه اوچون کوب قایغردی اصلا بوقدر قایغرعغانی یوق
 ایدی مگر حضرت حمزه نڭ بورنن قولاغن ابوسفیان خاتونی هند کیسدرگان ایکان
 آندن صوڭ قارادیلار اهل اسلامدن یتش کشی شهید بولغان بارچه سینمه رسول الله
 نماز او قوب ایکشهر ایکشهر برقبرگه قویدر ب دفر قیلردی حضرت حمزه نی عبد الله
 بن جحش برله برقبرگه قویدر بولار مشرکلرنڭ ئولگاننی اوطنزغه یاقن ایدی قریش
 عسکری برنیچه کون کیتکاج ابوجهل اوغلی عکرمه آباق اوره طوروب محمدنڭ عسکری
 بوقدر بوزولغاچ بزنی اوچون قایتابز کیری مدینه گه باروب اشلرن تمام قیلیق
 دیدی مرکز قارشى صفوان بن امیه کیری بارو مصلحت توگل آنڭ اوچون اوس
 هم مزرج قبیلهری ئولگانلرنڭ اوچلرن آلو اوچون جیبیلورلارده اشبز او بلاغانچه

بولماس غالبلىق بىرلە قايتوومز آرتق بولور دىنى ابوسفيان اويلانوبىراق مدينه گە بارونى معقول كوردى بويىردە عبد الله بن عمر المزنى بار ايكان آشغوب مدينه گە باروب قريشلىرنىڭ حالىدىن خىبر بىردى پيغمبر عليه السلام يىنە اھك صوغشىنە بارغان كشيلىرنى حاضرلەب آلتى يوز اوپز قدر عسكەر بىرلە مدينەدن چغوب ھىرا^۱ الاسد ديگان اورنغە يىتتى معبد اسملى بىر كشى مگەگە بارا ايكان بولمە پيغمبر عليه السلامغە توغرى كىلىدى احددە شھيد بولغانلارغە تعزىھ قىلوب يولىنە كىتتى معبد اول وقت مسلمان بولماسەدە كۆلگىن اهل اسلامنى دوست كوررايدى معبد مدينه گە كىلە طورغان مشركلرگە باروب يىتتى ابوسفيان ئەيتتى اى معبد آرتكە نى نەرسە كوردك نى نەرسە بار دىدى معبد ئەيتتى ھىچ عجب نەرسە كورمەدم مگر محمد كوب عسكەر جيىوب آرتكردن كىلە مونك كوك كوب عسكەرنى عىرەك كورگەنم بوق اوتكان يولنى صوغشە بولماغان يكتلر ھر قايسى حاضرلەنگانلر ھىرا^۱ الاسد ديگان اورنغە يىتدىلر دىدى صفوان بن أمية ئەيتتىم بيت مین سزگە مەنە مین ئەبتكان سوز كىلىكىمى تىز مگەگە قايتوب كىتتىك دىدى ابوسفيان ھم خوف كە توشوب مگەگە قايتوب كىتدىلر معبد مسلمانلارنى ياھن كورگانىنە كورە مشركلرگە خوف سالوب مگەگە قايتاروب يىبەردى بولارنىڭ كىتووندىن پيغمبر عليه السلامغە ھم خىبر بىردى مشركلرنىڭ قايتووندىن بىزگە انشاء الله خىر بولور دىوب رسول عليه السلام ھم صحابەلر بىرلە مدينه گە قايتتى .

ھجرەتنىڭ دورى تىنچى يىلندە بولغان واقىعەلەر .

صفرا الحىر آيندە پيغمبر عليه السلامغە بىرگورە آدم كىلوب بىز بنى فضل قىبىلەسندىن آرامزدە مسلمان بولغان كشيلىر بار بىزگە دىن اسلام ھكىم قرآن اوبىرە تورگە كشيلىر يىبەرسەك يورۇمىزدە دىن اسلام قوت تابار ايدى دىوب استاذلار صرادىلر پيغمبر عليه السلام اون كشى يىبەردى بولك بولارغە مشركلر قارشى كىلوب سىگىزىن ئوتردىلر ايكسنى مگەگە ايلتوب ساتدىلر بوسى ھىبىب بن عدى ايكىنچسى زىد ابن اللثنە اسملى صحابە ايردى شولوق صفرا الحىر آينەك نجد قلاسىدىن ابوبرا عامراسملى كشى كىلوب نجدكە صحابەلرگىن بىرنىچە كشى يىبەرسەك شايىد اسلام دىنىن قبول ايتەرلر ايدى دىوب پيغمبر عليه السلام انصاردىن يىتمىش صحابەنى يىبەردى لىكن نجد خالقىنىڭ باشلىقى عامر بن طفيل ابوبرا قىبىلەسندىن باشقە بولغۇچى بنى سليم قىبىلەسندىن خلق جيىوب بارچە مسلمانلارنى شھيد قىلدى مگر كعب بن زىد ديگان صحابە قوتولوب پيغمبر عليه السلامغە كىلوب خىبر بىردى پيغمبر عليه السلام نىك خفا بولدى لىكن بو يىتمىش كشى تمام شھيد بولغانچە صوغشىدىلار شول سببلى بو واقىعەنى بئر معونە صوغشى دىب ئەيتەرلر .

مدينه گه ايكي پره شكه لك بيرده بنى نضره قبيله سى يهوديلر ايدى هجرتنك اول يلند
 پيغمبر عليه السلام آلارنى ايوانغه دعوت قيلغاچ امين لك تله گانلر ايدى پيغمبر
 عليه السلام هم مينم دشمانلارمه ياردهم ايتمه سسز ديوب شرط قيلوب آلارغه امينك
 بيرگان ايدى احد صوغشى وقتنده دخينه آندن صوك رسول اللهغه خيانت قيلماقنى
 قصد قيلد ييلار جبرائيل عليه السلام بولارنك حالندن پيغمبر عليه السلام غه خبر بيردى
 رسول الله صحابه لرني جييوب بنى نضير قبيله سينك اوستينه باردى بنى نضير قبيله سى
 دخينه امينك صوراسه لارده پيغمبر عليه السلام اورنلرند تۇررغه امينك بيرمه دى
 بالضرور تۇريره لرينه توي آغان نهرسه لرني آلور اوللارندن چغوب كيتديلر بولاردن
 كوب مال قالدى دخينه اوچ يوز قلچ قالدى پيغمبر عليه السلام بومال وقلچلارنى
 بارچەسن مهاجرين گه بولوب بيردى انصارلر رضا بولديلر بزرگه غنيمت مالى يوق ديب
 كوكللرن بوزماديلار اوشبو دورتنچى يل ابوسفیان ايكي يوز عسكر برله ينه صوغشنى
 نيت قيلوب چقدى رسول اللهغه خبر بولدى رسول الله صلى الله عليه وسلم ذوالقعده
 آينك مدينه دن مك يارم عسكر برله ابوسفيايغه قارشى چقدى ابوسفیان رسول الله نك
 عسكرن كوروب قورقوب قايتوب كيتدى موندى صوك اسلام عسكرى هر كون قوت
 ورواج طابدى قريشك قوتى ورواجى بيرگه باتدى بو يلند پيغمبر عليه السلام ام
 سلمه نى نكاملاندى وهم بو سنده حضرت فاطمه دن حسين رضى الله عنه توغدى وهم
 اوشبويل پيغمبر عليه السلام زيد بن ثابت غه يهودلر تان يازوون اويره نورگه بيوردى
 زيد بن ثابت تيز زمان بهود وسزير نييلارنك تلى ويازولارن اويره ندى بو طائفه لرگه
 خط يازاسى بولسه حضرت زيد بازار ايدى هم كيلگان خطلارنى او قور ايدى.

هجرتنك ييشنچى يلند بولغان واقعاتلر .

پيغمبر عليه السلام بويل مك عسكر برله « دومة الجندل » اولينه باردى دومة الجندل
 مدينه دن شام طرفنه ايردى دومة الجندل خلقى صوغشيجى اوللارندن چغوب قاچديلر
 سلمان الفارسى بويل مدينه گه كيلوب مسلمان بولدى فارسى يعنى موس مملكتندن
 بولغانلى اوچون فارسى ديب معروف ايدى پيغمبر عليه السلام بويل زيد بنت
 جهشنى نكاملاندى خندق صوغشى هم بويلد بولدى . بيان اوشبورد : بنى نضير
 يهودلرندن بر گروه مكه گه باروب مكه قريشلرن صوغشقه قورديلر آندن نهك كه
 باروب غطفان بنى سليم قبيله لرينه اغوا قيلوب قريش عسكرينه قوشلوني مصلحت
 قيلد ييلار ابوسفیان دورت مك قدر عسكر جييوب مكه دن چقدى نهك طرفندن آلتى مك

عسکر كیلوب قریش عسکرینه قوشلدى مېوعسى اون ملك عسکر بولوب مدينه گه
 يوندك يلىر پېغمبر عليه السلام بولارنىڭ صوغشقه چغووندىن خبردار بولوب صحابه لرگه
 كيكاش قىلدى مدينه دن چقميغنه قارشى طورونى مصلحت كوردى بارچه صحابه راضى
 بولدىلار سلمان الفارسىنىڭ اشارتى براه مدينه تيره سینه يلفه يعنى خندق قازونى
 معقول كوروب صحابه لر بارچه سى كانا قازورغه توتنوب اون بيش كون اچننه
 كاناونى تمام قىلدىلار شول اراده قارا بولوط كوك مشر كلرنىڭ عسكىرى كورنىدى قريش
 عسكىرى مدينه نىڭ قۇياش بايوشى طرفينه باشقه قبيله دن كىلگان عسكىر مېچنە نىڭ قۇياش
 چغوشى طرفينه توشوب صفلارن تزدىلر پېغمبر عليه السلام هم اوچ ملك عسكىر
 حاضرلپ مدينه تيره سینه صفى تروب قويدى دشمان عسكىرى ايكى طرفن مدينه
 خلقن تمام قرر اوچون ياقنراق كىلك يلىر ايسه نى كورسونلر مدينه تيره سى تيرن كانا
 مدينه گه كروب صوغشورغه نى قدر اجتهاد قىلسه لردە اوتەر اورن بوق مدينه گه كره
 آلماغاج اوق آتوب طاش آتوب صوغشورغه توتندىلار اسلام عسكىرى هم اوق طاش
 آتدىلر نيچه كونلر بو روش عبر اوتكاردىلر مگر بر كون عمرو بن عبدود ديگان
 مشرك آنىڭ آرتىنن عكرمه بن ابوجهل هبیره بن ابى وهب نوفل بن عبدالله ضرار بن
 الخطاب مرادس بن محارب بر تار پيىردن مدينه گه كىلوب كىردىلر عمرو بن عبدود
 عرب اچننه اوخشاشى بوق بر باطر ايدى نيچه نيچه صوغشلارده خلقلارنى قىرمش
 ايدى بومرتبه ده اهل اسلام قارشوسينه كىلوب نعره اوروب قچقردى كىلوب سوزلر
 سويلەپ غيرت برله قاسكز مېكنا كىلە سز باطر كز بارمى ديدى هيچ كېم چغارغه باطر چىلق
 قىلما دى الله نىڭ آرسلا نى حضرت على يارسول الله عمرو گه قارشى مېن چغامن ديدى
 رسول الله ياعلى اولطر بو عمرو بن عبدود ديدى حضرت على دى تىكرار رخصت
 صورادى يا رسول الله رخصت بىر مېن چغامن ديدى رسول الله دى رخصت بىردى
 درمال قىچ قالقانن آلوب حاضرلەنوب عمرو نىڭ قارشوسينه باردى عمرو سېن كىم
 ديدى حضرت على ابوطالب نسلندن على من ديدى عمرو موندى ياش كشىنى
 چغارماسا كز قارشى كىلوردى كشىكز يوقىنى دىوب قچقردى حضرت على گه ئە يتدى
 آنىڭ مېنم دوستم ايدى مېن سىنىڭ برله صوغشمىم ديدى على كرم الله وجهه ئە يتدى
 آتام دوستىڭ بولسە بولور بو كىون مېن سىنىڭ قانگنى آغزورغه نيت قىلوب
 كىلدىم ديدى عمرو نىڭ آچووى كىلوب قىچ برله حضرت على گه بر مرتبه حملە قىلدى
 حضرت على قالقان توتدى قىچ قالقانغە تىبوب قالقان پاره بولدى چىرات
 حضرت على گە يىتدى حضرت على درمال بر مرتبه عمرو گە قىچ سالدى گويە بىر سلكندى
 عمرو نى ايكى گە ياروب جانن جهنمگە يىبەردى مونىڭ سوكنده نوفل چقىدى آكنا حضرت

زبير چغوب جانن جهنمگه ييبهردى عكرمه بو حالنى كوروب ايده شلرى برله قاچدى مشركلر عمرو بن عبدودنك ثولووندىن بيك خفا بولدىلار حسرت چيكديلر چونكه قاراب طورغان بر اترلى ايدى شولايدىه مدينهنى قابساب طورونى يعنى محاصره قيلونى قويماديلار اوزاق زمان صوغش قىلا آلماسلرده طورديلار حتى مدينهده آچلق پيدا بولدى نعددن نعيم اسملى كشى مسلمان بولوب مسلمانلغىن كافرلر بليلر ايدى بركون خندق يانينه كيلوب قاراوچيلارغه كيچ اوزينك مسلمان ايكانن بلكرتوب كلمه شهادت كيتروب مدينهگه كروب رسول الله يانينه باردى يارسلو الله بومشركلرني حيله قىلوب توزغوب ييبه رسه مرخصتمى ديدى رسول الله هم منت بلوب يانعيم قوتككن كيلشه شولاى قىلد ديدى صوغش حيله برله ندر ديدى نعيم رسول الله قاتندن كيتوب بنى قريظهغه يهودلر باشلغينه باروب مجلسينه كردى نعيمنى بيك الوغلاب آلون حرمت قىلديلار نعيم بولارغه قاراب اى جماعت سزگه مينم محبتم بارلغى هر كهمگه معلوم اوزكز هم بله سز ديدى آلا رته يتدى اى نعيم البته سين هر وقتده بزرگه خير خواه سن نعيم رته يتدى سزگه دوستلغم جهنندن بر سوز رته يتيم قريش هم بنى غطفان قبيلهسى مونده كىلديلر اشنى تمام ايتتى كيتولرى بيك احتمال آلا ر قاچارغه اوبيرهنگان محمدلر آراسنده بارى اوزكز قالورسز بو سزگه زور آفت بولور مونك چارهسى قريش برله غطفان قبيلهسندن زاكلات اشانچ اوچون ييتمش كشى صوراكز اكر سزگه بريتمش كشى بيرسهر طاشلاب كيتمهسلر اشنك تمامينه چغارلر بنى قريظه اى نعيم نعيم عىلگه رحمت شولاى ايتهرگه كيرهك بيك معقول ديديلر نعيم آلا ر يانندن طوروب اوزينك قومى يانينه باردى آنندن ابوسفیان مجلسينه كروب سزنگ غبركز بارمى اى ابوسفیان بنى قريظه محمد برله وعدهنى بو زغانغه بيك اوكنوب محمد برله اتفاق قورغانلر سزدن رهن زاكلات صورتنده نيچه كشى آلوب محمد، بيروورگه وعده قىلغانلر قاراكز صاقلانكز هيچ كشيگزنى بنى قريظهغه بيرمهكز ديدى ابوسفیان بوسوزدن شمهگه نوشدى بنى قريظه خبرن تحقيقلر اوچون بنى قريظهغه خبر ييبهردى بو قدر كونلر مونده مدينهنى قابساب ياتو عسكرو اوچونده بيك آور ايرتهگه بر يولى محمدكه وعسكرينه صوغش قىلىق ديتتى. بنى قريظه جوابنده «يارار بى صوغشور بىز لكن قريش قبيلهسندن وهم بنى غطفان قبيلهسندن بزرگه ييتمش كشى زاكلات قوبىكز بزرده طنج بولىق يوق ايسه بلكه سز بزنى طاشلاب كيتهرسز ديديلر قريش وبنى غطفان قبيلهسى بو سوزنى ايشتوب نعيمنگ سوزى درست ايكان بىز سزگه نى اوچون زاكلات بيريك بىز قايتور بزرده كيتهر بىز سزگه كيرهگزنى بيروورلر» ديوب

ئەيتىدىلەر بىنى قريظەدە نەيىمنىڭ سوزى درست ايكان دىيۈپ صوغش دن قايتوب كىتىدىلەر ئانڭ صوڭندە قريش قىبىلەسى بىرلە نجد خلقى بىنى عطفان قىبىلەسى آراسى بوزولوب تەمەم و سوسەگە چوموب آشغوب قايتوب كىتىدىلەر مەينە خلقى بو حالنى كوروب شاد بولدى بىنى قريظە اۆل اسلام طرفىدىن بولوب امينىڭ آلفانلار ايدى مشركلر بىڭ كوب عسكر بىرلە كىلگىچا وعدە لىرى بوزوب مشركلرگە قاتشغانلار ايدى خندق صوغشندە اهل اسلامىن بىش آدم شەيد بولش ايدى سەئىد مەئاد حضرتلىرى جىراحتلەنگان ايدى مشركلردن دورت ككشى ھلاك بولش ايدى خندق صوغشى تەمەم بولغاچ رسول الله صلى الله عليه وسلم بىنى قريظەغە باروب محاصره قىلدى قابسال يعنى قريظە اولى ئەيىلەنەسندن عسكەر تىردى بىنى قريظە يەندەن بىيەت قىلوب امينىڭ تەسەلر دە قىبول قىلنمادى ايرلىرن ئولتروب خاتونلىرن بالالىرن اسير قىلدىلار ماللىرن تەمەن مەينەگە آلوب قايتىدىلەر رسول عليه السلام رىجانە اسەلى خاتوننى نكاحلاندى حضرت مەئاد شول آرادە وفات بولدى مەن قىبىلەسندن بلال اسەلى كشى دورت يوز كشى بىرلە كىلوب بارچەسى مسلمان بولدىلار.

ھجر تىڭ آلتىچى يىلدە بولغان واقىئەلەر .

بو يىل محمد بن مسلمە دىگان صحابە نجد قالاسى طرفىنە او طر كشى بىرلە باروب بىر قىبىلەنى بوزوب تويەلرن قويلىرن مەينەگە آلوب قايتىدىلەر بىنى مصلوق صوغشى ھم بويىلە بولدى منافق لىر باشلىغى عبد الله بن ابى نىڭ «لَيْبِخْرَجِنَ الْأَعْرَمَ مِمَّا الْأَدْلُ» دىگانى اوشبو صوغشندە ايدى مصلوق قىبىلەسى اوزلىرى يورطلارن واتشوب قاچىدىلەر «ھىدىت افك» يعنى منافق لىرنىڭ حضرت عائشەگە افترا قىلولىرى ھم بويىلە بولدى خندق صوغشندن صوڭ دشمان عسكرى آراسىنە بوزغىلىق توشدى اهل اسلام كوندن كون قوت تاپىدى پىغمبەر عليه مەينە تىرەسندە بولغان قىبىلەلەرگە عسكەرلەر يىبەردى عربستاننىڭ ھەر طرفىدە مسلمانلار بولا باشلادى اسلام دىننى قىبول ايتىمە گانلارنىڭ ماللىرن آلورلار ايدى بىڭ كوب مال غنىمەت حاصل بولدى. پىغمبەر عليه السلام ەمرە ھجى قىلغاغە نىت قىلوب نى القعدە آينە مەينەدن مەگە مەڭ دورت يوز صحابە بىرلە قىربان اوچون يىتمش تويەدە آللى مقصود ھىض ەمرە ھجى قىلوبولغانغە كورە صوغش قوراللىرن آلورغە رىضت بىرەمدى بارى چورە. قىلچ آلدىلار قريش مشركلرى پىغمبەر عليه السلامنىڭ چغوندىن خىردار بولوب صوغشغە ماضىلەندىلەر خالىد بن ولەيدىن بىكى يوز آتلى عسكر بىرلە قارشى يىبەردىلەر پىغمبەر عليه السلام خالىدنىڭ چىغاندىن خىر آلوب ابىنچى بولدىن كىتوب «ھىبىيە» دىگان اورنغە باروب توشىدىلەر صوغشغە

کيلمی همض حج اوچون كيلگاننى بلدرو اوچون قريش لر گه هراش اسملى صحابهنى ييبهردى هراش مکه گه بارو برله توتوب، توتورونى قصد قىلدىلر لکن بعضيلرى هراشکه ياردم قىلوب، توترتمه ديلر هراش مقصودنى سوبلى آلپچه پيغمبر عليه السلامغه كيلوب واقعنى خبر بيردى آننن صوڭ پيغمبر عليه السلام ايلچيگه حضرت عمرنى ييبه رماك بولدى حضرت عمر قريش ميکنا بارده دشمان آنه حضرت عثماننى ييبه ر آنڭ قريشه قرداشلرى كوب انشاء الله ضرر ايتمه سلر ديدى پيغمبر عليه السلام حضرت عثماننى مکه گه ييبهردى حضرت عثمان توغرى ابوسفیان مجلسينه باروب پيغمبر عليه السلام صلح قىلو اوچون هم عمره حجى اوچون كىلدى ديدى قريش لر عثمان رضى الله عنه نڭ سوزينه اشاندىلار هم تعظيم تکریم قىلدىلر اوزڭ طواف قىل همم نڭ طواف قىلوون صوراما ديدىلر حضرت عثمان رسول الله طواف قىلماغاچ مين نى اوچون طواف قىلیم ديدى قريش نڭ آچووى گىلدى حضرت عثماننى حبس قىلدىلر حضرت عثمان نڭ قرداشلرى صلح قىلشونى مصلحت قىلوب حضرت عثماننى هم زندانن چغار ديلر مشرکلر «سهيل، مکرز، خويطب» اتلى اوچ كشىلرن صلحلق يازوون بازارغه ييبهرديلر بولر پيغمبر عليه السلامغه كيلوب كورشديلر اون يلغه چه هيچ برسى ايكن چسپينه صوغش قىلما ساقه مدينه گه بارغان مکه كشىسن توتما ساقه اما مکه گه كيلگانلر كيتمه سکه بويل طواف قىلمى كبرى كيتهر گه شرط قىلوب صلح يازووى يازشديلر پيغمبر عليه السلام انشاء الله بو صلح قىلشوده خير بولور ديوب حضرت على گه بيوردى بو طرفن صلح يازوون يازدى مشرکلر اوز طرفلرنن صلح يازووى يازوب بيرديلر «سهيل» نڭ ابوجندل اسملى اوغلى مسلمان بولغان ايدى سهيل آنى شنجره له به يله ب آصريدر ايدى بولار مصلحتهنى تمام قىلغانده ابوجندل شجر بوغاي لارى برله شالتراب بو مجلسکه كيلوب كرى سهيل اولگى شرط بزمونى توتما كزميگنا بيروب ييبه ركز ديدى ابوجندلنى آتاسى سهيل گه بيرو بيك كوچ بولسه ده ابوجندل هم يا رسول مينى دشمان قولينه طابشرما ديوب يالنسه ده رسول الله ابوجندل گه قاراب بيرومىچى چارامز يوق انشاء الله تيز زمان قوتولور سڭ ديوب يواتوب ابوجندلنى سهيل گه بيروب ييبهردى پيغمبر عليه السلام هدى بيبه ده تويه لرنى قربان قىلوب ساچن تازادى صحابه لردن هم بعضى تارادى بعضى كيتهروب بعضى قصارتدى مونڭ صوڭنده پيغمبر عليه السلام مدينه گه صحابه لر برله قايتدى انشاء الله كيله چك يل مانع بولماس باروب حج قىلور بيز ديوب بارچه صحابه شادلاندى مدينه گه قايتوده بولان پيغمبر عليه السلامغه «انا فتحنا» سورسى ايندى بو سوره دن مکه نڭ اسلام ملكينه كره چه گى معلوم بولوب صحابه لر هم رسول الله

غايىت شاد بولدىلار صلح سوڭنە مەككەدە ابو بصيرە اسملى كىشى مەسلمان بولۇپ مشركلەردىن قوتولۇپ مەدینەگە كىلدى ابو بصيرەنى آلۇب كىتەرە اوچۇن مشركلەر ايكى كىشىنى يىبەرەدىلەر ابو بصيرە اسلام دىنى بىرلە مشرف بولغاچ نى اوچۇن مشركلەر يانىنە بارىم يا رسول الله مېنى بولارغە بېرمە دىيۇپ ئىقىقسادە رسول الله بېرىمىچى چارە بىز يوق صلحنىڭ شرطىندىر صبر قىل انشاء الله تىز قوتولۇرسىڭ دىيۇپ ابو بصيرەنى مشركلەرگە بېردى مەدینەدن كىتۇپ ذوالخلىفە اسملى اورنغە يىتكاچ خرما اشارغە او طردىلار شول ارادە ابو بصيرە مشركنىڭ بىرسىنە قايا ئەلى قىلچىق مېنىم قىلچىم قدر بارمى ايكان دىيۇپ قىلچىن صورادى مشرکە دىخى هېچ نى اوبلامىچە قىلچىن بېرىگان ايدى ابو بصيرە جايلاپ توتۇپ قىلچىڭ ايدىسىنىڭ باشىنە بىر تامزدى قىلچى ايدىسى شول ساعت ئۇردى ايكىنچىسى مىكادە شول بولۇر دىيۇپ طورۇپ مەدینەگە كىلۇپ ابو بصيرەدن زارلاندى ابو بصيرە ھەم بېغىبەرەلىيە السلامگە كىلۇپ بار رسول الله مېنى بولارغە بېرىپ يىبەرەپ شرطىنى بېرىنە كىتوردىڭ ايمىدى مەدینەدە طورۇرغە رىختىمى دىدى بېغىبەرەلىيە السلام اختىيار بېرمەدى مەككەگە بارۇ كۇچ بولسە باشقە ياققە كىت يوق ايرسە ياكادىن آرتىكدىن كىلۇرلردە بېرىمى چارە بىز بولماس دىدى ابو بصيرە مەدینەدن چىقۇپ درىبا طرفىنە بارۇپ عىصو آتلى اورنەدە وطن توتىدى گۇيا كە عىصونىڭ پادشاهسى ايدى مەككەدە مەسلمانلىقنى ياشۇرۇپ بۇرگان كىشىلەر بىرەم بىرەم ابو بصيرە يانىنە كىلە باشلادىلار آرزۇماندە يىتمىش كىشى بولدىلار قىرىشنىڭ شامغە بارغان كىرۋانلارنى توتدىلار بارچە ماللارنى آلفىلار ھەم باشقە مشركلەر كىرۋانى توغرى كىلسە اصلاً يىتپەرەمس بولدىلار مەككە تىرەسندە بولغان كىشىلەر ھەم بولار يانىنە كىلدىلەر سەلەننىڭ اوغلى ابو جندل ھەم عىصوگە كىلدى مجموعىسى اوچ يوز آدم بولدى قىرىش ھەمان شامغە بارۇپ سودا قىلۇپ اوبىرەنگانلارنى كۆرە يولارندە موندى قورقۇنچلى قوم پىدا بولۇردىن حىران بولۇپ بېغىبەرەلىيە السلامگە خىبر يىبەردىلەر بولارنى شام يولدىن مەدینەگە قايتارساڭ بىز ھەم مەككەدن مەدینەگە بارغان كىشىنى اىستەو شرطىنى ھەم مەككەگە كىلگان كىشىنى توتارغە بولغان شرطىنى بوزامز دىيۇپ بېغىبەرەلىيە السلام ابو بصيرەغە مەدینەگە قايتۇغە خەت يازدى بېغىبەرەلىيە السلامنىڭ خەتى بارغاندەك ابو بصيرە بىك آورو ايدى بېغىبەرەلىيە السلامنىڭ خەتنى آلۇپ اوبىدى يوزىنە كوزىدە سىپادى لىكن تىز زمان ابو بصيرە وفات بولدى رىضى الله عنە ابو بصيرەنى كۆمۇب بار خەلقنى آلۇب مەدینەگە كىلدىلەر.

هجر تنگ ييد نچي يلدۀ بولغان واقعلر .

اوشوبيل خيبر قالاسى فتح ايدلى حېش ولايتينه هجرت قيلغان جعفر بن ابى طالب وهم باشقه صحابه لر ابوسفیان قزى ام حبيبه رسول الله خيبر صوغشندۀ وقت مدينه گه قايتد يار رسول الله صلى الله عليه وسلم ام حبيبه نى بو يل نكاحلاندى خيبر قالاسى فتح قيلغناچ خانقنڭ بعضى مسلمان بولوب بعضى اهل اسلام غه مطيع بولدىلر چريه تسولى باشلادىلر ابو هريره بو يل مسلمان بولدى بو يل محمد عليه السلام هر طرفه بولغان پادشاهلارنى ايمانغه دعوت قيلوب خط ييهردى بعضيلرى قبول قيلدى مسلمان بولدى بعضيلرى انكار قيلوب هلاک بولدى مصر پادشاهسى مقوقس بو يلنى خط برله ايمانغه كيلدى پيغمبر عليه السلام غه ماريه وسريه اسملى ايكى جاريه دلل اسملى بر قاچر يغفور اسملى بر ايشهك بولهك ايتوب ييهردى پيغمبر عليه السلام نڭ عزيز بالاسى ابراهيم اوشبو ماريه دن طوغان ايدى دلل مشهور حضرت على دللى .

هجر تنگ سيكر نچي يلدۀ بولغان واقعلر .

بويلنڭ صفر آينده خالك بن وليد عمرو بن العاص عثمان بن طلحه مدينه گه كيلوب پيغمبر مز عليه السلام حضور نۀ اسلام برله مشرف بولدىلر حضرت خالك بهادر لقه قوتۀ صوغشقه اوسقالقه غايت كماله ايدى حضرت خالك نڭ مسلمان بولووينه پيغمبر مز وهم صحابه لر شاد بولدىلار اگرچه مقدم ده احد صوغشندۀ اهل اسلام عسكرى بوزلوعه سبب بولسه ده دين اسلام ده ملتكه زور غن متار قيلدى حقى كوب شهر لرنڭ آچلووى آنڭ قولنده بولدى عمرو ابن العاص و عثمان ابن طلحه هم قريش نڭ ئلوغلار نئن ايدىلر . پيغمبر عليه السلام بويل بصره پادشاهينه دين اسلام غه دعوت قيلوب حارث بن عمير برله خط ييهردى حارث شام يورننه مونه ديگان اورنغه باروب بيتكاج شامه توره لك قىلاتورغان شرحبيل حضرت حارث كه توغرى كيلوب پيغمبر عليه السلام نڭ ايلچيسى ايكاننى بلوب حارث نى ئوتردى پيغمبر عليه السلام نڭ بو خبرنى ايشتوب غيرتى هم آچووى كيلدى اوشبو سببلى جهادى الاولى آينده پيغمبر عليه السلام اوچ ملك عسكرا حاضر لهب «مونه» صوغشينه ييهردى زيد بن حارثه نى عسكرا باشلى تعيين قيلدى اگر زيد شهيد بولسه عسكرا باشلى جعفر ابن ابى طالب بولسون اول شهيد بولسه عبد الله بن رواحه بولسون اوله شهيد بولسه علم يعنى فلا كفى حكم آلسه ده آلسون محكم برگوب اورنكزده قرار قيلوب صوغشو و كزنى وصيت قيلامن ديوب پيغمبر عليه السلام عسكرنى مدينه دن تيام صحرا غه چقغناچى اوزاتوب ايسه نله شوب قالدى

اهل اسلام عسکری شام طرفندہ معان اسملی آولغہ باروب بیتکاج شرھیل گہ قیصردن
 یوزملک عسکر شامدہ بولغان عربلردن یوزملک عسکر کیلووی ایشلوب توقتادیلر
 بو قدر کوب عسکرگہ قۆتمزیمتمہس پیغمبرمزگہ خبریبہریک نی ئەیتوردیدیلر واقعا
 ایکی یوزملک عسکرگہ اوچملک عسکرنگ بارووی بیگ عجب اش اصحاب کرام
 اوشبو روش کیکاش ایتودہ عبدالله بن رواحہ آیاق اورہ طوروب ای دین اسلام
 حق دیندہ بولغان بندہلر بز موکار قدر صوغشلردہ عسکرنگ کوبلگی برلہ
 غالب بولمادق بلسکہ الله تبارکوتعالی نلک یاردہمی برلہ غالب بولمق بو مرتبہدہ
 باریق یاردہم بیروچی الله تبارکوتعالی دردیوب بارچہسی توکل خدا قیلوب طوروب
 کیتدیلر موتہ دیگان اورنغہ بیتکاج دشمان عسکری قارا بؤلوت کولک کورنوی شول قدر
 کوب ایدی آلازغہ قاراغاندہ اهل اسلام عسکری گوپہکہ ئلوغ صحرا دہ بر بوچرہ
 کبی ایدی ایکی عسکر قارشى کیلوب صفلرنی تزدیلر زید بن حارثہ اولک یاغینہ
 قطبہ بن قتادہنی صول یاغینہ عباہ بن مالک نی قویوب صوغش قہ توتننی صوغش
 شول قدر قاتی بولدی حتی طاوشندن هیچ نہرہسہ ایشتولمہس ایدی زید بن حارثہ
 شہید بولدی آنسن صولک جعفر ابن ابی طالب کردی اول ہم بیگ قاتی صوغش قیلدی
 آنی شہید قیلدی آنسن صولک عبدالله بن رواحہ کردی اول ہم کوب زمان
 صوغش قیلدی شہید بولدی مونسن صولک اهل اسلام قہ ضعیف لک کیلدی چینگوب
 طارالا باشلادیلر قطبہ بن عامر ای مسلمان جباعتی نی اوچون قاچاسکزئولگانچہ صوغش
 خیردیدی بارچہسی جیبیلدی ثابت بن اقرم علمنی توتوب خالد بن ولید کہ بپردی
 حضرت خالد قالغان عسکرنی تیزوب غیرت اوروب فخر فخر صوغش قہ کردی
 گوپہکہ بر آچ آرسلان قوی کتووینہ کردی دشمان عسکرن سورلکدروب کردی
 شول قدر قاتی صوغش قیلدی اول کون خالد نلک قولندہ طوقز قلیچ قیلدی کون کیچ
 بولدی ایکی عسکر ایکی یاقہ آیلدی ابرتہسن خالد عسکر صورتن اوزگرتدی
 عسکرنگ اوئن صولغہ صولن اوگفہ آرتن آلفہ آلدن آرتقہ قویوب تزدی
 دشمان عسکرینلک اولگی کونگی صوغشندن زهرہلری یوق ایدی ئولگان نی حساب
 ایدی توروب کورسہلر اسلام عسکری اولگیچہ توگل بولارغہ یا ئادن عسکر
 کیلگان ایکن دیوب قورقوغہ توشدیلر بوکون ینہ صوغش قہ توتنیلر اسلام عسکری
 غالب بولا باشلادی مشرکلر آرتقہ چینگیلر ایکی یوزملک عسکرنگ اوچ
 ملک عسکر کون جیکلمہ کی خالد بن ولید نلک باطرقندن صوغش قہ اوستا
 بر آرسلان بولووندن بولدی دشمان نلک جیکلووی کورنگاچ خالد بن ولید عسکرن

جيبوب مدينه گه قايتدى رسول الله وهم صحابه لر زيد بن حارثه و جعفر بن ابى طالب و عبد الله بن رواحه نىڭ شهيد بولغانلرن ايشتوب بورچلسلرده اوچ ملك عسكرنىڭ ايكى يوز ملك عسكرنى چيگىووينه شاد بولدبلر حضرت رسول صلى الله عليه وسلم خالك كه سيف الله ديبوب لقب قويدى . بېغىبىرمز صلى الله عليه وسلم نىڭ اصل بورطى مكه مكرمه نى فتح قىلو هم اوشبويلك بولدى بيانى اوشبودر: مكه ده قريشكه باشقه ايكى قبيله بارايدى برسينه «بنى بكر» برسينه «خزاعه» قبيلهسى ديبوب ئه يتورلر ايدى خزاعه قبيلهسى رسول الله نىڭ عهدينه و عهد سینه كركانلر ايدى «بنى بكر» قريش قبيله سنه اييه رگان ايدى . اوشبو «بنى بكر» برله «خزاعه» قبيلهسى آراسنده صوغش پيدا بولدى قريش قبيلهسى هم «بنى بكر» قبيله سینه ياردهم قىلوب «خزاعه» قبيلهسى برله صوغش بلر حد يبييه صلحنده قريش قبيلهسى رسول الله غه اييه رگان كشيگه تعرض قىلماسقه هم صوغش ماسقه يازلغان ايدى . بو واقعه دن سوڭ خزاعه قبيلهسى قريش نىڭ وعد بوزغان صلح يازووينه خلافتقى قىلغانلرن بېغىبىر عليه السلامگه خبر بېردبلر . رسول الله وهم اهل اسلام بورخبرنى ايشتوب شاد بولدبلر چونكه اهل اسلام ده مكه مكرمه نى فتح قىلو ندر قوت حاصل بولغان ايدى حد يبييه ده اون يلغه قدر صوغش قىلماسقه شرطلارى بولغانغه چاره سز صوغش قىلمى طورالار ايدى اوشبو كار كوره قريش اوزلرى وعد و شرطنى بوزونى غنيت هم فرصت بلكيلر . قريش لر نىڭ باشلىقى ابوسفیان شرطنى بوزغانغه قايقروب خفلا نوب گمانچمه صلح يازوون يا كار تورمىن ديبوب مدينه گه باردى مدينه ده كهگه كرسون اوزينىڭ قزى رسول الله نىڭ زوجه مكرمهسى ام حبيبه گه كوردى ام حبيبه نىڭ اؤينده رسول الله غه خاص بر توشهك بار ايدى ابوسفیان شول توشهككه اولطرماقچى بولغان ايدى ام حبيبه اول توشهككه اولطرما اول رسول الله توشهگى سىن مشرك بولغاننىڭ اوچون نجس اول توشهككه اولطرو سىگنا درست توگل ديبوب توشهككه اولطرتما دى ابوسفیان سىن مينم قولمىن كيتكچ بوزولغان سن ديدى ام حبيبه الحمد لله دين اسلامغه كروب نجس دن قۇتولدۇم ديدى ابوسفیان رسول الله نى كوردى نى اوچون كىلگانن سويله دى رسول الله هيچ جواب بېرمه دى امين سز بولوب چقدى ابوبكر رضى الله عنه گه مين مصالحه يازوون يا كار تورمىن كىلدىم محمدكه ئه ديت مينم سوزمىن قبول ايتسون ديدى ابوبكر رضى الله عنه ميندن بولماس ديدى آندن امين سز بولوب حضرت عمر گه باردى شفاعت استه دى حضرت عمر ئه يتدى سىگنا شفاعت ايتو قايدى قالى مىن سز نىڭ برله صوغشودن باشقنى بلىم ديدى آندن ابوسفیان بېگىرله امين سز بولوب حضرت على و باشقه بعض صحابه گه باردى هيچ قايسى التفات ايتمه ديار ابوسفیان امين سز بولوب نه وه سینه آطلانوب مكه گه كيتدى مكه گه

بیٹو برلہ قریش الوغلا ری ابو سفیانغہ باروب نی خبر کیتردنگ صالحہ زنی یا کاترتائی
 دیدیلر ابو سفیان صلح یا کاترتو قایدہ محمدننگ اوزندن هم صحابہ لارندن اصلا ایز گولک
 کورمدم بولار شیکلی باشلغلارینه ایبه رگان دینلرن محکم توتا طورغان خلق کورمدم
 عمرم اپنک آه اره دینی قریش قبیلہ سی دخیلہ ہیج خبرنگ یوقمینی اگر صلحنی یا کاترتان
 بولساک طنچ بولور ایدک اگر صوغشرغہ قصد قیلولارن بلسهک صوغشقه حاضرله نور
 ایدک دیدیلر یوق بلیمین دینی شول سبیلی قریش رسول اللهننگ کیلوون اصلا
 اولامی غفلتک بولدی ابو سفیان مدینہ دن کیتکاج رسول الله صلی الله علیه وسلم
 صحابہ لرگه صوغش قه حاضرله نکز دیوب بیوردی چیت طرفه بولغان قبیلہ لرگه هم
 رمضان باشنده مدینہ گه کیلسونلر دیوب خبر بیبه ردی مدینہ دن بیس مکگ هم باشته
 قبیلہ دن بیس مکگ جموعسی اون مکگ عسکر حاضرله نوب رمضاننک اونسچی کونده
 رسول الله عسکر برله مدینہ دن چغدی مقصودمز مکة مکرمه نی آلو مکة اهلینہ ہیج کم
 خبر بیرمه سون صافلاتکز دینی صحابہ لردن برسی برخط یازوب ساره اسملی خاتونی
 برله مکة خلقینہ خبر بیبه رگان ایکان جبرائیل علیه السلام خط کیتکانن رسول الله غه
 خبر بیوردی رسول الله درحال حضرت علی وزیر ومقداد حضرتلرینی ده شوب مکہ گه
 بر خاتون خط برله خبر بیبرگه کیتکان حاضر فلان مملگه بیستکان هیج اختیارینه
 قویباکز غطنی آلوب کیتکز دینی درحال بولار باروب خاتوننک آرتندن بیثوب
 غطنی تیز بیر دیدیلر خاتون اول مرتبه ده طانندی حضرت علی تیز بیرمه سهک
 باشکنی کیسه من دیگاج ساج طلسمی آراسندن غطنی چقاروب بیردی غطنی آلوب
 قابتوب رسول الله غه بیر دیلر رسول الله غطنی قارادی خاطب بن ابی بلتعه حضرتلری
 بیبه رمش ایکان رسول الله خاطبنی چاقروب نی اوچون بوقباحتلکنی قیلدنگ دینی
 خاطب یا رسول الله ایمانده اصلا ضعیفلک یوق مگر مکده قرده سلم کوپ بولغانغہ
 کوره بو خبرنی بلوب اوزلرن قوتقارسونلار دیوب یازغان ایدم دینی حضرت
 عمر یا رسول الله بومنافقننگ باشن کیسه من دیوب قصد قیلسه ده رسول الله اختیار
 بیرمه دی خاطبنی عفو قیلدی حضرت عباس مکہ دن مدینہ گه هجرت قیلوب کیلدر
 ایدی رسول اللهنک عسکرینه قارشى بولدی باروب رسول الله برله کورشدی رسول الله
 حضرت عباس قه ای قرده شم مین بیغیبلرلرنک آخری بولغانم کبی سین مهاجرلرنک
 آخری بولنگ جماعت بالالرنکی مدینہ گه بیبه ر اوزنگ بزنگ برله مکہ گه بار دینی
 حضرت عباس یغشی بالعمین والرأس دیوب بالالرن مدینہ گه بیبه ردی اوزی صوغش
 کییللرن کییوب رسول الله برله مکہ گه کیتندی قریش قبیلہ سی رسول اللهنک عسکر
 برله کیلورندن اصلا خبرلری بولمایدی بومسافرلر مکہ گه یاقن «مرالظهران» دیگان

اورنگه توشدیلر کیچ بولغاچ رسول الله امن ملك اورنگه اولم یاقمردی قریش قبیلہسی
 اولمکنگ کوبلگن کوروب عسکر کوبلگن بلسونلر اوچون قریش بو حالنی
 کوروب قورقوب باشلقلاری ابو سفیان یانینہ جیملدیلر ابوسفیان هم بو قدر کوب
 عسکر کیننگ ایکن باروب بلو لازم دیوب حکیم برله بدیل اسملی کشینی آلوب
 اولم یاغلغان بیرگه کیتدیلر عسکر تیره سینہ بارغانلر ایدی قاراولغه چغنان عسکرگه
 توغری کیلوب اسیر توشدیلر حضرت عباس هم مکه خلقی ویران بولماسونلر رسول
 الله دن امینلک صوراسونلر ایدی گنه طابوب بیبه ریم ایکن دیوب عسکر آراسندن
 چغنان ایدی ابوسفیان غه توغری کیلوب قهراجبرا آلوب کیتدی حضرت عباس ابوسفیاننی
 آلوب بارغانلر حضرت عمر ابوسفیاننی کوروب ای الله ننگ دشمنانی باشکنی کیسه من دیسه ده
 حضرت عباس اختیار بیرمه دی رسول الله یانینہ آلوب باردی ابوسفیان رسول الله یانینہ
 کروب اولطردی. رسول الله یا ابو سفیان لا اله الا الله دیوب نه یترورگه وقت بولمادی
 دیدی ابو سفیان لات عزانی نیشلیم دیوب چیگنسه ده چاراسی بولمادی آخرنده
 «لا اله الا الله» دیدی رسول الله دغیه محمد رسول الله دیوب نه یترورگه وقت بولمادی
 دیدی ابو سفیان میکا آزارق مهلت بیر دیدی حضرت عباس ای ابوسفیان تیز نهیت
 بوق ایرسه نه چاطر یاننده طشه حضرت عمر قلیچن کوته روتورا دیدی ابو
 سفیان قورقوندن «محمد رسول الله» دیوب ایمان کیلتردی مونگ ایمان کیلترگانن
 حکیم برله بدیل کوروب آلارده درحال ایمان کیلتردیله حضرت عباس یا رسول الله
 ابوسفیان ماقتانونی یاراتا تورغان برکشی آکار بر آز آیرما بیرسه ک یغشی بولور
 ایدی دیوب اوتندی رسول الله دخی کیده کم ابوسفیان اؤینه کرسه امین دغیه مسجد
 حرمله کرسه امین اؤیلرینه بیکله نسه امین دیدی. ابوسفیان رسول الله یانندن توروب
 قریش قبیلہ سیننگ یانینہ باردی. ای قوم اول عسکر محمدننگ ایکن شول قدر کوب
 عسکر برله کیلگن اصلا قارشى طور وممکن توکل قوتیز بیتهس دیدی. محمد فی نهرسه
 سوبله دی دیدیلر ابوسفیان اؤینه کرگان امین هم مسجد حرمله کرگان اوز اؤیلرینه
 کروب بیکله نگانلر امین دیدی مونگ صولتده ای جماعت مسلمان بولگن سلامت
 بولورسز دیدی ابوسفیانننگ خاتونی یوسوزنی ایشتوب ابوسفیانننگ صاقالندن توتدی
 ای قریش خلقی بودیوانه قارتنی ئوتورگن دیوب شرشر قچقدی ابوسفیان یا هند صاقالهنی
 بیبهر کوب غیرت اورما مسلمان بولماسا ک تیز چرائنی آلورسنگ طاوشکنی چفارما
 بار اؤیگه کیت دیدی هند چلی چلی اؤینه کیتدی. مکه خلقی بو خبردن فی قیلاسن
 بلمی آبدراشدیلر کوبره گی مسلمان بولورغه اولادی باری سهیل ابو جندل آناسی
 عکره ابو جهل اوغلی صفوان امیه اوغلی بنی یکر بنی حارث قبیلہ سنندن عسکر جیبوب

مکه ننگ توبه ن مھلسناک صوغش رغه حاضرانديلر رسول اکرم صلى الله عليه وسلم مکه گه
 بيتکاج عسکرني بولوب بعضن بعضن اورندن بعضن بعضن اورندن کورگه امر
 قيلدى خالد بن وليد که هم برنيچه عسکر برله مکه ننگ توبه ن مھلسندن کورگه بيوردى
 اگر مکه خلقى اوزلرى صوغش قيلماسه هيچ قايسکز هيچ کهگه تيه کز مگر ايرلردن
 عکرمه صفوان عبد الله بن سعد عبد الله بن الزبيرى عبد العزى حويرث مقيس
 حضرت حمزه نى ثوترگان وحشى خاتونلاردن ابوسفیان خاتونى هند بنت خطل ننگ ايکى
 جاريه سى دخيده ساره آتلى خاتون ايرلردن سيکز کشى خاتونلاردن دورت کشينى
 کعبه پرده سينه يابشالرده ثوترکز ديدى بس صحابه لرده پيغمبر عليه السلام ننگ
 امرى بويچه تورلى بولدن آقرن آقرن باروب کرديلر مکه خلقى هيچ قارشيلق
 قيلميجى قايسى مسجد حرمده قايسى اوز اوينده قايسى ابوسفیان اوينده کوروب
 قبلانوب طورديلار مگر عکرمه مکه ننگ توبه ن مھلسندن خالد بن وليد که
 قصد قيلوب صوغش قاجى بولسه ده خالد بن وليد تيز صوغش قيلوب اوج مشرکنى
 ثوتردى باشقهلارى قاجديلر آندن صوگ خالد هم مکه مکرمه گه کردى پيغمبر
 عليه السلام خالد ننگ صوغش قيلرون مکروه کورسه ده مجبور بولغاننى بلگاج عفو
 قيلدى بر روايتده رسول الله يارب بوغش ميندن توگل خالد ننگ ديدى حضرت
 خالد غايت باطر آرسلان يوره کلى کشى ايدى يوره کينه توزمه دى اوزلگندن
 صوغش قيلدى رسول الله بيورغان عسکر مکه گه کورگاج رسول الله قالغان عسکرنى تزوب
 سلطنت ومهابت مکه گه کردى توغرى مسجد حرامغه باروب کعبه ننگ ايشگى يانينه
 توشدى حق تعالى گه شکر قيلوب « لا اله الا الله وحده وصدق وعده ونصر عبده وهزم
 الأحزاب وحده » ديدى قريش بارچه سى رسول الله يانينه جييلديلار رسول الله بولارغه
 قاراب اى قريش خلقى مينم حقمده نى ئه يته سز نى قيلورديوب گمان قيلاسزديدى.
 قريش بارچه سى قرده شيز اوغلى سين اول آخر ايزگولک قيلغوجى سين حق بزه هم
 ايزگولک اميد قيلابزديديلر آندن صوگ رسول الله اى قريش خلقى طنچ بولکز هيچ
 قايسکزغه ضرر بولماس ديوب امينلک برله کوگوللرن يواتدى موننگ صوگنک کعبه شريفنى
 ييدى مرتبه طواف قيلدى اصحاب کرام هم طواف قيلديلار کعبه آچقچن قريش ن
 صوروب آلوب اوزيننگ مبارك قولى برله کعبه نى آچوب کعبه گه کردى «وقل جاء الحق
 وزهق الباطل ان الباطل كان زهوقا» ديوب کعبه اچنده گى پوتلارغه اشارت قيلدى
 کعبه اچنده گى پوتلار يوز توبه ن توشدى جمعى اوج يوز آلتمش پوت ايدى بارچه سن
 چاروب کعبه نى پانک ايتدى. موننگ صوگنک رسول الله قريش قبيله سندن بيعت

آلۇ اوچون صفا طاوونە چىقىدى مەكە خلقى بارچەسى رسول الله قولن توتۇپ رسول الله غە
 بىرى صنو وھم ياردەم ايتۇگە وعدە قىلىدىلار خاتونلار ھەم حضرت عدرنىڭ قولن توتۇپ
 بيعت قىلىدىلار رسول الله مۇڭار قىدر باط خاتوننىڭ قولن تۇتماغانىنە كۆرە
 بو مرتبەدە خاتونلاردىن وعدە بيعت آلورغە حضرت عىرگە بيوردى پىغەمبىر مەزىنە
 السلام مەكەگە كىرگەندە ايرىلاردىن سىكز كىشىنى خاتونلاردىن دورت خاتوننى ئوتۇرگە
 بيورسەدە بولارنىڭ بعضى قاقۇب يورۇپ رسول الله غە كىلۇپ كامال اخلاص بىرلە ايمان
 كىلتىرۇپ قۇتۇلدىلار حضرت حمزەنى ئوتۇرگان وحشىدە ايمان كىلتىردى لىكن رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ايمان قىبول ايتسەدە مۇندىن آرى اصلا كوزىمە كورنمە، سىنى كورگىچ
 حضرت ھوزەنىڭ ئولۇوى ايسە توشۇپ حىرتم آرنا دىسى وحشى ھەم اصلا رسول الله غە
 ايكىنچى مرتبە كورنمەدى پىغەمبىر عليه السلام مەكەنى فتح قىلۇپ تەمام قىلغىچ ھىق تەئالى گە
 كۇپ ئنالىر قىلدى مۇنىڭ صۇكۇندە انصارغە قاراب اى انصار مەن سىزنىڭ شەرگىزگە، ھىجرت
 قىلدىم سىزدىن كۇپ ايزىگولك كوردىم ھەم قۇتۇت طابىم تىركلكىم ھەم وفاتىم سىزنىڭ
 شەرگىزدە بولاقچ دىسى انصار ايسە رسول الله اوزىنىڭ اصل يورۇپن فتح قىلغىچ
 مەدەنەگە قايتماس دىيۇپ بىر بىرسى بىرلە سويلەشۇپ قايفىر شۇب كۇڭلسىز لەنۇب طورالار
 ايدى بو سوزنى ايشتۇب الله غە ھىم اولسۇن بىزدە شول اويىدە حىر تىلەنۇب طورادىر
 ايدىڭ خلاص بولدىق دىدىلار رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بىر آز مەدت مەكەدە
 طورۇپ مەكە تىرەسەندە بولغان قىبىلەلرنى دىن اسلامغە اوندەرگە، عىسكىرلر يىبەردى
 خالى بن وليدى بىر گروە عىسكىر بىرلە جەننە قىبىلە سەينە يىبەردى جەننە قىبىلەسى جاھلىت
 زىماننە خالىنىڭ آتاسى بىرلە بىر طوغە قىردە شىن ئوتۇرگانلر ايدى خالى ھىر زمان آلاردىن اوچ
 آلونى قصە قىلۇپ يورىدىر ايدى بو وقتنى فرصت بلۇپ جەننە خلقى قىلچ وقۇراللارن
 طاشلاب مطيع بولسەلردە ئوتۇرگە عىسكىرىنە امر قىلۇپ كۇپ آدمنى ھلاك قىلدىلار
 بو حال پىغەمبىر عليه السلامگە ايشتىلگىچ بىك خاطر شرىقلىرى قالۇپ «يارب مەن خالىنىڭ
 قىلغان اشىندىن بىزگە چىمەن» دىدى آنندىن حضرت علىنى كۇپ مال بىرلە جەننە
 قىبىلە سەينە يىبەروب ئولتۇرلگانلارنىڭ قان ھىق تىلەب راضى قىلدىدى مەكە تىرەسەندە كۇپ
 قىبىلە مسلمان بولدى . شول آرادە ھوازىن ئقىفى وھم باشقە قىبىلەلرنىڭ ملت اسلامغە
 صوغشى اوچون كىلۇلرى ايشتىلدى پىغەمبىر عليه السلام اون ايكى مۇڭ عىسكىر حاضرلەپ
 مەكەدىن چىقىدىلار حىنن دىگان اورنغە يىتىلگىچ عىسكىرى كورنىدى آلار صوغشىدە
 قاتىلىق ھەم غىرت كورنسون دىيۇپ عىسكىرلرنىڭ خاتونلارن ھەم بالالارن ماللارن بىرگە
 آلۇپ كىلەشلىر ايدى جەمەتى يىكرى مۇڭ قىدر عىسكىر ايدى . پىغەمبىر عليه السلام
 بو قىدر الوغ عىسكىر بىرلە چىقغىچ صحابەلردىن بعضى بو مرتبەدە عىسكىرمز كۇپ بىز جىئەربىز

ديوب سوپلەدى غفلت بىرلە حق تعالى نىڭ ياردەمىن ذكر قىيامادى پېغىبەر عليه السلام بوسوزنى ايشتوب بىك طارقى خفا بولدى آه يالغىش سوپلە دىڭىز بىزنىڭ نصرت طابوومىز عىسكەر بىرلە توڭل بىلكە اللە نىڭ نصرتى دىسە دە نى قىلسون سوز شە يتلىگان حق سبحانە و تعالى اوزىنىڭ كامىل قىدرتن بىلدىرو ھەم بىندە لىرن ادب تىرىپە قىلو اوچون ھىنن صوغشىنىڭ اولدندە اسلام عىسكەرىدە تەمام جىڭلو نى كورسە تىدى مونىڭ صوڭندە نصرتن ايندىردى مشركلرنى اھل اسلام شول قىدر غىرت بىرلە قىردىلار تىل بىرلە نېچك وصى قىلىم ھىزرت طلحە يالغىزى بىكرى كىشىنى ئولتۇردى رسول اللە نىڭ «مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلْبُهُ» يعنى ئولوگە مستحق كىسە نى ئوتۇرگان كىشىگە ئولگان كىشىنىڭ آلى ھەم يانندە بولغان مالى دىگان ھىدىنى اوشبو صوغشە ايدى مشركلەر جىڭلوب قاچدىلار خاتونلارى ھەم بالالارى اسىر (پلېن) توغدىلەر بارچە ماللارى اھل اسلام غە قالدى بولارنىڭ قالغان ماللارى زىيادە كوپ ايدى پېغىبەر عليه السلام اسىرلارنى ھەم ماللارنى چىقازدە دىگان بىرگە يىبەردى اوزى عىسكەر بىرلە طابىق قالاسىنە باردى قاچقان دشمانلار طابىق قالاسىنە كىرۈپ بىلكە نىگانلەر ايدى بىر مرتبە طابىقنى فتح قىلا آلمايدىلار بىكرى كىون طابىق قالاىن قابىساب (مھاصرە قىلۇپ) چىقازغە بارۈپ غنىمەت مالى بولدى پېغىبەر عليه السلام غنىمەت مالى تەمام بولگانچە يەنە مەكە گە باردى قرآن ھەم اسلام ھىكەلەرن اوپىرە توب ھىكەم قىلو اوچون معاد بن جەل ھىزرتلەرن مەكە گە تۇرە قىلۇپ دى القەدە آي نىڭ آخىرنە مەدىنە گە تشرىف قىلدى بو يىل دى الحجە آيندە رسول اكرم صلى الله عليه وسلم نىڭ ماریە قىبطىيە دن ابراھىم اسمەلى بالاسى توغدى. خۇبە او قوا اوچون پېغىبەر عليه السلام غە بو يىل اوچ باصقچى منبەر باصالدى اىڭ اول باصالغان منبەر اوشبودر.

توقۇنچى يىلدە بولغان واقىئەلەر .

بو يىل زكات فرض بولدى پېغىبەر عليه السلام ھەرقىبىلە گە زكات آلو اوچون ھەملى يعنى زكات آلوچىلار پېغىبەر ھەم تىبۇك صوغشى ھەم اوشبو يىلدە بولدى. بىيانى قىسقا چە غنە اوشبودر: قىصر يعنى روم پادىشاھسى اھل اسلام غە قارشى صوغش قە كىلە دىوب ايشتلىدى پېغىبەر عليه السلام عىسكەر ھىزرتلەرگە بىيورۇپ اوطۇز مەڭ عىسكەر بىرلەن رجب آيندە مەدىنە دن چىقىدى بو صوغشندە ھىزرتلەرنىڭ بەعضى سىر يراق دىوب ھىزرت كورسە توب مەدىنە دە قالدىلار مەناقىلار قىصر بىك قۇنلى ھىزرتلەرنىڭ كىرەگەن بىرر دىوب بەعضى بىر صوغشا بىلمەيمىز بەعضى فلان اسم بار دىوب ھەم مەدىنە دە قالدىلار تىبۇك دىگانەز شامە مەدىنە دن اون دورت كۈننىڭ بولمە بر اورۇندى پېغىبەر عليه السلام عىسكەر بىرلە تىبۇك كە قىدر باردى لىكن دشمان طرفىدىن ھىچ صوغشە ھىزرتلەر نو كورنە دىكى سىبىلى صحت سلامت مەدىنە

منوره گه قايتديلر بولار تبوك صوغشيفه كيتكان زمانده منافقلار ضرار اتلى مسجد بنا قىلغانلار اينى مقصودلرى اهل اسلام آراسينه فتنه توشرو اينى پيغمبر عليه السلام تبوككن قايتقاج ضرارنى منافقلا رغه ضرر ياصادى واتدروب منافقلارنىق قارا يوره كلربنه مسرت قىلى پيغمبر عليه السلام بويلى حضرت ابوبكرنى اوچ يوزكشى برله مكه گه فرض حجنى ادا قىلورغه بيبردى وهم باشقه قبيله لردن خلقى كيلوب ابوبكر رضى الله عنه برله شريعت بيورغانچه مشهوره وشهه حج قىل يلار شريعت بيورغان ره وشهه قىلنغان حجنىق اولى اوشبودر: مشركلر هم جاهليت زمانده غى عادتارنجه حج قىل يلار ابوبكر رضى الله عنه مكه گه كيتكاج براءه سورسى اينى مشركلارنىق بويلىن صولك كعبه اللهغه كروب حج قىلماغى طيغلى بو حال مشركلر گه بيك آور بولغاندن كوبسى اسلام دينن قبول ايتديلر طائف خلقى پيغمبر عليه السلام گه كشى بيبروب دين اسلامه كرديلر طى قبيله سنه مشهور جومارد خانم طى اوغلى عنى بودين اسلام برله مشرف بولى ملة اسلامنىق درجه وقونى شول درجه گه ايرشدى عربستانه بولغان هر قبيله قوروقه نوشوب رسول اللهغه ايلچيلر بيبروب دين اسلامه كرونى صوروب مسلمان بولديلار هر كيون گروه گروه آدم پيغمبر عليه السلامغه كيلوب ايماق كىلترديلر اوشبو وقت « اذا جاء نصر الله » سورسى اينى پيغمبر عليه السلامنىق قزى حضرت عثمان رضى الله عنه زوجسى ام كلثوم اوشبو يلدن وفات بولى رضى الله عنها .

اونچى يلدن بولغان واقعلر .

اوشبويل پيغمبر عليه السلام خالد بن وليدى بخران خلقينه ايمانغه دعوت قىلور اوچون بيبردى بخران خلقى قبول ايتدى مسلمان بولديلار اوشبو يل پيغمبر عليه السلام حضرت على بن ابي طالبن ايمانغه دعوت قىلور اوچون بيبردى همدان خلقى بارچسى بركوننه مسلمان بولديلار يمدن بولغان طائفه لره هم دين اسلامنى قبول ايتديلر پيغمبر عليه السلام زياده شاد بولى سجده شكر قىلدى اوشبو اونچى يل پيغمبر عليه السلام حج قىلورغه نيت قىلدى قربانلىق وهديه لر آلوب قرقق ملك حاجى برله بيشنچى ذى القعدة مدينه دن چقوب ذوالخليفه اسملى اورنغه بيتكاج احرام باغلادى دورتنچى ذى الحجة ده مكة مكرمه گه كرديلر اطرافدن مسلمانلر هم حجغه كىل يلر بويل حاجيلارنىق مقدارى يوز ملك بولوب سلطنت ومهابت ادا حج قىلدى حجنى حاضرده مشهور معروف ره وشهه قىل يلار پيغمبر عليه السلام عرفات طاغنده خطبه اوقوب غايت اثرلى وعظ نصيحت قىلدى مونىق صولكده اى اهل اسلام سرگه ايكي نهرسه قالدرامن شول ايكي نهرسه نى قوتسا كز آرنغلىن قوتلورسز برسى الله تبارك وتعالى ذىق كلامى كلام شريف

ایکنجی سنت شریفی توتاسز اوشبو کون جمعه هم عرفه کون ایسی پیغمبر علیہ السلام ایکندی نمازن اوقوب عضبان اسملی تہو سینہ آطلانغان ایسی شول آرادہ جبرائیل علیہ السلام «الْيَوْمَ اكْتُمْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي» دیگان آیتنی ایندردی تہو آیتنک مضمون آکلاغان اوغشاشلی چوکدی خطر ایرشدی صحابه لر بو آیتنی ایشتوب بعضی سویندی اما ابوبکر وعمر رضی اللہ عنہما حسرت یوتوب یغلا دیلار رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نیک یغلیسر دیدی موکار قدر حق تعالی دن دینگیزی کامل قیلدم دیوب تہ پتلمی در ایسی دائیا آرتماقده ایسی ایسی کامل دیوب تہ یقولدی کیم وگه باشلار سز ننگ عمر عزیز لر کزبتوگه اشارتدر دیدیلر پیغمبر علیہ السلام درست تہیتسز دیدی آندن صوگ پیغمبر علیہ السلام مزدلفه گه باردی مزدلفه ده حق تعالی دن بارچه امتینک گناھسن عفونی صورادی حق تعالی دن سوینچ خیر بولدی بارچه امتن یارلقادی آیات شریفنک معناسی بودر برکون سز ننگ دینگیزی کامل ایتمد دخیده نعمتی سزگه تمام قیلدم دین اسلام اوزرینده رضا بولوب سز لر نی دین اسلامه اختیار قیلدم دینک بولور رسول اللہ مزدلفه دن عید کوننی مناغه باردی ییتمش تہو قربان قیلدی آلتمش اوچن اوزی بوغازلادی قالغان حضرت علی کرم اللہ وجہه گه بیوردی اول بوغازلادی عید نمازندن صوگ رسول اللہ دین اسلام حکملرن تمام سویله دی وعظ نصیحت سویله دی صحابه حاجیلر ننگ تمام کوکللری یوقاروب یاش اور نینه قان آغلادیلار مونک صوکنده ای آدملر سزگه دین اسلام حکملرن تمام ایرشدرمی دیدی بارچه حاضر بولغانلار بلی ایرشدرنک یار رسول اللہ دیدیلر ای ربم شاهد بول دیدی صحابه لر پیغمبر علیہ السلامنک بو وعظ لرندن وفاتی یاقن بولووینه استدلال قیلدیلار آندن صوگ حج حکملرن تمام قیلوب صحابه لر برله ایسه نله شوب اطرافدن کیلگان حاجیلر اوز لرینک اؤ بولرینه کیتدی پیغمبر علیہ السلام اصحاب کرام برله مدینه منوره گه تشریف بیوردیلار حج فرض بولغانندن صوگ پیغمبر علیہ السلامنک قیلغان حجی باری اوشبو حج در پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلمنک اوغلی ابراهیم هم اوشبو یلده وفات بولدی هجرتندن اون برنجی یلنک صفر الحیر آینده پیغمبر علیہ السلام شام طرفینه دین اسلامغه دھوت قیلور اوچون عسکر حاضر قیلورغه بیوردی اسامه بن زیدنی عسکر باشلی تعیین قیلدی اصحاب کرام سفرگه حاضرلنگان زمانده مذکور آینک آخرنک چهارشنبه کون بر روایتده پنجشنبه کون پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم گه آورو پیدا بولدی پیغمبر علیہ السلام آورو پیدا بولغان وقت زینب بنت جحش اؤینده ایسی زینب اؤیندن میمونه رضی اللہ عنہا اؤیینه

یاعکاشه کیت فی اشک بوسول الله اوچون بزنی قصاص قیل یوق ایرسه قلیج برله
اوزکنی پاره پاره قیلوربز دیدیلر رسول الله بوصحابه لرگه صبر قیلکنز الله تبارک
وتعالی سزنگ نیتکنزنی بله عکاشه قصاص قیلسون دیدی قایچان رسول الله مبارک
آرقاسن آچدی ایرسه نبوة مجریدن قویاش اوغشاشلی نور یالتراب طوردی عکاشه ننگ
کوزی نبوة مهرینه توشدی کوزنسن یاشاری آقدی اوزینه اوزی طاقت قیلا آلمادی
پیغمبر علیه السلام ننگ مبارک نبوة مهران اوبوب آیاغینه توشدی یا رسول الله سین
رحمة للعالمین سین سیندن کم رنجور کورسون بارچهمزنی کفر شرکت ظلمتدن
قوتقاروب بارچهمزنی ادب ارکان اویره تکان سین سلگ مینم مقصودم قصاص قیلماق
توگل اوزم قاری کشی آخر عمرمه نغوغدن قوتولماقم اوچون آغزمنی مبارک
اعضاکه سوردم دیدی رسول الله صلی الله علیه وسلم بوسوزنی ایشتبوب سوینچ سیکا
یاعکاشه الله تعالی تهنکنی توغ اوتینه حرام قیلدی دیدی ای مینم اصحابم بوکون اوجماخ
اهلندن برکسه فی کورمکگه تله گان کشی عکاشه گه قاراسون دیدی بوسوبلی صحابه لر
عکاشه فی شلته قیلودن توقتاب تعظیم تکریم قیلوب قوللارن کیلوب اوبه لر ایریدی
ای عکاشه فی سوینچ سیکا ارشبو الورغ درجه فی طابونک اوجماخده رسول الله غه یولداش
بولونک دیو . ابن مسعود رضی الله عنه شهیده در پیغمبر علیه السلام ننگ وفاتی یاقن بولداچ
بزلرنی آنامر عائشه صدیقه اویینه جیدی مونک صونکده مبارک کوزی یاشاردی
فی سوینچ سزگه مرحبا الله تبارک وتعالی سزگه رحمت قیلسون سزگه تقوالی قیاماق عبادت
قیلماقنی وصیت قیلانم تحقیق سزدن آیرلو یاقن بولدی جنت الی اوی حق تعالی طرفینه
ایله نو ایرشدی دخینه وصیت مینی علی یوسون فضل بن عباس صر صالحون اسلمه بن
زید بولارغه بولشسون مینی تله سه کز او شبو کیدیلر مبرله تله سه کز بین شهرنسن کیلگان
آق هلم برله کفن قیلکنز یوب کفنله نگاچ ارشبو اویمنک کراواتینه قویوب بر آرزوقت
چغوب طورکز شول کراوات مینم قبرمنک چیتی بولور آنک اوچون چغکز الله تبارک وتعالی
میگا رحمتن ایندرر مونک صونکده فرشته لر گروهی برله جبرائیل علیه السلام جنازه نمازی
اوقور مونک صونکده میکائیل مونک صونکده اسرافیل مونک صونکده عزرائیل اوزینک
گروهی برله جنازه نمازی اوقور مونک صونکده گروه گروه کروب سز نماز اوقورک دیدی قایچان
صحابه لر پیغمبر علیه السلام ننگ آیرلو خبرن ایشتن یکر طاقت توتا آلمیچی یار رسول الله
سین بزنگ پیغمبرمز گروه بزنی جیغوچی بزنگ اشبزننگ سلطانی سین بزدن کیتسه ک
بزکگه بارمز دیب قچقروب یغلا دیلر پیغمبر علیه السلام مین سزنی روشن بولغوچی
دلیللی آق یول اوزهرینه قالدردم دخینه سزگه ایکی وعظ قالدردم برسی سویله شکوچی
برسی تیک طوروچی سویله شکوچی وعظ قرآن تیک طوروچی وعظ اولم اکر سزگه برمشکل

اش توشه قرآنکه مینم سنتیه بارکز اگز کوکلکز قارالسہ ٹولم حالرن ایسکزگہ
توشکز دیدی صحابه لر بووعظلرنی وهم پیغمبر علیہ السلامنک ٹولم خبرن بلوب زار
زار یغلاب یانندن کیتدی لر پیغمبر علیہ السلام اون ایکی کون آوردی قایچان وفاتینہ
اوج کون قالدی ایرسه جماعت نمازینہ چغارغہ قوتی بولهادی بلال رضی اللہ عنہ اذان
تہیتکان سوکنده السلام علیک یا رسول اللہ الصلوۃ دیوب باروب پیغمبر علیہ السلامگہ
خبر بیردی پیغمبر علیہ السلام یا بلال مین اوزم برله مشغول ابوبکرگہ تہیت اماملق
قیلسون دیدی بلال مسجد کہ باروب یا ابوبکر رسول اللہ اوزیلہ مشغول سیکا اماملق
قیلورغہ بیوردی دیدی ابوبکر ہم صحابه لر طاوش برله طاقتسز یغلا دیلر رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم بولارنک یغلاغانن ایشقوب حضرت علی برله فضل ابن عباس نی
چاقردی طهارتلہ نوب حضرت علی برله حضرت فضل غہ سویه لوب نمازغہ باردی ابوبکر
رضی اللہ عنہ گہ بیوردی امامتک قیلدی پیغمبر علیہ السلامنک ٹولم آرووونک باشی
باش آرووی ایدی دوشنبہ کون پیغمبر علیہ السلامگہ پیغمبرک بیرلگان ایدی
دوشنبہ کون وفات بولدی دوشنبہ کون طائف آندی ایرسه حضرت بلال اذان
تہیتدی اذاندن صوٹک السلام علیک یا رسول اللہ الصلوۃ دیوب پیغمبر علیہ السلامنک
ایشگی توبینہ باروب خبر بیردی مونک سوکنده مسجد کہ کیتدی کون تہام یاقتروب
نمازنک آخر وقتی بیتدی ایرسه حضرت بلال السلام علیک یا رسول اللہ الصلوۃ
دیوب باروب فچقدی حضرت رسول یا بلال ابوبکرگہ تہیت امام بولسون نماز اوکوکز
حالم آور دیدی بلال رضی اللہ عنہ بو سوزنی ایشقوب قولن باشینہ قویوب نی زور
قایغی نی زور حسرت کاشکی آتام تودرماغان بولساچی دیوب جلی جلی مسجد کہ باروب
یا ابابکر رسول اللہ نک حالی ضعیق امامتک قیلورغہ سیکا بیوردی دیوب سیکا تہیتدی
دیوب قامت اوقودی ابوبکر رضی اللہ عنہ محرابغہ باردی کوزی پیغمبر علیہ السلامنک
سجدہ اورنینه توشدی طاقت قیلا آلهادی اوزنی طیبیا آلہیچی طاوش برله یغلی
باشلادی صحابه لر ہم غایت قایغرشوب شول قدر قاتی یغلا دیلر بعضسینک تمام ہوشی
کیتہر درجہ دە بولدی گوئیہ کہ قیامت قوبدی رسول اللہ کوزن آچوب یا فاطمہ
اول نی طاوش دیدی فاطمہ رضی اللہ عنہا صحابه لر سینک اوچسون یغلیلار دیدی
پیغمبر علیہ السلام حضرت علی برله حضرت فضل نی دە شردی طهارتلہ نوب باشینہ
یا لوق بہ یلہب حضرت علی برله حضرت فضل غہ طایانوب مسجد کہ کردی قسغہ سورہ لر
برلہ اولطروب ایرتہ نمازینک فرض ادا قیلدی مونک سوکنده صحابه لرگہ تہیلہ نوب
ای آدمیلر سزنی اللہ تبارک و تعالی گہ امانت قیلدم داشم الاوقات تقوالق وعبادت
قیلکز حقیقتدہ مین دنیادن آیرلامن اوشبو کون دنیادن آخر کونم آخرتنن اول

کونم دیوب حضرت علی برله حضرت فضل غه طایانوب طوروب اورنینه باروب یاتدی صحابه لر فان یوندی مسرت برله یارب نیک طوغدق بو مسرتنی کورمهس ایذک دیدیلر مونک صوکنده مدینه آدم کوزینه قاب قارانغی بولدی بارچه صحابه لر قایغو مسرتنه حق سبحانه وتعالی عزرائیل علیه السلامگه بیوردی حبیبه بار اگر رخصت بیرمه اؤیینه کوروب جانن یومشاقلق برله قبض قیل اگر رخصت بیرمه سه ترکک استهسه جانن آلما تیرلک برله اورنکا قایت دیدی عزرائیل علیه السلام بر عرب مورتنک رسول الله نیک ایشگینه باروب السلام علیکم یارسول الله ویا اهل بیت نبوة دخل دیوب سلام بیردی یعنی الله نیک سلامی سیکابولسون ای رسول الله ای پیغمبرلک اؤیینک جماعتلری رخصت می کریمه دیدی حضرت فاطمه ای الله نیک قلی رسول الله اوزی برله مشغول دیوب جواب بیردی یفه ایکنچی مرتبه سلام بیروب رخصت می کریمه دیدی حضرت فاطمه هم اؤلگیجه جواب بیردی اوچنچی مرتبه ینه سلام بیردی رخصت می دیدی پیغمبر علیه السلام کوزن آچوب یا فاطمه کم اول دیدی حضرت فاطمه بر عرب کررگه رخصت صوری رسول الله اوزیله مشغول دیوب جواب بیردم همان رخصت صوری دیدی رسول الله شهیتدی ای قزم اول عرب توکل عزرائیل در یا عزرائیل کر دیدی فاطمه رضی الله عنها بو خبرنی ایشقوب طاقتسز ای آتام ای پیغمبرلرنک غامی نی زور قایغی ایزگولرنک ایزگوسی ئولووی اوچون دیب زار زار یغلا دی پیغمبر علیه السلام ای قزم یغلاما اهل بیتمدن ایلک اول میکا سین ایرشورسک قیامت خاتونلرنک الوغسی سین بولورسن دیدی حضرت عزرائیل کوروب سلام بیردی رسول الله سلام آلدی یا عزرائیل کورشه کیلک گئی جانم آلورغه کیلک می دیدی عزرائیل علیه السلام کورشه کیلکم رخصت بولسه هم جانکنی قبض قیلورغه کیلکم حق سبحانه وتعالی حبیبه مشتاق من دیوب سلام قیلدی نله سه ک نوح عمرنچه عمر سور اختیار دیدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم آندن آریده آخری بولم راضین جانمنی قبض قیلورسک لکن اهل بیتنی برکوزیم دیدی عزرائیل علیه السلام کوزدن غایب بولدی پیغمبر علیه السلام اهل بیتنی بارچه جماعتلری برله ایسه نله شدی بارچه سی زار زار یغلا دیلر مونک صوکنده یا عزرائیل قرده شم جبرائیلنی قایده قالدرک دیدی عزرائیل علیه السلام اول دنیا کرگنده قالدی تیز ایرشور دیدکنده جبرائیل علیه السلام مصیبت کیدین کییوب کوروب سلام بیردی پیغمبر علیه السلام شهیتدی ای جبرائیل میکا الله تبارک وتعالی نیک کرامتدن خبر بیر دیدی جبرائیل علیه السلام شهیتدی اوهماخ ایشکلری آچلادی حورلر زینتله ندی فرشته لر بارچه سی صفلانسی سینک مبارک جانک اوچون انتظار بولوب یعنی کؤتوب طورالاردیدی ای قرده شم جبرائیل آنی صورامین مسکین عاصی اهتلام حالن

صوريمن ديدى جبرائيل عليه السلام يارسول الله حق تعالى بارچه امتكنى يارلقادى قايفرما سين هم امتنك اوجماخغه كرمهس بورون بارچه پيغمبرگه هم امتلرينه اوجماخ حرام ديدى مونك صوكنده يا عزرائيل كوكلام خوشلاندى اشكنى قيل ديدى عزرائيل عليه السلام هم پيغمبر عليه السلامنك جانن آلورغه كرشدى رسول اكرمك باشى حضرت عائشه نك آلدنده ايدى ياننده بر صوات صو بار ايدى پيغمبر صلى الله عليه وسلم دائما قولن صوغه قويوب لاله الا الله يارب ثولهنك آچيسن بار امتيمه يوشاق قيل ديوب مبارك يوزن شول صو برله سيپار ايدى پيغمبر عليه السلامنك بارچه جماعتلرى حسن حسين رضى الله عنهما وهم پرده آرتنده بعض صحابه لر يغلاشوب طورلار ايدى. انس بن مالك رضى الله عنه شينور پيغمبر عليه السلامنك جاني كوكره گينه بيتكان ايدى پيغمبر عليه السلام ههان سزگه نماز او قو برله قولكزدهغى جماعتلرني وقللاركنى يخشى تربيه قيلو برله وصيت قيلورمن ديور ايدى حضرت على كرم الله وجهه شيندى پيغمبر عليه السلام آخر صولوونده ايرنن ايكي مرتبه تبيره تدى يانينه باروب طكلام امتى امتى ديوب حق تعالى دن امتينك گناهنن تلهب جان تسليم قيلدى ديدى «اللهم ارزقنا شفاعته برحمتك يا ارحم الراحمين» پيغمبر عليه السلامنك وفاتى هجرتنن اون برنجى يلده ربيع اولنك اون ايكنچى كوني دوشنبه كون توش وقتنك ايدى بيت: فلو كانت الدنيا نديم على واحد * لكان رسول الله فيها ملدا يعنى اكر دنيا بر كهمسه گه دائم بولسه ايدى البته رسول الله دنيا ده مكلگه طور ايدى حضرت عائشه بو حالتى كوروب طاقتسز يغلادى يارب ياشا كده رسول الله دن آبرلنم سزنك برله ايدى قدرم سيشسز نيچك طورونم ديتتى آتدن صوكتك رسول الله صلى الله عليه وسلمنك قزى حضرت فاطمه حسن حسين چهار يارلاروبارچه صحابه لر شول قدرقانى يغلاديلار گويه قيامت قوبدى مدينه شهرى قاب قارائغى بولدى مونك صوكنده حضرت على كرم الله وجهه رسول الله نى يووارغى حاضرله ندى اؤى پوچماندن برطاوش كيلتى ياعلى رسول الله نى يوما اول پاك ديوبوسورگه عجبكه قالديلار يوووبرله يوماو آراسنك شبهه گه توشدى حضرت على سين كم ديتتى جواب بولمادى آندن صوكتك هوا دن ينه بر طاوش كيلدى اول مرتبه يوما كز ديگان نهرسه ابليرس ملعون ايدى پيغمبرگه كوئچيلك برله قبرگه بولدى قوليسون ديب شيندى رسول الله ارزنك كيميتى بزله كيمى ماچنده بو كز يالانباچ يووارغه طلقيت قيلماسسز ديدى حضرت على جزاك الله سين كم ديدى مين حضر رسول الله نك جنازه سينه كيلدم ديوب جواب بيردى حضرت على كرم الله وجهه يودى فضل بن عباس رضى عنهما صو صالدى اسامه رضى الله عنه بولشدى جبرائيل عليه السلام اوجماخن خوش بوى

کيلتردی کفن صاروب حضرت عائشه رضی الله عنها حجره سینه چهارشنبه کون بر روایت
سهشنبه کون بیورغانچه نماز اوقوب دفن قیلدیلر. مکده رسول الله ایلی اوج
یل عمر ایتمش ایدی مدینه ده اون یل ترکک قیلدی آلتمش اوج یاشنده دنیادن
حق سبحانه و تعالی گه دارالبقاغه کوچدی حضرت عائشه رسول الله نك قبری یاننده
یغلاب ای یغه ک کییم کیه گان ای یومشاق توشه ککه یاتماغان ای آر یا ایکه گینه
طاماغن تویدرماغان ای کاراوات اورنینه قامش نمازلق اختیار قیلغان رسول رب العالمین
دیب زاریلق قیلور ایدی بو آراده قصه لر کویدر لکن بز اختصار قیلدی بیغیرمز
صلی الله علیه وسلم ٹولگان دین صوگ باشقه میت لردن چققان کبی هیچ نرسه چقمادی
مگر جفار ایسی کبی خوش ایس چقندی حضرت علی کرم الله وجهه ئه یتدی
«ما اطلبک هیا ومیتا یار رسول الله» یعنی فی عجب خوش ایسلی سین ترک حالکده هم
ٹولک حالکده ای الله نك پیغمبری دیک بولور ابوبکر الصدیق عمر رضی الله عنهما
حضرت رسول نك وفاتینه قایغروب کویله ب مرثیه لر ئه یتورلر ایدی. بیغیرمز
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نك قزی حضرت فاطمه نك ئه یتکان بیتی:

«بیت» مَاذَا عَلَيَّ مِنْ شَمِّ تَرِيَةِ اَمِّهِ * اَنْ لَا يَشْمَ مَدَى الزَّمَانِ غَوَالِيَا
صَبْتُ عَلَى مَصَائِبٍ لَوْ اَنْهَا * صَبْتُ عَلَى الْاَيَّامِ صَرْنِ لِيَا لِيَا

یعنی فی نهرسه لازم امه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نك قهرنی ایسنه گان
کیسنه گه درستلکده اول کیسنه فی عمر اچنده اوره ک اسملی جن ایسنه مه سسرلک مینم
اوزه ربه شوندا این قای قویولدی اگر اول قایغولار کونار گه قویولسه ایدی
کونلر کیچ بولوب ئه ر ایدی.

خِلاَفَةُ اَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

قایجان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دنیادن کوچدی ایرسه برنیچه اختلاف برله
ابوبکر الصدیق رضی الله عنه خلیفه بولدی. خلافت کورسه توچیلر انصاردن ایدی
لکن بر آز قیل وقال صوگنده ابوبکر رضی الله عنه نك خلیفه لکینه رضا بولوب
بیعت بیردیلر فتنه بولمادی رسول الله فی دفن قیلغانچی خلیفه لککه تعیین قیلندی
رسول الله فی دفن قیلغان صوگنده ابوبکر رضی الله عنه خلیفه لک تدبیرن قیلدی
اسامه رضی الله عنه فی رسول الله صلی الله علیه وسلم تعیین قیلغان عسکر برله شامغه
یبهردی اسامه شامغه صوغش قیلوب شامنی فتح قیلدی کوب مال غنیمت آلوب مدینه گه
قایندی پیغمبر صلی الله علیه وسلم نك ٹولمی مشهور بولغاچ عرب قبیله لر بنك

كوبسى مرتد بولدى رسول الله نىك زكات عشر آلورغه تعيين قيلغان كشيلىرن
 بعضن قووب ييبهرديلر بعضن ئوترديلر دين اسلام اوچون زور فتنه لر بولدى
 لكن ابوبكر الصديق رضى الله عنه نىك همى وغيرتى برله بارچه سى مقهور بولدى.
 ابوبكر رضى الله عنه بو سببلى بيش مىك عسكر برله خالد بن وليدى مرتد بولغان
 قبيله لرگه ييبهردى خالد بن وليد بارچه سينه غالب بولدى قهرا اطاعت قيلدىردى
 رسول الله دن صولك ابوبكر الصديق شام وعراق طرفلرينه عسكر ييبهروب
 كوب شهرنى آچدى بو طرفه رسول الله زماننده اهل اسلام يوق ايدى رسول الله دن
 صولك مسلمان بولدىلر . ئه بيشار مسيلمه الكنداب رسول الله نىك آخىر عمرنده
 يمامه قالاسنده بىغمبرلىك دعواسن قيلدى رسول الله صلى الله عليه وسلم مسيلمه نى
 هلاك قيلورغه امر قيلسه ده اول آراده هلاك قيلنمادى ابوبكر رضى الله عنه زماننده
 هلاك قيلندى . قصه سى اوشبودر: مسيلمه الكنداب كه اون مىك بر روايتده يتمش مىك
 كشى ايبهردى حضرت ابوبكر رضى الله عنه صحابه لر برله كيكش قيلوب خالد بن وليدى
 اون مىك كشى برله مسيلمه الكنداب كه صوغشقه ييبهردى قاچجان يمامه كه ياقن بارديلر
 ايرسه بر حبشى آدم توروب حضرت خالد كه ئه يتدى رخصت بيرسه مىك مين مسيلمه كه
 باريم بلكه آنىك اشن آنصات بترمن ديدى فلان طاو باشنده بارابان قاقسام
 بلكز مراد ماصل بولغان بولور ديدى حضرت خالد رخصت بيهردى حبشى كيتدى حبشى غيار
 كشى ايدى حيله برله مسيلمه نىك سراينه كروب بر ييرىرگه قاچدى مسيلمه خاتونى برله
 يوقلارغه ياتقاچ قلچ برله هر ايكسنىك باشن چابدى اوزى چغوب قاچدى ئه يتكان
 طاو باشينه باروب بارابان قاقدى بلكيلر كه حبشى مسيلمه نى ئوتركان يمامه خلقى فيلگه
 منوب صوغش قيلورلر ايدى حضرت عمر ئه يتدى بىنىك آطلار بىز تويه لر بىز فيلن قورقار
 نىچىك صوغش بىز ديدى اول آراده مصلحتنى شول كورديلر بالچقن فيل صورتى ياصاب
 آطلارنى تويه لرنى فيل صورتى يانينه كيلتروب فيلن قورقماستقه اويره تديلر ايرتەسن
 يمامه كه كروب توش توشن صوغش قيلدىلر كروب مشركنى ئوترديلر يمامه نى فتح قيلدىلر مسجد
 بنا قيلوب مسلمان بولغانلارغه احكام اسلامى اويره تور اوچون بعض صحابه لرنى قالدروب
 كوب غنيمت مالى آلوب مدينه منوره گه قايتدىلر مغرب طرفندن هم اهل اسلام بولا
 باشلادى رسول الله زماننده مغرب طرفنده ده اهل اسلام يوق ايدى ابوبكر الصديق
 رضى الله عنه نىك مدت خليفه لسكى ايكى يل اوچ آى بولدى هجرتدن اون اوچنچى يل
 جهادى الآخر نىك يكرمى ايكسندە چهارشنبه كون دارالفنادن دارالبقاغه كوچدى ياشى
 آلقمش اوچ ايدى حضرت ابوبكر رضى الله عنه اوزىنىك ئولم آوروونده حضرت عمرنى
 خليفه وامام قيلورغه بارچه صحابه دن بيعت وعك آلورى سببلى حضرت عمر خليفه بولدى .

خلافتِ عمر رضی اللہ عنہ

حضرت عمر خلیفہ بولغاچ دین اسلامک کوزہ رلوینده قوت طابورینه شول قدر اجتهاد قیلکی آرزمان اچنده اهل اسلام مشرق ایله مغرب طرفینه جابولکی مصر اسکندر کسرینگ پای تختی مداین شهری فتح قیلنوب کسرینگ خزینهلری مدینه گه کوچرلی فارس مملکتنده آزیبیجان تغلیس قافقاز شهری هم حضرت عمر زمانده فتح قیلندی حضرت عمر زمانده ملة الاسلام شول قدر قوت تابدی بیر بوزنده حضرت عمر گه قارشى طورردی مملکت قالمادی بارچه آرزغن خلق تتره دی حضرت عمر قسطنطینییه شهرینه باروب صوغش قیلسهده کسریبچی بیگ محکم بولو سببلی تمام فتح قیلنهادی حضرت عمر رضی اللہ عنہ هجرتنگ یکرمی اوچنچی یلده ذوالحجهنگ یکرمی دورتنچی کوننده شنبه کون مسجد نهزار اوغوانده مغیرهنگ فیروز آتلی ظالم قلی کروب ایکی یاقلی بچاق برله سانچدی حضرت عمر شول سببلی دارالفندان دارالبقاغه رحلت قیلکی عمر رضی اللہ عنہ اون یل آلتی آی خلیفه لک قیلکی یاش وفات وقتنه ایلی بیس ایردی حضرت عمرنی شهید قیلغان ملعون برزمان تعزیرگه مستحق بولغان ایردی حضرت عمرنگ مکب بوینچه تعزیر قیلندی شول سببلی حضرت عمر گه دشمن بولوب فرصت کوزندی لیکن اولاق وقت فرصت طابا آلمادی مسجد کروب سانچدی آرتندن طونارغه چققان توقز کشینی ینده سانچدی آمرنده اوزن اوزی بوغازلادی .

خلافتِ عمر رضی اللہ عنہ

اصحاب کرام حضرت عمردن صوگ اتفاق قیلوب حضرت عثمان ذوالنورین رضی اللہ عنہ گه بیعت بیروب خلیفه قیل یلار حضرت عثمان خلیفه بولغاچ بعض شهرلرنی فتح قیلکی وهم قرآنش ترتیب قیلکی ملة اسلامه شول قدر اجتهاد قیلکی هر تونش کلام شریقی ختم قیلور ایردی عبدالله برله اهل اسلامه حکم قیلور ایردی مصر هم کوفه خلق حضرت عثماننگ قویغان تورهلرینه رضا بولیبچه خلیفه لکدن توشه بز دیوب مدینه گه جیبولوبه کیل یلر سببلی اوشبو ایردی مروان آتلی کشی مصر توره سینه خط یازدی هم بن ابوبکر باروب بیتکاج ثولتر دینی بوخط عثمانن دیوب یازغان هم رسول اللهنگ مهری باصلغان ایردی حضرت عثمان هم بن ابوبکرنی مصرغه توره قیلوب بیبه رگان هم بن ابوبکر گه مرواننگ هم خط ایرشدی قارامه مصر توره سینه هم بنی ثولتر دیوب یازغان هم بن ابوبکر کیری مدینه گه قایتوب یاخلیفه بزنی اشنگ اوزیه بر روش خط بیردک مصر توره سینه بولای یازغانسنگ دیدی حضرت عثمان نه بدتی اوز گه بیرگانم

مېنم خطم اما اول بولتغان خطك مروان اشى بولورغه كيرهك ديدى مروان حضرت عثمانك بوسوزينه آچولانوب كوب خلق جيبوب آلوب كيلدى عثمان رضى الله عنهنى اوچ كون محاصره قىلديلر عثمان رضى الله عنهنك دورت يوزقلى بارايردى بارچهسى قلعچ كوتهروب تورودن ابوگه كره آلهاديلار آخزينده عثمان رضى الله عنه ئه يتدى اللهنك حكيمنه رضاسز باركزده آزاد مېنم اوچون دشمانلارمه قلعچ كوته رمة كز ديدى هر قايسى قلعچلارن قويديلار عثمان رضى الله عنه اوزى نمازلىق اوستنده كلام شريف اوقوب اولطرر ايردى آرقاستن كيلوب قلعچ برله شهيد قىلديلر هجرتك اوطز بيشنچى يلنده دى المحجه نك اون سيكزنده جمعه كون ايردى ياشى توقسان بر روايتده سيكسان سيكز ايردى رضى الله عنه حضرت عائشه رضى الله عنها يتور رسول الله صلى الله عليه وسلم ئولم آوروونده صحابه كرامنك بعضى كيلوون تليمن ديدى يار رسول الله ابوبكرنى مى ديدم يوق ديدى عبرنى مى ديدم يوق ديدى عثمان مى ديدم يلى ديدى عثمانغه خبر ايتنك كيلدى رسول الله ميكا اشارت قىلدى مېن براغراق كيتم مونك سر كنده قارادم رسول الله عثمانغه ياشرن شېرت سويلى عثمانك بوزى اوزگهروب اوزگهروب كيتته بو وقت عثمانغه رسول الله نك نى ئه يتكاننى بلهه دك قايجان حضرت عثماننى محاصره قىلديلر ايسه مدينه خلقى هم حضرت عثمانك قللارى صوغشيق ديديلر حضرت عثمان صوغشما كز ميكا رسول الله آنى اجل سرخاوندە خبر بېرگان ايردى مېن صبر قىلامن ديدى مگر رسول الله عثمان رضى الله عنه گه شېرطلاب اوشبو حاللرنى ئه يتكان ايكان.

خلافتة على كرم الله وجهه.

ئەبىسۇلار حضرت عثمان شەھيد بولغاچ عالم گە فتنە بولدى شول فتنە سەبەبى يەتمەش مەك كىشى ئولدى حضرت عثمان اون يىل خەلىفە لىك قىلدى حضرت عثمانن سولك مەكە مەدینە خلقى حضرت على كرم الله وجهه گە بيعت بېرۇپ خەلىفە قىلدیلەر لىكن شامك توره معاويه بن ابى سفيان ايردى معاويه نك حضرت على حەقنە اجتەهادى غطا بولدى حضرت على كرم الله وجهه گە اطاعت قىلمادى خەلىفە لىك ميكا تېيىش ديوب حضرت على كرم الله وجهه گە كوب جفا قىلدى كوب صوغشلا قىلدى كەالتەه نى نظير بولغان دين اسلام آراستە كوب بوزوقلقلر پيدا بولدى اتفاق بوقلق سەبەبى اهل اسلامغه مخالف مەنبەلر دە پيدا بولدى كونلر دە بركون بد مەنبەدن اوچ كىشى بىر مەكە نى بىر مەكە معاويه نى بىر مەكە عبور ابن العاص نى ئولتۇر مەز ديوب اتفاق قىلدیلەر بو اوچ نك بىر مەكە حجاج بن عبد الله آتلى ايردى حجاج شامغه باروب مسجدكە كروب معاويه گە قلعچ برله بەردى لىكن قلعچ آز تيگانلىگى سەبەبى معاويه سلامتلەندى ايكنچى عمرو بن بكر آتلى كىشى ايردى

عمرو بن العاص اول کون مسجد که چقماغان سبیلی ئولتره آلهادی اوچنچی عبد الرحمن بن ملجم دیگان کشی ایردی حضرت علی کرم الله وجهه نی ایرته نمازینه بارورغه چقماچ آغولی قلیچ برله آرتندن چابدی قلیچ جراحی قوتلی بولورندن حضرت علی کرم الله وجهه هجرتنک قرقنچی یلنده اون ییدنچی رمضانده جمعه کون دارالفندان دارالبقاغه رحلت قیلدی یاشی آلتیش اوچ ایردی بییش بل خلیفه لک قیلدی حضرت علی کرم الله وجهه نی اوغلی حسن رضی الله عنهما نماز اوقوب کوفه شهرنده مسجد جامع یانینه دفن قیلدی اما قبرنی بلهسز قیلدی دیوب مرویدر.

قصه شهادة حسن رضی اللہ عنہ.

ئەبیشلر ئەرمن پادشاهینک قزی امیر المؤمنین حسن رضی الله عنه نکامنده ایردی بییک ماتور خاتون ایردی معاویه اوغلی یزیدنک اول خاتونغه رغبتی بولدی اول خاتونغه کشی بیبهردی علی نك نسلندن دولت کیتدی دولت بزگه قایتدی حسن نی ئوتور سینى مین آلورمن عراق مملکتینک پادشاهلغن بیروورمن پادشاه خاتونی بولورسک سینى بارچه خاتونم دن ئلوع قیلورمن دیدی اول خاتون ملعونه یزیدنک شول سوزینه اشاندى مال امیدی برله حسن رضی الله عنه گه قصد قیلدی حضرت حسن رضی الله عنه روزه توتار ایدی کون اسسیلگندن صوصاب شربت برله آغز آچار ایدی خاتونی شربت که آغو صالدى حسن رضی الله عنه آخر آغز آچوب شربت نی اچدی کوکلی بولغاندى حالی نی ایکانن بلدی حسین رضی الله عنه گه کشی بیبهردی حسین رضی الله عنه کیلوب آغاسینک حالن کوروب حسرت برله یغلاب ای قردهشم بو اشنی کم قیلدی دیدی حسن رضی الله عنه ئه بتمه دی تغدیراوشانداق ایکان بعیل بول دیب وصیتلرن ئه بتمدی حسین رضی الله عنه ئه بتمدی ای قردهشم بابامز محمد مصطفی ، آنامز علی الهرتضی ، آنامز فاطمة الزهراء یانینه باراسک آلاغه میندن سلام ئه بیت مینى هم تیزلک برله اوز یانلارینه قبول ایتسونلر کافرلر برله قویاسونلر دیدی آندن صوگ حسن رضی الله عنه نك حالی آور بولدی حسین رضی الله عنه گه قولى برله اشارت قیلدی حسین رضی الله عنه ئه بتمور قلاغم توندم ای قردهشم سوینچ حق تعالی مینى یارلقادی دیوب جان تسلیم قیلدی هجرتنک ۴۹ نچی یلنده بییشنچی ربیع الاولده ایدی مبارک یاشی قرق آلتی ده ایدی حسین رضی الله عنه تکفین تجهیر قیلوب محمد حنغیه برله کوتهروب رسول الله صلی الله علیه وسلم نك روضه سینه ایلتوب دفن قیلماقچی بولدی یار مدینه الوغلاری رخصت قیلمادی حسین رضی الله عنه نك کیفی

كىتسه ده عبد الله بن مسعود رضى الله عنه نصيحت قىلدى اى پيغمبىر نىسلى حضرت على بالاسى بولار برله دعوالله شمه سز هر قاير كوز حق تعالى نىڭ عزىلى بىناسى سىمىندىنە مەردۇم بولىق دىدى حضرت حسين رضى الله عنه هم رضا بولۇپ حضرت حسن رضى الله عنه نى بىقىع گورستانىنە دفن قىلدى . حضرت حسن رضى الله عنه دن قالغان ملعونە خاتون عدنى تمام بولغاچ يىزىد كىشى يىبەردى عدتم تمام بولدى مېنى آلسون دىدى يىزىد جواب يىبەردى رسول الله نىڭ بالاسىنىڭ بالاسىن ئوتىرگان كىشىك وفا بولماس دىب آلمادى . ئەپىشلىر حسن رضى الله عنه نىڭ بالالىرى حضرت حسن رضى الله عنه نىڭ قېرى اوستىنە بارۇپ زارىلىق قىلىدىلار يارب آتامىزدن ياشلى يتىم بولىق بىزگە رحمت قىل ھوۋا دن طاوش كىلدى حق تعالى بارچە ئىزغە رحمت قىلدى دىوب .

مناجات-الھى حېبب اكرمىڭ محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم حرمتىنە وآنكى اھل اولادى حرمتىنە بىزلىرگە ھم نارلىمدە رحمتىڭنى نصىب ئەبلە آمىن . « اَنْتَ وَلِيٌّ سَمِيْعٌ قَرِيْبٌ حَبِيْبٌ » .

قصه شهادة حسين رضى الله عنه .

ئەپىشلىر حسين رضى الله عنه برله يىزىد آراسىندە ابكى تورلى دشمانلىق بولدى : بىرى اصل دشمانلىق ، ايكىنچىسى عارضى صوڭىدىن پىدا بولغان دشمانلىق . اصل دشمانلىق شول ايدى عبد مناف نىڭ ايگىز اوغلى بولدى لىكن آرقالارى يابشوب توغدى عبد مناف بو ايكى بالانىڭ آرقاسىن اورطادىن قىلچ برله ياردى ھىرايكىسى ئولبەدى بىرىنە ھاشىم اسم قويدى بىرىنە امىە اسم قويدى ھاشىمدىن عبدالمطلب ، عبدالمطلب اوغلى ابوطالب ، ابوطالب اوغلى حضرت على ، حضرت على نىڭ اوغلىرى حسن ، حسين بولدى . امىەدن ھىرا ، ھىراپ اوغلى ابوسفىيان ، ابوسفىيان اوغلى معاويه ، معاويه اوغلى يىزىد بولدى . عبد مناف ايگىز بالاسىنىڭ آراسىن قىلچ برله ياردى ايسە بارچە نىسلى آراسىنىڭ قىلچ بوردى سفىيان برله ابوطالب آراسىندە قىلچ بوردى يعنى صوغش يىلار حضرت على برله معاويه آراسىنىڭ قىلچ بوردى . يىزىد برله حسين رضى الله عنه آراسىنىڭ صوغش بوردى اما صوڭىدىن بولغان دشمانلىق شول ايدى : معاويه قارتايوب خلىقە لىكنى يىزىد كە طاشىرورغە تلەدى ايسە يىزىد ئەپىتىدى اى آتامىن عبد الله بن زبىرنىڭ خاتونىنە عاشق ھەن شول خاتوننى مىكالىوب بىر مەسەك مىن خلىقە مىكالىوب گە رضاتوگىل دىدى معاويه عبد الله بن زبىرنى چاقىروب ئەپىتىدى اى عبد الله سىن پىغمبىرنىڭ آتاسى برله بىر طوغمە قىرقدە شىنىڭ اوغلى سىن سىكالىوب ايزگولك قىلورغە تلىمەن اوّل قىزمنى بىرورب مصرغە سىننى تورە قىلماق بولامىن دىب حىلە قىلدى عبد الله بن زبىر اول سوزگە اشاندى ھەم كوكلىدىن سويوندى ايوربىنە باروب

معاویہ سوزن خاتونینہ سویلہ دی خاتونی ٹہیتدی اگر معاویہ قرن آلسا کمنی آیور
 طلاق بیر دیدی ایرتہ سن معاویہ ہم عبد اللہ بن زبیرنی چاقروب ٹہیتدی قزمہ
 سویلہ دم سینى عبد اللہ غہ بیرہ من دیوب قزم جواب بیہرگان عبد اللہ خاتونن آیور ماسہ
 مین بارمین دیوب فی ٹہیتہ سن دیدی عبد اللہ بن زبیر ٹہیتدی مصر تورہ لگن طاوبوب
 بولماس اما خاتونن طابلور دیوب خاتونن طلاق قیلدی مگر معاویہ قرن ایکنچی
 کشیگہ نکاح قیلوب بیہرگان ایکن بو عبد اللہ بن زبیرنک خاتونن آرتو اوچون باری
 بر حیله ایمش عبد اللہ بن زبیرنی مصرغہ ہم تورہ قیلما دی عبد اللہ بن زبیرنک
 خاتونینک قایچان عدتی طولدی ایرسہ معاویہ ابو موسی الاشعرینی دہ شتروب یزید اوچون
 عبد اللہ بن زبیر خاتونینہ یاوچیغہ قوشدی . ابو موسی الاشعری عبد اللہ بن زبیر
 خاتونینہ یاوچیغہ بارغانک یولک قتم ابن عباس اوچرادى قایدہ باراسک دیوب صورادی
 ابو موسی اصل سرنی سویلہ دی قتم ابن عباس ٹہیتدی اول خاتونہ مینہہ کوکلم بار
 میکا کیلمہ سمی مینیدہ ٹہیت دیدی ابو موسی یغشی قبول ایتم دیوب بولینہ کیتدی
 ینہ بر آرز یول کیتکچ حسین رضی اللہ عنہ اوچرادى یا ابو موسی قایدہ باراسک دیدی
 ابو موسی الاشعری ٹہیتدی یزید اوچون یا ایسہ قتم اوچون عبد اللہ بن زبیر خاتونینہ
 یاوچیغہ بارام دیدی حسین رضی اللہ عنہ ٹہیتدی آلاى بولسہ مینہہ اول خاتوننی
 آلورغہ کوکلم بار مینیدہ ٹہیت دیدی ابو موسی قبول ایتم یغشی دیوب کیتدی اول
 خاتونغہ باروب اول معاویہ اوغلی یزید سوزن ٹہیتدی آننن صوگ قتم ابن عباس
 سوزن ٹہیتدی آننن صوگ حسین رضی اللہ عنہنک سوزن ٹہیتدی آننن ابو موسی
 الاشعری اوچون اگر میکا کیلسہک مینہہ سینى آلورغہ درتم بار دیدی خاتون ٹہیتدی
 سین قارت کشی سیکا بر شعر ٹہیتیم دیوب کولدی بو شعرنی ٹہیتدی :

مَالِكٌ غَفُورٌ أَسْوَدُ الْبَلَوْنِ * أَرَابِيٌّ عَلَى صَدْرِي سَوْدَاءُ الدَّوَابِ

لَاغِبٌ إِلَيْهَا أَحَبُّ مِنْ مُعَانَفَةٍ * لَمَلَسْتُ الْجَنَّةَ النَّارِ فَوَقَّحَ التَّرْتِيبُ

معناسى: فی بولدی سیکا طاو کہجہ سینک بالاسی اول طاو کہجہ سینک بالاسی قارانتوسلی
 بولغوچی ابو موسی قارا توسلی کشی ایدی . ایا کوکرہ گیہہ قابلا رمنی مین کو بیگان
 قارا رمچکنی . اول قارا توسلی طاو کہجہ سینک توسن بر کون کوروب بر کون کوروم
 تورو آنی قوچودن سویکلورہک میکا توفراق اوستندہ بولغان خرما آغاچینک باقجہ سن
 کورو . یعنی طاو کہجہ سن کورودن ہم قوچودن ایرگہ بارمی باقجہ دہ یورووم سویکلی دیک
 بولور حاصل ابو موسی الاشعری گہ بارمین دیک بولور موندن صوگ خاتون ٹہیتدی ای
 ابو موسی براوچ کشینک قایسی یغشیراق بولسہ مینى آکار نکاح قیل سینى وکیل قیلدم دیدی

ابوموسى الاشعري ئەيتىدى اگر آلتون كەش كىرەك بولسە يازىد كە بار ماتورلق كىرەك بولسە قىم گە بارا گر دنيا آخرت مقصودك بولسە اوجماخ كىرەك بولسە حسين رضى الله عنه گە بار مین سكوردم رسول الله صلى الله عليه وسلم حسن حسينى آلد ينفه آلوب «سيدا شباب أهل الجنة» ديوب سويهر ايدى ديدى اول خاتون ئەيتىدى آلتون كەش دنيا هرمتى كىرەكەس ماتورلق هم كىرەك توگل ميني حسين بن على رضى الله عنه گە نكاح قيل ديدى ابو موسى اول خاتوننى حسين رضى الله عنه گە نكاح قيلدى معاويه ابوموسىنى چاقروب اى ابوموسى عبد الله خاتونن نيك حسين گە نكاح قيلدك مین سيني يازىد اوچون ياوچى قيلدك حسين اوچون قيلما دم ديدى ابوموسى الاشعري ئەيتىدى خاتوننك اختييارى اوزنده مينم آندە. اختييارم يوق ديدى - موندن صوك كونن كون كون حضرت حسين گە دشمانلىقى آرتدى يېغىهر عليه السلام ئەيتىدى «ماتركت بعى فتنة اضر على الرجال من النساء» يعنى ميندن صوك ايرلرگە خاتونلردن ضررلى فتنه قالد رلهامدى ديك بولور. ئەبش لر حسين رضى الله عنه بو خاتوننى آلدى ايرسە يازىد حسين نى ئولتر مەن ديوب آنط ايتدى قاچان معاويه اهل ياستغينه باشن قويدى ايرسە يازىد كە وصيت قيلدى اى اوغلم زناهار حسينى نرجه مین رسول الله دن ايشتم «انلى مقالا يوم القيامة مع قاتل حسين» ديدى يعنى يېغىهر عليه السلام ئەيتىدى حقيقتە مينم سوزم بولفورچىد قىيامت كون حسين نى ئولترگوچى برله ديك بولور معاويه ئەيتىدى نى او كنج شول كشيگە آنك شفاعتچيسى دعواچى بولسە يازىد ئەيتىدى مین حسين بزله شول اشنى قيلور مین آنى آناسى برله قيلدك ديدى يعنى صوغش مین دعوا له شرمين ديك بولور ئەبش لر حلال زاده بالا آناسينك وصيتن قبول قيلور. قاچان معاويه دن يادان اوتدى ايرسە يازىد وليد بن عقبه گە كشى يېبەردى حسين ميكا بيعت قيلماسە حسيننك باشن ميكا يېبەر ديدى مروان يازىد نك وزىرى ايردى وليد مدينه ده تورا ايردى بر نچه وقت اونكاج يازىد ينه وليدكە كشى يېبەردى اگر حسين نك باشن كيتورمە سەك سين هم اول مدينه ده طورما ديدى مروان وليدكە هم كشى يېبەردى حسينى توتساك ميكا يېبەر ديوب وليد بوخبرلر نى ايشتوب قايفوردى حسين رضى الله عنه گە شفت قيلدى اوزن قوتقارماق اوچون حسين رضى الله عنه نك قايدە ايكانن بلسە ده حسين رضى الله عنه بولغان ييرلردن انلرگان بولوب كمنى كورسە آندن حسين نى كورمە دكلى ديوب صورا شور ايردى بوخبر حسين رضى الله عنه گە ايرشدى بارچه قردهش قبيله سنه خبر ايتدى فلان كچه ده موندن مگە گە كيتەر يز ديو بارچه قردهش قبيله سى حاضر له نوب

جیبیلدار ولید دخی شول کونلرده حسین رضی الله عنه گه مکه گه کیتسون موند
 طورماسون دشمانلار قصد قیلا دیوب خبر ییبهردی حسین رضی الله عنه اول منکور
 کیچنی بارچه نسل نسبی برله مدینه گه باردی روضه مطهره غه باروب قرآنی ختم قیلدی
 آتا باباسینک روحنه باغشلا دی زاریلق لار قیلدی قایچان سحر وقتی بولدی ایرسه
 یوزن روضه غه قویوب «یا رسول الله جئتک شاکیا من امتک» یعنی ای رسول الله
 مین سیکا امتکن زارلایوب کیلدم مینی ثولتورورگه قصد قیلا لار دیدی شول زمان
 یوقی باصوب بر آز یوقلادی توشنده رسول علیه السلام روضه دن قولن چغاروب
 حسین رضی الله عنه نی قوجاقلاب ای کوزم نور ی تیز آشغوب بزگه کیل آتاک علی
 آناک فاطمه بارچه لار بیز سیکا منتظر مز دیدی حسین رضی الله عنه نه بتدی یا رسول الله
 فی اش قیلیم رسول الله صلی الله علیه وسلم نه بتدی «ان لك في الجنة درجة لا تنالها
 الا بالشهادة» یعنی حقیقتده اوجماغده سیکا درجه لر بار اول درجه لرنی شهید بولمی
 طابا آلهاسلک دیدی آنانک سرائی ابراهیم بیغمبر برله مینم سرایم آراسنده
 قارشومزده سینک سرائی در دیدی آننن صوگ حضرت حسین رضی الله عنه اوبغانوب
 کیتدی بارچه اعضاسی تره مش رسول الله صلی الله علیه وسلم ننگ روضه سینه وداع
 قیلوب یولغه کردی «ولما توجه تلقاء مدين» آیتن او قور ایدی مکه خلقینه حسین
 رضی الله عنه ننگ کیل ووندن خبر بولدی سوینشوب قارشو چقدیلار عبدالله بن ابی بکر
 برله عبدالله بن عمر اول زمان هم مکده ایدی حسین رضی الله عنه نی مکه لکر بیگ
 تعظیم تکریم قیلیلار نه بیش لر حسین رضی الله عنه مکده آلتی آی طور دی کوفه ده حضرت
 علی کرم الله وجهه ننگ دوستلاری بار ایدی حسین رضی الله عنه گه خط ییبه ردیلر کوفه گه
 کیل آتاک ننگ بزننگ اوسته رده کوب حق بار سینی خلیفه قیلورمز سین رسول الله سلاهی
 حضرت فاطمه ننگ کوزنوری دیدیلر حسین رضی الله عنه بوخطنی کوروب کوفه گه مسلم بن
 عقیلنی ییبهردی کوفه گه بار تحقیق خبر نی میکا کیلتر دیدی حسین رضی الله عنه ننگ ایلچیسی
 مسلم کوفه گه باردی وهم خط یازدی یکر نی یکی مگ کشتی سیکا بیعت قیلدی دیش حسین
 رضی الله عنه گه کیلگان بوخطنک مضمونی مکده مشهور بولدی حسین رضی الله عنه ترویه
 کون مکه دن کوفه گه بارورغه چقدی عبیدالله بن زیاد دیگان کهنه هواء بن یزید که
 حسین ننگ یولن توت طازایت دیوب خط یازدی اول ملعون الوغ یولنی توتدی
 عسکر برله حضرت حسین رضی الله عنه گه قصد قیلدی حسین رضی الله عنه یولده باروده

ئەيتورايىدى اى يارانلار بوسفرنى كوئلم اوناماس ديو كوردى الوغ يول باغلانمش
 عسكر جييلمش ديوب خبر آلدى بناگاه قاچوب بارو ضرور بولوب ايكنچى بربولغه
 توشدى اول يول «گر بلا» چوقرينه باردى حسين رضى الله عنه كوردى چوقر قبقزل
 قان برله قزارمش «اللَّهُمَّ اِنِّى اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُرْبِ وَالْبَلَاءِ» يعنى يارب سينا صغمان
 قايعو وبلادن ديدى آطندن توشدى «هَذَا مَقَامٌ بَكُنَّا وَمَقْتُلُ رِجَالِنَا وَمَسْفُكُ دِمَائِنَا»
 يعنى اوشبو اورن بزنك جلا باچاق اورنيز ايرلر بزنك ئوله چك اورنلارى قانلارى آعاچاق
 اورنر ديدى حسين رضى الله عنه نك بو يولغه توشكانن دشمانلار بلدى عبيد الله
 بن زياد نك عسكرى بوييرگه كيلوب ايرشدى حضرت حسين رضى الله عنه گه هيچ بيرگه
 بارورغه يول قالمادى صوهم بوق ايدى تيبم برله نيچه نماز او قوديلار صوسرلقغه طاقت
 قيلمىچى حسين رضى الله عنه عبد الله بن عباس رضى الله عنه گه بر نيچه كشى قوشوب
 فرات درياسندن صو آلوب كيلكز ديدى دشمانلار قارشى كيلوب صوغشديلار
 عبيد الله بن زياد نك عسكر باشلىغى عمرو بن سعد بن الوقاص ايدى اول كون حسين
 رضى الله عنه نك يولد اشلارى يكرمى كشىنى ئولترديلر كون كيچ بولدى دشمان عسكرى
 آراسنده بعض بر رسول الله غه اخلاصلى كشى مسرت برله حضرت حسين نى قرغانوب
 يغلار ايدى صوغشالسار عاقبتى نى بولباتى كيرهك دشمان عسكرى يكرمى ملك حضرت
 حسين رضى الله عنه بارچه بالالارى برله جموعسى سيكسان كشى ايدى آلارده صوسرلقنن
 عاجز ايرته گيسن ينه دشمان قصد قيلدى حضرت حسين نك بالالرنن باشقەسى صوغشقه
 كردى كويسى شهيد بولدى بارى زيد الخضرى ديگان كشى برله وهب الكلب ديگان
 كشى قالى كون نك كوب وقتن صوغشديلار زيد الخضرى شهيد بولدى وهب الكلبى
 اون بر دشماننى ئولتروب كيلدى قارچق آناسى بارايدى اى آنا ميندن خوشنودمى
 سين ديدى آناسى ئەيتدى مين سيني اوشبو كون اوچون تربيه قيلم بوزغاز قانى برله
 قاچچان صاقالسكى بوياساك شسينن بعيل ديدى وهب الكلبى ينه صوغشقه كردى كوب
 كافر نى ئولتردى آخرى شهيد بولدى بو هالننى كوروب آناسى بوگروب باروب صوغشقه
 كردى بويىننى ئەيتدى:

اِنِّى عَجُوْرٌ سَرِيٌّ ضَعِيْفٌ * حَافِيَةٌ عَارِيَةٌ نَحِيْفَةٌ
 اَضْرَبَكُمْ بَضْرِيَّةً وَجِيْعَةً * دُوْنَ فَاطِمَةَ الشَّرِيْفَةِ

يعنى مين بورووم ضعيف بالان آياق بر آروق قارچق سزنى شريف بولغوجى
 حضرت فاطمه اوچون آورتدغوجى صوغر برله صوغامن حضرت حسين ئەيتدى
 اى ضعيفه سينك اشك ايرمهس اولطر ديدى عمر ابن خالد كردى شهيد بولدى

انس بن مالک کردی اولده شهید بولدی حضرت حسین نلک بالاسندن باشقه هیچ کم قالمادی الوغ اوغلی علی الاکبر اون سیکز یاشنده ایدی ایکنچی اوغلی علی الاصغر برله صوغش غه کردیلر غایت کوب صوغش دیلر دشمان عسکرن بر مرتبه تمام قاقشان دیلر لکن دشمان عسکری بیک کوب حسین رضی الله عنه علی الاکبر گه قاراب یارب بو اوغلم رسول الله غه اوخشار دیوب زاریلق قیلور کوزندن انجو کونک یاشلری قویولور ایدی دشمان عسکری بر نیچه سورلدی علی الاکبر برله علی الاصغر آنلری حسین رضی الله عنه یانینه کیلدیلر علی الاصغر نلک ته فی جراحتله نهمش

« يَا بَتَّ الْعَطَشُ قَدِ قَتَلَنِي وَثَقُلَ الْعَيْدُ إِلَى شُرْبَةِ مَا لَيْدُ أَهْمَدِي » یعنی ای آناصوصاماق وتیمیر زحمتی تعقیق تولتردی بر اچمک صوغه یوگر تدی مینی دیدی حضرت حسین رضی الله عنه کوز یاشی برله بغلاب ای بالالرم صویوق شول صوسز تولگانچی صوغشوب تولیک دیوب اوچهوی برله صوغشته کردیلر کوب دشماننی قردیلر آخر الامر علی الاکبر شهید بولدی حاصل کلام حضرت حسین رضی الله عنه فی هم شهید قیلدیلر جعفر الصادق رحمة الله علیه نه یته هم حسین رضی الله عنه نلک تهننده اوطن اوچ سونگی جراحتی اوطن دورت قلچ جراحتی بار ایدی حضرت حسین فی حقیقه کم تولتر گاند اختلاف بار بعضیلر سنان ابن سنان دی بعض لر نه یته سنان بن اویس بعضیلر شمر آنلی ملعون دیوب اما باشن او زوب آلفان خولی آنلی فاسق ایدی باشنی عبید الله او زورینه آلوب بار غاچ حسین رضی الله عنه فی مدح قیلوب مین تولتر دم دیدی عبید الله خولی نلک مدح قیلغانن یاراتمیچه آلائی محمود ممدوح آدمنی نیک تولتر دک دیوب اوزنده تولتردی مونک صرکنده عبید باشنی کم سونگی گه ثلوب کوتره دیدی بارچه آدم صافلان دیلر طارق دیگان ملعون حسین رضی الله عنه نلک باشن تشوب عبید نلک ایشکینه آصوب قویدی حضرت حسین نلک عزیز بالالرن قوللارن آرقالارینه به یلهب اسیر قیلوب حضرت حسین نلک باشن هم آلوب دمشق غه یزیدکه ایلتدیلر یزید ملعون حضرت حسین نلک باشن آلتون نلک گانگه صالوب بو بیتنی نه یتمدی:

صبرنا وکان الصبر منا عزيمة * واتساقنا يقطن كفا ومعصا

فقلن هاما من رجال اعزة * علينا وهم كانوا اعقوا وظلما

بیتنلک معناسی: صبر قیلدق یز صبر قیلوغه قصدمز بولدی و حال آنکه بز نلک قلچلار بر اوچلارنی بله کلرنی کیسهدر بس یاردق یز عزیز قوملر نلک خواجه وسیدلرینلک باشلارن بز گه لازم بولدی آلار نلک باشلارن یارماقلق حال او شبودر اول عزیز کیمسنه لر نلک خواجه وسیدلری بز گه عاصی بولدیلر دخیبه ظالم بولدیلر * کور

اول قلاشنى اى مؤمن قردهش يزىد حضرت حسين برله ينه اون يىدى كىسنه نى شول زمان شهيد قيلدى بار چهسى حضرت فاطمه بالا لرندن ايدى بس رسول اكرم صلى الله عليه وسلم نى اهلتنن بالا لرندن اوشبو قدر مبارك ذاتلرنى ئولتروگه سبب بولغان يزىد حقنه بزگه قاراغانده لعنت تيشلى كى بولسه ده اما اعتقاده آگا لعنت ايتودن طيبلغانمز تللمزنى صافلىق «لمصحه» حيوه الحيوان كىتابنده ئه يتور يزىد نى عسكرى حضرت حسين رضى الله عنه نى شهيد قيلوب دمشقغه باروده يولده بر راهب نى صومعه سينه كوندزگى يوقو او چون توقناديلر صومعه نى استيناسننه بو بيتنى يازلش كورديلر .

(بيت) اترجو امة قتلت مسينا * شفاعه جده يوم الحساب

يعنى حسين رضى الله عنه نى ئولترگان امت قىامت كوندنه آن نى باباسى محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم نى شفاعتن اميد ايتهرمى البته اميد ايتمه س ديهك بولور يزىد عسكرى بويازو قايجانندن بيرلى يازلغان ديب صوراديلار راهب جواننده پيغمبرگز پيغمبر بولودن بيش يوز يل ئلك يازلش ديوب جواب بىردى بر قيلكه صومعه نى استيناسننن بر اوچ چقى بوييت شول اوچده قان برله يازلش ايدى. ئه بيشلر حسين رضى الله عنه نى ايكى بالاسى ئولترلهمدى برسى على اسىلى ايدى زين العابدين ديو لقبه نمش ايكنجيسى عمر اسىلى ايدى زين العابدين حضرت على غايت آورو بولو سببلى ئولترلهمگان حضرت عمر صديق سببلى نجات طابقان ئه بيشلر يزىد فسق فسادده عمرن چرتدى خهر اچمك اوپش اوپنى اوپنماق حيوانلار صوغشدرماق عادق ايردى حضرت حسين رضى الله عنه نى ئولترتكاچ قرآن آچوب قارادى حسينى ئولترمك يغشبهى يمانى ديب نيت قيلدى « وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدِ » آيتى چقى معناسى هر بر تكبر خدا نى حكيمنه قارشقوچيلار الله نى رحمتندن اميدسز ديهك بولور يزىد نى آچووى كىلى قرآننى قولندن بيرگه ارغتى بر روايتده قرآننى ياندردى ميني تكبر قارشقوچى ديب ئه يته ديب الله تبارك و تعالى گه آچو قيلدى آخرتن دنياغه ساتوب هجرتن آلتش دورتچى يلنه او طر توقز ياشنه هلاك بولدى . حضرت حسين رضى الله عنه هجرت نى آلتش برنجى يلنه ماه مومنانى اونچى كوندنه ايللى آلتى ياشنده جمعه كون شهيد بولدى رضى الله تعالى عنه وعن اهل بيته اجمعين . اللهم ارزقنا شفاعه حبيبك خير الانام وآله واصحابه البررة الكرام آمين يا مجيب السائلين .

الحمد لله رب العالمين اوشبو قصص الانبياء ترجمهسى ألوغ قازاقلار قىريه سنده
امام المسلمين اعقر العباد صلاح الدين ملا شرف الدين اوغلىنىڭ امعان نظرى
وبقدر الطاقة اجتهادى ايله ترتيب و تحرير ايدالدى تارىخ ھجرتىڭ

۱۳۲۰ نچى سنهسى ذوالقعدەنىڭ ۳۰ نچى يومى «جمعه كون»

تھام بولدى * اللهم ارزقنا اجره واغفر لنا

ولوالدينا ولجميع المؤمنين والمؤمنات

وصلى الله على سيدنا محمد وعلى

آله وصحبه وسلم .

بوابىڭ تھامى ۱۹۱۵ نچى يىل ۲ نچى فيۋرالده .

فهرست كتاب قصص الانبياء

صفحه	صفحه
١٩٤	٥
٢٠٥	٥
٢١٩	٧
٢٢١	٩
٢٢٤	٣٤
٢٣١	٣٨
٢٣٧	٤٣
٢٤٦	٤٧
٢٦١	٤٩
٢٦٦	٥٧
٢٦٧	٦٣
٢٧٨	٦٧
٢٨٥	٧٤
٢٨٧	٩١
٢٩٣	٩٩
٢٩٨	١٠٢
٢٩٩	١٠٥
٣٠١	١٠٦
	١٠٧
٣٠٦	١٠٨
٣١٣	
٣١٤	١٠٩
٣١٥	١١٥
٣١٨	١٢٠
	١٣٤
٣٢٢	١٧٩
٣٢٤	١٩١

صفحہ	صفحہ
رسول اللہ عرب بنی ایمانہ اور نہ گانی	۳۲۶
رسول اللہ ننگ معجزہ سندن آی پارماقی	۳۲۷
رسول اللہ ننگ مدینہ گہ ہجرۃ قیلغانی	۳۲۸
رسول اللہ ننگ بعض کرامتی	۳۳۰
قصہ معراج النبی علیہ السلام	۳۳۲
رسول اللہ ننگ مدینہ دہ بولغان احوالی	۳۳۹
قصہ بدر	۳۴۴
قصہ احد	۳۴۵
قصہ بئر معونہ	۳۴۶
قصہ بنی نضیر	۳۵۳
قصہ خندق	۳۵۷
قصہ حدیبیہ	۳۶۰
قصہ خیبر	۳۷۵
قصہ موتہ	۳۷۷
قصہ فتح مکہ مکرمہ	۳۷۹
قصہ حنین	۳۷۹
واقعات شتی یعنی مختلفہ	۳۸۴
قصہ حجۃ الوداع	۳۸۶
قصہ وفاة النبی علیہ السلام	۳۸۶
قصہ خلافة ابی بکر رضی اللہ عنہ	۳۸۷
قصہ خلافة عمر رضی اللہ عنہ	۳۸۹
قصہ خلافة عثمان ذی الفورین	۳۹۰
رضی اللہ عنہ	۳۹۲
قصہ خلافة علی کرم اللہ وجہہ	
قصہ شہادۃ حسن رضی اللہ عنہ	
قصہ شہادۃ حسین رضی اللہ عنہ	

